Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ
ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ
ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ.

FLAVII IOSEPHI HIEROSOLYMITANI SACERDOTIS

Opera quæ exstant, nempe

ANTIQVITATVM IVDAICARVM LIBRI XX. Sigismundo Gelenio interprete.
DE BELLO IVDAICO LIBRI VII. (interprete, vt vulgò creditum est, Rufino Aquileiensi) quibus Appendicis loco accessit De vita Iosephi.
ADVERSVS APIONEM LIBRI II. ex interpretatione Rufini à Gelenio emendata.
DE MACHABÆIS, seu de imperio rationis LIBER I. cum paraphrasi Erasmi Roterodami.

Quæ Græcolatina EDITIO *Græcorum Palatinæ Bibliothecæ manuscriptorum Codicum collatione castigatior facta est.*

CVM INDICE LOCVPLETISSIMO.

BT
DOMUS ACHEOLANA

GENEVÆ,
Apud Iacobum Crispinum.
M. DC. XXXIIII.

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI FRIDERICO V. COMITI PALATINO AD RHENVM, ELECTORALIS DIGNITATIS ET PALATINATUS hæredi, Bauariæ Duci, &c.

Domino meo Clementißimo.

ELAVII Ioſephi Helleniſtarum Iudæorum cùm eruditione, tum eloquentia facilè principis hiſtorica monumenta prælo meo excuſa, Princeps Illuſtriſſime, ad T.C. humiliter adfero. Sicut enim ſcriptorum eſt quæ honeſta ſunt & ſeculis profutura literis prodere: ita & in immenſo aliorum ſuper alios aceruatorum librorum cumulo typographorum intereſt laudabiles & bonæ frugis ſcriptores in lucem mittere rediuiuos, & aduerſus Zoilos potentium patronorum tutelæ committere. multiplex verò mihi cauſa fuit cur ad T.C. noſter confugeret Ioſephus: námque primùm tota operis πραγματία de rebus eſt quæ à Principe cognoſcantur digniſſimis; ipſa nempe mundani Syſtematis diuina conſtitutione, humani generis ortu & propagatione, Patriarcharum vita, Moſaica Legiſlatione, politia Hebraica, monarchiarum, quæ olim orbem rexerunt, imperio; & aliis, quæ quatuor millium annorum hiſtoriam implent autoris & eo nomine apud Principes gratioſi, quòd nõ ex infimis literatorum ſubſelliis ad hæc ſcribenda prodierit terræ filius; ſed ex regio Haſmonæorum ſanguine oriundus, & primaria ſacerdotum inter Iudæos familia, cùm in adoleſcentia ad miraculum vſque in literarum ſtudio profeciſſet, iuuentutem rebus gerendis & bello, quod cum Romanis geſſere Iudæi, internecino exercuit Galilææ præfectus, conſilio & manu ęquè promptus, ætate verò prouectiori otium Romæ nactus ea literis mandauit, quæ literarum cognitione & vſu didicerat, vir cæteroquin Imperatoribus Veſpaſiano, Tito, Domitiano ob præclaras animi dotes acceptiſſimus. Verùm acceſſit & alia cauſa cur Ioſephum coram T.C. ſiſterem, beneficium quod tuæ

C.debeo,ob manuſcriptorum tuę electoralis Bibliothecæ codicum Ioſephi liberalem vſum, quem annuente primario noſtræ ætatis Philologo Iano Grutero, Bibliothecæ præfecto, impetrauit ſingulari ſua humanitate nobiliſſimus & eruditiſſimus IC^t Marquardus Freherus Tuæ C.Conſiliarius. Sed quia in hoc autore excudendo longiùs proceſſeram cùm membranas conſecutus ſum, & multi aſſidua interpellatione vt quam primùm Ioſephum Græcè, publici iuris iterum facerem efflagitabant, quòd editionis Baſilienſis quæ ante LXVII.annos vnica prodiit, nullum exemplar ſupereſſet; hortantibus ceſſi, quorundam virorum doctorum notas, & varias lectiones eius qui manuſcripta excuſſit ſtudio collectas propediem peculiari volumine editurus. Cum itaque T.C. tuorúmque beneficio ſim adiutus C. T. patrocinio Ioſephum hiſtoricum Principe non indignum iure meritóque dedico, demiſsè rogans vt quemadmodum Titus Imperat. autorem libros ſuos περὶ ἁλώσεως offerentem benignè admiſit, probauit, & Bibliothecæ ſuæ inſeri iuſſit; ita Ioſephum noſtrum clementi vultu T. C. accipiat; & in ſua perinſigni Bibliotheca quæ nobis cálamo exarata exemplaria ſuppedita uit, vt emendatior prodiret, locum obtinere patiatur. Ipſe interim Deum Opt. Max. à quo eſt omnis antiſtatus in terris, ſupplex orabo vt det T.C. vitam prolixam, Principatum ſecurum, & quæcunque boni Principis vota ſunt.

Tuæ Celſitudinis ſeruus addictiſsimus

PETRVS ROVERIANVS

Typographus.

DE IO-

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Α΄.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER PRIMVS.

Interprete Rufino Aquileiensi ad Graecum collati & emendati per Sigismundum Gelenium.

ΠΕΙΔΗ τὸν Ἰουδαίων πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον συγκαίτα μέγιστον, καὶ μόνον τῶν καθ' ἡμᾶς, χρεὼν ἦ, κατ' ὧν ἀκοὴ παρειλήφαμεν, ἢ πόλεων πρὸς πόλεις, ἢ ἐθνῶν ἔθνεσι συρραγέντων, οἱ μὲν καὶ παρατυχόντες τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' ἀκοῇ συλλέγοντες, εἰκαῖα καὶ ἀσύμφωνα διηγήματα σοφιστικῶς ἀναγράφουσιν. οἱ δὲ παραγενόμενοι ἦ, ἢ κολακείᾳ τῇ πρὸς Ῥωμαίους, ἢ μίσει τῷ πρὸς Ἰουδαίους καταψεύδονται τῷ πράγματος, πλείστη ἦ αὐτοῖς ὅπου μὲν κατηγορία, ὅπου δὲ ἐγκώμιον τὰ συγγράμματα, τὸ δ' ἀκριβὲς οὐδ' ἱστορίας ἐδαμοῦ, πρεσβεύσας ἐγὼ τοῖς κατ' ἐμὲ Ῥωμαίων ἡγεμονίαν, ἑλλάδι γλώσσῃ μεταβαλὼν ἃ τοῖς ἄνω βαρβάροις τῇ πατρίῳ συντάξας ἀνέπεμψα πρότερον, ἀφηγήσασθαι, Ἰώσηπος Ματθίου παῖς, γένει Ἑβραῖος, ἐξ Ἱεροσολύμων, ἱερεύς, αὐτός τε Ῥωμαίοις πολεμήσας τὰ πρῶτα, καὶ τοῖς ὕστερον πραγθεῖσιν ἐξ ἀνάγκης. γενόμενος γὰρ ὡς ἔφην μεγίστου τοῦδε τοῦ κινήματος, ἐν Ῥωμαίοις μὲν ἐτόλμα τὰ οἰκεῖα, Ἰουδαίων τε τὸ νεωτερίζον τότε, τεταραγμένοις ἐπανέσῃ τοῖς καιροῖς, ἀκμάζον κατά τε χεῖρα καὶ χρήμασιν, ὡς δι' ὑπερβολὴν θορύβων, τοῖς μὲν, ἐν ἐλπίδι κτήσεως, τοῖς δ' ἐν ἀφαιρέσεως δέει γίνεσθαι τὰ πρὸς τὸν ἀνατολέα. ἐπειδὴ Ἰουδαῖοι ὅλῃ ἅπαν τὸ ὑπὲρ Εὐφράτου ὁμόφυλον ἡμῖν συνεπαρθήσεσθαι σφίσιν ἤλπισαν, Ῥωμαίους δ' οἵ τε γείτονες Γαλάται παρεκίνουν, καὶ τὸ Κελτικὸν ἅπαν ἐγείρει, μεσᾶ δ' ὅλῃ πάντα θορύβων μεστὰ γέροντα, καὶ πολλοὺς μὲν βασιλείαν ὁ καιρὸς ἀνέπειθε, τὰ στρατιωτικὰ δ' ἤδη μεταβολῆς, ἐλπίδι λημμάτων. ἄτοπον οὖν ἡγησάμην προειδεῖν πλάζομένην ὅπη τυλικούτοις πράγμασι τὴν ἀλήθειαν, καὶ παρθοις μὲν, καὶ Βαβυλωνίοις, Ἀράβων τε τοῖς πορρωτάτω, καὶ τὸ ὑπὲρ Εὐφράτου ὁμόφυλον ἡμῶν, ἀδιαβλήτους τε γνώμης δι' ἧς ἐμῆς ἐπιμελείας ἀκριβῶς, ὅθεν τε ἤρξατο, καὶ δι' ὅσων ἐχώρησε παθῶν ὁ πόλεμος, καὶ ὅπως κατέστρεψεν, ἀγνοεῖν δ' Ἕλληνας ταῦτα καὶ Ῥωμαίων τοὺς μὴ ἐπιστρατευσαμένους, ἐντυγχάνοντας ἢ κολακείας, ἢ πλάσμασι. καίτοι γε ἱστορίας αὐτὰς ἐπιγράφειν τολμῶσιν ἐν αἷς πρὸς ista nescire. At qui historias audent eas inscribere,

PROLOGVS.

QVONIAM bellum, quod cum populo Romano gessêre Iudęi, omniũ maximum, quæ nostra ætas vidit, quæque auditu percepimus, ciuitates cũ ciuitatibus gentésve commisisse cum gentibus: quidã, non quòd rebus interfuerint, sed vana & incongrua narrantiũ sermones auribus colligẽtes, oratorũ more perscribunt: qui verò præsto fuerunt, aut Romanorũ obsequio, aut odio Iudæorũ contra fidem rerũ falsa confirmant: scriptis autem eorũ partim accusatio, partim laudatio cõtinetur: nusquã verò exacta fides reperitur historiæ: idcirco statui, quę retro barbaris ãtea misi, patria lingua digesta, Græcè nunc his, qui Romano Imperio reguntur exponere, ego Iosephus Matthiæ filius Hebræus genere, sacerdos ex Hierosolymis: qui & initio cũ Romanis conflixi, posteáque gestis, quia necessitas exegit, interfui. Nam cùm hoc, vt dixi bellum grauissimum exortum est, Romanorum quidem populum domesticus motus habebat: Iudæorum autem, qui ætate validi, & ingenio turbulenti erant, manu simul ac pecunia vigẽtes adeo temporibus insolenter abusi sunt, vt pro tumultus magnitudine, hos possidendarũ spes, illos amittendarum partium Orientis metus inuaderet. Quoniam Iudęi quidem cunctos etiam, qui trans Euphratem essent, gentiles suos, secum rebellaturos esse crediderant. Romanos autem & finitimi Galli irritabant: nec Germani quiescebant: dissensionúmque plena erant omnia post Neronem: & multi quidem temporum occasione Imperiũ affectabant: lucri autem cupidine exercitus rerũ nouandarũ cupidi erant. Itaque indignum esse duxi, errantẽ in tantis rebus dissimulari veritatem: & Parthos quidem, ac Babylonios, Arabúmque remotissimos & vltra Euphratem gentis nostræ incolas, itémq; Adiabenos, mea diligentia verè cognoscere, vnde cœpisset bellũ, quantísque cladibus cõstituisset, quóve modo desiisset: Græcos verò & Romanorum aliqui, qui militiã securi non essent, figmentis siue adulationibus captos, qui præter hoc (vt mihi quidem videtur) quòd

nihil fani referunt, etiam de proposito decidunt. Nam dum Romanos volunt magnos ostendere, Iudæorum rex extenuant, & in humilitatem deiiciunt. Non autem intelligo, quónam pacto magni esse videantur, qui parua superauerint. Et neque longi temporis eos pudet, quo bellum tractum est: neque multitudinis Romanorum, quam in ea militia labor exercuit: neque ducum magnitudinis: quorum profecto gloria minuitur, si cùm multum pro Hierosolymis desudauerint, rebus per eos prosperè gestis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas rex extollentium, gentiles meos amplificare decreui: sed facta quidem vtrorumque sine vllo mendacio prosequar: dicta verò de factis reponam, dolori atque affectioni meæ in deflendis patriæ cladibus indulgens. Nam quòd domesticis dissensionibus est euersa, & in templum sacrosanctum inuitas Romanorum manus atque ignem Iudæorum tyranni traxêre, testis est, qui eam vastauit, ipse Cæsar Titus: per omne bellum miseratus quidem populum, quod à seditiosis custodiretur: sæpè autem consultò differri passus ciuitatis excidium, protracto obsidionis spacio, dūmodo belli pœniteret autores. Quod si quis me aduersus tyrannos eorúmque latrocinium accusatoriè loqui putet, vel patriæ miseriis ingementem calumniari præter legem historiæ, dolori veniam tribuat. Ex omnibus enim, quæ Romano Imperio parent, solam nostram ciuitatem cōtigit ad summum felicitatis fastigium euadere, eandémque in extremum miserię deiici. Denique omnium post condita secula res aduersas, si cum Iudæorum calamitatibus conferantur, superatum iri non ambigo. Et horum autor nullus externus est: vnde nec fieri potest, vt à quæstibus temperetur. Siquis autem durior misericordiæ sit iudex, res quidem tribuat historiæ, lamenta verò scriptori: quanquam meritò Græcorum disertos increpauerim, qui tantis rebus sua memoria gestis, quarum comparatione præterita olim bella exigua redduntur, iudices resident aliorum facundiæ detrahentes: quorum & si doctrinam superant, proposito vincuntur. Ipsi verò Assyriorum & Medorum gesta perscribunt, veluti minus rectè à scriptoribus antiquis fuerint exposita: cùm in scribendo tantum eorum viribus cedant, quātum sententiæ. Erat enim vnicuique studium, quæ vidisset facta, conscribere: quoniam & interfuisset rebus gestis, & efficaciter quod promittebat, impleret: mentiríque apud scientes, inhonestum esse videretur. Enimverò noua quidem neque antè cognita memoriæ tradere, suíque temporis res commendare posteris, laude ac testimonio dignum est. Industrius autem habetur, non qui alienam dispositionem atque ordinem transfert, sed qui noua dicendo etiam corpus proprium conficit historiæ. Sed ego quidem sumptu ac labore maximo, qui cùm sim alienigena, Græcis simul & Romanis gestarum rerum memoriam repono. Ipsis autem indigenis, ad quæstum quidem ac lites, ora patent, linguæque solutæ sunt, ad historiam verò, in qua verum dicendum est, summáq; ope negotia colligenda sunt, obmutescūt:

A τῷ μηδὲν ὑμᾶς ἀλλοιῶ, ἢ τῶ σκοπῶ δοκοῦσιν ἐμοὶ γε διαμαρτάνειν. βούλονται γὰρ μεγάλους μὲν τοὺς ῥωμαίους ἀποδεικνύειν, καταβάλλουσι δ' ἀεὶ τὰ ἰουδαίων, καὶ ταπεινοῦσιν, οὐχ ὁρῶσι δ' πῶς ἂν ἔτι μεγάλοι δοκοῖεν, οἱ μικροὺς νενικηκότες. ἔτι τὸ μῆκος αἰδοῦνται τοῦ πολέμου, οὔτε τὸ πλῆθος τῆς καμούσης ῥωμαίων στρατιᾶς, οὔτε τὸ μέγεθος τῶν στρατηγῶν, οἳ πολλὰ μὲν περὶ τοῖς ἱεροσολύμοις ἱδρώσαντες, οἶμαι ταπεινουμένου τὸ κατορθώματος αὐτοῖς ἀδοξοῦσιν. ἐ μὲν ἐγὼ τοῖς ἐπαίνοισι τὸ ῥωμαίων αἰτιφιλονεικῶν, αὔξειν τὰ τῶν ὁμοφύλων οὐ λέγων, ἀλλὰ τὰ μὲν ἔργα μετ' ἀκριβείας, ἑκατέρων διέξειμι, τοῖς δ' ὅπῃ τοῖς πεπραγμασι λόγοις ἀπατήσω τῇ διαθέσει, ἢ τοῖς ἐμαυτῦ πάθεσι δίδους ἐπολοφύρεσθαι ταῖς τῆς πατρίδος συμφοραῖς. ὅτι γὰρ αὐτῶν φάσις οἰκεῖα καθεῖλε, ἢ τὰς ῥωμαίων χεῖρας ἀκούσας, ἢ τὸ πῦρ, ὅπῃ τὸν ἅγιον ναὸν εἵλκυσαν οἱ ἰουδαίων τύραννοι, μάρτυς αὐτὸς ὁ πορθήσας τῖτος καίσαρ ἐν παντὶ τῷ πολέμῳ, τὸν μὲν δῆμον ἐλεήσας ὑπὸ τῶν στασιαστῶν φθειρεύμενον, πολλάκις ἂν ἐκὼν τῶν ἁλώσιν τῆς πόλεως ἐκκρεμάσας, ἢ διδοὺς τῇ πολιορκίᾳ χρόνον, εἰς μετάνοιαν τῶν αἰτίων. εἰ δέ τις ὅσα πρὸς τοὺς τυράννους, ἢ τὸ ληστρικὸν αὐτῶν κατηγορικῶς λέγομεν, ἢ τοῖς ἀτυχήμασι τῆς πατρίδος ὀδυρόμενον συκοφαντοίη, διδότω καὶ τὸν τῆς ἰσοφείας νόμον συγγνώμην τῷ πάθει. πόλιν γὰρ δὴ τῶν ὑπὸ ῥωμαίους πασῶν, τὴν ἡμετέραν, ὃν πλεῖστον τε δαίμονίας σωφρόνων προελθεῖν, καὶ πρὸς ἕκατον συμφορῶν αὖθις καταπεσεῖν. τὰ γοῦν πάντων ἀπ' αἰῶνος ἀτυχήματα, πρὸς τὰ ἰουδαίων, ἠττᾶσθαί μοι δοκεῖ κατὰ σύγκρισιν, ἢ τούτων ἄπιος, ἐδεὶς ἀλλόφυλος, ὡς τε ἀμήχανον ἰδεῖν, ὁλυμπῷ ὑπερατεῖν. εἰ δέ τις οἴκτου σκληρότερος εἰς δικαιοσύνης, τὰ μὲν πεπράγματα τῇ ἰσοφείᾳ προσκείσθω, τὰς δ' ὀλοφύρσεις, τῷ γεράφοντι. καὶ τοίγε ὑπομήσας μ' αὐ αὐτὸς δικαίως τοῖς ἐλλείων λογίοις, οἱ πλικούτων κατ' αὐτοὺς πεπραγμάτων γεγυμνωμένων, ἃ κατὰ σύγκρισιν ἐλαχίστοις ὑποδείκνυσι τοὺς πάλαι πολέμους, τούτων μὲν κάθηνται κεῖται τοῖς φιλοπονεμένοις ἐπηρεάζοντες, ὧν εἰ μὴ τῷ λόγῳ πλεονεκτῆσι, λείπονται τῇ πεπραρέσει. αὐτοὶ δ' τὰ ἀσυνείων, ἢ τὰ μήδων συγγράφεσιν, ὥσπερ ἦτον καλῶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀπηγγελμένα, καί τοι τοσοῦτῳ τῆς ἐκείνων ἠττῶνται δυνάμεως εἰς τὸ γράφειν, ὅσῳ τῆς γνώμης. τὰ γὰρ καθ' αὑτοὺς ἑαυτοῖς ἕκαστοι γεράφειν, ὅπου μὴ τὸ ξυτυχεῖν τοῖς πεπραγμασιν, ἐποίει τὴν ἐπαγγελίαν εἰς ἀρχῆ, μὴ τὸ ψεύδεσθαι παρ' εἰδόσιν, αἰσχρὸν ἦν. τόγε μὴν μνήμην τὰ πεπρασσόμενα δίδοναι, τὰ κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον τοῖς μετ' αὐτῶν συνεισάγειν, ἐπαίνου καὶ μαρτυρίας ἄξιον. φιλόπονος ἦ, οὐχ ὁ μεταποιῶν οἰκονομίαν τάξιν ἀλλοτρίαν, ἀλλ' ὁ μετὰ τὸ καινὰ λέγειν, καὶ τὸ σῶμα τῆς ἰσοφείας κατασκευάζων ἴδιον. κἀγὼ μὲν ἀναλώμασι πόνοις μεγίστοις ἀλλόφυλος ὤν, ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις τὴν μνήμην τῶν κατορθωμάτων ἀναθήσω. τοῖς δ' γνησίοις, πρὸς μὲν τὰ λήμματα, τὰς δίκας, πέφυκεν ἑτοίμως τὸ στόμα, καὶ ἡ γλῶσσα λέλυται, πρὸς δὲ τὴν ἰσοφείαν ἔνθα χρὴ ταλαιπωρῆσαι λέγειν, καὶ μὴ πολλὰ πόνου τὰ πεφιλημένα συλλέγειν, περίμωντα παρέ-

παρέντες τοῖς ἀσθενεστέροις, καὶ μὴ γινώσκουσι τὰς τοῦ A
ξεις τῆς ἡγεμόνων γεφύρας. τιμάσθω δὴ παρ' ἡμῖν
τὸ τῆς ἱστορίας ἀληθὲς, ἐπεὶ παρ' ἕλλησιν ἀμελεῖ-
ται. ἀρχαιολογεῖν μὲν δὴ τὰ Ἰουδαίων, τίνες τε ὄντες,
καὶ ὅπως ἀπανέστησαν Αἰγυπτίων, χώραν τε ὅσην ἐπῆλ-
θον ἀλώμενοι, καὶ πόσα ἔξης κατέλαβον, καὶ πῶς με-
τανέστησαν, νυνὶ ἄκαιρον ὠήθην εἶ), καὶ ἄλλως περιτ-
τὸν, ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαίων πολλοὶ πρὸ ἐμοῦ, τὰ τῆς προ- B
γόνων σωστάξαντο μετ' ἀκριβείας, καί τινες Ἑλλήνων
ἐπείτα τῇ πατρίᾳ φωνῇ μεταβάλλοντες, οὐ πολὺ τῆς
ἀληθείας διήμαρτον. ὅπου ἦ οἱ τε τούτων συγγραφεῖς
ἐπαύσαντο, καὶ οἱ ἡμέτεροι προφῆται, ἐνταῦθεν τὴν
ἀρχὴν ποιήσομαι τῆς συντάξεως. τούτων ἦ τὰ μὲν τὸ
κατ' ἐμαυτὸν πολέμου διεξοδικώτερον, καὶ μετ' ὀσης
αὖ ἐξεργασίας δυνάμει, δίειμι. τὰ δὲ προγεγενέ-
στερα τῆς ἐμῆς ἡλικίας ὑποδραμοῦμαι συντόμως. ὡς Ἀντίο- C
χος ὁ κληθεὶς ὑπιφανὴς ἑλὼν κατὰ κράτος Ἱεροσόλυ-
μα, καὶ καταχὼν ἔτεσι ξ', καὶ μησὶν ἓξ, ὑπὸ τῆς Ἀσα-
μωναίου παίδων ἐκβάλλεται τῆς χώρας. ἔπειτ' ὡς
οἱ τούτων ἔγγονοι περὶ τὴν βασιλείαν διαστασιάσαντες,
εἵλκυσαν εἰς τὰ πράγματα Ῥωμαίους, καὶ Πομπήιον.
καὶ ὡς Ἡρῴδης ὁ Ἀντιπάτρου κατέλυσε τὴν δυναστείαν
αὐτῶν, ἐπαγαγὼν σύστιον. Ὅπως τε ὁ λαὸς, μετὰ τὴν
Ἡρῴδου τελευτὴν κατεστασίασαν, αὐγούστου μὲν Ῥω- D
μαίων ἡγεμονεύοντος, κυιντιλλίου δ' Οὐάρου, κατὰ τὴν
χώραν ὄντος. καὶ ὡς ἔτει δωδεκάτῳ τὴ Νέρωνος ἀρχῆς
ὁ πόλεμος ἀνερράγη, τά τε συμβάντα καθ' ἑκάστους, ἅ
σα πρὸς τὰς πρώτας ὁρμὰς ἐπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι τοῖς
ὅπλοις.

Ὅπως τε τὰς περιοίκους ἐτειχίσαντο, καὶ ὡς Νέ-
ρων ὑπὸ τοῖς κεστίου πλήγμασι δείσας περὶ τῆς ὅλων,
εὐθανασιανὸν ἐφίστησι τῷ πολέμῳ. καὶ ὡς οὗτος μετὰ τὴν
προσβυτέρου τὸ παίδων εἰς τὴν Ἰουδαίων χώραν ἐνέ-
βαλεν, ὅση τε χρώμενος Ῥωμαίων στρατιᾷ, καὶ ὅσοι E
σύμμαχοι συνέπεσαν εἰς ὅλεθρον τὴν Γαλιλαίαν. καὶ ὡς
τῆς πόλεων αὐτοῖς, αἱ μὲν ὁλοχερῶς καὶ κατὰ κράτος,
αἱ δ' ἦ δι' ὁμολογίας ἑάλωσαν, ἔνθα δὴ καὶ περὶ τὰ Ῥω-
μαίων τάξεις ἐν πολέμοις, καὶ τὴν ἄσκησιν τῆς τα-
γμάτων, τά τε Γαλιλαίας ἑκατέρας τὰ δίκαια, καὶ
τὴν φύσιν, καὶ τοὺς τῆς Ἰουδαίας ὅρους, ἔτι τε τὰ χώρας
τὴν ἰδιότητα, λίμνας τε καὶ πηγὰς τὰς ἐν αὐτῇ, καὶ τὰ
περὶ ἑκάστην πόλιν τῆς ἀλισκομένων πάθη, μετ' ἀκρι-
βείας ὡς εἶδον ἢ ἔπαθον, δίειμι. ἐδὲ γὰρ τῆς ἐμαυτοῦ F
τὴ συμφορῶν ἀποκρύψομαι, μέλλων γε πρὸς εἰδότας
ἐρεῖν.

Ἐπειδὴ ὡς ἤδη καμνόντων Ἰουδαίοις τῶν πρα-
γμάτων, θνήσκει μὲν Νέρων, ἐκστασιασὸς ἦ ὅλη
Ἱεροσολύμων ὁρμηθμὸς, ὑπὸ τῆς ἡγεμονίας αὖ-
θέλκεται. τά τε γλυφθέντα περὶ ταύτης αὐτῷ ση-
μεῖα, καὶ τὰς ὅλη Ῥώμης καταβάσεις, καὶ ὡς αὐτὸς
ὑπὸ τῆς στρατιωτῆς ἄκων αὐτοκράτωρ ἀποδείκνυται.
καὶ ὡς τούτου ἀποχωρήσαντος ὅλη διοικήσει τῆς ὅ- G
λων εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐξασιάσθη τὰ Ἰουδαίων, ὅ-
πως τε ἐπανέστησαν αὐτοῖς οἱ τύραννοι, καὶ τὰς τού-
των πρὸς ἀλλήλους διαφοράς. καὶ ὡς ἄρας ἀπὸ τ' Αἰ-
γύπτου πᾶς, δεύτερον εἰς τὴν χώραν ἐνέβαλεν. ὅ-

conceſſa infirmioribus neque ſcientibus licentia ſcribendi res à principibus geſtas. Honoratur itaque apud nos hiſtoriæ veritas, quæ à Græcis negligitur. Ab origine quidem Iudæos repetere, qui fuerint, quóve pacto ab Ægyptiis diſceſſerint, quáſque regiones errando peragrauerint, & quas vel quoties incoluerint, & quemadmodum inde migrauerint, neque huius eſſe temporis, & præterea ſuperuacaneũ exiſtimaui: quoniam multi ante me Iudæorum de maioribus huius gentis veriſſima compoſuerunt & nonnulli Græcorum, quæ illi ſcripſerant, patria voce proſecuti non multum à veritate deuiarunt: ex eo autem hiſtoriæ principium ſumam, quo ſcriptores eorum & prophetæ noſtri deſierunt. Et bellum quidem meis temporibus geſtum, latiùs quáque potuero diligentia referam: quæ verò ætate mea ſunt antiquiora, ſummatim breuiterque percurram. Quomodo Antiochus cognomento Epiphanes, deuicta penitus Hieroſolyma, cùm triennium ſéxque menſes eam tenuiſſet, ab Aſamonię filiis expulſus eſt. Deinde quòd eorum poſteri de regno diſſentientes, ad res ſuas occupandas populum Romanum Pompeiúmque traxerunt: quomodóque Herodes Antipatri filius eorum potentię ſinem fecerit, auxilio Soſij. Tum, quomodo Herode mortuo, plebis in eos orta ſeditio eſt, Auguſto quidem imperante Romanis, Quintilio autem Varo prouinciam obtinente. Quódque bellum anno duodecimo imperij Neronis eruperit: quámque multa per Ceſtium acciderint: quantáque ad primos impetus armis Iudæi perualerint: quóque modo accolas permunierint: & quòd Nero propter acceptas Ceſtij ductu clades ſummæ rei metuens, Veſpaſianum bello præpoſuerit: & quòd is cum maximo filiorum Iudææam intrauerit, quantúmque Romanorum exercitum ducens: quantáque manus auxiliorum per omnem cæſa fuerit Galilææ: & quòd eius ciuitatum quaſdam vi ceperit, alias deditione. Vbi etiam Romanorum in bello diſciplinam curámque rerum, & vtriuſque Galilææ ſpatia, & naturam finéſque Iudææ, necnõ & peculiarem terræ qualitatem, lacúſque & fõtes, captarúmque ciuitatum mala, cum fide ſicut vidi, aut pertuli, expediam. Nec etiam miſerias meas celauerim, cùm ſcientibus eas relaturus ſim. Deinde, quòd iam feſſis rebus Iudæorum, Nero quidem mortem obierit: Veſpaſianus autem in Hieroſolymam properans, imperij cauſa retractus ſit: quæque ſigna de hoc ei contigerint, Romæque mutationes: & quòd inuitus à militibus, Imperator declaratus ſit: & quòd eo diſponendę reipublicę gratia in Ægyptum digreſſo, Iudæorum ſtatus ſeditionibus agitatus ſit: quóque modo tyrannis ſuccubuerint, eorúmque inter ſe diſcordias mouerint. Et quòd ex Ægypto Titus reuerſus, bis Iudæorum fines ingreſſus ſit: quóque modo exercitum, & quo in loco congregauerit: vel qualiter, & quoties ciuitatem affecerit ipſo præſente ſeditio. Aggreſſus quoque numeroſos & quantos erexerit aggeres: triúmque murorum ambitum & magnitudinem, ſiue

πως τε τὰς δυνάμεις, καὶ ὅπου συνήγαγε, καὶ ποσάκις καὶ ὅπως ἐκ τῆς στάσεως ἡ πόλις διέκειτο παρόν-
τος αὐτῷ, περιβόλους τε ὅσας ἐποιήσατο, καὶ πόσα χώματα, περιβόλους τε τῆς τειχῶν, καὶ τὰ

mensuram, & munitionem ciuitatis: & fani templique dispositionem: ad hæc arę spatium, mensuramque verissimè dicam: festorum quoque dierum mores aliquos, septemque lustrationes, & munia sacerdotum. Itémque pontificis vestes, sanctáque templi cuiusmodi fuerint, sine aliqua dissimulatione, vel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in suos gentiles crudelitatem, Romanorúmque in alienigenas humanitatem: quotiésque Titus, ciuitatem simul ac templum seruare cupiens, ad concordiæ fœdera dissidentes prouocauit. Disseram verò populi vulnera, & calamitates: quámque multa mala nunc bello, nunc seditionibus, nunc fame perpessi, postea capti sint. Nec verò, aut perfugarum clades, aut captiuorum supplicia prætermittam: vel quemadmodum templum inuito Cæsare conflagrauerit, quámque multæ opes sacræ flamma raptæ sint: ac totius, quæ reliqua erat, ciuitatis excidium: & quæ præcesserant portenta, atque prodigia, vel tyrannorum captiuitatem, vel qui seruitio abducti sunt, multitudinem: aut cui quisque fortunæ sit distributus: & quòd Romani quidem belli reliquias persecuti sunt, demictorúmque munimina funditus euerunt: Titus verò peragrata regione cuncta restituit, eiúsdémque reditum in Italiam, ac triumphum. Hæc omnia septem libris comprehensa, admixus ne vituperationem à rerum scientibus & qui bello interfuerunt sustineam, studiosis veritatis magis quàm voluptatis perscripsi. Narrandi autem initium faciam hoc ordine, quo capitula sunt digesta.

μέτρα τούτων, τήν τε τῆς πόλεως ὀχυρότητα, καὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ ναοῦ τήν διάθεσιν. ἔτι δὲ καὶ τούτων καὶ τὸ ἑορτῶν τὰ μέτρα, παίτια μετ' ἀκριβείας. ἐθνη τε ἑορτῶν ἐνια, καὶ τὰς ἐπὶ ἀγνείας, καὶ τὰς τῶν ἱερέων λειτουργίας. ἔτι δὲ καὶ τὰς ἐσθῆτας τῶν ἱερέων, καὶ τὸ ἀρχιερέως, καὶ ὡσαύτως τοῦ ναοῦ τὸ ἄγιον, οὐδὲν ὅτε ἀποκρυπτόμενος, ὅτε προσιθεὶς τοῖς πεφωραμένοις. ἐπειτα διέξειμι τήν τε τῶν τυράννων πρὸς τοὺς ὁμοφύλους ὠμότητα, καὶ τήν ῥωμαίων φιλίαν πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ὁσάκις ἤδη σῶσαι τὴν πόλιν, καὶ τὸν ναὸν ἐβουλήθη, εἰ δεξιὰς τοὺς ἐπισπάζοντας προὐκαλέσατο ἀλλήλους τὰ πάθη τοῦ δήμου, καὶ τὰ συμφοράς, ὅσα τε ὑπὸ τοῦ πολέμου, καὶ ὅσα ὑπὸ τῆς στάσεως, καὶ ὅσα ὑπὸ τοῦ λιμοῦ κακωθέντες ἑάλωσαν. ὡς δὲ λείψω ἢ ὑπὲρ τὰς τῶν αὐτομόλων ἀτυχίας, οὐδὲ τὰς τῶν ἀχμαλώτων κολάσεις, ὅπως τε ὁ ναὸς ἄκοντος ἐνεπρήσθη καίσαρος, καὶ ὅσα τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἐκ τοῦ πυρὸς ἥρπαγη, τήν τε τῆς ὅλης πόλεως ἅλωσιν, καὶ τὰ περὶ ταύτης σημεῖα, καὶ τέρατα, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν τυράννων, τῶν τε αἰσχροποιηθέντων τὸ πλῆθος, καὶ εἰς ὃν ἕκαστοι τύχην διεκρίθησαν. καὶ ὡς ῥωμαῖοι μὲν ἐπεξῆλθον τοῖς λείψανα τοῦ πολέμου, καὶ τὰ ἐρύματα τῶν χωρίων καθεῖλον. πῶς δὲ πᾶσαν ἐπελθόντες τὴν χώραν κατεστήσαντο, τήν τε ὑποστροφὴν αὐτῶν τὴν εἰς ἰταλίαν, καὶ τὸν θρίαμβον. ταῦτα πάντα ἑπτὰ βιβλίοις, καὶ μηδεμίαν τοῖς ἀκούσασι τὰ πράγματα, καὶ ὠφελησόμενος τῷ πολέμῳ καταλιπὼν, ἢ μέμψεως ἀφορμὴν, ἢ κατηγορίας τοῖς γε τὰ ἀληθῆ ἀγαπῶσιν, ἀλλὰ μὴ πρὸς ἡδονὴν, ἀπήρξαμαι. πεποίημαι δὲ ταύτης τῆς ἐξηγήσεως ἀρχὴν, ὧδε καὶ τῶν κεφαλαίων ἐποιησάμην.

Κεφάλαιον α'.

Στάσεως τοῖς δυνατοῖς ἰουδαίων ἐμπεσούσης, καθ' ὃν καιρὸν ἀντίοχος ὁ κληθεὶς ἐπιφανὴς, διέφερετο πρὸς ὅλης συνείας πρὸς πτολεμαῖον τὸν ἕτερον, ἡ φιλοτιμία δι' ὧν αὐτοῖς πρὸς δυναστείαν, ἐκράτησεν ἀξιώματι μὴ φέροντος τοῖς ὁμοίοις ὑποτάσσεσθαι, ὀνίας μὲν εἰς τὴν ἀρχιερέων ἐπικρατήσας, ἐξέβαλε τῆς πόλεως τοὺς ἱερεῖς πρόβια. οἱ δὲ καταφυγόντες πρὸς ἀντίοχον, ἱκέτευσαν αὐτοῖς ἐπιμεῖναι χρόνον, εἰς τὴν ἰουδαίαν ἐμβαλεῖν. πείθεται δὲ ὁ βασιλεὺς ὁρμημένος πάλαι, καὶ μετὰ πλείστης δυνάμεως αὐτὸς ὁρμήσας, τήν τε πόλιν αἱρεῖ καθαρεύσας, καὶ πολύ τι πλῆθος τῶν πολεμίων προσεχόντων ἀπέκτεινε. ταῖς τε ἁρπαγαῖς αἰεὶ δὲ ἐπαφεὶς τοὺς στρατιώτας. αὐτὸς καὶ τὸν ναὸν ἐσύλησε, καὶ τὸν ἐνδελεχισμὸν τῶν καθ' ἡμέραν ἐναγισμῶν ἐπαυσεν ἐπ' ἔτη τρία, καὶ μῆνας ἕξ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ὀνίας πρὸς πτολεμαῖον διαφυγὼν, καὶ παρ' αὐτοῦ λαβὼν τόπον ἐν τῷ ἡλιοπολίτῃ νόμῳ, πολίχνιόν τε τοῖς ἱεροσολύμοις ἀπεικασμένον, καὶ ναὸν ἔκτισεν ὅμοιον, οὐ πάνυ καὶ χώραν δηλώσομεν. ἀντίοχος μὲν, ὅτε τὸ παρ' ἐλπίδα κρατῆσαι τῆς πόλεως, καὶ διὰ ἁρπαγὴν, καὶ ὁ τοσοῦτος φόνος ἤρκεσεν. ὑπὸ δὲ ἀκρασίας παθῶν, καὶ κατὰ μῆνιν ὧν πρὸς τὸν πολιορκίαν ἔπαθεν, ἠνάγκαζεν ἰουδαίους καταλύσαντας τὰ πάτρια, θρέφη τε αὐτῶν φυλάττειν ἀνεξίτηλα, καὶ ὅπως

CAP. I. De vastatione Hierosolymæ ab Antiocho.

CVm potentes Iudæorum inter se dissiderent eo tempore, quo de tota Syria cum Ptolemæo Sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus est, ambigebat (erat autem illis contentio de potentia, quod honoratus quisque grauiter ferret similibus subiugari) Onias quidam è pontificibus postquam præualuit, Tobiæ filios expulit ciuitate. Illi autem supplices ad Antiochum confugerunt, petentes vt ipsis ducibus in Iudæam irrumperet. Idque regi persuasum est, iampridem sic animato. Quare cum magnis militum copiis egressus & ciuitatem fortiter expugnatam capit, & maximam eorum multitudinem, quibus Ptolemæus carior erat, interfecit. Datáque passim militibus prędandi licentia, ipse & templum spoliauit, & quotidianæ religionis assiduitatẽ per annos tres, séxqui menses inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemæum: acceptóque ab eo in Heliopolitana præfectura solo, ibi oppidum condidit Hierosolymis simile, templúmque ædificauit: de quibus iterùm opportunè referemus. Veruntamen Antiocho neque præter spem deuicta ciuitas, neque populatio, neque tantę cædes satis fuêre: sed intemperantia vitiorum, eorúmque memoria quæ in obsidione pertulerat, Iudæos cogere cœpit: vt abrogato more patrio, nec infantes suos circumciderent, porcósque

Ant. lib. 12. cap. 6.

Ant. lib. 13. cap. 4.

Ant. lib. 12. cap. 7.

θηθύειν τῷ βωμῷ. τοὺς ἃ πάντας μὲν ἠπείθουν, A ἐσφάττοντο ὑ οἱ δοκιμώτατοι. καὶ βαχίδης ὁ πεμφθεὶς ὑπ' ἀντίοχου φεσύαρχος τῇ φυσικῇ φεοσ-λαβὼν ὠμότητι τὰ ἀσεβῆ ἀδικήματα ἀδαμονίας ἐδημίευε παρέλιπεν ἐκβολήν, καὶ κατ' ἄν-δρα τοὺς ἀξιολόγους αἰκιζόμενος, ἡ κοινῇ καθ' ἡμέραν ἐνδεικνύμενος ὀφὶν ἀλόσεως τῇ πόλει μέχρι ταῖς ἐκβολαῖς τῆ ἀδικημάτων τοὺς πάσχοντας εἰς B ἀμυνὴν τόλμαν ἠρέθισε. ματθίας γοῦν ὑὸς ἀ-σαμωναίου τῆ ἱερέων εἷς, ἀπὸ κώμης μωδεὶν ὄνο-μα, συναπίσας μετὰ χειρὸς οἰκείας, πέντε γὰ υἱοῖς ἴσαν αὐτῷ, κοπίσιν αἴρει τὸν βαχίδην, καὶ ἀθρόημα μὲν δίσας τὸ πλῆθος τῆ φευ-ρῶν εἰς τὰ ὄρη καταφεύγει. φεσσηλυθμένων ὑ ἀπὸ τῆ δήμου πολλῶν αὐτῷ, ἀναθαρρήσας, κάτειδι, ἡ συμβαλὼν μάχῃ, νικᾷ τοὺς αὐτόχου στρατηγούς, ἡ τῆς ἰουδαίας ἐξελαύνει. παρελθὼν ὑ ἀπὸ τῆς C ἀνωφελίας εἰς δυναστείαν, & δι' τὸν ἀπαλλα-γὴν τῆ ἀλλοφύλων ἀρχῆς τῆ σφετέρων ἐχόντων, τελευτᾷ ἰούδας τῷ φρεσβυτάτῳ τῆ παίδων κα-ταλιπὼν τὸν ἀρχηγόν. ὁ ὑ, ἐδὲ γὰ ἠρεμήσειν αὐ-τίοχον ὑπελάμβανε, τάς τ ὀπιχωρίους συνεκρότει δυνάμεις, & φεὸς ῥωμαίους φρῶτος ἐποιήσατο φι-λίαν, ἡ τὸν ὀπιφανῆ πάλιν εἰς τὸν χώραν εἰσβα-λόντα, μετὰ καρτερᾶς πληγῆς ἀνέσειλεν. ὑπὸ ὑ θερμοῦ τῦ κατορθώματος, ὥρμησεν ὅπι τὸν ἐν τῇ D πόλει φρυρὰν, ἵνα γὰ ἐκκόψῃ, ἡ ἐκβαλὼν ὑπὸ τῆς ἄνω πόλεως, συνωθεῖ τοὺς στρατιώτας εἰς τὸν κάτω. τῦτο ὑ τῦ ἄστεως τὸ μέρος, ἅπερ κά-κλητας. κυκλώσας ὑ τὸ ἱερὸν, τόν τε χῶρον ἐκάθηρε πάντα, καὶ φρυετείχισε, & τὰ φεὸς τὰς λειτουργίας σκεύη καινὰ κατασκευάσας, εἰς τὸν ναὸν εἰσήνεγκεν, ὡς τῆ φοτέρων μεμιασμέ-νων, βωμόν τε φυκοδόμησεν ἕτερον, καὶ τῆ ἐναγι-σμῆ ἤρξατο. λαμβανούσης ὑ ἄρτι τὸ ἱερὸν κα-τάσημα τῆς πόλεως τελευτᾷ μὲν αὐτίοχος. κλη-ρονόμος ὑ τῆς βασιλείας αὐτῷ, & τῆς φεὸς ἰου-δαίους ἀφεχθείας, ὁ ὑὸς αὐτίοχος γίνεται. συνα-γαγὼν οὖν φεζῶν μυριάδας πέντε, ἱππεῖς ὑ εἰς πεντακισχιλίους, ἐλέφαντας ὑ ὀγδοήκοντα, ἐμβάλλῃ διὰ τῆς ἰουδαίας εἰς τὸν ὀρεινὸν. βηθσουρὸν μὲν οὖν πολίχνιον αἱρεῖ, κατὰ ὑ τὸν τόπον ὃς καλεῖ-F ται βεθζαχαρίας, στενῆς ὔσης τῆς παρόδου ἰού-δας ὑπλώτα μετὰ τῆς δυνάμεως. πρὶν ὑ συνά-ψαι τὰς φάλαγγας, ἐλεάζαρος ὁ ἀδελφὸς αὐτῷ, φερίδων τὸν ὑψηλότατον τῆ ἐλεφάντων, πύργῳ τε μεγάλῳ, καὶ φεριχρύσοις φροστειχίσμασι κεκοσμημένον, ὑπολαβὼν ἐπ' αὐτῷ τὸν ἀντίοχον εἶ), τῆ τε ἰδίων ἐκφέρει πολὺ, ἡ ἀγκόφας τὸ σίφος τῆ πολεμίων, ὅπι τὸν ἐλέφαντα ἀλιώνσεν. ἐφικέ-σθαι μὲν οὖν τῦ δοκοῦντος εἶ) βασιλέως, οὐκ εἶός τε ἦν· ἀγὲ τὸ ὕψος. ὁ ὑ τὸ θηρίον ὑπὸ τὸν γαστέρα πλῆξας, ὅπικατέσεισεν ἑαυτῷ, ἡ συνέξι-βεις ἐτελεύτησε, μηδὲν πλέον δράσας τῦ μεγά-λοις ὀνιβαλέσθαι, θέμενος δυκλείας ἐν δ' ἑτέρῳ τὸ ζῆν. ὁ γε μὲν κυβερνῶν τὸν ἐλέφαντα, ἰδιώτης ἦν, κἂν εἰ συνέβη ὑ εἶ) τὸν αὐτόχον, ὐδὲν πλέον ἴσως ἂ ὁ τολμήσας, τῦ δοκεῖν ἐπ' ἐλπίδι μόνῃ λαμπρῦ καταρθώματος, ἐλέσθαι τὸν θάνατον. γίνεται ὑ ἡ κλῆσις τοῖς ἀδελφοῖς τ' ὅλης ὠφελατάξεως. καρτερῶς μὲ γὰ ἰουδαῖοι & μέχρι πολλῦ διηγωνίσαντο,

A super aram immolarent. quibus omnes quidem aduersabantur, optimus verò quisque propterea trucidabatur. Et Bacchides præsidiis ab Antiocho præpositus, ad naturalem crudelitatem suam præceptis impiis obsecundans, omnimodam iniquitatem excessit, cùm & singulatim viros honorabiles verberaret, & communiter quotidie speciem captæ vrbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum, quæ ea patiebantur, ad vindictæ audaciam irritauit. Denique Matthias Asamonæi filius, vnus ex sacerdotibus, ex vico cui nomen Modin est, cum mana domestica (nam quinque filios habebat) sicis armatus Bacchidem occidit: & statim quidem præsidiorum multitudinem veritus, in montes refugit. Multis verò ex populo sibi sociatis, recepta fiducia descendit: commissóque prælio, superatos duces Antiochi ex Iudææ finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus, suisque volentibus, quod ab alienigenis eos liberasset, imperans, moritur relicto Iudæ principatu, qui filiorum suorum natu maximus erat. Ille autem (nec enim cessaturum existimabat Antiochum) & indigenarum conflauit exercitum, & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochúmque Epiphanem iterum in fines suos ingredientem vehementissima percussum plaga repressit. Adhuc autem feruente victoria, in præsidia ciuitatis impetum fecit: necdum enim cæsa fuerant: habitóque conflictu, milites de superiori ciuitate, quæ pars sacra dicitur, ad inferiorem compellit. Fano autem potitus, & locum purgauit omnem, muróque cinxit: & vasa noua diuinis rebus curandis fabricata, in templum intulit, veluti prioribus profanatis: aramque aliam ædificauit, & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu vix ciuitati reddito, moritur Antiochus: Regni autem eius, & in Iudæos odij filius Antiochus hæres existit. quare coactis peditum millibus L. equitum autem propè V. millibus, LXXX. verò elephantis, montana Iudææ per partes aggreditur, & Bethsuram quidem oppidum capit. in loco verò cui Bethzachariæ nomen est, qua transitus erat angustior, Iudas cum suis copiis occurrit. & priùs quàm congrederentur agmina, Eleazarus frater eius, prospecto præter alios excelso elephante, turrique maxima & munimentis aureis ornato, illic Antiochum esse ratus à suis procul excurrit, ruptáque hostili acie ad elephantum vsque peruenit. sed illum quidem quem regem esse opinabatur, contingere, quòd multum supereminebat, minimè potuit. beluam verò in aluo percussam super se deiecit, & obtritus interiit: nulla alia re gesta nisi quòd magnum opus aggressus, vitam gloriæ posthabuit. qui tamen regebat elephantum priuatus erat. & si casu in eo fuisset Antiochus, nihil plus Eleazaro præstitisset audacia, quàm vt sola spe præclari facinoris mortem videretur optasse. hoc autem fratri eius totius prælij præsagium fuit. nam fortiter quidem Iudæi diúque decertarunt:

Ant. lib. 12 cap. 7. &.

Ant. lib. 13 cap. 14. 15.

sed à regiis secunda fortuna vsis, numerósque A præstantibus superati sunt: multísque interfectis Iudas cum cæteris in Gophniticam toparchiam refugit. Antiochus autem ad Hierosolymam profectus, ibique dies paucos commoratus, penuria vtensilium abstitit: relicto quidem ibi præsidio, quantum satis esse arbitrabatur; cæteram verò multitudine ad hyemandum deducta in Syriam. discessu autem regis Iudas non quiescebat, sed accessione multorum suæ gentis animatus, aggregatis etiam quos ex prælio receperat, apud vicum Adasa cum Antiochi ducibus congreditur: factísque fortibus in prælio cognitus, multis hostibus interfectis occubuit. & in diebus paucis frater eius Ioannes occiditur, insidiis eorum captus, qui cum Antiocho sentiebant.

Ant. lib. 12. cap. 18.

CAP. II.
De successionib. principum à Ionatha viq; ad Aristobulum.

CVm autem successisset ei frater Ionathas, C is in aliis quæ ad indigenas pertinerent, cautius se ageret, suámque potentiam Romanorum amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio reconciliatur. non tamen horum ei quicquam profuit ad depellendum periculum. Namque Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filij tutor, sed insidiis eum captans, & præter hoc amicis nudare cupiens, Ionathan cùm ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaida venisset, dolo comprehendit. eóque vincto contra Iudæam mouit exercitum. vnde repulsus à Simone Ionathæ fratre, quódque ab eo superatus esset, iratus eundem Ionathan interfecit. Simon autem fortiter gerendis rebus intentus, Zara quidem & Ioppen & Iamniam capit. Euertit autem & Accaron iubactis præsidiis: aduersúsque Tryphonem Antiocho auxilium præbuit, qui Doram ante expeditionem quam in Medos fecit obsidebat. Sed regis auiditatem satiare non potuit, quamuis nec si Tryphonis suam quoq; operam adhibuisset. Non multo enim post Antiochus Cendebeum ex ducibus suis ad vastandam Iudæam opprimendúmque seruitio Simonem cum exercitu misit. Ille autem, quanquam senior erat, bellum tamen iuueniliter administrabat: & filios quidem suos cum validissimis præmisit, parte verò multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multísque per multa loca insidiis etiam in montana dispositis, in omnibus superat, clarissimáque potitus victoria, pontifex declaratur: & ducentos septuaginta post annos Iudæos liberat à dominatione Macedonum. Sed & ipse periit in conuiuio, captus insidiis Ptolemæi generi sui: qui eius coniuge, duobúsque filiis in custodiam conclusis, certos misit, vt Ioannem tertium, cui etiam Hyrcanus nomen fuit, interficerent. Cognito autem impetu, qui parabatur, adolescens ad ciuitatem properabat, multo G populo fretus, & propter memoriam paternæ virtutis, & quòd iniquitas Ptolemæi cunctis esset inuisa. voluit autem Ptolemæus etiam alia porta ingredi ciuitatem, sed à populo reiectus est, qui maturiùs Hyrcanū susceperat.

Ant. lib. 13. cap. 1.

Ant. lib. 13. cap. 9.

Ant. lib. 13. cap. 12.

πλήθει ὑφέχοντες οἱ βασιλικοὶ, ἢ δεξιᾷ χρησάμενοι τύχῃ, κρατοῦσι. καὶ πολλῶν ἀναιρεθέντων τοὺς λοιποὺς ἔχων ἰούδας, εἰς τὴν γοφνιτικὴν ἐπαρχίαν φεύγει. ἀντίοχος δ' παρελθὼν εἰς ἱεροσόλυμα, ἢ καθίσας ὀλίγας ἡμέρας ἐν αὐτῇ, κατὰ σπάνιν τῆς ἐπιτηδείων ἀπανίσταται, καταλιπὼν μὲν φρουρὰν, ὅσην ἐπαρκέσειν ὑπελάμβανε, τὴν δ' λοιπὴν δύναμιν ἀπαγαγὼν, χειμερεύσαι εἰς τὴν συρίαν. B πρὸς δ' τὴν ἀναχώρησιν τοῦ βασιλέως, ἰούδας ἐπρίμενεν προσγινομένων δ' ἐκ τῶν ἐθνῶν πολλῶν, ἢ τοὺς ἀφεστηκότας ἐκ τῆς μάχης ἐπισυναγαγὼν, κατὰ κώμην ἀπέδωσαν συμβάλλει τοῖς ἀντιόχου στρατηγοῖς, ἢ φανεὶς ἄνισος κ' τὴν μάχην, πολλούς τε τῆς πολεμίων ἀπέκτεινας, ἀναιρεῖται. C μεθ' ἡμέρας ὀλίγας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἰωάννης ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τῆς τοῦ ἀντιόχου φρουρᾶς.

Κεφάλαιον β'.

Διαδεξάμενος δ' τοῦτον ὁ ἀδελφὸς ἰωνάθης, τά τε ἄλλα πρὸς τοὺς ἐπιχωρίους, ἢ δορυφυλακῆς ἦλθ' ἑαυτὸν, ἢ τῇ πρὸς ῥωμαίους φιλίᾳ τὸν ἀρχὸν ἐκρατύνατο. πρός τε τὸν ἀντίοχου παῖδα ἀλλαγὰς ἐποιήσατο. ἃ μὲν τι τύτων ἤρκουν αὐτῷ πρὸς ἀσφάλειαν. τρύφων γὰρ ὁ τύραννος ἐπίτροπος μὲν ὢν τοῦ ἀντιόχου παιδὸς, ἐπιβουλεύων δ' αὐτῷ C πρόφασιν ἐζήτει τοὺς φίλους αὐτοῦ πειρώμενος, ἥκοντα τὸν ἰωνάθην σὺν ὀλίγοις εἰς πτολεμαΐδα πρὸς ἀντίοχον, δόλῳ συλλαμβάνει, ἢ δήσας, ἐπὶ ἰουδαίαν στρατεύει. ἐπ' ἀπελαθεὶς ὑπὸ τοῦ σίμωνος, ὃς ἦν ἀδελφὸς τοῦ ἰωνάθου, ἢ πρὸς τὴν ἥτταν ὡρμισμένος, κτείνει τὸν ἰωνάθην. σίμων δ' γηναίως ἀφηρημένος τῶν πραγμάτων, αἱρεῖ μὲν ζαφὰ τε καὶ ἰόππην, ἢ ἰάμνιαν τὴν πρὸς τοῖς, κατέσκαψε δ' ἢ τὴν ἄκραν τῶν φρουρῶν κρατήσας. αὖθις δ' γίνεται ἢ ἀντίοχῳ σύμμαχος κατὰ τρύφωνος, ὃν ἐν δύσεσι πρὸ τῆς ὑπὲρ μήδους στρατιᾶς, ἐπολιόρκει. ἀλλ' ὡς ἐδυσώπησε τὴν τοῦ βασιλέως πλεονεξίαν συνεξελὼν τρύφωνα. μετ' ὀλίγον γὰρ ἀντίοχος κινδεύοντον τὸν αὐτοῦ στρατηγὸν μετὰ δυνάμεως δηώσαντα τὴν ἰουδαίαν ἀπέπεμψε, ἢ καταδουλωσόμενον σίμωνα. ὁ δ' καὶ τῷ γήραος ὢν, νεανικώτερον ἀφηνίασατο τοῦ πολέμου, τοὺς μὲν τοίνυν υἱεῖς ἐπ' αὐτὸν μετὰ τῆς ἐρρωμένως ἀτων στρατιᾶς ἐκπέμπει, αὐτὸς δ' μοῖραν τῆς δυνάμεως ἀναλαβὼν, ἐπῆει κατ' ἄλλο μέρος. πολλοὺς δ' πολλαχοῦ καὶ τοῖς ὄρεσι περιλοχίσας, πάσας κρατεῖ ταῖς ἐπιβουλαῖς. ἢ νικήσας λαμπρῶς, ἀρχιερεὺς ἀποδείκνυται, ἢ κ' τὴν μακεδόνων ὑπεκρατείας, μετ' ἑκατὸν ἢ ἑβδομήκοντα ἔτη, ἰουδαίοις ἀπαλλάττει. θνήσκει δ' καὶ αὐτὸς ὑπιβυλευθεὶς ἐν συμποσίῳ ὑπὸ πτολεμαίου τοῦ γαμβροῦ, ὃς αὐτοῦ τὴν τε γυναῖκα, ἢ τοὺς δύο παῖδας ἐγκαθείρξας, ὑπὸ τὸν τρίτον ἰωαννῆν, ὃς ἢ ὑρκανὸς ἐκαλεῖτο, τοὺς ἀναιρήσοντας ἐπεμψε. θορυβοῦς δ' τὴν ἔφοδον ὁ νεανίσκος ὠφελήθαι εἰς τὴν πόλιν ἠπείγετο, πλεῖον τοῦ λαοῦ πεποιθὼς, κατά τε μῆνιν τῶν πατρῴων κατορθωμάτων, ἢ μίσος τῆς πτολεμαίου παρανομίας. ὥρμησε δ' καὶ πτολεμαῖος εἰσελθεῖν καθ' ἑτέραν πύλην, ἀλλ' ἐκπεφύγει μὲν ὑπὸ τοῦ δήμου ταχέως δεδεσμένων ἤδη τ' ὑρκανόν.

Ὁ

καὶ ὁ μὲν, φόβητρον αἰσχώρησεν, ὅτι τὴν A
ὑπὲρ ἱεριχοῦντος ἐρυμάτων, ὃ δαγὼν καλεῖται.
κομισάμενος ἣ τὴν πατρῴαν ἀρχιερωσύνην ὑπατικὸς, καὶ θύσας τῷ θεῷ, μετὰ τάχους ὅτι πολεμαῖον ὥρμησε πυρώσων τὴν μητέρα καὶ τοῖς ἀδελφοῖς. προσβαλὼν ἣ τοῖς φρουρίοις, τὰ μὲν ἄλλα κρείττων ἦν, ἡττᾶτο ἣ δικαίου πάθους. ὁ γὰρ πολεμαῖος ὁπότε καταπονοῖτο τὴν τε μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ προσαγάγων ὅτι τῷ τείχους εἰς δύσνοπτον ἠκίζετο, καὶ δακρύειν εἰ μὴ θᾶττον B
ἀπανασαίη διπρείλει. πρὸς δὲ τὸν μὲν ὑρκανὸν ὀργῆς πλείων οἶκτος εἰσήει, καὶ δέος. ἡ ἣ μήτηρ, ὑδὲν ὅτε πρὸς τὰς αἰκίας, ἔτε πρὸς τὸν ἀπειλούμενον αὐτῇ θάνατον ἐνδιδοῦσα, χεῖρας ὤρεγε, καὶ καταλιτβόλει τὸν παῖδα, μὴ πρὸς τὴν αὐτῆς ὕβριν ὄπιπλαθέντα, φείσαιτο τῶν δυστεβοῦς, ὡς αὐτῇ γε κρείττονα τὸν ἐκ πολεμαίου θάνατον ἀθανασίας ἕξη, διδόντος δίκας ἐφ' οἷς εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς C
παρηνόμησεν. ὁ ἣ ἰωάννης, ὁπότε μὴν ἐνθυμηθείη τὸ φόβητρον τῆς μητρὸς, καὶ καταλούσειε τῆς ἱκεσίας, ὥρμητο προσβάλλειν. ἐπειδὴν ἣ κατίδοι τυπτομένην τε καὶ παρατεμνόμενον, ἐθηλύνετο, καὶ τῷ πάθους ὅλος ἦν. τειβομένης δὲ ἀφ' ἑαυτῆς τὴν πολιορκίας, ἐπέσχε τὸ ἀργὸν ἔτος, ὃ κατὰ ἑπταετίαν ἄγεῖται φόβητρον ἰουδαίοις ὁμοίως ταῖς ἑβδομάσιν ἡμέραις. καὶν τούτῳ πολεμαῖος ἀνέθεις τῆς πολιορκίας D
ἀναιρεῖ τοὺς ἀδελφοὺς ἰωάννου σὺν τῇ μητρὶ, καὶ φεύγει πρὸς ζηνώνα τὸν ὀνομασθέντα κοτυλαῖ, φιλαδελφείας δ' ἦν τύραννος. ἀντίοχος ἣ κατ' ὀργὴν ὧν ὑπὸ σίμωνος ἔπαθε, στρατεύσας εἰς τὴν ἰουδαίαν, ἐπολιόρκει τὸν ὑρκανὸν προσκαθεζόμενος τοῖς ἱεροσολύμοις. ὁ ἣ τὸν δαυίδου τάφον αἰσίξας, ὃς δὴ πλουσιώτατος βασιλέων ἐγένετο, καὶ ἀπελόμενος ὑπὲρ χιλία τάλαντα χρημάτων, τόν τε ἀντίοχον ἀπανίσησι τῆς πολιορκίας πείσας τριακοσίοις τάλασι, καὶ δὴ καὶ ξενοτροφεῖν πρῶτος ἰουδαίων ἐκ τῆς περιουσίας ἤρξατο. αὖθις γε μὴν ὡς ἀντίοχος ὅτι μήδους στρατεύσας, καιρὸν ἀμυνῶν αὐτῷ παρεῖχεν, εὐθέως ὥρμησεν ὅτι τὰς ἐν συρίᾳ πόλεις κενὰς, ὅπερ ἦν, ὑπολαμβάνων δρήσειν τὴν μαχιμωτέρων. μεδάβλιν μὲν οὖν καὶ σαμάριαν ἅμα τοῖς πλησίον, ἔτι ἣ σίκιμα καὶ γαριζὶν, αὐτὸς αἱρεῖ, πρὸς αἷς τὸ χου- F
θαῖον ἔθνος οἰ περιῴκουν τὸ εἰκαθὲν τῷ ἐν ἱεροσολύμοις ἱερῷ. αἱρεῖ ἣ καὶ τῆς ἰουδαίας ἄλλας τε ἐν ὀλίγαις, καὶ δῶρεὸν καὶ μάρισαν. προελθὼν ἣ καὶ μέχρι σαμαρείας, ἔνθα νῦν ὀρθὴ σεβαστὴ πόλις ὑφ' ἡρώδου κτισθεῖσα τῷ βασιλέως, καὶ παντοδὲν αὐτὴν ἀποτειχίσας, τοῖς ἰδίοις ἐπίστησε τῇ πολιορκίᾳ, ἀειστόβουλον καὶ ἀντίγονον. ὧν οὐδὲν αὐιέντων, λιμοῦ μὴν εἰς τοσοῦτον προῆλθον οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ὡς ἅψασθαι καὶ τῶν ἀνθρωπείων. ἐπεκαλοῦντο ἣ βοηθὸν, ἀντίοχον τὸν ὀνομασθέντα ἀσεβέστιον. κἀκεῖνος ἑτοίμως ὑπακούσας, ὑπὸ τὴν πρὸς ἀειστόβουλον ἤττατο. καὶ ὁ μὲν, μέχρι σκυθοπόλεως διωχθεὶς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ἀνεφύγει. οἱ δ' ὅτι τὸν σαμαρείας ὑποστρέψαντες, τό, τε πλῆθος πάλιν εἰς τὸ τεῖχος συγκλείουσι, καὶ τὴν πόλιν ἑλόντες, αὐτήν τε κατασκάπτουσι, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐξωνδρα-

& is quidem ſtatim receſſit in quoddam vltra Hierichunta caſtellum, quod Dagon vocatur. Hyrcanus autem paternum honorem pontificis aſſecutus, poſtquam Deo ſacrificia reddidit, velociter Ptolemæum petit & matri ſimul & fratribus adiumento futurus: caſtellúmque aggreſſus, aliis quidem rebus ſuperior erat, iuſto autem dolori cedebat. Ptolemæus enim quoties premeretur, matrem eius fratréſque in murum productos, palàm vt poſſent conſpici, verberabat: coſdémque præcipitandos, niſi quàm primùm recederet, minabatur. Vnde Hyrcanum quidem plus timor ac miſericordia, quàm iracundia commouebat. Mater verò eius nihil plagis, aut intentata nece perterrita, manus protendens, filium precabatur, ne vel ſuis fractus iniuriis, parceret impio: ſiquidem ipſa ſibi mortem à Ptolemæo propoſitam immortalitate duceret meliorem, dummodo ille pœnas eorum, quæ in domum ſuam contra fas admiſiſſet, expenderet. Ioannes autem nunc obſtinationem matris cogitans, ac preces eius audiens, ad irruendum impellebatur: modò verberari eam lacerarique conſpiciens, effœminabatur: totúsque plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta obſidione, feriatus annus aduenit: quem ſeptimo quoque circuitu redeuntem, apud Iudæos ceſſare moris eſt, exemplo ſeptimorum dierum. Et in hoc Ptolemæus obſidionis requiem nactus, fratribus Ioannis vnà cum matre occiſis, ad Zenonem confugit, qui Cotylas cognominatus eſt, Philadelphiæ tyrannum. Antiochus autem ob ea, quæ per Simonem paſſus fuerat, iratus in Iudæam ducit exercitum: ibíque aſſidens Hieroſolymis, Hyrcanum obſidebat. Ille autem patefacto ſepulchro Dauid, qui regum ditiſſimus fuerat, ablatíſque inde pecuniæ plus quàm tribus millibus talentorum, & Antiocho perſuaſit, datis ei trecentis talentis ab obſidione diſcedere, primúſque Iudęorũ priuatis opibus alere peregrina cœpit auxilia. Rurſúſque tamen quando Antiochus contra Medos bello ſuſcepto tempus ei vindictæ præbuit, confeſtim aduerſus ciuitates Syriæ perrexit, vacuas propugnatoribus eſſe ratus: quod & verum fuit. Medabam quidem & Samæam cum proximis, necnon & Sichimam, & Garizim ipſe cepit, & ſuper his Chuthæorum gentem, adiacentia fano loca incolentium, ad exemplum eius, quod eſt Hieroſolymis, ædificato. Cœpit autem & Idumææ non paucas alias ciuitates, & præterea Dorcon, & Mariſa. In Samariam verò vſque progreſſus, vbi nunc eſt Sebaſte ciuitas ab Herode rege condita, ex omni eam parte concludit: filióſque ſuos Ariſtobulum & Antigonum obſidioni præfecit. Quibus nihil remittentibus, ad hoc famis penuria, qui erant intra ciuitatem venerunt, vt etiam inſuetam carnem cogerẽtur attingere. Igitur Antiochum adiutorem ſibi aduocant, Spondium cognominatum. qui cùm prompta eis voluntate paruiſſet, ab Ariſtobulo & Antigono ſuperatur. & ille quidem ad Scythopolim vſque perſequentibus eum, memoratis fratribus effugit: hi verò in Samariam reuerſi, & multitudinem iterum intra murum concludunt, & expugnata ciuitate ipſam diruũt: & habitatores eius

Ant. lib. 13. cap. 15.

Ant. lib. 13. cap. 16. 17.

captos abducunt. Prosperè autem gestis ita cedentibus, alacritatem refrigescere non sinebant: sed cum exercitu Scythopolim vsque progressi, & ipsam peruaserunt, & agros intra Carmelum omnes, inter se partiti sunt.

CAP. III. De Aristobulo. Antigono, Iuda Essæo, Alexandro, Theodoro, & Demetrio.

SEcundarum autem rerum Ioannis & filiorum eius inuidia seditionem gentilium cõcitauit, multíque aduersus eos collecti non quiescebant, donec aperto bello deuicti sunt. reliquum verò tempus Ioannes cùm fortunatissimè viueret, & optimè rebus per annos xxx. & tres administratis, & quinq; filiis relictis moritur: vir planè beatissimus, & qui nullã dedisset occasionem, cur eius causa de fortuna quispiam quereretur. Denique tria vel maximè præcipua solus habebat. nã & gẽtis princeps, & põtifex erat, & præterea propheta: cum quo Deus ita colloquebatur, vt futurorum nihil penitus ignoraret. quinetiam de duobus maioribus filiis suis, quòd rerum domini permansuri non essent, præuidit atque prædixit. quorum vitæ quis fuerit exitus, narrare non indignum videtur, quantúmque à paterna felicitate diuerterint. Patre nanque mortuo maior Aristobulus translato in regnum principatu, diadema sibi primus imposuit: quadringentis & octoginta vno annis ac tribus mensibus, postquam populus in eam terram deuenit seruitio quod apud Babylonios sustinuit liberatus. Fratrem verò à se secundum Antigonum (nanque illum diligere videbatur) in honore pari producebat: alios autem vinctos custodiæ tradidit. Matrémque itidem colligauit, ausam aliquid de potestate contendere. nanque hanc rerum dominam Ioannes reliquerat. Eóque crudelitatis processit, vt vinctam fame necaret. Horum autem facinorum pœnas Antigoni fratris morte persoluit, quem plurimum amabat, quémque regni participem habebat. nam & hunc interemit, adductus criminationibus per maleuolos regni compositis. Itaque primo quidem Aristobulus dictis fidem non habebat, qui & fratrem magnipenderet, & pleraque liuore fingi arbitraretur. Sed cùm Antigonus ex militia clarus rediisset, festis diebus, quos tabernaculis positis Deo celebrare mos patrius exigebat, euenit eodem tempore vt aduersa valetudo Aristobulum corriperet. Antigonus verò circa festorum solenniorum finem armatis comitatus templum ad orãdum quàm maximè petiuit, plúsque in honorẽ fratris ascẽdit ornatus. Túmque delatores nequissimi regem adeũtes, & armorum pompam, & Antigoni arrogãtiam priuata fortuna maiorem esse criminabãtur: quódque maxima caterua stipatus, vt illum interficeret eò venisset: necenim perpeti honorem solum ex regno habere, cui regnum ipsum liceat obtinere. His paulatim, quamuis inuitus tamen credidit Aristobulus, ac ne vel suspicari quicquam videretur, prospiciens, & vt incerta præcaueret, suos quidem satellites in quendam subterraneum & tenebrosum locum transire iubet. Ipse autem iacebat in castello, Bari antè,

Ant. lib. 13. cap. 18.

Κεφάλαιον γ'.

ΠΡὸς ἢ τὰς διωφελίας αὐτὸ τε Ἰωάννε, καὶ τῶν ἀδελφῶν, φθόνος ἐγείρει ς άσιν τῶν ἐπιχωρίων, καὶ πολλοὶ κατ' αὐτῶν συνελθόντες, ἐκ πρόμου, μάχει καὶ πρὸς φανερὸν πόλεμον ἐκπεσόντες, ἡττηται. τὸ λοιπὸν δ' ὑπήκοοι ὲν δὲ δαμονίᾳ Ἰωάννης, καὶ κῦ τῶν ἀρχῶν κάλλις α διοικήσας, ὲν ἔτεσιν ὅλοις ἑξήκοντα ἔτεσιν, ὃν πέντε μῆσι τελευτᾷ, μακαρισόταtος ὄντως καὶ κατὰ μηδὲν ἐάσας ἐφ' ἑαυτῷ μεμφθῆναι τῶν τύχῶν. ἕξ γοῦν τὰ κρείττις δύο τὰ μόνα ἔσχε, τῶν τε ἀρχῶν τὸ ἔθνος, καὶ ἀρχιερωσυνίαν, καὶ προφητείαν. ὡμίλει γὰρ αὐτῷ τὸ δαιμόνιον, ὡς μηδὲν τῶν μελλόντων ἀγνοεῖν. ὃς γε καὶ περὶ δύο τῶν πρεσβυτάτων υἱῶν, ὅτι μὴ δικαίως κύριοι τῶν πραγμάτων, προεῖδέ τε καὶ προεφήτευσεν, ὧν τῶν καταστροφῶν ἄξιον ἀφηγήσασθαι, παρόσον τῆς παρῴας δυσαρμονίας ἀπέκλιναν. μετὰ γὰρ τὸν πατρὸς τελευτὴν, ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν ἀριστόβουλος τῶν ἀρχῶν εἰς βασιλείαν μεταθεὶς, διεπέθεται μὲν δίαδημα πρῶτος, μετὰ τετρακοσιοστὸν καὶ ἑβδομηκοστὸν πρῶτον ἔτος, ἀφ' ἧς μιᾶνας ἔξεις, ἐξ ἧς κατῆλθεν ὁ λαὸς εἰς τὴν χώραν, ἀπαλλαγεὶς τῆς ἐν βαβυλῶνι δουλείας. τῶν δ' ἀδελφῶν, τὸν μὲν μετ' αὐτὸν αὐτόγονον, ἐδόκει γὰρ ἀγαπᾶν, ἦν μὲν ἰσοτίμως, τοὺς δ' ἄλλους εἴργνυσι δήσας, δεσμεῖ δ' ἐν τῷ μπερδιενεχθεῖσαν φρέατι τῆς οἰκίας. ταύτην γὰρ δὴ κυρίαν τῶν ὅλων ὁ ἰωάννης ἀπολελοίπει. καὶ μέχρι τοσαύτης ὠμότητος προῆλθεν, ὡς τε κῦ λιμῷ δίαφθεῖραι δεδεμένην. προσέρχεται δ' αὐτὸν ἡ τίσις εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτόγονον, ὃν ἠγάπα τε, καὶ τῆς βασιλείας κοινωνὸν εἶχε. κτείνει γὰρ κῦ τέτον ἐν δίαβολῶν, ἃς οἱ πονηροὶ τῶν κατὰ τὸ βασίλειον ἐπισπάσαντο. τὰ μὲν δὴ πρῶτα δικαίως τοῖς λεγομένοις ὁ ἀριστόβυλος, ἅτε δὴ κῦ τὸν ἀδελφὸν ἀγαπῶν, ἐλπίδοις φθόνῳ τὰ πολλὰ τῶν λογοποιημένων. ὡς δ' ὁ αὐτόγονος λαμπρὸς ὑπὸ τῆς στρατιᾶς ἦλθεν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐν ᾗ σκηνοποιεῖσθαι πάτριον τῷ θεῷ, συμβαίνει κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, νόσῳ χρήσασθαι τὸν ἀριστόβυλον. τὸν δ' αὐτόγονον, ὅτι τέλει τῆς ἑορτῆς ἀναβαίνοντα μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ὁπλιτῶν, ὡς ἐπὶ μάλις α κεκοσμημένον προσκυνῆσαι τὸ πλέον ὑπὲρ τὰδελφοῦ. καὶ ταύτῳ προσιόντες οἱ πονηροὶ τῷ βασιλεῖ τῶν τε πομπῶν τῶν ὁπλιτῶν ἐδήλουν, καὶ τὸ ἀδόκητον τῷ αὐτόγονον, μεῖζον ἢ κατ' ἰδιώτην, ὅτι τε παρεὶς μετὰ μείζους συντάγματος ἀναιρήσων αὐτόν. οὐ γὰρ αἰσχρὸν εἶναι τιμὴν μόνον ἐκ βασιλείας ἔχειν, παρὸν αὐτῶν καθέξειν. τούτοις κῦ μικρὸν ἄχων ὑπίδυσεν ἀριστόβυλος, κῦ προνοῶν ἢ μὴ ὑποπτίων φανερὸς γένοιτο, κῦ προφυλάξῃ πρὸς τὸ ἄδηλον, καθίστησι μὲν τοὺς σωματοφύλακας ἔν τινι τῶν ὑπογαίων ἀλαμπεῖ. κατέκειτο δ' ἐν τῇ βάρει πρόπυργον καλουμένῃ, ἐν ᾗ

αὖθις δ' αὐτωνίᾳ μετονομασθείσῃ, προστάξας
ἀόπλου μὲν ἀπέχεσθαι, κτεινειν δ' τὸν ἀντίγονον, εἰ
μετὰ ὅπλων προσιοι. καὶ πρὸς αὐτὸν ἐπεμψε
τοις προσεροῦντας ἄοπλον ἐλθεῖν. πρὸς τοῦτο πά-
νυ πανούργως ἡ βασίλισσα συνεβάσετο μετὰ τῶν
δημίων. τοις δὲ πεμφθέντας πείθουσι τὰ μὲ παρὰ
τοῦ βασιλέως σιωπῆσαι. λέγειν δὲ πρὸς τὸν ἀντί-
γονον, ὡς ἀδελφὸς ἀκούσας, ὅπλα τε αὐτῷ κα-
τασκευασμένα κάλλιστα, δεῖν πολεμικὸν κόσμον ἐν
τῇ γαλιλαίᾳ, δεῖν μὲν τοῦ ἀσθένειαν αὐτὸς ὁπλεῖν
ἔκπαλαι κωλυθεῖν. νυνὶ δ' ἐπεὶ καὶ χαίρεσθαι
μέλλοις, θεάσαι αὐ ἥδιστά σε ἐν τοῖς ὅπλοις. ταῦτ'
ἀκούσας ὁ ἀντίγονος, εὐνοίᾳ δ' ἡ τοῦ ἀδελφοῦ δόξαν-
τος μηδὲν ὑποπτεύειν πονηρὸν, ἐχώρει μετὰ τῶν ὅ-
πλων ὡς πρὸς ὄπτασιν. χλόμυος δὲ κατὰ τοῦ σκο-
τεινοῦ παρόδου, ἣ στρατωνος ἐκαλεῖτο πύργος,
ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων ἀναιρεῖται, βέβαιον ὑπο-
δείξας, ὅτι πᾶσαν δύνοιαν καὶ φύσιν, κόπτει δόξαβο-
λὴ, καὶ οὐδὲν ὕπερ τῶν ἀγαθῶν παθῶν ἰσχυρὸν, ὃ
τῶν φθόνω μέχει παντὸς ἀντέχει. θαυμάσαι δ' αὖ
τις ἂν τοῦτο καὶ ἰούδαν; ἑσσαῖος ἦν γένος, ὡς ἔσιν
ὅτε πλάστας ἢ ψευδεῖς ἐν προαγγέλμασιν. ὃς ἐ-
πειδὴ καὶ τότε τὸν ἀντίγονον ἐθεάσατο παριόντα δόξ
τοῦ ἱεροῦ, πρὸς τοὺς γνωρίμους ἀνέκραγεν, ἦσαν
δ' ἐκ ὀλίγοι παρεδρεύοντες αὐτῷ τῶν μανθανόντων,
παπαῖ, νυνὶ ἐμοὶ καλὸν ἔφη τὸ θανεῖν, ὅτι μοι
προτέθνηκεν ἡ ἀλήθεια, καί τι τῶν ὑπ' ἐμοῦ προῤ-
ῥηθέντων διέψευσται. ζῇ δὲ ἀντίγονος ἔτοσι σήμε-
ρον ὀφείλων ἀποθανεῖν. χωρίον δ' αὐτῷ πρὸς
σφαγὴν, στράτωνος πύργος εἴρητο. καὶ τοῦτο μὲν ἀφ'
ἑξακοσίων σταδίων ἑστηκεν ὀξύ, ὧραι δ' τῆς ἡμέ-
ρας ἤδη τέσσαρες, ὅθ' ὁ χρόνος ἐκκρούει τὸ μάν-
τευμα. ταῦτ' εἰπὼν, σκυθρωπὸς ὑπὸ στενοχωρίας ὁ γέ-
ρων διεκαρτέρει, ἐν μετ' ὀλίγον, ἀνηρημένος ἀντίγο-
νος ἀγγέλλεται καὶ τὸ ὑπόγαιον χωρίον, ὃ δὴ καὶ αὐτὸ
στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος, ὁμωνύμως τῇ ὠδαλίῳ
παιδαρείᾳ. τοῦτο γοῦν ὁ μάντις διέσφαξεν. ἀρίσο-
βέλω γε μὲν ὄντως ἡ πρὸς τὸ μύσος μεταμέλεια, νό-
σον ἐνοπλίζει. καὶ πρὸς ἐννοίας τὸ φόνου τῷ ψυχῷ
ἔχων ἀεὶ τεταραγμένῳ, συνετήκετο, μέχρι τῶν
σπλάγχνων ὑπ' ἀκράτου δ' λύπης παραπεσόντων,
ἀθρόον αἷμα ἀναβάλλει. τοῦτο δὲ τῶν πρὸς τῇ θε-
ραπείᾳ παίδων ἐκφέρων, δαιμονίῳ προνοίᾳ σφάλλε-
ται, καθ' ὃν τόπον ὁ ἀντίγονος ἔσφαττε, καὶ φαιομένοις
ἔτι τοις ἀπὸ τοῦ φόνου σταλοις τὸ αἷμα τοῦ κτείναντος ἐ-
πεξέχεεν. ἤρθη δ' θεὶς οἰμωγὴ τῶν θεασαμένων,
ὥσπερ ὑπόπτης τοῦ παιδὸς ἐκεῖ ὑποκαταπεισαντος
τὸ αἷμα. τῆς δὲ βοῆς ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, τὴν αἰτίαν
ἐπυνθάνετο, καὶ μηδενὸς ἐθελήσαντος εἰπεῖν, μᾶλλον
ἐπέκειτο μαθεῖν ἐθέλων. τέλος δ' ἀπειλοῦσι καὶ
βιαζομένῳ· ἀληθὲς εἶπον. ὁ δὲ τοις τε ὀφθαλ-
μοις ἐμπίπλησι δακρύων, καὶ σονάξας ὅσον ἐπ' αὐτῷ
δυνάμις, εἶπεν, ἐκ ἄρα θεοῦ μέγαν ὀφθαλμὸν ἐπ'
ἔργοις ἀθεμίτοις λήσειν ἔμελλον, ἀλλὰ μοι ταχεῖα
μέτεισι δίκη φόνου συγγνοις. μέχει ποῦ μοι σῶμα
ἀνοσιώτατον τῷ ἀδελφῷ καὶ μητρὶ κατάκειτον ψυ-
χὴν καθέξεις; μέχει ποῦ δ' αὐτὸς ὑπαντείσω
κατὰ μέσος βύμων αἷμα; λαβέτωσαν ἀθρόον τοῦτο,

post autem Antonia cognominato: & vt inermi quidem parcerent, occiderent autem Antigonum, præcepit, si cum armis adiret; necnon & ipsi Antigono qui præciperent militi, vt inermis veniret. ad hæc regina satis callidum cum insidiatoribus consilium capit. nanque his qui ad eum missi fuerant persuadet, vt mandata quidem regis taceant, dicant verò Antigono quòd frater audisset, arma sibi cum pulcherrima in Galilæa ornatúmque bellicum fabricasse: quæ ne fingulatim inspiceret, morbo impeditum fuisse: nunc autem, præsertim cùm alibi discussurus sit libenter eum videret armatum. His auditis, Antigonus (ne quid enim malè suspicaretur, fratris suadebat affectus) cum armis velut ostentatum se veniens, properabat. Sed vbi ad obscurum transitum, qui Stratonis pyrgus vocabatur, accessit, à satellitibus interemptus est: certúmque documentum præbuit, omnem benevolentiam iúsque naturæ calumniis cedere, nullámque optimatum affectionem tantum valere, vt inuidiæ perpetuò possit obsistere. In hoc autem etiam Iudam quis non rectè miretur? Esæus erat genere, qui nunquam diuinando aberrauit, neque mentitus est. Is Antigono transeunte per templum, mox vt eum vidit, ad notos qui aderant exclamauit (non paucos autem discipulos siue consultores habebat) Papæ, nunc mihi pulchrum est mori, quando ante me veritas interiit, meárúmque prædictionum aliquod mendacium deprehensum est. viuit enim iste Antigonus, qui hodie deberet occidi. Locus autem neci eius apud Stratonis pyrgum fato fuerat destinatus. & ille quidem sexcentorum abhinc stadiorum interuallo distat. Horæ verò diei sunt quatuor: sed & vaticinationem tempus effugit. Hæc locutus senior, mœsto vultu & mente solicita secum multa reputabat. & paulo pòst interfectus Antigonus nunciatur, in loco subterraneo, qui eodem nomine quo maritima Cæsarea, Stratonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit quod vatem fefellit. At verò Aristobulo confestim sceleris pœnitudine morbus ingraueſcit: semperque facinoris cogitatione solicitus, perturbato animo tabescebat, donec mœroris acerbitate viscerибus laceratis subitò sanguinem vomeret. Hunc ergo vnus è seruulis eius ministerio destinatus foras efferens, prouidentia numinis errauit: & vbi Antigonus erat occisus, super extantes adhuc cædis maculás cruorem interfectoris effudit. Vlulatu autem eorum qui id conspexerant continuò sublato, tanquam puer de industria sanguinem illic libasset, clamor ad aures regis peruenit, causámque requirebat: & cùm eam prodere nullus auderet, ad resciendum magis ardebat. ad extremum verò minitanti, vimque adhibenti, verùm quod erat indicauerunt: atque ille cum lacrymis oppleſſet oculos, quantúmque poterat ingemuisset, hæc dixit: Sperandum certè non erat, vt maximum Dei lumen facta mea nefaria latérent. nam citò me vltrix cognatæ cædis iustitia persequitur. Quàm diu ô corpus improbũ fratri matríque damnatam animam detinebis? quàm diu paulatim illis libabo sanguinem meum? simul totum accipiant:

neque iam meorum viscerum inferias fortuna A
Ant. lib. 13. cap. 19. detrideat. His dictis illicò moritur, cùm nō plus anno regnasset. Vxor verò fratre eius vinculis dissolutis regem constituit Alexandrum, qui ætate maior erat, & modestia præstare videbatur. Sed ille potestatem adeptus, fratrem quidem alterum regnum appetentem occidit: alterum autem priuata vita contentum ablatis rebus secum habebat. Prælium etiam cum Ptolemæo cognomento Lathyro committit: B qui oppidum Asochin ceperat, & multos quidem peremit hostium, sed victoria in Ptolemæi partes propensior fuit. Postea verò quàm ipse pulsus à matre Cleopatra discessit in Ægyptum, & Gadaram obsidione capit Alexander, & castellum Amathuntis, omnium maximum quæ trans Iordanem sita erant, vbi pretiosissima quæque bonorum Theodori filij Zenonis habebantur. At Theodorus repentè superueniens, & proprias res recipit, & sarcinas C regis aufert, Iudæorúmque ferè decem millia interficit. Verùm Alexander receptis post cladem viribus, aggressus maritimas regiones Raphiam capit, & Gazam, itémque Anthedonem, quæ postea ab rege Herode Agrippias nominata est. His autem seruitio domitis, concitatur in eum festo die populus Iudæorū. Nam plerunque epulæ seditiones accendunt, nec videbatur insidias posse comprimere, nisi conductitios haberet auxilio Pisidas & Cilicas: D nam Syros mercenarios respuebat, propter ingenitam cum Iudæorum gente discordiam. Cæsis autem supra octo millibus ex turba rebellium, Arabiæ bellum intulit. Ibique Galaaditis ac Moabitis subactis, tributóque his imposito, ad Amathunta regressus est. Cúmque Theodorum metus eius secundis successibus perculisset, castellum sine præsidio repertum funditus eruit. mox autem congressus cum Oboda rege Arabum qui locum fraudi opportunum in Galaadensi regione occupauerat, E captus insidiis totum amisit exercitum in vallem altissimam compulsum, atque obtritum multitudine camelorum. Ipse verò elapsus in Hierosolymam, olim sibi gentem infensam ad nouarum rerum motus magnitudine cladis accendit. Fit autem etiam tunc superior, crebrisquæ prælijs non minus quinquaginta millibus Iudæorum per sex annos interfecit, nequaquā tamen victoriis lætabatur, quoniam regni sui F vires consumeret. Vnde armis omissis, sermone placido cum subiectis redire in gratiam conabatur. Illi autem inconstantiam eius morúmque varietatem intantum oderant, vt percontanti, quónā pacto eos sedare posset: dicerent, si moreretur. nam vix etiā mortuo daturos veniā, qui tam multa scelerate fecisset. simul etiā Demetrij auxilium, cui cognomen Acæro, accersierunt. qui cùm his maiorum præmiorum spe facilè paruisset, venissétque cum exercitu, mis- G
Ant. lib. 13. cap. 20. centur auxiliis eius Iudęi circa Sichimam. Vtrosque tamen Alexander mille quidem equitibus, sex autē peditum mercenariorum millibus excepit, cū haberet rex Iudęis quoque propè ad decem millia bene sibi cupientium, aduersę autem partis essent equitū tria millia, peditumq;

καὶ μηκέτι ταῖς ἐκ τοῦ ἐωθινοῦ ἀπλάγχνων χοαῖς ἐπεργοδιέσθω τὸ δαιμόνιον. Ταῦτ' εἰπὼν, ὁ Θέος τελευτᾷ, βασιλεύσας ὁ πλεῖον ἐνιαυτῷ. λύσασα δ' ἡ γυνὴ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ βασιλέα καθίστησιν Ἀλέξανδρον τὸν ἐκ καθ' ἡλικίαν καὶ μετριότητα δοκοῦντα. ὁ δ' παρελθὼν εἰς τυρ ἐξουσίαν, τὸν ἕτερον μὲν τοῦ ἀδελφῶν βασιλειῶντα κτείνει, τὸν δ' καταλειπόμενον ἀγαπῶντα τὸ ζῆν, δίχα στασιμάτων εἶχε. γίνεται δ' αὐτῷ καὶ πρὸς τὸν λαθόντα ὅπλα κινηθέντα Πτολεμαῖον συμβολή, πόλιν ἀσωχὶν ἁρπάσαντα, καὶ πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε τοῦ Πτολεμαίου, ἡττᾶτο δὲ πρὸς Πτολεμαῖον ἔρρεψεν. ἐπεὶ δ' ὀλίγῳ ὕστερον τῆς μητρὸς Κλεοπάτρας διωχθεὶς εἰς Αἴγυπτον ἀνεχώρησεν, ἀλέξανδρος Γαδάρων τε πολιορκίᾳ κρατεῖ, καὶ Ἀμαθουντίτας, ὃ δὴ μέγιστον μὲν ἦν ἔρυμα τοῦ θεοῦ Ἰορδάνου, Γάτα μώτατα δὲ τοῦ Θεοδώρου τοῦ Ζήνωνος κτημάτων ἦν ἐν αὐτῷ. ἐπελθὼν δ' ἐξαίφνης ὁ Θεόδωρος, Γάτα τε σφέτερα, καὶ τὰ τοῦ βασιλέως διαπορθεῖ ἀμρεῖ, τούς τε Ἰουδαίων εἰς μυρίους κτείνει. γίνεται δ' ἐπάνω τῆς πληγῆς ἀλέξανδρος, καὶ τραπόμενος εἰς τὰ ὠδάλιαν, αἱρεῖ ῥάφειαν τε καὶ γάζαν, καὶ ἀνθηδόνα τὰ αὖθις ὑφ' ἡρῴδου τοῦ βασιλέως ἀγειπτπάδα ὀνομασθεῖσαν. ἐξανδραποδισαμένῳ δ' ταύτας, ἐπανίσταται τὸ Ἰουδαϊκὸν ἐν ἑορτῇ. μάλιστα γὰρ ἐν ταῖς δυωχίαις αὐτῷ στάσις ἅπεται. καὶ ἐδόκει μὴ ἂν κρεῖττον γίνεσθαι τῆς ὀνβουλῆς, εἰ μὴ τὸ ξενικὸν αὐτῷ παρεβοήθει, πισίδαι καὶ κίλικες ὄντες, σύεσις γὰρ οὐκ ἐδέχετο μισθοφόρους, διὰ τὰ ἔμφυτον αὐτῷ πρὸς τὸ ἔθνος ἀπέχθειαν. κτείνας δ' τοῦ ἐπανεστῶτος ὑπὲρ ὀκτακοσίους ἀφειδίας ἥπτετο. καὶ ταύτῃ ἐλῶν, γαλααδίτας τε καὶ μωαβίτας, φόρου τε αὐτοῖς ὀνετάξας, ἀνέστρεφεν ὀπὶ ἀμαθουντα. θεοδώρου δ' πρὸς τὰς δυστραγίας αὐτοῦ καταπλαγήτος, ἔρημον λαβὼν τὸ φρούριον κατέσκαψεν. ἔπειτα συμβαλὼν ὁβόδῃ τοῦ ἀράβων βασιλεῖ προλοχήσαντι κατὰ τὰ γαυλανίτιν, εἰσέδρας αὐτοῦ γυμνούσης, πᾶσαν ὑποβάλλει τὴν στρατιὰν σωωθεῖσαν κατὰ βαθείας φάραγγος, καὶ πλήθει καμήλων σωτειβεῖσαν. διαφυγὼν δ' αὐτὸς εἰς ἱεροσόλυμα, τοῦ μεγέθει τ' συμφορᾶς πάλαι μισοῦντι τὸ ἔθνος ἠρέθισεν εἰς ἐπανάστασιν. γίνεται δ' καὶ τότε κρεῖττον, ἐν μάχαις ἐπαλλήλοις ὡς ἔλαττον πεντακισμυρίοις Ἰουδαίων ἀπέκτεινεν ἐν ἓξ ἔτεσιν. οὐ μὴν ὑπεφαίνετό γε ταῖς νίκαις τὴν ἑαυτῷ βασιλείαν ἀνασώζων, ὡς τε παυσάμενος τοῦ ὅπλων λόγοις ἐπεχείρει διαλύεσθαι πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους. οἱ δ' μᾶλλον ἐμίσουν τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ, ἐκ τοῦ τρόπου τὸ ἀνώμαλον. πιστευθεὶς δὲ τὸ ἄπον, τί ἂν ποιήσας κατασείσειεν αὐτούς, ἀπεθανὼν ἔλεγον. νεκρὰ γὰρ ἂν διαλλαγὴν μόλις τοσαῦτα δράσαντι. ἅμα δ' ἐκ τὸν δίκαιον ὀνακληθέντα δημότιον ἐπεκαλοῦντο. ῥᾳδίως δ' ὑπακούσαντος κατ' ἐλπίδα μειζόνων, καὶ μετὰ στρατιᾶς ἥκοντος, συνέμισγον οἱ Ἰουδαῖοι τοῖς συμμάχοις ὡς ἐχθρούς. δέχεται δ' ἑκατέρωθεν ἀλέξανδρος, ἱππεῦσι μὲν χιλίοις, μισθοφόροις δ' πεζοῖς ὀκτακισχιλίοις. παρ-

λῶν δ' αὐτῷ, καὶ τὸ Δημοσιῶν Ἰουδαϊκὸν, εἰς μυρίους. τοῦ δ' ἐναντίων ἱππεῖς μὲν ἦσαν ξιχίλιοι, πεζῶν δ', μύριοι

μύριοι τετρακισχίλιοι. καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν A
διαπρύσσοντες οἱ βασιλεῖς ἐπειρῶντο τῆς παρ' ἀλλήλοις ἀποστάσεων. δημήτριος μὲν, τοὺς ἀλεξάνδρου μισθοφόρους. ἀλέξανδρος δὲ, τοὺς ἅμα δημητρίῳ ἰουδαίους μεταπείσειν ἐλπίσας. ὡς δ' οὔτε οἱ ἰουδαῖοι θυμῷ, ὅθ' οἱ ἕλληνες ἐπαύοντο πίστεως, ἀπεῤῥίνοντο ἤδη τοῖς ὅπλοις συμπεσόντες. κρατεῖ δὲ τῇ μάχῃ δημήτριος, καίπερ πολλὰ τῆς ἀλεξάνδρου μισθοφόρων καὶ ψυχῆς ἔργα καὶ χειρὸς ὑπεδεξαμένων. B
χωρεῖ δὲ τὸ τέλος τῆς διαταξεως, διὰ δόξαν ἀμφοτέροις. ὅτε γὰρ δημητρίῳ παρέμειναν νικῶντι οἱ καλέσαντες, καὶ κατ' οἶκτον τῆς μεταβολῆς ἀλεξάνδρῳ προσεχώρησαν εἰς τὰ ὄρη καταφυγόντα ἰουδαίων ἑξακισχίλιοι. ταύτῃ τοῦ ῥοπὴν ἐπιθεῖναι δημήτριος, ἀλλ' ὑπολαβὼν ἤδη μὲν ἀξιόμαχον εἶναι πάλιν ἀλέξανδρον, μεταῤῥεῖν δὲ καὶ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς αὐτὸν, ἀνεχώρησεν. οὐ μὴν τόγε λοιπὸν πλῆθος ἀναχωρησάντων τῆς συμμάχων, κατα- C
θεντο τὰς διαφοράς. συνεχὴς δὲ προὐκ ἀλέξανδρον ἦν αὐτοῖς ὁ πόλεμος, μέχρι πλείστους ἀποκτείνας, τοὺς λοιποὺς ἀπήλασεν εἰς βεμέσηλιν πόλιν. καὶ ταύτην καταστρεψάμενος, αἰχμαλώτους ἀπήγαγεν εἰς ἱεροσόλυμα. προὔκοπτε δ' αὐτῷ δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς, εἰς ἀσέβειαν, τὰ τ' ὠμότητος. τῆς γὰρ ληφθέντων εἰς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα ἀνὰς αὐρώσας ἐν μέσῃ τῇ πόλει, γυναῖκας D
τε καὶ τέκνα αὐτῆς ἀπέσφαξε ταῖς ὄψεσι. καὶ ταῦτα πίνων καὶ συγκαθακείμενος ταῖς παλλακίσιν ἀφεωρᾶτο. τοσαύτη δὲ κατάπληξις ἔσχε τὸν δῆμον, ὡς τε τῆς ἀποστασιῶν καὶ τοῦ ὀπίσω νύκτα, φυγεῖν ὀκτακισχιλίους ἐξ ἰουδαίας ὅλης, οἷς ὅσος τ' φυγῆς ὁ ἀλεξάνδρου θάνατος κατέσχη. τέλος τοιούτοις ἔργοις ὀ- E
ψὲ τ' μόλις ἡσυχίαν τῇ βασιλείᾳ ποιήσας, ἀπαύσατο τῆς ὅπλων.

Κεφάλαιον δ'.

Κίνεται δ' αὖτε πάλιν ἀρχὴ θορύβων, ἀντίοχος ὁ ἐπὶ διονύσιος ὀνομασθεὶς, δημητρίου μὲν ἀδελφὸς ὤν, τελευταῖος δὲ τῆς ἀπὸ σελεύκου. τοῦτον γὰρ δείσας, φρατάβεσθαι ὅπως τοὺς ἄραβας ὡρμημένον, τὸ μὲν μεταξὺ τῆς ἀντιπατρίδος παροικίου, καὶ τῆς ἰόππης ἀγκαλῶν διαφορὰν φάραγγι βαθείᾳ. F
πρὸ δὲ τῆς ταφρου, τεῖχος ἤγειρεν ὑψηλὸν, καὶ ξυλίνοις πύργοις ἐνετειχίσατο, τὰς διόδους ἐμβολὰς ἀποφράττων. οὐ μὴν ἐῤῥᾳδίως γε τὸν ἀντίοχον ἴσχυσεν. ἐμφορήσας γὰρ τοῖς πύργοις καὶ τοῦ ταφρου χώσας, διήλασε μετὰ τῆς δυνάμεως. θέμενος δ' ἐν δευτέρῳ τοῦ πρὸς τὸν κωλύσαντα ἄμυναν, δῆθεν ὅπως τοῖς ἄραβας ᾖσει. τῆς δὲ ὁ βασιλεὺς G
ἀναχωρῶν εἰς τὰ χρησιμώτερα τῆς χώρας πρὸς τὴν μάχην, ἔπειτα τοῦ ἵππον ἐξαίφνης ὑπερῆρας, μυρία δ' ὧν τ' ἀριθμὸν, ἀτάκτοις ὑπιππεύει τοῖς πρὸ τὸν ἀντίοχον. καρτερᾶς δὲ μάχης γενομένης, ἕως μὲν περιῆν ἀντίοχος ἀντεῖχεν ἡ δύναμις αὐτοῦ. καὶ περ ἀνέδην ὑπὸ τῆς ἀράβων φονευόμενοι, πεσόντος δὲ, καὶ γὰρ προκινδυνεύειν ἀεὶ τοῖς ἱππεμβόλοις ἐβοήθων, ἐκκλίνουσι πάντες, καὶ τὸ μὲν πλεῖστον αὐτῆς, ὅπῃ τε τῆς διαταξεως, καὶ τῇ φυγῇ διαφθείρεται. τοὺς δὲ λοιποὺς καταφυγόντας εἰς κώμας τινὰς,

millia quadraginta. Et priuſquam veniretur ad manus, intercedentibus nunciis & præconibus, reges transfugia tentabant: Demetrius quidem Alexandri mercenarios, Alexander autem Iudæos qui Demetrium ſequerentur, obtemperaturos ſibi ſperantes. Sed cùm neque Iudæi ſacramenta, neque fidem Græci contemnerent, armis iam comminus decernebant. Superátque prælio Demetrius, quamuis Alexandri mercenarij multa & animosè & fortiter geſſiſſent. Euentus autem pugnæ præter ſpem cedit vtrique. nam neque hi qui Demetrium acciuerant, in partibus victoris permanſerunt: & immutatæ fortunæ miſericordia, ſex Iudæorum millia ſe ad Alexandrum, qui in montes effugerat, contulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: ſed Alexandrum iam quidem collectis viribus prælio ſufficere ratus, omnem verò gentem ad eum tranſire exiſtimans, mox inde digreſſus eſt. non tamen reliqua multitudo ob abſceſſum auxiliorum ſimultates depoſuit: bello autem aſſiduo tam diu cum Alexandro decertabat, donec pleriſque interfectis cæteros in Bemeſelim ciuitatem compulit, eáque ſubacta in Hieroſolymam captiuos abduxit. Vetùm immoderata fecit iracundia, vt crudelitas eius ad impietatem vſque procederet. Octingentis enim captiuorum in media ciuitate crucifixis, mulieres earúmque filios in conſpectu matrum necauit, atque hæc potans, & cum ſuis concubinis recubans, proſpectabat. Tantus autem populum terror inuaſit, vt etiam diuerſæ partis ſtudioſi proxima nocte octo millia hominum extra totam Iudæam profugerent: quorum exilij mors Alexandri finis fuit. Cùm eiuſmodi factis tandem ægréque regni otium quæſiſſet, ab armis requieuit.

CAP. IV. De bello Alexandri cum Antiocho & Areta, déque Alexandra & Hyrcano.

RVrſus autem fit ei turbarum initium Antiochus, qui etiam Dionyſius dictus eſt, Demetrij quidem frater, ſed eorum nouiſſimus, qui Seleucum generis autorem habebant. hunc enim timens qui Arabas parato bello pulſarat, totum quidem ſuper Antipatrida montibus proximum, & inter Ioppes littora ſpacium, foſſa altiſſima diremit. ante foſſam verò murum ædificauit excelſum, turrésque ligneas, vt faciles aditus obſtrueret, fabricauit: nec tamen Antiochum arcere valuit. Exuſtis enim turribus foſsíſque repletis, cum ſuis copiis tranſgreſſus eſt. Vindictáque poſthabita, qua deberet eum à quo prohibitus eſt vlciſci, protinus contendit in Arabas. Horum autem rex in loca ſuæ nationi commodiora cedens, mox ad pugnam cum equitatu reuerſus (habebat autem numerum decem millium) imparatos ex improuiſo Antiochi milites inuadit. Valido autem prælio commiſſo, quàm diu quidem ſupererat Antiochus, durabat eius exercitus, quáuis eum paſſim Arabes trucidarent. Vbi verò procubuit (ſuccurrendo enim victis ſæpe in periculis aderat) omnes terga dederũt: maximáque pars eorũ cùm in acie, tum in fuga abſumitur. Reliquos autẽ in vicum Cana delapſos,

alimentorum penuria perire contigit, præter admodum paucos. Hinc Damasceni Ptolemęo Minnæi filio infensi Aretam sibi sociant: Syrięque cæles regem constituunt. qui bello illato Iudææ, postquam pugna vicit Alexandrum, pactione discessit. Alexander autem Pella capta Gerasam petiuit rursus opum Theodori cupidus: triplicique ambitu circumdatis defensoribus, locum expugnauit: Necnon & Gaulanem & Seleuciam, & eam quæ Antiochi Pharanx dicitur, sub iugum mittit. Ad hæc autem capto Gamala castello validissimo, eiúsque præfecto Demetrio multis criminibus inuoluto, in Iudæam regreditur, expleto in militia triennio: lætúsque à gentilibus ob res prosperè gestas excipitur. Belli autē requiem secutum est morbi principium. Et quoniam quartano febrium recursu fatigabatur, depulsum iri valetudinem credens, si rursus animum negotiis occupasset, intempestiuæ militiæ sese dedit: & vltra vires corpus laboribus vexans, inter ipsos tumultus trigesimo & septimo regni anno moritur: idq; Alexandræ coniugi suæ reliquit: Iudæos eius vel maximè dicto obedientes fore non dubitans: quod longè ab eius crudelitate discrepans, & iniquitati resistens, beneuolentiā sibi populi comparasset. Neque spes eum fefellit. Nāque opinione pietatis obtinuit muliercula principatum. Quippe quæ morem gentis patrium probè norat, & qui sacras leges temerassent ab initio detestabatur. Cùm autem duos filios Alexandro genitos haberet, natu quidem maximum Hyrcanum, & propter ætatem declarat pontificem, & quòd præterea segnior esset quàm vt potestate regia molestus cuiquam videretur, regem constituit: minorem autem Aristobulum, priuatum viuere maluit, quòd feruentioris esset ingenij. Iungit autem se eiusdem mulieris dominationi quædam Iudæorum factio, Pharisæi: qui præter alios pietatem colere putarentur, & peritius leges interpretari: ob eam causam magis eos suspiciebat Alexandra, diuinæ religioni superstitiosè deseruiens. Illi autem paulatim fœminæ simplici insinuati quosuis pro sua libidine summouendo, deponendo, itémque vinciendo, ac soluendo, iam procuratores habebantur: prorsus vt ipsi quidem regiis commodis fruerentur, expensas verò ac difficultates Alexandra perferret. Sed eadem mirè callebat res administrare maiores: itaque augendis copiis semper intenta, duplicem conflauit exercitum: neq; pauca mercenaria parauit auxilia, quibus non modò statum suæ gentis roborauit, sed etiam metuendam se reddidit externæ potentiæ. Imperabat autem aliis, verùm Pharisæis ipsa vltra parebat. Denique Diogenem quendam insignem virum, qui Alexandro fuerat amicissimus, interficiunt, eius factum consilio criminati, vt octingenti (quos suprà memoraui) regis iussu tollerentur in crucem. nihilominus autem Alexandræ suadebant, vt & alios, quibus autoribus Alexander in eos fuisset concitatus, occideret. Cúmq. his nimia superstitione nihil abnuendū putaret, quos sibi libuisset ea specie trucidabant, donec optimus quisque periclitantium ad Aristobulum confugeret. atque ille

Ant. lib. 13. cap. 22.

ἀπαίρει τὴν ὀπτανδείων ἀπαλωθλῶσαι συμβῆ πλεῖ ὀλίγων ἅπαντας. ἐκ τούτου δαμασκηνοὶ δὲ τὸ πρὸς πτολεμαῖον τὸν μιννάου μῖσος, ἀρέταν ἐπάγονται, καὶ καθιστῶσι κοίλης συρίας βασιλέα. στρατεύεται δ' ἐπὶ τὴν ἰουδαίαν, καὶ μάχῃ νικήσας ἀλέξανδρον, κατὰ συνθήκας ἀνεχώρησεν. ἀλέξανδρος δ', φιλαργύρου, ὅτι γέρασα ἦει πόλιν, τὴν θεοδώρου κτημάτων γλιχόμενος. καὶ ζῶσι τοῖς φρουροῖς προβόλοις ἐπετειχίσας, δι' μάχης τὸ χωρίον προσλαμβάνει. καταφεύγει δ' ἐς γαυλανίτιν, καὶ σελεύκειαν, καὶ τὸν ἀπόχου φάραγγα καλουμένου, πρὸς οἷς γάμαλα φρούριον καρτερὸν ἦν, τὸν ἄρχοντα δημήτριον ἐν αὐτῷ προδήσας ἐκ πολλῶν ἐγκλημάτων, ἐπανεισιν εἰς ἰουδαίαν, ἵνα πληρώσας ἔτη τῆς στρατιᾶς. ἀσμένως δ' ὑπὸ τῶ ἔθνους προσεδέχθη διὰ τὴν δυναστείαν, καὶ λαμβάνει τὴν ἀνάπαυσιν τῶ πολεμεῖν, ἀρχὴν νόσου. περιπαθείας δ' προϊόδους πυρετῷ ἐνοχλούμενος, φύσιν διαχρήσασθαι τὴν νόσον, πάλιν ἀψάμενος πραγμάτων, διὸ δὴ στρατείας ἀναμφέως ἑαυτὸν ὁπλίσας, καὶ βιαζόμενος παρὰ δύναμιν τὸ σῶμα πρὸς τὰς ἐνεργείας, ἀπῆλλαξε. τελευτᾷ γοῦν ἐν μέσοις τοῖς θορύβοις τρεφόμενος, βασιλεύσας ἐπὶ πρὸς τοῖς εἴκοσιν ἔτη. καταλείπει δ' τὴν βασιλείαν ἀλεξάνδρᾳ τῇ γυναικὶ, πεπεισμένος ταύτῃ μάλιστα νεῦν ὑπακούσαι τοῖς ἰουδαίοις, ἐπειδὴ τῆς ὠμότητος αὐτοῦ μακρὰν ὑποδέουσα, καὶ τὰς παρανομίας ἀθυστομήτους, τὸν δῆμον εἰς δύνοιαν προσηγάγετο. καὶ ἐ δημάρτη τῆς ἐλπίδος. ἐκράτησε γὰρ τ' ἀρχῆς τὸ γένος, διὰ δόξαν δυσεβείας. ἠκείβου γὰρ δὴ τὸ ἔθνους μάλιστα τὰ πάτρια, καὶ τοὺς πλημμελοῦντας εἰς τοὺς ἱερεῖς νόμους, ἐξ ἀρχῆς ἀπεβάλετο. δύο δ' αὐτῇ παίδων ὄντων ἐξ ἀλεξάνδρου, τὸν μὲν πρεσβύτερον ὑρκανὸν, διά τε τὴν ἡλικίαν ὑποδεικνυσι ἀρχιερέα, καὶ ἅλλως ὄντα νωθέστερον. ἢ ὡς τε ἐνοχλεῖν πρὸς τὸν ὅλον, τὸν δ' νεώτερον ἀριστόβουλον, διὰ θερμότητα κατεῖχεν ἰδιώτην. πλαφύονται δ' αὐτῇ ἐξ τὴν ἐξουσίαν φαρισαῖοι, συνάγμά τι ἰουδαίων, δικαίων δυσεβέστερον ἐξ τὴν ἄλλων, καὶ τοὺς νόμους ἀκριβεστέρως ἀφηγεῖσθαι. τούτοις πρόσορόν δή τι προσεῖχεν ἡ ἀλεξάνδρα σεβομένη πρὸς τὸ θεῖον. οἱ δ' τὴν ἁπλότητα δ' ἀνθρώπου καὶ μικρὸν ὑπόντες, ἤδη δ' διοικηταὶ τῶν ὅλων ἐγένοντο, διώκειν τε, δ' κατάγειν οὓς ἐθέλοιεν, λύειν τε καὶ δεῖν. καθόλου δ' αἱ μὲν δαπολαύσεις δ' βασιλείας, ἐκείνων ἦσαν, τὰ δ' ἀναλώματα, καὶ αἱ δυσχέρειαι, δ' ἀλεξάνδρας. δεινὴ δ' ἦν τὰ μείζω διοικεῖν, δύναμίν τε ἀεὶ συγκροτοῦσα, διπλασίονα κατέσησε, καὶ ξενικὸν συνήγαγε ἐς ὀλίγον, ὡς μὴ μόνον κρατυύεσθαι τὸ οἰκεῖον ἔθνος, ἀλλὰ καὶ φοβερὸν τοῖς ἔξωθεν εἶ δυνάσας. ἐκράτει δ' τῶν μὲν ἄλλων αὐτὴ, φαρισαῖοι δ' αὐτῆς. διοχλοῦσι γοῦν τινα τῶν ὑπισήμων, φίλον ἀλεξάνδρῳ γεγυμνασμένον, κτείνουσιν αὐτοὶ, σύμβουλον ἐγκαλοῦντες γεγονέναι πρὸς τὸν ἀναστρωθέντων ὑπὸ τὸ βασιλέως ὀκτακοσίων. ἐνῆγον δ' τὴν ἀλεξάνδραν εἰς τὸ καὶ τοὺς ἄλλους διαχειρίσασθαι, τῶν παροξυνάντων ἐπ' ἐκείνους τὸν ἀλέξανδρον. ἐνδιδούσης δ' ὑπὸ δεισιδαιμονίας, αἰτήσεως οὓς ἐθέλοιεν δ' αὐτοί. προσφέρεσι δ' ἀριστοβούλῳ τῶν κινδυνεύοντων οἱ φεύγειν δοκοῦντες. κἀκεῖνος πείθει

πεῖσθαι τ̃ μητέρα, πεισαθεὶς μ̃ δι' ἀξίωμα τ̃ ἀνδρῶν, ἐκπέμψαι δ' αὐτὰς, εἰ μὴ καθαρὰς ὑπείληφεν, ἐκ τ̃ πόλεως. οἱ μ̃ ἐν δοθείσης ἀδείας, ἐσπεδάσθησαν ἀνὰ τ̃ χώραν. ἀλεξάνδρα ὁ ἐκπέμψασα ὅτι δαμασκὸν στρατιὰ, φεύγασις δ' ἰὼ πτολεμαῖος ἀεὶ θλίβων τὴν πόλιν, ταύτην μὴν ὑπεδέξατο μηδὲν ἀξιόλογον ἐργασαμένην. πυθομένη ὁ τ̃ ἀρμενίων βασιλέα στρατεύειν πτολεμαΐδι, καὶ πολιορκοῦντα κλεοπάτραν, συνθήκαις καὶ δώρεις ὑπηγάγετο. φθάσει δ' ἐκεῖνος ἁπάντας ἃς δι' ἀὰ τὰς οἰκοι ταραχὰς, ἐμβεβληκότος εἰς τ̃ ἀρμενίαν λεύκολλου. καὶ τότε νοσήσας ἀλεξάνδρας, ὁ νεώτερος τ̃ παίδων ἀριστόβουλος τ̃ καιρὸν ἁρπάσας μ̃ τ̃ οἰκετ̃, εἶχε ὁ πολλοὺς καὶ πάντας δ' ἄνους δι' τ̃ θερμότητα, κρατεῖ μ̃ τ̃ ἐρυμάτων ἁπάντων, τοῖς δ' ἐκ τούτων χρήμασι μισθοφόρους ἀθροίσας, ἑαυτὸν ἀποδείκνυσι βασιλέα. πρὸς ταῦτα ὀδυρόμενον τ̃ ὑρκανὸν ἡ μήτηρ οἰκτείρασα, τὸν τε γυναῖκα, καὶ τοὺς παῖδας ἀριστοβούλου καθείρξουσιν εἰς ἀντωνίαν. φρούριον δ' ἰὼ τ̃ βορείῳ κλίματι τῆ ἱερᾶ προσκείμενον, πάλαι μὲν ὡς ἔφην βάρις ὀνομαζόμενον, αὖθις ὁ ταύτης τυχὸν τ̃ προσηγορίας, ὑπὸ κατέσαντος ἀντωνίου, καθάπερ ὑπό τε τῶ σεβαστῶ, καὶ ἀγρίππα, σεβαστὴ, καὶ ἀγρίππας, πόλεις ἑτέραις μετονομάσθησαν. πρὶν δ' ἐπεξελθεῖν ἀλεξάνδραν τ̃ ἀδελφῆ καταλύσεως, τελευτᾶ διοικήσασα τὴν ἀρχὴν ἔτεσιν ἐννέα. ἐκ κληρονόμος μ̃ ἰὼ τ̃ ὅλων ὑρκανὸς, ᾧ ἐκ ζώσα τ̃ βασιλείαν ἐπεχείρισε. δυνάμει ὁ καὶ φρονήματι, προσεῖχε δ' ἀριστόβουλος. γνωρίμης ὁ αὐτοῖς ἕξει τ̃ ὅλων συμβολῆς ἕξει ἰσοῤῥοπίαν καταλιπόντες οἱ πλεῖστοι τ̃ ὑρκανὸν, μεταβαίνουσι πρὸς τ̃ ἀριστόβουλον. ὁ ὁ μ̃ τ̃ συμμειναντων φθάσει συμφυγὼν ὅτι τὴν ἀντωνίαν, καὶ κινεῖσας τ̃ πρὸς σωτηρίαν ὁμῆρων, ταῦτα δ' ἰὼ ἡ ἀριστοβούλου γυνὴ μ̃ τ̃ τέκνων, ἀμέλει πρὶν αἰκίσε πάθους, διελύθησαν, ὥς τε βασιλεύειν μ̃ ἀριστόβουλον, ὑρκανὸν δ' ἐκ ἀπὸ τ̃ ἄλλης ὑπολαὼν τιμῆς, ὥσπερ ἀδελφὸς βασιλέως. ὅτι τούτοις ὁμολογήσαντες ἐν τ̃ ἱερῶ, καὶ τὸ λαῶ πρὸς ὥπος φιλοφρόνως ἀλλήλοις ἀσπασάμενοι, διήμειψαν τὰς οἰκείας. ἀριστόβουλος μ̃ γὰ, εἰς τὰ βασίλεια, ὑρκανὸς δ' ἀνεχώρησεν εἰς τ̃ ἀριστοβούλου οἰκείαν.

matri persuasit, vt his propter dignitatem parceret, ciuitate autem pelleret quos nocentes existimaret. Igitur illi quidem data sibi copia per regionem dispersi sunt. Alexandra verò in Damascum misso exercitu, quoniam Ptolemæus sine intermissione ciuitatem premebat, illam quidem nulla re memorabili gesta cepit. Regem autem Armeniorum Tigranem, qui admoto Ptolemaidi milite, Cleopatram circumsedebat, pactionibus donisque solicitati Sed illum domesticarum turbarum metus, ingresso in Armeniam Lucullo, iamdudum inde retraxerat. Inter hæc Alexandra morbo laborante, minor eius filius Aristobulus, cum famulis suis quos multos habebat, omnésque pro ætatis fauore fidissimos, vniuersa castella obtinuit: & pecunia quam ibi reperit conductis auxiliis regem se declarauit. Ob hæc miserata querelas Hyrcani mater, cóiugem Aristobuli cum filiis includit apud castellum quod à Septentrione fano adiacens, Baris antea vocabatur, vt diximus, postea verò Antonia cognominata est, imperante Antonio, quemadmodũ de Augusti & Agrippæ nomine Sebaste & Agrippias aliæ ciuitates appellatæ sunt. Antè tamen Alexandra moritur, quàm in Aristobulum fratris eius Hyrcani contumelias vindicaret: quem deiici regno curauerat, quod ipsa nouem annos administrauit. Et hæres quidem omnium fit Hyrcanus, cui regnum etiam viua commiserat. Verùm Aristobolus viribus atque autoritate præstabat. Habito autem inter eos circa Hierichunta de rerum summa cõflictu, plerique Hyrcano relicto transeunt ad Aristobulum. Hyrcanus autem eum reliquis fuga peruenit in castellum Antoniam: ibique salutis obsides nactus (erat enim ibi in custodia vt præmisimus, coniunx Aristobuli cum filiis) priusquam grauius aliquid accideret, ea lege in concordiam rediit, vt regnum quidem Aristobulus haberet, ipse verò cederet, quasi frater regis aliis honoribus contentus. Hoc modo in fano reconciliati, cùm in conspectu circumstantis populi benignissimè alter alterũ complexus esset, domus permutant: & Aristobulus quidem discedit in regiam, Hyrcanus autem in Aristobuli domum.

Ant. lib. 14. cap. 1.

Κεφάλαιον ε'.

CAP. V. De bello Hyrcani cũ Arabibus & expugnatione Hierosolymæ.

Ant. lib. 14. cap. 2. 3. 4.

ΔΕος ὁ τοῖς τε ἄλλοις τ̃ ἀριστοβούλου διαφόρων ἐμπίπτει παρ' ἐλπίδα κρατήσαντος, καὶ μάλιστα ἀντιπάτρου πάλαι διαμισουμένου. γένος δ' ἦν ἰδουμαῖος προγόνων τε ἕνεκα καὶ πλούτου καὶ τ̃ ἄλλης ἰσχύος πρωτεύων τοῦ ἔθνους. ὁ αὐτὸς ὁ ἅμα καὶ τ̃ ὑρκανὸν ἀρέτα προσφυγόντα τ̃ βασιλεῖ τ̃ ἀραβίας, ἀναπεισαθεὶς τ̃ βασιλείαν ἐπῆλθε, καὶ τ̃ ἀρέταν δέξασθαί τε τ̃ ὑρκανὸν, καὶ καταγαγεῖν ὅτι τ̃ ἀρχαίου. πολλὰ μὲν τ̃ ἀριστόβουλον εἰς τὸ ἦθος διαβάλλων, πολλὰ δ' ἐπαινῶν τ̃ ὑρκανὸν, παρῄνει δέξασθαι. καὶ ὡς ὕστερον εἶπ τὸν ἔτους λαμπρᾶς προστάτα βασιλείας, ὑφῄρητο χεῖρα τοῖς ἀδικημένοις. ἀδικεῖσθαι ὁ ὑρκανὸν, στερηθέντα τ̃ κ' τὸ πρεσβεῖον αὐτῶ προσηκούσης ἀρχῆς. προκαταστασάσας ὁ ἀμφοτέρας, νύκτωρ ἀναλαβὼν ὑρκανὸν, τῆς πόλεως διαδιδράσκει, κ σωτόνῳ φυγῇ χρώμενος, εἰς τὴν καλουμένην πέτραν διασώζε). βασιλεῖον αὕτη τ̃ ἀραβίας ὄξιν. ἔνθα τ̃ ἀρέτα τ̃ ὑρκανὸν ἐγχειρίσας,

DEos ὁ τοῖς τε ἄλλοις τ̃ ἀριστοβούλου διαφόρων ἐμπίπτει παρ' ἐλπίδα κρατήσαντος, καὶ μάλιστα ἀντιπάτρου πάλαι διαμισουμένου. γένος δ' ἦν ἰδουμαῖος προγόνων τε ἕνεκα καὶ πλούτου καὶ τ̃ ἄλλης ἰσχύος πρωτεύων τοῦ ἔθνους. ὁ αὐτὸς ὁ ἅμα καὶ τ̃ ὑρκανὸν ἀρέτα προσφυγόντα τ̃ βασιλεῖ τ̃ ἀραβίας, ἀναπεισαθεὶς τ̃ βασιλείαν ἐπῆλθε, καὶ τ̃ ἀρέταν δέξασθαί τε τ̃ ὑρκανὸν, καὶ καταγαγεῖν ὅτι τ̃ ἀρχαίου. πολλὰ μὲν τ̃ ἀριστοβούλου εἰς τὸ ἦθος διαβάλλων, πολλὰ δ' ἐπαινῶν τ̃ ὑρκανὸν, παρῄνει δέξασθαι. καὶ ὡς ὕστερον εἶπ τὸν ἔτους λαμπρᾶς προστάτα βασιλείας, ὑφῄρητο χεῖρα τοῖς ἀδικημένοις. ἀδικεῖσθαι ὁ ὑρκανὸν, στερηθέντα τ̃ κ' τὸ πρεσβεῖον αὐτῶ προσηκούσης ἀρχῆς. προκαταστασάσας ὁ ἀμφοτέρας, νύκτωρ ἀναλαβὼν ὑρκανὸν, τῆς πόλεως διαδιδράσκει, κ σωτόνῳ φυγῇ χρώμενος, εἰς τὴν καλουμένην πέτραν διασώζε). βασιλεῖον αὕτη τ̃ ἀραβίας ὄξιν. ἔνθα τ̃ ἀρέτα τ̃ ὑρκανὸν ἐγχειρίσας,

METus verò & alios eius inimicos præter spem dominantis occupat, & maximè Antipatrum iamdudum Aristobulo inuisum. Erat autem genere Idumæus, & nobilitate ac opibus gentis suæ princeps. Is igitur & Hyrcanum vt ad Aretam regem Arabiæ confugeret, eiúsque auxilio regnum repeteret hortabatur, & ipsi Aretæ vt Hyrcanum susciperet atque in regnum deduceret suadebat, multum obtrectãs Aristobuli moribus, multísque Hyrcanum laudibus prædicans. simúlque admonebat quòd eũ deceret regno clarissimo præsidentẽ, iniquitate oppressis manũ porrigere: Hyrcanũ autem iniuriã pati, qui principatu iure successionis sibi debito excidisset. Sic instructis & præparatis ambobus: nocte cũ Hyrcano ex ciuitate profugit: citatóque cursu in oppidũ quod Petra dicitur saluus euasit: ea est Arabię regio. Ibi postquã Hyrcanum in manum regis Aretæ tradidit,

multis dictis multísque muneribus vt auxilium præberet, quo in regnum deduceretur, effecit. Erant autem peditum equitúmque millia L. quibus nequaquam restitit Aristobulus: sed primo impetu superatus, in Hierosolyma fugere cogitur: atque omnino captus esset, nisi dux Romanorum Scaurus aduersis horum temporibus imminens soluisset obsidionem. namque is ex Armenia quidem in Syriam missus erat à Pompeio Magno qui cum Tigrane bellum gerebat. Sed vbi Damascum venit, recens à Metello & Lollio captam reperit: his inde submotis, cognitóque in Iudæa quid ageretur, illuc velut ad quæstum cucurrit. Denique mox vt fines ingressus est, Iudæorum legati ad eum veniunt à fratribus vtrisque, vt sibi potiùs adiumento essent orantibus. Sed trecentis talentis quæ Aristobulus ei miserat, iustitia posthabita est. Tot enim acceptis Scaurus ad Hyrcanum & Arabes legatos misit Romanorum, eis Pompeij nomen intentans, nisi ab obsidione desisterent. Itaque & Areta ex Iudæa in Philadelphiam recedit metu perculsus, & Scaurus Damascum redit. Aristobulus autem quòd captus non esset, satis sibi esse non credidit: sed omnibus quas haberet copiis collectis, persequebatur hostes: & circa locum quem Papyrona vocant prælio commisso, supra sex eorum millia cædit: in quibus erat & Cephalon frater Antipatri. Hyrcanus verò & Antipater Arabum priuati auxilio, spem in aduersarios transtulerunt. & cùm Pompeius Syriam ingressus Damascum peruenisset, ad ipsum confugiunt. multísque muneribus ei datis, eadem illa quibus ad Aretam vsi fuerant allegantes, magnopere precabantur vt Aristobuli violentia damnata, regno Hyrcanum restitueret, cui tam ætate quàm moribus deberetur. sed nec Aristobulus sibi defuit, corruptione Scauri fretus. Venerat autem quantum potuit ornatus cultu regio: deinde offensus obsequiis, neque ferendum existimans abrectius quàm regem deceret vtilitati seruire, à Diolpoli regrediebatur. Ob hoc iratus Pompeius, etiam Hyrcano eiúsque sociis hoc precantibus, Aristobulum petit, & Romano simul exercitu & Syrorum instructus auxiliis. Cùm verò Pellam & Scythopolim prætergressus Coreas venisset, vnde Iudæorum fines incipiunt per mediterranea loca subeuntibus, cognito Aristobulum in Alexandrium confugisse (castellum est magnificè structum, in monte præcelso situm) mittit per quos eum iuberet inde descendere. Ille autem decreuerat, quia pro imperio vocaretur, periclitari potiùs quàm parere. sed populum videbat horrescere: & amici monebant vt Romanam vim cogitaret, quam sustinere non posset. Itaque horum consiliis obediens, descendit ad Pompeium: quódque iustè regnaret, multis pro se dictis in castellum rediit. & cùm iterum descendisset prouocatus à fratre, ac de suo iure cum eo disceptasset, denuò regreditur non prohibente Pompeio. Erat autem inter spem timorémque medius: & veniebat quidem velut exoraturus Pompeium, vt sibi euncta permitteret, ad montem verò reuertebatur, ne quid regiæ dignitati derogare videretur.

Ant. lib. 16. cap. 6. 7.

κὴ πολλὰ μὲν καθομιλήσας, πολλοῖς δ' ὕβρεσιν ὑπολιθὼν, δυοῖν δύναμιν αὐτῷ παρέθετο τὴν κατάξουσαν αὐτόν. ἦν δ' αὕτη, πεζῶν τε κὴ ἱππέων, πέντε μυριάδες, ἐφ' ἣν ἐπανέσχεν ἀριστόβουλος. ἀλλ' ἐν τῇ πρώτῃ συμβολῇ ληφθεὶς, εἰς ἱεροσόλυμα συνελαύνεται, κἂν ἔφθη κ' κράτος ληφθεὶς, εἰ μὴ σκαῦρος ὁ ῥωμαίων στρατηγὸς ἐπανασὰς αὐτῷ τοῖς κατ' ἐμοῦ, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν, ὃς ἐπέμφθη μὲν εἰς συρίαν ἀρμενίας ὑπὸ πομπηίου μέλλοντος πολεμεῖν τιγράνῃ. ὡδηγούμενος δ' εἰς δαμασκὸν, ἐαλωκυῖαν προσφάτως ὑπὸ μετέλλου κὴ λολλίου, κ' τούτους μετασήσας, ἐπεὶ κὴ τὰ κατὰ τὴν ἰουδαίαν ἐπύθετο, καθάπερ ἐφ' ἕρμαιον ἐπείχθη. παρελθόντος γοῦν εἰς τ' χώραν, πρέσβεις δ' ἔθνους ἦκον ὡδὲ τὴν ἀδελφῶν ἑκατέρων, ἐκ' ἐς διαμάχην βοηθεῖν αὐτοῖς. γνόντα δ' ὅπῃ ἐρρύθμισε τὰ δίκαια, τὰ παρὰ ἀριστοβούλου τετρακόσια τάλαντα τοσοῦτον δ' λαβὼν σκαῦρος, ὅπλα μὴ ἐπικουρεῖν πρὸς τὸν ὑρκανὸν, κὴ τοὺς ἄραβας, ἀπειλῶν ῥωμαίοις κὴ πομπηίῳ, εἰ μὴ λύσειαν τὴν πολιορκίαν. ἀνεχώρησε δ' ἐκ τ' ἰουδαίας εἰς φιλαδέλφειαν ἀρέτας καταπλαγείς, κ' πάλιν εἰς δαμασκὸν σκαύρος. ἀριστοβούλῳ δ' ἐπέλεγεν τὸ μὴ ἀλῶναι, πᾶσαν τ' τὴν δύναμιν ὑπασυλλέξας, εἵπετο τοῖς πολεμίοις, κ' δὴ τὸν καλούμενον πατυρῶνα συμβαλὼν αὐτοῖς, ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους κτείνῃ, μεθ' ὧν, κὴ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἀντιπάτερος φαλλίωνα. ὑρκανὸς δ' κὴ ἀντίπατρος τὴν ἀράβων ἀφαιρεθέντες, μετέφερον ὅπῃ τοὺς ἑαυτῶν τὴν ἐλπίδα. κὴ ἐπειδὴ πομπηῖος ὅπλων τ' συρίαν εἰς δαμασκὸν ἦκεν, ἐπ' αὐτὸν παραφθάνουσι, κὴ δίχα δώρων, αἷς κὴ πρὸς ἀρέταν δικαιολογίαις χρώμενοι κατηντιβόλουν, μισῆσαι μὲν τὴν ἀριστοβούλου βίαν, κατάγειν δ' ὅπῃ τὴν βασιλείαν τὸν κὴ τῇ τέχνῃ καθ' ἡλικίαν προσήκοντα. οὐ μὴν ἀλλ' ὁ ἀριστόβουλος ὑστέρει, πεποιθὼς τῇ σκαύρου δωροδοκίᾳ, παρῆν τε κὴ αὐτὸς ὡς οἷόν τε ἦν, βασιλικώτατα κεκοσμημένος ἑαυτόν. ἀδοξήσας δ' πρὸς τὰς θεραπείας, κὴ μὴ φέρων δουλεύειν ταῖς χρείαις, ταπεινότερον τῆς ἀξίας τοῦ χήματος, ὑπὸ δυσπολέμου χωρίζεται. πρὸς ταῦτ' ἀγανακτήσας πομπηῖος, πολλὰ καὶ τὴν πρὸς τὸν ὑρκανὸν ἱκετεύοντων, ὥρμησεν ἐπ' ἀριστόβουλον, καταλαβὼν τὴν τε ῥωμαϊκὴν δύναμιν, κὴ πολλοὺς ἐκ τ' συρίας ξυμμάχους. ἐπεὶ δ' παρελαύνων πέλλαν, κ' σκυθόπολιν, ἦκεν εἰς κορέας, ὅθεν ἡ ἰουδαίων ἄρχεται χώρα, κατὰ τὴν μεσόγειον ἀνιόντων, ἀκούσας συμπεφυγμένον τὸν ἀριστόβουλον εἰς ἀλεξάνδρειον, τοῦτο δ' ὄρος ὑψηλοῦ πάνυ φιλοτίμως ἐξησκημένον χαρακώμασί τε κὴ πύργοις, πέμψας, καταβαίνειν αὐτὸν ἐκέλευε. τῷ δ', εἰ μὲν ὁρμὴ καλουμένῳ διαποπύσεσθαι, δέος ἐνεδύετο μᾶλλον, ἢ ὑπακούσαι. καθεώρα δ' τὸ πλῆθος ὀρρωδοῦν, κὴ παρήνουν οἱ φίλοι σκέπτεσθαι τὴν ῥωμαίων ἰσχύν, οὖσαν ἀνυπόστατον. οἷς πειθεὶς κάθεισι πρὸς πομπηῖον, κὴ πολλὰ περὶ τῶν δικαίως ἄρχειν ὁμολογηθεὶς, ὑπέστρεψε πρὸς τὸ ἕρυμα. πάλιν τε τὰ δίλφοῦν προσκαλουμένου καταβὰς, κὴ δείσας περὶ τῆς δικαίων, ἄπειση μὴ κωλύοντος τοῦ πομπηίου. μέσος δ' ἦν ἐλπίδος κὴ δέους. κὴ κατῆει μὲν, ὡς δυσπαθήσων πομπηίου παντ' ὀκνήσαντος αὐτῷ, πάλιν δ' ἀνέβαινεν εἰς τ' ἄκραν, ὡς μὴ προκαταλύων δόξειν ἑαυτόν.

ἐπεὶ

ἐπεὶ μὴτοι πομπήϊος ἐξίστασθαί τε τῆς φρουρίων ἐπέ- A
λυσεν αὐτῷ, καὶ ἀφάγγελμα τῆς φρουραρχῶν ἐχόν-
των μόνας πειθαρχεῖν τὰς αὐτογράφοις ἐπιστολαῖς,
ἠνάγκαζεν αὐτὸν ἑκάστοις γράφειν ἀναχωρεῖ, ποιεῖν δὲ
τὸ προσταχθέν, ἀγανακτήσας ᾗ, ἀνεχώρησεν εἰς Ἱε-
ροσόλυμα, καὶ παρεσκεύάζετο πολεμεῖν πρὸς πομπή-
ϊον. ὁ δέ, ὡς ἐν ἐδόκει χρόνον τῆς φιλασκλᾶς, δι-
ὅτι ἔπιτο, ἅμα πέρρωτο τῇ ὁρμῇ ὁ μιθριδάτου θάνατος, ἀγγελθεὶς αὐτῷ πρὶν εἰσελθοῦντα,
ἔνθα τὸ δ' ἰουδαίας πότατον, φοίνικά τε πάμπολυν,
καὶ βάλσαμον τρέφει. τοῦτο λίθοις ὀξέσιν ὑπτέμνοντες B
τὰ πρέμνα συλλέγουσι καὶ τὰς ῥωμὰς ἐκ δακρύων. καὶ
σρατοπεδευσάμενος ἐν τῷ χωρίῳ μίαν ἡμέραν, ἔω-
θεν ἠπείγετο πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα. καταπλαγεὶς ᾗ
τὴν ἔφοδον ἀρισόβουλος, ἱκέτης ὑπέπεσε, χρημάτων
τε ὑποχέσει, καὶ τῆς μετὰ δ' πόλεως ὑπεξαίρειν καὶ ἑ-
αυτὸν, χαλεπαίνοντα κατασέλλει τὸν πομπήϊον. εἰ
μέν τι τῆς ὡμολογημένων ἔπραττε. τὸν γὰρ ὑπὲρ τῆ κο- C
μιδῆ τῆς χρημάτων πεμφθέντα γαβίνιον, οἱ τὰ ἀρι-
σοβούλου φρονοῦντες, ἐδέξαντο ἐν τῇ πόλει δέχονται. πρὸς
ταῦτα ἀγανακτήσας πομπήϊος, ἀρισόβουλον μὲν ἐ-
φρούρει, πρὸς ᾗ τὴν πόλιν ἐλθών, ἐπεσκόπει πῇ
προσβάλλῃ, τοῦ τε ὀχυρότητα τῆς τειχῶν δυσμε-
ταχείρισον ὁρῶν, καὶ τοῦ πρὸ τούτων φάραγγα φοβε-
ρὰν, τό τε ἱερὸν ἐντὸς δ' φάραγγος, ὀχυρώτατα τετει-
χισμένον. ὡς τε τὸ ἄστυ ἁλισκομένου, δ δ' ὕστερον D
ἔτι καταφυγὴ τοῦτο τοῖς πολεμίοις, δεδοικότος
δ' ὑπὲ πολλοῦ χρόνου, στάσις τῆς ἔνδον ἐμπίπτει, τῆς
μὲν πρὸς ἀρισόβουλον πολεμεῖν ἀξιούντων, καὶ ῥύε-
σθαι τὸν βασιλέα, τῆς ᾗ τὰ ὑρκανοῦ φρονούντων,
ἀνοίγειν πομπηΐῳ τὰς πύλας. πολὺ ᾗ τοῦτοις εἰ-
σήει δέος, ἀφορῶντας εἰς τοῦ τῆς ῥωμαίων δυνα-
ξίαν. ἡττώμενον ᾗ τὸ ἀρισοβούλου μέρος εἰς τὸ ἱερὸν E
ἀνεχώρει, καὶ τοῦ συνάπτουσαν ἐπ' αὐτῇ τῇ πόλει γέ-
φυραν ἀποκόψαντες ἀπεῖχεν εἰς ἔσχατον παρεσκεύά-
ζοντο. τῆς ᾗ ἑτέρων δεχομένων ῥωμαίους τῇ πόλει, καὶ
τὰ βασίλεια ἀφαδιδόντων, ὅτι μὲν ταῦτα πομπήϊος
ἕνα τῆς ὑφ' ἑαυτὸν σρατηγῶν πείσοντα, εἰσπέμπει με-
τὰ σρατιᾶς. ὃς δέλαβὼν φρουρᾷ τοῦ πόλιν, ἐπειδὴ
τῆς εἰς τὸ ἱερὸν καταπεφυγότων ἐδένα λόγοις ἔπει-
σε συμβοῦναι, τὰ πρὸς εἰς πρόσβολας ἐξέπιζεν, F
ἔχων τοὺς μὲν τὸν ὑρκανὸν, εἰς τε τὰς ὑπονοίας, καὶ τὰς
ὑπηρεσίας προθύμους. αὐτὸς ᾗ κατὰ τὸ πρόσαρκτον
κλίμα τοῦ τε τάφεον ἔχου καὶ τοῦ φάραγγα πᾶσαν
ὕλην συμφορήσας τῆς δυνάμεως. χαλεπὸν δ' ἦν
τὸ αὐαπλεῶσαι, δέα βάθος ἄπειρον, καὶ τῆς ἰουδάων
πάντα τρόπον εἰργόντων ἄνωθεν. κἂν ἀτέλεσος ἔμεινε
τοῖς ῥωμαίοις ὁ πόνος, εἰ μὴ τὰς ἑβδομάδας ὑπεμ-
ρῶν ὁ πομπήϊος ἐν αἷς παντὸς ἔργου δέα τοῦ θρησκείαν
χεῖρας ἀπέχουσιν ἰουδαῖοι, τὸ χῶμα ὕψου, τῆς
κατὰ χεῖρα συμβολῆς εἴργων τοὺς σρατιώτας. ἦσαν G
μόνου γὰρ τοῦ σώματος, ἀμυνόντας καὶ τοῖς σάββασιν.
ἤδη δ' ἀναπεπληρωμένης τῆς φάραγγος, πύργους
ὑψηλοὺς ὑπιστήσας τῷ χώματι, καὶ προσαγαγὼν
τὰς ἐπ τύρου κομισθείσας μηχανὰς, ἐπειρᾶτο τοῦ
τείχους. ἀπεσείλλον ᾗ οἱ ἀντεμβόλοι τοὺς καθυπερθε
κωλύοντας. ἀπεῖχον δ' ὅτι πλεῖσον οἱ κατὰ τοῦτο τὸ
μέρος πύργοι, μεγέθει τε καὶ κάλλει διαφέροντες.

quia tamen caſtellis eum Pompeio cedere placebat, hísque præpoſitos nuntiare literis vt decederent, quibus præceperat vt non niſi manu ſua ſcriptis epiſtolis obtemperarent: iuſſa quidem facit: ſed in Hieroſolymam cum indignatione diſceſſit: bellóque iam congredi cum Pompeio cogitabat. Ille autem, nec enim tempus apparatui dandum putauit, ſtatim eum inſequitur. multum quippe alacritati eius addiderat, circa Hierichuntem Mithridatis mors nunciata. Vbi pinguiſſima Iudææ regio, & palmarum plurimum ac balſamum nutrit: cuius incito lapidibus acutis robore ſtillantem lacrymam ex vulneribus colligunt. Cúmque illic pernoctaſſet, mane in Hieroſolymam properabat. Itaque hoc eius impetu perterritus Ariſtobulus: ſupplex occurrit, pecuniámque pollicitus, quódque ſemetipſum ei cum ciuitate permitteret, Pompeium mitigat ſæuientem. Nec tamen quicquã eorum quæ promiſit effectum eſt. Gabinium enim qui ad ſuſcipiendam pecuniam miſſus fuerat, ne in oppidum quidem Ariſtobuli locij receperunt. His commotus Pompeius, Ariſtobulum in cuſtodiam collocat: ad ciuitatem verò profectus, explorabat qua ex parte facilior eſſet acceſſus. nam & murorum eius firmitatem oppugnari poſſe facilè non videbat: vallémque pro mœnibus horribilem, fanúmque illic cernebat proximum, adeò tutiſſima munitione circumdatum, vt etiam ſi ciuitas caperetur, ſecundum eſſet hoſtibus in eo refugium. Hoc autem diu quid faceret hęſitante, ſeditio intra ciuitatem orta eſt: Ariſtobuli quidem ſociis bellum geri potius regémque liberari dignum eſſe cenſentibus: qui verò cum Hyrcano ſentirent, Pompeio portas aperiri. Metus autem hos plures faciebat, Romanorum conſtantiam reputantes. Denique victa pars Ariſtobuli conceſſit in templum: & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abciſſo, vt ad vltimum vſque reſiſteret, inſtruebatur. Cùm autem alij Romanos recepiſſent in ciuitatem, hísque domum regiam tradidiſſent, ad hanc obtinendam Pompeius vnum è ducibus ſuis Piſonem cum militibus intromittit. Hísque præſidiis in ciuitate diſpoſitis, quia nemini eorum qui in templum confugerant, pacé perſuadere poterat, omnia quæ circũ erant, oppugnationi parabat: Hyrcano eiúsq; amicis ad cõſilia conferenda, & ad efficienda quę iuberet alacriter animatis. Ipſe verò ad partes ſeptẽtrionales foſsámq; vallemque replebat omni genere materię per milites cõportato, cùm per ſe opus eſſet difficilimũ, propter immensã altitudinẽ, & præterea Iudæi modis omnibus deſuper obſiſterent, manſiſſetque labor imperfectus, niſi Põpeius obſeruatis diebus ſeptimis, quibus Iudæos religio ab omni opere manus abſtinere cõpellit, per eos aggerẽ cumulare præcepiſſet inhibitis à prælio militibus. Pro ſolo enim corpore Iudæis etiam per ſabbata pugnare licet. Igitur iam valle repleta, & impoſitis aggeri turribus, admotíſque machinis Tyro allatis, mœnia tentabat. Deſuper obſtantes lapidibus repellebantur, cùm diu turres obſidentium magnitudine ſimul & pulchritudine præſtantes, vim repugnantium ſuſtinerent.

Ant. lib. 14. cap. 7. 8.

Verumtamen Romanis tunc plurimum defatigatis, Pompeius Iudæorum tolerantiam & in aliis admiratus est: & præcipuè, quòd nihil ceremoniarum inter media tela versantes intermiserunt. sed velut in alta pace ciuitas ageret, quotidie sacrificia & victimas omnémque Dei cultum diligētissimè celebrarunt, nec vel in ipso excidio, cùm ad aram in dies singulos trucidarentur, legitimis religionis suæ muneribus abstinuerunt. Mense igitur obsidionis tertio vix vna turre deiecta, in fanum irruptum est. Primus autem murum transcēdere ausus est Sylle filius Faustus Cornelius. & post eum centuriones duo Furius & Fabius cum suis cohortibus. & circumsepto vndique fano, alios aliò confugientes vel etiam paulisper repugnantes interficiunt. Vbi plurimi sacerdotum, quanquam hostes strictis gladiis irruentes videbant, intrepidi tamen in peragendis rebus diuinis perseuerabant: & in ipso libandi templúmque adolendi ministerio mactabantur, saluti quoque præferentes religionis obsequium. Multos autem sui gentiles aduersæ partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes præcipitabant. nonnulli furibundi cunctis quæ circa murum erant in desperatione succensis, pariter conflagrabant. Itaque Iudæorum quidem millia duodecim occubuerunt: Romanorum verò perpauci, sed plures sauciati sunt. Nihil autem grauius in illa clade Iudæorum genti visum, quàm sanctum illud arcanum, neque cuiquam priùs visum alienis esse detectum. Denique Pompeius vnà cum suis comitibus in templum ingressus, vbi neminem præter pontificem adesse fas erat, quæ intus erant candelabra cum lychnis & mensis in quibus libare atque adolere moris est, & vasscula ex auro cuncta spectauit: congestámque pigmentorum molem, sacræque pecuniæ ad duo millia talentorum. Nec tamen vel hæc vel aliud quicquam de sacrosanctis opibus siue instrumentis attigit: sed postero die post excidiū purgare templum æduitos iussit, & solennia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcanum pontificem declarauit: quòd se & in aliis rebus alacrem obsidionis tempore præbuisset, promptámque ad bellum agrestium multitudinem ab Aristobulo reuocasset: per quæ sicut imperatorem bonum decuit, beneuolentia potiùs quàm timore plebem sibi conciliauit. Inter captiuos etiam comprehensus Aristobuli socer idémq; patruus tenebatur: & illos quidem qui maximè belli causa fuissent, securi percussit. Faustum verò & qui vnà fortiter operam nauauerant, præclaris præmiis donat: & Hierosolymis tributum indicit. ablatas autem genti etiam quas in Cœlesyria ceperant ciuitates, Romano qui tunc erat præsidi parere iussit, propriisque tantùm finibus circumclusit. Instauravit autem in gratiam cuiusdam ex libertis suis Demetrij Gadarensis, etiam Gadaram, quā Iudæi subuerterant. Mediterraneas præterea ciuitates ab eorum imperio liberauit, quas præuenti non exciderant, Hippon, & Scythopolim, & Pellam, & Samariam, & Marisam: itémque Azotū, & Iamniam, & Aretusā:

A ἔνθα δὴ τ῀ ῥωμαίων πολλὰ κακοπαθούντων, ὁ πομπήϊος ταῖς ἄλλαις τ῀ καρτερείαις τοὺς ἰουδαίους ἀπεθαύμασε, κ῀ μάλιστα τὸ μηδὲν ὠφελούσας τῆς θρησκείας ἐν μέσοις τοῖς βέλεσιν ἀφλουμένους. ὥσπερ γὰρ εἰρήνης βαθείας κατεχούσης τὴν πόλιν, εἴ τε θυσίαι καθ' ἡμέραν, κ῀ οἱ ἐναγισμοὶ, & πᾶσα θεραπεία κατὰ τάχος ἐξετελεῖτο τῷ θεῷ, κ῀ οὐδὲ κατ' αὐτὴν τὴν ἅλωσιν ἐφείσαντο τῶν ἐνοικούντων, τῶν κατ' ἡμέραν νομίμων εἰς τὴν θρησκείαν ἀπέσησαν. ἕως γὰρ μέσης τῆς πολιορκίας, μόλις ἑνὸς τῶν πύργων καταῤῥίψαντες εἰσέπιπτον εἰς τὸ ἱερόν. ὁ γὰρ ὡρώτος ὑπερβὰς τὸν τεῖχος, σύλλα παῖς ἦν φαύστος κορνήλιος. καὶ μετ' αὐτὸν ἑκατοντάρχαι δύο, φουρίος κ῀ φάβιος. εἵπετο γὰρ ἑκάστῳ, τὸ ἴδιον σῶμα, & ἐπεχόντες παντα χῆ τοὺς ἰουδαίους, ἔκτεινον, οὓς μὲν τῷ ναῷ προσφεύγοντας, οὓς δὲ ἀμυνομένους πρὸς ὀλίγον. ἔνθα πολλοὶ τῶν ἱερέων ξιφήρεις τοὺς πολεμίους ὑπόντας βλέποντες, ἀθορύβως ὑπὲ τῆς θρησκείας ἔμενον. ἀπενδόντες γὰρ, κ῀ θυμιῶντες ἀπεσφάττοντο, κ῀ τ῀ πρὸς τὸ θεῖον θεραπείας ἐν δευτέρῳ τὴν σωτηρίαν τιθέμενοι. πλεῖστοι δὲ ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων ἀπίστων ἀπηρῶντο, κ῀ χεῖρα τῶν κρημνῶν ἐρρίπτουν ἑαυτοῖς ἄπειροι, & τὰ μὲν τὸ τεῖχος δὲ ἔνιοι μανιῶντες ἐν ταῖς ἀμηχανίαις, ὑπεπόρησαν, κ῀ συγκαταφλέγονται. ἰουδαίων μὲν οὖν ἀπῃρέθησαν μύριοι κ῀ δισχίλιοι. ῥωμαίων δ' ὀλίγοι μὲν πάνυ νεκροὶ, ξαύματίαι δ' ἐγένοντο πλείους. ὑδὲν δὲ ἔτους ἐν ταῖς τότε συμφοραῖς καθήψατο τὸ ἔθνους, ὡς τὸ τέως ἀόρατον ἅγιον ἀνακαλυφθὲν ὑπὸ τ῀ ἀλλοφύλων. παρελθὼν γοῦν αὐτὸν ὁ πομπήϊος εἰς τ῀ ναὸν, ἔνθα μόνῳ θεμιτὸν ἦν παρεῖναι τῷ ἀρχιερεῖ, τά τ' ἔνδον ἐθεάσατο, λυχνίαν τε κ῀ λύχνους, κ῀ τράπεζαν, κ῀ σπονδεῖα, κ῀ θυμιατήρια ὁλόχρυσα πάντα, πλῆθός τε ἀρωμάτων σεσωρευμένων, & τ῀ ἱερῶν χρημάτων, εἰς τάλαντα δισχίλια. ἅτε δὲ τοῦτον, ἅτ' ἄλλου τινὸς τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἥψατο, ἀλλὰ καὶ μίαν τ῀ ἀλώσεως ἡμέραν, καθαρᾶς τε τὸ ἱερὸν τοῖς νεωκόροις ἐπέλθοσε, κ῀ τοῖς ἐξ ἔθους ὑπιτελεῖν θυσίας; αὖθις ὑποδείξας ὑρκανὸν ἀρχιερέα, ταῦτε ἄλλα προθυμότατον ἑαυτὸν ἐν τῇ πολιορκίᾳ παρασχόντα, κ῀ διότι τὸ κατὰ τ῀ χώραν πλῆθος ἀπέσησεν ἀριστοβούλῳ συμπολεμεῖν ὡρμημένον. ἐκ τούτου ὅπερ μὲν προσῆκεν ἀγαθὸν στρατηγὸν τ῀ λαὸν δυνοίᾳ πλέον ἢ δέει προσηγάγετο. ἐν δὲ τοῖς αἰχμαλώτοις ἐλήφθη κ῀ ὁ ἀριστοβούλου πενθερὸς, ὁ δὲ αὐτὸς κ῀ θεῖος αὐτῷ. & τοὺς μὲν αἰτιωτάτους τὸ πολέμου πελέκει κολάζει. φαῦστον δὲ κ῀ τοὺς μετ' αὐτοῦ γενναίως ἀγωνισαμένους, λαμπροῖς ἀριστείοις δωρησάμενος, τῆς τε χώρας κ῀ τοῖς ἱεροσολύμοις ὑπετάξεν φόρον. ἀφελόμενος δὲ τὸ ἔθνους, κ῀ ταῖς ἐν κοίλῃ συρίᾳ πόλεις ὅσας εἶλεν, ὑποτάξει τῇ κατ' ἐκεῖνο καιρὸ ῥωμαίων στρατηγῇ καταστραμμένῃ, ἀφ' ἧς εἰσὶ χρηματίζουσαι τῇ κατὰ τὴν κοίλην συρίαν ἑλληνίδων πόλεων, καὶ τοῖς ἰδίοις ὅροις προσέκλεισεν. ἀναπτίζει δὲ κ῀ γάδαρα, ὑπὸ ἰουδαίων κατεστραμμένην, γαδαρίτην τινὶ τ῀ ἰδίων ἀπελευθέρων δημοσίᾳ χαριζόμενος. ἠλευθέρωσε δὲ ἀπ' αὐτῆς, & τὰς ἐν τῇ μεσογείῳ πόλεις, ὅσας μὴ φθάσαντες κατέσκαψαν, κ῀ μάρισαν, πρὸς αἷς, ἄζωτον, κ῀ ἰάμνιαν, κ῀ ἀρέθουσαν,

ἵππον, σκυθόπολίν τε, & πέλλαν κ῀ σαμάρειαν, ὁμοίως

ὁμοίως ἢ Ϲ τὰς Ϣαλίους, γάζαν, Ἰόππην, δῶραν, Ϲ A
ἣ πάλαι μὲν, Στράτωνος πύργος καλεμένη, ὕστερον ἢ
μεταπεισθεῖσαν ὑφ' ἡρώδου βασιλέως λαμπροτάτοις
κατασκευάσμασι, καὶ μετονομασθεῖσαν Καισάρειαν. αἷς
πάσας τοῖς ἰνησίοις ἀποδοὺς πολίταις, κατέταξεν εἰς τὴν
συριακὴν ἐπαρχίαν. Ϣαλαίους ἢ ταύτην τε καὶ τὴν Ἰου-
δαίαν καὶ τὰ μέχρις αἰγύπτου καὶ Εὐφράτου σκαύρῳ δι-
πλῆν, καὶ δύο τῶν τάγματων, αὐτὸς δὲ χιλιάσι εἰς ῥώμην
ἐπείγετο, τὴν ἀρίστου λόγων μὲν τὴν γλυκεῖαν ἀκμάλω- B
τον. δύο δ' ἦσαν αὐτῷ θυγατέρες, καὶ δύο υἱεῖς, ὧν ὁ ἕτερος
μὲν, ἀλέξανδρος, ἐκ τοῦ ὁδὸν δραδιδράσκει. σωὴ ἢ ταῖς ἀ-
δελφαῖς ὁ νεώτερος Ἀντίγονος, εἰς ῥώμην κομίζετο.

Κεφαλ. ϛ'.

Κατὰ τοῦτο σκαῦρος εἰς τὴν ἀραβίαν ἐμβαλὼν, τὸν
ὠλὸν πέτρας εἴργετο τὴν δυσχωρίας. ἐπόρθει ἢ Ϲ
τὰ τοῦδε πέλλαν, κἀν τούτῳ ἢ κακοπαθῶν ἐλίμωττε δὲ C
ἡ στρατιὰ, καὶ πρὸς τοῦτο ὑρκανὸς ἐπεβοήθει δι' ἀντιπάτρου
τὰ πιτήδεια πέμπων, ὃν Ϲ καθίστα σκαῦρος ὄντα συνή-
θη πρὸς ἀρέτην, ὅπως ὅτι χρήμασι διαλύσαιτο τὸν πό-
λεμον. πείθει δ' ὁ ἄραψ, χιλιάσια δ' ἕνα τάλαντα, κἀ-
πὶ τούτοις σκαῦρος ἦγε τὴν ἀραβίας τὴν δύναμιν. ὁ δ'
ἀποδρὰς τὴν ἀρισταβύλου παίδων πομπήϊον ἀλέξανδρος
χρόνῳ συναγαγὼν χεῖρα συχνὴν, βαρὺς ἦν ὑρκανῷ, καὶ
τὴν ἰουδαίαν κατεῖχεν. ἐδόκει δ' αὐτάχιστα καταλῦσαι
αὐτὸν, ὃς γε ἤδη καὶ τὸ καταῤῥῖφὲν ὑπὸ πομπηΐου τεῖχος D
ἐν ἱεροσολύμοις ἀνακτίζειν ἐθάῤῥει προσελθών, εἰ μὴ
γαβίνιος εἰς συρίαν πεμφθεὶς σκαύρου διάδοχος, τά τε
ἄλλα γλυκὺν ἀπέδειξεν ἑαυτὸν ἐν πολλοῖς, καὶ ἐπ' ἀ-
λέξανδρον ὥρμησεν. ὁ δ' δείσας πρὸς τὴν φοδον δύνα-
μίν τε πλείω συνέλεγεν, ὡς γυμνήτων μὲν ὁπλίτας,
χιλίους ἢ Ϲ πεντακοσίους ἱππεῖς, καὶ τὰ δημόσια τῶν
χωρίων ἐτείχιζεν, ἀλεξάνδρειόν τε, καὶ ὑρκάνιον, καὶ μα-
χαιρουντα πρὸς τοῖς ἀραβίοις ὄρεσι. γαβίνιος ἢ μὴν E
μέσης τὴν στρατιᾶς μάρκον αὐτώνιον προπέμψας, αὐτὸς
εἵπετο τὸν ὅλον ἔχων δυνάμιν. οἱ δὲ πρὸ αὐτοπάτορος
ὑπίλεκτοι, Ϲ τὸ ἄλλο τάγμα τῶν ἰουδαίων, ὧν μάλι-
χος ἦρχε Ϲ πειθόλαος, συμμίξαντες τοῖς πρὸ μάρκου
αὐτωνίου ἠλαύνουσιν, ὑπλιτῶν ἀλεξάνδρου, καὶ μετ' οὐ
πολὺ παρὼν ἅμα τῇ φάλαγγι γαβίνιος. ἐνεμφύλιον ἢ
τὸν τῶν πολεμίων δύναμιν ἔχ ὑποψίας ἀλέξανδρος
ἀνεχώρει, Ϲ πλησίον ἤδη ἱεροσολύμων ἠλαύνοντος, ἀπαλ-
λάττεσθαι συμβαλεῖν, καὶ κατὰ τὴν μάχην ἐξακισχιλίους F
ἀπεβαλον, ὧν ξιφίλιοι μὲν ἔπεσον, ξιφίλιοι ἢ ἐζωγρή-
θησαν, φεύγει σὺν τοῖς καταλειφθεῖσιν, εἰς ἀλέξαν-
δρειον. γαβίνιος ἢ πρὸς τὸ ἀλεξάνδρειον ἐλθὼν, ἐπεὶ
δὴ πολλοὶ δύρει ἐστρατοπεδευμένοι, ἐπειρᾶτο συγ-
γνώμης τυγχάνει, πρὸ τὴν ἡμετερημένων, πρὸ μάχης
αὐτοὺς πρόσω γενέσθαι. μηδὲν ἢ μέτριον φρονοῦντος
ἀποκτείνας πολλοὺς, τοὺς λοιποὺς κατέκλεισεν ἔρυμα.
κατὰ τοῦτον ἀρίστευσε τὸν μάχην, ὁ ἡγεμὼν μάρκος G
αὐτώνιος, παντάχοῦ μὲν γυμνὸς φανείς, ἀδαμοῦ δὲ
ἕτερος. γαβίνιος ἢ τοὺς ἁρπάσοντας τὸ φρούριον κα-
λάμπων, αὐτὸς ἀπῆει, τὰς μὲν ἀποροῦντος πόλεις, κα-
θ' ἧς ἄμυνος, τοὺς ἢ κατεσταμμένους, ἀνακτίζων. συνε-
πολίσθησαν γοῦν τούτου κελεύσαντος, σκυθόπολίς τε,
καὶ σαμάρεια, καὶ ἀνθηδών, καὶ ἀπολλωνία, καὶ ἰάμνια,
καὶ ῥαφία, καὶ χαβασά τε, καὶ δῶρος, καὶ γάζαλα,

necnon & maritimas, Gazam, & Ioppen, & Doram, & quæ pridem Stratonis pyrgus vocabatur, pòst autem ab Herode rege clarissimis ædificiis transformata, Cæsarea nominata est: eásque omnes indigenis ciuibus redditas prouinciæ Syriæ coniunxit. Huius autem & Iudææ, cunctorúmque administratione ad Ægyptī vsque fines & flumen Euphratem cum duabus legionibus Scauro permissa: Romam ipse per Ciliciam properauit, captiuum ducens Aristobulum cum familia. Erant autem filiæ duæ, totidémque filij: quorum vnus Alexander ex itinere fugit, minor autem Antigonus cum sororibus Romam vectus est.

CAP. VI. De bello Alexandri cũ Hyrcano & Aristobulo. *Ant. lib. 14. cap. 9.*

INterea Scaurus in Arabiam ingressus, ad Petram quidem regionum asperitate prohibebatur accedere: quæ autem circum erant, omnia vastabat, multis & in hoc malis afflictus. nam exercitum fames premebat: cui tamen Hyrcanus per Antipatrum victui necessaria suppeditabat. quem velut Aretæ familiarem etiam Scaurus ad eum legauit, vt bellum pactione deponeret. Itaque persuasum est Arabi, vt CCC. talenta daret: atque ita Scaurus ex Arabia transduxit exercitum. Alexander autem Aristobuli filius, qui Pompeium fugerat, magna manu medio tempore cõgregata, Hyrcano grauis imminebat, ludeámque depopulabatur. quem quidem maturè debellare posse credebat: quoniam disturbatum quoque à Pompeio murum Hierosolymis renouatum esse confidebat: nisi Gabinius in Syriam missus, qui Scauro successerat, quum in aliis fortem se præbuisset, tum etiam in Alexandrum mouisset exercitum. Huius autem ille impetum veritus, & ampliorem militum manum congregabat: donec facta sunt decem millia peditum, & mille quingenti equites: locáque opportuna muris, hoc est, Alexandrium & Hyrcanium, & Machærunta non longè ab Arabiæ montibus, muniebat: Igitur Gabinius cum parte copiarum præmisso M. Antonio, ipse cũ toto exercitu sequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliáque Iudæorum multitudo, quorum Malichus & Pitholaus principes erant: iunctis cum M. Antonio viribus suis, Alexandro obuiam processerunt: neque ita multo pòst aderat cum suis copiis Gabinius. Alexander autem, quòd tum in vnum confertã hostium multitudinem sustinere non poterat, abscessit. Cúmq; Hierosolymis appropinquasset coactus prælio decertauit: amissíl; que sex millibus, quorum tria viua capta sunt: tria verò prostrata, cum reliquis effugit. Gabinius autem vbi Alexandrium castellum venit, quia multos deseruisse castra cognouit, promissa delictorum venia conabatur eos ante prælium sibi coniungere. Cũ autem illi nihil mediocre cogitarent, pleriſque interfectis, reliquos in castellum concludit. In hoc prælio dux M. Antonius multa præclarè gessit: & quamuis semper & vbique vir fortis apparuisset, tamen nunc etiam suum vicit exemplum: Gabinius autem relictis, qui castellũ expugnarent, ipse ciuitates adit, & intactas quidem confirmat: subuersas autem erigere curabat. denique iussu eius & Scythopolis habitari cœpit, & Samaria, & Anthedõ, & Apollonia, & Iamnia, & Raphia, & Marisa, & Dora, & Gadara,

& Azotus, aliæque multæ lætis ciuibus atque incolis ad eas concurrentibus. His autem rectè dispositis regressus Alexandrium, vehementiùs vrgebat obsidium. Qua re territus Alexander, omnibus desperatis legatos ad eum misit, & ignosci delictis orans, & quæ sibi parerent castella Machærunta & Hyrcanium tradere non dubitans: quinetiam Alexandrium eiusdem potestati permisit. Quæ quidem Gabinius omnia consilio marris Alexandri funditus eruit, ne rursus belli alterius receptaculum fierent. Aderat autem, quo suis Gabinium palparet obsequiis, viro suo cæterisque captiuis metuens, qui Romam fuerant abducti. Post hæc ergo Gabinius Hyrcano Hierosolymam deducto, eique fani cura mandata, cæteris reip. partibus optimates præfecit: omnémque Iudæorum gentem in conuentus quinque diuisit: vno Hierosolymis, altero Doris, itémque tertio vt apud Amathunta respondeat, destinatis, quarto Hiericо, & quinto Sephoris Galilææ ciuitas attributa est. Singulari autem vnius dominatione Iudæi liberati, libenter ab optimatibus regebantur. Veruntamen nō multo pòst euenit, vt turbarum his fieret initium elapsus Roma Aristobulus: qui magna iterum Iudæorum manu conflata partim cupida mutationis, partim quibus olim dilectus erat, primum occupat Alexandrium: idque recingere muro tentabat. Deinde cognito quòd Gabinius Sisennam & Antonium & Seruilium duces cōtra se cum exercitu misit, in Machærunta concedit, vulgíq; imbellis onere depositō, solos armatos propè ad octo millia militum secum duxit: inter quos & Pitholaus erat secundarum partium rector cum mille viris ex Hierosolymis profugus. Romani autem sequebantur; habitóque conflictu, aliquandiu cum suis Aristobulus fortiter dimicādo perseuerabat, donec vi Romanorum subacti, cæsa sunt virorum v. M. propè verò ad duo millia in quendam tumultum confugerunt. cæteríque mille cum Aristobulo, petrupta Romanorum acie, in Machærunta coacti sunt. Vbi rex cùm in ruinis prima vespera tetendisset, sperabat quidem se iam manum per inducias belli posse contrahere, castellúmque bene munire. Imperum autem Romanorum suprà quam poterat, per biduum remoratus postremò capitur, & cū Antigonio filio, qui Romæ secum fuerat vinctus, ad Gabinium atque inde Romam perductus est. Sed illum quidem senatus carceri inclusit. filios autem eius in Iudæam transmisit, quia Gabinius scripserat per epistolas, id pro traditione castellorum coniugi Aristobuli spopondisse. Parato autem Gabinio bellum Parthis inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui reuersus ab Euphrate, petebat Ægyptum, Hyrcano & Antipatro amicis vsus ad omnia, quæ militiæ necessitas exigebat. nam & pecuniis & armis eum & frumento Antipater & auxiliis adiuuit. Et Iudæis in ea parte vias, quæ Pelusium ducerent, obseruantibus, transmittere Gabinium persuasit: alia verò Syria discessu Gabinij commota, & Iudæos iterum Alexāder Aristobuli filius ad defectionem reduxit:

Ant. lib. 14. cap. 11.

Ant. lib. 14. cap. 12.

A

B

C

D

E

F

G

κὴ ἄζωτος, ἄλλαι τε πολλαὶ τῆῒ οἰκητόρων ἀσμένως ἐφ' ἑκάστην συνιόντων. μετὰ δὲ τοῦτον ὀπτιμέλειαν ἐπανελθὼν πρὸς τὸ ἀλέξανδρειον, ἐπερρώσατο τῇ πολιορκίᾳ, ὡς τε ἀλέξανδρος ἀπογνοὺς πρεσβείαν τῆῒ ὅλων, δεηκηρυκεύετο πρὸς αὐτὸν, συγγνώμην τε τῆῒ ἡμαρτημένων διδόμενος, κὴ τὰ συμμάχοντα φρούρια παραδιδοὺς, ὑρκανίαν, κὴ μαχαιρωῦντα. αὐθις δὲ κὴ τὸ ἀλεξάνδρειον ἐνεχείρισεν. ἃ πάντα γαβίνιος ἀναδούσης τῆς ἀλεξάνδρου μητρὸς, κατέσκαψεν ὡς μὴ πάλιν ὁρμητήριον γένοιντο δ' ὑπὲρ τοῦ πολέμου. παρὼν δὲ, μεταπεμψάμενον τὸν γαβίνιον, κατὰ δίος τῆῒ δεῖ τῆς ῥώμης αἰχμαλώτων, τῶ τε αἰδοῦς, κὴ τῆῒ ἄλλων τέκνων, μὴ δὲ ταῦτα εἰς ἱεροσόλυμα γαβίνιος ὑρκανὸν καταγαγὼν, κὴ τὸν τῶ ἱεροῦ ναῶ διδοὺς κηδεμονίαν αὐτῷ, καθίστησι τὸν ἄλλων πολιτείαν, δεῖ προστασίᾳ τῆῒ ἀρίστων. διεῖλε δὲ παῦ τὸ ἔθνος εἰς πέντε συνόδους. τὸ μὲν ἱεροσολύμοις ἐπροστάξας, τὸ δὲ γαδάρεσι. οἱ δ' ἵνα συντελῶσιν εἰς ἀμαθουῦντα. τὸ δὲ τέταρτον, εἰς ἱερειχουῦντα κακλήρωτο, κὴ τῷ πέμπτῳ σέπφωρις ἀπεδείχθη πόλις τῆ γαλιλαίας. ἀσμένως δὲ τῆ ἐξ ἐνὸς δεσποτείας ἐλεθερωθέντες, τὸ λοιπὸν ἀριστοκρατίᾳ διῳκουῦντο. μετ' ὀ πολύ γε μὲν αὐτοῖς ἀρχὴ γένεται θορύβων, ἀεισόβουλος δεσποτὰς ἐκ ῥώμης, ὃς αὖθις πολλοὺς ἰουδαίων δεπεισωίστη, τοὺς μὲ, δεηθυμουῦντας μεταβολῆς, τοὺς δ' ἀγαπῶντας αὐτὸν πάλαι. κὴ τὸ μὲ πρῶτον καταλαβόμενος τὸ ἀλεξάνδρειον, ἀπατειχίζειν ἐπειρᾶτο. ὡς δὲ γαβίνιος ὑπὸ στενὸν κὴ ἀπορίᾳ κὴ στρατιᾶ ἔπεμψεν ἐπ' αὐτὸν, γνοὺς ἀνεχώρει δεῖ μαχαιρωῦντος. ἐκ τὸν μὲν ἄλλον ὄχλον, ἀπεφορτίσατο. μόνους δ' ἐπήγετο τοὺς ὡπλισμένους, ὄντας εἰς ὀκτακισχιλίους, ἐν οἷς κὴ πειθόλαος ἦν ὁ ἐξ ἱεροσολύμων ὑποστράτηγος αὐτομολήσας μετὰ χιλίων. ῥωμαῖοι δ' ἐπιπολὺ θυν, κὴ ῥηθεμένης συμβολῆς μέχρι πολλοῦ μὲν οἱ ἀμφὶ τ' ἀρισόβουλον διεκαρτέρουν ῥηναίως ἀγωνιζόμενοι. τέλος δὲ βιαθέντες ὑπὸ τῆῒ ῥωμαίων, πίπτουσι μὲν πεντακισχίλιοι, φεῦγοι δὲ δισχίλιοι αὐέφυγον εἰς τινα λόφον. οἱ δὲ λοιποὶ χίλιοι, σὺν ἀεισοβούλῳ δλακόψαντες τ' φάλαγγα τῆῒ ῥωμαίων εἰς μαχαιρωῦντα συνελαύνονται. ἔνθα δὴ τῷ πρώτῳ ἐπιπέσαν ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐρετικοῖς συναλισάμενος, ὡς ἐλπίσι μὲν ὧν ἄλλων συναθροίσειν δύναμιν, αὐοχλῶν τὸ πολέμιον διδόντος, κὴ τὸ φρούριον κακῶς ὠχύρωτο. προσπεσόντων δὲ ῥωμαίων, δεῖ δύο ἡμέρας αὐτοχὼν ὑπὸ δύναμιν, ἁλίσκεται, κὴ μετ' αὐτοῦ τ παιδὸς, ὃς ἀπὸ ῥώμης αὐτῷ συναπέδρα, διεσμώτης δεῖ γαβίνιον αὐῆλθη, κὴ ἀπὸ γαβινίου πάλιν εἰς ῥώμην. τοῦτον μὲν οὖν, ὁ σύγκλητος εἶρξε. τὰ τέκνα δ' αὐτοῦ δῦηλθ εἰς ἰουδαίαν, γαβινίου δὲ δεισολῶν διαλλαξαντος, τῇ ἀεισοβούλου γυναικὶ τοῦτο αὐτὶ τ ὠδῖνος τῆῒ ἐρυμάτων ὡμολογηκέναι. γαβινίῳ δ' δεῖ πάρθοις ὡρμημένῳ στρατεύειν γένεται πτολεμαῖος ἐμπόδιον, ὃς ὑποστρέψας ἀπ' ὐφράτου, καταῆλθ εἰς αἴγυπτον, δεπιτηδείοις εἰς ἅπαντα χορηγούμενος κὴ τ στρατιᾷ, ὑρκανῷ κὴ αὐτιπάτρῳ. κὴ δὲ χρήματα, κὴ ὅπλα, κὴ σῖτον, κὴ δεικούσεις, ὁ αὐτίπατερος παρεσκεύασε. καὶ τοὺς ταύτῃ ἰουδαίους φρουρουῦντας τὰς κατὰ τὸ πηλούσιον ἐμβολὰς, παρεσκεύασε γαβίνιον ἔπεισε. τῆς δ' ἄλλης συνείας πρὸς τὸν γαβινίου χωρισμὸν κινηθείσης, κὴ ἰουδαίους πάλιν αὐτίστησεν ἀλέξανδρος ὁ ἀρισοβούλου.

μειζίλιω

μειζόνως ἢ συνηθροίσατο δύναμιν, ὥρμητο πάντας τοὺς Ἀ
κατ' ἐκείνην τὴν χώραν ῥωμαίους ἀνελεῖν. ὃ δὲ Γαβίνιος δείσας, ἤδη ἢ παρὼν ἀπ' Αἰγύπτου τοῖς τηδὲ θορύβοις ἐπεισπεσών, δέκα τινας μὲν τῶν ἀφεστώτων ἀντίπατρον ποιησάμενος μετέπεμψε, συνέμιξε δὲ ἀλεξάνδρῳ ξὺν μυριάσι, κἀκεῖνος ὥρμητο πολεμεῖν. ἔτυχε δὲ ἤδη ἐν μάχῃ, ὑπλιτῶν δ' οἱ μὲν ἱερὰν ὄρος, ἱππεῖς δὲ ἀναχωρήσαντες τὸ Ἰταβύριον ὄρος, μύριοι μὲν ἀναιρεθέντες. τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἐσκεδάσθη φυγῇ. Ὁ δὲ Γαβίνιος ἐλθὼν εἰς Ἱερο- Β
σόλυμα, ποιεῖ τὸ ἀντιπάτρου βούλημα κατεστήσατο τὴν πολιτείαν. ἔνθεν ὁρμήσας, ναβαταίων τε μάχῃ κρατεῖ, καὶ μισθοφόρους τοὺς ἐκ Πάρθων, κρύφα μὲν ἀπέπεμψε, φανερὰ δὲ τοῖς στρατιώταις ἔλεγεν ἀποδράναι. κἂν τούτῳ κρᾶτος αὐτῷ ἀγγελθὲν ἐλθών, παραλαμβάνει συνίαν. ἔστι δὲ εἰς τὴν Πάρθων στρατείαν, τόν τε ἄλλον τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ναῶν χρυσὸν πάντα περιεῖλε, καὶ τὰ δισχίλια τάλαντα ἦρεν, ὧν ἀπέχετο πομ- C
πήιος. δίκαιος ἢ τὴν δυσέφετον, αὐτός τε ἀπώλετο, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ. ἐροῦμεν, ἐν τῷ καιρῷ λέξομεν. πάρθους μὲν τὴν κρᾶσον διαβαίνειν εἰς συρίαν ὁρμημένους, ἀνέκοπτε κάσσιος εἰς τὴν ἐπαρχίαν διαφυγών. ἐπιποιησάμενος δ' αὐτοῦ ὅτι ἰουδαίαν ἐπείγετο. καὶ ταριχαίας μὲν ἑλών, εἰς χιλιους ἰουδαίων ἀνδραποδίζεται. κτείνει ἢ Ὁ πειθόλαον, τοὺς ἀρίστου βούλου στασιαστάς. τῷ φόνῳ ἢ λῦ σύμβουλος ἀντίπατρος. τούτου γὰρ D
μάντι γυναῖκα τὴν ὀνομάων ἐξ ἀραβίας κύπριν τοὔνομα, τέσσαρες μὲν υἱεῖς γίγνονται. φασάηλος καὶ ὁ βασιλεὺς αὖθις ἡρώδης, ποιεῖ οἷς ἰώσηπος καὶ φερώρας, Ὁ σαλώμη θυγάτηρ. ἐξοικειούμενος ἢ τοῖς πανταχοῦ δυνατοῖς φιλίας τε καὶ ξενίας, μάλιστα ποιησάμενος τὸν ἀράβων βασιλέα, ὅτε τὴν ὀνομαμίαν. κἀπειδὴ τὴν ποιεῖ ἀριστόβουλον ἀπέλιπε πόλεμον, ἐκείνῳ παρακαθήκων ἔπεμψε τὰ τέκνα. κάσσιος ἢ καὶ συνθήκας ἡσυχάζειν ἀλέξανδρον ἀναλήσας ὅτι τὴν δυσέφετον ὑπέστρεψε, E
πάρθους διαβαίνειν ἀπείρξων, ποιεῖ ὧν ὑπ' ἐκείνοις ἐρεῖμνον.

Κεφάλαιον ζ.

ΚΑῖσαρ ἢ πομπηίῳ καὶ τῇ συγλήτου φυγόντων ὑπὲρ τὴν ἰόνιον, ῥώμης Ὁ τῶν ὅλων κρατήσας, λύσει μὲν τοὺς δεσμοὺς τὴν ἀριστόβουλον. παραδοὺς δ' αὐτῷ δύο τάγματα, καὶ τάχος ἔπεμψεν εἰς συρίαν, ταύτην τε ῥᾳδίως ἐλπίσας, καὶ τὰ ποιεῖ τὴν ἰουδαίαν, εἰ αὐτὸ ποησάμενος. φθάνει ἢ ὁ φθόνος, Ὁ τοῦ ἀριστοβούλου ποιοῦμενος, καὶ τὰς καίσαρος ἐλπίδας. φαρμάκῳ γοῦν ἀναιρεθεὶς ὑπὸ τῶν τὰ πομπηίου φρονούντων, μέχρι πολλοῦ μὲν ἐν ταφῇ ἐν τῇ παξώᾳ μετεῖχεν. ἔκειτο δ' ἐν μέλιτι σωτηρούμενος ὁ νεκρὸς αὐτοῦ, ἕως ὑπ' ἀντωνίου ἰουδαίοις ἐπέμφθη, τοῖς βασιλικοῖς μνημείοις ἐνταφησόμενος. ἀναιρεῖται ἢ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀλέξανδρος ποιεῖται ὑπὸ σκηπίωνος ἐν αὐτοχείᾳ, πομπηίου τοῦτ' ἐπιτελοῦντος, Ὁ ἡμομβρίας κατηγορίας ποιεῖ τὴν βήμασος, ὧν ῥωμαίους G
ἔβλαψε. τοῖς δ' ἀδελφοῖς αὐτοῦ πτολεμαῖος ὁ μιννάιου παραλαβών, ὃς ἐκράτει τῶν ὑπὸ τὸν λίβανον χαλκίδος, φιλιππίωνα τὸν υἱὸν ἐπ' αὐτοὺς εἰς ἀσκάλωνα πέμπει. κἀκεῖνος ἀποπαύσας δ' ἀριστοβούλου γυναικὸς αὐτίσσιον, καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ ποιεῖ τὴν πατέρα ἀπήγαγε. ἀλλὰς δ' ἔρωτι γαμεῖ τὴν νεωτέραν, καὶ μετὰ ταῦθ' ὑπὸ τῶν

& maxima multitudine conflata, Romanos omnes, qui per eam terram degerent obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinius metuens (iam enim ex Ægypto redierat) hoc tumultu instante, nonnullis dissidentium præmisso Antipatro concordiam persuasit. Cum Alexandro autem millia triginta remanserant, & ille ad bellum promptus erat. Itaque ad pugnam egreditur. Occurrunt autem Iudæi, & circa montem Itaburium congressi, decem millia sternuntur: cæteram verò multitudinem fuga dispersit. Et Gabinius ad Hierosolymam reuersus (id enim Antipater voluit) rempub. eius composuit: deinde hinc profectus, Nabathæos pugna superat, & Mithridatem & Orsanem à Parthis perfugas clàm dimittit: eósque militibus aufugisse dixit. Interea Crassus ei successor datus Syriam suscepit. Is in Parthicæ militiæ sumptum, & omne aliud aurum templi quod Hierosolymis erat, abstulit, & à quibus Pompeius temperauerat, duo millia talentorum. Euphratem verò transgressus & ipse perit & exercitus eius: de quibus non est huius temporis commemorare. Post Crassum autem Parthos in Syriam properantes ituere Cassius inhibuit, receptus in prouinciam. Eius autem fauore quæsito, in Iudæam festinabat: captísque Tarichæis, propè ad tria millia Iudæorum abducit in seruitium. Occidit autem etiam Pitholaum, seditiosos Aristobuli colligentem, cuius necis suasor erat Antipater. Huic autem nupta fuit ex Arabia nobilis fœmina nomine Cypris: vnde filios quatuor, Phasaëlum, & regem Herodem, & Iosephum, & Pheroram, & Salomen filiam habebat. Cùm autem omnium, qui vbique potentes essent, amicitiam hospitiis familiaritatéque conquireret, præcipuè regem Arabum per affinitatē sibi sociauit: eiúsque fidei cómendans filios suos ad eum misit: quoniam bellum cum Aristobulo gerendum susceperat. Cassius autē compulso ad otium per conditiones Alexandro, ad Euphratem reuersus est, Parthos transitu prohibiturus, de quib. alio loco referemus.

Antiq. lib. 14. cap. 13.

CAP. VII. De Aristobuli morte, & bello Antipatri contra Mithridatem.

CÆsar autem post senatus & Pompeij fugam trans mare Ionium, rebus omnibus Romáque potitus, solutum vinculis Aristobulum cum duabus cohortibus velociter ad Syriam misit: & hanc facillimè & cuncta Iudææ proxima per illum subiici posse ratus, verùm & spem Cæsaris, & Aristobuli alacritatē præuenit inuidia. Nam veneno peremptus à Pompeij studiosis, aliquandiu etiam sepultura in solo patrio carebat, corpúsque mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudæis missum est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quoque filius eius, à Scipione securi percussus Antiochiæ, secundùm Pompeij literas, accusatione eius pro tribunali priùs habita super his, quæ in Romanos admiserat. Ptolemæus autem Minnæi filius, qui Chalcidē sub Libano tenebat, captis eius fratribus, filiū suum Philippionē, qui eos arcesseret, mittis Ascalonem: atque ille abstractum ab Aristobuli cōiuge Antigonum, eiúsque sorores adducit ad patrem. Amore autem captus, minorem earum coniugio sibi copulat, obeámque postea causam

Antiq. lib. 14. cap. 14.

Antiq. lib. 14. cap. 15.

à patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimonium Alexandram peremptо filio: huiúsque affinitatis gratiâ fratres eius propensiore cura tuebatur. Antipater autem Pompeio mortuo in clientelam Cæsaris se contulit, & quia Mithridates Pergamenus ab accessu Pelusij prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Ægyptum, apud Ascalonem morabatur, non tolùm Arabas, quamuis hospes esset, auxilium ferre persuasit: verùm & ipse armata Iudæorum tria circiter millia secum mouit.

Ant. lib. 14. cap. 16. Excitauit autem præsidio Syriæ quoque potentes, & incolam Libani Ptolemæum, & Iamblichum, & Ptolemæum alterum, quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt. Iámque fretus Mithridates auctis propter Antipatrum copiis, Pelusium proficiscitur. Et quia transire vetaretur, ciuitatem obsidebat: Antipater verò in hac oppugnatione clariùs enituit. Effracto enim ex parte sua muro, primus in ciuitatem cum suis insiluit. & Pelusium quidem captum est: vlteriùs autem eos progredi non sinebant Iudæi Ægyptij, terrarum incolæ, quæ appellantur Oniæ. Quibus tamen Antipater non modò ne obstarent, verumetiam, vt victui necessaria præberent militi, persuasit. Vnde factum est, vt nec Memphitæ ad manus venirent, vltróque sese traderent Mithridati, atque ille Delta iam peragrato pugnam cum cæteris commisit Ægyptijs, in loco cui nomen est Iudæorum Castra: cúmque in acie omni dextro cornu liberauit Antipater, circumgressus fluminis ripam. Læuum enim cornu contra se positum superabat. Facto autem in eos impetu qui Mithridatem persequerentur, multos occidit: iámque diu reliquos fugientes agebat, donec etiam castris eorum potitus est, octoginta tantùm de suorum numero amissis. Octingentos autem ferè Mithridates cùm fugeret perdidit. Præter ipsem verò seruatus ex prælio, vacuus inuidia testis rerum ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsarem. Vnde ille tunc quidem Antipatrum spe & laudibus incitatum ad subeunda pro se pericula reddidit promptiorem. In quibus omnibus bellator audacissimus comprobatus est, multáque perpessus vulnera, toto corpore gerebat signa virtutis. Pòst autem quando rebus in Ægypto compositis, ad Syriam rediit, & Romana eum ciuitate simul & immunitate donauit: aliísque rebus honorando, amicissimémque tractando, dignum æmulatione reddidit: eiusdémque gratiâ etiam pontificatum confirmauit Hyrcano.

παῖδος δὲ αὐτῶν κτείνει. γαμεῖ γὰρ Πτολεμαῖος ὁ μείων τὴν Ἀλεξάνδραν, ἀπολὼν τὸν υἱόν, καὶ ἅμα τὸν γάμον, κηδεμονικώτερος ἦν περὶ τοὺς αὐτῆς ἀδελφούς. ἀντίπατρος δὲ μετὰ τὸν Πομπηίου τελευτὴν μεταβὰς, ἐθεράπευε καίσαρα κἀκεῖθεν περὶ Μιθριδάτης ὁ Περγαμηνὸς, μεθ' ἧς ἦλθεν ἐπ' Ἀσκάλωνος δυνάμεως εἰργόμενος ὑπὸ τῶν καὶ τὸ πηλούσιον ἐμβολῶν, ἐν Ἀσκάλωνι κατεῖχετο, τούς τε Ἄραβας ξένος ὢν ἔπεισεν ὑπακοῦσαι, καὶ αὐτὸς ἦκεν ἄγων Ἰουδαίων εἰς χιλίους ὁπλίτας παρώρμησε δὲ καὶ τοὺς ἐν συρίᾳ δυνατοὺς, ὅπως τὸν βοήθειαν, τόν τ' ἔποικον τῶν λιβάνου Πτολεμαῖον, καὶ Ἰάμβλιχον, ἀλλ' οἷς αἱ ταύτῃ πόλεις ἑτοίμως συνεφήψαντο τοῦ πολέμου. καὶ θαρρῶν ἤδη Μιθριδάτης τῇ προσχωμούμενῃ δ' ἀντίπατρον ἰσχύϊ, πρὸς τὸ πηλούσιον ἐξελαύνει, κωλυόμενός τε διεξελθεῖν, ἐπολιόρκει τὴν πόλιν μὴ τῶν σὺν αὐτῷ. γίνεται δὲ καὶ τῇ προσβολῇ δραστηρότατος ἀντίπατρος. τὸ δὲ καθ' αὐτὸν μέρος τοῦ τείχους διαρρήξας, ὡρμήτος εἰσεπήδησεν εἰς τὴν πόλιν μὴ τῶν σὺν αὐτῷ. καὶ πλέον μὲ ἑάλω, προσῶντας δ' αὐτοὺς ἰόντας, εἶργον αὖθις οἱ τὴν ὀνίαν προσαγορευομένην χώραν κατέχοντες. ἦσαν δὲ Ἰουδαῖοι, καὶ Αἰγύπτιοι. Τούτους ἀντίπατρος ἀ μόνον μὴ κωλύειν ἔπεισεν, ἀλλὰ καὶ τὰ ὄντα δεόμενα τῇ δυνάμει προσαρχεῖν. ὅθεν δὴ οἱ καὶ τὴν μέμφιν ἔτι εἰς χεῖρας ἦλθον, ἑκόντες δὲ προσέθεντο μιθριδάτῃ. κἀκεῖνος ἤδη τὸ δέλτα προελθὼν, συνέβαλλε τοῖς λοιποῖς Αἰγυπτίοις εἰς μάχην καὶ χάρακα, ὃς Ἰουδαίων στρατόπεδον καλεῖται. κινδυνεύοντα δ' αὐτὸν ἐν τῇ προτάξει συὶ ὅλῳ τῷ δεξιῷ κέρατι, ῥύεται περελθὼν ἀντίπατρος προτὶ τὸ ἀμαλὸν τοῦ ποταμοῦ. τῷ δὲ καθ' ἑαυτὸν, σκέπει τὸ λαιὸν ἔχων κέρας. ἔπειτα προσπεσὼν τοῖς διώκουσι μιθριδάτην, ἀπέκτεινέ τε πολλοὺς, καὶ μέχρι τούτου τοὺς καταλειπομένους ἐδίωξεν, ὡς καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν ἑλεῖν. ὀλίγους δὲ μόνους τῶν ἰδίων ἀπέβαλε, καὶ μιθριδάτης ἐν τῇ ἕωθεν ἐξ ὀκτακοσίους. σωθεὶς δ' αὐτὸς παρ' ἐλπίδας, μάρτυς ἀβάσανος γίνεται πρὸς καίσαρα, τῶν ἀντιπάτρου κατορθωμάτων. ὁ δὲ, τότε μὲν τὰ αὐθέντα τοῖς ἐπαίνοις, καὶ τὰ ἐλπίσιν, εἰς τοὺς ὑπὲρ ἑαυτοῦ κινδύνους ἐπέρρωσεν. ἐν οἷς πᾶσι προθυμότατος ἀγωνιστὴς γνώμενος, καὶ πολλὰ τραυθεὶς καθόλου σχεδὸν τὸ σώματος, εἶχε τὰ σημεῖα τῆς ἀρετῆς. αὖθις δὲ κατασπάμενος τὰ καὶ τὸν αἴγυπτον, ὡς ἐπανῆκεν εἰς συρίαν, πολιτείᾳ τε αὐτὸν τῇ ῥωμαίων ἐτίμησε καὶ ἀτελείᾳ, τά τε ἄλλης τιμῆς καὶ φιλοφρονήσεως ἕνεκεν ζηλωτὸν ἐποίησε, καὶ τοῦ ἀρχιερωσύνην δὲ αὐτὸν ἐπεκύρωσεν ὑρκανῷ.

Κεφάλαιον η'.

CAP. VIII. De calumnia Antipatri apud Cæsarem, de pontificatu Hyrcani & Herode bellum mouente.

EOdem verò tempore Antigonus quoque Aristobuli filius cùm venisset ad Cæsarem, maioris præter opinionem felicitatis causam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte quæri deberet, propter inimicitias Pompeij veneno, quantum putabatur, perempti, & crudelitatis in fratrẽ accusare Scipionẽ, nullúmque inuidiæ dolum admiscere miseriis, vltra hæc Hyrcanum & Antipatrum criminabatur, veluti se patrio loco cum fratribus iniquissimè pellerent, multísque gentem iniuriis afficerent dummodo satiarentur; quódque in Ægyptum

Κατὰ τοῦτο δὲ καὶ ἀντίγονος ὁ ἀριστοβούλου πρὸς τὸν καίσαρα παρὼν, γίνεται πρόφασις εὐτυχίας μείζονος προσκοπῆς ἄπιος. δέον γοῦν ὑπὸ δυρκανῷ καὶ τὸ πατρὸς πεφαρμάχθαι δοκεῖντος ἐκ τῶν πρὸς πομπήιον διαφορῶν, καὶ πρὸς ἀδελφῶν τῶν σκληπτοῦχος ὠμότητα κεκρίφθαι, καὶ μηδὲν εἰς τὸν ἔλεον παραμύθιον ἔχοντος πάθος, ὁ δὲ ὅτι τούτοις ὑρκανοῦ καὶ ἀντιπάτρου κατηγόρει παρελθὼν, ὡς πρὸς καίσαρα μετὰ τῶν ἀδελφῶν πάσης ἀπελαύνοιεν τῆς πατρίου γῆς, πολλὰ δὲ εἰς τὸ ἔθνος αὐτοὶ δεινὰ κόσμου ἐξυβρίζοιεν. καὶ ὅτι τῶν εἰς αἴγυπτον

συμμα-

συμμαχίαν, ἀλλ' ἐπ' ἀνοίᾳ αὐτῷ πέμψειαν, ἀλλὰ A
κατὰ θεὸς τῷ πάλαι διαφορῶν, καὶ τῷ πρὸς τὸ πομ-
πήϊον φιλίαν ὑποπτεύοιεν. πρὸς ταῦτ' ὁ Ἀντί-
πατρος ἀποῤῥίψας τὴν ἐσθῆτα, τὸ πλῆθος ἐπεδείκ-
νυτο τῷ τραυμάτων, καὶ ὡς μὴ τῆς εἰς καίσαρα
ἀνοίας, ἀλλ' ἔφη λόγου δεῖν αὐτῷ, κεκραγυίᾳ γὰρ τὸ
σῶμα, σιωπῶντος. αἰτηθέντος δὲ θαυμάζειν τὴν τόλ-
μαν, εἰ πολεμίου ῥωμαίων υἱὸς ὢν, & ῥωμαίων δρα-
πέτου, & τὸ νεωτεροποιὸς ἦν, & σασιώδης, αὐτὸς B
παῤῥῶον ἔχων, ὡς δὲ τῷ ῥωμαίων ἡγεμόνι κατηγορεῖν
ἐπεχείρησεν ἑτέρων, καὶ πειρᾶται τυχεῖν ἀγαθοῦ
τινός, δίον ἀγαπᾶν ὅτι ζῇ. καὶ γὰρ νῦν ἐφίεσθαι
πραγμάτων ἃ τοσοῦτον δι' ἀπορίαν, ἀλλ' ἵνα ἰουδαίοις
σασιάσῃ παρελθὼν, καὶ χρήσηται κατὰ τῶν δόντων
ταῖς ἀφορμαῖς. Τούτων καίσαρ ἀκούσας, ὑρκανὸν μὲν
ἀξιώτερον τῆς ἀρχιερωσύνης ἀπεφαίνατο, ἀντιπάτρῳ
δὲ δυνασείας αἵρεσιν ἔδωκεν. ὁ δὲ ὅτι τῷ τιμή- C
σαντι τὸ μέτριον τῆς τιμῆς θέμενος, πάσης ὑπῆρ-
χεν ἰουδαίας ἀποδείκνυται, & προσεπιτυγχάνει
τὰ τείχη τῆς πατρίδος ἀνακτίσαι κατεσκαμμένα.
τὰς μὲν δὴ τιμὰς ταύτας, καῖσαρ ἀπέστελλεν ἐν τῷ
καπιτωλίῳ χαραχθησομένας, τῆς τε αὐτοῦ δικαιοσύνης
σημεῖον, καὶ τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς ἐσόμενον. ἀντίπα-
τρος δὲ καίσαρα προπέμψας ἐν τῇ συρίᾳ, εἰς ἰουδαίαν
ὑπέστρεφεν. καὶ πρῶτον μὲν τὸ τεῖχος ἀνεδείματο τῆς πα- D
τρίδος ὑπὸ πομπηΐου κατεσκαμμένον, καὶ τοὺς ἀνὰ τὴν
χώραν θορύβους ὅπλων κατέστελλεν, ἀπειλητὴς ἅμα
καὶ σύμβουλος ὢν ἑκάστοις, ὅτι τὰ μὲν ὑρκανῷ φρονοῦν-
τες, ἐν ὄλβῳ, & κατ' ἡσυχίαν διώσονται, τῆς τε ἰδίων
κτημάτων καὶ κοινῆς εἰρήνης ἀπολαύοντες. εἰ δὲ πείθοιν-
το ταῖς ψυχρᾶς ἐλπίσι τῷ νεωτερίζειν ὅτι κέρδεσιν
οἰκείοις ἐθέλοντες, αὐτόν τε πειράσουσιν αὖτι κινδυ-
νεύοντος διαῤῥῆξαι, καὶ ὑρκανὸν αὖτι βασιλέως, τύραννον,
ῥωμαίοις γε μὴν καίσαρα, πολεμίους αἰεὶ ἡγεμό- E
νων, καὶ φίλων. ἃ δὲ αὐτὸς μετακινούμενον ἐν τῇ ἀρ-
χῆς, ὃν αὐτὸς κατέσησαν. ἅμα δὲ ταῦτα λέγων δι' ἑαυ-
τοῦ καθίσατο τὴν χώραν, ὁρῶν τὸν ὑρκανὸν, νωθῆ τε, καὶ
βασιλείας ἀπονώτερον. φασάηλον μὲν δὴ τῶν παίδων τὸ
πρεσβύτατον, ἱεροσολύμων, καὶ τῆς πέριξ, στρατηγὸν
καθίστησι. τὸν δὲ μετ' αὐτὸν ἡρώδην, ὅτι τοῖς ἴσοις ἔτει-
λεν εἰς τὴν γαλιλαίαν κομιδῇ νέον. ὁ δὲ ὢν φύσει δρα-
στήριος, ὕλην δίδως δείκνυσι τῷ φρονήματι. καὶ λα- F
βὼν οὖν ἐξουσίαν τὸν ἀρχιλῃστὴν, τὰ περιέχη τὴν
συρίαν καταῤῥέχοντα μετὰ μεγίστης σίφους, αὐτόν τε συλλα
βὼν ἀποκτείνει, καὶ πολλοὺς τῶν λῃστῶν. ὃ δὴ μάλιστα
τοῖς σύροις κατώρθωκε κεχαρισμένον. ὑμνεῖτο γοῦν
ἀνά τε τὰς κώμας, καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἡρώδης, ὡς εἰς
εἰρήνην αὐτοῖς παρὼν, & τὰς κτήσεις ἀνασωσάμε-
νος. γίνεται δὲ ἐκ τούτου καὶ σέξτῳ καίσαρι γνώριμος,
ὅτι συγγνώμῃ τῆς μεγάλου καίσαρος, καὶ διοικοῦν- G
τι τὴν συρίαν. πρὸς δὲ τὸν ἀδελφὸν διδυμοῦν-
τα, καὶ φασάηλος ἐφιλοτιμεῖτο τὴν ἀγαθὴν ἔριν, τὴν
ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις δυνουστέρους καθιστάμενος, καὶ
δι' αὐτῆς μὲν ἔχων τὴν πόλιν, μηδὲν δὲ ἀπειθοῦντα
λως εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐξυβρίζων. ἐνθεν θεραπεία τε

auxilia ipsi Cæsari non beneuolentia, sed timore veteris discordiæ miserint, & vt amorem Pompeij deprecarentur. Ad hæc Antipater, veste proiecta, multitudinem vulnerum demonstrabat, & qua fide quidem Cæsarem coluisset, verbis non esse opus dixit: nam corpus etiam se tacente clamare: Antigoni autem mirari audaciam, qui cùm hostis Romanorum sit filius, & fugitiui Romanorum, nouarúmque rerum studium votúmque seditiosum patris habeat, apud Romanorum principem alios accusare conetur, boníque aliquid adipisci tentet: quem hoc solum oportere contentum esse quòd viueret. Namque nunc eum non propter inopiam desiderare facultates: sed, vt in eos, qui dedissent, Iudæorum seditiones accenderet. Quæ vbi Cæsar audiuit, Hyrcanum quidem pontificatu digniorem esse pronunciauit: Antipatro autem cuius vellet potestatis detulit optionem. Qui permisso dignitatis modo ipsi, qui daret, Iudææ procurator declaratus est, & præter hoc impetrauit, vt subuersa patriæ mœnia renouare sibi liceret. Et hos quidem honores Cæsar incidendos in Capitolium misit, vt iustitiæ suæ virtutísque signum Antipatri memoriæ traderetur. Antipater verò, vbi de Syria Cæsarem prosecutus est, in Iudæam reuersus, ante omnia patriæ muros à Pompeio dirutos reparabat: omniáque lustrando, ne quid in illis regionibus turbarum esset, nunc interminando, nunc etiam suadendo curabat: vnumquemque admonens, quòd si cum Hyrcano sentirent, in otio atque opulentia victuri essent, fortunísque suis & communi pace potituri: sin spe vana ducerentur eorum, qui priuati quæstus gratia res nouas optarent, se quidem non procuratorem, sed dominum omnium, Hyrcanum verò tyrannum pro rege, itémque Romanos & Cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: nec enim passuros huius potestatem labefactari, quem ipsi regem constituissent. Sed quamuis hæc diceret, tamen etiam per se, quoniam Hyrcanum segniorem videret, neque tam efficacem quàm regni posceret solicitudo, statum prouinciæ componebat. Et Phasaëlum quidem natu maximum filiorum suorum militibus præpositum, Hierosolymæ ejúsque territorio præfecit. Herodem verò ætate posteriorem, nimísque adolescentem, Galilææ destinat, similia curaturum: qui cùm natura strenuus esset, citò materiam vbi animi magnitudinem exerceret, inuenit: captúmque latronum principem Ezechiam, quem prædari maximo agmine continentia Syriæ deprehendit, ipsum aliósque latrones multos interfecit. Eáque res adeo grata fuit Syris, vt per vicos atque oppida caneretur Herodes, veluti per eum pace reddita, & possessionibus restitutis. Ex huius denique operis gloria, Sexto etiam Cæsari propinquo magni Cæsaris, & Syriam tunc administranti est cognitus. Quin & Phasaëlus fratris indolem contentione bona superare certabat, augendo erga se beneuolentiam Hierosolymis habitantium: atque illam quidem ciuitatem possidens, nihil autem contumeliosè per insolentiam potestatis admittens. hinc &

Ant. lib. 14. cap. 16.

Antipater obsequiis regalibus ab ea gente colebatur, & honores ei tanquam rerum domino omnes habebant. Nec tamen ipse propterea minùs fidelis, aut benevolus Hyrcano fuit. Verùm fieri non potest, vt liuorem quisquam in secundis rebus effugiat. Namque Hyrcanus, quamuis & antea tacitè sua sponte mordebatur adolescentium gloria, maximéque rebus ab Herode gestis, & crebris nunciis laudes eius per singula facta prædicantibus augerentur: à multis tamen inuidis, qui regias infestare solent, quibúsque Antipatri eiúsq; filiorum probitas officiebat, instigabatur: dicentibus quòd Antipatro & filiis eius rebus traditis, solo contentus & hac potestate vacuo regis nomine sederet. & quàm diu sic errabit, vt in se reges producat? Nec enim eos vel simulare iam procurationẽ, sed certè esse dominos ipso reiecto: cuius nec mandatis nec epistolis præter Iudæorum legem tantam multitudinem peremisset Herodes: illúmque nisi regnet, sed adhuc priuatus sit, ad iudicium venire debere, rationem tam ipsi regi quàm patriis legibus redditurum, quæ indamnatos occidi non sinerent. His paulatim accendebatur Hyrcanus. Ad extremum autem iracundia prodita, causam dicturũ Herodem iubet accersiri: atque ille & patris monitu, & quòd ei fiduciam res gestæ darent, firmata priùs Galilæa præsidiis, ad regem proficiscitur. Ibat autem cum forti caterua, ne vel derogare videretur Hyrcano, si plures duceret, vel inuidiæ nudus pateret. Sextus autem Cæsar adolescenti metuens, ne quid apud inimicos deprehenso mali fieret, ad Hyrcanum mittit, qui ei manifestè denunciarent, vt homicidij crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autem, qui eum diligeret, per se quoque id cupiens, absolutionem decernit. Atque is inuito rege euasisse ratus, Damascum recessit ad Sextum, nequaquam paratus obedire, si denuò fuisset accitus. Rursúmq; ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dicerent iratum Herodem abiisse, & vt se contra ipsum strueret, properasse. Hæc autem rex vera esse existimãs, quid ageret nesciebat: quoniam potentiorem inimicum videbat. Cùm verò à Sexto Cæsare dux militum per Syriam ritémque per Samariam declaratus esset Herodes, neque solùm propter gentis fauorem, sed etiam viribus suis terribilis putaretur, in timorem extremum incidit, iamiamque illum contra se credens cum exercitu esse venturum. Neque opinione deceptus est. Namque Herodes intentatæ sibi accusationis iracundia, conflatam militum multitudinem in Hierosolymam ducebat, vt Hyrcanum regno deponeret. Idque fecisset, ni pariter egressi pater & frater fregissent eius impetum, deprecantes, vt & ipse vindictam minis tantùm, solàque indignatione metiretur: regi autem parceret, sub quo ad hoc potentiæ processisset: ac si propterea quòd in iudicium vocatus esset, indignaretur: quia tamen absolutus est, gratias ageret, neque tristibus quidem paria referret, saluti verò esset ingratus. Quòd si etiam momenta bellorum reputanda viderentur, iniquitatem militiæ consideraret: neque omnino de victoria bene speraret, qui cum rege congressurus esset domestica consuetudine iuncto & de se bene merito, sæuo autem nunquam,

A λῶ ἐν τῷ ἔθνους βασιλικὴ, καὶ τιμαὶ ὡς ἁπάντων ὡς δεσπότῃ τῷ ὅλων. ἡ μὲν αὐτὸς τῆς θεοῦ ὑρκανὸν διανοίας, ἢ πίστεώς τε μετεκίνησεν. ἀμήχανον δ' ἐν φθονεομένοις φθόνον διαφυγεῖν. ὑρκανὸς γοῦν ἤδη μὲν καὶ καθ' ἑαυτὸν ἡσυχῇ θεοῦ τὸ κλέος τῷ νεανίσκου ἐβάσκαινεν, μᾶλλον δ' ἐλύπει τὰ φασκόντων κατορθώματα, καὶ κήρυκες ἐπάλληλοι τῆς καθ' ἕκαστον δόξης θεσπίζοντες. πολλοὶ δ' ἦν τῷ ἐν τοῖς βασι-
B λείοις βασκαίνων πρόθυμον, οἷς ἦ τὸ τῷ παίδων, ἦ τὸ ἀντιπάτρου συφερὲς ἐνόσει θεοσίσατο, λέγοντες ὡς ἀντιπάτρῳ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ὡδ' ἐχωρήσας τῷ θεσγμάτων καθέζοιτο τοιοῦτον μόνον βασιλέως ἔχων ἔρημον ὄνομα. καὶ μέχρι ποῦ πλανηθήσεται καθ' ἑαυτὸ βασιλεῖς ὑπερέφων; ἀδὲ γὰ εἰρωνεύεσθαι τινὶ ὑπερόπλιν αὐτοὺς ἔτι, φανερὸς δ' ἤδη διαπύστας παρασκευάζων ἐναῖνον. εἰ γὰ μήτε σύντολας ἔδοντος, μήτε ὑπηκόλαστος αὐτοῦ, τοσούτους ὡδ' τὸν ἰουδαίων νόμον ἀπήρκεσεν πρώδης. οὐ εἰ μὴ βασιλεύς ἐστιν, ἀλλ' ἔτι ἰδιώτης, δεῖν ὅτι δίκην ἥκειν, κατασώσοντα λόγον αὐτοῦ τε καὶ τοῖς πατρίοις νόμοις, οἳ κτείνειν ἀκρίτους οὐκ ἀφίασι. τούτοις κὴ μικρὸν ὑρκανὸς ἐξεκαίετο. C τινὶ ὀργὴν τελευταῖον ἐπῆρας, σκαλεῖ κελεύσμενον τὸν πρώδην. ὁ δὲ C τῷ πατρὸς παραμυθούμενος, καὶ τῷ θεσγμάτων διδόντων παῤῥησίαν, αἰτεῖ, φεύγειν δεδιὼς θεόπεσον τινὶ γαλιλαίαν. ἦκεν δ', μὴ καρτερεῖν στίφους, οἷς μήτε καθαλύειν δύξειεν ὑρκανὸν ἀδεῶς ἄγων δύναμιν, μήτε γυμνὸς ἐμπίπτοι τῷ φθόνῳ. σέξτος δ' καῖσαρ δείσας θεὸν τῷ νεανίαν, μήτι ὡδ' τοῖς ἐχθροῖς D ὅπλοφθεὶς πάθῃ, πέμπει θεὸς τὸν ὑρκανὸν τοὺς ὡδαγγελοῦντας δεδρᾶσθαι, ὅπολύειν πρώδην τῆς φονικῆς δίκης. ὁ δ', καὶ ἄλλως ὁρμημένος, ἠγάπα γὰ πρώδην, ὅπολυθείς. C ὃς ὑπολαμβάνων ἄκοντας τῷ βασιλέως δεδιέναι, εἰς δαμασκὸν ἀνεχώρησε θεὸς σέξτον, ὡδασκαζόμενος ὑπ' αὐτοῦ ὑπακοῦσαι καλοῦντι. C πάλιν οἱ πρεσβεῖ παρόντος ὑρκανὸν, κατ' ὀργήν τε οἴκοθεν τὸν πρώδην λέγοντες, καὶ ὡδασκαζόμενον κατ' αὐτοῦ. πρὸ δίων δ' ὁ βασιλεύς, ἂν εἶχεν ὅ τι χρὴ δρᾶν, ὡς ἐώρα μείζονα τὸν δεδιέναι. ἐπεὶ δ' ὑπὸ σέξτου καίσαρος καὶ στρατηγὸς ἀπεδείχθη κοίλης συρίας C σαμαρείας, ἀ μόνον τε κατ' δύναμιν τινὶ ἐν τῷ ἔθνους, ἀλλὰ καὶ δ' εὐεμεῖς φοβερὸς ἦν, εἰς ἔσχατον δείους κατέπεσεν, ὅσον ἔπω θεσσδοκῶν ἐπ' αὐτὸν ὁρμήσειν μὲν στρατιᾶς. C ἐκ δὲ μέρους τ' οἰόσεως. ὁ δὲ πρώδης κατ' ὀργὴν τῆς θεὸν τινὶ δεινὸν ἀπειλῆς στρατιὰν ἀθεῆσας, ὅτι ἐεσσουλύμων ἦγε καταλύσων τ' ὑρκανόν. κἂν ἔφθη τοῦτο ποήσας, εἰ μὴ θεοεξελθόντες ὅτι πατὴρ καὶ ἀδελφὸς, ἔπλασαν αὐτοῦ τινὶ ὁρμὴν, ὡδακαλοῦντες αὐτὸν ἀπειλῆ καὶ αἰκατάσει μόνῃ μεξῆσαι τ' ἄμυναν, φείσασθαι δ' τῷ βασιλέως. ὑφ' ᾧ μέχρι τοσούτης δυνάμεως θεοῆλθε. δεῖν τε εἰ κλιθεὶς ὅτι δίκην παράξειν δ', καὶ θεὲ τ' ἀφέσεως δ' χαρις εῖν, καὶ μὴ θεὸς τὸ σωφρονεῖν ἀπαυτᾶν, θεὲ δ' τ' σωτηρίας ἀχάριστον εἶ). εἰ δὴ λογιστέον εἶν C πολέμου ῥοπὰς βεβδελυγ τῷ θεῷ, πλείον εἶ) τ' στρατιᾶς τὸ ἄδικον. διὸ δὴ C θεὲ δ' νίκης ἀ χρεῶν καὶ πᾶν δ' ελπιν εἶ), μᾶλλον τά τε συμβάλλειν βασιλεῖ, C συνέρφω, C πολλάκις μ' διεργάτη. χαλεπῶ δ' οὐδὲ

ποτε,

πότε, πλεῖόν σου πονηρεῖς συμβούλοις χρώμενος, ὅπισθεν αὐτὸς σωιὰ ἀδικήματος. πειθεὶς ἢ τούτοις ἡρώδης ὑπολαβὼν εἰς τὰς ἐλπίδας αὐτάρκεις εἶναι, καὶ τὸ τὴν ἰσχὺν διαβλέπεσθαι τῷ ἔθνει. καὶ τότε μὲν ἀπάμειαν ἔλαχε ῥωμαίων, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, κεκιλλίου βάσσου δηλ. τοῦ εἰς πομπήϊον δύνοιαν, δολοφονήσαντος σέξτον καίσαρα, καὶ τὴν ἐκείνου δύναμιν ὑποβαλόντος, τῶν δ' ἄλλων καίσαρος στρατηγῶν, ὅτι τιμωρία τοῦ φόνου βάσσῳ συμβαλόντων μὴ πάσης τῆς δυνάμεως, οἷς καὶ δηλ. παρῆν μόνον, καὶ δηλ. τοῦ φιλτάτου καίσαρα, φίλους ὄντας ἀμφοτέροις ὁ ἀντίπατρος δηλ. τῶν παίδων ἔπεμψε συμμαχίαν. μηκυνομένου δὲ τοῦ πολέμου, μάρκος μὲν ἀπὸ τῆς ἰταλίας, οὗπερ ὑπεδέχετο δηλ. διάδοχος.

A

B

Κεφάλαιον θ.

Συνίσα) ἢ ῥωμαίοις καὶ τοῦτο τὸ κακὸν ὁ μέγας πόλεμος, καισὶν καὶ βρούτῳ ἄφνω κτείναντων δόλῳ καίσαρα καταχοῦσα τὰ ἀρχεῖα ἐπ' ἔτη ξία καὶ μείωας ἑπτά. μισήσας ἢ ὅλη τὸν φόνῳ νομιζόμενον κίνημα, καὶ δηλ. ἀσαθέντων τὰ δυνατὰ, ἕκαστος ἐλπίσιν οἰκείαις ἐχώρει, πρὸς ὃ συμφέρον ὑπελάμβανε. καὶ δὴ πᾶς κάστος εἰς συνείαν, καταλιφόμενος τὰς περὶ ἀπάμειαν δυνάμεις. ἔνθα βάσσῳ τε μόρκον, καὶ τὰ διεξῶτα τάλαντα δηλ. ἀλλάξας, ἐλθυθερῶν μὲν ἀπάμειαν τὸ πολιορκίας, ἡγούμενος δὲ αὐτὸς τὸ στρατιᾶς ἐπήει φορολογῶν τὰς πόλις, καὶ πρὸς δύναμιν τὰς εἰωθυίας εἰς πόλεμος. καλοῦντὸν ἢ καὶ ἰουδαίοις εἰσενεγκεῖν ἑπτακόσια τάλαντα, δείσας αὐτὸς ἀπαξ τὸ ἀπειλῶ τὸ κάσιῳ, τοῖς τε ἰδίοις διεῖλεν εἰς προσόδους τὰ χρήματα, καί τισιν ἄλλοις τῶν ὑπατικῶν καὶ τάχος, ἐν οἷς καὶ μαλίχῳ πολὺ τὸ διαφόρων. ἔτος ἦν ἕβδομον ἡ ἀνάδυσις. πρῶτος δ' ἀπεμειλίξατο κάσιον ἡρώδης, τὸ ἑαυτοῦ μοῖραν ἐκ τῆς γαλιλαίας κομίσας ἑκατὸν τάλαντα, καὶ δηλ. τοῦτο ἐν τοῖς μάλιστα φίλος ἰῶν. τοὺς ἢ λοιποὺς εἰς βραδυτῆτα καίσας, αὐτὰς ἐθυμοῦτο τὸ πόλεσι. χόφναν γραῦν, καὶ ἀμμαοῦν, καὶ δύο ἑτέρας τὸ ταπεινοτέρων ἄξιας δραποδισάμενος, ἐχώρει μὲν εἰς μάλιχον ἀναιρήσων, ὅτι μὴ ταχὺς εἰσεφέρθη. ἐπέσχε ἢ τὴν τε τούτου, καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ἀπώλειαν αὐτίπατρος, ταχέως ἑκατὸν τάλαντοις θεραπεύσας κάσιον. ὁ μὲν μάλιχος ἀναχωρήσαντος κασίου, ὃ χάειτος ἐπεμνημόνευεν αὐτιπάτρου, καὶ ἢ τὸ πολλάκις σωτῆρος ὁπλοβυλλιῶ φρουρεῖσθαι ἔφασκε, ταχὺς ἀναιρεῖν τὸν ἐμπόδιον αὐτῷ τοῖς ἀδικήμασι ὄντα. αὐτίπατρος ἢ τὸ μὲν ἰσχυὸ καὶ τὸ πανοῦργον τοῦ ἀνδρὸς ὑποδείσας, δηλαδὴ τὸν ἰορδάνειον στρατὸν ἀθροίσας εἰς τέλος τῆς ὁπλοβυλλίας ἄμεινον. φωραθεὶς ἢ μάλιχος, ἀναιδείᾳ τῶν αὐτιπάτρου παίδων ὑπεκίνετο. τὸν τε τῶν ἱεροσολύμων φρουρὸν φασάηλον, καὶ ἡρώδειον πείσας ὁμόφρονα τὰ ὅπλα, πολλαῖς ἀπολογίαις καὶ ὅρκοις ἐξαπατήσας, δηλαδὴ τοῖς αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα πείθεσθαι. πάλιν γραῦν ὑπ' αὐτιπάτρου σωζεται, πρεσβεύοντος μόρκου τὸν τότε στρατηγοῦντα συρίας, ὃς ὥρμητο κτεῖναι μάλιχον, ἐφ' οἷς ἐνεωτέρισε. συνάντησε ἢ τῷ πρὸς κάσιον καὶ βροῦτον πολέμου, καίσαρί τε τῷ νέῳ καὶ αὐτωνίῳ, κάσιος καὶ μάρκος στρατιὰ ἀθροίσαντες ἐκ τῆς συρίας, ἐπὶ δὴ μέγα μέρος εἰς τὰς χρείας ἡρώδης ἔδοξε συμβεβλῆσθαι, τότε μὲν αὐτὸν συρίας ἀπάσης ὅπλων τελῶ καθιστᾶσι, δύναμιν πεζῶν τε καὶ ἱππικῶν δόντες.

C

D

E

F

G

nisi quòd maleuolorum consiliis impulsus, vmbram ei tantùm iniquitatis intentasset. Patuit his Herodes, qui speratis putauerat posse sufficere, suáque vires demonstrare nationi. Et inter hæc dissidia Romanorum circa Apamiam bellúmque domesticum oritur: quoniam Cæcilius Bassus fauore Pompeij Sextum Cæsarem dolo necauerat, eiúsque militem occupauerat. Alij verò Cæsaris duces, mortis eius vlciscendæ gratia, cunctis viribus Bassum petebant. Quibus tam interempti quàm superstitis Cæsaris causa, quòd ambobus esset amicus, Antipater per filios suos misit auxilia. Cum autem bellum traheretur, ex Italia successor ante dicti Sexti venit Marcus.

EOdem tempore magnum bellum inter Romanos conflatur, dolo Cassij & Bruti Cæsare interfecto, postquam triennium septémque menses tenuit principatum. Maximo autem motu cædis eius gratia concitato, & optimatibus inter se dissidentibus: propria spe quisque ducebatur ad id quod existimabat esse commodius. Itaque Cassius Syriam petit, occupaturus militem, qui Apamiam circumsidebat: vbi & Marcum & dissidentes cohortes Basso conciliauit, simúlque obsidione liberauit Apamiam. Ipse verò exercitum ducens stipendium ciuitatibus indicebat: nec modus erat exactionum. Cùm autem Iudæos quoque septingenta talenta iussisset conferre, minas eius veritus Antipater filiis suis & aliis amicis maturè pecuniæ cogendæ curam distribuit: & inter eos Malicho cuidam ex amicis: adeò necessitas vrgebat. Primus autem Herodes Cassij fauorem promeruit, qui ex Galilæa parte sua, talenta centum attulit, propterea áque inter eximios amicos numerabatur. At verò cæteros tarditatis argués Cassius, ipsis ciuitatibus irascebatur. Eóque Gophnam & Ammauntem, & duas alias ciuitates ex viliorib. depopulatus, ibat quidem quasi Malichum interfecturus, quod remissiorin exigendo fuisset. Verùm & huius & cæterarum ciuitatum interitum repressit Antipater, centum ilicò talentis Cassio delinito. Nequaquam tamen Malichus post abitum Cassij, beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipsi, quem sæpenumero memorabat suì seruatorem fuisse, periculum moliebatur, iniquitatis suæ impedimentum abolere festinans. Itaque Antipater & vires eius & calliditatem metuens, flumen transit Iordanem, ad vlciscendas insidias collecturus exercitum. Deprehensus autem Malichus Antipatri filios impudentia superat. Nam & Phasaelum apud Hierosolymam præsidiis appositum, & Herodem, qui custodiam curabat armorum multis excusationibus & sacramentis circumuentos impellit, vt ipsis intercedentibus reconciliaretur Antipatro: atque ita denuò per Antipatrum exoratо Marco, tunc in Syria militem regente, seruatus est: qui Malichū statuerat occidere, quòd nouis rebus studuisset. Cæsare verò adolescéte & Antonio cum Bruto & Cassio beliū gerentibus, Marcus & Cassius exercitu de Syria conflato, quod magnū momentum, vbi vsus popoſcit, Herodes fuisset, ipsum quidem totius Syrię procuratorem præficiunt, equitum illi manu peditumque attributa:

CAP. IX.
De Romanorum dissidiis post mortē Cæsaris & insidiis Malichi.
Ant. lib. 14. cap. 20.

si autem bellum desiisset, regnum quoque Iudææ Cassius se eidem delaturum esse pollicitus est. Euenit autem, vt Antipatro & spes & fortitudo filij, causa mortis fieret. Horũ enim metu Malichus, ministro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei veneno poculum dari persuadet. Atque ille quidem iniustitiæ Malichi præmium fuit post conuiuium mortuus, vir & alias strenuus rebúsque administrandis idoneus, & qui regnum recuperatum conseruasset Hyrcano. Malichus autem infensum propter suspicionem veneni populum, negando placabat: simúlque, vt validior esset, armatorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodem cessaturum arbitrabatur, quinetiam mox cum exercitu necis paternæ vltor adueniret. Sed Phasaëli fratris consilio, qui eum palàm minimè persequendum esse dicebat, ne vulgi seditio concitaretur, & purgantem se tunc Malichum patienter admisit, & suspicione liberum esse concedens, clarissimas paterno funeri celebrauit exequias. Conuersus autem in Samariam, & ciuitatem composuit seditione turbatam, pérque dies festos in Hierosolymam remeabat, præmissis ac comitantibus armatis: cui Hyrcanus, ita suadente ob metum Malicho, denunciat, ne alienigenas superinducat indigenis festum purè castéque celebrantibus. Herodes autem, & ipso qui præceperat, causaque contempta, nocte ingressus est. Iterúmq; Malichus ad eum veniens, Antipatrum flebat. Contráque ille se falli, cùm vix animi dolorem premeret, simulabat: & tamen de nece patris apud Cassium per epistolas questus est, cui propterea Malichus inuisus erat. Itaque non modò, vt mortem patris vlcisceretur, ei rescripsit: sed etiam tribunis quibus præerat, vt in causa iusta Herodi opem ferrent, occultè præcepit. Et quoniam capta Laodicia, vndique ad Herodem conuenerant optimates cum muneribus & coronis, ipse quidem hoc vltioni tempus destinauerat. Malichus autem id Tyri fore suspicabatur: & filium suum tunc apud Tyrios obsidem, statuit subducere, & ipse in Iudæam fugam parabat. Salutis autem desperatio stimulabat, vt etiam maiora cogitaret: nam & Iudæorum gentem contra Romanos excitaturum se credidit, dum bello aduersus Antonium Cassius occupabatur, deiectóque Hyrcano facilimè regnaturum. Sed profectò irridebat eius spem fatale decretum. Etenim quò intenderet animum suspicatus Herodes, & ipsum & Hyrcanum ad cœnam vocat. Deinde seruorũ quendam instruendi conuiuij specie mittit. Sed res erat, vt tribunis prædiceret ad insidias egredi: atque illi præceptorum Cassij memores, ad littus ciuitati proximum armati gladiis occurrunt, ibique circumseptum Malichum multis vulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim concidit stupore dissolutus: víxque anima recepta, Herodem percontabatur quis Malichum occidisset. Et cùm è tribunis vnus respondisset, Cassij præceptum: planè, inquit, & me & patriam meam Cassius seruat incolumem: qui amborum insidiatorem peremit. Vtrum autem ex animo dixerit, an quòd timore factum probaret, incertum est. Sed enim Malichum hoc modo vltus est Herodes.

μὴ ἧ τὸ πολέμιον καταλύσων ὑπὸ δείξῃ κάσσιος ὑπῆρχετο καὶ ἰουδαίας βασιλέα. σωισθεὶς δ' ἀντιπάτρῳ, τήν τε ἰσχὺν τοῦ παιδὸς, καὶ τὴν ἐλπίδα αἰτίαν ἀπωλείας ἡγεῖτο. ταῦτα γὰρ δείσας ὁ μάλιχος, διαφθείρει τινὰ τῶν βασιλικῶν οἰνοχόων χρήμασι, δίδωσι φάρμακον αὐτῷ δοῦναι. καὶ ὁ μὲν, ἀγώνισμα τοῦ μαλίχου εὐδαιμονίας ἡγούμενος, καὶ τὸ συμπόσιον ἡνίσσει, τά τε ἄλλα δραστήριος ἀνὴρ ἐν ἀφηγήσει πραγμάτων, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀναπτησάμενος τε ὑρκανοῦ, καὶ διαφυλάξας. μάλιστα δὲ καθ' ὑπόνοιαν τοῦ φαρμακείας ὀργιζόμενον τὸ πλῆθος παρέμενος ἐπείθεν. καὶ δυνατώτερον ἑαυτὸν κατεσκεύαζεν, ὁπλίτας συγκροτῶν. ἐδόκει δὲ πρεμήσειν πρώδην ὑπολαμβανεν. ὃς δὴ ἐν παρέῳ αὐτίκα φρατὸν ἄγων ὅτι πυρία τοῦ πατρός. φασαήλῳ δὲ τῷ ἀδελφῷ συμβουλεύοντος αὐτῷ, μὴ φανερῶς τὴν ἀνδρα μετιέναι, διαταράζειν δὲ τὸ πλῆθος, τότε μὲν ὑπολογεμένου τε θεσσὴν τὸν μάλιχον, ἐᾶν ὑπονοίας ὑπολύειν ὡμολόγει. λαμπρὰν δὲ πομπὴν ὅτι τοῦ πατρὸς κηδείας ἐτέλεσεν. ἐπεὶ δ' ὅτι σαμάρειαν, σάσει τεταραγμένην, κατεσήσατο τὴν πόλιν. ἔπειτα κατ' ἑορτὴν ὑπέστρεφεν εἰς ἱεροσόλυμα, τοὺς ὁπλίτας ἄγων καὶ πέμπων. ὑρκανὸς δὲ, σὺν δὲ δόλοις τὴν ἔφοδον μάλιχος, σκώλυε τοὺς ἀλλοφύλους εἰσαγαγεῖν, ἐφ' ἁγνεύουσας τοὺς ὑπηκόους. ὁ δὲ τῆς θεσσάσεως καταφρονήσας, καὶ τὸ θεσσάσοντος, εἰσέρχεται δεῖπνον. καὶ πάλιν μάλιχος θεσσιὼν, ἔκλαιεν αὐτὸν παρόν. ἀνθυπεκρίνετο δὲ μόλις ἡρώδης τὸν θυμὸν ἐπέχων, καὶ κασίῳ δὲ ὑποσολῶν τὸ τοῦ πατρὸς ἀναίρεσιν ἀπωδύρετο, καὶ ἄλλως μισοῦντι μάλιχον. ὁ δὲ αὐτῷ μετέναι τὸ φονέα τοῦ πατρὸς αὐτεπιστείλας, καὶ τοῖς ὑφ' ἑαυτὸν χιλιάρχοις λάθρα θεσσεῖλαξεν ἡρώδῃ βοηθεῖν εἰς θεᾶξιν δικαίαν. καὶ πειδὴ λαοδίκειαν ἐλόντος αὐτῷ συμπέσαν οἱ παλαιχόθεν δυνατοὶ, δωρέας τε, καὶ στεφάνους φέροντες, ἡρώδης μὲν τοῦτον τῇ ἡμωείᾳ τοῦ καιρὸν ἀφώρισε. μάλιχος δὲ ὑποπτεύσας, ὡς ἐν τύρῳ γένοιτο, τόν τε υἱὸν ὁμηρεύοντα παρὰ τοῖς τυρίοις. ὑπεξαγαγεῖν ἔγνω λάθρα, καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἰουδαίαν ὑποφράναι παρεσκευάζετο. παρώξυνε δ' αὐτὸν ἡ τῶν σωτηρείας ὑπόγνωσις, εἰ θυμεῖσθαι τὰ μείζονα. τότε γὰρ ἔθνος ἐπαναστήσειν ῥωμαίοις ἤλπισε, καίσιν τῶν θεὸς ἀντώνιον πολεμῶ θεσπαιωμένου, καὶ βασιλεύσειν αὐτὸς, ὑρκανὸν καταλύσας δυμάρχου. ἐπεγέλα γὰρ τὸ χρεὼν αὐτὰ ταῖς ἐλπίσιν. ὁ γοῦν ἡρώδης θεσειδόμενος αὐτὰ τὴν ὁρμὴν, τόν τε ὑρκανὸν, καὶνεῖνον ὅτι δεῖπνον καλεῖ. παρεσῶτας δ' ἑκατὸν τῶν οἰκετῶν τινὰ θεὸς ἑαυτὸν καλέσας, ἐξέπεμψεν ὡς ὅτι τὴν τοῦ δείπνου θεασκευὴν, τῶν ὄντι θεσειπεῖν τοῖς χιλιάρχοις ἐξελθεῖν ὅτι τὸν ἄνδραν. κἀκεῖνοι τῶν καίσιν θεσταγμάτων ἀναμνησθέντες ὅτι τὸν θεὸ τῆς πόλεως αἰγιαλὸν ἐξέπεσαν ξιφήρεις. ἔνθα θεῖς ἅπαντες τὸν μάλιχον, πολλοῖς τραύμασιν ἀναιρεῦσιν. ὑρκανὸς δὲ θεσαγρήματι μὲν σκυλευθεὶς ὑπ' ἀκπλήξεως ἔπεσε, μόλις δ' ἀνενεγκὼν, ἡρώδην διηρώτα τὶς ὁ κτείνας εἴη μάλιχον. ὑποκειαμένου δέ τινος τῶν χιλιάρχων τὸ καίσιον θεόσταγμα, κάσιος ἄρα ἔφη, κἀμὲ καὶ τὴν πατρίδα μου σώζει, τὸν ἀμφοτέρων ὅπλιβυλον ἀνελών. εἴτε δὲ φρονῶν ὑρκανὸς ἔτυος, εἴθ' ὑπὸ δείους ὁμόσε τῇ θεάξει χωρῶν εἶπεν, ἄδηλον ἐμοί. ἀλλὰ γὰρ μάλιχον μὲν ἔτυος ἡρώδης μετῆλθεν.

Καισίου

Κεφάλαιον ι.

A

Κασίου ἢ ἀναχωρήσαντος ἐκ τῆς συρίας, πάλιν, στάσις ἐν ἱεροσολύμοις γίνεται, ἕλικος μὲν στρατιᾶς ἐπανιόντος αὐτὸς φασαήλῳ, καὶ κτείνειν τὸν ὑπὲρ μαλίχου τιμωρίαν ἀμυνόμενον θέλοντος. ἡρώδης ἢ ἔτυχε μὲν ὢν σὺν φαβίῳ τῷ στρατηγῷ κατὰ δαμασκόν, ὁρμωμένου ἢ βοηθεῖν, ὑπὸ νόσου κατειχε-

B

το. καὶ τότῳ φασαήλος καὶ ἑαυτὸν ἕλικος ἀφειλόμενος, ὑρκανὸν ἀνεῖδιζεν εἰς ἀχαιρεσίαν, ὧν τε ἕλικι συμπράξειε, ἅ ὅτι φθειρόμενον τὸν ἀδελφὸν τὸν μαλίχου τὰ φρέαρα καταλαμβάνοντα. πολλὰ γὰρ ἤδη κατείληπτο, καὶ τὸ πάντων ἰσχυρώτατον μάσαδα. ἐμοὶ μὲν αὐτὸς τὸ πρὸς τὸν ἡρώδην βίαν ἤρκεσεν, ὃς ἀναρρωθεὶς, τάττε ἄλλα συλλαμβάνων, καὶ κεῖσε ἐκ τῆς μασάδας ἐκπέμπειν

C

ἀφῆκεν. ἐξήλασε ἢ καὶ ἐκ τῆς γαλιλαίας, μέρισμα τὸν τυρείων τύραννον ἤδη βία κατεχόντα τὸν ἐρυμάτων. τοὺς ἢ ληφθέντας τυρίους, ἔσωσε μὲν πάντας, ἔστι δ' οὓς καὶ δωρησάμενος ἀπέπεμψεν, δύνοιαν ἑαυτῷ φόβῳ τῆς πόλεως, καὶ τῷ τυράννῳ μῖσος φόβῳ συναζόμενος. ὁ ἢ μέριων, ἐξίωτο μὲν τῆς τυραννίδος ὑπὸ καισίου, τυραννίσι πᾶσαν ἐξελαβόντος τὴν συρίαν. κατὰ ἢ τὸ πρὸς ἡρώδην ἔχθος, συνέλαβεν ἀντιγόνῳ τῷ ἀριστοβούλου, καὶ τὸ πλέον δὲ φάβιον, ὃν ἀντίγονος χρήμασι προσποιησάμενος, βοηθὸν εἶχε τὰ καθ' ὁδόν. χορηγὸς δ' ἦν ἁπάντων ὁ κηδεστὴς πτολεμαῖος ἀντιγόνῳ, πρὸς

D

τούτους ἡρώδης ἀντιταξάμενος ὅτι τῆς ἐμβολῆς τὰ ἰουδαίας, κρατεῖ τῇ μάχῃ, καὶ τὸν ἀντίγονον ἐξελάσας, ὑπέστρεψεν εἰς ἱεροσόλυμα πᾶσιν ἀγαπητὸς ὢν ὅτι τῷ κατορθώματι. καὶ γὰρ οἱ μὴ πρόσθεν πάλαι, τότε ᾠκείωντο δὲ τὸν πρὸς ὑρκανὸν ὑπιγμένον αὐτῷ. πρότερον μὲν γὰρ ἦκτο γυναῖκα τῶν ἐπιχωρίων, ἀσήμου, δωρὶς καλεῖτο, ἐξ ἧς ἐγένησεν ἀντίπατρον.

E

τότε ἢ γήμας τὸν ἀλεξάνδρου τὸ ἀριστοβούλου θυγατέρα, θυγατρίδιόν τε ὑρκανοῦ μαριάμμιον, οἰκεῖος τῷ βασιλεῖ γέγονε. ἐπεὶ ἢ καίσιον μὲν φιλίππους ἀπολόντες ἀνεχώρησαν, εἰς μὲν ἰταλίαν καῖσαρ, ὅπου ἢ τὰ ἀσίαν ἀντώνιος, πρεσβευομένων τῶν ἄλλων πόλεων πρὸς

F

ἀντώνιον εἰς βιθυνίαν, ἦκον καὶ ἰουδαίων οἱ δυνατοὶ, κατηγορήσοντες φασαήλου τε καὶ ἡρώδου, βίᾳ μὲν αὐτοὺς κρατεῖν τῶν πραγμάτων, ὄνομα ἢ μόνον περιεῖναι ὑρκανῷ τιμίου. πρὸς ἃ παρὼν ἡρώδης, καὶ τετραπλοῦν ὢν ὀλίγοις ἀντώνιον χρήμασιν ἔτυχε διέθηκεν, ὡς μηδὲ λόγου τῶν ἐχθρῶν ἀνέχεσθαι. καὶ τότε μὲν ἔτυχε διελύθησαν. αὖθις ἢ οἱ ἐν τέλει ἰουδαίων ἑκατὸν ἄνδρες ἦκον εἰς τὴν πρὸς ἀντώνιον ἀφορμὴν δάφνην ἐπ' ἀντώνιον, ἤδη τῆς κλεοπάτρας ἔρωτι δεδουλωμένον. οἱ πρεσβευόμενοι τοῖς ἀξιώμασι καὶ λόγῳ σφῶν δυνατώτατοις κατηγόρουν τῶν ἀδελφῶν. ὑπεῖτα ἢ μασσαλᾶς ἀπολογούμενος, συμπαρεῖχεν ὑρκανῷ δίκην τὸ κῆδος. καὶ ἀντώνιος ἀκούσας ἑκατέρων, ὑρκανῷ διετίθετο τοὺς

G

ὄντας ἀρχειν. τῶν ἢ, τοὺς μὲν τὸν ἡρώδην πρεσβεύοντος, ἡδεῖς, διὰ γὰρ ἤδη καὶ ξένος αὐτοῖς παρὼν ἐληλύθει ὑπ' ἀντιπάτρου φιλοφρόνως ὅτε εἰς τὴν ἰουδαίαν σὺν γαβινίῳ παρέβαλε, τετράρχας ἀπέδειξεν τοῖς ἀδελφοῖς, πᾶσαν διοικεῖν τὴν ἰουδαίαν ἐπιτρέπων. πρεσβευσαμένων ἢ τῶν πρέσβεων, πεντεκαίδεκα μὲν

CAP. X.
De Herode accusato & vindicato. Ant. lib. 14. cap. 20.

POstquam verò Cassius excessit è Syria, iterum Hierosolymis orta seditio est, cùm Felix in Phasaelum mouisset exercitum & in Herodem, fratris pœna vellet necem Malichi vindicare. Casu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat: & ne cupiens auxilio foret, morbo impediebatur. Interea Phasaelus etiam sine cuiusquam auxilio superauit Felicē: probrúmque ingrati obiiciebat Hyrcano, qui & Felici studuisset, fratrémq; Malichi castella occupare permisisset. Iam enim multa tenuerat, omniúmque tutissimum Massadam. Nec tamen ei quicquam contra vim Herodis potuit sufficere, qui mox, vt conualuit, & alia recepit, & illum ex Massada supplicem dimisit, & Marionem Tyriorum tyrannum ex Galilæa pepulit: tria enim castella possederat, Tyriíque quos ceperat, vitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire iussit, vnà & sibi ciuitatis beneuolentiam, & tyranno comparans odium. Marion autem à Cassio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syriæ tyrannos præfecerat: sed ob Herodis inimicitias etiam Antigonum Aristobuli secū ducebat, & Ptolemæū, propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adiutorem incepti habebat. Cuncta verò socer Ptolemæus Antigono subministrabat. Contra quos Herodes instructus, in aditu Iudææ commisso prælio, victoria potitur: fugatóque Antigono, redit in Hierosolymam, pro merito gestæ rei omnibus carus, vt etiam quibus antea despectus erat, tunc in eius familiaritatem sese dederint, propter Hyrcani affinitatem. Namque is Herodes iampridem ex indigenis habuerat vxorem non ignobilem, quæ Doris vocabatur, & Antipatrum ex ea susceperat filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cuius pater fuit Aristobulus, filiam Mariamnem, Hyrcani neptem ex filia, atque inde regi familiaris erat. Sed vbi Cassio circa Philippos interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserunt: legatis ab aliis ciuitatibus ad Antonium missis in Bithyniam: etiam Iudæorum optimates accusatum veniunt Phasaelum & Herodem: quòd illis rerum summam vi possidentibus, nomen tantùm honorabile superesset Hyrcano. Ad quæ Herodes, qui præsto erat magna pecunia placatū sic Antonium affecit, vt ne verbum quidem inimicorum eius pateretur audire. Et tunc quidem ita digressi sunt. Quum autem denuò Iudæorum primates centum viri, Antiochiæ proximam Daphnen ad Antonium venissent, amori Cleopatræ iam seruientem, delecti à cæteris, qui eloquentia & dignitate præstabant, aduersus fratres accusationem proponunt. Respondebat autem Messala, causæ defensor, astante etiam propter affinitatem Hyrcano. Auditis deinde vtrisque partibus, Antonius percōtabatur Hyrcanū, quinam essent regendis rebus aptissimi. Cúmque is Herodē, eiú que fratres aliis prætulisset, voluptate repletus (nam & hospes eorum paternus erat, humanissimēque ab Antipatro susceptus, eo tempore quo in Iudæam cum Gabinio venerat) tetrarchas ambos declarat, totius eis Iudææ procuratione permissa. Legatis autem id ægrè ferentibus, quindecim eorum

Ant. lib. 14. cap. 21.

correptos, carceri tradidit, quos etiam penè occidit. Cæteros autem reiecit cum iniuria: vnde maior tumultus Hierosolymis excitatus est. Denique mille legati iterum Tyrum missi sunt, vbi commorabatur Antonius in Hierosolymam paratus irruere. Et contra eos vociferantes, magistratus Tyriorum directus est, data ei licentia, vt quos comprehendisset, occideret: præceptóque vt eorum potestatem confirmare curaret, qui tetrarchæ ipsius essent Antonij suffragio constituti. Ante hæc autem Herodes vsque ad littus cum Hyrcano progressus, multis eos admonebat, ne & sibi interitus, & patriæ belli causa fierent, dum inconsideratè contendunt. Illis autem tanto magis id indignè ferentibus, Antonius missis armatis, multos occidit, multos etiam vulnerauit. quorum & saucios cura, & mortuos sepultura Hircanus dignatus est. Non tamen ideò qui effugerant quiescebant: perturbando enim ciuitatem, Antonium irritabant, vt etiam quos in vinculis haberet, occideret.

συλλαβὼν εἱργνυσιν, ὃς κ αὐ ἐλεῖν ὥρμησε. τοὺς ὃ λοιποὺς μεθ' ὕβρεως ἀπήλασε. θεὸς ὁ μείζων ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις γίνε) τὰ ἐμαχήσ. χιλίους γὰρ πάλιν ἔπεμψαν θρέσβεις εἰς τύρον, ἔνθα διέτριβεν ἀντώνιος ὅπ ἱεροσολύμων ὡρμημένος. ὅπ τούτους κεκερασότας, σκήπτ τ ἀρχοντα τ τυρίων, κολάζειν θεὸς ἀξας οὓς αἱ λάβη, συγκαταθεῖσι τ ἀρχῶ τοῖς ὑπ' αὐτὸ καταξαθεῖσι τ ἀρχῆς. θεὸ ὃ τούτοις, πολλὰ παρήνει παρελθὼν ὅπ τ ἀγαλὸν ἡρώδης σωὺ ὑρκανῷ, μήθ' ἑαυτοῖς ἀπωλείας ἀῖτιος, μήτε τῇ πατρίδι πολέμων γένως φιλονεικοῦντας ἀκαίρως. τῶν ὃ ἔτι μᾶλλον ἐξαναχωρούντων, ἀντώνιος σκηπτέμψας ὁπλίτας, πολλοὺς μ ἀπέκτεινε, πολλοὺς ὃ ἔτρωσεν. ὧν οἵτε πεσόντες ταφῆς κ οἱ ξαυματίαι θεραπείας ἠξιώθησαν ὑπὸ ὑρκανῦ. ἐμοὶ οἱ διαφυγόντες ἐρέμοιεν, ἀλλὰ τὰ μ τὴν πόλιν σωθέντα σώσαντες, παρώξυναν τ ἀντώνιον, ὡς τε κ τοὺς δεσμώτας ἀποκτεῖναι.

CAP. XI. De bello Parthorum contra Iudæos & fuga Herodis ac fortuna. Ant. lib. 14. cap. 22.

BArzapharne autem Parthorum satrapa Syriam biennio pòst cum regis filio Pacoro detinente, Lysanias patris sui mortui successor Ptolemæi Minnæi filij, mille satrapæ talenta pollicitus, & mulieres quingentas, ei persuadet vt Antigonum in regnum inducerent, Hyrcanúmque deponerent. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse quidem per maritima loca perrexit, Barzaphatnem autem itinere mediterraneo iussit irrumpere. Sed maritimorum Tyrij Pacorum excluserunt, cùm Ptolemaidenses cum & Sidonij recepissent. Ille autem quendam regium pincernam, cognominem suum, equitatus ei parte attributa, ad Iudæam iussit accedere, & exploraturum hostium consilium, & vbi vsus exegisset, præsidio futurum Antigono. quibus Carmelum populantibus, multi Iudæi vltro ad Antigonum confluunt, ad expeditionem alacriter animati. Ille autem ad locum qui Drymos dicitur, occupandum eos præmittit: vbi commissa pugna, depulsísque hostibus & effugatis, Hierosolymam cursu petebant: auctíque multitudine, vsque ad regiam processerunt. Excepti autem ab Hyrcano & Phasaelo, forti acie in foro confligunt. Ibique hostes in fugam versos pars Herodis in fanum concludit: custodéisque his sexaginta viros apponit, per ædes proximas collocatos. Sed hos quidem infensus fratribus populus, igne consumit. Herodes autem itacundia peremptorum congressus cum populo, multos obtruncat: inque dies singulos inuicem sese per insidias incursantibus, assiduæ cædes erant. Instante verò die festo, qui Pentecoste vocatur, omnia circa templum, totáque ciuitas plebe rustica repleta est, & pleraque armata. Et Phasaelus quidem muros, Herodes autem cum paucis domum regiam custodiebat. Inuasísque de improuiso hostibus in suburbano, complures quidem peremit, omnes autē in fugam vertit, & hos in ciuitatem, alios in fanū, alios in extremum vallum includit, interea pacis arbitrum Pacorū Antigonus petit admitti. Exoratus autem Phasaëlus & ciuitate & hospitio cum quingētis equitibus Parthum recepit,

Κεφάλαιον ια'.

ΜΕτὰ ὃ ἔτη δύο, βαρζαφάρνης τῦ παρθων σατράπης σὺν πακόρῳ τῷ βασιλέως υἱῷ συείαν καταχόντος, λυσανίας ἀπαδιδέλφιος ἦν τ ἀρχῆς, τ πατρὸς τελευτήσαντος, πτολεμαῖος δ' ὃν ἐδίδου ὁ μιννάῳ, πείθῃ τ σατράπην ὑποχείσ χιλίων ταλάντων, κ πεντακοσίων γυναικῶν, καταγαγεῖν ὅπ βασιλεία τ ἀντίγονον, καταλῦσαι ὃ τ ὑρκανόν. τούτοις ὑπαχθεὶς πάκορος, αὐτὸς μ ἦει κ τ φοινίκιον, βαρζαφάρνῃ ὃ κατὰ τ μεσογαίαν θεοσέταξεν ἐμβαλεῖν. τῶν δ' ὅπι θαλαττίων τύριοι, πάκορον κατεδέξαντο, καί τοι πτολεμαέων κ σιδωνίων δεδεγμένων. ὁ ὃ οἰνοχόῳ τινὶ τῶν βασιλικῶν ὁμωνύμῳ μοῖραν τ ἵππου φέρουσι, ἐμβαλεῖν ἐκέλευσε εἰς τ ἰουδαίαν, κατασκεψόμενόν τὰ τ πολεμίων, κ θεὸς ἃ δέοι βοηθήσοντα αὐτῷ. τ ὃ λιζομένων τ κάρμηλον, πολλοὶ ἰουδαῖοι συνδραμόντες θεὸς αὐτῷ, θεοθύλους ἑαυτοὺς ὅπ τ εἰσβολὴν παρεῖχον. ὁ δ' αὐτοὺς ὅπ τ καλούμενα δρυμὸν θεοέπεμψε, τὸ χωρίον καταλαβεῖν, ἐν ᾧ ἠμυνόμενος συμβολῆς, ὡσάμενοι τοὺς πολεμίους, κ διώξαντες ὅπ ἱεροσολύμων ἔθεον. ἠμύνοντο ὃ πλείους, μέχρι τ βασιλείων θεῆλθον. ὑρκανὸς ὃ κ φασαήλ δεξαμένων αὐτοὺς κεραυνῷ σίφει, μάχη κ τ ἀγορᾶν συρρήγνυται. καθ' ἣν ξενῳαμένοι τοὺς πολεμίους οἱ θεὶ ἡρώδην, καταλείουσιν εἰς τὸ ἱερὸν, κ φρουρὸς αὐτῷ ἄνδρας ἑξήκοντα τ πλησίον οἰκείως ἐγκατέστησαν. τούτους μ οὖν ὁ σασιάζων θεὸς τοὺς ἀδελφοὺς λαὸς, ἐπελθὼν ἐμπόρησιν. ἡρώδης ὃ τῷ δήμῳ πολλὰς κατ' ὀργὴν τ ὑπολωλότων, ἀναιρεῖ συμβαλών, κ καθ' ἡμέραν ἐπεκθόντων ἀλλήλοις κ λόχας, φόνος ἦν ἀδιάλειπτος. ἐν ᾗ σης ὃ ἑορτῆς, ἣ πεντηκοστὴ καλεῖ), ταῦτα θεὶ τὸ ἱερὸν πάντα, κ ἡ πόλις ὅλη πλήθει τ ὑπὸ τ χώρας ἀναπεπλε) τὸ πλέον ὁπλιτ. ὁ φασάηλος μ, τὸ τεῖχος, ἡρώδης ὃ μεῖ ὑ πολλῶν ἐφρούρει τὰ βασίλεια, κ τοῖς πολεμίοις ὅπλ ἐμαχῶν ἀσυντάκτοις κ τὸ θεσσάρκοντα, πλείσους μ ἀναιρεῖ, ζέπε) ὃ πάντας. κ τοὺς μ, εἰς τὴν πόλιν, τοὺς ὃ εἰς τὸ ἱερὸν, τοὺς ὃ εἰς τὸ ἔξω χαράκωμα συνελείφ. κἂν τούτῳ φαλλακτ μ ἀντίγονος φοβαλεῖ, πάκορον εἰσαφείναι. φασάηλος ὃ πεισθεὶς τῇ πόλει ξενίᾳ τ πάρθον εἰσδέχεται, μ τ πεντακοσίων ἱππέων,

θεο-

προφάσει μὲν ἥκοντα τῆς παύσεως τὸν στάσιν, τὸ δ' ἀ- A
ληθὲς, ἀντιγόνῳ βοηθόν. τὸν γοῦν φασάηλον ἐνεδρεύ-
ων ἀπέστειλε πρὸς βαρζαφάρνην περὶ καταλύσεως, καί τοι πολλὰ ἀποτρέποντος Ἡρώδου,
καὶ παρηνοῦντος ἀνελεῖν τὸν ἐπίβουλον, ἀλλὰ μὴ ταῖς
ἐπιβουλαῖς ἑαυτὸν ἐκδιδόναι, φύσει γὰρ ἄπιστος εἶ
τοῖς βαρβάροις. ἐξεισι δ' ὑρκανὸν ὑποδεχόμενος καὶ πα-
κόρος, ὡς ἦν τοῦτο ὑποπτεύσας, καταλιπὼν παρ' Ἡρώδῃ
πολλοὺς τῶν ἐλευθέρων καλουμένων ἱππέων, τοῖς λοιποῖς B
προέπεμπε φασάηλον. ὡς δ' ἐγγὺς ἦν τῆς γα-
λιλαίας, τοὺς μὲν ἐπιχωρίους ἀφιέντας, καὶ ἐν τοῖς ὅ-
πλοις ὄντας καταλαμβάνουσιν, τὸ στρατόπεδον δ' ἐπε-
τύγχανον πανήργως σφόδρα, καὶ ταῖς φιλοφρονήσεσι τὴν
ἐπιβουλὴν καλύπτειν ἐπειρῶντο. δῶρα γοῦν δοὺς
αὐτοῖς, ἔπειτ' ἀναχωρεῖν ἐκέλευσε. τοῖς δ' ἀγάθη-
σις γίνεται τὴν ἐπιβουλὴν, καταχθεῖσιν εἴς τι τῆς πε-
ραθαλασσίων χωρίων, ὃ καλεῖται ἐκδίππων. ἐκεῖ
γὰρ τὴν τε ὑπόσχεσιν ἤκουσαν τῶν χιλίων ταλάντων, C
ὡς ἀντίγονος ταῖς πλείσταις τῶν παρ' αὐτοῖς γυναικῶν,
ἐν τοῖς πεντακοσίαις καθωσίωσε παρθοις. ὅπ ἦ πρε-
λογίζοιντο μὲν αὐτοῖς αἱ νύκτες ὑπὸ τῶν βαρβάρων
ἀεὶ, πάλαι δ' ἂν ἦ συνελήφθησαν, εἰ μὴ προέμενον
ἐν ἱεροσολύμοις ἡρώδην πρότερον λαβεῖν, ὡς μὴ
προπυθόμενος τὰ κατ' αὐτοὺς φυλάξαιτο. ταῦτ' οὐκ ἐπὶ
λόγοις ἦν μόνον, ἀλλὰ καὶ φύλακας ἤδη πόρρωθεν αὐ-
τῶν ἔβλεπον. ὁ μὲν φασάηλος, καίτοι πολλὰ παραι- D
νοῦντος ὀφελίου φεύγειν, πέπυστο γὰρ ὅτι ταχὺ σκορ-
πάλλα τῶν πλουσιωτάτων τότε σύρων ἦν συντάξιν ὑπ'
ἐπιβουλῆς ὅλην, καταλιπεῖν ὑρκανὸν ὑπέμεινεν, ἀλλὰ τῇ
σαββάτῃ προσελθὼν ἄντικρυς ὠνείδιζε τὴν ἐπιβου-
λὴν, καὶ μάλιστ' ὅτι ἡμύετο τοιούτοις χρημάτων ἕνεκεν.
πλείω γὰρ αὐτὸς ὑπὲρ σωτηρίας δώσειν ὑπισχνεῖτο,
ὧν ἀντίγονος ὑπὲρ βασιλείας ὑπέσχηται. πρὸς ταῦτα E
πανοῦργος ὁ πάρθος, ἀπολογίας τε καὶ ὅρκοις ἀποσκευ-
ασάμενος τὴν ὑποψίαν, ᾤχετο πρὸς πάκορον. δι' ὃν
ἦν τῆς καταλειφθέντων παρθων, οἷς προσετέτακτο
σασάηλόν τε καὶ ὑρκανὸν συνελάμβανον, τά τε ἄλλα
πρὸς τὴν ἀπορίαν καὶ τὸ ἄπιστον αὐτοῖς καταρωμένους.
ἐν ᾧ τούτῳ καὶ τὸν ἡρώδην ὁ πεμφθεὶς οἰνοχόος ἐπε-
βάλλετο συλλαβεῖν ἔξω τῶν τείχους ἀπατήσας προελ-
θεῖν, ὥσπερ ἐντολὰς ἔσχεν. ὁ δ' ἀπ' ἀρχῆς ὑποπτεύων
τοὺς βαρβάρους, καὶ τότε πεπεισμένος εἰς τοὺς πολε- F
μίους ἐμπεπλωκέναι τὰ μυνύοντα τῷ ἀδελφῷ αὐ-
τοῦ γράμματα, προελθεῖν οὐκ ἐβούλετο, καί τοι μά-
λα ἀξιοπίστως τοῦ πακόρου φάσκοντος, δεῖν αὐτὸν ὑ-
παντῆσαι τοῖς τὰς ὁδοὺς κομίζουσιν. ὅτε γὰρ ἐαλω-
κέναι τοῖς πολεμίοις αὐτὰς, καὶ προσήκειν οὐκ ἐπιβου-
λεύειν, ἀλλ' ὁπόσα διεφράξατο φασάηλος. ἔτυχεν δ'
παρ' ἄλλων προακηκοὼς τὸν ἀδελφὸν συνειλημμέ-
νον, καὶ προσήει ὑρκανοῦ θυγάτηρ μαριάμμη συνετω- G
τάτη γυναικῶν καταπιβολοῦσα, μὴ προσιέναι, μη-
δὲ πιστεύειν ἑαυτὸν ἤδη φανερῶς ἐπιχειροῦσι τοῖς
βαρβάροις. ἔτι δ' τῆς περὶ πάκορον σκεπτομένων
πῶς ἂν κρύφα τοῦ ἐπιβουλεύειν ἀπαρτήσειαν, οὐ γὰρ
ἦν τοῦ φανεροῦ οἷόν τε ἐπ' ἀνδρὸς οὕτω δυνατοῦ
προσηκέναι, προλαβὼν ἡρώδης μετὰ τῶν οἰκειοτά-
των προσώπων, νύκτωρ ὅπ ἰδουμαίας ἐχώρει λά-
θρα τῶν πολεμίων. μεθόμενοι δ' οἱ πάρθοι κατεδίωκον. κἀκεῖνος τὴν μὲν μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς,

prætextu quidem componendæ seditionis venientem, re autem vera vt adiuuaret Antigonum. Denique Phasaëlum dolo perpulit, vt ad Barzapharnem legatus de pace proficisceretur: quamuis multa dissuadente Herode, atque vt insidiatorem occideret, néve se eius fallaciis dederet, admonente: natura enim Barbaros fidem negligere: Exiit etiam Pacorus cum Hyrcano. quo minus suspectus esset nonnullisque relictis equitibus apud Herodem, quos Eleutheros vocant, cum cæteris Phasaelum prosequebatur. Sed vbi ad Galilæam venerunt, indigenas quidem dissidentes atque armatos offendunt: satrapam verò conueniunt satis callidè & officiis dolos tegẽtem. Denique postquam dona eis dedit, redeuntibus insidias posuit. Illi autem in maritimum quendam locum deducti, cui nomen est Ecdippon, fraudem intelligunt. Ibi enim de promissis mille talentis audierunt: & quòd Antigonus pleraſque mulieres ex his quas ipsi haberent, inter quingentas Parthis deuouisset: quódque sibi semper à Barbaris præstruerentur insidiæ, ac olim capti essent, nisi mora fuisset, dum Hierosolymis caperetur Herodes, ne sibi præscius quæ de his agerentur, caueret. Hæc iam non verba erant solùm, nam & custodes haud procul abesse conspiciebat. Et tamen Phasaelus Hyrcanum deserere non sustinuit, quamuis eum sæpius moneret Ofilius vt fugeret: cui Saramalla Syrorum tunc ditissimus dixerat: quemadmodum essent omnia de insidiis constituta. Sed conuenire satrapam maluit, atque in os exprobrare, quod se insidiis appetisset: ac maximè quia pecuniæ causa talis extitisset, cùm plus ipse pro salute daturus esset, quàm pro regno promisisset Antigonus. Ad hæc Parthus subdola satisfactione iuréque iurando suspicionem deprecatus, perrexit ad Pacorum: statímque à Parthis qui remanserant, quibúsque iussum erat, Phasaelus atque Hyrcanus comprehenduntur, periuriam simul ac perfidiam execrantes. At interim pincerna ad hoc missus, Herodem capere moliebatur: eúmque fallere, vt extra murum procederet, sicut sibi mandatum fuerat, conabatur. Ille autem suspectos habere solitus Barbaros, & tunc minimè dubitans in hostes incidisse literas quæ insidias indicarent, prodire nolebat: quanquam satis idoneam causam Pacorus obtenderet, epistolas portantibus obuiam ire debere: nec enim ab hostibus esse captos, aut quicquam de insidiis, sed quæ Phasaelus gessisset, his contineri. Iamdudum autem ab aliis audierat Herodes, fratrem suum Phasaelum esse correptum: & Hyrcani filia Mariamne prudentissima fœminarum, multis eum precibus ne prodiret orabat: néve se crederet manifestis iam conatibus Barbarorum. Adhuc autẽ Pacoro cũ sociis deliberante, quonam modo clã patraret insidias, nec enim fieri posse vt tantæ sapientiæ vir ex aperto circũueniretur, nocte Herodes cũ propinquissimis sibi ad Idumeam ignaris hostibus proficiscitur. Eo cognito, Parthi persequebantur. Et ille matrem quidem fratrésque suos,

despōsatámque puellam cum matre, minimoque fratre prætendere iter iussit. Ipse autem cautè cum famulis suis Barbaros retentabat: multísque per omnes conflictus interemptis, ad castellum Massadæ properabat. Grauiores autem in fuga Parthis Iudæos expertus est: Qui cùm semper molesti fuissent, à sexagesimo tamen ciuitatis stadio aliquandiu etiam acie decertauerunt. vbi Herodes victoria potitus, cùm multos interfecisset, ipsúmque locum in memoriam præclari facinoris ædificarum, locupletissima exornauit regia, arcémque in eo munitissimam condidit, ac desuo nomine Herodion vocauit. Et tunc quidem cùm fugeret, multos sibi adiungebat. Postea verò quàm Thresam Idumææ peruenit, occurrit ei frater Iosephus, turbámque sequentium diminui persuadet: nec enim capacem esse tantæ multitudinis Massadam. Erat autem supra quàm nouem millium multitudo. Itaque paruit Herodes eius consilio, & impares quidem necessitati per Idumæam dimisit cum viatico, lectissimos autem maximéque necessarios tenuit, atque ita in castellum receptus est. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderent, itémque commeatu, qui satis esset obsessis, ipse in Petram ciuitatem Arabiæ perrexit. Parthi autem apud Hierosolymam in prædam versi, in fugientium domos ac regiam irruebant, solis Hyrcani pecuniis abstinentes: quæ trecenta talenta superabant, aliorum verò spe minores inueniebantur: quoniam Herodes iamprídem Barbarorum perfidiam suspicans, quicquid in opibus pretiosum in Idumæam multo antè comportauerat: eiúsque sociorum itidem quisque fecerat. Verumtamen postquam præda potiti sunt Parthi, ad hoc iniuriæ processerunt, vt omnem terrā illam bello implacato replerent, Marisa quoque ciuitate vastata: nec solùm Antigonum regem constituerent, verùm etiam Phasaelum & Hyrcanū vinctos ei traderent verberandos. At ille Hyrcani quidē auriculas dentibus truncat, vtne solutus quidem mutatis rebus vnquam pontificatum recipiat: ab integris enim celebrari sacra oportet: Phasaeli verò virtute præuentus est Antigonus. Qui cùm nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, ad saxum facto capite interiit: atque ita probato, quòd verus Herodis frater esset, Hyrcanúsque degenerasset, viriliter moritur: dignum anteacta vita obitum assecutus. Fertur tamen & aliud, quòd ex illa quidem plaga resipuerit, sed veluti curandi eius causa, missus ab Antigono medicus, venenis malis vulnus expleuerit, eóque illum pacto peremerit. Vtrumuis autem verius sit, præclarum habet initium. Denique aiunt eum prius quàm efflaret animam, cognito ex quadam muliercula, quòd Herodes euasisset, dixisse: Nunc bono animo discedam, qui vltorem inimicorum reliquerim. Ille quidem hunc exitum habuit. Parthi autem quanquam mulieribus caruerint, quas maximè cupiebant, rebus tamen cum Antigono apud Hierosolymam compositis: vinctum in Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obstinatus

καὶ τὸν καθωμολογημένον παῖδα μετὰ τῆς μητρὸς, καὶ τὸν νεωτάτου τῶν ἀδελφῶν προστάξας ὁδεύειν, αὐτὸς ἀσφαλὲς μετὰ τῶν θεραπόντων αἰεκόπτε τοὺς βαρβάρους. καὶ πολλοὺς κατὰ πᾶσαν προσβολὴν ἀποκτείνας εἰς μασάδαν τὸ φρούριον ἀφίκετο. καὶ βαρυτέρους κατὰ τὴν φυγὴν παρθν Ἰουδαίους ἐποιήσατο, ἀναχλήσαντας μὲν ὀλιγίστους, ἀπὸ δ' ἑξήκοντα τῆς πόλεως σταδίων ἐπιτεταγμένους ἀπίστως πολὺ χέρνον. ἔνθα κρατήσας ἡρώδης, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀποκτείνας, αὖθις εἰς μνήμην τοῦ κατορθώματος ἔκτισε τὸ χωρίον, καὶ βασιλείοις τε πολυτελέσι τὸν κόσμησε, καὶ ἀκρόπολιν ὀχυρωτάτην αὐτὸ εἵματο, ἡρώδειόν τε ἐκάλεσεν ἀφ' ἑαυτοῦ. τὴν μὲν οὖν φεύγοντας καθ' ἡμέραν, αὖθις προσεγίνοντο πολλοί. καὶ κατὰ θῆσαν γὰρ ὁμοῦ τῆς Ἰδουμαίας ἰώσηπος ὁ ἀδελφὸς ὑπαντήσας, σωτηρίαν τοῖς πολλοὺς τῶν ἑπομένων ἀποφορτίσασθαι. μὴ γὰρ αὖ τοσοῦτον ὄχλον δέξασθαι τὴν μασάδαν. ἦσαν δ' ὡσεὶ τετρακισχιλίους. πεισθεὶς οὖν ἡρώδης, τοὺς μὲν βαρυτέρους τῇ χρείᾳ διέφησεν αὐτὰ τὴν Ἰδουμαίαν, δοὺς ἐφόδια. μετὰ δὲ τῶν ἀναγκαιοτάτων, τοὺς ἀλκιμωτάτους καταλῶν, εἰς τὸ φρούριον διεσώζετο. καταλιπὼν δ' ἐν ταῖς γυναιξὶν ὀκτακοσίους φύλακας, καὶ δύναμιν τοσαύτην ἱππέων πολιορκίαν, αὐτὸς εἰς τὴν ἀραβίκην πέτραν ἠπείγετο, παρθοι δ' ἐν ἱεροσολύμοις ἐφ' ἁρπαγὴν διαπέμψαι, τῶν φευγόντων εἰς τὰς οἰκείας εἰσέπιπτον, καὶ τὸ βασίλειον, ἀναχόμενοι μόνων τῶν ὑρκανῦ χρημάτων, ἦν δ' ἐπλείω διακοσίων ταλάντων. ἐπετύγχανον δὲ καὶ τῶν ἄλλων, ἐχ ὅσους ἤλπισαν. ὁ γὰρ ἡρώδης ἐκ πολλοῦ τὴν ἀπιστίαν τῶν βαρβάρων ὑφορώμενος, εἰς τὴν ἰδουμαίαν τὰ λαμπρότατα τῶν κειμηλίων προαπεστάλκει, καὶ τῶν αὖπω προσεχόντων ὁμοίως ἕκαστος. παρθοι δὲ μετὰ τὰς ἁρπαγὰς ὅπη τοσοῦτον ὕβρεως ἐχώρησαν, ὡς ἐμπλῆσαι μὲν ἀκηρύκτου πολέμου τὴν χώραν ἅπασαν. ἀνάστατον δὲ ποιῆσαι τὴν μαρισαίων πόλιν, μὴ μόνον τε κατασῆσαι βασιλέα αἰτήσοντα, ἀλλὰ καὶ ὠδαδουῆν αὖπω φασάηλον καὶ ὑρκανὸν δεσμώτας ἀγάγεσθαι. ὁ δὲ ὑρκανὸς μὲν προαπεστάλκει αὐτὸς τὰ ὦτα λωβᾶται τοῖς ὀδοῦσιν, ὡς μηδὲ αὖθις ἐν μεταβολῇ ποτὲ δύναιτο τὴν ἀρχιερωσύνην ἀναλαβεῖν. δεῖ γὰρ ὁλοκλήρους ἀρχιερᾶσθαι. τὸν δὲ φασάηλον ἡ ἀρετὴς ὑπερέζει, φθάσαντος πέτρα προσαράξαι τὴν κεφαλὴν, ὡς γε σιδήρῳ καὶ χειρῶν ἐργάτου. κἀκεῖνος μὲν, ἡρώδου γνήσιον ἑαυτὸν ἀποδείξας ἀδελφὸν, καὶ ὑρκανὸν ἀγχινέστατον, ἀνδρειότατα θνήσκει, ποιησάμενος τὴν καταφορὰν τοῖς κατὰ τὸν βίον ἔργοις πρέπουσαν. κατέχει δὲ καὶ ἄλλος λόγος, ὡς ἀνενέγκαι μὲν ὑπὸ τῆς τότε πληγῆς, ὠφεληθεὶς δ' ἰατρὸς ὑπ' ἀντιγόνου θεραπεύσαι δόλῳ αὐτὸν, ἐμπλήσειε τὸ ξαῦμα δηλητηρίων φαρμάκων, καὶ διαφθείρειεν αὐτὸν. ὁπότερον δ' ἂν ἀληθὲς ᾖ, τὴν ἀρχὴν ἔχει λαμπρᾶν. φασὶ γοῦν αὐτὸν, καὶ πρὶν ἐκπνεῦσαι, πυθόμενον παρὰ γυναίου τινὸς ὡς ἡρώδης διαφύγοι, νικᾶν εἶπεν αὐθυμος ἄπειμι, τὸν μετελθόντα τοῖς ἐχθροῖς ζῶντα καταλιπών. ὁ μὲν οὖν οὕτως τελευτᾷ. παρθοι δὲ καὶ τοι δυνάμεως ὢν μάλιστα ἐπιθύμουν γυναικῶν, καθιζάσαι μὲν ἐν ἱεροσολύμοις ἀντιγόνῳ τὰ πράγματα, δεσμώτην δ' ὑρκανὸν ἀπάγουσιν εἰς τὴν παρθυαίαν. ἡρώδης δὲ σωζομένοις ἤλαυνεν εἰς τὴν

εἰς τὴν ἀραβίαν, ὡς ἔτι τὰδελφῷ ζῶντος ἐπιχόμενος A
χρήματα παρὰ τοῦ βασιλέως λαβεῖν, οἷς μόνοις πείσειν
ὑπὲρ φασαήλου τὴν τῶν βαρβάρων ἅπτεσθαι πλεονεξίαν. ἐ-
λογίζετο γάρ, εἰ μὴ παρὰ φιλίας ἀμνημονέστερος ὁ ἄρα-
ψ γένοιτο, καὶ ἧττον δοῦναι δωρεὰν μικρολογήσεσθαι, δα-
νείσασθαι παρ' αὐτοῦ τὰ λύτρα ῥύσιον θεὶς τῶν λυθησομένων
παίδων. καὶ γὰρ ἐπύθετο τὸν ἀδελφιδοῦν ὄντα ἑπτά-
λαντα ἤδη ἔτοιμος ἑκατὸν δοῦναι, νεοτησόμενος
τυείους παραλήψεσθαι. τὸ χρεὼν δὲ ἄρα τοῦ αὐτοῦ αὐ- B
θὶς ἐφθάκει, καὶ φασαήλου τεθνηκότος εἰς κενὸν ἡ σπουδὴ
φιλάδελφος ἦν. ὁ μὲν γὰρ δὴ παρὰ ἄραψιν ἤνεγκε φι-
λίας μέμψιν. ὁ γοῦν βασιλεὺς αὐτῷ μάλιχος, πρε-
σβείαις καὶ τάχος ὅτι δὴ χώρας, πρεσβεύσασιν ἀπα-
τρέφειν, πρόφασει μὲν χρόνος παρθοις, ὑπεκπρυκεύ-
σασθαι γὰρ αὐτοὺς ἐκβαλεῖν ἡρώδου τὸν ἀραβίας. τῷ δ'
ὄντι προφερόμενος κατασχεῖν τὰ ἀντιπάτρου χρέα,
καὶ μηδὲν εἰς τὰς ἐκείνου δωρεὰς ἀντιπαραχεῖν χρή- C
ζουσι τοῖς τέκνοις δυσωπεῖσθαι. συμβούλοις δὲ ἐ-
χρῆτο τῆς ἀναιδείας τοῖς ὁμοίως ὑποσχεῖν τὰς ἀντι-
πάτρου παραθήκας ἐθέλουσιν. ἦσαν γὰρ περὶ αὐτὸν
οἱ δυνατώτατοι. ἡρώδης μὲν δὴ πολεμίους τοὺς ἄραβας
ὁρῶν, δὲ ἃ φιλτάτους ἤλπισε, καὶ τοῖς ἀγγέλοις ὑπο-
κεινάμενος, ὡς ὑπηνέχθη τὸ πάθος, ὑπέστρεψεν ἐπ'
αἰγυπτον. ἐν τῷ μὲν πρώτην ἑσπέραν, κατά τι τῶν ὑπο- D
χωρίων ἱερῶν αὐλίζεται τοὺς ὑπολειφθέντας ἀναλα-
βών. τῇ δὲ ἑξῆς εἰς ῥινοκόρουραν παραγενόμενος, τὰ
περὶ τοῦ τὰδελφοῦ τελευτοῦ ἀπαγγέλλεται. παρα-
λαβὼν γὰρ πένθος ὅσον οὔ, ὡς ἀπεθήκατο φροντίδων,
ἦει πρωϊαίτερον. καὶ δὴ βραδέως ὁ ἄραψ μεταγνούς,
ἔπεμψε δρόμοις τοὺς ἀναλήψοντας τὸν ὑβρισμέ-
νον. ἔφθασε γὰρ ἐκεῖνος ἡρώδης εἰς πηλούσιον ἀφικό-
μενος, ἔνθα τῆς παρόδου μὴ τυγχάνων ὑπὸ τῶν ἐ-
φορμούντων τοῖς ἡγεμόσιν ἐντυγχάνει. κἀκεῖνοι τὴν E
τε φήμην, καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀνδρὸς αἰδεσθέντες,
πέμπουσιν αὐτὸν εἰς ἀλεξάνδρειαν. ὁ δὲ παρελθὼν
εἰς τὴν πόλιν, ἐδέχθη μὲν λαμπρῶς ὑπὸ κλεοπά-
τρας, στρατηγὸν ἐλπίζουσης ἕξειν, εἰς ἃ παρεσκεύάζε-
το. δεχθεῖσα δὲ τὰς παρακλήσεις τοῦ βασιλί-
δος, καὶ μήτε τὴν ἀκμὴν τοῦ χειμῶνος ὑποδείσας, μή-
τε τοὺς κατὰ τὴν ἰταλίαν θορύβους, ὅθι ῥώμης ἔπλει.
κινδυνεύσας δὲ περὶ τὴν παμφυλίαν, καὶ τοῦ φόρτου τὸ
πλεῖον ἐκβαλών, μόλις εἰς ῥόδον διασώζεται, σφό- F
δρα τοῦ πρὸς κάσιον πολέμου τεθυχωμένου. δε-
χθεὶς δὲ ὑπὸ πτολεμαίου καὶ σαπφινίου τῶν φί-
λων, καίπερ ἐν ἀπορίᾳ χρημάτων ὤν, ναυπηγεῖται
ξιήρη μεγίστην. ἐν ᾗ μετὰ τῶν φίλων εἰς βρεντέσιον κα-
ταπλεύσας, κἀκεῖθεν εἰς ῥώμην ἐπειχθεὶς, πρώτῳ
διὰ τὴν παρούσαν φιλίαν συνετύγχανεν ἀντωνίῳ, καὶ τὰς
τε αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἰδίους συμφορὰς ἐκδιηγεῖται. ὅτι
τε τοὺς οἰκειοτάτους ἐν φευγούσῃ καταλιπὼν πολιορ-
κουμένους, διὰ χειμῶνος πλεύσειεν ἐπ' αὐτὸν ἱκέ- G
της. ἀντωνίου δὲ ἥπτετο πρὸς τὴν μεταβολὴν οἴκτος,
καὶ κατὰ μνήμην μὲν τῆς ἀντιπάτρου ξενίας. τὸ δὲ
ὅλον, καὶ διὰ τὴν αὐτοῦ τοῦ παρόντος ἀρετὴν, ἔγνωκε
τότε βασιλέα καθιστᾶν ἰουδαίων, ὃν πρότερον αὐ-
τὸς ἐποίησε τετράρχην. ἐπῆρε δὲ μάλιστα τῆς εἰς
ἡρώδην φιλοτιμίας, ἡ πρὸς αὐτὴν διαφορά. τοῦτον
γὰρ δὴ σασιώδη τε καὶ ῥωμαίων ἐχθρὸν ὑπελάμβανε.

in Arabiam, velut adhuc viuo fratre suo festinabat: vt pecunias à rege acciperet, quibus solis exoratum iri pro Phasaelo sperabat auaritiam Barbarorum. Etenim cogitabat, si Arabs minùs memor fuisset paternæ amicitiæ, animóque liberali parcior, vel mutuum ab eo sumere, quòd redemptionis causa præberet: pignori oppositio ipsius filio quem redimeret. Secum enim habebat fratris filium, septem annos natum: trecentáque talenta date decreuerat, interpositis precationi Tyriis. Sed profectò studium fortuna præuenerat: & Phasaelo mortuo nequicquam fratrem diligebat Herodes. Non tamen vel apud Arabas saluam amicitiam reperit. Denique Malichus rex eorum præmissis qui hoc admonerent, quamprimùm reuerti eum ex finibus suis iubet, simulatione quidem Parthos per legatos petisse, vt Herodem Arabia pelleret: certa verò causa fuit, quòd vicem Antipatro debitam negare proposuerat, neque pro beneficiis ab eo perceptis aliquid eius filiis gratiæ rependere, consolationis egentibus. Impudentiæ verò suasores habebat, qui Antipatri vellent abiurare deposita. Erant autem circa eum potentissimi. Proinde Herodes vbi Arabas ex ea sibi causa hostes esse deprehendit, vnde amicissimos existimabat, eáque respondit nunciis, quæ dolor imperauit, Ægyptum versus recedit. & prima quidem vespera in quoddam agreste fanum, dum post se relictos reciperet, diuertit. Postero autem die cum Rhinocoluram peruenisset, fratris ei mors nunciatur. acceptóque tanto luctu, quantum curarum æstum deposuit, ibat vlterius. Itaque Arabem serò facti pœnituit: & qui reuocarent eum, quem contumeliosè tractauerat, velociter misit. Herodes autem in Pelusium peruenerat: ibique transitu prohibitus ab eius rei speculatoribus, rectores adit: & illi famam viri dignitatémque reueriti, Alexandriam eum prosequuntur. Ingressus autem ciuitatem, à Cleopatra honorificè susceptus est, ducem sibi militum fore eum ad ea quæ parabat, existimante. Posthabitis autem reginæ precibus, neque hyemis asperitatem, neque marina discrimina, quo minus nauigaret Romam, extimuit. Circa Pamphiliam verò periclitatus, maiore oneris parte reiecta, vix in Rhodum vehementer bello Cassij vexatam, saluus euadit, Amicorum autem suorum, Ptolemæi & Saphinij receptus hospitio, licet rei pecuniariæ premeretur inopia, maximam tamen ædificat nauim triremem: eáque cum amicis delatus Brundusium, atque inde continuò Romam profectus; familiaritatis paternæ gratia primum conuenit Antonium: eíque tam suas quàm totius generis clades exponit: quódque affinibus *Ant. lib. 14. cap. 15.* suis in castello relictis, atque obsidione cinctis ad eum hyeme supplex nauigasset. Itaque tantæ miserationis casu miseratus Antonius, & memoria quidē iunctæ cū Antipatro dexteræ, tū verò ipsius qui aderat contemplatione virtutis, etiam tunc eum regē constituere proposuit Iudæorum, quem ipse tetrarchā antea fecerat. Non minus autem quàm fauore Herodis, odio ducebatur Antigoni Hunc enim & seditiosum, & Romanis inimicum esse arbitrabatur.

Cæsarem quidem habebat multo quàm ipse paratius renouantem Antipatri expeditiones, quas in Ægypto cum eius patre pertulerat: & hospitium & in rebus cunctis beneuolentiam: cùm præter hæc ipsius quoque Herodis strenuitatem cerneret. Verumtamen & senatum conuocabat vbi Messala, & post eum Atratinus, astante Herode, patris eius merita, & ipsius circa populum Romanum fidem prosequebantur, quo simul hostem Antigonum demonstrarent: non solum quòd intra breue tempus is diffidere cœpisset, verumetiam quòd antea quoque populo Romano despecto, Parthorum suffragio regnum curauisset accipere. His autem commoto senatu, cùm Antonius etiam bello contra Parthos gerendo vtile esse diceret Herodem regem creari, omnes assentiuunt. Dimissóque senatu, Antonius quidem & Cæsar egrediebantur, medium stipantes Herodem. Consules autem cum aliis magistratibus antecedebant, cæsuri hostias, decretúmque senatus in Capitolio reposituri. Primo autem die regni Herodis, apud Antonium cœnatum est.

κρίσεως μὴν ἓν εἶχεν ἕτοιμότερον αὐτὸ τὰς ἀντιπάτρου στρατείας ἀναιρούμενον, ἃς κατ' ἄγνοιαν αὐτὸ τοῦ πατρὸς συνεδήλωσε, τήν τε ξενίαν, καὶ τὴν εἰς ἅπαντα εὔνοιαν, ὁρῶντά γε μὴν καὶ τὸ ἡρῴδου δραστήριον. συνῆγε δὴ τὴν βουλὴν ὁ μεσσαλᾶς, καὶ μετ' αὐτὸν ἀτρατῖνος ἐξεταζόμενοι τὰ ἡρῴδου, τάς τε πατρῴας εὐεργεσίας, καὶ τὴν αὐτοῦ πρὸς ῥωμαίους εὔνοιαν διῆξιον, ἀποδεικνύντες ἅμα καὶ πολέμιον τὸν ἀντίγονον, ἐξ ὧν ὁ μόνον διαφεύξεται τάχιον, ἀλλ' ὅτι καὶ δι' ἁρπάγων λάβοι τὴν ἀρχήν, ῥαμμένος ὑπαρίδων. ἡ δὲ συγκλήτου πρὸς ταῦτα κινηθείσης, ὡς παρελθὼν αὐτώνιος, καὶ πρὸς τὴν πάρθων πόλεμον βασιλέων ἡρῴδην συμφέρειν ἔλεγεν, ὑπεψηφίζοντο πάντες. λυπείσης δὲ βουλῆς, αὐτώνιος μὲν καίσαρ, μέσον ἔχοντες ἡρῴδην ἐξήεσαν. πρόπομπον δὲ συγκλήτου ἄλλας ἀρχάς, οἱ ὕπατοι, θύοντες τε, καὶ τὸ δόγμα ἀναθήσοντες εἰς τὸ καπιτώλιον. τὴν πρώτην ἡρῴδου δὲ βασιλείας ἡμέραν, αὐτώνιος εἱστία αὐτόν.

B

C

Κεφάλαιον ιϛ'.

CAP. XII. De bello Herodis è Roma redeuntis, pro Hierosolyma & contra latrones. Ant. lib. 14. cap. 23.

EOdem verò tẽpore Antigonus apud Massadam inclusos obsidebat. aliis quidem victui necessariis abundantes, aquæ autem inopes. Vnde Iosephus quoque frater Herodis cũ ducentis familiaribus suis ad Arabas confugere cogitabat: audito quòd eorum quæ in Herodem commiserat, Malichum pœniteret: castellúmque reliquisset, nisi circa noctem, qua exiturus erat, plurimum imbrium contigisset effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat. adeò vt etiam vltro in Antigoni militem eruptiones auderent: multósque nunc aperto prælio, nunc insidiis neci darent: non tamen illis omnia pro voto cedebant, sed ipsi quoque interdum cũ aduerso casu reuertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitum missus Parthos à Syria, post illos in Iudæam venit: verbo quidem vt Iosepho & qui vnà obsidebantur, ferret auxilium: re autem vera, vt pecunias auferret Antigono. Itaque cùm non longè ab Hierosolymis tetendisset, quæstu expletus, ipse quidem cum maxima exercitus parte discessit. Silonem verò cum paucis, ne furtum deprehenderetur, si omnes abduxisset, reliquit. Antigonus autem sperans iterum Parthos sibi adiumento fore, Silonem interim placabat: vt pendente spe, nihil inquietaret. Iam verò naui ex Italia in Ptolemaidem deuectus Herodes, non parua manu coacta externorum atque gentilium, per Galilæam aduersus Antigonum properabat, Ventidij & Silonis fultus auxilio: quibus Gellius ab Antonio missus, vt Herodem in regnum deducerent, persuasit. Horum autem Ventidius quidem turbas in ciuitatibus, quæ propter Parthos euenerant, componebat. Silonem verò Antigonus in Iudæa mercede corruperat. Non tamen Herodes opis egebat: in dies enim singulos, quo magis iter promouebat, augebantur eius copiæ. nam præter paucos omnis ei Galilæa consensit, & præpositum habebat præmium necessarium Massadam, vt primùm affines suos obsidione liberaret, sed impedimento fuit Ioppe. Hæc enim priùs, quòd hostilis esset, eximenda

Ant. lib. 14. cap. 24.

Παρὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον, ἀντίγονος ἐπολιόρκει τοὺς ἐν μασάδᾳ, τοῖς μὲν ἄλλοις ἐπιτηδείοις διαρκεῖς ὄντας, ὑπανίζοντας δὲ ὕδατος. διὸ καὶ ἰώσηπος ὁ ἀδελφὸς ἡρῴδου σὺν διακοσίοις τοῖς οἰκείοις, δρασμὸν ἐβουλεύετο εἰς ἄραβας, ἀκριβοῦς τοῖς εἰς ἡρῴδην ἁμαρτημάτων μᾶλλον μεταμέλειν. κἂν ἔφθη καταλιπὼν τὸ φρούριον, εἰ μὴ θεὸς τὴν νύκτα τὴν ἐξόδου συνέβη πλείονα οὖσαν. τοῖς γὰρ ἐνδοχείων ὕδατος ἀναπληθέντων ἐκ τοῦ ἔτι ἔχρηζε φυγῆς, ἀλλ' ἐπεξέσησαν ἤδη τοῖς θεὶ ἀντίγονον. καὶ τὰ μὲν, φανερῶς συμπλεκόμενοι, τὰ δὲ λοχῶντες συχνοὺς διέφθειρον. ἐπὶ μὲν ἐν ἅπασιν δυσχωρίαν, ἔστι δ' ὅπη καὶ αὐτοὶ πάσχοντες ἀνέστρεφον. κἂν τούτῳ βεντίδιος ὁ ῥωμαίων στρατηγὸς πεμφθεὶς ἐπὶ συρίας πάρθους ἀπείργειν μετ' ἐκείνους εἰς ἰουδαίαν παρέλαβεν, λόγῳ μὲν ὡς βοηθήσων τοῖς θεὶ ἰώσηπον, ἔργῳ δ' ἀντίγονον ἀργυρίζόμενος. ἔγγισα γοῦν ἱεροσολύμων αὐλισάμενος, ὡς ἐπλήσθη χρημάτων, αὐτὸς μὲν ἀνεχώρει μετὰ πλείστης δυνάμεως. σίλωνα δὲ συμμαχίαν καταλέλοιπεν, ὡς μὴ κατάφωρον τὸ λῆμμα ποιήσαι πάντας ἀπαναστήσας. ἀντίγονος δὲ πάλιν ἐλπίζων πάρθους ἐπαμυνεῖν αὐτῷ, καὶ σίλωνα τέως ἐθεράπευσεν, ὡς μηδὲν ἐνοχλοῖη πρὸς τὰς ἐλπίδας. ἤδη δὲ ἡρῴδης καταπεπλευκὼς ἐκ τῆς ἰταλίας εἰς πτολεμαΐδα, καὶ στρατοχὼς δύναμιν ἐκ ὀλίγων, ξένων τε καὶ ὁμοφύλων, ἤλαυνε διὰ τῆς γαλιλαίας ἐπ' ἀντίγονον, συλλαμβανόντων βεντιδίου τε καὶ σίλωνος, οἷς δέλλιος ὑπ' αὐτωνίου πεμφθεὶς, ἡρῴδῃ συγκατάγειν ἐπέστειλεν. ἐτύγχανε δὲ βεντίδιος μὲν, ἐν ταῖς πόλεσι, τὰς διὰ πάρθους ταραχὰς καθιστάμενος, σίλων δ' ἐν ἰουδαίᾳ, χρήμασιν ὑπ' ἀντίγονου διαφθαρμένος. ὁ μὲν ἡρῴδης ἰσχύος ἐπώρει, προϊόντι δὲ αὐτῷ, καθ' ἡμέραν ηὔξετο τὸ τῆς δυνάμεως, καὶ πλῆθος ὀλίγων, πᾶσα γαλιλαία προσέθετο. προὔκειτο μὲν οὖν τὸ ἀναγκαιότατον ἀγώνισμα μασάδα, καὶ τὸ ῥύσασθαι πρῶτον τοὺς οἰκείους ἐκ τῆς πολιορκίας. γίνεται δ' ἐμπόδιον ἰόππη. ταύτην γὰρ ἐχρῆν πολεμίαν οὖσαν, ἐξελεῖν πρό-

A

B

C

D

E

F

G

πρότερον, ὡς μὴ χωρῆσαι δοκοῖ Ἱεροσολύμων, κἂν τοῦτο τὸ τοῖς ἐχθροῖς ἔρυμα καταλίποιτο. σωθῆναι δὲ καὶ Σίλωνα ἀσμένως τῆς ἀπανασάσεως πρόφασιν διδόντα. ὡς δὲ προσέκειντο Ἰουδαῖοι διώκοντες, ὅτι τέτρωσι πρώτοις ἐπαθροισθεὶς μετ' ὀλίγου σίφους, ἔφευγε τάχιστα, καὶ Σίλωνα ἐξεσώζει καίπερ ἀμυνόμενον. ἔπειτα ἰόντα πρὸς ἑαυτὸν, πρὸς τὸ μετάδαν ῥυσόμενος τοὺς οἰκείους ἐπείγετο. καὶ τὴν ὑπαναχώρησιν, ἣν μὲν, παλαιὰ φιλία προσῆκεν, οὐκ ἦν, τὰ αὐτοῦ κλέος, οὐκ ἦν δὲ ἀμφοῖν διαφορᾶς ἀμοιβή. πλείοσι γὰρ ἐλπὶς, ὡς ἐν βασιλέως ἔβαινε. δυσκίνητος ἦν ἤδη δύναμις ἅθροισε. προϊόντα δ' ἀπίγονος ἐπήρθη, τὸ πιπτόδεια τῶν παλαιῶν προλοχίζων. ἐν οἷς ἦσαν, ἢ μικρὰ τοὺς πολεμίους ἔβλαπτεν. Ἡρώδης δὲ τοὺς τε ἐκ μασάδας οἰκείους ἀβλαβῶν ῥᾳδίως, καὶ θρῆσαν τὸ φρούριον, ἦει πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα. σωθῆναι δὲ αὐτῷ τὸ μὲν Σίλωνος στρατιωτικὸν, καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τῆς πόλεως τῷ ἰσχυρῷ καταπλαγήτες. στρατοπεδευσαμένῳ δὲ κατὰ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τοῦ ἄστεως, οἱ ταύτης φύλακες, ἐτόξευόν τε καὶ ἐξεκέντριζον αὐτούς. ἄλλοι δὲ κατὰ ῥῖφος ἐπιθέοντος, ἀπεπειρῶντο τῶν προτεταλμένων. Ἡρώδης δὲ, τὸ μὲν πρῶτον, κηρύσσειν ὅτι τὸ τεῖχος ἐπέλθοι, ὡς ἐπ' ἀγαθῷ τε παρίοι τοῦ δήμου, καὶ ὅτι σωτηρία τῆς πόλεως, μηδὲν μήτε τοῖς ἐχθροῖς ἀμυνομένους, δώσων δὲ καὶ τοῖς διαφοροῦσιν ἀμνησίαν. ἐπεὶ δὲ ἀντιπαρηγορημένοι οἱ μὲν τὸν ἀπίγονον, ὅτε καθακούειν τῶν κηρυγμάτων εἴων τινας, ὅτε μεθαλλάξεσθαι, τὸ λοιπὸν ἀμυνέσθαι τοῖς ὑπὸ τοῦ τείχους ἐπέτρεπε τοῖς σφετέροις. οἱ δὲ, τάχους ἅπαντας ὑπὸ τῶν πύργων ἐτρέψαντο τοῖς βέλεσιν. ἔνθα δὴ καὶ Σίλων ἀπεκαλύφατο τὴν δωροδοκίαν. διαπυθόμενος γὰρ πολλοὺς στρατιώτας, ἀπαιτεῖν δημοσίων ἀναβοᾶν, καὶ χρήματά τε εἰς τροφὰς ἀπαιτεῖν, ἀπάγειν τε σφᾶς χειμερινοῦντας εἰς τοὺς δημοσίους τόπους, ἐπειδὴ τὰ πρὸ τῆς πόλεως ἦν ἔρημα, πάντα τῶν πρὸ ἀπίγονον προαναπυθομένων, σπεύδει τε τὸ στράτευμα, καὶ ἀναχωρεῖν ἐπειρᾶτο. Ἡρώδης δὲ ἐντυγχάνων τοῖς τε ὑπὸ τὸν Σίλωνα ἠγεμόσι, καὶ κατὰ πλῆθος τοῖς στρατιώταις, ἐδεῖτο μὴ καταλιπεῖν αὐτὸν, ὑπό τε κάματος καὶ ἀπορίας καὶ τῆς συλλήβδην προσπεσούσης. λύσειν γὰρ αὐθημερὸν αὐτοῖς τὰς ἀποδείας. καὶ μὴ τῆς δίψης, δρόμῳ ἀφθόνως ὁρμήσας αὐτοὺς εἰς τὴν χώραν, τοσαύτην αὐτοῖς δημοσίων ἀφθονίαν ἐπόμισεν, ὡς πάσας ὑποκόψαι τὰς Σίλωνος προφάσεις. εἰς τε τὰς ἑξῆς ἡμέρας μὴ διαλιπεῖν τὴν χορηγίαν προνοούμενος, ἐπέστελλε τοῖς τῆς Σαμαρείας, ὠνεῖσθαι ἕκαστον τὴν πόλιν αὐτῶν, σῖτον, καὶ οἶνον, καὶ ἔλαιον, καὶ βοσκήματα κατάγειν εἰς Ἱεριχοῦντα. ταῦτ' ἀκούσας ἀπίγονος, διέπεμψε πρὸς τὴν χώραν, ἔρχειν καὶ λοχᾶν τοὺς σιτηγοὺς κελεύων. οἱ δ' ὑπήκουον, καὶ πολὺ πλῆθος ὁπλιτῶν ὑπὸ τὴν Ἱεριχοῦντα συνηθροίσθη. διεκαθίζοντο δ' ὅτι τῶν ὀρέων ᾠδαφυλάσσοντες τοὺς ταπεινὰ ἐπικομίζοντας. ἦν μὲν πρώτης ἡμέρας ἀναλαβών, ὧν πέντε μὲν ῥωμαϊκὴν, πέντε δ' Ἰουδαίων ἦσαν, ἔχουσαν καὶ μισθοφόρους μυριάδας, πρὸς οἷς ὀλίγους τῶν ἱππέων, ὅτι τὴν Ἱεριχοῦντα ᾠδαφίνεται. καὶ τὴν μὲν πόλιν

videbaturne dum ipse peteret Hierosolymam, receptaculum à tergo aliquod inimicis relinqueretur. Silo autem iungit agmina, inuenisse gaudens resistendi occasionem, quòd eum persecutio premeret Iudæorum. Hos autem Herodes paruæ manus excursatione perterritos, maturè in fugam vertit: & Silonem malè repugnantem, periculo eripit. Deinde capta loppe, suos liberaturus ad Massadam festinabat: dum indigenarum alios amicitia paterna sibi sociaret, alios ipsius gloria, nonnullos vtriusque beneficiis debita vicissitudo: plurimos tamen spes, vt à rege certissimo. Iámque validissimas quæsierat militum copias: sed Antigonus iter eius impediebat, loca insidiis opportuna præoccupans, vnde nullum aut minimum afferebat hostibus detrimentum. Herodes autem facilè receptis ex Massada pignoribus suis & rebus, à castello in Hierosolymam perrexit. Cui se Silonis milites & multi ex ciuitate iunxerunt, virium eius timore perculsi. Castris autem positis ad occiduam regionem oppidi, custodes eius partis ipsum sagittis & iaculis impetebant: ab aliis verò per cuneos excurrentibus primæ frontis acies tentabantur. Herodes autem primò circa muros præconis voce declarari iussit, populi se bono & saluti ciuitatis aduenisse: pœnásque ab nullo quamuis manifesto inimico repetiturum, sed discordissimis etiam offensarum obliuionem daturum. Deinde cùm allocutionibus contrariis pars Antigoni obstaret, quò minus aut præcones exaudire, aut voluntatem mutare quispiam posset, quod reliquum erat, suis imperat murorum defensores deturbare: atque illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugam verterunt. Ibique tunc Silonis detecta corruptio est. Multis enim militum subornatis, qui rebus egere se necessariis acclamarent, pecuniámque alimentis poscerent, atque hyemandi gratia in loca opportuna dimitti (nam ciuitati proxima deterta erant, ita omnibus ab Antigono antè prouisis) & incitabat exercitum, & ipse recedere conabatur. Herodes autem non solùm duces qui Siloni parerent: sed etiam milites vbi plurimi essent conueniendo, rogabat ne se destituerent, quem scirent à Cæsare & Antonio & senatu deductum, in vno die pollicitus eos penuria soluere. Deinde hæc precatus ipse agros adiit: tantámque his exhibuit copiam commeatus, vt Silonis omnes accusationes perimeret. simúlque prospiciens, ne vel in posterum ministrare desinerent, accolas Samariæ per epistolas admonebat (nam ciuitas eius se clientelæ dederat) vt alimenta & vinum & oleum, & pecora in Hierichunta deferrent. Hoc vbi audiuit Antigonus, statim qui frumentatu hostes prohiberent, atque insidiis opprimerent, per agros dimittit. Illíque iussis obediunt, & magna iam manus armatorum super Hierichunta fuerat congregata. Discreti autem montibus insidebãt, siqui exportarent victui necessaria speculantes. Non tamen Herodes otiosus erat, sed decem cohortibus comitatus, quinque Romanorũ, & quinque Iudæorum, quibus permixti erant etiam mercede conducti trecenti, præterea paucis equitibus Hierichunta peruenit: & ciuitatem quidem

vacuam habitatoribus reperit, quingentos verò cum mulieribus ac familiis montium occupasse cacumina. & hos quidem captos dimisit: Romani autem in reliquam ciuitatem irruunt, cámque diripuêre, cùm plenas domos offendissent omnigenis opibus. Rex autem apud Hierichunta præsidio collocato, reuersus est: Romanúmque militem in his quæ sibi accesserant ciuitatibus, hoc est Idumæa, & Galilæa, & Samaria, hyematurum dimisit: Antigonus quoque Silonis corruptione meruit, vt exercitus partem Lyddenses susciperent in Antigoni gratiam. Et Romani quidem armorum cura soluti, rebus omnibus abundabant. Herodes autem non quiescebat, sed Idumæam duobus millibus peditum, & quadringentis equitibus, misso etiam fratre suo Iosepho, communiuit, ne quid noui cum Antigono tentaretur. Ipse autem, matre cum aliis quos ex Massada liberauerat affinibus suis in Samariam translata, ibíque tutissimè collocata vt cætera Galilææ subuerteret, atque Antigoni præsidiá expelleret, proficiscitur. Cúmque Sephorim, lícèt vehementissimè ningeret, peruenisset, facillimè ciuitatem capit, custodibus eius antè aggressionem fuga dilapsis: ibíque suis militibus, quos hyems fatigauerat, recreatis (erat enim magna copia commeatus) aduersus latrones in speluncis degentes direxit animum: qui pleraque illius regionis incursantes, non minoribus quã belli cladibus incolas afficiebant. Præmissis autem tribus peditum cohortibus, vnáque ala equitum in vicum Arbelam, ipse diebus quadraginta pòst cum reliqua manu superuenit. Nec tamen eius incursum hostes extimuêre, sed armati obuiam procedebant, peritia bellatoris fisi, & ferocitate latronis. Deinde prælio commisso, dextro ipsorum cornu, sinistrum Herodis in fugam pellitur. Ille autem de suo dextro circumgressus, velociter subuenit, & suos quidem à fuga retrahit: irruendo autem in hostes impetum persequentium refrenabat, donec à fronte pugnantes violentiæ concesserunt: qui tamen eos vsque ad Iordanem cædendo persequebatur: & magna fugientium parte peremptà, cæteri trans fluuiũ dissecti sunt: & Galilæa metu est purgata, nisi quòd in speluncis latitantes reliquerant, eorúmque causa diutius ibi remorandum fuit. Quamobrẽ primũ laboris fructum militibus rependebat, centum quinquaginta argenti drachmas singulis diuidendo: eorúmque ducibus multiplicatã summam ad hyberna mittendo. Pherorę autem fratri minimo scripsit, vt & foro venalium consuleret, muróque castellum Alexandrium cingeret: quæ ab illo curata sunt. Interea circũ Athenas versabatur Antonius. Ventidius autem ad bellum contra Parthos Silonem atque Herodem accersit: mandato eis per epistolas, vt Iudææ statum antè componerent. Sed Herodes, libenter ad Ventidium Silone dimisso, ipse aduersum latrones in speluncis habitantes mouet exercitum. Istæ autem speluncæ in prę ruptis montibus erant, vndique inaccessæ, transuersósque tantùm ac peranguſtos ascensus habebant: saxúmque ab earum fronte vsque ad fauces altissimas pertingebat,

Ant. lib. 14. cap. 24.

Ant. lib. 14. cap. 25.

A καταλελειμμένῳ δείσηει. πεντακοσίους ἢ τὰ ἄκρα κατειληφότας σὺν γυναιξὶ καὶ γήρᾳ. αὐτοὺς μὲν οὖν, ἀπολύει λαβὼν ῥωμαῖοι δ' εἰσπεσόντες, τὸ λοιπὸν ἀσυ διήρπασαν, πλήρεις καταλαμβάνοντες τὰς οἰκίας παντοίων χειμηλίων. ἱεριχοῦντος μὲν ἓν φρουρὰν ὁ βασιλεὺς καταλιπὼν ὑπέστρεψε, καὶ χειμερεύουσαν τῷ ῥωμαίων στρατιᾷ εἰς τὰς εὐσπεχωρικὰς πόλεις διέπεμψεν, ἰουδαίαν καὶ γαλιλαίαν, καὶ σαμάρειαν. ἐπέτυχε ἢ καὶ αὐτὸν ὠφελῆσαι τῆς σίλωνος διαφθορᾶς, ὑποδέξασθαι τὸ στρατὸ μοῖραν ἐν λύδδοις θεραπεύων αὐτόνομον. καὶ ῥωμαίοις μὲν ἐν ἀφθόνοις διῆγον ἀπειμένοις τῆς ὅπλων. ἡρώδης δ' οὐ ἠρέμει. ἀλλὰ τῷ μὲν ἰουδαίαν διχιλίοις πεζοῖς, καὶ τετρακοσίοις ἱππεῦσι διελαμβανε, πέμψας τὸν ἀδελφὸν ἰώσηπον, ὡς μήτι νεωτερισθείη εἰς αὐτὸν πρὸς αὐτῶν. αὐτὸς ἢ τὴν μητέρα, καὶ ὅσους ἐκ μασάδας οἰκείους ἐξήγαγε, μεταγαγὼν εἰς σαμάρειαν. καὶ κατασπάμενος ἀσφαλῶς, ἦει τὰ λοιπὰ τ' γαλιλαίας καταστρεψόμενος, καὶ τὰς αὐτῶν φρουρὰς ἐξελάσων. εἰς ἢ τὴν σέπφωριν ἐν νιφετῷ σφοδρωτάτῳ ἐλαύνας, ἀκμὴν καταλαμβάνει τὴν πόλιν, εἰ τῆς ἐφόδου τῶν φυλάκων ἐκφυγόντων. ἔνθα τοὺς ἑπομένους ὑπὸ τοῦ χειμῶνος κακωθέντας ἀναλαβών, πολλὴν δ' ἐν αὐτοῖς ἀφθονίαν τῶν ἐπιτηδείων, ὅθεν τοὺς ἐν τοῖς ἀπηλαίοις ὥρμητο ληΐσας, οἳ πλείστην τῆς χώρας κατεῖχον, ἐκ ἐλάττω κακὰ πολέμου διετίθεσαν τοῖς ἐπιχωρίοις. εἰσπέμψας δὲ πεζῶν τρία τέλη, καὶ μίαν ἴλην ἱππέων εἰς ἄρβηλα κώμην, αὐτὸς μετ' ἀσαφέστατα ἡμέρας ἐπῆλθε μετ' δ λοιπῆς δυνάμεως. ἐ μὲν εἰς τ' ἔφοδον ἔδεισαν οἱ πολέμιοι, μετ' ἢ τῶν ὅπλων ἀπλήστων, τὸν μὲν ἐμπειρίαν πολεμικὴν ἔχοντες, τὸ ἢ θράσους ληστρικόν. συμβαλόντες γοῦν τῷ σφετέρῳ δεξιῷ τὸ δεύτερον κέρας τῆς ἡρώδου ξέπονται, εἰσελθὼν ἢ ταχέως ἡρώδης ἐκ τοῦ καθ' ἑαυτὸν δεξίου, εἰσεβοήθει. καὶ τὸ μὲν οἰκεῖον ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς φυγῆς. τοῖς ἢ διώκουσιν ἐμπίπτων, ἀνέκοψε τὸν ὁρμὴν, μέχει τὰς κατὰ σόμα εἰσβολὰς μὴ φέροντας, ἐνέκλινεν. ὁ ἢ, ἕως ἰορδάνου κτείνειν εἵπετο, καὶ πολὺ μὲν αὐτῶν μέρος διέφθειρεν, οἱ λοιποὶ δ' ὑπὲρ τὸν ποταμὸν ἐσπεδάσθησαν, ὥς τε τὸν γαλιλαίαν καθαρθῆναι φόβων, πλεῖστον δὲ χρόνον οἱ τοῖς ἀπηλαίοις ἐμφωλεύοντες ὑπελείποντο, καὶ ὅθι τούτοις ἔδει διατρίβης. διὸ δὴ πρῶτον τοῖς στρατιώταις τὰς ἐκ τῶν πεπονημένων ἀπαρχὰς ἀπεδίδου, ἑκάστοις ἑκατὸν πεντήκοντα ἀργυρίου, καὶ τοῖς ἡγεμόσι πολυπλασίονα διέπεμψεν εἰς οὓς ἐχειμέριζον σαθμούς. φερώρᾳ ἢ τῷ νεωτάτῳ τῶν ἀδελφῶν ἐπίστελλε τῆς τε αἰδοῦς αὐτοῖς ποιεῖσθαι πρόνοιαν, καὶ τειχίζειν ἀλεξανδρειον. κἀκεῖνος ἀμφοτέρων ἐπεμελήθη. ἐν ἢ τούτῳ, πρὸς μὲν ἀθλίους διῆγον αὐτόνιος. βεντίδιος δ' ὅθι τὸν πρὸς πάρθους πόλεμον σίλωνά τε καὶ ἡρώδην μετεπέμψατο, κατασπασθαι πρότερον ὅτις ἐλλων, τὸν πρὸς ἰουδαίαν. ἡρώδης μὲν ἀσμένως σίλωνα πρὸς βεντίδιον ἀπολύσας, αὐτὸς ὅθι τοῖς ἐν τοῖς ἀπηλαίοις ἐστρατεύσατο. τὰ ἢ ἀπήλαια ταῦτα πρὸς ὑποκρήμνοις ὄρεσιν ἦν οὐδαμόθεν πρόσιτα, πλαγίας δὲ αὐτοὺς μόνον ἔχοντα στενοτάτας. ἦ ἢ κατὰ μέτωπον αὐτῆς πέτρα κατατείνει εἰς βαθυτάτας φάραγγας,

ὀρθὸς

ὀρθιος ὑπερέπεσε τ χαράδρας. ὥστε τ βασιλέα μέ- A
χρι πολλοῦ μ ἀπορεῖν πρὸς τὸ ἀμήχανον τ τόπου, τε-
λευταῖον δ ὑπνοίᾳ χρήσασθαι σφαλερωτάτῃ. τοῖς γὰρ
ἀλκίμοις καθειμένοις ἐν λαίταξιν ἐτίθει τοῖς στομίοις. οἱ δ
ἀπροσόφατόν τε αὐτοῖς συνέβαινεν, καὶ πῦρ ἐνίεσαν τοῖς
ἀμυνομένοις. βουληθεὶς δ' ἐξ αὐτῶν καὶ πείσας τινὰς
πρόσθης, ἐκήρυξεν ἀποχωρεῖν πρὸς αὐτόν. τ δ ἐθελου-
σίας μ ἁδεῖς προσέθετο, καὶ τῶν βιαζομένων δ πολλοὶ
τ αἰχμαλωσίας προείλοντο θάνατον. ἔνθα καὶ τῶν γε- B
ραιῶν τὶς ἐπὶ παίδων πατὴρ μ τ μητρὸς, δεομένους
τοὺς παῖδας ἀπέβλεψε σφίσιν ἐξελθεῖν ὅπῃ δέξιᾳ, κλεί-
νῃ ξόπῳ τινὶ δὴ καθ' ἕνα προϊέναι κελεύσας, αὐτὸς ἵ-
στατο πρὸ τοῦ στομίου, τ τὰ ἀεὶ προϊόντα τῶν υἱῶν ἀπέ-
σφαττεν. ἐξ ὑποπτίας δ πρόσθης ἀποβλέπων, τῷ τε πάθει
συνεχέετο, τῇ δεξιᾷ ὀρέγε, φείσασθαι τῶν
τέκνων παρακαλῶν. ὁ δ πρὸς ὀδὸν ἐνδοὺς τ λεγομέ- C
νων, ἀλλὰ καὶ προσονειδίσας τὸν πρόσθην εἰς ταπεινότη-
τα, ὅτι τοῖς παισὶν ἀπαρρεῖ καὶ τ γυναῖκα, κ καταβαλὼν
κατ τ κρημνῶν τοὺς νεκροὺς τὸ τελευταῖον καὶ ἑαυτὸν ἔρρι-
ψεν. χρῆται μὲν οὖν τὰ σπήλαια, κ τοῖς ἐν αὐτοῖς πε-
πρόσθης. καταλιπὼν δ τ στρατῷ μοῖραν ὅσην ὑποχείσθην
ὑπελάμβανε πρὸς τὰς ἐπανασάσεις, καὶ πτολεμαῖον
ἐπ' αὐτῆς, ὅπῃ σαμάρειαν ὑπέστρεφεν, ὁπλίτας μ τεί-
χιλίους; ἱππεῖς δ ἄγων ἑξακοσίους ἐπ' αὐτίγονον. ἔνθα
πρὸς τ ὑποχώρησιν αὐτῶν λαβόντες ἄδειαν, οἷς ἔθος ἦν D
θορυβεῖν τ γαλιλαίαν, κτείνουσι μὲν πτολεμαῖον τὸν
στρατηγὸν ἀδοκήτως προσπεσόντες, ἐπόρθουν δ τῶν
χώραν ποιούμενοι τὰς ἀναφυγὰς εἰς τὰ ἕλη, καὶ τὰ δυ-
σερεύνητα τῶν χωρίων. πυθόμενος δ πρόσθης τ ἐπα-
νάστασιν, σὺν τάχει ἐπεβοήθει. καὶ πολὺ μ αὐτῶν πλῆ-
θος διέφθειρεν, τὰ φεύγια δ πάντα πολιορκίας ὄντα
ἀλῶν, ὀπτίμιον τῆς μεταβολῆς εἰσπράξατο παρὰ τῶν
πολεμίων ἑκατὸν τάλαντα. ἤδη δ πάρθων μ ἐξελη-
λαμένων, ἀπηρημένης δ πακόρου, βεντίδιος ὅπερ εἰλαν- E
τος ἀντωνίου συμμάχους πέμπει πρόσθῃ καὶ ἀντιγόνου
χιλίους ἱππεῖς, καὶ δύο τάγματα. τούτων τ στρατηγὸν
μαχαιρᾶν ἀντίγονος ἱκέτευε δι' ὑποψολῶν ἑαυτῷ βοη-
θὸν ἀφιέναι. πολλὰ πρὸς τε τῆς πρόσθου βίας, καὶ
ἐπηρείας τῆς βασιλείας ἀποδυρόμενος, κ χρήματα
δώσειν ὑπισχνούμενος. ὁ δ, ἐ γὰρ καταφρονεῖ τῶ πέμ-
ψαντος, ἄλλως τε κ πλέον πρόσθου δίδοντος, εἰς μὲν
τὸν παρόντα, ἐχ ὑπήκουσεν. ὑποκεινόμενος δὲ
φιλίαν, κατάσκοπος ἦει τῆς ἀντιγόνου παρασκευῆς, ἡ- F
κόσθῃ καὶ πεισθεὶς ἀποξένωτι. παραδόμενος δ αὐτὸ
τὸν δόλιον ἀντίγονος, τὸν τε πόλιν ἀπέκλεισε,
καὶ ἀπὸ τῶν τειχῶν ὡς πολέμιον ἠμύνατο, μάχεις ἀ-
δούμενος μαχαιρᾶς, εἰς ἀμμαοῦντα πρὸς πρόσθην
ἐχώρει, κ πρὸς τὸν δόλον τεθυμωμένος, ὅ-
σους ἐπετύγχανεν ἰουδαίους ἀπῆρε, μισθαίαν τῆς πρ-
οσθείων φεισάμενος, ἀλλ' ὡς ἀντιγονείοις χρώ-
μενος ἅπασιν. ἐφ' οἷς χαλεπῶς πρόσθης, ὥρμησε G
μὲν ἀμυνάσθαι μαχαιρᾶν ὡς πολέμιον, κατασχὼν
δ τῆς ὀργῆς ἤλασε πρὸς ἀντώνιον κατηγορήσων τῆς
μαχαιρᾶ παρανομίας. ὁ δ ἐν ὑπολογισμῷ τῆς ἡμέρ-
τερημένων ὑπομένων, ταχέως μεταδιώκει τε τὸν βασι-
λέα, κ πολλὰ δεηθεὶς, ἑαυτῷ διαλλάττει. ἐ μὴν πρό-

rectum vallibus imminens, vt aliquandiu quidem rex pro loci difficultate quid ageret, incertus esset. Postremò autem placuit, vt molimine vteretur satis incauto. Etenim valentissimus quisque demissus arculis, exponebatur in ostia speluncarum. Hique cum familiis eos mactabant, ignémque repugnantibus iniiciebant. Cúmque aliquos ex his conseruare vellet Herodes, vt ad se accederent, voce præconis edixit. Sed illorum neque voluntarius se quisquam ei tradidit: sed & quos vis coëgerat, multi mortem captiuitati prætulerunt. Vbi etiam senior quidam, septem filiorum pater, orantes cum matre pueros, vt egredi sibi ad fœdera permitteret, occidit hoc modo: Iussit exire singulos, ipsé ad ostium stabat, & prodeuntem quemque filiorum trucidabat. Herodes autem è specula hæc prospiciens, & dolore conficiebatur: & vt filiis parceret, seni dexteram cum precibus porrigebat. Ille autem dictis eius nequaquam mitior factus, insuper humilem animum Herodi exprobrauit. & post filios occidit vxorem: deiectisque desuper mortuis, postremò semetipsum præcipitem misit. Speluncis igitur & qui in his erant ita subactis, Herodes relicta exercitus parte, quantum ne quis rebellare tentaret satis esse arbitrabatur, eíque parti Ptolemæo præposito, in Samariam rediit: scutatorum quidem tria millia, sexcentos verò equites in Antigonum ducens. Túncque propter eius abscessum nacti licentiam, quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolemæũ quidem ducem aggressi, nec opinantem interficiunt. Agros autem vastabant, in paludes atque in abditissima loca refugientes. Quibus cognitis Herodes maturè succurrit: & magnam quidem eorum multitudinem morte consumit. Omnibus autem castellis obsidione liberatis, huius mutationis causa mulctam exegit à ciuitatibus pecuniam, centum talenta. Iam verò Parthis expulsis, occiso etiam Pacoro, Ventidius Antonij literis monitus, equitum mille auxilia duarúmque legionum, aduersus Antigonum mittit Herodi. eorum autem ducem Machæram, vt se adiutum veniret, per epistolas rogauit Antigonus, & de iniuria Herodis multa conquestus, & pecuniam dare pollicitus. Sed is, nec enim ad quos missus fuerat, negligendum putabat, cùm præsertim plura daret Herodes, in proditione quidem ei non paruit, simulata verò amicitia res Antigoni exploratum perrexit, non admisso Herodis consilio, dissuadentis id fieri. Antigonus autem, quia præsensit quid cogitaret, ciuitatem ei clausit, & tanquam hostem arcebat à mœnibus, donec Machæram incepti puduit, & in Amathuntem ad Herodem recessit. Iratus autem quòd res aliter cesserat, quoscunque Iudæos offendisset interficiebat, vt nec vel Herodianis parceret: sed vt Antigonianis omnibus abutebatur. Hæc cùm ægrè ferret Herodes in Machæram quidem vindicare voluit, tanquam in hostem: iracundiam verò repressit, & ad Antonium properabat, apud eum accusaturus Machæræ iniquitatem. Ille autem delicta sua reputans

velociter regem consequitur: vtque in gratiam secum redeat, multis precibus efficit. Neque tamen Hero-

des à proposito suo reuocatus est quò minus ad Antonium pergeret. Sed cùm audisset eum magnis viribus oppugnare Samosatam, iuxta Euphratem validissimam ciuitatem, actiùs festinabat, opportunum hoc tempus esse perspiciens demonstrandæ virtutis, & vt magis magísque placeret Antonio. Denique mox vt ad eum venit, finem attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis, magnáque prædæ parte sibi destinata: vt Antonius quidem, quanquam eius virtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multúmque ad honores eius spémque regni adderet: Antiochus verò tradere Samosatam cogeretur.

CAP. XIII. De morte Iosephi, & obsidione Hierosolymæ per Herodem, & Antigono occiso. *Ant. lib. 14. cap. 25.*

DVm hæc agerentur, res Herodis in Iudæa tractæ sunt. Reliquerat enim Iosephum fratrem suum, qui omnia procuraret, cum mandatis huiusmodi, vt nihil ante reditum suum aduersus Antigonum moueret, quia non firmum esset auxilium Machærę, quantum ex delictis superioribus appareret. Verùm Iosephus, vbi fratrem procul abesse cognouit, immemor præceptorum, Hierichunta cum quinque cohortibus à Machæra secum missis petit, vt maturo messium tempore frumenta diripiat. Incursu autem hostium per montana atque aspera loca oppressus, & ipse cadit, magnam viri fortis in ea pugna gloriam consecutus, & omnes Romani milites pereunt. Recèns autem lectæ de Syria cohortes erant, nec veteranorum quenquam permixtum habebant, qui belli imperitis opitulari posset. Antigonus autem victoria minimè contentus fuit: sed eò processit iracundiæ, vt mortuum quoque Iosephum verberaret. Denique nactus corpora mortuorum, etiam caput eius abscidit, quamuis L. talenta Pheroras frater pretium redemptionis offerret. tanta verò nouitas post Antigoni victoriam Galilææ res occupauit, vt qui partibus eius magis fauerent, productos primates Herodis studiosos lacu submergerent: multáque in Idumæa quoque mutarentur, vbi Machæra castelli cuiusdam instaurabat mœnia, cuius nomen est Githa. nec horum quicquam Herodes audierat. Captis enim Samosatis Antonius, & præposito Syriæ Sosio iusso vt Herodem quoque aduersus Antigonum adiuuaret, discessit in Ægyptum. Sosius autem duabus cohortibus in Iudæam præmissis, quarum Herodes vteretur auxilio, ipse cum cætera manu militum sequebatur. Herodi autem degenti prope Daphnem Antiochiæ, mortē fratris somnia manifesta significant. Cúmque turbatus prosiluisset è stratis, ecce nuncij cladis intrabāt: quare præ dolore paululùm questus, maxima parte luctꝰ dilata, in hostes properabat, vltra vires iter accelerans. & vbi ad Libanum venit, octingentos montis accolas assumit auxilio, vnámque his iungit Romanorum cohortem. cum quibus non expectata luce, Galilæam ingressus est, hostésque obuios in eum quem reliquerant locum auertit. & assiduè quidem castellum oppugnare tentabat: sed prius quàm id caperet, asperrima hyeme coactus, in vicum proximum recepit exercitum. paucis autem diebus pòst,

A δης ἐπαύσατο τ θεὸς αὐτόνιον ὁρμῆς. ἀκμικοὼς ἦ αὐτ
μ πολλῆς δυνάμεως θεσπολεμουῶτα σαμοσατεις,
πόλις δ ὄζιν ἀφεάτυ πλησίον καρτερὰ, θᾶττον ἠ-
πείγετο, τ καιρὸν ὀπτιμόδειον ὁρῶν θεὸς τ ὀπιδεῖξιν
αἰδρίας, ἠ τῶ μᾶλλον ἀρίσασθ τ αὐτόνιον. γίνε) γοῦν
ἐπελθὼν τέλος αὐτοῖς τ πολιορκίας, πολλοὺς μὲν τῆ
βαρβάρων ὑποκτείνας, πολλὴν) ὑποτεμόμενος λείαν,
ὡς τε τ μὲν αὐτόνιον θαυμάζοντα, ἠ πάλαι τὰ τ ἀρε-
τῆς αὐτ, τότε μᾶλλον ἔτως ἔχειν, Ꞓ πολὺ θεσθεῖναι
τ τε ἄλλας αὐτ, Ꞓ ταῖς εἰς τ βασιλείαν ἐλπίσιν. αὐ-
τόχον) τὸν βασιλέα αἰσχαδῶναι τὰ σαμόσατα πα-
εσθωῦαι.

CAP. XIII. De morte Iosephi, & obsidione Hierosolymæ per Herodem, & Antigono occiso. *Ant. lib. 14. cap. 25.*

Κεφάλαιον ιγ'.

Κὰν τύτῳ θραύειαν τὰ κῆ τ ἰεδαίαν ἠρώδ ε θεά-
σματα. καταλελοίπ μ, ἰώσηπον τὸν ἀδελφὸν,
C ὃν ἠῆ ὅλων, ὧδαγγείλας μηδὲν μέχρι τ ἐπανοδοῦς
αὐτ ὠδακνεῖν θεὸς αὐτίγονον. ὁ γὰρ δὴ βέβαιον εἶ)
μαχαιραν σύμμαχον, ἐξ ὧν ἔδρασεν. ὁ) ὡς ἤκουσεν
ὄντα πορρωτάτω τ ἀδελφὸν, ἀμελήσας τ ὠδαγγελ-
μάτων ὃν ἰεριχοῦντος ἐχώρει μ πέντε σπείρων, αἷς
συνέπεμψε μαχαιρᾶς. ἤει) τ ὅπιον ἁρπάσων ἐν ἀκ-
μῆ τῶ θέρους. ὑπὸ δεμένων δ ἐν τοῖς ὄρεσι, ἠ ταῖς δυ-
χωρείαις τῆ ἐναντίων, αὐτός τε θηήσκει, μάλα γενναῖος
C ἐν τῆ μάχῃ φανείς, Ꞓ τὸ ῥωμαϊκὸν πᾶν ἀφθείρε).
νεοσύλλεκτοι γὰρ ἐκ τ συρίας ἦσαν αἱ σπεῖραι, ἠ οὐδὲν
αὐταῖς ἀνεκέκρατο τῆ πάλαι φρατιωτῆ καλεμένων,
ἐπαμυνεῖν τοῖς ἀπείροις πολέμοις δυνάμενον. ἀπηγόρω
) ἐκ ἀπέχρησεν ἡ νίκη, σφηλθε) εἰς τοσοῦτον ὀργῆς,
ὥς τε ἠ νεκρὸν ἀρίσασθαι τ ἰώσηπον. κρατήσας γοῦν
τῆ σωμάτων ὑποτέμνει τὴν κεφαλὴν αὐτ, καί τοι
D πεντήκοντα τάλαντα λύτρων αὐτῆς φερούσης τ ἀδελφῆ
δόντος. τὰ) τ γαλιλαίας μετὰ τὴν ἀπηγόρου νίκην
ἐνεωτερίσθη θεὸς τοσοῦτον, ὥς τε τοὺς τὰ ἠρώδου φρο-
νοῦντας τῆ δυνατῆ, θεσπάζοντες εἰς τὴν λίμνην
κατέδυσαν οἱ θεσπέχοντες ἀπηγόρῳ. μεταβάλλε
) πολλὰ ἠ τῆς ἰδουμαίας, ἔνθα μαχαιρᾶς ἀνετείχι-
ζέ τι τῆ ἐρυμάτων, γνῶθᾶ καλεῖται. τούτων) ὐθέως
πέπυσο ἠρώδης, μ γὰρ τὴν σαμοσατέων ἄλωσιν,
E αὐτόνιος μ κατασπάσας ὃν τ συρίας στρατιὸν, ἠ θερ-
σάξας ἠρώδ ἢ βοηθεῖν ἐπ' αὐτίγονον, αὐτὸν εἰς αἴγυπτον
ἀνεχώρησε. στρατιὸς) δύο μὲν τάγματα θεσαπέσει-
λεν εἰς ἰουδαίαν ἠρώδ ἢ συμμαχῶν. αὐτὸς) μ τ λοι-
πῆς δυνάμεως ἠκολέθει σχεδόν. ὅτι) ἠρώδ ἠ κῆ
τὴν θεὸς αὐτόχειαν διέφυλε, ὄνειρον σαφὲς τὸν τ ἀ-
δελφῆ θάνατον θεσημαίνον, ἠ μ ταραχῆς ἐν-
F θορύβῳ τῆς κοίτης, εἰσπέσαν ἄγγελοι τ συμφορᾶς.
ὁ) ὀλίγον μὲν θεσωμώξας τῷ πάθει, τὸ πλεῖον δὲ
τῶ πένθους ὑφ' ἑαυτῷ θέμενος, ὅπῃ ἐχθροὶ ἠπείγετο.
ποιούμενος) τὴν πορείαν ὡς δυνάμιν, ἠ ἀγανύσας
ὅπῃ τὸν λίβανον, ὀκτακοσίους μὲν τῆ θεὲ τὸ ὄρος
θεσλαμβάνει συμμάχους, ῥωμαίων) ἓν τάγμα
ταύτῃ συνάψας. μεθ' ὧν ὑ θερμείνας ἡμέρας, εἰς τὴν
γαλιλαίαν ἐνέβαλε, τούς τε πολεμίους ὑπαντιάσαντας
εἰς ὃ καταλελοίπεσαν χωρίον ζέπετας. Ꞓ θερσέ-
βαλλε μὲν συνεχῶς τῷ φρουρίῳ, φθὶν) ἐλεῖν χει-
μῶνι βιαθεὶς χαλεπωτάτῳ, τ πλησίον ἐστρατοπεδ δη) κώμης. ἐπεὶ δ' αὖτῳ μετ' ὀλίγας μ ἡμέρας,

ἠ τὸ

δὲ τὸ δεύτερον παρ' ἀντωνίου τάγμα συνέμιξε, δείσαν- A
τες τὴν ἰσχὺν οἱ πολέμιοι, δι' ἣν νυκτὸς ἐξέλιπον τὸ ἔρυ-
μα. ὃ τὸ λοιπὸν ἤδει δι' ἣν εἰσεχώρησε. καὶ δὴ καὶ δαιμό-
νιον αὐτῷ συμβαίνει τέρας, ἐξ οὗ παρ' ἐλπίδα σωθεὶς,
καὶ δοὺς θεοφιλὲς ἀτυ δόξαν ἀπηνέγκατο. πολλοὶ μὲν
γὰρ αὐτῷ τὴν ἐν τέλει κατ' ἐκείνην σωτηρίαν ἐπ
ἐσπέραν. δι' ἃ λυθέντος ἦ τῷ συμποσίῳ, μὴ τοῦ παῖδας
ἐξελθεῖν, δι' ὀλίγου ὁ οἶκος συνέπεσεν. τοῦτο δὲ κιν-
δύνων, καὶ σωτηρίας, κοινὸν ὅτι τῷ μέλλοντι πολέμῳ B
εἶναι δι' σημεῖον, ὑπὸ τὴν ἕω διεκίνει τὴν στρα-
τιάν. καὶ τὴν ἐναντίων εἰς ἑξακισχιλίους ὑπὸ τὴν ὀρῶν
καταστίχοντας, ἀπεπειρῶντο τῆς παρατάξεως,
κατὰ χεῖρα μὲν συμπλέκεσθαι τοῖς ῥωμαίοις οὐ σφό-
δρα θαρροῦντες, πόρρωθεν δ' χερμάσι καὶ πελτοῖς
ἔβαλλον, ὡς τε συχνοὺς καταστρώσειν, εἰ μὴ αὐτὸς
ἡρώδης παρελαύνων, πελτῇ κατὰ τὴν πλευρὰν ἀ-
κοντίζεται. βιαιόμενος δ' ὁ ἀντίγονος μὴ μόνον τὸλμη C
τῆς σφετέρων, ἀλλὰ καὶ πλήθει παρεῖναι δοκεῖν, πάν-
των τινὰ τῆς ἑταίρων μὴ σφᾶς ὅπι σαμαρείαν ὑπε-
πέμπει. τούτων μὲν οὖν δὴ μαχαιρᾶς ἀγώνισμα.
ἡρώδης δ' τὴν πολεμίαν κατασφαιρῶν, πέντε μὲν πο-
λίχνας καταστρέφεται. διχιλίους δ' τῆς ἐν αὐταῖς δια-
φθείρει, καὶ τὰς οἰκίας ἐμπρήσας, ὑπέστρεφεν ὅπι τὸ
στρατόπεδον. πύλιξο δ' πρὸ τὴν καλουμένην κανᾶ D
κώμην. προσῄνετο δ' αὐτῷ καθ' ἡμέραν πολὺ
πλῆθος ἰουδαίων, ἔκτε αὐτῆς ἰσεχωροῦντος, καὶ τῆς
ἄλλης χώρας, οἱ μὲν διὰ μίσος τὸ πρὸς ἀντίγονον,
οἱ δ' ὅπι τοῖς αὐτῷ κατορθώμασι κεκτημένοι. τοῖς
γε μὴν πολλοῖς ἐπῆλθ' ὅπιθυμία μεταβολῆς ἄλο-
γος. καὶ ὁ μὲν ἠπείγετο συμβαλεῖν, οἱ δ' πρὸ πάν-
των, ὅτε πρὸς τὸ πλῆθος, ὅτε πρὸ τὴν ὁρμὴν
ὑποδείσαντες αὐτῷ προθύμως ἀντεπεξῆλθον. γε- E
νομένης δ' τῆς παρατάξεως, τὰ μὲν ἄλλα μέρη πρὸς
ὀλίγον ἀντέσχον. ἡρώδης δ' κατὰ μέσην τὴν φυλα-
θέντος ἀδελφὸν παραβαλλόμενος, ὡς αἰ πάντα τοῖς
αἰτίοις τὸν φόνου, ταχέως τῆς καθ' ἑαυτὸν ἐκράτει, ὃ
μετ' ἐκείνους ὅπι τὸ σύνεγγυς ἀεὶ τρεπόμενος ἅπαν-
τας διώκει. φόνος τε ἦν πολὺς, τῆς μὲν εἰς τὴν
κώμην συνεξωθουμένων ἐξ ἧς ὥρμητο, τῶν δ'
προαπειμένου τοῖς ὑσάτοις, καὶ κτεινόντος ἀπει- F
ρους. συνεκώπτει δ' τοῖς πολεμίοις εἴσω, καὶ πᾶσα μ'
ὁπλιτῆς οἰκία ἐκτᾶτο. τὰ τέγη δ' ἦν ὑπερθεν ἀμυ-
νομένων κατάπλεα. καὶ πειδὴ πρὸς τῆς ἔξωθεν,
τὰς οἰκήσεις ἀναφάττων εἶλκε τοῖς ἔνδοθεν. καὶ τοῖς
μὲν πολλοῖς ὑπεκλασείων τοὺς ὀρόφους, ἀθρόους αἰ-
ρει, τοὺς ὑποφεύγοντας δ' τῆς ἐρεπίων, οἱ στρατῶται ξι-
φήρεις ἀνεδέχοντο. καὶ τοσοῦτον ἐσωρεύθη νεκρῶν πλῆ-
θος, ὡς τε τὰς ὁδοὺς ἀποφραγῆναι τοῖς κεκτῆσι.
ταύτην τὴν πληγὴν ἀπ ἐνέγκαν οἱ πολέμιοι. τὸ γοῦν
ὑπισυλλεγόμενον αὐτῶν πλῆθος ὡς ἐθεάσατο τοὺς G
ἀνὰ τ κώμην διεφθαρμένους, εἰς φυγὴν διεσπεδά-
σθη. καὶν δι' ὀλίγου τὴν νίκην ταθαρρηκὼς ἡρώδης ὅπι ἐ-
ρασυλλύμων ἤλασεν, εἰ μὴ χειμὼν διεκωλύθη σφο-
δρότατος. τοῦτο τὸ ἐμπόδιον, ἐκείνῳ τε παντελοὺς κα-
θορθώματος, καὶ ἧττης τῆς αὐτίγονῳ κατέστη, βουλομένῳ
καταλιπεῖν ἤδη τὴν πόλιν. ἡρώδης δ' πρὸς ἑσπέραν
ἤδη τοὺς φίλους κεκμηκότας ὅπι θεραπείᾳ τοῦ σώματος

auctus etiam alterius cohortis præsidio, quam A
Antonius miserat, tanto hostibus terrori fuit,
vt castellum nocte desererent. Iámque per Hie-
richunta properans ibat, vt quam primùm in-
terfectores fratris sui posset vlcisci, vbi etiam
mirabilis ei monstríque similis casus euenit
vnde præter spem liberatus, opinionem quòd
Deo carus esset adeptus est. nam cùm multi
honorati vespera illa apud eum cœnauissent,
postquam dimisso conuiuio omnes egressi
sunt, confestim cœnaculum concidit. Id autem
commune sibi tam periculorum quàm salutis
præsagium, quantum ad futurum bellum per-
tineret, esse coniiciens mane primo castra mo-
uet: hostiúmque sex circiter millia de mon-
tibus decurrentes, prima tentabant agmina: & B
manum quidem cum Romanis conserere non
satis fidebant: lapidibus autem ac telis eos,
dummodo plurimos sauciarent, eminus appe-
tebant. vbi Herodes quoque ipse præteriens,
latus iaculo vulneratur. Antigonus autem se
non solum audacia suorum, sed etiam multi-
tudine superiorem videri cupiens, Pappum
quendam ex contubernalibus suis cum manu
militum in Samariam mittit, quibus quidem
Machæra erat præmium victoriæ. Herodes ve-
rò terram peruagatus hostilem, quinque mu- C
nicipia capit, duóque habitatorum millia con-
sumit. exuístísque domibus, ad exercitum redit,
circa vicum, qui appellatur Cana tendentem.
In dies autem singulos magna ei multitudo D
Iudæorum vel ex ipsa Hierichunte, vel ex aliis
regionibus accedebat: cùm hos odium moue-
ret Antigoni, alios ipsius Herodis præclara fa-
cinora. Enimuerò multos ratione carentes mu-
tationis cupiditas impellebat. hoc autem con-
gredi festinante, Pappi milites neque multitu-
dine hostium, neque impetu perterriti, acriter
ad pugnam ex altera parte procedunt. sed vbi
agmina conflixerunt, cæteri quidam pauliſper
restiterunt. Herodes autem fraternæ cædis re-
cordatione periculosiùs dimicans, dummodo
eius vlcisceretur autores, aduersam aciem fa-
cillimè superat. deinde semper integros aggre-
diendo, vniuersos in fugam vertit. erat enim
plurima occumbentium strages. cùm alij qui-
dem in vicum vnde venerant compellerentur.
nouissimus autem ille instaret, atque infinitos
occideret. postremò ruens inter fugientes ho-
stes in vicũ irrupit: cùm omnes domus armatis
essent refertæ, plenáque propugnatorũ desuper
tecta: & quoniã foris deprehensos facillimè su-
perabat, disturbando ædes intus abditos extra-
hebat, alios conuulsis obrutos tectis, multos si-
mul necabat. si quis autẽ subterfugisset ruinam
eum gladiis armati milites excipiebant, tantáq;
cadauerum per omnes vias multitudo coacer-
uata est, vt etiã victoribus ipsis trãsitus obstrue-
retur. hanc plagã hostes adeò non tulerunt, vt
confluentium turba, conspectis, qui in vi-
co perissent, fuga discederent. statímque
successu fretus Herodes ad Hierosolymam per-
rexisset, nisi eum hyemis asperitas prohibuis-
set. Hæc enim perficiendæ victoriæ fuit
impedimentum, & ne penitus opprimeretur
Antigonus, obstitit, qui ciuitatem iam dese-
rere cogitabat. Herodes autem ad vesperam,
cùm lassos amicos reficiendi corporis gratia

dimisisset, ipse adhuc ab armis calidus, more militis lauatum ibat. Siquidem vnus tantùm puer eum sequebatur. Et priùs quam in balneum peruenirent, obuius ei quidam ex hostibus gladio armatus occurrit, deinde alter, & tertius, & plures. Et hi confugerant armati ex acie in balneum, sed perculsi etiam tum metu ac latitantes, vt regem viderunt, illum quidem stupore debilitati ac trementes, cùm inermis esset prætereunt: exitus verò quà fugerent cursu petebant. Itaque cum alius casu, qui eos deprehenderet nullus adesset, Herodi autem nihil pati satis fuisset, omnes effugiunt. Postero autem die Pappum quidem, Antigoni militum ducem, abscisso capite obtruncat: idque Phæroræ magistro exercitus fratri suo mittit in perempti fratris vltionem. namque Pappus erat qui Iosephum interfecerat. Vbi autem rigor hyemis cessit, Hierosolymam repetit: murisq; admoto milite, (annus autem tertius agebatur, ex quo Romæ rex fuerat declaratus) pro templo castra posuit, quà facilior erat expugnatio, & antea Pompeius ceperat ciuitatem. Exercitu autem in opera distributo, suburbanisque diuisis, tres quidem leuare aggeres, & super eos turres ædificare iubet. relictis autem, qui operibus instarent impigerrimis amicorum, ipse in Samariam vadit, vxorem accepturus, Alexandri filij Aristobuli filiam, sibi desponsatam, vt diximus, & dum obsidet, succisiua opera nuptias curaturus: quippe iam hostes despiciebat. igitur vbi eam duxit, ad Hierosolymam redit, auctus militum copiis: eique Sosius cum magna manu equitum peditúmque sociatur: qua mediterraneo itinere præmissa, ipse per Phœnicem iter fecit, vniuerso autem exercitu congregato, ad peditum legiones vndecim, equitúmque sex millia, præter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenda propè à Septentrionali muro castra collocarunt: Herodes quidem senatusconsulto fretus, quo rex fuerat declaratus: Sosius verò Antonio, à quo milites, quibus præerat, sciret missos Herodi auxilio. Iudæorum autem intra ciuitatem agentium populus variè turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conueniens furore agebatur: multáque veluti diuinitùs de temporibus dictitabat: & qui audaciores essent, in cateruas conglobati, multis modis latrocinabantur: maximè ex locis oppido proximis victui necessaria propipientes, neque aut equis, aut viris alimenta relinquebant. bellatorum autem constantiores obsidentibus oppositi, è muris opus aggerũ prohibebant, & contra instrumenta oppugnantium, semper nouum aliquod obstaculum moliebantur. In nulla re autem æquè ac cuniculis superabant. Rex autem aduersus latrocinia quidẽ occultas excogitauit militum insidias quibus eorum reprimerentur excursus: inopiam verò alimentorum lõginquis transuectionibus adiuuari disposuit. ac pugnæ intenti, quamuis omnem modum audaciæ supergrederẽtur, Romanorum tamẽ peritia vincebantur. nihilominus apertè cum his, certa morte proposita, confligebant. Ex improuiso autem

Ant. lib. 14. cap. 28.

ἀγαφεὶς, καὶ αὐτὸς ὡς λῃ ἔτι θερμὸς ἐκ τῆ ἔσω λουσόμενος ἤει σεσωπωκότερον. εἷς γοῦν αὐτῆ παῖς εἵπετο, καὶ πρὶν εἰς τὸ βαλανεῖον εἰσελθεῖν, ἐναντίον αὐτῆ τὶς ἐντρέχει τῆ πολεμίων ξιφήρης, ἔπεστα δεύτερος, καὶ τρίτος, καὶ ἑξῆς πλείους. ὅτοι καταπεφόβιζεσαν μὴ ἐκ τ ὠθισμάτων εἰς τὸ βαλανεῖον ὠθισμένοι. τέως ἢ ἐσωπεπτηχότες, καὶ ἀγαλαυθάνοντες, ὡς ἐθάσαντο τὸν βασιλέα λυθέντες ὑπ' ἐκπλήξεως, αὐτὸν μὲν παρέτρεχον γυμνὸν ὄντα τρέμοντες, ὅλη ἢ τὰς ἐξόδους ἐχώρεσαν. τῆ μὲν οὖν ἄλλων, ἡδέως παρῆν καὶ τύχῃ ὁ συλληφόμενος τοὺς ἄνδρας, ἡρώδη ἢ ἀπέχρησε τὸ μηδὲν παθεῖν, ὡς τε ἀγαφθῆναι πάντες. τῆ δ' ὑστεραίᾳ, πάντων μὲν τὸν ἀπηγόρου στρατηγὸν καρατομήσας, ἀπήρτο ἢ ὅλη τῆς ὠθισμάτεως, πέμπει τῷ κεφαλῷ φερώρᾳ τῆ ἀδελφῆ, ποινὴν τῦ φονευθέντος αὐτῆ ἀδελφοῦ. καὶ γὰρ ἦν αὐτῷ, ὁ τὸν ἱππάρχον ἀνελών. λωφήσαντος ἢ τῦ χειμῶνος, ἤλαυνεν ὅπως ἱεροσολύμων, ἐ μέχει τῦ τείχους ἀγαγὼν τὴν δύναμιν, συνήγετο ἢ αὐτῆ τεῖον ἔτος ἐξ οὗ βασιλεὺς ἐν ῥώμῃ ἀπεδέδεικτο, περὶ τῦ ἱεροῦ στρατοπεδεύεται. ταύτῃ γὰρ ἦν δύσμαχον, καὶ καθ' ὃ πρὶν εἶλε πομπήιος τὴν πόλιν. διελὼν ἢ εἰς ἔργα τὴν στρατιὰν, ἐ τειμὼν τὰ περάσεια, τεῖα μὲν ἐγείρει χώματα. καὶ πύργους ἐποικοδομεῖν αὐτοῖς κελεύσας, καταλιπὼν τοὺς αὐχμηκωτάτους τῆ ἑταίρων ὅλη τῆ ἔργων, αὐτὸς εἰς σαμάρειαν ἤει, τὴν ἀλεξάνδρου τῦ ἀριστοβούλου μετὰ θυγατέρα καθωμολογημένου, ὡς ἔφαμεν αὐτῷ, ἐ παρέρχον ποιεῖται τῆς πολυορκίας τὸν γάμον. ἤδη γὰρ ὑπῆρχε τοὺς πολεμίους. γήμας ἢ ὑπέστρεφεν ὅλη ἱεροσολύμων μετὰ μείζονος δυνάμεως. συνῆπτε ἢ αὐτῷ καὶ σόσιος, μετὰ πλείστης σπαρᾶς, ἱππέων τε ἐ πεζῶν, ἣν περικπέμψας ὀλίγας τῆς μεσογείου, τὴν πορείαν αὐτὸς ὀλίγα φοινίκης ἐποιήσατο. συναθροισθείσης ἢ ἅπ' ὄλης δυνάμεως, εἰς ἕνδεκα μὲν τέλη πεζῶν, ἱππεῖς ἢ ἑξακισχιλίους δίχα τῆ ὑπὸ σωσίας συμμάχων, οἱ μὲν ἦσαν ὀλίγον ἦσαν, κατεστρατοπεδεύοντο τῦ βορείᾳ τείχους πλησίον, αὐτὸς μὲν πεποιθὼς τοῖς ἅ συγκλήτου δόγμασι, δι' ὧν βασιλεὺς ἀπεδέδεικτο, σόσιος ἢ ἀντωνίῳ τῆ πέμψαντι τὴν ὑπ' αὐτῆ σπαρᾶν ἡρώδη συμμάχων. τῆ ἢ ἀνὰ τὴν πόλιν ἰουδαίων τὸ πλῆθος, ποικίλως ἐτετάραχτο. καὶ γὰρ ὄχλῳ ἦν εὐθεζόμενον τὸ ἀσθενέστερον, δυσαίμονα ἐ πολλῷ θεωδέστερον τὸν τελδυήσοντα θεὸς τοῖς καιρὸς ἐλογοποίει, καὶ τῆ τολμηροτέρων κατὰ σίφος ἦσαν ληστείαν πολυτεροι, καὶ μάλιστα θεὶ τὴν πόλιν ἁρπαζόντων, ἐπειδὴ μήτε ἵπποις, μήτε ἀνδράσιν ὑπελέλειπτο τροφή. τῷ γε μὴν μαχίμου τὸ δυτακτότερον ἐτέτακτο θεὸς ἄμυναν τῆς πολυορκίας. τοῖς τε χωνοιῶτας, ἔργον ὂπο τῦ τείχους, καὶ τοῖς ὀργάνοις ἀντιμηχανώμενον ἀεί τι κώλυμα κρυπτερον. ἐν οὐδενὶ ἢ ἔτει, ὡς ἐν ταῖς μεταλλείαις θεῖπσαι τῆ πολεμίων. τῆ ἢ βασιλεῖ, θεὸς μὲν τὰς ληστείας ἀντεπενοήθησαν λόχοι, δι' ὧν αἰσελλε τὰς ἐπόδρομάς. θεὸς ἢ τὴν τῆ ὅλη πεδίων ὑποείαν, αἳ πόρρωθεν συγκομιδαί. τῆ ἢ μαχομένων θεὶ τῦ τῆ ῥωμαίων ἐμπειρία, καὶ τοι τόλμης ὑδεμίαν καταλιπόντων ὑποβολήν. φανερῶς μὲν οὖν ὁ συνεβρήγνυτο τοῖς ῥωμαίοις ὅτι θεοῦπλῳ τῆ θανάτῳ. ὅλα ἢ τῆ ὑπο-

ὑπὸ νόμων ἐν μέσοις αὐτοῖς ἐξαπίνης ἐφάνοντο, καὶ πρὶν καθασεισθῆναί τι τῶν τείχους, ἕτερον αὐτοχύσιν. καθόλου τε εἰπεῖν, ὅτε χερσὶν, ὅτε ὀπτανείοις ἔκαμνον, εἰς ἕκατον αὐτοῖς ἐγνωκότες. ἀμέλει τηλικαύτης δ' ἰσχύος ἀθεκαθέζομένης, πάντα μησὶ διέτριψαν τὴν πολιορκίαν, ἕως τῆς πρόσθεν τινὲς ὀλίγων ἐπιλέκτων ὀλιβίων τὸ τείχους θαρρήσαντες, εἰσπίπτουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἐφ' οἷς ἑκατονταρχαὶ σοσίου. πρῶτα μὲν τὰ περὶ τὸ ἱερὸν ἠλίσκετο, καὶ τῆς δ' ἰσχύος ὀλιγωθείσης παντάχοῦ φόνος ἦν μυρίος, τῆς μὲν ῥωμαίων ὀπὶ τῇ τριβῇ τῆς πολιορκίας διωργισμένων, τῶν δὲ περὶ πρόσθεν ἰουδαϊκοῦ, μηδένα ὑπολιπέσθαι ἀπροΐδοντος αἰτίπατρον. ἐσφάττοντο δὲ παμπληθεῖς, ἔνθα τοῖς στενωποῖς, καὶ κατὰ τὰς οἰκίας σωρηθέντες, καὶ τῆς ναοῦ περισφύγοντες. ἦν δ' ὅτε γηραιῶν ἔλεος, οὔτε ἀσθενείας γυναικῶν, ἀλλὰ καί τι γε περιστέποντος τὸ βασιλέως, καὶ φείδεσθαι παρακαλοῦντος, οὐδεὶς ἐπεῖχεν τῆς δεξιᾶς, ἀλλ' ὥσπερ μεμανῶτες πᾶσαν ἡλικίαν ἐπεξῆσαν. ἔνθα καὶ αἰτίγονος, μήτε τῆς πάλαι, μήτε τῆς τότε τύχης ἔννοιαν λαβὼν, κάτεισι μὲν ἀπὸ τῆς βαρέως, περιστέλλει δὲ τοῖς σοσίου ποσί. κἀκεῖνος μηδὲν αὐτὸν οἰκτείρας πρὸς τὴν μεταβολὴν, ἐπεγέλασέ τε ἀκρατὴς, καὶ αἰτιγόνην ἐκάλεσεν. ὁ μὲν ὡς γυναῖκά τε καὶ φευξῆ ἐλθόντα ἀφῆκεν, ἀλλ' ὁ μὲ δεθεὶς ἐφυλάττετο. περίνοια δὲ ἦν ἡρώδῃ κρατοῦντι τῆς πολεμίων τότε, κρατήσαι καὶ τῆς ἀλλοφύλων συμμάχων. ὥρμητο γὰρ τὸ ξενικὸν πλῆθος ὅλη θέαν τε τοῦ ἱεροῦ, καὶ τῆς κατὰ τὸν ναὸν ἁγίων. ὁ μὲν βασιλεὺς, τοῖς μὲν παρακαλῶν, τοῖς δ' ἀπειλούμενος, ἔστι δ' οὓς καὶ τοῖς ὅπλοις αἰσχελλεν, ἧττης χαλεπωτέραν τὴν νίκην ὑπολαμβάνων, εἴτι τῆς ἀθεάτων παρ' αὐτῆς ὀρθείη. διεκώλυσε δὲ ἤδη, καὶ τὰς κατὰ τὴν πόλιν ἁρπαγὰς, πολλὰ διατεινάμενος πρὸς σοσίον, εἰ χρημάτων τε καὶ ἀνδρῶν τὴν πόλιν ῥωμαῖοι κενώσαντες, καταλείψουσιν αὐτὸν ἐρημίας βασιλέα. καὶ ὡς ὅτι τοσούτων πολιτῆς φόνῳ, βεβαρὺ καὶ τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ἀπάλλαγμα κεῖνοι. τὸ δὲ, αὐτὴ τῆς πολιορκίας τὰς ἁρπαγὰς δικαίως τοῖς στρατιώταις ὀπιτρέπειν φαμένου, αὐτὸς ἔφη διανέμειν ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων τοῖς μισθοῖς ἑκάστοις. ὅπου τε τὴν λοιπὴν ἐξωνησάμενος πατρίδα, τὰς ὑποσχέσεις ἐπλήρωσε. λαμπρῶς μὲν γὰρ ἕκαστον στρατιώτην, ἀναλόγως δὲ τοῖς ἡγεμόνας, βασιλικώτατα δὲ αὐτὸν ἐδωρήσατο σοσίον· ὡς μηδένα χρημάτων ἀπελθεῖν δεόμενον, σόσιος δὲ χρυσοῦν ἀναθεὶς τῷ θεῷ στέφανον, ἀπέζευξεν ὑπὸ ἱεροσολύμων, ἄγων δεσμώτην αἰτίγονον αὐτωνίῳ. τοῦτον μὲν οὖν φιλοψυχήσαντα μέχρις ἑκάτης δὲ ψυχρᾶς ἐλπίδος, ἄξιος τῆς ἀβυσσίας πέλεκις ἐδέξατο. βασιλεὺς δὲ ἡρώδης δικαίνας τὸ κατ' ἀπόλιν πλῆθος, τοὺς μὲν τὰ αὐτοῦ φρονήσαντας, δυσεβείας τῆς τιμῆς καθίσατο, τοὺς δὲ αἰτιγονίους, αἱρεῖ, καὶ κατ' αὐτῶν ἤδη χρημάτων ὅσον εἶχε κόσμον καταπομπεύσας, αὐτονίῳ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἀπέπεμψεν. οὐ μὲν εἰσάπαξ ἐξωνήσατο τὸ μηδὲν παθεῖν. ἤδη γὰρ αὐτώνιος τῆς κλεοπάτρας ἔρωτι διεφθαρμένος, ἥττων ἦν ἐν πᾶσι τῆς ὀπιθυμίας. κλεοπάτρα δὲ διεξελθοῦσα τὴν γῆν καὶ τὴν ἑαυτῆς ὡς μηδένα τῆς ἀφ' ἅμιλλος

Romanis per cuniculos intermedios emergentibus, priùs quàm muri aliqua pars diruerétur, alteram eius vicem muniebant. Prorsus autem, neque manibus neque machinis deficiebant, quoniam vsque ad vltimum repugnare decreuerant, denique tanto exercitu circumsidente, per quinque menses obsidium tolerauerunt: donec quidam ex his quos lectos habebat Herodes, ausi murum trangredi, ciuitatem irrupere, & post eos Sosij centuriones. Igitur ante omnia fano proxima capiebantur: & infuso exercitu plurima vbique mors erat: Romanis quidem propter obsidionis moras iratis: Herodis verò manu Iudaica summo intenta studio, ne quis penitus ex aduersariis euaderet. Mactabantur autem quamplurimi, & per angustiores vicos oppidi, & in domos compulsi, etsi ad templum etiam confugissent: nec vlla erat, aut senectutis, aut muliebris infirmitatis miseratio. Denique licèt rex vbique mittens rogaret, vt parcerent, nemo tamen dexteram continuit: sed veluti furentes, omnem persequebantur ætatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neque priorem neque præsentem fortunam cogitans, domo descendit & ad pedes Sosij prosternitur. Ille autem nihil eum tantæ mutationis causa miseratus, & intemperanter derisit, & Antigonam appellauit: neque tamen etiam custodia liberum dimisit, vt fœminam. Itaque ille quidem vinctus asseruabatur. Herodes autem cùm iam hostes vicisset, vt externa quoque auxilia cõpesceret prouidebat. Visendi enim templi, sanctorúmque eius studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eámque rem, hos minis, alios precibus, nonnullos armis etiam refrænabat: acerbiorem, quàm si victus fuisset, existimans sibi fore victoriam, si quod videri nefas esset, culpa sua visum fuisset. mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit, multa inuectus in Sosium, si vacuefacto viris & pecuniis oppido, Romani regem se solitudinis reliquissent, qui pro tanta ciuium cæde, totius orbis terræ imperium, vile pretium iudicaret. Illo autem iustum esse dicente, vt pro labore obsidionis, prædandi licentiam milites haberent: ipse de suis facultatibus mercedem singulis distributurum se asseuerauit. Atque ita redemptis patriæ reliquiis, promissa compleuit. Nam & militum quemque liberaliter, & pro merito, duces, ipsúmque Sosium regia largitate donauit, vt nemo egens pecuniis abiret. Post hæc Sosius aurea corona Deo dedicata, ex Hierosolymis remeauit, Antonio vinctum Antigonum ducens. & illum quidem vana spe vitæ cupidum vsque ad vltimum diem, ignauia digna securis excepit. Rex autem Herodes discreta multitudine ciuitatis, suarum quidem partium studiosos, quo magis benevolos sibi faceret, honorificè tractabat, Antigonianos autem neci tradebat. & cùm pecunia defeciſſet, diuiso quicquid ornamentorum haberet, Antonio eiúsque comitibus misit, non tamẽ omnino ne quid pateretur redemit. Iam enim Antonius Cleopatræ amore corruptus, in omni re cupidini cesserat. Etenim Cleopatra, vbi tanta cognationem suam sæuitia persecuta est, vt neque propinquus sanguine

Ant. lib. 15. cap. 1.

superesset, cædis rabiem contulit in extraneos: A Syrotúmque optimates apud Antonium criminando suadebat eos interfici vt eo modo cuiusque possessiones dominio suo faciliùs quæreret. Postea verò quàm in Iudæos atque Arabes vsque extendit auaritiam, vt reges eorum Herodes & Malichus interirent, occultè moliebatur. Cui cùm verbotenus annuisset Antonius, occidere quidem bonos viros B tantósque reges iniustum esse duxit: verum inter amicos vltrà non habuit, sed multa terra ex eorum præcisa finibus, & quod erat in Hierichunte palmetum in quo balsamum gignitur, & ciuitates præter Tyrum & Sidonem cunctas intra flumen Eleutherum ipsi dedit. Quorum potita dominio, ad Euphratem vsque Parthis bellum inferentem prosecuta Antonium, per Apamiam & Damascum in Iudæam venit. Atque hic Herodes, licèt magnis muneribus infensum eius animum mitigasset, tamen ducentis talentis annuis abscissas regno suo possessiones impetrat sibi locari: ipsámque omnibus obsequiis placans, Pelusium vsque deducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat, captiuúmque Artabazen Tigranis filium dono Cleopatræ ducebat. Nam cum pecuniis omníque præda, Parthus illi statim condonatus est.

ὑπολείπεσθαι, τὸ λοιπὸν ϖρὸς τοὺς ἔξωθεν ἐφόνα, Ϛ τοὺς ἐν τέλει σύρων ὀχλαλοῦσα ϖρὸς τ̀ αὐτώνιον, ἀναρρεῖν ἔπειθεν, ὡς ἂν τῇ κτήσεων ἑκάστῳ ῥᾳδίως χρωμένῃ δι' αὐτόν. ἔτι ϑ' ἑκτείνουσα τ̀ πλεονεξίαν ὅτι ἰουδαίους μὲν ἀράβας, ὑϖηρχάζετο τοῖς ἑκατέρων βασιλεῖς ἡρῴδου Ϛ μάλιστον ἀναιρεθῆναι. μέχρι γοῦν τῆς ϖρὸς ἄγμάτων ὀπιδύσας αὐτώνιος, τὸ κτεῖναι μὲν ἄνδρας ἀγαθοὺς, καὶ βασιλεῖς τηλικούτους, ἀνόσιον ἡγεῖτο, τὸ δ' ἐν τούτων ἔγγιον φίλος ἦ), διεκρούσατο. πολλὰ δ' τ̀ χώρας αὐτῷ ἀποτεμόμενος, καὶ δὴ καὶ τὸν ἐν ἱεριχοῦντι φοινικῶνα, ἐν ᾧ γλυκάταν τὸ βάλσαμον, ἐδίδωσιν αὐτῇ. πόλεις τε, πλὴν τύρου καὶ σιδῶνος, ἃς ἐντὸς ἑλαθέρου ποταμοῦ πάσας. ὧν γλυκείᾳ κυρία, καὶ ϖροπέμψασα μέχρις διφράτου τ̀ αὐτώνιον ὑπερβαλλούσῃ ϖαρθοις, ἦκεν εἰς ἰουδαίαν, δι' ἀπαμείας καὶ δαμασκοῦ. κἀνταῦθα μεγάλαις μὲ αὐτῆς τιμῇ δυσμένειαν διορᾶς ἡρῴδης ἐμελλίσατο. μαθοῦσα δ' Ϛ τὰ τ̀ βασιλείας ὑπόρρα- C γῆ χωρία διακοσίων ταλάντων, εἰς ἕκαστον ἑαυτῆς. ϖροπέμπει δ' αὐτὴν μέχρι πηλουσίου, πάσῃ θεραπείᾳ καταχρώμενος. καὶ μετ' ὀ πολὺ, παρῆν ἐκ ϖάρθων αὐτώνιος, ἄγων αἰχμάλωτον ἀρταβάζην τὸν τιγράνου παῖδα, δῶρον κλεοπάτρᾳ. μεθ' ἣν τῇ χρημάτων, καὶ τ̀ λείας ἁπάσης, ὁ ϖάρθος δωρεὰν ἐχωρίσθη.

CAP. XIV. De insidiis Cleopatræ in Herodē, & Herodis prælio cōtra Arabas, & ingenti terræ motu. Ant. lib. 15. cap. 5.

COncitato autem bello Actiaco, Herodes quidem cum Antonio proficisci paratus erat, & aliis per Iudæam turbis liberatus, & Hyrcanio potitus, quem vicum Antigoni soror tenebat: veruntamen à Cleopatra callidè ne periculorum Antonij particeps fieret, intercluſus est. Regibus enim, vt diximus, insidias tendens, bellum in Arabas, vt Herodi committeret, persuadet Antonio. quos si vicisset, Arabiæ: sin autem victus esset, Iudææ domina constitueretur, alterúmque potentium per alterum pessundaret. Sec hoc eius consilium Herodi feliciter cessit. nam primùm in Syros hostes ducens, E magnum quem conflauerat equitatum, circa Diospolim in eos mittit, & quamuis fortiter resistentes, superauit. qui cùm iam victi essent, magno motu Arabes suscitantur: & infinita manus in Syriæ cœles Canatham congregati, expectabant Iudæos. vbi rex eos Herodes cum exercitu aggressus, bellum consultius administrare tentabat, castráque muro cingi præcipiebat. non tamen ei paruit F multitudo, sed priore victoria freti Arabas impetunt, & prima coitione in fugam versos vrgebant: in persecutione verò insidiis periclitatur Herodes, Canathensibus ab Athenione immissis, qui ex Cleopatræ ducibus semper ei fuerat inimicus. Namque horum incursu recreati Arabes, pugnam repetunt: iunctísque agminibus circa saxosa loca & deuia, Herodis militem fugant, plurimis cæde prostratis. Qui verò ex prælio seruati sunt, in vicum Ormizam G confugiunt. vbi etiam castra eorum cum hominibus circumuenta Arabes, sicut erant plena ceperunt. Neque multo pòst accepta clade, Herodes aderat cum auxiliis, seriùs quā vsus popoſcit. Huius ei vulneris causa fuit: præposi-

Κεφάλαιον ιδ'.

ΤΟΥ δ' ἀκτιακῆς ϖολέμε συνερρωγότος, παρεσκεύασο μὲ ἡρῴδης αὐτωνίῳ συνεξορμᾶν, ὡς ἤδη τ̀ τε ἄλλων τ̀ κ' ἰουδαίαν ἀϖηλλαγμένος ϑορύβων, καὶ κεχειρικὼς ὑρκανιαν, ὃ δὴ χωρίον ὁ αὐτηγόνε κατεῖχεν ἀδελφή. διεκλείσθη γὰ μὲν ϖανούργως ὑϖὸ τ̀ κλεοπάτρας συμμεταχεῖν τ̀ κινδύνων αὐτωνίῳ, τοῖς δὲ βασιλεῦσιν ὡς ἔφαμεν ὑϖεβαλλύετο, πείθει τ̀ αὐτώνιον, ἡρῴδῃ ἐμϖιστεῦσαι τ̀ ϖρὸς ἄραβας ϖόλεμον, ἵν' ἢ κρατήσαντος, ἀραβίας, ἢ κρατηθέντος, ἰουδαίας ἡμῖν δεσπότης, Ϛ θατέρων τῆ δυνάμεων καταλύσαι τὸ ἕτερον. ἔρρεψε μὲν τοι καθ' ἡρῴδου τὸ βάλδμα. ϖρῶτον μὲν δὴ ῥᾴδιον κατὰ τ̀ ϖολεμίων ἄγων, καὶ ϖολὺ συγκεχυμένους ἱππικόν, ἐϖαφίησιν αὐτοῖς ϖρὸς διόασολιν, ἐκρατήσε τε καί τοι καρτερῶς αὐτῶν διαταξαμένων. ϖρὸς δ' τ̀ ἥτταν, γίνε) μέγα κίνημα τ̀ ἀράβων, Ϛ σωαθροισθέντες εἰς κάναθα τῆς κοίλης συρίας, ἄϖειρον τὸ ϖλῆθος, τοῖς ἰουδαίοις ἔμμον. ἔνθα μ' τ̀ δυνάμεως ἡρῴδης ἐϖελθών, ἐϖειρᾶτο ϖερμηθέσερον ἀφηνιάζοντ τ̀ ϖολέμε, Ϛ στρατόπεδον ἐκέλδυσε τειχίζειν. ὑ μὲν ὑϖήκοος τὸ ϖλῆθος, ἀλλὰ τῇ ϖρότερα νίκῃ τεθαρρηκότες, ὥρμησαν ὅτι τοῖς ἄραβας, καὶ ϖρὸς τὸν ϖρώτον ἐμβολὸν ζωσάντας, ἐδίωκον. ὑϖεβαλλύετο δ' ἡρῴδης ἐν τῇ διώξει, τοῖς ἐκ τῆ κανάθων ὑϖηκόοις ἀϖέντος ἀθλίως, ὃς ἦν αὐτὸ τῆ κλεοπάτρας στρατηγῶν ἀεὶ διάφορος. ϖρὸς γὰ τὸν τούτων ὑϖόϑεσιν ἀναθαρρήσαντες οἱ ἄραβες, ὑϖεστρέφοντο, καὶ συνάψαντες τὸ ϖλῆθος ϖρὸς ϖεζὸν καὶ δύσβατα χωρία, ἔϖεμϖον τοὺς ἡρῴδου, ϖλείσ'ον τε αὐτῶν φόνον εἰργάσαντο. οἱ δ' διασωθέντες ἐκ τ̀ μάχης, εἰς ὅρμιζα καταφεύγουσιν, ὅϖου καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῆ ϖροσχόντες, αὖϑις ἀνδρεῖον εἶλον οἱ ἄραβες, μετ' ὀ πολὺ δ' τῆς συμφορᾶς, βοήϑειαν ἄγων ἡρῴδης, παρῆν τ̀ χρείας ὕστερος. ταύτης τῆς πληγῆς ἄϖιον αὖϑις, τὸ τῆ ταξιαρχῶν

ἀρχῶν ἀπειθὲς κατέστη. μὴ γὰρ ἐξαπιναίως τὸ συμβολῆς ἡμῖν ἡμέρας, ἐν αἷ Ἀθηνίων δύρε κρατῆσαι δόκησις ἐπιμονήσατο μᾶλλον τοῖς Ἄραψι αὖθις ἀεὶ τὴν χώραν κατασχίζειν, ὡς ἀναπαλίσασθαι τὴν μίαν αὐτοῖς νίκην πολλάκις. ἀμυνομένῳ γὰρ τοῖς ἐχθροῖς, ὁπότε συμφορά δαιμόνιος ἄλλη, κατ' ἔτος τὸ βασιλείας ἕβδομον, ἀκμάζοντος τῷ περὶ Ἄκτιον πολέμου. καὶ γὰρ ἀρχομένῳ ἔαρος ἡ γῆ σεισθεῖσα, βοσκημάτων μὲν πλῆθος ἄπειρον, ἀνθρώπων δὲ ζεῖς διέφθειρε μυριάδας, τὸ δὲ στρατιωτικὸν, ἔμεινεν ἀβλαβές. ὑπαθρον γὰρ ηὐλίζετο. κἀν τούτῳ τοῖς Ἄραψι, ὅτι μεῖζον θάρσος ἦρεν ἡ φήμη, προσλογοποιοῦσα τοῖς συμφοραῖς ἀεί τι χαλεπώτερον, ὡς πάσης Ἰουδαίας καταῤῥιμμένης. οἰηθέντες γοῦν ἐρήμου τὴν χώραν κρατήσειν, ὥρμησαν εἰς αὐτὴν προθυμούμενοι τοῖς πρέσβεις, οἳ πρὸ Ἰουδαίων ἐτύγχανον ἥκοντες πρὸς αὐτούς. πρὸς δὲ τὴν ἐμβολὴν καταπλαγὴν τὸ ἔθνος, καὶ μεγέθει συμφορῶν ἐπαλλήλων ἔκλυτον συναγαγὼν ἡρώδης, ἐπειρᾶτο παραθαρρύνειν ὅτι τοῖς ἄμεινον λέγων τοιάδε. προσλογώτατά μοι δοκεῖ τὸ παρὸν ὑμᾶς καθάπτεσθαι θεός, πρὸς μὲν γὰρ τὰς δαιμονίους πληγὰς ἀθυμεῖν εἰκὸς ἐμοὶ τὸ δὲ αὐτὸ καὶ πρὸς ἀνθρωπίνην ἐφορᾶν πάσχειν, ἀνάῤῥων. ἐγὼ γὰρ τοσοῦτον ἀποδέω καταπλήττεσθαι τοῖς πολεμίοις μὴ τὸν σεισμὸν, ὥστ' ὑπολαμβάνειν τὸν θεὸν, ἁρπάσαι δίκαιον τοῦτο καθεῖναι τὴν δουλῶσαι δίκης ἡμῶν. ἐπὶ γὰρ τοσοῦτον ὅπλοις, ἢ χερσὶ πεποιθότες, ὅσον τοῖς αὐτομάτοις ἡμῖν συμφοραῖς ἥκομεν. σφαλερὰ γὰρ ἐλπὶς ἐξ ἰδίας ἰσχύος, ἀλλ' ἐξ ἀλλοτρίας ἡ τιμῶσα κακοπραγίας. ἔστε γὰρ τὸ δυσυχεῖν, ἔστε τὸ σωφρονεῖν ἐν ἀνθρώποις βέβαιον, ἀλλ' ἔστιν ἰδεῖν ἐπαμειβομένοις εἰς ἑκάτερον τὴν τύχην. καὶ τοῦτο μάθοιτε ἂν ἐξ οἰκείων ὑποδειγμάτων. τὴν γοῦν πρώτην μάχην κρατοῦντων, ἐκράτησαν ἡμῶν οἱ πολέμιοι, καὶ καθ' ὃ τὸ εἰκὸς νῦν ἁλόντας κρατήσειν δοκοῦντες. τὸ μὲν γὰρ ἄγαν πεποιθὸς, ἀφύλακτον, οἱ φόβοι δὲ, διδάσκουσι προμήθειαν. ὡς τε ἐμοιγε καὶ τὸ δεδοικότος ὑμᾶς θρασέως θαῤῥεῖν. ὅτε γὰρ ἐθρασύνεσθε πέρα τοῦ δέοντος κατὰ τῶν ἐχθρῶν, καὶ πρὸς τὸν ἐμὸν γνώμην ἐξορμήσαντε, καιρὸν ἔσχεν ἡ Ἀθηνίωνος ἐνέδρα. νῦν δὲ ὅπως ὑμᾶς, καὶ τὸ δοκοῦν ἀθυμον ἀσφάλειαν ἐμοὶ νίκης ἐγγυᾶται. χρὴ μὲν τοι μάχεσθαι τοῦ μέλλειν ἕνεκ' ἔχθρ, ἐν δὲ τοῖς ἔργοις ἐλπίδι τὰ φρονήματα, καὶ πεῖσαι τοὺς ἀσεβεστάτους, ὡς ὅτε ἀνθρώπειόν τι κακὸν, οὔτε δαιμόνιον ποτὲ ταπεινώσει τὸν Ἰουδαίων ἀνδραγαθίαν, ἐφόσον τὰς ψυχὰς ἔχουσιν, ἀλλ' ὠφέλησαι τις ἄραβα τὴν ἑαυτοῦ ἀγαθῶν δεσπότην ἡγούμενον, ὃν παρ' ὀλίγον πολλάκις αἰχμαλώτων ἔλαβεν. μηδὲ ὑμᾶς ταράσσετω τὰ τῆς ψυχῆς κινήματα, μηδὲ ὑπολαμβάνετε τὸν σεισμὸν ἑτέρας συμφορᾶς ἑτέρων γενέσθαι σημεῖον. φυσικὰ γὰρ τὰ τῆς στοιχείων πάθη, καὶ οὐδὲν ἀνθρώποις πλέον, ἢ τῷ ἑαυτοῖς βλάβῃ διαφέρει. λοιμοῦ μὲν γὰρ καὶ λιμοῦ, καὶ τῆς χθονίων ἐφορμῆς ἐπιφοιτᾷ αἴ τι σημεῖον βραχύτερον. αὐτὰ γὰρ ταῦτα, ἀδιαφθορίᾳ ἔχει τὸ μέγεθος. ἐπεὶ τὸ δυνάμενον τοῦ σφετέρου μεῖζον ἡμᾶς βλάψαι κρατήσας ὁ πόλεμος; τέρας μὲν τοι μέγιστον ὁλόσχερος

torum militibus contumacia, quòd iussis obedire noluerunt. non enim repentino commisso prælio vllum Athenio insidiandi tempus habuisset. rursus tamen victus est Arabas, assiduis fines eorum incursionibus infestans: quódque semel victus est, sæpe rependit. Sed dum inimicos persequitur, incurrit ei diuinitus alia calamitas, septimo regni anno & Actiaco bello feruente. namque veris initio terra mota, infinita quidem pecorum, triginta verò hominum millia peremit, cùm exercitus mansisset incolumis, quoniam sub diuo tendebat: ibique Arabas in maiorem audaciam fama sustulit, tristibus nuntiis grauiùs semper aliquid affingens. vnde velut omni subuersa Iudæa, terræ obtinendæ spe, quia neminem superesse credebant, in eam irruunt, legatis priùs interfectis, qui ad se venerant à Iudæis. Herodes autem aduentu hostium perterritam suorum multitudinem, tam magnitudine, quã assiduitate calamitatum fractam, ad repugnandum incitare tentabat: hæc dicens: Rationem habere non videtur, cur vos præsens formido perculerit. nam diuinæ quidem indignationis plagas mœrori vobis esse non miror. Ignauum autem est perpeti idem, etiam cum incursus hominum repellendi sunt. Ego enim tantum abest, vt hostes post terræmotum pertimescam, quòd magis putauerim Deum hanc illis illecebram immisisse, vt pœnas redderent. non enim tantùm manu armisque freti, quantum nostris calamitatibus, veniunt. Fallax autem spes est, quæ non suis viribus nititur, sed alienis aduersis. Neque verò vel secundæ res, vel contrariæ, apud homines certæ sunt: sed in vtramque partem videas fortunam nutare vicissim, vt exempla vobis propria demonstrabunt. Nempe prælio superiore victores, pòst ab hostibus victi sumus. & nunc ergo, quantum æstimare licet, illi capiuntur, victores se fore credentes. Nimis enim confidens incautus est: metus autem prouidentiam docet. itaque mihi quidem hoc ipsum quod timetis, fiduciam suggerit. Nam cùm ferociores quàm opus erat fuistis, & præter voluntatem meam in hostes egressi estis, Athenion insidiandi tempus inuenit. nunc autem vestra cunctatio, & minus alacer animus, vt videtur, certam mihi victoriam spondet. Conuenit tamen ante prælium sic esse affectos, in ipso autem opere virtutem exerere: conscelerati sque hostibus planum facere, quòd neque humanum aliquod malum, neque ira cælestis vnquam deprimit fortitudinem Iudæorum, donec spiritum vitæ ducunt, vel eorum quisquam in bonis suis Arabas dominari patietur, quos aliquoties pènè captiuos abduxit. nihil autem vos terreat rerum anima carentium metus: neque arbitremini, terræ concussionem, alicuius futuræ cladis esse portētum. Naturalia nanque sunt elementorum quoque vitia: nullúmque damnum inferunt, nisi quod ex ipsis euenerit. nam pestilentiæ quidem, vel famis, vel terræmotus signum aliquod tardante malo fortasse præcesserit: ipsa verò cum extiterint, sui magnitudine finiuntur. Cæterùm quid nobis amplius quàm terræ concussio, bellum nocere poterit etiam victis? Imò enim verò maximum imminentis excidij monstrum,

sponte sua, neque alienis manibus inimicis accidit, qui legatos nostros præter omnium hominum leges crudeliter mactauerunt, talésque Deo pro belli euentu hostias ceciderunt. Non enim effugiunt maximum eius lumen inuictámque dexteram, sed continuò pœnas dabunt: si patrio repleti spiritu, in vindictam violati fœderis animos excitemus, pergite quisque non pro coniugibus neque pro liberis, aut pro patriæ periculis pugnaturi, sed legatorum cædis vltores. Illi melius quàm nos, qui viuimus exercitum regent: vobisque mihi obedientibus, periclitabor ipse pro cæteris. Pro certo enim sciatis, fortitudinem vestram sustineri non posse, nisi temeritate lædatur. His adhortatus milites, vbi eos alacres vidit, sacra Deo celebrauit: deinde cum exercitu Iordanem fluuium transgressus est. Castris autẽ Philadelphiæ positis, haud procul ab hostibus, quasi de interiacente castello contenderet, pugnam eminus irritabat, quamprimùm cupiens congredi. nam & hostes præmiserant, qui castellum occuparent. Sed illos quidem regij facilè repulerunt, collémque tenuerunt. ipse verò quotidie producto ad prælium milite, instructáque acie, Arabes lacessebat. Cùm autem nemo contra procederet (quędam enim eos vehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux Altemus timore obriguerat) vallum eorum disturbat ipse aggressus: eóque modo coacti ad pugnam confusis ordinibus, mixtíque cum equitibus pedites egrediuntur: etsi multitudine superiores, Iudæis tamen alacritate impares, quamuis audaciores eos faceret victoriæ desperatio. & quandiu quidem restiterunt, non magna eorum cædes facta est: vbi verò terga nudauerunt, multi à Iudæis, multi verò à semetipsis conculcati perierunt: Denique millia v. in fuga ceciderunt, cæteráque multitudo intra vallum compulsa est, eósque statim circumeptos obsidebat Herodes. & licèt armis propè adesset excidium, tamen aquæ penuria vehementer vrgebat. Cúmque rex arrogantiùs eorum legatos despiceret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerentibus, magis instaret. denique ardescente siti, cateruatim exeuntes, vltro se Iudæis tradebant, adeò, vt quinque diebus quatuor millia vincirentur, sexto reliqua multitudo ad pugnam desperata salute procederet. Quibus congressus Herodes, iterum septem millia circiter sternit: & tam magna plaga vltus Arabiam, extincto virorum eius spiritu, tantum profecit, vt eius patronus ab ea gente optaretur.

γενομένας τοῖς ἐχθροῖς, ἃ αὐτομάτως ἐδὲ δι' ἀλλοχείας, οἱ πρέσβεις ἡμετέρους παρὰ τ πάντων ἀνθρώπων νόμον, ὡμῶς ἀπέκτειναν, & ὁσιάυτα τῷ θεῷ θύσαντα περὶ τ πολέμου κατέσρεψαν. ἀλλ' ὁ δεξιὸν τ μέγαν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ, καὶ τ ἀήττητον δεξιάν. δώσουσι γὰρ ἡμῖν αὐτίκα δίκας ἀντὶ τ παρὰ φύσιν φρονήματος, εἰ δὲ αὐθαδιάσαντες τιμωρεῖ τῷ παρανομηθέντων αἵμασι ὧμῶν. ἵππεις ἐχ ὑπὲρ γυναικὸς, οὐδὲ τέκνων, οὐδ' ὑπὲρ κινδυνώδους παρίδος, ἀλλ' ὑπὲρ τῷ πρέσβεων ἀμυνόμενοι. ἐκεῖνοι στρατηγοῦσι τ πολέμου τ ζώντων ἡμῶν ἄμεινον. θαρσεῖν δὲ δεῖ τ ἑαυτῶν ἀνδρίαν ἀνυπόστατον, ἐὰν μὴ θρασύτητά τινι βλαβῆτε. τούτοις παρακελευσάμενος τ στρατὸν, ὡς εἶδεν θρασυμους ἔθνη τῷ θεῷ, καὶ μὴ τ θυσίαν, διέβαινε τ Ἰορδάνου ποταμὸν μὴ τ δυνάμεως. στρατοπεδευσάμενος δὲ περὶ φιλαδελφίαν, ἔγγυς τ πολεμίων, θαρρῶν τῇ μεταξὺ φρουρίᾳ, θαρρῶν αὐτοὺς ἀκροβολίζεσθαι, βουλόμενος ἐν τάχει συμβαλεῖν. ἔτυχον γὰρ κἀκεῖνοι πυλὰς θρασυπερμόφους, τοὺς καταλειφθέντας τὸ ἔρυμα. τούτους μὲν οὐκ ἀπεκρύσαντο ταχέως οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τ βασιλέως, καὶ τ λόφον κατέχον. αὐτὸς γὰρ καθ' ἡμέραν θρασύνων τ δύναμιν εἰς μάχην, παρέταξε, & θρασυκαλεῖτο τοὺς ἀραβας. ὡς γὰρ ἐδεὶς ἐπεξῆει, δεινὴ γάρ τις αὐτοὺς κατάπληξις εἶχε, καὶ θρασὺ τ πλῆθος ὁ στρατηγὸς ἔλθεμος αὖος ὢν τῇ δίκῃ, θρασελθὼν ἐταράραξεν αὐτῶν τὸ χαράκωμα. καὶ τούτῳ συναναστραφέντες, ἔξιασιν ὅπλ τ μάχην ἄτακτοι, καὶ πεφυρμένοι τοῖς ἵπποις οἱ πεζοὶ, πλῆθει μὲν οὐ τῷ ἰουδαίων θρασῶσαν, ἐλείποντο γὰρ τ θρασυμίας, καί τοι ἀλλὰ τ ἀπόγνωσιν τ νίκης, ἦσαν & αὐτοὶ θρασάβολοι. δύο μάχει μὲν αὐτεῖχον, ἐ πολὺς ἦν αὐτῷ φόνος. ὡς γὰρ ὑπέδειξαν αὐτῷ τὰ νῶτα, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τ Ἰουδαίων, πολλοὶ γὰρ ὑπὸ σφῶν αὐτῷ συμπατούμενοι, διεφθείροντο. πεντακισχίλιοι γοῦν ἔπεσον ἐν τῇ τροπῇ, τὸ γὰρ λοιπὸν πλῆθος, ἔφθη σωσωθὲν εἰς τὸ χαράκωμα. τούτοις θρασχὼν ἐπολιόρκει, καὶ μέλλοντας ἁλώσεσθαι τοῖς ὅπλοις, θρασκατήπειγεν ἡ δίψα, τῷ ὑδάτων ὑπολιπόντων. ὑπερφαίνει γὰρ θρασβουλομένοις ὁ βασιλεὺς, & λίτρα διδόντων πεντακόσια τάλαντα μᾶλλον ἐπέκειτο. τῇ γὰρ δίψει ἐκκαίοντος, ἐξιόντες καὶ πλῆθος ἐπεχείριζον σφᾶς αὐτοὺς τοῖς ἰουδαίοις ἑκόντες. ὡς πέντε μὲν ἡμέρας, τρισχιλίους διεθῦσαν, τῇ γὰρ ἕκτῃ, τὸ λοιπόμενον πλῆθος, ὑπ' ἀπογνώσεως ἐξελθεῖν ὅπλ μάχει, οἷς συμβαλὼν ἡρώδης, πάλιν εἰς ἑπτακισχιλίους ἔκτεινεν. τηλικαύτῃ γὰρ πληγῇ τ ἀραβίαν ἀμυνόμενος, καὶ σβέσας τῷ αὐθρῶν τὰ θρονήματα, θρεῦκοψεν ὡς τε καὶ θρος ἄτης ὑπὸ τ ἔθνους αἰρεθῆναι.

CAP. XV. Herodes exaltatus in regnum. Ant. lib. 15. cap. 7.

MOx autem illum excepit desueta rerum solicitudo propter amicitiam Antonij, post victoriam Cæsaris apud Actium. Verùntamen plus timoris habebat, quàm ipse patiebatur. Nec enim Cæsar victum iudicabat, Antonium, donec Herodes cum eo superesset. Itaque rex periculis decreuit occurrere: Rhodúmque transmissus, vbi Cæsar eo tempore morabatur, adiit eum sine diademate veste quidem cultúque priuato, sed fastu regio, neque dissimulata veritate coram eo

Κεφάλαιον ιε'.

ΜΕταλαμβάνει ὁ αὐτὸν διθέως ἡ θρεῖ τῷ ὅλων θραγμάτων φροντὶς, διὰ τὴν θρὸς αὐτόνιον φιλίαν, καίσαρος ἤδη θρεῖ ἄκτιον νενικηκότος. παρεῖχε μὲν τοι δέος πλέον, ἢ ἔπραττεν. ἔπω γὰρ ἐαλωκέναι καίσαρ αὐτόνιον ἐκείνευεν, ἡρώδου συμμάχοντος. ὅτε μὲν βασιλεὺς ὁμόσε χωρῆσαι τῷ κινδύνων διέγνω, καὶ πλεύσας εἰς ῥόδον, ἐνθα διέτριβε καίσαρ, θρόσωπον αὐτῷ διάδημα θρεθήκατο, ἡ μὲν ἐσθῆτα & τὸ σῶμα ἰδιώτης, τὸ δὲ φρόνημα βασιλεύς. μηδὲν γοῦν τῆς ἀληθείας ὑποστειλάμενος, αὐτίκα μὲν

ἐξ

ἐπικρὶς εἶναι, ἐγὼ καῖσαρ, ὑπ' ἀντωνίου τῆς ἰουδαίων βασιλεὺς γεγενημένος, ἐν πᾶσιν ὁμολογῶ γεγονέναι βασιλεὺς χρήσιμος ἀντωνίῳ, καὶ οὐδὲ τοῦτο ἂν ὑπεσχόμην ἐρεῖν, ὅτι πάντες ἂν με μετὰ τῆς ὅπλων ἐπείρασας· εἰ μὴ διεκώλυσαν ἄραβες. καὶ συμμαχίαν μέν τοι γε αὐτῷ κατὰ τὸ δυνατὸν, καὶ σίτου πολλὰς ἔπεμψα μυριάδας, ἀλλ' οὐδὲ μετὰ τῶν ἐν ἀκτίῳ πληγῶν, κατέλιπον τὸν ἀρχέτεω. ἐγνώμην ἦ σύμβουλος ἄριστος, ὡς οὐκέτι χρήσιμος ἦμεν σύμμαχος, μίαν ἔτι λέγων τῆς παμβέστατον διόρθωσιν, τὸν κλεοπάτρας θάνατον, καὶ ἀπελόντι, καὶ χρήματα, καὶ τείχη πρὸς ἀσφάλειαν, καὶ στρατιὰν, καὶ ἐμαυτὸν ὑπισχνούμενον κοινωνὸν τοῦ πρὸς σε πολέμου. τῶν ἦ ἄρα τὰς ἀκοὰς ἀπέφραξαν οἱ κλεοπάτρας ἴμεροι, καὶ θεὸς ὁ σοὶ τὸ κρατεῖν χαρισάμενος. συνῆπτημαι ἦ αὐτοκράτωρ, ἐς τὸ θεῖκα μετὰ τῆς ἐκείνου τύχης τὸ δέδημα πρὸς σὲ ἦ ἦλθον, ἔχων τιν' ἀρετὴν τῆς σωτηρίας ἐλπίδα, καὶ προὔλαβον ἐξεταθήσεσθαι ποτὲ πρὸς φίλος, ἢ τινὸς ἐγνώμην. πρὸς ταῦτα καῖσαρ. ἀλλὰ σώζου γε ἔφη, καὶ βασιλεῦε νῦν βεβαιότερον. ἄξιος γὰρ εἰ πολλῶν ἄρχειν, ὅτῳ φιλίας προῖσάμενος. πειρῶ ἦ καὶ τοῖς δυτυχεστέροις δέδεμθαι πιστὸς, ὡς ἔγωγε λαμπροτάτας ἐκ τοῦ σοῦ φρονήματος ἐλπίδας ἔχω. καλῶς μέν τοι γε ἐποίησεν ἀντώνιος κλεοπάτρᾳ πειθεὶς μᾶλλον ἢ σοί. καὶ γὰρ σὲ κεκερδήκαμεν, ἐκ τῆς αἰσίας αὐτοῦ. κατάρχεις ἦ ὡς ἔοικεν δυποΐας, διόμοι γράφει βιτίδιος συμμαχίαν σε πεπομφέναι πρὸς τοὺς μονομάχους αὐτοῦ. νεῦ μέν σοὶ δόγματι τὸ βέβαιον σοῦ τῆς βασιλείας δέδεμαι. πειράσομαι ἦ καὶ αὐθις ἀγαθόν σε ποιεῖν, ὡς μὴ ζητοίης ἀντώνιον. τούτοις φιλοφρονησάμενος τὸν βασιλέα, καὶ προθεὶς αὐτῷ τὸ δέδημα, δόγματι διεσήμανε τιν' δωρεὰν, ἐν ᾧ πολλὰ μεγαλοφρόνως εἰς ἔπαινον τοῦ αὐδρὸς ἐφθέγξατο. ὁ δὲ, δεόμενος ὑπομειλιξάμενος αὐτὸν, ἐξητεῖτο παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος φίλων ἀλέξανδρον, ἱκέτιν ἡγούμενον. ἐνίκα ἦ ἡ καίσαρος ὀργὴ, πολλὰ καὶ χαλεπὰ μεμφομένου τὸν ἐξαιτούμενον, οἷς διεκρούσατο τιν' δέησιν. μετὰ ἦ ταῦτα πορευόμενον ἐπ' αἰγύπτου διὰ συρίας καίσαρα, παντὶ τῷ βασιλικῷ πλούτῳ διέκρινος ἡρώδης, τότε πρῶτον καὶ συνεπάσατο ποιουμένῳ τοῦ πτολεμαΐδα τῆς δυνάμεως ἐξέτασιν, εἰσίασί τε σὺν ἅπασι τοῖς φίλοις, μεθ' οὓς καὶ τῇ λοιπῇ στρατιᾷ πρὸς εὐωχίαν πάντα διέθηκε. πρυτάνεσι ἦ καὶ διὰ τῆς αὐδρὸς πορευομένοις μέχρι πηλουσίου ὕδωρ ἄφθονον, ἐπανιοῦσι τε ὁμοίως, ὑδὶ ἔστιν ὅτι τῷ ὑπαιθρείων ἐνέδειπνε τῇ δυνάμει. δόξαν μὲν αὐτῷ τε καίσαρι ἐς τοὺς στρατιώτας παρέσχε, πολλῷ βραχυτέρων ἡρώδη πρεῖναι βασιλείαν, πρὸς ἃ παρέχειν. διὰ τοῦτο ὡς ἦκεν εἰς αἴγυπτον, ἤδη κλεοπάτρας καὶ ἀντωνίου τεθνεώτων, ἢ μόνον αὐτὰ ταῖς ἄλλαις τιμαῖς, ἀλλὰ καὶ τῇ βασιλείᾳ προσέθηκε, τιν τε τοῦ κλεοπάτρας ὑποτμηθεῖσαν χώραν, καὶ ἔξωθεν γάδαρα, καὶ ἵππον, καὶ σαμάρειαν. πρὸς ἦ τούτοις τὴν ἀζώτου, γάζαν, καὶ ἀνθηδόνα, καὶ ἰόππην, καὶ πύργον στράτωνος. ἐδωρήσατο ἦ αὐτῷ καὶ πρὸς φυλακὴν τοῦ σώματος, τριακοσίους γαλάτας, οἳ πρότερον

hæc dixit: Ego quidem, Cæsar, rex factus ab Antonio, fateor vtilem me fuisse regem Antonio. Neque dissimulauerim, quòd omnimodo armis quoque me grauem expertus esses, nisi Arabes prohibuissent. Verùtamen & auxilia ei pro viribus meis misi, & multa frumenti millia: sed nec acceptra apud Actium plaga, benè de me meritum deserui. Nam cùm auxilij minus commodarem, optimum ei consilium dedi, vnam esse dicens Cleopatræ mortem aduersorum correctionem: quâ si occidisset, & pecunias ei, & muros ad tuitionem, & exercitum, & memetipsum belli contra te socium pollicebar. Sed profectò eius aures Cleopatræ amores, & Deus, qui tibi victoriam donaret, obstruxit. Vnà ergo cum Antonio victus sum, & diadema cum eius fortuna deposui. Ad te autem veni, spem salutis de virtutte præsumens: & vt in examen adduceretur propetràs, qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc Cæsar: Imò verò saluus esto, inquit, & nunc regnato certiùs. Nam meritus es, qui plurimos regas, cùm amicitiam tanta fide tueatis. Experire autem, vt etiam felicioribus fidus permaneas: si quidem ego præclarissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto. Rectè tamen fecit Antonius, qui magis Cleopatræ, quàm tibi paruit. Te nanque lucrati sumus propter eius amentiam. Prior autem ab officiis cœpisti; quantum apparet, quòd aduersùs eorum gladiatores idonea auxilia misisse Ventidius perscribit. Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiat autem ipse quoque benè tibi aliquid facere, vt non desideres Antonium. Huius sermonis humanitate regem ne quid de amicitia sua dubitaret hortatus, & diadema illi imposuit, & indulgentiam decreto consignat: in quo multa magnificè in eius laudem commemorauit. Ille autem priùs eum muneribus delinitum rogabat, vt Alexandrum quendam supplicem, ex amicis Antonij, iuberet absolui. Sed vicit iracundia Cæsaris, multa illum & grauia pro quo rogabatur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantem. Postea verò ad Ægyptum euntem per Syriam Cæsarem, Herodes cunctis accepit regni diuitiis, túmque primùm cum eo milites recensente, circa Ptolemaidem equo vectus est, cœnámque illi cum omnibus amicis exhibuit, atque insuper exercitus eius epulis cuncta distribuit: Prospexit etiam, vt per arida loca proficiscentibus ad Pelusium, atque inde redeuntibus aquarum copia non deesset. Nec fuit quicquam vtensilium, quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis paruum esse Herodi regnum, tam Cæsar quàm milites existimabant. Ideóque postquam venit in Ægyptum, iam Cleopatra & Antonio mortuis, non solùm cæteros eius honores auxit, verùm etiam regno partem finium addidit, quam Cleopatra dempserat. Et præterea Gadara, Hippon, Samariam: maritimarúmque insuper ciuitatum Gazam & Anthedonem: & Ioppen, & Pyrgum Stratonis, & ad hæc satellites quadringentos Gallos ei donauit, quos antea

Cleopatra stiparores habebat. nulla autem res magis liberalitatem Cæsaris incitabat, quàm magnus animus accipientis. Post primam verò Actiada, etiam regionem, quæ Trachon vocatur, eius ditioni subdidit, eíque continentem Batanæam, itémque Auranitin, ex huiusmodi causa. Zenodorus, qui domus Lysaniæ conductor erat, non cessauit vnquam ex regione, quæ Trachon dicitur, latrones Damascenis immittere. Illi autem ad Varum tunc rectorem Syriæ confugerunt, cúmque deprecati sunt, quo suas miserias Cæsari declararet. Cæsar autem his cognitis ei rescripserat, vt latrocinium penitus curaret extinguere. Varus autem milite aggressus loca suspecta, expurgauit latronibus terram, ipsámque Zenodoro abstulit: quam Cæsar, ne latronum denuo contra Damascum receptaculum fieret Herodi dedit, cúmque præterea totius Syriæ procuratorem constituit. Et decimo anno reuersus iterum in prouinciam, ne quid eo inconsulto procuratoribus liceret administrare præcepit: ac Zenodoro mortuo terram omnem, quæ inter Trachonem & Galilæam erat, eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus existimabat Herodes, à Cæsare quidem post Agrippam amabatur, ab Agrippa verò post Cæsarem. Hinc ad summum felicitatis euectus, & ad maiorem subleuatus animum, maximam prouidentiæ partem obsequio pietatis impendit.

ἐδωρυφόρει κλεοπάτρας. ἐδόκει δ' ὅτως αὔξησιν αὐτὸν εἰς τὰς δωρεὰς ὡς τὸ μεγαλόφρον τῶν λαμβανόντος. μετὰ δὲ τὴν πρώτην ἀκτιάδα χώραν προσέθηκεν αὐτῷ τὴν βασιλείᾳ, τήν τε τραχῶνα καλουμένην, καὶ τὴν προσεχῆ βαταναίαν τε καὶ αὐρανίτιν χώραν, δι' αἰτίας τοιᾶσδε. ζηνόδωρος ὁ τὰ λυσανίου μεμισθωμένος οἶκον, ἐκ διέλιπεν ἐπαφιεὶς τοῖς ἀπὸ τῆς τραχῶνος ληστὰς δαμασκηνοῖς. οἱ δέ, ὅτι ἐπὶ καρσὼν τὸν ἡγεμόνα τῆς συρίας καταφυγόντες, ἐδεήθησαν δηλῶσαι τὴν συμφορὰν αὐτῷ καίσαρι. καίσαρ δὲ γνοὺς, ἀνέπεμψεν ἐξαρεθῆναι τὸ λῃστήριον. στρατεύσας οὖν ὕαρος, καθήρει τε τὴν ἀνδρῶν τὴν, καὶ ἀφῃρεῖτο ζηνόδωρον, ἣν ὕστερον καῖσαρ. ὡς μὴ γένοιτο πάλιν ὁρμητήριον τοῖς λῃσταῖς ὅθεν τὴ δαμασκόν, πρόσθη δίδωσι. κατέσχε δὲ αὐτὸν καὶ συρίας ὅλης, ὅπίσοπον, ἕτερ δικάτῳ πάλιν ἐλθὼν εἰς τὴν ἐπαρχίαν, ὡς μηδὲν ἐξοῖτο, δίχα τῆς ἐκείνου συμβουλίας, τοῖς ὅπίσοποις διοικεῖν. ἐπεὶ δὲ τελευτᾷ ζηνόδωρος, προσένειμεν αὐτὸν καὶ τὰ μεταξὺ τραχῶνος καὶ γαλιλαίας γῆν ἅπασαν. ὃ δὲ τύτων πρόσθεν μεῖζον ἦν, τοῦτο μὲν καίσαρος ἐφιλεῖτο μετ' ἀγρίππαν, ὑπ' ἀγρίππα δὲ, μετὰ καίσαρα. ἔνθεν δὴ πλεῖστον μὲν δαιμονίας προῆκτο. εἰς μεῖζον δὲ ἐξήρθη φρόνημα, καὶ τὸ πλέον τῆς μεγαλονοίας ἐπέτεινεν εἰς δυσέβειαν.

Κεφαλ. ιε'.

Πεντεκαιδεκάτῳ γὰρ ἔτει τῆς βασιλείας, αὐτόν τε τὸν ναὸν ἐπισκευάσας, καὶ τὸν περὶ αὐτὸν αὐτεχίσατο χῶραν, τὸν ὅσης διπλασίαν, ἀμφιτρεσις μὲν περιβόλῳ τῆς παντελείᾳ. τετμημένον δὲ πᾶσαν αἰ μεγάλαι σοαὶ περὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ βόρειον ἐπ' αὐτῷ φρούριον. αἷς μὲν γὰρ ἀφικοδόμησεν ἐπ' ἀμφιλίων, τὸ δὲ ἐπισκευάσας πλούτῳ δαψιλεῖ, κατ' ὀλίγον τὴν βασιλείων ἔλαττον. αἰτωνίαν ἐκάλεσεν εἰς τὴν αἰτωνίου τιμήν. τὸ γε μὴν ἑαυτῦ βασίλειον καὶ τὴν ἄνω δεσμούμενος πόλιν, δύο τοῖς μεγίστοις καὶ θαυμασιωτάτοις οἴκοις, οἷς ὐδὲ ναὸς πῃ συμπεφύκασιν, προσωνόμασεν ὑπὸ τῶν φίλων, τὸν μὲν καισάρειον, τὸν δὲ ἀγρίππειον. ἀλλὰ γὰρ ἐν οἴκοις μόνοις τὴν μνήμην αὐτῷ, καὶ τὰς πλήσεις ἐποιήσατο, διέβη δὲ εἰς ὅλας πόλεις αὐτῷ τὸ φιλότιμον. ἐν μὲν γὰρ τῇ σαμάρειᾳ, πόλιν καλλίστῳ περιβάλῳ τειχισάμενος ὅπου σταδίους εἴκοσι, καὶ καταγαιῶν ἑξακισχιλίους εἰς αὐτὴν οἰκήτορας, γῆν τε τίτους προσνείμας λιπαρωτάτην, καὶ ἐν μέσῳ τοῦ κτίσματος, ναόν τε ἐκδρυσάμενος τοῦ καίσαρος μέγιστον, καὶ περὶ αὐτὸν τέμενος σταδίου ἑξῶν ἡμισταδίων, τὸ ἄσυλον βασιλεῖ ἐκάλεσεν. ἐξαίρετον δὲ τοῖς ἐν αὐτῷ παρέσχε δυνομίαν. ὅπου τούτοις δωρησαμένῳ τὸ καίσαρες αὐτὸν ἑτέραν προσθέσει χώραν. ὁ δὲ, κἀν ταύτῃ ναὸν αὐτοῦ λευκῆς μαρμάρου καθιδρύσατο πλησίον τὰς ἰορδάνου πηγάς. καλεῖται δὲ πάνιον ὁ τόπος. ἔνθα κορυφὴ μὲν τις ὄρεως εἰς ἄντρον ὕψος ἀνατείνεται. ὑπὸ δὲ τὴν ὑπόρειον λαγόνα, συμπεφὼς αὖτεον ὑπανοίγει, δι' οὗ βαραθρώδης χρημνὸς εἰς ἀμύτριτον ὑποῤῥῶγα καθιέντα, πλήθει τε ὕδατος ἀσταλάτου, καὶ τοῖς καθιεμένοις προσ ἔρευναν γῆς, ὐδὲν μῆκος ἐξαρκεῖ. τῷ δὲ αὐτεῳ καὶ τὰς ἐξωθεν ῥίζας ἀνατέλλουσιν αἱ πηγαί. καὶ γλῶσις μὲν ὡς ἔνιοι δοκοῦσι ἔνθεν ἰορδάνου, τὸ δὲ ἀκριβὲς

A

B

C

D

E

F

G

Cap. XVI. De vrbibus & ædificiis instauratis & conditis ab Herode, déque munificentia, qua vsus est erga exteras gentes, eiúsque felicitate. Ant. lib. 15. cap. 10. 12. 13. 14.

Itaque anno regni sui quintodecimo, & templum instaurauit, & duplum terræ spatium, quàm fuerat circa templum, muro amplexus est, ingenti sumptu & magnificentia singulari. Argumento erant in ambitu fani magnæ porticus, eíque iunctum à Septentrione castellum. Et illas quidem à fundamentis erexit. Hoc autem nulla re minus, quàm regni sedes largis opibus renouatum, Antoniam vocauit, in honorem Antonij. Quinetiam domo sibi regia in superiori parte ciuitatis extructa, duas ædes in ea maximas atque pulcherrimas, quibus ne templum quidem vsquam cóferri posset, ædificauit: eáque amicorum vocabulis vnam Cæsaream, Agrippium alteram nominauit. Nec verò solis tectis memoriam eorum & cognomina circumscripsit, sed in totas etiam ciuitates studium liberalitatis extendit. nam in Samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per viginti stadia circumdatum, Sebasten appellauit, deductis eò sex milibus colonorum, terráque fœcundissima his attributa: vbi templum quoque maximum inter ædificia, & circum id aream trium & semis stadiorum Cæsari dedicauit, eiusdémque oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præstitit. Ob hæc alterius terræ adiectione donatus à Cæsare, aliud ei templum circa Iordanis fontem candido marmore posuit, qui locus appellatur Panium. Vbi montis quidam vertex in præcelsum editus, propter subiecti lateris vallem specus aperit vmbrosum, quà profundæ altitudinis rupes, ad immensum liquentis guttæ receptaculum concauatur, vt stagnantis aquæ copia demittentibus aliquid, donec terram inueniant, radicibus oriuntur fontes: & (vt quidam putant) hoc est Iordanis principium. Sed veri fidem longitudo nulla sufficiat. Foris autem è speluncæ

ἐν τοῖς ἑξῆς δηλώσομεν. ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ ἐν ἱερεῖοις A
μεζόνων νόσου τῆς φυσικῆς, καὶ τῆς τῶν προτέρων βασι-
λείων, ἀλλὰ καταπλουσιάσμενος ἀμείνω & χρησι-
μώτερα πρὸς τὰς ἐπιδημίας, ἀπὸ τῆς αὐτοῦ ὠνόμα-
σε φίλων. καθόλου τε εἰπεῖν, οὐκ ἔστιν ὅπου τινα τῆς βα-
σιλείας ἀπρεπέστερον τόπον τῆς πρὸς καίσαρα τιμῆς
γυμνὸν εἴασεν, ἐπειδὴ δὲ τὴν ἰδίαν χώραν ἐπλήρωσε
ναοῖς, εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ τὰς τιμὰς ὑπερέξε-
χεε, & πολλαῖς πόλεσιν ἐπεφύσατο καίσαρα. κατ- B
δεῖν δὲ καὶ τοῖς Ἀδραλίοις πόλιν, ἥδη μὲν κάμνουσαν,
στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος, δι' ἣ δυφίαν τὸ χω-
ρίου δέξασθαι δυναμένην τὸ φιλότιμον αὐτοῦ, πᾶ-
σαν αἰθίοπι λευκῷ λίθῳ, & λαμπροτάτοις ἐπόσ-
μησε βασιλείοις, ἐν ᾗ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλό-
νουν ἐπεδείξατο. μεταξὺ γὰρ δώρων καὶ ἰόππης, ὧν
ἡ πόλις μέση κεῖται, πᾶσαν ἣν συμβέβηκε τοῖς Ἀδρα-
λίαν ἀλίμενον, ὡς παῦται τὸν τοῖς φοίνιξιν ἐπ' ἄγκυ- C
ρου Ἀδραπλέοντα, σαλεύειν ἐν πελάγει διὰ τοὺς ἐκ
λιβὸς ἀπειλοῦντας, ᾧ καὶ μετρίως ἐπανειζόντι τηλικοῦ-
τον ἐγείρεται κῦμα πρὸς ταῖς πέτραις, ὡς τε τοῖς
ὑποφεύγουσι τὸ κύματος, ὅτι πλεῖον ἐξαίρουσιν
τοῖς θαλάσσαις. ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τοῖς ἀπαλώμασι,
καὶ τῇ φιλοτιμίᾳ νικήσας τοῖς φύσιν, μείζονα μὲν τὸ
περιφανὲς λιμένα κατεσκεύασεν. ἐν δὲ τοῖς μυχοῖς αὐ-
τοῦ, βαθεῖς ὅρμους ἐπέχοντα. καθάπαν δὲ ἔχων ἀπο- D
πεφασισμένα τὸν τόπον, φιλονεικήσας πρὸς τοῖς δυσχέ-
ρειαν. ὡς τοῖς μὲν ὀχυρώσασθαι τῆς δορυφόρου δυσάλω-
τον ἐν τῇ θαλάσσῃ. τὸ δὲ κάλλος, ὡς ὅπου μηδενὶ
δυσκόλῳ κεκοσμῆσθαι. συμμετρησάμενος γὰρ ὅσον
εἰρήκαμεν τοῦ λιμένος μέγεθος, καθίει λίθους ἐπ' ὀρ-
γυιὰς ἑκατὸν εἰς τὸ πέλαγος, ὧν ἦσαν οἱ πλεῖστοι, μῆ-
κος ποδῶν πεντήκοντα, βάθος ἑπτὰ, εὖρος δέκα, πολ-
λοὶ δὲ καὶ μείζους. ἐπεὶ δὲ ἀπεπληρώθη τὸ βάθος, ἔπως ἤ- E
δη τὸ ὑπερέχον τῶν πελάγους τεῖχος ὅπου ἑξακοσίους
πόδας περιέκτο. ὧν οἱ ἑκατὸν, πρόσθεν ἐδόμευτο
πρὸς τοῖς ἀφανοπλοῦ τῶν κύματος, πρόκυμα γοῦν
ἐκαλήθη. τὸ δὲ λοιπὸν ὑπέστεγε τῆς προθύρου λιθί-
νῳ τοίχῳ. τοῦτο δὲ πύργοις διείληπται μεγίστοις, ὧν ὁ
προὔχων καὶ προκαλλίστατος ἀπὸ τοῦ καίσαρος πρω-
γόνου, δρουσίου κέκληται. φαλίδες δὲ πυκναὶ
πρὸς κατοχὴν τῆς ἐνορμιζομένων, καὶ τὸ πρὸ αὐ-
τῆς πᾶν κύκλῳ τάγμα, τοῖς ἀποβαίνουσι πλατεῖς πε- F
ρίπατος. ὁ δὲ εἴσπλους βόρειος, ἀφεμένων γὰρ αὐτῷ
μέν τοῦ τόπου κορίας, καὶ ὅτι τοῦ στόματος κολοσσοὶ
ἕξεις, ἑκατέρωθεν ὑπερηειμμένοι κίοσιν, ὧν τοῖς μὲν
ἐκ λαιᾶς χειρὸς εἰσπλέοντος πύργος ναοῦ ἀίρει,
τοῖς δὲ ἐκ δεξιᾶς, δύο ὀρθοὶ λίθοι συνεζευγμένοι, τοῦ
μὲν θατέρου χεῖλος πύργου μείζονες. προσκεῖς δὲ
οἰκίαι τῆς λιμένι λευκοῦ καὶ αὐταὶ λίθου, καὶ κατα- G
τείνουσι ἐπ' αὐτὸν οἱ γεννητοὶ τοῦ ἄγους, πρὸς ἓν σχῆ-
μα μεμετρημένοι, & τοῦ στόματος αὐτικρὺς ναὸς καί-
σαρος ὅπου γηλόφου, κάλλει καὶ μεγέθει διαφορος,
ἐν ᾧ αὐτοῦ κολοσσὸς καίσαρος, ὡς ὁποδίων τοῦ ὀλυμ-
πίασι διός, ᾧ καὶ προσεικασται, ῥώμης δὲ ἴσος ἥρᾳ τῇ
κατ' ἄργος. αἰθιοπικὸν δὲ, τῇ μὲν ἐπαρχίᾳ τοῦ πόλιν,
τοῖς ταύτῃ δὲ πλοιζομένοις τὸν λιμένα, καίσαρι δὲ,
τοῦ τιμοῦ τοῦ κτίσματος. καισάρειαν γοῦν ὠνόμα-
σεν αὐτοῦ. τὰ τοῦ λοιποῦ τῆς ἔργων ἀμφιθέατρον,

in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hierichunta, inter castellum Cyprum & priores domos regias, meliores alias, & quæ commodiorem vsum præberent aduenientibus fabricatas, eorundem amicorum nominibus vocitauit. Prorsus non est idoneus regni locus, quem honore Cæsaris nudum reliquerit. Postea verò quàm fines suos templis repleuit, in prouinciam quoque honores eius effudit, & in multis ciuitatibus templa, quæ Cæsaria vocantur, constituit. Cùm autem inter maritimas ciuitates vidisset vnam vetustate iam fessam, quæ Stratonos pyrgos vocabatur, & pro loci natura munificentiæ suæ capacem, totam eam candido saxo reparatam, clarissima regia decorauit, & in ea maximè innatam sibi animi magnitudinem demonstrauit. Nam inter Doram & Ioppen, quarum media ciuitas sita est, omnis ora maritima adeò fuit importuosa, vt omnes, qui ad Ægyptum ex Phœnice nauigarent, in salo fluctuare cogerentur, minas Africi metuentes: cuius etiam mediocris aura, tantas vndarum moles ad scopulos erigit, vt remeante æstu gurgitis, per aliquantum spatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura, Piræo maiorem portum fabricauit, & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quāquam totus ei locus aduersabatur, tamen ita cum difficultate certauit, vt firmitas quidem structuræ nequaquam mari cederet: pulchritudo verò tanta esset, quasi nulla res ardua præpedisset ornatum. Metitus enim quantum diximus portui spatium per viginti vlnas in profundum saxa demisit, quorum pleraque pedum quinquaginta longitudinis, & altitudinis nouem, & latitudinis decem, nonnulla verò etiam maiora fuerunt. Expleto autem spatio quod vnda celabat, in ducentos pedes murum dilatauit. Ex quibus centum repellendis erant fluctibus antè constructi, vnde etiam procymia dicebantur: cæteri autem saxeo portus quo cingitur muro subiecti sunt, magnis turribus interpositis, quarum maxima atque pulcherrima ex nepote Cæsaris Drusium cognominata est. Crebri autem fornices ad deducenda, quæ portus haberet: próque fornicibus & circum eos crepido saxea, & lata, quæ naues egredientes exciperet, deambulatio. aditus autem Septentrionalis erat. Ventorum enim pro situ loci placidissimus est boreas. ad ostium verò colossi tres, vtrinque fulti columnis: quarum à leua quidem intrantibus stantes solida turris sustinet: dextra verò duo proceri lapides iuncti, & partis aduersæ turris magnitudinem superantes. domus autem portui connexæ, candido item lapide: paríque mensura spatiorum, ciuitatis viæ tendentes in portum. Contra ostium verò portus, in colle, Cæsaris templum magnitudine simul & pulchritudine præcipuum: in eóque Cæsaris colossus non minor quàm Iouis apud Olympiam, cuius ad exemplar factus est, Romano autem par, & Iunoni quæ Argis est. Oppidum autem prouinciæ dedicauit, rebúsque aduecticiis portum, Cæsari verò conditoris honorem, vnde ciuitati nomen Cæsarææ imposuit. Quinetiam & cætera opera, forum.

Ant. lib. 15. cap. 10. & lib. 17. cap. 5.

theatrum, amphitheatrum, digna vocabulo collocauit: & quinquennali certamine instituto, nomen Cæsaris donauit. Primúsque ipse, in centesima nonagesima & secunda Olympiade maxima præmia proposuit: vt non solùm victores, sed & proximi & tertij successores eorum regalibus diuitiis potirentur. Anthedona quoque renouatam, quam bella subuerterant, Agrippium vocauit: nimiáque beneuolentia, nomen amici etiam portæ inscripsit, quam ipse in templo ædificauit. sed nec parentes suos ita quisquam dilexit. nam & patri monumentum optimo regni campo ciuitatem condidit, fluminum arborúmque ditissimam, eámque Antipatridem nuncupauit. & super Hierichunta castellum natura tutum, & pulchritudine præcipuum, muro cinxit, atque in honorem matris Cyprum vocauit: fratríque Phasaëlo turrim cognomine Phasaelidem Hierosolymis ædificauit, cuius ambitus & in magnitudine liberalitas postea declarabitur. Aliámque ciuitatem in regione quæ à Hierichunte in boream tenditur, Phasaelum nominauit. Cognatis autem & amicis æternæ gloriæ traditis, ne sui quidem fuit immemor: sed castellum contra montem Arabici lateris propugnaculo permunitum, de suo nomine Herodium vocauit: tumulúmque in mammæ formam manufactum, qui stadiorum sexaginta spatio ab Hierosolymis aberat, similiter nominatum, munificentius accurauit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus est. Ambitum autem compleuit ædibus regijs liberalissimè exornatis: vt non solùm interna membrorum facies clarior esset, verùm etiam foris parietes ac maceriæ tectáque largis infusa diuitiis elucerent. Aquam etiam plurimam ingentisumptu ex longo interuallo induxit, pérque ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat enim totus collis manu factus, & vehementer excelsus. Quin & aliam circa radices eius regiam, ac diuersoria, quæ & sarcinas & amicos recipere possent, ædificauit: vt pro rerum quidem omnium copia ciuitas esse videretur castellum: circumscriptione verò, domus regalis. Tantis autem constructis ædificiis, animi sui magnitudinem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Nanque apud Tripolim & Damascum & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia dicunt: Bibli autem murum, exhedras verò & porticus, foráque & templa Beryti ac Tyri: necnon & apud Sidonem, & Damascum theatra condidit. Maritimis autem Lapdicensibus aquæ ductum: apud Ascalona verò Nymphea siue lacus ornatissimos, & balneas, item peristylia, tam opere quàm magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portúsque præstitit. Multæ ciuitates ab eo, tanquam regni sociæ, agris quoque donatæ sunt. Ad exhibitionem verò thermarum aliis reditus annuos ac perpetuos delegauit, quemadmodum Cois, ne quando beneficij gratia deficeret. ad hæc frumenta cunctis ministrauit egentibus: & Rhodiis ad instruendam classem pecunias sæpè multúsque in locis præbuit, incensúmque Pythium in meliorem formam reparauit sumptibus suis. Quid dicam eius in Lycios

A ἢ θέατρον, ἢ ἀμφιθέατρον ἄξια τῆ προσηγορίας ἐνίδρυσατο, ἢ πενταετηρικοὺς ἀγῶνας κέλευσε θέμενος, ὁμοίως ἐπάλεσεν ἀπὸ τῆ κτίσεως, πρῶτος αὐτὸς ἆθλα μέγιστα προθεὶς, ὅπερ ἐστὶ ἑκατοστῆς ἐνενηκοστῆς Ϛ΄ ἀντιφόρας ὀλυμπιάδος, ἐν οἷς ἡ μόνον οἱ νικῶντες, ἀλλὰ ἢ οἱ μετ' αὐτοὺς, ἢ οἱ ἔτι τῆ βασιλικῆ πλούτου μεταλάμβανον. ἀναπήσας ἢ Ϛ΄ ἀνθηδόνα τὴν ἁλίσιον κατειλημμένην ὑπὸ πολέμου, ἀρχέπτειον προσηγόρευσε. τῆ ἢ ἑαυτῆ φίλου διὰ παρρησίαν ἄνοιας, ἢ ὅτι τῆς πύλης ἐκάλεσε τὸ ὄνομα, ἓν αὐτὸς ἐν τῷ ναῷ κατεσκάσασε. φιλοπάτωρ γε μὴν, εἴ ἢ τις ἕτερος. Ϛ΄ γὰρ τῷ πατρὶ μνημεῖον κατέστησε, ἢ πόλιν, ἓν ἐν τῷ καλλίστῳ τῆ βασιλείας πεδίῳ κτίσας, ποταμοῖς τε ἢ δένδρεσι πλείσταις, ὠνόμασεν Ἀντιπατρίδα. ἢ τὸ ἱερὸν ἐν Ἱερειχοῦντος ὄρους ὀχυρότητι ἢ κάλλει δαίμονος τειχίσας, ἀνέθηκε τῆ μητρὶ προσφάτως κτίσθεν. φασαήλῳ ἢ τῷ ἀδελφῷ, τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ὁμώνυμον πύργον. ὃ τό, τε ἦθμα, ἢ τὴν ἐν τῷ μεγέθει πολυτέλειαν δηλῶσομεν. ἢ πόλιν ἄλλην κτίσας ἢ τὸν ὑπὸ τειχοις ὄντων αὐλῶνα πρὸς βορέαν, φασαηλίδα ὠνόμασεν. Ϛ΄ φίλοις ἢ αἰῶνι, ἓις τε οἰκείους φίλους, οὐδὲ τῆς αὐτῆ μνήμης ἠμέλησεν, ἀλλὰ φρούριον ὑπὲρ τειχίσας τῷ πρὸς ἀραβίαν ὄρει, προσηγόρευσεν ἡρώδιον ἀφ' ἑαυτῆ. τὸν ἢ μαρσειδὴ κλωνὸν ὄντα χειροποίητον ἐξήκοντα σταδίων ἀπόθεν Ἱεροσολύμων, ἐκάλεσε μὲν ὁμοίως. ἐξήσκησε ἢ φιλοτιμώτερον. πρωγύλοις μὲν γὰρ τὴν ἄκραν πύργοις περιέσχεν, ἐπλήρωσε ἢ τὸν περίβολον βασιλείοις πολυτελεστάτοις, ὡς μὴ μόνον τὴν ἔνδον τῆ οἰκημάτων ἀψῖνα λαμπρὰν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξωθεν τείχοις, ἢ θεωροῖς ἢ στέγαις, περιεχύθαι τὸν πλοῦτον δαψιλῆ. πόρρωθεν ἢ μεγίστοις ἀναλώμασιν ὑδάτων πλῆθος εἰσήγαγε, ἢ βαθμοῖς ἑβδομήκοντα λευκοτάτοις μαρμάρου, τὴν ἄνοδον διέλαβεν. ἓν γὰρ ἦν τὸ χωρίον ὅλον περιπεφυκὸς ὑψηλόν. ἢ παρεκειμένην. κατεσκεύασε ἢ Ϛ΄ περὶ τὰς ῥίζας ἄλλα βασίλεια, τήν τε ἀποσκευὴν ἢ τοῖς φίλοις δέξασθαι δυνάμενα, ὥς τε τῆ μὲν πάντα ἔχειν, πόλιν εἶ δοκεῖν τὸ ἔρυμα, τῆ προσηγορίᾳ ἢ, βασίλειον. Τοσαῦτα δ' οὐ κτίσας, πλείσας Ϛ΄ τῆ ἔξω πόλεων τὸ μεγαλόψυχον ἐπεδείξατο. ἔκτισε μὲν γὰρ ἢ δαμασκῷ Ϛ΄ πτολεμαΐδι, γυμνάσια, βίβλῳ ἢ, τεῖχος, ἐξέδρας τε ἢ στοὰς, ἢ ναὸς, ἢ ἀγορὰς, ἐπὶ τύρῳ ἢ σιδῶνι μὲν ἢ δαμασκῷ θέατρα, λαοδικεῦσι ἢ τοῖς φοινίκοις, ὑδάτων εἰσαγωγὴν, ἀσπαλωνίταις δὲ, βαλανεῖα, ἢ κρηνὰς πολυτελεῖς. πρὸς ἢ, βέρυλα, θαυμαστὰ τὴν τε ἐργασίαν Ϛ΄ τὸ μέγεθος. εἰσὶ ἢ οἷς ἄλση ἢ λειμῶνας ἀνέθηκε. πολλαὶ ἢ πόλεις ὥσπερ κοινωνοὶ τῆς βασιλείας, Ϛ΄ χώραν ἔλαβον παρ' αὐτῆ. γυμνασιαρχίας. ἄλλας ἢ ἐπετησίοις τε ἢ θυσιαῖς ἐδωρήσατο προσόδοις, καταπέμπων, ὥσπερ κώοις, ἵνα μηδέποτε ἐκλείπῃ τὸ γένος. ὅπου γε μὴν πᾶσιν ἐχορήγησε τοῖς δεομένοις. ἢ τῇ ῥόδῳ χρήματα μὲν εἰς ναυπηγῆ κατασκευὴν παρέσχε, πολλαχῆ ἢ πολλάκις. ἐμπρησθὲν ἢ τὸ πύθιον, ἰδίοις ἀναλώμασιν ἄμεινον ἀνεδείματο. τί δεῖ λέγειν, τὰς εἰς λυκίους

ἢ σα-

ἢ σαμίοις δωρεὰς, ἢ τὴ δι' ἕλλω τ ἰωνίας, ἐν οἷς ἐδεήθησαν ἕκαστοι δαψιλείαν. ἀλλὰ ἀθλωφόροι, καὶ λακεδαιμόνιοι, καὶ νικοπολῖται τε, καὶ τὸ κῦ μυσίας πέργαμον, καὶ τῆ ἡρώδε γέμουσιν ἀναθημάτων; τὴ δ' ἀντιοχέων τ ἐν συρίᾳ πλατείαν, καὶ φλιντὶω ὕσαν ὑπὸ βορβορῦ, κατέρρωσέ τε σταδίων εἴκοσι τὸ μῆκος ὕσαν ξεστῆ μαρμάρῳ, καὶ πρὸς τὰς ὑετῆ ἀποφυγὰς ἐκόσμησεν ἰσομήκη στοᾶς ταῦτα μὲν ἄν τις εἴποι, ἴδια τῆ εὖ παθόντων δήμων ἐκάστω. τὸ δ' ἠλείοις χαριέν, καὶ μόνον κοινὸν τ ἑλλάδος, ἀλλ' ὅλης τ οἰκουμένης δοῦναι, εἰς ὃν ἡ δόξα τῆ ἐν ὀλυμπιάσιν ἀγώνων διήκνεται. τούτοις γὰ δὴ καταλυομένοις ὑπερεῖα χρημάτων ὁρῶν, καὶ τὸ μόνον λείψανον τ ἀρχαίας ἑλλάδος ὑποῤῥέον, καὶ μόνον ἀγωνοθέτης ἦς ἐπέτυχε πενταετηρίδος εἰς ῥώμην ἐπλεόνων ἐχθέτο. ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ διαφανὲς πόρος χρημάτων ὑπέδειξεν, ὡς μηδέ ποτε ἀγωνοθετοῦσαν τ μνήμην αὐτῆ ὑπολιπεῖν. ἀδιάλυτον δ' ἂν εἴη χρεῶν ὀχλύσεις, ἢ φόρων ὑπεξιέναι, καθάπερ φασηλίτας τ βαλανεώτας, καὶ τοῖς περὶ τὸ χιλικίαν πολιχνίοις, τὰς ἐτησίους εἰσφορὰς ἐπεξεκύφισε. πλεῖον γε μὴν αὐτῆ τ μεγαλονοίας ἐθάρσυνεν ὁ φόβος, ὡς μὴ δόξειεν ὑπὸ φθόνου, ἢ τι θηρᾶσθαι μεῖζον, ὑπεργαθῆ τὰς πόλεις πλέον τῆ ἐχόντων. ἐχρήσατο δ' καὶ σώματι πρὸς τ ψυχὴ ἀναλόγῳ, κυνηγέτης τε ἄριστος ἀεὶ γοῦν ὅμιλος, ἐν ᾧ μάλιστα δι' ἐμπειρίαν ἱππικῆς ἐπετύγχανε. μιᾷ γοῦν ἡμέρᾳ ποτὲ τεσσαρακόντα θηρίων ἐπράτησεν. ἔστι δ' καὶ συνετόφρος τε ἡ χώρα, τὸ πλέον δ' ἐλάφων καὶ ὄνων ἀγρίων ὑπόπλεως. πολεμικὸς ἀνὴρ ἀτρόμητος. πολλοὶ γοῦν καὶ τ γυμνασίαις αὐτὸν κατεπλάγησαν, ἀκόντιόν τε ἰδυβολώτατον, καὶ τοξότην δυσοχώτατον ἰδόντες. πρὸς δ' τοῖς ψυχικοῖς, καὶ τοῖς σωματικοῖς προτερήμασιν, ἐχρήσατο δεξιᾷ καὶ τύχῃ. καὶ γὰ ἀνανίως ἔπαισεν ἐν πολέμῳ, καὶ τῆ πλησμάτων ὡς αὐτὸς ἅπας, ἀλλ' ἡ προδοσία τινῶν, ἢ προστετεία σταπωτῆ ἐχθέτο.

Κεφάλαιον ιζ'.

ΤΑ᾽ς γε μὴν ὑπαίθριος δυσφορίας, ἡ τύχη τοῖς κατ' οἶκον ἀνιαροῖς ἐνεμέσησε, καὶ κακοδαιμονᾶν ἐν γυναικὸς ἤρξατο, πρὸ ἧ μάλιστα ἐαυτὸ ἔσθενεν. ἐπεὶ γὰ εἰς τ ἀρχὴν παρῆλθεν, ὑποπεμψάμενος ἧ ἰδιώτης ὢν ἦκτο γαμετὴν, ἡ χθὼς ἧ ἱεροσολύμων, δωρὶς ὄνομα, γαμεῖ μαριάμμην τ ἀλεξάνδρε τὸ ἀριστοβούλου θυγατέρα, δι' ἧ αὐτῆ σασιαδῶν σωίδη τ οἶκον, καὶ τάχιον μὲν, μάλιστα ὃ μὴ τ ἐν ῥώμῃ ἀφίξιν. ἀρῶτον μὲν γὰ ἐν τῆς δωρίδος ἰὸν αἰτίπατρον ὄχθε τοῖς ἐν μαριάμμῃ, ἐφυγάδ ὄντε τῆς πόλεως, μόναις ταῖς ἑορταῖς ἀφεὶς κατένα. ἔπειτα τὸν πάππον τῆς γυναικὸς ὑρκανὸν, ἐν παρθῶν πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα, δι' ὑποψίαν ὅπως βουλῆς ἀφεῖλεν, ὃν ἠχμαλωτίσατο μ βαρζαφάρνης καταδραμὼν συρίαν, ἐξητήσατο δ' κατ' οἶκον οἱ ὑπὸ δωρέᾳ ὁμοεθνεῖς. ἢ εἶτα τούτοις ἐπείθη παραινέσι μὴ ὀχλήσῃ πρὸς ἡρώδ, ἐν αὐ παραπώλετο. δέλεαρ δ' αὐτῆ θανάτου τ ἰωσῆφ ὁ γάμος κατέστη. τούτῳ γὰ πεποίθως, τ θρασὺν τὸ τ παῖδος ἐφιέμενος, ἦκε. παρώξυνε δ' ἡρώδ, ἐν αὐτὸς ἀπροθύμως βασιλείας, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ βασιλέων

aut Samios liberalitatem? pérque omnem Ioniam eorum quæ desideraſſet quiſque, largitiones? Nónne etiam Athenienſes & Lacedæmonij, & Nicopolitani, & in Myſia Pergamus, Herodis ſunt plena donariis? Nónne Antiochenſium Syriæ plateam, cùm plena cœni ab omnibus vitaretur, per viginti ſtadia prolixam, ſtrauit polito marmore: declinandíſque imbribus, quàm longa eſſet porticibus ornauit? Sed hæc quidem propria quis dixerit illorum, quibus ea detulit, populorum. Quod autem Elidenſibus præſtitit, non ſolum Achaiæ commune, ſed etiam totius orbis terræ munus videtur, per quem Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cùm hoc deficere ſumptuum videret inopia, quódque ſolùm ex veteri Græcia reſtabat collabi, non ſolùm agonotheta ipſe factus eſt, eo luſtro, quod cùm Romam nauigaret, offendit: ſed etiam perpetuos pecuniarum reditus inſtituit, vt nunquam eius memoria agonothetæ munere fungi deſineret. Inextricabile opus fuerit, debitorum ſiue tributorum remiſſiones exponere, ſicut Phaſaelitas & Balaneotas, aliáque circa Ciliciam municipia leuauit annuis penſionibus: licèt multùm eius animi magnitudinem timor fregerit, ne quam pateretur inuidiam: velut maius aliquid aucuparetur, ſi beneficiis amplioribus afficeret ciuitates, quàm qui eas haberent. Quin & corpore vſus eſt, quod animo conueniret. cúmque ſummus venator eſſet, in hoc tamen ipſo equitandi peritia quæ cuperet aſſequebatur. Denique vno die quondam quadraginta feras ſubegit. Eſt autem aprorum altrix illa regio, ſed magis ceruis & onagris frequentatur. Bellator autem erat, qui ſuſtineri non poſſet. itaque multos etiam in exercitatione terrebat: quibus & torquendo iaculo directiſſimus, & ſagittarum librator videbatur egregius. Præter animi autem corporíſque virtutem, fortuna quoque ſecunda vſus eſt. Raro enim contra votum eius, belli ceſſit euentus. & ſi quando id accidit, non ipſius culpa, ſed aut proditione quorundam, aut temeritate militum factum eſt.

Cap. XVII. De diſſidio Herodis cũ filiis Alexandro & Ariſtobulo. Am. lib. 15. cap. 3. 8. 9. & lib. 16. cap. 13.

AT verò publicam ei felicitatem mœrores inuidere domeſtici, & aduerſi caſus ex muliere cœperunt, quàm maximè diligebat. Nam quia regis metuit poteſtatem, repudiata quam priùs acceperat vxorem ex Hieroſolymis genus ducentem, quæ Doris vocabatur, Mariamnem ſibi coniunxit, Alexandri filiam Ariſtobuli filij, vnde domus eius in diſcordiam venit, & antea quidem, maximè verò poſtquam Roma regreſſus eſt. nam primum Antipatrum ex Doride filium, eorũ cauſa quos è Mariamne ſuſceperat, expulit ciuitate: ſolis feſtis diebus eò commeandi facultate conceſſa. Deinde auum coniugis Hyrcanum, ex Parthis ad ſe reuerſum propter inſidiarum ſuſpicionem peremit: quem captum quidem, occupata Syria, Barzapharnes abduxerat: miſerati verò gentiles liberauerant, qui vltra Euphratem colebant. Et ſi monitis eorum paruiſſet, ne ad Herodem tranſiret, non interiiſſet. Verùm mortis eius illicebra, fuit neptis matrimonium. hoc enim fretus, multóque amplius patriam deſiderans, venit. Herodem autem commouit, non quòd regnum affectaret, ſed quòd ipſi iure

deberetur. Quinque autem filiorum quos ex Mariamne susceperat, duæ fœminæ, cæteri mares erant, horúmque minimo Romæ in studiis mortuo, duos maiores natu, & propter matris nobilitatem, & quod iam regnanti sibi fuissent geniti, regiè producebat. Sed enim fortior amor his Mariamnes suffragabatur: qui in dies singulos proficiens, adeò succendebat Herodem, vt eorum nihil sentiret quæ propter dilectam sibi dolerent. Tantum namque in eum Mariamnes erat odium, quantum ipse illam amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipsis inimicitiarum probabiles causas, ex amore verò fiduciam, in os ei, quæ Hyrcano auo suo feeisset obiiciebat, quæque in fratrem Aristobulum egisset. Nec enim vel huic, quanquam puer erat, parcebat: quem pontificem in decimoseptimo ætatis anno creatum, post honorem statim occîdit. Atque ille quidem cum sacra veste amictus ad aram accessisset festo die, populus omnis illacrymauit: & tamen noctu missus in Hierichunta, ibi sicut mandatum fuerat, lacu submersus à Gallis interiit. Hæc igitur Herodi Mariamne probro dabat, sororémque eius & matrem maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidem amore mutus erat. Graui autem indignatione mulieres sæuiebant: & quo maximè commoueretur Herodes, insimulabant eam adulterij: præter alia multa, quæ verisimilia fingerentur, hæc accusantes, quòd in Ægyptum imaginem suam misisset Antonio: próque immoderata libidine, absentem se properasset ostendere viro mulierum cupidine insanienti, & qui vim posset inferre. Id veluti fulmen aliquod emissum perturbauit Herodem, maximè quidem amoris causa zelotypia succensum, deinde etiam cogitantem Cleopatræ sæuitiam, cuius gratia & Lysanias rex & Malichus Arabs erant perempti. Non enim coniugis amissionem, sed morte sua periculum metiebatur. Itaque profecturus Iosepho Salomes sororis suæ viro, quem fidum habebat, & pro affinitate benevolum, commendabat vxorem: mandato ei clàm, vt eam interficeret, si etiam se occidisset Antonius. Verùm Iosephus non malignè, sed regis amorem mulieri cupiens demonstrare, quòd ab ea nec mortuus pateretur diuelli, secretum ei sermonem aperit: Et illa reuerso Herode, multáque inter fabulas de affectu iurante, quódque nunquam esset alterius mulieris amore captus. Valde, inquit, amor erga nos tuus mandatis Iosepho comprobatus est, quibus vt me occideret præcepisti. His auditis quæ occulta credebat, amens erat Herodes illicò nec vnquam Iosephum mandata sua proditurum fuisse ratus, nisi eam corrupisset, præ dolore insaniebat. Cúmque stratis exiluisset, in regia spatiatur: ibique tunc Salome soror eius arrepto tempore criminandi, suspicionem de Iosepho confirmauit. Vnde Herodes immoderata zelotypia furens confestim vtrunque iussit interfici. Deinde pœnitudo sequebatur insaniam: & postquam iracundia concidit, amor iterum calescebat. Tanta vis autem cupidinis erat, vt ne mortuam quidem putaret eam, sed præ ægritudine tanquam viuam alloqueretur: donec processu temporis funere cognito, mœroris magnitudine eum

A ἐπέβαλλεν αὐτῷ. τῷ δ' ἐκ μαριάμμης τέκνων αὐτῷ γνωμίμων. δύο μὲν θυγατέρες, ζῶσαι δ' ἦσαν ἔτι. τούτων ὁ νεώτατος μὲν ἐν ῥώμῃ παιδὸς ὁμήλιξ, τελευτᾷ. δύο δὲ τοὺς πρεσβυτέρους βασιλικῶς ἦγε, δι' ἃ τε τὴν μητέρα εὐγένειαν, καὶ ὅτι βασιλεύοντι γεγόνεισαν αὐτῷ. τὸ δὲ τούτων ἰσχυρότερον, ὁ μαριάμμης ἔρως συνήργει, καθ' ἡμέραν ἐπικαίων ἡρῴδην λαβεστέρως, ὡς μηδενὸς τῷ δι' ἃ τιμᾷ

B σεμνομυθίᾳ λυπηρῶν ἀφαιρεῖσθαι. τοσοῦτον δὲ ἦν μῖσος εἰς αὐτὸν τὴ μαριάμμης, ὅσος ἐκείνῃ πρὸς αὐτὸν ἔρως. ἔχουσα δὲ τὸν μὲν ἀπιστίαν ἐκ τῆς πρὸς μῦθον ἀλόγου, τὴν δὲ παῤῥησίαν ἐκ τῆς φιλείας, φανερῶς ὠνείδιζεν αὐτῷ, ἃ κατὰ τὸ πάππον ὑρκανὸν, καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀρίστόβουλον. ὑδὲ γὲ τούτοις καθάπερ ὄντως παιδὸς ἐφείσατο. δοὺς μὲν αὐτῷ τὸν ἀρχιερωσύνην ἐπ' ἔτη δὲ καὶ ἑπτὰ, μὴ

C δὲ τὴν τιμὴν κτείνας δι' ὅσιος. ἐπειδὴ τὸ ἱερὸν ἐσθῆτα λαβόντι, καὶ τῷ βωμῷ προσελθόντι, καθ' ἑορτὴν, ἀθρόον ἐπεδάκρυε τὸ πλῆθος. πέμπεται μὲν οὖν ὁ πᾶς δὴ νυκτὸς, εἰς ἱεριχοῦντα. ἐκεῖ δὲ κατ' ἐντολὴν τοῦ τὴ λαλαῆλ βαπτιζόμενος, ἐν κολυμβήθρᾳ τελευτᾷ. δι' ἃ ταῦτα ἡρῴδην τε ὠνείδιζεν ἡ μαριάμμη, καὶ τὸ ἀδελφὸν αὐτῷ τὸ μητέρα, δεινὰς ἐξύβριζε λοιδορίας. ἀλλ' ὁ μὲν, πεφίμωτο τοῖς ἐμέσοις. δ' ἡ τὰς γυναῖκας ἀγανάκτησις εἰσῆει, καὶ πρὸς ὃ μάλιστα κινήσειν τὸ ἡρῴδην

D ἔμελλον εἰς μοιχείαν διέβαλλον αὐτὸ, ἀλλά τε πολλὰ πρὸς τὸ πιθανὸν ἐπισκευαζόμεναι, καὶ κατηγορεῦσαι διότι τὴν εἰκόνα τὴν ἑαυτῆς πέμψειεν εἰς ἀγρίππου αὐτοκράτορος, δι' ὑποβολὴν ἀσελγείας, ἀποῦσαν δείξειν ἑαυτὴν ἀνθρώπῳ γυναικομανοῦντι, καὶ βιάζεσθαι δυναμένῳ. τοῦτο ὥσπερ σκηπτὸς ἐμπεσὸν, ἐτάραξεν ἡρῴδην, μάλιστα μὲν διὰ τὸν ἔρωτα ζηλοτύπως ἔχοντα, λογιζόμενον δὲ καὶ τὴν κλεοπάτρας δεινότητα, δι' ἣν λυσανίας τε ὁ βασιλεὺς ἀνῄρητο, καὶ μάλχος ὁ

E ἄραψ. ὑγὲ ἀφαιρήσει γαμετῆς ἐμέτρει τὸν κίνδυνον, ἀλλὰ θανάτῳ. μέλλων οὖν ὑποδηλοῦν, ἰωσήπῳ τῷ ἀδελφῷ σαλώμης τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, πίστιν δὲ καὶ τὸ κῆδος δίνους, ἐπιτίθεται τὴν γυναῖκα κρύφα δοὺς ἐντολὰς ἀναιρεῖν αὐτὴν εἰ κἀκεῖνον αὐτάνιος. ὁ δὲ ἰώσηπος ἔτι κακοήθως, ἀλλὰ τὸν ἔρωτα τῷ βασιλέως ἐπιδεικνύμενος τῇ γυναικὶ βελόμενος, ὡς ὑδὲ ὑποθανόντος αὐτῆς ὑπομένοι δι' ἀχθηναι, τὸ ὑποῤῥητον ἐκφέρει. κἀκείνη πρὸς ἐπανήκουσα τὸν ἡρῴδην, πολλά τε περὶ τοῦ πρὸς αὐτὴν πόθου ἐν ταῖς ὁμιλίαις

F ἐπομνύμενον, καὶ ὡς ὑδὲ ἐραθείη ποτὲ γυναικὸς ἄλλης, πάνυ χρῶ εἶπε ταῖς πρὸς ἰώσηπον ἐντολαῖς ἐπιδείξω τὸν εἰς ἡμᾶς ἔρωτα, κτείναι με προσέταξας. ἔφρων δι' ὑπὸ ἰώσηπος ἀκούσας τὸ ὑποῤῥητον λῦ, καὶ εἰ ἄν ποτε τὸν ἰώσηπον ἐξαγγείλαι τὴν ἐντολὴν φάμενος, εἰ μὴ διαφθείρειν αὐτὴν, ἐνεθυσία τῇ πάθει, καὶ τῆς κοίτης ἐξαλλόμενος, ἀπέδυ εἰ τοὺς βασιλείους ἀνελέσθαι. κἀν

G τούτῳ σαλώμη ἡ ἀδελφὴ τὸν καιρὸν εἰς τὰς διαβολὰς ἁρπάσασα, τὴν εἰς τὸν ἰώσηπον ἐβεβαίωσεν ὑπόνοιαν. ὁ δὲ ὑπ' ἀκράτου ζηλοτυπίας ἐκμανεὶς, ἐδογμάτισε κτείνειν προστάξειν ἀμφοτέρους. μετάνοια δ' αὖθις εἵπετο τῷ πάθει, καὶ τῷ θυμοῦ παυσάντος, ὁ ἔρως πάλιν ἀνεζωπυρεῖτο. τοσαύτη δὲ λῦ φλεγμονὴ τῆς ἐπιθυμίας ὡς μηδὲ τεθνάναι δοκεῖν αὐτὴν, ὑπὸ δὲ κακώσεως ὡς ζώσῃ προσλαλεῖν, μέχρι τοῦ χρόνῳ διδαχθεὶς τὸ πένθος ἀπάλογον τὴν λύπην ἔχε,

τῇ πρὸς

τῇ πρὸς πατρουσίαν διαθέσει. κληρονομῶν ἢ τῆς μη-
τρῴας οἱ παῖδες ὀργῆς, ⁊ τὸ μίσους ἔννοιαν λαμβάνον-
τες, ὡς πολέμιον ὑφεώρων τὸ πατέρα, καὶ πρότερον μὲν
ὅτι ῥώμης παρὰ δόμιοι. πλέον ἦ, ὡς εἰς Ἰουδαίαν ὑπέ-
στρεψαν. συνιώδρυτο δ' αὐτοῖς ταῖς ἡλικίαις ἡ διάθε-
σις. ὅτι ἦ γάμων ἔχοντες ὥρᾳ, ὁ μὲν, τὴν τηθίδος σα-
λώμης, ἡ τῆς μητρὸς αὐτῶν κατηγόρησεν. ὁ ἦ, ἔγημε
ἀρχελάου τοῦ καππαδοκῶν βασιλέως θυγατέρα.
προσελάμβανον ἤδη τῷ μίσει ⁊ παῤῥησίαν. ἐκ ἦ τῶν
θεράπων αὐτοῖς, ἀφορμὰς οἱ διαβάλλοντες ἐλάμβανον,
καὶ φανερώτερον ἤδη τοῦ βασιλέως διελέγοντό τινες, ὡς
ὑπιβουλεύοιτο μὲν ὑπ' ἀμφοτέρων τοῦ υἱοῦ. ὁ δὲ ἀρχε-
λάῳ κηδεύσας καὶ φεύγειν ἐδιδασκαλάζοιτο, τοῦ πεν-
θεροῦ προθύμως, ἵνα ὅτι κάμασεως αὐτὸς κατηγορήσῃ.
ἀναπλασθεὶς ἦ τοῦ διαβόλου ἡρῴδης ὥσπερ ὑπονεί-
σμασι τοῖς υἱοῖς, κατάγει τὸν ἐκ τῆς δωρίδος ἀντίπα-
τρον, καὶ πάντα τρόπον προτιμᾷν ἀρχόμενος. τοῖς ἦ ἀφό-
ρητος ἐν ἡ μεταβολὴ, καὶ τὸ ἐξ ἰδιώτου μηδὲν ὁρῶντες
προκόπτοντα, διὰ τὸν αὐτοῖς δυσμένειαν ἐκ ἐφέροντο
τὸ ἀναπτήσεως. ἐφ' ἑκάστῳ ἦ τοῦ ἁμαρτὸν, τὸ ὀργὴν
ἐξέφαινον. ὡς ἦ οἱ μὲν καθ' ἡμέραν προσίσαντο μᾶλ-
λον. ὁ ἦ ἀντίπατρος ἤδη καὶ δι' αὐτὸν ἑαυτοῦ διάζετο, δει-
νότατος μὲν ὢν ἐν ταῖς πρὸς τὸν πατέρα κολακείαις,
διαβολαῖς ἦ κατὰ τοῦ ἀδελφῶν ποικίλας ἐνεκδιαζό-
μενος, καὶ τὰ μὲν, αὐτὸς λογοποιῶν, τὰ ἦ, τοῖς ὑπηρετοῦσιν
φημίζειν καθιείς, μέχρι παντάπασι τοῖς ἀδελφοῖς
ἀπέῤῥηξε τῆς βασιλικῆς ἐλπίδος. καὶ γὰρ ἐν ταῖς διά-
θήκαις, καὶ φανερῶς, αὐτὸς ἦδη διάδοχος. ὡς βασι-
λεὺς γοῦν ἐπέμφθη καὶ πρὸς καίσαρα, τοῦ τε κόσμου,
καὶ ταῖς ἄλλαις θεραπείαις, πλὴν διαδήματος χρώ-
μενος. χρόνῳ ἦ ἐξίσχυσεν εἰσαγαγεῖν ὅτι τὴν μα-
ριάμμης κοίτην τὴν μητέρα. δυσὶ ἦ ὅπλοις κατὰ
τοῦ ἀδελφῶν χρώμενος, κολακείᾳ ⁊ διαβολῇ, τὸν
βασιλέα καὶ περὶ θανάτου τοῦ υἱοῦ ὑπεισῆλθε. τὸν
γοῦν ἀλέξανδρον σύντας μέχρι ῥώμης ὁ πατὴρ, τὸ ἐφ'
ἑαυτοῦ φαρμακείας, ἐκεῖνον ὅτι κάμασεως. ὁ ἦ δίρων
μόλις ὁλοφυρμοῦ παῤῥησίαν, ⁊ δικαιοῦ ἐμπειρότε-
ρον αὐτοκράτορος, ⁊ ἡρῴδου φρονιμώτερον, τὰ μὲν ἀ-
μῴρτήματα τὸ πατρὸς ἀδήμονως ὑπεδείλατο. τὰς ἦ
αὐτοῦ διαβολὰς, ἰσχυρὰς ἀπεδύσατο. καθαρὸν ἦ ⁊ τὸν
ἀδελφὸν ἀποδείξας κοινωνοῦντα τοῦ κινδύνων, ὅπως
ἤδη τότε ἀντιπάτρου πανοῦργον, καὶ τὸ αὐτοῦ ἀπιμίαν ἀ-
προνδύρετο. σωφρονεῖ ἦ αὐτὸς μὴ καθαρεῦσαι τὸ συνειδό-
τος, ἡ περὶ λόγοις ἰσχύς. ἦν γὰρ δὴ δεινότατος εἰπεῖν. καὶ
τὸ τελευταῖον φάμενος, ὡς τοῦ πατρὶ κτείνειν αὐτοὺς
ὄζιν, εἰ δὴ περιθεταῖ τὸ ἔγκλημα, περήγαγε μὲν εἰς
δάκρυα πάντας. τὸν ἦ καίσαρα διέθηκεν οὕτως, ὡς
ὑπογνῶναι μὲν αὐτοῦ τὰ κατηγορημένα, διαλλάξαι ἦ
ἡρῴδην ἀθέως. αἱ διαλλαγαὶ ἦ ὅτι τούτοις ἦσαν,
ὡς τε ἐκείνους μὲν τοῦ πατρὶ πάντα πειθαρχεῖν, τὸν
ἦ, τὴν βασιλείαν καταλιπεῖν ᾧ βούλεται. μετὰ
ταῦτα ἦ ὑπὸ ῥώμης ὑπέστρεφεν ὁ βασιλεύς, τοῦ μὲν
ἐγκλημάτων ἀφηκέναι τοῖς υἱοῖς δοκῶν, τῆς ἦ ὑπο-
νοίας οὐ ἀπηλλαγμένος. παρηκολούθει ἦ ἀντίπατρος
ἡ τὸ μίσους ὑπόθεσις, ἀλλ' εἰς γε τὸ φανερὸν τὴν ἀπέ-
χθειαν οὐ ἐξέφερε, τὸν διαλλακτὴν αἰδούμενος.

A quo superstitem dilexerat æquauit affectum. Materniæ autem iracundiæ succedunt filij, & immanitatem sceleris reputantes, non aliter suspectum patrem quàm si hostis esset, habebant: idque & antea, quàm diu Romæ in studiis erant, & multò magis postquam in Iudæam reuersi sunt. Siquidem cum ætatibus eorum, mentium quoque roborabatur affectio. Iam verò maturi coniugio, vnus amicę suæ Salomes, quæ matrem amborum accusauerat, filiam duxit: alter Archelai Cappadocum regis. Vnde accessit etiam libertas odio, & occasiones ex eorum confidentia delatoribus collatæ sunt. Itaque apertiùs quidam cum rege colloquebantur, quòd ei per vtrumque filium struerentur insidiæ: & alter quidem vitrices materni exitij simul cum fratre armaret manus: alter verò, hoc est Archelai gener, socero fretus etiam fugam pararet, ipsum apud Cæsarem accusaturus Herodem. His igitur criminationibus repletus Herodes, veluti propugnaculo sibi futurum aduersus filios, adduxit Antipatrum ex Doride susceptum: hísque illum præponere modis omnibus cœpit. Qui cùm hanc mutationem tolerabilem non putarent, ac priuata matre editum proficientem viderent, indignationem cohibere pro sua nobilitate non poterant: sed in singulis quibus offenderentur, iram prodebant. Et illi quidem in dies singulos magis magísque negligebantur. Antipater autem etiam sui causa fauorabilis erat: nam & patri blandiri callidè nouerat, & varias in fratres suos calumnias conferebat, quædam ipse dictitans, amicos verò suos ad alia diuulganda submittens, donec omnino spem regni abscidit fratribus suis. In testamento enim ipse apertè quoque iam successor fuerat declaratus. Denique tanquam rex etiam ad Cæsarem missus est, cultúque regio & cæteris obsequiis præter diadema vtebatur. Tempore autem voluit etiam suam matrem in cubile Mariamnes inducere: duobúsque armorum generibus in fratres vsus, blanditiis & calumniis regi obrepsit vt etiam de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidem secum Romam pater abstractum, veneni sibi dati reum apud Cæsarem postulauit. Ille autem vix deplorandi copiam nactus, & licèt apud imperitissimum iudicem, tamen Herode & Antipatro prudentiorem, delicta quidem patris verecundè suppressit: in se verò delata crimina fortiter diluit: periculorúmque socio fratre purgato, mox de Antipatri calliditate, & de suis iniuriis questus est: cùm præter innocentiæ conscientiam eloquentia iuuaretur. erat enim acerrimus in dicendo. postremò prolocutus quòd eos pater libenter occideret, crimen illi obiecit. & lacrymas quidem cunctis excussit: verùm Cæsarem sic affecit, vt eorum accusationibus spretis, Herodem statim reuocaret in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta est, vt adolescentes quidem patri in omnibus obedirent, ille autem relinqueret regnum cui vellet. Postea rex Roma reuersus, licèt soluisse criminibus filios videretur, nondum tamen erat suspicionibus liberatus: quoniam argumentum odij sequebatur Antipater, etsi verecundia reconciliatoris palàm proferre inimicitias non auderet.

Ant. lib. 16. cap. 4.

Cùm autem Ciliciam præternauigans Eleu- A
sam delatus esset, susceptit eum benignissimè
Archelaus, pro salute generi gratiam referens,
& redintegratæ concordiæ causa lætus: quip-
pe nihil moratus amicis Romæ scripserat, vt
in causa dicenda suffragarentur Alexandro: &
vsque ad Zephyrium deduxit talentis xxx. dona-
tum. Postea verò quàm Hierosolymam perue-
nit Herodes, populo conuocato, tribúsque fi-
liis propè astantibus causam reddit profectio-
nis: multá que Deo gratias agit, multas etiam B
Cæsari, qui domus suæ pertui bationem sedas-
set: &, quod regno maius esset, concordiam fi-
liis præstitisset, quam ego, inquit, arctiùs co-
pulabo. Nam ille quidem me regni domi-
num & successorum iudicem constituit. Ego
autem cum mea commoditate illi gratias re-
fero, trésque filios meos reges designo, huiús-
quæ sententiæ meæ socium primum Deum
fieri precor, deinde vos. Namque huic ætas, il-
lis nobilitas successionem regni conciliat, & C
quidem magnitudo eius etiam pluribus suffi-
cit. Quòs autem Cæsar iunxit, & pater insti-
tuit obseruate: non iniustis eos, neque dis-
paribus, sed meritis colentes honoribus. Nec
enim tanta quis afficiet cum lætitia, cui præ-
ter ætatem obsequitur, quantum ei, quem de-
spiciet, doloris infliget. Quos autem singulis
coniunctos esse oporteat propinquos atque
amicos, ego distribuam, & concordiæ spon-
sores illos constituam: pro certo sciens, sedi- D
tionum contentionúmque caulas ex contu-
bernalium nasci malitia: hósque si boni fue-
rint, affectiones tueri. Rogo autem vt non so-
lùm isti, sed etiam primates ordinum exerci-
tus mei, in me solo spem habeant in præsentia.
Non enim regnum, sed regni honorem filiis
meis trado: & iucunditate quidem quasi rec-
tores potientur, pondus autem rerum tamen si
nolim, meum est. Consideret autem quisque
vestrum ætatem meam, vitæque institutum, E
necnon etiam pietatem. nam neque senex ad-
eò sum, vt de me citò desperatur: neque volu-
ptatibus assuetus, quæ adolescentium quoque
vitam spacio breuiore concludunt. Diuinita-
tem verò ita colimus, vt in longum nos æ-
uum progressuros esse credamus, quòd si quis
in contemptum meum filiis meis placere ma-
luerit, etiam pro illis mihi supplicium dabit.
Ego enim, non quòd inuideam ex me genitis,
honorificè eos haberi veto: sed quia noui hæc
studia adolescentibus ferociæ nutrimenta sug- F
gerere. Itaque si cogitent qui ad eos se appli-
cant: bonis quidem apud me paratum esse præ-
mium, seditiosis verò apud ipsos etiam qui-
bus lenocinabantur, infructuosam fore malig-
nitatem, omnes profectò mecum, hoc est,
cum filiis meis sentient. Namque ipsis expe-
dit me regnantem, méque his esse concor-
dem. Vos autem, ô boni filij, sacram primùm
retinentes mente naturam, cuius affectiones
inter feras bestias saluæ sunt, deinde Cæsarem G
qui nos reduxit in gratiam, méque tertium
qui ea quæ iubere liceat rogem: fratres per-
manete. Iam nunc autem vobis & vestimen-
ta, & obsequia dabo regalia: Deúmque oro vt
conseruet iudicium meum, si concordes eritis.
Hæc locutus, singulos benignè consalutauit,

ὡς ἢ τ χιλιάρχων ἅπαν πλέων κατῆρεν εἰς ἐλεῦσαν, εἰ-
σία μ αὐτοὺς φιλοφρόνως ἀρχέλαος, ὑπερ τ τε γαμ-
βερῶν σωτηρίας ἀχαρίστων, κ τ ἐξαλλαγαῖς ἐφηδό-
μενος, ὡς αὖ ἐς τάχιον γεγραφὼς τοῖς ὅπι ῥώμης φίλοις,
συλλαμβάνειν ἅπασι τὴν δίκην ἀλεξάνδρῳ. ἀπο-
πέμπει ἢ μέχρι ζεφυρίου δῶρα δούς, μέχρι τεσσα-
ράκοντα ταλάντων. ὡς ἢ εἰς ἱεροσόλυμα πρώδης ἀφι-
κνεῖται, συναγαγὼν τ λαὸν, κ τοὺς παῖδας ἐκ τῆς ἀρ-
χῆς ἐς δικαστὴν τε ἁπάσης καθεσταμένος, ἀπολογεῖται περὶ τ ἀποδημίας. κ πολλὰ μ
ηὐχαριστεῖ τῷ θεῷ, πολλὰ ἢ καίσαρι χαρίζεται καταστασιάζοντα
τὸν οἶκον αὐτῷ τεταραγμένον, κ μεῖζόν τε τοῖς υἱοῖς
ἐπάγοντι τ βασιλείας τὴν ὁμόνοιαν, ἣν αὐτὸς ἐ-
φη συναρμόσαι μᾶλλον. ὁ μὲν γὰρ κύριον ἐμὲ τῆς ἀρ-
χῆς ἐς δικαστὴν τε ἁπάντων κατέστησεν, ἐγὼ ἢ μετα-
τὸ συμφέροντος ἐμαυτῷ χαρίζεσθαι ἀμείβομαι. τοῖ-
σδε τοὺς ἐμοὺς παῖδας ἀποδείκνυμι βασιλέας, καὶ τῆς
γνώμης πρῶτον τὸν θεὸν σύμψηφον, ἔπειτα κ ὑ-
μᾶς παρακαλῶ γενέσθαι. τῷ μὲν γὰρ, ἡλικία, τοῖς
ἢ, δύναμις τὴν ἁπάντων ἀρχὴν ἐξενεῖ. τὸ γε μὴν
μέγεθος τ βασιλείας ἀρκεῖ κ πλείοσιν. οὓς ἢ καίσαρ
μὲν λύσασε, καθίσπερ ἢ πατὴρ, ὑμεῖς τηρήσατε, μήτε
ἀδίκοις, μήτε ἀνομαίοις τὰς τιμὰς διδόντες. ἐκά-
στῳ ἢ κατὰ πρεσβεῖον. ὁ γὰρ τοσοῦτον διαφανεῖ τὸν
τὸν παρ' ἡλικίαν θεραπεύόμενον, ὅσον ὀδυνήσει τ
ἀτιμούμενον. οἷς γε μὴν ἑκάστῳ συμπαθῆ δώσει συμ-
βιοῦς κ φίλους, ἐγὼ διανεμῶ, κ τ ὁμονοίας ἐκείνους
ἐγγυητὰς καταστήσομαι, σαφῶς ὅπις ἀμβροῦς, ὅτι τὰς
ῥίσεις, ἐ τὰς φιλονεικίας, γλυκῶσιν αἱ τῶν συνδιατεί-
βόντων κακοήθειαι, κἂν ὦσιν ἔτοι χρησοί, τηρεῖν τὰς
τοργάς. ἀξιῶ ἢ ὑμᾶς τούτους, ἀλλὰ κ τοὺς ἐν τῇ
στρατιᾷ μου τεταγμένους ἐν ἐμοὶ μόνῳ τὰς ἐλπίδας
ἔχειν ὅτι τὰ παρόντα. ὁ γὰρ βασιλείαν, ἀλλὰ τιμὴν
βασιλείας τοῖς υἱοῖς ἅπασι δίδωμι. ἐ τῶν μὲν ἡ-
δέων, ὡς ἀρχόντες ἀπολαύσουσι. τὸ βάρος ἢ τῶν πρα-
γμάτων, ἐμόν ὅτι, κἂν μὴ θέλω. σκεπτέσθω ἢ ἕκαστος
τὴν τε ἡλικίαν, κ τὴν ἀγωγὴν τ βίου, κ τὴν δυσέβειαν.
ἔστε γὰρ ἔστιν εἰμὶ γέρων, ὡς τ αὖ ἀπελπισθῆναι τα-
χέως, ἔστε εἰς ὑφὴν ἐκδιαπτόμενος, ἢ κ νέους ἐκτε-
τέμνεται. τό, τε θεῖον οὕτω τεθεραπεύκαμεν, ὡς τε
αὖ ὀλίγου μήκιστον βίου πρόσθεῖν. ὁ ἢ τοῖς ἐμοῖς παῖ-
δας θεραπεύων ὅπι τῇ ἐμῇ καταλύσει, δώσει μοι κ
πρὸς ἐκείνων δίκας. ὁ γὰρ ἐγὼ φθόνῳ τοῖς ἐξ ἐμοῦ
γεγονόσιν, ἀνακόπτω τὴν εἰς αὐτοὺς φιλοτιμίαν,
ὅπις ἀμβροῦς ἢ τοῖς νέοις γίνεσθαι τὰς αὐθάδεις θράσους
ἐφόδους. εἶτα μὲν ἕκαστος ἐνθυμηθείη τῷ πρόσθεν
τον, ὅτι χρησὸς μὲν ὢν, παρ' ἐμοῦ λήψεται τ ἀμοιβὴν,
σασιάζων ἢ ἐ πρὸς τῶν θεραπευομένων τὸ κακόη-
θες ἀόνητον ἕξει, πάντας οἶμαι τὰ ἐμὰ φρονήσειν,
τουτέστι τὰ τῶν ἐμῶν υἱῶν. κ γὰρ τούτοις συμφέρει κρα-
τεῖν ἐμὲ, κἀμὲ τούτοις ὁμονοεῖν. ὑμεῖς ἢ ὦ παῖδες
ἀγαθοὶ, πρῶτον ἐνθυμούμενοι τὴν ἱερὰν φύσιν, ἧς
ἐ πρὸς θηρίοις αἱ στοργαὶ μένουσιν, ἔπειτα τὸν
ποιησάμενον ἡμᾶς τὰς ἀλλαγὰς κάισαρα, τέτρι-
τον ἐμὲ τὸν ἐν οἷς ἔξεσιν ὑπὲρ ἀδελφῶν παρακαλοῦντα, μέ-
νατε ἀδελφοί. δίδωμι ἢ ὑμῖν ἐσθῆτα τε ἤδη κ θε-
ραπείαν βασιλικὴν. εὐχόμαι δὲ καὶ τὸν θεὸν
τηρῆσαι τὴν ἐμὴν κρίσιν, αἰ ὁμονοῆτε. ταῦτα εἰπὼν,
ἐ φιλοφρόνως ἕκαστον καταπασάμενος τῶν υἱῶν,

διέλυσε

πλῆθος, τοὺς μὲν, σωφρονοῦντας τοῖς εἰ- A
ρημένοις, ὅσοι δὲ ἐπεθύμουν μεταβολῆς, μηδὲ ἀκη-
κοέναι προσποιουμένους. σωνανῆκε δὲ τοῖς ἀδελφοῖς
ἡ ἔχθρα, καὶ χείρους τὰς ἐπ' ἀλλήλοις ὑποψίας ἔχον-
τας ἀπηλλάγησαν. ἀλέξανδρος μὲν καὶ ἀριστόβουλος
ὀδυνώμενοι κεκυρωμένον αὐτιπάτρῳ τὸ πρεσβεῖον.
αὐτίπατρος δὲ ἐπὶ τῇ δυτερεύειν νεμεσᾶν τοῖς ἀδελ-
φοῖς. ἀλλ' ὁ μὲν, ποικιλώτατος ὢν τὸ ἦθος, ἐχεμυ-
θεῖν τε ἥδει, καὶ πολλῷ τῷ πανούργῳ χρώμενος, τὸ B
πρὸς αὐτοὺς ἐκάλυπτε μῖσος. τοῖς δὲ, δι' ἀγχόνεσαν πᾶν
τὸ νοηθὲν ἰὼν ὅτι γλώσσης, καὶ παρεξιόντες μὴ, ἐπέ-
κειντο πολλοὶ, πλείους δὲ τῶν φίλων παρεδύοντο κα-
τάσκοποι. πᾶν δὲ τὸ παρ' ἀλεξάνδρῳ λαληθὲν, δύθεως
ἰὼν παρ' αὐτιπάτρῳ, καὶ μὴ προσθήκης μετέβαινεν
ὑπὸ αὐτιπάτρου πρὸς ἡρῴδην. ὅτε δ' ἁπλῶς
φθεγξάμενος ὁ νεανίας, ἀνυπόδυτος ἰὼν, ἀλλ' εἰς
διαβολὴν τὸ ῥηθὲν ἐσέφερτο, καὶ μετεῖος παῤῥησια-
σαμένου μέγιστα τοῖς ἐλαχίστοις προσεπλάττετο. κα- C
θίει δὲ αὐτίπατρος ἀεὶ τοὺς ἐρεθίζοντας, ὅπως αὐτὸ τὸ
ψεῦδος ἔχοι τὰς ἀφορμὰς ἀληθεῖς, καὶ τῷ φημιζο-
μένων ἔν τι διελεγχθὲν, ἅπασι πίστιν ἐπιτίθει. καὶ τῷ
αὐτὸ μὲν φίλων ἢ φύσει σεμνώτατος ἰὼν ἕκαστος, ἢ κα-
τασκευάζετο δωρεαῖς, ὡς μηδὲν σκαφίδος τῷ διορρήτων, καὶ τὸν αὐτιπάτρου βίον, ὡς αὐ ἁμάρτοι τοῖς εἰπὼν
κακίας μυστήριον. τοὺς δὲ ἀλεξάνδρῳ σωόντας χρή-
μασι διαφθείρων, ἢ κολακείαις ὑπιών, αἷς πάντα κα- D
τειργάσατο, πεποίηκει προδότας, καὶ τῷ σφετε-
μένων ἢ λαλουμένων φῶτας. πάντα ἦν προσεσκευμένα
δραματουργῶν, τοῖς πρὸς ἡρῴδην ὁδοὺς τοῖς διαβο-
λαῖς ἐποιεῖτο τεχνικωτάτας. αὐτὸς μὲν ἀδελφῷ προ-
σωπεῖον ὑποκείμενος, καθιεὶς ἦ μεμυντὰς ἑτέρους.
κἀπειδὰν ἀπαγγελθείη τι κατὰ ἀλεξάνδρου, παρελ-
θὼν ὑπεκρίνετο, καὶ διασύρειν τὸ ῥηθὲν ἀρξάμενος, ἔ-
πειτα κατεσκεύαζεν ἡ συχῇ, καὶ πρὸς ἀγανάκτη-
σιν ἐξῆγε τὸν βασιλέα. πάντα δ' εἰς ὑποβουλὴν E
αἴτιον ἦν, καὶ τὸ δοκεῖν τῇ σφαγῇ τῶ πατρὸς ἐφεδρεύειν
ἀλέξανδρον. ὑδὲν γὰρ ὅτου πίστιν ἐχορήγει ταῖς διαβολαῖς, ὡς ἀπολογούμενος αὐτιπάτρος ὑπὲρ αὐτοῦ.
Τούτοις ἡρῴδης ἐξαγριούμενος, ὅσον ὑφῆρει καθ' ἡμέ-
ραν τῆς πρὸς τὰ μειράκια σοργῆς τοσοῦτον αὐτιπάτρῳ
προσετίθει. σωαπέκλιναν δὲ καὶ τῷ κατὰ τὸ βασί-
λειον, οἱ μὲν ἑκόντες, οἱ ἦ ἐξ ὑπαγματος, ὥσπερ
πτολεμαῖος ὁ πρωτότατος τῶν φίλων, οἵ τε ἀδελφοὶ τῆ F
βασιλέως, καὶ πᾶσα ἡ γενεά. πάντα γὰρ αὐτιπάτρῳ
ἰὼν. καὶ τὸ πικρότατον ἀλεξάνδρῳ, πάντα ἰὼν ἡ αὐ-
τιπάτρου μήτηρ, σύμβουλος κατ' αὐτῷ, μείζονας
χαλεπωτέρα, καὶ πλέον τι προγόνων μισοῦσα τοὺς
ἐκ βασιλίδος. πάντες μὲν οὖν ὑπὸ ταῖς ἐλπίσιν, ἐ-
θεράπευον αὐτιπάτρον ἤδη. σωαφίσα ἦ ἕκαστον,
τὰ βασιλέως προσάγματα, διαγελάστους τοῖς πρ-
μωτάτοις, μήτε προσιέναι, μήτε προσέχειν τοῖς περὶ G
ἀλέξανδρον. φοβερὸς ἦ ἰὼν ἡ μόνον τοῖς ἐκ τῆς βασι-
λείας, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξωθεν φίλοις. διὸ γὰρ βασιλέων
τοσούτων χάρων ἔδοκε πρῶτος, ὥστε τῶν αὐτ'
αὐτῷ φθόνον, καὶ μὴ προσπίπτοις πόλεως ἐξαγα-
γεῖν. τὰ ἦ μειράκια, τοὺς μὲν διαβολαὶ ἠγόρευον, διὸ καὶ

populúmque dimiſit: alios conuenientia dictis eius optantes: qui verò mutationis erant cupidi, ne audiſſe quidem ſe quicquam ſimulantes. Fratres autem diſſenſio non reliquit, ſed peiora ſuſpicantes alius de alio digreſſi ſunt. Namque Alexander & Ariſtobulus egrè ferebant confirmatum eſſe Antipatro meritum, Antipater autem ſuccenſebat vel ſecundo loco fratres haberi. ſed tamen ille pro varietate morum, & reticere ſecreta nouerat, & quanto ſibi eſſent odio multa fraude celabat. His autem pro nobilitate generis, in lingua erat quicquid veniſſet in mentem. Et multi quidem his inſtigandis operam dabant, plures autem amicorum ſeſe explorandi cauſa inſinuabant. Itaque omne quod dictum eſſet apud Alexandrum, ſtatim apud Antipatrum erat, & ab Antipatro ab Herodem cum adiectione deferebatur. Nec vel ſimpliciter aliquid prolocutus, aduleſcens innoxius habebatur, ſed cuncta eius verba in crimina vertebantur: maximáque minimis affingebantur, ſicubi liberior paulò fuiſſet. Semper autem qui eum irritarent ſubmittebat Antipater vt mendacia ſua veras occaſiones haberent multíſque falſò vulgatis, vnum quid comprobatum fidem omnibus faceret. Sed huius quidam amicorum quiſque aut natura taciturnus erat, aut muneribus parabatur, ne quid occultum expromeret: nec erraſſet aliquis, ſi Antipatri vitam malitię dixiſſet arcanum. Alexanderi verò familiares, aut pecunia corruptos, aut impulſos blanditiis, quibus expugnauit omnia, fures ac proditores eorum quæ contra ſe dicerentur ſiue agerentur, effecerat. Cùm autem cautè vniuerſa committeret, aſtutis etiam criminationibus aditus ad Herodem moliebatur: fratriſque perſonam gerens aliis delatoribus ſubornatis vtebatur. Si quid in Alexandrum nunciaſſent fauore ſimulato, id quod primò reprehendiſſet, mox otioſè aſtruendo, regis iracundiam prouocabat omniáque ad inſidias referebat: & vt necem patris Alexander optare videretur. nihil enim maiorem fidem calumniis ſuggerebat, quàm ſi eum purgaret Antipater. His accenſus Herodes, quantum in dies ſingulos de affectu aduleſcentium detrahebat, tantum adiiciebat Antipatro. In eandem verò partem inclinati ſunt etiam qui regno parebant: hi volentes alij pro imperio, ſicut Ptolemæus amicorum clariſſimus, regísque fratres, ac tota progenies. omnia namque in Antipatro ſita erant: & quod Alexandro fuit acerbiſſimum, cuncta in eorum perniciem, matris Antipatri conſilio gerebantur. Nouerca enim ſæuior erat, multóque pluſquam priuignos oderat, quos regina mater ediderat. Sed quanquam omnes, vt Antipatro magis obſequerentur, ſpes inducebat: non minus tamen præcepta regis quemque ab aduleſcentibus ſeparabant, qui cariſſimis ediderat, ne quis ad Ariſtobulum vel eius fratrem accederet, aut ſe ad eos applicaret. non ſolùm autem regalibus erat formidini, verumetiam externis amicis: Nulli enim regum tantum poteſtatis Cæſar dederat, vt fugitiuos ſuos quamuis ex ciuitatibus non ſubiectis ei liceret educere. Aduleſcentes autem delata in ſe facinora neſciebant, hiſque

propterea capiebantur incautiùs. Nullus enim palam incusabatur à patre: sed affectu refrigescente paulatim intelligentes, aduersus dolorem asperiùs excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patruum, & Salomen amitam, contra illos commouit Antipater, assiduè velut cum vxore sermocinando quibus in eos instigaretur. Huius autem inimicitias augebat Alexandri quoque vxor Glaphyra, multa de sua nobilitate commemorans, cunctarúmque se quæ in regno viuerent dominam esse dictitans: paternum enim genus à Temeno, maternum autem à Dario Hystaspis filio ducere, multúmque ignobilitatem despiciens sororis & vxorum Herodis: quarum quæque propter formam, non propter nobilitatem esset electa. Namque multas ei fuisse diximus vxores: quòd liceret Iudæis more patrio plures habere, quódque rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyræ inuisus erat Alexander. Salomen autem Aristobuli, & si socrus eius erat, ipse inimicam sibi reddidit, & ante quidem propter maledicta Glaphyræ sæuientem: frequenter enim humilitatem generis obiiciebat vxori: quódque ipse priuatam, reginam vero frater suus duxisset Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matri nunciauit. Addebat autem, quòd aliorum quoque fratrum matres idem Alexander & Aristobulus, si regnum obtinuissent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipsos quoque vicorum scribas, scilicet irridentes, quòd literarum studiis operam darent. His commota Salome, quòd iracundiam cohibere non posset, Herodi cuncta indicauit. Satis autem idonea videbatur contra generum dicens. Et præter hæc alia quædam criminatio diuulgata est, quæ succendit animum regis. Audiuit enim Alexandrum & Aristobulum crebrò matrem implorare, casúmque eius cum gemitu atque imprecationibus conqueri: ac sæpe illo quædam ex Mariamnes vestimentis posterioribus diuidente coniugibus, minitari solitos esse, quòd citò pro regalibus deliciis nigris vestibus induerentur. His de causis Herodes licèt constantem animum adulescentium formidaret, tamen ne spem correptionis abscinderet, ad se eos vocauit: Romam enim migraturus erat: & quasi rex pauca interminatus, pluribus quasi pater monuit: rogauítque vt fratres diligerent, promissa priorum peccatorum venia, si posit hæc meliores fierent. Illi autem criminationum inuidiam deprecando, fictas eas esse dicebant, purgationíque suæ fidem rebus ipsis posse constare: verùm ipsum quoque debere, omissa facilitate credendi, aditum maledictis obstruere. nunquam enim calumniatores defore, dum cui persuadeatur extabit. Cùm his eum maturè placauissent, vt patrem, præsenti metu reiecto, de futuris mœrere cœperunt. Etenim cognouêre Salomen sibi esse infensam, & patruum Pheroram: verque autem sæui & graues erant: sed amplius Pheroras, qui totius quidem regni præter diadema socius esset: proprios autem reditus haberet centum talentorum, totiúsque trans Iordanem terræ fructus ipse caperet, à fratre sibi

μᾶλλον ἀφυλάκτως ἐνέπιπτον αὐταῖς. ὑδενὶ γὰρ ὁ πατὴρ φανερῶς ἀπεμέμφετο. σωίει ἢ κῆ μικρὸν ἐκ τῆ ψύξεως, ἐς τὸ λυπᾶν μᾶλλον ἐρεθιζόμενοι. διέθηκε ἢ πρὸς αὐτὰ, κῆ τ' θεῖον φερῶραν ἀντίπαρος ἐχθρωδῶς, ἐ τ' τηθίδα σαλώμην, ὡς αἱ γαμετὴν ὖσαν, καθομιλῶν ἀεὶ κῆ παροξυνῶν. σωήργε ἢ κῆ πρὸς τὴν ταύτης ἀπέχθειαν, ἡ ἀλεξάνδρε γυνὴ γλαφύρα ὑβριζα λοιδοῦσα τ' αὐτῆς δυσγένειαν, ἐ ὡς πασῶν τ' κῆ τὸ βασίλειον εἴη διαπότης, κῆ πατέρα μ' ἀπὸ τηθυῆς, κῆ μητέρα ἢ, ἀπὸ δαρείε τ' ὑςάσπεως ὖσα. πολλὰ ἢ ὠνείδιζεν εἰς δυσγένειαν, τὴν τε ἀδελφὴν τ' ἡρώδου, ἐ τὰς γυναῖκας, ὧν ἐκάστη δ' ὁμορφίαν, ἃ ἀπὸ γένους ἦρέθη. πολλαὶ δ' ἦσαν, ὡς αἱ ἐφιεμένε τε πατρίως ἰουδαίοις γαμεῖν πλείους, κῆ τῆ βασιλέως ἡδομένε πλείοσιν, ἢ πᾶσαν δὲ τὸ μεγάλαυχον τῆς γλαφύρας, καὶ τὰς λοιδορίας, ἐμίσουν ἀλέξανδρον. τὴν ἢ δὴ σαλώμην, καί τοι πενθερᾶν ὖσαν, αὐτὸς ἀριςόβουλος ἑαυτῆ διεσάσαν, ὠργισμένην, κῆ φόβερον ὂν ταῖς ἐκ γλαφύρας βλασφημίαις. ὠνείδιζε γὰρ τῆ γυναικὶ συνεχῶς τὴν ταπεινότητα, ἐ ὡς αὐτὸς μὲν ἰδιώτην, ὁ ἢ ἀδελφὸς αὐτῆ ἀλέξανδρος γήμας βασιλίδα. τὰ τοῦτο κλαίουσα τῆ σαλώμη διήγγειλεν ἡ θυγάτηρ. προσετίθει δὲ ὅτι κῆ τῆ ἄλλων ἀδελφῶν, τὰς μὲν μητέρας ἀπειλοῖεν οἱ περὶ ἀλέξανδρον, ἐπειδὰν παραλάβωσι τὴν βασιλείαν, ἰσουργοὺς ἅμα ταῖς δούλαις ποιήσειν. αὐτοὺς ἢ κωμῆ γραμματεῖς, ὑπισχνούμενοι, ὡς παιδομισθίους ὑπομενοῦς. πρὸς ἃ τὴν ὀργὴν ἡ κατέχουσα σαλώμη πάντα διήγγειλεν ἡρώδη. σφόδρα δ' ἦν ἀξιόπιστος κῆ γαμβρεῦσι λέγουσα. καί τις ἑτέρα διαβολὴ συνέβαινεν, ἡ τ' θυμὸν ὑπεκαύσασα τῆ βασιλέως. ἦκουσε γὰρ αὐτοὺς συνεχῶς ἀνακαλεῖσθαι μὲν τὴν μητέρα, καὶ κατοικτίζειν ἢ παρομισθίους αὐτῆ. πολλάκις ἢ αὐτὴ διαδιδόντος τῆ μυριάμμης ἐσθῆτων τινὰ ταῖς μεταγενεστέραις γυναιξὶν ἀπειλεῖν, ὡς αὐτὴ τῆ βασιλικῶν ἐν τάχει περιθήσουσιν ἑαυταῖς, ἐκ τειχῶν περποιημένας. διὰ ταῦτα, καί τοι τὸ φρόνημα τῆ νεανίσκων ὑποδείσας, ὅμως ὡς ἀπέκοπτε τὴν ἐλπίδα τῆς διορθώσεως. ἀλλὰ προσκαλεσάμενος αὐτούς, κῆ γὰρ εἰς ῥώμην ἐκπλώσειν ἔμελλε, βραχέα μὲν ἠπείλησεν ὡς βασιλεύς, τὰ πολλὰ ἢ ἐνουθέτησεν ὢν πατὴρ, κῆ φιλεῖν τοὺς ἀδελφοὺς παρεκάλει, διδοὺς τῆ προημαρτημένων ἄφεσιν, εἰ πρὸς τὸ μέλλον ἀμείνους ἤθοιντο. οἱ ἢ, τὰς μὲν διαβολὰς ἀπεσκεδάζοντο, ψευδεῖς εἶναι λέγοντες, πιςώσασθαι δὲ τὴν ἀπολογίαν τοῖς ἔργοις ἔφασκον. δεῖν μὲν τι καὶεῖνον ἀποφεύγειν τὰς λογοπιΐας, τῆ μὴ πιςεύειν ῥαδίως. ἐ γὰρ ὑπειφέρειν τοῖς καταψευσομένοις αὐτῶν, ἕως αἱ ὁ πειθόμενος ἦ. τούτοις ὡς πατέρα πείσαντες ταχέως, τὸν μὲν ἐκ χερσὶ φόβον διεκρούσαντο, τὴν ἢ εἰς τὰ μέλλοντα λύπην προσελάβον. ἔγνωσαν γὰρ τὴν τε σαλώμην ἐχθρὰν, κῆ τὸν θεῖον φερώραν. ἦσαν ἢ βαρεῖς μὲν ἀμφότεροι κῆ χαλεποὶ, φερώρας ἢ μείζων, ὡς πάσης μὲν κοινωνεῖ τῆς βασιλείας πλὴν τῆ διαδήματος, προσόδου δὲ ἰδίας ἑκατὸν εἶχε τάλαντα. τὴν ἢ πέραν ἰορδάνου πᾶσαν ἐκαρποῦτο χώραν, λαβὼν παρὰ τὰδελφῆ

Ant. lib. 16. cap. 7.

δῶρον.

δῶρον. ὃς αὐτὸν ἐποίησε καὶ τετράρχλυ, αἰτησάμενος παρὰ καίσαρος, βασιλικῶν τε γάμων ἐξίωσε συναικήσας ἀδελφῇ τῆς ἰδίας γυναικός, μεθ' ἣν τὴν ἐκείνης τελευτὴν, καθωσίωσε τὴν πρεσβυτάτην τῶν αὐτοῦ θυγατέρων, ὅτι πρωτὶ ξιακοσίοις ζαλάντοις. ἀλλ' ἀπιδοῦσα φερώρας τὸν βασιλικὸν γάμον πρὸς ἔρωτα δούλης. ἐφ' ᾧ χαλεπῶς ἤρώδης, τὴν μὲν θυγατέρα τοῦ πρὸς πάρθων. ὕστερον ἀναρεθέντι συνέζευξεν ἀδελφιδοῦ φερώρᾳ· μετὰ πολὺ τὴν ὀργὴν ἀφῆκε, δόλοις συγχωρήσας τῇ νόσῳ. διεβάλλετο δὲ καὶ πάλαι μὲν, ἔτι ζώσης τῆς βασιλίδος, ὑπεβεβληθέναι αὐτῷ φαρμάκοις. τότε δὲ πλεῖστοι μηνυταὶ προσῆκαν, ὡς καὶ περ φιλαδελφότατον ὄντα ἤρώδην, εἰς πίστιν ὑπαχθῆναι τῶν λεγομένων καὶ δόξης. πολλοὶ δὲ τοῦ ἐν ὑποψίᾳ βασανίσας, τελευταῖον ἦλθεν ὅτι τοῖς φερώρα φίλοις, ὧν ὑπεβεβλήθη μὲν, ἀπήκριβοῦν ὁμολόγησεν οὐδὲν, ὅτι δὲ τὴν ἱερωσύνην ἁρπασάμενος εἰς πάρθους ὑποφυγεῖν παρεσκεύαζεν. συμμέτοχος δὲ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ καὶ τῆς φυγῆς, κοσόβαρος ὁ σαλώμης αὐτὴ, ᾧ συνῴκισεν αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ὅτι μοιχείᾳ τοῦ πρώτου ἀλφαβαρέντος. ἣν δὲ ἐλευθέρα ἀλαβόλης, οὐδὲ σαλώμη. καὶ γὰρ αὐτῆς φερώρας ὁ ἀδελφὸς κατηγόρει, συνθήκας περὶ γάμου ποιεμένης πρὸς συλλαῖον, τὸν ὀβάδα τοῦ ἀράβων βασιλέως ὑπάρχοντα, ὃς ἦν ἐχθρότατος ἡρώδῃ. διελεχθεῖσα δὲ καὶ τοῦτο, καὶ πάντα ὅσα φερώρας ἐνεκάλει, συγγνώσκεται, καὶ αὐτὸν δὲ φερώραν ὁ βασιλεὺς ἀπέλυσε τῆς ἐγκλημάτων. μετέβαρε δὲ ἐπ' ἀλέξανδρον ὁ χειμὼν τῆς οἰκίας, καὶ πρὸς τὴν ἐκείνου κεφαλὴν ἅλος ἀπηρείσατο. ἦσαν δύο εὐνοῦχοι τοῦ βασιλεῖ τιμιώτατοι, καὶ δῆλον ἐξ ὧν ἐλειτούργουν, τοῦ μὲν γὰρ οἰνοχοεῖν προσετέτακτο, τοῦ δὲ δεῖπνον προσφέρειν, ὁ δὲ αὐτὸν κατακοιμίζειν τε καὶ συγκατεκλίνετο. τούτοις εἰς τὰ παιδικὰ δῶρεις μεγάλοις ὑπήγετο ὁ ἀλέξανδρος. μηνυθὲν δὲ τοῦ βασιλεῖ, δικλέγχονται βασάνοις. καὶ τὴν μὲν συνουσίαν ὁμολόγουν. ἐξέφερον δὲ καὶ τὰς εἰς αὐτὴν ὑποσχέσεις, ὃν τρόπον ἀπατηθεῖεν ὑπ' ἀλεξάνδρου, λέγοντος ὡς ἐν ἡρώδῃ δέοι τὰς ἐλπίδας ἔχειν, αἰσθομένῳ γέροντι καὶ βαπτομένῳ τὰς κόμας, εἰ μὴ δόλῳ τοῦτο αὐτὸν οἴονται καὶ νέον, αὐτοῦ δὲ προσέχειν, ὃς καὶ πολλὰ ἄκοντος δέξεται τὴν βασιλείαν, ἐν εἰς μαχαίρᾳ τε τοῖς μὲν ἐχθροῖς ἀμυνεῖται, τοὺς φίλους δ' εὐδαίμονας ποιήσει καὶ μακαρίους, πρὸ πάντων δ' αὐτούς. εἰ δὲ καὶ θεραπείαν τοῦ δυνατοῦ, πρὸ τὸν ἀλέξανδρον λαβραίαν, τοῖς τε ἡγεμόνας τοῦ στρατιωτικοῦ, καὶ τοῖς ταξιάρχοις, κρύφα πρὸς αὐτὸν συνιέναι. ταῦτα τὸν ἡρώδην ὕπνος ἐξεφόβησεν, ὡς μηδὲν πρᾶγμα τολμῆσαι τὰς μηνύσεις ἐνέγκειν, ἀλλὰ κατασκόπους ὑποπέμπων νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν, ἕκαστα τοῦ προσαγομένου ἢ λεγομένων ἀκροώμενος, καὶ τοῖς ἐν ταῖς ὑποψίαις, δίδους αἱρεῖ. δεινὸς δὲ ἀνομίας ἐπλήσθη τὸ βασίλειον. καὶ γὰρ ἔχθρας ἦν μῖσος ἴδιον, ἕκαστος ἔπλαττε τὰς διαβολὰς, καὶ πολλοὶ πρὸς τοὺς διαφόρους, φοβῶν τὸν τοῦ βασιλικοῦ θυμοῦ κατεχέσθω. καὶ τὸ μὲν ψεῦδος εἶχε πρόσχημα πίστιν, αἱ κολάσεις δὲ τοῦ διαβολῶν ἦσαν ὠκύτεραι. κατηγόρητο γοῦν τις, καὶ κατηγορήσας, καὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ διελεγχθέντι, συνανεπήγετο.

A dono datæ. Quinetiam tetrarcham eum fieri beneficio Cæsaris, idem Herodes impetrauerat: regalique connubio dignatus erat, sorore vxoris suæ nuptum ei conlocata. Et post illius mortem, despondera ei filiarum suarum maximam, trecentis talentis in dotem datis. Sed regale matrimonium Pheroras, ancillæ amore captus, refugerat. quamobrem iratus Herodes, filiam nuptum dedit fratris filio, qui post a Parthis occisus est. Mox autem morbo Pheroræ venia data, indignationem remisit. De hoc autem erat vetus opinio, quòd etiam viua regina Herodem opprimere voluisset veneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, vt quamuis amantissimus fratris esset Herodes, fide tamen eorum quæ audisset, adduceretur ad metum. Itaque de multis qui suspecti erant habita quæstione, postremò ad Pheroræ amicos venit, quorum nulla quidem fuit de maleficiis aperta confessio, quod cum amica subrepta in Parthos cogitasset effugere prodiderunt: huius autem consilij & fugæ conscium esse Aristobulum Salomes maritum: cui rex eam tradidit, postquam superior adulterij cauta peremptus est. sed nec Salome criminatione libera manserat. nam & hanc frater Pheroras accusabat, quòd cum Syllæo procuratore Obodæ regis Arabum de nuptijs constituisset, quem inimicissimum Herodes habebat. Conuicta autem & in hoc, & in omnibus quæ Pheroras detulerat, indulgentiam meruit: itaque ipsum etiam rex Pheroræ criminibus soluit. Domus verò tempestas in Alexandrum transiit, totáque capiti eius incubuit. Tres erant eunuchi regis carissimi, & ex genere famulatus neminem id latebat. Vni enim vinum ministrare fuit cura, alteri cœnam apponere, tertius autem dormitum eum collocabat, & cum ipso cubabat: hos muneribus maximis Alexander cupiditati suæ subiecerat. Itaque postquam regi hæc sunt indicata, vi tormentorum coacti, & stuprum statim confessi sunt, & quibus essent ad hoc promissis inducti aperuerunt: quomodo eos fefellisset Alexander, nullam in Herode spem habendam esse, improbo sene, commemorans, & qui capillos inficeret, vt ob hoc etiam eum iuuenem putarent: verùm se coli oportere, qui etiam inuito eo regni esset futurus successor: neque multo post ab inimicis pœnas repeteret, fortunatósque amicos suos beatósque faceret, ac præ cæteris ipsos. Quin & obsequia potentium Alexandro clàm parere, militúmque rectores, itémque ordinum principes occultè ad eum conuenire dixerunt. Hæc Herodes adeò pertimuit, vt non auderet statim delata proferre, sed exploratores die noctúque submittens, dicta factáque singula scrutabatur: & de quibus suspicio esset, ilicò trucidabat. Itaque regnum eius acerbissima iniquitate repletum est. Nam pro suo quisque odio vel inimicitiis, calumnias finxêre, multíque regis iracundia cædis cupida contra aduersarios abutebantur. & mendacio quidem confestim fides habebatur: erant autem criminationibus ipsis velociora supplicia. Denique acculabatur qui modò acculauerat: & cum eo qui ante se conuictus esset: ducebatur ad pœnam.

De vita namque periculum regis quæstiones A breuiore compendio terminabat. Ad hoc autem sæuitiæ processerat, vt nec eorum quenquam humanis aspiceret, qui accusati non essent: verumetiam amicis immitissimum sese præberet: Itaque multis etiam regno intercidit, & in quos potestatem non habebat, ineos dictis asperis sæuiebat. Accessit malis Antipater, collectáque propinquorum caterua, nullum criminationis genus omisit. Tantus autem ineptia sua regem commentísque delatorum timor inuasit vt stricto instare sibi gladio videretur videre Alexandrum: Denique subitò & ipsum correptum in vincula coniecit, & in amicorum eius tormenta perrexit, multi autem tacitè moriebantur, nulla voce supra conscientiam prodita. alij verò quibus mendacium impatientia doloris extorsit, de patris cum insidiis cum fratre Aristobulo cogitasse dixerunt: tempúsque obseruare, vt illo dum venaretur occíso, Romam profugerent. His tametsi verisimilia non erant, sed necessitate cruciatus ex tempore fingebantur, libenti tamen animo rex credebat, pro consolatione accipiens vincti filij, ne id fecisse videretur iniustè. Verum Alexander quoniam suspicionem patris nullo modo aboleri posse arbitrabatur, vltro malis assentiendum putauit: ac digestis aduersus inimicos quatuor libris, fatetur insidias, earúmque se plurimos D socios habere perscribit; ante omnes autem Pheroram & Salomen. Hanc enim etiam stupro sibi quondam esse mixtam, cùm vim noctu adhibuisset inuito. Iámque libri in manibus erant Herodis: multa & grauia de optimatibus clamantes, cùm maturè in Iudæam Archelaus venit, metuens genero simul ac filiæ, quibus etiam prouidentissimo consilio succurrit, regísque minas arte dissoluit. Mox enim cum eo congressus, vbinam est, clamat, E exitiabilis gener meus? aut vbi parricidate caput aspiciam, quod meis manibus ipse lacerabo: addámque filiam meam bono matrimonio nouo? nam etsi consilij particeps non est, quia tamen eiusmodi viri coniunx fuit, inquinata est. Miror autem patientiam tuam, cuius periculũ agitur, quòd adhuc viuit Alexander: ego namque ita ex Cappadocia properãs veniebam, vt qui & illum reperirem olim dedisse supplicium, & de filia quæstionem tecum haberem, quã F tui tuæq; dignitatis contemplatione illi desponderam. At nunc de vtroque nobis consulendũ est: licèt nimium pater sis, & ad puniendum insidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexteras, & alter alterius iracundiæ vicarij succedamus. Talibus increpans, quamuis pertinacem fallit Herodem. Itaque ille quos Alexander perscripserat libros, legendos ei præbet, singulísque capitulis insistens, cum G eo deliberabat. Vnde occasionem sui consilij nactus Archelaus, paulatim causam in eos, qui scriptis continebantur, & in Pheroram cõtulit. Cùm autem sibi credere regem videret, considerandum est, inquit ne fortè adolescentulus tot nequissimorum insidiis circumueniatur, non tu ab adulescentulo. nec enim apparere causam, cur in tantum ruerit scelus, qui & nunc regno potiretur, & successionem regni speraret, nisi aliquos haberet huius persuasionis aia-

Ant lib. 16. cap. 8. & 9.

τὰς γὰρ ἐξετάσεις τῆ βασιλέως, ὁ περὶ τ ψυχῆς κίνδυνος ὑπετεμνετο. προέβη ἡ εἰς τοσοῦτον πικρίας, ὡς μηδὲ τῆ ἀκαταστάτων τινὶ περισ βλέπειν ἡμέρως, εἴ) ἡ τοῖς φίλοις ἀπλωίστος. πολλοῖς γοῦν αὐτῆ ἀπείπε τὸ βασίλειον, καὶ περὶς οὓς ἦκε εἶχε χειρὸς ἐξουσίαν, τῆ λόγῳ χαλεπὸς ἦν. ἐπανέβη ἡ αὐτίπατρος ἐπ τ συμφορᾶς ἀλεξάνδρῳ, καὶ σῖφος ποιήσας τῆ συγγνωῶν ἐκ ἔσιν ἦν τινα δικαβόλην παρέλιπε. περιήχθη γέ τοι περὶς τοσοῦτον δίους ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τ τεραστίας αὐτῆ, καὶ τῆ συνταγμάτων, ὥστε ἐφισαίας δοκεῖν αὐτῆ τ ἀλέξανδρον ξιφήρη. συλλαβὼν γοῦν αὐτὸν ἔδησεν ἐξαπίνης, καὶ περὶς δάσανον ἐχώρει τῆ φίλων αὐτῆ. σιγῶντες ἡ ἀπέθνησκον οἱ πολλοί, ἐ μηδὲν ὑπὲρ τὸ συνειδὸς εἰπόντες. οἱ ἡ ὑπὸ τῆ ἀλγηδόνων φθάσαντες διαθέντες ἔλεγον, ὡς βουλεύοι τε αὐτῆ μὴ ἀρίστου βέλου τῷ ἀδελφῷ, καὶ φυλάττοι κινήσεώτα κτείνας εἰς ῥώμην ὑποδραίαι. οὗτος καίπερ ἀπίθανοῖς ὄσιν, ἀλλ' ὑπὸ τ ἀνάγκης ἐκθέσμοις, ὁ βασιλεὺς ὑπέδεν ἡδέως, ὡς μυθίαν λαμβάνων τὸ δῆσαι τὸν υἱὸν τὸ μὴ δοκεῖν ἀδίκως. ὁ ἡ ἀλέξανδρος, ἐπεὶ τὸν πατέρα μεταπείθειν ἀμήχανον ἐώρα, τοῖς δεινοῖς ὁμόσε χωρεῖν διέγνω. καὶ τέσσαρας καὶ τῆ ἐχθρῶν βίβλους συνταξάμενος, περισκοπεῖν μὲ τὴν ὑπόβουλέω, κοινωνοὺς ἡ ἀπέδειξεν τοὺς πλείσους αὐτῆ, περὶ ἡ πάντων φερόμαι, καὶ σαλώμην. ταύτην γὰρ δὴ καὶ μιγῆναί ποτε αὐτῆ μὴ θέλοντι, νύκτωρ εἰσβιασαμένην. αἵτε οὖν βίβλοι παρῆσαν εἰς χεῖρας φέρουσι, πολλὰ ἐ δεινὰ καὶ τῆ δυνατῆ βοῶσαι, ἐ δὴ τάχους εἰς ἰουδαίαν ἀρχέλαος ἀφικνεῖται περὶ τὸν γαμβρὸν καὶ τῆ θυγατρὶ δείσας. γίνεται ἡ θορυβὸς αὐτοῖς μάλα περιμενθὴς, καὶ τέχνη τινὶ τῷ βασιλέως ἀπειλεῖ διεκρούσατο. συμβαλὼν γὰρ δύθεως αὐτῆ, ποῦ ποτέ ὄζιν ὁ ἀληθείός μου γαμβρὸς ἐβόα. ποῦ ἡ τινὶ πατροκτόνον ἄψομαι κεφαλῆι, ἰῷ ταῖς ἐμαυτῆ χερσὶ δικαταράξω. περιθήσω ἡ ἐ τινὶ θυγατέρα μου τὸν καλὸν νυμφίον. καὶ γὰρ εἰ μὴ κεκοινώνηκε τῆ σκέμματος, ὅτι τοιοῦτου γέγονε γυνὴ, μεμίανται. θαυμάζω δὲ ἐ σὲ τὸν ὑπερβουλεύθεντα τῆς ἀνεξικακίας, εἰ ζῇ μέχρι νυῦ ἀλέξανδρος. ἐγὼ γὰρ ἠπειγόμην ὑπὸ καταπαθείας, ὡς τ μὲ δώρησον πάλαι δεδωκότα δίκης. μὴ ἡ σοῦ περὶ τῆς θυγατρὸς ἐξετάσαντος, ἰῷ κἀκείνῳ, σὲ καὶ τὸ σὸν ἄξιωμα βλέπων ἐνεγγύησα. νυῦ ἡ περὶ ἀμφοῖν ἡμῖν βουλευτέον. κἂν ἧς λίαν πατὴρ τῷ κολάζειν υἱὸν ὑπέβουλον ἀτονώτερος, ἀμείψομαι τὰς δεξιὰς, καὶ γλυκάνομεθα τῆς ἀλλήλων ὀργῆς διάδοχοι. τούτοις περικομπήσας, καὶ περ διατεταγμένον ἠρώδη, ὑπάγεται. δίδωσι γοῦν αὐτῆ τὰς συνταχθείσας ὑπ' ἀλεξάνδρου βίβλους ἀναγνῶναι, καὶ καθ' ἕκαστον ἔφισας κεφάλαιον, συνεσκίπτετο. λαμβάνει ἡ ὁ ἀρχέλαος ἀφορμὴν τῷ στρατηγήματος, καὶ κῆ μικρὸν εἰς τοὺς ἐγγεγραμμένους καὶ φερώμαν μετῆγε τινὶ αἰτίαν. ὡς ἡ ἐώρα πεισθέντα τὸν βασιλέα, σκεπτέον ἔφη μήποτε τὸ μειράκιον ὑπὸ τοσούτου ἐπὶ πονηρῶν ὑπεβουλεύθη. οὐχ ὑπὸ τῷ μειρακίου σύ. καὶ γὰρ οὐδὲ ὁρᾶν αἰτίαν, ἐξ ἧς ἂν εἰς τηλικοῦτον μίσος περισταίησεν, ἀπολαῦσαι μὴ ἤδη βασιλείας, ἐλπίζοντ ἡ καὶ διαδοχῆς, εἰ μή τινες ἦσαν

αἰα-

ἀναπείθοντες, καὶ τὸ τῆς ἡλικίας εὐκόλως, ὅτε καὶ μᾶλλον μεταχειριζόμενοι. ἀλλὰ γὰρ τὸν Ἡρῴδην ἐξαπατᾶν οὐ ῥᾴδιον, οὐ νέους μόνον, ἀλλὰ καὶ γέροντας, οἵους ἦλαυε καὶ τότε καὶ βασιλείας ὅλας ἀνατρέπειν. σωφρονεῖ γὰρ τοῖς λεγομένοις πρώδης. καὶ τὸ μὲν πρὸς ἀλέξανδρον ὀργὴν, ἐπαύετο κατ' ὀλίγον. πρὸς δὲ φερώραν παρωξύνετο. τῇ γὰρ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ βιβλίων, ἔστι δὲ ταῦτα ὑπόθεσις, ὃς κατέδειν τότε τὸν βασιλέως ὀξύρροπον, καὶ τὴν ἀρχελάου φιλίαν παρ' αὐτοῦ πάντων κρατοῦσαν, ὡς ἂν ἐκεῖνον διαφθείρων σωτηρίαν, τὴν δὲ ἀναιδείας ἐπορίζετο. καταλείψας γὰρ ἀλέξανδρον, προσέφευγεν ἀρχελάῳ. κἀκεῖνος, ἐκ ὁρᾶν ἔφη πῶς αὐτὸν ἐξαπατήσαιτο, τοσούτοις ἐγκαλούμενον ἐγκλήμασιν; ἐξ ὧν σαφὲς ἀπεδείκνυ) τὴν βασιλέως ὀργὴν, καὶ τὴν παρόντων τῶν μειρακίων κακῶν ἅπας γεγονὼς, εἰ μὴ ἐκεῖνος) τὸ πανοῦργον & τὰς ἀρνήσεις ἀφείς, ὁμολογῆσαι μὲν τὰ κατηγορημένα, συγγνώμην δὲ αἰτήσασθαι φόβῳ τε ἀδελφῶν καὶ φιλίππου. εἰς γὰρ τοῦτο, πάντα ζόφον αὐτῷ συνειρηκέναι. πείθει) φερώρας, & καταπλάσας αὐτὸν, ὡς ἂν οἰκτρότατος φανείη, μελάνῃ τε ἐσθῆτι καὶ δακρύοις, προσπίπτει τοῖς ἡρῴδου ποσίν, ὡς πολλαῖς ἔτυχε, συγγνώμην αἰτήσομαι, καὶ μικρὸν μὲν ἑαυτὸν διελογῶν, διὰ ἐκείνην γὰρ πάντα ὅσα κατηγόρητο. πεφαντασιῶσθαι δὲ φρενῶν καὶ μανίαν ὀφλήσοντα, ἧς αἴτιον ἦν) τὸν ἔρωτα τῆς γυναικὸς ἔλεγε. φθάσας ὁ κατήγορον καὶ μάρτυρα αὐτῷ φερώραν ἀρχέλαος, ἔτυχε ἤδη παρεστῶτος, καὶ τὴν ἡρῴδου κατὰς ἔλλεν ὀργὴν, χρώμενος οἰκείοις ὑποδείγμασι. καὶ γὰρ αὐτὸς πολλῷ χαλεπώτερα πάσχων ὑπὸ ἀδελφῶν τὴν ἀμυνὴν ὅπως ἐποιεῖτο πάθους τὸ τῆς φύσεως δίκαιον. ἐν γὰρ τῇ βασιλείᾳ, ὥσπερ ἐν μεγάλοις σώμασιν, ἀεί τι μέρος φλεγμαίνει, ὑπὸ τῆς βαρύτητος, ὃπερ ὑποκόπτειν μὲν ἐχρεὼν, θεραπεύειν δὲ ἧττον. πολλὰ τοιαῦτα λέγων, ἡρῴδην μὲν ὅτι φερώρᾳ μᾶλλον) διέθηκε δ' αὐτὸς ἀγανακτοῦντα πρὸς ἀλέξανδρον, & τὸ θυγατέρα διαζεύξας, ἀπάξειν ἔφασκεν. ἕως δὲ εἰσῆλθεν ἡρῴδην αἰτιώμενος ὑπὲρ τῶν μειρακίων, & πάλιν αὐτῷ μνησθεὶς τῆς θυγατέρα, σφόδρα ἦν ἀξιοπίστως ἀρχέλαος ᾧ ἔδει) συνοικίζειν αὐτῷ ἐπέτρεπε, πάλιν ἀλεξάνδρῳ. πρεπεῖν γὰρ ποιεῖσθαι τιμὴν πρὸς αὐτὸν τὰ τῆς ὑπεροχῆς δίκαια. φαμένου δὲ τοῦ βασιλέως δώσειν ἔχειν παρ' αὐτῷ τὴν κόρην, εἰ μὴ λύσειε τὸν γάμον, ὄντων μὲν αὐτοῖς ἤδη καὶ τέκνων, στεργομένης δ' ἅπας ὑπὸ τοῦ μειρακίου τῆς γυναικὸς, ἣν φθαρῆναι συνέβη τοῦ ἡμιμύριον. ὑπόρρα λίσαν ἦ, αἰτίαν τῆς εἰς ἅπαντα δυσγνώστου. μᾶλλον γὰρ ἐπιθυμεῖν τὰς τόλμας παθεῖν οἰκείους πρὸς ἀποθανόντας. καταύδει μὲν ἀρχέλαος, διαλλάσσεσθαί τε, καὶ διαλλάσσειν τῇ πατρῴᾳ τὸν πατέρα. δεῖν μέντοι πάντως ἔφη πέμπειν αὐτὸν εἰς ῥώμην, καίσαρι διαλεξόμενον. γεγράφειν γὰρ αὐτὸς ἐκείνῳ περὶ πάντων. τὸ μὲν ἐν ἀρχελάου στρατήγημα, δι' ὃ τὸν γαμβρὸν ἐρρύσατο, τοιοῦτον εἶχε. μετὰ ταῦτα διαλλαγὰς, ἐν διανοίᾳ καὶ φιλοφρονήσει δῆλον. ἀπόντα γὰρ αὐτὸν ἡρῴδης διαρρῆξαι τάλαντον ἑβδομήκοντα δώρεις, θρόνῳ τε χρυσῷ διαλίθῳ, & δυσὶ λυχνίοις καὶ παλλακίδι, ἥτις ἐπαλήθευε πανυχὶς, τῷ τε φίλων ἐπιμόνων ἐκπεσόντα καὶ ἀξίων.

A authores, qui ad deteriorem partem lubricum ætatis impellerent. Ab eiusmodi namque hominibus non solùm adulescentulos falli, verumetiam senes, domósque clarissimas totáque regna solere subuerti. Consentiebat dictis Herodes, iramque paulatim remittebat in Alexandro, & in Pheroram excitabatur. namque hic erat librorum quathor argumentum. qui vbi propensiorem esse regis animum sensit, & in omnibus apud eum amicitiam Archelai

B prævalere, quam honestè non posset, ex impudentia salutem quæsiuit. relictóque Alexandro, confugit ad Archelaum. & ille negat se videre, quo pacto eximat tot criminibus inuolutum, quibus manifestè cominceretur regem insidiis voluisse decipere, omniúmque malorum præsentium adulescenti causa fuisse: nisi malit omissis artibus callidis, & negandi pertinacia, de quibus insimularetur omnia confiteri, & à fratre, præsertim cui dilectus esset, veniam petere. namque ad hoc ei modis omnibus

C se quoque opem laturum. Paruit Archelao Pheroras, atráque veste cum lacrymis, vt quàm miserabilis appararet, instructus, ad pedes Herodis accessit: veniámque meruit postulans. & se quidem sceleratum esse fatebatur: namque omnia quæ sibi obiicerentur fecisse, horum autem causam esse diminutionem mentis atque insaniam, ex mulieris amore conceptam. Itaque postquam stetit Pheroras suimet ipse

D accusator ac testis, tunc eum iam Archelaus excusando, Herodis iracundiam mitigabat, proprijs vsus exemplis: etenim se quoque à fratre multò grauiora perpessum, naturale ius dicebat antepositse vindictæ. Quippe in regnis, velut in magnis corporibus, semper aliquam partem pondere ipso tumescere: quam recidi quidem non oportere, leniter verò curari. Multa in hunc modum locutus Archelaus, Herodem quidem Pheroræ placidum reddidit, ipse autem Alexandro tandiu manebat iratus, filiámque ab eo distractam secum abducturum se aiebat, donec Herodem cõpulit vltro pro adulescentulo deprecari, vt iterum ei filiam desponderet. Satis autem grauatim

E Archelaus cui vellet eam præter Alexandrum collocari permisit, maximi enim pendere, quo iura inter se affinitatis inuiolata permaneant. Rege autem sibi filium ab eo donatum affirmante, nisi matrimonium diremisset, quòd & liberos iam haberent, vxor quoque ab adulescente diligeretur: quæ si remaneret, peccatorum foret obliuio: si verò discederet, causa de omnibus desperandi: molliorem namque fieri audaciam si domesticis

F affectionibus distrahatur: vix tandem cessit, vnáque & ipse rediit cùm adulescente in gratiam, & patrem eius reduxit. Procul dubio tamen eum Romam mitti debere ait, cum Cæsare collocuturum: de omnibus enim sese literas ad eum fecisse. Vafrum igitur Archelai consiliũ, quo generum periculo liberauit peractum erat, & redintegrata concordia in epulis & humanitate cõuictus familiariter versabantur. Ar-

G beum rem autem muneribus talentorũ septuaginta, solio quoque gemmis ornato, & eunuchis, & cõcubina donat Herodes, quæ Pannychis vocabatur: itémq; amicorũ eius quéque pro merito

quin & cognati regis omnes, iussu eius Archelao dona splendidissima dederunt: cúmque tam ipse quàm optimates Antiochiam vsque prosecuti sunt. Non multo pòst quidam in Iudæam venit, Archelai consiliis multo potentior: qui non solùm reconciliationem gratiæ Alexandro quæsitam fecit irritam, verumetiam causa fuit, vt periret. Laco erat genere, homine Eurycles, ad regni desiderium amore pecuniæ corruptus. Iam enim luxum eius regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblatis, velut eorum, quæ aucuparetur illecebra, cùm statim multiplicata recepisset, immaculatam liberalitatem nihil esse ducebat, nisi regum sanguine comparassset. Itaque regem adulatione falsísque de ipso laudibus, & sermonis calliditate circumuenit: maturéque perspecto eius ingenio, dictis simul & factis quæ illi placerent, inter primos eius amicos habetur. Nam & rex & omnes eius comites libenter ciuem Spartæ patriæ causa, præcipuo dignum honore ducebant. Ille autem postquam fragilitatem domus animaduertit, fratrúmque inimicitias, & quemadmodum pater in singulos esset animatus, Antipatri quidem hospitio præuentus erat. Simulata verò amicitia fallebat Alexandrum olim se & Archelai socium esse mentitus, quo etiam citius quasi probatus obrepsit. Moxque ab eo fratri quoque Aristobulo commendatus est. Pertentatis autem personis omnibus, aliam alio modo subibat: ac primùm fit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando castigans, quòd & quum fratrum sit maximus, spei suæ negligat insidiatores. Alexandrum verò, quòd regina creatus, & regiæ vir coniugis, filium priuatæ mulieris pateretur regno succedere: præsertim quum haberet magnam occasionem Archelaum: quæ quidem adulescenti bona fide suadere videbatur, quòd amicitiam simulasset Archelai. Vnde nec Alexander quicquam metuens, & de Antipatro quæ se mouerent apud eum querebatur: & quòd nihil mirum faceret Herodes, si cùm matrem illorum interemit, ipsis quoque regnum eius auferret. quorum causa Eurycles & miserari eos & condolere simulans, etiam Aristobulum ad ea dicenda pellexit: atque ita querelis in patrem vtroque deuincto, referens ad Antipatrum secreta discedit: affícto quoque insidiarum mendacio, quas ei fratres parasse affirmabat, ac penè iam strictis gladiis in eum irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius erat apud patrem: & ad extremum necis Alexandri & Aristobuli redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cúmque adisset Herodem, vitam ei se rependere pro beneficiis & sibi delatis, & lucem referre dixit pro hospitio: olim Alexandrum exacuisse in eum gladium, & confirmasse dexteram: verùm sceleri tanto fuisse impedimento, quòd societatem facinoris assimulasset. Alexandrum enim dicere, non bene se cum Herode actum putare, quòd regnum obtinuisset alienum, & post matris eorum necem principatum eius dilacerasset, nisi etiam degenerem coaptaret hæredem, auitúmque ipsorũ regnum Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani manes & Mariammes vltum ire.

Ant. lib. 16. cap. 11.

A ὁμοίως ἦ, καὶ οἱ συγγενεῖς πρὸς ἅπαντας τὸ βασιλικὸν πάντες ἀρχελάῳ λαμπρὰ δῶρα ἔδωσαν. προπεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ πρώδου καὶ τῶν δυνατῶν, μέχρις ἀντιοχείας. μετ' ὀλίγον δ', εἰς τὴν ἰουδαίαν παρεβάλετο ἀνήρ, πολὺ τῶν ἀρχελάου στρατηγημάτων δυνατώτερος, ὃς μόνον τὰς ὑπ' ἐκείνου πολιτοδιθείσας ἀλεξάνδρῳ ἀγχαλαγὰς οὐκ ἔρρηψεν, ἀλλὰ καὶ ἀπωλείας ἄπρος αὐτῷ κατέστη. ὃς ἰδίων λάκκων, δρυκλῆς τὄνομα, πόθῳ χρημάτων εἰς τὴν B βασιλείαν προσφθαρείς. ὁ γὰρ αὐτοῦ χεῖν ἐπὶ τὴ ἑλλὰς αὐτῷ τῇ πολυτελείᾳ. λαμπρὰ δ' ἦ πρώδῃ δῶρα προσενεγκών, δίλεαρ ὧν ἐθηρᾶτο, καὶ ὡδηχρῆμα πολλαπλάσιῳ λαβών, ἐδόκει ἡμῖτο τ' καθαρὰ δόσιν, εἰ μὴ δι' αἵματος ἐμπορεύσαιτο τ' βασιλείαν. προῆρχε δ' γὰρ τὸν βασιλέα κολακείᾳ καὶ δεινότητι λόγων, καὶ προσαυτῷ φιλοτιμίαν ἐγκωμίοις. ταχέως δ' συνῆδεν τ' πρώδου ζόπον, καὶ πάντα λέγων τε καὶ πράττων τὰ πρὸς ἡδονὴν αὐτῷ, φίλος ἐν τοῖς πρώτοις γίνεται. καὶ γὰρ ὁ βασιλεὺς ἀγαπᾷ τ' παῖδα, καὶ πάντες οἱ περὶ αὐτὸν, ἰδίως προτιμῶντ' ἀναφανόν. ὁ δ' ἐπεὶ τὰ σαθρὰ τ' οἰκίας κατέμαθε, C τοῖς τε τ' ἀδελφῶν διαφοραὶ, καὶ ὅπως διέκειτο πρὸς ἕκαστον ὁ πατὴρ, αὐτοπάτωρ μὲν ξενίᾳ προσπεπάλλητο, φιλίᾳ δ' ἀλέξανδρον ὑπεκρίνετο, ψευσάμενος ἑταῖρον αὐτὸν εἶ) καὶ ἀρχελάου πάλαι. διὸ δὴ καὶ ταχέως ὡς δεδοκιμασμένος εἰσῆλθεν. σωίσας δ' ἑαυτὸν δίθεως, καὶ ἀριστοβούλῳ τῷ ἀδελφῷ. πάντων δ' ὁποπειραθεὶς τῶν προσώπων ἄλλῳ ἄλλως ὑπῆει, γίνεται δ' προσηνέστερος, μαθὼν τὸς αὐτοπάτορος, καὶ προσδότης ἀλεξάνδρου. τῷ δὲ ὀνειδίζων, εἰ φρενοβλαβέστατος ὢν προλέγει τοὺς ἐφεδρεύοντας αὐτῷ τ' ἐλπίσιν. ἀλεξάνδρῳ δ', εἰ γεγυμνασμένος εἰς βασιλίδος, καὶ βασιλίδι συνοικῶν, ἐάσει ἁλῶναι τ' ἀρχὴν τὴν ἐξ ἰδιώτιδος, καὶ ταῦτα μειρακίῳ ἀφορμὴν ἔχων ἀρχέλαον. ἰῶ δ' πιστὸς τῷ μέρακίῳ σύμβουλος, τ' ἀρχελάου φιλίαν πλασάμενος. διὸ μᾶλλον ὑποστελλόμενος ἀλέξανδρος, ζάτε καὶ αὐτοπάτορι ἀπωδύρετο πρὸς αὐτὸν, καὶ ὡς πρώδης αὐτῷ τ' μητέρα κτείναι, καὶ ὡμολόγουν εἰ καὶ αὐτὸς ἀφαιρεῖται τ' ἐκείνης βασιλείαν. ἐφ' οἷς δρυκλῆς, οἰκτείρων τε καὶ συναλγεῖν ὑπεκρίνετο. τὰ δ' αὐτὰ καὶ τ' ἀριστόβουλον εἰπὼν διελυσάσας, καὶ τ' καθ' τῶ παῖδος μέμψεσιν ἐνδυσάμενος ἀμφοτέρας, ἤχετο φέρων αὐτοπάτορι τὰ ἀπόῤῥητα. προσεφοίτα δ' ὀλιγάκις ὡς ἐνεδρεύοντων αὐτῷ τ' ἀδελφῶν, καὶ μόνον ἐν ὑποφειγόντων ἤδη τὰ ξίφη. λαβὼν δ' ὑπὸ τούτους χρημάτων πλῆθος, ἐπαγγέλλεται ἰῶ αὐτοπάτορι πρὸς τ' πατρέα. τὸ δ' τελεύταῖον ἀρπολαβόντας τ' ἀριστοβούλου καὶ ἀλεξάνδρου θάνατον, κατήγορος αὐτῷ ὑπὸ τῶ παῖδος γίνεται. καὶ προσελθὼν, αὐτοδιδόναι τὸ ζῆν ἔφασκεν πρώδῃ, τ' εἰς αὐτὸν διαγνοσιῶν, καὶ τὸ φῶς, ἀμοιβὴν τῆς ξενίας αὐτοπαρέχειν. πάλαι δ' ἐπ' αὐτὸν ἠκονῆσθαι ξῖφος, καὶ τ' ἀλεξάνδρου τετονῶσθαι δέξιαν, ἐμποδὼν δ' αὐτὸς γεγονέναι τῷ ταχὺ, συναρπᾶν ὑποπτεύθεις. φάναι δὲ τὸν ἀλέξανδρον, ὡς οὐκ ἀγαπᾷ βασιλεύσας αὐτὸς πρώδης ἐν ἀλλοτρίοις, καὶ μὴ τὸν τ' μητρὸς αὐτῶν φόνον τοῦ ἐκείνης ἀρχοῦ ἀναθήσας, ἀλλ' ἔτι D νόθον εἰσάγει δοκοῦντα, αὐτοπάτορι τῷ φθόρῳ τοῦ πατρῴαν αὐτῷ βασιλείαν προτίνων. πεμφθέντα γε μοῦ αὐτὸν τοῖς ὑρκανοῦ καὶ μαριάμμης δαίμοσιν. ὑδὲ γὰρ

φρέπειν

Ant. lib. 16. cap. 11.

κρίνειν αὐτὸν ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ τοῦτου παῖδας τ' ἀρ- A
χῆλαὸν, δίκαια φόνε. πολλὰ δ' ἂν εἰς τὰ παροξύνοντα καθ' ἡ-
μέραν, ὥστε μηδὲ λαλιᾶς τινα χῶρον ἀσυκοφάντητον
καταλελεῖφθαι. εἰ μὲν γὰρ δυσγενείας ἑτέρων μνείας γε-
νομένης, αὐτὸς ἀλόγως ὑβρίζοιτο τ' πατρὸς λέγοντος,
ὁ μόνος δυσγενὴς Ἀλέξανδρος. καὶ τ' πατέρα δι' ἀγένειαν
ἐνδεῶν. κἂν ἐν τοῖς θήραις, παροινεῖν μὲ σιωπῶν, ἐ-
παινοίης ἄν, παροινεῖν εἶναι. παντελῶς δ' ἀμείλι-
κτον δεῖσαι τ' πατέρα καὶ μόνῳ φιλόστοργον αὐτοπά- B
τορι. δι' ὃν ἡδέως καὶ τεθνήξεσθαι μὴ κερδήσας τ' ὀλιβε-
λῆς. κτείναντι δ' εἰ σωτηρίας ἀφορμὴν, πρῶτον μὲ ἀρ-
χέλαον ὄντα κηδεστὴν, παρὸν ὃν δι' ἀφθόνου ῥᾳδίως. ἔ-
σεσθαι κάμοὶ μέχρι νῦν ἀγνοοῦντα τ' πρώδε τέρ-
πον. ὑ δ' ὡς παντελῶς αὐτοῦ δυσπόνητος περιχώς
τ' ἐφεστῶτα πατέρα, ὑδὲ φθίξασθαι δεῖ τ' αὐτοῦ μόνον
ἐγκλημάτων. ἀλλὰ πρῶτον μὲ κηρύξειν τὰς τ' ἐθνους
συμφορὰς, καὶ τὰς μέχρι ψυχῆς φορολογουμένους, ἔπει- C
τα εἰς οἵας ἀφορὰς καὶ πενίας, τὰ δ' αἵματος πεπιθέν-
τα χρήματα ἀναλωθεῖν. τοίς τε ἐξ ἠμοῦ πλουτήσαντας,
οἵοι. τ' τοὺς ἀνεσταλθείσας πόλεις, ὅτι πόσον. ζητήσειν
δ' καὶ τ' πάππον ἐμοῦ τ' μητέρα, τ' τὰ δ' βασιλείας
μόνα πάντα κηρύξειν, ἐφ' οἷς ὑ κεκωθώνισται παροχτύ-
νοις. τοιαῦτα καὶ Ἀλέξανδρος τετραδυσάμενος ὁ Δίρυ-
κλῆς ἐπῆνει πολλὰ τ' ἀντίπατρον, ὡς ἄρα μόνος τε εἴη
φιλοπάτωρ, τ' δὴ τοῦτο μόνον ὑ Ὀλιβελῆς ἐμπο- D
δίσειν. μήπω δ' καλῶς ὁ βασιλεὺς ὀπὶ τοῖς πρώτοις κατε-
σαλμένος, εἰς ἀπόνοιαν ὀργῆς ἐξαγριῶται, καὶ πάλιν
λαβὼν κρυερὸν ἀντίπατρον, ἑτέρους καὶ τοὺς ἀδελφῶν ὑ-
πέπεμπτο κατηγόρους, λέγειν ὅτι ἐμοιχεύετο μὲν ποτε τῆ
βασιλέως γυναικὶ τῶν ἐπιφανεστάτων ἀνδρῶν, τότε δ' ἐκ τινων ἀποπεπλεσμένον
ἀπεπέπαυτο τ' τάξεως. ἐφ' οἷς πρώδης ὑπεραγανα-
κτήσας, διὰ θέως ἐβασάνισε τοὺς ἄνδρας. ἀλλ' οἱ μὲν, ὑ-
δὲν τοῦ ἐγκαλυφθέντων ὁμολόγουν. ἀποστομώσαν δέ
τας, ἀπὸς τὸν πρώδε φρούραρχον ὀλίγοι ὑπὸ ἀλε- E
ξάνδρου, ὑπὸ καλοῦντος ἵνα αὐτὸν δέξηται πρὸ φρουρίου
μὴ ἀριστοβούλου τοῦ ἀδελφοῦ κτείναντα τ' πατέρα, καὶ πα-
ρέχη τοῖς ὅπλοις χρήσασθαι, καὶ τ' ἄλλαις ἀφορμαῖς.
ταῦτα Ἀλέξανδρος μὲ ἔλεγε τέχνασμα εἶναι διοφάν-
του, γραμματεὺς δ' ὁ διόφαντος τοῦ βασιλέως, ὠλυμ-
πιονίκης ἀνὴρ τ' δεινὸς μιμήσασθαι πάσης χειρὸς γράμ-
ματα. πολλὰ γοῦν ὑπὸ χαράξας, τελευταῖον ὀπὶ
τούτῳ τ' κτείνεται. βασανίσας δ' τὸν φρούραρχον
πρώδης οὐδὲν ἤκουσεν οὐδὲ παρ' ἐκείνου τοῦ ἀγνοε- F
βλημένου, ἀλλὰ καὶ τοὺς τοὺς ἐλέγχους δείσαντα ἀ-
θανεῖς, τοὺς ἱροὺς ἐκέλευσε τηρεῖν, ἐπ μὲν τοὺς λε-
λυμένους. τὸν δ' λυμεῶνα τῆς οἰκίας τ' δεσμοτηρί-
ου ὅλου τοῦ μέσου διρυκλέα, στοᾶς τ' διηρτέ-
τῳ καλῶν, πεντήκοντα δωρεᾶται ταλάντοις. ὁ δ'
τῷ ἀκεβῆ φήμῃ φθάσας εἰς καπηλείαν, ἀρ-
γυρίζεται τ' πρὸς ἀρχέλαον, ὠλυμπίσας εἰπεῖν, ὅτι ἐκ
ἀγγελίας πρώδου ἀλεξάνδρῳ. διαρὰς δὲ εἰς G
τῷ ἑλλάδα, τοῖς ἐκ καπῶν κτηθεῖσιν εἰς ὄμμα
κατεχρήσατο. δὶς γοῦν ὀπὶ κάσεως κατηγορη-
θεὶς ὀπὶ τοῦ κάσεως ἐμπλῆσαι τῷ ἀχαΐαν, καὶ σχε-
δὸν τὰς πόλεις, φυγαδεύεται. κἀκεῖνον μὲν ὅπως ὁ
ἀριστοβούλου καὶ ἀλεξάνδρου ποινὴ σκιὰν ἔλαβεν. ἄξιον δ'

decere ſucceſſionem regni ab huiuſmodi patre ſine cæde ſuſcipere, multis autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil ſibi omnino loqui ſine calumnia liceret. Nam ſi de nobilitate aliorum fiat mentio, ſine ratione ſe contumeliis affici, patre dicente, ſolus generoſus Alexander, & cui pater ſit pro ignobilitate dedecori. In venationibus quoque offendere, ſi taceat: ſi verò laudet, cauillatorem appellari. & prorſus immitem ſibi patrem inueniri, ſolique Antipatro indulgentem: ob quæ vel emori non recuſare niſi ex voto inſidiæ ſucceſſiſſent: ſin eum occidiſſet, primùm ſalutis occaſionem fore Archelaum ſocerum ſuum, ad quem facilè poſſit effugere: deinde Cæſarem, qui nunc vſque ignoraret mores Herodis. nec enim ſic ei adſtaturum, vt antea patris præſentiam formidando, nec de ſuis tantùm criminibus loquturum, ſed primùm totius gentis ærumnas: & quod ad necem vſque tributis opprimeret vulgaturum, deinde in quibus deliciis, quibúſque actibus partæ ſanguine pecuniæ conſumptæ ſint, & qui vel quales ex illis fuerint locupletati, quæ cauſa ciuitatis afflictæ: ibi autem lamentaturum & aui & matris necem, omniáque ſcelera regis retecturum: quibus cognitis nemo ſe iudicauerit patricidam. His Eurycles in Alexandrum falsò delatis, Antipatri laudes proſequebatur, illum ſolum, qui patrem diligeret eſſe confirmans, quíque adhuc inſidias retardaſſet. Rex autem nondum præteritæ ſuſpicionis dolore compreſſo, intolerabilis iracundiæ feritate perturbatur. Iterúmque hoc tempus nactus Antipater, alios accuſatores fratribus ſubornauit, qui eos dicerent cum Iucundo & Tyrannio clàm colloqui ſolitos eſſe, equitum regis olim principibus, tūc verò propter quaſdam offenſiones ordinibus motis. Hac denique indignatione ſuccenſus, confeſtim eos tormentis Herodes ſubdidit. Illi autem nihil eorum ſe, quæ crimini darentur, ſcire confeſſi ſunt. Sed oblata eſt quædam velut ad præfectum caſtelli Alexandrij ab Alexandro ſcripta epiſtola, deprecante vt cum Ariſtobulo fratre ſe in caſtellum reciperet, ſi patrem interfeciſſent: támque armis quàm aliis ſubſidiis eos vti permitteret. Hanc Alexandri Diophanti commentum eſſe dicebat, qui regis erat notarius, homo audaciſſimus & cuiuslibet manus literas imitari percallidus. Itaque multis ſæpe falsò conſcriptis, ob hoc poſtremò occiſus eſt. torto autem caſtelli præfecto, nec eius indicio quicquam Herodes eorum, quæ delata erant verum eſſe cognouit. Sed quamuis nullum documentum validum proferretur, filios tamen aſſeruari præcepit. Euryclem verò domus ſuæ peſtem, ac totius ſceleris fabricatorem, bene de ſe meritum datorémque ſalutis appellans, talentis quinquaginta donauit. Ille autem prius quàm certa fama nunciaret, ad Archelaum properat: auſuſque dicere, quod Herodem reconciliaſſet Alexandro, ab illo quoque pecunias capit. deinde in Achaiam transgreſſus, ad ſimilia facinora malè quæſitis abuſus eſt. Poſtremò apud Cæſarem accuſatus, quòd diſſenſionibus repleuiſſet Achaiam, & ciuitates ſpoliaret, in exiliū mittitur: atque hoc eum modo pœnæ Alexandri & Ariſtobuli perſecutæ ſunt. Hoc loco dignum eſt

Coum Euaratum huic Spartiatæ conferre. Namque is cùm amicissimus esset Alexandro, eodémque tempore quo Eurycles ibidem erat, aduenisset, percontanti regi super his, quæ ille insimularet: iuratus nihil se ab adulescentibus audisse affirmauit. nec tamen id quicquam miseris profuit apud Herodem, solis maledictis aures paratissimas aperientem: cúmque gratiosissimum sibi iudicantem, qui secum eadem crederet: iisdémque moueretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem eius in filios. Nam ad hanc Aristobulus, quo periculis inuolueret, quam & socrum habebat & amicam, monitum miserat, vt saluti suæ consuleret: quasi rex eam decreuisset occidere, iterum insimulatam, quorum ante fuerat accusata: quòd Syllæo Arabi nubere cupiens, quem sciret eius inimicum, occultè illi secreta regis nunciaret. Et hoc fuit extremum quo tanquam tempestate oppressi adulescentes, non secus ac turbine pessundati sunt. Salome enim protinus contendit ad regem, eique monita Aristobuli prodit: atque ille vlterius durare non passus, vtrumque filium vinxit, & separatos asseruari præcepit. Deinde Volumnium militiæ magistrum, & ex amicis suis Olympum descripta ferentes iudicia, proficisci iussit ad Cæsarem: qui postquam Romam naui delati, regis litteras reddiderunt, vehementer quidem Cæsar ob adulescentes indoluit, verùm potestatem in filios à patre auferendam non duxit. Denique rescribit ei, vt ipse sui dominus esset arbitrij: meliùs tamen facturum dicens, si in communi consessu propinquorum suorum prouinciæque rectorum de insidiis quæreret: eo que si delato crimini reperiret astrictos, occideret. si verò fugam tantùm esse meditatos, mediocri supplicio contentus esset. Paret scriptis Herodes: cúmque Berytum quò Cæsar iusserat, peruenisset, cogit iudicium. Præsederunt autem rectores, quibus à Cæsare scriptum fuerat, Saturninus & Pedanius legati, & cum his Volumnius procurator, itémque propinqui regis & amici, necnon & Salome & Pheroras, & post hos optimates Syriæ, præter Archelaum regem: namque hunc Herodes, quòd Alexandri socer esset, suspectum habebat. Sed filios quidem satis prouido consilio in iudicium non produxit: sciebat enim quòd si tantùm visi fuissent, omni modo ad misericordiam cunctos impellerent: si verò etiam dicendi copiam nacti essent, facillimè Alexander obiecta dilueret. Igitur illi quidem custodiebantur in Platane, vico Sidoniorum. Exorsus autem rex, veluti cum præsentibus ageret, commouebatur. & insidias quidem timidè obiiciebat: nam probationibus deficiebat. maledicta verò & probra & iniurias, & peccata plurima in se admissa prosequebatur: eáque morte grauiora esse confessoribus demonstrabat. postremò cùm nemo contradiceret, semetipsum argui miserabiliter questus, acerbámque victoriam vincere, singulos sententiam proferre rogat in filios. & primus Saturninus condemnandos esse adolescentulos, sed non morte pronunciauit. Nec enim fas esse cùm præsipsé astantes habeat filios, mortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatis visum est, eósque

Ant. lib. 16. cap. 13.

ἀπιδεῖναι τ' κἀν Εὐάρατον τὸν σπαρτιάτην. ἡ γὰρ ἐκεῖνος ἐν τοῖς μάλιστα φίλος ἀλεξάνδρῳ, καὶ κατ' τὸν αὐτὸν ἀφικνεῖτο χρόνον ἐπιδημήσας, παυθαυμάζοντι τῷ βασιλεῖ, εἰ ἐν ἐκείνοις διάλλαττε, ὅρκους μηδὲν ἀληθεύειν. ὧδε τῷ μειρακίων ἐπιζώσαντο. ὁ μὲν ὤμνυε γέ τι τοὺς ἀδελφούς. μόνων γὰρ λῦ τῷ κακῶν ἀπειρατὸς ἐτοιμότατος ἠρώδης, καὶ κεχαρισμένῳ αὐτῷ πᾶς ὁ συμπεπλεύκως, καὶ συναγανακτῶν. παράξων ἢ αὐτὸ καὶ σαλώμη τὸν δὴ τοῖς τέκνοις ἐμίσησε. ταύτην γὰρ συνδήσασθαι τοῖς κινδύνοις ὁ ἀριστόβουλος θέλων, οὖσαν ἐκείνῃ καὶ πεθίδα, διαπέμπεται, σώζειν αὐτὴν παραινῶν. ἐπειπεδεάθη γὰρ βασιλέα, κτείνειν αὐτὴν διαβληθεῖσαν ὑφ' οἷς καὶ φέρεσθαι, συλλάβῃ τῷ ἄφαβι γήμασθαι σπουδάζουσαν, λάθρα τὰ τοῦ βασιλέως ὑπόρρητα διαγγέλλειν φεύγειν αὐτὸν, ἐκθεῖν ὄντα. τοῦθ' ὕστερον τελευταῖα θύελλα χειμαζομένους τοὺς νεανίσκους ἐπιβάπτισεν. ἡ γὰρ σαλώμη δραμοῦσα πρὸς βασιλέα, τὸν παράφρονα ἐμήνυσε. κἀκεῖνος μηκέτι κατερήσας, δυσμεῖ μὲ ἀμφοτέρους τοὺς υἱεῖς, καὶ διέχωρίζει ἀπ' ἀλλήλων. πέμπει ἢ πρὸς καίσαρα διὰ τάχους, κολάσεως τε τὸν φρατοπεδάρχην, καὶ τὸν φίλον ὄλυμπον, ἐγγεγραφὼς τὰς μηνύσεις φέροντας. οἱ δὲ, ὡς εἰς ῥώμην πλεύσαντες, ἀπέδοσαν τὰ δοὺ τοῦ βασιλέως γράμματα, σφόδρα μὲν ἠχθέσθη καῖσαρ δὴ τοῖς νεανίσκοις, οὐ μὴν ὥστε δεῖν ἀφελέσθαι τὸν πατέρα, τὸν καὶ τῆς ἀρχῆς ἐξουσίαν. ἀπηγόρευε γοῦν αὐτὸν καθίσαι, εἰ μὴ κοινῇ συνεδρεύσει, τῆς τε ἰδίων συγγνωμῶν, καὶ τῆς κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ἠδικημένων, ἐξετάσειν τὸν βουλεύ. πρὶν μὴν ἐπέχοντας κτείνειν. αὐ δὲ μόνον ὧστε δρασμὸν βεβουλευμένοι, κολάσειν μᾶλλον τούτους ἠρώδης πείθεται, καὶ ὁ δὲ γλαφυρὸς εἰς βηρυτὸν ἔνθα συνίστατο καῖσαρ, συνήγαγε τὸ δικαστήριον. συνεδρεύουσι δὲ οἱ ἡγεμόνες, γεγραφὼν αὐτοῖς ὑπὸ καίσαρος, σατορνῖνός τε, καὶ οἱ περὶ πεδάνιον ῥήτορες. συνῆν οἷς καὶ κολούμνιος ὁ ἐπίτροπος, ἑταῖροι τε τοῦ βασιλέως συγγενεῖς καὶ φίλοι, σαλώμη τε φερώρας, μεθ' οὓς οἱ πάσης συνείας ἄριστοι, πλὴν ἀρχελάου τοῦ βασιλέως. τύραννος γὰρ ὄντα κηδεστὴν ἀλεξάνδρου, διὰ ὑποψίας εἶχεν ἠρώδης. τοὺς γε μὴν υἱεῖς ἐς φρόνημα εἰς τὴν δίκην μέλλα φερομένους. οὐδὲν γὰρ ὅπῃ καὶ μόνον ὀφθέντας ἐλεηθέντας πάντας. εἰ δὲ δὴ, καὶ λόγου μεταλάβοιεν, ῥᾳδίως ἀλέξανδρον ἀπολύσεσθαι τὰς αἰτίας. ἀλλ' οἱ μὲν, ἐν πλατάνῃ κώμῃ σιδωνίων ἐφυλάσσοντο. κατῆρε δὲ ὁ βασιλεύς, ὡς πρὸς παρόντας διατείνων. κατηγόρει τε τὴν μὲν ἀπιβουλὴν ἀδήλως, ὡς αὐ ὑποφύμενος οἷς αὐτὴν ἐλέγχων, λοιδορίας τε, καὶ σκώμματα καὶ ὕβρεις, καὶ πλημμελείας μυρίας εἰς αὐτὸν, ἃ καὶ θανάτου χαλεπώτερα, τοῖς συνέδρεις ἀπέφαινεν. ἔνθεν τε μηδενὸς ἀπολέγοντος ἐπολιτιμάμενος ὡς αὐτὸς ἀλίσκοιτο, καὶ νικῶν πάλιν πικρὸν κατὰ τέκνων, ἐσπάρατα τὴν γνώμην ἔκαστον. καὶ πρῶτος σατορνῖνος ἀπεφαίνετο, κατακρίνειν μὲν τοὺς νεανίσκους, ἀλλ' ἐ θάνατον. ἐ γὰρ εἶ θεμιτὸν αὐτοῦ, τεκνῶν παρεστώτων τέκνων, ἕτερον τέκνα ἀπόλλυσιν ὑπολαμβάνεσθαι. σύμφοροι ἢ αὐτοῦ καὶ οἱ λοιποὶ τραπέσθαι γένονται, καὶ τούτοις ἕτερα

ἕτεροι πνὲς ἠκολούθησαν. ὁ μὲν οὖν Βολύμνιος ὁ τοῦ συνθρώπου A
ἀποφάσεως ἤρξατο, καὶ μετ' αὐτὸν, πάντες θανάτου κα-
τεψηφίσαντο τὸν μειρακίων. οἱ μὲν κολακεύοντες, οἱ δὲ μι-
σοῦντες ἠρώδην, καὶ οὐδεὶς δι' ἀγανάκτησιν. ἔνθα δὴ μι-
κρὸν ἔπι συσία πᾶσα, καὶ τὸ ἰουδαϊκὸν ἅπαν, σπευδόμε-
νων τὸ τέλος τοῦ δράματος, οὐδεὶς μὴν τοιοῦτον ὑπελάμβα-
νεν ἔσεσθαι μέχρι τεκνοκτονίας ὠμὸν ἠρώδην. ὁ δὲ σύεας
τοὺς ἡμέρους εἰς τύρον, κἀκεῖθεν διαπλώσας εἰς καισάρειαν, ἵνα
ἀναρέσκειαν τοῖς μειρακίοις ἐσπείσετο. πα- B
λαιὸς δέ τις τοῦ βασιλέως στρατιώτης ὄνομα τίρων, ἔχων
μὲν σφόδρα συνήθη καὶ φίλον ἀλέξανδρον, καὶ αὐτὸς ἠγα-
πηκὼς ἰδίᾳ τὰ μειράκια, διὰ ἀσβολίαν ἀγανακτήσεως, ἔκφρων ἐγίνετο. ὃ τὸ μὲν πρῶτον, ἐδόα θεοῖσιν,
πεπατῆσθαι τὸ δίκαιον, ὑπολωλέναι τὴν ἀληθείαν, συγ-
κεχύσθαι τὴν φύσιν, ἀνομίας γέμειν τὸ βίον, καὶ πάνθ' ὅσα
μὴ φειδομένῳ τοῦ ζῆν, ὑπηγόρευε τὸ πάθος, τέλος δή,
καὶ τοῦ βασιλέως ἐλπίσας θεοσελθεῖν, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ἔ- C
φη κακοδαιμονέστατος εἶ δοκεῖς, ὃς τις καὶ τοῦ φιλτά-
των πείθῃ τοῖς πονηροτάτοις. εἰ γὲ φερώρα καὶ σαλώμης
καταγνοὺς πολλάκις θάνατον, πῖος δύσις τούτοις καὶ τοῦ
τέκνων, οἳ σε τῶν γνησίων θηλυκόπουν ὄντα, ἐπ'
αὐτοπάτορι καταλείπεσι μόνῳ, τὸν αὐτοῖς δυσμενέστε-
ρον ἀφορίζοντα βασιλέα, σκέψαι μὴ τοῖς, μή ποτε
κἀκείνῳ ἡδύπαθες μῖσος ἐν τοῖς στρατιώταις, ὁ τοῦ ἀδελ-
φοῦ θάνατος. ὁ γὰρ ὅστις ὅς τις ὢν ἐλεεῖ τὰ μειράκια, D
τοῦ δ' ἡμερόνων καὶ φανερὰς ἀγανακτοῦσι πολλοί. ταῦθ'
ἅμα λέγων, ὠνόμαζε τοὺς ἀγανακτοῦντας, ὁ δὲ βασι-
λεὺς δύθεος, ἐκείνους τε καὶ αὐτὸν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ συνε-
λάμβανεν. ἐφ' ᾧ τοῦ ἐκ τῆς αὐλῆς τις κουρέων, δύφων
ὄνομα, προσεκπηδήσας ἐκ τινος φρενοβλαβείας, ἑαυτῷ
μωυτὴς γίνε). καμὲ γὲ ἔφη τίρων δεῖν ἀνέπεισθαι, ὅταν
θεραπεύω τοῦ ξυροῦ σε δράκοντα, μεγάλας τέ μοι
δωρὰ ἀλεξάνδρε δωρεὰς ὑπισχνεῖτο. ταῦτα ἀκούσας ἠ-
ρώδης, τόν τε τίρωνα συν τοῦ παιδὶ, καὶ τὴν κυρέα βα- E
σάνοις διήλεγχε. καὶ τοῦ μὲν ἀρνεμένων, τοῦ δὲ μηδὲν
πλέον λέγοντος, προβλουῶ ἐκέλευε τὸν τίρωνα σφοδρότε-
ρον. ὁ δὲ υἱὸς οἰκτείρας, ὑπέσχετο τοῦ βασιλεῖ παύσα-
μενύσειν, εἰ χαρίσαιτο τὸν πατέρα αὐτοῦ. κἀκεῖνα δόν-
τος εἶπεν, ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ πεισθεὶς ἀλεξάνδρῳ, θε-
λήσειεν αὐτὸν ἀπελεῖν. τοῦτο, οἱ μὲν, εἰς ἀπαλλαγὴν τῶν
πατρῴας αἰκίας πεπλάσθαι, πνὲς δ' ἀληθὲς ἔλεγον. ἠρώ-
δης γε μὲν ἐν ἐκκλησίᾳ τοῦ τε ἡμερόνων καὶ τίρωνος F
κατηγορήσας, τὸν λαὸν ἐπ' αὐτοὺς ἐστρατολόγησεν. αὐ-
τόθι γοῦν ἀναιρεθέντας μὲν τοῦ κυρέως, ξύλοις βαλλό-
μενοι καὶ λίθοις. πέμψας δὲ τοὺς ἡμέρους, εἰς σεβαστὴν
ὅσαν ἐπ' πόρρω τῆς καισαρείας, προσέταξεν ἀποπνίξαι.
καὶ τελευτήντος αὐτῷ ταχέως τοῦ προσάγματος, τοὺς νε-
κροὺς εἰς ἀλεξάνδρειον ἐκέλευσεν ἀναπομπεῦσαι τὸ
φρούριον, συμβαφησομένους ἀλεξάνδρῳ τοῦ μητροπά-
τορος. τὸ μὲν οὖν ἀλεξάνδρου, καὶ ἀριστοβούλου τέλος, τοι-
οῦτον. G

nonnulli alij secuti sunt. Tristem verò sententiam primus Volumnius dixit, cunctique post eum Herodis æmulatione, vel odio: neque indignatione quisquam necandos esse adulescentes iudicauit. Tum autem vniuersa Iudæa & Syria, suspensa quidem operiebatur huius tragœdiæ finem: sed nemo existimabat Herodis crudelitatem ad patricidium vsque processuram. Ille tamen filios Tyrum traxit atque inde naui Cæsaream deuectos, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea vetus quidam regis miles, Tiro nomine, qui & filium habebat Alexandro assuetum atque amicum, & ipse diligebat adulescentulos: præ nimia indignatione mentis postremò circumueniens clamitabat conculcatam esse iustitiam, veritatem periisse: naturam esse confusam, vitámque hominum iniquitatis esse plenam, & omnia quæ dolor contemptori vitæ dictasset. Deinde ipsum etiam regem ausus adire: Mihi verò, inquit, omnium videris esse infelicissimus, qui contra carissimos nequissimis credas. Siquidem Pheroras & Salome hdem apud te aduersus filios tuos habent, quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti: neque aduertis hoc eos agere, vt iustis successoribus destitutus, cùm solo remaneas Antipatro, capi facilè regem optantes. Veruntamen cogita, ne ille quoque militibus odiosus sit, propter cædem omnium fratrum. Nullus enim est, qui non adulescentium misereatur, principum autem plurimi etiam palàm grauiter ferunt. hæc dicens: simul eos quibus res indigna videretur nominabat. Rex autem statim illos & ipsum cum filio comprehendi iubet. Ibique tum alius quidem regius tonsor, nomine Tryphon, nescio qua exagitatus insania, semetipsum indicans prosilit: ac mihi quoque Tiro, inquit, iste persuasit, vt occasione tondendi nouacula te occiderem: magnáque inde Alexandrum daturum munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Tironem eiúsque filium, & tonsorē subdidit quæstioni: Cumque illi pernegarent, tonsor autē amplius nihil diceret, Tironem vehementiùs torqueri iussit: túmque filius eius, patris miseratione commotus cuncta se regi, si eum sibi condonasset, indicaturum promisit. Eóque relaxato, ipsius occidendi patrem suum habuisse voluntatem dixit, impulsum ab Alexandro. Hoc autem quibusdam fictum ab adulescente videbatur, quo tormentis eriperet patrem, nonnulli verum esse affirmabant. Herodes tamen & militum principibus & Tirone pro concione accusatis in eos armauit populum, vt ibidem cum tonsore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios verò in Sebasten missos, quæ non longo à Cæsarea interuallo distaret, profocari iubet: eáque re maturè perfecta, in castellum Alexandrium mortuos asportari, cum Alexandro materno aut sepelie ndos. His finis Aristobulo & Alexandro vitæ fuit. Ant. lib. 16. cap. 13.

Κεφάλαιον ιη'.

CAP. XVIII. De conspiratione Antipatri contra patrem.

Ἀντιπάτρῳ ὁ ἀδήλητον ἔχοντι τοῦ δράδοχῆ, μίσος ἀφόρητον ὑπὸ τῶ ἔθνους ἐπεγείρε), πάντων ὑπισαμένων, ὅτι τὰς δράβολας τοῖς ἀδελφοῖς πλάσας ὑπεσκεύαζεν ἐκεῖ. ὑποκούρει ὁ καὶ δέος ἐ μὴ τελεῖον, αὐξανομένῳ ὁρῶντι τοῦ τῶν ἀνῃρημένων ἡλικίαν.

Antipatrum verò, cùm iam fine controuersia successionem regni speraret, intolerabile gentis excepit odiū, cunctis scientibus, illum omnes fratribus suis conseruisse, calumnias: nihilóq; minus timor eū non mediocris solicitabat, crescente sobole peremptorum Antiq. lib. 17. cap. 1. a.

Erant enim Alexandro ex Glaphyra filij duo, Tigranes & Alexander : itémque Ariſtobulo ex Berenice Salomes filia, Herodes & Agrippa & Ariſtobulus, filiæque Herodias & Mariamne. Sed Glaphyram quidem Herodes cum dote ſua in Cappadociam dimiſit, poſtquàm Alexandrum interfecit : Bernicem autem Ariſtobuli coniugem, auunculo Antipatri nuptum dedit : vt enim Salomen, quam infenſam habebat, ſibi reconciliaret Antipater, iſtas nuptias excogitauit. Idem verò etiam Pheroram muneribus aliiſque obſequiis, atque amicos præterea Cæſaris ambiebat, magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum aliis omnibus apud Syriam donis expleuerat. Hoc autē magis inuiſus erat cunctis, quo plura donabat, velut opes tantas non munificentia largiretur, ſed metu conſumeret. Itaque eueniebat, vt nec accipientium beneuolentia quicquam profecerit : quibúſque nihil dediſſet, acerbiores inimicos haberet. In diſtributionibus autem munerum quotidie largior erat, cùm præter ſpem videret orbos pueros ab Herode curari : quantúmque illum peremptorum cædis pœniteret, prolis eorum miſeratione ſignificari. Conuocatis enim propinquis atque amicis ſuis, & pupillis aſtantibus cùm lacrymis oppleſſet oculos, dixit: Horum quidem mihi patres fortuna quædam triſtis eripuit ; ipſos autem orbitatis miſericordia cum natura commendat. Experiar itaque, vt etſi pater infortunatiſſimus fui, auus tamen ſim prouidentior, & à quibus poſt me regnantur, amiciſſimos mihi relinquam. Deſpondeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorum Alexandri, vt ei curator ſis neceſſarius : tuo verò Antipater filio, Ariſtobuli filiam : eris enim hoc modo pater orbatæ. Sororem verò eius meus Herodes accipiet, ex pontifice auo materno prognatus. Et de his quidem hoc ſit iudicium meum, neque id quiſquam dirimat, qui me amabit. Precor autem etiam Deum bono regni mei, meorúmque nepotum copulare nuptias, atque hos pueros placidioribus, quàm patres eorum oculis aſpicere. Poſtquàm hæc locutus eſt, fleuit, & puerorum dexteras iunxit, benigniſſiméque conſalutatis ſingulis dimiſit concilium. Statim ditiguit Antipater, quantóque dolore affectus eſſet neminem latuit pupillorum. namque honorem apud patrem quoque ſibi derogatum exiſtimabat : iterúmque de rebus cunctis periculum fore, ſi Alexandri filiis præter Archelaum etiam Pheroram tetrarcham adiutorem habere licuiſſet. Ad hæc reputabat odium ſuum, & orbitatis miſerationem, qua tota gens flectebatur, quanto viuentium puerorum ſtudio, & quanta memoria mortuorū ipſius ſcelere tenerentur Iudæi. Itaque omnimodo dirimere ſponſalia ſtatuit. & callidè quidem patri ſurrepere timuit, ſæuienti acritérque vigilanti ad ſuſpicandum, palàm verò eum ſupplex adire auſus eſt, corámque depoſcere, ne ſe honore priuaret, quo dignum eſſe iudicaſſet, nudumque regis nomen habere vellet, regni autem ſubſtantiam penes alios eſſe. Nec enim poſſe rerum obtinere dominatum, ſi præter auum Archelaum, etiam Pheroras Alexandri filiis ſocer

ἦσαν γὰρ ἀλεξάνδρῳ τῷ ἐκ Γλαφύρας υἱεῖς δύο, τιγράνης
Α καὶ ἀλέξανδρος. ἀριστοβούλῳ δ' ἐκ βερνίκης τῆς σαλώμης
θυγατρὸς, ἡρῴδης τε καὶ ἀγρίππας καὶ ἀριστόβουλος υἱοὶ,
θυγατέρες δ' ἡρῳδιάς τε καὶ μριάμμη. τὴν μὲν οὖν Γλαφύραν ἡ-
ρῴδης μὲν τὸν θεῖον ἀπέπεμψεν εἰς καππαδοκίαν,
ὡς εἰλεν ἀλέξανδρον. τὴν ἀριστοβούλου δ' βερνίκην συνώ-
κισε θείῳ τοῦ μητρὸς ἀντιπάτρῳ. τὴν γὰρ σαλώμην ὄσαν
βλάφορον, ἐξοικειούμενος ὁ ἀντίπατρος, τοῦτον ἐμηχανήσα-
Β τὸ γάμον. τοιάδε δ' ἦν φερώραν, δώρεις τε καὶ
τ' ἄλλαις θεραπείαις, καὶ τοῖς καίσαρος φίλοις, ἃ ὀλίγα
πέμπων εἰς τὴν ῥώμην χρήματα. οὔτε γὰρ τὸν σατορνῖνον ἐν συνεχείᾳ πάντες ἐπλήθησαν τῆς ἀπ' αὐτοῦ
δωρεῶν. ἐμισεῖτο δὲ διὰ τοὺς πλείον, ὡς αἰεὶ ἐν τῷ
μεγαλοψύχῳ χαριζόμενος, ἀλλ' ἀναλίσκων κατὰ
λόγος. συνέβαινε δὴ τοῖς μὲ λαμβάνοντας, ἀδὲν μᾶλλον
αὐτοὺς γίνεσθαι, χαλεπωτέρους ἢ ἐχθροῖς, οἷς μὴ δι-
δῷη. λαμπροτέρας δὲ καθ' ἡμέραν ἐποιεῖτο τὰς δια-
δόσεις, ὁρῶν τὸν βασιλέα, παρ' ἃ αὐτὸς ἐλπίδας ἔσ-
χεν, ὀλιγωρούμενον τῆς ὀρφανῶν, καὶ τὴν ὅτι τοῖς ἀπο-
ρουμένοις μετάνοιαν συνεμφαίνουσα, δι' ὧν ἀλλοῖ τοῖς
ἐξ ἐκείνων. συναγαγὼν γάρ ποτε ἡρῴδης συγγενεῖς
τε, καὶ τοὺς φίλους, ὧδ' ἀποδάμενός τε τὰ παιδία, καὶ
δακρύων ἐμπλήσας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶπεν, ἐμὲ μὲν τοὺς
πατέρας τούτων, σκυθρωποὺς ἀφείλετο δαίμων, ταῦ-
τα δέ μοι μετὰ τῆς φύσεως, συνίσησιν ἔλεος ὀρφα-
νίας. πειρῶμαι δ' εἰ καὶ πατὴρ ἠγούμενος ἀτυχέστατος,
πάππος γοῦν φανοῦμαι μετειωτέρος, καὶ μετ' ἐμὲ κη-
δεμόνας αὐτοῖς καταλιπεῖν τοὺς ἐμοὶ φιλτάτους. ἐγ-
γυῶ δ' τὴν μὲν σὴν φερώρᾳ, θυγατέρᾳ, τῷ πρεσ-
βυτέρῳ τῶν ἀδελφῶν ἀλεξάνδρου παίδων, ἵνα μὴ
ἄστοῦ κηδεμόνα ἀναγκαῖος, τῷ σῷ δ' παιδὶ αὐτοπα-
τρὶ τὴν ἀριστοβούλου θυγατέρα. γήσιος γὰρ αὐ ἔσται πα-
τὴρ τῆς ὀρφανῆς, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς, ὁ ἐμὸς
Ε ἡρῴδης λήψεται, πρὸς μητρὸς ὢν ἀρχιερέως πάπ-
που. ὁ ἀγαπῶν μὲν οὖν ἐμὲ, ταύτην ἐχέτω τὴν
γνώμην, μὴ δ' ἀκούσῃ μηδὲς ἐμὲ φιλῶν. ἐπεύ-
χομαι δ' καὶ τῷ θεῷ συναρμόσασθαι τοῖς γάμοις ὅτι
συμφέρον τ' ἐμῆς βασιλείας, καὶ τῷ ἐμῷ ἐγγόνων,
ταῦτα παιδία ταυτὶ, γαλαιοτέρους ὅπιδεῖν ὄμμασιν, ἢ
τοὺς πατέρας αὐτῶν. ἐπὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐδάκρυσέ τε, καὶ
τῶν παίδων συνήρμοσε τὰς δεξιὰς, ἕωθεν καταδα-
σάμενος ἕκαστον φιλοφρόνως, διέλυσε τὸν σύλλογον.
Ζ ἐπαχνώθη δ' ὁ δίδις ἀντίπατρος, καὶ δῆλος ἦν ἅπα-
σιν ὀδυνώμενος. ὑπελάμβανε γὰρ εἶναι καὶ ὧδε τοῦ πα-
τρὶ, τὴν τῶν ὀρφανῶν τιμὴν, ἑαυτῷ καταλυσιν, αὐθις
τε κινδυνεύσειν πρὸς τῶν ὅλων, εἰ πρὸς ἀρχελάῳ καὶ
φερώρᾳ ὄντα τετράρχην βοηθὸν ἔχοιεν οἱ ἀλεξάνδρου
παῖδες. συνελογίζετο δ' τὸ καθ' ἑαυτοῦ μίσος, καὶ τὸν τῶν
ὀρφανῶν ἔλεον, ἐκ τῶν ἐθνῶν, ὅσον τε ἀπεδεῖ ζώντων, καὶ
ὅσον μετὰ μνήμης ὧδε ἰουδαίοις τῶν δ' αὐτὸν ἀναλωλό-
Η των διὰ ἀδελφῶν. ἔγνω δὴ πάντα τρόπον δρακόντειν
τὰς ἐγγύας, καὶ τὸ μὲν ὑπεῖναι πανούργως, ἔδεισε τὸν
πατέρα χαλεπὸν ὄντα, καὶ πρὸς τὰς ὑποψίας κινού-
μενον δίδιος. ἐτόλμησε δ' προσελθὼν ἱκετεύειν αὐ-
τὸν, μὴ στερίσκειν αὐτὸν ἧς ἔχουσε τιμῆς, μὴ δ' αὐτῷ
μὲν ὄνομα βασιλείας, δύναμιν δ' ὑπάρχειν ἄλλοις.
οὐ γὰρ κρατήσειν τῶν πραγμάτων, εἰ πρὸς ἀρχελάῳ
πάππῳ, καὶ φερώρᾳ κηδεστῇ ὁ ἀλεξάνδρου παῖς

προσ-

προσλάβοι. καταπιβόλῳ δὲ πολλῆς ὕσης ὑμεναίας κ᾽ A
τὸ βασίλειον, μεταθεῖναι τὰς γάμους. ἦσαν γὰρ δὴ τῷ
βασιλεῖ, γυναῖκες μὲν ἑννέα, τέκνα δ᾽ ἐκ τῶν ἑπτά. αὐτὸς μὲν
ἀντίπατρος, ἐκ Δωρίδος, Ἡρῴδης δ᾽ ἐκ Μαριάμμης τῆς
ἀρχιερέως Θυγατρὸς, ἀντίπας δ᾽ ἐκ Μαρίας, Ἀρχέλαος, ἐκ μαλ-
θάκης τῆς Σαμαρείτιδος, Ἰώσηπος Θυγάτηρ Ὀλυμπιάς, ἣν ὁ ἀ-
δελφιδοῦς αὐτῷ Ἰώσηπος εἶχεν. ἐκ δὲ τῆς Ἱεροσολυμίτι-
δος Κλεοπάτρας, Ἡρῴδης καὶ Φίλιππος, ἐκ δὲ παλλάδος,
Φασάηλος. ἐγήμοντο δὲ αὐτῷ καὶ ἄλλαι θυγατέρες, Ῥωξά-
νη τε καὶ Σαλώμη, ἡ μὲν ἐκ Φαίδρας, ἡ δὲ ἐξ Ἐλπίδος. δύο
δὲ εἶχεν ἀτέκνους, ἀνεψιὰς τε καὶ ἀδελφιδῆν, χωρὶς δὲ B
τούτων δύο ἀδελφὰς ἀλεξάνδρου καὶ Ἀριστοβούλου, θυ-
γατέρα μὲν Μαριάμμης. ἦσαν δὲ πολὺ πρεσβύτερα τῆς Ἡρῴδου θυγατρὸς, ὁ ἀντί-
πατρος ἐδέετο μεταθεῖναι τοὺς γάμους. χαλεπῶς δὲ
ὁ βασιλεὺς ἠνάκτησε, καταμαθὼν αὐτοῦ τὸ πρὸς
τοὺς ὀρφανοὺς ἦθος, ἔννοιά τε αὐτοῦ παρέσχε περὶ τῆς
ἀπηρημένων, μή ποτε κἀκεῖνοι ἡμύναντο τῆς ἀντιπά-
τρου δολοφονίας ἀγώνισμα. τότε μὲν οὖν πολλὰ πρὸς C
ὀργὴν ἀποκινάμενος, ἀπελαύνει τὸν ἀντίπατρον. αὖ-
θις δὲ ὑπαχθεὶς αὐτοῦ ταῖς κολακείαις, μεθηρμόσα-
το. καὶ αὐτῷ μὲν, τῷ Ἀριστοβούλου συνῴκισε θυγατέ-
ρα, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ, τῇ Φερώρᾳ θυγατεί. καταμάθοι
δ᾽ ἂν τις ὅσον ἴσχυεν ἐν τούτῳ κολακεύων ἀντίπα-
τρος, ἐκ τῶν Σαλώμου ἐν ὁμοίοις ἴσαν ἀποτυχεῖν.
Ταύτῃ γὰρ δὴ καὶ περ οὖσαν ἀδελφήν, καὶ πολλὰ δι' D
Ἰουλίας τῆς Καίσαρος γυναικὸς ἱκετεύσαν γαμηθῆναι
τῷ Ἄραβι συλλαίῳ, διωμόσατο μὴ ἐξὸν ἔσεσθαι τοῦτο,
εἰ μὴ παύσαιτο τῆς ἀπουσίας. τὸ γὰρ τελευταῖον ἄκουσαν
ἀλεξᾷ τινὶ τῶν φίλων συνῴκισεν, καὶ τῶν Θυγατέρων
αὐτῆς, τὴν μὲν τῷ ἀλεξᾷ παιδὶ, τὴν δὲ ἑτέραν,
τῷ τοῦ μητρὸς αὐτοῦ ἀντιπάτρου θείῳ. τῶν γὰρ ἐκ Μαρι-
άμμης Θυγατέρων, ἡ μὲν ἀδελφῆς υἱὸν αὐτοῦ ἔχειν εἶ-
χεν. ἡ δὲ ἀδελφοῦ Φασάηλον. δολοφρονήσας δὲ τὰς τῶν E
ὀρφανῶν τὰς ἐλπίδας ὁ ἀντίπατρος, καὶ πρὸς τὸ συμ-
φέρον αὐτῷ τὰς ὑπογαμίας ποιησάμενος, ὡς ὅτι βε-
βαίοις μὴ ὥρμει ταῖς ἐλπίσι. προσλαβὼν δὲ τῇ
καρδίᾳ τὸ πεποιθὸς, ἀφόρητος ἦν. τὸ γὰρ ἑκάστου μίσος
ὑποκδύσασθαι μὴ δυνάμενος, ἐκ τοῦ φοβεῖσθαι εἴ τι
ἀσφάλειαν ἐποιεῖτο. συνῆργει δὲ καὶ Φερώρας ὡς αὐτῷ ἥ-
δη βασιλεῖ βεβαίῳ. γίνεται δὲ καὶ γυναικῶν συῤῥαγμα καὶ
τοῦ αὐλοῦ, ὃ νεωτερισμὸς ἐκίνησε θορύβους. ἡ γὰρ Φερώρα F
γυνὴ, μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς προσλαβοῦσα
τοῦ ἀντιπάτρου μητέρα, πολλὰ μὲν ἠσέλγαινε καὶ τὸ
βασίλειον. ἐτόλμησε δὲ καὶ τοῦ βασιλέως ὑβρίσαι δύο
Θυγατέρας. διὸ μάλιστα αὐτὴν ἐκεῖνος προσέβλητο.
μισούμεναι γὰρ μᾶλλον ὑπ' αὐτοῦ, τῶν ἄλλων ἐπεκράτουν.
μόνη δὲ ὁμοίως αὐτῷ ἀντίπατρος μὲν Σαλώμη, καὶ βα-
σιλεῖ διέβαλλε τὴν συνοδον, ὡς ἂν ἐπ' ἀγαθῷ τῷ αὐτοῦ
προαγμάτων εἴη. γνοῦσα δὲ ἐκείνα τοῦ δολοῦ καὶ
ὡς ἀγανακτήσειεν Ἡρῴδης, τὰ μὲν φανερᾶς συνόδου, καὶ
τὰ φιλοφρονήσεων ἐπαύσαντο, ζωὴ δὲ ἀντίον ὑπεκείνον- G
το. καὶ διαφέρειν πρὸς ἀλλήλας ἀκούοντος βασιλέως,
ὡς συνυπεκείνετο καὶ ἀντίπατρος, ἐν τῷ φανερῷ προσ-
κρούων Φερώρᾳ. συνουσίαι δὲ ἦσαν αὐτοῖς λάθρᾳ, καὶ
κῶμοι νυκτερινοὶ, τήν τε ὁμόνοιαν ἡ λαθροτήρησις ἐπέ-
τεινεν. ἠγνόει δὲ οὐδὲν Σαλώμη τῶν πραττομένων,
καὶ πάνθ' Ἡρῴδῃ διήγγελλεν. ἐξεκαίετο δὲ ἐκεῖνος
εἰς ὀργὴν, καὶ μάλιστα δὲ ὅτι τῷ Φερώρᾳ γυναῖκα.

esset adiunctus. Instantissimè verò precabatur quia numerosa esset regia progenies, nuptias permutari. Nouem namque regi vxores erant, sed harum septem vnde filios susceperat, ipsum Antipatrum ex Doride, Herodem autem ex Mariamne pontificis filia: itémque Antipam & Archelaum ex Malthace Samaritide, filiámque Olympiadem, quam frater eius Iosephus habuerat, ex Hierosolymitide verò Cleopatra Herodem & Philippum, necnon ex Pallade Phasaelum. Habebat autem filias quoque alias, Roxanen & Salomen, vnam ex Phædra, & alteram ex Elpide: duásque vxores sine filiis, consobrinam & fratris filiam: & præter has Alexandri & Aristobuli sorores duas ex Mariamne. Cùm igitur tanta prolis copia superesset, aliter nuptias iungi postulabat Antipater. Rex autem perspecto eius animo, quid de pupillis cogitaret, vehementer iratus est: quippe filiorum quos interfecerat casum reputans, verebatur ne etiam hi quandoque criminationum Antipatri præmium fierent. Sed tunc quidem sæuioribus dictis eum protelat. Postea verò blanditiis eius adductus, sponsalia reformauit: ac primùm ipsi Antipatro Aristobuli filiam collocat, filium verò eius iungit filiæ Pheroræ. Hinc licebat aduertere: quantum Antipatri valuerit adulatio, quod idem in simili causa impetrare Salome non potuit. hanc enim quamuis soror esset, atque hæc sæpe intercedente Iulia vxore Cæsaris postulasset, Arabi Syllæo nubere non passus est: sed inimicissimam sibi fore iurauit, nisi ab hoc studio destitisset. posteáque inuitam Alexæ cuidam ex amicis suis in matrimonium dedit: eiúsque filiarum vnam Alexandri filio, alteram Antipatri auunculo tradidit. Natarum autem Mariamnes vna, sororis filium habebat Antipatrum, altera fratris Phasaelum. Sic interrupta pupillorum spe Antipater, & pro sua commoditate affinitatibus iunctis, expectatione certa nitebatur: adiectáque malignitati fiducia, nequaquam erat tolerabilis: nam quia singulorum odium vitare non poterat, securitatem sibi ex terrore quærebat: cùm præterea Pheroras ei veluti iam confirmato regi obsecundaret. Quin & mulierum conflata in aula conflictio, nouas turbas excitabat. Etenim Pheroræ vxor cum matre ac sorore sua, necnon & matre Antipatri, multa in regia insolenter agebat, ausa etiam duas regis filias contumeliosè tractare: cui rei maximè ab Antipatro erat obiecta. Itaque cùm illi inuisa essent, alias quidem morigeras habebant: sola verò Salome aduersabatur eorum concordiæ: quódque non bono regis coirent, apud ipsum insimulabat. Cognita verò eius delatione mulieres, quódque Herodes ægrè tulisset aperto quidem conuentu & familiaritate abstinuerunt, contrà verò & discordare inter se rege audiente simulabant: cùm his adeo colluderet Antipater, vt palàm Pheroram minimè dubitaret offendere: occultos autem cœtus & nocturnas comessationes agebant: earúmque consensionem fecit obseruatio firmiorem: cùm horum nihil ignoraret Salome, sed Herodi cuncta nunciaret. Ille autem ardens iracundia, maximéque aduersus Pheroræ coniugem,

Ant. lib. 17. cap. 3.

Ant. lib. 17. cap. 4.

quòd eam præter cæteras accusaret Salome, aduocato cognatorum amicorúmque concilio, & alia multa mulieri & filiarum contumelias crimini dedit, quódque Pharisæis mercedem contra se præbuisset, fratrémque sibi hostem reddidisset expugnatum venenis. Postremò conuersus ad Pheroram, vtrum, ait, se frattem, an vxorem vellet optare? Cúmque ille se citius vita dixisset quàm coniuge caritarum, incertus quid ageret, ad Antipatrum sermonem contulit: ac ne cum Pherora vel eius coniuge, aut quouis alio, qui ad eam pertineret, vnquam colloqueretur edixit. Verùm ille palàm præcepta custodiens, in occulto cum his pernoctabat: metuénsque obseruationem Salomes, per amicos in Italia degentes, vt Romam proficisceretur, effecit ipsorum perlatis literis, vbi Antipatrum aliquanto pòst tempore ad Cæsarem mitti oportere perscriberent. Igitur Herodes nihil moratus eum misit: cunctis quæ vsui forent, magnáque pecunia liberaliter instructum, testamentúmq; vnà ei portandum dedit, in quo rex ipse Antipater inscriptus erat, & Antipatri successor Herodes, ex Mariamne pontificis filia procreatus. Quin & Syllæus Arabs itidem Romam, neglecto Cæsaris præcepto, nauigauit: de his cum Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao cautam antè dixerat. Non leue autem cum Areta rege suo certamen habebat, cuius & alios amicos interfecerat, & Soemum in Petra oppido potentissimum, redemptóque Fabato procuratore Cæsaris fautore vtebatur etiam in Herodem. Sed maiore pecunia data Herodes Fabatum à Syllæo alienauit: ac per eum quæ Cæsar iusserat exigebat. Ille autem cùm nihil dedisset, accusabat apud Cæsarem Fabatum, dispensatorem esse dicens, non quæ ipsi, sed quæ Herodi expedirēt. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autem apud Herodem in honore maximo habebatur, secretorum Syllæi proditor factus est: regíque indicauit, quòd Syllæus Corinthum eius satellitem pecunia corrupisset, eúmque asseruari oporteret. neque rex id facere dubitauit: quoniam Corinthus iste, licèt in aula regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripi, sed etiam duos alios Arabas iussit apud eum repertos, vnum Syllæi amicum, alterum Phylarchum. Qui subditi quæstioni, magna pecunia Corintho, vt Herodē occideret, persuasisse confessi sunt: atque etiam à Saturnino Syriæ rectore interrogati, Romam transmissi sunt.

Cap. XIX. De veneno Herodi parato, & quomodo compertum fit.

AT Herodes Pheroræ vehementius immicebat, vt repudiaret vxorem, neque quomodo mulierē plecteret mueniebat, cū multas in eam odij causas haberet, donec ipsum etiam fratrem cū ea supra modum indignatus eiecit. Pheroras autè æquo animo accepta iniuria, in tetrarchiam suam recessit, iuratus vnum sibi exilij finem fore mortem Herodis, neque ad eum reuersurum esse dum vixerit. Denique nec ægrotum quamuis sæpè accitus frattrem inuisere voluit, cùm quibusdam mandatis eū quasi moriturus vellet instruere. Sed ille quidem præter spem conualuit. Postquam autem Pheταύτην γὰρ πολέμιον ἡ σαλώμη διέβαλλεν. ἀθεσίας γὰρ συνέδριον ἦν τε φίλων καὶ συγγενῶν, ἀλλά τε πολλὰ τῶν ἀνθρώπων κατηγόρει, καὶ τὴν εἰς τὰς αὐτοῦ θυγατέρας ὕβριν, ὅτι τε φαρισαίοις μὲν χορηγήσειε μισθὸς κατ' αὐτοῦ, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ καθεστηκὼς πολέμιον, συνωμότην φαρμάκοις. τελευταῖον δή, εἰς φερώραν ἀποστρέψας τὸν λόγον, δυοῖν θάτερον ἐλέσθαι λέγων, ἢ αὐτὸν ἀδελφόν, ἢ τὴν γυναῖκα. τὸ δὲ θᾶττον ἀπολείψειν τὸ ζῆν, ἢ τὴν γυναῖκα φήσαντος, ἀκὼν ἔχων ὅτι χρὴ δρᾶν, μετέβαινεν ἐπ' ἀντίπατρον. ᾧ παρήγγελε, μήτε τῇ φερώρᾳ γυναικὶ, μήτε αὐτῷ, μήτε ἄλλῳ τινὶ τῶν ἐκείνης ὁμιλεῖσθαι. ὁ δὲ φανερῶς μὲν, ἃ μετέβαινε τὸ πρόσταγμα. λάθρᾳ δὲ, διανυκτέρευε συν ἐκείνοις. καὶ διδοικὼς ὅπτησεῦσαν τὸν σαλώμεως, προσταττόντων ἦδη τῶν ὅπη ἐν ἰταλίας φίλων, τὴν εἰς ῥώμην ἀποδημίαν αὐτῷ. γραφάντων γὰρ ἐκείνων, δεῖν ἀντίπατρον πεμφθῆναι ἀφ' ἑκάστου πρὸς καίσαρα, ὁ δὲ ὑπ' μελλήσας ἐξέπεμψε, θεραπείαν τε λαμπρὰν καὶ πλεῖστα δοὺς χρήματα, τήν τε διαθήκην κομίζειν. ἐν ᾗ βασιλεὺς μὲν ἀντίπατρος ἐγέγραπτο. ἀντιπάτρου δὲ ἡρῴδης διάδοχος ὁ ἐκ μαριάμμης τοῦ ἀρχιερέως θυγατρὸς γεγονώς. ἔπαθσε δὲ καὶ συλλαῖος ὁ ἀραψ ὅτι ῥώμης, ἢ μελλήσας μὲν τὴν καίσαρος πρόσταγμα, ἀγωνιώμενος δὲ πρὸς ἀντίπατρον, πρὸ ὧν διδύμου νικολάου, χίων. ὑ μικρῶς δὲ αὐτῷ καὶ πρὸς ἀρέταν περὶ ἀγῶν τῆς αὐτοῦ βασιλέα. τούτου γὰρ ἄλλους τε φίλους ἀνῄρηκει, καὶ σόεμον, τὴν ἐν πέτρᾳ τὸν δυνατώτατον. πείσας δὲ πολλοῖς χρήμασι φαβᾶτον τὸν καίσαρος διοικητὴν ἐχρῆτο βοηθῷ ἐπὶ καθ' ἡρῴδου. πλείονα δὲ δοὺς ἡρῴδης, ἀφίσησί τε ὑπὸ συλλαίου φαβᾶτον, καὶ ἃ αὐτὸς τὰ κελευσθέντα ὑπὸ καίσαρος εἰσέπραττεν. ὁ δὲ μηδὲν ὑποδοὺς, ἔτι καὶ κατηγόρει φαβᾶτου πρὸς καίσαρα, διοικητὴν εἶναι λέγων, ἃ τῷ ἐκείνου, τῷ δὲ ἡρῴδῃ συμφερόντων. ἐφ' οἷς ὀργισθεὶς φαβᾶτος, ὃν ἔτι παρ' ἡρῴδῃ μάλιστα τιμώμενος, γίνεται προδότης συλλαίου τῷ ὑποῤῥήτων. τότε βασιλεῖ φησὶ, ὅτι συλλαῖος διαφθείρειεν αὐτοῦ τὸν στεμματοφύλακα κόρινθον χρήμασιν, ὃν δεῖ φυλάττειν. πειθεῖ δὲ ὁ βασιλεὺς, καὶ ὃν τεθεράπευτο ὁ κόρινθος ἐν τῇ βασιλείᾳ, χρύσῳ δὲ ὃν αὖθις συλλαμβάνει δὲ θεὸς, οὐ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ δύο ἑτέρους ἄραβας, ὧν παρ' αὐτοῦ, τὸν μὲν φίλον συλλαίου, τὸν δὲ φύλαρχον. οἱ δὲ βασανιζόμενοι, πεῖσαι κόρινθον ὡμολόγησαν ὅτι πολλοῖς χρήμασιν, ἡρῴδην ἀνελεῖν. ἥτοι μὲν οὖν αἰσχυνθέντες, καὶ ὡς σατορνίνῳ τῷ δεσπότῃ τὴν εὐεξίαν, ἀνεπέμφθησαν εἰς ῥώμην.

Κεφάλαιον ιϑ.

ΗΡῴδης δὲ οὐκ αὖθις φερώραν, διαζόμενος ἀπαλλαγῆναι τῆς γυναικὸς, ὑδὲ ἐπενοεῖ μηχανὴν, δι' ἧς αὐ τιμωρήσαιτο τὸν ἄνθρωπον, πολλὰς τε μίσους ἔχων αἰτίας, ἕως ὑβρίζησας, συν αὐτῇ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐκβάλλει. φερώρας δὲ ἀγαπήσας τὸ ζῆν, ἀπαλλάσσεται μὲν εἰς τὴν ἑαυτοῦ τετραρχίαν, ὀμόσας ἕξειν ἕνα τῆς φυγῆς ὅρον, τὸν ἡρῴδου θάνατον, καὶ μηδέ ποτε πρὸς ζῶντα ὑποστρέψειν. ἐπανῆλθε δὲ ὑδὲ πρὸς νοσοῦντα τὸν ἀδελφὸν, καί τοι λιπαρῶς μεταπεμπόμενον. ἐβούλετο γὰρ αὐτοῦ πνας ἐντολὰς καταλείψειν, ὡς τεθνηξόμενος. ἀλλ' ὁ μὲν παρ' ἐλπίδα σώζεται. μετ' ὀλίγον δὲ

νοσεῖ

νοσεῖ φερώρας, ἐφείσατο ὁ ἡρῴδης μᾶλλον, καὶ A
γὰρ ἦκεν ἐπὶ αὐτὸν, καὶ συμπαθῶς ἐθεράπευεν,
ἐμὲν ἐφίκετο τὸ πάθος. μετὰ γὰρ ἡμέρας ὀ-
λίγας, ἀποθνήσκει φερώρας. ὃν καίπερ ἀγαπήσας
ἡρῴδης μέχρι τελευταίας ἡμέρας, ὅμως καὶ αὐτὸν
ἀπελεῖν ἐφημίσθη φαρμάκῳ. τὸν γε μὲν νεκρὸν εἰς
ἱεροσόλυμα κομίσας, πένθος τε μέγιστον ὅλῳ τῷ
ἔθνει κατήγγειλε, καὶ κηδείας ἠξίωσε λαμπροτάτης,
ἕνα μὲν δὴ τῶν ἀλεξάνδρου καὶ ἀριστοβούλου φονέων, B
τοῦτον ἐπιέρχεται τέλος. μετέβαινε δ' ὅτι τὸν αὐ-
θέντιν ἀντίπατρον ἡ ποινὴ, τὸν φερώρα θάνατον
ἀρχὴν λαβοῦσα. τῶν τούτου γάρ τινες ἀπελευθέ-
ρων, καταφεῖς τὸν βασιλεῖ προσελθόντες, τὸν ἀ-
δελφὸν αὐτοῦ διαφθαρῆναι φαρμάκοις ἔλεγον. προσε-
νεγκεῖν μὲν γὰρ αὐτῷ τε τὴν γυναῖκα, τὸν δ' οὐκ ὀθνείως
ἐσκευασμένον. φανῆναι δ', οὐδέως εἰς τὴν νόσον κα-
ταπεσεῖν. ἀγανοχέναι τε πρὸ δυοῖν ἡμερῶν, τὴν μη- C
τέρα ταύτης, καὶ τὴν ἀδελφὴν, γήραν ἐκ τῆς ἀραβίας,
φαρμάκων ἔμπειρον, ὅπως φίλτρον σκευάσῃ τῷ φε-
ρώρᾳ, διδωκέναι δ' αὐτὴ τούτου, θανάσιμον. συλλήψου
πραγματευσαμένου, ταύτῃ γὰρ ἦν γνώμιμον· πλη-
γεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς ὑποψίας πλείοσι, θεραπαίνας τε
καί τινας τῶν ἐλευθέρων ἐβασάνιζεν. ἐνθά δέ τις ἐν τῇ
ἀληθείᾳ, θεὸς ὁ γῆν καὶ οὐρανὸν διέποων, μετέλθοι τὴν
τούτων ἡμῖν τῶν κακῶν αἰτίαν, τὴν ἀντιπάτρου μητέ- D
ρα. ταύτης δ' ἀρχῆς ὁ βασιλεὺς λαβόμενος, ἐπεξῄει
πρόσω τὴν ἀλήθειαν ὀλιζηκῶς. ἡ δ' γυνὴ, τὴν τε φι-
λίαν τῆς ἀντιπάτρου μητρὸς πρὸς φερώραν, καὶ τὰς ἐκεί-
νου γυναῖκας ἐδήλου, καὶ τὰς λαθραίας αὐτῶν συνόδους,
ὅτι τε φερώρας καὶ ἀντίπατρος συνὼν ἐκείναις πίνοιεν ὑπο-
τρέφοντες ἀπὸ τοῦ βασιλέως, δι' ὅλης νυκτὸς, μηδένα
μήτε οἰκέτην, μήτε θεράπαιναν ἐῶντες παρατυγχά-
νειν. μία δὴ τῶν ἐλευθέρων ταῦτα μηνύει. τὰς δ' δούλ-
λας χωρὶς ἑκάστην ἡρῴδης ἐβασάνιζεν. ἐρρήθη δ' πα- E
ρὰ πάσας τὰ πρόσφορα συμφώνως, καὶ διότι κατὰ
συνθήκην, ἀντίπατρος μὲν εἰς ῥώμην, φερώρας δ' ὑπο-
χωρήσειεν εἰς τὴν πέραιαν. πολλάκις γὰρ αὐτοὺς δια-
λαλεῖν, ὡς μὴ ἀλέξανδρον καὶ ἀριστόβουλον, ἐπ' αὐτοὺς
ἡρῴδης ὀχήσεσθαι, καὶ τὰς αὐτῶν γυναῖκας. ἐ γὰρ φείσα-
σθαι μὴ μιᾶς μιμήμης, καὶ τοὺς ἐκ ἐκείνης, ἑτέρα τινὸς, ὥστε
ἄμεινον εἶναι, ὡς ῥᾷστα φυλεῖν τὸ θηρίον. πολλάκις
δ' ἀποδυρόμενον, πρὸς τὴν μητέρα, τὸν ἀντίπατρον εἰπεῖν,
ὡς αὐτὸς μὲν εἴη πολιὸς ἤδη, νεάζοι δ' καθ' ἡμέραν ὁ πα-
τὴρ, φθάσας δ' ἂν ταχὺ καὶ τελευτήσας, πρὶν ἀρξασθαι
βασιλείας ἀληθοῦς. εἰ δ' καί ποτε ἐκεῖνος τελευτήσειε,
πότε δ' ἂν ἡμέρᾳ τοῦτο, παντάπασιν ἀπὸ τοῦ ὀπόλλυ-
σιν δ' ἀναδοχῆς ἡμέρᾳ σώτειραν. ὑποβλασφήμει δ' τὰς
δ' ὕδρας κεφαλὰς, τοὺς ἀριστοβούλου καὶ ἀλεξάνδρου
παῖδας. ἀφηρῆσθαι δ' αὐτὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ τὴν ὀπὶ
τέκνοις ἐλπίδα. ἀναδοχὸν γὰρ ἀπ' αὐτοῦ τινὰ παίδων μὴ
τὸν τελευτὴν, ἀλλὰ τὸν μιριάμμης ἡρῴδην γεγραφέ-
ναι. καὶ κατὰ τοῦτό γε παντάπασι ψεύδηγορῶν οἰόμενον G
αὐτοῦ καὶ διαθήκας μένειν κυρίας. αὐτὸν γὰρ προγόνοις
μηδένα δ' ἡμέρας ἀπολιπεῖν. ὄντα γε μὲν τῶν πώποτε
πατέρων μισοτεκνότατον ἡρῴδη, πολλῷ μᾶλλον ἦν μι-
σάδελφον. δέναι γὰρ αὐτῷ πρίν ἑκατὸν τάλαντα,
ὅτι τῶν μὴ ἀναλήψεσθαι φερώρᾳ. τῷ δ' εἰπόντος, ἢ γὰρ

in morbum incidit, tum Herodis patientia de-
monstrata est. Nam & venit ad eum, & humá-
nissimè curatum voluit: sed morbum superare
non quiuit: intra dies enim paucos est mor-
tuus. Quem licèt vsque ad vltimum vitæ diem
dilexisset Herodes, tamen quòd illum quoque
veneno peremisset, fama vulgatum est. Verùm
eius corpore in Hierosolymam deportato, lu-
ctum maximum cunctæ genti denunciauit,
clarissimáq; funus sepultura dignatus est. Vnus
quidem interfector Alexandri & Aristobuli,
hunc exitum vitæ sortitus est. Transiit autem
in Antipatrum autorem pœnæ sceleris, ex in-
teritu Pheroræ nacta principium. Quidam
enim ex eius libertis, cùm regem tristes adiis-
sent, fratrem ipsius Pheroram veneno inter-
ceptum esse dicebant. nam quendam ei cibum
obtulisse coniugem suam, & non eo quo-sole-
bat modo conditum: eóque sumpto illum
morbo protinus esse correptum. Venisse au-
tem ante biduum, matris ac sororis eius
accitu quandam veneficam mulierculam ex
Arabia, vt venenum Pheroræ conficeret ama-
torium: & pro amatorio dedisse mortiferum
Syllæi consilio: namque illi notam fuisse.
Perculsus igitur plurimis suspicionibus rex,
ancillas & nonnullas libertinas quæstioni sub-
iecit. Ibique tum exclamat aliqua doloris im-
patiens. Deus cæli terræque rector, in matrem
Antipatri, quæ horum nobis malorum causa
est, vindicet. Hoc rex initium nactus, perse-
quebatur vlteriùs indaginem veritatis. Mu-
lier verò & matris Antipatri familiaritate
cum Pherora eiúsque mulieribus, & oc-
cultos eorum conuentus aperuit: quódque
Pheroras & Antipater redeuntes à rege, tota
cum illis nocte potare soliti essent, seruis
omnibus exclusis & ancillis. Vna quidem li-
bertinarum hæc indicauit. Cùm autem ancil-
læ separatim singulæ torquerentur, patuit o-
mnium dicta congruere, qua de causa Romam
quidem Antipater ex composito, Pheroras ve-
rò trans flumen secedere curauisset. Nam sæpe
illos in sermone dixisse, quòd post Alexandrum & Aristobulum ad ipsos eorúmque coniuges transiturus esset Herodes. Nec alicui pos-
se parcere, qui Mariamnę eiúsque filiis minimè
pepercisset: ideóque melius esse, ab hac belua
quàm longissimè fugere. Sæpe autem dixisse
matri Antipatrum conquerentem, quòd cùm
ipse iam canus esset, pater in dies singulos iu- F
uenesceret, seque fortasse priùs quàm regnare
incipiat morituru: aut si vnquam ille decesserit
(quando autem istud futurum?) voluptatem si-
bi successionis omnino fore breuissimam. Pul-
lulare præterea hydræ capita, hoc est Alexandri
& Aristobuli filios: sibi autem filiorum quoque
spem ademptam esse patris iniuria: qui non eo-
rum quenquam post mortem suam regni suc-
cessorem, sed Mariamnes filium scripsisset hæ-
redem. Qua quidem in re prorsus eum sene-
ctute delirare, si testamento suo standum arbi-
traretur. se namque vt ex eius progenie nemo
superesset curaturum. Quinetiam cùm omnes
patres, quibus inuisi vnquam filij fuerunt, odio
vincat: plus tamen eum etiam fratres o-
disse. Denique nuper sibi ne cum Pherora
colloqueretur, centum talenta donasse: G

Ant. lib. 17. cap. 5.

atque cùm Pheroras diceret, quid enim per nos lædebatur? respondisse Antipatrum, vtinam cunctis ablatis nudos se dummodo viuos relinqueret. Verùm hoc nequaquam fieri posse, vt tam pestiferam bestiam quisquam effugiat, sub qua nec amicis esse palàm liceret. Denique nunc occultè, inquit, conuenimus: licebit autem apertè, si virorum spiritum manúsque habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt: & quòd Pheroras cum illis Petram fugere cogitasset. Vt omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectum est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrem furor eius erumpit: eámque omni ornatu, quem illi donauerat, spoliatam, multis comparato talentis, expellit. Deinde ira deposita, Phetoræ mulieres à tormentis recreabat. Timore autem pauidus erat, & ad omnes suspiciones excitabatur: multósque innocentes, metu ne quem nocentium prætermitteret, in tormenta ducebat. Hinc ad Samaritam se conuertit Antipatrum, qui procurator erat Antipatri, & ex illius tormentis comperit, necandi sui causa ex Ægypto Antipatrum venenum malum petiisse, per quendam Antiphili amicum: idque ab eo Antipatri auunculum accepisse Theudionem, ac Phetoræ tradidisse, cui mandasset Antipater vt Herodem occideret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicione careret: Pheroram verò venenum vxori suæ dedisse seruandum. Itaque hanc euocatam, statim rex quod acceperat afferre iubet. Illa verò quasi allatura egressa, detecto se præcipitem dedit, vt eo modo probationes & regis tormenta præueniret. Sed Dei prouidentia, sicut apparet, quæ ab Antipatro pœnas repeteret, non in caput, sed in diuersam delata partem, periculum mortis euasit. Portatáque ad regem, vbi resipiscere potuit (nam casus eam perturbauerat) quamobrem se præcipitasset interrogata. adiurante rege, quòd vera dicenti remitteret omne supplicium: sin falsa promere maluisset, corpus eius tormentis absumeret, neque sepulturæ quicquam relinqueret: paulispet tacuit. deinde inquit, Secreta custodio, cùm Pheroras obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit seruitura? audi rex, & tecum Deus testis mihi veritatis, qui falli non potest. Cùm Pheroræ morituro lacrymans assiderem, tunc ille me ad se vocauit: En multum, inquit, coniunx de fratris erga me animo sum deceptus. Nam qui sic me diligeret, inuisum habui, & necare cogitaui: qui tanto nunc mei, quamuis necdum mortui, dolore confunditur. Sed ego quidem impietatis precium feroce verò quòd in eum seruas relictum nobis ab Antipatro venenum, huc affer propere, méque vidente consume, ne ad inferos quoque vltricem huius sceleris conscientiam deferam. Ita vt iussit attuli, & magnam quidem venenni partem sub obturibus eius in ignem effudi: modicum verò mihi propter dubios casus, & quæ te metuerem, reseruaui. His dictis, illa quidem omnino paululum quiddam veneni habentem pyxidem profert: rex verò in matrem fratremque Antiphili contulit quæstionē.

αὐτὸν ἐβλάπτομεν; διατί εἰναδεν τὸν ἀντίπατρον, ἐπὶ πάντ' ἡμᾶς ἀφιλάνθρωπος, γυμνοὺς ἐάσειν γε ζῶντας. ἀλλὰ ἀμήχανον διαφυγεῖν ὅτου φονικὸν θηρίον, παρ' ᾧ μήτε φιλεῖν τινας ἔξεστι φανερῶς, λάθρα γοῦν ἀλλήλοις συνώμοσμεν, ἔξεστι γὰρ φανερῶς, ἐὰν ἀνδρῶν φρόνημα ἡ χεῖρας, ταῦτα ἔλεγον αἱ βασανιζόμεναι, καὶ ὅτι φερώρας ἐπειράσατο φεύγειν μετ' αὐτῶν εἰς πέτραν. ὅπερ ὅσον ἦν πᾶσιν ἀπίστου τοῖς λογισμοῖς, ἐπὶ τρισὶν ἐγένετο ταλάντοις. μόνῳ γὰρ ἀντιπάτρῳ διείλεκτο περὶ αὐτῶν. διαστέλλει ἡ εἰς τὸν πρώτιον ὁ θυμὸς διωρίδα τὸν ἀντιπάτρου μητέρα. καὶ γυμνώσας αὐτὸν πάντος ἧς διδύρητο κόσμου, πολλῶν δ' ἰδὼν ταλάντων, ἐκβάλλει δεύτερον. τὰς δὲ φερώρας γυναῖκας ἀπὸ τῆς βασιλίνων, ἐπὶ μέλει δηπλαζμός. ἐπόπτο δὲ τῷ φόβῳ καὶ πρὸς πᾶσαν ὑπόνοιαν ἐξερίπιζεν, πολλούς τε τῶν ἀπ' αἰτίων εἶλκεν εἰς βασάνους, διδοικὼς μή τινα τῶν αἰτίων παραλίπῃ. καὶ τοῦτον τρίτεται πρὸς τὸν σαμάρειτιν ἀντίπατρον, ὃς ἦν δεύτερος ἀντιπάτρου. βασανίζων δ' αὐτὸν ἤκουσεν, ὅτι μεταπεμψάμενος μὲν ἀντίπατρος ἐξ Αἰγύπτου δηλητήριον φάρμακον ἐκ' αὐτὸν, δι' τινος τῶν ἑταίρων αὐτοφίλου. λάβοι δ' παρ' ἐκείνου, Θεύδιον ὁ θεῖος ἀντιπάτρου, καὶ παραδοῦ φεράρᾳ. τούτῳ γὰρ ἐντείλασθαι τὸν ἀντίπατρον, ἡνίκα ἀπελεῖν, ἕως αὐτὸς ὢν ἐν ῥώμῃ τῆς ὑπονοίας ἐκφύγοι. φεράραν δ' παραδιδόσθαι τῇ γυναικὶ τὸ φάρμακον. ταύτην ὁ βασιλεὺς μεταπεμψάμενος αὐτίκα τὸ ληφθὲν ἐπέλυσεν κομίζειν. ἡ δὲ, ἔξεσιν ὡς κομιοῦσα, ῥίπτει ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς τέγους, τόν τε ἔλεγχον, καὶ τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως αἰτίαν φθάνουσα. φερώρα δ' ὡς ἔοικε θεῖ μειζόνως ἀντίπατρον, ἐκ ὅτι κεφαλήν, ἀλλ' ὅτι δὲ ἑτέρα πεσοῦσα διασώζεται. κομισθεῖσαν δ' αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἀνακρινόμενος, κακάρωτο γὰρ ἐκ τοῦ πτώματος, ῥᾴστα δ' ἐκ αἰτίαν ῥίψειν ἑαυτὴν, εἰ μὴ ἔπιτα ταλανθὲς ἀφήσειν πάσης τιμωρίας ὑπομένοσα, εἰ δ' ὕστερος εἴλατο διαπανήσειν αὐτῆς ἐν βασάνοις τὸ σῶμα, καὶ μηδὲ τάφου καταλείψειν. πρὸς ταῦτα ἡ γυνὴ διελκυσοῦσα μικρόν. καὶ τί γὰρ εἶπεν ἔτι φείσομαι τοῦ ἀπορρήτου, φερώρα τεθνεῶτος, ἢ σώζουσα τὸν ἀπολέσαντα πάντας ἡμᾶς ἀντίπατρον; ἄκουε βασιλεῦ, καὶ μετὰ σοῦ θεός, μάρτις ἐμοὶ δ' ἀληθείας, πλανηθῆναι μὲ δυνάμενος. ὅτε ἀπεθησκεν φερώρα παρεκαθέζου διδακρυμένος, τότε με προσκαλεσάμενος ἔκεῖνος, ἢ πολύ γε ἔφη γυναῖ τῆς εἰς ἐμαυτὸν διανοίας τὸ ἀδελφοῦ δηλήμονον, τὸν οὕτω σφόδρα μισήσας, καὶ κτεῖναι βουλευσάμενος τὸ ἔτος ἐπ' ἐμοὶ μηδὲ τεθνεῶτα πω συγχόμενον. ἀλλ' ἐγὼ μὲν, ἀπέχω τῆς ἀσεβείας τὸ ἀπότιμον, σὺ δ' ὁ φυλάττεις κατ' αὐτὸ φάρμακον ὑπ' αὐτοπάτορ καταληφθὲν ἡμῖν φέρε, καὶ βλέποντος μου ταχέως ἀφάνισον, ἵνα μὴ καθ' ἅδου φέρωμι τὸν ἀλάστορα. κελεύσαντος ἐκόμισα, καὶ πλεῖσον μὲ εἰς τὸ πυρούμενος αὐτὸ, κατακινῶσα, θεαχὺ δ' ἐμαυτὴν πρὸς τὰ ἄδηλα, καὶ τὸν ἐκ σοῦ φόβον ἐτήρησα. ταῦτα εἰποῦσα, προσομίζει τῷ πυξίδα βεαχὺ παντάπασιν ἔχουσαν τοῦ φαρμάκου. βασιλεὺς δ' ὅπι τῇ μητέρα τὸν αὐτοφίλου καὶ τὸν ἀδελφὸν, τὰς βασάνους μετήνεγκε.

χαλεῖ-

κἀκεῖνοι τ̃ ἀντίφιλον, κομίσαί τε ἀπ' Αἰγύπτου τ̃ πυξίδα ὡμολόγουν, κ̀ λαβεῖν παρ' ἀδελφοῦ τὸ φάρμακον ἔφασκον, ἰατρεύοντος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. ὡς εἰόντες δ' οἱ Ἀλεξάνδρου κ̀ Ἀριστοβούλου δαίμονες ἅπαν τὸ βασίλειον, ἐρευνηταί τε κ̀ μηνυταὶ τ̃ ἀδήλων ἐγίνοντο, τούς τε πορρωτάτω τ̃ ὑποψίας ὄντας, ἔσυρον εἰς τοὺς ἐλέγχους. διείσπει δ' χοιοῦ κ̀ ἡ τοῦ ἀρχιερέως θυγάτηρ Μαριάμμη, τ̃ ὀπιθυλλῆς σωίσωρ. βασανιζόμενοι τοῦτο ἀπέδειξαν αὐτῆς οἱ ἀδελφοί. βασιλεὺς ὀ τ̃ μητρῴας τόλμης, τὸν υἱὸν ἠμύνατο. τὸν χοιοῦ ἐξ αὐτῆς ἡρῴδην ὄντα δεξάδοχον ἀντιπάτρου, τῆς διαθήκης ἐξήλειψεν.

A Verùm hi quoque Antiphilum ex Ægypto attuliſſe pyxidem fatebantur. illúmque venenum à fratre apud Alexandriam exercente medicinam accepiſſe dicebant. Totum autem regnum circumeuntes Alexandri & Ariſtobuli manes, ipſi erant incertarum rerum exploratores atque indices, & à ſuſpicionibus remotiſſimos ad probationes trahebant. Denique etiam pontificis filiam Mariamnem, conſciam eſſe maleficiorum paruit. Hoc enim tortis eius fratribus demonſtratum eſt. Rex autem matris audaciam filij quoque pœna coercuit. Nam quem illa pepererat Herodem, patri ſucceſſorem ſcriptum ex teſtamento deleuit.

B

Κεφάλαιον κ'.

Ἐπὶ τούτοις, ὁ βάθυλλος εἰς τοὺς ἐλέγχους συνέδραμεν, ἡ τελευταία πίστις τ̃ ἀντιπάτρου βεβυλλωμένων. οὗ μὲν γὰρ ἀπελεύθερος αὐτοῦ. νομίζων ὀ ἦκεν ἄλλο δηλητήριον, ἰοὺς ἀσπίδων, ὁ χυλὸς ἑτέρων ἑρπετ̃, ἵν' εἰ τὸ πρῶτον ἀθετήσοι φάρμακον, τούτῳ φερώρας μ̃ τ̃ γυναικὸς ὁπλίσαιτο κ̃ τὸ βασιλέως. παρέργου ὀ τ̃ δὴ τ̃ πατέρα τόλμης ἐνόμιζε τὰς κ̃ τ̃ ἀδελφῶν ἐσπευσωρημένας δίκας ὑπ' αὐτοπάτρ. ἦσαν ὀ Ἀρχέλαος κ̀ Φίλιππος βασιλέως παῖδες, δὴ ῥώμης παιδευόμενοι, μειρακιά τε ἤδη κ̀ φρονήματος μεσοί. τούτοις ἐπανακύπτοντας αὐτ̃ τ̃ ἐλπίσιν, δόσκευάσασθαι ἀνδράσιν αὐτοπάτορος, ἃς μὲν πάλαι ὀ καὶ αὐτ̃ δίκας ἐξ ὀνόματος τ̃ δὴ ῥώμης φίλων, οἷς ὀ πείθει γράψας διαφθείρας χρήμασιν, ὡς πολλὰ μ̃ βλασφημεῖεν τ̃ πατέρα, φανερῶς ὀ Ἀλέξανδρον κ̀ Ἀριστόβουλον ἀδύσαντο, ἀφεὶς τε τ̃ μετάκλησιν ἀναχωρεῖν. ἤδη ὀ αὐτοὺς ὁ πατὴρ μετεπέμπετο, κ̀ τοῦτο μᾶλλον ἀπέφαινεν Ἀντίπατρον. ἔτι ὀ κ̀ πρὸ τ̃ ἀποδημίας ἐν Ἰουδαίᾳ μέσῃ, τοιαύτας κατ' αὐτοῦ ὑπὸ ῥώμης ἠγόραζεν ἐπιστολάς, ὡς τοῦ πατρὸς οὐκέτι πόθῳ ἔχοντος αὐτοῦ τ̃ ἀδελφῶν ὀ ἀπελογεῖτο, τὰ μ̃, ψευδῆ λέγων εἶ τ̃ γραφομένων, τὰ ὀ, νεότητος ἁμαρτήματα. τυγχάνοντα γε μὴν τοῖς γεγράφθαι κ̃ τ̃ ἀδελφῶν πλείονα δοὺς χρήματα, συμφύρειν ἐπειρᾶτο τ̃ ἐλεγχον, ἐσθῆτας πολυτελεῖς, κ̀ στρωμνὰς ποικίλας, σκεύωμά τε ἀργυρᾶ κ̀ χρυσᾶ συνωνούμενος, ἄλλα τε πολλὰ τ̃ χειμηλίων, ἵνα τ̃ πλήθει τ̃ εἰς ταῦτα δαπάνης τοὺς εἰς ἐκεῖνα μισθοὺς ἐκκαταχρύψῃ. διακοσία γὰρ ἀναλώματος ἀνηλώκει τάλαντα, κ̀ τούτων μείζων ἔφασις ἦν, ἡνίκα συλλαβὸν δίκη. πάντων ὀ αὖτε τότε τ̃ θρασυτέρων ἐν τ̃ μείζονι κακῷ διακαλυφθέντων, ὅτε αἱ μ̃ βάσανοι πᾶσαν τ̃ παῤῥησίαν, αἱ ὀ δίκαι δ' εὐτυχίας ἀδελφοκτονίας κεκεφάλαιωσαν, ὅμως ἐδόκει τ̃ εἰς ῥώμην ἀφικνουμένων ἀπαγγελεῖν αὐτοῦ τὰς ἐν Ἰουδαίᾳ τύχας, καί τοι μεταξὺ τ̃ ἐλέγχων, κ̀ τ̃ ἐπανόδου, διελθόντων ἑπτὰ μηνῶν. τοσοῦτον ἔτους αὐτὸν ἐν πάντων μίσος εἶχε, τάχα κ̀ τοὺς ἀπαγγέλλειν ἐφαιρουμένους οἱ ἀνῃρημένων δαίμονες ἀδελφῶν ἐφίμων. χαίρει γὰρ δὴ ῥώμης ἄφιξιν αὐτοῦ τάχειαν διαγγελιζόμενος, κ̀ ὡς τοῦ κρίσεως μ̃ τιμῆς δίκην ἐπολυθείη. βασιλεὺς ὀ εἰς χεῖρας λαβεῖν ἀνδρῶν τὸν δήβουλον, κ̀ διδοικὼς μή ποτε φθονοῦσι φυλάξηται, δι' ὀλίγων αὐθυπεκρίνετο, τά τε ἄλλα φιλοφρονούμενος,

C

D

E

F

G

Cap. XX. De Antipatri in Herodem malignis ſtudiis deprehenſis & vltis.

POſt hæc etiam Bathyllus nouiſſima conſiliorum Antipatri fides documentis acceſſit. Namque is erat quidem libertus eius: aliud autem venenum ferens, hoc eſt, aſpidum virus, aduenerat, aliorúmque ſerpentum ſuccos: vt ſi prius fuiſſet inualidum, hoc ſe Pheroras cum ſua coniuge in regem armaret. Idem verò præter ſuſceptam contra ſalutem patris audaciam, velut operam ſucciſiuam, habebat epiſtolas aduerſum fratres compoſitas ab Antipatro. Erant autem Romæ in ſtudiis Archelaus & Philippus, iam adoleſcentuli, magnique animi, regis filij, quos Antipater velut imminentes ſpei ſuæ remouere feſtinans quaſdam in eos literas ipſe finxit, amicorum nomine Romæ degentium. Nonnullis autem corruptis ſcribere perſuaſit: quòd multis patrem maledictis carperent: ac de Alexandri & Ariſtobuli nece manifeſtè quererentur, ſéque accitos eſſe grauiter ferrent: iam enim pater eos redire præceperat, idque maximè ſolicitabat Antipatrum. Quinetiam prius quam proficiſcerentur, in Iudæa conſtituturus Antipater, eiusdem modi contra eos Romæ literas mercabatur: patrémque adeundo vitandæ ſuſpicionis cauſa fratres purgare ſimulabat: quædam falsò ſcripta, quædam verò adoleſcentiæ peccata eſſe commemorans. Quo quidem tempore ſcriptoribus epiſtolarum, quas in fratrum perniciem ſimulabat, plurimis pecuniis datis, ſumptuum confundere tentabat indicia, veſtem pretioſam variáque ſtragula, poculáque argentea necnon & aurea comparando, aliáque plurima inſtrumenta, vt pretiorum magnitudine mercedes falſariis erogatas celaret. Denique ducenta talenta retulit expenſa, & eorum maxima fuit occaſio cauſa Syllæi. Vniuerſis autem malis tunc minoribus maiore contectis: cùm omnia quidem tormenta de patricidio, epiſtolæ verò de iteratis fratricidiis conclamarent, nemo tamen ex Iudæa venientium, quo loco fortunæ domus eſſent ei nunciauit, quamuis inter ſcelus probatum & ipſius reditum ſeptem menſium interualla fluxiſſent. Ita erat inuiſus omnibus. Fortaſſe autem etiam quibus indicandi volúntas fuit per interfectorum fratrum manes obmuteſcebant. Denique Roma literas miſit, continuò ſe venturum eſſe, quódque honorificè dimiſſus eſſet à Cæſare nuncians. Rex autem inſidiatorem manibus tenere deſiderans: timénique ne ſi quid præſciſſet, fortè caueret, ipſe quoque literis beneuolentiam ſimulans, & alia familiariſſimè ſcripſit,

Ant. lib. 18. cap. 8.

& vt reuerſionem ſuam maturaret orauit. Nam
si properaſſet, matris ſuæ quoque offenſio-
nem poſſet componere, quàm expultam eſſe
non ignorauit Antipater. Primam quidem
iam de morte Pheroræ ſuſceperat epiſtolam
apud Tarentem, cúmque vehementur luxerat:
id autem nonnullis de patruo laudabile vide-
batur: ſed quantum intelligi datur, cauſa do-
loris erat, quòd inſidiæ pro voto non ceſſe-
rant: neque tam Pheroram flebat, quàm ma-
leficiorum miniſtrum. Præterea metus eum
quidem ob ea quæ confecerat occupabat, ne
quando fortè deprehenderetur venenum. Tunc
autem in Cilicia patris epiſtola ſibi reddita
quam ſuprà memoraui, ſtatim quidem feſti-
nabat: ſed poſtquam in Celenderin delatus
eſt, ſubit eum quædam materni caſus cogi-
tatio, anima iam per ſemetipſam diuinante.
Et amicorum quidem prudentiores ei ſuade-
bant, ne prius patrem conueniret, quàm pro
certo cognoſceret, quibus ex cauſis matrem
ſuam repudiaſſet: namque timere, ne fortè
criminibus matris adderetur. Minus autè pru-
dentes, & viſendæ patriæ cupidi magis, quàm
quid Antipatro eſſet vtile conſiderantes, vt
properaret monebant, ne ex ipſa mora & pa-
tri cauſam prauæ ſuſpicionis, & occaſionem
præbæret calumniantibus. Nunc enim ſi
quid motum eſt, in abſentem eſſe factum: nec
enim præſente illo quenquam id auſurum fuiſ-
ſe. Abſurdum autem videri, propter ſuſpi-
ciones incertas certis bonis carere, neque
maturè ſe patri reddere, ab eóque regnum ac-
cipere, quòd ſolo ipſo niteretur. Paruit his
Antipater, impellente fortuna, tranſiniſſúſque
in Sebaſtum Cæſariæ portum defertur. Occur-
rit autem illi præter opinionem maxima ſoli-
tudo cùm omnes eum deuitarent, nullúſque
auderet accedere. Nam etſi ſemper æque in-
uiſus erat, odio tamen vt proderetur tunc
data libertas eſt. Multos autem auertebat ex
rege formido, quoniam cunctas iam ciuita-
tes de Antipatro fama repleuerat, ſolúſque de
ſe quid ageretur Antipater ignorabat. Nec e-
nim vel clariùs eo quiſquam deductus eſt,
cùm Romam nauigaret, vel ignobilius inde
ſuſceptus eſt. Enimuerò clades ille domeſti-
cas intelligens, calliditate celabat, metûque
penè mortuus, vultu confidentiam ſimula-
bat. Et neque fugæ ſpes vlla erat, neque cir-
cumſtantibus malis emergere poterat: cer-
túmque nihil ei de domo, ne ibi quidem nun-
ciabatur: id enim regis interminatio prohi-
buerat. Vnde interdum etiam ſpes eum per-
tentabat hilarior, aut nihil eſſe deprehenſum,
aut ſi quid eſſet, hoc ſeſe impudentia ſua di-
luturum, ac dolis, quæ ſola inſtrumenta ſa-
lutis haberet. Itaque his armatus, ſine amicis in
regiam venit, qui à prima ianua cum iniuria
ſunt repulſi. Fortè autem Varus Syriæ rector
intus aderat. Ingreſſus inde ad patrem, con-
firmatúſque audacia, velut eius ſalutandi cau-
ſa, propius accedebat: cùm ille obiecta ma-
nu, & capite declinato, exclamat: Et hoc
parricidæ eſt, vt me amplexari velis, qui tot
maleficiis inuolutus ſis. Diſpereas, impium
caput, neque me attingas, prius quàm crimi-
nibus te exuas. Dabo enim tibi iudicium & iudicẽ, qui opportunè præſto eſt, Varum. Abi, & quemadmodũ

A κὴ τὸ δύσεν ὧδε καλῶν· θύσειν δὲ αὐτὸ κὴ τὰς θεὸς
τὴ μητέρα μέλλοις ἐκεῖ χθέντος. ὁ δὲ ἠγνόει τὴν ἐκβο-
λὴν τὴ μητρὸς αὐτιπάτρος. πρότερον μὲν ἐν εἰλήφει τὴν περὶ
τὴ φερώρα τελευτῆς ὑποψολὴν ἐν παρέργῳ, κὴ μέγιστον
ἐποιήσατο πένθος, ὃ καί τινες ὡς ὑπὲρ θείου καθύμνουον,
λῶν ὡς ἔοικεν, ὅτι δυσμορτία τὴ ὑπεβελῆς ἡ σύγχυσις,
κὴ ὁ φερώρας κλαίοντος, ἀλλὰ τὴ ὑποπρέπειν. ἤδη δὲ κὴ φό-
βος ἐπῆει τὴς αὐτὸν τῷ τεταλεσμένων, μή ποτε φωρα-
θείη τὸ φάρμακον. τότε δὲ ἐν κιλικίᾳ λαβὼν λῶν πρεσ-
βύταμὸν ὧδε τὸν πατρὸς ὑποψολῶν, ὧδε χρῆμα
μὸν ἐπαύδυεν. ὡς δὲ εἰς καλίνδειρα κατέπλει, λαμβάνῃ
τὴς αὐτὸν ἔννοια τῷ πρὸς τὸν μητέρα κακῶν, προμαρ-
τυρομένης ἤδη καθ' ἑαυτὴν τὴ ψυχῆς. οἱ μὸν οὖν πρόμη-
θέστεροι τῷ φίλων συνεβύλευον, μὴ πρότερον ἐμπίπτειν τῷ πατρὶ, πρὶν πυθέσθαι σαφῶς δι' ἃς αἰ-
τίας ἐξέβαλεν αὐτὸ τὸν μητέρα. δεδιέναι γὰρ μή ποτε προσθήκη γένοιτο τῷ κατ' ἐκείνης ἐγκλημάτων. οἱ δὲ
ἀσκεπτότεροι, κὴ τὸν πατρίδα σπεύδοντες ἰδεῖν
μᾶλλον, ἢ τὸ συμφέρον αὐτιπάτρῳ σκοποῦντες, ἐπεί-
γεσθαι παρήνουν, κὴ μὴ τῇ μελλήσει ὧδε δοκεῖν τῷ
παρὸν μὸν ὑποψίαν φαύλην, τοῖς ἐγκαλοῦσι δ' ἀ-
φορμὴν. κὴ γὰρ νεῦν εἴη κεκίνηται κατ' αὐτὸ ὧδε τὸν
ὑποψίαν γενομένην. μηδὲ γὰρ αὖ τολμῆσαι παρόντος.
ἄτοπον δὲ εἶ δι' ἀδήλους ὑποψίας, προδήλων ἀγα-
θῶν στερίσκεσθαι, κὴ μὴ θᾶττον ὑποδυῦναι μὸν ἑαυτὸν
τῷ πατρὶ, κομίσασθαι δὲ τὸν βασιλείαν ἐπ' αὐτῷ μό-
νῳ σαλεύουσαν. πείθεται τούτοις, εἰ ἦγε γὰρ τὸ δαι-
μόνιον. κὴ ἐγκαλῶδήσας τὸ σεβαστὸν, εἰς τὸν λιμένα τὴ καισαρείας κατάγεται. παρυπλώτησε δὲ αὐτῷ ὧδε δό-
ξαν ἐρημία πολλὴ, πάντων ἐκπεπληγμένων, κὴ μηδενὸς
προσιέναι τολμῶντος, ἐμισεῖτο μὸν γὰρ ὑπόνοις, κὴ τότε
φανερῶν τὸ μῖσος ἐχε παῤῥησίαν, πολλοὺς δὲ ὁ ἐκ τὸ
βασιλέως φόβος ἀπέστρεφεν, ἐπειδὴ πᾶσα πόλις ἤδη
τὴ κὴ αὐτιπάτρου φήμης πεπλήρωτο, κὴ μόνος ἠ-
γνόει τὰ καθ' ἑαυτὸν αὐτίπατρος. ὅτε γὰρ προπέμ-
φθη λαμπρότερον τὴς ἐκείνου πλέοντος ὑπὲ ῥώμης,
ὅτε ἀπημότερον ὑπεδέχθη. ὁ δὲ, ἤδη μὸν ὑπενόει τὰς
οἴκοι συμφορὰς, ἔτι δὲ παρουρία ὑπεκρύπτετο, κὴ τῷ
δίκει τεθνηκὼς ἔνδοθεν, σοβαρὸς ἦν τὸ φρόνημα ἐ-
βιάζετο. φυγὴ δ' ἰὼν ἰάπη, οὐδὲ ἐκ τῷ προεχόντων
ἀπάδυσις. ἐ σαφὲς μὸν, οὐδὲ ἐκεῖ τι τῷ οἴκοθεν ἀπη-
γέλλετο δι' ἀπὸ τὸν ἐκ τὸ βασιλέως ἀσφαλές. ὑπελεί-
πετο δ' ἐλπὶς ἐλαφροτέρα, τάχα μὸν μηδὲν πεφωρᾶ-
σθαι, τάχα δ' εἰπὲ κὴ πεφώρασται, δυσκολύσειν ἀπορ-
ρία κὴ δόλοις, ἅπερ ἰῶν αὐτῷ μόνα τῆς σωτηρίας ἐ-
φόδια. φρασσόμενος οὖν αὐτοῖς, ἦκεν εἰς τὸ βασίλειον
δίχα τῷ φίλων, ὅτοι γὰρ ὑβριαθέντες ὅτι τὸ πρώτου
πυλῶνος εἰσῆχθησαν. ἔτυχε δὲ ἔνδον ὢν ὁ τ' συρίας ἡ-
γεμὼν οὐάρος. ὁ δὲ εἴσεισι πρὸς τὸν πατέρα, κὴ τῇ τολ-
μῃ ὧδε κρατήσας ἑαυτὸν, ἤγγισεν ὡς ἀσπασόμενος.
κἀκεῖνος τὰς χεῖρας προβαλὼν, κὴ τὸν κεφαλὸν πα-
ρεκλίνας, ἔστιν ἐξεβόησε κὴ τοῦτο παροκτόνως, τὸ θεμι-
πλέκεσθαί μοι θέλειν, ὃν τηλικούτους αἰτίας ὄντα. φθεί-
ρου δυσσεβέστατε κεφαλὴ, μηδέ μου ψαύσης, πρὶν ἀποσκευάσασθαι τὰ ἐγκλήματα. δίδωμι δέ σοι δικα-
στὴν, κὴ δικαστὴν δικαίρως ἥκοντα, ὕαρον. ἴθι, κὴ σύ-

πω τὸν

τὴν ἀπολογίαν εἰς αὔριον. παρέχω γάρ σοι καιρὸν A
τοῖς πανηγύρικοις. πρὸς ταῦτα μηδὲν ὑπ' ἐκπλήξεως
ἀποκρίνασθαι δυνηθεὶς αὐτὸς, ὑπέστρεψε. θαῤῥοῦν-
τος δὲ πρὸς αὐτὸν, διηγήσαντο πάντας τοὺς ἐλέγ-
χους, ἥτε μήτηρ, & γυνὴ, καὶ τότε μὲν ἀναπτύξας, ἐν
σκέψει τῆς ἀπολογίας ἔφη. τῇ ὑστεραίᾳ, συνέδριον
μὲν ὁ βασιλεὺς ἀθροίζει τῶν συγγενῶν & φίλων, εἰσ-
καλεῖται δὲ καὶ τοὺς ἀντιπάτρου φίλους, πρόκλησιν δ' B
αὐτὸς ἅμα ἀφῆκε, καὶ τοῖς μύσταις ἅπασι συνέλθου-
σιν εἰσαγαγεῖν, ἐν οἷς εἰσῆχθησαν καὶ τῆς ἀντιπάτ-
ρου μητρὸς οἰκέται τινὲς, ἃ πρὸ πολλοῦ συνειλημ-
μένοι, γράμματα κομίζοντες ἀπ' αὐτῆς πρὸς τὸν
υἱὸν διάδηλα. ἐπείπερ πρόφασιν πάντα ἐκείνα θᾶσσ'
τῷ πατρὶσυ, μὴ θᾶσσον πρὸς αὐτὸν, ἀλλὰ μή τινα
ποιήσῃ θᾶσσ' καίσαρος δύναμιν. Οὕτως συνὼν τοῖς
ἄλλοις εἰσηγμένοις, ἀντίπατρος εἰσέρχεται, καὶ πε- C
σὼν πρηνὴς πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ πατρὸς, ἱκετεύῳ πά-
τερ ἔφη, μηδέν μου προκατεγνωκέναι. θᾶσσον δέ
μοι τὰς ἀκοὰς ἀκεραίους εἰς τὴν ἀπολογίαν. ἀποδείξω
δὲ ἐμαυτὸν καθαρὸν, αὐ σὺ θέλῃς. ὁ δ' αὖτ' σιγᾷν
ἐγκελεύων, πρὸς τὸν ἕωθεν εἶπεν. ἀλλ' ὅτι μὲν καὶ σὺ
ἄκρε, καὶ πᾶς δικαστὴς ὅσιος, ἀντίπατρον ἐξώλη
κεῖνον πέπεισμαι. δίδυκα δὲ μὴ κάμοῦ μισήσῃς τὴν
τύχην, κἀμὲ κείνης πάσης ἄξιον συμφορᾶς, τοιοῦτος D
ὢν γεγονὼς. χρὴ δέ με δι' ἃ τοῦτο ἐλεεῖσθαι μᾶλλον,
ὅτι πρὸς ἕτερα μαροὺς, & φιλοσοργότατος πατὴρ ἐνε-
νόμιμην. τοὺς μὲν γὰρ πρεσβείας βασιλείας τε ἔτι νέους
ἀξιώσας, καὶ πρὸς τοῖς ἐν ῥώμῃ τραφείοις, φίλους κτή-
σασθαι, ζηλωτούς τε ποιήσας βασιλεῦσιν ἑτέροις, εὖ ἴσθ'
ὅτι βεβήλους, οἳ τεθνήκασι τὸ πλέον ἀντιπάτρῳ. νέῳ γὰρ
ὄντι καὶ δι' ἀδοξίαν, τούτῳ μάλιστα τὴν ἀσφάλειαν ἐπορι-
ζόμην. τὸ δὲ μάθοις ἂν τοῦτο θαυμαστὸν, ἃ ἐμοῦ τὴν κόρην. ἐδόκουν γὰρ αὖτ' E
πολλοῦ ζῆν χρόνον, καὶ τὸ ἐμὸν γῆρας ἐβαρύνθη, βα-
σιλεὺς τ' οὐκ ὑπέμενεν, εἰ μὴ δι' παροξυντονίας γηρᾴσ-
κοντά τε βελτίω σάμενος, ὅτι καταγαγὼν αὐτὸν ἐκ τῆς
χώρας ἀπερριμμένον, καὶ παρωσάμενος τοὺς ἐκ βα-
σιλίδος μοι γεγονότας, ἀπέδειξα τῆς ἀρχῆς διά-
δοχον. ἐξομολογοῦμαί σοι ἄκρε τὸν ἐμαυτοῦ φρενο-
βλάβειαν. ἐγὼ τοὺς μὲν ἐκείνους κατ' ἐμαυτοῦ παρώ-
ξυνα, δικαίας αὐτὸν ἀποκόψας ἐλπίδας, δι' ἀντίπα-
τρον. καὶ τί μὴν ἐκείνους διεργάσασα τηλικοῦτον, ἡλίκον F
τοῦτον; ὥστε ζῶν μὲν, ὀλίγα δεῖν παραχώρησα τῆς ἐξ-
ουσίας, φανερῶς δὲ τοῖς διαθήκαις ἐνέγραψα τῆς ἀρχῆς
διάδοχον, καὶ πρόσθεν μὲν ἰδίᾳ πεντήκοντα τάλαν-
τον ἕνεκα, τῷ δ' ἐμῷ ἐχορήγησα χρημάτων αὐτὸν,
πλοῦτον δ' πρὸς ῥώμην, ἔδωκα τριακόσια τάλαντα,
καίσαρι δ' ἐξ ὅλης δ' ἡμέρας μόνον ὡς σωτῆρα τὸν πα-
τρὸς παρεδίδουν. τί δ' ἐκεῖνοι τοιοῦτον ἠσέβησαν οἷον
ἀντίπατρος; ἢ τίς ἔλεγχος ἐμέχθη κατ' αὐτῶν, ἡλίκος G
ἀποδείκνυσι τοῦτον ἀπίβουλον; ἀλλὰ φθέγγεταί τι τε-
τόλμηκεν ὁ παροξυντόνος, καὶ πάλιν δόλοις τὴν ἀλήθειαν
ἀποκαλύψῃ ἐλπίζῃς, ἄκρε, σοὶ φυλακτέον. ἐγὼ γὰρ οἶδα
τὸ θηρίον, καὶ προορῶμαι τὴν μέλλουσαν ἀξιοπιστίαν,
καὶ τὸν ἀπίθανον ὀλοφυρμόν. ἔστι δ' ὃς ἐστὶν ὁ παραινῶν ἐ-
μοί ποτε φυλάττεσθαι ζῶντα ἀλέξανδρον, & μὴ πᾶ-
σι τοῖς δύειν τὸ σῶμα. ἔστ' ὁ μέχρι τῆς κοίτης εἰσάγων,

te purges in diem craſtinum meditare: nam & tempus indulgeo callidicatibus tuis. Ad hæc metu obſtupefactus Antipater, quia reſpondere nihil potuit, reuerſus eſt. Cùm autem ad eum venillent mater & vxor, cunctas ei probationes expoſuerunt. Túmq; recepta mente, quo pacto ſeſe defenderet cogitabat. Poſtero autem die rex adhibito propinquorum atque amicorum concilio, Antipatri quoque amicos vocat. Ipſe autem cũ Varo reſidens, cunctos indices iuſſit adduci, in quibus erant etiam ſeruí matris Antipatri quidam pridem comprehenſi, qui ab ea literas ad eum deportauerunt huiuſcemodi: Quoniam illa omnia patri tuo cognita ſunt, caue ne ad eum venias, niſi aliquod auxilium à Cæſare impetraueris. Itaque his vna cum aliis introductis, ingreditur Antipater. Cúmque pronus ante pedes patris ceciditſſet: Oro, inquit: pater, ne quid de me præiudices, ſed integras aures ſatisfactioni meæ præbeas. Demonſtrabo enim me innoxium, ſi tu velis. Ille autem magna voce imperato ei ſilentio, ad Varum locutus eſt: Quod & tu Vare, & quiuis iuſtus iudex, Antipatrum morte dignum iudicauerit, certò ſcio. Vereor autem ne mea quoque tibi ſit inuiſa fortuna, omniſque calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim. Atqui hoc tibi magis miſerandus videri debeo, quòd erga tam ſceleſtos indulgentiſſimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adoleſcentulis regnum detuleram, eóſque Romæ educatos amicos Cæſaris feceram: ſed quos aliis inuidẽdos regibus æmulandóſque conſtitui, meæ ſalutis hoſtes inueni, quorum tamen interitus Antipatro magis profuit. Iſti enim quòd iuuenis & ſucceſſor meus futurus eſſet, maximè ſecuritas quærebatur. at verò hic belua, patientia mea ſuprà quàm ſatis, erat, expletus, in me ſatietatem ſuam profudit eíque diu viuere ſum viſus, meámque ſenectutem grauiter tulit, réxque fieri non niſi parricidio paſſus eſt, quæ quidem profectò noui qua ratione cogitauit: quòd eum ex agro abiectum reduxerim, & excluſis quos mihi regina pepererat filiis, regni mei vicarium declarauerim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritaui qui Antipatri gratia ſpes eorum iuſtas abrupi. Quid enim tantum de illis, quantum de iſto bene ſum meritus? cui viuus etiam poteſtatem meam penè conceſſi: apertè autem regni ſucceſſionem teſtamento reliqui, & præter deſtinatos ei ſeparatim quinquaginta reditus talentorum, ſumptum paſſim mea pecunia ſubminiſtraui: ac nuper Romam quoque nauigaturo dedi trecenta talenta, quémque ſolum ex omni familia mea, tanquam patris ſeruatorem, Cæſari commendaui. Aut quid illi tantum ſceleris, quantum Antipater admiſerunt? quódve de his habui indicium, quale demonſtrauit huius inſidias? etiam approbo, quia auſus eſt aliquid parricida, rurſúmque veritatem dolis ſperat obtegere: tibi Vare cauendum. nam ego iſtam beluam noui: & quàm ſit veriſimilia dicturus, iam nunc proſpicio, fletúſque ſimulatos. Hic eſt qui me quondam monebat, vt viuum Alexandrum cauerem, neque meum corpus omnibus ederem. Hic eſt qui vſque ad cubile meum ſolebat ingredi,

& circumspicere, ne quis mihi fortè parasset A
insidias. Hic somni mei custos erat, & se-
curitatis dator, qui consolaretur luctum per-
emptorum, & viuentium fratrum beneuo-
lentiam diiudicaret: hic propugnator & sa-
telles meus. Quum eius callliditas Vare in
mentem venit, & quemadmodum singula si-
mulasset, vix me credo viuere, támque grauem
insidiatorem quo pacto effugerim miror. Ve-
rumtamen quia fortuna quædam excitat con-
tra me domum meam, mihíque amicissimi sem- B
per infensi sunt: ego quidem fatorum iniqui-
tatem flebo, & mecum ipse solitudinem ge-
mam. Nemo autem qui meum sanguinem si-
tierit elabetur, etiamsi per omnes filios meos
indicia ventura sint. Hæc dicens, ipse quidē in-
terrupto sermone tacuit, dolore confusus. Ni-
colaum autem vnum ex amicis probationes
iussit exponere. Inter hæc autem Antipater sub-
lato capite, cùm prostratus ante patris pedes
maneret, exclamat: Tu pater meas partes C
defendisti. Nam quomodo ego parricida, quem
tu semper seruatorem te habuisse commemo-
ras? Aut si ficta, vt dicis, simulatáque mea pie-
tas fuit, cur in aliis tam callidus, in hoc adeò
demens fui, vt non intelligerem, quòd si ho-
mines lateret tanti sceleris cogitatio, cælestem
latere iudicem omnino non posset, qui vbique
præsto esset, & cuncta conspiceret? An fra-
trum exitus ignorabam, quos ob id Deus vl- D
tus est, quia tibi malè cogitauerant? Quid au-
tem fuit cur me tua salus offenderet? Spes regni?
Sed regnabam. Odij suspicio? Sed diligebar. An
ex te metus aliquis? Quin tui seruans, aliis ti-
mendus eram. Fortassis egestas causa fuit? Mul-
to minus. Quis enim magis expensarum ha-
buit potestatem? Si autem omnium hominum
perditissimus essem, immanísque bestiæ ani-
mum gererem, certè mansueti patris beneficiis
vinceretur: quem, sicut tu dixisti, reduxeris, tótq; E
filiis antepoluerit, viuúsque regem declaraue-
ris, aliorúmque bonorum magnitudine red-
dideris inuidendum. ô me miserum acer bis-
simámque peregrinationem meam, quàm
longum liuori tempus magnúmque insidian-
tibus spatium præbui. Sed tamen tibi patet
tuísque rebus abieram, ne Syllæus tuam con-
temneret senectutem. Roma mihi testis est
pietatis, & princeps orbis terræ Cæsar, qui me
patris amatorem sæpe vocitabat. Accipe pa- F
ter has eius literas, hæ fictis in me crimina-
tionibus veriores. his me defendo. hæ affectus
erga te mei argumenta certissima. Recordare
quàm inuitus hinc nauigauerim, latentes in
regno contra me inimicitias non ignorans. Tu
pater imprudens me perdidisti, tu compulisti
vt darem accusandi tempus inuidiæ. Verùm
ad indicia veniam. Ecce adsum, terra mari-
que nihil vsquam parricida perpessus. Sed G
nondum me hoc argumento diligas, nam &
apud Deum, & apud te pater condemnatum
me esse scio. Condemnatus autem deprecor,
ne aliorum tormentis fidem habeas: tu me fe-
ratur ignis, per viscera mea pergant instru-
menta pœnarum, ne parcas sceleſto corpori.
Nam si parricida sum, tormentorum expers
mori non debeo. Talia cum lacrymis ac eiu-
latu vociferans, & omnes alios, & Varum ad misericordiam prouocauit: solum autem Herodem,

ἢ μή μέ τις ἀνοσιόν ἀπεβλέπειν. ἦν ὁ ὕπνος τῆς
ὄψεως, ἢ χορηγὸς ἡ ἀπραγμοσύνης, ὁ ἀδέσποτος
ἡ δὴ τοῖς αἰωρημένοις λύπης, ἢ βλασφήμων ἢ τῶν ζώ-
ντων δύνοια ἀδελφῶν, ὁ ἀσφαλιστὴς ὁ ἐμὸς, ὁ συνερ-
γοφύλαξ. ὅταν ἀναμιμνήσκωμαι τὰ παντάρχην ἐν ἐκάστῳ
καὶ τλιῶ ὑπόκρισιν, ἀπιστία με τῷ ζῆν εἰσέρχεται,
καὶ θαυμάζω πῶς ὅπου βαθεῖ δηλήμονι διέφυγον. ἀλλ'
ἐποιδὴ δαίμων τὰς ἐξερημοῖ τὰ ἐμὰ οἴκων, καὶ μοι τὰς
φιλτάτους ἐπανίσταν ἀεί, κλαύσομαι μὲ ἐγὼ τὰ ἄδικον
ἐμβριμήσω, καὶ κατ' ἐμαυτὸν στενάξω τὰ ἐρημίαν. ἀφ-
αιρεθεὶς δ' ὑδὲ δικήσας τίμιον αἷμα, πρὸ δὲ πάντων
μου τῆς τέκνων, ὁ ἔλεγχος ἐλθὴ. ταῦτα λέγων, αὐτὸς μὲ
ὑπὸ συγχύσεως ἐνεπόησε. νικολάῳ δ' ἑνὶ τῶν φίλων, λέξαι
πάς ὅπως εἴξας ἐπέλαβε. μεταξὺ δ' ὁ αὐτίπατρος ἐπάρας
τὰ κεφαλὴν, ἐμοὶ μὲ δὴ βεβληκότος θεοῦ τὰ ποδῶν τῶ
πατρὸς, ἐβόα. σὺ πάτερ ὑπερέμῶ πεποίησαι τὰ δικαιο-
λογίαν. πῶς δὲ ἐγὼ πατροκτόνος, ὃν ὁμολογεῖς αὐτὸς φύ-
λακα δέ παντὸς ἐχυκέναι. περιτίαν δέ μου καὶ ὑπό-
νοιαν λέγεις, τὰ δυσβεβιαν. πῶς οὖν ὁ παντέργος, ὅπου
ἐν τοῖς ἄλλοις ἄφρων ἐνόμιζον, ὡς μὴ νοεῖν, ὅτι λαθεῖν
οὐδὲν ἀνθρώπους ῥᾴδιον, πλικοῦτον μόνος ἐπεισα-
ζόμενον, τὸν δὲ ἀπὸ ὑψηνοῦ δικαστὴν ἀμήχανον, δὲ
ἐφορᾷ πάντα, ἢ παντάχοῦ παρέσειν. ἢ τὸν τῆδ' ἀδελ-
φῶν τέλος ἠγνόουν, οὓς ὁ θεὸς ὅτι μετῆλθε τὰ εἰς σὲ
κακοβουλίας; τὶ δέ μὲ ἢ παρέζευκτὴ σοῦ βασιλείας
ἐλπὶς; ἀλλ' ἐβασίλδουν. ὑπόνοια μίσους; ἐγὼ δ' ἐστεργόμην;
φόβος ἐκ σοῦ τὶς ἄλλος; ἀλλὰ μὲν σὲ τηρῶν, ἑτέ-
ροις φοβερὸς ἦμεν. ἔνδεια χρημάτων; ἢ τίνι μᾶλλον
ἔξὸν ἀναλίσκειν; εἰ δὲ ἐκώλυσατος πάντων ἀνθρώ-
πων ἐνόμιζον, ἢ θηρίου ψυχὴν ἔσχον ἀνημέρου πα-
τέρ, ἃ αἱ ταῖς σαῖς δωρεαῖς ἐνεπίθην; ὃν κατήγα-
γες μὲν ὡς ἔφης αὐτὸς, σωσίπατρος ἢ τοσούτων τέκ-
νων, ἀπέδειξας δὲ ζῶν βασιλέα, δὲ ὑπεβόλλῃ ἢ τῆδ'
ἄλλων ἀγαθῶν, ἐποίησας ἐπίφθονος. ὧ ταλας ἐγὼ
τῆς πικρᾶς ὑποδημίας, ὡς πολλὰ ἔδωκα κακὰ τῷ
φθόνῳ, καὶ μακρὰν τοῖς ὑπερβαλλοῦσι διωκίαν. σοὶ δὲ
πάτερ, ἢ τοῖς σοῖς ἀγῶσιν ἀνεδήμην, ἵνα μὴ συλλαῖος
τὰ σὲ χήρως καταφρονήσῃ. ῥώμη μοι μάρτις τῆς δυ-
σεβείας, ἢ ὁ τῆς οἰκουμένης θεσπέσιος καῖσαρ, ὁ
φιλοπάτωρ μὲ πολλάκις ἐπών. λάβε πάτερ τὰ παρ'
αὐτοῦ γράμματα, ταῦτα τοῦ ἐνδάδε διαβολῶν πιστό-
τερα, τούτοις τὰς εἰς σὲ φιλοσοφίας τεκμηρίοις χρῶ-
μαι. μέμνησο ἢ ὡς ἐχ' ἑκὼν ἔπλουν, ὅπως ἀμφω λύουσαν τὰς βασιλείας κατ' ἐμοῦ δυσμένειαν.
σὺ δέ μὲ πάτερ ἄκων ἀπώλεσας, ἀναγκάσας κακῶς
διαβολῆς δοῦναι τῷ φθόνῳ. παρεῖμι δὲ γῆς ἢ θα-
λάσσης, εἰδὲν ὑδαμῆ παθὼν ὁ πατροκτόνος, ἀλλὰ
μόνῳ τούτῳ ὠφέλημαι τῷ τεκμηρίῳ. κατέγνωσμαι
γὰρ ἢ ὧδε θεοῦ καὶ σοῦ πάτερ, κατεγνωσμένος
δὲ δίομαι, μὴ τὰς ἄλλων βασάνοις πιστεύειν. ἀλλὰ
κατ' ἐμοῦ φερέσθω τὸ πῦρ, ὀδύνεσθε δὲ τῷ ἐμῷ
σπλάγχνων τὰ ὄργανα, μὴ φείσηται ὀλοφυρμοῦ τὰ μι-
κρὸν σώματος. εἰ γὰρ εἰμὶ πατροκτόνος, ἃ ὀφείλω θνήσ-
κειν ἀβασανίστως. ταῦτα μετὰ ὀλοφυρμοῦ, ἢ δα-
κρύων ἐκβοᾶν, τούς τε ἄλλους ἅπαντας, ἢ τὸν καρδ-
ους οἰκτον προὐκαλέσατο. μόνον δὲ ὁ θυμὸς ἠρώδην

ἔδακρυσε

ἀδικημα διακρίσαι, τὰς ἐλέγχους ἀληθεῖς ὄντας ἀμφιον. ἐν τούτῳ τῷ βασιλέως κελεύσαντος νικόλαος, πολλὰ πρὸς τὸ πανοῦργον τοῦ ἀντιπάτρου προσκρούων, καὶ τὸν ἐπ' αὐτῷ δόλου ἔλεον, ὑπέστη πᾶσαν κατηγορίαν κατατείνετο, πάντα μὲν τὰ κατ' τὴν βασιλείαν κακουργήματα, προθεὶς αὐτῷ, μάλιστα δὲ τὴν αἵρεσιν τῶν ἀδελφῶν, δεικνὺς ταῖς ἐκείνου δόλοις ἀπολωλότας. ὑπεβυβλύσιν δ' αὐτὸν ἔλεγε καὶ τοῖς πρώτοις, ὡς ἐφέδροις τῆς δόλου. τὸν γὰρ παρεσκευάσατο πατρὶ φάρμακον, πότε ἐκ ἀδελφῶν ὑποψίας, προσελθὼν ὁ δεῖνα ἔδωκε τὸν ἔλεγχον τῆς φαρμακείας, ταῖς τε μηνύσεις ἐξῆς ἀπεδείκνυε, καὶ πρὸς φερώρα κατηγορίαν ἔλεγεν, ὅτι κἀκεῖνον αὐτίπατρος ποιήσειεν ἀδελφοκτόνον, καὶ τοὺς φιλτάτους τῆς βασιλεῖ διαφθείρας, ὅλον τῇ μίσους ἀναπλήσειε τὸν οἶκον. ἄλλά τε πολλὰ πρὸς τύπος εἶπεν, ἐπὶ ὑπὸ δ' εἶξας, κατέπαυσε τὸν λόγον. καίρος δὲ κελεύσας ὑπολοιδεῖσθαι τὸν αὐτίπατρον, ὡς οὐδὲν πλέον εἴποιεν, ἢ θεὸς ἔστι μοι τῷ μηδὲν ἀδικεῖν μάρτυς, ἔκειτο σιγῶν. ὁ δὲ ἡρῴδης αἰτήσας τὸ φάρμακον, δίδωσι τινὶ τῶν δορυφόρων κατακεῖσθαι δεσμώτῃ πιεῖν. τὸ δὲ διαχρῆμα τελευτήσαντος, ὁ μὲν καίρος, ὑποῤῥήξας ποήσας τὰς πρὸς ἡρῴδην ὁμιλίας, καὶ τὰ πρὸ τοῦ συμβάντα καίσαρι γράψας, μίαν ἡμέραν χωρίζεται. δεσμεῖ δ' ὁ βασιλεὺς αὐτίπατρον, καὶ πρὸς καίσαρα τοὺς φίλους τῶν συμφορὰν ἐξέπεμψεν. μὲν δὲ ταῦτα, καὶ κατὰ σαλώμης ὑπεβούλος αὐτίπατρος δείσηται. τῇ γὰρ αὐτοφίλου τὶς οἰκετῶν ἦκεν, ὑπισχνούμενος ὑπὸ ῥώμης φάσκα ἰουλίας θεραπαρίδος ἀκμῆς ζωῦσμα. καὶ φάσκα μὲν ταύτης ἐπίστολα βασιλεῖ, ταῖς φάσκα σαλώμης ὑπογραφὰς ἐν ταῖς ἰουλίας δρμήναι γράμμασι. πεπομφέναι τε αὐτῷ λάθρα δ' ἐνίοις. αἱ δὲ σαλώμης λοιδορίας τε τοῦ βασιλέως ἐδείκνυον πικροτάτας, καὶ κατηγορίαν μηχανῶν. ταύτας δὲ πλάσας αὐτίπατρος, καὶ τῶν ἀκμῆν δόλου διαφθείρας, ἔπεισεν ἡρῴδην πέμψαι. ἐπιλέγετο δὲ ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν ὑπογολῆς. καὶ γὰρ ἐκείνῳ τὸ γύναιον ἔγραψεν, ὡς βουληθεὶς, ἔγραψά σοι τῷ πατρὶ, καὶ τὰς ὑπογολὰς ἐκείνας ἔπεμψα, πεπεισμένη τὸν βασιλέα μὴ φείσασθαι τῆς ἀδελφῆς, ὅταν αἰσθηται. καλῶς δὲ ποήσεις, ἐπειδὴν ἀπαρτισθῇ πάντα, μνημονεύσας ὧν ὑπέσχου. ταύτης φορτισθείσης τῆς ὑπογολῆς, καὶ τῷ καὶ σαλώμᾳ ἐπιδειχθείσης, ἔννοια ἐμπίπτει τῷ βασιλεῖ, τάχα καὶ κατὰ ἀλεξάνδρου πλασθείσας γράμματα. φοβηθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ πάθους, ὡς παρ' ὀλίγον καὶ τοὺς ἀδελφοὺς ὑποπτεύσας δι' αὐτίπατρον, ὑκέτι οὐκ ἐβάλλετο λαβεῖν τιμωρίαν ἀφ' ἁπάντων. ὠρμημένος δὲ ὅτι τὸν αὐτίπατρον, ἐπειδὴ νόσῳ χαλεπῇ. φοβεῖ μὲν τοι δ' ἀκμῆς, καὶ τῷ κατὰ σαλώμης ἐπιβουλημένων, ἐπέστειλε καίσαρι, τοὺς τε ἀδελφοὺς αἰτήσας, μετέγραφε, καὶ βασιλέα μὲν ἀπεδείκνυεν αὐτόν, ἀμαλῶν τῷ πρωτοβυπάτων ἀρχελάου, καὶ φιλίππου. ἀναβεβλήκει δὲ καὶ ταύτας αὐτίπατρος. καίσαρ δὲ καὶ χρημάτων δύσεως, χίλια τάλαντα, τῇ τε γυναικὶ, καὶ τέκνοις αὐτοῦ καὶ φίλοις, καὶ ἀπελευθέροις, ἀργυρίου. ἀπένειμε δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι. τῆς τε χώρας ἐν ὀλίγοις καὶ τῷ χρημάτων. λαμπροτάταις τε δωρεαῖς ἐτίμα σαλώμην τὴν ἀδελφὴν. ἐν μὲν οὖν τῷ ἀναθήκης, ταῦτα διωρθώσατο. Κεφ. κα.

quo minus fieret, iracundia continebat, documentis veris intentum. Ibi autem Nicolaus, iussu regis multa de Antipatri calliditate præfatus, & misericordiæ spem abstulit, & atrocissimam accusationem instituit, cuncta quidem regni maleficia ascribens: maximè verò fratrum interitum, quos ipsius calumniis interfectos esse demonstrans, etiam superstitibus cum insidiari quasi successionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri venenum parasset, multo minus à fratribus abstineret. Cùm autem ad veneni probationem venisset, per ordinem proferebat indicia, etiam de Pherora crimen exaggerans, veluti illum quoque Antipater fratricidam fecisset, corruptisque regis amicissimis, scelere omnem domum repleuisset. Atque ita multis aliis dictis & probatis perorauit. Varus autem cùm respondere iussisset Antipatrum, & ille nihil amplius elocutus, quàm, Deus testis est innocentiæ meæ, silénsque iaceret, venenum petiit, idque cuipiam damnatorum capitis ex custodiis bibendum dedit: eóque statim mortuo, quædam in secreto cum Herode sermocinatus, gesta in cóncilio Cæsari scripsit: posteróque die inde discessit. Nihilóque minus rex Antipatro vinculis tradito, cladis suæ nuncios ad Cæsarem misit. Post hæc Salomen apertè insidiis arguebatur Antipater. Quidam enim è seruis Antiphili Roma venerat, epistolas ferens cuiusdam Acmes nomine, ancillæ Iuliæ: quibus ad regem scriptis, indicauerat Salomes epistola inter literas Iuliæ reperta, clàm ei beneuolentiæ causa misisse. Ipsius autem Salomes epistolis & maledicta in regem acerbissima, & accusatio maxima continebantur. Sed hæ ab Antipatro erant fictæ: ísque Acmen pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere persuaserat. Epistola enim eiusdem mulierculæ ad ipsum scripta id prodidit, cuius verba hæc sunt: Sicut voluisti patri tuo scripsi, & alias epistolas misi, certò sciens, regem sorori suæ minimè posse parcere, si eas recitauit. Bene autem facies, si consummatis omnibus, pollicitationum tuarum memor fueris. Hac epistola & quæ in Salomen sunt composita deprehensis, regem subiit cogitatio, ne fortè etiam Alexander falsis epistolis fuisset oppressus: quódque penè sororem propter Antipatrum occidisset, anxius erat. Itaque non est vltra cunctatus, quò minus ab eo sumeret omnium causa supplicii: sed ne propositis satisfaceret, graui morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla, & in Salomen fictione conflata, dedit literas ad Cæsarem. ac propterea testamento mutato, exemit nomen Antipatri, regémque scripsit Antipam, præteritis Archelao & Philippo natu maioribus. nam & hos Antipater insimulauerat. Cæsari autem post alia pecuniaria munera mille talenta, & vxori eius ac filiis, itémque amicis & libertis, propè quinquaginta: cæterísque omnibus agrorum & pecuniarum non parum distribuit, ac sororem Salomen luculentissimis donis honorauit. In testamento quidem ista correxit.

CAP. XXI. De Aquila aurea, morteque Antipatri & Herodis.

Ant. lib. 17. cap. 8.

ΠΡοήλθε δὲ αὐτῷ πρὸς τὸ χαλεπώτερον ἡ νόσος, ἀπὸ τῆς ἄρρωστίας ἡμάτων ἐν γήρᾳ καὶ ἀθυμίᾳ ὑπερεσόντων.

MOrbus autē ingrauescebat, quòd eū senectus pariter ac mœror, vrgeret, & annos

iam septuaginta natus esset: & filiorum cladibus animum adeò habebat afflictum, vt nec bona valetudine quicquam iucunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat ægritudinem, quòd Antipater viueret. Hunc enim non obiter & aliud agens, sed cùm ipse conualuisset, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate sophistæ duo, qui summè scire leges patrias videbantur: & propterea per omnem gentem maxima gloria prædicabantur: Iudas filius Sepphoræi, & alter Margali Matthias. Hos non pauci adolescentium sectabantur, cùm leges exponerent, & in dies singulos puberum exercitum congregabant. Qui cùm regem audissent mœrore ac morbo tabescere, apud notos loquebantur, opportunum iam tempus esse, vt Deus vindicaretur, fabricatâque aduersus leges patrias opera destruerentur. Siquidem in templo nefas sit, imagines, aut vultus, aut cuiuslibet animalis cognomine simulacrum haberi. Hoc propterea dicebatur: quòd supra maximam portam templi Aquilam collocauerat auream. Eúmque tunc monebant sophistæ vt tollerent: pulchrum esse dicentes, etiam si quod inde periculum immineret, pro legibus patriis mori non recusare: hic enim decentibus & animam immortalem, & bonarum rerum sensum perseuerare perpetuò! minus autem fortes, & sapientiæ suæ nescios amare animam imperitia: magísque morbo cupere, quàm virtute defungi. Dum hæc illi disserent, rumor subitò pertagatur, regem fatè iam mori: vnde etiam confidentiùs adolescentes coronam adorti sunt: ipsóque meridie, quum plurima multitudo versaretur in templo, crates demissi funibus, Aquilam ex tecto auream fecuribus abscindebãt. Qua re statim regis duci nunciata, non parua ille manu comitatus ad templum cucurrit: & propè ad quadraginta iuuenes comprehensos regi exhibuit. Qui primùm interrogati, an Aquilam ipsi auream concidere ausi essent, fecisse confessi sunt: deinde quo iubente, lege patria respondérunt. Cùm verò, quid exultarent tantum, quibus mors immineret, ab his quæreretur: quia post mortem bonis plurimis frui sperarent, asseruerunt. His itaque rex commotus, magnitudine iracundiæ morbum superat, atque in concionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inuectus, & quòd occasione legis patriæ quædam maiora tentassent, velut impios supplicio dignos esse iudicauit. Populus autem metuens, nè per multos quæstio iret, precabatur, vt primùm facinoris suasoribus, deinde in eo deprehensis pœnę subditis, cęteris indignationem remitteret. Tandem igitur exoratus, & ipsos rex qui funibus dimissi erant cũ sophistis viuos incendi, & reliquos qui vnà comprehensi sunt, obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totũ eius corpus morbo occupatum variis doloribus differebatur. nam febris quidem non mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem. Assiduis autem vexabatur coli tormentis, pedésque tanquam ex intercutis vitio tumuerant. Quin & inflatio ventriculi, putredóque virilis membri

λιῶ μ̃ γὸ ἤδη χεδὸν ἐτῶν ἑβδομήκοντα, τετειρέιται δ' ἐ ψυχλιῶ τ̃ θεὶ τῶν πάντων συμφορᾶις, ὡς μηδὲ ὑγιείᾳ τι τῶν ἡδέων προσιέσθαι. τῆς νόσε ἢ λιῶ ὀλίγας ζῶν ἀπίπατρος, ὃν ἐκ ὀλίγῳ, ῥαίσας ἢ προῆρπτο ἀιρεῖν. γίνεται δ' ἐ ταῖς συμφοραῖς αὐτῶ, ἐ δημοτική τις ἐπανάστασις. δύο ἦσαν σοφισαί κατὰ τ̃ πόλιν, μάλιστα δοκοῦντες ἀκριβῶς τὰ πάτρια, καὶ ὀφθ' τοῦτο ἐ ἅπαντι τῶ ἔθνει μεγίστης ἀξιωμάσι δόξης, ἰούδας τε ὁ σεπφωραίε, καὶ ματθίας ἕτερος μαργάλου. τούτοις ἐκ ὀλίγοι προσήεσαν τῶ νέων ἐξηγουμένοις τοὺς νόμους, καὶ σωτῆρον ὁσημέραι τῶ ἠδώντων στρατόπεδον. οἳ τότε τὸν βασιλέα πυθανόμενοι ταῖς ἀθυμίαις ὑπεκρινόντα καὶ τῇ νόσῳ, λόγον καθιέσαν εἰς τοὺς γνωρίμους, ὡς ἄρα καιρὸς ὀπτηδειότατος εἴη, τιμωρεῖν ἤδη τῷ θεῷ, καὶ τὰ κατασκαπτόμενα ὑφ' αὐτοῦ τοὺς πατρίους νόμους ἔργα κατασκάψαι. ἀθέμιτον γὸ εἶ, καὶ τὸν ναὸν, ἢ εἰκόνας, ἢ προτομὰς, ἢ ζῴου τινὸς ἐπώνυμον ἔργον εἶ. κατασκάπτει ἢ ὁ βασιλεὺς ἐφ' ὅλῳ μεγάλῳ πύλῃ, ἀετὸν χρυσοῦν. ὃν δὴ τότε παρῆσαν σκηπτεῖν οἱ σοφισαί, καλὸν εἶ λέγοντες εἰ καί τις ὑφορῶτο κίνδυνος, ὑφ' ὅτε πατρίε νόμε θνήσκειν. τοῖς γὸ ὕστερον τελευτῶσιν, ἀθάνατόν τε τὴν ψυχὴν, καὶ τὴν ἐπ' ἀγαθοῖς ἀιδίοις ἀιῶνιον ὠφελεμένειν. τοῖς ἢ ἀγνώσις, καὶ τ̃ αὐτῆ σοφίας ἀπείροις, ἀγνοοῦντας φιλοψυχεῖν, καὶ πρὸ τε δ' ἀρετῆς, τ̃ ἐκ νόσε θάνατον αἱρεῖσθαι. ἅμα ἢ τοῖς ἐκείνων λόγοις, διεφημίσθη καὶ θνήσκειν ὁ βασιλεύς, ὡς τε θαῤῥαλεώτερον ἢ πρόσθεν τῆς ὁλοχειρίας οἱ νέοι. μέσης γοῦν ἡμέρας, καὶ πολλῶν κ̃ τὸ ἱερὸν διαστρεφομένων, χοίνοις παχείαις καθιμήσαντες σφᾶς αὐτοὺς διὰ τε τέγους, τὸ χρυσοῦν ἐκεῖνον ἀετὸν ἐξέκοπτον πελέκεσιν. ἠγγέλθη ἢ εὐθέως τῷ βασιλέως στρατηγῷ, καὶ κἀκεῖνος μ̃ χειρὸς ἐκ ὀλίγης ἀναδραμὼν, θεῖ παραφύκοντα νεανίας συλλαμβάνει, καὶ κατήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. πυνθανομένῳ ἢ αὐτῷ πρῶτον εἰ τολμήσειαν τὸν χρυσοῦν ἐκκόπτειν, ὡμολόγουν. ἔπειτα τίνος κελεύσαντος, ἀπεκρίναντο τὸ πατρίου νόμου. τί ἢ οὕτω γενέσθαι διαπραττόμενοι, αἱρεῖσθαι μέλλοντες, ἔλεγον, ὅτι πλειόνων ἀγαθῶν ἐπολαύσεσθαι μ̃ τὸν τελευτῶν. ὀλὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς δ' ἐμβολὴν ὀργῆς, κρείττων τ̃ νόσε γενόμενος, προέρχεται εἰς ἐκκλησίαν, καὶ πολλὰ τῶ ἀνδρῶν κατηγορήσας ὡς ἱεροσύλων, ἐ πρὸς τὸ νόμου πειρᾶζόντων τὶ μεῖζον, κολάζειν ἠξίου ὡς ἀσεβεῖς. ὁ ἢ δῆμος δείσας μὴ διὰ πολλῶν ὁ ἔλεγχος ἔλθῃ, παρεκάλει πρῶτον μὲν τοῖς ἐπιθυμοῦσι τὸν πρᾶξιν, ἔπειτα τοῖς ἐν αὐτῇ συλληφθέντας κολάσαντα, τοῖς λοιποῖς τὸν ὀργὴν ἀφεῖναι. πείθεται μόγις ὁ βασιλεὺς, καὶ τοὺς μ̃ καθημένους ἑαυτοὺς ἅμα τοῖς σοφισαῖς, κατέκαυσε ζῶντας, τοὺς λοιποὺς ἢ τῶ συλληφθέντων, παρέδωκε τοῖς ὑπηρέταις ἀπολεῖν. ἔνθεν αὐτῷ τὸ σῶμα πᾶν ἡ νόσος ἐκακοῦτο, ποικίλοις πάθεσι διαμειζόμενον. πυρετὸς μὲν γὸ ἰσχυρὸς ἦν, κνησμὸς δ' ἀφόρητος τῆς ὀλοφανείας ὅλης, ἐ κόλου συνεχεῖς ἀλγηδόνες, ἐ τε τοῖς πόδας, ὥσπερ ὑδρωπιῶντος οἰδήματα, τῶ τε ἤτρίε φλεγμονὴ, ἐ δ' αἰδοίε σηπεδὼν,

Ant. lib. 17. cap. 9.

σαν-

σκώληκα γενέσθαι. πρὸς τούτοις, ὀρθόπνοια, καὶ δύ- A
πνοια, καὶ σπασμὸς πάντων τῶν μελῶν. ὥς τε τοὺς ὑπὲρ
ἁλὸς ὁρῶντας ποιεῖν εἰ καὶ τὰ σοφιστῶν τὰ νοσήματα λέγειν.
ὁ δέ, παλαίων τοσούτοις πάθεσιν, ὅμως τῷ ζῆν ἀντίσχε-
το, σωτηρίαν τε ἤλπισε, καὶ θεραπείας ἐπενόει. δόξαν δὲ
αὐτῷ τὴν Ἰορδάνην, τοῖς κατὰ καλλιρόην θερμοῖς ἐκέχρητο.
ταῦτα δὲ ἔστι μὲν εἰς τὴν ἀσφαλτίτιν λίμνην, ὑπὸ γλυ-
κύτητος δὲ ὅτι καὶ πόσιμα. δόξαν δ' ἐνταῦθα τοῖς ἰα-
τροῖς ἐλαίῳ θερμῷ παν' ἀναθάλψαι τὸ σῶμα, χαλασθὲν B
εἰς ἔλαιον πλήρη πύελον, ἐκλυθῆναι τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ὡς
πυθέως ἀνέστρεψε. θορύβου δὲ τῶν θεραπευόντων ἠρωμένου,
πρὸς μὲν τὴν φωνὴν ἀνιέναι, εἰς δὲ τὸ λοιπὸν δακρύοις
τὴν σωτηρίαν, τοῖς τε στρατιώταις ἀνὰ πεντήκοντα δραχ-
μὰς ἑκάστῳ δίδοσθαι μέλλειν, καὶ πολλὰ χρήματα τοῖς ἡγε-
μόσι, καὶ τοῖς φίλοις. αὐτὸς δὲ ὑποστρέφων ὡς εἰς ἱεριχοῦν-
τα ἤδη γενόμενος, μελαγχολῶν ἤδη καὶ μονονουχὶ αὐτοῦ τὴ
θανάτῳ ἀπειλῶν, ἐπενόησεν εἰς ὑπερβολὴν ἀθε- C
μίτου ἔργου. τοὺς γὰρ ἀφ' ἑκάστης κώμης ἐπισήμους
ἄνδρας ἐξ ὅλης Ἰουδαίας συναγαγὼν εἰς τὸν καλούμενον
ἱππόδρομον, ἐκέλευσε συγκλεῖσαι. ἔπεσταλκὼς γὰρ
ἐκάλεσε τὸν ἀδελφὸν, καὶ τὸν ἄνδρα ταύτης Ἀλέξαν,
οἶδα ἔφη Ἰουδαίους τὴν ἐμὴν ἑορτάσοντας θάνατον,
δύναμαι δὲ πεισθεὶς ἄλλοθεν, καὶ λαμπρὸν ἐπιτάφιον
ἔχειν, ἂν ὑμεῖς θελήσητε τοῖς ἐμοῖς ἐντολαῖς ὑπουρ-
γῆσαι. τοὺς δὲ τοὺς προειρημένους ἄνδρας, ἐπεὶ δ' ἂν ἐκπνεύσω, D
τάχιστα κτείνατε, βιασάμενοι τοὺς στρατιώ-
τας, ἵνα πᾶσα Ἰουδαία, καὶ πᾶς οἶκος, ἄκων ἐπ' ἐμοὶ δα-
κρύσῃ. ταῦτα ἐντειλάμενος, καὶ ἅμα τῇ ἐν ῥώμῃ φρέσ-
βεων ἦκον ἀποστολαί, δι' ὧν ἀκμὴ μὲν ἀνηρημένῳ κε-
λεύσαντος καίσαρος ἐφάλωτο, θανάτῳ δὲ αὐτίπατρος
κατάκειτο. ἐφεφόν γε μὲν ὡς εἰ μὴ φυλάξειν αὐτὸ
ἐθελήσειεν ὁ πατὴρ, δοῦναί ποι καίσαρ. ὁ δέ, βραχὺ μὲν
πρὸς τὴν ὀλιγωρίαν ἀνιέναι. αὖθις δὲ, καὶ δὴ σκιᾶς
ἔοικῶς, καὶ ἔτι πρὸς μᾶλλον, διετείνετο τὴν ἀλγηδόνων. E
ἡ δὲ ἀθυμία, φθάσαι τινὰ εἰμβροθίῳ ἐπεβάλλετο.
λαβὼν δὲ μᾶλλον, ἔπινε καὶ μαχαίριον. διώδευε δὲ δοκοῦ-
μενον ἐδίειν. ἔστιν ὅτε δὲ ἀθρήσας μή τις ὁ κωλύων
εἴη, ἐσῆρε τινὰ δέξαι, ὡς πλήξων ἑαυτόν. πρόσθρα-
μὼν δὲ, κωλύσειν ἀχίαβος ὁ ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ, τὴν χεῖρα
καταχὼν. αἰμωγὴ δ' οὐδεὶς ἦν μείζων καὶ τὸ βασί-
λειον εἰς οἰμωγὴν τοῦ βασιλέως, καὶ ταχέως ἀκούσας
αὐτίπατρος, ἀναθαρρεῖ τε, καὶ μεγαλωστὶ τοὺς φύλακας ἐ-
κέτευεν, ὅτι χρήμασιν ἐξαφείναι λύσαντας αὐτόν. ὁ δὲ F
ἡγεμὼν οὐ μόνον ἐκώλυσεν, ἀλλὰ καὶ βασιλεῖ δρα-
μὼν ἀπήγγειλε τοῦ ὑπάτου. ἀνέκραγε δὲ ἐκεῖνος,
ἰσχυότερος τῆς νόσου, καὶ ὠδαχρήμα πέμψας τοὺς δο-
ρυφόρους ἀπέκτεινε τὸν αὐτίπατρον. θάψαι δὲ τὸν νεκρὸν
αὐτὸν πρὸς ἄξας ἐν ὑρκανίᾳ, πάλιν τὰς διαθήκας ἐ-
πανορθοῦται, καὶ διάδοχον μὲν ἀρχέλαον τὸν πρεσβύ-
τατον υἱὸν, ἀδελφὸν αὐτοῦ γεάφει, τετράρχην δὲ αὐ-
τοῦ. μετὰ δὲ τοῦ ἀναιρεθῆναι τὸν παῖδα, ὑπὲρ βίους G
πέντε ἡμέρας, τελευτᾷ, βασιλεύσας ἀφ' ὧν μὲν ἀπο-
κτείνας αὐτῶν γόνον ἐνέπλησε τὸν θρασμάτων ἔτη
τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα, ἀφ' οὗ δὲ ὑπὸ ῥωμαίων
ἀπεδείχθη βασιλεὺς, ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα. καὶ κα-
τὰ μὲν τὰ ἄλλα πάντα τύχῃ δεξιᾷ χρησάμενος,

vermiculos generans, ac præterea creber anhe- A
ditus, & irrupta eum suspiria, membrorúmque
omnium contractio fatigabat: vt qui hæc ad
diuinitatem referrent, vltionem eam esse dice-
rent sophistarum. Ille autem, quamuis cùm tot
morborum cruciatibus luctaretur, vitæ tamen
cupidus erat, & remediis excogitatis salutem
sperabat. Denique Iordanem transgressus, apud
Calliroen aquis calidis vtebatur, quæ in lacum
feracem bituminis, qui Asphaltites vocatur,
effluentes, præ dulcedine potui sunt. Ibi autem
corpus eius, quod medicis oleo calidiori fove-
ri placuerat, in solium plenum demersum ita
dissolutum est, vt etiam lumina quasi mortuus
resoluta torqueret. Deinde perturbatis qui
eum curabant, ad clamorem quidem illorum
respicere visus est. desperata verò salute, militi-
bus quinquagenas drachmas, mulámque pe-
cuniam rectoribus atque amicis diuidi iussit.
Cùm autem rediens ad Hierichunta venisset, B
atra iam bili correptus, & penè ipsi morti mi-
nabatur, factúmque nefarium excogitauit. Col-
lectos enim cuiusque vici ex omni Iudæa no-
biles, in locum cui nomen est Hippodromus,
concludi præcepit. Deinde Salome sorore
& Alexa marito eius ad se vocatis: Scio, in-
quit, mortem meam festis gaudiis celebra-
turos esse Iudæos. Verùm per alios lugeri po-
tero, & præclarissimos honores sepulturæ C
assequi, si quæ præcipio feceritis. Hos viros
qui habentur in custodia, cùm animam effla-
uero, statim militibus circumdatos occidite:
vt etiam inuita omnis mihi Iudæa, omnísque
domus illacrymet. Et simul his mandatis, le-
gatorum quos Romam miserat, epistolæ sunt
allatæ, quibus Acmen ancillam Iuliæ iussu Cæ-
saris interemptam, & Antipatrum morte
damnatum esse indicabatur. Quin & si pater D
eum in exilium dare mallet, id quoque per-
mississe Cæsarem, scriptum erat. Herodes au-
tem paululum hoc nuncio recreatus, dolori-
búsque rursum victus (nam inedia tussísque
pariter violentia distendebatur) factum præue-
nire conatus est: sumptóque malo, etiam cul-
tellum poposcit: sectum enim comedere con-
suerat. Deinde circumspecto ne quis arbiter
impediret, tanquam se percussurus dexteram
sustulit. Cùm verò Achiabus consobrinus eius
accurrisset, manúmque continuisset, vlu- E
latus maximus in regia statim, quasi rex
mortuus esset, excitatus est. Eóque pro-
pere audito, Antipater fiduciam recepit: læ-
túsque iam custodes promissa etiam pecunia,
rogabat, vt se soluerent, atque dimitterent:
quod eorum princeps non solùm ne fieret ob- Ant. lib. 17.
stitit, sed etiam regi velociter nunciauit. Ille cap. 10.
autem fortius exclamans, quàm vires ægro-
tantis valebant, continuò satellitibus missis
occidit Antipatrum: mortuúmque sepeliri
præcepit in Hyrcanio. Deinde rursum corri- F
git testamentum, & successorem quidem
Archelaum natu maximum Antipæ fratrem
scripsit, tetrarcham verò Antipam. Post
interitum autem filij quinque diebus exa-
ctis moritur: annos quidem triginta quatuor, ex quo interfecit Antigonum, regno
potitus: triginta verò septem, postquam
rex à Romanis declaratus est. Et in aliis quidem omnibus, secunda fortuna vsus est,

si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quæsierat, tanto conseruatum tempore, filiis suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicissimus fuit. Salome autem, antequam resciret mortem regis exercitus, cum marito progressa, vinctos absoluit, quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutasse consilium, & vnumquenque iussisse domum dimitti. Atque ita post horum abitum militibus indicatur. Quibus in concionem cum alia turba in amphitheatrum apud Hierichunta collectis, Ptolemæus anuli regis custos, quo signare solitus erat, & fortunatum illum cœpit dicere, & multitudinem consolari. Relictámque ab eo militibus epistolam recitauit, in qua multum rogabat, vt beneuolo animo successorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamentum legebat, in quo Philippum quidem hæredem Trachonis, proximarúmque regionum: tetrarcham verò, sicut suprà diximus, Antipam: regem autem Archelaum scripserat: eidémque anulum ad Cæsarem ferre mandauerat, assignatámque regni administrati notitiam. Omnium namque dispositionum suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse voluit, cætera verò seruari iuxta superius testamentum. *Quo perlecto, confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militésque per cuneos & populus adeuntes, suámque promittebant, deique beneuolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiæ prætermisit Archelaus, sed omnem ornatum extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis auróque distinctus, totus autem purpura variatus, corpúsque super eum velatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum: corona verò desuper aurea, sceptrúmque in dextera, & circa lectum filij cum propinquis. præterea satellites agménque Thracium, Germaníque & Galli, velut ad bellum instructi omnes antecedebant. Cætera verò militum manus armata, ducésque suos ordinúmque principes sequebantur decenter. Quingenti autem serui ac liberi odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Herodion: ibique secundum ipsius regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem regis hic finis fuit.

*Ant. lib. 17. cap. 12.

εἰ καί τις ἕτερος. ὅς τις γε κατεῤῥόησατο βασιλείαν, ἰδίων ὤν, καὶ τοσούτῳ χρόνῳ φυλάξας, ἰδίοις τέκνοις κατέλιπεν. ἐν ᾧ τοῖς κατ' οἶκον, ἀτυχέστατος. πρὶν γὰρ γνῶναι τὸν τελευτὴν αὐτοῦ τὸ στρατιωτικὸν, προελθοῦσα μετ' ἀνδρὸς ἡ σαλώμη, διέφηκε τοὺς δεσμώτας, οὓς κτεῖναι ὁ βασιλεὺς ἐπετέλλατο, μεταπειθῆσαι αὐτὸν λέγουσα, καὶ πάλιν ἀναπέμπειν ἕκαστον εἰς τὰ ἴδια. τούτων δὲ οἰχομένων, ἐδήλωε ἤδη τοῖς στρατιώταις, καὶ συνῆγε αὐτοὺς εἰς ἐκκλησίαν, μετὰ τοῦ λοιποῦ πλήθους ἐν τῷ καθ' ἱερὸν ὄντα ἀμφιθεάτρῳ. ἔνθα παρελθὼν Πτολεμαῖος, ὁ καὶ τὸν σημαντῆρα δακτύλιον φέρων τοῦ βασιλέως πιστὸς μάλιστα, τόν τε βασιλέα κατεδυσαρμονίζει, καὶ τὸ πλῆθος παρεκαλεῖ, τήν τε ἀπολειφθεῖσαν τοῖς στρατιώταις ἀπεγίνωσκεν ὑπερβολὴν, ἐν ᾗ πολλὰ περὶ τῶν εἰς τὸ δέδοκτον δυνοίας παρεκάλει. μετὰ δὲ τὴν ὑπερβολὴν λύσας τὰς διαθήκας ἀνεγίνωσκεν, ἐν αἷς φίλιππος μὲν τῆς τραχωνος, καὶ τῆς γειτνιώντων χωρίων κληρονόμος, τετράρχης ἦν· ὡς προεῖπομεν ἀντίπας, βασιλεὺς δὲ ἀρχέλαος ἀπεδείκνυτο. τούτῳ δὲ τόν τε δακτύλιον τὸν ἑαυτοῦ κομίσαι φέρειν ἐπετέλλετο, καὶ τὰς διοικήσεις τῆς βασιλείας σφραγισμάσας. κύριον γὰρ ἀπάντων, ὧν διατάξει, καὶ βεβαιωτὴν τῶν διαθηκῶν εἰς κομισαι, τά γε μὴν λοιπὰ καὶ τὰς προτέρας διαθήκας φυλάττειν. βοὴ δ' ἦν εὐθὺς ἐγίνετο τῆς ἀρχελάου συμπαθούντων, καὶ κρότος οἱ στρατιῶται μετὰ τοῦ πλήθους προϊόντες, ὑπισχνοῦντο μὲν τὴν ἑαυτῶν δύναμιν, συμπαρεῖναι δὲ καὶ τὴν τοῦ θεοῦ. μετὰ ταῦτα πρὸς τάφον ἐβάστασαν τὸν βασιλέως, παρέλιπε δὲ οὐδὲν ὁ ἀρχέλαος εἰς πολυτέλειαν. ἀλλὰ πάντα τὸν βασίλειον κόσμον προέθηκε, συμπομπεύουσα τῷ νεκρῷ. κλίνη μὲν, ὁλόχρυσος ἦν διάλιθος, στρωμνὴ δὲ, ἁλουργὶς ποικίλη, τὸ σῶμα δὲ ἐπ' αὐτῆς πορφύρα κεκαλυμμένον, καὶ διάδημα μὲν ἐπέκειτο τῇ κεφαλῇ, στέφανος δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ χρυσοῦς, τὸ δὲ σκῆπτρον τῆς δεξιᾶς. καὶ πρὸ μὲν τῆς κλίνης, οἵ τε υἱεῖς, καὶ τὸ πλῆθος τῶν συγγενῶν, ἐφ' οἷς οἱ δορυφόροι, καὶ τὸ θρακικὸν στῖφος, γερμανοί τε καὶ γαλάται διεσκευασμένοι πάντες ὡς εἰς πόλεμον. προῆγε δὲ ἡ λοιπὴ δύναμις, ὡπλισμένοι τοῖς ἡγεμόσι καὶ ταξιάρχοις ἀκολουθοῦντες ἐν κόσμῳ. πεντακόσιοι δὲ ὑπ' αὐτοῖς τῆς οἰκετικῆς καὶ ἀπελευθέρων ἀρωματοφόροι. σταδίους δὲ διεκομίσθη τὸ σῶμα διακοσίους, εἰς προάστειον, ὅπου κατὰ τὰς ἐντολὰς ἐτάφη. καὶ τοῦτο μὲν προῆν προάστειον, Ἡρώδειον ἔχει πύργος.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ
ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Β'.

FLAVII IOSEPHI DE
BELLO IVDAICO
LIBER SECVNDVS.

Κεφάλαιον α'. A

ΑΡΧΕΛΑΟ ἦ νέων ἦρξε θορύβων, ἡ τ' ὀδὸν ῥώμῃ ἀποδημίας ἀνάγκη. πενθήσας γὰρ ἡμέρας ἑπτὰ τ πατέρα, & τ ὀπτάφιον ἐξίασιν πολυτελῆ τῷ πλήθει παρεσχὼν (ἔθος ἦ τοῦτο παρὰ Ἰουδαίοις πολλοῖς πενίας ἄγιον, ὅταν τὸ πλῆθος ἐξιᾷν ἀναγκάσῃ. εἰ γὰρ φθαλίποι τις ἀχ ὅσιος) μεταλαμβάνῃ μὲν ἐσθῆτα λευκὴν, παρέσει ἦ εἰς τὸ ἱερὸν, ἔνθα ποικίλαις αὖ τὸν δύφημίαις ὁ λαὸς ἀποδέχεται. καθέζετο τὸ πλῆθος ἀφ' ὑψηλοῦ βήματος, ἡ χρυσοῦ θρόνου ἐξεσώθη, τ τε παιδὸς ἰῶ ἐπεδείξατο πρῶτ τ κηδείαν τῷ παρόντος ἀχαρίστῳ, ἡ τ παρὰ αὐτὸν θεραπείας, ὡς παρὰ βέβαιον ἤδη βασιλέα. φείδεσθαί γε μὲν ὅτι τῶν παρόντος, ἐ μόνον ἔφη τ ὀξυσίας, ἀλλὰ & τ ὀνομάτων, ἕως αὖ αὐτῷ κρίσαρ ἐπικυρώσῃ τ ἀγαθοχίαν, ὁ κτ τὰς ἀγορὰς τῷ ὅλων διαστάσης. ἐπεὶ γὰρ ἐν ἱεριχοῦντι τ στρατιᾶς τὸ ἀγάλημα παρελαβέσης αὐτῷ, δίχεσθ. τῶν μὲν πρόθυμον, ἡ τ διανοίας ὥσπερ τοῖς στρατιώταις, ἵνα ἡ τῷ δήμῳ πλήρεις ἀποδώσειν τὰς ἀμοιβάς, ὁπόταν αὐ ὑπὸ τῷ κρατύντων βασιλεὺς ἀποδειχθῇ Καῖσαρ. ἀπειλήσειν γὰρ ἐν πᾶσι παρὼν αὐτοῖς φανεῖσθαι τῶν παρόντος ἀμείνων. ὅτι τέτταρις ἡμέραις τὸ πλῆθος, δύθεως ἀπεπειρᾶτο τ διανοίας αὐτῷ, μεγάλοις ἀτιμάσιν. οἱ μὲν γὰρ ἐβόων, ὅπως κουφίζειν τὰς εἰσφοράς. οἱ ἦ, αἱρεῖν τὰ τέλη, πρὸς ἦ ἀπολύειν τοὺς δεσμώτας. ἐπένευσε δ' ἑκάστοις ἅπασι, θεραπεύων τὸ πλῆθος. ἔπειτα θύσας μετ τῶν φίλων ἐν δωχίᾳ ἰῷ.

Κεφάλαιον β'.

ΕΝθα δὴ πρὸς δείλην ἀθροισθέντες ἅ ὀλίγοι τ νεωτερίζειν παρεσκευμένων, ἤρξαντο τῶ ἰδίου πένθους, ὅτε τὸ κοινὸν ὅλων τῷ βασιλεῖ πέπαυτο, κατολοφυρόμενοι τοὺς κολασθέντας ὑφ' ἡρώδου, δίχα τ ἐπικοπέντα χρυσοῦν ἀετὸν τῆς πύλης τοῦ ναοῦ. ἰῷ ἦ τὸ πένθος, οὐχ ὑποσκαλυμμένον, ἀλλ' οἶμαι δίχα φρύσιοι, ἡ θρηνῶσι ἐγκέλευστος, κοπετοί τε παρεκρουῶντες ὅλην τὴν πόλιν, ὡς αἱ ἐπ' ἀνδράσιν οἷς ἔφασκον ὑπὲρ τῷ πατρίων νόμων ἡ τοῦ ναοῦ θανατοῦσθαι.

VRBARVM autem nouarum principium fuit, Archelao Romã proficiscendi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patrem consumptis, epulisque feralibus prolixè populo exhibitis. (Hic autẽ mos apud Iudæos necessario multos ad inopiã redegit: nã qui eum neglexerat, impius æstimabatur) candida veste indutus procedit ad templũ. Ibique variis fauoribus exceptus à plebe, ipse quoque in excelso tribunali, solióque aureo residens, humanissimè vulgus admisit: eisque & quòd sepulturam patris sedulò curauissent, gratias egit, & quòd sibi quasi certo iam regi, magnos honores habuissent. Verùm se tamen ait nõ potestate solùm interim, sed etiam ipso regis nomine temperare, donec à Cæsare sibi confirmata fuerit successio, qui etiam testamento rerum esset omnium dominus constitutus. Idcirco enim se apud Hierichunta voluntati exercitus restitisse, cùm sibi diadema voluisset imponere. Cæterùm pro alacritate ac beneuolentia, æquè militibus ac populo plenam se vicissitudinem relaturum, si ab his quorum etiam esset imperium, certus rex declaratus fuisset: studiumque sibi esse, vt erga illos rebus omnibus patre melior appareret. His gauisa multitudo, statim eius mentem magnis tentare petitionibus cœpit. Namque alij tributa leuari, alij vectigalia tolli, quidam solui custodias acclamabant. Cunctis autem postulatis, in gratiam populi facilè annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostiis, cum amicis erat in epulis. Ecce autem subitò post meridiem congregati non pauci nouarum rerum studiosi, vbi communis luctus de rege cessauit, propria lamenta suscipiunt, flentes eorum casum, quos propter abscisam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat. Dolor autem non occultus erat, sed clarissimis questibus, fletúque iusto & planctu ciuitas personabat; virorum causa videlicet quos pro templo ac legibus patriis interiisse dicebant.

Cap. I. De successoribus Herodis, & vltione direptæ aureæ aquilæ. Ant. lib. 17. cap. 12.

Eorum autem mortis pœnas, ab illis quos He-
rodes pecunia donasset, repetendas esse cla-
mitabant: ac primùm, quem is constitue-
rat pontificem reiiciendum, aliúmque pieta-
te præstantem, magísque purum optari debe-
re. Quibus etsi mouebatur Archelaus ad vl-
tionem, tamen eum profectionis festinatio
continebat, metuentem, ne sibi multitudi-
nem reddidisset inimicam, motu eius impe-
diretur. Quamobrem monendo magis quàm
vi experiebatur sedare turbatos: milloque ma-
gistro militum, vt quiescerent, eos rogabat.
Sed illum seditionis authores, vbi ad templum
venit, priùs quàm verbum faceret, lapidibus
proturbarunt: & aliis post eum mulcendi sui
gratia missis, multos enim legabat Archelaus,
iracundè omnia responderunt: neque si nu-
merò acti fuissent, otiosi fore videbantur.
Itaque instante azymorum die festo, qui apud
Iudæos Pascha vocitatur, plurima victima-
rum copia plenus, infinita quidem ad tem-
plum ex agris multitudo religionis causa de-
scendit, cùm illi qui sophistas lugebant in tem-
plo consisterent, nutrimenta seditioni quæ-
rentes. Hoc autem metu Archelaus, antequam
omnem populum morbus iste corrumperet,
cohortem militum & tribunum, qui etiam
seditionis principes comprehenderent, eò di-
rigit: contra quos omne vulgus excitatum,
multos lapidum ictibus interfecit: saucius ve-
rò tribunus vix elabitur. Et illi quidem statim,
veluti nihil mali actum esset, ad celebranda
sacra conuersi sunt. Sed Archelao sine cæde
iam multitudo comprimi non posse videbatur.
quamobrem totum illis immisit exercitum,
pedites per ciuitatem simul omnes, equitesque
per campum: qui cùm sacrificiis occupatos
singulos inuasissent, propè ad tria millia ho-
minum occidunt: reliquam verò manum per
montes proximos discesserunt. præcones au-
tem sequebantur Archelaum, iussu eius vnum-
quemque, vt domum recederet admonendo:
Itaque cuncti neglecta diei festiuitate, abiêre.
ipse autem cum matre, necnon & Popla, &
Ptolemæo, & Nicolao amicis, ad mare de-
scendit: relicto Philippo regni procuratore,
itémque rerum familiarium curatore. Vnà
verò egressa est cum filiis suis Salome, fratris-
que regis filij, genérque, specie velut Arche-
lao ad obtinendam successionem adiumento
futuri: certa verò causa, quæ contra leges in
templum admissa fuerant, delaturi. Interea fit
illis Cæsareæ obuiam Sabinus Syriæ procura-
tor, ad Iudæam veniens, ad pecunias custo-
diendas Herodis, quem vlterius progredi
Varus inhibuit, multis accitus Archelai pre-
cibus, intercedente Ptolemæo. Et tunc
quidem Sabinus in gratiam Vari, neque ad
arces venire properauit, neque thesauros pa-
ternæ pecuniæ clausit Archelao: sed vsque
ad cognitionem Cæsaris se otiosum esse pol-
licitus, apud Cæsaream commorabatur. Post-
ea verò quam sibi obstantium vnus Antiochiã
petiit, alter, hoc est, Archelaus Romam nauiga-
uit, maturè profectus in Hierosolymam, regiam
tenet: custodumque principibus, itemque dis-
pẽsatoribus euocatis, rationes pecuniarum dis-
cutere conabatur, & arces occupare tentabat. Non tamẽ immemores Archelai mandatorũ custodes erant,

Ant. lib. 17. cap. 13.

A τιμωρεῖν ᾗ αὐτοῖς ἀπεβόων ἐκ τῆς ὑφ' ἡρῴδου τετιμω-
μένων χρήμασι. κ) πρῶτον τ ὑπ' ἐκείνε κατασαθέι-
σαν, παύειν ἀρχιερέα. ἔφασκεν γὰρ αὐτοῖς δύσεβέστερον αἱ-
ρεῖσθ, κ) καθαρώτερον. ἐκ παρωξύνετο μὴν ἀρ-
χέλαος, ἀπεῖχετο ᾗ τλὺ ἄμυναν ὑπὸ τῆς σπεῖ τ ἐξό-
δου ἐπείξεως, δεδοικὼς μήποτε τὸ πλῆθος ἐκπολεμώ-
σας, καθαχεθείη τῷ κινήματι. διὸ πλθοῖ μᾶλλον ἢ βίᾳ
κατασέλλειν ἐπειρᾶτο τοὺς νεωτερίζοντας, κ) τὸν στρα-
τηγὸν ὑποπέμψας, παύσασθαι παρεκάλει. τέτοις εἰς
τὸ ἱερὸν παρελθόντα πρὶν φθέγξασθαί τι, λίθοις ἀ-
πήλαυνον οἱ στασιασταί, κ) τοῖς μετ' αὐτὸν ὅτι σωφρο-
νισμοῦ ἐπιδεῖσθαι, σπίει ᾗ πόλλοις ἀρχέλαος, πάντα ᾗ
πρὸς ὀργὴν ἀπερείνατο. ὅλοι τε ἦσαν ὡς ἠρεμήσοντες
εἰ πλήθους ὄπλα δοίντο. κ) δὴ τ τῆς ἀζύμων σε-
στάσης ἑορτῆς, φάσκα ὧδε τοῖς ἰουδαίοις καλεῖται, πο-
λύ τι θυμάτων πλῆθος ἐκδεχομένη, κάτεισι μὲν ἄπει-
ρος ἐκ τ χώρας λεὼς ὅτι τ θρησκείαν. οἱ ᾗ τοῖς
σοφισταῖς πενθοῦντες ἐκ τῶν ἱερῶν σωμοις ἠκεισαν ζοφιὼ
τῇ στάσει ποιεζόμενοι. πρὸς ὃ δείσας ἀρχέλαος, πρὶν
δὴ ὅλε τὸ πλῆθος δραμεῖν τ νόσον, ὑποπέμπει μ)
πείρας χιλίαρχον, πρὸς ἄξας βίᾳ τοὺς ἐξάρχοντας
τῆς στάσεως καταχεῖν. πρὸς οὓς τὸ πλῆθος ἅπαν πα-
ροξύνεται, κ) τοις μ) πολλοὺς τ πείρας βάλλοντες
λίθοις, διέφθειραν. ὁ ᾗ χιλίαρχος σκφδύνει ξαυμαπίας
μόνος. ἔπιθ' οἱ μ) ὡς μηδενὸς δ' ἧς γεγονότος, ἐξάποντο
πρὸς τ θυσίαν. ὁ μὲν ἀρχελάῳ δίχα φόνε καθεκτὸν
ἔπ τὸ πλῆθος ἐφάνετο. τ ᾗ στρατιὰν ἐπαφίεσιν αὐτοῖς
ὅλοις, τοις μ) πεζοις, δίχ τ πόλεως ἀθρόως. τοὺς ᾗ ἱπ-
πεῖς, ἀνὰ τὸ πεδίον. οἱ θύοσιν ἐκ ὀξοις ἐξαίφνης πρσ-
πεσόντες, διαφθείρουσι μὲν, ὡσὶ ξιχιλίους, τὸ ᾗ λοι-
πὸν πλῆθος, εἰς τὰ πλησίον ὄρη διεσκέδασαν. ἐπόνει ᾗ
κήρυκας ἀρχελάε, κελεύοντας ἕκασον αἰ ἀχωρεῖν ἐπ'
οἶκον, κ) πάντες ὤχοντο τ ἑορτὴν ἀπολιπόντες. αὐτὸς ᾗ
μ) τ μητρὸς κ) τῶν φίλων ποπλᾶ κ) πολεμαίε κ) νικο-
λάε, κατῆει πρὸς θάλασσαν, καταλιπὼν ὀπίτροπόν
τε τῶν βασιλείων Φ κηδεμόνα τῶν οἰκείων, φίλιππον.
συνεζήει ᾗ ἅμα τοῖς τέκνοις σαλώμη, κ) οἱ τε βασιλέως
ἀδελφοί τε κ) γαμβροί. τὸ μ) δοκεῖν, συναγωνιεύμενοι
πρὸς τ διαδοχὴν ἀρχελάῳ. τὸ δ' ἀληθὲς, κατηγορή-
σοντες πρὸς τῶν κ) τὸ ἱερὸν παρανομηθέντων.

Κεφάλαιον γ'.

B Συνεπᾶ δ' αὐτοῖς κ) καισάρειαν, σαβῖνος ὁ τῆς
συρίας ὀπίτροπος εἰς ἰουδαίαν ἀπιὼν, ὅπ φυλακὴ
τ ἡρῴδε χρημάτων. τέτον ἐπέχε πρσωτέρω χωρεῖν
ἀφορος ἐπελθῶν, ὃν διὰ πολεμαίε πολλὰ δεηθεὶς, ἀρ-
χέλαος μετεπέμψατο. τότε μὲν οὖν σαβῖνος ἀφο-
χαειζόμενος, ὅτ' ὅπ τὰς ἄκρας ἔσωσεν, ὅτε τὰ τα-
μεῖα τῶν παρόντων χρημάτων ἀπέκλεισεν ἀρχελάῳ.
μέχει ᾗ τ καίσαρος διαγνώσεως, ἠρεμήσειν ὑπέσχε-
C δίετειε ᾗ ὅπ τ καισαρείας. ὡς ᾗ τ ἐμποδίζοντων ὁ
μ) εἰς αὐτόχειραν ἀσωπρεν, ἀρχέλαος ᾗ εἰς ῥώμην ἀπ-
ῆλθη, διὰ τάχος ὅπ ἱεροσολύμων ὁρμήσας, ὡς λαμ-
βάνῃ τὰ βασίλεια. Φ μεταπεμπόμενος τὰς τε φρυαρ-
χὰς κ) διοικητὰς, ἐπιφέρετο διορυνᾶν τοῖς τῶν χρημά-
των ἀναλογισμοῖς, τάς τε ἄκρας ὡς λαμβάνειεν. ὁ μὲν οἱ φρύαρχοι τ ἀρχελάε κατημέλουν ἐπιτολῶν,

D

E

F

G

ἔμφυον

ἐμῶν ἢ φρονημάτων ἔκρισα, Ⓒ τλεὺ φρενῶν ἀναπόδ- A
τους κρίνειν μᾶλλον, ἢ ἀρχελάῳ.

Κεφάλαιον οβ'.

Κἀν τούτῳ πάλιν αἰτήσας ἀμφισβητῆσαι τῆς βασιλείας ἐπέξισιν, ἀξιῶν τ' ὀπιδομήτης τὴν ἀδελφὴν εἶναι κυριωτέραν, ἐν ᾗ βασιλεὺς αὐτὸς ἐλέχθη. συλλήψεσθαι δ' αὐτῷ παρεσκεύαστο σαλώμη, καὶ πολλοὶ τῶν συγγενῶν ἀρχελάῳ πλεόντων συνῆλθον. ἐπῆλθε δὲ B
καὶ μητέρα, καὶ τὸν ἀδελφὸν νικολάϊν πτολεμαῖον, ῥᾳστώνην ἔχοντα, διὰ τὸ παρ' ἡρώδῃ πίστιν. ἐνεγένετο γὰρ δὴ τῶν φίλων τιμιώτατος ἐκείνῳ. πλεῖστον μὲν οἱ πεποίθει διὰ δεινότητα λόγων εἰρηναίῳ τῷ ῥήτορι, δι' ὃν καὶ τοὺς νεωτέρους τούτους, εἶπεν ἀρχελάῳ καὶ τὸ ψήφισμα Ⓒ τὰς ὀπιδομήτας, διεκρούσατο. καθίζατο δ' ἐν ῥώμῃ πάντων πρὸς αὐτὸν ἡ αὐθάδεια τῆς συγγενῶν, οἷς διὰ μίσους ἦν C
ἀρχέλαος. καὶ προσηνέμιψάν μὲ ἕκαστος αὐτοκρατείας ἐπιθύμει, στρατηγῷ ῥωμαίων διοικεῖν ἐφῆς, εἰ δ' οὗτον διαμαρτάνοιεν, βασιλεύειν αὐτίπατον ἤθελον. συνήργει δ' αὐτοῖς εἰς τοῦτο καὶ σαβῖνος δι' ὑπηρεσιῶν, κατηγορήσας μὲ ἀρχελάου πολλὰ καίσαρι, πολλὰ δ' ἐπαινέσας αὐτίπατον. συντάξαντες δὲ τὰ ἐγκλήματα οἱ περὶ σαλώμην, ἐνεχείρισαν καίσαρι, Ⓒ μετ' αὐτοὺς ἀρχέλαος, D
τὰ κεφάλαια τῆς ἑαυτοῦ δικαίων γράψας, καὶ τὰ δικτύλιον τὸ πατρὸς καὶ τοὺς λόγους, ἐπαναπέμπει διὰ πολεμαίου. προσωπεῖον δ' ὁ καίσαρ τὰ μὲν ἀμφοῖν κατ' ἰδίαν, τό, τε μέγεθος τῆς βασιλείας, καὶ τὸ πλῆθος τῆς προσόδου, πρὸς οἷς τὸν ἀριθμὸν τῆς ἡρώδου γλυκείας προσανεγνώς δὲ καὶ τὰ μὲν διὰ χαρᾶς καὶ σαβίνῳ, πρὸς τοῦτον ἔπεσ αλμένα, συνέφρασεν μὲ ἀθροίζειν τῆς ἐν τέλει E
ῥωμαίων, ἐν ᾧ καὶ τὸν ἀγρίππαν καὶ ἰουλίας τῆς θυγατρὸς θεὸν παῖδα γαΐου, πρῶτος ἐπάθισεν, ἀποδιδοὺς τὸν λόγον αὐτοῖς. ἔνθα καθεσθεὶς ὁ σαλώμης υἱὸς αὐτῷ παῖς, ἰοὺδ δὲ τῆς ἐναντιομένων ἀρχελάῳ δυνάστας εἶπεῖν, κατηγόρει φάσκων. τοῖς μὲν λόγοις ἀμφισβητεῖν αὐτὸν περὶ βασιλείας ἀρχέλαον. τοῖς δ' ἔργοις, πάλαι γεγονέναι βασιλέα, κατφρονήσαντα δὲ τὸν καίσαρος ἀκοήν. ὃν δικαίως τ' ἀποδοχῆς ἀφιέμενον, εἰ γε μὴ F
τ' ἡρώδου τελευτὴν ἐγκαθέντος μὲν ὑποπέμψας τοὺς θεμένους αὐτῷ τὸ διάδημα, περιελόμενος δὲ ὅτι θεὸν καὶ χρηματίσας ὡς βασιλεύς, τάξεις τε τ' στρατιᾶς ἀμείψας, καὶ προκοπὰς χαρισάμενος, ἔπι δὲ τῷ δήμῳ πείτα καθάνδισας, ὅσων ὠνὸς ἀπὸ βασιλέως τυχὸν ἠξίουν, καὶ τοὺς ὅτι μεγίστας αἰτίας ὑπὸ τὸ παῖδος δεσμοὺς λύσας, νεῶ ἥκει ἀπὸ τῆς διανύτου σκιᾶς ἀποδόμενος βασιλείας, ἧς ἥρπασεν ἑαυτῷ τὸ σῶμα, καὶ ποιῶν ἃ τ' προσῆκεν αὐτὸν ἀλλὰ τ' ὀνόματον κύριον καίσαρα. προσωνείδιζε δὲ, ὡς καὶ τὸ πένθος καθείρων δ' σατο τ' παῖδος, μεθ' ἡμέραν μὲ ὀπτημερεύων τὸ προσωπον εἰς λύπλιν, νύκτωρ δὲ μέχρι κώμων μεθυσκόμενος, ἐν G
ᾧ καὶ τ' προσηκεν τὸ πλῆθος ἐκ τῆς ὀπὶ τούτοις ἀγανακτήσεως, ἐλεγε γεγονέναι. καὶ τὸν ἀγῶνα πάντως τ' λόγου ἐναπερείσατο τῷ πλήθει τῷ περὶ τὸν ναὸν φονευθέντων ἐς ἐλπιδέναι μὲν ἐφ' ἑορτὴν, ἀλλὰ δ' τ' ἰδίαις θυσίαις, ὡμῶς ἀπεσφάχθαι, καὶ ζοσῦτον ἐν τῷ ἱερῷ συρεῦσαι νεκρῶν πλῆθος, ὅσον οὐδ' αἱ ἀλλόφυλοι ἐσόρουσι πόλεμοι ἐπελθόν ἀκήρυκτος. ταύτῃ μὲν τοι τ'

sed in obſeruando ſin gula quæque perſeuerabant, cauſam cuſtodiæ magis Cæſari quàm Archelao tribuentes. Ad hoc autem Antipas quoque de regno certabat, poſteriore ſuperius Herodis teſtamentum firmius eſſe defendens, in quo rex ipſe Antipas fuerat ſcriptus: eíque ſe tam Salome quàm multi alij cognati, qui cum Archelao nauigarant, ſuffragio fore promiſerant. Ducebat autem ſecũ matrem, fratrémque Nicolai Ptolemæum, in quo pro fide apud Herodem probata, nonnihil videbatur eſſe momẽti. Namque illi fuerat amicorum cariſſimus. Oratori autem Irenæo propter dicendi acrimoniam plurimum confidebat. vnde etiam qui ſe monuerant, vt Archelao pro ætatis merito & ſecundi teſtamenti voluntate cederet, audiendos eſſe non cenſuit. Romæ verò migrauerunt ad eum cunctorum ſtudia propinquorum, quibus inuiſus erat Archelaus, quique præcipuè liberi omnes ſuíque iuris eſſe cupiebant, & aut Romano magiſtratu adminiſtrari, aut ſi hoc nõ impetrarent, Antipam regem habere. Ad hoc etiam Sabini ope nitebatur Antipas, qui Archelaum per epiſtolas accuſauerat apud Cæſarem, Antipam verò multum laudauerat. Itaque digeſta crimina Salome & cæteri, qui cum ea ſentirent Cæſari tradiderunt, & poſt eos Archelaus geſtorum ſuorum perſcripta capitula, patriſque anulum per Ptolemæum, rationéſque adminiſtrationis intromiſit ad Cæſarem. Ille autem ſecum præmeditans ea, quæ ab vtraque parte dicerentur, vbi & regni magnitudinem, multitudinémque redituũ animaduertit, atque inſuper Herodis familiam numeroſam, perlectis etiam Vari ac Sabini literis, optimates Romanorũ ad concilium vocat, in quo tunc primũ ex Agrippa ac filia ſua natum Caium ſedere iuſſit, filium adoptauit: atque ita partibus proſequendi copiam dedit. Igitur Salomes filius Antipater (nãque is erat orator acerrimus eorum, qui aduerſabantur Archelao) accuſationem propoſuit, inſimulans Archelaum; quaſi verbis quidẽ de regno videretur contendere, re autem vera iamdudũ rex eſſet effectus, & apud aures modo Cæſaris cauillaretur, quem iudicem ſucceſſionis expectare noluiſſet. Nam poſt Herodis mortem, quibuſdã, vt diadema ſibi imponerent ſubornatis, regis eũ more in ſolio aureo reſidentẽ, partim ordines militiæ permutaſſe, partim cõdonaſſe promotiones: & inſuper his omnia annuiſſe populo, quæ velut à rege impetranda petiiſſet: maximorúmque reos criminum, quos pater ſuus vinxerat, abſoluiſſe: qui cũ iſta feciſſet, modo regni vmbrã à Domino poſtulatutus veniſſet, cuius ſibi corpus ipſe rapuiſſet, vt non rerum, ſed vocabulorum dominum eſſe Cæſarẽ demonſtraret. Ad hæc ei, quòd etiã luctum patris aſſimulaſſet, obiiciebat: cùm interdiu quidẽ perſonam cõponeret in mœrorem, noctu verò ad conuiuia ſuſque potaret. Deniq; ſeditionem vulgi ex hac indignatione conflatã eſſe dicebat. Totius enim orationis ſuæ vires, eorum multitudine, qui circa templũ cæſi fuerant, aſtruebat. Hos enim ad diẽ feſtũ quidem veniſſe: ad hoſtias verò, quas ipſi mactandas venerant, crudeliter eſſe iugulatos: tãtúmque in tẽplo funerũ eſſe congeſtũ, quantũ nullum ab externis illatũ bellũ implacabile congeſſiſſet. Itaq; huius

crudelitatis Herode præscio, ne spe quidem regni vnquam eum dignum esse visum, nisi cùm sanæ mentis inops erat, animo deteriùs ægrotante, quàm corpore, & quem in secundo testamento successorem scriberet, ignorabat: præsertim, qui priore testamento successorem scriptum incusare nihil posset, quod incolumi corpore, omnique vitio purgata mente fecisset. Vt tamen quis firmius esse ponat morbo laborantis arbitrium, ipsum se Archelaum abdicasse regia dignitate, multis in eam contra leges admissis. Nam qualem fore si acciperet à Cæsare principatum, qui antequam acciperet, tantum populũ peremisset? Multa in hunc modum prosecutus Antipater, multis ex numero circumstantium propinquorum in singula crimina testibus exhibitis perorauit. Surrexit autem Nicolaus defensor Archelai, & ante omnia cædem in templo necessariò factam esse perdocuit: nam quorum necis arguerentur, non regni solùm, sed etiam ipsius iudicis, id est, Cæsaris hostes fuisse: aliorum autem criminum suasores aduersarios ipsos demonstrauit. Secundum verò testamentum idcirco ratum manere postulabat, quòd Herodes in eo successoris sui firmatorem Cæsarem constituisset. nam qui tantum saperet, vt rerum Domino potestate sua cederet, nec vnquam in hæredis erasse iudicio, sed sano corde quem constitueret elegisse, qui per quem constitui deberet non ignorauit. Cùm autem omnibus expositis, etiam Nicolaus peroraſſet, in medium progressus Archelaus, ad genua Cæsaris accidit ocyùs. Quo perbenignè Cæsar erecto, quòd paterna quidem successione dignus esset, ostendit: certum verò nihil pronunciauit. Sed illo die dimisso concilio, secum ipse de cognitis deliberabat, vtrùm ex his, qui testamento continerentur, aliquem regni oporteret constitui successorem, an toti familiæ distribui principatum. Multitudo enim personarum egere subsidio videbatur.

CAP. II. De pugna & strage Hierosolymis inter Iudæos & Sabinianos. *Ant. lib. 17. cap. 14.*

Sed antequam de his quicquam statueretur à Cæsare, mater Archelai Malthace morbo correpta moritur. Et variæ literæ de Syria perlatæ sunt, Iudæos defecisse nuncientes: quod Varus fore prospiciens in Hierosolymam postquam Archelaus nauigarat, ascendit, vt incentores seditionis prohiberet. Et quia multitudo cessatura non videbatur, ex tribus quas ex Syria duxerat secum legionibus, vnam in ciuitate reliquit: atque ita in Antiochiam ipse remeauit. At Sabinus cùm postea in Hierosolymam veniſſet, causas nouarum rerum Iudæis præbuit: modò vim custodibus, vt sibi arces traderent, adhibendo, nunc malignè regis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis à Varo militibus fretus erat, sed etiam seruorum suorum multitudine, quos etiam omnes armatos auaritiæ ministros habebat. Festo autem quinquagesimo die, quæ Pentecoste à Iudæis vocatur, septies septem diebus exactis rediens, ex eorum numero vocabulum nacta, non religionis solennitas populum, sed indignatio congregauit. Denique concursus infinitæ multitudinis ex Galilæa, itémque Idumæa & Hierichunte, tránsque Iordanem positis regionibus, factus est: cùm indigena ex ipsa ciuitate populus Iudæorum, & numero simul & alacritate præstaret:

ἀμήτητα περιπεφάμμον αὐτῷ Ϲ τ πατρός, μηδ' ἐλπίδος αὐτὸν ἀξιῶσαι ποτὲ βασιλικῆς, ἢ ὅσα χεῖρον τ ψυχὴν κάμνων σώματος ἀκεστὴς ἦν ὑγιαίνοντο λογισμῶ, κ ἔστε ὃν ἔγραφεν ἐν τ διαθήκαις ἤδη διάδοχον, Ϲ ταῦτα μηδὲν τ ἐν τ διαθήκαις μεμψαμ ἀνάμμον, ὃν ἔγραψεν ὑγιαίνων μ τὸ σῶμα, καθαρὰν τ ψυχὴν ἔχων πάθος παντός. εἰ μήτοι κ κυρωτέραν τ τοῦ κάμνοντος κρίσιν τιθεῖτο τις, ὁποτέρᾳ θεωρηθήσεται βασιλείας ἀρχέλαον ὑφ' ἑαυτῷ, τοῖς εἰς αὐτὸν διαβληθεῖσιν ἢ πανταπόν γε ἀρα ἂν ψευδὴς λαβόντα τὴν ἀρχὴν διαφθεῖραι, τὸν ὁρίζ λαβεῖν τοσοῦτος ἀμηχάνητα; πολλὰ τοιαῦτα διεξελθὼν ἀντίπατρος, κ τοῖς πλείοσι τῶν συγγενῶν διαστησάμενος ἐφ' ἑκάστῳ τῶν κατηγορημένων μαρτύρων, καταπαύει τ λόγον. αἴρεται δ νικόλαος ὑπὲρ ἀρχελάου, Ϲ τ μὲν ἐν τῷ ἱερῷ φόνον, ἀναγκαῖον ἀπέφαινε, πολεμίους γὰρ γεγονέναι τοὺς ἀπηρημένους, ἐ τ βασιλείας μόνον, ἀλλὰ κ τὸ δικάζοντος αὐτὸν καίσαρος. τῶν δ ἄλλων ἐγκλημάτων συμβόλους ἀπεδείκνυεν αὐτοῖς τοῖς κατηγόροις γεγονέναι. τὴν γε μὴν διαθήκην ἠξίου, ἣν τοῦτο μάλιστα εἶχε κυρίαν, ὅτι βεβαιωτὴν ἐν αὐτῇ καίσαρα καθίσατο τ διάδοχον. ὁ γὰρ σωφρονῶν, ὥστε τῆς διανοίας τ ὅλων ἀπαχωρεῖν τ ἐξουσίας, ἐδήπου πρὸς κληρονόμους εἶναι ἐσφάλτο. σωφρονῶν δ ἡρεῖτο κ τ καθισάμενον, ὁ γινώσκων τὸν καθισαντα. διεξελθόντος δ πάντα κ νικολάου, παρελθὼν ὁ ἀρχέλαος, προπίπτει τ καίσαρος γονάτων ἠσυχῇ. κἀκεῖνος αὐτὸν μάλα φιλοφρόνως ἀναστήσας, εἶφηνε μ ὡς ἄξιος εἴη τ παρούσης διαδοχῆς, ἐ μὲν τὰ βέβαιον ἀπεφαίνατο. διαλύσας δ τὸν συνέδριον εἰς ἡμέρας, καθ' ἑαυτὸν πρὸς ὧν διήκουεν ἐσκέπτετο, εἴτε χρὴ τ ἐν τ διαθήκαις καταστῆσαί τινα διάδοχον, εἴτε κ πάσῃ τῇ γενεᾷ διανεῖμαι τ ἀρχεῖα. ἐδόκει γὰρ ὀλιγαρχίας χρῄζειν τὸ πλῆθος τ προσώπων. πρὸν δ' ὁρίσαι τι πρὸς τούτων καίσαρα, τελευτᾷ μὲν ἡ ἀρχελάου μήτηρ μαλθάκη νοσήσασα. διαφ δ' ἐν ὀλίγῳ διεμείνησεν ἐν συρίᾳ θόρυβος, πρὸς τ ἰουδαίων ὄχλος ἀσεως. ἐπ' αὐτοῖς γὰρ ὀφθέντος ἐν ὀλίγῳ, αὐξήθη γὰρ ἐπὶ μᾶλλον τ ἀρχελάου πλῶν εἰς ἱεροσόλυμα τοὺς παραγινομένους καθ' ἕξιν, ἐπειδὴ προφθάνει τὸ ἔθνος ἐπὶ ἠρεμοῦσιν, ἔν τι τῶν τελῶν ἀπὸ συνείας ταγμάτων, ὅπερ ἦκεν ἄγων, ἐν τῇ πόλει καταλείπει. κ αὐτὸς μὲν ὑπέστρεψεν εἰς ἀντιόχειαν.

Κεφάλαιον ε'.

Ἐπελθὼν δ σαβῖνος, ἀφορμὴν αὐτοῖς παρέχει νεωτεροποιίας. τοῖς τε γὰρ φρουροῖς διαδιδόναι τὰς ἄκρας ἐβιάζετο, Ϲ πικρῶς τὰ βασίλεια χρήματα διαρρύνα, πεποιθὼς ἐ μόνον τοῖς ὑπὸ ἀρχὴν καταλειφθεῖσι στρατιώταις, ἀλλὰ κ πλήθει δούλων ἰδίων, οἷς ἅπαντας ὁπλίσας, ὑπηρέτας εἶχε τῆς πλεονεξίας. ἐπεὶ δ ἐπῆλθε πεντηκοστή, ἥτις καλεῖται παρ' ἑβραίοις ἑβδομάδας, κ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν προσηγορίαν ἔχουσαν, ἐκ ἡ συνήθης θρησκεία συνήγαγε τὸν δῆμον, ἀλλὰ ἀγανάκτησις. συνέδραμε γοῦν πλῆθος ἄπειρον ἔκ τε τῆς γαλιλαίας, κ ἰδουμαίας, ἱεριχουντός τε, κ τῆς πέραν ἰορδάνου περαίας. ἐφοίτα δ πλήθει τε κ προθυμίᾳ ἀνδρῶν, ὁ γνήσιος ἐξ αὐτῆς ἰουδαίας λαός.

διαγει-

διανείμαντες ἢ σφᾶς ἑαυτοὺς εἰς ἕξα μέρη, ἕξιχῆ στρατοπεδεύουν), πρός τε τὴν βορείῳ τοῦ ἱεροῦ κλίμακι, καὶ πρὸς τὴν μεσημβρινὴν καὶ τὸν ἱππόδρομον. ἡ δὲ ἕβδομη μοῖρα, πρὸς τοῖς βασιλείοις καὶ δύσιν, ἐκαθεζόμενοι ἢ πάντοθεν, τοὺς ῥωμαίους ἐπολιόρκουν. ὁ δὲ σαβῖνος πρός τε τὸ πλῆθος αὐτῶν ὑποδείσας καὶ τὰ φαντάσματα, συνεχεῖς μὲν ἀγγέλους ἔπεμπε πρὸς τὸν οὐᾶρον, ἐπαμυνεῖν σφίσι τάχιστα δρόμῳ, ὡς εἰ βραδύνοι, κατακοπησομένῳ τὸ στῖλμα τος. αὐτὸς δὲ ὅπῃ τὸ ὑψηλότατον τοῦ φρουρίου πύργον εἰσβαὶς ὃς ἐκαλεῖτο φασάηλος ἐπώνυμον ἔχων ἀδελφοῦ ἡρῴδου ἀφθαρέντα ὑπὸ πάρθων, ἐντεῦθεν κατίσχε τοῖς ἐν τῷ στίλματι στρατιώτας, διχειρεῖν τοῖς πολεμίοις. δι' ἔκπληξιν γὰρ οὐδὲ εἰς τοὺς σφετέρους καταβαίνειν ἐθάρρει. ἁλισκομένων δὲ οἱ στρατιῶται, πρεσπίπτουσιν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ μείζω κατέτρεπον τοῖς ἰουδαίοις συναπτόμενοι. ἐν ᾗ μέχρι μὲν οὐδὲν ἐκαθύπερθεν ἐπήμυνε, πρεσβύτεραι ἐμπειρίᾳ πολεμίων ἀνέρων. ἐπεὶ δὲ πολλοὶ ἰουδαίων ἀναβαίνοντες ὅπῃ τὰς στοὰς, καὶ κεφαλῆς αὐτῶν ἠφίεσαν τὰ βέλη, συνεῤῥίπτοντο πολλοὶ, καὶ ὅτε τοὺς ἄνωθεν βάλλοντας ἀμυνόμενοι ῥᾴδιον ἦν, ὅτε τοὺς συνάδην μαχομένους ὑπομένειν. καταπονούμενοι δὲ πρὸς ἀμφοτέρων ὑπεμπρησθῆναι τὰς στοὰς, ἔργα θαυμάσια μεγέθους τε καὶ πολυτελείας ἦσκητο. οἱ δὲ ὑπ' αὐτῷ ὑπὸ τῆς φλογὸς ἐξαίφνης διαφθέντες, πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ διεφθείροντο. πολλοὶ δ' ὑπὸ τῶν πολεμίων, πιπτόντες εἰς αὐτούς, τινὲς δὲ εἰς τὰ ὄπισθεν καὶ τὰ τείχους κατεπρημίζοντο, ἔνιοι δ' ὑπ' ἀμηχανίας τοῖς ἰδίοις ξίφεσι, τὸ πῦρ ἔφθανον. ὅσοι δὲ καθερπύσαντες ἀπὸ τῆς τειχῶν ἔξαν εἰς τοὺς ῥωμαίους, δυμενεχείρωσοι ἦσαν καὶ τὴν ἔκπληξιν ἦσαν, μέχρι τῆς μὲν ἀπολωλότων, τῶν δὲ ὑπὸ τῶν δίους συναδόντων, ἐρήμῳ τῆς τοῦ θεοῦ θησαυρᾶς φρουσισόντες οἱ στρατιῶται, ἀφῆλε τετρακόσια τάλαντα διήρπασαν, ὧν ὅσα μὴ διεκλάπη, σαβῖνος ἤθροισεν. ἰουδαίοις δὲ ἦτε τὸ ἔργων, καὶ ἡ τῶν ἀνδρῶν φθορᾷ, πολὺ πλείοις καὶ μαχιμωτέρας διασωίσησε ῥωμαίοις, καὶ φειδόντες τὰ βασιλεία, ἅπαντας ἠπείλων ἀφθείρειν, εἰ μὴ θᾶττον ἀπίοιεν. ὑπισχνοῦντο δὲ ἄδειαν τῷ σαβίνῳ βουλομένῳ μὴ τοῦ στίλματος ἐξιέναι. συνελάμβανον δ' αὐτοῖς οἱ πλείστοι τῶν βασιλικῶν αὐτομολήσαντες. τὸ μέντοι πολεμικώτατον μέρος, σεβαστηνοὶ τρισχίλιοι, ῥοῦφος τε καὶ γράτος ὅπῃ τούτοις. ὁ μὲν τοὺς πεζοὺς τῶν βασιλικῶν ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν, ῥοῦφος ἦ τοὺς ἱππεῖς, ὧν ἑκάτερος, καὶ χωρὶς ὑπηκόου δυνάμεως, δι' ἀλλήλων, καὶ συνίσταν, καὶ πολέμου ῥοπὴν προσέθεντο ῥωμαίοις. ἰουδαῖοι μὲν οὖν, ἐπείχοντο τῇ πολιορκίᾳ τῶν τειχέων, ἅμα πρόμοι τε φρουρίου. καὶ τοῖς πρὸς τὸν σαβῖνον ἐμβοῶντες ἀπέναι, μηδ' ἐμποδὼν αὐτοῖς γίνεσθαι, δέ χρόνου πολλοῦ κομιζομένοις τὸ πάτριον αὐτονομίαν. σαβίνῳ δὲ ἀγαπητὸν μὲν ἦν ὑπεξελθεῖν. ἠπίστει δὲ τοῖς ὑποχέσεσι, καὶ τὸ πρᾶον αὐτῶν, δέλεαρ εἰς ἐνέδραν ὑπωπτεύετο. ἅμα δὲ καὶ τινὰ ἐξ ἀφανοῦς βοήθειαν ἐλπίζων, διέφερε τὴν πολιορκίαν.

Κεφαλ. ς'.

ΕΝ δὲ τούτῳ, καὶ ἐν ταῖς τῆς χώραις, πολλαχόθεν ἐταράσσετο, καὶ συχνὸς βασιλέως ἀπειθεῖς, καὶ μάλιστα τῆς ἰδουμαίας δισχίλιοι τῶν ὑπ' ἡρῴδου πάλαι στρατοσταμένων συσταίτες ἔνοπλοι, διεμάχοντο τοῖς βασιλικοῖς, οἷς ἀχίαβος ὁ ἀνεψιὸς βασιλέως, ἀπὸ τῆς ἐρυμνοτάτων χωρίων ἐπολέμει, ἀποφεύγων τὸ ἐν τοῖς πεδίοις

A & tripartita manu terna castra collocauerunt, vna in Septentrionali regione templi, altera in meridionali Hippodromum versus, tertiáque in occidao prope regiam tractu, circumfessósque Romanos vndique obsidebant. Sabinus autem multitudine pariter, eorúmque spiritu perterritus, crebris quidem Varum nunciiis precabatur, vt quàm maturè ferret auxilium, quasi occasione delenda legione, si quid moræ interuenisset. Ipse verò in altissimam castelli turrim, quæ Phasaëlus vocabatur, euadit, fratris Herodis cognominem, quem Parthi necauerunt. Hinc legionariis, vt in hostes irruerent, signum dabat. Nam præ timore nec ad eos quibus ipse præerat, descendere audebat. Eius autem præcepto milites obedientes, in templum volant, vehementíque cum Iudæis pugna confligunt: in qua dum nemo desuper adiuuaret, imperitos belli peritia superabant. Postea verò quàm multi Iudæi porticibus occupatis, à vertice telis eos appetebant, plurimi conterebantur: & neque ex alto iaculantes vlciscí facilè poterant, neque cominus dimicantes ferebant. ab vtrísque tamen afflicti succendunt porticus, opere, magnitudine atque ornatu mirabiles. ibíque tum multi flamma subitò comprehensi aut ea consumebantur, aut in hostes desilientes ab ipsis occidebantur: alij retrorsum cedentes præcipitabantur ex muro: nonnulli desperata salute, incendij periculum suis gladiis præueniebant. Qui tamen ex mœnibus obtrependo in Romanos fecissent impetum, metu attoniti nullo negotio subigebantur, donec omnibus, aut interemptis, aut timore dissectis, thesauro Dei defensoribus destituto manus milites attulerunt, & XL. ex eo talenta diripuêre: quorum quæ furto sublata non sunt, conquisiuit Sabinus. At Iudæos multo plures, magísque pugnaces, tam virorum quàm opum interitus in Romanos contraxit. Obsessáque his regia minitabantur exitium, nisi quàm primùm inde secederent: Sabino, si vellet, vnà cum legione abeundi copiam pollicentes. Quibus opitulabantur regiorum plurimi, qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamen bellicosior erat, Sebastenorum tria millia, híque Rufus & Gratus præpositi, vnus peditum rector, at verò equitum Rufus: quorum vterque vi corporis atque prudentia, etiam si nullam manum obedientem haberent, magnum tamen momentum belli Romanis addidissent. Itaque Iudæi quidem instare obsidioni, simul & castelli mœnia tentantes, & ad Sabinum clamantes, vt discederet, neu impediret habituros tanto pòst tempore patriam libertatem. Sabinus autem quamuis optaret euadere, fidem tamen pollicitationibus non habebat: sed eorum lenitatem, insidiarum esse illecebram suspicabatur: simúlque auxilium Vari sperans, obsidionis periculum perferebat. Eodem tempore per Iudæam plurimis locis tumultus erat, multósque ad regni cupidinem tempus impulerat. Nam in Idumea quidem duo millia veteranorum, qui sub Herode militauerant, congregati, armísque instructi cum regiis decertabant: quibus Achiabus regis consobrinus, ex vicis munitissimis repugnabat, campestre prælium

B

C

D

E

F

G

Ant. lib. 17. cap. 15.

declinando. In Sephori autem Galilææ, Iudas filius Ezechiæ latronum principis, ab Herode quondam rege capti, qui tunc illas regiones vastauerat, non parua multitudine collecta, ruptísque regiis armamentariis, & omnibus quos circa se habebat armatis, contra potentiæ cupidos manus mouebat. Trans flumen quoque Simon quidam ex regiis seruis pulchritudine simul & vastitate corporis fretus, impositio sibi diademate, cum latronibus quos congregauerat, ipse circumiens: & apud Hierichunta regiam, & multa alia magnifica diuersoria igni corrupit, facilem sibi prædam ex incendio comparans. Omnésque habitationes, quibus aliquid decoris erat, concremasset, nisi Gratus regiorum peditum rector ex Trachone sagittarios, itémque Sebastenorum pugnacissimos ducens, properasset occurrere. Vbi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio præuenit, ardua valle fugientem, & ex transuerso percussum in ceruice deiecit. Incensæ sunt autem & quæcunque Iordani proximæ fuerunt sedes regiæ, apud Betharantes, quorundam aliorum manu conflata ex locis vlterioribus. tunc enim pastor quidam, cui nomen Atrhongæus, regnum affectare ausus est: quod vt speraret, vi corporis animæque fiducia mortem contemnentis impulsus est, ac præterea fratrum quatuor sibi similium robore, quorum singulis tanquam ducibus & satrapis attributa manu armatorum, ad incursus vtebatur. Ipse autem veluti rex maiora negotia procurabat. Et tum quidem etiam diadema sibi imposuit. Non paruo autem pòst tempore, cum fratribus suis vastando territoria, & occidendo præcipuè Romanos, itémque regios perseueranit: cum nec Iudæorum quisquam effugeret: qui lucrum aliquod ferens venisset in manus. Ausi sunt etiam apud Ammauntem repertum Romanorum agmen circumuenire, qui frumenta legioni atque arma portabant. Vbi Arium quidem centurionem & quadraginta fortissimos iaculis confecere: cæteri verò in eodem periculo constituti, auxilio Grati, qui cum Sebastenis aduenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itémque alienigenas per omne bellum gestis, post aliquod tempus tres ex his comprehensi sunt: natu quidem maximus ab Archelao, duo verò, qui ætate sequebantur, in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus Archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autem latrocinali bello cunctam inflammabant Iudæam.

CAP. VII. De Vari gestis circa Iudæos crucifixos. *Ant lib. 17. cap. 16.*

VArus autem acceptis Sabini & principum literis: tori legioni metuens, opem his ferre properabat. Itaque cum duabus reliquis legionibus, & quatuor alis equitum, in Ptolemaida profectus, eodem regum atque optimatum auxilia conuenire iussit. Ad hæc à Beritii etiam, cum per eorum transiret oppidum, mille & quingentos accepit armatos. Vbi verò in Ptolemaidem tam cæteta manus auxiliorum, quàm propter Herodis inimicitias Aretas rex Arabum non cum exiguo numero equitum pedítúmque peruenit, statim exercitus partē in Galilæam, quæ Ptolemaidi propinqua erat, dirigit,

συμπλοκήν. ὁ δὲ σατράπης τῆς Γαλιλαίας Ἰούδας υἱὸς Ἐζεκίου τοῦ καταστήσαντος ποτὲ τὴν χώραν ἀρχιλῃστοῦ, καὶ χρόνοις ὕστερον ὑπὸ Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως, συστησας πλῆθος οὐκ ὀλίγον, ἀναῤῥήγνυσι τὰς βασιλικὰς ὁπλοθήκας, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ὁπλίσας, τοῖς τὴν δύναμιν εἶναι ζηλοῦσιν ἐπεχείρει. καὶ ὁ τὴν περαίαν, σύμμαχος τῶν βασιλικῶν ὅλων, δυμορφίᾳ σώματος καὶ μεγέθει πεποιθὼς, ἀναπθῆναι μὲν ἑαυτῷ καὶ διάδημα ἀξιοῖ· ὁ δὲ μετ' ὀλίγων ἡθροισεν ληστῶν, τά τε ἐν ἱεριχοῖ βασίλεια καταπίμπρησι, καὶ πολλὰς ἑτέρας τῶν πολυτελῶν οἰκήσεις ἁρπαγὰς ῥᾳδίους ἐκ τοῦ πυρὸς ποιούμενος ἑαυτῷ. καὶ ἂν ἤδη πᾶσαν οἰκοσπαραγμὸν κατεφλέξας, εἰ μὴ γράτος ὁ τῆς βασιλικῆς πεζῶν ἡγεμὼν, τοὺς τε ξαχαίους τοξότας, καὶ τὸ μοχιμώτατον τῶν σεβαστηνῶν ἀναλαβὼν, ὑπαντήσας τὸν ἄνδρα. τοῦ μὲν ἐν πεζῶν, συχνοὶ διεφθάρησαν ἐν τῇ μάχῃ. τοῦ σίμωνα δ' αὐτὸν ἀναφεύγοντα δι' ὀρθίας φάραγγος, ὁ γράτος ὑπαντήσας, καὶ φεύγοντος ἐκ πλαγίου τὸν αὐχένα πλήξας, ἀπέῤῥαξε. κατεφλέγη δ', καὶ τὰ πλησίον Ἰορδάνου βασίλεια καὶ βηθαραμφθὰ, σφαδασάντων ἑτέρων πολλῶν ἐκ τοῦ περαίας. τότε καὶ ποιμὴν τὰς αὐτοπροσώπους βασιλείας ἐτόλμησεν. ἀθρόγγαιος ὀνομάζετο. ἀρξάμενος δ' αὐτὸς τὴν ἐλπίδα σώματος ἰσχύς, καὶ ψυχὴ θανάτου καταφρονοῦσα. τοὺς δὲ τούτου ἀδελφοὺς τέσσαρας ὁμοίους. τούτων ἑκάστῳ λόχον ἱππέων δόξαν ἐνόπλων, ὥσπερ στρατηγοῖς ἐχρῆτο καὶ σατράπαις ὅλῃ τὰς καταδρομὰς, αὐτὸς δὲ καθάπερ βασιλεὺς, τὰ σημειότερον ἐπῆγε πράγμασιν. τότε τὴν ἐαυτῷ ἀφεπίθησι διάδημα, διέμενε δ' ὕστερον ὀλίγῳ χρόνῳ τὴν χώραν καταδρέχων σὺν τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ τὸ κτείνειν αὐτοῖς φρονήμονα μᾶλλον, ῥωμαίους τε καὶ τοὺς βασιλικούς, διέφυγε δ' ὅτε ἰουδαίων εἴτις εἰς χεῖρας ἔλθοι φέρων κέρδος. ἐτόλμησε δέ ποτε ῥωμαίων λόχον ἄθρουν ἀφικέσθαι, κατ' ἀμαθίαν. ὅτε γὰρ ἔτοι καὶ ὅπλα διεκόμιζον τῷ στρατῷ. τὴν μὲν ἐν ἑκατοντάρχου αὐτῷ ἄρειον, καὶ τεσσαράκοντα τοὺς γνησιωτάτους κατηκόντισαν. οἱ δὲ λοιποὶ κινδυνεύοντες τὸ αὐτὸ παθεῖν, γράτου σὺν τοῖς σεβαστηνοῖς ὑπεβοηθήσαντος ἐξέφυγον. πολλὰ δὲ καὶ τοιαῦτα τοὺς ὑπηκοΐους, καὶ τοὺς ἀλλοφύλους παρ' ὅλον τὸν πόλεμον ἠργασάμενοι, μετὰ χρόνον οἱ μὲν ἓξ ἐχρήσθησαν, ὑπ' ἀρχελάου μὲν ὁ πρεσβύτατος, οἱ δὲ ἓξ δύο, γράτῳ καὶ πτολεμαίῳ προσπεσόντες, ὁ δὲ τέταρτος, ἀρχελάῳ προσεχώρησε καὶ δίκαια. τοῦτο μὲν δὴ τὸ τέλος αὐτοὺς ὕστερον ἐξεδέχετο. τότε δὲ ληστρικοῦ πολέμου τὴν ἰουδαίαν πᾶσαν ἐνέπλησαν.

Κεφάλαιον ζ'.

ΟΥ' ἀρα δὲ ἐξαμβλῶσαι τὰ δεδραμένα σαθρὸν καὶ τὴν ἡμέρων γραμμάτων, διῖσαν τε δὴ τὴν τάξεως ὅλου παρεῖσι, καὶ ἀπόδειξιν ὅτι τὴν βοήθειαν. ἀναλαβὼν δὲ τὰ λοιπὰ δύο τάξεσι, καὶ τὰς σὺν αὐτοῖς τέσσαρας ἴλας ἱππέων, ὅτι πτολεμαΐδος ἦν, πορεύεσθαι ἐκεῖ, δὲ τοὺς περὶ τὸν βασιλέων καὶ δυνατῶν ὑπηκόους συναλθεῖν. πορεύεσθαι δὲ καὶ διὰ σεπφωρίδος διερχόμενος τὴν πόλιν, χιλίους καὶ πεντακοσίους ὁπλίτας. ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν πτολεμαΐδα, τότε ἄλλο συμμαχικὸν πλῆθος αὐτῷ παρῆν, καὶ κατὰ πρόθυμον ἔχθος ἀρέτας ὁ ἄραψ ἀπὸ ὀλίγων ἄλλων δύναμιν ἱππικήν τε καὶ πεζικὴν, μέρος τε τῆς στρατιᾶς διδίους ἔπεμπεν εἰς τὴν γαλιλαίαν γειτνιάσαν τῇ πτολεμαΐδι,

καὶ

καὶ γαῖον ἡγεμόνα τῶ αὐτοῦ φίλων. ὃς τοὺς τε ὑπαντιάσαν- A
τας ξέπεμψε, καὶ σεπφώειν πόλιν ἑλὼν, αὐτὴν μὲν ἐμπί-
πρησι, τοὺς δὲ ἐνοικοῦντας, ἀνδραποδίζεται. μετὰ δὲ ὅλης
δυνάμεως, αὐτὸς ἤδη εἰς σαμάρειαν ἐλάσας, τῆς μὲν
πόλεως ἀφείχετο, μηδὲν ἐν τοῖς τῶν ἄλλων θορύβοις
ἀδικηκυῖαν δῆλον. αὐλίζεται δὲ πρός τινα κώμην,
ἄρην καλουμένην, κτῆμα δὲ ἰωσήπου πολεμαίου, καὶ δι' αὐτὸ
ὑπὸ τῶν ἀράβων διηρπάσθη, μειωύντων καὶ τοῖς πρώδου
φίλοις. ἔνθεν εἰς σαπφὼ μετέσησι κώμην ἑτέραν ἐρη- B
μουμένην, καὶ ὁμοίως διήρπασαν, τάς τε μετοικίδας πάσας
ὅσας ὑπετύγχανον. πυρὸς δὲ καὶ φόνου πεπλήρωτο πά-
σα, καὶ μετὰς ἁρπαγὰς τῶν ἀράβων ὑδὲν ἀντεῖχε. κα-
τεφλέγη δὲ ἀμμαοῦς φυγόντων τοὺς οἰκήτορων, διὰ γὰρ
δὴ ὀργὴν τοῦ μετὰ ἄρεως ὑποσφαγέντων, κελεύσαντος.
ἔνθεν εἰς ἱερουσάλυμα μετελθὼν, ὀφθεὶς τε μόνον. μὴ
δὲ δυνάμεως, τὰ στρατόπεδα τοῦ ἰουδαίων διεκόσμησε.
καὶ οἱ μὲν ᾤχοντο φυγόντες εἰὰ τὴν χώραν, δεξάμενοι δὲ C
αὐτὸν οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ἀπεσκεύαζοντο τὰς αἰτίας τῶν ὑπο-
στάσεως, αὐτοὶ μὲν μηδὲν ἀδικήσαι λέγοντες, δι' ἃ δὲ
τὴν ἑορτὴν ἀναγκαίως δεξάμενοι τὸ πλῆθος, συμπολεμοῦ-
σθαι μᾶλλον ῥωμαίοις, ἢ συμπολεμῆσαι τοῖς ὑποστᾶσι. μετὰ ὑπωπτεύκεσαν δὲ αὐτοῦ ἰώσηπός τε ὁ ἀνεψιὸς
ἀρχελάου, καὶ σὺν ῥούφῳ στρατῷ. ἄγοντες ἅμα τῷ βασι-
λικῷ στρατῷ. καὶ τοῖς σεβαστηνοῖς, οἵτε ὑπὸ τῶ ῥωμαϊκῶ D
τάγματος τὸ σωθὲν τόπον κεκοσμημένοι. σαβῖνος γὰρ,
ἤδη εἰς ὄψιν ὑπομείνας ἐλθεῖν ἐάρῳ, μετεξῆλθε τῆς
πόλεως ὅτι θάλασσαν. ἐάρος δὲ μοῖραν τῶ στρατιᾶς ὅτι
τοῖς ἀπίοις τῶ κινήματος ἐπεμπε μετὰ τὴν χώραν, καὶ
πόλλων ἀγορῶν, τοῖς μὲν ἧττον θορυβώδης φανεῖσας
ἐφρύαττε, τοῖς δὲ ἀπιστοτάτοις, αἰτίας αἴρωσε μετὰ δισχι-
λίους. ἠγγέλη δὲ αὐτοῦ μετὰ τὴν ἰδουμαίαν ἔτι συμμένειν
μείους ὁπλίτας. ὁ δὲ τοῖς μὲν ἄραβας ὅρων ἐ συμ- E
μάχων ἦθος ἔχοντας, ἀλλ' ἰδίῳ πάθῃ στρατοῦμένους,
καὶ πέρα τῶν αὐτοῦ μεταιρέσεως τὴν χώραν κακοῦντας
ἔχθει τοῦ μετὰ πρώδην ὑποπέμπεται. μὴ δὲ τῶν ἰδίων
ταγμάτων, ὅτι τοὺς ἀφεστῶτας ἠπείγετο. καὶκεῖνοι πρὶν
εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἀχιάβῳ συμβουλεύσαντος, σφᾶς αὐ-
τοὺς παρέδοσαν. ἐάρος δὲ, τῷ πλήθει μὲν ἤφιει τὰς
αἰτίας, τοὺς δὲ ἡγεμόνας ἐξεταζόμενος ἔπεμψεν ὅτι
καίσαρα. καίσαρ δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις συνέγνω. τινὰς δὲ τῶν F
τῶ βασιλέως συγγενῶν, ἦσαν γὰρ σὺν αὐτοῖς ἔνιοι μετ-
οικοῦντες πρώδη καὶ γένος, κολάσαι μετέστειλεν, ὅτι καὶ
τῶ βασιλέως ἐστρατεύσαντο. ἐάρος μὲν οὖν τέτον τον
τρόπον κατεστάθμους τὰ ἐν ἱερουσολύμοις, καὶ φρου-
ρὰν καταλιπὼν τὸ καὶ πρότερον τάγμα, εἰς ἀντιόχειαν
ἐπάνεισιν.

Κεφάλαιον ἡ.

ΑΡχελάῳ δὲ ὅτι ῥώμης πάλιν ἄλλη συνίστατο
δίκη μετὰς ἰουδαίους, οἱ μετὰ τὴν ὑποστάσεως ὅτι-
ξέφαντος ἐάρου, τροίσβδις ἐξελήλυθέσαν μετὰ τὰ ἔθ- G
νους αὐτονομίας. ἦσαν δὲ πεντήκοντα μὲν οἱ παρόντες.
συμμεῖς δὲ αὐτοῖς τὸ ὅτι ῥώμης ἰουδαίων ὑπὲρ ὀκ-
τακισχιλίους. ἀθροίσαντος δὲ καίσαρος συνέδριον τοῦ ἐν
τέλει ῥωμαίων, καὶ τῶν φίλων ἐν τῷ κύ τὸ παλάτιον ἀπόλ-
λωνος ἱερὸν, κτίσμα δὲ ἦν ἴδιον αὐτοῦ θαυμασίῳ πολυ-
τελείᾳ κεκοσμημένον, μετὰ μὲν τῶν τροισβδυτῶν τὸ ἰου-
δαϊκὸν πλῆθος ἔστη, σὺν δὲ τοῖς φίλοις αὐτοκράτωρ ἀρχέ-
λαος. τοῦτο δὲ τέτου συγγενῶν οἱ φίλοι παρ' ἑκατέρας,

amici sui Galli filio his rectore præposito. Qui mox & aduersus quos ierat, omnes in fugam vertit, & Sephori ciuitate capta, ipsam quidem incendit, incolas verò eius seruitio subiugauit. Varus autem ipse cum omni exercitu Samaria potitus, ciuitate quidem abstinuit, quòd inter aliorum turbas nihil eam mouisse deprehendit: castris autem ad vicum positis, qui appellatur Arun Ptolemæi possessionem propterea direptam ab Arabibus, qui & amicis Herodis infensi erant, inde ad Sappho progreditur, alterum vicum tutissimum: quem similiter, omnésque reditus ibi repertos depopulati sunt. Cædis autem igníque plena erant omnia, nec prædationi Arabum quicquam obstabat. Exusta est & Ammaus iussu Vari, necem Arij cæterorúmque indignè ferentis, habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc progressus ad Hierosolymam cum exercitu, solo visu Iudæorum castra dissecit: & alij quidem per agros abiêre fugientes: qui verò intra ciuitatem degebant, suscepto eo, seditionis causas in alios conferebant, nihil quidem se penitus mouisse dicentes (sed propter diem festum receptam necessario multitudinem, in ciuitate obsessos esse potius cum Romanis, quam cum dissidentibus conspirasse. Ante verò obuiam ei venerant Iosephus, Archelai consobrinus, & cum Grato Rufus, ducentes exercitum regium, & Sebastenos, & Romanos milites ornatos habitu consueto. Sabinus enim nec in os Vari venire ausus, iamdudum ex ciuitate ad mare discesserat. Varus autem dispartitũ aduersus autores tumultus per agros dimisit exercitum: multísque sibi exhibitis, quos minùs turbulentos inuenisset, custodiæ tradidit: maximè verò nocentium propè ad duo millia cruci suffixit. Adhuc autem circa Idumæam supereſſe decem armatorum millia nunciato, confestim Arabas domum abire iubet: quòd eos non auxiliantium more vti militia, sed pro sua libidine, & supra quàm ipse vellet, agros vastare perspexit: suis autem comitatus agminibus, in aduersarios properabat. Verùm illi se Varo prius quàm in manus veniretur, Achiabi consilio tradiderunt. Varus autem multitudini, venia data, duces eius interrogandos misit ad Cæsarem. At ille cùm ignouisset cæteris, in nullos regis cognatos (erant enim quidam inter eos Herodis propinqui) animaduertit, quòd omnino contra regem suum arma cepissent. Varus autem hoc modo rebus apud Hierosolymam compositis, eadémque legione, quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam rediit.

CAP. VIII. De ethnarcha Iudęorũ instituto. Ant. lib. 17. cap. 17.

ROmæ autem Archelao alia rursus cum Iudæis causa conflata est: qui ante seditionem permissu Vari, legati exierant, ius genti suæ liberum petituri. Erant autem numero quinquaginta, qui venerant, & astabant eis plus quàm octo millia Iudæorum Romæ degentium. Itaque conuocato à Cæsare optimatum Romanorum amicorúmque concilio in Palatini Apollinis templum, quod priuatũ ipsius erat ædificium admirandis opibus exornatũ, multitudo quidem Iudæorum constitit cum legatis, contráque Archelaus cũ amicis. Cognatorum autem amici ab vtraq. parte secereti erant.

nam & cum Archelao ſtare propter odium atque inuidiam recuſabant, & cum accuſatoribus conſpici pudore Cæſaris prohibebantur. Inter quos erant etiam Philippus Archelai frater, beneuolo animo duabus ex cauſis præmiſſus à Varo, vt & Archelao ſubueniret, & ſi regnum Herodis neporibus eius diſtribui placuiſſet, partem aliquam metereturꝰ. Iuſſit autem accuſatoribus exponere, quænam contra leges feciſſet Herodes : primùm non ſe regem, ſed omnium, qui vſquam fuiſſent, tyrannorum crudeliſſimum toleraſſe dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertuliſſe ſuperſtites queſti ſunt, vt beatiores mortui putarentur. Non enim tormentis ſolùm eum laceraſſe corpora ſubiectorum, ſed etiam gentis ſuæ ciuitatibus deformatis exteras ornauiſſe, populiſque alienis Iudææ ſanguinem condonaſſe. Pro antiqua verò felicitate ac patriis legibus, nationem ſuam tanta egeſtate ſimul ab eo atque iniquitate repletam, prorſus, vt plures ex Herode paucis annis clades ſuſtinuerint, quàm omni æuo maiores ſui, poſtquàm ex Babylone diſceſſêre, perpeſſi ſunt, Xerxe tunc regnante ad diſcordias concitati. Verùm ſe tamen ad modeſtiam ex aduerſæ fortunæ conſuetudine profeciſſe, vt etiam ſucceſſionem voluntariam acerbiſſimæ ſeruituti ſubirent, qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo regem appellaſſent nihil morati, & vnà cum eo luxiſſent mortem Herodis, ac pro eius ſucceſſore vota celebraſſent. Illum autem quaſi meturet, ne non certus eius filius videretur, à cæde trium millium ciuium regni ſumpſiſſe primordia : & quia principatum meturit, tot immolaſſe Deo hominum victimas, tot feſto die templum cadaueribus impleuiſſe. Rectè igitur eos, qui de tantis malis ſuperesſent, aliquando reſpexiſſe calamitates ſuas, & belli lege cupere vulneribus excipiendis ora præbere : atque ab Romanis precari, vt Iudææ reliquias miſericordia dignas exiſtimarent : néve quod ex ea natione reſtaret, his obiicerent, à quibus crudeliſſimè lacerabatur : ſed patriam ſuam coniungi Syriæ finibus, ac per iudices Romanos adminiſtrari decernerent : hoc enim modo probatum iri, Iudæos qui nunc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire noſſe. Iudæorum quidem accuſatio eiuſmodi petitione concluſa eſt. Cùm autem ſurrexiſſet contrà Nicolaus, primùm criminibus, quæ in reges erant propoſita, diſſolutis, nationem cœpit arguere : quia neque gubernari facilis eſſet, naturáque regibus vix parêret. vnà etiam propinquos Archelai, qui ſe ad accuſatores contulerant, inſimulabat. Sed tum quidem partibus Cæſar auditis, conuentum diremit. Paucis autem diebus pòſt, mediam regni partem ſub ethnarchiæ nomine dedit Archelao : etiam regem, ſi ſe dignum præbuiſſet, facturum eſſe pollicitus. Reliquá verò dimidiam in duas tetrarchias diuiſit, duobúſq; aliis Herodis filiis attribuit : vnam Philippo, alteram Antipæ, qui cum Archelao de regno certauerat. Huius parti ceſſerat trans flumen regio, & Galilæa : quarum ducenta talenta reditus erant. Batanea verò & Trachon, & Auranitis, & quædam partes domus Zenonis, circa Iamniam,

συμπαθείς αὐτῷ μᾶλλον ἢ τῷ Ἀρχελάῳ δυσὶ μοῖραι Ἰδουμαίων οὐκ ὀλίγον ὑπομείναντες, ὀφθῆναι ἢ μὴ τοῖς κατηγόροις ὑπὸ Καίσαρος αἰδέμονες. ὅτι τέσσαρες παῖδες ἦσαν Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ Ἀρχελάου, σφετερισθεὶς κατ' οἰωνοὺς ὑπὸ ἀετῶν, δυοῖν ἕνεκα, ἀρχελάῳ τε συναγωνίσασθαι, καὶ ἂν δέηται τῆς πρώδου καίσαρ οἶκον πᾶσι τοῖς ἐκγόνοις κλῆρόν τινος ἀξιοῦν. ὅπερ ἐστὶν ἢ λέγειν τοῖς κατηγόροις τὰς πρώδου δυναστείας πρῶτον διεξιέναι, ἃ βασιλέα λέγοντες, ἀλλὰ τὸν πώποτε τυραννησάντων ὠμότατον ἐπιλωσχέναι τύραννον. πλείστων γὰρ αἰτημάτων ὑπ' αὐτοῦ τοιαῦτα πεπονθέναι τοὺς καταλειφθέντας, ὥστε μακαρίζεσθαι τοὺς ἀπολωλότας. βεβασανικέναι γὰρ οὐ μόνον τὰ σώματα τῶν ὑποταγμένων, ἀλλὰ καὶ τὰς πόλεις. ταῖς μὲν γὰρ ἰδίαις λελωβῆσθαι, τὰς δὲ ἀλλοφύλων κεκοσμηκέναι, καὶ τὸ τῶν Ἰουδαίων αἷμα κεχαρίσθαι τοῖς ἔξωθεν δήμοις. αὐτὴ δὲ τῆς παλαιᾶς εὐδαιμονίας, καὶ τῶν πατρίων νόμων, πενίαν τὸ ἔθνος καὶ δυναστείαν ἐσχάτης πεπληρωκέναι. καθόλου τε πλείοσιν ὑπομεμηκέναι τὰς ἐξ πρώδου συμφορὰς ἢ ὀλίγοις ἔτεσιν Ἰουδαίους, ὧν οὐ ἄπαντα τὸν χρόνον μετὰ τὴν ἐκ βαβυλῶνος ἀναχώρησιν ἔπαθον οἱ πρόγονοι, ξέρξου βασιλεύοντος ἐπαναστρέφειν. εἰς τοῦτο μέντοι ταπεινότητος, καὶ δυσευχεῖν ἔθους προελθεῖν, ὥστε ὑπομένειν τὰς ἐπηρείας δικαίως καὶ ἀβασανίστως αὐθαίρετον. ἀρχέλαον γοῦν ἢ τηλικοῦτον τύραννον παῖδα, μετὰ τὸν πατρὸς τελευτὴν, βασιλέα τε προσειπεῖν ἑτοίμως, καὶ συμπενθῆσαι τὸν πρώδου θάνατον αὐτῷ, καὶ σωδέξασθαι πρὸς τὴν διαδοχήν. ἢ ὥσπερ ἀγωνιάσαντα, μὴ νόθος υἱὸς δόξειεν πρώδου, προσοιμάσασθαι τὴν βασιλείαν χιλίων πολιτῶν φόνῳ. καὶ τοσαύτας μὲν παρεσκεύαζε θύεσθαι πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς θεοῦ. τοσούτους ἢ ἐμπεπλήκειν τὸν ἱερὸν ἐν ἑορτῇ. τοὺς μέντοι προελθόντας ἐπὶ τῷ τοσούτων κακῶν, εἰκότως ἐπεσκοπεῖσθαι ἤδη ποτὲ πρὸς τὰς συμφορὰς, καὶ πολέμου νόμῳ ἐθέλειν τὰς πληγὰς καὶ προσώπου δέχεσθαι. δεῖσθαι ἢ ῥωμαίων, ἐλεῆσαί τε τὰ τῆς Ἰουδαίας λείψανα, καὶ μὴ τὸ πρέσβυ αὐτῆς ὑποῤῥίψαι τοῖς ὠμῶς προάσουσι. συνάψασθαι ἢ τῇ συρίᾳ τὴν χώραν αὐτῆς, διοικεῖν ὑπὸ ἰδίοις ἡγεμόσιν. ὑπολείπεσθαι γὰρ ὡς οἱ νῦν στασιάζοντες καὶ βαλλόμενοι καὶ πολεμικοὶ, φέρειν οἷόν τε μετρίους ἡγεμόνας. Ἰουδαῖοι μὲν οὖν ἐπὶ τοιαύτῃ κατηγορίας, κατέλιξαν εἰς τοιαύτην ἀξίωσιν. ἀναστὰς ἢ νικόλαος, ἀπελύσατο μὲν τὰς εἰς τοὺς βασιλεῖς αἰτίας. κατηγόρει ἢ τῶν ἐθνῶν τότε δύσαρκτον καὶ δυσπειθὲς φύσει πρὸς τοὺς βασιλέας. συνεβάλλετο ἢ καὶ τοῖς ἀρχελάου συγγενέσι, ὅσοι πρὸς τοὺς κατηγόρους ἀφεστήκεισαν.

Κεφάλαιον Θ.

Τότε μὲν οὖν καίσαρ ἀκούσας ἑκατέρων, διέλυσε τὸ συνέδριον. μετὰ ἢ ὀλίγας ἡμέρας, τὸ μὲν ἥμισυ μέρος τῆς βασιλείας, ἀρχελάῳ διέδωσεν ἐθναρχίαν προσεπών, ὑποχόμενός τε καὶ βασιλέα ποιήσειν, ἂν ἄξιον, ἑαυτὸν ἐπιδείξῃ. τὸ ἢ λοιπὸν ἥμισυ διελὼν εἰς δύο τετραρχίας, δυσὶ ἑτέροις παισὶν πρώδου δέδωσι. τὴν μὲν φιλίππῳ, τὴν ἢ ἀντίπα τῷ πρὸς ἀρχέλαον ἀλφισβητοῦντι περὶ τῆς βασιλείας. ἐγίνετο ἢ ὑπὸ τοῦτο μὲν, ἥπτε πραεία, καὶ γαλλαία, προσοδος δέκα σίων ταλάντων. βαταναία τε καὶ τραχὼν, αὐρανίτις τε, καὶ μέρη τινὰ τῆς ζηνώνος οἴκου τὰ περὶ ἰάμνιαν,

περὶ-

φερόμενον ἑκατὸν ταλάντων ἑκατόν, ὑπὸ φιλίππῳ τε- A
ταγμένα. ὁ δ' ἀρχελάου δ' ἐθναρχίας, ἰδουμαία τε καὶ ἰουδαία
πᾶσα, καὶ σαμάρεια λύω, κεκυφισμένην τε τὸ τέταρτον μέρος τῶν
φόρων εἰς τιμὴν τοῦ μὴ μετὰ τῶν ἄλλων ὅπλα λῦσαι. πόλεις
δὲ ὑπηκόους παρέλαβε, στράτωνός τε πύργον, καὶ σεβα-
στὴν, καὶ ἵππον, καὶ ἱεροσόλυμα. τὰς γὰρ ἑλληνίδας γάζαν
καὶ γάδαρα, καὶ ἵππῶνα ἀποτεμνόμενος δ' βασιλείας,
προσέθηκε συρίᾳ. φερομένου δὲ λύω τοῦ ἀρχελάῳ δοθέ- B
ντος χώρας, τετρακοσίων ταλάντων. σαλώμη δὲ πρὸς οἷς
ὁ βασιλεὺς αὐτῇ ὠνόμασε κατέλιπεν, ἰαμνίας τε καὶ
ἀζώτου, καὶ φασαηλίδος, ἀποδείκνυται δ' ἀπόπτης, χα-
ρείσης δὲ αὐτῇ καίσαρ, καὶ τὰ ἐν ἀσκάλωνι βασίλεια.
συνῆγετο δὲ σὺν πάντων, ἐξήκοντα προσόδου τάλαντα. ἦν
δὲ οἶκον αὐτῆς, ὑπὸ τὴν ἀρχελάου τοπαρχίαν ἔταξε. ἡ δὲ
ἄλλης ἡρῴδου γλυκὺς, ἕκαστος τὸ καταλειφθὲν ὑπὸ τῆς ἡρῳ-
διάδος συνομίζεσθαι, δυσὶ δὲ αὐτοῦ θυγατράσι παρθένοις,
καίσαρ ἔξωθεν χαρίζεται πεντήκοντα μυριάδας ἀργυ- C
ρίου, καὶ συνῴκισεν αὐτὰς τοῖς φερώρα παισί. μὴ δὲ τὸ οἶ-
κον, ὅπως διῃρημένον αὐτοῖς τὸ αὐτοῦ καταλειφθεῖσαν ὑφ' ἡ-
ρῴδου δωρεὰν ὅσων χιλίων ταλάντων, ἀπολῆ τινα τῆς
κειμηλίων εἰς τὸ κατοικημένην τιμὴν ἐξελόμενος.

Κεφάλαιον ι.

Κατὰ τοῦτο νεανίας τις ἰουδαῖος μὲν τὸ γένος, τραφεὶς
δ' ἐν σιδῶνι ὑπό τινι τῶν ῥωμαίων ἀπελευ-
θέρῳ, δι' ὁμοιότητα μορφῆς ψευδόμενος ἑαυτὸν ἀλέ- D
ξανδρον τὸν ἀναιρεθέντα ὑπ' ἡρῴδου, κατ' ἐλπίδα τῆς λή-
ψεως, ἦλθεν εἰς ῥώμην. συνεργὸς δ' ἐπὶ τοῖς ὁμοφύλοις αὐτῷ
πάντα τε καὶ τὴν βασιλείαν ὅπως ἀμύνοις, ὑφ' ἧς διδαχ-
θεὶς ἔλεγεν, ὡς οἱ πεμφθέντες ὅπως τὸν ἀναίρεσιν αὐτοῦ τε
καὶ ἀριστοβούλου, δι' οἶκτον σπλάγχνων αὐτοὺς ὁμοίων
ὑποβολῇ σωμάτων. τούτοις γοῦν τοὺς ἐν κρήτῃ ἰουδαίους
ἐξαπατήσας, καὶ λαμπρῶς ἐφοδιασθεὶς, διέπλευσεν εἰς
μῆλον, ἔνθα συναγείρας πολλῷ πλέον δι' ὑποβολέως E
ἀξιοπιστίας, ἀνέπεισε καὶ τοὺς ἰδιοξένους εἰς ῥώμην αὐ-
τῷ συνεκπλεῦσαι. καταχθεὶς δὲ εἰς δικαιαρχίαν, δῶ-
ρά τε παμπληθῆ ὑπὸ τῶν ἐκεῖ ἰουδαίων λαμβάνῃ, καὶ
καθάπερ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν πατρώων προεπέμφθη
φίλων. προελήλυθει δὲ εἰς τοσοῦτον πίστεως τὸ μορ-
φῆς ὅμοιον, ὥστε τοὺς ἑωρακότας ἀλέξανδρον, καὶ σαφῶς
ὅπως ἀμύνοις, διόμνυσθαι τοῦτον εἶναι. τότε μὲν ἰουδαϊκὸν ἐν
ῥώμῃ πᾶν ἐξεχύθη πρὸς τὴν θέαν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος ἀ-
πλετον λύω πρὸς τοὺς ξενωτοὺς, δι' ὧν κομίζοιτο. ἐπὶ δὲ πλεῖ- F
στον προῆλθον εἰς τοσοῦτον φρενοβλαβείας οἱ μῆλιοι, ὥστε
φορείῳ τε αὐτὸν κομίζειν, καὶ θεραπείαν βασιλικὴν ἰ-
δίοις δαπάναις παρέχειν ἀναλώμασι. καίσαρ δὲ γνώσεων ἀκρι-
βῶς τοὺς ἀλεξάνδρου χαρακτῆρας, κατηγόρητο γὰρ ὑφ'
ἡρῴδου παρ' αὐτοῦ, συνιέναι μὲν καὶ πρὶν ἰδεῖν τὸν ἄνθρω-
πον τὸν ὁμοιότητος ἀπάτην. ἐλέγχει δέ τι καὶ πίστεως τὸ
ἱλαρωτέρας ἐλπίσι, κέλευσόν τινα πέμπει τῆς σαφοῦς
ὅπως ἀμύνοις ἀλέξανδρον, κελεύσας ἀγαγεῖν αὐτοῦ τὸν G
νεανίσκον. ὁ δὲ ὡς εἶδεν, ἐτεκμήρατο μὲν ἔκ τε τῆς ἡλικίας καὶ τῆς
διαφορᾶς τοῦ προσώπου. τὸ δὲ ὅλον σῶμα σκληρότε-
ρόν τε καὶ δυσφανὲς καταμαθὼν, ἐνόησε παῖς τὸ σύν-
θεσμα. πάνυ δὲ αὐτὸν παρώξυνεν ἡ τόλμα τῆς ὑπ' αὐτοῦ
λεγομένων. τοῖς γὰρ πιθανομένοις μὲν ἀριστοβούλου,
σώζεσθαι μὲν κἀκεῖνον ἔλεγεν, ἀπολελεῖφθαι δὲ ὑπὸ-

Philippo destinatæ sunt: quæ talentorum centum reditus ministrabant. Archelai verò ethnarchia Idumæam, omnémque Iudæam, & Samariam habebat quarta tributorum parte leuatam, pro munere quia non rebellasset cum cæteris. Ac ciuitates quibus imperaret ei traditæ sunt, Stratonis pyrgus, & Sebaste, & Ioppe, & Hierosolyma. Cæteras autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno auulsas, Syriæ Cæsar adiecit: Erant autem reditus Archelai, quadringenta talenta. Quin & Salomen præter illa, quæ testamento regis ei relicta erant, Iamniæ dominam, & Azoti, & Phasaelis idem Cæsar constituit: regiámque apud Ascalonem largitus est: ex quibus omnibus talentorum sexaginta reditus colligebantur. Domum verò eius ethnarchiæ subdidit Archelai. Quum autem cæteris quoque Herodis propinquis testamento relicta soluisset, duas eius filias virgines extrinsecus quingentis millibus pecuniæ donauit: eásque nuptum Pheroræ filiis collocauit. Diuiso autem Herodis patrimonio, etiam sibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis distribuit: exceptis suo nomine quibusdam rebus vilissimis propter honorem defuncti.

CAP. X. De suditicio, falsóque Alexandro, eóque deprehenso. Ant. lib. 17. cap. 18.

INterea quidam iuuenis natione Iudæus, apud quendam libertinum Romanorum in Sidoniorum oppido educatus, illum se formæ similitudine quem Herodes necauerat, Alexandrum esse mentitus, fallendi spe Romam venit. Huius autem facinoris habebat socium quendam gentilem suum, omnes regni actus optimè scientem: à quo instructus affirmabat eorum se misericordia, qui sui atque Aristobuli occidendi causa missi fuerant, similibus corporibus subditis morti esse subreptos. Denique his multos iam Iudæos fefellerat, in Creta degentes: ac liberalitet illic acceptus, Melúmque inde transmissus, ibíque ampliore quæstu cumulatus, etiam hospites suos magna verisimilitudine Romam secum nauigare pellexerat. postremò delatus Dicæarchiam, multísque muneribus ab Iudæis eius loci donatus, quasi rex à paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei processerat formæ similitudo, vt qui Alexandrum illum viderant, planéque nouerant, hunc eum esse iurarent. Igitur omnes etiam Romæ Iudæi, visendi eius studio circumfusi properabant: & infinita multitudo per vicorũ angustias, quocunque ferebatur, conueniebant. Tanta namque dementia multos ceperat, vt illum sella portarent, ac regale obsequium propriis ei sumptibus exhiberent. Sed Cæsar Alexandri vultum optimè sciens (accusatus enim apud eum fuerat ab Herode) etsi prius quàm videret hominem, fallaciam similitudinis aduerterat, hilariori tamen animi spei nonnihil indulgendum putauit, & Celadum quendam, qui Alexandrum bene cognosceret, misit, vt ad se adolescentem deduceret. Qui illo conspecto, statim personæ differentiam coniectura deprehendit. Maximè verò, vbi corporis eius duritiam, & seruilem formam considerauit, intellexit omne commentum. Valde autem commotus est dictorum eius audacia: de Aristobulo enim percontantibus, saluum quidem illum esse commemorabat: consulto verò

non adesse, quia apud Cyprum degeret cauendo insidias: minus enim se circumueniri posse disiunctos. Itaque ab aliis ei separato vitam dixit à Cæsare præmium fore, si tantæ fraudis prodidisset autorem. Id autem se facturum ille pollicitus, ad Cæsarem sequitur: & Iudæum indicat, qui formæ suæ similitudine abusus esset ad quæstum. Tanta enim dona ex ciuitatibus eum singulis abstulisse docuit, quanta vinus Alexander nō accepisset. Risit his Cæsar; & falsum quidem Alexandrum, propter habitudinem corporis, remigum numero inseruit, suasorem verò eius interfici iussit. Meliis autem sumptuum detrimentum pro amentiæ precio satis esse iudicauit.

Cap. XI. De Archelai exilio. Ant. lib. 17. cap. 19.

Ethnarchia verò suscepta, memor discordiæ superioris Archelaus, non solùm Iudæis, sed etiam Samaritensibus crudeliter abusus est. Nonóque principatus sui anno legatis contra sē ab vtrisque ad Cæsarem missis, ipse quidem in exilium pellitur Viennam Galliæ ciuitatem: patrimonium verò eius fisco Cæsaris adiudicatur: quem quidem prius quàm euocaretur ad Cæsarem, huiusce modi somnium vidisse commemorant: Nouem spicas plenas & maximas à bobus comedi somniauerat: accitos deinde vates, Chaldæorúmque nonnullos, quídnam illo putarent indicari somnio, consuluerat. Aliis autem aliter interpretantibus, Simon quidam Essenus genere, dixerat spicas annos arbitrari, bouésque rerum mutationes: eo quòd agros arando verterent ac mutarent. Ideóque regnaturum quidem illum esse tot annos, quot significasset numerus aristarum: varias autem rerum mutationes expertum, esse moriturum. Hísque auditis, Archelaus quinque diebus pòst ad causam dicendam est euocatus. Dignum autem memoria duxi, etiam coniugis eius Glaphytæ somnium, Archelai filiæ Cappadocum regis referre: quam cùm Alexander prius habuisset vxorem, frater huius de quo loquimur, Herodis filius regis, à quo ille interfectus est, sicut iam designauimus, post illius mortem Iubæ regi Libyæ nuptam, eóque defuncto domum reuersam, domíque apud patrem in viduitate degentem, Ethnarches Archelaus vbi conspexit ad hoc amoris accensus est, vt eam statim repudiata coniuge sua Mariamne, sibi copularet. Hæc igitur breui tempore postquam in Iudæam rediit, videre visa est superstantem sibi Alexandrum dicere: Satis fuerat tibi Libycum matrimonium: sed tu illo non contenta, rursus ad meos penates reuerteris amidissima viri tertij, & quod grauius est, mei fratris iuncta matrimonio. Equidem non dissimulabo contumeliam, téque licèt inuitam recuperabo. Atque hoc exposito somnio, vix biduum superuixit.

Cap. XII. De Simone Galilæo, de tribus sectis apud Iudæos Ant. lib. 18. cap. 1. & 2.

Igitur Archelai finibus in prouinciam redactis, procurator Coponius quidam eques Romanus missus est, ea sibi à Cæsare potestate mandata. Hoc disceptante, Galilæus quidam, Simon nomine, defectionis arguebatur: quia indigenas increparet, si tributum Romanis pendere paterentur, dominósque post Deum ferre mortales. Erat autem propriæ rectæ toparcha, [illegible] similis alius. Etenim tria sunt apud Iudæos genera philosophiæ. Horum vnum Pharisæi profitentur, alterum Sad-

δουκαῖοι.

τησὶς ἐν κύκλῳ τοῖς ὅπλοις φυλασσόμενοι. ἦν γὰρ ὅπλα χειρωδῶς διεζωσμένοις. ὑπολαβόμενος ὁ αὐτοκράτωρ ἰδίαν, μᾶλλον ἔφη δεδοικέναι ἃ ἄρας ἔχει τὸ ζῆν, ἢ μηνύσαι τὰ ἀπατεῶνα τὰ σε πλάσαντα τηλικοῦτον. καὶ εἶτα αὐτὸς δηλώσειν ἐπαγγειλάμενος, ἔπειτα πρὸς κάισαρα, καὶ τὸν Ἰουδαῖον ἐπιδείκνυσι, καταγελασάμενον αὐτοῦ τῇ ὁμοιότητι πρὸς ἐργασίαν. τοσαῦτα γὰρ εἰληφέναι δῶρα καθ' ἑκάστην πόλιν, ὅσα ζὼν ἀλέξανδρος οὐκ ἔλαβε. γελάσας ὁ καῖσαρ ὅτι τούτοις, τὸν μὲν ψευδαλέξανδρον δι' ἀνδρίαν σώματος ἐγκατέταξε τοῖς ἐρέταις, τὸν ἀπατεῶνα δὲ, ἐκέλευσεν ἀναιρεθῆναι. μηλίους δ', ἤρκεσεν ὀλίγιστον τὰ αἰσία τὰ ἀναλώματα. Κεφ. ια.

Παρελαβὼν δὲ τὴν ἐθναρχίαν ἀρχέλαος, καὶ κατ' μὲν τὸν πάλαι διαφορῶν, οὐ μόνον ἰουδαίοις, ἀλλὰ καὶ συμβρύσι χρησάμενος ὠμῶς, ὡς ἐβδομάδων ἑκατέραν καὶ αὐτὸς πρὸς καίσαρα, ἔτει δ' ἀρχῆς σὺν ἀντίπᾳ φυγαδεύει. εἰς βίεννα πόλιν τῆς γαλατίας αὐτὸς, οὐσία δ' αὐτοῦ τοῖς καίσαρος θησαυροῖς ἐγκατετάσται. πρὶν κληθῆναι δ' αὐτὸν ὑπὸ τοῦ καίσαρος, ὄναρ ἰδεῖν φασὶ τοιόνδε. ἐδόκει ὁρᾶν σάκχις σὶτου, πλήρεις καὶ μεγάλους, ὑπὸ βοῶν κατεσθιομένους. μεταπεμψάμενος δὲ τοὺς μάντεις, καὶ τοὺς χαλδαίων τινάς, ἐπυνθάνετο τί σημαίνειν δοκεῖεν, ἄλλων δ' ἄλλως ἐξηγουμένων, σίμων τις ἐσσαῖος τὸ γένος ἔφη. τοὺς μὲν σάκχις, ἐνιαυτοὺς νομίζειν, τοὺς δὲ βοῦς, μεταβολὰς σπερμάτων, διὰ τὸ τὴν χώραν ἀνοργιώτους ἀλλάσσειν. ὥστε βασιλεύειν μὲν αὐτὸν τοσούτων ἀριθμὸν, ὅσοι ποικίλαι δ' σπερμάτων μεταβολαὶ γενόμενοι τελευτήσειν. ταῦτα ἀκούσας ἀρχέλαος, μετὰ πέντε ἡμέρας, ὅτε τὸ δίκλιν μετεκλήθη. ἄξιον δὲ μνήμης ἡγησάμην καὶ τὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ γλαφύρας ὄναρ, ἣν περ λοῦβα θυγατὴρ μὲν ἀρχελάου τοῦ καππαδοκῶν βασιλέως, γυνὴ δ' ἀλεξάνδρου γενομένη τὸ πρῶτον, ὃς ἦν ἀδελφὸς ἀρχελάου, θεὶς δ' ἐν διζύμῳ, υἱὸς δ' ἡρῴδου τοῦ βασιλέως. ὑφ' οὗ καὶ ἀνῃρέθη, καθάπερ προδεδηλώκαμεν. μετὰ δὲ τὸν ἐκείνου θάνατον, σωωφήκησεν ἰόβα τῷ βασιλεύοντι λιβύης, ἔτελευτήσαντος ἐπανελθοῦσαν αὐτὴν καὶ χαρᾶσαν ὄναρ τῷ παρ' ἐλπίδα θεασάμενος ὁ ἐθναρχὴς ἀρχέλαος, ὅτι τοσοῦτον ἔρωτος ἦλθεν, ὥστε ὄναρ ἐρῆμα τοῦ συνοικοῦσαν αὐτῷ μυριάμμῃ ἀποπεμψάμενος ἐκείνῃ ἀγαγέσθαι. ὄναρ γνωμόμενον τίνων εἰς ἰουδαίαν, μετ' ὀλίγον δ' ἀφίξεως χρόνον, ἐδόξεν ὅτις αὐτὰ τὰ ἀλέξανδρον αὐτῇ λέγειν. ἀπέχρη μὲν ὁ καὶ λιβύῃ σοι γάμος, σὺ δὲ ἀρκεσθεῖσα τούτῳ, πάλιν ὅτι τὰ ἐμὰ ἐσίαν ἀναχάμπτῃς ἔσω ἄνδρα, καὶ ταῦτα τὰ ἀδελφὸν ὦ θλιμμένα τὸν ἐμὸν ἠρημένον. πάλιν δὲ προσόμοια τὰ ὕβρεν, ἀπολέψομαι δέ σε καὶ μὴ θέλουσαν. τοῦτο δηλωσαμένου τὸ ὄναρ, δύο μόνας ἡμέρας ἐβίω. τὸν δὲ ἀρχελάου χώρας εἰς ἐπαρχίαν μετεσταφείσης ὅτι τὸ σπουδαιότατος τῆς ἱππικῆς ἀφῆς ῥωμαίοις τάξεως κοσμώνιος πέμπει, μέχρι τοῦ κτίσειν λαβὼν παρὰ τοῦ καίσαρος ἐξουσίαν. Κεφ. ιβ.

Ἐπὶ τούτου τοῖς αὐτῶν γαλιλαίας ἰούδας ὁρμᾶν εἰς ἀπόστασιν σὺν ταῖς ὁπλοκωσίαις, καχίζων, εἰ φόρους τε ῥωμαίοις τελεῖν ὑπομένουσι, καὶ μετὰ τὸν θεὸν οἵουσι θνητοὺς δεσπότας. ἦν δὲ σοφιστὴς ἰδίας αἱρέσεως, οὐδὲν τοῖς ἄλλοις ὁμοιοκώς. ἔστι γὰρ παρὰ ἰουδαίοις εἴδη φιλοσοφεῖται, καὶ τὰ μὲν, αἱρεσισταὶ φαρισαῖοι, τὰ δὲ σαδ-

δυναμένοις ζῆται ἢ ὅ δὴ κ᾽ δοκεῖ σεμνότητα ἀκριβῆ, ἐστιν- A
οὶ καλῶν), ἰουδαῖοι μὲ γένος ὄντες, φιλάλληλοι ἢ κ᾽ τ᾽
ἄλλων πλέον. ὅτοι τὰς μὲν ἡδονὰς ὡς κακίας διαστρέ-
φονται, ἢ ἐγκρατείαν, & τὸ μὴ τοῖς πάθεσι ἑαυτὸν
δῶ, ἀρετὴν ὑπολαμβάνουσι. κ᾽ γάμους μὲ ὑφορᾶται παρ᾽
αὐτοῖς, τοὺς δ᾽ ἀλλοφύλους παῖδας ὑπολαμβάνοντες α-
παλεῖς ἔτι πρὸς τὰ μαθήματα, αὐτογενεῖς ὄντας). & τοῖς
ἤθεσι ταῖς ἑαυτῶν σύντροφοι. τ᾽ μὲν γάμων, & τ᾽ ἐξ αὐτῶ B
διαδοχῆς, ὡς αἰσχρωμένοις. τὰς ἢ τ᾽ γυναικῶν ἀσελγείας
φυλαττόμενοι, κ᾽ μηδεμίαν πρὸς πίστιν κατηφορεῖν τ᾽ πρὸς
ἓν πάντα, καταφρονοῦσι ἢ πλούτου, & θαυμάσιοι παρ᾽
αὐτοῖς τὸ κοινωνικόν, οὐδὲ ἔστιν οἰκίᾳ κτῆσίς τις παρ᾽
αὐτοῖς ἀφῃρημένη. νόμος γὰρ τοῖς εἰς τ᾽ αἵρεσιν εἰσιοῦσι
δημόσιον τῷ τάγματι τ᾽ οὐσίαν, ὥστε οὔτ᾽ ἄπορον μήτε
πενίας ταπεινότητα φαίνεσθαι παρ᾽ ἀφθονίᾳ πλούτου.
ἀλλ᾽ ἢ ἑκάστου κτήματος οἱανεὶ μοίρων ὑφῃρημένων, μίαν ὥσπερ
ἀδελφοῖς ἅπασι οὐσίαν εἶναι). κτλίδα ἢ ὑπολαμβάνου- C
σι τὸ ἔλαιον, κἂν ἀλιφῇ τις ἄκων, σύχνεται τὸ σῶμα·
τὸ γὰρ αὐχμεῖν, εὐ καλῶ πίθυνται, λαυχειμονεῖν τε
ἀκαπαστος. χειροτονητοὶ ἢ οἱ τῶν κοινῶν ἐπιμεληταί,
κ᾽ ἀδιάφθοροι πρὸς ἅπαντα εἰς τὰς χρείας ἕκαστοι.
μία ἢ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς πόλις, ἀλλ᾽ εὐ ἑκάστῃ μετοικοῦσι
πολλοί, & τοῖς ἑτερόθεν ἥκουσιν αἱρέσεως, εἰ ἀπόπτα-
ται τὰ παρ᾽ αὐτοῖς ὁμοίως ὥσπερ ἴδια, κ᾽ πρὸς οὓς οὐ D
πρότερον εἶδον, εἰσίασιν ὡς συνήθεσι πᾶσι. διὸ & πα-
ρόντα τὰς ἐποδημίας, ὑδὲν μᾶλλον ἢ ξένους ὑποδεχόμε-
νοι. οἰκίᾳ ἢ τοῖς λῃσταῖς, ἔνοπλοι, κηδεμὼν ἢ ἐν ἑκάστῃ πό-
λει τῆς τάγματος ἐξαίρετος, τῷ ξένων ἐπιδείκνυται
ταμιεῖον ἐσθῆτα, κ᾽ τὰ ὑπηρέσια. καθεστολὴ ἢ & σχῆ-
μα σώματος, ὅμοιον τοῖς μὴ φόβῳ παιδαγωγουμένοις
παισίν. οὔτε ἢ ἐσθῆτας, οὔτε ὑποδήματα ἀμείβεται, πρὶν
ἢ διαρραγῆναι τὸ φορούμενον παντελῶς, ἢ ἀφανισθῆ-
ναι τῇ χρήσει. οὐδὲν ἐν ἀλλήλοις ὑπεραγοράζουσι,
ὕτε πωλοῦσι, ἀλλὰ τῷ χρῄζοντι δίδωσι ἕκαστος τὸ E
παρ᾽ αὐτοῦ, τὸ παρ᾽ ἐκείνου χρήσιμον ὑπολαμβάνεται,
κ᾽ χρεὼν ἢ τῆς ἀντιδόσεως, ἀκώλυτος ἢ μεταλή-
ψεως αὐτοῖς παρ᾽ ὧν αὐ ἐθελήσουσι. θεὸν μὲν τὸ
θεῖον ἰδίως εὐσεβεῖς. πρὶν δὲ φανῆναι τὸν ἥλιον, οὐ-
δὲν φθέγγονται τῶν βεβήλων. πατρίους δέ τινας εἰς
αὐτὸν ὠδὰς ὥσπερ ἱκετεύοντες ἀνατέλλα. μετὰ τοῦτ᾽
ἐπὶ τὰς ἑκάστοι τέχνας ἴασιν, ὑπὸ τῷ ὑπηκόῳ
ὀφθῆναι, κ᾽ μέχρι πέμπτης ὥρας ἐργασάμε- F
νοι σπουδῆς, ἔπειτα πάλιν εἰς ἓν ἀθροίζονται χω-
ρίον. ζωσάμενοί τε σεμνότερον λινοῖς, ὕσπερ ὑπο-
λούονται τὸ σῶμα ψυχροῖς ὕδασι. & μετὰ τοῦτο
κλιθὲν ἐγκρύβα, εἰς ἴδιον οἴκημα σεμνόν, ἔνθα μηδεὶ
τῶν ἑτεροδόξων ὑπῆξ ἐξεστὶ παρελθεῖν. αὐτοὶ μὲν
καθαροὶ καθάπερ εἰς ἅγιόν τι τέμενος ὀφείλοντες
τὸ δεῖπνον εἶναι, κ᾽ καθιστάντων μηδ᾽ πυρίας, ὁ
μὲν στοχασὶς, εἰ τύχοι ὑποπνεύσαντα ἄρτον. ὁ ἢ G
μάγειρος ἓν ἀγγεῖον ἐξ ἑνὸς ἑδέσματος ἑκάστῳ πα-
ρατίθησι. προηγεῖται ἢ ὁ ἱερεὺς τῆς τροφῆς,
κ᾽ χαύσιδεί τινα πρὶν ἢ δύχης ἅπτεσθαι. ἀρίστωσαν-
τάμενος ἐν δύχεσι πάλιν, ἀρχόμενοί τε, & παυό-
μενοι, ὑμνήσαντι τὸν θεὸν, ὡς χορηγὸν ἐσ ζωῆς.

ducæi. tertium verò quod etiam probabilius habetur, Esseni colunt, gente quidem Iudæi, verùm inter se mutuo amore coniunctissimi & qui præter cæteros voluptates quidem quasi maleficia vitarent: continentiam verò seruare, neque cupiditati succumbere, virtutem maximam ducerent. Itaque nuptias, quidem fastidiunt, alienos verò filios, dum adhuc molles sunt, eruditioni traditos pro cognatis habentes, suis moribus diligenter instituunt: non quia coniugia vel humani generis successionem censeant perimendam: sed quia cauendam putent intemperantiam fœminarum, nullam earum vni viro fidem seruare credentes. Quin & diuitiarum contemptores sunt, rerumque apud eos communicatio admirationi habetur, neque inuenias alteri alterum opulentia præstare: legémque sibi dixerunt, vt qui disciplinam suam sectari vellent, bona contubernio publicarent. Ita enim fore, ne vel paupertatis humilitas, vel diuitiarum dignitas appareret: sed permixtis facultatibus, velut inter fratres, vnum esset omnium patrimonium. Probro autem ducunt oleum, & si quis vel inuitus vnctus fuerit, munditiis corpus abstergent: quoniam squalorem decorem putant, dummodo semper in veste sint candida. Designatos autem communium rerum procuratores habent, & ad vsus omnium singulos indiuisos. Non est autem illis vna ciuitas certa, sed in singulas multi domicilia transferunt, & aliunde aduenientibus sectæ suæ professoribus, quicquid habeant promptum exhibent quasi proprium. Denique tanquam consuetissimi ad eos ingrediuntur, quos nunquam antè viderunt. Hinc est quòd cum peregrinantur, propter latrocinia tantum armantur, neque præterea quicquam ferant. In singulis autem ciuitatibus, ex eodem collegio specialis curator hospitum constituitur: qui eorum vestimenta cæteráque vsui necessaria tueatur. Amictus autem cultúsque corporis omnibus pueris, in metu & sub cura magistri agentibus par est. Nec verò vestitum siue calceos mutant, nisi aut omnino cōsciscis prioribus, aut longi temporis vsu consumptis. Nihil autē inter se mercantur aut vendunt: sed egenti quisque quod habet præbens, refert abeo quod ipse non habet: quamuis etiam sine permutatione cunctis libera sit facultas, à quibus libuerit accipiendi quod opus sit. Præcipuè circa Deum religiosi sunt. Namque ante solis ortum nihil profani loquuntur, sed ei patria quædam voto celebrant, quasi vt oriatur precantes. Deinde ad quas venerunt singuli artes, à curatoribus dimittuntur. Cumque ad horā quintam studiosè fuerint operati, rursus in vnū congregantur: lintéisque præcincti velaminibus, ita corpus aquis frigidis abluunt. Atque hac lustratione facta in eadem secreta coeunt, quò neminem alterius sectæ hominem spirare concessum est, ipsíque purificati, velut in sanctum quoddam templum in cœnaculum veniunt: quibus ibi cum silentio residentibus, pistor quidem panes ordine vnum autem vasculū ex vno pulmento singulis cocus apponit. Deinde voce cibum sacerdos antecuenit: neque gustare quēquam fas est, nisi priùs Deo celebretur oratio. Post finem quoque prandij vota persecuit. Nam & cùm incipiunt, & cùm desinunt, quasi datorem victus, Deum laudibus canunt,

Tunc veluti ſacris illis depoſitis veſtimentis, A in opere vſque ad veſperam verſantur. Similitérque inde reuerſi cœnant, conſedentibus etiam hoſpitibus, ſi quos fortè interuenisse reperierint. Neque verò clamor vnquam tectum illud, neque tumultus inquietat: cùm etiam loquendi ordine aliis alij cedant: eorúmque ſilentium, extra tectum conſtitutis arcanum quoddam videatur venerabile. Cuius quidem rei perpetua ſobrietas cauſa eſt, quódque apud eos edendi aut potandi modus ſatietate defi- B nitur. Sed quamuis aliarum rerum nihil ſine præcepto faciunt curatoris, tamen in his duobus, hoc eſt iuuando & miſerendo ſui iuris ſunt. Nam & ſubuenire dignis, cùm opus eſt, ſuo arbitrio cuique licet, & indigentibus alimenta porrigere. Sanè cognatis dare aliquid ſine curatoribus, interdictum. Iidem iracundiæ moderatores iuſti ſunt, indignationē cohibent, fidem tuentur, paci obſecundant: & omne quod dixerint, iureiurando fortius habent. Ipſum C autem iuſiurandum quaſi periurio deterius vitant. Iam enim mendacij condemnatum arbitrantur, cui ſine Deo non creditur. Summum autem ſtudium veterum ſcriptis adhibent: ea maximè inde, quæ animæ & corpori expediant eligentes. Hinc illis morbum remedia, ſtirpes medicæ, quámque vim propriam ſinguli lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectæ verò ſuæ ſtudioſis non ſtatim cum eis vna col- D lectio. ſed per annum integrum extrinſecus cōmoranti cuique eundem victus ordinem tribuunt: dolabellam quoque, & quod prædictum eſt perizoma, & albam veſtem tradentes. Cùm verò proceſſu temporis experimentum continentiæ dederit, accedit etiam ad communem cibum: & purioribus, ob caſtificationem ſcilicet, aquis participat: neque tamen in conuictū aſſumitur. Poſt oſtenſionem quippe continen- E tiæ, duobus annis aliis mores eius probantur. Cúmque dignus apparuerit, tunc demum in conſortium aſſumitur. Prius verò quàm incipiat communem habere cibum, magnis execrationibus adiurat ſe primùm quidem colere Deum, deinceps quoque erga homines ſeruare iuſtitiam, & neque propria ſponte nocere cuiquam, neque ex præcepto obeſſe: quin imò iniquos omnes odiiſſe, & collaborare ſemper iuſtitiæ ſectatoribus, fidem omnibus ſeruare, maxi- F mè verò principibus. Neque enim abſque voluntate Dei, cuiquam poſſe principatus potentiam contingere. Si verò ipſe cæteris præſit, nūquam ſe abuſurum viribus poteſtatis ad contumeliam ſubiectorum, ſed neque veſte aut ambitioſo aliquo ornatu reliquis eminere, veritatem ſēper diligere, & habere propoſitum cōuincere mentientes. Manus verò à furto, & animam puram ſeruare ab iniuſtis compendiis: & neq; aliquid de myſteriis conſectaneos celare, neq; pro- G fanis eorum quippiam publicare, etiam ſi intētata quiſpiam morte compellat. Super hæc autem addunt, nihil ſe de dogmatibus aliud quàm ipſi ſuſceperint, tradere. Fugere autē latrocinia, & conſeruatum ire ſimul & dogmatis ſui libros & angelorum nomina. His quidem execrationibus explorant, & quaſi præmuniunt accedentes. Deprehenſos verò in peccatis à ſua congregatione depellunt: & qui taliter fuerit condemnatus, miſerabili plerunque morte conſumitur.

ἐπίστα ὡς ἱερὰ καταθέμενοι τὰς ἐσθῆτας, πάλιν ἐπ' ἔργα μέχρι δείλης ἔρπουσι. δειπνήσαι δ' ὑποδεξάμενοι ὁμοίως συγκαθεζομένων τῶν ξένων, οἱ τύχοιεν αὐτοῖς παρόντες. οὐδὲ κραυγή ποτε τὸν οἶκον, οὔτε θόρυβος μολύνει. τὰς δ' λαλιὰς ἐν τάξει ὧδ' ἀλλήλοις, καὶ τοῖς ἔξωθεν, ὡς μυστήριόν τι φρικτὸν, ἡ σιγὴ ἔνδον σιωπὴ καταφαίνεται. τοῦτο δ' ἄπτιον, ἡ διηνεκὴς νῆψις, καὶ τὸ μετρεῖσθαι παρ' αὐτοῖς βρῶσιν καὶ ποτὸν, μέχρι κόρου. τῶν μὲν οὖν ἄλλων οὐκ ἔστιν ὅτι μὴ τῶν ὑπομενητῶν προσαιτῆσαι ἐνεργοῦσι. δύο δὲ ταῦτα παρ' αὐτοῖς αὐτεξούσια, ἐπικουρία καὶ ἔλεος. βοηθεῖν τε γὰρ τοῖς ἀξίοις ὁπόταν δέωνται, καὶ κατ' αὐτοὺς ἀφίεται, καὶ φοφαὶ ἀποδομένοις ὀρέγειν. τοῖς δ' εἰς τοὺς συγγενεῖς μεταδόσεις, οὐκ ἔξεστι ποιεῖσθαι δίχα τῶν ἐπιτρόπων. ὀργῆς τε μίαν δίκαιοι, θυμοῦ καθεκτικοὶ, πίστεως φύλακες, εἰρήνης ὑπουργοί. καὶ πᾶν μὲν τὸ ῥηθὲν ὑπ' αὐτῶν ἰσχυρότερον ὅρκου. τὸ δ' ὀμνύειν αὐτοῖς φεύγεται, χεῖρόν τι τῆς ἐπιορκίας ὑπολαμβάνοντες. ἤδη γὰρ ἤδη κατεγνῶσθαι φασὶ τὸν ἀπιστούμενον, δίχα θεοῦ. ἀποδέχονται δ' ἐκτόπως καὶ τὰ τῶν παλαιῶν συγγράμματα, μάλιστα τὰ πρὸς ὠφέλειαν ψυχῆς καὶ σώματος, ἐκλέγοντες. ἔνθεν αὐτοῖς πρὸς θεραπείαν παθῶν, ῥίζαι τε ἀλεξιτήριοι, καὶ λίθων ἰδιότητες ἀνερευνῶνται. τοῖς δ' ζηλοῦσι τὴν αἵρεσιν αὐτῶν, οὐ διὰ πάσης, ἀλλ' ἐπ' ἐνιαυτὸν ἔξω μένουσι τὴν αὐτὴν ὑποτιθέντα δίαιταν, ἀξινάριόν τε, καὶ τὸ περιζωμάριον φέρωμα, καὶ λευκὴν ἐσθῆτα δόντες. ἐπειδὰν δ' οὗτος τοῦ χρόνου πεῖραν ἐγκρατείας δῷ, προσίενται μᾶλλον τῇ διαίτῃ, καὶ καθαρωτέρων τῶν πρὸς ἁγνείαν ὑδάτων μεταλαμβάνει. οὐδὲ λαμβάνεται δ' εἰς τὰς συμβιώσεις εὐθύς. μετὰ γὰρ τὴν τῆς καρτερείας δοκίμασιν, δυσὶν ἄλλοις ἔτεσι τὸ ἦθος δοκιμάζεται. καὶ φανεὶς ἄξιος, ἔτι τότε εἰς τὸν ὅμιλον ἐγκρίνεται. πρὶν δ' τῆς κοινῆς ἅψασθαι βρώσεως, ὅρκους αὐτοῖς ὅμνυσι φρικώδεις, πρῶτον μὲν εὐσεβήσειν τὸ θεῖον, ἔπειτα τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάξειν, καὶ μήτε κατὰ γνώμην βλάψειν τινά, μήτε ἐκ ὑπαγορεύσαντος. μισήσειν δ' ἀεὶ τοὺς ἀδίκους, καὶ συναγωνιεῖσθαι τοῖς δικαίοις. τὸ πιστὸν ἀεὶ φυλάξειν πᾶσι, μάλιστα δ' τοῖς κρατοῦσιν. ἐὰν γὰρ δίκαια θεοῦ δόντος γίνεσθαι τινὶ τὸ ἄρχειν. κἂν αὐτὸς ἄρχῃ, μηδὲ ποτὲ ἐξυβρίζειν εἰς τὴν ἐξουσίαν, μηδὲ ἐσθῆτι, ἢ τινὶ πλείονι κόσμῳ τοὺς ὑποτεταγμένους ὑπερλαμπρύνεσθαι. τὴν ἀλήθειαν ἀγαπᾶν ἀεὶ, καὶ τοὺς ψευδομένους ἐλέγχειν. σωφρονεῖσθαι χεῖρας κλοπῆς, καὶ ψυχὴν ἀνοσίου κέρδους καθαρὰν φυλάξειν. καὶ μήτε κρύψειν τι τοὺς αἱρετὰς, μήτε ἑτέρους αὐτῶν τι μεμυσθειν, κἂν μέχρι θανάτου τις βιάζηται. πρὸς τούτοις, ὀμνύουσι μηδενὶ μὲν παραδώσειν τὰ τῶν δογμάτων ἑτέρως, ἢ ὡς αὐτὸς μετέλαβεν. ἀφέξεσθαι δ' λῃστείας, καὶ συντηρήσειν ὁμοίως τά τε τῆς αἱρέσεως αὐτῶν βιβλία, καὶ τὰ τῶν ἀγγέλων ὀνόματα. τοιούτοις μὲν ὅρκοις τοὺς προσιόντας ἐξασφαλίζονται. τοὺς δ' ἐπ' ἀξιοχρέοις ἁμαρτήμασιν ἁλόντας, ἐκβάλλουσι τοῦ τάγματος. ὁ δ' ἐκπεσὼν, οἰκτρῷ πολλάκις μόρῳ ἀπόλλυται.

Τοῖς γὰρ

τοῖς δὲ ὅρκοις & τοῖς ἔθεσιν ἐνδεδεμένος, οὐδὲ τὴν τροφὴν A
τοῖς ἄλλοις τεθνηκόσι δύνατα μεταλαμβάνειν. ποιφαγῶν δὲ κατὰ λιμὸν τὸ σῶμα τηκόμενος, διαφθείρεται. διὸ δὴ πολλοὺς ἐλεήσαντες ἐν ταῖς ἐσχάταις ἀναπνοαῖς ἀπέλαβον, ἱκανὴν ὀργὴν ταῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν τὸ μέχρι θανάτου βάσανον ἡγούμενοι. φεύγει δὲ τὰς κρίσεις, ἀκριβέστατοι, & δίκαιοι. & δικάζουσι μὲν οὐκ ἐλάττους τῶν ἑκατὸν συνελθόντες. τὸ δὲ ὀφληθὲν ὑπ' αὐτῶν ἀκίνητον. σέβας δὲ μέγιστον παρ' αὐτοῖς μετὰ τὸν θεὸν, τὸ ὄνομα τοῦ B
νομοθέτου, καὶ βλασφημήσῃ τις εἰς αὐτὸν, καλάζεσθαι θανάτῳ, τοῖς δὲ πρεσβυτέροις ὑπακούειν & τοῖς πλείοσιν, ἐν καλῷ τίθενται. δίκα γοῦν συγκαθεζομένων οὐκ ἂν λαλήσειέ τις ἀκύρων τῶν ἐνόντων. ἢ τὸ πύσμα δὲ εἰς μέσους, ἢ τὸ δεξιὸν μέρος φυλάσσονται, καὶ τὰ ἑβδομήκοντα ἔργων ἐφάπτεσθαι, διαφοράτατα Ἰουδαίων ἁπάντων. οὐ μόνον δὲ τροφὰς ἑαυτοῖς πρὸ ἡμέρας μιᾶς οὐδὲ σκευάζουσιν, ὡς μὴ δὲ πῦρ ἀναίουσιν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ἀλλ' οὐδὲ σκεύους τι μετακινῆσαι θαρροῦ- C
σιν, οὐδὲ διαπατεῖν. ταῖς δὲ ἄλλαις ἡμέραις βάθεσιν ὀρύσσοντες βάθος πλινθίου τῇ σκαλίδι. τοιοῦτον γάρ ὅτι τὸ διδόμενον ὑπ' αὐτῶν ἀξινίδιον τοῖς νεοσυλάτοις, & ἀποκαλύψαντες ἱματίων ὡς μὴ τὰς αὐγὰς ὑβρίζοιεν τοῦ θεοῦ, θακίζουσιν εἰς αὐτὸν, ἔπειτα πλὴν ἀνορυχθεῖσαν γῆν, ἐφέλκουσιν εἰς τὸν βόθρον, καὶ τοῦτο ποιοῦσι τοὺς ἐρημοτέρους τόπους ἐκλεγόμενοι. καὶ D
περ δὲ φυσικῆς ὕσης τῆς τῶν σωματικῶν λυμάτων ἐκκρίσεως, ἀπολούεσθαι μετ' αὐτὴν, καθάπερ μεμιαμμένοις ἔθιμον. διήρηνται δὲ κατὰ χρόνον τῆς ἀσκήσεως, εἰς μοίρας τέσσαρας, καὶ τοσοῦτον οἱ μεταλλάξεσι τῶν προηγουμένων ἐλαττοῦνται, ὡς τε εἰ φαύσειας αὐτῶν ἐκείνους ἀπολύεσθαι, καθάπερ ἀλλοφύλῳ συμφερέντας. καὶ μακρόβιοι μὲν ὡς ἐπὶ τοῖς πολλοῖς ὑπὲρ ἑκατὸν γενέσθαι ἔτη, διὰ πλὴν ἀπλότητα τῆς E
διαίτης, ἔμοιγε δοκεῖν, καὶ πλὴν εὐταξίαν. καταφρονηταὶ δὲ τῶν δεινῶν, καὶ τὰς μὲν ἀλγηδόνας νικῶντες τοῖς φρονήμασι, τὸν δὲ θάνατον εἰ μετ' εὐκλείας προσίοι, νομίζοντες ἀθανασίας ἀμείνω. διήλεγξε δ' αὐτῶν ἐν ἅπασι τὰς ψυχὰς, ὁ πρὸς Ῥωμαίους πόλεμος. ἐν ᾧ περιβλέμενοι, καὶ λυμιζόμενοι, καμόμενοί τε, καὶ κλώμενοι, καὶ διὰ πάντων ὁδοῦντες τῶν βασανιστηρίων ὀργάνων, ἵνα ἢ βλασφημήσωσι τὸν νομοθέτην, ἢ φάγωσί τι τῶν ἀσυνήθων, οὐδὲ ἕτερόν τι ὑπομεῖναι παθεῖν, ἀλλ' οὐδὲ κολακεῦσαι ποτὲ τοὺς ἀγιζομένους, ἢ δακρύσαι. μειδιῶντες δὲ ἐν ταῖς ἀλγηδόσι, καὶ κατειρωνευόμενοι τῶν τὰς βασάνους προσφερόντων, εὐθυμοι τὰς ψυχὰς ἠφίεσαν, ὡς πάλιν κομιούμενοι. καὶ δὴ ἔῤῥωται παρ' αὐτοῖς ἥδε ἡ δόξα, φθαρτὰ μὲν εἶναι τὰ σώματα, καὶ πλὴν ὕλαν οὐ μόνιμον αὐτοῖς. τὰς δὲ ψυχὰς ἀθανάτους ἀεὶ διαμένειν, & συμπλέκεσθαι μὲν ἐκ τοῦ λεπτοτάτου φορτίσας αἰθέρος, ὥσπερ εἱρκταῖς τοῖς σώμασιν ἕλκει τινὶ φυσικῇ καταπωμένας. ἐπειδὰν δὲ ἀπεθώσι τῆς καὶ σάρκα δεσμοῦ, οἷον δὴ μακρᾶς δουλείας ἀπηλλαγμένας, τότε χαίρειν καὶ μετεώρους φέρεσθαι. & τοῖς μὲ

Illis quidem sacramentis, ac ritibus obligatus, neque capere ab aliis oblatum cibum potest. herbas verò pecudum more decerpens, & fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerúmque miseratí, extremum spiritum agentes receperunt sufficientem pro peccatis eorum quæ vsque ad mortem adduxerit, pœnam luisse censentes. In iudiciis verò sunt diligentissimi atque iustissimi. Disceptant autem non minus quàm centum in vnum coacti: quod autem his decretum fuerit, immobile manet: Veneratio quoque apud eos post Deum magna legislatoris est: ita vt si quis eum blasphemauerit, morte damnetur. Senibus verò obedire & plurium quorunque decreto, probabile arbitrantur officium. Cùm simul denique sederint decem, nullus vnus nouem loquitur inuitis. Expuere quoque in medium eorum, vel in dexteram sui partem, quisque deuitat. Sabbatis quoque operationem aliquam contigisse, omnibus Iudæis diligentiùs cauent: neque cibum sibi solum pridie præparant, ne videlicet illo die ignem accendant: sed neque vas aliquod transponere audent, imò nec aluum purgant. Aliis autem diebus fodientes foueam vno pede altam σκαλίδι, hoc est, illa dolabella quam tradi nuper accedentibus diximus, dimissa veste sese diligentissimè contegentes, ne scilicet splendori diuino iniuriam faciant, in eadem fouea ab onere ventris leuantur, ac deinceps terram quàm effoderant reducunt: idque ipsum faciunt in locis secretissimis: & cùm naturalis sit ista purgatio, nihilominus tamen solenne habent, vt quasi ab immunditia diluantur. Discernuntur autem inter se, secundùm susceptæ abstinentiæ tempora, in ordines quatuor: tantúmque hi qui iuniores sunt, inferiores præcedentibus æstimantur, vt si aliquos eorum contigerint, quasi à contrectatu alienigenæ diluantur. Viuunt autem quàm longissimè, ita vt plurimi eorum vsque ad centenariam proferantur ætatem, propter simplicitatem victus, vt equidem puto, & institutionem benè in omnibus ordinatã. Sunt etiam contemptores aduersorum: cruciatus siquidem vincunt firmitate consilij. Mortem verò, si cum decore obeunda sit, iudicant etiam immortalitate meliorem. Prodidit autem eorum in omnibus negotiis animos, bellum quod gestum est cum Romanis. Tunc siquidem per artuum conflictiones & ignes, ac per tormenta omnigena transeuntes, vt videlicet vel in legislatoris aliquid loquerentur iniuriam, vel ciborum quippiam quod non solent ederent, ad neutrum horum potuerunt compelli: sed neque deprecari suos tortores, aut inter ipsa flere supplicia: in mediis quinimò cruciatibus subridentes, & eis qui tormenta admouerant illudentes, constanter animas cum quadam hilaritate reddebant, scilicet quasi qui eas essent denuò recepturi. Opinio quippe apud illos firmata consistit, corruptibilia quidem esse corpora, materiámque eorum non esse perpetuam: animas autem immortales semper manere, & de æthere subtilissimo commeantes, quasi carceribus ita corporibus implicari, velut quas illecebra naturalis attraxerit. Cùm verò fuerint à carnalibus relegatæ vinculis, quasi de seruitute longissima liberatas, ita ilico lætari eas, sublimésque ferri. Et quidem

bonas concinentes in hoc Græcorum ſententia, pronuntiant vltra Oceanum degere, vbi eis ſit repoſita perfruitio: illic quippe eſſe regionem, quæ neque imbribus, neque niuibus, neque æſtibus aggrauetur: ſed quam Oceano oriens Zephyrus, & leniter aſpirans amœnet. Malis autem animabus procelloſa loca & hyberna delegant, plena gemitibus exercendarum ſine fine pœnarum. Videntur autem mihi ſecundum hanc ipſam intelligentiam Græci quoque fortibus ſuis, quos Heroas & ſemideos vocauerunt, beatorum inſulas ſequeſtraſſe: improborum autem animabus locum apud inferos impiorum: in quo etiam cruciari quoſdam commentati ſunt, Siſyphos videlicet, & Tantalos, & Ixiones, & Tityos: principio quidem immortales eſſe animas exiſtimantes, ob adhortationem vtique virtutis, dehortationemque nequitiæ: bonos quippe fieri in huius vitæ conſeruatione meliores, per ſpem bonorum etiam poſt lucem redhibendorum: improborum autem impetum retardari æſtimantes: quoniam etſi in huius vitæ ſpatio latuerint, poſt obitum tamen ſint immortalia tormenta paſſuri. Hæc ſunt ergo quæ Eſſeni de diuinitate animæ philoſophantur, planè illecebram ineuitabilem eis qui ſemel de eorum ſapientia guſtauerint, reponentes. Sunt autem in eis qui etiam futura noſſe promittant, ſacris videlicet libris, & variis ſanctificationibus, prophetarúmque dictis à primis ætatibus adhærentes: rarò autem accidit vt prædictiones eorum fruſtratio conſequatur. Eſt autem aliud etiam Eſſenorum collegium, cibos quidem & mores legéſque ſimiles cum prioribus habens, diſtans verò opinione de coniugio. Maximam ſiquidem vitæ hominum partem, ſucceſſionem ſcilicet, amputare eos qui abſtineant nuptiis arbitrantur: quippe ſi in eandem velint omnes ire ſententiam, defecturum confeſtim genus humanum. Nihilominus autem cum tanta ipſi moderatione conueniunt, vt per triennium explorent valetudinem fœminarum: & ſi conſtanti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia aſciſcunt. Nemo tamen eorum cum prægnante concumbit: vt oſtendant, quòd nuptias non voluptatis, ſed liberorum cauſa inierint. Lauantibus autem fœminis, ita vt viris perizomatum ineſt amictus. Tales ſunt mores huius collectionis. Duorum autem priorum ordinum, Phariſæi dicuntur, qui certiorem legalium rituum notitiam profitentur: & hi primum dogma habent, vt fato & Deo vniuerſa deputent: & quidem vel agere quæ iuſta ſunt, vel uegligere, ſecundùm maiorem partem eſſe in hominibus profitentur: adiuuare tamen in ſingulis & fatum. Animam autem omnem quidem incorruptam eſſe, tranſire autem in alia corpora ſolas bonorum, improborum verò interminabili ſupplicio cruciari. Sadducæi porrò, ſecundus ordo, fatum omnino negant: & Deum extra omnem mali patrationem inſpectionémque conſtituunt. Aiunt autem electioni hominum vel

A ἀγαθῆς, ὁμοδοξοῦντες παροῦσι ἑλλήνων, διατεφάνται τὴν ὑπὲρ ὠκεανὸν διαγωγὴν ἀπονεῖσθαι, & χώραν, οὔτε ὄμβροις, οὔτε νιφετοῖς, οὔτε καύμασι βαρυνόμενον, ἀλλ' ὑπ' ἐξαισίου πνεύματος ἀεὶ ζέφυρος, ὑπτίοις αὔραις ψύχει. τοῖς δὲ φαύλοις, ζοφώδη, καὶ χειμῶνος ἀφορίζονται μυχὸν, γέμοντα τιμωριῶν ἀδιαλείπτων. δοκοῦσι δέ μοι κατὰ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ἕλληνες, τοῖς τε ἀνδρείοις αὐτῶν, οὓς ἥρωας & ἡμιθέους καλοῦσι, τοῖς μακάρων νήσους ἀποτεθεικέναι. τοῖς δὲ τῶν πονηρῶν ψυχὰς, καθ' ᾅδου τὸν ἀσεβῶν χῶρον, ἔνθα καὶ κολαζομένους τινὰς μυθολογοῦσι, σισύφους καὶ ταντάλους, & ἰξίονας, καὶ τιτυοὺς, φαντὸν μὲν ἀϊδίους ὑφιστάμενοι τὰς ψυχὰς, ἔπειτα εἰς ἀγαθοεργὸν ἀρετῆς, καὶ κακίας ἀποτρεπτικόν. εἰς τε τὸ ἀγαθοὺς γίνεσθαι κατὰ τὸν βίον ἀμείνους, ἐλπίδι τιμῆς καὶ μετὰ τὸν τελευτὸν. τῆδε τε κακὴν ἐμποδίζεσθαι τὰς ὁρμὰς δέει, ἀγαθοεργοῦντων, εἰ καὶ λάθοιεν ἐν τῷ ζῆν, μετὰ τὸν ἀΐδιον ἀθάνατον τιμωρίαν ὑφίξειν. τοὺς μὲν οὖν ἐπὶ τοῖς ψυχῆς θεολογοῦσιν, ἄφυκτον δίλεαρ τοῖς ἅπαξ γευσαμένοις τῆς σοφίας αὐτῆς ἐγκαθιστῶντες. εἰσὶ δ' ἐν αὐτοῖς οἱ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκειν ὑπισχνοῦνται, βίβλοις ἱεροῖς, & ῥιζώσεσι λόγοις, καὶ προφητικοῖς ἀποφθέγμασιν ἐμπαιδευτελεβύμενοι. σπανίως δ' εἴποτε ἐν τοῖς προαγορεύσεσιν ἀστοχήσουσιν. ἔστι δὲ καὶ ἕτερον ἐσσαίων τάγμα, ὃ διαφέρειν μὲν καὶ ἔθη καὶ νόμιμα τοῖς ἄλλοις ὁμοφρονοῦν, διαιρεῖ δὲ τῇ κατὰ γάμον δόξῃ. μέγιστον γὰρ ἀποκόπτειν οἴονται τὸν βίου μέρος τὸν ἀναδοχὴν, τοὺς μὴ γαμοῦντας, μᾶλλον δ' εἰ πάντες τὸ αὐτὸ φρονήσειαν, ἐκλείπειν ἅπαν τὸ γένος τάχιστα. δοκιμάζοντες μὲν τοι τετρίᾳ τὰς γαμετὰς, ἐπειδὰν τρεῖς καθαρθῶσιν εἰς πεῖραν τὸ δ' ἐνύεσθαι πίπτειν, ἕνεκα ἄγονται. ταῖς δ' ἐγκύμοσιν οὐ διαλέγονται, σὰρκες ἐκνεύμενοι, τὸ μὴ δι' ἡδονὴν, ἀλλὰ τέκνων χρείας γαμεῖν. λουτροῖ δὲ ταῖς γυναιξὶν ἀμπεχομέναις ἐσθήμασιν, καθάπερ τοῖς ἀνδράσιν ἐν περιζώμασι. τοιαῦτα μὲν ἔθη τῆδε τοῦ τάγματος. δύο δὲ τῶν πρότερον, φαρισαῖοι μὲν, οἱ δοκιμεῖτες μετὰ ἀκριβείας ἐξηγεῖσθαι τὰ νόμιμα, & τὸν πρῶτον ἀπάγοντες αἵρεσιν, εἱμαρμένῃ τε καὶ θεῷ προστάττουσι πάντα. & τὸ μὲν πράττειν τὰ δίκαια, καὶ μὴ, κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις κεῖσθαι. βοηθεῖν δὲ εἰς ἕκαστον, καὶ τὴν εἱμαρμένην. ψυχὴν δὲ πᾶσαν μὲν ἄφθαρτον, μεταβαίνειν δὲ εἰς ἕτερον σῶμα, τὸν μὲν ἀγαθῶν μόνον. τὸν δὲ τῶν φαύλων, ἀϊδίῳ τιμωρίᾳ κολάζεσθαι. σαδδουκαῖοι δὲ τὸ δεύτερον τάγμα, τὸν μὲν εἱμαρμένην παντάπασιν ἀναιροῦσι, καὶ τὸν θεὸν ἔξω τοῦ δρᾶν τι κακὸν, ἢ ἐφορᾶν τίθενται. φασὶ δὲ ἐπ' ἀνθρώποις εἶναι τὴν αἵρεσιν ἑκατέρου, τὸ καλὸν καὶ τὸ κακὸν προκεῖσθαι. καὶ τὸ μὲν μᾶλλον ἑκάστῳ τούτων ἑκατέρῳ προσιέναι. ψυχῆς τε τὸν ἄφθαρτον, & τὰς καθ' ᾅδου τιμωρίας καὶ τιμὰς, ἀναιροῦσι. & φαρισαῖοι μὲν φιλάλληλοί τε, καὶ τὸν εἰς τὸ κοινὸν ὁμόνοιαν ἀσκοῦντες. σαδδουκαῖοι, καὶ πρὸς ἀλλήλους τὸ ἦθος ἀγριώτεροι,

bonum, vel malum eſſe propoſitum: & ſecundùm voluntatem propriam, alterutrum vnicuique contingere. Animarum autem generaliter vel ſupplicia denegant vel honores. Et Phariſæi quidem ſociales: & qui ſtudeant ſe mutua dilectione complecti: Sadducæi verò & inter ſe feris moribus diſcrepantes,

ἀπὸ δημιξίας πρὸς τοὺς ὁμοίους ἀπλωείας ὡς πρὸς ἀλλοφύλους. τοιαῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν Ἰουδαίοις φιλοσοφουμένων εἶχον εἰπεῖν.

A & conuersatio eorum circa exteros inhumana. Hæc sunt quæ de Iudæorum philosophis dicenda reperi: nunc ad inceptum reuertor.

Κεφάλαιον ιγ'.

Τῆς Ἀρχελάου ἐθναρχίας μεταπεσούσης εἰς ἐπαρχίαν, οἱ λοιποὶ, Φίλιππός τε καὶ Ἡρῴδης ὁ κληθεὶς Ἀντίπας, διῴκουν τὰς ἑαυτῶν τετραρχίας. σαλώμη μὲν τελευτῶσα, Ἰουλίᾳ τῇ Καίσαρος γυναικὶ τήν τε αὐτῆς τοπαρχίαν καὶ Ἰάμνειαν, καὶ τοὺς ἐν Φασαηλίδι φοινικῶνας κατέλιπεν. μεταβάσης δὲ εἰς πιβέριον τὸν Ἰουλίας υἱὸν τὰ Ῥωμαίων ἡγεμονίας, μετὰ τὴν αὐγούστου τελευτὴν, ἀφηγησαμένου τῶν πραγμάτων ἔτεσιν ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα. πρὸς δὲ μησὶν ἓξ καὶ ἡμέραις δυοῖν, διαμείναντες ἐν τῇ τετραρχίας, ὅτε Ἡρῴδης καὶ Φίλιππος, ὁ μὲν πρὸς τῇ Ἰορδάνου πηγαῖς ἐν Πανεάδι πόλιν κτίζει καισάρειαν, καὶ τὴν κάτω γαυλανιτικὴν, Ἰουλιάδα. Ἡρῴδης δὲ ἐν μὲν τῇ Γαλιλαίᾳ, πιβεριάδα. ἐν δὲ τῇ περαίᾳ, φερώνυμον Ἰουλίας.

B C

CAP. VIII. De Pilati regimine. Ant. lib. 18. cap. 5.

Reliquit. Delato autem ad Tiberium Iuliæ filio Romano imperio, post mortem scilicet Augusti, qui præfuit rebus annis septem & quinquaginta, mensibus sex, diebus duobus, manentes in tetrarchiis suis Herodes ac Philippus: his quidem iuxta fontes ipsos, è quibus Iordanis flumen exoritur, in Paneade condidit ciuitatem, quam Cæsaream vocitauit: aliámque in inferiore Gaulanitide, quam Iuliadem nominauit. Herodes verò in Galilæa Tiberiadem, in Peræa autem cognominem Iuliæ.

Κεφάλαιον ιδ'.

Πεμφθεὶς δὲ εἰς Ἰουδαίαν ὑπὸ τιβερίου πιλάτος, νύκτωρ κεκαλυμμένας εἰς Ἱεροσόλυμα παρεισκομίζει τὰς καίσαρος εἰκόνας, σημαίας καλοῦσι. τοῦτο μεθ' ἡμέραν μεγίστῳ θορύβῳ ἤγειρεν Ἰουδαίων. οἵτε καὶ ἐγγὺς πρὸς τὸ ὄφιν ἐξεπλάγησαν, ὡς πεπατημένων αὐτοῖς τῶν νόμων. ὄχλος δὲ ἀξιόσιν ἐν τῇ πόλει δείκηλον τίθεσθαι. καὶ πρὸς τὴν αἴτησιν τοῦ καὶ τὸ πόλιν ἀθρόως ἐκ τῶν χώρων λαὸς συνέῤῥυσεν. ἐρωτήσαντες δὲ πρὸς τὸ πιλάτον εἰς καισάρειαν, ἱκέτευον ἐξενεγκεῖν Ἱεροσολύμων τὰς σημαίας, καὶ τηρεῖν αὐτοῖς τὰ πάτρια. πιλάτου δὲ ἀρνουμένου πρὸς τὴν ἱκεσίαν, πρωΐας καταπεσόντες ὅλας πέντε ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας, ἀκίνητοι διεκαρτέρουν. τῇ δὲ ἑξῆς ὁ πιλάτος καθίσας ὑπὲρ βήματος ἐν τῷ μεγάλῳ σταδίῳ, καὶ προσκαλεσάμενος τὸ πλῆθος, ὡς ἐκεῖθεν αὐτοῖς θέλων, δίδωσι τοῖς στρατιώταις σημεῖον, ἐν συντάγματος κυκλώσασθαι τοὺς Ἰουδαίους τοῖς ὅπλοις. προεξάσης δὲ χοιρικῆς φάλαγγος, οἱ Ἰουδαῖοι μὲν ἀχαρεῖς ἦσαν, πρὸς τὸ ἀδόκητον τοῦ ὄψεως. πιλάτος δὲ κατακόψειν εἰπὼν αὐτοὺς, εἰ μὴ προσδέξαντο τὰς καίσαρος εἰκόνας, γυμνοῦν τὰ ξίφη τοῖς στρατιώταις ἐνδίδωσιν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι καθάπερ ἐν συνθήματος ἀθρόοι καταπεσόντες, καὶ τοὺς αὐχένας προκλίναντες, ἑτοίμους εἰς αἱρεσιν σφαγῆς ἐβόων μᾶλλον, ἢ τὸν νόμον παραβλωβῆναι. καταθαυμάσας δὲ ὁ πιλάτος τὸ τῆς δεισιδαιμονίας ἄκρατον, ἐκκομίσαι μὲν αὐτίκα τὰς σημαίας Ἱεροσολύμων κελεύει. μετὰ δὲ ταῦτα, θορύβου ἑτέραν ἐκίνει, τὸ ἱερὸν θησαυρὸν, καλεῖ δὲ κορβωνᾶν, εἰς καταγωγὴν ὑδάτων ἐξαναλίσκων. κατῆγε δὲ τὸ ὕδωρ διακοσίων σταδίων. πρὸς τοῦτο τὸ πλῆθος ἀγανάκτησις ἦν, καὶ τοῦ πιλάτου παρόντος εἰς Ἱεροσόλυμα, περισταντες τὸ βῆμα κατέβοων. ὁ δὲ, προήδει γὰρ αὐτῶν τὸν θορυβον, καὶ τοῦ πλήθους στρατιώτας ἐνόπλους ἐσθῆσιν ἰδιωτικῆς κεκαλυμμένους ἐγκατέμιξας καὶ ξίφει μὲν χρήσασθαι κωλύσας, ξύλοις δὲ παίειν τοὺς κεκραγότας ἐγκελευσάμενος, συνθημα δίδωσιν ἀπὸ τοῦ βήματος. τυπτόμενοι δὲ οἱ Ἰουδαῖοι, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν πληγῶν, πολλοὶ δὲ ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἐν τῇ φυγῇ καταπατηθέντες ἀπώλοντο.

Ant. lib. 18. cap. 7.

Sícque compositis rebus, dat ex tribunali signum, confestímque cædebantur Iudæi: quorum multi quidem plagis, multi verò se inuicem conculcantes, in fuga misera contritione perierunt.

Tunc ad calamitatem interfectorum ſtupens multitudo conticuit: atque ob hoc acculator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Ariſtobuli, quem pater Herodes interfecit, ad Tiberium venit. Illo autem non ſuſcipiente accuſationem, reſidens Romæ & reliquorum quidem potentium notitias ambiebat: maximis autem colebat officiis Germanici filium Caiũ, cùm adhuc eſſet priuatus. Et quodam die inter copioſum epularum apparatum, quibus eum demerebatur, ad vltimum extenſis manibus, apertè Deum cœpit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominum cunctorum videre. Hoc cùm quidam è familiaribus eius Tiberio nunciaſſet, ſtatim concludi iuſſit Agrippam, qui ſub grandi ærumna, vſque ad mortem Tiberij, in carcere per menſes ſex tenebatur. Sed defuncto eo, poſt regnum annorum duorum & viginti, ſex menſium, trium dierum, ſuccedens in imperium C. Cæſar abſoluit Agrippam vinculis, & tetrarchiam Philippi (iam enim is deceſſerat) ei tradidit, regémque appellauit. Cùm veniſſet autem in regnum Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per inuidiam ſuſcitauit. Irritabat autem eum maximè in ſpem regni Herodias vxor, exprobrans ei ſocordiam, & dicens, quia per id quòd noluerat ad Cæſarem nauigare, careret poteſtate maiore. nam cùm Agrippam ex priuato regem feciſſet, quomodo dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore donare? His adductus Herodes, venit ad Caium, à quo ob auaritiam vehementer increpitus, ad Hiſpaniam fugit: ſecutus eum quippe fuerat acculator Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius C. Cæſar adiecit. Atque ita Herodes quidem in Hiſpania, peregrinante ſecum etiam vxore, deceſſit.

Ant lib. 15. cap. 14.

CAP. IX. De ſuperbia Caij, & Petronio præfide.

CAius verò Cæſar in tantum contumelioſè ebuſus eſt fortuna, vt etiam & Deum ſe putaret, & vellet vocari. Patriam quoque ſuam multorum nobilium cæde truncauit. Extendit autem impietatem ſuam etiam in Iudæam: Petronium denique cum exercitu Hieroſolymam miſit, præcipiens vt in templo ſtatuas eius locaret: quas niſi ſuſciperent Iudæi, contradicentes quidem ex his interficeret, reliquam verò multitudinem captiuaret. Permouebat autem hoc profectò Deum. Et Petronius quidem cum tribus legionibus, multiſque è Syria auxiliaribus properabat in Iudæam ex Antiochia. Iudæorum verò quidam non credebant famæ bellum nuntianti. qui verò credebant, nihil de reſiſtendo poterant comminiſci. Celeriter autem in omnes peruadit metus, nam iam Ptolemaidem peruenerat exercitus. Eſt autem hæc ciuitas Galilææ littore in magno campo ſita: circundatur autem montibus ab Orientali plaga per ſexaginta ſtadia diſparatis, ſed ad Galilæam pertinentibus: à meridiana autem Garmelo, qui abeſt ſtadiis centum viginti: à Septentrionali quoque monte qui eſt altiſſimus, quem vocant incolæ Scalam Tyriorum: & hic autem diſtat ſtadiis centum. Ab ea autem vrbe diſtans duobus ſtadiis præterlabitur fluuius, quem vocant Beleum, exiguus prorſus: cui prope eſt ſepulcrum Memnonis, habens iuxta ſe

Ant l. 15. cap. 15.

θεὸς ἢ τὴν συμφορὰν τῶν ἀπηρημένων κατὰ πλάγος τὸ πλῆθος, ἐσιώπησε.

Κεφάλαιον ιέ.

Κατὰ τοῦτο κατήγορος ἡρῴδου τοῦ τετράρχου ἀγρίππας υἱὸς ἀριστοβούλου, ὃν ὁ πατὴρ ἡρῴδης ἀπέκτεινε, ὡς δαμάνει θεὸς πιβέριον. τῷ ἢ μὴ προσδεξαμένῳ τὴν κατηγορίαν, μόνων ὅπη ῥώμης, τοῖς τε ἄλλοις τῶν γνωρίμων ἐθεράπευε, καὶ μάλιστα τὸν γερμανικοῦ παῖδα γάϊον, ἰδιώτην ἔτι ὄντα. καὶ δή ποτε ἐστιῶν αὐτὸν, ἅτε ἄλλα ποικίλως ἐφιλοφρονεῖτο, καὶ τελευταῖον τὰς χεῖρας αἰτείνας φανερῶς, ηὔξατο θᾶττον αὐτὸν θεάσασθαι τῶν ὅλων δεσπότην, τοῦ θείοντος πιβερίου. τοῦτο τῆς τοῦ οἰκείου αὐτῷ δυσγήλλῳ πιβερίῳ, καὶ ὃς ἀγανακτήσας, εἱρήνυσι τὸν ἀγρίππαν, καὶ μετ' ἀρχίας εἶχεν ὅτι μιᾶς ἐξ ὧν δεσμωτηρίῳ, μέχρις αὐτὸς ἐτελεύτησεν ἡγεμονεύσας ἐπὶ δυο θεοῦ τοῖς εἴκοσι, ἓξ ἓξ ἡμέρας ὅπου μησὶν ἓξ.

Κεφάλαιον ις'.

Ἀποδραθεὶς ὁ γάϊος καῖσαρ, αὐτίκα τε τὸν δεσμὸν τὸν ἀγρίππαν, καὶ τὴν φιλίππου τετραρχίας, τελευτήσει γὰρ ὅδε, καθίστησι βασιλέα. παραχρῆμα ὁ εἰς τὴν ἀρχὴν ἀγείσπας, φθόνῳ τὰς ἡρῴδου τοῦ τετράρχου διηγείρεν ὑπὸ θυμίας. σὺν ᾗ μάλιστα τοῦτον εἰς ἐλπίδα βασιλείας, ἡρωδιὰς ἡ γυνὴ, κατονειδίζουσα τὴν ἀρχὴν, καὶ φαμένη ὡδὶ τὸ μὴ βούλεσθαι πλεῖν ὅπου κρίσεως, σεείσεσθαι μείζονος ἀρχῆς. ὅπου γὰρ ἀγρίππαν ἐξ ἰδιώτου βασιλέα ποιήσειεν, ὅπου γε αὖ ἐκεῖνον ὀλιγαρχήσειεν ἐκ τετράρχου. τούτοις αἰσχυνθεὶς ἡρῴδης, ἦκε πρὸς γάϊον, ὑφ' οὗ τὰ πλεονεξίας ὑπομάτων φυγὴ εἰς ἰσπανίαν. ἠκολούθησε γὰρ αὐτῷ κατήγορος ἀγρίππας, ᾧ καὶ τὴν τετραρχίαν τοῦ ἐκείνου προσέθηκε γάϊος. ὁ ἡρῴδης μὲν, ἐν ἰσπανίᾳ συμφυγάδισας αὐτῷ καὶ γαμετὸς τελευτᾷ.

Κεφάλαιον ιζ.

Γάϊος ὁ καῖσαρ ὅπου τοσοῦτον ἐξύβρισεν εἰς τὴν τύχην, ὡς τε θεὸν μὲν αὐτὸν καὶ δοκεῖν, καὶ βούλεσθαι καὶ καλεῖσθαι, τῶν τε δυνατωτάτων ἀνδρῶν ἀνεστομῶσαι τὰ παῖδα. ἐκτεῖναι ὁ τοῦ ἀσεβείας, ὁ ὅπου ἰουδαίους. πεζώνιον γοῦν μὴ σπανίας ὅπου ἱεροσολύμων ἔπεμψεν ἐγκαθιδρύσοντα τῷ ναῷ τοὺς αἰδεσίμους αὐτοῦ, θρησκάξας εἰ μὴ δέξοιντο ἰουδαῖοι, τοὺς τε κωλύοντας ἀπολεῖν, ὁ πᾶν τὸ λοιπὸν ἔθνος ἐξανδραποδίσασθαι. θεοῦ ᾗ ἄρα τῷ θεσπεσίῳ ἔμελλε. καὶ πεζώνιος μὲν σὺν τρισὶ τάγμασι καὶ πολλοῖς ἐκ τῆς συρίας συμμάχοις, εἰς τὴν ἰουδαίαν ἤλαυνεν ἐκ τῆς ἀντιοχείας. ἰουδαίων ᾗ, οἱ μὲν ἠπίστουν ἔτι τῷ πολέμου φήμαις, οἱ ᾗ πιστεύοντες ἦσαν ἐν ἀμηχανίᾳ θεοῦ τὴν ἄμυναν. ταχὺ ᾗ ἐχώρει διὰ πάντων τὸ λόγος. ἤδη γὰρ ἔσης εἰς τὴν πτολεμαΐδα τῆς σπαπάς, θρόησεν δὲ ἡ πόλις αὕτη τῆς γαλιλαίας ὡδάλιος καὶ τὸ μέγα πεδίον ἐκπομπήν. ἐρείκεται ᾗ ὄρεσιν, ἐκ μὲν τοῦ πρὸς ἀνατολὴν κλίματος ἀπὸ σταδίων ἑξήκοντα, τῆς τῆς γαλιλαίας. ἀπὸ ᾗ τοῦ μεσημβρινοῦ, τῆς καρμήλου διέχοντα σταδίους ἑκατὸν εἴκοσι. τῆς δὲ ὑψηλοτάτου, κατ' ἄρκτον ὃ καλοῦσι κλίμακα τυείων οἱ ὁπιχώριοι, καὶ τοῦτο δὲ σταδίους ἀφίστησιν ἑκατόν. τοῦ δὲ ἄστεως ἀπὸ δύο σταδίων ὁ καλούμενος βήλεος ποταμὸς παραῤῥεῖ παντάπασιν ὀλίγος, παρ' ᾧ τὸ μέμνονος μνημεῖόν ἐστιν, ἔχον ἐγγὺς αὐτοῦ τόπον

πάσαν ἐκβαλεῖν πηχῶν θαυμαστὸς ἄξιον. κυκλοτερὴς μὲν γάρ ἐστι, καὶ κοῖλος, ἀναδίδωσι δὲ τὴν ὑαλίτιν ψάμμον, ἣν ὅταν ἀφανίσωσι πολλὰ πλοῖα φορτία, πάλιν ἀναπληροῦται τὸ χωρίον, κατασυρέντων μὲν ὥσπερ ὀπτῶντες τότε τὴν ἀπέραντον εἰς αὐτὸ, τὴν ἔξωθεν ἀργιλώδη ψάμμον, τῇ δὲ μετάλλου πᾶσαν διθύσας μεταβαλλόντος εἰς ὕαλον, θαυμασιώτερον τοῦτό μοι δοκεῖν, τὸ τὴν ἐπενεχθεῖσαν ὕαλον B ἐν τῷ τόπου παθεῖν γενέσθαι ψάμμον εἰκάσαι. τὸ μὲν οὖν χωρίον τοῦτο, διαντῖλαι εἴληφε φύσιν. Ἰουδαῖοι δὲ μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων ἀθροισθέντες εἰς τὸ πεδίον τὸ πρὸς Πτολεμαΐδα, καθικέτευον τὸν Πετρώνιον, ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων φροντίσαι, ὑπὲρ ἑαυτῶν. ὁ δὲ πρὸς τὸ πλῆθος, καὶ τὰς δεήσεις ἐκείνας, τὴν μὲν πρώτην, καὶ τοὺς ἀδελφιδοῦς, ἐν Πτολεμαΐδι καταλέλειπει. προελθὼν δὲ εἰς τὴν C Γαλιλαίαν, καὶ συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ τοὺς γνωρίμους πάντας εἰς τὴν Τιβεριάδα, τήν τε ῥωμαίων διέξοδον ἐνόμιζεν, καὶ τὰς Καίσαρος ἀπειλάς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἀξίωσιν ἀπήφλησεν ἀγνώμονα. πάντων γὰρ τῶν ὑποταγμένων ἐθνῶν, κατὰ πόλιν συγκαθιδρυκότων τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τὰς Καίσαρος εἰκόνας, τὸ μόνους ἐκείνους ἀπιστεῖσθαι πρὸς τοῦτο, κρὸν ἀφισταμένων ἦν καὶ μετ' ὕβρεως. τῶν δὲ τὸν D νόμον, καὶ τὸ πάτριον ἔθος φρουρησάντων, καὶ ὡς ἐδὲ θεοῦ τι δίκαιον, οὐκ ὅπως ἀνθρώπου, ἐν κατὰ τὸν ναὸν μόνον, ἀλλ' ἐδὲ ἐν εἰκόνι τινὶ τόπῳ τῆς χώρας ἀθέατον θεμιτὸν εἶναι, ἐκπολαβὼν ὁ πετρώνιος, ἀλλὰ μὲν καὶ ἐμοὶ φυλακτέος ὁ τοῦμοῦ δεσπότου νόμος ἔφη. ἐμβὰς γὰρ αὐτὸν, καὶ φρουράμενος ὑμῶν, ὅπλα λῦσαι διαφέρω. πολεμήσει δὲ ὑμᾶς ὁ πέμψας ἐμὲ, ἐὰν ἐγὼ, καὶ γὰρ αὐτὸς ὥσπερ ὑμεῖς ὀκνῶ ἀσεβεῖν. πρὸς ταῦτα τὸ πλῆθος πᾶν ἐβόα, πρὸ τῶν νόμου πάσχειν E ἑτοίμως ἔχειν. καταγέλας ὁ πετρώνιος αὐτῶν τὴν βολὴν, πολεμήσετε εἶπεν ἄρα Καίσαρι; καὶ Ἰουδαῖοι, πρὸ μὲν Καίσαρος, καὶ τῶν δήμου τῶν ῥωμαίων, δὶς τῆς ἡμέρας θύειν ἔφασαν. εἰ δὲ βούλεται τὰς εἰκόνας ἐγκαθιδρύειν, πρότερον αὐτὸν δεῖν ἅπαν τὸ Ἰουδαίων ἔθνος προθύσασθαι. παρέχειν δὲ σφᾶς αὐτοὺς ἑτοίμους εἰς σφαγὴν, ἅμα τέκνοις καὶ γυναιξίν. ὅπη τούτοις θαῦμα καὶ οἶκτος εἰσήει τὸν πετρώνιον, τῆς τε αὐτῶν F βλάπτειν θρησκείας τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὸ πρὸς θάνατον ἑτοίμως διαφιμαίους. καὶ τότε μὲ ἀπρεκτοι διελύθησαν. τῇ δὲ ἑξῆς, ἀθροίσας τε τοὺς δυνατοὺς κατ' ἰδίαν, καὶ τὸ πλῆθος ἐν κοινῷ συλλέγων, ποτὲ μὲν παρεκάλει, ποτὲ δὲ σωφρόνιζεν. τὸ μὲν τοι πλέον διελέγετο, τήν τε ῥωμαίων ἐπανατεινόμενος ἰσχύν, καὶ τοὺς καθ' ἡμᾶς, τήν τε ἰδίαν πρὸς τούτους ἀπάγχειν. πρὸς δὲ μη- G δεμίαν πεῖραν ἐνδιδόντων, ὡς εἶδε καὶ τὴν χώραν κινδυνεύουσαν ἄπορον μεῖναι, καὶ γὰρ ὧραν ἀπὸ τεσσαρακοστῆς ἡμέρας ἀρχὰς λήγειν αὐτῷ τὰ πλήθη, τελευταῖον ἀθροίσας αὐτοὺς ἐκ δευτερολογίου ἐμοῖ μᾶλλον εἶπεν; ἢ γὰρ τῷ θεοῦ συμφρονοῦντος

centum ferè cubitorum ſpatium, ſed admiratione digniſſimum. Eſt enim ſpecie vallis rotundæ, vitream emittens arenam: quàm cùm exhauſerint multæ naues, pariter accedentes, locus idem rurſus impletur. Venti ſiquidem quaſi dedita opera, conuehunt illuc de circunſtantibus ſuperciliis arenam iſtam, vtique communem. locus autem metalli, ſtatim in vitrum quod ſuſceperit mutat. Mirabilius quoque mihi illud videtur, quod iam conuerſæ arenæ in vitrum, quæcunque pars ſuper margines loci ipſius fuerit iacta, in vulgarem arenam denuo conuertitur. Igitur loci quidem illius natura talis eſt. Iudæi autem cum mulieribus & filiis collecti in campum, in quo eſt ſita Ptolemæis, Petronio ſupplicabant, principio ob patrias leges, deinceps verò etiam pro ſuo ſtatu. Ille autem ob multitudinem precantium, & precum inflexus, exercitum quidem & ſtatuas in Ptolemaide reliquit: procedens autem in Galilæam, & conuocans in Tiberiadem tam populum Iudæorum quàm omnes eorum nobiles, & vim Romani exercitus cœpit exponere, & minas Cæſaris: his addens, quòd & contumelioſa eſſet ſupplicatio Iudæorum: cùm omnes ſiquidem gentes quæ parerent imperio Romano, in ſuis vrbibus inter reliquos dæos, imagines quoque Cæſaris locauiſſent, ſoli Iudæi iſtud abnuerent. hoc ſiquidem quaſi ab imperio deficere eſſet: etiam cum iniuria præſidentis. Illis verò contra hæc legem moreſque patrios allegantibus: & quia ne Dei quidem ſimulacrum, nedum hominis, nec ſolùm in templo, ſed neque in profano aliquo totius regionis loco fas ſibi eſſet locare: arripiens dictum Petronius, reſpondit: Sed & mihi mei domini lex ſeruanda eſt. ſi eam quippe tranſgrediar, vobiſque parcam, iuſtè animaduerſionem ſubibo. Impugnabit ſanè vos non Petronius, ſed ille à quo ſum miſſus, nam & ipſe æquè ac vos cogor implere quæ iuſſa ſunt. Ad hæc tota multitudo vnanimiter ſuccłamauit, ante legis temerationem omnem ſe libenter ſubire perniciem. Sedato autem eorum clamore Petronius ait: Pugnare ergo aduerſus Cæſarem eſtis parati? Reſponderunt Iudæi, pro Cæſare quidem & populo Romano ſe per dies ſingulos offerre ſacrificia: ſi autem in templo imagines æſtimet collocandas, debere eum totam Iudæorum gentem prius immolare: præbere ſe quippe iugulos cum mulieribus & paruulis ei, qui interficere voluiſſet. Ad hæc admiratio Petronium miſeratióque peruaſit, intuentem & inſuperabilem religionem virorum, & tantum vulgus ad mortem conſtanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus receſſerunt. Poſtridie autem ac deinceps ſummates eorum priuatim viritímque compellans, populum quoque publicè alloquens, nunc quaſi conſulens admonebat, interdum etiam minabatur, extollens & virtutem Romanam & indignationem Cæſaris: inter hæc etiam ſuam neceſſitatem, cui eſſent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum experimenta cedentibus, cùm videret etiam ſementem regionis intercipi (ipſum quidem anni tempus erat, & quinquaginta penè continuis diebus multitudo in vrbe otioſa morabatur) ad vltimũ conuocatis omnibus ait ſibimet periculoſam rem ſe velle aggredi. Aut enim, inquit, Deo cooperante

placabo Cæſarem,ac vobiſcum ſaluabor liben- A
ter:aut illo in vltionem irritato,pro tanta multitudine impendam animam meam. Atque ita dimiſſis turbis, multa pro eo vota facientibus, Antiochiam ab Ptolemaide reuocauit exercitum : atque illinc confeſtim miſit ad Cæſarem, referens & quo apparatu in Iudæam irruiſſet, & quòd tota gens ſupplicaſſet : quibus ſi abnuendum putaret, noſſet cum viris etiam prouinciam eſſe perdendã. Seruare ſiquidem ipſos legem patriam : & nouis præceptis vehemen- B
ter obſiſtere. His epiſtolis reſpondit Caius immodicè,comminans Petronio mortem , quoniam iuſſionum ſuarum ſegnis executor fuiſſet. Sed ſcriptorum talium vectores per tres continuos menſes contigit aduerſa tempeſtate retineri:alij autem exitium C. Cæſaris nunciantes, proſperè nauigauerunt:denique ante ſeptem & viginti dies epiſtolas Petronius accepit, finem Cæſaris indicantes,quàm illi peruenirent, qui C
comminantia ſcripta portabant.

πείσας καίσαρα, σωθήσομαι μετ' ὑμῶν ἡδέως, ἢ παροξυνθέντος, ὑπὲρ τοσούτων ἑτοίμως ἀποδώσω τὴν ἐμαυτοῦ ψυχήν, ὀχλοποιεῖτο πλῆθος, πολλὰ κατ' ὀχθοῦντι αὐτῷ. καὶ προλαβὼν ἡ στρατιὰ ἐκ τῆς πτολεμαΐδος ὑπέστρεψεν εἰς ἀντιόχειαν, ἔνθεν εὐθέως ἐπὶ σελευκείαν καίσαρι, τήν τε ἐμβολὴν τὴν εἰς ἰουδαίαν ἑαυτοῦ, καὶ τὰς τῶν ἐθνῶν ἱκετείας, ὅτι τε εἰ μὴ βούλοιτο πρὸς τοῖς ἀνδράσι καὶ τὴν χώραν ἀπολέσαι, δέον φυλάττειν τε αὐτοὺς τὸν νόμον, καὶ παρεῖναι τὸ πρόσταγμα. τοσαύτας τε δυσκολίας ὁ σφόδρα μετρίως γάϊος ἀντέγραψεν, ἀπειλῶν πρεσβυτῇ θάνατον, ὅτι τῷ προστάγματι αὐτοῦ βραδὺς ὑπηρέτης ἐγένετο. ἀλλὰ τοῖς μὲν τύπτων γραμματοφόρους συνέβη χειμαδίῳ ζεῖς μῆνας ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὸν δὲ γαΐου θάνατον ἄλλοι καταγγέλλοντες δρόμῳ. ἔφθη γοῦν τοὺς περὶ τούτου λαβεῖν πρεσβυτὴς δυσὶν ὅλαις, ἑπτὰ καὶ εἴκοσιν ἡμέρας, ἢ τοὺς παρ' ἑαυτοῦ.

CAP. XVIII. De imperio Claudij & regno Agrippæ ac morte. *Ant. lib. 19. cap. 3.*

CAio per dolum interempto, qui regnauerat annis tribus , menſibus ſex , rapitur in regnum ab eo exercitu , qui Romæ erat, Claudius. Senatus autem, referentibus conſulibus Sentio Saturnino & Pomponio Secundo , mandat tribus cohortibus vrbanis , vt eſſent præſidio ciuitati , & ipſe frequens in Capitolium conuenit : & propter immanitatem Caij,bellum agi cum Claudio decernebat, D
volens imperium ad optimates reducere : vt ſicut olim ad regendum digniſſimi eligerentur. Accidit interim , vt Agrippa aduenire: *Ant. lib. 19. cap. 4.*
quem cùm & ſenatus in concilium , in caſtra Claudius euocaſſet,vt ſcilicet eo ſtrenuo adiutore vteretur in quibus res poſceret , videns Agrippa Claudium iam eſſe opibus Cæſarem, ad eum perrexit:quem ille ilico legatum ad ſenatum miſit , indicantem ſuum propoſitum, quoniam primò quidem inuitus ab exercitu E
raptus ſit , & iniquum eſſe, ſi militum erga ſe ſtudia tam religioſa deſereret, imò tutam aliter ſuam non eſſe fortunam:iam enim ad inuidiam ſatis fore,quod in regnum vocatus ſit. deinde adminiſtrare paratum eſſe rempublicam , non, vt aliquis tyrannus,ſed vt princeps benignus:ſufficere ſibi quippe honorem nominis. De ſingulis autem negotiis communem omnium ſtare ſententiam. nam & ſi non natura eſſet modeſtus , locuples tamen moderandæ poteſtatis exemplum Caij morte eſſe propoſitum. Quæ cùm detuliſſet Agrippa,reſpondit ſenatus,quaſi qui militi ſuo boniſque conſiliis fideret,nolle ſe ſubire voluntariam ſeruitutem. Sed accepto patrum reſponſo, Claudius rurſus miſit Agrippam,nunciantem eis, ſe non poſſe adduci,vt eos proderet , quorum conſenſu in imperium eſſet accitus. Inuitum autem ſe inituF
rum eſſe pugnam aduerſus eos , cum quibus confligere minimè vellet: proinde eligendum eſſe locum extra ciuitatem in quo confligerent. neque enim fas eſſe, propter illorum peruicaciam,patriam ciuili cæde fœdari. Et Agrippa quidem iſta ſenatui nunciauit. Inter hæc vnus ex illis militibus, qui cum patribus erant, educẽs gladium:Commilitones,inquit,quibus perturbati cauſis parricidia perpetrare cupimus,& cõcurrere aduerſus propinquos noſtros G

Κεφαλ. ιη.

ΓΑΐῳ δὲ ἡγεμονεύσαντος ἔτη τρία καὶ μῆνας ὀκτὼ, καὶ δολοφονηθέντος, ἁρπάζεται μὲν ὑπὸ τῶν ἐν ῥώμῃ στρατευμάτων εἰς τὴν ἀρχὴν κλαύδιος. ἡ δὲ σύγκλητος, ἐξηγουμένων τῶν ὑπάτων, σεντίου σαλουρνίνου, καὶ πομπωνίου σεκουνδου, τελοῦσι τὰς συμμυήσας ἀπείρας δεξάμενοι φυλάττειν τὴν πόλιν, εἰς τὸ καπετώλιον ἐνδέδυν, καὶ δι' τῶν ὁμοπτίλα τῷ γαΐῳ, κλαυδίῳ πολεμεῖν ἐψηφίζετο. κατασπασθεὶς δὲ ὑπ' ἀριστοκρατίας, ὥσπερ οὖν πάλαι διωκεῖτο τὴν ἀρχὴν, ἡ κρίνειν ψῆφον τὸν ἄξιον τῆς ἡγεμονίας. συνέβη δὲ τηνικαῦτα φρουρηθέντα τὴν ἀγρίππαν, τῶν τε σύγκλητον καλέσαι εἰς συμβουλίαν πέμψαι, καὶ κλαύδιον ἐκ τῆς παρεμβολῆς, ὅπως πρὸς ἃ δέοι, χρήσιμος αὐτοῖς γένοιτο. κἀκεῖνος συνιδὼν τὴν ἰδίαν τῇ δυνάμει καίσαρα, πρὸς κλαύδιον ἄπεισιν. ὁ δὲ αὐτὸν φρισβούτιῳ πρὸς τὸν σύγκλητον ἀναπέμπει, δηλοῦντα τὸν αὐτοῦ προαίρεσιν, ὅτι πρῶτον μὲν ἄκων ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἁρπαγείη, καὶ ὅτι τῶν ἐκείνων αὐτοδὴν ἐγκαταλιπεῖν δίκαιον, ὅτι ἀσφαλὲς τὴν αὐτὸ τύχῳ κεῖνοι. καὶ γὰρ καὶ τὸ τυχεῖν τῆς ἡγεμονικῆς κλήσεως, ὁπωσοῦν ἔχῃ. ἔπειτα ὅτι δοκιμώτατον τῷ ἀρχῷ, ὥσπερ ἀγαθὸς προστάτης, ἐκ ὡς τύραννος. ἀρκεῖσθαι γὰρ τῇ τιμῇ τῆς προσηγορίας, τῶν δ' ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πραγμάτων βουλῇ, πᾶσιν ἀποδώσειν. καὶ γὰρ εἰ μὴ φύσει μέτριος ἦν, ἱκανὸν ὑπόδειγμα σωφροσύνης αὐτοῦ προκεῖσθαι τὸν γαΐου θάνατον. ταῦτα ἀπήγγελλεν ἀγρίππας· ἡ δὲ βουλὴ ἀπεκρίνατο, καὶ στρατῷ, καὶ γνώμαις ἀγαθαῖς πεποιθέναι, δουλείαν ἐκούσιον ἐκ ὑπομένειν. καὶ κλαύδιος, ὡς ἤκουσε τὰ ὦφθέντα τῆς βουλῆς, πάλιν ἔπεμψε τὸν ἀγρίππαν ἀπαγγελοῦντα αὐτοῖς, ὅτι προθυμίαν μὲν τοῖς εἰς αὐτὸν ὁμόσασιν, ἐκ ὑπομένει, πολεμήσει δὲ ἄκων, πρὸς οὓς ἥκιστα βούλοιτο. δεῖν μέν τι προαποδειχθῆναι τοῦ πολέμου χωρίον ἔξω τῆς πόλεως. ἐ γὰρ ὅσιον ἄλλῃ τινὶ αὐτῶν κακοβουλίαν, ὁμοφύλῳ φόνῳ μιαίνεσθαι τὰ τεμένη παρίδος. ὁ μὲν οὖν ἀκούσας ταῦτα, τοῖς βουλευταῖς ἀπήγγελλεν. μεταξὺ δὲ τῶν μὲν τοῦ συγκλήτου στρατιωτῶν τις, ἀσασάμενος τὸ ξίφος, ἄνδρες ἐβόησε συστρατιῶται, τί πάσχοντες ἀλλοφύλοις ἐπιθησόμεθα, καὶ κατὰ τῶν μὲν κλαυδίου συγ-

συγγνώων ὁρμᾶν ; ἔχοντες μὴ αὐτοκράτορα μηδὲν μεμφῶαι δυνάμενον, τοσαῦτα ἤδικηα θεὸς ἐς μὴ τῶν ὅπλων χωρεῖν μέλλομεν. ταῦτα εἰπὼν διὰ μέσης ὥρμησε τῆ βουλῆς πάντα τοῖς στρατιώταις ἐφελκόμενος. οἱ ἢ δυπατείδαι ὡδήχθημα μὴ θεὸς τὸ ἀπόλειψιν θεῖσθαι ἔχον. αὖθις ἢ ὡς ἀποστροφὴ σωτήριος ἐκαταφάνετο, τῶν τῶν στρατιωτῶν ὁδὸν ἠπείγοντο θεὸς κλαύδιον. ὑπλίτων δ' αὐτοῖς θεὸ τὰ τείχοις γυμνοῖς τοῖς ξίφεσιν, οἱ σφοδρότερον κολακεύοντες τῶν τύχων. κἂν συνῆσθη κινδυνεῦσαι τοῖς θεράποντας, πρὶν γνῶναι τῶν ὁρμῶν τῶν στρατιωτῶν κλαύδιον, εἰ μὴ θερσάραμὸν ἀγείππας αὐτῷ, τὸ κινδύνημα τῆς θεράπεως ἐδήλωσεν, ὅτι τε εἰ μὴ κατάσχοι τῶν ὁρμῶν τῶν ὅτι τοὺς δυπατείδας λελυσηκότων, ἀπολέσας δ' οὓς τὸ κρατεῖν ὅτι θεῖσθον, ἐρημίας ἔσοιτο βασιλεύς. ταῦτα ἀκούσας κλαύδιος, ἐπέσχε τὰς ὁρμὰς τῶ στρατικῶ, θερσδέχεταί τε τῶν σύγκλητον εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ φιλοφρονησάμενος, ἔξεισι σὺν αὐτοῖς αὐτίκα θύσων τῷ θεῷ, τὰ θεῖ τῆ ἡγεμονίας χαριστήρια. ὃ τὸν ἀγείππαν δ' ὅλοις ἐδωρεῖτο τῆ πατρῴᾳ βασιλείᾳ πάσῃ, θεοσιθεὶς ἔξωθεν καὶ τὰς ὑπ' αὐγούστου δοθείσας ἡρῴδῃ, ζαχωνίτην καὶ αὐρανίτην, χωρὶς ἢ τούτων ἑτέραν βασιλείαν τῶν λυσανίου καλουμένων καὶ τῶν μὲν δήμῳ, δισχίλια τῶν δωρεαὶ ἐδήλου, τοῖς ἀρχηγοῖς ἢ θεοστάξεν ἐγχαράξαντας δέλτοις χαλκαῖς τῶν δόσιν, εἰς τὸ καπετώλιον ἀναθεῖναι. δωρεῖται ἢ αὖτις καὶ τὸν ἀδελφὸν ἡρῴδην, ὁ ἢ αὐτὸς καὶ γαμβρὸς ὢν βερνίκης συνοικῶν, βασιλεία τῆ χαλκίδι.

Κεφάλαιον ιϑ'.

ΤΑχέως ἢ ὡς αὖ ἐκ τοσαύτης ἀρχῆς, πλεῖστος ἀγείππας θεοσέρρει, καὶ τοῖς χρήμασιν αὐτὸς ἐκ εἰς μακρὰν κατεχρῆτο. τηλικοῦτον γὸ θεβάλλειν ἤρξατο τοῖς ἱεροσολύμοις τεῖχος, ἡλίκον αὖ τελεσθὲν, ἀνίκητον τῶν ἐν ῥωμαίοις ἐποίησε πολιορκίαν. ἀλλ' ἔφθη πρὶν ὑψῶσαι τὸ ἔργον, τελευτήσας ἐν καισαρείᾳ, βεβασιλευκὼς μὴ ἔτη ξία, θεότερον ἢ τῶν τεσσάρων ἀρχῶν τεσσὶν ἑτέροις ἔτεσιν ἀφηγησάμενος, καταλείπει ἢ ξεῖς μὴ θυγατέρας, ἐκ κύπρου γεγεννημένας, βερνίκιλλαν, μυριάμμιλλαν, δρύσιλλαν. ὑὸν ἢ ἐκ τῆς αὐτῆς ἀγείππαν, ὃ παντάπασιν ὄντος νηπίου, πάλιν τὰς βασιλείας κλαύδιος ἐπαρχίαν ποιήσας ὕστερον πέμπει κούαντιον φάδον, ἔπειτα τιβέριον ἀλέξανδρον, οἳ μηδὲν θεμανοῦντες τῶν πατρίων ἐθῶν, ἐν εἰρήνῃ τὸ ἔθνος διεφύλαξαν. μεῖ' ταῦτα καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ χαλκίδος ἡρῴδης τελευτᾷ, καταλιπὼν ἐκ μὲν τῆς ἀδελφιδῆς βερνίκης, δύο παῖδας, βερνικιανόν τε καὶ ὑρκανόν, ἐκ ἢ τῆς θεοτέρας μυριάμμης ἀριστόβουλον. τεθνήκει ἢ αὖτῷ καὶ ἕτερος ἀδελφὸς ἀριστόβουλος ἰδιώτης, καταλιπὼν ἰωτάπην θυγατέρα. ἔτοι μὲν ἦσαν ὡς θεοεῖπον, ἀριστοβούλῳ τὸ ἡρῴδου παῖδες. ἀριστόβουλος ἢ καὶ ἀλέξανδρος ἐκ μυριάμμης ἡρῴδῃ γεγόνεισαν, οὓς ὁ πατὴρ ἀπέκτεινεν. ἡ ἢ ἀλεξάνδρου γυνὴ, τῶν μεγάλης ἀρμενίας ἐβασίλευσε. μεῖ' ἢ τῶν ἡρῴδου τελευτῶν, ὃς ἦρξε τῆς χαλκίδος, καθίστησι κλαύδιος εἰς τὸν βασιλείαν τῶ θείου, τὸν ἀγρίππαν. ὑὸν ἀγρίππα. τῶν ἢ ἄλλης ἐπαρχίας ἀφαιρεῖται τὸ ὀπτιμοῦ ὑπὸ φιλεξάνδρου κύμανος, ἐφ' ᾧ θόρυβοί τε ἦρξαντο, καὶ φθορὰ πάλιν ἰουδαίων ἐγένετο.

Claudium ſecutos? maximè cùm habeamus Imperatorem quem in nulla re culpare poſſimus, & ad quem cuſtodiendum iuſtis magis allegationibus, quàm cum armis egredi debeamus. Hæc dicens, per mediam egreſſus eſt curiam, omnibus ſe militibus conſecutis. Hoc exemplo optimates deſerti, in magno metu eſſe cœperunt. ac deinceps videntes ſibi aduerſationem tutam non eſſe, ſicuti milites, ad Claudium tranſierunt. Occurrebant autem eis pro muris ſtrictis gladiis hi, qui fortunæ regis ambitioſiùs adulabantur: & penè accidit, vt progreſſi quinque interficerentur, ante ſcilicet quàm militum impetum Cæſar agnoſceret: niſi accurrens Agrippa, imminentis ei facinoris periculum nunciaſſet: dicens quòd niſi coercuiſſet exercitum, iam in ſanguinem ciuium furentem, confeſtim amiſſurus eſſet omnes per quos conſpicuum eſſet imperium, fierétque ſolitudinis Imperator. Hæc audiens Claudius, continuit militum impetum. Suſcepit autem in caſtris aduenientem ſenatum, & indulgenti honore complexus, egreſſus cum patribus confeſtim obtulit Deo hoſtias, vt mos eſt pro Imperio ſupplicari. Agrippam quoque protinus donat regno paterno vniuerſo, adiiciens ei etiam illam quæ Auguſtus Herodi donauerat, Trachonitidem ſcilicet & Auranitidem: prætet hæc autem aliud quoque regnum, quod Lyſaniæ vocabatur. Et populo quidem donationem hanc per edictum indicauit. Patribus antem præcepit, vt inciſam æreis tabulis in Capitolio collocarent. Donat autem etiam fratrem eius Herodem, qui gener eiuſdem erat, iunctus Berenicæ reginæ, Chalcidis. Opinione autem celerius Agrippæ dati regni cenſus maximus affluebat: qua ſanè pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, ſed talem murum Hieroſolymis circundare cœpit, qualis, ſi potuiſſet abſolui, irritam prorſus obſidionem Romanis oppugnantibus effeciſſet. Sed antequam impleret opus, deceſſit in Cæſarea. Regnauit autem annis tribus. Antè quoque cùm tetrarchiam regeret, aliis tribus annis tenuerat poteſtatem. Reliquit filias tres è Cypride natas, Berenicem, Mariamnem atque Druſillam: filium autem ex eadem ipſa coniuge, nomine Agrippam. qui cùm admodum paruulus eſſet, Claudius regnum in prouinciam redegit, in cuius procurationem miſſus eſt Ceſtius Feſtus: poſt hunc autem Tiberius Alexander: qui nihil de conſuetudine patria immutantes, gentem in pace tenuerunt. Poſt hæc verò & Herodes, qui regnabat in Chalcide, deceſſit, relinquens ex fratris quidem filia Berenice filios duos, Berenicianum & Hyrcanum: ex priore autem Mariamne Ariſtobulum. Alius quoque eius frater Ariſtobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filia Iopata. Hi quidem erant (ſicut diximus) liberi Ariſtobuli, qui fuerat Herodis filius. Alexander autem & Ariſtobulus nati fuerant Herodi è Mariamne, quos ipſe parens occidit. Alexandri autem poſteri in maiori Armenia regnauerunt.

Ant. lib. 19. cap. 5.

Ant. lib. 19. cap. 7. 8.

CAP. XX. De variis tumultibus in Iudæa & Samaria.

POst obitum autem Herodis, qui regnauit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in patrui sui regno constituit. Alterius autem prouinciæ susceptit curam post Alexandrum Cumanus, sub quo oriri cœperunt tumultus, & denuo Iudæos calamitas comprehendit. Conueniente quippe multitudine ad diem festum azymorum in Hierosolymam, stante cohorte Romana super porticum templi (armati quippe milites semper custodiebant festos dies, ne quid conuenientes populi nouare auderent) vnus è militibus reductis turpiter vestimentis inclinans posteriora sua vertit ad faciem Iudæorum: & ad hunc habitum vocem emittens similem succlamauit. Ob quod factum tota cœpit multitudo conqueri, ita vt circumstarent Cumanum, ad supplicium militem deposcentes. Ex his autem inconsulti iuuenes, & quasi natura apti ad seditiones mouendas, in rixam grauissimam prosiliebant: continuò quippe saxa rapientes, percutiebant milites. Tunc veritus Cumanus ne totius in eum vulgi impetus fieret, plures euocauit armatos: qui cùm essent porticibus immissi, metus grauis incidit Iudæis. statimque in fugam versi, relicto templo refugere cœperunt. Tanta autem per egressus de constipatione obtritio facta est, vt conculcatione mutua super decem millia hominum consumpta sint. Facta est autem vniuersæ genti luctuosa festiuitas, & planctus per domos singulas personabat. Successit autem huic calamitati latrocinantium tumultus. Iuxta Bethorō quippe, per viam publicam, Stephanus quidam seruus Cæsaris supellectilem quandam vehebat, quæ ab irruentibus latronibus direpta est. Cumanus autem ad inquisitionem mittens eos, qui in proximis vicis essent, vinctos ad se adduci iussit, obiiciens quòd latrones illos non comprehendissent: qua occasione quidam militum in vico quodam libros sacræ legis offensos discidit atque combussit. Iudæi autem quasi totam religionem inflammatam viderent, vndique confluxerunt: & velut machinamento aliquo, ita vi superstitionis attracti, omnes ad vnam euocationem ad Cumanum Cæsaream concurrunt: precantes vt militem, qui tantam contumeliam Deo legique eius intulisset, non relinqueret impunitum. Ad hæc ille (videbat enim multitudinem nequaquam quieturam, nisi aliqua esset satisfactione sedata) adiudicatum militem per medium populum ad supplicium iussit abduci: ficque Iudæi placatis animis recesserunt. Denuo autem Galilæorum & Samaritanorum conflictus exoritur. In vico enim quem Gænan vocant, qui est in magno Samariæ campo situs, quidam Galilæus de numero Iudæorum ad festiuitatem ascendens interficitur. Ad quod factum multi ex Galilæa regione concurrerunt, vt cum Samaritanis confligerent. Horum autem nobiliores conuenerunt ad Cumanum, rogantes, vt antequam grauis calamitas oriretur, transiret in Galilæam: & in eos qui autores essent homicidij, vindicaret. Cumanus verò his negotiis, quæ habebat in manibus postponens illorū petitiones, sine effectu precatores remisit. Nuncio igitur homicidio Hierosolymā, omnis multitudo commota est: & relicta diei solennitate, in Samariam vulgus impetum fecit sine vllo

Κεφάλαιον ι'.

Συνελιλυθότος γὰρ τοῦ πλήθους ὅπῃ τε ἑορτὴ τῆς ἀζύμων εἰς ἱεροσόλυμα, & ἡ ῥωμαϊκὴς ἀπειρὰς ὑπὲρ τὸ ἱερὸν στοὰ ἐφεστῶσης (ἔνοπλοι γὰρ αἰεὶ τὰς ἑορτὰς ἐφυλάττησαν, ὡς μή τι νεωτερίζοι τὸ πλῆθος συνθεσιμένον) εἷς τις τῶν στρατιωτῶν ἀπασυράμενος τὰ ἐδῆτα, καὶ καταπύψας ἀσχημόνως, προσεπέστρεψε τοῖς ἰουδαίοις τὰ ἕδρα, καὶ τῷ σχήματι φωνὴν ὁμοίαν ἐπεφθέγξατο. πρὸς τοῦτο πᾶν μὲν τὸ πλῆθος ἠγανάκτησε, καὶ κατεβόων τὸν κεκμῶτα, κολάζειν τὸν στρατιώτην. οἱ δὲ ἥ τε τῶν νήφοντες τῆς νέων, καὶ τὸ φύσει στασιῶδες ἐν τῷ ἔθνους, ἐχώρουν ὅπλα μάχιμα, λίθους τε ἁρπάσαντες, εἰς τοὺς στρατιώτας ἔβαλλον. & κεκμηκὼς δείσας μὴ τῶν λαῶν παντὸς ἐπ' αὐτὸν ὁρμὴ γένοιτο, πλείους ὁπλίτας μεταπέμπεται. τῆς δὲ τῶν στοᾶς ὀπτεχομένων, φόβος ἐμπίπτει τοῖς ἰουδαίοις ἀκατάσχετος, καὶ ξαπαντῶντες ἐν τῷ ἱερῷ διέφυγον εἰς τὴν πόλιν. τοσαύτη δὲ ἐκ τοῦ παραχρῆμα τὰς ἐξόδους βία συνωθουμένων ἐγένετο, ὡς τε πατηθέντας ἀπ' ἀλλήλων & συμπλακέντας, ὑπὸ τοὺς μυελοὺς ὑποθανεῖν. γένεσθαι δὲ τὴν ἑορτὴν πένθος μὲν ὅλῳ τῷ ἔθνει, θρῆνος δὲ καθ' ἑκάστην οἰκίαν. μεταλαμβάνει δὲ ταύτην τὴν συμφορὰν λῃστρικὸς ἄλλος θόρυβος. κατὰ γὰρ τὴν βαθυρὰν δημοσίαν ὁδὸν, στέφανός τινος δ' ἁλὸς καίσαρος ὑποσκήνιον κομιζομένου, διήρπασαν λῃσταὶ προσπεσόντες. κούμανος δὲ πέμψας, τοὺς ἐκ τῆς πλησίον κώμης δεσμώτας ἐκέλευσεν ἀπαγθῆναι πρὸς αὐτὸν, ὀπιγαλῶν ὅτι μὴ διώξαντες τοὺς λῃστὰς συλλάβοιεν. ἔνθα στρατιώτης τις, δρῶν ἔν τινι κώμῃ τὸν ἱερὸν νόμον, διέῤῥηξέ τε τὸ βιβλίον, καὶ εἰς πῦρ κατέβαλεν. ἰουδαῖοι δὲ ὡς ὅλης αὐτοῖς τῆς χώρας καταφλεγείσης συνεχύθησαν, καὶ καθάπερ ὀργάνῳ τινὶ τῇ δεισιδαιμονίᾳ συνελκόμενοι εἰς ἓν κήρυγμα, πάντες εἰς καισάρειαν ὅπῃ κεκμηκὼς συνέδραμον, ἱκετεύοντες τὸ ἔπος εἰς τὸν θεὸν καὶ τὸν νόμον αὐτῶν ὑπερβεισάντα μὴ ἀθεώρητον ἀτιμώρητον. ὁ δὲ, ἐ γὰρ ἠρεμήσειν τὸ πλῆθος, εἰ μὴ τύχοι παραμυθίας συνιδὼν, ἐξίησι προσάγειν τε τὸν στρατιώτην, καὶ διὰ μέσων τῶν αἰτωμένων ἀπαχθῆναι. τὸν δὲ θανάτῳ κελεύει. & ἰουδαῖοι μὲν ἀνεχώρουν. αὖθις δὲ γαλιλαίων, καὶ σαμαρέων γίνεται συμβολή.

Κεφάλαιον ια.

Κατὰ γὰρ τὴν γηραὰν καλουμένην κώμην, ἥτις ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κεῖται τῆς σαμαρείτιδος, πολλῶν ἀναβαινόντων ἰουδαίων ὅπῃ τὴν ἑορτὴν, ἀναιρεῖται τις γαλιλαῖος. πρὸς τοῦτο, πλείσοι μὲν & τῶν γαλιλαίας συνέδραμον, ὡς πολεμήσοντες τοῖς σαμαρεῦσιν. οἱ γνώριμοι δὲ αὐτῶν ἐλθόντες πρὸς κούμανον, ἱκέτευον, μὴ περιιδεῖν ἀπρακτοι πάθους εἰς τὴν γαλιλαίαν ἐξελαύνοντα, τιμωρήσασθαι τοὺς αἰτίους τοῦ φόνου. μόνως γὰρ ἂν οὕτως ἐξαλυθῆναι πρὸ πολέμου τὸ πλῆθος. κούμανος μὲν οὖν ἐν δευτέρῳ τὰς ἐκείνων ἱκεσίας τῶν ἐν χερσὶ πραγμάτων θέμενος, ἀπράκτους, ἀπέπεμψε τοὺς ἱκέτας. ἀγγελθὲν δὲ τὸ πάθος εἰς ἱεροσόλυμα τοὺς μὲν πλήθη συνετάραξε, & τῆς ἑορτῆς ἀφέμενοι πρὸς τὴν σαμάρειαν ὥρμησαν ἀσχαλῶντες. καὶ μετὰ τὴν ἀφ-

τῆς ἀρχόντων καταχοπὴ πειθόμενοι. τὸ λῃστρικὸν ὃ αὐτῆς Ἐλεάζαρος καὶ Ἀλέξανδρος ἦρχον, οἱ τοῖς ὁμόροις τῆς Ἀκραβατηνῆς τοπαρχίας ἐφεστηκότες, αὐτούς τε εὐθέως μυδήμιας ἡλικίας φονεύσαντες, καὶ τὰς κώμας αὐτῶν ἐμπρήσαντες. κοῦμανος δὲ ἀκούσας ταῦτα, ἵππον μίαν ἅλην ἱππέων καλουμένων σεβαστηνῶν, ἐξεβοήθει τοῖς πορθουμένοις, καὶ τῆς μὲν τῶν ἐλεάζαρον πολλοὺς μὲν συνέλαβε, πλείους δὲ ἀπέκτεινε. τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος τῆς πολεμεῖν τοῖς σαμαρεῦσιν ὡρμημένων, οἱ ἄρχοντες τῆς ἱεροσολύμων ἐπιφανείας ἐντὸς σάκκους ἀμπεχόμενοι, καὶ τέφραν τῆς κεφαλῆς καταχέοντες, ἱκέτευον ἀναχωρεῖν, καὶ μὴ δι' ἓν εἰς σαμαρεῖς ἅπασαν, ὅτι ἱεροσόλυμα ῥωμαίοις παρέξουσιν ἐλεῖν αὐτοὺς καὶ τὴν πατρίδα, καὶ τὸν ναὸν, τέκνα τε καὶ γυναῖκας ἰδίας, καὶ μὴ πάντα κινδυνεύειν δι' ἑνὸς ἐνδιαίτου γαλιλαίου ἀπολέσθαι. τούτοις πειθόμενοι οἱ ἰουδαῖοι, ἐλύθησαν. ἐτρέποντο δὲ πολλοὶ πρὸς λῃστείαν διὰ τὴν ἄδειαν. καὶ μετὰ πάσαν τὴν χώραν, ἁρπαγαί τε ἦσαν, καὶ τῆς θεραπόντων ἐπανάστασις. καὶ τῆς σαμαρέων οἱ δυνατοὶ, πρὸς νομίδιον κυαδρᾶτον, ὃς ἐπὶ συρίας ἡγεμὼν τῆς συρίας, εἰς συρίαν ἀπῳχωμένου, ὀλίγου πρὸ παρόδου τὴν χώραν λαβεῖν ἠξίουν. παρόντες δὲ καὶ οἱ γνώριμοι τῆς ἰουδαίων, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἰωνάθης υἱὸς ἀνάνου, κατάρξας μὲν ἔλεγον τῆς πρεσβείας σαμαρεῖς διὰ τὸν φόνον, αἴτιον δὲ τῆς ἀποβεβηκότων κινήσεων γεγονέναι, μὴ θελήσασι τοῖς αὐθέντας τῶν σφαγίων ἐκδοῦναι. κουαδρᾶτος δὲ τότε μὲν ἑκατέρους ὑπερτίθεται φήσας, ἐπειδὴν εἰς τοὺς τόπους ἀφίκηται, διαλύσειν ἕκαστα. αὖθις δὲ προελθὼν εἰς καισάρειαν, ἐκ τῶν κυμαίων ζωγρηθέντας, ἀνεσταύρωσε πάντας. ἐνθένδε τε εἰς λύδδαν ἀφικόμενος πόλιν, ἀκούσας τῆς σαμαρέων, καὶ μεταπεμψάμενος ὀκτωκαίδεκα τῆς ἰουδαίων, οἷς ἐπέπυστο μετασχηκέναι τῆς μάχης, πελέκει διεχρήσατο. δύο δὲ ἐτέροις τῆς δωματοπαίων, καὶ τοῖς ἀρχιερεῖς ἰωνάθῃ, καὶ ἀνανίᾳ, τούτῳ τοῦτον παῖδα ἄνανον, καὶ τινας ἄλλους ἰουδαίων γνωρίμους, ἀπέπεμψεν ὅτι κρίσεως, ὁμοίως δὲ καὶ σαμαρέων τοῖς ὑπατικωτάτοις. παρήγγειλε δὲ καὶ κουμάνῳ καὶ κέλευσε τῷ χιλιάρχῳ πλεῦσαι ὅτι ῥώμης, δώσοντας κλαυδίῳ λόγον ὑπὲρ τῆς γεγενημένων. ταῦτα διαθέμενος κατὰ λύδδαν ἀνέβαινεν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ καταλαβὼν τὸ πλῆθος ἄγοντα τὴν τῆς ἀζύμων ἑορτὴν ἀθορύβως, εἰς ἀντιόχειαν ἐπανῆει. κατὰ δὲ τὴν ῥώμην καῖσαρ ἀκούσας κουμάνου καὶ σαμαρέων, παρὼν δὲ καὶ ἀγρίππας ἐνθύμιον ἐποιήσατο ἰουδαίων, ἐπειδὴ καὶ κουμάνῳ πολλοὶ τῆς δυνατῆς παείσαντο, σαμαρέων μὲν κατηγόρους, ζῆν ἀνεῖλεν προστάξας τοῖς δωματοπάταις, κώμανον δὲ φυγαδεύσας, κέλερα δὲ δεσμώτην ἀναπέμψας εἰς ἱεροσόλυμα, ἀφανισθῆναι ἰουδαίοις πρὸς ἀπίαν ἐπέλθοντα, καὶ προειρήκει τὴν πόλιν, ὅτι τὴν παφαλὴν ἀποκοπήσας. μετὰ ταῦτα ἰουδαίοις μὲν ὕστερον, φήλικα τὸν πάλλαντος ἀδελφὸν ἐπέπεμπεν,

A duce, nec quicquam principum ſuorum retinenti acquieſcentes. Latrocinia autem eorum & tumultus, quidam Dinæi filius Eleazarus, & Alexander, principes erant: qui in Acrebatenæ regioni conterminos irruentes, promiſcuam edidêre cædem, & à nullius ætatis exitio temperantes, vicos etiam inflammauerunt. Cumanus autem hæc audiens, adduxit ſecum vnam equitum alam, quæ vocatur Sebaſtenorum, vt auxilio his qui vaſtabantur eſſet: ſicque eorum multos, qui Eleazarum erant ſecuti, comprehendit, plures quoque interfecit. Ad reliquam autem multitudinem, qui in vaſtandos Samaritanorum fines irruebant, principes gentis de Hieroſolymis occurrerunt: opertique ciliciis, & aſperſis cinere capitibus precabantur, vt ab incepto deſinerent: nec propter exercendam in Samaritas vltionem, ad Hieroſolymæ perniciem Romanos commouerent: miſererentur autem patriæ ſuæ atque templi, filiorúmque & coniugum proprianum: neque omnia pariter in diſcrimen adducerent, neque ob vnius Galilæi vindictam cuncta diſperderent. His acquieſcentes Iudæi, à negotio receſſerunt. Multi autem per idem tempus in latrocinia conſpirabant: ſicut ferè ſolet inſolentia creſcere rebus quietis: per quæ in omni regione agebantur rapinæ: & audaciſſimus quiſque reliquis vim affere bat. Tunc Samaritarum primates ad Numidium Quadratum, qui Syriam procurabat, Tyrum venerunt, vindicari de his, qui regionem eorum deprædati fuerant poſtulantes. Præſto autem fuerant etiam Iudæorum nobiles: & Ionathas filius Anani, princeps ſacerdotum, obiecta diluens allegabat, initium quidem tumultus Samaritas fuiſſe, qui primi homicidium perpetraſſent: cauſam tamen calamitatum poſtea ſecutarum præbuiſſe Cumanum, qui inter principia autores cædis noluiſſet vlciſci. Tunc Quadratus vtramque partem interim diſtulit, dicens ſe cùm ad ipſas regiones veniſſet, diligenter ſingula inquiſiturum: deinceps verò progreſſus Cæſaream, eos omnes quos Cumanus viuos ceperat, in crucem ſuſtulit. Inde cùm Lyddam veniſſet, denuo audiuit Samaritanorum querelas, & accitos Iudæorum decem & octo viros, quos cognouit pugnæ fuiſſe participes, ſecuri percuſſit. Duos autem principes ſacerdotum, Ionatham & Ananiam, eiúſque filium Ananum, & nonnullos alios Iudæos nobiles ad Cæſarem miſit: ſimiliter autem & Samaritarum nobiliſſimos quoſque. Præcepit etiam Cumano, & Celeri tribuno, Romam nauigare reddituros Claudio rationem pro his quæ in regione geſſerant. His ita compoſitis à Lydda aſcendebat Hieroſolymam: & inueniens multitudinem feſtiuitatem azymorum celebrantem ſine vlla conturbatione, Antiochiam rediit. Romæ autem Cæſar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autem etiam Agrippa, Iudæorũ cauſam magna contentione defendens: ſiquidem & Cumano multi potentium aderant) pronuncians aduerſus Samaritas, tres eorum nobiliſſimos iuſſit interfici. Cumanum autem in

exilium deportari. Celerem autem tribunum vinctum Hieroſolymam miſſum, Iudæis ad ſupplicium tradidit, vt per vrbem tractus, capite plecteretur. Poſt hæc Felicem Pallantis fratrem miſit ad Iudæos,

qui & eorum prouinciam cum Samaria & Galilæa curaret. Agrippam verò de Chalcide in regnum maius transtulit, tradens ei illam quoque prouinciam, quæ Felicis fuisset. Erat autem ista Trachonitis & Batanæa & Gaulanitis. Addidit autem regnum etiam Lysaniæ, & tetrarchiam quam Varus rexerat. Ipse autem per annos tredecim, menses octo, dies triginta administrato imperio, decessit, successorem regni Neronem relinquens, quem suadelis Agrippinæ vxoris suæ in imperium cooptauerat: & quidem cùm legitimum haberet filium Britannicum ex Messalina natum, priore scilicet coniuge, & Octauiam filiam, quam ipse priuigno collocarat Neroni. Susceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem quemadmodum per magnitudinem felicitatis & opum, abusus sit fortuna: & qualiter fratrem suum, atque vxorem, matrémque interfecerit, post quos in omnes proximos immanitatem suam cõuertit, atque vt ad vltimum per amentiam ad histrionũ opera scenámque peruenerit, quoniam scio esse narratione molestum, silentio præterire melius puto.

A τὸ γαλιλαίας καὶ σαμαρείας καὶ περαίας. ἐπὶ δὲ τοῦ χαλκίδος, ἀγρίππαν εἰς μείζονα βασιλείαν μεταθησι, δοὺς αὐτῷ τὴν τε φιλίππου γλωμένην τετραρχίαν. αὕτη δὲ ἦν βαταναία καὶ τραχωνίτις καὶ γαυλανίτης. προσέθηκε δὲ τὴν τε λυσανίου βασιλείαν, καὶ τὴν ἀφ' ὑμῶν γλωμένην ἐπαρχίαν. αὐτὸς δὲ διοικήσας τὴν ἡγεμονίαν ἔτεσι ξ καὶ η. μησὶν ὀκτὼ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις, τελευτᾷ, καταλιπὼν νέρωνα τὸν ἀρχῆς διάδοχον, ὃν τῆς ἀγρίππινης τοῦ γυναικὸς ἀπάτῃς, ὅτι κληρονομίᾳ τῆς ἀρχῆς εἰσεποιήσατο, καίπερ υἱὸν ἔχων γήσιον βρεττανικὸν ἐκ μεσσαλίνης τῆς πρώτης γυναικός, καὶ ὀκταυίαν θυγατέρα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ζευχθεῖσαν νέρωνι. γεγόνει δὲ αὐτῷ καὶ ἐκ πεπίνης ἀντωνία.

B

C

Κεφάλαιον κϚ.

Ὅσα μὲν ἐν νέρωνι δι' ὑπερβολὴν διαφορίας τοῦ καὶ πλούτου παραφρονήσας ἐξύβρισεν εἰς τὸν τύχλιον, ἡνίκα τρόπον τὸν τε ἀδελφὸν καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν μητέρα διεξῆλθεν, ἀφ' ὧν εἰς τοὺς συγγενεστάτους μετήνεγκε τὴν ὠμότητα, καὶ ὡς τελευταῖον ὑπὸ φρενοβλαβείας ἐξώκειλεν εἰς σκηνικὸν, καὶ διατεθεν, ἐπιδὴ δι' ὅλων πᾶσιν ὁξὶ παραλείψω. ξέψομαι δὲ ὅτι τὰ ἰουδαίους καθ' αὐτὸν γλωμένα. τὰ μὲν ἐν μικρᾷ ἀρμηνίαν, διδωσι μὲν βασιλεῖ ἀρισοβούλῳ τοῦ ἡρώδου. τῇ δὲ ἀγρίππα βασιλεία, τέσαρας πόλεις προσέθησι σὺν τοπαρχίαις, ἄβιλαν μὲν καὶ ἰουλιάδα καὶ τὴν περαίαν, ταριχαίας δὲ καὶ τιβεριάδα τῆς γαλιλαίας. εἰς δὲ τὸν λοιπὸν ἰουδαίαν, φίλικα κατέστησεν ὀλίγοπον. ἔθετο τὴν ἀρχιλῃσὼ ἐλεάζαρον ἔτεσιν εἴκοσι τὸν χώραν διοικήσαντα, καὶ πολλοὺς τοὺς σὺν αὐτῷ ζωγρήσας, αἰχμαλωσίαν εἰς ῥώμην. τὸν δὲ εἰκὰς αὐραθέντων ὑπ' αὐτοῦ λῃστῶν, καὶ τὸν ὅτι κοινωνίᾳ φωραθέντων οἷς ἐπόλασεν, ἄφεσίν τε πλῆθος ἐδω.

D

Κεφάλαιον κγ'.

Καθαρθείσης δὲ τῆς χώρας, ἕτερον εἶδος λῃστῶν ἐν ἱεροσολύμοις ὑπεφύετο, οἱ καλούμενοι σικάριοι, μεθ' ἡμέραν καὶ ἐν μέσῃ τῇ πόλει φονεύοντες ἀνθρώπους. μάλιστα δὲ ἐν ταῖς ἑορταῖς, μισγόμενοι τῷ πλήθει, καὶ τὰ ἐσθήσεσιν ὑποκρύπτοντες μικρὰ ξιφίδια, τούτοις ἔνυπλον τοὺς ἀλλοφύλους, ἔπειτα πεσόντων, μέγας ἐγίνοντο τοῦ ἐπαγανακτούντων οἱ περφονεύοντες, διὸ καὶ παντάπασιν ὑπ' ἀξιοπιστίας ἦσαν ἀνεύρετοι. πρῶτος μὲν ἦν ὑπ' αὐτῶν ἰωνάθης ὁ ἀρχιερεὺς ἀνασφάζεται. μεθ' ὃν καθ' ἡμέραν ἀπηρεμοῦντο πολλοί, καὶ τῶν συμφορῶν ὀφόβος ἦν χαλεπώτερος, ἐκάστῳ καθάπερ ἐν πολέμῳ, καθ' ὥραν τὸ θανάσιμον προσδοκῶντι. προεπισκοπεῖν δὲ πόρρωθεν τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ μηδὲ τοῖς φίλοις πρόσωπον ἐπὶ πίστει ἦν, ἐν μέσαις δὲ τοῦ ἀνοίαις, καὶ τοῦ φυλακῆς ἀπῆν τὸ. τούτου τῶν ὀπιθυλάκων τὸ τάχος ἦν, καὶ τῆς λαθεῖν ἡ τέχνη. συνέκλεπτε δὲ πρὸς τούτοις εἶφος ἕτερον πονηρὸν, χρεῖ μὲν καθαρώτερον, τοῦ γνώμης δὲ ἀσεβίστερον, ὅπερ μόλις ἦν τὸν τῶν σφαλέων, τοῦ διάνοιαν τὸ πόλεως ἐλυμήνατο. πλάνοι γὰρ ἄνθρωποι, καὶ ἀπατεῶνες, προσχήματι θειασμοῦ, νεωτερισμοὺς καὶ μεταβολὰς πραγματευόμενοι, διάνοιαν τὸ πλῆθος ἀπέπεισον, καὶ προσῆγον εἰς τὴν ἔρημίαν, ὡς ἐκεῖ τὸ θεῖ δείξαντος αὐτοῖς σημεῖα ἐλευθερίας. ὅτι τούτοις

E

F

G

CAP. XXII. De tumultibus in Iudea sub Felice. *Ant. lib. 20. cap. 11.*

COnuertar autem ad narranda quæ ab eo aduersus Iudæos gesta sunt. Minorem igitur Armeniam regnandam Aristobulo dedit, Herodis filio. Regno autem Agrippæ quatuor vrbes addidit cum agris ad singulas pertinentibus: in Peræa scilicet regione, Abilam & Iuliadem: in Galilæa autem Tarichæam & Tiberiadem. Reliqua autem Iudææ Felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per viginti annos regionem fuerat depræda tus, aliósque cum eo multos cepit, vinctósque Romam misit: aliorúmque quos in crucem sustulit, latronum vel in communione sceleris deprehensorum popularium, fuit penè innumerabilis multitudo. Sic autem regione purgata, aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebatur. Hi autem sicarij vocabantur, die claro & in media ciuitate passim quosque interficientes. Potissimùm verò diebus solennitate festiuis immiscebantur vulgo, sicas sub veste gestantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionem manebant, diúque latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autem quotidie plurimi cædebantur, atque ipsis calamitatibus molestior timor ciuitatem premebat: sicut enim in medio bello per singula momenta omnes mortem operiebantur. Circumspiciebant autem eminus quosque appropinquantes: & neque amicis suis fidere poterant, dum tamen in mediis suspicionibus atque custodiis nihilominus interficerentur. Tanta erat latrocinantium temeritas, & ars quædam latendi. Ad hæc autem alia etiam malorum collectio facta est, cæde quidem abstinentium, sed consiliis magis impiorum, quæ pars non minus quàm sicariorum felicitatem vrbis statúmque corrupit. Seductores namque homines & circumuentores, sub specie religionis nouis rebus studentes, vulgus insanire fecerunt. nam in solitudines egrediebantur, promittentes Deum signa eis ostensurũ libertatis. Contra quos

ὁ φῆλιξ,

ὁ φῆλιξ, ἰδὼν γὰρ ἄφοβος ἐς τὴν καταβολὴν, πέμψας A
ἱππεῖς καὶ πεζοὺς ὁπλίτας, πολὺ πλῆθος διέφθειρε.
μείζονι δ' ταύτης πληγῇ ἰουδαίους ἔπαιωσεν ὁ αἰγύπτιος
ψευδοπροφήτης. ὑποδεξαμένους γὰρ εἰς τὴν χώραν,
ἄνθρωπος γόης, καὶ προφήτου πίστιν ὑπισχνούμενος εἶναι, πε-
ρὶ ἑξακισχιλίους μὲν ἀθροίζει τῶν ἀπατεώνων. ἐξαγα-
γὼν δ' αὐτοὺς ἐκ τῆς ἐρημίας εἰς τὸ ἐλαιῶν καλούμενον
ὄρος, ἐκεῖθεν οἷός τε ἦν εἰς ἱεροσόλυμα παρελθεῖν
βιάζεσθαι, καὶ κρατήσας τῆς τε ῥωμαϊκῆς φρουρᾶς, καὶ B
τοῦ δήμου, τυραννεῖν, χρώμενος τοῖς συνεπαναστᾶσι δο-
ρυφόροις. φθάσας δ' αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν φῆλιξ, ὑπαντιά-
σας μετὰ τῶν ῥωμαϊκῶν ὁπλιτῶν, καὶ πᾶς ὁ δῆμος συνε-
φήψατο τῆς ἀμυνῆς, ὡς τε συμβολῆς γενομένης, τὸν
μὲν αἰγύπτιον φυγεῖν μετ' ὀλίγων, διαφθαρῆναι δὲ
πλείους τῶν σὺν αὐτῷ, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος σπεσθαι
ὅπῃ τὴν αὐτὸν, ἕκαστον ἀγαλαθεῖν. κατὰ μέρη δὲ
καὶ τοῦτον, ὥσπερ ἐν νοσοῦντι σώματι, πάλιν ἕτερον
μέρος ἐφλέγμαινεν. οἱ γὰρ λῃσταὶ καὶ λῃστρικοὶ συνα- C
χθέντες πολλοὺς εἰς ὑπόνοιαν ἤγαγον, καὶ πρὸς ἐλευθε-
ίαν παρεκάλουν, θάνατον ὑπειπόντες τοῖς πειθαρ-
χοῦσι τῇ ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ, καὶ πρὸς βίαν ἀφαιρε-
θήσεσθαι λέγοντες, τοὺς ἑκουσίως δουλεύειν προαι-
ρουμένους. μεριζόμενοι γὰρ εἰς τὰς χώρας καὶ λό-
χους, διήρπαζόν τε τὰς τῶν δυνατῶν οἰκίας, καὶ αὐ-
τοὺς ἀπέκτεινον, καὶ τὰς κώμας ἐνεπίμπρασαν. ὡς τε
τῆς ὑπονοίας αὐτῶν, πᾶσαν τὴν ἰουδαίαν ἀναπίμπλα- D
σθαι. καὶ δὴ μὲν ὁ πόλεμος καθ' ἡμέραν ἀερρίπιζε-
το. ἑτέρα δ' ταραχὴ συνίσταται φοβερωτέρα, τῶν
ἀναμεμιγμένων ἰουδαίων πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ σύνοι-
κα σασασάντων. οἱ μὲν γὰρ ἡγίουν, σφετέραν εἶναι τὴν πό-
λιν, ἰουδαίων γενομένην τὸν κτίσαντα αὐτὴν λέγοντες, ἐπεὶ
καὶ ἡρώδης ὁ βασιλεύς. οἱ δὲ ἕτεροι, τὸν οἰκιστὴν μὲν
ὁμολογοῦσιν ἰουδαῖον, αὐτὴν μέντοι γε τὴν E
πόλιν ἑλλήνων ἔφασαν. καὶ γὰρ ἂν ἀνδριάντας καὶ ναοὺς
ἐγκαθιδρύσαι, ἰουδαίοις αὐτὴν ἀνατιθέντα. ἐξ ταῦ-
τα μὲν ἠμφισβήτουν ἑκάτεροι. ἔρριπτον δὲ αὐτοῖς
τὸ φιλόνεικον εἰς ὅπλα, καθ' ἡμέραν οἱ θρασύτεροι
παρ' ἀμφοῖν προερπόντων ὅπῃ μάχοιτο. ὅτε γὰρ ἰουδ-
αίων οἱ γεραιοὶ τοῖς ἰδίοις στάσιας ἀπέχειν, οἷόν τε
ἦσαν, καὶ τοῖς ἕλλησιν ἄρχος ἐδόκει ἰουδαίων ἐλαττοῦ-
σθαι. προεῖχον δ' οἱ μὲν πλούτῳ καὶ σωμάτων ἀλκῇ.
τὸ δ' ἑλληνικὸν τῇ τῶν τῆς στρατιωτῶν ἀμυνῇ. τὸ γὰρ F
πλέον ῥωμαίοις τῆς ἐκεῖ δυνάμεως ἐκ συρίας εἰσὶ
κατειλεγμένων, καὶ καθάπερ συγγενεῖς, ἦσαν εἰς τὰς
βοηθείας ἕτοιμοι. τοῖς γε μὴν ἐπάρχοις φρουρὴς εἶναι
στέλλειν τὰ τάγματα, καὶ τοὺς μαχιμωτέρους ἑκατέρω-
θεν ἀεὶ συλλαμβάνοντας ἐπόλαζον μέσους καὶ δι-
σσοῖς. ἐ μὴν τὰ πάθη τῶν συλλαμβανομένων ἐπεποίθ
τοῖς καταλειπομένοις ἀνακοπὴν ἢ δίος, ἀλλ' ὡς μᾶλ-
λον παρωξύνοντο πρὸς τὴν στάσιν. νικῶντας δὲ ποτε G
τοὺς ἰουδαίους, παρελθὼν εἰς τὴν ἀγορὰν ὁ φῆλιξ, μὴ
ἀπειλῆς ἐπίλυσιν ἀναχωρεῖν. τῶν δὲ μὴ πειθομέ-
νων, ὑπιπέμψας τοὺς στρατιώτας, ἀναιρεῖ συχνούς.
ὧν διαρπαγὴν συνέβη καὶ τὰς οὐσίας. μηνύσεως
δὲ τῆς στάσεως, ὑπλέξας ἑκατέρωθεν τοὺς γνωρί-
μους, ἔπεμψε πρέσβεις ὑπὲρ νέρωνα, διαλεξομένους
πρὸς τὴν δίκην.

Felix (videbantur quippe fœmina defectionis esse) mittens equites atq; pedites armatos, magnam multitudinem interfecit. Maiore autem plaga Iudæos afflixit Ægyptius quidam pseudopropheta. Adeuntes quippe in promtiam, magnus cùm esset, prophetæ opinionem sibi arrogans, triginta fermè millia hominum congregauit, quos vana seductione deceperat. Et circumducens eos de solitudine in montem, qui vocatur Oliuarum, inde ad Hierosolymam nitebatur ascendere: depulsóque Romanorum præsidio, in populares exercere dominationem. Vtebatur autem stipatoribus, qui ad id facinus conuenerant. Præuidit sanè eius impetum Felix, & occurrens cum ipsis Romanis armatis, quos etiam Iudæorum reliqua multitudo iuuabat, iniit conflictum. Et Ægyptius quidem cum paucis fugit. Plurimi autem, qui cum ipso fuerant comprehensi atque vinculis traditi sunt. Reliqua verò multitudo in regiones proprias dispersa est. Compressis verò his etiam, sicut ferè in ægro corpore, rursus pars altera tumescebat. Magi enim quidam & latrones collecti, multis afflictionem inducebant: & quasi ad libertatem vocabant mortem apertissimam comminantes his, qui Romanorum principatui obedire voluissent: vt vel reluctantes auerterent eos, qui spontaneam ferrent seruitutem. Dispersi ergo per totam regionem diripiebant quorumque potentium domos, eósque insuper trucidabant: inflammabant etiam vicos, ita vt desperatione eorum tota Iudæa protinus impleretur. Et hoc quidem bellum indies ingrauescebat. Alter autem tumultus ortus est circa Cæsaream, inter Iudæos scilicet, qui ibi permixti habitabant, & Syros, seditione commota. Hi siquidem postulabant, vt eorum fieret ciuitas, Iudæum eius fuisse conditorem dicentes: erat autem rex Herodes. Æmuli verò conditorem quidem confitebantur Iudæum, ipsam verò ciuitatem fuisse gentilium vindicabant. Neque enim illic statuas & fana potuisse constitui, si ad Iudæos eam conditor pertinere voluisset. Ob has ergo causas inter se populus vterque iurgabat. Procedebat autem vsque ad arma contentio, & quotidie ad confligendum audaces quique partis alterutræ prosiliebant. Neque enim Iudæorum seniores cohibere tumultus gentis suæ poterant: & Græcis turpissimum videbatur, Iudæis inferiores videri. Præstabant autem hi quidem diuitiis & corporum viribus. Græci verò auxilio militum: magna siquidem pars Romanæ manus, de Syria illò fuerat congregata: & quasi cognati, ad auxiliandum parati erant Syris. Præfecti autem militum curabant comprimere tumultum: & pugnaces quosque comprehensos, taureis vlciscebantur ac vinculis. Nec tamen supplicia comprehensorum, impedimentum aut timorem reliquis inferebant: imò magis hoc ipso in seditionis irritabantur augmentum. Tunc demum Felix minaci edicto præcepit contumaces quosque vrbe discedere: non parentium autem immissis militibus interfecit non paucos, quorum etiam bona direpta sunt. Manente autem seditione, nobiles vtriusque partis electos, legatos misit ad Neronem, de iure disceptaturos.

Act. lib. 20. cap. 12.

Succeſſit autem ei Feſtus, & hos qui maximè infeſtabant prouinciam ſolicitè perſecutus: latronum plurimos comprehendit atque interfecit.

CAP. XXIV. De præſidibus Iudææ Albino & Floro. *Ann. lib. 20. cap. 15.*

VErùm ſucceſſor eius Albinus non eodem modo negotiis præfuit, neque enim fuit aliqua malignitatis ſpecies, quam ille præterierit. Denique non ſolùm cauſis ciuilibus furabatur & diripiebat bona ſingulorum, neque ſolùm tributorum additamentis in commune gentem grauabat: ſed etiam quos ob latrocinia decuriones ciuitatum comprehenderunt, vel qui à prioribus iudicibus in cuſtodiis erant relicti, accepta à cognatis eorum pecunia, liberauit: & is ſolùm qui non dediſſet, in carceribus quaſi nocentiſſimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoque quires nouare cupiebant, in Hieroſolymis creſcit audacia. Ex quibus ſanè, qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, vt eis tumultum mouentibus non indignaretur: pars autem popularis quæ non ſatis gaudebat quiete, Albini participibus iungebatur. Vnuſquiſque ergo improborum cohorte propria circundatus, ipſe quidem inter cæteros quaſi princeps latronum & tyrannus eminebat: ſtipatoribus verò ſuis ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita fiebat, vt hi quidem quorum vaſtabantur domus, tacerent: illi autem qui extra incommodum ſtetiſſent, metu ne ſimilia paterentur, etiam officiis ambirent eos, quos conſtabat dignos eſſe ſuppliciis. In commune autem omnium fuit intercepta fiducia. & erat tunc multiplex dominatio, & temna captiuitatis futuræ iam ab illo tempore ſpargebantur. Cùm ſanè eiuſmodi morum fuiſſet Albinus, tamen ſuccedens ei Geſſius Florus, optimum eum per comparationem ſui fecit videri. Ille ſiquidem plura occultè & cum fraude nocuerat: Geſſius verò iniquitates ſuas in vniuerſam gentem, tam palàm quaſi gloriaretur exercuit: ac velut non ad regendam prouinciam, ſed ad damnatorum pœnas carnifex miſſus, neque rapinarum vllum modum, neque afflictionum prætermiſit. In miſeris autem crudeliſſimus erat, in turpibus verò impudentiſſimus. Neque enim quiſquam illo amplius offendit fallacia veritatem, neque commentus eſt callidiores nocendi vias. Huic ſiquidem viritim illatis diſpendiis lucra quærere exiguum viſum eſt: ſed totas ſimul deſpoliabat vrbes, & labes populis inferebat, tantùm non voce per totam regionem edicens, liberum eſſe omnibus latrocinari, dum ipſe prædarum acciperet portionem. Denique ob illius auaritiam contigit totam penè deſeri regionem, ita vt plurimi ſedes patrias relinquentes, ad externas prouincias commigrarent. Donec autem in Syria Ceſtius Gallus prouinciam regebat, neque auſus quiſpiam Iudæorum eſt aduerſus Florum ad eum mittere legatos. Cùm verò inſtante azymorum ſolennitate ipſe Hieroſolymam veniſſet, occurrens multitudo, quæ facilè tricies centenorum millium fuit, precabatur, vt gentis ſuæ calamitatibus ſubueniret, & peſtem illam prouinciæ Florum, vt eiiceret clamitabat. Qui tamen cùm ſub populi ore eſſet, & Gallo aſſiſteret, non ſolùm nihil mouebatur, ſed voces illas etiam deridebat. Ceſtius tamen compeſcens impetum populi, & edicens quod deinceps placatiorem eis Florum redderet, regreſſus eſt

Ann. lib. 20. cap. 1.

Κεφάλαιον κδ'.

Διαδέξαμενος ὁ Φῆστος τούτῳ τὴν ἐπιτροπὴν φῦλον, τὸ μάλιστα λυμαινόμενον καὶ χώραν ἐπαξίων. τοὺς γοῦν λῃστὰς συνέλαβε τοὺς πλείστους, καὶ διέφθειρεν ἐν ὀλίγοις. ἀλλ' οὐκ ὀκνῶν φῆσαι ἀλβῖνος ἐκ παντὸς ἔδοκει τὸ ἀσύμφορον ἐξηνέσατο τὸ ἀνεπιμέλητον. ἐν ἓσι δ' ἦν ἃ μὲν κακουργίας ἰδίαν παρέλιπεν. ἃ μόνον γοῦν οἱ τοῖς πολιτικοῖς ἀδικήμασιν ἐπλεῖστα καὶ διήρπαζε καὶ ἐκάστων οὐσίαν, εἰ δὲ τὸ τῶν ἐθνῶν ἐβάρει ταῖς εἰσφοραῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπὸ λῃστείᾳ διαλημφθέντας ὑπὸ τῶν παρ' ἑκάστοις βουλῆς, ἢ τῶν ἀνεπόπτων ὑπεξόπων, ἀπελύτρου τοῖς συγγενέσι, καὶ μόνος ὁ μὴ δοὺς, τοῖς δεσμωτηρίοις ὡς πτωχὸς ἐγκατελείπετο. τολμηρῶτατα καὶ τῆς νεωτερίζειν βουλομένου ἐν ἱεροσολύμοις, ἐθάρσησεν αἱ τόλμαι, καὶ χρήματα μὲν οἱ δυνατοὶ τὸν ἀλβῖνον ἀνεσκελάμβανον, ὡς τι τῇ στασιάζειν αὐτοῖς παρέχειν ἄδειαν. τῷ δημοτικῷ δ' τὸ μὲν χαίρειν ἡσυχία πρὸς τοὺς ἀλβίνου κοινωνοὺς ἀπέκλινεν. ἕκαστος δὲ τῶν πονηρῶν, ἴδιον σῖφος ὑπεζωσμένος, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ἀρχιλῃστὴς ἢ τύραννος ἀνεμέσιχεν ἐν τῇ λόχῃ. τοῖς ὑπηρετοῦσι δ', πρὸς ἁρπαγὰς τῶν μετοίκων κατεχρῆτο. συνέβαινε δ', τοὺς μὲν ἀφηρημένους ὑπ' ὠμῶν ἀγανακτεῖν ἐκεῖνα, σιωπᾶν. τοὺς ἄπληκτος δ', δίκην τῶ μὴ τὰ αὐτὰ παθεῖν, καὶ κολακεύειν καὶ ἄξιον κολάσεως. καθόλου δ' ἡ μὲν παῤῥησία πάντων ἀφειλκύσατο, τυραννὶς δ' ὑπὲρ πλειόνων, καὶ τὰ ἀνίαματα τῆς μελλούσης ἀλώσεως ἐν τότε τῇ πόλει κατεβάλλετο. τοῦτον δ' ὅπως τὸν ἀλβῖνον, ἀπέδειξεν ὁ μὴ τοῦτον ἐλθεῖν χάριτος φλαθέως, ἀγαθώτατον καὶ σύνεσιν. ὁ μὲν γε λάθρᾳ τὰ πολλὰ, καὶ μεθ' ὑποστολῆς ἐκακούργησε. γέστιος δὲ τὰς εἰς τὸ ἔθνος ἀδικομίας ὑπερβάλλων, καὶ ὥσπερ ὅπλ τιμωρίᾳ κατακείμενον πεμφθεὶς δῆμος, ὅτε ἁρπαγῆς τινὰ ζόπον, ὅτε αἰκίας παρέπεμπεν. ἐν δ' ἐν τοῖς ἐλευθέροις, ὠμότατος, ἐν δὲ τοῖς αἰχμαλώτοις, ἀναισχύντατος. ὅτε δ' ἀπλοΐα τις ἀπιστίαν τῆς ἀληθείας κατέχειν, ὅτε δὲ τῷ παυσαργεῖν δολιότερος ὁδοὺς ἐπενόησεν. ὧν τὸ μὲν κατ' αὐδένα κερδαίνειν, μικρὸν ἐδόκει. πόλεις δ' ὅλας ἐξεδίδυσκε, καὶ δήμους ἀθέους ἐλυμαίνετο, καὶ μόνον οὐκ ἐκήρυττεν ἀνὰ τὴν χώραν πᾶσιν ἐξεῖναι λῃστεύειν, ἐφ' ᾧ μέρος αὐτὸς λήψεται τῆς λαφύρων. δῆλον γοῦν τὴν ἐκείνου πλεονεξίαν, πάσας ἐρημωθείσας συνέβη τὰς τοπαρχίας, καὶ πολλοὺς τῆς πατρίδων ἐθῶν ἐξαναστάντας, φυγεῖν εἰς τὰς ἀλλοδαπὰς ἐπαρχίας. μέχρι μὲν οὖν ἐν συρίᾳ κέστιος γάλλος τὴν ἀρχιδιάκονον ἐπαρχίαν, οὐδὲ ἀνασκοπεῖσθαί τις ἐτόλμησε πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τῷ φλώρῳ. ὡς δ' ἀναβαίνομεν εἰς ἱεροσόλυμα, τῆς τῶν ἀζύμων ἑορτῆς ἐνεστώσης, ἐπεισε ὁ δῆμος ἐν ἐλάττοσι τεσσαράκοντα μυριάσιν, ἐκέκραγον ἐλεῆσαι τοὺς τῶ ἔθνους συμφορᾶς, καὶ τὸν λυμεῶνα τῆς χώρας φλάθεν ἐκπορίσασθαι. ὁ δ' παρὼν, καὶ τῇ κέστιᾳ παρεστὼς, διεχλεύαζε τὰς φωνάς. ὅτε μὲν γὰρ κέστιος τὸν ὁμιλοῦντα τῶ πλήθους κατασείλας, καὶ δοὺς ἔμφασιν, ὡς πρὸς τὸ μέλλον αὐτοῖς τὸν φλάθεν κατασπάσεσθαι μετελεύσεσθαι, ὑπέστρεψεν

εἰς αὖ-

εἰς ἀντιόχειαν. προπέμπει δ' αὐτὸν μέχρι καισαρείας Φλῶρος ἐξαπατήσας, καὶ πόλεμον ἤδη τοῖς ἔθνεσι θυμούμενος ἐποίζετο, ᾧ μόνῳ συκρύψειν τὰς αὐτοῦ παρανομίας ὑπελάμβανεν, εἰρήνης μὲν γὰρ ὄσης, κατηγόρους ἕξειν ὅπη καισαρεῖς ἰουδαίους προσεδόκα. προσμαθυσάμενος δ' ὅπως ἂν αὐτῷ, τῷ μείζονι κακῷ προαπάσειν τὸ ἔλεσσον αὐτοῦ δοκοῦν μεῖζον. ὁ μὲν δὴ ὡς ἀποδραμὼν τὸ ἔθνος, καθ' ἡμέραν ἐπέτεινεν αὐτοῖς τὰς συμφοράς.

Κεφάλαιον κε'.

ΕΝ δὲ τούτῳ οἱ καισαρείων ἕλληνες, νικήσαντες πρότερον τὴν πόλεως ἀρχεῖον, τὰ τε κείσεως ἐκόμισαν γράμματα, καὶ προσελάμβανε τὴν ἀρχὴν ὁ πόλεμος, δωδεκάτῳ μὲν ἔτει τῆς νέρωνος ἡγεμονίας, ἑπτακαιδεκάτῳ δὲ τοῦ ἀγρίππα βασιλείας, ἀρτεμισίου μηνός. πρὸς δὲ τὸ μέγεθος τῆς ἐξ αὐτοῦ συμφορᾶς, οὐκ ἀξίαν ἔχειν προφασιν. οἱ γὰρ ἐν καισαρείᾳ ἰουδαῖοι, συναγωγὴν ἔχοντες πλησίον χωρίον, ἐπὶ διακοσίοις ἔτεσι τοῖς ἕλλησι καισαρεῦσι, πολλάκις μὲν κτήσασθαι τὸν τόπον ἐσπούδασαν, πολλῷ πολλαπλασίονα τῆς ἀξίας διδόντες. ὡς δὲ μηδὲν τῶν δεήσεων, πρὸς ὑπερηφανίαν ἐπὶ τῷ προσωκοδόμει τὸ χωρίον ἐκεῖνος, ἐργαστήρια κατασκευαζόμενος, στενὴν δὲ καὶ παντάπασι διαφθορὰν παρεῖδον ἀπέλιπεν αὐτοῖς, τὸ μὲν πρῶτον οἱ θερμότεροι τῶν νέων προπηδῶντες, οἰκοδομεῖν ἐκώλυον. ὡς δὲ τύπος ἐπῆρε τὸν βίαν Φλῶρος, ἀμηχανοῦντες οἱ δυνατοὶ τῶν ἰουδαίων, συνῆσαν οἷς ὁ ταλαῖος ἰωάννης, πείθουσι τὸν Φλῶρον ἀργυρίου ταλάντοις ὀκτώ, διακωλύσαι τὸ ἔργον. ὁ δὲ πρὸς μόνον τὸ λαβεῖν ὑποχόμενος πάντα συμπράξειν, λαβών, ἔξεισι τῆς καισαρείας εἰς σεβαστὴν, καὶ καταλείπει τὴν σπουδὴν αὐτοῦ ἐξόν. ὥσπερ ἄδειαν πεπορισμένος ἰουδαίοις τοῦ μάχεσθαι. τῇ δὲ ὀπίσω ἡμέρᾳ ἑβδομάδος οὔσης. τῶν ἰουδαίων εἰς τὴν συναγωγὴν ἀθροισθέντων, σασιασὴς τις καισαρεὺς χάλκεον καταστρέψας, καὶ πρὸ τοῦ εἰσόδου αὐτῶν θήμυθος, ἐπιθύειν ὄρνεις. τοῦτο τοῖς ἰουδαίοις ἀπροσδοκήτως παρώξυνεν, ὡς ὑβρισμένων αὐτοῖς τὰ νόμων, μεμιαμμένῳ δὲ τῷ χωρίῳ. τὸ μὲν οὖν δυσαθὲς καὶ πρᾶον, ὅπη τοὺς ἡγεμόνας καταφεύγειν πάλιν ᾤετο χρεὼν εἶναι τὸ σασιῶδες δὲ καὶ νεότητι φλεγμαῖνον, ἐξεκαίετο πρὸς μάχην. πρασκευασμένοι δὲ εἰσῆεσαν οἱ τῆς καισαρέων σασιασταί. τὸν γὰρ θηθύσαντα προπεμφθέντα σὺν στρατάγματος, καὶ ταχέως ἠμύνετο ἡ συμβολή. προσελθὼν δὲ ἰωάννης ὁ διακωλύειν τεταγμένος ἱππάρχης, τοῦ τε χάλκεω αἴρει καὶ καταπαύει ἐπειρᾶτο τοῖς σασιν. ἀτιμωθεὶς δὲ αὐτοῦ τῆς τῶν καισαρέων βίας, ἰουδαίοις τοῖς νόμοις ἀρπάσασθαι, καὶ χώρησαι εἰς ναρβατα. χῶρα τις αὐτῷ ἔτι καλεῖται, σταδίους ἑξήκοντα διέχουσα τῶν καισαρείας. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰωάννην δυνατοὶ διώκουσι πρὸς φλῶρον ἐλθόντες εἰς σεβαστὴν, ἀπορρύεσθαι τὸν πεπραγμένων, καὶ βοηθεῖν ἐπὶ τοῦτον, αἰδημόνως ὑπομιμνήσκοντες τὸν ὀκτὼ ταλάντων. ὁ δὲ καὶ συλλαβὼν ἔδησε τοὺς ἄνδρας αἰτιώμενος ὡς τοῖς νόμοις ἐξενεγκεῖν τῆς καισαρείας. πρὸς τοῦτο τῷ ἐν ἱεροσολύμοις ἀγανάκτησις ἦν, ἐπὶ μὴτοι, καὶ τοὺς

Antiochiam. Deduxit autem eum vsque ad Cæsaream Florus, illudens mendaciis, & Iudæorum genti bellum sedulò commiscens; quo scilicet solo iniquitates suas occultari posse credebat. Pace siquidem permanente, habiturum se apud Cæsarem accusatores Iudæos: verùm si defectionem negotiatus fuisset, maiore vtrique malo abducendam à se esse inuidiam peccatorum minorum. Igitur vt gens ab Romano abrumperetur imperio, sedulò indies augebat calamitates. Per idem tempus apud Neronem Cæsarienses gentiles victores extitêre, decretúmque istud contestantes literas attulerunt: pérque hoc bello Iudaico dabatur exordium, duodecimo scilicet anno regni Neronis, decimoseptimo autem regni Agrippæ mense Maio.

CAP. XIV. De Floro sæuiente in Iudæos, Cæsarienses & Hierosolymitas. *Ant. lib. 20. cap. 15.*

AD magnitudinem autem excitatorum de malorum, nequaquam idoneas cautas habuisse deprehenditur. In Cæsarea siquidem habitantes Iudæi, habebant synagogam prope locum, cuius erat dominus gentilis quidam Cæsariensis. & frequenter quidem egerant, vt ad eorum ius illa possessio iungeretur, multis partibus maius precium quàm res meruerat offerentes. dominus autem loci preces eorum despexisse non contentus, ad maiorem dolorem ædificauit in loco tabernas, ita vt angustũ eis transitum & prorsus coarctatum relinqueret. Primùm igitur ferdentiores aliqui iuuenum prosilientes, ædificationem vetabant. Cùm verò Florus hos à prohibendo cohiberet, non habentes Iudæorum nobiles quid agerent, inter quos erat etiam Ioannes publicanus, inflectunt Florum oblatione octo talentorum, vt ædificationem vetaret. Ille autem ob capiendum tantummodò, promittens se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Cæsarea egressus est, venítque in Sebasten, seditioni tribuens facultatem, quasi qui pugnæ spatium Iudæorum summatibus vendidisset. Sequenti autem die, Iudæorum sabbato, cùm plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Cæsariensis vas Samium ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Iudæos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliam pertulisse, & locum ipsum dicebant fuisse pollutum. pars autem Iudæorum, quæ erat constantior atque moderatior, denuò apud iudices esse conquerendum rebatur. Seditiosi autem & iuuentute turgentes Iudæi, effundebantur in rixam. Stabant autem ad confligendum parati etiam Cæsariensium tumultuosiores. Ex composito quippe missus fuerat, qui pro synagogæ foribus immolaret: sicque continuò est pugna commissa. Interueniens autem Iucundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equitum, vas illud quidem quod positum fuerat iussit auferri, & tumultũ sedare pergebat. Cùm verò superatus esset præ Cæsariensium violentia, Iudæi statim libros legis rapientes secesserunt in Nabatæ regio quædam eorum hoc nomine appellatur, diremptа à Cæsarea stadiis sexaginta. Primates autẽ eorum duodecim, cum Iohanne in Sebasten ad Florum venerunt, de his quæ acciderant conquerentes, & vt auxilio esset rogabant, quãuis reuerẽter, tamẽ eũ & de octo talentis admonentes. Ille verò ilico comprehensos eos vinciri iussit, arguens cur leges de Cæsarea auferre ausi fuissent. ob hoc igitur apud Hierosolymitanos grauissima indignatio nascebatur: veruntamen adhuc

iram ſuam frenabant. Florus verò, quaſi ad hõc operam ſuam locaſſet, vt bellum inflammaret, miſit ad ſacrum theſaurum, vt inde decem & ſeptem talenta auferrentur, quaſi eam pecuniam impenſæ Cæſaris flagitaret. Tunc verò ſtatim inuaſit populum multa cõfuſio: concurrentes ad templum, maximis vocibus nomen Cæſaris appellabant, vt à tyrannide Flori liberarentur orantes. Quidam autem ſeditioſorum in Florum maledicta iaciebant vltima: & caniſtrum circumferentes ſtipem eius nomine poſtulabant, quaſi inops & miſerrimus talibus indigeret auxiliis. His autem omnibus nihil eſt à cupiditate deterritus, ſed multò magis ad deprædandum irritatus eſt. Denique cùm deberet Cæſaream veniens ignem belli illic naſcentis extinguere, cauſáſque tumultuum ſubmouere, pro quo etiam mercedem acceperat pactus: tamen cum exercitu equitum atque peditum Hieroſolymam contendit, vt Romanis armis ad quod volebat vteretur, ac timore & minis vrbem circumdaret. Tunc populus lenire eius impetum volens, obuiam militibus proceſſit, cum ſolitis vtique fauoribus, & Florum honorare officiis paratus. Ille verò præmittens cum equitibus quinquaginta centurionem, nomine Capitonem, diſcedere eos iuſſit: Néve eum, in quem tam grauia maledicta ieciſſent, falſo denuò honore deluderent. Oportere quippe eos, ſi viri ſunt fortes, animíque conſtantis, etiam in preſentem effundere contumelias: nec ſolùm in verbis, ſed etiam in armis amorem libertatis oſtẽdere. His dictis exterrita multitudo, ſimul etiam militibus, qui cũ Capitone venerãt, in medium vulgus irruẽtibus, diffugerunt, antequàm Florum ſalutarent, aut militibus officia conſueta redderent. Diſcedentes igitur in domos, cum metu atque humilitate peruigilem duxere noctem. Florus autem tunc quidem degit in regia, poſtridie autem aduerſum eos extructo tribunali ſublimiùs reſedit: conuenientéſque ſacerdotũ principes, & ciuitatis vniuerſa nobilitas, aſtitere tribunali. His præcepit Florus, vt omnes qui maledicta in eũ iuſſent, protinus dederent: edicens in ipſos eſſe, niſi reos produxerint, vindicandum. Ad hæc reſpondent Iudæi, populum quidem pacifica quæque ſentire, illis verò qui erraſſent in verbis, veniam conferendam poſtulabant. In tanta ſiquidẽ multitudine, nihil eſſe mirandũ, offendi aliquos temerarios, & per ætatem inſipientes: eſſe autẽ impoſſibile eorum qui deliquerint, diſcrimen agitari, cùm & ſingulos nimirum pœniteat, & præ timore ad negandum ſint parati. debere tamen illum ſi conſuleret gentis quieti, & vellet Romano imperio ſeruare vrbem, magis propter multos innoxios dare veniam etiam paucis delinquentibus, quàm propter paucos improbos perturbare multitudinem tantam bonorũ. Ad hæc verò ille magna indignatione inflammatus, militibus exclamauit, vt forum rerum venalium, quod erat in ſuperiori parte ciuitatis, diriperent, ac paſſim obuios trucidarẽt. Illi verò ad lucri ſui cupidinem addita auctoritate rectoris, non ſolùm illum diripuerunt locũ in quem fuerant immiſſi, ſed in vniuerſas inſilientes domos, interficiebant habitatores. Fuga autem erat per angiporta omnia, quoque nulla ſpecies præteribatur. Multos autem etiam nobilium comprehendentes adduxerunt ad

θυμοὺς κατεῖχον. ὁ δὴ φλῶρος ὥσπερ ἐργολαβικὼς ἐπεκίνει τὸν πόλεμον, καὶ πέμψας δεῖται τοῦ ἱεροῦ θησαυροῦ, ἐξαίρει ἑπτακαίδεκα τάλαντα συκοφαντήσας εἰς τὰς καίσαρος χρείας. σύγχυσις δ' εὐθέως εἶχε τὸν δῆμον, καὶ συνδραμόντες εἰς τὸ ἱερὸν βοᾶς ἐξαφορυσίους, καὶ τὸ καίσαρος αἰ ἐκάλουν ὄνομα, καὶ τῆς φλώρου τυραννίδος ἐλευθερωθῆναι σφᾶς ἱκέτευον. ἔνιοι δὲ τῶν στασιαστῶν λοιδορίας αἰχίσους εἰς τὸν φλῶρον ἐπεκέχυσαν, καὶ κανοῦν ὑποφέροντες ἐπῄτουν αὐτῷ κέρμα, καθάπερ ἀκλήρῳ, καὶ ταλαπώρῳ. τούτοις ἀνέξαπτε τὴν φιλαργυρίαν, ἀλλ' ὅτι τῷ μᾶλλον χρηματίσασθαι θερσωρήθη. δίον γὰρ εἰς καισάρειαν ἐλθόντα σβέσαι τὸ τῆς πολέμου πῦρ ἐκεῖθεν ἀρχόμενον, καὶ τὰ ταραχῆς αἴτια λῦσαι, ἐφ' ᾧ καὶ μισθὸν ἔλαβεν, ὁ δὲ μετὰ στρατιᾶς ἱππικῆς τε καὶ πεζικῆς, ὅτι ἱεροσολύμων ὥρμησεν, ἵνα τοῖς ῥωμαίων ὅπλοις ἐργάζηται, καὶ τῷ δείματι καὶ τῇ ἀπειλῇ θρασύνῃ τὴν πόλιν. ὁ δὲ δῆμος θορυβήσας τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ βουλόμενος, ὑπάντα τοῖς στρατιώταις μετ' ὀλίγου, καὶ τὸν φλῶρον θεραπευτικῶς ἐδέχεσθαι παρεσκεύαζον. καὶ κεῖνος θορυβήσας συὼ ἱππεῖσιν πεντήκοντα καπίτωνα ἑκατοντάρχην, ἀναχωρεῖν αὐτοὺς ἐκέλευσε, καὶ μὴ θρασὺν ὄντως ἐλοιδόρησαν αἰκείως, εἰρωνεύεσθαι τὰς νεῶν φιλοφροσύνης. δεῖν γὰρ αὐτοὺς ὑπὲρ ἡγυναίοι εἰσὶ καὶ παῤῥησιάζεσθαι, σκώπτειν μὲν αὐτὸν καὶ παρόντα. φαίνεσθαι δὲ μὴ μόνον ἐν τοῖς λόγοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις φιλελευθέρους. ὅτου καταβλαφθῇ τὸ πλῆθος, ἅμα τῷ δεῖ καπίτωνα ἱππέων εἰς μέσους φερομένων, διεσκεδάσθη, πρὶν ἀπασάσθαι τὸν φλῶρον, ἢ τοῖς στρατιώταις φανερὸν ποιῆσαι τὸ πεπλημμέλημον. ἀναχωρήσαντες δὲ εἰς τὰς οἰκίας μὴ δίκης καὶ ταπεινότητος διενυκτέρευσαν. φλῶρος δὲ τότε μὲν ἐν τοῖς βασιλείοις αὐλίζεται. τῇ δ' ὑστεραίᾳ βῆμα θεὸν αὐτῷ δῆμος καθέζεται, καὶ θορυβηθέντος οἵ, τε ἀρχιερεῖς καὶ δυνατοί, τό, τε γερουσιαστὸν τῆς πόλεως πᾶν, παρέσπασαν τοῦ βήματος. τούτοις ὁ φλῶρος ἐπέλευσε τοὺς λοιδορήσαντας αὐτὸν ἐκδοῦναι, φάμενος αὐτοὺς ἀπολαύσειν τῆς ἀμείψεως, εἰ μὴ θορυβοῖεν τοὺς αἰτίους. οἱ δὲ τὸ μὲν δῆμον ἀπέφαινον εἰρηνικὰ φρονοῦντα, τοῖς δὲ ὠδαφθεγξαμένοις ἠτοῦντο συγγνώμην. ἐν γὰρ τοσούτῳ πλήθει, θαυμαστὸν ἐδὲν εἶναί τινας θρασυτέρους, καὶ δι' ἡλικίαν ἄφρονας. ἀμήχανον δὲ τῆς ἡμαρτημένου τὸ διάγνωσιν γενέσθαι ἑκάστου μετανοοῦντος τε, καὶ δι' ἃ ἔδοκεν ἀρνουμένου. δεῖν μέντοι γε ἐκεῖνον φροντεῖν τῆς καὶ τὸ ἔθνος εἰρήνης, καὶ βουλεύεσθαι ῥωμαίοις ἀσφάλειαν περὶ πόλιν, καὶ μᾶλλον διὰ τοὺς πολλοὺς ἀκαταπάστους, συγγνώμαι καὶ τοῖς ὀλίγοις πλημμελήμασιν, ἢ δι' ὀλίγους πονηροὺς ταραχὴν δῆμον ἀγαθὸν τοσοῦτον. πρὸς ταῦτα μᾶλλον παροξυνθεὶς, ἐμβοᾷ τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν τε τὸν ἄνω καλουμένου ἀγορὰν, καὶ κτείνειν τοὺς ἐντυγχάνοντας. οἱ δὲ ἐπιθυμίᾳ κέρδους προσλαμβάνοντες ἡγεμονικὴν ἀφορμὴν, οὐ μόνον ἐφ' οἷς ἐπέμφθησαν τόπον ἥρπαζον, ἀλλ' εἰς πάσας ἐμπηδῶντες τὰς οἰκίας, ἔσφαζον τοὺς οἰκήτορας. φυγὴ δ' ἦν ἐν τῷ στενωπῷ, καὶ φόνος τῶν καταλαμβανομένων, ἔσπας τε ἁρπαγῆς οὐδὲ παρελιμπάνετο. καὶ πολλοὺς τῶν μετρίων συλλαμβάνοντες, ὅτι τῶν & cædes eorum qui comprehendebantur: direptionis

φλῶρον

φλῶρον ἦγον, οἷς μάστιξι προσαπισάμενος, ἀνεσταύρωσεν. ὁ γοῦν σύμπας τῆς ἐκείνης ἀπολομένων τὴν ἡμέρας ἀριθμὸς, σὺν γυναιξὶ καὶ παισίοις (οὐδὲ γὰρ νηπίων ἀπέσχοντο) ὡς ἑξακισχίλιοι καὶ ἑξακόσιοι συνήχθη. βαρύτεραν δ' ἐποίει τὴν συμφορὰν, τὸ καινὸν τῶν ῥωμαίων ὠμότητος. ὃ γὰρ μηδεὶς πρότερον, τότε φλῶρος ἐτόλμησεν, ἄνδρας ἱππικοῦ τάγματος μαστιγώσας πρὸ τοῦ βήματος, καὶ σταυρῷ προσηλώσας, ὧν εἰ καὶ τὸ γένος ἰουδαῖοι, ἀλλὰ τὸ γοῦν ἀξίωμα ῥωμαϊκὸν ἦν.

A

Florum, quos ille verberibus laniatos in crucem ſuſtulit. Denique omnis numerus illo interfectorum die cum paruulis & mulieribus (neque enim vel lactantibus pepercerant) fuit ſexcenti & triginta. Grauiorem autem faciebat calamitatem videri nouitas Romanæ calamitatis: quod enim nemo vnquam priùs, tunc Florus auſus eſt, vt viros ſcilicet equeſtris ordinis pro tribunali flagellis cæderet, ac patibulis affigéret: quorum etſi origo Iudæa, tamen Romana dignitas erat.

Κεφάλαιον κϛ'.

Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν, ὁ μὲν βασιλεὺς ἀγρίππας ἔτυχεν εἰς τὴν ἀλεξάνδρειαν πεπορευμένος, ὅπως ἀλεξάνδρῳ, συνηθείᾳ πεπισευμένῳ τὴν ἀρχὴν τοῦ νέρωνος, πεμφθέντι διέπειν. τὴν δ' ἀδελφὴν αὐτοῦ βερνίκην παρεῖναν ἐν ἱεροσολύμοις, καὶ τὴν ἐξαναμίαν τῆς στρατιᾶς ὑποθεωμένην, δεινὸν εἰσῆλθε πάθος, καὶ πολλάκις τοὺς τε ἱππάρχας αὐτῆς καὶ σωματοφύλακας πέμπουσα πρὸς φλῶρον ἐδεῖτο παύσασθαι τῶν φόνων. καὶ μὲ ἔτε εἰς τὸ πλῆθος τὴν αἰτησομένων, ἔτε εἰς τὴν ἀγχόνειαν τῶν ἐξαναλώσης, ἀλλ' εἰς μόνον τὸ λυσιτελὲς τὸ ἐκ τῆς ἁρπαγῶν ὑποβλέπων, παρήκουσεν. ἡ δ' ὁρμὴ τῆς στρατιᾶς ἐλύσασα καὶ κατὰ τῆς βασιλίδος. ἐμόνον γοῦν ἐν ὄμμασιν αὐτῆς ἠκίζοντο τοῖς ἁλισκομένοις καὶ διέφθειρον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἀπέκτειλον, εἰ μὴ καταφυγεῖν εἰς τὸ βασιλικὸν αὐλὴν ἔφθη. κἀκεῖ διενυκτέρευσε μετὰ φυλακῆς, δεδοικυῖα τὴν στρατιωτῶν ἔφοδον. ἐπεδήμει δ' ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις, εὐχὴν ἐκτελέσουσα τοῦ θεοῦ. ἔστι γὰρ ἡ νόσῳ καταπονουμένοις, ἢ πισὶν ἄλλαις ἀνάγκαις, ἔθος εὔχεσθαι πρὸ ἑβδομήκοντα ἡμερῶν, ἧς ὑποδύσειν μέλλοιεν θυσίας, οἴνου τε ἀφέξεσθαι καὶ ξυρήσασθαι τὰς κόμας. ἃ δὴ τότε πολοῦσα βερνίκη, γυμνόπους τε πρὸς τὸ βήματος ἱκέτευσε τὸν φλῶρον, καὶ πρὸς τὸ μὴ τυχεῖν αἰδοῦς αὐτῷ, τὸν πρὶν ζῆν κίνδυνον ἐπείρασεν. ταῦτα μὲν οὖν ἐκκαιδεκάτῃ μηνὸς ἀρτεμισίου συνέβη. τῇ δ' ὑπαύσῃ τὸ μὲ πλῆθος ἐφρατάθησαν, εἰς τὸ ἄνω συνέρρυσεν ἀγορὰν, καὶ βοαῖς ἐξαισίοις περὶ τῆς ἀπολωλότων ἀνωδύροντο. τὸ πλέον δ' ἦσαν εἰς τὸν φλῶρον ὀνίφθονοι φωναί. πρὸς ὃ δείσαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι τὰς ἐσθῆτας διερρήξαντο, καὶ προσπίπτοντες ἑκάστοις, ἐδέοντο παύσασθαι, καὶ μὴ πρὸς οἷς πεπόνθασιν εἰς ἀήκεστόν τι τὸν φλῶρον ἐρεθίζειν. ἐπείθη δ' τὸ πλῆθος ταχέως, αἰδοῖ τε τῆς ἀδηκαλουμένων, καὶ κατ' ἐλπίδα τοῦ μηδὲν ἔτι τὸν φλῶρον εἰς αὐτοὺς παρανομήσειν.

B

C

D

E

F

Cap. XV. De alia oppreſſione Hieroſolymorum dolo Flori,

PEr idem tempus rex quidem Agrippa Alexandriam erat profectus vt Alexandrum, qui Ægyptum procurabat miſſus à Nerone, iure hoſpitis conueniret. Germanam autem ſuam Berenicen, Hieroſolymis inuentam, & iniquitatem militum videntem, grauis ob hoc angor inualerat. & frequenter quidem præfectos equitum ſuorum, cuſtodéque corporis mittens ad Florum precabatur, vt à cæde deſineret. Ille verò neque in multitudinem interfectorum, neque in nobilitatem precatricis, ſed tantùm in lucra ſua, quæ de rapinis congregarentur, aſpiciens, contempſit annueret impetus autem militum etiam aduersùm reginam efferatus eſt. Non ſolùm quippe ſub oculis eius obuios quoſque mulctabant atque trucidabant, ſed etiam ipſam, niſi confugiſſet in aulam, interfeciſſent. Ibi autem peruigilem noctem cum intenta cuſtodia egit, verens vtique irruptionem militum. Venerat autem Hieroſolymam, vt vota Deo ſolueret. His enim qui morbo vel aliis neceſſitatibus implicantur, mos eſt orare per triginta dies, ante quàm immolent hoſtias: abſtinere quoque vino, & capillos radere. Quem morem Berenice regina illis exercens diebus, nudipes etiam ante tribunal ſtetit, deprecans Florum: & præter quod nihil honoris habitum eſt, etiam de vita ſua periclitata eſt. Hæc autem facta ſunt ſextodecimo die menſis Maij. Poſtridie autem conueniens multitudo in forum, quod erat in ſuperiori parte ciuitatis, magnis clamoribus de his qui interfecti fuerant, querebantur: potiſſimum autem inuidioſæ in Florum voces erant: quod veriti primates quique & pontifices, diſruptis veſtibus, & viritim ſingulos comprehendentes, poſtulabant, vt ab his verbis, quorum cauſa tanta mala pertulerant, deſiſterent, neque in maiorem indignationem Florum mouerent. Sícque ſedata eſt multitudo, tam reuerentia precantium, quàm ſpe quòd nequaquam Florus vltra in eos ſæuiret. Ille autem videns multitudinis tumultum fuiſſe compreſſum, angebatur, & denuo eam inflammare cupiens, pontifices cum nobilibus aduocauit. Itaque vnum ait argumentum fore, quod nihil vlterius de nouandis rebus cogitaret, ſi populus obuiam procederet militibus de Cæſarea venientibus: veniebant autem duæ cohortes. Qui cùm conuocaſſet populum ad occurrendum, mandat centurionibus, vt nullam ſalutationem redderent obuiantibus Iudæis. Ad quod ſi offenſi petulanter quippiam eſſent locuti, ſtatim in eos vterentur armis, Pontifices ergo collecta multitudine in templo, precabantur vt occurrerent Romanis, & ante graue incommodũ cohortes ſolenniter ſalutarent.

Κεφάλαιον κζ'.

Ὁ δὲ σβεδεύσης τῆς παρασχῆς ἦλθετο, καὶ πάλιν αὐτὴν ἀνάψαι προσιμασπουδόμενος, τούς τε ἀρχιερεῖς σὺν τοῖς γνωσίμοις μεταπέμπεται, καὶ μόνον ἔφη τεκμήριον ἔσεσθαι, τὸ μηδὲν ἔτι τὸ δῆμον νεωτερίσειν, εἰ προελθόντες ὑπαντήσουσι τοῖς ἀπὸ καισαρείας ἀλιοῦσι στρατιώταις. παρεγένοντο δ' δύο σπεῖραι. τῆς δ' ἐπὶ συγκαλουμένων τὸ πλῆθος, προσπέμψας διεδήλου τοῖς τῶν ἀφρῶν ἑκατοντάρχαις, ὅπως παραγγείλωσι τοῖς ὑφ' ἑαυτοὺς, μήτε ἀντασπάσασθαι τοὺς ἰουδαίους, κἂν πρὸς αὐτὸ φθέξωνται, χρήσασθαι τοῖς ὅπλοις. οἱ δ' ἀρχιερεῖς εἰς τὸ ἱερὸν τὸ πλῆθος συναγαγόντες ὑπανίστασι τοῖς ῥωμαίοις παρακαλεῖν καὶ πρὸ αἰτήσεως πάθους, τὰς ἀσφαλείας δεξιοῦσθαι.

G

Yyy

His hortationibus seditiosi quique abnuebãt, & ob interfectorum dolorem reliqua multitudo iungebatur audacibus. Tunc verò omnes sacerdotes omnésque leuitæ sacra vasa proferentes ornatumque templi, citharistæ etiam & cantores cum musicis organis procidebant ante multitudinem, & obnixissimè precabantur, vt illum templi honorem custoditum esse vellent, neq; ad direptionem vasorũ sacrorum Romanos cõtumeliis incitarent. Erat autem videre ipsos sacerdotum principes sparsis cinere capitibus, & pectora disruptis vestibus nuda monstrantes, nominatim singulos quosque nobilium compellare, ac denuo in commune multitudinem precari, ne ob modicum peccatum patriam suam proderent his, qui direptioni eius inhiarent. Quam enim vtilitatem vel militibus esse de Iudæorum salutatione tribuendam, vel illis quæ acciderant correctionem, si in præsenti procedere cessarent? At contrà, si officiosè susciperent solenniter venientes, auferri Floro occasionem pugnæ: ipsos verò saluare patriam suam, & prouidere ne quid vltra quàm pertulerant, experirentur. His addunt, quòd paucis seditiosis si tanta multitudo iungatur, hoc magis ad pacificum consilium suam deberent autoritatem transferre. Tali hortatu multitudinem inflectentes, etiam ipsos seditionis autores quosdam quidem minis, quosdam autem sui reuerentia mitigauerunt: ac deinceps præcedentes cum quiete omni populo sequente, militibus obuiam prodierunt. Iámque cominus factos salutauerunt: illis autem nihil respondentibus, seditiosi Iudæorum aduersùm Florum, cuius hæc fierent consiliis, succlamauerunt. confestímque milites comprehendentes eos, cædere fustibus adorti sunt: atque in fugam versos persequentes equites proculcabant. Corruebant autem multi quidem cùm à Romanis cæderentur, plures autem cùm se mutuò propellerent. In ipsis autem portis grauis facta est compressio, & vno quoque alterum præuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentium verò durus erat interitus. Suffocatu enim atque conculcatu miseri dispereabant, & neque ad sepulturam quisquam proximis suis cognoscendus remanebat. Irruebant autem etiam pariter milites immoderatè, eos quos comprehendissent cædentes: & per ingressum qui Bezetha vocatur detrudebant multitudinem, transire cupientes vt Antoniam & templum obtinerent. Quos etiam Florus consecutus, eduxit de regia eos qui secum erant, & in arcem transire nitebatur. Frustratus tamen est eius impetus. Conuersus quippe aduersùm eos populus repugnauit, & per tecta euadentes obruebant saxis Romanos. Qui cùm supernè venientibus sagittis vincerentur, nec possent defendere multitudinem quæ per angustos arctabatur ingressus, ad reliquum se exercitum qui erat in regia receperunt. Seditiosi autem verentes, ne superueniens denuò Florus templum occuparet, per Antoniam ex templo ascendentes, porticus à templo ad Antoniam

A Τούτοις τὸ στασιῶδες παρεῖδε, καὶ δὴ τοὺς ἀπολωλότας τὸ πλῆθος ἔρρεπε πρὸς τοὺς θρασυτέρους. ἔνθα δὴ πᾶς μὲν ἱερεὺς, πᾶς δ' ὑπηρέτης τοῦ θεοῦ, τὰ ἅγια σκεύη προκομίσαντες, καὶ τὸν κόσμον ἐν ᾧ λει-
B τουργεῖν ἔθος ἦν αὐτοῖς ἀναλαβόντες, κιθαρισταί τε καὶ ὑμνῳδοὶ μετὰ τῶν ὀργάνων προεστήκοντες, κατικέτευον φυλάξαι τὸν ἱερὸν κόσμον αὐτοῖς, καὶ μὴ πρὸς ἁρπαγὴν τῶν θείων κειμηλίων ῥωμαίους ἐρεθίσαι. τοὺς δ' ἀρχιερεῖς αὐτοὺς μὲν ἰδεῖν καταμωμένους μὲν τῆς κεφαλῆς κόνιν, γυμνοὺς δὲ τὰ στέρνα τῶν ἐσθήτων προερρηγμένων. ὀνομαστὶ δ' ἕκαστον τῶν γνωρίμων καὶ κοινῇ τὸ πλῆθος ἱκέτευον, μὴ δι' ὀλιγίστης πλημμελείας, προδοῦναι τὴν πατρίδα τοῖς ὁπλισθεῖσι πορθῆσαι. τίνα γὰρ ἢ στρατιώταις φέρειν ὠφέλειαν τὸν ἀπὸ Ἰουδαίων ἀσεβασμὸν, ἢ διόρθωσιν αὐτοῖς τῶν συμβεβηκότων, τὸ μὴ νεῖν προελθεῖν. εἰ
C δὲ δὴ δεξιώσαιντο τοὺς προσιόντας ὡς ἔθος, φλώρου μὲν ἀποκοπήσεσθαι τὴν ἀφορμὴν τοῦ πολέμου, κερδήσειν δ' αὐτοὺς τὴν πατρίδα, καὶ τὸ μηδὲν παθεῖν πλέον. ἄλλως τε, καὶ τὸ πείθεσθαι στασιάζουσιν ὀλίγοις, δίον αὐτοὺς δῆμον ὄντας τοσοῦτον, συναναγκάζειν κἀκείνους συνθωμονεῖν, δεινῆς ἀσεβείας ἔχ). τούτοις μειλισσόμενοι τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τῶν στασιωτῶν,
D οἷς μὲν ἀπειλᾶις, οἷς δ' αἰδοῖ κατίσειλαν. ἑπόμενοι ἐξηρτύμενοι, μετ' ἡσυχίας τε καὶ κόσμου τοῖς στρατιώταις ὑπεῖκον, καὶ πλησίον γενόμενοι παρῆσαν. τῶν δ' μηδὲν ὑποκειναμένων, οἱ στασιασταὶ φλώρου κατέβαον. τοῦτο δ' ἦν σύνθημα κατ' αὐτῶν δεδομένον. αὐτίκα γοῦν οἱ στρατιῶται, προεχόντες αὐτοὺς ἔπαιον ξύλοις, καὶ φεύγοντας οἱ ἱππεῖς κατεδιώκοντες, συνεπάτουν. ἔπιπτον δ' πολλοὶ μὲν ὑπὸ ῥωμαίων τυπτόμενοι, πλείους δ' ὑπ' ἀλλήλων βιαζόμενοι. δεινὸς
E δ' περὶ τὰς πύλας ὠθισμὸς ἦν. καὶ φθαίειν ἑκάστου αὐτὸ δόντος, βραδυτέρα μὲν ἡ φυγὴ πᾶσιν ἐγίνετο, τῶν δ' σφαλέντων ἀπώλεια δεινή. πνιγόμενοι γὰρ καὶ κλώμενοι πλήθει τῶν ὑπερβαινόντων ἠφανίζοντο, καὶ οὐδὲ πρὸς ταφὴν τις γνώριμος τοῖς ἰδίοις κατελείπετο. συνέπιπτον δὲ καὶ στρατιῶται πάντες αὐτοῖς τοῖς κα-
F ταλαμβανομένοις, καὶ δι' τῆς Βεζεθὰ καλουμένης, αὐτοὶ θρωυ τὸ πλῆθος, βιαζόμενοι παρελθεῖν καὶ κρατῆσαι τῆς ἱερᾶς καὶ τῆς ἀντωνίας. ὧν καὶ φλῶρος ἐφιέμενος, ἐξήγαγεν ἐκ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς τοὺς σὺν αὐτῷ, καὶ πρὸς τὸ φρούριον ἐλθεῖν ἠπείγετο. διέβρεε γὰρ μέχρι τῆς ὁπλοθήκης. ὁ γὰρ δῆμος αὖπαρις ὁπλισαφεὶς, εἶργε τὴν ὁρμὴν, καὶ δι' ὅλης τῆς τεγῶν, τοὺς ῥωμαίους ἐβαλλον. καταπονούμενοι δὲ τοῖς ὑπερθε βέλεσι, καὶ δι' κόψαι τὸ τοῖς στενωποῖς ἐμφράξαι πλῆθος ἀναπείσαντες, ἀπεχώρουν
G εἰς τὸ πρὸς τοῖς βασιλείοις στρατόπεδον. οἱ δὲ στασιασταὶ δείσαντες μὴ πάλιν ἐπελθὼν ὁ φλῶρος κρατήσῃ τῆς ἱερᾶς καὶ τῆς ἀντωνίας, ἀναβάντες διὰ τῶν συνεχῶν στοᾶς τῆς ἱερᾶς πρὸς τὴν ἀντωνίαν ἐτέκοψαν. τοῦτο ἔψυξε τὴν φλώρου πλεονεξίαν. τῶν γὰρ τοῦ θεοῦ θησαυρῶν ἐρώμενος, καὶ δι' τοῦτο παρελθεῖν ὁπλισμῷ εἰς τὴν ἀντωνίαν, ὡς ἐπέρρᾳγησαν αἱ στοαὶ,

continentes interciderunt, quatenus auaritiam Florinis inhiaret thesauris, próque his in Antoniam Flori desperatione compescerent. Nam cùm diuitransgredi niteretur, vbi intercisas porticus vidit,

τὴν

τὴ ὁρμὴν αὐτῶν ἀπέτρεψε. καὶ μεταπεμψάμενος τοὺς τε ἀρχιερεῖς καὶ τὴ βουλὴν, αὐτὸν μὲν ἐξιέναι τῆς πόλεως ἔφη, φρουρὸν δὲ καταλείπειν αὐτοῖς ὅσην αὐ ἀξιώσωσι. τῆς δὲ πάντα περὶ ἀσφαλείας καὶ τῆ μηδὲν νεωτερίσειν ὑποχομένων, εἰ μίαν αὐτοῖς καταλείποι σπεῖραν, μὴ μὲν τοι τὴ μαχεσαμένην. θεὸς γὰρ ταύτην ἀπεχθῶς, διὰ ἃ πόνθεν ἔχειν τὸ πλῆθος. ἀλλάξας τὴ σπεῖραν, ὡς ἠξίουν μὴ τῆς λοιπῆς δυνάμεως ὑπέστρεψεν εἰς καισάρειαν.

A

B

Κεφαλ. κη.

ΕΤέραν δὲ βουλὴν τοῦ πολέμου ποιεῖσθαι, ἐπέστελλε κεστίῳ, ἰουδαίων ὅπόσοι καταψευδόμενος, τήν τε ἀρχὴν τῆς μάχης θεῖεν αὐτοῖς, καὶ δράσαι λέγων ἐκείνους, ἃ πεπόνθασιν. ἃ μὲν γὰρ οἱ τῆς ἱεροσολύμων ἄρχοντες ἐσίγησαν. ἀλλ' αὐτοί τε καὶ βερνίκη τῷ κεστίῳ θεῖεν ὧν φλῶρος εἰς τὴν πόλιν παρῳκόμησεν, ἔγραφον. ὁ δὲ, τὰ παρ' ἀμφοῖν ἀναγνοὺς, μὴ ἠμέμονων ἐβουλεύετο. καὶ τοῖς μὲν αὐτῷ ἐδόκει, κέστιον μὴ στρατιᾶς ἀναβαίνειν, ἢ πρωρησόμενον τὴ ὅπόσοι εἰ γέγονεν, ἢ βεβαιοτέρους κατασήσοντα ἰουδαίους, καὶ συμμίσοντας. αὐτὸς δὲ θεσπέμψαι τινὰ τῶν ἑταίρων τὴ κατασκεψόμενον τὰ θεάγματα, καὶ τὰ φερνήμαθ' ὑπὸ ἰουδαίων πιστῶς ἀγγελοῦντα. πέμπει οὖν δή τινα τῶν χιλιάρχων νεαπολίτανὸν, ὃς ὑπὸ τὴ ἀλεξανδρείας ὑποστρέφαντι θεῖτυχὼν ἀγρίππα τῷ βασιλεῖ καὶ ἰαμνίαν, τὸν πέμψαντα καὶ τὰς αἰτίας ἐδήλωσεν. ἔνθα δὴ ἰουδαίων οἵ τε ἀρχιερεῖς ἅμα τοῖς δυνατοῖς, καὶ ἡ βουλὴ παρῆν, δεξιωσόμενοι τὸν βασιλέα. μὴ δὲ τὴ εἰς ἐκεῖνον θεραπείαν, ἀπωδύροντο τὰς ἑαυτῶν συμφορὰς, καὶ τῶν φλώρου διεξήεσαν ὠμότητα. θεὸς δὲ ἠναπάντει μὲν ἀγρίππας. στρατηγικῶς δὲ τῶν ὀργὴν εἰς ἃς ἠλέει ἰουδαίους μετάφερε, ζαπφνᾶν αὐτῶν βουλόμενος τὰ φερνήματα, καὶ τῶν μὴ δοκεῖν ἀδίκως τὰ παθεῖν, ἃ ἀμωμήτως ὑποζέπων. οἱ μὲν οὖν ὡς αὐ ὄντες ἐκκειτοι, καὶ δι' αὐτῶν κτήσεις ὑπιδυμοῦντες εἰρηνεύειν, σωίσειαν δύνοικεῖν τὴ ὑπόπλεξιν τῆς βασιλέως. ὁ δὲ δῆμος ἐκ τῶν ἱεροσολύμων, ὑπὸ ἐξήκοντα θεῖελθὼν σαδίους, ἐδέξιοῦτο τὸν ἀγρίππαν, καὶ τὸν νεαπολίτανόν. ἐκώκυον δὲ αἱ τῶν ἀπεσφαγμένων γυναῖκες θεῖεκθέουσαι, καὶ θεὸς τοῦτον οἰμωγὴν, ὁ δῆμος εἰς ὀλοφυρμοὺς τεθράμμενος, ὑπεκουρεῖν τὸν ἀγρίππαν ἐκέτευε. τῆς τε νεαπολίτανῳ καταβόων, ὅσα πάθοιεν ὑπὸ φλώρου, καὶ παρελθοῦσιν εἰς τοῦτο πόλιν, τοῦ τε ἀγορᾶν ἠρημωμένου ὑπεδείκνυον, καὶ θεσπορθημένας τὰς οἰκίας. ἔπειτα δὲ ἀγρίππα πείθουσι τὸν νεαπολίτανὸν σωὶ ἑνὶ θεραπόντι θεῖελθεῖν μέχει τῆ σιλοᾶ τοῦ πόλιν, ἵνα γνῷ ἰουδαίους τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι ῥωμαίοις εἴκοντας, μόνῳ δὲ ἀπεχθανομένους φλώρῳ δι' ὑπερβολὴν τῆς εἰς αὐτοὺς ὠμότητος. ὁ δὲ, ὡς διοδεύσας πεῖραν ἔλαβεν ἱκανὴν τῆς προάστιτος αὐτῷ, εἰς τὸ ἱερὸν ἀνέβαινεν. ἔνθα συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ πολλὰ μὲ εἰς πίστιν αὐτοὺς τὴν θεὸς ῥωμαίους ἐπαινέσας, πολλὰ δὲ εἰς τὸ τηρεῖν τοῦ εἰρήνου θεοξεψάμενος, καὶ τῶ θεοῦ θεοσκυνήσας ὅσον ἠθέλησε τὰ ἅγια, θεὸς κέστιον ἐπανῆει. τὸ δὲ πλῆθος

C

D

E

F

G

ab impetu conquieuit. & conuocans sacerdotum principes atque curiam, se quidem ait vrbe digredi, præsidium tamen apud eos relinquere quantum ipsi voluissent. Ad hæc illis respondentibus, nihil nouandum fore, si vnam tantùm relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ cum ciuibus paulo antè conflixerat: ob ea siquidem quæ pertulêre populum illis militibus infensum esse: cohorte licet precabantur mutata, cum reliqua manu Cæsaream regressus est.

Cap. XVI. De Politiano tribuno, & oratione Agrippæ ad Iudæos, ad obediẽdum Romanis

ALiud autem denuò pugnæ consilium comminiscens, retulit ad Cestium, & Iudæos defectionis criminatus est: impudenti mendacio illos perpetrasse dicens, quæcunque eos pertulisse constabat. Nec sanè principes Hierosolymorum quæ gesta fuerant, tacuerunt: sed & ipsi & Bernice ad Cestium de his quæ Florus iniquè in vrbe egerat, retulerunt. Ille autem susceptis literis partis vtriusque, quid facto opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem videbatur, cum exercitu in Iudæam Cestium ire debere, & aut vindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere Iudæos eorúmque accolas. Ipsi tamen magis placuit aliquem de suis præire, qui & negotia & consilia Iudæorum posset ei fideliter nuntiare. mittit ergo tribunum Politianum, qui ab Alexandria reuertenti Agrippæ circa Iamniam occurrens, & à quo fuisset missus, & ob quas causas indicat. Quo loci Iudæorum etiam pontifices, & reliqui nobiles, corúmque curia adesse curauerant, vt circa regem scilicet officia nouarent. Postea verò quàm illum congrua humanitate coluerunt, conquesti sunt quàm potuerunt flebiliter de calamitatibus proprijs, & inhumanitatem Flori explicauerunt. Quam licèt argueret Agrippa, vafrè tamen inuectionem suam in Iudæos transtulit, quorum maximè miserebatur, volens scilicet frænare eorum motus: vt per hoc ipsum quod viderentur nihil perpessi iniuriæ, ab vltionis desinerent appetitu. Ad hæc ergo quicunque egregij erant, & propter sua prædia desiderabant quietem, intelligebant regis redargutionem esse plenam benignitatis. Populus autem Hierosolymorum sexaginta stadiis obuiam progressus, officiosè Agrippam & Politianum suscepit. Lamentabantur tamen interfectos coniuges mulieres: quarum plangoribus reliquus quoque populus ad lamenta conuersus, precabatur Agrippam vt genti consuleret. Succlamabant etiam Politiano, vt ingrederetur vrbem, viderétque quæ essent à Floro gesta: & ita ostendebant forum desertum domósque vastatas. deinceps verò per Agrippam suasêre Politiano, vt is cum vno tantum famulo ad Siloam vsque totam circuiret ciuitatem: quatenus ipsis cognosceret oculis, Iudæos omnibus quidem aliis parêre Romanis, soli autem Floro aduersari propter magnitudinem in eos factæ crudelitatis. Ille igitur cùm circuisset vrbem, & mansuetudinis populi sufficiens documentum teneret, ascendit in templum, quò etiam multitudinem conuocauit: & cùm plurimis verbis fidem eorum circa Romanos collaudasset, multa etiam ad conseruationem pacis hortatus, adorauit Deũ eiúsque sancta: in eo tamen consistens loco, in quo licebat per religionem: sicque regressus ad Cestium est. vulgus autem

Iudæorum, ad regem pontificémque conuersus petebat, vt legati aduersùm Florum ad Neronem mitterentur, neque de tanta cæde tacentes suspicionem suæ defectionis præberent: visum iri quippe eos principes capiendorum armorum fuisse, nisi præuenientes ostendissent illum esse qui dedisset exordium, constabat autem multitudinem non esse quieturam, si legationem aliquis impedisset. Ad hæc Agrippa, ordinari quidem legatos, qui Florum accusarent, inuidiosum putabat: despicere autem Iudæos in bella commotos neque sibi expedire cernebat. aduocata igitur concione in xystum, & in suggesto constituens germanam suam Bernicen, in Asamonæorum domo (ea siquidem xysto imminebat contra superiorem partem vrbis: nam xysto templum erat ponte coniunctum) huiusmodi orationem habuit: Si quidem viderem vos omnes ad pugnandum cum Romanis esse incitatos, neque populi puriorem syncerissimámque partem pacem velle seruare, neque processissem ad vos, neque consulere consisus essem: superuacua quippe de vtilibus oratio est, quando omnium auditorum conspirat ad deteriora consensus. Quoniam verò aliquos quidem ætas, malorum belli nescios facit, quosdam verò inconsiderata spes libertatis: nonnullos verò auaritia succendit, & in confusione rerum capiendum de inferioribus lucrum: quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur, & non per paucorum improba consilia etiam boni dispereant, existimaui oportere, vt omnibus vobis in vnum coactis ea exponerem, quæ arbitror expedire. Obstrepat autem nemo, si non ea audierit quæ ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionem irreuocabiliter incitati, licebit etiam post meos monitus manere in pristina voluntate. mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt intercipietur oratio, nisi ab omnibus vobis silentium præbeatur. Noui quidem quod multi & iniurias procurantium prouincias, & præconia libertatis quasi tragicè prosequantur. Ego autem priusquam discutiam qui sitis, & contra quos bellum suscipere tentetis, primùm separabo causas, quas connexas putatis. Si enim violatores vestros cupitis vlcisci, cur libertatem magna laude attollitis? Si verò istud ipsum seruire intolerabile ducitis, superflua est aduersùm rectores querela. illis siquidem vel moderatissimè agentibus, nihilominus turpe erit seruire. Considerate autem singillatim, & videte quàm exigua sit materia bellorum. Et primùm quidem ipsa rectorum consideranda sunt crimina. Colere siquidem officiis, non exasperare oportet iurgiis potestatem. Cùm verò modicorum peccatorum exprobrationes maximas facitis, aduersùm vos profectò eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & quod antea clanculo & cum quadam verecundia nocebant, palàm vos confidentérque populantur. nihil autem ita plagas coercet vt patientia, & violatorum quies violantibus iniicit pudorem. Fac autem eos, qui à Romanis in prouincias mittuntur, esse grauiter molestos, non tamen etiam Romani omnes violant vos, neque ipse Cæsar, aduersùm quem pugnare vultis. Neque enim ex præcepto illorum improbus ad vos quisquam venit: neque

A τῆς Ἰουδαίων, ὅτι τε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς ἐκπόμψουσι, πρέσβεις κατὰ φλῶρον πέμψειν ἠξίου πρὸς Νέρωνα, καὶ μὴ σιωπήσαντας ὅτι τοσούτῳ φόνῳ, καταλιπεῖν ἑαυτοῖς ὑποψίαν ἀποστάσεως. δόξειν γὰρ αὐτοῖς καταρξαι τῆς ὅπλων, εἰ μὴ φθάσαντες; ἐδηλοῦτο τὸν καταρξαντα. φανεροὶ δ' ἦσαν ἂν πρεσβεύοντες, εἰ τῷ πρεσβείαν τὴν ἀποκωλύοι. ἀγεέπαπα δ' τὸ μὲν χειροτονεῖν φλῶρον κατηγόρους, ὑπόφθονον ἐδόκει. τὸ δὲ ἰδιᾶν δ' Ἰουδαίους εἰς πόλεμον ἐκπαθέντας, οὐδὲ αὐτῷ λυσιτελὲς κατεφαίνετο. προσκαλεσάμενος δὲ εἰς τὸν ξυστὸν τὸ πλῆθος, καὶ ἀδελφὴν Βερνίκην, ὅτι τῆς Ἀσαμωναίων οἰκίας, αὕτη γὰρ ἦν ἐπίνειον τῷ ξυστῷ πρὸς τὸ πέραν τῆς ἄνω πόλεως, ἐκ γέφυρα τῷ ξυστῷ τὸ ἱερὸν συνῆπτεν, ἔλεξε τοιάδε. εἰ μὲν ἑώρων πάντας ὑμᾶς πολεμεῖν ῥωμαίοις ὡρμημένους, καὶ μὴ τῷ δήμου τὸ καθαρώτατον καὶ εἰλικρινέστατον, εἰρηνεύειν ἄγειν προθυμουμένους, οὔτ' ἂν παρῆλθον εἰς ὑμᾶς, οὔτε συμβουλεύειν ἐθάρρησα. πρέπει γὰρ τοῖς τὰ δέοντα ποιεῖν πᾶς λόγος, ὅταν ἡ τῶν ἀκουόντων πάντων πρὸς τὸ χεῖρον ὁμόνοια ᾖ. ἐπεὶ δ' τινας μὲν ἡλικία τῶν ἐν πολέμῳ κακῶν ἀπείρους, τινας δ' ἐλπὶς ἀλόγιστος ἐλευθερίας, οἵους δ' πλεονεξία τῆς παρουσίας, καὶ τὸ κέρδος τῶν ἀφανῶν ἐπὶ τὰ φανερὰ συγχυθῇ, κέρδος, ὅπως αὐτοί τε σωφρονισθέντες μεταβάλωνται, καὶ μὴ τῆς ἰδίων κακοβουλίας οἱ ἀγαθοὶ ἀπολαύσωσιν, ᾠήθην δεῖν ὅτι τὸ αὐτὸ πάντας ὑμᾶς συναγαγὼν εἰπεῖν ἃ νομίζω συμφέρειν. θορυβήσει δέ μοι μηδείς, ἐὰν μὴ τὰ πρὸς ἡδονὴν ἀκούῃ. τοῖς μὲν γὰρ αἰτίας ὅτι τοῖς ὅπλοις ἔστιν ὠφελημένοις, ἔνεστι καὶ μετὰ τοῦ ἐμοῦ ἀπαίνειν τὰ αὐτὰ φρονεῖν. ἐμοὶ δ' ἀπιστεῖ καὶ πρὸς τοὺς ἀκοῦσαι ἐθέλοντας ὁ λόγος, ἐὰν μὴ ἅπαντα ἡσυχία γένηται. οἶδα μὲν οὖν ὅτι πολλοὶ τῶν ἐν τῇ ὀπτεσίᾳ ὕβρεις, καὶ τὰ τῆς ἐλευθερίας ἐγκώμια ἀκηκόασιν. ἐγὼ δ' πρὶν ἐξετάζειν τίνες ὄντες, καὶ τίσιν ὁπλισασθε πολεμεῖν, πρῶτον διαλύσω τοῦ συμπλοκὴν τῆς πρόφασεως. εἰ μὲν ἀμυνεῖσθε τοὺς ἀδικοῦντας, τί σεμνύνεσθε τοῦ ἐλευθερίαν. εἰ δ' τὸ δουλεύειν ἀφόρητον ἡγεῖσθε, πρώτη πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἡμάρτητε. καὶ γὰρ ἐκείνων μετειλημμένων, αἰσχρὸν ὁμοίως τὸ δουλεύειν. σκοπεῖτε δὲ καθ' ἕκαστον τούτων, ὡς ἔστι μικρὰ τὰ πολεμεῖν ἡ ὑπόθεσις, καὶ πρῶτά γε τὰ τῶν ὀπτεσίων ἐγκλήματα. θεραπεύειν δ' ἀπειθίζειν δεῖ τὰς ἐξουσίας. ὅταν δ' τῶν μικρῶν ἁμαρτημάτων τοῖς ἐξονειδισμοὺς ποιεῖσθε μεγάλους, καθ' ἑαυτῶν τοὺς ὀνειδιζομένους ἀπελέγχετε, καὶ παρέντες τὸ λάθρᾳ καὶ μετ' αἰδοῦς ὑμᾶς βλάπτειν, παρθοῦσα φανερῶς ἤδη δ' ὕβρις τοῖς πλησίας, ὡς τὸ φέρειν ἀπασέλλει, καὶ τὸ τῶν ἀδικουμένων ἡσύχιον τοῖς ἀδικοῦσιν ἀνέπτερωκε. φέρε δ' δὴ τοὺς ῥωμαίων ὑπηρέτας ἀνηκέστους χαλεποὺς, ὥσπερ ῥωμαῖοι πάντες ἀδικοῦσιν ὑμᾶς, ἀλλὰ καῖσαρ, καὶ οἷς αἱρεῖσθε τὸν πόλεμον. οὐ γὰρ ἐξ ἐντολῆς ἦκει τις πονηρὸς ἀπ' ἐκείνων, ἀλλ' γε

τοῖς ὑπὸ

τοις ὑπὸ τῶν αἰσθάνεσθαι οἱ ἀφ' ἑσπέρας ὑπολείπουσιν, ἀλλ' οὐδ' ἀκούειν ταχέως τάντευθεν σπεῦδόν. ἄτοπον γὰρ δι' ἕνα πολλοῖς, καὶ ὄλγα μικρὰς αἰτίας, τυραννοῦσι, καὶ μηδὲ γινώσκουσιν ἃ μεμφόμεθα πολεμεῖν. καὶ τὰ μὲν ἡμέτερων ἐγκλημάτων, ταχεῖα γένοιτ' ἂν ἡ διόρθωσις. ὅτε γὰρ ὁ αὐτὸς ὑπάτευσε μόνος ὅλα παντὸς, καὶ τοῖς ὄλα δεξομένοις εἰκὸς ἐλάσσονας μετεωτέρους. κινδύνου δ' ἅπαξ τὸν πόλεμον, ὅτ' ὑποθέσθαι ῥᾴδιον ὄλγα συμφορῶν, ὅτε βασάσαι. ἀλλὰ μᾶν τόγε νῦν ἐλευθερίας ὑπεθυμεῖν ἄωρον, διὸν γὰρ τὸ μηδὲ ὑποβαλεῖν αὐτὴν ἀγωνίζεσθαι πρότερον. ἡ γὰρ πεῖρα τῆς δουλείας χαλεπὴ, καὶ δεῖ τὸ μηδὲ ἀρξάσθαι ταύτης ὁ ἄγων δίκαιος. ὁ δ' ἅπαξ χειρωθεὶς, ἕπεται ἀφισάμενος, αὐθάδης δοῦλος ὄζιν, ἢ φιλελεύθερος. τότε γὰρ οὐ ἐχρῆν πάντα γὰρ τὸ μὴ δέξασθαι ῥωμαίους ποιεῖν, ὅτε τὴν ἀρχὴν ἀπέβαινε τῆς χώρας ὁ πομπήϊος, ἀλλ' οἱ μὲν ἡμέτεροι πρόγονοι, καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτοὶ, καὶ χρήμασι καὶ σώμασι καὶ ψυχαῖς ἄμεινον ὑμῶν πολλῷ ὄχυρώματα, πρὸς μοῖραν ὀλίγην τῆς ῥωμαίων δυνάμεως οὐ κατέσχον. ὑμεῖς δ', οἱ τὸ μὲν ὑπακούειν ἐν ὄγδοχῆς παρειληφότες, τοῖς πρώτοις ἀπούσασιν ἔσοῦτον ἐλαττούμενοι, πρὸς ὅλην αἰθίοπα τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; καὶ ἀθηναῖοι μὲν οἱ περὶ τῆς τῶν ἑλλήνων ἐλευθερίας ὄγδοήκοντα ποτὲ καὶ πυρὶ τὴν πόλιν, οἱ τὸν ὑπερφίαλον ξέρξην ὄγδοον γῆς πλώσαντα, καὶ ὄγδοα θαλάσσης ὁδεύσαντα, καὶ μὴ χωρούμενον μὲν τοῖς πελάγεσι, πλατυτέραν δὲ τῆς ἠπείρου τὴν σφετέραν ἄγοντα, σφετέρην ὑπὸ μιᾶς νεὼς διώξαντες, σφετέρῃ τῇ σμικρᾷ σαλαμῖνι τὴν τοσαύτην ἀσίαν πλάσαντες, νῦν δουλεύουσι ῥωμαίοις, καὶ τὴν ἡγεμονίδα τῆς ἑλλάδος πόλιν, διοπετῆ τὰ ὑπὸ τῆς ἰταλίας πρὸς ἄγματα. λακεδαιμόνιοί τε μετὰ θερμοπύλας καὶ πλαταιάς, καὶ τὸν ἐρυνήσαντα τὴν ἀσίαν ἀγησίλαον, ἀγαπῶσι τοῖς αὐτοὺς δεσπότας. καὶ μακεδόνες ἔτι φαντάζόμενοι φίλιππον, καὶ σὺν ἀλεξάνδρῳ ὄγδοα πάσασιν αὐτοῖς τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ὁρῶντες, φέρουσι τὴν τοσαύτην μεταβολὴν, καὶ πρὸς οὓς μεταβέβηκεν ἡ τύχη, προσκυνοῦσιν. ἄλλα τε ἔθνη μυρία, πλείονος χρήματα πρὸς ἐλευθερίαν παῤῥησίας, εἴκει. μόνοι δ' ὑμεῖς ἀδόξειτε δουλεύειν, οἷς ὑποτέτακται τὰ πάντα. ποίᾳ γραπτῇ, ποίοις πεποιθότες ὅπλοις; ποῦ μὲν ὁ στόλος ὑμῶν ὄγδοηκόμενος τὰς ῥωμαίων θαλάσσας; ποῦ δ' οἱ ταῖς ὅπλοθήκαις ἐξαρκέσοντες θησαυροί; πρὸς ἀγυπτίους ἆρα καὶ πρὸς ἄραβας οἴεσθε κινεῖν τὸν πόλεμον; ἢ περιπέφευσθε τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; ἢ μεζήσατε τὴν ἑαυτῶν ἀσθένειαν; ἢ τὰ μὲν ὑμέτερα πρὸς τῶν προσοίκων ἐνδεᾶ ἡττήθη πολλάκις, ἡ δ' ἐκείνων ἰσχὺς ὄγδοα τῆς οἰκουμένης ἀίκητος; μᾶλλον δ' καὶ ταύτης ἐζήτησάν τι πλέον. ἐ γὰρ ἐξήρκεσεν αὐτοῖς ὅλος εὐφράτης ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν, οὐδὲ τῶν προσαρκτίων ἴστρος, ἢ τε μεσημβρινὴ μέχρι τῶν ἀοικήτων ἐρυνηθεῖσα λιβύη, καὶ γάδειρα πρὸς ἑσπέραν, ἀλλ' ὑπερωκεανὸν ἑτέραν ἐζήτησαν οἰκουμένην, καὶ μέχρι τῶν ἀνεφίκτων προτέρου βρεττανῶν διήνεγκαν τὰ ὅπλα. τί οὖν ὑμεῖς,

possunt illi, quæ in Oriente geruntur, positi in Occidente conspicere. sed neque facilè ea quæ hîc fiunt, illic audiuntur. Est autem importunissimum, & propter exiguas causas cum tantis, & ea de quibus querimur nescientibus, velle confligere. Et quidem nostrorum criminum citò erit futura correctio. neque enim vnus atque idem prouinciæ semper curam tenebit, & successores eius credibile est modestiores futuros. Motum autem semel bellum, neque deponere facile est absque magnis calamitatibus, neque sustinere. Libertatis verò bona sitientibus prouidendum atque certandum est, vt principio non ea careant. molesta enim est nouitas seruitutis: quam ne vtique subeas, iustùm suscipi certamen videtur. Qui verò semel subiectus est, & deinceps deficit, contumax magis seruus quàm amator libertatis ostenditur. Tunc igitur oportuit omnia agere, ne susciperentur Romani, cùm in prouinciam Pompeius intraret. Maiores verò nostri corúmque reges, pecunia, corporibus, animis multo vobis meliores, exiguæ parti potentiæ Romanæ obsistere nequiuerunt. vos autem qui hæreditariam obedientiam suscepistis, rebus autem omnibus illis qui primi paruêre longè inferiores estis, contra omne Romanorum regnum obsistere posse arbitramini? Et Athenienses quidem, qui ob Græcorum libertatem patriam suam quondam ignibus tradere, qui superbissimum illum Xerxem per terram nauigantem, per mare verò ambulantem, & cuius classem non caperet amplitudo pelagi, latiorem autem Europa, duceret exercitum, hunc inquam cum vna naue fugientem glorioſissimè persecuti sunt: circa paruam autem Salaminam, qui tantas opes Asiæ confregêre, nunc tamen seruiunt Romanis, & illam regiam Græciæ ciuitatem administrant Italiæ iussiones. Lacedemonij quoque post Thermopylas, & Plateas, & Agesilaum Asiam perscrutatum, eosdem dominos venerantur. Macedones verò qui adhuc penè imaginantur Philippum videre cum Alexandro promittentem sibi orbis imperium, ferunt tamen rerum mutationem, & adorant eos ad quos fortuna migrauit. Aliæ quoque multæ gentes ad libertatem fiducia subnixæ, & multo maiores, cesserunt tamen & obediunt: vos autem soli seruire dedignamini his, quibus videtis vniuersa esse subiecta. Quibus exercitibus, quibus confiditis armis? Vbi est classis vestra, quæ peruagetur Romanorum maria? Vbi autem qui expétis possint sufficere thesauri? Contra Ægyptios fortè aut Arabas existimatis vos bellum mouere. Non circumspicitis Romanorum imperium? non metiminiveſtram imbecillitatem? Nónne scitis vestram ciuitatem à conterminis gentibus frequenter esse superatam? illorum autem virtus per totum orbem inuicta percurrit, imò etiam hoc orbe plus aliquid quæsierunt? Neq enim sufficit eis ad Orientem quidem totus Euphrates, ad Septentrionem Ister, neque in Meridie solitudine tenus perscrutata Libya, neque in Occidente Gades: sed vltra Oceanum aliũ quæsierunt orbẽ, & vsque ad Britannias, inaccessas priùs, arma & exercitum transtulerunt. Quid ergo? Vósne

ditiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? postremò plures estis omnibus in toto orbe degentibus? Quæ vos fiducia aduersum Romanos erigit? Sed dicet aliquis, seruire molestissimum est. At quanto magis id Græcis: qui vniuersis sub sole habitantibus videbantur præstare nobilitate: & tam latam quondam prouinciam possidentes: nunc bis ternis fascibus Romanorum obediunt? Totidem autem etiam Macedones obsequuntur, qui certè multo vobis iustius deberent libertatem tueri. Quid autem quingentæ Asiæ ciuitates? nunquid non absque vllo præsidio, vni tantummodo rectori parent, & fascibus consulis obsequuntur? Quid autem pergam enumerare Heniochos, & Colchos, & Taurorum gentem: Bosphoranos quoque, & habitantes circa Ponti littora nationes, Mæoticásque gentes? apud quas nimirum olim neque domesticus aliquis dominus noscebatur: nunc verò militum subiiciuntur tantum, tribus millibus, & quadraginta naues longæ, innauigabile prius mare in pace custodiunt. Quanta autem Bithynia, & Cappadocia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoque & Cilices pro libertate dicere valerent? tamen nunc sine armis tributa pendunt. Quid autem Traces? quinque quidem diebus in latum, septem autem in longum commeabilem prouinciam possidentes, asperiorémque multo quàm vestra est, ac multis partibus fortiorem, altissimóque gelu eos qui irruerint retardantem, duobus millibus Romanorum in præsidio manentibus obsequuntur. Post hos Illyrici vsque ad Dalmatiam, & Istro tenus incolentes, duabus tantùm legionibus obediunt: cum quibus & ipsi impetus compescunt Dacorum. Ipsi quoque Dalmatæ, qui tam multa pro libertate conati, sæpiúsque capti, rursum cum maioribus opibus rebellarunt, nunc sub vna Romanorum legione agunt quietem. Verumtamē si aliquos magnæ causæ ad defectionem incitare deberent, Gallos potissimum oporteret assurgere, quos videlicet tantis munimentis natura cinxisset: ab Orientali plaga Alpium montibus, à septentrionali Rheno flumine: à meridie Pyrenæis montibus, ab Occidente verò Oceano. sed tali munitione gaudentes, trecentis & quindecim gentibus numerosi: fontes autem (ita vt dixerim) felicitatis domesticæ habentes, omnibúsque bonis totum penè orbem irrigantes, ferunt nihilominus vectigales esse Romanorum, ac felicitatem suam in eorum felicitate reponere. idque sanè ipsum, non per animorum mollitiem, nec propter ignobilitatem parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnauerunt (sed Romanorum admirati sunt horruerúntque cum virtute fortunam, quâ illi plura sæpe obtinuêre quàm bellis. Denique sub mille & ducentis militibus seruiunt, quibus penè plures habuerunt ciuitates. Neque Hispanis nascens in agris aurum, pro libertate bella gerentibus profuit, neque tanto terrarum marísque spatio à Roma diremptæ gentes, Lusitani scilicet & pugnaces Cantabri: nec vicinus Oceanus, etiam accolis suis fragore terribilis: sed vltra columnas Hercules prolatis armis, & per ipsas nubes

πλουσιώτεροι γαλατῶν, ἰσχυρότεροι γερμανῶν, ἑλλήνων σωφρονέστεροι; πλείους τοῦ κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐστὲ πάντων; τί τὸ ἀπροοράτως ὑμᾶς κατὰ ῥωμαίων ἐπαίρει; χαλεπὸν τὸ δουλεύειν, ἐρεῖ τις. πόσῳ μᾶλλον ἕλλησιν, οἷς ἅπαξ ὑφ' ἥλιον πάντων εὐημερία θεοῦ χειν δοκούντων, καὶ τοσαύτην πεμόμενοι χώραν, ἐξ ῥωμαίων ὑπείκουσι ῥάβδοις. τοσούτους δὲ μακεδόνες, οἱ δικαιότερον ὑμῶν ὀφείλοντες ἐλευθερίας ἀντιποιεῖσθαι. τί δ' αἱ πεντακόσιαι τῆς ἀσίας πόλεις, οὐχὶ δίχα φρουρᾶς ἕνα θεοσκυοῦσιν ἡγεμόνα, καὶ τὰς ὑπατικὰς ῥάβδους; τί δεῖ λέγειν ἰωνίους τε καὶ κόλχους, καὶ τὸ ταύρων φῦλον, βοσπορανούς τε καὶ τὰ θεσκοινα τοῦ πόντου καὶ τῆς μαιώτιδος ἔθνη, παρ' οἷς ἀρὶν μὲν οὐδὲ οἰκεῖος ἐγινώσκετο δεσπότης. νῦν δὲ, χιλίοις ὁπλίταις ὑποτάσσεται, καὶ τεσσαράκοντα νῆες μακραὶ, τὸν πρὶν ἄπλωτον καὶ ἀγρίαν εἰρωδοῦσι θάλασσαν. πόσα βιθυνία, καὶ καππαδόκια, καὶ τὸ παμφύλιον ἔθνος, λύκιοί τε καὶ κίλικες ὑπὸ ἐλευθερίας ἔχοντες εἰπεῖν, χωρὶς ὁπλων φορολογοῦνται; τί δ' θρᾷκες, οἱ πέντε μὲν δυσὶ, ἑπτὰ δὲ μῆκος ἡμερῶν χώραν διεληφότες, τραχυτέραν τε, καὶ πολλῷ τῆς ὑμετέρας ὀχυροτέραν, καὶ βαθεῖ κρυμῷ τοὺς ὅπλα στρατοῦντας ἀνακόπτουσαν, ὑπὸ χιλίοις ῥωμαίων ὑπακούουσι φρουροῖς. οἱ δὲ ὑπὸ ταῦτα ἰλλυριοὶ τὴν μέχρι δαλματίας ὁποτεμνομένην, ἐν ἑνὶ ἱερῷ κατοικοῦντες, ὑπὸ δυσὶ μόνοις τάγμασιν ὑπείκουσι, μεθ' ὧν αὐτοὶ τὰς δακῶν ἀνακόπτουσιν ὁρμάς; οἱ δὲ τοσαυτάκις πρὸς ἐλευθερίαν ἀναχαρίσαντες δαλμάται, καὶ πρὸς τὸ μόνον ἀεὶ χειρωθέντες τότε συλλεξάμενοι τὴν ἰσχὺν πάλιν ὑποστῶσαι, νῦν ὑπὸ ἑνὶ τάγματι ῥωμαίων ἡσυχίαν ἄγουσιν; ἀλλὰ μὴν εἴγε πρὸς εἰς ὑπὸς ασιν ὄφελον ἀφορμαὶ μεγάλαι παρεξιοῦσιν, μᾶλισα γαλάτας ἐχθροὺς τοὺς ἔτους ὑπὸ τῆς φύσεως τετειχισμένους, ἐξ ἀτολῆς μὲν, ταῖς ἄλπεσι, πρὸς δ' ἄρκτῳ, ῥήνῳ ποταμῷ, μεσημβρινοῖς δ', τοῖς πυρρηναίοις ὄρεσιν, ὠκεανῷ δ', πρὸς δυσμαῖς. ἀλλὰ καὶ τοιαῦτα μὲν ἔρκη περιβεβλημένοι, πέντε δὲ καὶ τριακοσίοις πληθύοντες ἔθνεσι, τὰς δὲ πηγὰς ὡς ἄν τις εἴποι τῆς δ' δαιμονίας ὑπηκόους ἔχοντες, καὶ τοῖς ἀγαθοῖς χεδὸν ὅλην ὑπικλύζοντες τὴν οἰκουμένην, ἀνέχονται ῥωμαίων περίοδος ὄντες, καὶ ταμιεύομενοι παρ' αὐτῷ τὴν οἰκείαν εὐδαιμονίαν. καὶ τοῦτο ὑπομένουσιν, οὐ δι' ἀγαθὴν φρονημάτων μαλακίαν, οὐδὲ δι' ἀηθίαν, οἵγε πλεύσαντα ὀγδοήκοντα ἔτη πόλεμον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ μετὰ τῆ δυνάμεως ῥωμαίων καὶ τὴν τύχην καταπλαγέντες, ἥτις αὐτοῖς κατορθοῖ πλείονα τοῦ ὅπλων. τοιγαροῦν ὑπὸ χιλίοις καὶ διακοσίοις σπανιώταις διέλθουσιν, ὧν ὀλίγου δεῖν πλείους ἔχουσι πόλεις. οὐδὲ ἴβηρσιν ὁ μεταλλεύομενος χρυσὸς εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πόλεμον ὑπῆρκεσεν, οὐδὲ τὸ τοσοῦτον δὲ ῥωμαίων γῆς καὶ θαλάσσης διάστημα, φῦλά τε λυσιτανῶν καὶ καντάβρων ἀρειμάνια, διέλειτον ὠκεανὸς φοβερὸν καὶ τοῖς ὁπλιτικοῖς ἄμπωτιν ἐπάγων, ἀλλ' ὑπὲρ τὰς ἡρακλείους στήλας ἐκτείναντες τὰ ὅπλα, καὶ διὰ τεφρῶν

ὀδὸ δι-

ὀλύσαντες τὰ πυρρίμαῖα ὄρη, καὶ τούτοις ἐδουλώ- A
σαντο ῥωμαῖοι. φεύγει δ' ἥκιστα τῶν οὕτω δυσ-
μάχων καὶ τοσοῦτον ἀπωκισμένων, ἓν τάγμα. τὶς
ὑμῶν οὐκ ἀκοὴ παρείληφε τὸ γερμανῶν πλῆθος; ἀλ-
λὰ μᾶλλον δὲ καὶ μεγέθη σωμάτων, εἴδετε δήπου
πολλάκις, ἐπεὶ παντάχοῦ ῥωμαῖοι τοῖς τούτων αἰχ-
μαλώτοις ἔχουσιν. ἀλλ' ὅτοι γῆν μὲ ἄπειρον νεμό-
μενοι, μείζω δὴ τῶν σωμάτων ἔχοντες τὰ φρονήμα-
τα, καὶ τῷ μὴ τύχῃ θανάτου καταφρονῆσαι, τοῖς B
δὲ θυμοὶ τῶν ἀγενωτάτων θηρίων σφοδρότεροι,
ῥᾴων τῆς ὁρμῆς ὅρον ἔχουσι, Ꞓ ῥωμαίων οὐκ τὸ τάγ-
μασι δαμαζόμενοι, δουλεύουσι μᾶλλον ἀλόντες. τὸ δὲ
ὅλον αὐτῶν ἔθνος φυγῇ σῴζεσθαι. σκέψασθε δὲ καὶ τὸ
βρεττανῶν τεῖχος, οἱ τοῖς ἱεροσολύμων τείχεσι πεποι-
θότες. Ꞓ γὰρ ἐκείνους περιβεβλημένους ὠκεανὸν, καὶ
τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης οὐκ ἐλάττονα νῆσον οἰκοῦν-
τας, πλεύσαντες ἐδουλώσαντο ῥωμαῖοι. τέσσαρα δὲ C
τάγματα τῷ τοσαύτῳ νήσου φυλάττει. καὶ τί δεῖ
πολλὰ λέγειν, ὅπου καὶ πάρθοι τὸ πολεμικώτατον
φῦλον, τοσούτων ἀρχοντες ἐθνῶν, καὶ τηλικαύτῳ πε-
ριβεβλημένοι δυνάμιν, ὁμήρους πέμπουσι ῥωμαίοις.
καὶ ἔστιν ὅτι τὴν ἰταλίας ἰδεῖν, ἐν εἰρήνης σχήματι δυ-
λεύουσαν τῷ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς δυνήσειαν. πάντων δὲ
χεδὸν τῶν ὑφ' ἥλιον τὰ ῥωμαίων ὅπλα σεσιωπηκότων
ὑμεῖς μόνοι πολεμήσετε; μὴ δὲ τὸ καρχηδονίων D
τέλος σκοποῦντες, οἳ τὸν μέγαν αἰνήσαντες ἀνίβαν,
Ꞓ τῷ ἀπὸ φοινίκων δυνήσειαν, ὑπὸ τῷ σκιπίωνος δε-
ξιᾷ ἔπεσον. ὅτε δὲ κυρηναῖοι τὸ λακώνων γένος, ὅτε
μαρμαρεῖται, τὸ μέχρι τῆς ἀψάδος ἐκτεταμένον φῦ-
λον, ἀλλ' οὐ φοβεροὶ καὶ τοῖς ἀκούουσι σύρτεις, νασα-
μῶνές τε Ꞓ μαῦροι, καὶ τὸ νομάδων ἄπειρον πλῆθος,
τὰς ῥωμαίων ἀνέκοψαν ἀρετάς. τῷ δὲ τρίτῳ τῆς
οἰκουμένης μοῖραν, ἧς ἁδὲ ἐξαριθμήσασθαι τὰ ἔθνη ῥᾴ-
διον, ὁρίζομένῳ ἀτλαντικῷ τε πελάγει, καὶ σήλαις E
ἡρακλείοις, καὶ μέχρι τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τὰς ἀ-
πείρους νέμουσαν αἰθίοπας, ἐχειρώσαντο μὲν ὅλην.
χωρὶς δὲ τῶν ἐτησίων καρπῶν, οἳ μησὶν ὀκτὼ τὸ κῷ τῷ
ῥώμῃ πλῆθος ζέφουσι, καὶ ἔξωθεν παντοίως φορολο-
γοῦνται, καὶ ταῖς χρείαις τῆς ἡγεμονίας παρέχουσιν ἑ-
τοίμοις τὰς εἰσφοράς, ὧδεν δὲ τῶν τάγματων ὥσ-
περ ὑμεῖς ὕβριν ἡγούμενοι, καίπερ ἑνὸς τάγματος αὐ-
τοῖς ὠφελοῦντος. καὶ τί δεῖ πόρρωθεν ὑμῖν τοῦδε εἰ- F
κονίζειν τῷ ῥωμαίων δυνάμιν; παρὸν ἐξ ἀγχοῦ τῆς
γειτνιώσης, ἥτις ἐκτεινομένη μέχρις αἰθιόπων, καὶ τῆς
εὐδαίμονος ἀραβίας, ὁμορός τε οὖσα τῇ ἰνδικῆς, πεν-
τήκοντα μὲν τὰς ἑπτακοσίας ἔχουσα μυριάδας αὐ-
θρώπων, δίχα δὲ τῆς ἀλεξανδρείαν κατοικούντων, ὡς ἔ-
στιν ὅτε καθ' ἑκάστῳ κεφαλῇ εἰσφορᾶς τετιμῆσθαι,
τῷ ῥωμαίων ἡγεμονίαν ἐκ ἀδοξεῖ, καίτοι πηλί-
κον ὄπος ἀσεως κέντρον ἔχουσα ἡ ἀλεξάνδρειαν, πλήθους
τε ἀνδρῶν ἕνεκα Ꞓ πλούτου, μῆκος G
μὲν αὐτῆς, τεσσαράκοντα σταδίων, δύος δὲ ἐκ ἔλατ-
τον δέκα. τῇ δὲ ἐνιαυσίᾳ παρ' ὑμῖν φόρῳ καθ' ἕνα μῆνα
πλέον ῥωμαίοις παρέχει, καὶ τῶν χρημάτων ἔξωθεν,

Pyrenæorum montium eluctati vertices, ditioni ſuæ hos quoque ſubdiderunt Romani: atque ita bellicoſis gentibus, tantóque (vt dixi) ſpatio diremptis, legio in præſidio vna ſatis eſt. Quis veſtrûm non audiuit multitudinem Germanorum, virtutem quoque & magnitudines corporum (vt arbitror) ſæpe vidiſtis. ſiquidem vbique Romani earum gentium captiuos habent. Sed illi ita ingentem ſpatiis regionem incolentes, ſpiritus autem maiores corporibus gerentes, & animam quidem contemptricem mortis, indignationes autem vehementiores feris, nunc Rhenum limitem habent, & octo Romanorum legionibus domantur: & ſeruiunt quidem qui capti ſunt, reliqua autem eorum gens vniuerſa ſalutem in fuga non in armis reponit. Conſiderate autem etiam Britannorum muros, qui Hieroſolymæ confiditis muris. Illos ſiquidem circumdatos Oceano, & penè non minorem quàm noſter orbis eſt habitantes, Romani nauigantes redegerunt in ditionem ſuam: quatuórque legiones tantæ magnitudinis inſulam tuentur. Et quid opus eſt plura dicere? quando etiam Parthi, bellicoſiſſimum genus, tantis prius populis imperantes, & tam magnis opibus circundati, obſides tamen mittunt Romanis: eſtque cernere, ſub ſpecie pacis ſeruientem in Italia præcipuam Orientis nobilitatem. Vniuerſis penè qui ſub ſole incolunt, Romanorum arma venerantibus vos ſoli bellum geretis? Neque Carthaginienſium conſiderabitis finem, qui magnum illum Hannibalem iactantes, & ex nobili Phœnicum ſtirpe venientes, tamen ſub Scipionis dextera corruerunt? Sed neque Cyrenæi Lacedæmone oriundi, neque Marmaridarum genus vſque ad inaquoſas ſolitudines protentum, neque terribiles etiam audientibus Syrtes, Naſamones quoque & Mauri, & innumerabilis multitudo Numidarum virtutes impediêre Romanas. Sed tertiam partem orbis terrarum, cuius ne numerare quidem nationes facilè eſt, quæ ſcilicet ſub Atlantico mari & columnis Herculis vſque ad rubrum mare infinitos numero, & locis Æthiopas continet, totam tamen ceperunt armis: & præter fruges annuas quibus Romanam multitudinem octo menſibus paſcunt, alia quoque vectigalia pendunt, expenſas quoque deuotiſſimi imperio miniſtrant, nihil de his quæ iubentur, ſicur vos, contumelioſum putantes. & quidem vna cum illis tantùm legio commoratur. Sed quid opus eſt longè petitis exemplis potentiam explicare Romanam? cùm ea poſſitis de vicina vobis Ægypto diligenter inſpicere. Hæc enim cùm vſque ad Æthiopias porrigatur, opulentámque Arabiam, contigua quoque ſit Indiæ, quinquaginta & ſeptingentas myriadas incolarum habens, præter Alexandrinorum plebem, tamen vectigalia, quorum magnitudinem de cenſu ſingulorum capitum æſtimari licet, deuotiſſimè penditans, Romanum non dedignatur imperium: & certè quàm magnum ſtimulum defectionis habens, Alexandriam ſcilicet, multitudine & diuitiis abundantem, magnitudine quoque non imparem. Habet ſiquidem in longitudine ſtadia triginta, in latitudine verò non minus quàm decem, tributorum verò multo amplius per menſes ſingulos infert, quàm vos toto anno penditis: & præter pecuniam,

quatuor menſium Romanæ plebi annonam A
miniſtrat. Munitur autem vndique aut in-
commeabili ſolitudine, aut importuoſo ma-
ri, aut fluminibus, aut cœnoſis paludibus,
quorum tamen omnium nihil Romana for-
tuna fortius fuit. Duæ enim legiones ciuita-
ti inſidentes, profundam Ægyptum cum illa
Macedonum nobilitate frænant. Quos igitur
in bella de ſolitudinibus aliquibus ſocios aſſu-
metis? Siquidem omnes qui in orbe habita-
bili degunt, Romani ſunt: niſi fortè quis ve- B
ſtrûm ſpes ſuas vltra Euphratem porrigat, &
Adiabenorum regionem gentiles ſuos æſtimet
adiutores. Porrò nec illi propter irrationabi-
lem cauſam tanto ſe bello implicabunt: nec ſi
tam probroſo operi aſſenſum darent, Parthus
tamen ſineret. Eſt quidem ei cura tuendæ cum
Romanis amicitiæ, & arbitrabitur fœdus eſſe
temeratum, ſi quis de his qui ſubiecti ſunt eius
imperio, aduerſum Romanos in bello procedat. C
Supereſt igitur ad diuinum confugiatur
auxilium. verùm & hoc apud Romanos eſt. ſi-
ne Deo quippe impoſſibile eſſet imperium ta-
le conſiſtere. Conſiderate autem quemadmo-
dũ hæc ipſa erga ipſam religionem immoderatio,
etiam ſi cum longè inferioribus bellum ge-
ratis, tamen ad diſpenſandum ſit vobis difficil-
lima, atque eadem tranſgrediendo offendatis
Deum, per quæ eum auxiliaturum putatis. Si e-
nim ſeruetis ſabbatorum conſuetudinem, &
ad nullum actum moueamini, facilè profectò D
capiemini. Sic quippe etiam maiores veſtri ex-
perti ſunt, hos maximè dies Pompeio ad bellũ
deſtinante: in quibus ſcilicet hi qui oppugna-
bantur, otia gerebant. Tranſgredientes autem
in bello legem patriam, neſcio propter quid in
reliquum dimicetis. Vna ſiquidem nunc vobis
intentio eſt, ne quid de patria inſtitutione ſo-
luatur. Quemadmodum autem aduocabitis in
adiutorium Deum, ſi cultum ei debitum ſpon-
te violetis? Aſſumunt autem ſinguli quique E
bellum, vel diuinæ virtuti, vel humanis opibus
confidentes. Cùm verò vtraque hæc quantum
ad ipſam pertinet conſequentiam, deſeruntur,
in manifeſtam vtique captiuitatem volentes
pugnare proſiliunt. Quid autem prohibet pro-
priis manibus filios veſtros coniugéſque lania-
re, & hanc pulcherrimam inflammare pa-
triam? Erumpentes ſiquidem in furorem, lucra-
bimini vel ignominiam ſuperatorum. Bonum F
eſt, ô amici, bonum eſt, dum adhuc ſtat nauis in
portu, præcauere tempeſtatem futuram, & non
eo tempore, quo in medias irruetis procellas
trepidare. His ſiquidem qui in improuiſa mala
inciderint, ſupereſt vt digni vel miſeratione
videantur: qui verò ſe in apertum diſcrimen
iniecerint, etiam exprobrationibus onerentur.
Niſi fortè aliquis veſtrûm æſtimet ſecun-
dum pacta conflictum ire Romanos, aut poſt-
quam vicerint, moderatè vobiſcum acturos, G
& non in exemplum aliarum gentium ſacram
hanc vrbem inflammaturos, interfecturos au-
tem vniuerſum genus veſtrum. Neque enim
qui ſuperfueritis armis, vſquam locum fugæ
habebitis, vniuerſis ſcilicet gentibus vel iam habentibus Romanos dominos, vel habere metuenti-
bus. Periculum autem non ſolùm vos manebit, ſed etiam in reliquis ciuitatibus habitantes Iudæos:
Neque enim eſt in toto orbe populus, in quo non veſtra portio ſit: quos certe omnes vo-
bis rebellantibus, cæde crudeliſſima diuerſi quique conficient, & propter paucorum virorum

κακοβυ-

τῇ ῥώμῃ ὅπου μείωσιν παραφέρων. τετείχισαι γὰρ πανταχόθεν ἢ δυσβάτοις ἐρημίαις, ἢ θαλάσσαις ἀλιμένοις, ἢ ποταμοῖς, ἢ ἕλεσιν. ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἰσχυρότερον διέθηκε τὰ ῥωμαίων τύχης. δύο δ' ἐγκαθήμενα τῇ πόλει τάγματα, τὴν βαθεῖαν Αἴγυπτον ἅμα τῇ μακεδόνων εὐψυχίᾳ χαλινοῖ. τίνας οὖν ὑπὲρ τὸν πόλεμον ἐκ τῆς οἰκείου παραλήψεσθε συμμάχους; οἱ μὲν γὰρ ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης, πάντες εἰσὶ ῥωμαῖοι. εἰ μήτις ὑπὲρ Εὐφράτην ἐκτείνει τὰς ἐλπίδας, καὶ τοὺς ἐκ τῆς ἀδιαβηνῆς ὁμοφύλους οἴεται προσαμύνειν. οἱ δ', ὅτε δ' ἂν ἄλλον πολεμίστω πολέμῳ συμπλέξουσιν ἑαυτούς, ὅτε βουλοῦσαμβοῖοις κακῶς, ὁ πάρθος ὑπόψεται. προφάσεις γὰρ αὐτῷ πρὸς ῥωμαίους ἀνεχθείας, καὶ παραβαίνειν οἰήσεται τὰς σπονδὰς, κἂν τις τῷ ὑπ' αὐτὸν ὑπὸ ῥωμαίους ᾖ. λοιπὸν οὖν ὑπὸ τὸν ἐκ τοῦ θεοῦ συμμαχίαν καταφυκτέον. ἀλλὰ καὶ τοῦτο πρὸς ῥωμαίους τέτακται. δίκα γὰρ θεοῦ συσῶσαι πολιταύτην ἡγεμονίαν ἀδύνατον. σκέψασθε δ' ὡς ὑμῖν τὸ τῆς θρησκείας ἀκριβὲς, εἰ μὴ πρὸς δυσχειρώτους πολεμοίητε, δυσδιόικητον, καὶ δι' ἃ μάλιστα τὸν θεὸν ἐλπίζετε σύμμαχον, ταῦτα ἀναγκαζόμενοι παραβαίνειν ἀποστρέφετε. τηρεῖτε μὲν γε τὰ τῆς ἑβδομάδων ἔθη, καὶ πρὸς μηδεμίαν πρᾶξιν κινούμενοι, ῥᾳδίως ἁλώσεσθε; καθάπερ οἱ πρόγονοι πομπεΐῳ, ταύτας μάλιστα τὰς ἡμέρας ἐνεργοὺς ποιησαμένῳ τῆς πολιορκίας ἐν αἷς ἤρχοντο οἱ πολιορκούμενοι. παραβαίνοντες δὲ τὸν πατρῷον νόμον, ἃ οἶδα γὰρ ὅτου λοιπὸν ποιήσεσθε τὸν ἀγῶνα. ἀσυνήθη γὰρ ὑμῖν μία, τὸ μὴ τῆς πατρίων τι καταλῦσαι. πῶς δὲ ὑπομενεῖτε τὸ θεῖον εἰς ἄμυναν, οἱ παραβαίνοντες ἑκουσίως τινὰ εἰς αὐτὸ θεραπείαν; ἐπαιωρεῖται δὲ ἑκάστοις πόλεμον, ἢ θεία προνοίᾳ τε, ἢ ἀνθρωπεία βοηθείᾳ. ὅταν δὲ τινὰ παρ' ἀμφοῖν τὸ νεῖκος ἀποκόπῃ, φανερὸν ἄλλοσιν οἱ πολεμοῦντες αἴρονται. τί δὲ κωλύει τὰ ἑαυτῶν χερσὶ διαχρήσασθαι τέκνα καὶ γυναῖκας, καὶ τοῦ ἀδικαλλεστάτου πατρίδα ταύτην καταφλέξαι; μενόντων γὰρ ὅτε τὸ γε τῆς ἥττης ὄνειδος περιόψεσθε. καλὸν ὦ φίλοι καλὸν, ἕως ὅτε ἐν ὁρμῷ τὸ σκάφος, προσκέπτεσθαι τὸν μέλλοντα χειμῶνα, μηδὲ εἰς μέσας ταῖς θυέλλαις ὑπὸ λιμένος ἀναχθῆναι. τοῖς μὲν γὰρ ἐξ ἀδήλων ὑπιστουμένοις δεινοῖς, τὸ γοῦν ἐλεεῖσθαι προῖεται. ὁ δὲ εἰς προὐπηλον ἀπώλειαν ὁρμήσας, καὶ προσονειδίζεται. πλὴν εἰ μή τις ὑπολαμβάνει καὶ σωτηρίας πολεμήσειν, καὶ ῥωμαίους κρατήσαντας ὑμῶν μερίσασθαι, ἀλλ' ὡς εἰς ὑπόδειγμα τῆς ἄλλων ἐθνῶν, καταφλέξειν μὲν τὴν ἱερὰν πόλιν, ἀναιρήσειν δὲ πᾶν ὑμῶν τὸ φῦλον. ὑδὲ γὰρ προλειφθέντες φυγῆς δώσετε τόπον, ἁπάντων ἐχόντων ῥωμαίους δεσπότας, ἢ δεδικότων χεῖν. ὁ δὲ κίνδυνος, οὐ τῆς δὲ Ἰάδε μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς καὶ ταῖς ἄλλας πόλεις κατοικίστων. οὐ γὰρ ἔστιν ὅπῃ τῆς οἰκουμένης δῆμος, ὁ μὴ μοῖραν ἡμετέραν ἔχων. οὓς ἅπαντας πολεμησάντων ὑμῶν ἴσμεν, καταφάξουσιν οἱ διάφοροι, καὶ δι' ὀλίγων ἀνδρῶν

κακοβελίαν, πᾶσα πληρωθήσε) πόλις ἰουδαϊκῆ φόνῳ. A
Ϲ συγγνώμη μὲν τοῖς τοῦτο ϖεφέξασιν. αἰ δ' μὴ ϖεφυχθῆ, λογίσασθε πῶς ϖρὸς ὅτου φιλανθρώπους ὄντας κινεῖν ἀδύσιον. εἰσελθέτω δ' οἶκτος ὑμᾶς, εἰ μὴ τ τέκνων καὶ γυναικῶν, ἀλλὰ τ μητροπόλεως ταύτης, τ τ ἱερῶν ϖερι-βόλων. φείσασθε τοῦ ἱεροῦ, τ νόμον ἑαυτοῖς μετὰ τ θεῶν ἁγίων τηρήσατε. ἀφέξον) γὰρ ἂν ἐπ ῥωμαίοις τούτων κρατήσαντες, ὧν φεισάμενοι ϖρότερον ἠχαείσθωσαν. B
μαρτύρομαι δ' ἐγὼ μὲν ὑμῶν τὰ ἅγια, τ τε ἱερὰς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ, Ϲ παρίσταται κοινῶς ὡς ἔοικεν τῶν στοιχείων ὑμῶν καθυφηκάμενοι. ὑμεῖς δ' βουλευσάμενοι μὲν τὰ δέοντα, κοινῇ σωθῆναι ἐμοὶ τ εἰρήνην ἔχετε. ϖεφαχθέντες δ' τοῖς θυμοῖς, χωρεῖς ἐμοῦ κινδυνεύσετε. τοσαῦτα εἰπὼν, ἐπεδάκρυσέ τε μετ τ ἀδελφῆς, τ τὸ ϖολὺ τ ὁρμῆς αὐτῶν ἔπαυσε τοῖς δάκρυσιν. ἀνεβόων δὲ, οὐ ῥωμαίοις, ἀλλὰ φλώρῳ, δι' ἃ ϖεπόνθασι ϖολεμοῦντες. ϖρὸς ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀγρίππας, ἀλλὰ τὰ ἔργα ἔφη ῥωμαίοις ἤδη ϖολεμοῦντων ὁρᾶν. ὅτε γὰρ τῷ καίσαρι δεδώκατε τ φόρον, τ τὰς στοὰς ἀνεκόψατε τ αἰτωνίας. ὅπως δυάσεσθε δ' αὖ τ αἰτίαν τ ὄπως ἀσεως, εἰ ταύτας τε συνάψετε ϖάλιν, τ τελέσετε τ εἰσφοράν. οὐ γὰρ ἤδη γε φλώρου τὸ ϖρυτάνειον ὁρᾶν, ἢ φλώρῳ τὰ χρήματα δώσετε. C

Κεφάλαιον κθ'.

ΤΟύτοις ὁ δῆμος ἐπείθετο, τ μὴ τ βασιλέως τ τε βερνίκης ἀναβαίνειν εἰς τὸ ἱερὸν, κατήρξαντο τῆς τ στοᾶς δομήσεως. εἰς γὰρ τὰς κώμας, οἵτε ἀρχοντες, τ οἱ βουλευταὶ μεριδέντες, τὰς φόρους συνέλεγον. ταχέως γὰρ τὰ τεσσαράκοντα τάλαντα, τοσοῦτον γὰρ ἔλειπεν, ἠθροίσθη. Ϲ τὸν μὲν ϖολέμου τότε τλὼ ἀπειλὼ, ὅτου κατέσειλεν ἀγρίππας. αὖθις γὰρ ἐπειράτο πείθειν τὸ ϖλῆθος ὑπακούειν φλώρῳ, ἄχρις αὖτ αὖτις ϖέμψῃ καῖσαρ διάδοχον. ϖεσπαρεγχωθέντες γὰρ, ἐβλασφήμων εἰς τ βασιλέα, τ τ ϖόλεως αὐτὸν ἐξεκήρυσσον. ἐτόλμων δέ τινες τῶν στασιαστῶν, τ λίθους ἐπ' αὐτὸν βάλλειν. ὁ δὲ βασιλεὺς τ ὁρμὴν τῶν νεωτερίζόντων ἀκατάσχετον ὁρῶν, τ χαλεπήνας ἐφ' οἷς ϖεπεπλάκισο, τοὺς μὲν ἀρχοντας ἅμα τοῖς δυνατοῖς αὐτ ἔϖεμϖε ϖρὸς φλῶρον εἰς καισάρειαν, ἵνα ἐκεῖνος ἐξ αὐτῶν ἀποδείξῃ, τὰς τ χώρας φορολογήσοντας. αὐτὸς δ' ἀνεχώρησεν εἰς τὴν βασιλείαν. κἂν τούτῳ τινὲς τῶν μάλιστα κινούντων τὸν ϖόλεμον συνελθόντες, ὥρμησαν ὅτι φρούριόν τι καλούμενον μάσαδαν, τ καταλαβόντες αὐτὸ λάθρα, τοὺς μὲν ῥωμαίους ἀϖέσφαξαν, ἑτέρους δ' κατέστησαν ἰδίους. D E F

Κεφάλαιον λ.

ΑΜα δ' τ κατ τὸ ἱερὸν ἐλεάζαρος υἱὸς ἀνανίου τοῦ ἀρχιερέως, νεανίας θρασύτατος, στρατιωτῶν τότε, τοῖς τ τ λατρείαν λειτουργοῦντας ἀναϖείθει, μηδενὸς ἀλλοφύλου δῶρον, ἢ θυσίαν ϖαρὰ δέχεσθαι. τοῦτο δ' ἦν τοῦ ϖρὸς ῥωμαίους ϖολέμου καταβολή. τὴν γὰρ τούτων θυσίαν καίσαρος ἀνέῤῥιψαν, τ ϖολλὰ τῶν τε ἀρχιερέων τ τῶν γνωρίμων ϖαραπαλουμένων, μὴ ϖαραλιπεῖν τὸ ϖάτριον τῶν ἡγεμόνων ἔθος, ὑϖὲρ σφῶν δοσαν, ϖολὺ μὲν Ϲ τῶν σφετέρων ϖλήθει ϖεποιθότες, G
praua consilia: vniuersæ vrbes Iudaico sanguine redundabunt. Manet autem venia eos qui talia patrauerint, quòd sint nimirum vestro vitio coacti. Si verò eadem exequi supersederint, considerate quàm impium sit, aduersum tam benignos arma mouisse. Subeat autem vos miseratio, & si non filiorum vestrorum atque coniugum, saltem istius ciuitatis, quæ mater vrbium vestræ regionis vocatur. Parcite mœnibus sacris, parcite venerabilibus adytis, templúmque vobis & sancta sanctorum seruate. Neq; enim vlteriùs victores Romani his abstinebunt, quibus primò parcentes nullam receperunt gratiam. Ego testor quidem sancta vestra, sacrósque angelos Dei, patriámque communem, quòd nihil eorum consiliorum, quæ vobis viderim expedire, subtraxerim. vos autem decernentes, quæ oportet, mecum in pace degetis: si verò protuleritis iras, absque me periculis subdemini. His dictis, astante etiam sorore lacrymauit, & multâ partem de eorum impetu lacrymis infregit. Succlamabant autem non se aduersùm Romanos, sed aduersùm Florum ob ea quæ perpulissent, bellum gerere. Ad quos rex Agrippa: Sed opera vestra, inquit, talia sunt, qualia aduersùm Romanos pugnantium. neque enim Cæsari vectigal dedistis, & Antonianas porticus incendistis. Sopietis autem causam defectionis, si & porticus denuo constituatis, & tributa reddere maturetis. Neque enim Flori hoc præsidium est, aut pecuniam Floro dabitis. His consultis populus acquieuit, & cum rege ac Bernice ascendentes in templum porticus ædificare adorti sunt. Per vicos autem & regiones principes quique decurionésque dispersi, vectigal colligebant: celeritérque quadraginta talenta (tantum enim erat reliquum) redacta sunt. Et belli quidem imminentes minas eo tunc more Agrippa compescuit. Demceps verò persuadere populo tentabat, vt parerent Floro, donec successor ei à Cæsare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accensa, nec à verborum in regem contumeliis temperauit, sed protinus eum vrbe pepulerunt: ausíque sunt nonnulli seditiósorum etiam saxa in eum iacere. Rex autem videns tumultuantium irreuocabilem impetum, & conquerendo quòd contumeliis esset affectus, principes quidem eorum vnà cum aliis potentibus misit ad Florum Cæsaream, vt ipse ex eis eligeret, qui de tota regione vectigal exigerent. ipse verò discessit in regnum.

Cap. XVII. De cœpta rebellione Iudæorum contra Romanos.

PEr idem tempus quidam eorum, qui bellum maximè mouebant, congregati irruebant in quoddam præsidium, quòd vocabatur Massada: & occultè eo peruaso, Romanos omnes interfecerunt: alios autem de suis posuerunt custodes. In templo quoque Hierosolymorum Eleazarus quidã, filius Ananiæ pontificis, iuuenis audacissimus, dux illo tẽpore militum, persuasit his qui sacrificiis ministrabant, vt nullius munus aut hostia, qui non esset de Iudæorum gente susciperetur. Id autem erat Romani belli seminarium atque materia. Reiecit siquidem hostias Cæsaris, quæ pro Romano populo offerri solitæ erant. Plurimum autem super hoc pontificibus, aliisque nobilibus deprecatis, vt non præterirent eum morem, quo suppliicabatur pro regibus, nihil tamen acquieuerunt, non parum quidem & suæ multitudini confidentes:

robur ſiquidem omne res nouare cupientium, eorum voluntates iuuabat : maximè autem aſpiciebant Eleazarum, qui per idem tempus, vt dixi, princeps erat. Conuenientes igitur potentes quique cum pontificibus, & Phariſæorum nobiliſſimis, & videntes quàm grauibus malis pergerent ſubiicere ciuitatem, decreuerunt ſeditioſorum animos experiri : & ante portam quæ ærea vocatur, concionem aduocantes (erat autem in interiore parte templi poſita, quæ reſpicit ad ſolis exortum) ac primò quidem multa de temeraria eorum defectione conqueſti, & quòd tam graue bellum patriæ commouerent : deinceps irrationabilitatem cauſæ ipſius arguebant, dicentes, maiores quidem eorum ornaſſe templum ex magna parte de muneribus gentium, ſempérque eorum, qui foris eſſent populorum munera ſuſcepiſſe : & non ſolùm non prohibuiſſe aliquorum hoſtias (id ſiquidem eſſe impiiſſimum) ſed etiam eas, quæ viſerentur permanéntque ad præſens vſque tempus, oblationes eorum in templi cultibus collocaſſe. At nunc eos, qui Romana arma irritarent, & deſponderent eorum bella, nouum ſtatuere morem religionis, atque cum periculis etiam ream facere ciuitatem impietatis videri : ſiquidem ea ſit, in qua præter ſolos Iudæos, nullus alius immolet externus, neque ad orandum ſinantur accedere. Et ſi quidem circa vnius alicuius priuati perſonam lex ferretur eiuſmodi, poſſet nimirum iure nos inhumanitatis arguere : nunc autem deſpiciuntur Romani, & iudicatur Cæſar profanus. Vnde verendum eſſe, ne qui immolandas pro illis hoſtias repellunt, ipſi in reliquum etiam pro ſe ſacrificia prohibeantur offerre : fiáque verè extra principatum ciuitas, niſi celerius reſipiſcentes reddiderint hoſtias, ac prius quàm ad eos, in quorum contumeliam id tentarum eſt, huius auſus peruenirat fama. Simul autem iſta dicentes, producebant in medium ſcientiſſimos morum paternorum, ſacerdotes quoque, narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium ſemper ſacrificia ſuſcepiſſent. Attendebat autem nemo res nouare cupientium his, quæ dicebantur, ſed neque procedebant in medium altaris miniſtri, vt belli materiam præparantes. Videntes igitur nobiles quique ſeditionem eò iam proceſſiſſe, vt eorum non poſſet authoritate compeſci, & Romanorum armorum periculum ſe primos eſſe ſenſuros, in quantum poterant conſulentes, amoliri cauſas parabant. & legatos quidem alios ad Florum miſerunt, quorum erat princeps filius Ananiæ Simon : alios autem ad Agrippam, inter quos nobiliſſimi Saulus, & Antipas, & Coſtobarus erant, qui etiam regem propinquitate tangebant. Precabantur autem vtrumque, vt cum exercitu aſcenderent in ciuitatem, & ſeditionem opprimerent, prius quàm ea intolerabilis fieret. Et Floro quidem malum iſtud quaſi bonus nuncius fuit, volénſque inflammare bellum nihil reſpondit legatis. Agrippa autem pariter vtriſque parcens, ſcilicet deficientibus, & iis aduerſum quos bellum mouebatur, volénſque & Romanis conſeruare Iudæos, & Iudæis templũ atque patriam, ad hæc autem nec ſibi conducere talem conturbationem ſciens, miſit in auxilium populo equites ter mille, Auranitas ſcilicet, & Batanæos, & Trachonitas ſub præfecto equitum Dario, duce verò

καὶ γὰρ τὸ ἀκμαιότατον τῶν νεωτεριζόντων συνήργει, μᾶλλον ἢ ἀφορῶντες εἰς τὸν ἐλεάζαρον στρατηγοῦντα.

Κεφάλαιον λα.

Συνελθόντες οὖν οἱ δυνατοὶ τοῖς ἀρχιερεῦσι συνίσταντο, καὶ τῶν φαρισαίων οἱ ξυνίεμοι, ὡς ἐπ' ἀπηκέσιν ἤδη συμφορᾶς ἐξυλίσθοντο. ἐπεὶ τὸν ὅλων. καὶ δόξαν ὑποπεφαθλώκει τῷ σασιαστῶν λόγοις, πρὸ τῆς χαλκῆς πύλης ἀθροίζεσι τὸν δῆμον, ἥτις ἦν τὸ ἔνδον ἱερὸν τεῖχος πρὸς ἀνατολὴν ἥλιον. καὶ πρῶτον αὐτῶν πολλὰ πρὸς τὸ τόλμημα τῶν ὑποστάσεως χαλεπήναντες, καὶ τὸ τηλικοῦτον ὑπισχνεῖσθαι τῇ παρεδρῇ πόλεμον, ἔπειτα τὸν προφάσεως τὸ ἄλογον ἐλέγχουν. φάμενοι τοὺς μὲν προγόνους αὐτῷ κεκοσμηκέναι τὸν ναὸν ἐκ τῶν ἀναθημάτων τῶν ἀλλοφύλων τὸ πλέον, ἀεὶ προσδεχομένους τὰς ὑπὸ τῶν ἔξωθεν ἐθνῶν δωρεάς. καὶ μόνον δ' ἀφαιρεκεῖναι θυσίας τινῶν, τοῦτο γὰρ ἀσεβέστατον, ἀλλὰ καὶ τὰ βλεπόμενα, καὶ τὰ ἀναθεμένοντα τοσοῦτον χρόνον ἀναθήματα πρὸ τῷ ἱερῷ καθιδρυκέναι. αὐτοὺς δ' πεῖ ἐμβιάζοντας τὰ ῥωμαίων ὅπλα, καὶ μυησιδομένους τὸν ἀπ' ἐκείνων πόλεμον, καινοτομεῖν θρησκείαν ξένην, καὶ μὴ τὸ κινδύνῳ καταψηφισαθ' τὸ πόλεως ἀσέβειαν, εἰ μόνοις ἰουδαίοις ἔστε θύσιμος ἀλλότριος, οὔτε προσκωμήσει κἂν μὲ ὅτι ἰδιώτης τὸν ἑνὸς τοῦτον εἰσφέρη τὸν νόμον, ἀναναγκαῖον ὡς ἐξιζομένης ἀπανθρωπίας. προορᾶν δ' ὅτε ῥωμαῖοι, καὶ ὁ καῖσαρ ἐκσπονδοι γένον). ἐπιδοικέναι μὲν τοι μὴ τὰς ὑπ' ἐκείνων ἀποῤῥίψαντες θυσίας, κωλυθῶσι θύειν καὶ τὰ ὑπ' ἑαυτῷ, χρῆται τε ἕκασον δ' ἡγεμονίας ἡ πόλις, εἰ μὴ ταχίως σωφρονήσαντες ἀποδῶσι τὰς θυσίας, καὶ πρὶν ἐξελθεῖν ἐφ' οὓς ὑβρίκασι τὸ φήμιμον, διορθώσονται τὸ ὕβρεν. ἅμα ταῦτα λέγοντες, παρῆγον τοὺς ἐμπείρους τῷ πατρίων ἱερεῖς, ἀφηγεμένους ὅτι πάντες οἱ προγονοι τὰς ὑπὸ τῶν ἀλλογλώσσων θυσίας ἀπεδέχοντο. προσεῖχε δ' οὐδεὶς τῷ νεωτεριζόντων, ἀλλ' οὐδὲ προσίεσαν οἱ λειτουργοὶ, τὴν τοῦ πολέμου μεταβολὴν συνοπλαζόμενοι. συνειδότες δ' οἱ δυνατοὶ, τήν τε στάσιν ἤδη δυσκαθάρετον ὑπ' αὐτῷ ὖσαν, καὶ τῷ ὑπὸ ῥωμαίων κίνδυνον ὅτι πρώτοις αὐτοὺς ἀφιξόμενον, ἀπεσκευάζοντο τὰς αἰτίας. καὶ πρέσβεις ὡς μὲ πρὸς φλῶρον ἔπεμψαν, ὧν ἦρξεν υἱὸς ἀνανίᾳ σίμων, οὓς δ' πρὸς ἀγρίππαν, ἐν οἷς καὶ ἦσαν ὑπίσπομοι σκῦλος τε καὶ ἀντίπας, καὶ κοσόβαρος προσήκοντες τῷ βασιλεῖ κατ' γένος. ἐδέοντο δ' ἀμφοτέρων ἀναβλεῦαι μὴ δυνάμεως εἰς τὴν πόλιν, ἕως πρὶν γνῶσθαι δυσκαθάρετον, ὑπεκόψαι τὸ σάσιν. φλώρῳ μὲν ὃν τοῦτο δεινὸν ἀναγγέλιον ἦν, ἕως προηρημένος ἐξάπτειν τὸν πόλεμον, οὐδὲν ἀπεκρίνατο τοῖς προσβύταις. ἀγρίππας δ' κινδύμενος ὑπίσης τῷ τε ἀφισαμένων, καὶ πρὸς οὐδὲν πόλεμος ἠγαίρετο, βουλόμενός τε ῥωμαίοις μὲν ἰουδαίους σώζεσθαι, ἰουδαίοις δὲ τὸ ἱερὸν καὶ τὴν μητρόπολιν, ἀλλ' οὐδὲ αὐτῶν λυσιτελήσειν τὴν τοιαχίαν ὑπισάμενος, ἔπεμψε τοὺς ἐπαμυνοντας τῷ δήμῳ χιλίους ἱππεῖς, αὐρανίτας τε, καὶ βαταναίους, καὶ τραχωνίτας, ὑπὸ δαρείῳ μὲν ἱππάρχῳ, στρατηγοῦ δ'

τῷ ἰωα-

τῷ ἰωακίμου φιλίππῳ. τούτοις θαρσήσαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι, καὶ πᾶν ὅσον τὸ πλῆθος εἰρωνίᾳ ἠγάπα, τὴν ἄνω καταλαμβάνουσι πόλιν. τὰ κάτω γὰρ τὸ σφαλέστερον ἐφρούρει, καὶ τὸ ἱερόν. χθὲς μὲν οὖν καὶ τοῖς ἐκβόλοις ἀδιαλείπτως ἐπέχειντο, καὶ συνεχεῖς ἦσαν βελῶν ἀφέσεις ἑκατέρων τὴν κλιμάκων. ἔστι δ' ὅτε καὶ χεῖρας ἐπέχοντες, συνάδην ἐμάχοντο, τόλμαις μὲν οἱ στασιασταὶ προέχοντες, ἐμπειρίᾳ δὲ οἱ βασιλικοί. καὶ τότοις μὲν δὴ ἀγὼν τοῦ ἱεροῦ κρατῆσαι μάλιστα, καὶ τοὺς μιαίνοντας τὸν ναὸν ἐξελάσαι. τοῖς δὲ περὶ τὸν ἐλεάζαρον στασιασταῖς, πρὸς οἷς εἶχον καὶ τὴν ἄνω πόλιν προσλαβεῖν. ἐπτὰ μὲν οὖν ἡμέρας συχνὸς ἀμφοτέρων φόνος ἐγίνετο. ἀδέτεροι δὲ τοῦ καταληφθέντος μέρους εἶκον. τῇ δ' ἑξῆς τῆς ξυλοφορίων ἑορτῆς οὔσης, ἐν ᾗ πᾶσιν ἔθος ὕλην τῷ βωμῷ προσφέρειν, ὅπως μή ποτε ζοφὴ τὸ πυρὶ λίποιτο, διαμένει γὰρ ἄσβεστον ἀεί, τοῖς μὲν διαφόροις τὰ θρησκείας ἐξέκλεισαν. τῷ δ' ἀθενεῖ λαῷ συνεισρυέντας πολλοὺς τῶν σικαρίων, ὕστερον γὰρ σκάλαν τοῖς λῃσταῖς ἔχοντας ὑπὸ τοῖς κόλποις ξίφη, προσλαβόντες θαρραλεώτερον ἤπλουτο τὰ ὑπηθέσεως. ἡττῶντο δὲ οἱ βασιλικοὶ, πλήθει τε καὶ τόλμῃ, καὶ βιασαμβώοις εἶκον ἐκ τὰ ἄνω πόλεως. οἱ δ' ὑπεισόντες, τλεύ τε αἰσχύνῃ τῆς ἀρχιερέως οἰκίαν, καὶ τὰ ἀγρίππα καὶ τὰ βερνίκης βασίλεια κατέκαυσαν. μεθ' ἃ τὸ πῦρ ὅπῃ τὰ ἀρχεῖα ἔφερον, ἀφανίσαι σπεύδοντες τὰ συμβόλαια τῶν δεδανεικότων, καὶ τὰς εἰσπράξεις ἀποκόψαι τῶν χρεῶν, ὅπως αὐτοί τε πλῆθος, προσλάβωσι τῶν ὠφεληθέντων, καὶ μετ' ἀδείας τοῖς ὑπόροις ἐπαναστήσωσι τοὺς ὑποφεύγοντας δὲ τῶν πρὸς τῷ γραμματοφυλακίῳ, τὸ πῦρ ἐνῆσαν. ἐπεὶ δὲ τὰ νεῦρα τῆς πόλεως κατέφλεξαν, ὅπῃ τοὺς ἐχθροὺς ἐχώρουν. ἔνθα δὴ τῶν δυνατῶν, καὶ τῶν ἀρχιερέων, οἱ μὲν εἰς τοὺς ὑπονόμους κατεδύοντες, διελάνθανον. οἱ δὲ σὺν τοῖς βασιλικοῖς εἰς τὰ αὐτόθεν φεύγοντες αὐλεῖ, ταχέως ἀπέκλησαν τὰς πύλας, σὺν οἷς αἰανίας ὁ ἀρχιερεὺς, ἐζεκίας τε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ οἱ προσβύσαντες πρὸς ἀγρίππαν ἦσαν. τότε μὲν οὖν τῇ νίκῃ καὶ τοῖς ἐμπορικοῖς ἀρκεσθέντες ἀνεπαύσαντο. τῇ δ' ἑξῆς, πεντεκαιδεκάτῃ δὲ Λῷου λώου μηνὸς, ὥρμησαν ὅπῃ τὰ αὐτονίαν, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ φρουροὺς δυσὶν ἡμέραις πολιορκήσαντες, αὐτούς τε εἷλον καὶ κατέσφαξαν καὶ τὸ φρούριον ἐνέπρησαν. ἔπειτα μετέβαινον εἰς τὴν αὐλήν, εἰς ἣν οἱ βασιλικοὶ κατέφυγον, καὶ διανείμαντες σφᾶς αὐτοὺς εἰς τέσσαρα μέρη, τὸ τειχῶν ἐπειρῶντο. τῆς δ' ἔνδον πρὸς ἐκδρομὴν μὲν, οὐδεὶς ἐθάρρει, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐφεστώτων. δῆλοι δ' ἦσαν ὅπῃ τὰ θωράκια, καὶ τοὺς πύργους, ἔβαλλον τοὺς προσιόντας, καὶ συχνοὶ τῶν λῃστῶν ὅπῃ τοῖς τείχεσιν ἔπιπτον. ὕστε δ' νυκτὸς οὔτε ἡμέρας διέλιπεν ἡ συμβολὴ, τῆς μὲν στασιαστῶν ἀπαυδώσης τοὺς ἔνδον οἰομένους ἀνδρίᾳ τρέφης. τὴν δ' ἔνδοθεν, καμάτῳ τοὺς πολιορκουμένους.

A Philippo Iachimi filio. His ergo venientibus, optimates quique cum pontificibus & omni multitudine quæ optabat quietem, superiorem occupant ciuitatem: inferiorem siquidem & templum, seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis ind. sinenter vtebantur, & continua erat emissio sagittarum ex vtraque scilicet parte: erat autem quando ex insidiis procurrentes cominus dimicabant. Præstabant autem audacia quidem seditiosi, belli verò scientia regij. Et his quidem erat propositum maximè templum obtinere, profanatorésque eius expellere. Seditiosis verò qui cum Eleazaro agebant, vt præter ea quæ obtinebant, etiam superiorem inuaderent vrbem. Per septem igitur dies grauis vtriusque partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerant depellebantur. Deinceps verò adueniente ea festiuitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnibus grandem lignorum materiam conuehere ad templum, quatenus nunquam ignis deficiat esca (semper enim inextinguibilis perseuerat) aduersarios quidem à cultu religionis excluserunt. inter infirmiorem autem vulgum irrumpentes multi sicariorum (sic enim vocant latrones, gladios in sinibus gerentes) recepti audaciſſimè prosequebantur opus quod adorti erant. Regij autem audacia & multitudine vincebantur. Ita superiore ciuitate cesserunt, cùm isti protinus irruentes, Ananiæ pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatium inflammauerunt: post quod ignem archiuo intulerunt, volentes omnia creditorum documenta disperdere, ne esset vnde ratio creditæ pecuniæ pateret, vtque omnem sibi debitorum adiungerent multitudinem, & aduersum locupletes egenis præberent insurgendi facultatem liberam. Fugientibus verò chartarum publicarum custodibus ignem ædibus iniecerunt: atque ita incensis ciuitatis neruis, in hostes irruebant. Quo loco pontificum atque nobilium quidam in cloacis latuerunt, quidam cum regiis in superiorem regiam confugerunt, portas celeriter obserantes. Inter quos Ananias pontifex, & Eleazarus frater eius erant: & illi quos apud Agrippam functos legatione diximus. Tunc ergo victoria & inflammatione contenti cessauerunt. Postridie autem, quintadecima scilicet die Augusti mensis, fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo præsidio agentes, per biduum obsessos, ceperunt atque interfecerunt, præsidiúmque incenderunt. postea verò transierunt in regiam, ad quam confugêre Agrippæ milites: & in quatuor partes agmen suum diuidentes, muros euertere moliebantur. eorum verò qui intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinem oppugnantium: sed distributi per propugnacula & turres, subeuntes interficiebant, ac frequentes omnino latrones sub muris cadebant. Nec die autem conflictus nec nocte cessabat: seditiosis videlicet existimantibus in desperationem cogi eos, qui in præsidio erant, propter inopiam victus: regiis verò credentibus oppugnatores suos cessuros labori. Interea Manahemus quidam, filius Iudæ Galilæi, callidissimi illius sophistæ, qui quondam sub Cyrenio exprobrauerat Iudæis, quòd post Deum subiicerentur Romanis;

B

C

D

E

F

G

Κεφάλαιον λβ.

Κατὰ τοῦτο μανάημος τις υἱὸς ἰούδα τοῦ καλουμένου γαλιλαίου, ὃς ἐπὶ σοφιστὴς δεινότατος, καὶ ὅπῃ κυρηνίου ποτὲ ἰουδαίους ὀνειδίσας, ὅτι ῥωμαίοις ὑποτάσσονται μετὰ τὸν θεὸν,

assumptis quibusdam nobilium, perrexit in Massadam, vbi armamentarium Herodis regis erat. eóque perrupto populares aliósque latrones diligenter armauit. hísque vtens stipatoribus, veluti rex Hierosolymam reuertitur: factúsque princeps seditionis, oppugnationem disponebat. Machinarum autem inopia erat, nec poterat palàm suffodere muros, superne hostibus tela iacientibus. cuniculum igitur longè cœptum sub vnam turrim agentes suspenderunt eam materie subiecta: ac postea in sustinentia ligna igne immisso egressi sunt. Sícque subicibus exustis, turris quidem ex templo emota est. alter autem murus intus ædificatus apparuit. Regij quippe molitiones eorum præsentientes, fortè etiam de concussione turris, alium sibi murum celerius ædificauerunt. Inter hæc autem hi quidem qui oppugnabant, & statim se victores credebant, cùm vidissent alium murum stupore defecti sunt: regij tamen ad Manahemum aliósque seditionis principes mittebant, precantes, vt eis discedere liceret. Quod cùm solis regiis eiúsque religionis reliquis Manahemus annuisset, protinus dicesserunt. Romanos autem qui soli relicti erant, grandis animi occupauit defectus. Neque enim vi contra tantam multitudinem pares erant: & precari, vt exire liceret ignominiam iudicabant: quanquam & si permitteretur, nequaquam tutum putabant. Derelinquentes igitur inferiorem locum, qui Stratopedon vocabatur, quippe quasi capi facilem, in turres regias confugerunt: quarum vna appellabatur Hippicos, alia Phasaelus, tertia Mariamne. Hi verò qui cum Manahemo erant, protinus irruentes in ea loca è quibus milites fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reliquum apparatum diripientes, Stratopedũ incẽderunt. Hæc igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

Cap. XVIII De cæde Ananiæ pontificis, Manahemi, & militum Romanorum.

SEquenti autem die pontifex Ananias circa Euripos regiæ domus latens capitur, & à latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumsidentes autem etiam turres seditiosi, custodiebant ne quis militum posset effugere. Manahemum autem & munitorum locorum destructio, & pontificis Ananiæ mors, in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negotiis arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de sociis Eleazari: & mutuo collocuti, quod non decet à Romanis desiderio libertatis deficientes, eandem populari suo prodere, dominúmque ferre, & si non violentum, tamen seipsis humiliorem. nam si oporteat cunctis aliquem præesse, quemuis magis alium quàm illum decêre: atque ita pacti, adoriuntur eum in templo. magno enim fastu adoraturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cùm igitur hi, qui circa Eleazarum erant, in illum prosiluissent, reliquus quoque populus rapiens saxa lapidauit sophistam: existimantes quòd illo interempto tota seditio solueretur. Paululum autem stipatores Manahemi resistentes, postquam viderunt totam aduersum se multitudinem irruêre, quisque quò potuit diffugit. Et cædes quidem erat eorum, qui comprehensi sunt, perscrutatio autem latentium sequebatur:

ἀναλαβὼν τοὺς γνωρίμους, ἀνεχώρησεν εἰς Μάσαδαν. ἔνθα τὴν πρώην τοῦ βασιλέως ὁπλοθήκην ἀναῤῥήξας, καὶ τοὺς δημότας ἑτέρους λῃστὰς καθοπλίσας, τούτοις δὴ χρώμενος δορυφόροις, οἷα δὴ βασιλεὺς ἐπάνεισιν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ γυμνοῦντος ἤδη τοῦ στάσεως, διέτασσε τὴν πολιορκίαν. ἀπορία δ' ἦν ὀργάνων, καὶ φανερῶς ὑπορύσσειν τὸ τεῖχος οὐκ οἷόν τε ἦν ἄνωθεν βαλλομένοις, ὑπόνομον δ' ὀρύττοντα ἔνδοθεν ὑπὸ ἕνα τῶν πύργων διορύξαντες, ἀναχρημάσιν αὐτόν. εἶτα τὴν ἔχωσαν ὕλην ἐμπρήσαντες ἐξῆλθον. ὑποκαιόντων δὲ τῷ σπειγμάτων, ὁ μὲν πύργος ἐξάφνης κατέπεσεν, τεῖχος δ' ἕτερον ἐνδοθεν αὐτοκοσμητὸν διεφάνη. τὴν γὰρ βληβουλὴν αὐτῶν φθεγγομένων, τάχα καὶ τῶ πύργου κινηθέντος ὡς ὑπωρύττετο, δείσαντες ἑαυτοῖς ἕρυμα κατεσκεύασαν. φεύγοντας δ' τῶν μὲν ἀδοκήτως ἰδόντων, καὶ κρατεῖν ἤδη πεπεισμένων, καταπλῆξις ἐνέπεσε τοῖς ἐνδοθεν φεύγουσι τὸν μανάϊμον, καὶ τοὺς ἐξάρχοντας τῆς στάσεως, ἔπεμπον ἀξιοῦντες ἐξελθεῖν φεύγοντας. καὶ δοθὲν μόνοις τοῖς βασιλικοῖς, καὶ τοῖς ὁπλιτικοῖς, οἱ μὲν ἐξῆσαν. ἀθυμία δὲ τοὺς ῥωμαίους καταλειφθέντας μόνους ὑπέλαβεν. οὔτε γὰρ βιάσασθαι τοσοῦτον πλῆθος ἐδύναντο, καὶ τὸ δεῆσαι αὐτῶν, ὀνείδος ὑπελάμβανον, πρὸς τὸ μηδὲ πιστὸν εἶναι δόλῳ. καταλιπόντες δὲ τὸ στρατόπεδον ὡς δύσαλωτον, ὃ δὴ τοῖς βασιλικοῖς ἀνέφυγον πύργοις, τόν τε ἱππικὸν καλούμενον, καὶ τὸν φασάηλον, καὶ τὴν μαριάμμην. οἱ δὲ περὶ τὸν μανάϊμον εἰσπεσόντες ὅθεν οἱ στρατῶται διέφυγον, ὅσους τε αὐτῶ κατέλαβον μὴ φθάσαντας ἀπελθεῖν διέφθειρεν, καὶ τὰς ὑποσκευὰς διαρπάσαντες ἐνέπρησαν τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν οὖν ἔκτῃ γορπιαίου μηνὸς ἐπράχθη. καὶ δὴ τῶν δημοσίων ὅ τε ἀρχιερεὺς ἀνανίας σὺν τὸν τοῦ βασιλικῆς αὐλῆς ὀλίγον διαλαθὼν ἁλίσκεται, καὶ πρὸς τὴν ληστῶν ἀναιρεῖται συὼ ἐζεκίᾳ τῷ ἀδελφῷ, καὶ τοὺς πύργους ὁπλιτεύοντες οἱ στασιασταὶ παρεφύλαττον, μή τις τῶν στρατιωτῶν διαφύγῃ. τὸν δὲ μανάϊμον ἤτε τὴν ὀχυρῶν καταστροφὴ χωρίων, καὶ ὁ τῆς ἀρχιερέως ἀνανίου θάνατος, ἐτύφωσεν εἰς ὠμότητα. καὶ μηδένα νομίζων ἔχειν ὅπῃ τοῖς πεπραγμένοις ἀντίπαλον, ἀφόρητος ἦν τύραννος. ἐπανίστανται δ' οἱ περὶ τὸν ἐλεάζαρον αὐτῷ, καὶ λόγον ἀλλήλοις δόντες, ὡς ἐκ χειρὸς ῥωμαίων ὑποστάντας, δι' ἐλευθερίας πόθον καταπροέσθαι ταύτην οἰκείῳ δήμῳ, καὶ διαπότην φέρειν, εἰ μηδὲν πεάντοι βίαιον, ἀλλ' οὐκ ἑαυτῷ ταπεινότερον, εἰ δὲ καὶ δίκαι τινὰ τῶν ὅλων ἀφηγεῖσθαι, πάντ μᾶλλον ἢ ἐκείνῳ προσήκειν, συνέθεντο, καὶ τὸ ἱερὸν ἐπεχείρουν αὐτῷ. σοβαρὸς γὰρ ἀναβεβήκει προσκυνήσων, ἐσθῆτι τε βασιλικῇ κεκοσμημένος, καὶ τοὺς ζηλωτὰς σπουδαίους ἐφιλοκόμμος. ὡς δ' οἱ περὶ τὸν ἐλεάζαρον ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν, ὅτε λοιπὸς δῆμος δὴ τὰς ὀργὰς λίθοις ἀφιέντες, τὸν σοφιστὴν ἔβαλλον, οἰόμενοι τούτου καταλυθέντος, διαῤῥίψειν ὅλως τὸν στάσιν. πρὸς ἀλίγον δ' οἱ περὶ τὸν μανάϊμον ἀντέχοντες, ὡς εἶδον πᾶν ἐπ' αὐτοὺς τὸ πλῆθος ὁρμῆσαν, ἔφυγον ὅπῃ τις ἴσχυεν. καὶ φόνος μὲν οὐ τῶν καταληφθέντων, ἔρευνα δ' τῶν ἀποκρυπτομένων.

καὶ

καὶ διαπύθοιτο ἀλίσκοι λάθρᾳ ἐξεφοίτων εἰς μασάδαν, σὺν οἷς ἐλεάζαρος ὁ τῆς ἰακείμου ἀδελφιδοῦς ἐκ μητρὸς, ὃς ἦν ἐκ τῆς γενεᾶς τοῦ μαναήμου καὶ ἦρξε, ὃς ὕστερον ἐτυράννησεν ἐν μασάδᾳ. αὐτὸν τε δὴ μαναήμου εἰς τὸν πολέμαρχον ὀφλισκάνοντα κρίσιν τυραννίδος ἐπιβουλεύοντα ζωγρήσαντες εἰς τὸ φανερὸν ἐξήλκυσαν, καὶ πολλαῖς αἰκισάμενοι βασάνοις, ἀποθνήσκοντος ὁμοίως ἦν τοῖς ἐπ' αὐτὸν ἠγωνισμένοις, τόν τε ὑποπρώτιστον τυραννίδος ὑπηρέτην ἀβεσαλῶμον. ὁ μὲν οὖν δῆμος εἰς ἔφεσιν εἶχε τῶν παρόντων συμπράττειν, ἐλπίζων τινὰ καὶ ὅλης σφίσιν ἔσεσθαι διορθώσεως. οἱ δὲ καταλῦσαι τὸν πόλεμον οὐκ ἐβούλοντο, ἀλλ' αὐξῆσαι πολεμοῦντες, μᾶλλον αἰρήσεσθαι ἐνόμιζον. ἀφεῖλον τὸ δημοτικὸν πολλὰ τοῖς τραπέζαις αὐτῶν καὶ πολυτελῶς ἐξαναλίσκοντος, οἱ δὲ προσέκειντο χαλεπώτερον, μέχρι μηκέτι αὐτάρκων ὄντων οἱ μὲν τὸν μετίλιον, ἐδεῖτο γὰρ καὶ τῆς ῥωμαίων ἔπαρχος, ἱκετεύοντες πρὸς τοὺς περὶ τὸν ἐλεάζαρον, ἐξαιτούμενοι μόνας τὰς ψυχὰς ὑποστάσεις. τὰ δὲ ὅπλα, καὶ τἄλλα λοιπὰ κτῆσιν ἐξαιδοῦσιν λέγοντες. οἱ δὲ καὶ τἄλλα ἐκποιήσαντες, ἀπέπεμψαν πρὸς αὐτούς, γαμβρόν τε νικομήδους ἰόντα, καὶ ἀνανίαν σαδδουκαῖον, καὶ ἰούδαν ἰωνάθου, δεξιάς τε καὶ ὅρκους δώσοντας. ὧν γνωμῶν κρατῆσαι τοὺς στρατιώτας ὁ μετίλιος. οἱ δὲ μέχρι μὲν ἦσαν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἵνα ἐπιχείρῃ τὰς τῶν στασιαστῶν αὐτοῖς, ἵνα ἀσφαλῶς ἐπιβουλεύσωσιν. ὡς δὲ καὶ τὰς συνθήκας ἅπαντες ἀπέβαινον τοῖς θυρεοῖς, καὶ ξίφη, καὶ μηδὲν ἔτι ὑποπτεύοντες ἀπεχώρησαν, ὥρμησαν ἐπ' αὐτοὺς οἱ περὶ τὸν ἐλεάζαρον, καὶ περιέχοντες, ἀπήρνηντο ἀμυνομένους, ἔτι ἐκκλίνοντας, μόνας δὲ τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρκους ἀναβοῶντας. καὶ οἱ μὲν ἅπαντες ἀπεσφάγησαν ἅπαντες, πλὴν μετιλίου. τοῦτον γὰρ ἱκετεύσαντα, καὶ μέχρι σφετέρου ἐκδικάσαι ὑποχόμενον, διέσωσαν μόνον. τὸ δὲ πάθος ῥωμαίοις μὲν οὐ κῆφον. ἐν γὰρ ἀπλήκτῳ δυνάμεως ἀπαναλώθησαν ὀλίγοι. ἰουδαίοις δὲ προοίμιον ἀλώσεως ἔδοξε. καὶ κατιδόντες ἀπεικῶς μὲν ἤδη τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου, τὴν δὲ πόλιν πλησίον μιάσματι πεφυρμένην, ἐξ ἧς δαιμόνιόν τι μεῖζον προσδοκᾶν εἰκὸς ἦν, εἰ καὶ μηδὲν ἐκ ῥωμαίων ἄμεινον, ἐπίφοβοι δημόσιοι. καὶ πλήρης μὲν κατηφείας οὐ καὶ πόλις. ἕκαστος δὲ τῶν μετρίων ὡς αὐτὸς ὑπὲρ τῶν φασιακῶν δίκας δώσων ἐτετρόμαστο. ἐπὶ γὰρ δὴ σαββάτῳ συνέβη προχθὲς φόνον, ἐν ᾧ δεῖ καὶ θρησκείαν τῶν ὁσίων, ἔργων ἔχεσθαι ἀνεχεσίας. καὶ δὲ αὐτοῖς ἡμέρας ἐν ὥρᾳ, ὥσπερ ἐν δαιμονίᾳ προνοίᾳ, ἀπέφευεν κρεῖσσον τοῖς παρ' αὐτοῖς ἰουδαίοις. ὡς τὸν μίαν ὥραν ὑποφαγεῖν μὲν ὑπὸ δορυφορίας. κατεδύσατο δὲ πᾶσαν ἰουδαίων τὴν καισάρειαν. καὶ γὰρ τοὺς ἀμφιλογοῦντας, ὁ φλῶρος συλλαβὼν, κατέπεμψε δεσμίους εἰς τὸ πρόσωπον.

A paucique ex eis cùm in Massadam perfugerunt: cum quibus & Eleazarus filius Iairi propinquus genere Manahemo, qui postea etiam in Massada tyrannidem egit. Ipsum autem Manahemum cùm fugisset in locum qui Ophlas vocatur, atque illic humiliter delitesceret, capientes extraxerunt in publicum, multisque tormentis excruciatum interfecerunt. Similiter autem sub eo agentes principes, præcipuúmque tyrannidis eius adiutorem Absalomon nomine. Et populus quidem, sicut dixit, in his adiutor fuit, suspicans aliquam rerum seditionis correctionem futuram. Hi verò non vt compsimorent bellum, sed vt cum maiori licentia gererent, interfecerunt Manahemum. Denique cùm populus multum precaretur, vt oppugnationem militum relaxarent, vehementiùs insistebant, donec vlterius resistere non valentes, Metilius Romanorum præfectus & reliqui mittunt ad Eleazarum, precantes, vt solam eorum pacisceretur vitam: arma autem & reliqua quæ haberent, ipsis tradentibus sumeret. qui precationem ilico arripientes, remittunt ad eos Gorionem Nicodemi filium, & Ananiam Sadducæum, & Iudam Ionathæ, scilicet eis dextras & sacramentum daturos. Quibus actis, deducebat milites Metilius: sed quandiu Romani arma retinebant, nemo aduersus eos seditiosorum fraudis aliquid molitus est. postea verò quàm secundùm pactiones omnes scuta gladiósque posuerunt, neque quicquam vlterius suspicantes discedebant, facto in eos impetu stipatores Eleazari, comprehensos trucidabant neque resistentes, neque supplicantes, solas autem pactiones & iuramenta quæ dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti sunt, præter Metilium. Hunc enim deprecantem, & vsque ad circuncisionem Iudaizare se promittentem, seruauerunt solum. Detrimentum autem Romanis quidem erat leue: ex copiis siquidē amplissimis pauci fuerunt interempti: Iudæorum autem captiuitatis illud exordium videbatur. Videntes autem graues iam instare causas bellorum, vrbem autem tali facinore fuisse respersam, ex quo nimirum diuina indignatio imminebat, etiam si à Romanis nulla vltio timeretur, lugebant publicè, & tristitia ciuitas premebatur. moderati autem quique, quasi pro seditiosis causas reddituri, turbabantur. siquidem sabbato illum cædem contigerat perpetrari, quo scilicet die propter religionem à sanctis quoque operibus agunt quietem.

Κεφάλαιον λγ.

Cap. XIX. De Iudæorū maxima strage Cæsaræ & in omni Syria.

Πρὸς δὲ τοῖς ἐν τῆς καισαρείας πληγὴν, ὅλον τὸ ἔθνος ἐξαγεσθῆναι, καὶ δραμασιδίττης, τάς τε κώμας τῆς σύρων, καὶ τὰς προσοικεῖς ἐπορθοῦν πόλεις, φιλαδέλφειάν τε, καὶ γαβαρίτιν, καὶ γέρασαν, καὶ πέλλαν, καὶ σκυθόπολιν, ἔκειτα γαδάρεις καὶ ἵππον, καὶ τὴν γαυλανίτιδι προσαποστάντες, τὰς μὲν καταστρεψάμενοι, τὰς δὲ ὑποπρήσαντες,

EOdem autem die, eadémque hora, quasi aliqua cælesti prouidentia Cæsarienses quoque Iudæos apud se habitantes trucidauerunt: ita vt vno tempore super viginti millia hominum cæderentur, & cunctis Iudæis vacuata Cæsarea remaneret. Nam & eos, qui effugerant comprehendens Florus, vinctos in arenam deduxit. Post Cæsariensem verò cladem tota gens efferata est. Diuisíq; Iudæi, Syrorum vicosac finitimas ciuitates protinus vastauerunt, id est, Philadelphiam, & Gebonitin, & Gerasam, & Pellam, & Scythopolim. Deinceps verò irruerunt & in Gadaram & Hippon & Gaulanitidem: & alia quidem subruentes loca: alia verò inflammantes,

etiam in Cedasam Tyriorum & Ptolemaidem, Gabam quoque, Cæsareámque tendebant. Obstitit autem eorum incursui neque Sebaste, neque Ascalon: sed his quoque flamma vastatis Antheedona & Gazam euerterunt. Multa autem circa fines harum ciuitatum diripiebantur, vici scilicet & agri, eorúmque qui capiebantur virorum immensa cædes fiebat. neq; tamen Syri minorem numero multitudinem de Iudæorum gente vastabant, sed etiam eos, qui in ciuitatibus erant, comprehensos disperdebant: non solùm ob vetus odium, sed vt discrimen imminens præuenirent. Grauis ergo conturbatio totam Syriam peruaserat, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: vnáque alterutris salus erat, si præueniissent alteros cæde facienda: & dies quidem ducebantur in sanguine, noctes autem molestiores formido faciebat. Nam licèt viderentur amoliri Iudæos, tamen etiam aliarum gentium Iudaizantes cogebantur habere suspectos: & ob hoc ipsum quod in eis videbatur ambiguum, neque temerè eos placebat interfici, & rursus ob ipsam religionis commixtionem quasi penitus externos timebant. Prouocabat autem ad cædes aduersæ partis, etiam illos qui priùs fuerant mansueti, auaritia. siquidem substantias cæsorum passim diripiebant: & quasi victores eorum prædam quos trucidauerant, in domos alias transferebant. Gloriosior autem erat qui plura collegisset, quasi scilicet plures virtute superasset. Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus insepultis, & inhumatos passim iacere cum paruulis senes, fœminas autem neque pudenda contectas. Et omnis quidem prouincia plena erat inenarrabilium calamitatum. maiorum autem metus quàm quæ peracta erant, facinorum imminebat. Et hactenus quidem Iudæis aduersum alienigenas conflictus erat. Incurrentes autem in Scythopoleos fines, etiam Iudæos qui illic habitabant, experti sunt hostes. Hi enim cum Scythopolitis conspirantes, & consanguinitatem vtilitati propriæ postponentes, aduersum Iudæos cum gentilibus dimicabant: suspecta tamen eorum ipsa belli fuit auiditas. Denique Scythopolitæ veriti ne ciuitatem noctu audirent, & magna sua calamitate ciuibus excusarent defectionem, edixerunt eis, vt si vellent inter eos firmare consensum, & circa alienigenas ostendere fidem, transirent cum omnibus filiis suis in lucum. quibus quæ fuerant iussa sine suspicionem facientibus: diebus quidem secutis duobus quieuerunt Scythopolitæ. tertia verò nocte exploratores, alios incautos, alios verò dormientes inuadunt, subitóque omnes interfecerunt, qui fuerunt numero tredecim millia: póstque eorum bona diripuerunt. Dignum autem etiam videtur, Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cuiusdam non ignobilis viri filius erat, fortitudine quoque corporis & audacia animi insignissimus: quibus vtrisque ad incommoda suæ gentis abusus est. Multos siquidem Iudæorum propinquos Scythopoli, quotidie obtruncabat, & frequenter integros cuneos fudit, ita vt totius aciei momẽtum solus existeret. Comprehendit autem eum digna ciuili cæde pœna. Nam cùm Scythopolitæ circumfusi Iudæis

ἐχόντων ὅλη κύκλωσιν τὴν τυρίων, καὶ πτολεμαΐδα, γάβαν τε καὶ καισάρειαν. αὐτῶν ἦν ἡδὲ σεβαστὴ τοῖς ὁρμαῖς αὐτῶν ἡδὲ ἀσκάλων. ἀλλ' ὅτι ταύταις πυρπολήσαντες, ἀνθηδόνα & γάζαν κατέσκαπτον. πολλαὶ δὲ περὶ ἑκάστην τούτων τῶν πόλεων ἁρπάζοντο κῶμαι, καὶ τῶν ἁλισκομένων ἀνδρῶν φόνος ἦν ἄπειρος. καὶ μὲν οἱ σύροι τῶν ἰουδαίων ἔλαττον πλῆθος ἀπῆγον, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν λαμβανομένους ἀπέσφαττον, οὐ μόνον κατὰ μῖσος ὡς πρότερον, ἀλλ' ἤδη καὶ τὸν ἐπ' ἐαυτοῖς κίνδυνον φθάνοντες. δεινὴ δ' ὅλην τὴν χώραν ἐπέχει ταραχή, & πᾶσα πόλις εἰς δύο διήρητο στρατόπεδα. σωτηρία δὲ τοῖς ἑτέροις ἦν, τὸ τοὺς ἑτέρους φθάσαι. καὶ ταῖς μὲν ἡμέραις ἐν αἵματι διῆγον, τὰς δὲ νύκτας δέει χαλεπωτέρας. ἀπιστεῖσθαι γὰρ τοῖς ἰουδαίοις δοκοῦντες ἕκαστοι, τοὺς ἰουδαΐζοντας εἶχον ἐν ὑποψίᾳ, καὶ τὸ παρ' ἑκάστοις ἀμφίβολον ἔτι ἀνελεῖν τὰς χεῖρας ὑπέμενε, καὶ μεμιγμένον ὡς βεβαίως ἀλλόφυλον ἐφοβεῖτο. προσκαλεῖτο δὲ ὅτι τὰς σφαγὰς τῶν ἀφόρων, καὶ τοὺς πάλαι θρασυτάτους εἰς ἀδικίας, καὶ πλεονεξίαν. τὰς γὰρ οὐσίας τῶν ἀναιρεθέντων ἀδίκως διήρπαζον, & καθάπερ ἐκ διατάξεως τὰ σκῦλα τῶν ἀνῃρημένων εἰς τοὺς σφετέρους οἴκους μετέφερον, ἔνδοξός τε ἦν ὁ πλείονα κερδάνας, ὡς καταχύσας πλείονων. ἦν δ' ἰδεῖν τὰς πόλεις μεστὰς ἀτάφων σωμάτων, καὶ γερόντων ἅμα νηπίοις νεκροὺς ἐρριμμένους, γύναιά τε μήτε τῆς ἐπ' αἰδοῖ σκέπης μετειληφότα καὶ πᾶσαν μὲν τὴν ἐπαρχίαν μεστὴν ἀδιηγήτων συμφορῶν, μείζονα δὲ τῶν ἐκφέρειν τετολμημένων τὸν ὅπου τοῖς ἀπειλουμένοις μετάσασιν.

Κεφάλαιον λδ'.

Μέχρι μὲν δὴ τούτων ἰουδαίοις πρὸς ἀλλόφυλον ἦσαν συμβολαί, κατασχόντες δὲ εἰς σκυθόπολιν, οἷς παρ' ἐκείνοις ἰουδαίοις ἐπῆρῶντο πολεμεῖν. ταραττόμενοι γὰρ μὴ τὸ σκυθοπολιτῶν, καὶ δι' ἑαυτῶν ἀσφαλείας ἐν δευτέρῳ θέμενοι τὴν συγγένειαν, ὁμόσε τοῖς ὁμοφύλοις ἐχώρουν. ὑπωπτεύθη δ' αὐτῶν καὶ τὸ λίαν πρόθυμον. οἱ γοῦν σκυθοπολῖται δείσαντες μὴ νύκτωρ ἐπιχειρήσωσι τῇ πόλει, καὶ μὴ μεγάλης αὐτῶν συμφορᾶς τοῖς οἰκείοις ἀπολογήσωνται, πρὸς τὸ δοκοῦν ἀσφαλὲς ἐκάλουν αὐτοὺς εἰ βούλονται τὸ ὁμόνοιαν βεβαιῶσαι, καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἀλλοεθνεῖς πίστιν ἐπιδείξασθαι, μεταβῆναι ἅμα τοῖς γηραιοῖς εἰς τὸ ἄλσος. τῶν δὲ πεισάντων τὸ πρόσχαρὲν χωρεῖς ὑποψίας, δύο μὲν ἡμέρας ἠρέμησαν οἱ σκυθοπολῖται, τὸ πίστιν αὐτῶν διελέγχοντες. τῇ ἕκτῃ δὲ νυκτὶ φυλακὴν παρασπάντες, ὡς μὲν ἀφυλάκτους, οὓς δὲ κοιμωμένους, πάντας ἀπέσφαξαν, ὄντας τὸ ἀριθμὸν ὑπὲρ μυρίους καὶ ἑξακισχιλίους, τάς τε κτήσεις διήρπασαν ἁπάντων. ἄξιον δὲ ἀφηγήσασθαι & τὸ σίμωνος πάθος, ὃς ἦν μὲν οὐ σαούλου τινὸς τῶν ἀσήμων, ῥώμῃ δὲ σώματος & τόλμῃ φαφίρων, ὅτι καιρὸς τῶν ὁμοφύλων ἀμφοτέροις κατεχέησατο. πρώην γοῦν ὁσημέραι πολλοὺς μὲν ἀνῄρει τῶν πρὸς τῇ σκυθοπόλει ἰουδαίων, ζηλούμενος δὲ πολλάκις αὐτοῖς πάντας, μόνος οὐ ῥοπὴ τῆς παρατάξεως. ἐπῆρχετο δὲ αὐτὸν ἀξία ποινὴ τοῦ συγγενικοῦ φόνου. ἐπεὶ γὰρ ἐπῆλθον οἱ σκυθοπολῖται κατὰ-

κατηκόντιζον αὐτοὺς αὐὰ τὸ ἄλσος, πασάμυος τὸ ξίφος ἐπ' οὐδένα μὴ ζέπεται τ πολεμίων. κ γὰρ ἐώρα τὸ πλῆθος ἀνίλυτον. ἀναβοήσας ὁ μάλα ἐκπαθῶς ἄξιά γε ὧν ἔδρασα πάσχω σκυθοπολῖται καθ' ὑμῶν, ὅτι τοσούτῳ φόνῳ συζηλωῶν τ πρὸς αὐτοὺς εὔνοιαν ὑπεσωσάμην. τοιγαροῦν οἷς ἄπιστον μὴ δίκαιος δύρη τὸ ἀλλόφυλον, ἠσέβη ὁ εἰς ἔργα τὰ οἰκεῖον, θνήσκω μὴ ὡς ἐναγὴς χερσὶν ἰδίαις. οὐ γὰρ πρέπον ἐν τ τῶν πολεμίων. τὸ ὁ αὐτὸ αἰ εἶπ μοι κ ποινὴ τῶν μιάσματος ἀξία, καὶ πρὸς ἀνδρίαν ἔπαινος, ἵνα μηδεὶς τῶν ἐχθρῶν τ ἐμὲν αὐχήσῃ σφαγεὶς, μηδὲ ἐπαλαζονεύσηται πεσόντι. ταῦτα εἰπὼν, ἐλεεῖσιν ἅμα κ τεθυμωμένοις ὄμμασι περιεσκέπτε τ ἑαυτὸν γενεάν. ἦν ὁ αὐτῷ κ γυνὴ κ τέκνα κ γηραιοὶ γονεῖς. ὁ ὁ πρῶτον τὸν πατέρα τ πολιᾶς ὑπερασάμυος, διελαύνῃ τῷ ξίφει, μεθ' ὃν ἃ ἄκουσαν τ μητέρα, Ϲ ὅλῃ τούτοις τέκνοις τε γυναῖκα, κ τὰ τέκνα, μονονυχὶ ὑπαντῶντος ἑκάστῳ τῷ ξίφει, Ϲ ἀποδόντος φθάσαι τοὺς πολεμίους. ὁ δὲ διελθὼν πᾶσαν τ γενεάν, κ περίοπτος ὤν στὰς τοῖς σώμασι, τινὶ τε δεξιᾷ ἀνατείνας, ὡς μηδένα λαθεῖν, ὅλον εἰς τ ἑαυτὸν σφαγεὶς ἐβάπτισε τὸ ξίφος, ἄξιος μὲν ἐλέους ὁ νεανίας δι' ἀλκὴν σώματος, Ϲ ψυχῆς εὐδόκημα. τ ὁ πρὸς ἀλλοφύλους πίστεως ἕνεκεν, ἀκολούθοις πάθεσι χρησάμενος. πρὸς ὁ τ ἐν σκυθοπόλει φθορὰν, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἐπανίσαντο τοῖς καθ' ἑαυτὴν ἰουδαίοις ἑκάστη, κ πενταισχίλιοι μὲν ὑπὸ δισχιλίοις ἀσκαλωνῖται, πτολεμαεῖς ὁ δισχιλίοις αἰεῖλον, ἔδησάν τε οὐ ὀλίγοις. Ϲ τύριοι μὲν συγγενὲς διεχρήσαντο, τὸ πλεῖον δὲ αὐτῶν δεσμώτας ἐφεφύλαττον. ἱππηνοί τε Ϲ γαδαρεῖς ὁμοίως, τοῖς μὲν θρασυτέροις ἀπεσκυλάσαντο, τοῖς δὲ φοβεροῖς δι' φυλακῶν εἶχον. αἵτε λοιπαὶ πόλεις τ συείας, ὅπως ἑκάστη πρὸς τὸ ἰουδαϊκὸν ἢ μίσους ἢ δίους εἶχον.

A passim per lucum eos iaculis configerent, educto Simon gladio, in nullum quidem hostium impetum fecit. Nihil enim se in tanta multitudine promoturum videbat. Exclamans autem miserabiliter: digna, inquit, Scythopolitæ his quæ gessi patior: quippe, qui tam multa cæde ciuium meorum, benignitati erga vos nostræ fidem feci. Dignè enim nobis extera gens infida est, qui in nostrum genus tanta impietate deliquimus. morior ego quasi profanus propriis manibus: neque enim decet hostili manu cadere. Iste autem ipse finis mihi & sceleris digna pœna, & idoneum virtutis decus erit: vt nemo scilicet hostium de meo interitu glorietur, neque insultet cadenti. Hæc dicens, miserantibus simul ac furentibus oculis circumspicit omnem familiam suam. erat autem ei vxor & filij, & prouecti in senectutem parentes. Ille igitur primùm quidem patrem à cæsarie comprehendens, & super eum stans ensę penetrauit: post quem non sanè inuitam matrem suam interfecit. super hos autem coniugi & filiis intulit ferrum, singulis sanè horum penè occurrentibus gladio, & hostes præuenire cupientibus. Cùm verò omnem suam necessitudinem trucidasset, cæsis superstans extulit dexteram, vt neminem posset latere, & totum in viscera sua ensem demersit: dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis atque animi firmitatem, cæterum quantum ad fidem, quam alienigenis præstitit, digno fine consumptus.

Cap. XX. De Iudæorũ alia graui cæde.

AD cædem autem quæ in Scythopoli facta est, reliquæ quoque vrbes in Iudæos apud se habitantes irruebant: & duo millia quingentos Ascalonitæ, Ptolemæis autem duo millia interfecit. Vinxerunt quoque non paucos Tyrij: multósque trucidauerunt: plures autem eorum vinctos custodiis tradidêre. Hippeni quoque & Gadarenses similiter audacissimos quidem amolirebantur, terribiles autem solicitè adseruabant. Reliquæ quoque vrbes aduersum Iudæos singulæ, prout habebant, vel timore vel odio mouebantur. Soli autem Antiocheni, & Sidonij, & Apameni, suis cohabitatoribus pepercerunt, & neque interfecêre quempiam Iudæorum, neque vinculis tradiderunt. fortè autem & propter multitudinem suam despexerunt eorum si qui motus fuissent. mihi autem videntur magis erga eos miseratione moti, quos vtique nihil moliri videbant. Geraseni autem neque in eos, qui apud se remanere delegerunt, quicquam gesserunt mali: & egredi volentes vsque ad fines suos deduxerunt. Excitata est autem etiam in regno Agrippæ aduersum Iudæos pernicies. Ipse quidem perrexerat ad Cestium Gallum Antiochiam, relicta administratione cuidam ex amicis, nomine Varo, Sohemo regi genere propinquo. Venerunt autem de Batanæa regione septuaginta numero viri & nobilitate & prudentia ciuium suorum præstantissimi, poscendi præsidij gratia: vt si qui scilicet apud eos quoque motus fierent, haberent idoneam custodiam, per quam possent insurgentes quosque comprimere. Hos Varus, quosdam armatos de regiis præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus præter consilium Agrippæ, & propter nimiam auaritiam impiè in gentiles suos agere non recusans, regnum omne corrupit,

Κεφάλαιον λε.

Μόνοι ὁ αὐτοχεῖς κ σιδόνιοι, κ ἀπαμεῖς ἐφείσαντο τ μετοικούντων, κ ὅτε αὐελεῖν τινὰ ἰουδαίων ὑπέμειναν, ὅτε δῆσαι, ζάχα μὲ κ δι' τὸ σφέτερον πλῆθος, ὑφορῶντες αὐτῶν πρὸς τὰ κινήματα, τὸ πλέον ὁ ἔμοιγε δοκεῖ οἴκτῳ πρὸς οὓς ὐδὲν ἑώρων νεωτερίζοντας. γερασηνοί τε ὅτε εἰς τοὺς ἐμμείναντας ἐπλημμέλησαν, κ τοὺς ἐξελθεῖν ἐθελήσαντας προέπεμψαν μέχρι τ ὅρων. σωφέρη δὲ κ τ ἀγρίωπα βασιλείαν ὑπιβλὴ κ ἰουδαίων. αὐτὸς δι' ἐπεπόρδυτο πρὸς κέσιον γάλλον εἰς ἀντιόχειαν, καταλελοίπει ὁ διοικεῖν τὰ πράγματα τινὰ τ ἑταίρων τοῦνομα νόαρον, συέμῳ τῷ βασιλεῖ προσήκοντα κ γένος. ἦκον ὁ ὡς τ βαταναίας ἑβδομήκοντα τ ἀριθμὸν ἄνδρες, οἱ κ γένος κ σωφροσύνῃ τ πολιτῶν δοκιμώματοι, σταλαὶ αὐτομῶται, ἵνα εἴτι γένοιτο κίνημα κ πρὸς σφᾶς, ἔχοιεν ἀξιόχρεων φυλακὴν, κωλύειν τοὺς ἐπανισαμένους. τούτους ὁ νόαρος ὡς ἐπέμψας νύκτωρ τῶν βασιλικῶν σπειρῶν τινὰς, ἅπαντας ἀναιρεῖ, θλίψας μὲ θοῦρον δι' τὰ ἀγείπατα γνώμης, δι' ὁ φιλαργυρίαν ἅμεζον εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἐλώμενος ἀσεβεῖν, τινὶ βασιλείαν διέφθειρεν.

Auſus autem est tale facinus præter consilium

perſeuerans poſt tale ſcilicet principium in totum genus exercere iniquitatem: donec diſcuſſis Agrippa rebus animaduertere quidem in in eum veritus eſt propter iniquitatem Sohemi, procuranda tamen eum regione ſummouit. Seditioſi autem capto præſidio, quod appellatur Cyprus imminens finibus Hierichuntis, cuſtodes quidem interfecerunt, munimenta autem deſtruxerunt. Per eoſdem dies etiam in Machærunte multitudo Iudæorum perſuadebat in præſidio relictis Romanis, deſerere caſtellum, eíque tradere. Illi autem quod rogabantur: cogi metuentes, pacti ſunt cum eis diſceſſionem ſuam: & accipientes fidem, tradunt præſidium, quod diligentibus cœperunt Machæruntij cuſtodiis obtinere.

διετέλει τε ὡμῶς εἰς τὸ ἔθνος ὑβρίζων, μέχρι πυθόμενος ἀγείππας, ἀπελεῖν μὲν αὐτὸν ἰδίᾳ δέδοικεν, ἔπαυσε δ' ὀπίζοπῆς.

Κεφάλαιον λς'.

Cap. XXI. Iudæi Alexandriæ occiſi.

IN Alexandria autem ſemper quidem erat incolis aduerſum Iudæos ſeditio, iam ab illo tempore, ex quo ſtrenuis Alexander contra Ægyptios vſus Iudæis, præmium ſocietatis tradidit eis,& habitandi apud Alexandriam facultatem, & ius ciuitatis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honor iſte apud ſucceſſores quoque Alexandri: denique & in parte vrbis locum eis proprium deputauerunt, quatenus haberent conuerſationem per omnia mundiorem à communione ſcilicet gentium ſequeſtratam: præſtiteruntque eis, vt etiam Macedones appellarentur, deinceps verò cùm in ditionem Romanorum Ægyptus veniſſet, neque Cæſar primus, neque poſt eum quiſpiam, honores quos Alexander Iudæis decreuerat minuit. conflictus autem eorum aduerſus Græcos penè continuus erat: & iudicibus in multos quotidie ab vtraque parte animaduertentibus, ſeditio accendebatur. Tunc verò cùm & apud alios turbata res eſſet, illic magis exarſit tumultus. Nam cùm Alexandrini in concionem veniſſent, vt ordinarent pro certis negotiis legationem ad Neronem ferendã, occurrerunt in amphitheatrum permixti Græcis plurimi Iudæorum. Quos quum vidiſſent æmuli, extemplo clamare cœperunt, Iudæos hoſtes & exploratores eſſe: ac deinceps inſilientes intulerunt eiſdem manus: & reliqui quidem fugientes diſſipati ſunt, tres verò ex his comprehenſos, trahebant, quaſi viuos incenſuri. Commoti ſunt autem vniuerſi Iudæi ad opem ferendam: & primum quidem in Græcos ſaxa iaciebant, poſtea verò etiam facibus raptis in amphitheatrum impetum fecerunt, comminantes quod in ipſo loco tantum ſimul populum concremarent, & penè minas impleſſent rebus, niſi iras eorum compreſſiſſet Tiberius Alexander magiſtratus ciuitatis. Nec tamen ipſe coercendi principium ab armis ſumpſit, ſed nobiles eorum quoſque ſubmittens, hortabatur, vt deſinerent, neque aduerſum ſe milites Romanos commouerent. Seditioſi autem benignam deprecationem ridentes, Tiberium contumeliis appetebant. Qui poſtquam vidit abſque magna calamitate tumultuoſos non poſſe compeſci, immiſit in eos duas Romanorum legiones, quæ in ciuitate erant: & cum his alios quinque millia milites, caſu ad Iudæorum interitum de Libya venientes, præcepítque vt non

Οἱ δ' ἀσεβεῖς καταλαβόμενοι φρούριον, ὃ καλεῖται μὲν πύργος, καθύπερθε δὲ λιμὴν ἐκείμενος, τοῖς μὲν φρουροῖς ἀπέσφαξαν, τὰ δ' ἐρύματα κατέβαλον εἰς γῆν. κατὰ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, ἐν Μαχαιροῦντι Ἰουδαίων τὸ πλῆθος, ἔπεισον τοῖς φρουροῦσιν ῥωμαίοις ἐκλείπειν τὸ χωρίον, καὶ παραδιδόναι σφίσιν. οἱ δὲ τὸν βίας ἀφαίρεσιν ὑλαβηθέντες συνίθεσαν πρὸς αὐτοὺς ἀνακωρήσειν ὑποσπονδοι, καὶ λαβόντες πίστεις παραδιδόασι τὸ φρούριον, ὅπερ φυλακὴν κρατυνόμενον κατεῖχον οἱ μαχαιρῖται. κατὰ δὲ τὴν ἀλεξάνδρειαν, ἀεὶ μὲν Ἰουδαίοις πρὸς τὸ Ἰουδαϊκὸν τοῖς ἑπιχωρίοις, ἀφ' ἧς χρησάμενος πρεσβυτάτοις κατὰ τὴν αἰγυπτίων Ἰουδαίοις ἀλέξανδρος, γέρας τε συμμαχίας ἔδωκε τὸ μετοικεῖν κατὰ τὴν πόλιν ἐξ ἰσονομίας πρὸς ἕλληνας. διέμεινε δ' αὐτοῖς ἡ τιμὴ καὶ παρὰ τοῖς διαδόχων, οἳ καὶ τόπον ἴδιον αὐτοῖς ἀφώρισαν, ὅπως καθαρώτεραν ἔχοιεν τὴν δίαιταν, ἤτοι τῶν ὁπωσοῦν μιαινομένων τὴν ἀλλοφύλων, καὶ χρηματίζειν ἐπέτρεψαν μακεδόνας. ἐπεὶ δὲ ῥωμαῖοι κατεκτήσαντο τὴν αἴγυπτον, ὅτε καῖσαρ ὁ πρῶτος, ὅτε τὴν μετ' αὐτὸν τὶς ὑπέμεινε τὰς ὑπὸ ἀλεξάνδρου τιμὰς Ἰουδαίων ἐλαττῶσαι. συμβολαὶ δ' ἦσαν αὐτοῖς ἀδιάλειπτοι πρὸς τοὺς ἕλληνας, καὶ τὴν ἡγεμόνων πολλοὺς ὀσημέραι παρ' ἀμφοῖν κολαζόντων, ἡ στάσις μᾶλλον παρωξύνετο. τότε δ' ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐταράχθη, μᾶλλον ἐξήφθη τὰ παρ' ἐκείνοις. ἐν δὲ τῇ ἀλεξανδρέων ἐκκλησιαζόντων περὶ τῆς ἔμελλον ἐκπέμπειν πρεσβείας ὑπὲρ νέρωνα, συνερρύησαν μὲν εἰς τὸ ἀμφιθέατρον ἅμα τοῖς ἕλλησι συχνοὶ Ἰουδαίων. κατιδόντες δ' αὐτοὺς οἱ ἀλάφοροι, παράχρημα ἀπεβόων, πολεμίους καὶ κατασκόπους λέγοντες. ἐπειτα ἀναπηδήσαντες, ἐπέβαλλον τὰς χεῖρας αὐτοῖς. οἱ μὲν οὖν λοιποὶ, φεύγοντες διεφθάρησαν. τρεῖς δ' ἄνδρας συλλαβόντες, ἔσυρον ὡς ζῶντας κατακαύσοντες, ἤρθη δ' πᾶν τὸ Ἰουδαϊκὸν ὑπὲρ τῶν ἀμυνῶν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, λίθοις τοὺς ἕλληνας ἔβαλλον. αὖθις δὲ λαμπάδας ἁρπασάμενοι πρὸς τὸ ἀμφιθέατρον ὥρμησαν, ἀπειλοῦντες κατακαύσειν ἐν αὐτῷ τὸ δῆμον αὐτανδρον. κἂν ἔφθησαν τοῦτο δράσαντες, εἰ μὴ τοῖς θυμοῖς αὐτῶν ἐπέκοψε πρέσβεις ἀλέξανδρος ὁ τῆς πόλεως ἡγεμών. ὁ μὲν οὖτος γε ὑπὸ τῶν ὅπλων ἤρξατο σωφρονίζειν, ἀλλ' ὑποπέμψας τοῖς γνωρίμους αὐτοῖς, παύσασθαι παρεκάλει, καὶ μὴ καθ' ἑαυτῶν ἐρεθίζειν τὸ ῥωμαίων στράτευμα. καταχλιάζοντες δὲ τῆς ἀπλήστου οἱ στασιῶδεις ἐβλασφήμουν τὸν πρέσβεις· κἀκεῖνος σωισθῶν, ὡς χωρεῖς μεγάλης συμφορᾶς ἐκ αὐ παύσωνται νεωτερίζοντες, ἐπαφίησιν αὐτοῖς τὰ κατὰ τὴν πόλιν ῥωμαίων δύο τάγματα, καὶ σὺν αὐτοῖς πεντακισχιλίους στρατιώτας, κατὰ τύχην παρόντας εἰς τὸν Ἰουδαίων ὄλεθρον ἐκ λιβύης. ἐπέτρεψε δ' οὐ μόνον ἀναιρεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰς κτήσεις αὐτῶν διαρπάζειν, καὶ τὰς οἰκίας καταφλέγειν. οἱ δ' ὁρμήσαντες

eis to

εἰς τὸ καλούμενον Δέλτα, συνῆκτο γὰρ ἐκεῖ τὸ Ἰουδαϊκὸν, ἐτέλουν τὰς ἐντολάς, ἐμίλι ἀνυμνοῦντες. συναφέντες γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ τοῖς ἄμφον ὡπλισμένους αὐτῶν προτάξαντες, μέχρι πλείστου μὲν ἀντέσχον. ἅπαξ δὲ κλίναντες, ἀνέδην διεφθείροντο. καὶ παντελὴς ἦν αὐτῶν ὄλεθρος, ἦν μὲν ἐν τῷ πεδίῳ καταλαμβανομένων, τὴ δὲ εἰς τὰς οἰκίας συνωθουμένων. ὑπεπίμπρασαν δὲ Ῥωμαῖοι προσχαρπάζοντες τὰ ἔνδον. Ὅτε ὑπῆν ἔλεος αὐτοῖς, ὅτε αἰδὼς εἰσῄει γερόντων, ἀλλὰ σὺν πάσης ἡλικίας ἐχώρουν κτείνοντες, ὡς ὁπλυσθῆναι μὲν αἵματι πάντα τὰ χωρία, πεῖσαι δὲ μυριάδας σωρεύθηναι νεκρῶν. προυλείφθη δ' ἂν ὅτε τὸ λοιπὸν, εἰ μὴ πρὸς ἱκετείαν ἐράπονθ'. καὶ οἰκτείρας ὁ αὐτὸς Ἀλέξανδρος, ἀναχωρεῖν τοῖς Ῥωμαίοις ἐκέλευσεν. καὶ οἱ μὲν ὧδε ἔθους ἔχοντες τὸ πειθήνιον, ἅμα νεύματι τῷ φονεύειν ἐπαύσαντο. τὸ δημοτικὸν δὲ τῆς Ἀλεξανδρέων δι' ἐμφολὴν μίασις, συνανάκλητον ἦν, καὶ μόλις ἀπεσπάσθη τῆς σωμάτων.

Κεφάλαιον λζ'.

Τοιοῦτο μὲν τὸ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν πάθος συνελήχθη. Κέστιον δὲ ἤδη ἐπὶ πρεμεῖν ἐδόκει, πανταχῇ τῆς Ἰουδαίων ἐκπεπολεμωμένων. ἀναλαβὼν δὲ ἀπὸ τῆς αὐτοχείας τὸ μὲν δωδέκατον τάγμα πλήρες, ἀπὸ δὲ τῶν λοιπῶν ἀνὰ δισχιλίους ὁπλίτους, πεζῶν δὲ ἐξ ἀπείρας, καὶ τέσσαρας ἴλας ἱππέων, πρὸς αἷς τὰς παρὰ τῶν βασιλέων συμμαχίας, ἀπόχρη μὲν δισχιλίους ἱππεῖς, καὶ πεζοὺς τρισχιλίους, ἐξότας πάντας, ἀχρίππα δὲ πεζοὺς μὲν τοὺς ἴσους, ἱππεῖς δὲ χιλίων ἐλάττους (εἵπετο δὲ καὶ ὁ Σόαιμος μετὰ τρισχιλίων, ὧν ἦσαν ἱππεῖς ἡ τρίτη μοῖρα, καὶ τὸ πλέον τοξόται) προῆλθεν εἰς Πτολεμαΐδα. πλεῖστοι δὲ καὶ ἐκ τῶν πόλεων ὁπόσοι συνελέγησαν, ἐμπειρίᾳ μὲν ἡττώμενοι τῶν στρατιωτῶν, ταῖς δὲ προθυμίαις, καὶ τῷ κατὰ Ἰουδαίων μίσει τὸ λεῖπον ἐν ταῖς ὁπλίσεσιν ἀπεπλήρουν. συμπαρῆν δὲ καὶ αὐτὸς ἀχρίππας Κέστιον, καὶ τε ὁδοῦ, καὶ τῶν συμφερόντων ἐξηγούμενος. ἀναλαβὼν δὲ μέρος τῆς δυνάμεως Κέστιος, ὥρμησεν ὅπῃ πόλιν κατέτρεχε Γαλιλαίας Ζάβουλον, ἣ καλεῖται ἀνδρῶν. διοικεῖ δὲ ὑπὸ τῶν ἐθνους τὴν Πτολεμαΐδα. καταλαβὼν δὲ αὐτὴν ἔρημον μὲν ἀνδρῶν, κατασφαλῶς δὲ τὸ πλῆθος εἰς τὰ ὄρη, πλήρη δὲ παντοίων κτημάτων, τὰ μὲν ἐφῆκε τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν. τὸ δὲ ἄστυ καίτοι θαυμαστοῦ κάλλους ἔχον τὰς οἰκίας, ὁμοίως τῶν ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι καὶ Βηρυτῷ δεδομημένας, ἐνέπρησεν. ἐπῆλθε τὴν χώραν καταδραμών, καὶ διαρπάσας μὲν πᾶν τὸ προσαπίπτον, καταφλέξας δὲ τὰς περιοικίδας, ὑπέστρεφεν εἰς τὴν Πτολεμαΐδα. πρὸς δὲ τῇ ἀπαγαῖς ἐπὶ τῶν σύρων ὄντων, καὶ τὸ πλέον βηρυτίων, ἀναθαρσήσαντες οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ δὴ ὑποκεχωρηκότα σωίσειν Κέστιον, τοῖς ὑπολειφθεῖσιν ἀδοκήτως ἐπέπεσον, καὶ πρὸ διχιλίους αὐτῶν διέφθειραν. ὁ δὲ Κέστιος ἀναζεύξας ὑπὸ τὴν Πτολεμαΐδος, αὐτὸς μὲν εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται, μοῖραν δὲ τῶν στρατιᾶς προέπεμψεν εἰς Ἰόππην, προσάξας εἰ μὲν εἰκαταλαβέσθαι συνηθεῖεν τὴν πόλιν, φρουρεῖν. εἰ δὲ προαισθοίντο τὴν ἔφοδον, προειμένην αὐτόν τε, καὶ τὰλλα δύναμιν. τὴν δὲ οἱ μὲν κατὰ θάλασσαν, οἱ δὲ κατὰ γῆν ἐπειχθέντες,

A in locum, qui vocatur Delta (illic quippe erat Iudæorum multitudo collecta) exequebantur ſtrenuè iuſſa, nec ſanè ſine cruenta victoria. Conglobati enim Iudæi his quos meliùs armatos habebant, in fronte poſitis, aliquandiu quidem reſtiterunt: ſemel verò in fugam verſi mactabantur: nec vnus erat exitij modus, cùm alij ſub diuo atque in campo deprehenderentur, in ædes autem alij concluderentur, & eas quoque ſuccenderent Romani, vnà etiam diripiendo quæ in his reperiſſent: cùm neque illos, aut infantum miſericordia, aut reuerentia ſenectutis moueret, ſed in omnes ætates pari cæde ſæuirent. Vnde totus quidem ille locus ſanguine redundabat, quinquaginta verò congeſta ſunt millia mortuorum: nec tamen ſaltem reliquiæ remanſiſſent, niſi ad preces ſe contuliſſent, eorúmque miſertus Alexander Romanos iuſſiſſet abſcedere. Sed illi quidem quibus erat conſuetum obedire præceptis, primo eius nutu necibus pepercerunt: populares autem Alexandrini propter odij magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur, vixque à cadaueribus diſtrahebantur. Apud Alexandriam quidem talis caſus euenit.

CAP. XXII. De clade Iudæorũ autore Ceſtio.

CEſtio verò iam quieſcendum eſſe non videbatur, infenſis vbique Iudæis, ſed duodecimam legionem integram ex Antiochia ſecum ducens, & ex reliquis bina millia lecta peditum, & quatuor alas equitum: inſuperque regum auxilia, hoc eſt Antiochi duo millia equitum, & peditum tria millia, ſagittarios omnes, Agrippæ verò tantundem peditum & equitum mille, & cùm Sohemus ſequeretur quatuor millibus comitatus, quorum tertia pars equitum erat, pluréſque ſagittarij, Ptolemaida progreſſus eſt. Plurimi autem ex ciuitatibus auxilio conuenêre, peritia quidem militibus inferiores, quod autem ſcientiæ deerat, in Iudæos odio, itémque alacritate ſupplentes. Aderat autem ipſe quoque Agrippa Ceſtio, & eorum quæ conducerent ſimul & itineris princeps. Ibi cum abducta exercitus parte Ceſtius in validiſſimam Galilææ ciuitatem contendit Zabulon, quæ appellatur virorum, & ab Iudæorum finibus Ptolemaida diſcernit. Cúmque offendiſſet eam ciuibus deſtitutam (in montes enim multitudo refugerat) omnigenum autem rerum plenam, illas quidem militibus diripiendas conceſſit: ipſum verò oppidum, quamuis admiratus eſſet eius pulchritudinem, quippe domus habebat ſimiliter vt apud Tyrum & Sidona & Berytum ædificatas, incendit. Deinde curſu territorio peragrato, quicquid inueniſſet obuiam depopulatus eſt: inflammatiſque etiam circum eam poſitis vicis, in Ptolemaida reuertit. Syris autem adhuc prædæ inhærentibus, & præcipuè Berytiis, recepta Iudæi fiducia (Ceſtium enim receſſiſſe cognouerant) repente in eos qui remanſerant irruunt, & propè ad duo millia cædunt. Ceſtius autem ex Ptolemaide profectus, ipſe quidem Cæſaream peruenit: in Ioppen verò partem præmiſit exercitus cum præceptis huiuſmodi, vt oppidum cuſtodirent, ſi eo potiri poſſent: aut ſi oppidani impetum præſenſiſſent, tam ſuum quam cæterorum militũ præſtolarétur aduentũ. Illorũ igitur alij mari, alij terra profecti,

vtrinque Ioppen facilimè capiunt: ita vt ne fugæ quidem habitatores copiam repetirent, nedum ad pugnam se parasent. Aggressi autem cunctos interficiunt cum familiis, direptámque ciuitatem incendunt. Interfectorum autem numerus octo millia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimam Samariæ Nabartenen toparchiam non paucos misit equites, qui & partem finium vendicauerunt, magnámque indigenarum multitudinem peremerunt: direptísque patrimoniis, etiam vicos igni dederunt.

CAP. XXIII De pugna Cestij cõtra Hierosolymam.

IN Galilæam quoque misit Cæsennium Gallum, ductorem duodecimæ legionis: eíque tantam militum manum attribuit, quantam genti expugnandæ sufficere posse credebat. eum validissima Galilææ ciuitas Sepphoris cum fauore suscepit. Huiúsque prudens consilium secutæ ciuitates aliæ, quiescebant. Qui verò seditionibus & latrociniis operam dabant, in Galilææ montem vndique medium recessêre, qui est contra Sepphorim, & vocatur Asamon. Aduersus eos Gallus ductabat exercitum. Illi autem quàm diu superiores erant, facilè Romanos ad se ascendentes accebant, & ex his plures quàm ducentos interfecerunt. Vbi verò eos viderunt circumacto itinere ad celsiora progressos, maturè victoriam concessêrunt: & neque pugnam minus armati ferebant, neque, si terga dedissent, equitum poterant manus effugere: adeò vt pauci locis asperis delitescerent; ampliùs verò quàm duo millia trucidarentur. Gallus igitur cùm nihil iam tentari nouitatis apud Galilæam videret, Cæsaream cum exercitu remeabat. Cestius verò cum omni manu reuersus in Antipatridem perrexit. Cognitóque non paruam multitudinem Iudæorum in turrim quæ Aphæci vocabatur esse collectam qui cum his congrederentur præmisit. Sed prius quàm in manus venirent, Iudæi metu dispersi sunt: eorúmque castra iam desolata milites adorti, cum vicis circumpositis incenderunt. Ex Antipatride autem Cestius in Lyddam profectus, vacuam viris ciuitatem offendit. nam propter scenopegiorum dies festos, in Hierosolymam populus omnis ascenderat. quinquaginta verò quos ibi comprehendit occisis, exustóque oppido vlteriùs procedebat: perque Bethoron profectus, in quodam loco, cui nomen est Gabeo, castra posuit, distante ab Hierosolymis stadiis L. Iudæi verò cùm iam ciuitati propinquare bellum viderent, omissis dierum festorum solennibus, ad arma properabant: satísque freti multitudine, incompositi ad pugnam & cum clamore prosiliebant, ne dierum quidem septem habita ratione feriatorum. erat enim sabbatum, quod apud eos religione maxima curabatur. idem autem furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat, in prælio quoque superiores effecit. Tanto namque impetu Romanos aggressi sunt, vt eorum & aciem perrumperent, viáque aperta cædibus in medios ruerent: ac nisi ei militum parti, quæ necdum locum amiserat, equites ex circuitu subuenissent, quíque nondum defecerant pedites, in periculo totus Cestij exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites: ex quibus quadringenti pedites, τὸ δὲ

A ἀμφοτέρωθεν αἱρῶσι τὴν Ἰόππην ταχέως. καὶ μηδὲ φυγεῖν φθάσαντων τοὺς οἰκήτορας, εἰς ὅπως ὡς δεδεδιόσι μάχεσθαι πρὸς πολεμίους, ἐμπεσόντες ἅπαντας αὐτοὺς σὺν τοῖς οἰκείοις καὶ τὴν πόλιν διαρπάσαντες, ἐνέπρησαν. ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν φονευθέντων τριακόσιοι μὲν καὶ ὀκτακισχίλιοι. ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὴν ὁμόρουν τῆς Σαμαρείας καρβατηνὴν ἐπαρχίαν, ἔπεμψε συχνοὺς τῶν ἱππέων, οἳ τήν τε γῆν ἔτεμον, καὶ πολὺ πλῆθος διέφθειραν τῶν ἐπιχωρίων, πάς τε κτήσεις διήρπασαν, καὶ τὰς κώμας κατέφλεξαν. εἰς δὲ τὴν Γαλιλαίαν ἐξεπέμπετο πέσσιος γάλλον ἡγεμόνα τῆς δωδεκάτης τάξεως, ὡς δὲ δυνάμει, ὅσην αἰρήσεσθαι πρὸς τὸ ἔθνος ὑπελάμβανεν. τῶν δὲ καρτερωτάτη τῆς Γαλιλαίας πόλις σέπφωρις μετ' εὐφημίας ἐδέξατο, καὶ πρὸς ἣν ταύτης ἐβοήθει, αἱ λοιπαὶ πόλεις πράττουσιν. τὸ δὲ στασιῶδες καὶ λῃστρικὸν πᾶν ἔφυγεν εἰς τὸ μεσαίτατον τῆς Γαλιλαίας ὄρος, ὃ καλοῦσι μὲν ἀσαμὼν. τούτοις ὁ γάλλος ἐπῆγε τὴν δύναμιν. οἱ δὲ ἐπὶ πολὺ μὲν ἦσαν ἀνθέξοι, ῥᾳδίως τοὺς ῥωμαίους ἐβαλλον πρεσβύτας, καὶ πρὸς ὀλιγοστοὺς αὐτοῖς ἀπέλιπον. πρεσβυτέρων δὲ καὶ νεωτέρων τοῖς ὑψηλοῖς, ἐτετρύπητο ταχέως, καὶ ὅτε συμπίπτειν τοὺς ὁπλίτας συνέβαινεν ἔφευγον, ὅτε δὲ τῇ ῥοπῇ τοῦ ἵππου ἐξέφυγον. ὥστε ὀλίγοις μὲν ἐν ταῖς δυσχωρίαις ἀλῶναι, ἀναιρεθῆναι δὲ οὐ πλείοσι χιλίων. γάλλος μὲν οὖν ὡς ἐδόκει ἑώρα τὴν Γαλιλαίαν νεωτερίζουσαν, ὑπέστρεφε μὴ στρατιᾶς εἰς καταστροφήν. κίστιος δὲ μὴ πάσης δυνάμεως ἀναζεύξας, ἐνέβαλεν εἰς Ἀντιπατρίδα. καὶ συνθόμενος ἔν τινι πύργῳ ἀφαικῇ καλουμένῳ, συνῆθροιζεν ἰουδαίων δύναμιν ὡς ὀλίγην, προσυπέμψας τοὺς συμβαλουμένους. οἱ δὲ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, δεῖ τοὺς ἰουδαίους διασπάσαν. ἐπελθόντες δὲ ἔρημον τὸ στρατόπεδον, καὶ τὰς πλείους κώμας ἐνέπρησαν. ἔνθεν δὲ τῆς Ἀντιπατρίδος κίστιος εἰς λύδδα προελθὼν κενὴν ἀνδρῶν τὴν πόλιν καταλαμβάνει. ἀλλὰ γὰρ τὴν τῶν σκηνοπηγίας ἑορτὴν, ἀναβεβήκει πᾶν τὸ πλῆθος εἰς ἱεροσόλυμα. πεντήκοντα δὲ τοὺς ὑφ' ἑαυτῶν ἀλισθέντας, καὶ τὸ ἄστυ κατασκάψας, ἐχώρει πρόσω, καὶ διὰ βαθυρῶν ἀναβαὶ, στρατοπεδεύεται κατά τινα χῶρον γαβαὼ καλούμενον, ἀπέχοντα τῶν ἱεροσολύμων σταδίους. οἱ δὲ ἰουδαῖοι καταδόντες ἤδη πλησιάζοντα τῇ μητροπόλει τὸ πόλεμον, ἀφέμενοι τῆς ἑορτῆς ἐχώρουν ὅπλα, καὶ μάχης ἐπιθυμίᾳ τῶν πολλῶν θαρρούντες, ἄτακτοι καὶ μὴ κεκωλυμένοι ἐξεπήδων ὅπλα τὴν μάχην, μηδὲ τῆς ἀρχῆς ἐβδομάδος ἔννοιαν λαβόντες. ἦν γὰρ δὴ τὸ μάλιστα παρ' αὐτοῖς θρησκευόμενον σάββατον. ὁ δὲ σεβίσιος αὐτοὺς τῆς δυσεβείας θυμὸς, ἐποίησε πλεονεκτῆσαι καὶ κατὰ τὴν μάχην. μὴ τοσαύτης ὁρμῆς τοῖς ῥωμαίοις ἐφεστήκειν, ὡς διαρρῆξαι τὰς τάξεις αὐτῶν, καὶ διὰ μέσων χωρεῖν ἀναμετρῶντας. εἰ δὲ δὴ τῶν μὴ χαλασθέντι τῆς φάλαγγος, οἵτε ἱππεῖς ἐνωθισθέντες ἐπήμυναν, καὶ τῶν πεζῶν τὸ μὴ σφόδρα κάμνον, κἂν ἐνεδύσατο ὅλῃ τῇ δυνάμει κίστιος. ἀπέθανον δὲ ῥωμαίων πεντακόσιοι δεκαπέντε. τούτων ἦσαν οἱ πεντακόσιοι πεζοὶ,

τὰ δὲ λοιπὸν ἱππεῖς. ἦσαν δὲ Ἰουδαίων, δύο μὲν τοὺς εἴκοσι. ἰσχυρότατοι δὲ αὐτῶν ἐδόξαν οἱ μονοβάζου τοῦ τῆς Ἀδιαβηνῆς βασιλέως συγγενεῖς, μονόβαζός τε καὶ κενεδαῖος, μετ' ἀμφοτέρων ὁ περαΐτης νίγηρ, & σίλας ὁ βαβυλώνιος, αὐτομολήσας εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἀφ' ἵππου τοῦ βασιλέως. ἐστρατεύετο γὰρ παρ' αὐτῷ. κατὰ μέσον μὲν οὖν ἀναχωροῦντες οἱ Ἰουδαῖοι, πρὸς τὴν πόλιν ὑπέστρεφον. κατόπιν δὲ τοῖς ῥωμαίοις ὄντι τῷ βαθωραὶν αὐτοῖς, προσπίπτει ὁ τοῦ γιώρα σίμων πολὺ τῷ ἰσχυρῷ ἐπαράξας, & συχνὰ τῶν σκευοφόρων ἁρπάσας, ἤγαγεν εἰς τὴν πόλιν. μιᾶς δὲ τῶν νυκτῶν καὶ χώραν ἔσιν ἡμέρας, οἱ Ἰουδαῖοι τὰ μετέωρα κατειληφότες, ἐπετίθεντο τοῖς παρόδοις, ὅλοι τε ἦσαν ἐπιπηδῶντες ἁρπαμένων τῶν ῥωμαίων ὁδὸν δύσιν. ἔνθα δὴ κατιδὼν ἀγρίππας ἐδεῖτο τῶν ῥωμαίων ἀκίνδυνα, πλήθους τε ἀπείρου πολεμίων τὰ ὄρη κατέχοντος, ἔκβασιν ἀποπειρᾶσθαι τῶν Ἰουδαίων λόγοις. ἢ γὰρ πάντας πείσειν καταθέσθαι τὸν πόλεμον, ἢ τῶν ἐναντίων ἀποστῆσαι τὸ μὴ συμφέρεσθαι.

Κεφάλαιον λη.

Ἔπεμψεν οὖν τῶν παρ' αὐτῷ τοὺς μάλιστα γνωρίμους ἐκείνοις, βορκαῖον τὸν καὶ φοῖβον, δεξιάς τε αὐτοῖς καὶ σπονδὰς ῥωμαίων ἀσφαλῆ αἰτήσοντας ὑπὲρ ἡμαρτημένων ὑπισχνούμενος, οἱ τὰ ὅπλα ῥίψαντες πρὸς αὐτοὺς μεταβάλοιντο. διίσανιες δὲ οἱ στασιασταὶ, μή τι αὖ τὸ πλῆθος ἀδείας ἐλπίδι πρὸς τὸν ἀγρίππαν μεταβάληται, τοὺς ἀπ' αὐτοῦ πρεσβεύοντας ὥρμησαν ἀπελεῖν, καὶ πρὶν ἢ φθέγξασθαι, τὸ μὲν φοῖβον διέφθειραν, ὁ δὲ βορκαῖος ἐκφεύγει, ἔφθη δ' ἀφυγεῖν. τὸν δῆμον δὲ τοὺς ἐπαγανακτήσαντας, λίθοις καὶ ξύλοις παίοντες, εἰς τὸ ἄστυ συνήλασαν.

Κεφάλαιον λθ.

Κέστιος δὲ τὴν πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν ταραχὴν ὡς ἐπράγθη εἶδεν εἰς ὑποψίαν, ἅπασαν ἐπῆγε τὴν δύναμιν, καὶ ξαπίνης μέχρι ἱεροσολύμων κατεδίωξεν. στρατοπεδευσάμενος δὲ ὅπι τὴν καλουμένην σκοπὸν, διέχει δὲ ἐκεῖθεν ἑπτὰ σταδίους τῆς πόλεως ταδίως, ἔνιοι μὲν ἡμέρας ἐπέσχεν τῇ πόλει, τάχα τι καὶ παρὰ τῶν ἔνδον ἐλπίσας ἐπιδοθήσεσθαι πρόδοκον, εἰς ὃν τὰς πλείους κώμας ἐφ' ἁρπαγὴν σίτου πολλοὺς ἀφῆκε τῶν στρατιωτῶν. τῇ τετάρτῃ δὲ, ἥτις ἦν ξυστὸς ἐπαγόμενος μηνὸς, ἀφανίσας τὴν στρατιὰν, εἰσήγαγεν εἰς τὴν πόλιν. ὁ μὲν δῆμος ὑπὸ τοῖς στασιασταῖς ἐμφρούρος ἦν. οἱ στασιασταὶ δὲ τὴν τάξιαν τῶν ῥωμαίων καταπλαγέντες, τῶν μὲν ἔξω μερῶν τοῦ τείχους εἶκον, εἰς δὲ τὸ ἐνδότερον, καὶ τὸ ἱερὸν ἀνεχώρησαν. κέστιος δὲ παρελθὼν ὑπερεπάρθη τὴν τε βεζηθὰ προσαγορευομένην, καὶ τὴν καινόπολιν, καὶ τὸ καλούμενον δοκῶν ἀγορὰν. ἔπειτα πρὸς τῷ ἄνω πόλιν ἐλθὼν, ἀνέπαυε τὸ βασιλικοῦς αὐλῆς ἐστρατοπεδεύετο. κἂν εἴπερ ἠθέλησε κατ' αὐτοῦ ἐκείνου τὸ ὄρος ἐκ τοῦ τείχους βιάσασθαι, παρ' αὐτίκα τῷ πόλιν ἔσχε, καὶ τὸ πόλεμον συνέβη καταλελῦσθαι. ἀλλὰ γὰρ ὅτε στρατοπεδάρχης τυραννίου πρίσκος, καὶ τὸ ἱππάρχων οἱ πλείους, χρήμασιν ὑπὸ φλώρου διαφθαρέντες, ἀπέστρεψαν αὐτὸν τῆς ὁρμῆς, καὶ πρὸς τὴν αἰτίαν ταύτην ὅτι πόλεμος ὅπι τοῦτον μῆκος προῆλθε, & Ἰουδαίους εἰκὸς τὸν συμφορᾶς ἀναπλησθῆναι σανίσιον. ἐν δὲ τούτῳ πολλοὶ τῶν γνωρίμων δημοτῶν, ἀνανίᾳ τῷ ἰωνάθου παιδὶ πειθόντες, ἐκάλουν τὸν κέστιον ὡς ἀνοίξοντες αὐτῷ τὰς πύλας. ὁ δὲ καὶ πρὸς ὀργὴν ὑφορώμενος, καὶ μὴ πάνυ πιστεύσας,

A cæteri equites erant : Iudæi verò vigintiduo. fortissimi autem videbantur Monobazi regis Adiabeni propinqui, Monobazus & Cenedæus, & post hos Peraita Niger, & Silas Babylonius, qui ad Iudæos ab Agrippa rege transfugerat, cui pridem militabat. A fronte igitur repulsi Iudæi, ad ciuitatem reuertebantur. Romanos autem ad Bethoron ascẽdentes Gioræ filius Simon inuadit, multósque postremi agminis coactores laniauit : ac multos cassos cum sarcinis captos, in ciuitatem reduxit. Cestio verò in agris triduo commorante, Iudæi locis superioribus occupatis, obseruabant eius transitum : neque cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cœpissent.

B

I Taque dum Agrippa, infinita hostium multitudine montes amplexa, ne Romanos quidem à periculo tutos esse perspiceret, verbis Iudæos experiri decreuit, vel omnes sibi parituros existimans, vt bello desisterent : vel si qui aduersarentur, reuocandos qui ab eorum sententia discreparent. Misit igitur ex comitibus suis Borcæum & Phœbum, quos illis sciebat notissimos : vt à Cestio fœdus amicitiæ, certámque pro peccatis à pop. Rom. veniam pollicerentur, si proiectis armis, secum sentire voluissent. Verùm seditiosi metu, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos obtruncare statuerunt : & Phœbum quidem, priusquam verbum faceret, peremerunt : nam Borcæus vulneratus effugit : populares autem, hoc indigné ferentes factum, cædendo fustibus atque lapidibus in oppidum compulerunt. Cestius verò, quia intestinam eorum discordiam, opportunum ad irruendum tempus inuenit, totum in eos duxit exercitum : inque fugam versos, vsque ad Hierosolymam persecutus est. Castris autem in loco positis, qui appellatur Scopus, interuallo septem stadiorum à ciuitate discedens, nihil per triduum aduersus oppidum conabatur : sperans fortasse intus degentes aliquid remissuros. In vicos autem circa ciuitatem, non paruam militum manum ad rapienda frumenta dimisit. Quarto autem die, qui tricesimus mensis erat Octobris, ordinatum in oppidum introduxit exercitum. Populus quidem à seditiosis custodiebatur : ipsi autem Romanorum disciplina territi, exterioribus cessêre partibus ciuitatis : & in partem interiorem templi refugerunt. Cestius verò transgressus Bezethan, quæ sic vocatur, & Cænopolim & forum quod appellatur materiarum incendit. deinde cùm ad superiorem ciuitatem venisset, prope aulam regiam castra posuit. Et si tunc voluisset intra muros violenter irrumpere, ciuitatem illico possedisset, bellóque finem dedisset. sed Tyrannus & Priscus præfectus castrorum & plures equitum magistri, à Floro pecunia corrupti, conatum eius auerterunt : & Iudæos intolerandis repleri cladibus contigit. Interea plurimi popularium nobilissimi, & Ananus Ionathæ filius, Cestium quasi portas ei patefacturi, vocabant. Ille autem & ira fastidiens, & quod non satis ei credendum putaret,

CAP. XXIV
De obsidione Hierosolymæ à Cestio, & strage.

tam diu id neglexit, donec proditione comperta, seditiosi Ananum quidem cum cæteris, de muro deiectis lapidibus feriendo, in domos suas refugere coëgerunt : ipsi verò per turres dispositi, murum tentantibus repugnabant. Per dies igitur quinque Romanis vndique tentantibus frustrabatur conatus. sexto autem Cestius cum plurimis selectis, itémque sagittariis, à Septentrionali tractu templum aggreditur, Iudæis ex porticu resistentibus. qui frequenter quidem Romanos ad murum adeuntes auertêre, postremò autem repulsi telorum multitudine, recesserunt. Itaque Romanorum qui anteibant, scutis suis muro nixi, & qui eos sequebantur, aliis ac per ordinem aliis similiter superadiunctis, quam sic ipsi appellant, testudinem contexuerunt. vnde sagittæ in eam delatæ, irritæ delabebantur : & sine aliqua noxa milites mœnia suffodiebant: templique portas incendere moliebantur. Vehemens autem seditiosos stupor inuaserat, iámque multi ex ciuitate diffugiebant, veluti continuo caperetur. His autem populus alacriòr efficiebatur : & quantum nequissimi cadebant, tantum vt ipsi portas aperirent, Cestiúmque quàm optimè de se meritum, reciperent, appropinquabant. Et profectò si paululum in obsidione perseueraſſet, statim ciuitatem obtinuisset. sed credo iam tunc infestus Deus pessimis, eiúsque sancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Denique Cestius, neque animis populi, neque obsessorum desperatione perspecta, repente militem reuocat, & sine vlla spei repulsa, inconsultè nimis ac iniustè discessit. inopinata verò eius fuga, latronum fiduciam recreauit : insecutique nouissimos aliquot equitum, peditúmque peremêre. Et tunc quidem Cestius in castra, quæ apud Scopon munierat, tetendit : altero autem die vlterius recedendo, magis hostes prouocauit : iámque postremos allecuti multos necabant, tum vtraque itineris parte vallata, in transuersos tela iactabant. & neque in eos se retorquere, à quibus à tergo sauciabantur, nouissimi audebant, quandam infinitam multitudinem insequi existimantes: neque à lateribus instantium vim repellere sufficiebant : cùm ipsi quidem graues essent, ordinémque interrumpere formidarent : viderent autem Iudæos leues, & ad excurrendum faciles esse. vnde eueniebat, vt multa mala perpeterentur, cùm nihil contrà inimicis nocerent. Tota igitur via perculsi, deiectique agmine sternebantur : donec multis occisis, in quibus erat Priscus sextæ legionis dux, & Longinus tribunus, & Æmilius Iucundus alæ præfectus, vix in Gabao peruenirent, vbi castra priùs posuerant; multis impedimentis amissis. Hic autem Cestius biduum commoratus, inops consilij quid ageret, cùm tertio die maiorem hostium vidisset numerum. & omnia circum loca plena Iudæis tarditatem sibi obfuisse cognouit : & si adhuc ibi maneret, plures se hostes habiturum. Itaque pro compendio fugæ, cuncta quæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisí que mulis atque asinis, aliísque iumentis, præter illa quæ sagittas & machinas ferrent

διεμέλλησεν, ἕως οἱ σασιασαὶ τ προδοσίαν αἰσθόμενοι, τοῖς μὲν πρὸ τ ἄστεως ἀπὸ τ τείχους κατέβαλον, καὶ λίθοις παίοντες, συνέλασαν εἰς τὰς οἰκίας. αὐτοὶ δ ἀλλασσόμενοι τ πύργων, τοῖς ὑποπειραμένους τὸ τεῖχος ἔβαλλον. πέντε μὲν οὖν ἡμέρας πάντοθεν ἀπηχθρῶσι τοῖς ῥωμαίοις, ἀμήχανος ὢν ἡ προσβολή. τῇ δὲ ἕκτῃ δ ἀναλαβὼν ὁ κέστιος, τοὺς τε ὁπλίτας συχνοὺς, καὶ τοὺς τοξότας, καὶ τὸ προσάρχιον ἀπιχειρεῖ κλίμακι τῷ ἱερῷ. ἰουδαῖοι δ ἀπὸ τ στοᾶς εἶργον, καὶ πολλάκις μὲν ἀπεκρούσαντο τοὺς τῷ τείχει προσελθόντας. τέλος δ τῷ πλήθει τ βελῶν ἀνακοπέντες ὑπεχώρησαν. τότε δ ῥωμαίων οἱ ῥωστοὶ τοὺς θυρεοὺς εἰς τὸ τεῖχος ἐξερείσαντες, καὶ κατὰ τύπον οἱ κατόπιν ἄλλους, οἵτε ἑξῆς ὁμοίως, τ καλουμένην παρ' αὐτοῖς χελώνην ἐφράξαντο, καθ' ἣς τὰ βέλη φερόμενα, ῥᾳδίως ἀπεσκίδνατο. μηδὲν δ οἱ στρατιῶται κακούμενοι, τὸ τεῖχος ὑπώρυσσον, καὶ τὸ ἱερὸν τ πόλιν ὑποπιμπράναι παρεσκεύαζοντο. δεινὴ δὲ τοῖς δ σασιασαὶς ἐκπληξις κατέλαβεν. ἤδη δ πολλοὶ διεδίδρασκον ἀπὸ τ πόλεως, ὡς ἁλωσομένης αὐτίκα. τὸν δὲ δῆμον σωέβαινεν ὅπι τούτοις θαρρεῖν, καὶ καθ' ὅσον παρεῖκοιεν οἱ πονηροὶ, προσῄεσαν αὐτοὶ τὰς πύλας ἀνοίξαντες, καὶ διεξόμενοι τ κέστιον ὡς εὐεργέτην. ὃς εἰ βραχὺ τὴν πολιορκίαν προσελιπάρησε, καὶ σὺθέως τὴν πόλιν παρέλαβεν. ἀλλ' οἶμαι δι' ἃς τοὺς πονηροὺς ἀπεσκεδασμένους ὁ θεὸς ἤδη καὶ τὰ ἅγια, τέλος λαβεῖν ἐπ' ἐκείνης τ ἡμέρας ἐκώλυσε τὸν πόλεμον.

Κεφαλ. μ.

Ὁ δὲ κέστιος, ὅτε τ τ πολιορκουμένων ἀπέγνωσαν ὅτε τὸ φρόνημα τ δήμου σωιδών, ἐξαίφνης ἀνακαλέσας τοὺς στρατιώτας, καὶ καταγνοὺς ἐπ' ἀδήμονι πλήθει τ ἐλπίδων, ἀθυμοτάτως ἀπὸ τ πόλεως ἀπεζάλιξεν. οἱ δ τ ἀδόκητον αὐτὸ ὅπλων ἀναθαρρήσαντες οἱ λῃσαὶ, καὶ τῷ ὑστάτῳ ἐξέδραμον, καὶ συχνοὺς τ ἱππέων καὶ πεζῶν διέφθειραν. τότε μὲν οὖν ἐν τῷ καὶ τ σκοπὸν στρατοπέδῳ αὐλίζεται κέστιος. τῇ δ ὑστέρᾳ προσωτέρω χωρίζόμενος, μᾶλλον ἐξεκαλέσατο τοὺς πολεμίους, καὶ τοὺς ὑστάτους αὐτῷ προσκειμένους διέφθειρεν, καθ' ἕτερον δ τ ὁδοῦ προσιόντες ἠκόντιζον εἰς πλαγίους. ὅτε δ ὑπεραφῶσαι πρὸς τοὺς κατόπιν πεζώσκοντας ἐθάρρουν οἱ τελευταῖοι, ἄπειρόν τι πλῆθος οἰόμενοι διώκειν, καὶ τοὺς καὶ πλαγίους ἐγκειμένους, αἰσχύνεσθαι οὐχ ὑπέμενον, αὐτοὶ μὲν ὄντες ἑαυτῶν, καὶ δεδοικότες τ τάξιν διαφθαρῆναι, τοὺς δ ἰουδαίους ὁρῶντες κύφους, καὶ πρὸς ταῖς ὑπερδρομαῖς δυσκόλους. ὥστε συνέβαινεν αὐτοῖς πολλὰ κακοῦσθαι μηδὲν ἀντιβλάπτουσι τοὺς ἐχθρούς. παρ' ὅλην δ τ ὁδὸν παιόμενοι, καὶ τ φάλαγγος σκεδαννύμενοι κατέπιπτον, μέχρι πολλῶν διαφθαρέντων, ἐν οἷς καὶ πρίσκος μὲν στρατάρχης τάγματος ἦν, λογγῖνος δ χιλίαρχος, ἔπαρχος δ ἴλης αἰμίλιος ἰουκοῦνδος ὄνομα, μόγις εἰς γαβαὼ κατήντησαν ὅπι τὸ πρότερον στρατόπεδον, τὰ πολλὰ καὶ τ σκευῶν ἀποβαλόντες. ἔνθα δύο μὲν ἡμέρας ἐπέμεινεν ὁ κέστιος ἀμηχανῶν ὅ, τι χρὴ ποιεῖν. τῇ δὲ τρίτῃ δ πολλῶν πλείους τοὺς πολεμίους θεασάμενος, καὶ πάντα τὰ κύκλῳ μεστὰ ἰουδαίων, εἶνω καθ' ἑαυτὸ τε βεβαδύνων, καὶ ἐὰν ὕπιμένοι, πλείοσι χρησόμενος ἐχθροῖς. ἵνα δ σωτηριωτέρᾳ χρήσαιτο φυγῇ, τὰ τ σκευοφόρα ἀθέλκουτα πεικόπτειν προστάξει. διαφθαρέντων δ τῷ ὀρέων, καὶ τ ὑποζυγίων, πλὴν ὅσα βέλη παρεκόμιζε καὶ μηχανάς,

τούτων

τούτων γὰρ ὅπλ χρείαν ἀφειείχοντο, καὶ μάλιστα δεδιότες μὴ ἰουδαίοις κατ' αὐτῶν ἀλῶσι, φθῆναι τὴν δύναμιν ὅπλ βαθυώρας. οἱ δὲ ἰουδαῖοι, καὶ μᾶλλον τὰς δυρυχωρίας ἦντον ἐπίπεινοντο. συωθλιθέντων δὲ εἰς τὴν στενὰ καταβασιν, οἱ μὲ φθάσαντες, ἔφυγον αὐτοὺς τῆς ὁδοῦ, ἄλλοι ἢ τοὺς ὑςάτους κατεώθουν εἰς τὰ φάραγγα. τὸ ἢ πᾶν πλῆθος παρεκάθιζεν ὡσπὲρ ἐν αὐχένα τῆς ὁδοῦ, κατεκάλυπτε τὴν φάλαγγα τοῖς βέλεσιν. ἔνθα καὶ τῶν πεζῶν ἀμηχανούντων φοβουμένων ἐαυτοῖς, ὅπισφαλὲς ἔφος τοῖς ἱππεῦσιν ὁ κίνδυνος ἦν. ὅτε δὲ καὶ τάξει καὶ τῆς ὁδοῦ βαδίζειν ἐδύναντο ἀλλόμενοι, καὶ τὸ φοβοῦντες ὅπὶ τοὺς πολεμίους ἱππάσιμον ἦν. τὸ ἢ ὅπὶ θάτερα, κρημνοὶ καὶ φάραγγες, εἰς οὓς ὑποσφαλέντες κατεφέροντο, καὶ ὅτε φυγῆς τόπον, ὅτε ἀμυνῆς ἔχον ὑπόνοιαν. ἀλλ' ὑπ' ἀμηχανίας ἐπ' οἰμωγὴν ἐτράποντο, ἐς τοὺς ἐν ὑπογνώσεσιν ὀδυρμούς. αὐτήχῃ δὲ αὐτοῖς, τὸ ἐναντίον ἰουδαίων ἐγκέλευσμα, καὶ κραυγὴ χαιρόντων ἅμα καὶ τεθυμωμένων. ὀλίγου δὲ δεῖν, πᾶσαν ἥρπασαν τὴν ἅμα κεστίῳ δυνάμιν, εἰ μὴ νὺξ ὑπέλαβεν, ἐν ᾗ ῥωμαῖοι μὲ εἰς τὴν βαθυώραν κατέφυγον, ἰουδαῖοι δὲ πάντα τὰ κύκλῳ φθειρόντες, ἐφεύρεσιν αὐτῶν τὴν ἔδοξον. ἔνθα δὴ κέστιος τὴν φανερὰν ὁδὸν ὑπονοεῖς, ὁρασμὸν ἐβουλεύετο, καὶ δρομεῖνας τοὺς δυσχωτάτους στρατιώτας εἰς τετρακοσίους, ἐπέστησε τοῖς ὀχυρώμασι, φοβοστάξας ἀναβαίνας, σημαίας τῶν ἐν τοῖς στρατοπέδοις φυλάκων ἐξᾶν, ὅπως οἱ ἰουδαῖοι πᾶσαν οἴωνται τὴν δύναμιν κατὰ χώραν μένειν. αὐτὸς δὲ τοῖς λοιποῖς ἀναλαβὼν, ἡσυχῆ τεσσαράκοντα σταδίους. ἔωθεν ἦ ἰουδαῖοι καταδύντες ἔρημον τὴν ἔπαυλιν αὐτῶν, ὅπὶ τοὺς ἁρπάσαντας τετρακοσίους ἔδραμον, κἀκείνους μὲ ταχέως κατηκόντισαν, ἐδίωκον δὲ τὸν κέστιον. ὁ δὲ τῆς τε νυκτὸς ὀλίγον προειλήφει, καὶ σωτονώτερον ἤλαυνε μεθ' ἡμέραν, ὥς τε τοὺς στρατιώτας ὑπ' ἐκπλήξεως καὶ δέους, τάς τε ἑλεπόλεις, καὶ τοὺς ὀξυβελεῖς καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἄλλων ὀργάνων καταλιπεῖν, ἃ τότε ἰουδαῖοι λαβόντες, αὖθις ἐχρήσαντο κατὰ τῶν ἀφέντων. προῆλθον ἢ τοὺς ῥωμαίους διώκοντες, μέχρις ἀντιπατρίδος. ἔνθεντα ὡς ἐ κατελάμβανον ὑποχρέφοντες, τάς τε μηχανὰς ἦρον, καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσύλων, τὴν τε ὑπολειφθεῖσαν λείαν συνῆγον, καὶ μετὰ παιάνων εἰς τὴν μητρόπολιν ἐπανῆλθον ὁμοίως, αὐτοὶ μὲ ὀλίγοις ὑποβεβλημένοι παντάπασι, τῶν ἢ ῥωμαίων καὶ τῶν συμμάχων πεζοὶ μὲ τετρακισχίλιοι ἀπῃρήκοτες. ἱππεῖς ἢ, ἑκατὸν καὶ ὀγδοήκοντα. ταῦτα μὲ οὖν ἐπράχθη δίου μλιὸς ὀγδόῃ, δωδεκάτῳ ἔτει τῆ νέρωνος ἡγεμονίας. μεῖ ἢ τὴν κεστίου συμφορὰν, πολλοὶ τῶν ὑπατικῶν ἰουδαίων, ὥσπερ βαπτιζομένης νεὼς, ἀπεπήδων τῆς πόλεως. κοσόβαρος οὖν καὶ σαῦλος ἀδελφοὶ, σὺν φιλίππῳ τῷ ἰαχίμου, στρατοπεδάρχης δὲ ἦν ὑπὸ ἀγρίππα τοῦ βασιλέως, ἀδραπτάς ἐκ τῆς πόλεως, ᾤχοντο πρὸς κέστιον. ὁ ἢ σὺν τούτοις καὶ τὴν βασιλικὴν αὐλὴν πολιορκηθεὶς ἀντίπας, ὑποδιδὼς τὴν φυγὴν, αὖθις ὡς ὑπὸ τῶν στασιαστῶν διεφθάρη, δηλώσομεν. κέστιος ἢ τοὺς περὶ σαῦλον ἀξιώσαντας ἀπέπεμψεν εἰς ἀχαΐαν πρὸς νέρωνα, τήν τε αὐτῶν δηλώσαντας φυγὴν,

(hæc enim velut vsui futura seruabat, maximè quia timebat ne Iudæis contra se capta prodessent) Bethoron versus antecedebat exercitum. At Iudæi latioribus quidem locis minus instabant: contractos verò in angustias atque descensus, alij ab exitu prohibebant, alij postremos agminis trudebant in vallem: fusáque omnis multitudo per itineris iuga militem tagirtis opertebat. vbi etiam peditibus quo pacto sibimet subuenirent, hæsitantibus, equitum periculum promptius erat. nec enim ordinatè viam prosequi poterant, obstantibus iaculis: & ne contra hostes irent ascensus ardui prohibebant equitantibus inuij. iaculatoribus autem rupes ac valles tenebantur: in quas deiecti qui aberrasset consumebantur: nullúsque locus aut fugiendi, aut resistendi rationem habebat. Itaque incerti quid agerent, ad vlulatus, quod desperati solent, flétúsque conuersi sunt: quibus resonabat Iudæorum exhortatio, cum clamore lætantium pariter atque sæuientium. totúsque penè qui cum Cestio fuerat, periisset exercitus, nisi nox aduenisset, qua Romani quidem in Bethoron confugerunt, Iudæi verò obsessis circùm omnibus locis, eorum transitus custodiebant. Denique vbi Cestius aperto itinère desperato, iam de fuga cogitabat, lectos propè ad cccc. omnium fortissimos milites, tectorum fastigiis imposuit. hísque præcepit, vigilum qui in castris excubarent, signa clamare: vt eo modo Iudæi omnem illic militum numerum arbitrarentur remanere. Ipse autem cum cæteris otiosè vsque ad xxx. stadia progreditur. Vnde mane cùm Iudæi locum quo Romani tetenderant desolatum vidissent, in quadringentos à quibus decepti fuerant concurrerunt. & illos quidem sine mora iaculis confecerunt: mox autem Cestium persequi properabant. sed ille cùm nocte non paruum spatium itineris peregisset, die vehementiùs quoque fugiebat: adeo vt metu perculsi milites, machinas, siue tormenta muralia, itémque balistas, multáque alia instrumenta relinquerent: quibus tunc ablatis Iudæi rursus contra illos qui ea reliquerant vsi sunt. Insequendo autem Romanos, Antipatridem vsque venerunt. Deinde cùm eos assequi non potuissent, inde redeuntes & machinas secum asportarunt, mortuósque spoliarunt, & prædam quæ remanserat collegerunt: & pæana canentes in metropolim remearunt, suis quidem paucis amissis, Romanorum autem & auxiliarium quinque millibus peditum ac ccc. itémque nongentis & octoginta equitibus interemptis. Hæc quidem Nouemb. mensis viii. die gesta sunt, anno xii. Neronis principatus.

CAP. XXV. De Damascenorum sæuitia in Iudæos, déque Iosephi studiis in Galilæa.

POst Cestij verò casus aduersos nobilium Iudæorum multi, tanquam è naui pessum itura, ex ciuitate enatabant. Denique Costobarus & Saulus fratres, vnà cùm Philippo Iachimi filio, qui princeps erat exercitus regis Agrippæ, inde dilapsi ad Cestium transfugerunt. Qui verò cum his in aula regia fuerat obsessus Antipas, fuga despecta, quemadmodũ à seditiosis interéptus sit aliàs indicabimus. Cestius autẽ Saulum & cæteros in Achaiã ad Neronem misit, & propriam necessitatem indicaturos, &

belli cauſas deriuaturos in Florum. ſperauit enim, & iram in illum excitatum iri, & ſua pericula ſummouenda. Tunc autem Damaſceni, cæde Romanorum cognita, Iudæos apud ſe degentes opprimere ſtuduerunt: & cùm eos in publicis thermis collectos haberent, (namque id propter ſuſpiciones meditabantur) facilem quidem ſui conatus exitum fore putabant. verebantur autem mulieres ſuas, ferè omnes præter paucas Iudaizantes, & eorum religione imbutas. Quare hîc magna cura fuit eas cælandi, quid agerent: Iudæorum autem decem millia, quippe vt in angusto loco, atque omnes inermes aggreſſi, vna hora ſine metu iugulauerunt. Qui verò Ceſtium fugauerant, in Hieroſolymam reuerſi, quos adhuc Romanorum ſtudioſos inueniſſent, partim vi, partim blanditiis ſibi etiam ſociabant: & in templum congregati, plures belli duces eligendos eſſe cenſebant. Declaratus eſt igitur Ioſephus, Gorionis filius, & pontifex Ananus: omnia quæ in ciuitate gerenda eſſent, imperaturi: maximéque vt ciuitatis muros erigerent. Filium namque Simonis Eleazarum, quamuis Romanis prædam, & ereptas Ceſtio pecunias, & inſuper his plurima ex theſauris publicis in poteſtate haberet, tamen nullis neceſſitatibus præpoſuerunt: quod & ipſum tyrannidis ſuperbia viderent efferri, eiúſque ſtudioſos ſine imitatores, ſatellitum more verſari. verùm paulatim Eleazarus ambitione pecuniæ, itémque aſtutia perſuaſit populo vt omnibus parêrent. In Idumæam verò quos mitterent, alios militum duces optarunt, Ieſum filium Sapphæ, vnum è pontificibus & Eleazarum noui pontificis filium, Nigro autem mandauerunt, qui tunc Idumæam regebat, ex regione trans Iordanem poſita genus ducens, vnde Peraites cognominabatur, vt ducibus obtemperaret. Sed ne alias quidem regiones omittendas putabant. namque in Hierichuntem Ioſephus filius Simonis, & trans flumen Manaſſes, & Tamnam Iohannes Eſſæus, toparchias adminiſtraturi miſſi ſunt. huic autem Lydda, & Ioppe, & Ammaus erant additæ. Gophniticæ autem & Acrabatenæ regionum Ioannes, filius Ananiæ, rector deſignatus eſt: & vtriuſque Galilææ Ioſephus Matthiæ filius. huius autem præfecturæ iuncta erat & Gamala, munitiſſima ciuitatum quæ ibi fuere. Aliorum igitur rectorum, pro alacritate ac prudentia ſua, quiſque res ſibi creditas adminiſtrabat. Ioſephus autem cùm in Galilæam veniſſet, primum curæ habuit, indigenarum ſibi conciliare beneuolentiam: multa ſciens ea confici poſſe, licèt in aliis peccauiſſet. Deinde conſiderato, quòd potentiſſimos quidem amicos haberet ſi eos participes poteſtatis feciſſet, omnem verò multitudinem ſi pleraque per indigenas & conſuetos fieri præciperet, LXX. de ſenioribus eius gentis prudentiſſimos elegit: eóſque rectores totius Galilææ conſtituit. VII. verò per ſingulas ciuitates minorum litium iudices. nam maiora negotia cauſáſque capitales ad ſe referre iuſſit, & illos LXX. Cæterum diſpoſito per ciuitates iure quo inter ſe verterentur, etiam quemadmodum extrinſecus tuti eſſét animaduertit:

A κὴ τὰς αἰτίας τῦ πολέμυ ζέψοντας εἰς φλῶρον. τῇ γὰρ ἐπ' ἐκεῖνον ὀργῇ, κεφίσῃ κὴ τοῖς ἑαυτῦ κινδύνοις ἤλπιζον.

Κεφάλαιον μα.

Κἂν τύτῳ δαμασκηνοὶ τ̀ πρῶ ῥωμαίων φθορεὰν πυθόμενοι, τὰς παρ' ἑαυτοῖς ἰυδαίας ἀνελεῖν ἐπεβάλοντο. Ϛ καθὸ μ̀ εἶχον αὐτὰς ἐν τῷ γυμνασίῳ πάλαι συνηθροισμένους ὄχλῳ τ̀ ὑποψίας τῦτο θεσμοθετήσαντες, ῥᾴδιον τ̀ ἐπιχείρησιν ἐδόκουν. ἐδεδοίκεσαν γὰρ τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ἁπάσας πλὴν ὀλίγων ὑπηγμένας τῇ ἰυδαϊκῇ θρησκείᾳ. διὸ μέγιστος αὐτοῖς ἀγὼν ἐγίνετο λαθεῖν ἐκείνας. τὰς γὰρ ἰυδαίους, ὡς ἂν ἐν στενῷ χωρίῳ τ̀ ἀριθμὸν ὄντας μείζους, κὴ πάντας ἀόπλους, ἐπελθόντες ὑπὸ μίαν ὥραν, ἀδεῶς ἔσφαξαν.

B

Κεφάλαιον μϐ.

Οἱ γὰρ διώξαντες τ̀ νέσιον, ὡς ὑπέρφρονα εἰς τὰ ἱεροσόλυμα, τοῖς μὲ βίᾳ τ̀ ἐπ' ῥωμαίοις ὁρῶντα, τοῖς δὲ πλήθεσι θεσπίζοντα, κὴ συναθροιζόμενα εἰς τὸ ἱερὸν, στρατηγοὺς ἀπέδειξαν τῦ πολέμυ πλείονας. ἦρξε δὲ ἰώσηπος υἱὸς γωρίωνος, Ϛ ὁ ἀρχιερεὺς ἅπας, πρῶ τε κὴ τὴν πόλιν ἁπάντων αὐτοκράτορες, Ϛ μάλιστα τὰ τείχη τ̀ πόλεως ἀνεγείρειν. τ̀ γὰρ τῦ σίμωνος υἱὸν ἐλεάζαρον, καί περ ὑφ' ἑαυτῷ ποιούμενον τὴν ῥωμαίων λείαν, κὴ τὰ ἁρπαγέντα κεσίῳ χρήματα, θεὸς οἷς πολλὰ πρῶ δημοσίων θησαυρῶν, ὅμως ἐκ ἐπέσχεσαν τ̀ χρείας, αὐτόν τε τυραννικὸν ὁρῶντες, κὴ τοὺς ὑφ' ἑαυτῷ ζηλωτὰς, δορυφόρων ἔθεσι χρωμένους. κατ' ὀλίγον γε μὴν, ἥτε χρεία πρῶ χρημάτων, κὴ χορηγῶν ἐλεάζαρος, ἐκκεκένθη τ̀ δῆμον, ὡς τε αὐτῷ πειθαρχεῖν πρὸ τ̀ ὅλων. εἰς γὰρ τ̀ ἰδυμαίαν ἑτέρους ἐπέλεξαν στρατηγούς, ἰησοῦν τε τὸν υἱὸν σαπφᾶ πρῶ ἀρχιερέων ἕνα, κὴ ἐλεάζαρον ἀρχιερέως υἱὸν νέον. τῷ γὰρ ἄρχοντι τότε τ̀ ἰδυμαίας νίγερ, γθύς γὰρ ἐκ τ̀ πρὸς ἰορδάνῃ περαίας, διὸ Ϛ περαίτης ἐπεκαλεῖτο, θεσπέταξαν ὑποτάσσεσθαι τότε τοῖς στρατηγοῖς. ἠμέλουν γὰρ δὲ τ̀ ἄλλης χώρας, ἀλλ' εἰς μ̀ ἱερειχοῦντα, ἰώσηπος ὁ σίμωνος, εἰς γὰρ τ̀ περαίαν μανασσῆ, θαμνᾶ γὰρ τοπαρχίας, ἰωάννης ὁ ἐσσαῖος στρατηγήσων ἐπέμφθη. προσεκληρώτο γὰρ αὐτῷ λύδδα, κὴ ἰόππη, κὴ ἀμμαοῦς. τ̀ γὰρ γοφνιτικῆς κὴ ἀκραβατινῆς, ὁ ἀνανίᾳ ἰωάννης ἡγεμὼν ἀποδέδεικτο, Ϛ τῆς γαλιλαίας ἑκατέρας ἰώσηπος ματθίᾳ. προσῳκείωτο γὰρ τῇ τύτε στρατηγίᾳ, κὴ γάμαλα, πρῶ ταύτης πόλεων ὀχυρωτάτη. πρῶ μὲ οὖν ἄλλων στρατηγῶν ἕκαστος ὡς εἶχε προθυμίας ἢ συντάσεως, διώκει τὰ πεπισμένα. ἰώσηπος γὰρ εἰς τ̀ γαλιλαίαν ἀνελθὼν, πρῶτον ἐφρόντισε τῆς εἰς αὐτὸν δυνοίας πρῶ ἐπιχωρίων, εἰδὼς ὅτι πολλὰ σφαλεῖσα ταύτῃ κατορθώσει, κἂν τἆλλα ἁμαρτάνῃ. συνιδὼν γὰρ ὅτι τοῖς μὲν δυνατοὶ οἰκειώσεται μεταδιδοὺς τ̀ ἐξουσίας αὐτοῖς, τὸ γὰρ πᾶν πλῆθος, εἰ δ' ἐγχωρίων κὴ συνήθων τὰ πολλὰ πρᾶσσοι, πρῶ μὲν ζηραιῶν ἑβδομήκοντα τοὺς σωφρονεστάτους ἐπιλέξας ἐκ τ̀ ἔθνους, κατέστησεν ἄρχοντας ὅλης γαλιλαίας, ἑπτὰ γὰρ ἐν ἑκάστῃ πόλει δικαστὰς, πρῶ δ' τελεστέρων διαφορῶν. τὰ γὰρ μείζω πράγματα, Ϛ τὰς φονικὰς δίκας ἐφ' ἑαυτὸν ἀναπέμπειν ἐκέλευσε, Ϛ τοὺς ἑβδομήκοντα. καταστησάμενος δὲ τὰ πρὸς ἀλλήλους νόμιμα πρῶ κατὰ πόλιν, ὅπῃ τῷ ἔξωθεν αὐτῷ ἀσφάλειαν ἐχώρει.

C

D

E

F

G

κὴ γ-

Ἐ γνώσιων ῥωμαίους προβαλοιῶτας εἰς τὴν γαλι- A
λαίαν, τὰ πιτήδεια τῇ χωρίων ἐτείχιζεν, ἰωτατάπατα,
ἢ βηταβρὲ, Ἐ σαλαμὶν, ἔτι ἢ ἢ περιχὼ, ἢ ἰαφὰ ἢ
ἐγγὼ, τότε ἰταβύριον καλούμενον ὄρος, ἢ ταριχάας,
ἢ τιβεριάδα. πρὸς ἢ τούτοις, τὰ πρὸ γυμνασίῳ τὴν
λίμνην ἀσπίλαγα, κῇ τ κάτω καλουμένην γαλιλαίαν
αἰστηχίσατο, τῆς τε ἄνω γαλιλαίας, τὴν τε προσορ-
ρωουμένην ἀχαβαρὼν πέτραν, ἢ σὲφ, Ἐ ἰαμνὶθ, ἢ
μπρά. κῇ ἢ τὴν γαυλανιτηνὴν, σελεύκειάν τε ἢ σω-
γάνην, ἢ γάμαλαν ὠχύρωσεν. μόνοις ἢ σεπφωρείταις
ἀφῆκε καθ' ἑαυτοὺς τεῖχος ἀνασκίμασθαι, χρημάτων B
τε δεσποσύνης ὁρῶν ὄντας, ἢ προθύμως δὴ τ πόλεμον
δίκα προσάγματος. ὁμοίως γε ἢ γίσχαλα ἰωάννης ὁ
λευίτου υἱὸς, καθ' ἑαυτὸν ἐτείχιζεν ἱεροσόλυμα καλούσαν-
τος. τοῖς ἢ ἄλλοις ἐρύκοσιν αὐτὸς ἅπασι συμπονῶν ἅ-
μα ἢ προσάντων παρὼν. κατέλεξε ἢ ἢ δύναμιν ἐκ
τ γαλιλαίας ὡσεὶ δέκα μυριάδας νέων ἀνδρῶν, οὓς C
πάντας, ἔκ τε τῆς συλλεγομένων παλαιῶν ὅπλων ἐγ-
καθοπλίζομένους ὡσαύτως. ἔπειτα συνιδὼν ἀπτή-
νων τ ῥωμαίων ἰσχὺν γεγυμνασμένην, δύπειθείᾳ μᾶλλον ἃ
ἢ μελέτῃ τῆς ὅπλων, τ μὲν διδασκαλίαν ἀπέγνω τῆ
χρείᾳ διωκομένην. τὸ ἢ δύπειθὲς ὁρῶν προσηνόμενον
ὑπὸ τῶ πλήθους τῆς ἡγεμόνων, ῥωμαϊκώτερον ἔτεμε
τὸν στρατὸν, Ἐ πλείοις καθίστατο ταξιάρχοις. στρατιω- D
τῆς ἢ, ἀπεδείκνυ διαφόρους, ἢ τούτοις μ ὑπέταττε δε-
καδάρχας, ἢ ἑκατοντάρχας, ἔπειτα χιλιάρχοις, ἢ
μὴν τούτοις ἡγεμόσι ταγμάτων ἀδ ἑτέρων ἀφηρουμέ-
νοις. ἐδίδασκέ τε σημείων ἀνάθεσις, ἢ σάλπιγγος
προσκλήσεις τε ἢ ἀνακλήσεις, προσβολάς τε κερά-
των, ἢ περιαγωγὰς, ἢ πῶς δεῖ προς μὲν τὸ κάμνον
ὑπερφέρειν ἐν τῷ ῥώντος, ἐν ἢ τῷ πονοῦντι συναμ-
μύειν. ὅσα τε εἰς ἀνάδημα ψυχῆς, ἢ καρτερίαν σώ- E
ματος, συνεχῶς ἀφηγεῖτο. μάλιστα ἢ αὐτοὺς ὅσῳ πρὸς
τὸν πόλεμον παρ' ἕκαστα τὴν ῥωμαίων διάταξίαν δημη-
γούμενος, ἢ ὡς πολεμήσουσι πρὸς ἄνδρας, οἳ δὲ ἀλ-
λὴν στόμαχος ἢ ψυχῆς ἀνάδημα, πάσης ὀλίγης δεῖν
τ οἰκουμένης κρατῆσαν. ἔφη ἢ πεῖραν αὐτῆς λαβεῖν τῆς
κῇ τ πόλεμον διατάξίας, ἢ προ ἀνατάξεως, εἰ τῆς
συνήθων ἀδικημάτων ἀπόχοιντο, κλοπῆς Ἐ λῃστείας,
Ἐ ἁρπαγῆς, τοῦτ' ἐξαπατᾶν τὸ ὁμόφυλον, ἢ μὴ κέρδος
οἰκεῖον ἡγεῖσθαι, τὴν βλάβην τῆς συμπαθείας ἀπάντων. διαι- F
κεῖσθαι ἢ κάλλιστα τὰς πολέμους, παρ' οἷς αἰ ἀγαθὸν
τὸ συνειδὸς ἔχωσιν οἱ στρατιώμενοι. τοὺς ἢ οἰκοθεν
φαύλους, ἢ μόνον τοῖς ὅπλοις ἐχθροὺς, ἀλλὰ ἢ τῷ θεῷ
χρῆσθαι πολεμίῳ. πολλὰ τοιαῦτα παραινῶν διετέλει,
ἢ τὸ ἕτοιμον, εἰς τάξιν αὐτῆς συνακροᾶτο, πε-
ζῶν μὲν ἓξ μυριάδες, ἱππεῖς ἢ ὀγδοήκοσιοι, ἢ πεντή-
κοντα. χωρεὶς ἢ τούτων οἷς ἐπεποίθει μάλιστα, μισθο-
φόροι μὲν τεσσαρακιλίλιοι, ἢ πεντακόσιοι. ὁπλίτ-
ται ἢ μὲν αὐτὸν εἶχεν ἑξακόσιοι φύλακας τῦ σώ-
ματος. ἔτρεφον ἢ πάλιν τῆς μισθοφόρων τὴν ἄλλην G
στρατιὰν αἱ πόλεις ῥᾳδίως. τῆς γὰρ καταλειφθέντων ἐκφύ-
τοις ἡμίσεις ὅπλ τὴν στρατιὰν ἐκπέμπουσα, τοῖς λοι-
ποῖς ὅπλ συμποδισμὸν αὐτοῖς τῆς ὑπαιθρείων κατεῖ-
χεν, ὡς τε τοὺς μὲν εἰς ὅπλα, τοὺς ἢ εἰς ἐργασίαν δι-
ῤῥῆσθαι, ἢ τοῖς τὰ σῖτα πέμπουσιν αὐτοχορηγεῖσθαι πρὸς
τῆς ὁπλιτῆς τὴν ἀσφάλειαν.

certúsque in Galilæam Rom. esse venturos, op-
portuna loca muro cingebat, hoc est Iotapatan, & Bersabee & Selamin, necnon & Perecho, & Iapha, & Sigoph, & montem cui nomen est Itaburio, & Taricheas, & Tiberiadam: ad hæc etiam circa Genesar lacum speluncas in ea quæ inferior Galilæa vocabatur muniuit. Superioris autem Galilææ Petram quæ Achabrorum dicitur, & Seph, & Iannitæ, & Merot in Gaulanitide verò Seleuciam, & Soganen, & Gamalam munitione circumdedit. Solis autem Sepphoritis permisit, vt murum sibimetipsis fabricarent: quòd eos pecuniosos esse, & ad bellùm promptos etiam sine præcepto videret. Similiter autem Gischalam, Iosephi iussu per se muro cinxit Ioannes Leuiæ filius. Cæteris autem castellis omnibus ipse Iosephus intererat, iubendo simul atque opem ferendo. Quin & exercitum ex Galilæa, supra centum millia virorum comparauit: quos omnes vndique collectis armis veteribus instruebat. Deinde reputans, hoc maximè Rom. inuictam esse virtutem, quòd dicto essent audientes rectoribus suis, & armorum exercitationi operam darent, doctrinam quidem vrgente necessitate despexit: parendi autem facultatem ratus regentium multitudine posse contingere, ita vt Rom. solent diuisit exercitum, pluréque fecit ordinum principes. diuersísque militum generibus constitutis, alios decadarchis, alios centurionibus, alios tribunis subdidit: & insuper his ipsis rectores, maiorum rerum administratores dedit. Docebátque signorum disciplinas, & prouocationes reuocationésque buccinarum, & principia cornuum, & circũdictiones, & quemadmodum oporteret laborantibus succurrere fortiores, & cũ defatigatis partiri pericula: quæque ad fortitudinẽ animi corporísq; tolerantiam pertineret, instituebat. Maximè verò eos erudiebat ad bellũ, vsquequaque Rom. referens disciplinam, & quòd cum viris essent præliaturi, qui & viribus corporis, & animi obstinatione, totum penè orbem terræ superassent. His addidit, quo pacto belli tẽpore suis essent parituri præceptis, iam nunc periculum se facturũ, si consuetis delictis, hoc est, furtis & latrociniis & rapinis abstinuissent: sed neque aut gentilibus fraudem facerent, aut consuetissimorum damna proprium quæstum putarent. Illa enim bella optimè administrari; quorum milites bonam conscientiam gererent: qui verò per se praui fuissent, his non solùm inimicos, sed etiam Deum hostem futurũ. Multa in hunc modum admonendo perseuerabat. Et iam quidem quantum prælio parandum esset, conflatũ erat. Nam LX. peditum millia, CCL. equites, ac præter hos etiam mercenarios, quibus maximè fretus erat, habebat quatuor millia quingẽtos: nec non & sexcentos circa se electos custodes corporis atque satellites. Exceptis autem mercenariis, facilè cæteri milites à ciuitatibus alebantur. namque singulæ quas enumerauimus, cùm mediam sui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad comparandum eis victum tenebant: vt pars armis, atque alia pars faciendis operibus dirimeretur, & armati securitatem tependerent suggerentibus commeatum.

Cap. XXVI. De Iosephi periculis & euasione, & Ioannis Giscalæi malitia.

IOsepho autem hoc modo administranti Galilæam, insurrexit quidam insidiator, patria Giscala ortus, Leuiæ filius, nomine Ioannes, callidissimus, ac dolis plenus, & nequitiæ quidem nobilissimus omnium, antea verò pauper, & aliquandiu malitiæ suæ impedimentum passus inopiam, facilè mentiri paratus, mirúmque fidem adhibere mendacio: & qui fallaciam virtutem putaret, eáque aduersus amicissimos vteretur: simulator humanitatis, & spe lucri appetentissimus cædium: qui semper quidem immoderata concupisset, spem verò leuioribus maleficiis aluisset. Latro enim erat, sui moris, ac solitarius: deinde etiam comitatum inuenit audaciæ, primo quidem parvum, ampliorem autem proficiens. Curæ autem habebat, neminem ignauum asciscere: sed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, bellorúmque peritia præstarent, hos eligebat: donec CCCC. virorum cæterum congregauit, quorum plures ex Tyriorum finibus & vicis erant. Itáque omnem Galilæam depopulabatur: & multos futuri belli metu suspensos lacerabat. Hunc igitur iamdudum regendi milites cupientem, & maiora desiderantem, diu pecuniæ retardabat inopia. cúmque videret Iosephum sua industria lætari, persuadet ei primùm, vt fabricandi muri patriæ solicitudinem sibi committeret. in qua re quæstus magnos à locupletibus fecit. Deinde callidissima fraude composita, velut oleo, quod non à gentilibus suis tractatum esset, vti cauerent omnes apud Syriam Iudæi, vt ad confinia oleum mitteretur depoposcit, nummóque Tyrio, qui quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris, eodem precio amphoræ dimidium venundabat. cúmque Galilæa fetax esset olei, maximo illo tempore magna vbertate redundaret, in ea loca vbi erat penuria solus multúmque mittendo, infinitam summam pecuniæ congregauit: qua mox in eum vsus est, qui hoc sibi beneficium præstitisset. Denique existimans si Iosephum deposuisset, rectorem se Galilææ futurum, quibus præerat latronibus imperauit prædam vehementiùs exercere, quo multis rebus nouis per eas regiones excitatis, aut insidiis alicubi rectorem perimeret, si cui ferret auxilium: aut si latrocinia negligeret, ob hoc eum apud indigenas accusaret. Iamdudum autem rumores dissipauerat, quòd res Galilææ Iosephus Romanis prodere cogitaret: multáque in hunc modum ad eius perniciem comparabat. Itaque illo tempore, cùm quidam ex vico Dabaritarum, in magno campo custodias agentes, Ptolemæum Agrippæ & Berenices procuratorem aggressi omnes quas ferebat sarcinas abstulissent, in quibus erant non paucæ vestes preciosæ, plurimáque argentea pocula, & D. aurei. neque hanc prædam occultè administrare potuissent, omnia Taricheas ad Iosephum comportarunt. Ille autem reprehensa violentia, quam regiis intulissent, reponi res ablatas apud aliquem eius ciuitatis potentissimum iubet: paratus eas dominis opportunè remittere. vnde maximum ei periculum comparatum est. namque raptores earum, quia prædæ nullam partem

Κεφάλαιον κϛ.

Ἰωσήπου δ' ὧδε τὰ Γαλιλαίας κατ' ἀρχὰς διοικοῦντος, ἐπανέστη τις ἐπίβουλος αὐτῷ δυνάμει λῃστής, υἱὸς Λευΐου Ἰωάννης ὄνομα. πανοῦργότατος δὲ καὶ δόλων πλήρης ὑπὸ πενίας ἐκ μικροῦ τοῦτο γεγονώς, καὶ τοῖς ἐμποδὼν ἐκ τῆς ἀπορίας, καὶ ταύτῃ κατ' ὀλίγον ἐπὶ φιλοτιμίαν χειραγωγούμενος, ἐπιμετὰς φιλαυθρωπίας, καὶ δι' ἐλπίδα κερδῶν φονικώτατος. εἰοὶ μὲν ὀλιγάνδρους μεγάλων, ζήφων δὲ τοὺς ἐλπίδας ἐν τῷ παρεικῶς καταμεμελετηκώς. λῃστὴς δὲ ἐκ παίδων, ἔπειτα δὲ σιωσθεὶς ἐρῆμος, τὸ πλεῖστον ἐλήλυθε, συνοπάονα δὲ ἀεὶ πλείονα. φεύγοντι δὲ ἐπ' οὐδενὶ μηδένα συνεπιλαμβάνεσθαι δέδοικεν, ἀλλὰ τοῖς δεομένοις σύμπους, καὶ ψυχῆς εὐθαρσήμων, καὶ πολέμων ἔμπειρος ἐφ' ἑκάστοις ἐξελέγχει. μέχρι γοῦν τοσούτου αὐτῶν πλῆθος συνεκρότησεν, οἳ τὸ πλέον ἐκ τῆς τυρίων χώρας, καὶ ἧπερ ὁ αὐτῷ καμπὴ φυγάδες ἦσαν, ἐπεὶ ἂν ἐλπίζοι πᾶσαν τὴν Γαλιλαίαν, καὶ μετοικίζειν ὅσους δὴ τοῦ μέλλοντος πολέμου τοὺς πολλοὺς ἐκαραάσσετο. ἤδη δ' αὐτὸν θρασυνόμενα καὶ μείζονα ἐρεῖν, ἐπὶ ἐπὶ χρημάτων κατεῖχεν. ἐπεὶ δ' ἐκ τοῦ ἰσόπεδον ὁρᾶν ἐπὶ σφόδρα χαίροντα τῇ θρασυτῆτι, πείθει μὲν ὁρᾶν αὐτὸ πεισθέντα τὸ τεῖχος ἀνοικοδομῆσαι· ἡ πεῖθώ, ἐν ᾧ πολλὰ αὐτῷ τοῦ πλησίον ἐπέρρωσεν. ἔπειτα συνήθεις σπουδὰς πανοῦργοτάτοις, οἷς ἄρα φυλάττοντο παῖδες οἱ κατ' ἐκεῖνα εὐφυεῖς ἰουδαῖοι, ἐλαφρὰ χρήσθαι μὲν δι' ἐμφύλων ἐγκεχειρισμένοις, πάμπαν αὐτοῖς τοῦ πολέμου ἐξητήσατο. σιωσσύμενος δὲ τὸ τοιοῦτον νομίσματος, ὃ τέσσαρας ἀττικὰς δύναται, τέσσαρας ἀμφορεῖς, τῆς αὐτῆς ὀλίσσεσθαι τιμῆς ἐκαμήθεισεν. ὅσης δὲ τῆς γαλιλαίας ἐλαιοφόρου μάλιστα, καὶ τότε ἀφορηκίας, οἷς ἐπαίζοντας πίμπλατο, πολὺ κρύος, ἄφατόν τι πλῆθος συνήγαγε χρημάτων, οἷς δι' ὀλίγου ἐχρῆτο κατὰ τὸ τοῦ ἐργασίου ἐπιτήδειον. ἐκ τούτου δὲ εἰ κατελύσατο τὸν ἰώσηπον αὐτὸς ἡγήσασθαι τῆς γαλιλαίας, τοῖς μὲν ὑφ' αὐτὸν λῃσταῖς ἐπιτρέπειν δυνατώτερον ἐγχειρεῖν τοῖς ἁρπαγαῖς, ὅπως πολλῶν πανοπλιζόντων κατὰ τοῦ χώρου, ἢ ἀθεμιτότατα τοὺς ἐπιτηδείους ἀφαιρούμενοι λογίσωνται, ἢ ἀδικουμένοις τοὺς λῃσταῖς, ἀβασάνιστοι ἐπὶ τοὺς ἐπιτηδείους. ἔπειτα δημοτικῶς πόρρωθεν, οἷς ἄρα ἐπεσθέντες ῥωμαίοις τὰ ἀποκήματα ἰώσηπος, καὶ πολλὰ τοιαῦτα πρὸς κατάλυσιν ταῦτ' εἰς ἐπιτήδευμα ἔχων. καὶ ὃν κρόνον ἀπὸ δικαιοσύνης χάριτος ἐπιστάμενος ἐπὶ τοῦ μεγάλου πεδίου καθεζόμενον φυλάττειν, ἐπιμελούμενος πολεμαίου τὸν ἀγγείπτα καὶ βαρύτατος ἐπιτρέπων, ἀφείλοντο πᾶσιν ὅσων ἦλθ' ἐπιτηδείων, ἐν ᾗ πολυτελεῖς ἐσθῆτες ἂν ἀλλήλαι, καὶ πλῆθος ἐπιτηδείων ἀργυρῶν, χρυσοῦ τε ἦσαν ἐξαίσιοι. καὶ δυνάμενοι δὲ ἀφανίσθαι πρόφα τοῦ ἁρπαγαῖ, πάντα ἐκεῖς ἰώσηπον εἰς ἐπιτεχείας ἐπόμισεν. ὁ δὲ μεμψάμενος αὐτῷ τὸ ἐκεῖς τοὺς ἐπιτηδείους βίαιον, πάντα τὰ κομισθέντα πρὸς τοῦ δυνατωτάτου τῆς ἐπιτεχείας αὐτῷ, πίμπλαν κατὰ καιρὸν τοῖς δικαίοις ἐκεῖνος, ὁ δὲ

μέγιστον αὐτῷ κίνδυνον ἐπήγαγε. οἱ γὰρ ἁρπάσαντες, ἅμα μὲν ὅτι τῆς μισθαποδοσίας τυχεῖν μειζόνος ἐν τῷ

ἐπὶ τῇ κακομηχανίᾳ ἀγανακτοῦντες, ἅμα δὲ ἢ μὴ συν- A
συνῳδάμενοι τῇ ἰωσήπου τόλμῃ δέοντα, ὅτε μέλλοι τοῖς
βασιλεῦσι τὸν πόνον αὐτῶν χαρίζεσθαι, πάντων εἰς τὰς
πόλεις αὐτῶν διέβαινον, καὶ πῶς ἐπεβεβήκοιτο τὸν
ἰώσηπον εἰς ταριχέας. συνίστασαν δὲ καὶ τοὺς πανταχό-
πόλεις ταριχῆς, εἰς τε ὑπὸ τιβεριέων ἐπὶ μυριάδας
ὁπλιτῶν ἐπ' αὐτὸν συναθροισθῆναι. καὶ τὸ μὲν πλῆθος ἐν
τῇ κατὰ ταριχέας ἱπποδρόμῳ συνηθροισμένον
πολλὰ πρὸς ὀργὴν εἶχεν, καὶ καταλῦσαι, οἱ δὲ, B
κρίσει τῶν πρώτων συνεφήναντο. παρῆσαν δὲ καὶ τῶν
πλουσίων ἰουδαίων, καὶ σὺν αὐτοῖς ἰησοῦς ὁ τοῦ σαπφίου,
τότε ἀρχὴν τῆς πατρίδος. οἱ μὲν σὺν φίλοις καὶ σωμα-
τοφύλαξι τὸν ἰώσηπον, καταπλαγέντες τὸν ὁρμὸν τοῦ
πλήθους ἐφυγον, πλὴν ποσάρων πάντες. αὐτὸς δὲ κατ-
μόνος ἤδη περιπεφραγμένῳ τῷ πυρὶ ἐχόμενος ἦν, C
καὶ παραμονὴν φεύγειν τὴν ποσάρων αἰσχρὰν ἐπόμενον
ἦν, ὅτε πρὸς τὸν καθ' αὐτὸν ἐρημίαν, ὅτε πρὸς τὸ
πλῆθος τῶν ἐφεστώτων κατεπλαγείς, περιπλα, πε-
ριρρηξάμενος μὲν τὸν ἐσθῆτα, κατασπασάμενος δὲ τῆς
παφαλῆς κόνιν, ἀποῤῥίψας δὲ ὅπλον ὃν εἶχε χερσὶν, καὶ τὸ ἴ-
διον ξίφος ὑπὸ πόνου τῆς τάνυται πρὸς ἃ τῷ οἰκείῳ
ἐχόντων, καὶ μᾶλλον ἢ ταριχεατῶν οἴκτου ἐν. οἱ δὲ ὑπὸ
τὴ χώρας, καὶ τῆς πλησίον ὄχλος ἐδόκει φορτικὸς ἐλευ-
θέρων, πρόφασιν τὰ κοινὰ χρήματα βάττον ἐπέλθοιν, D
καὶ ταῖς πρώτοις συνθήκας ὁμολογίας.
προειλήφεσαν γὰρ ὅτι τῷ χρήματος ἤδη αὐτὸν ἀφί-
σεσθαι τῆς ὑποψίας τύχοιεν, ἀλλὰ δὴ συγγνώμης πο-
ιεσμοῦ, πάντα πεποιηκέναι τὰ πρὸς τὸν ἕλεον. τῆς δὲ
ἐν τῇ ταπείνωσις, προκατασκευὴ στρατηγήματος, καὶ
τοχυτέων τοὺς ἀγανακτοῦντας καθ' αὐτὸν κατ' ἀλλή-
λων στασιάσαι, ἐφ' οἷς ὠργίζοντο πάντα ὁμολογήσειν
ὑπισχνεῖτο. εἶτα δοθὲν αὐτῷ λέγειν, ἐγὼ ταῦτα ἔφη τὰ
χρήματα, ὅτε εἰσπέμπειν ἀχρήστα προηγούμην,
ὅτε κερδαίνειν αὐτός. μὴ γὰρ ἠγνοήμην ποτὲ ἢ φίλον E
ἢ ὑμῶν ὄλεθρον, ἢ κέρδος τὸ φέρον τῆς κοινῆς βλάβην.
ὁρῶν δ' ὦ ταριχεῖς μᾶλλον ἢ ὑμετέραν πόλιν ἀσφα-
λείας δεομένην, καὶ πρὸς τὰ καταστάλωσι τείχους χρή-
ζουσαν ἀργυρίου, δεδοικὼς δ' τὸ τιβεριέων δῆμον, καὶ τὰς
ἄλλας πόλεις ἐφεδρεύουσας τοῖς ἡμετέροις, κατα-
χεῖν ἠσυχῇ τὰ χρήματα προειλόμην, ἵνα ὑμῖν περι-
βάλωμαι τεῖχος. εἰ δ' μὴ δοκεῖ, προφέρω τὰ κεκομι-
σμένα, καὶ παρέχω διαρπάζειν. εἰ δ' μὴ καλῶς ὑμῖν ἐ- F
βουλευσάμην, κολάζετε τὸν διηγέτην. ὅτι τούτοις
οἱ ταριχεάται μὲν αὐτὸν ἀπέφηναν. οἱ δ' ἀπὸ τ' πε-
ριοικίδος σὺν τοῖς ἄλλοις ἐκάκιζον, καὶ ἠπείλουν.
καταλιπόντες δ' ἐκάτεροι τὸν ἰώσηπον, ἀλλήλοις δι-
έφερόν. καὶ εἷς θαῤῥῶν ἤδη τοῖς ὠνειροπόλοις, ἦ-
σαν δ' οἱ ταριχεάται ὡς τετραχισμύριοι. πρὸς τὸ
πλῆθος παῤῥησιαζόμενος ὡμίλει. καὶ πολλὰ τ' προ-
πίτειαν αὐτῷ κατονειδίσας, ὅτι μὲ τῆς παρόντων τα-
ριχέας ἔφη τυχεῖν, ἀσφαλεῖσθαι δ' ὅμως καὶ τὰς G
ἄλλας πόλις. καὶ γὰρ ἀπορήσειν χρημάτων, ἐὰν ὁμονοῶσιν
ἐφ' οἷς δεῖ ποιεῖσθαι, καὶ μὴ παρεξιόντων δ' τῷ ποιέ-
ζοντος. ἐνθα δὴ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος τῆς ἱπποδρομίων
ἀπῆσαν χώρας, καὶ τὸ διωρυσσόμενον. διχόθεν δ' ἐπ' αὐτὸν
ὥρμησαν ἐνοπλοι, καὶ φθάσαντος αὐτοῦ τὸ δημόσιον
παρελθεῖν, ἀπειλοῦντες ἐφεστήκεσαν. δὴ τούτοις πάλιν

accepissent, ægrè ferentes, & percipientes quòd Iosephus cogitauerat laborem suum regibus condonare, per vicos nocte discurrunt, omnibúsque prædicant Iosephum proditorem esse: eodémque tumultu ciuitates proximas repleuerunt, adeò vt c. armatorum millia contra Iosephum prima luce concurrerent. Denique multitudo quidem, in circo apud Tarichæas congregata, plurima per iracundiam conclamabat, partim deponi, partim concremari vociferans proditorem: plurésque autem incitabat Ioannes, & cum eo Iesus quidam Sapphæ filius, tunc magistratus Tiberiadis. Iosephi igitur amici & farelitæ, tantæ multitudinis incursu perterriti, omnes præter quatuor diffugerunt. Ipse verò dormiens, propè cùm iam ignis admouereturexurgit: & monentibus eum quatuor qui remanserant vt fugeret, neque solitudine sua, neque illorum qui contra se venerant copiis perturbatus, in conspectum illorum prosilit, veste discissa, infusóque capiti puluere, auersísque post tergum manibus suóque ceruici gladio annexo. Hæc autem amicos ei, maximè Tarichæas ad misericordiam commouerant. rustica verò plebs, & finitimorum, quibus molestior videbatur, non sine maledictis eum increpabant publicas proferre pecunias, & facta proditionis facere. nam ex habitu eius opinabantur, nihil eorum de quibus mala fuerat suspicio, penitus negaturum: & impetrandæ veniæ causa feciſſe omnia quæ misericordiam prouocarent. At illius ista humilitas consilium præstruebat: & contra se indignantes arte circumueniens, vt super his, vnde irascerentur, inter se ipsi discordarent, omnia confessurum se pollicetur. Deinde sibi loquendi facultate concessa, Ego, inquit, has pecunias neque Agrippæ remittere cogitabam, neque in propria lucra conuertere. absit enim, vt amicum putem vnquam, qui vobis sit inimicus: aut quæstum ex re capiam, quæ vos communiter læderet. Sed quia videbam, ô Taricheatæ, maximè ciuitatem vestrâ munitionis egere, & ad extruenda mœnia minus habere pecuniæ, timebámque Tiberiensem populum, & alias ciuitates raptis pecuniis inhiantes, pedetentim eas retinere decreui, vt vos muro circundarem. Si hoc non videtur, profero quæ ablata sunt, & diripienda propono. Sin rectè consului, benè de vobis meritum coerceetis. Hæc Taricheatæ quidem ab eo dicta, cum fauore receperunt: Tiberienses verò cum aliis deprauando, insuper etiam minitabantur: verique autem relicto Iosepho, inter se litigabant. Ille autem fretus iam secum sentientibus (erant enim propè ad XL. millia Taricheatæ) cum multitudine liberiùs loquebatur: multúmque in eorum temeritatem, inuectus, ex præsenti quidem pecunia Tariceam ait esse muniendam. curæ autem sibi fore similiter, vt etiam cæteræ tutæ sint ciuitates, nec enim pecunias defore, si concordari velint in eos, vnde parandæ sunt, & non in eum moueantur qui parat. Itaque tum alia quidem multitudo quæ decepta fuerat, quamuis iratæ eo debatu: duo verò armatorum millia impetum in eum fecêre. cúmque se ille tecto antè recepisset, instabant ei minantes. Iterum autè

Iosephus in hos quoque altera fraude vtitur. A cúmque in summum tectum euasisset, compresso dextera strepitu, nescire ait se, quid peterent sibi præstari: voces enim se non exaudire confusas. omnia verò quæ iuberent esse facturum, si aliquos intromisissent, qui secũ otiosè colloquerentur. His auditis, ilico nobiliores cum magistratibus ad eum ingrediuntur. quos ille in intimas ædium partes inductos, clausa ianua tamdiu verberauit, quoad omB nium viscera nudata sunt. circunstabant autem interim populus, existimans eos prolixis allegationibus concertare, cùm subitò Iosephus foribus patefactis, cruentos eos dimisit. vnde tanto terrore qui minabantur affecti sunt vt proiectis armis aufugerent. Ob hæc Ioannis etiam atque etiam crescebat inuidia, atque nihilominus Iosepho molicbatur insidias: morbóque simulato per epistolam postulauit, vt sibi medicinæ gratia Tiberiensibus aquis calidis vti permitteret. Iosephus autem, quia C nondum ei suspectus erat insidiator, ad præfectos ciuitatis literas fecit, vt & hospitium & vtensilia Ioanni præberent. Quibus ille potitus, biduo pòst cuius rei causa venerat agebat: & his fraude circumuentis, aliis verò pecunia corruptis, vt Iosephum desererent persuasit. His autem cognitis Silas quem Iosephus cũstodiæ præposuerat, properè de insidiis ei scripsit: atque ille accepta epistola, noctúque itiD nere maturato, matutinus ad Tiberiadem peruenit. Et cætera quidem multitudo obuiam ei processit. Ioannes autem, quamuis eum contra se venturum esse suspicaretur, tamen misso quodam ex notis, infirmitate simulata, quòd lectulo detineretur, obsequio sese defuisse mandauit. Tiberiensibus autem à Iosepho in stadium congregatis, vt ad eos quæ sibi scripta fuerant loqueretur, missis armatis Ioannes iussit eum interfici. Quos cùm iam nudare gladios perspexisset, populus exclamauit: atque E ita conuersus ad eius vocem Iosephus, vbi ferrum propè iugulo suo imminere prospexit, in lintis desiliit è tumulo, excelso cubitis sex, in quo verba faciens cum populo steterat: ascensáque inde nauicula cum duobus satellitibus suis, quæ illuc applicuerat, in medium lacum refugit. milites verò eius, ilico raptis armis, contra insidiatores irruebant. Mox autem veritus Iosephus ne bello intestino concitato, propter paucorum inuidiam ciuitas F consumeretur, nuncium suis misit, qui eos moneret, vt propriæ tantùm saluti consulerent: neque verò quenquam vel occiderent, vel arguerent noxiorum. Et illi quidem dicto parentes, conquieuerunt. qui verò circum ciuitatem per agros habitabant, auditis insidiis, & quis earum fabricator esset, contra Ioannem veniebat. sed ille priùs in Giscala patriam suam fugaG receptus est. At Galilæi totis iam ciuitatibus ad Iosephum confluebant, & cùm multa essent armatorum millia congregata, qui se aduersus Ioannem communem insidiatorem adesse clamabant: vnáque cum eo ciuitatem quæ illum susceperat, ignibus tradituros: ad ea Iosephus, probare se quidem eorum beneuolentiam, impetum autem cohibendum esse dicebat: prudentia magis inimicos vincere cupiens, quàm perimere. His verò, qui de singulis ciuitatibus

ἰώσηπος, ἀπάτῃ δ' ἑτέρᾳ χρῆται. ἀναβὰς γὰρ ἐπὶ τὸ τέγος, καὶ τῇ δεξιᾷ καταρείλας τὸ θόρυβον αὐτῷ, ἀγνοεῖν ἔφη τίνων αἰτίων τυγχάν. εἰ γὰρ κατακούειν ἀλλὰ τῆς βοῆς σύγχυσιν. ὅσα δ' ἂν κελεύσωσι πάντα ποιήσειν, εἰ ἐᾶν ἐξαλεξομένους ἡσυχῇ πέμψειαν εἴσω πρὸς αὐτόν. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ γνώριμοι σὺν τοῖς ἄρχουσιν εἰσῆσαν. ὁ δὲ, σύρας αὐτοὺς εἰς τὸ μυχαίτατον τῆς οἰκίας, καὶ τὴν αὐλείαν ἐπικλείσας, ἐμαστίγωσε, μέχρι πάντων τὰ σπλάγχνα γυμνῶσαι. ἐφιεὶς ἦκεν ἤδη τὸ πλῆθος, διαμαχομένους πρὸς τοὺς εἰσελθόντας, οἰόμενον. ὁ δὲ τὰς θύρας ἐξαπίνης ἀνοίξας, ἠμαγμένους ἐξαφῆκε τοὺς ἄνδρας, ὥστε τοσαύτην τοῖς ἀπειλοῦσιν ἐνεργάσατο κατάπληξιν, ὡς τε ῥίψαντας τὰ ὅπλα φεύγειν. πρὸς ταῦτα ἰωάννης ἐπετείνετο τὸν φθόνον, καὶ δευτέραν ἤρτυεν ἐπιβουλὴν κατὰ τοῦ ἰωσήπου. σκηψάμενος δὲ νόσον, ἱκέτευε δι' ἐπιστολῆς, τὸν ἰώσηπον ἐπιτρέψαι πρὸς θεραπείαν αὐτῷ χρήσασθαι τοῖς ἐν τιβεριάδι θερμοῖς ὕδασιν. ὁ δὲ, ὅπως μὲν ὑπώπτευε τὸν ἐπίβουλον, γράφει τοῖς κατὰ τὴν πόλιν ὑπάρχοις, ξενίαν τε καὶ παρασκευὴν ἰωάννῃ παρέχειν, ὧν ἀπολαύσας μετὰ δύο ἡμέρας, ἐφ' ᾧ παρῆν διαπεράσειε. καὶ τοῖς μὲν ἀπάταις, τοῖς δὲ χρήμασι διαφθείρων, ἀπέπεισεν ἀποστῆναι ἰωσήπου. καὶ γνοὺς ταῦτα σίλας ὁ φυλάσσειν τὴν πόλιν ὑπὸ ἰωσήπου καθεσμένος, γράφει τὰ κατὰ τὴν ἐπιβουλὴν αὐτῷ κατάσκοπος. ὁ δὲ ἰώσηπος ὡς ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν, σιωπῇ νυκτὸς ὁδεύσας, ἑωθινὸς παρῆν εἰς τιβεριάδα. καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος, αὐτῷ ὑπήντα. ἰωάννης δὲ, καίτοι τὴν παρουσίαν ὑποπτεύων ἐπ' αὐτὸν, ὅμως πέμψας τινὰς τῶν γνωρίμων, ὑπεκρίνατο τὴν ἀσθένειαν, καὶ κλινήρης ὤν, ὑστερῆσαι τῆς θεραπείας ἔλεγεν. ὡς δὲ εἰς τὸ στάδιον τοὺς τιβεριεῖς ἀθροίσας ἰώσηπος ἐπειρᾶτο διαλέγεσθαι πρὸς τὴν ἐπεσταλμένων, ὑποπέμψας ὁπλίτας, προσέταξεν αὐτὸν ἀνελεῖν. τοὺς δὲ ξίφη γυμνοῦντας ὁ δῆμος προϊδὼν ἀνεβόησεν. πρὸς δὲ τὴν κραυγὴν ἰώσηπος ἐπιστραφεὶς, καὶ θεασάμενος ἤδη τῆς σφαγῆς ἥδη τὸν σίδηρον, ἀπεπήδησεν εἰς τὸν ἅλμαλον. εἰσῆκεν δὲ δημηγορῶν ἤδη βυνὲ πρὸς ἑξαπήχους τὸ ὕψος. καὶ παρορμήσας ἐπιπηδήσας σκάφους, σὺν δυσὶ σωματοφύλαξιν εἰς μέσην τὴν λίμνην ἀνέφυγε. οἱ σπαπῶται δὲ αὐτῷ ταχέως ἁρπάσαντες ὅπλα, καὶ τὴν ἐπιβάλλων ἐχώρουν. ἔνθα δίσας ἰώσηπος μὴ πολέμου κινηθέντος ἐμφυλίου δι' ὀλίγου φόνου ἀναλώσῃ τὴν πόλιν, πέμπει τοῖς σφετέροις ἀγγέλλων, μόνης προνοεῖν τῆς αὐτῶν ἀσφαλείας, μήτε τινὰ κτείνειν μήτε ἀπελέγχειν τῶν αἰτίων. καὶ οἱ μὲν τοῖς ἀγγέλμασι πειθέντες, ἠρέμησαν. οἱ δὲ ἀπὸ τὴν πέριξ χώραν, πυθόμενοι τήν τε ἐπιβουλὴν, καὶ τὴν συσκευασθεῖσαν, συνηθροίζοντο κατὰ τοῦ ἰωάννου. φθάσῃ δὲ ἐκεῖνος εἰς γίσχαλα φυγὼν τὴν πατρίδα. σωτέρεον δὲ πρὸς τὸν ἰώσηπον οἱ γαλιλαῖοι κατὰ πόλεις, καὶ πολλαὶ μυριάδες ὁπλιτῶν ἠθροίσθησαν, παρεῖναι σφᾶς ἐπὶ ἰωάννου τὸν κοινὸν ἐπίβουλον ἐβόων. συγκαταφλέξειν γὰρ αὐτῷ καὶ τὴν ὑποδεξαμένην πόλιν. ὁ δὲ ἀποδεχεσθαι μὲν αὐτῶν ἔφασκε τὴν εὔνοιαν, ὀργὴ δὲ τὴν ὁρμὴν, χειρώσασθαι σωτῆρι τοὺς ἐχθροὺς μᾶλλον, ἢ κτεῖναι προαιρούμενος. ἐκέλευεν δὲ τοὺς ἀφ' ἑκάστης πόλεως

σωτηρίας τοὺς Ἰώσηπος κατ' ὄνομα, προθύμως ἂν ἀνέδειξυτο τοῖς σφετέροις οἱ δημόται, καὶ δὴ κηρύκων ἀπηλαύντων ἐντὸς ἡμέρας πέμπτης εἰ μὴ καταλίποιεν τὸν Ἰωάνλου, τάς τε οὐσίας διαρπάσειν καὶ τὰς οἰκίας ἅμα τοῖς γυναιξὶ καταφλέξειν, χιλίους μὲν ἀπέστησεν δύθεως, οὓς προσιόντας τὰ ὅπλα πρὸ τῶν ποδῶν ἔρριψαν αὐτοῦ. σὺν δὲ τοῖς καταλειφθεῖσιν, ἦσαν δὲ ὅσον εἰς δισχιλίους σύρων φυγάδες, ἀπέστειλεν Ἰωάννης πάλιν εἰς τὰς λαθραίας ἐνέδρας ἐκ τῶν φανερωτέρων. κρύφα γοῦν ἔπεμψεν ἀγγέλους εἰς ἱεροσόλυμα, διαβάλλων τὸν Ἰώσηπον ὅτι τῷ μεγέθει τῶν δυνάμεως, φάσκων ὅσον οὐδέπω τύραννον ἐλοῦσθαι τῆς μητροπόλεως, εἰ μὴ προκαταληφθείη. τούτοις ὁ μὲν δῆμος ἦν προσεκτὸς, καὶ προσεῖχον δέ. οἱ δυνατοὶ δὲ καὶ φθόνον, καὶ τῶν ἀρχόντων τινὲς λάθρα τῷ Ἰωάννῃ χρήματα πρὸς συλλογὴν μισθοφόρων ἔπεμψαν, ὅπως πολεμεῖ πρὸς Ἰώσηπον. ἐψηφίσαντο δὲ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ μεταπαλεῖν αὐτὸν ἀπὸ τῆς στρατηγίας. ὁ μὲν ἠξίουν ἀποχρήσειν τὸ δόγμα. διχιλίους δὲ καὶ πεντακοσίους ὁπλίτας, καὶ τέσσαρας τῶν ἐπιφανῶν ἄνδρας ἔστειλαν, τόν τε τῶν νομικῶν ἰώσηρον, καὶ ἀνανίαν σαδδουκ, καὶ σίμωνα, καὶ πούδην ἰωνάθου, πάντας εἰπεῖν δυνατωτάτους, ἵνα ἔτοι τὸν πρὸς τὸν Ἰώσηπον δύοιαν ἀποστρέψωσι. κἂν μὲν ἐκὼν προσίηται, λόγον ἀποδοχεῖν ἐᾶν αὐτόν. εἰ δὲ διάζοιτο μένειν, ὡς πολεμίῳ χρῆσθαι. Ἰωσήπῳ δὲ προσιόντες μὲν στρατιὰν ἐπεσάλλοσαν οἱ φίλοι. τὴν δὲ ἀπιοῦσαν, ὁ προσεδήλουν, ἅτε δὴ τῶν ἐχθρῶν λάθρα βεβουλευμένων. διὸ καὶ μὴ προφυλαξαμένου, τέσσαρες πόλεις δύθεως πρὸς τοῖς ὁρίοις ἀπέστησαν ἐλθόντας, σεπφωείς τε καὶ γάμαλα καὶ γίσκαλα, καὶ τιβεριάς. ταχέως δὲ καὶ ταύτας προσηγάγετο δίχα τῶν ὅπλων, καὶ χειρωσάμενος στρατηγήματι τοὺς τέσσαρας ἡγεμόνας, τῶν τε ὅπλων τοὺς δυνατωτάτους, αὖ ἐπεμψεν εἰς ἱεροσόλυμα. πρὸς οὓς ὁ δῆμος ἠγανάκτησεν ὁ μετρίως, καὶ σὺν αὐτοῖς ὥρμησε τοὺς προπέμψαντας αἰτιᾶσθαι, εἰ μὴ φθάσαντες ἀπέδρασαν. Ἰωάννῃ δὲ τὸ λοιπὸν ἐντὸς τῶν μεγάλων τειχῶν, ὁ πρὸ Ἰωσήπου φόβος ἐφρούρει. καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, πάλιν ἀπέστη τιβεριάς παρακαλεσαμένων τῶν ἔνδον ἀρχόντων τὸν βασιλέα. καὶ τὰ μὲν μὴ καταντήσαντος ἐφ' ὧν συνετέτακτο προθεσμίαν, ῥωμαϊκῶν δὲ ἱππέων ὀλίγων κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν πρόσφαντον, τὸν Ἰώσηπον ἀνεκήρυσσον. τῇ δὲ, ἡγεμὼν μὲν εἰς ταριχαίας ἀπόστασις δύθεως. ἐκπεπομφὼς δὲ τοῖς στρατιώτας πάντας ὅπου σίτου συλλογὴν, ἅτε μόνος ἐξορμᾶν ὅπου τοὺς ἀποστάντας, ἅτε μένειν ὑπέμενε, διδοικὼς μὴ βεβαιώσοντος αὐτῷ, φθάσωσιν οἱ βασιλικοὶ παρελθεῖν εἰς τὴν πόλιν. ἀδὲ τὴν πόλιν ὅπως ἐνεργὸν ἔχειν ἔμελλον, ἐπέχοντος σαββάτου. δόλῳ δὲ προελθεῖν ἐπινόει τοὺς ἀποστάντας. καὶ τὰς μὲν πύλας τῶν ταριχαίων ἀποκλεῖσαι κελεύσας, ὡς μὴ προέξαγγείλοι τις τὸ σκέμμα τοῖς ἐπιχωρίοις, τὰ δὲ ὅπη τῆς λίμνης σκάφη πάντα συναθροίσας, ἑξακόσια δὲ καὶ τεσσαράκοντα εὑρέθη, καὶ ναῦται τεσσάρων ἢ πλείους ἦσαν ἐν ἑκάστῳ, δρόμοις ἐλαύνει πρὸς τὴν τιβεριάδα. καὶ τοσοῦτον ἀποχὼν τῆς πόλεως, ὅσον σωισθῆναι ῥᾴδιον ἦν, κενὰς τὰς ἁλιάδας, μετεώρους σαλεύειν ἐκέλευσεν. αὐτὸς δὲ μόνος ἐπὶ τῆς στρατοφυλάκων ἀσπίδος ἔχων,

cum Ioanne rebellassent, nominatim exceptis, quippe alacri animo suos quisque populus indicabat, præconum voce denunciabat, intra quinque dies eorum qui Ioannem non reliquissent, patrimonia diripienda, domósque eorum cum familiis exurendas. Et tria quidem millia statim ab eo reuocauit, qui profugi ante pedes eius arma proiecerunt. cum reliquis autem Ioannes propè mille Syris, fugitiuis, transtulit se iterum in occultas insidias ex apertis: ac per nuncios in Hierosolymam clàm missos, Iosephum accusabat, quòd magnum exercitum collegisset: iámque nisi præueniatur vi, tyrannus metropoleos venturus esset. Verùm ea populus quidem præsciens negligebat: liuore autem potentes, nonnullique magistratuum clàm pecunias ad comparandos mercenarios milites misêre Ioanni, vt per eos bellum cum Iosepho gereret. decretúmque inter se conceperunt, quo idem Iosephus militum administratione decederet: non tamen id satis esse credebant, ideóque duo millia & D. armatos, & IIII. miserunt nobiles viros, iurisperiti filium Ioazarum, & Ananiam Sadducæum, & Simonem & Iudam Ionathæ filios, omnes eloquentia validissimos: vt eorum scilicet monitu auerteretur ab Iosepho beneuolentia multitudinis: & siquidem ipse sponte sua veniret, paterentur cum rationem reddere: sin remanere contenderet, pro hoste haberent. Amici autem Iosepho militem quidem ad eum venturum esse perscripserunt, causam verò non indicauerunt, quoniam secretum fuit inimicorum eius consilium: vnde factum est, vt quia præcauere non potuit, quatuor statim ciuitates ad inimicos transirent: hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Giscala, & Tiberias: quas tamen continuò sine armis recepit. captos autem quatuor duces cõsiliis armatorúmque fortissimos, remisit Hierosolymam: contra quos populus haud mediocri indignatione commotus, & ipsos, & à quibus præmissi fuerant, interfecisset, nisi antè fugissent.

CAP. XXVII. Tiberias à Iosepho recuperatur & Sepphoris.

IOannem verò iam intra muros Giscalæ, Iosephi timor custodiebat. Et paucis diebus pòst iterum rebellauit Tiberias, habitatoribus Agrippam regem vocantibus. Et cùm ille constituto die ad eos non venisset, paucíque Rom. equites ibi tum comparuissent, à Iosepho defecerunt. Hísque apud Tarichеas cognitis Iosephus, qui milites frumentatum miserat, neque solus egredi contra desertores, neque se continere patiebatur, metuens ne dum ipse tardaret, regij ciuitatem occuparent. nec enim postero die obstante sabbato quicquam facere poterat. itaque dolo eos, qui se deseruerant circumuenire cogitabat. Et portas quidem Tarichearum claudi iussit, ne quis consilium suum illis proderet, contra quos suscipiebatur. omnibus autem scaphis quas in lacu comperit congregatis (ducentæ autem & XXX. fuerunt, quaternique nautæ non amplius singulis inerant) maturè ad Tiberiadem nauigat, cúmq; tanto ab eo distaret spacio, vnde facilè videri non posset, inanibus scaphis in salo relictis septẽ ipse solos inermes satellites secũ habens,

propius vt conſpiceretur acceſſit. Quem cùm inimici adhuc maledicentes ei ex muro conſpexiſſent, metu perterriti, & ſcaphas armatorum eſſe plenas exiſtimantes, arma proiiciunt: manúſque ſupplices agitantes, vt ciuitati parceret precabantur. Ioſephus autem, poſtquam multis eos minis & exprobrationibus caſtigauit: primùm quòd bello contra populum Romanum ſuſcepto, inteſtinis diſſenſionibus vires ſuas antè conſumerent, inimicorúmque vota complerent: deinde, quòd ſe curitatis ſuæ curatorem de medio tollere properarent, ciuitatémque non erubeſcerent ſibi claudere, qui eam muro cinxiſſet: non repudiaturum ſe ait, ſi qui ſibi ſatisfacerent, quibus interuenientibus amicitiam cum ciuitate firmaret. Itaque ſtatim ad eum decem Tiberienſium potentiſſimi deſcenderunt. his autem in vnam receptis nauiculam piſcatoriam, & procul abductis, alios LX. ſenatores venire iuſſit, maximè nobiles, velut illi quoque fidem ſibi præbere deberent. Deinde nouas cauſationes excogitans, alios inſuper atque alios obtentu fœderis euocabat: vtque maturè Tarichcas recurrerent, gubernatoribus nauium repletarum imperabat: quóique auexiſſent in carcerem collocarent: donec omnem curiam, quæ DC. haberet viros, duóque millia populariũ comprehenſa in Tarichæas ſcaphis abduxit. Reliquis autem vociferantibus Clitum quendam eſſe præcipuum defectionis autorem, iramque ipſius pœna illius præcantibus ſatiari, nullum quidem Ioſephus volebat occidere: ſuorum verò ſatellitum quendam Leuiam egredi iuſſit, qui Cliti manus abſcinderet. Cùm verò is præ timore ſolum ſe globo inimicorum commiſſurum negaret: eáque cauſa indignari Ioſephum ſtantem in ſcapha videret, ipſúmque velle deſcendere, ac de ſe ſupplicium ſumere, vt ſaltem vnam manum ſibi concederet, orabat. neque hoc abnuente Ioſepho, dummodo alteram ſibimet Clitus ipſe præcideret, educto ille dextera gladio, leuam ſibi truncauit, tantus eum timor Ioſephi inuaſerat. Ita tunc Ioſephus vacuis ſcaphis, & ſatellitibus VII. populo capto, rurſus Tiberiadem ſibi ſociauit. Paucis autem diebus pòſt, Giſchalam quæ cum Sepphoritis defecerat, militibus deprædari permiſit: omnémque prædam conquiſitam popularibus reddidit. Similiter etiam Sepphoritis & Tiberienſibus. Nam & hos captos rapinarum damno corrigere voluit, & redhibitione rerum rurſus eos ad beneuolentiam reuocare.

ἔγγιον ὀφθῶσιν προσήει. θεασάμενοι δ' αὐτὸν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἔτι βλασφημοῦντες οἱ Σέφωρῖται, καὶ δόξαντες ἐκπλήξειν πάντα τὰ σκάφη γέμειν ὁπλιτῶν νομίσαντες ἔῤῥιψαν τὰ ὅπλα, καὶ καθικέτευον ἱκετηρίας, ἐδέοντό τε φείσασθαι τῆς πόλεως. ὁ δ' Ἰώσηπος πολλὰ δεξαμενισάμενος αὐτοῖς, καὶ ὀνειδίσας, εἰ πρῶτα μὲν ἀπέμενοι τοῖς Ῥωμαίοις πόλεμον, εἰς σάσεις ἐμφυλίους προαλίσκουσι τὴν ἰσχύν, καὶ τὰ δικαιότατα ποιῆσαι τοῖς ἐχθροῖς, ἔπειτα τὴν κηδεμόνα τῆς ἀσφαλείας αὐτῶν, αἰσχρῶς ἀπολέσθαι, καὶ κλεῖσαι μὲν αὐτῷ τὰς πύλας, καὶ τὴν πόλιν αὐτῷ τῷ τείχισαι, προσδέχεσθαι δὲ τοὺς ἀπολογησομένους ἔφασκε, καὶ δ' ὧν βεβαιώσαιντο τὴν πόλιν. κατέβαινον δὲ δώδεκα δίκαι τῶν πρεσβυτάτων. καὶ τοὺς μὲν ἀναλαβὼν μιᾷ τῶν ἁλιάδων ἀπῆγε πορρωτάτω, πεντήκοντα δὲ ἑτέροις τῶν βουλῆς τοῖς μάλιστα γνωρίμοις κελεύει προσελθεῖν, ὡς καὶ παρ' ἐκείνων πίστιν τινὰ βουλόμενος λαβεῖν. ἔπειτα καμοτέρας σκάφας δηλοῦν, ἄλλους ἐπ' ἄλλοις ὡς δὴ συμπέμπειν προσεκαλεῖτο. τοῖς δὲ κυβερνήταις ἐκέλευσε τὸ πλῆρες μέρος, δέκα τείχους εἰς θαλάσσαν ἀναπλεῖν, καὶ συγκλείειν τοὺς ἄνδρας εἰς τὸ δεσμωτήριον, μέχρι πᾶσαν μὲν τὴν βουλὴν οὖσαν εἰς ἑξακοσίους, ὧδε δὲ χιλίους τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου συλλαβὼν, ἀπῆγε σκάφεσιν εἰς Ταριχέας. ἐδόκουν δὲ τῶν λοιπῶν, ἄτοπον εἶναι μάλιστα τὸν ἀπὸ στάσεως, κλεῖτόν τινα, καὶ ὠδὰ καλέσαντα εἰς ἐκεῖνον ἀστρεῖδέα τοῦ ὀργὴν, ὁ Ἰώσηπος ἀπολέσαι μὲν ἐδέησε, φείσηται δὲ τινα τῶν αὐτοῦ φυλάκων ἐκέλευσεν ἐξελθεῖν, ἵνα ἀποκόψῃ τὰς χεῖρας τοῦ κλείτου. δείσας δὲ ἐκεῖνος, εἰς ἐχθρῶν σῖφος ἀποβῆσαι μόνος, ἀνέφη. χειλιάζοντα δὲ τὸν Ἰώσηπον δὴ τοῦ σκάφους ὁ κλεῖτος ὁρῶν, καὶ προθυμούμενον ἀποπηδᾶν αὐτὸν δεῖ τὴν μαχαίραν, ἐκτείνει ἀπὸ σ' ἀκτῆς τοῦ ἑτέρου τὴν χεῖρα καταλαμβάνειν. κἀκείνου καταδύσαντος, ἐφ' ᾧ τοῦ ἑτέραν αὐτὸς ἀποκόψειε αὐτοῦ, ἀπασάμενος τῇ δεξιᾷ τὸ ξίφος, ἀπέκοψε τὴν λαιάν. εἰς τοσοῦτον δέος ὑπ' αὐτοῦ Ἰωσήπου προσῆλθε. τότε μὲν δὴ καινοῖς σκάφεσι καὶ δορυφορεῖς ἐπὶ τὸν δῆμον αἰχμαλωτισάμενος, πάλιν τὴν Τιβεριάδα προσηγάγετο. μὴ ἡμέρας ὀλίγας, μάλα σεσφωρίτας συναποσᾶσαν ἑλὼν, ἐπέδωκε μὲν ἁρπάσαι τοῖς στρατιώταις. συναγαγὼν μὲν τοὺς πάντα, τοῖς δημότας δίδωκε, τοῖς τε κατὰ σέφωριν ὁμοίως τιβεριάδα. καὶ δὲ κἀκείνους χρωσάμενος, νυθετήσας ἀλλὰ τὰ ἁρπαγῆς ἠθέλησε, καὶ τὴν ἀποδόσει τοῦ χρημάτων, πάλιν εἰς δύνοιαν προσηγάγετο.

Κεφάλαιον μδ'.

CAP. XXVIII. Quomodo Hieroſolymitæ bello ſe præparauerint, déq; Simonis Gioræ tyrannide.

HActenus apud Galilæam motus erat, námque ab inteſtinis diſſenſionibus quieſcentes, aduerſus Rom. inſtruebantur. Hieroſolymis autem Ananus pontifex & potentiores, qui non cum Romanorum parte ſentirent, muros inſtaurare properabant: multáque bellica inſtrumenta, pérque omne oppidum ſagittæ, aliáque arma fabricantur: & exercitationibus iuſſis manus iuuenum operam dabat. Eránque vniuerſa plena tumultus, magnáque triſtitia moderatos occupauerat: multíque futuras clades proſpicientes, fletum cohibere non poterant: feſtáque pacem cupientibus, omnia videbantur. Belli autè incẽtoribus

Τὰ μὲν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ἐπέπαυτο κινήματα, καὶ τὰ ἐμφύλια παυσάμενοι θορύβων, δὴ τὰς πρὸς Ῥωμαίους ἐτρέποντο παρασκευάς. ἐν δὲ τοῖς ἱεροσολύμοις, Ἄνανός τε ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ τῶν δυνατῶν ὅσοι τὰ μὴ Ῥωμαίων ἐφρόνουν, τότε τείχος ἐπεσκεύαζον, καὶ πολλὰ τῶν πολεμικῶν ὀργάνων. καὶ δὴ πάσης μὲν τῆς πόλεως ἐχαλκεύετο βέλη, καὶ πανοπλία. πρὸς δὲ τάχιστα δὲ γυμνασίας τὸ τῶν νέων πλῆθος εἶχεν, καὶ μεσαὶ εἶχεν πάντα θορύβου. δεινὴ δὲ κατέφερε τῶν μειζόνων, καὶ πολλοὶ τὰς μελλούσας προορώμενοι συμφορὰς, ἀπωλοφύροντο. θεασμοὶ δὲ τοῖς εἰρηνικοῖς ἀγαπῶσι δύσφημοι. τοῖς δὲ τὸν πόλεμον ἐξάπασιν,

ἐρε-

ἐφοτλιάζοντο πρὸς ἡδονὴν, καὶ τὸ κατάσημα τῆς πό- A
λεως πρὶν ἐπελθεῖν ῥωμαίους λῃστὰς οἷον ἀπόλουμένης
εἰκόνα μὲν φρενῆς εἶχε, κατεμάνη δ' ἀφισαμένου τὰ
εἰς τὸν πόλεμον ἐπιτηδευμάτων, κάμνοντος πρὸς τὸ συμφέ-
ρον τοῖς τε ζηλωταῖς, καὶ τοῖς ὑπὸ πλειόνων ζηλωτῶν
ἀφεστηκόσι. ἥττητο δὲ τὰ βίας κρείττοις ἐξῆς οὐ τέλους
τυχὸν δηλώσομεν. καὶ ὁ τὴν Ἀκραβατηνὴν τοπαρχίαν ὁ
Γιώρα σίμων, πολλοὺς τῶν νεωτερίζοντων συνηθροικὼς
ἐφ' ἁρπαγὰς ἐξέπεσε, καὶ οὐ μόνον τὰς οἰκίας ἐσ-
πίμπλατο τῶν πλησίων, ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα κατηκί-
ζετο, δῆλος τε ἦν ἤδη πόρρωθεν ἀρχόμενος τυραννεῖν. B
πεμφθείσης δὲ ἐπ' αὐτὸν ὑπ' αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχόντων
στρατιᾶς, πρὸς τοὺς ἐν μασάδᾳ λῃστὰς, μετ' ὧν εἶχε
κατέφυγε, κἀκεῖ μένων τ' αὐτὸν καὶ τῶν ἄλλων αὐαιρέ-
σεως μένων, συνελήζετο τὴν ἰδουμαίαν, ὡς τε
τοῖς ἄρχοντας τῶν ἐθνους ἔχειν τὸ πλῆθος τῶν φοιδομέ-
νων, καὶ τὰς συνεχεῖς ἁρπαγὰς, στρατιὰ ἀθρόαν τὰς
ἐμφρουρήσεις τὰς κώμας ἔχειν. ἀλλὰ τὰ μὲν κατὰ ἰου-
δαίαν ἐν τούτοις ἦν.

quæ illis placerent, ex tempore fingebantur: A
statúsque iam tunc quasi pestituræ ciuitatis erat, antequam Rom. venirent. Anano autem apparatum belli omittere cura fuit: & seditiosorum, quos Zelotas vocabant, amentiam ad vtiliora conuertere: qui tamen victus est, & quis illius finis fuerit, in posterioribus explanabimus. At in Acrabatena toparchia Giorae filius Simon, multis nouarum rerum cupidis congregatis, ad rapinas conuersus, non solùm in domos locupletum irrumpebat, verùm etiam corpora verberibus conficiebat: iámque tunc palàm tyrannidem inceptabat. Ab Ananо autem missis aduersus eum militibus magistratuum, ad latrones qui erant Masadæ, cum his quos habebat, effugit: ibíque manens, donec Ananus & alij eius inimici perempti sunt, Idumæam cum cæteris populabatur: adeò, vt magistratus eius gentis, propter cædium multitudinem & prædarum assiduitatem, collecto milite, vicos præsidiis tuerentur. Et Iudæorum quidem res ita habebant.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Γ.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER TERTIVS.

CAP. I. De Vespasiani ducis aduentu, & clade duplici Iudæorũ.

NERONEM autem, vbi res apud Iudæam non prosperè gestas accepit, latens quidem, quod necesse fuit, cum timore superbiam simulans vltro etiam indignabatur: magisque ducis negligentia, quàm virtute hostium quæ contigerant facta esse dicebat: decere se putans, propter pondus imperij tristiora contemnere, videríque malis omnibus superiorem animum gerere: veruntamen curis arguebatur mentis eius perturbatio, cùm deliberaret cuinam commotum crederet Orientem, qui vnà & Iudæos rebellantes vlciscceretur, proximásque his nationes simili morbo correptas antecaperet. Inuenit igitur solum Vespasianum his necessitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinem susciperc posset, virum ab adolescentia vsque ad senectutem bellis exercitatum, & qui pop. Rom. iam pridem pacasset Occidentem, Germanorum tumultu concussum: armisque antę illud tempus incognitam Britanniam vendicasset. vnde patri quoque ipsius Claudio præstiterat, vt sine proprio sudore triumpharet. Itaque his omnibus fretus, ætatémque illius cum peritia stabilem cernens, obsidésque fidei liberos, eorúmque florem manus esse paternæ prudentiæ, iam tum fortasse de tota rep. Deo aliquid ordinante, mittit eum ad regendos exercitus in Syria constitutos, multis pro tempore blandimentis atque obsequiis animatum, qualia necessitas imperare consueuit. Ille autem protinus ex Achaia, vbi cum Nerone fuerat, Titum quidem filium suum mittit Alexandriam, vt inde quintam itémque decimam legiones moueret. ipse verò transmissus ad Hellespontum, terreno itinere in Syriam peruenit, ibique Romanas vires, multáque à vicinis regibus auxilia congregauit. At Iudæi post malam Cestij pugnam insperata felicitate sublati, animorum impetus cohibere non poterant: sed tanquam

Κεφάλαιον α.

ΝΕΡΩΝΙ δ' ὡς ἠγγέλη τὰ κ' τὴν Ἰουδαίαν πταίσματα, λελῆθμα μὲν ὡς εἰκὸς ἔκπληξις ἐμπίπτει κ' δέος. φανερὰς δ' ὑφῃρῆτο κ' θεοστυγίζετο, στρατηγοῦ ῥᾳθώνῃ μᾶλλον, ἢ τ' τῶν πολεμίων ἀρετᾶς γενομένας τὰ συμβάντα λέγων. ὠρέγετο δ' ἡγεμόνος αὐτῷ δοκεῖ τ' ὄγκον τ' ἡγεμονίας καταφορτίδα τῶν σκυθρωπῶν, κ' δοκεῖν δ' εἶναι παντὸς ἐπάνω τῷ ψυχεῖ ἔχειν, δηλέγχετό γε μὲν ὁ τ' ψυχῆς θόρυβος ὑπὸ τῶν φρενῶν. σκεπτόμενος δὲ τίνι πιστεύσει κινεμένῳ τ' ἀνατολὴν, ὃς πρωρήσεται μὲν τῶν Ἰουδαίων ἐπανάστασιν, φθάσας καταλήψεται δ' αὐτοὺς ἤδη κ' τὰ πέριξ ἔθνη συννοσοῦντα, μόνον δ' εἰσπεμ οὐκ ἀσιανὸν τὰς χρείας ἀναλογούμενα, κ' τηλικοῦτον πολέμου μέγεθος ἀναδέξασθαι δυνάμενον, ἄνδρα τὰς ὑπὸ νέότητος στρατιὰς ἐγγεγηρακότα, κ' φθειρομένοις ἤδη μὲ πάλαι ῥωμαίοις τ' ἐπιέρειαν, τὸν γερμανῶν ταραττομένῳ, φθάσαντα μὲν τοῖς ὅπλοις βρεττανίαν τῶν λανθανόντων, ὅθεν αὐτῷ κ' τῷ πατρὶ κλαυδίῳ παρέσχε χωρὶς ἱδρῶτος ἰδίᾳ θείαμβον καταγελῶν. ταῦτά γε δὴ φρονιζόμενος, κ' σαθρὰν μετ' ἐμπειρίας τ' ἡλικίαν ὁρῶν, μὴ δ' πίστεως αὐτῷ τοὺς υἱοὺς ὄμηρον, κ' τὰς τούτων ἀκμαίας χεῖρας τ' παρούσας σωτηρίας, τάχα τι κ' φθεῖ τῷ ὅλων ἤδη τῷ θεῷ φροικονομουμένῳ, πέμπει τ' ἄνδρα δεξιόμενον τὴν ἡγεμονίαν τῷ δὴ σωτηρίας στρατεύματος, πολλὰ φρὸς τὸ ἐπείγον οἷα κελεύουσιν αἱ ἀνάγκαι μειλιξάμενός τε, κ' φροθερμαίνουσας. ὁ δ' ὑπὸ τ' ἀχαΐας ἔνθα συνῆν τῷ νέρωνι, τὸν μὲν υἱὸν τίτον ἔστειλεν ἐπ' ἀλεξανδρείας, τό, τε πέμπτον κ' τὸ δέκατον σπεύδειν ἀναζήσοντα τάγμα. περάσας δ' αὐτὸς τὸν ἑλλήσποντον, πεζὸς εἰς συρίαν ἀφικνεῖται, καλεῖ τάς τε ῥωμαϊκὰς δυνάμεις συμπᾶς, & συχνοὺς ὅσους τῶν γειτνιόντων βασιλέων συμμάχους.

Κεφάλαιον β.

ΙΟυδαῖοι δ' μὲν τῶν κατὰ πληγὴν ἐπηρμένοι τ' ἀδοκήτους διαφυγίας ἀκρατεῖς ἦσαν ὁρμῆς, κ' ἄπαυστοι ἐπεπο-

ἐπειπζόμθυοι τῇ τύχῃ, θερσαιτέρω τὸν πόλεμον ἐξῆγον. πᾶν γοῦν ἀθέως ὅσον ἰῶ μαχιμώτατον αὐτῷ ἀθροισθέντες, ὥρμησαν ἐπ' ἀσκάλωνα. πόλις ὄζιν ἀρχαία, τῷ ἱεροσολύμων εἴκοσι θεὸς τοῖς πενταικοσίοις ἀπέχουσα σαδίοις, ἀεὶ δέ μίσους ἰουδαίοις γεγυμνμθύη, διὸ κ τότε τὰς ῥώτας ὁρμὰς ἐγγυεῖν ἔδοξεν. ἐξηγοῦντο δ τῆς καταδρομῆς ἓξ ἄνδρες, ἀλλά τε κορυφαῖοι & σώφρονες, νίγερ τε ὁ περαίτης, κ ὁ βαβυλώνιος σίλας, θεὸς οἷς ἰωάννης ὁ ἰοσαῖος. ἡ δὲ ἀσκάλων ἐτετείχιστο μὲν καρτερῶς, βοηθείας δ ἰῶ χρεὼν ἔρημος. ἐφρουρεῖτο γὰρ ὑπό τε σπείρας ἀτιζῶν, κ ὑπὸ μιᾶς ἴλης ἱππέων, ἧς ἐπῆρχεν ἀντώνιος. οἱ μὲν οὖν πολὺ ταῖς ὀργαῖς συντονώτερον ὁδεύσαντες, ὡς ἐγγύθεν ὡρμημένοι, κ δὴ παρῆσαν. ὁ δ ἀντώνιος, ἐ γὰρ ἠγνόει μέλλουσαν ἔτι τὴν ἔφοδον αὐτῷ, θεοξήλασε τοῖς ἱππεῦσι, κ ἐδέν ἔτι θεὸς τὸ πλῆθος, ἔτι θεὸς τὴν τόλμαν ὑποδύσας τῷ πολεμίων, καρτερῶς τὰς ῥώτας ὁρμὰς ἀνεδέξατο, κ τοὺς δπὶ τὸ τεῖχος ὠθουμένους ἀπέσφλεν. οἱ δ θεὸς ἐμπειρίας τε πολέμων ἄπειροι, κ πεζοὶ θεὸς ἱππεῖς, ἀσυντάκτοί τε θεὸς ἐνωμένους, κ θεὸς ὁπλίτας ἓξηρτυμένοις εἰκαιότερον ὡπλισμένοι, θυμῷ τε πλέον ἢ βουλῇ στρατηγούμενοι, θεὸς δυσπειθεῖς κ νόμιμα πάντα θεφτόντας ἀντιζατόμενοι πονοῦσι ῥᾳδίως. ὡς γὰρ αὐτῷ ἅπαξ ἤδη συνεταράχθησαν αἱ ῥῶται φάλαγγες, ὑπὸ τῆς ἵππου ζέπονται, κ τοῖς κατόπιν αὐτῷ δπὶ τὸ τεῖχος βιαζομένοις θεμπίπτοντες, ἀλλήλων ἦσαν πολέμιοι, μέχει πάντες ταῖς τῷ ἱππέων εἰσβολαῖς ἐξέστησαν, ἐσκεδάσθησαν εἰὰ πᾶν τὸ πεδίον. τὸ δ ἰῶ πλατύ, & πᾶν ἱππάσιμον, ὃ δὴ καὶ τοῖς ῥωμαίοις συνεργήσαν, πλεῖσον εἰργάσατο τῷ ἰουδαίων φόνον. τοὺς τε γὰρ φεύγοντας αὐτῷ, φθάνοντες ἐπέστρεφον, & τῷ ὑπὸ τῷ δ' ὁμοῦ συνειλουμένων διεκπαίοντες, ἀπείρεσις ἀπήρσιν. ἄλλοι δ ἄλλοις ὅπη ζέποιντο κυκλούμενοι, κ θεοελαύνοντες, κατεκόπτιζον ῥᾳδίως. κ τοῖς μὲν ἰουδαίοις τὸ ἴδιον πλῆθος ἐρημία θεδὲ τὰς ἀμηχανίας κατεφαίνετο, ῥωμαῖοι δ' ἐν ταῖς δυσχερείαις καίπερ ὄντες ὀλίγοι τῷ πολέμῳ, κ θεοσδόκητοι σφᾶς αὐτοὺς ὑπελάμβανον. & τῷ μὲν θερσφιλονεικούντων τοῖς παίσμασιν, αἰδοῖ τε φυγῆς ταχείας, κ μεταβολῆς ἐλπίδι, τῷ δὲ μὴ κοπιώντων ἐν οἷς δ' τύχοιεν, παρέτεινεν ἡ μάχη μέχει δείλης, ἕως ἀπριθησαν μὲν μύριοι τῷ ἰουδαίων ἀριθμὸν ἄνδρες, καὶ δύο τῷ ἡγεμόνων, ἰωάννης τε & σίλας. οἱ λοιποὶ δ ζαυμαστίαν τὸ πλέον σὺν τῷ θεοκειπομένῳ τῷ ἡγεμόνων νίγερι ἰδουμαίας εἰς πολίχνιόν τινα, σάλλις καλεῖται, συνέφυγον. ὀλίγοι δέ τινες καὶ τῷ ῥωμαίων δπὶ τῆσδε τ' ὠδαταξίας ἐτρώθησαν. ἡ μὲν οἱ ἰουδαῖοι τηλικαύτη συμφορᾷ κατεῖξαν τὰ θερσήματα. μᾶλλον δ αὐτῷ τὸ πάθος ἤγειρε τὰς τόλμας, ὑπερορῶντες τὸ ζὺς ἐν ποσὶ νεκρούς, ἐδηλέαζοντο τοῖς θερτέροις κατορθώμασιν δπὶ πλεῖον δ' ὑτέρας. ὀκνηλίπόντες γοῦν ἐδὲ ὅσον ἰάσασθαι τὰ τεαύματα, κ τὴν δύναμιν πᾶσαν δπισυλλέξαντες, ὁρμιλώτεροι καὶ πολλῷ πλείους ἐπαλινδρόμουν δπὶ τὸ ἀσκάλωνα. παρέπιπτο δ αὐτοῖς μὴ τῆς ἀπειρείας, κ τῷ ἄλλων θεὸς πόλεμον ἐλαστωμότων, ἡ θερσέρα τύχη.

A fortuna eos exagitante pereiti, bellum vlterius producebant. Denique omni, quanta fuit, manu pugnacissima congregata, Ascalonem petierunt, ea est ciuitas antiqua, DCC. & XX. stadiorum spatio ab Hierosolyma distans, & Iudæis semper inuisa: quæ res fecit, vt etiam tunc primis eorum incursibus propior videretur. tres autem viros aggressionis duces habebant, & corporibus, & prudentia præstantissimos, Nigrum Peraitam, & Silam Babylonium, & Iohannem Essenum. Ascalon verò validissimo quidem muro cincta erat, sed vacua penè præsidiis. vna enim cohors eam peditum, & vna equitum ala tuebatur, cui præfectus erat Antonius. Illi igitur ira multa velociùs itinere peracto, ac si ex propinquo venirent, præsto erant. Antonius verò (nec enim eorum fore impetum nesciebat) equites iam ex ciuitate duxerat, & neque multitudinem veritus vel audaciam, primas hostium coitiones fortiter sustinuit, murúmque properantes aggredi refrenauit. Itaque Iudæi, qui cum peritioribus imperiti, & pedites cum equitibus, cum stipatis autem inordinati, leuitérque armati cum instructis, plúsque indignationiquàm consilio tribuentes, cum morigeris & nutu rectoris omnia facientibus dimicabant, facilè profligantur. nam vt semel eorum primæ ab equitibus turbatæ sunt acies, fugam petunt: & murum versus se à tergo vrgentibus incidentes, suimetipsi hostes erant, donec omnes incursibus equitum victi, per totum campum dispersi sunt, qui fuit plurimus, totúsque habilis equitantibus: quod quidem Romanos iuuit, vt magna cæde Iudæos prosternerent. nam & fugientes præuertendo, cursum in eos flectebant: & quos occupassent, curriculo transfigendo infinitos peremêre. Alij verò alios quocunque se vertissent circundatos, exagitantes facilè iaculis opprimebant. Et Iudæis quidem propria multitudo, per desperationem salutis, solitudo videbatur: Rom. verò licèt ad pugnam pauci essent, rebus tamen secundis animati, etiam superfluere se putabant. Et illi quidem res aduersas superare certantes, dum pudet citò fugere, mutari fortunam sperant: Romani autem, in his quæ prosperè agerent minimè delassati, ad maiorem vsque diei partem pugnam protrahunt: donec Iudæorum quidem perempta sunt x. millia, duóque duces Ioannes & Silas: cæteri verò plerique saucij, cum Nigro qui vnus restabat ex ducibus, in oppidum Idumææ, quod Salis dicitur, confugêre. nonnulli tamen etiam Rom. in illo prælio vulnerati sunt. sed non Iudæorum spiritus clade tanta sedatus est, multóque magis eorum dolor incitauit audaciam, & contemnentes quantum ante pedes mortuorum iaceret, pristinis rebus feliciter gestis ad cladem alteram illiciebantur. denique paruo tempore intermisso, quod ne curandis quidem vulneribus satis esset, cunctísque aggregatis viribus, maiore cum indignatione multóque plures Ascalonem recurrebant, eadem ſe præter imperitiam aliáque belli vitia, comitante fortuna. Etenim cùm Antonius quà transituri fuerant, posuisset insidias,

τῷ δ αὐτονίῳ τὰς παρόδους θεφλοχίσαντος,

ex improuiso in eas delapsi & ab equitibus circundati, priusquam se ad pugnam componerent, iterum super VIII. millia procubuerunt: cæteri verò omnes aufugerunt: cúmque his Niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonstratis: & quoniam hostes instarent, in turrim quandam turissimam compelluntur cuiusdam vici, cui nomen est Bezedel. Antonius verò cum suis ne vel moras circum turrim, quæ inexpugnabilis esset, diu terent, vel ducem hostium fortissimum viuum relinquerent, ignem muro supponunt, turrísque inflammata, Rom. quidem exultantes recedunt, quasi etiam Nigro consumpto: ille autem in castelli specus intimum ex turri saltu demissus euasit: triduóque pòst sociis cum fletu eum ad sepulturam inuestigantibus sese ostendit, gaudióque insperato repleuit omnes Iudæos, tanquam Dei prouidentia dux eis in posterum seruatus. at Vespasianus Antiochiam exercitu adducto (quæ Syriæ metròpolis est, magnitudine simul aliáque felicitate sine dubio tertium inter omnes quæ in Rom. orbe sunt locum obtinens) vbi etiam aduentum suum regem Agrippam omni manu propria offenderat præstolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autem ciuitate occurrerunt ei Sephoritæ ciues oppidum Galilææ colentes, soli mente pacata: qui tam suæ salutis prouidentia soliciti, quàm Romanarum virium gnari, etiam priusquam Vespasianus veniret, Cestio Gallo fidem dederant, dextrásque iunxerant, præsidiúmque militare susceperant tunc quoque benignissimè duce susceptro, alacri animo etiam contra gentiles suos auxilia promiserunt: Quibus interim Vespasianus præsidij causa poscentibus, equitum peditúmque tantum numorum tradidit, quantum obstare posse arbitrabatur incursibus, si quid Iudæi commouere tentassent. non enim minimum esse videbatur futuri belli periculum, auferri ciuitatem Sepphorim Galilææ maximam & in loco tutissimo conditam, totiúsque gentis futuram præsidio.

ἀδόκητοι ἐπέδραμε ἐμπεσόντες, κὴ ὑπὸ τ ἱππέων αὖθις εἰς μάχλω συνταξάμδ κυκλωθέντες, πάλιν πίπτουσι μ ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους. οἱ λοιποὶ ἡ πάντες ἔφυγον, σὺν οἷς Ε νίγερ, πολλὰ κ ἀγαθὰ φυγὴν δὺς τολμήσας ὅπλ ἐξάμδος ἔρξα. συνελαύνον ἡ δ' ἐν φόσκαμδοι τ πολεμίων, εἰς πνα πύργον ὀχυρὸν, κώμης βεζεδὲλ καλουμδης. οἱ ἡ φδὲ ἀ αὐτόπτου, ὡς μήτε ζῆσαι φδὲ τ πύργον ὄντα δυσάλωτον, μήτε ζῶντα τ ἡγεμόνα, κὴ γδναῖκας τ τῶν πολεμίων φείδεσθαι, ὑποπιμπρᾶσι τὸ τεῖχος. φλεγμένου ἡ τ πύργου, ῥωμαῖοι μ ἀναχωρῆσι γεγηθότες, ὡς διεφθαρμένου κὴ νίγερος. ὁ ἡ εἰς τὸ μυχαίτατον τ φρεατίου αὐτὸν καταπηδήσας ἐκ τ πύργου διασώζεται, κὴ μετ' ἡμέρας ἕκτην τοῖς μετ' ὀλοφυρμδῶ φὸς κηδείαν αὐτὸν ἐρευνῶσιν, ὑποφθέγγεται. φοσελθὼν ἡ, χαρᾶς ἀπλήστου πάντας ἐπλήρωσεν Ἰουδαίους, ὡς φρονοίᾳ θεῦ σωθεὶς αὐτοῖς στρατηγὸς εἰς τὰ μέλλοντα.

Κεφάλαιον γ.

Ο τε Ἀσιανὸς ἡ τὰς δυνάμεις ἀναλαβὼν ἐκ τῆς Ἀντιοχείας, ἣ μητρόπολις ὄζι τ συρίας, μεγέθους ἕνεκα, κὴ τ ἄλλης εὐδαιμονίας, ζῖτον ἀδηλότατος ὅπλ τ ὑπὸ ῥωμαίοις οἰκουμδης ἔχουσα τόπον, ἐνθα μ πάσης τ ἰδίας ἰχύος ἐπιδεχόμδον αὐτὸ τ ἄφιξιν κὴ ἀγρίππαν τ βασιλέα κατειλήφει, ὅπλ πολεμαΐδος ἠπείγετο. κὴ κ ταύτην ὑπαντῶσιν αὐτῷ τ πόλιν, οἱ τ γαλιλαίας σέπφωιν νεμόμδοι, τ τῆδε εἰρωνικὰ φρονοῦντες. οἱ κὴ τ ἑαυτῶν σωτηρίας, κὴ τ ῥωμαίων ἰχύος ἐπ ἀφρονόητοι, πρὶν ἀφικέσθαι Ἀσιανὸν, κεκίνω γάλλῳ πίστις τε ἔδοσαν, κὴ δξιὰς ἔλαβον, κὴ παρεδέξαντο φρουρόν. τότε γε μὴν φιλοφρόνως ἐπιδεξάμδοι τ ἡγεμόνα, φοθύμοις σφᾶς αὐτοὺς ὑπέχοντο κὴ τῷ ὁμοφύλων συμμάχους. οἷς ὁ στρατηγὸς ἀξιώσασι, τέως φοὺς ἀσφάλειαν ἱππεῖς τε κὴ πεζοὺς φδοσίδωσιν, ὅσους αὐθέξδν τ καταδρομᾶς, εἴτι ἰουδαῖοι φδοκινοῖεν ὑπελάμβανεν. ἐ γὰ ἀδὲ μικρὸν ἐδόκει τὸ κινδύνδμα φοὺς τὸν μέλλοντα πόλεμον, ἀφαιρεθῆναι τ σέπφωιν, μεγίστω μ ὄσαν τ γαλιλαίας πόλιν, ἐρυμνοτάτῳ ἡ ἐσκτισμδίνω χωρίῳ, ἐ φρυρὰ ὅλης τῆ ἔθνους ἐσομδίνω.

Κεφάλαιον δ.

Δύο δ' εἰσὶ Γαλιλαῖαι, τήν τε ἄνω, κὴ τ κάτω φοσαγορδυομδίνω, φὸς ἑσπέραν μ ἡ φοινίκη κὴ συρία. διορίζει ἡ δυσμὰς μ ὁ Πτολεμαΐς, ὅρις τ χώρας τέρμασι, κὴ κάρμηλος τὸ πάλαι μ γαλιλαίων, νυνὶ ἡ τυρίων ὄρος. ᾧ φοσέχει μάλα πόλις ἱππέων, ἣν ἀγορδυομδίν, ὑφ' ἡρώδου τῆ βασιλέως ἀπολυομδίνους ἱππεῖς ἐν αὐτῇ κατοικεῖν. ἀπὸ ἡ μεσημβρίας, σκυθόπολις μέχρι τ ἰορδάνου ῥεέθρων. φὸς ἕω ἡ ἱππηνή τε, ἐ γαδαρὶς ἀποτέμνει ἡ, κὴ ἡ γαυλανῖτις αὕτη, κὴ τ ἐσχάτα βασιλείας οἱ ὅροι. τὰ φοσάρκτια ἡ αὐτῆς τύρῳ τε κὴ τυρίων χώρᾳ πεφυτῆ. κὴ τ μ κάτω καλουμδης γαλιλαίας, ἀπὸ τιβεριάδος μέχρι χαβυλώνης, ἐν τοῖς ἰουδαίοις, πολεμαΐς κεῖται τὸ μῆκος ἐκτείνει. πλατυνεῖ ἡ ἀπὸ τ ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κειμδίης κώμης, ξαλὼ καλουμέτας, μέχρι βηρσάβης, ἣ κὴ τ ἄνω γαλιλαίας εἰς εὖρος ἀρχὴ μέχρι βακὰ κώμης, αὕτη ἡ τ τῶν τυρίων χώρα ὁρίζει. μικρύνεται ἡ μέχρι μικρᾶς ἀπὸ θελλᾶ κώμης ἰορδάνου γείτονος. πλατύνεται ἡ ἔσαι τὸ μέγεθος,

CAP. II. Descriptio Galilææ, Samariæ & Iudææ.

Dvæ sunt autem Galilææ, quæ superior & inferior appellantur, eásque Phœnice & Syria cingunt. Discernit verò ab Occidente Ptolemais territorij sui finibus, & quondam Galilæorum, nunc autem Tyriorum mons Carmelus: cui coniuncta est Gaba ciuitas equitum, quæ sic appellatur, eo quòd equites ab Herode rege dimissi, coloni eò deducebantur. A meridie autem Samaritis & Scythopolis, vsque ad flumen Iordanem. Ab Oriente verò Hippene & Gadaris, sed & Gaulanitidis definit, qui etiam regni Agrippæ fines sunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro, itémque Tyriorum finibus terminatur. Inferioris quidem Galilææ longitudo à Tiberiade vsque ad Zabulon, cui vicina est in locis maritimis Ptolemais, protenditur. Latitudine autem patet à vico Xaloth, qui in magno campo situs est, vsque ad Bersaben: vnde etiã superioris Galilææ latitudo incipit vsque ad Baca vicum, qui terrã dirimit Tyriorum. Lõgitudo verò eius à Thella vico Iordani proximo vsque ad Meroth extenditur. Sed cum tanta sint vtræque magnitudine,

Ἐ τούτοις ἔθνεσιν ἀλλοφύλοις κεκυκλωμένη, ἀεὶ πᾶσιν A
ἀεὶ πολέμου πεῖραν αὐτέχον, μάχιμοί τε γὰρ
ὁμῶς εἰσιν, Ἐ πολλοὶ πάντοτε γαλιλαῖοι, ἢ ἔτι δειλίᾳ
πρὸς τοὺς ἄνδρας, ἔστε λειποανδρείᾳ τὴν χώραν κατέ-
σχον. ἐπειδὴ πίων τε πᾶσα Ἐ δίβοτος, ἢ δένδρεσι
παντοίοις καὶ ἀφύτοις, ὡς ὑπὸ τῆς ἀνηθείας θεραπα-
λίσασθαι, ἢ τὸν ἅπαντα γῆς φιλόπονον. θεραπεύθη
γοῦν ὑπὸ τῶν οἰκητόρων πᾶσα, ἢ μέρος αὐτῆς οὐδὲν
ἀργόν. ἀλλὰ Ἐ πόλεις πυκναί, ἢ τὸ τῶν κωμῶν πλῆ-
θος, πανταχῆ πολυανθρωπον ἔχα τὴν διάθεσιν, ὡς B
τὴν ἐλαχίστην ὑπὲρ πεντακισχιλίους θρεπτοὺς ἔχειν οἰκήτορας. καθόλου ἢ εἰ μὴ μεγέθει τῆς ἐ-
λαττούσης τῆς περαίας τὴν γαλιλαίαν, θεφίλοιτο ἂν αὐ
τῇ δυνάμει. ἡμοῦ γὰρ ἀνεργὸς ὅλη, ἢ συνεχὴς ὅτι
καρποφόρος. ἡ περαία ἢ, πολὺ μείζων, ἔρημος δὲ Ἐ
βαχεῖα τὸ πλέον, πρός τε καρπῶν ἡμερῶν αὐξησιν ἀ-
χρειοτέρα. τόγε μὴν μαλθακὸν ταύτης, ἢ τὸ πάμ-
φορον, ἢ τὰ πεδία δένδρεσι κατάφυτα ποικίλοις, τὸ C
πλεῖστον ἢ, εἰς ἐλαίαν τε ἢ ἄμπελον, Ἐ φοινικῶνας ἤ-
κιστα, διαρδομένη χειμάρροις τε ἔξ ὑπὸ τῆς ὥρας,
Ἐ πηγαῖς αἰωνίοις ἅλις, εἴ ποτε σπεῖροι σειρίῳ φθί-
νοιεν. μῆκος μὲν οὖν αὐτῆς ἀπὸ μαχαιροῦντος εἰς
πέλλαν, εὖρος δὲ ἀπὸ φιλαδελφείας μέχρις ἰορδάνου. ἢ πέλλη μὲν ἡ θεφειρόκαμπτα, τὰ πρὸς ἄρκτον
ἐείζεται, τὰ πρὸς ἑσπέραν ἢ ἰορδάνη. μεσημβρινον ἢ
αὐτῆς πέρας, ἡ μωαβῖτις, ἢ πρὸς ἀνατολὴν, ἀραβία
τε, ἢ σιμωνίτις. πρὸς δὲ, φιλαδελφεὶς, ἢ γεράσης D
ἀπολήγουσα. ἡ ἢ σαμαρεῖτις χώρα, μέση πῶς τῆς ἰου-
δαίας ἔξι, ἢ τῆς γαλιλαίας. ἀρχομένη μὲν ἀπὸ τῆς ἐν
τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης γινάας ὄνομα κώμης,
ὁπλίζει τῆς ἀκρεσβατινῶν τοπαρχίας. φύσιν ἢ τῆς
ἰουδαίας κατ' ὀδὲν διάφορος. ἄμφω τε γὰρ ὀρειναὶ ἢ
πεδιάδες, εἰς τε γεωργίαν μαλθακαὶ, ἢ πολύφοροι,
κατάδενδροί τε, Ἐ ὀπώρας ὀρεινῆς ἢ ἡμέρου μεσαί.
θεραίρεσθαι γοῦν ὑδατος μὲν φύσει δυνατὲς, E
ὄνται ἢ τὸ πλέον. γλυκὺ ἢ πᾶν πῶν διαφόρως ἐν
αὐταῖς, ἢ διὰ πλῆθος πόας ἀγαθῆς, τὰ κτήνη πλέον,
ἢ παρ' ἄλλοις γαλακτοφόρα. μέγιστον γὰρ μὲν τεκμή-
ριον ἀρετῆς ἢ δυθυίας, τὸ πλήθυειν ἀνδρῶν ἐκα-
τέραν. μεθόριος ἢ αὐτῆς ἡ ἀνὰθ βορκέος θεραπα-
χωρεῖ δυσεθρόη κώμη, πέρας αὕτη τῆς ἰουδαίας, τὸ πρὸς
βορέαν. τὰ νότια ἢ αὐτῆς ὅπη μῆκος μαζηνῆς ὀείζῃ,
θεραπευούσα τοῖς ἀράβων ὅρεσι, κώμαι καλοῦσιν αὐ-
τὴν ἰορδὴν οἱ τῆδε ἰουδαῖοι. εὖρος γὰρ μὲν ἀπὸ ἰορδά- F
νου ποταμοῦ μέχρις ἰόππης ἀναπέπταται. μεσαιτάτη
ἢ αὐτῆς πόλις, τὰ ἱεροσόλυμα κεῖται. παρὸ καὶ τινες
ἐν ἀσκόπως ὀμφαλὸν τὸ ἄρυ τῆς χώρας ἐπάλεσαν.
ἀφόρηται ἢ ὑδὴ τὴν ἐν θαλάσσης πορφυρῶν ἡ ἰουδαία,
τοῖς ἁγαλίοις καταπεινουσι μέχρι πτολεμαΐδος. με-
ἐίζεται ἢ εἰς ἑνδεκα κληρουχίας, ὧν ἀρχεῖ μὲν ὡς
βασίλειον τὰ ἱεροσόλυμα, θεραπίζουσα τῆς θείοι-
κου πάσης, ὥσπερ ἡ κεφαλὴ σώματος. αἱ λοι- G
παὶ δὲ μετ' αὐτὴν διήρηνται τὰς τοπαρχίας. δε-
φνα δευτέρα, καὶ μετ' αὐτὴν ἀκρεσβατεῖν, θαμνὰ
πρὸς ταύταις, ἢ λυδδὰ, Ἐ ἀμμοῦς, ἢ πέλλη, καὶ
ἰδουμαία, ἢ ἐγγαδδὶ, ἢ ἡρώδειον, καὶ ἱεριχοῦς,
μεθ' ἃς ἰάμνια, ἢ ἰόππη τῆς θείοικου ἀφηρῶνται,

tantísque gentibus alienigenis cinctæ, semper
tamen omnibus belli periculis restiterunt.
nam & pugnaces sunt ab infantia Galilæi, &
omni tempore plurimi, neque aut formido
vnquam viros, aut eorum penuria regiones il-
las occupauit: quoniam totæ optimæ ac fertiles sunt, omniúmque generum arboribus
consitæ, vt etiam minimè agriculturæ studiosos vbertate sua prouocent, denique excultæ
sunt ab incolis totæ, nec pars vlla est earum
otiosa: quin & ciuitates ibi crebræ sunt, & vbique multitudo vicorum propter opulentiam
populosa, vt qui sit minimus, supra quindecim millia colonorum habeat: prorsus, vt
etiam si quis magnitudine minorem Galilæam
dixerit, quam trans fluuium regionem, viribus tamen eam prætulerit. hæc enim vniuersa colitur, tota fructuum ferax: at illa
quæ trans flumen est, licet multo maior sit,
pleraque tamen aspera atque deserta est, &
nutriendis fructibus mansuetis inhabilis. Peræa sanè mollicies & ingenium fructuosum,
campos habet cum variis arboribus consitos,
tum maximè oliuetis ac vineis & palmetis excultos. irrigatur autem abundè montanis torrentibus, & fontibus aquæ perennis, quoties
illi Sirio æstuante defecerint. Et longitudo quidem eius est à Machærunte in Pellam: latitudo
verò à Philadelphia vsque ad Iordanem. Et Pella quidem quam suprà diximus, Septentrionalis eius est tractus: occiduus verò Iordanis: meridianum autem Moabitis regio terminat ab
Oriente autem Arabia & Silbonitide, necnon
& Philadelphia, itémque Gerasis clauditur. Samarienſis autem regio, inter Iudæam quidem
& Galilæam sita est: incipiens enim à vico in
planicie posito, cui nomen est Ginæa, in Acrabatenam definit toparchiam: sed natura nihil à
Iudæa discrepat. nam vtræque montosæ sunt
& campestres, agrósque colendo molles atque optimæ, necnon & arboribus plenæ: pomísque tam syluestribus quàm mansuetis abundant, eo quòd natura sunt aridæ,
imbriúmque satis habent. dulces autem per
eas supra modum aquæ sunt, boníque graminis copia præter alias earum pecora lactis
abundant: quódque maximum virtutis atque opulentiæ specimen est, vtraque viris
referta est. Harum confiniũm est Anuath
vicus, qui etiam Borceos appellatur, Iudææ limes à Septentrione. Meridiana verò
pars eius, si in longitudinem metiare, adiacenti vico Arabum finibus terminatur, cui
nomen est Iarda. Latitudo sanè à Iordane
flumine vsque ad Ioppem explicatur. Media
verò eius est Hierosolyma: vnde quidam non
sine ratione, vmbilicum eius terræ, eam vrbem vocauerunt. Sed nec marinis quidem Iudæa deliciis caret, ad Ptolemaidem vsque locis extenta maritimis. In vndecim autem sortes diuisa est: quarum prima est tanquam regia Hierosolyma, præ cæteris inter omnes accolas eminens, velut caput in corpore. aliis verò post hanc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda, & post eam Acrabata. ad hoc
Tamna, & Lydda, itémque Ammaus, & Pella, &
Idumæa, & Engadda, & Herodium, & Hiericus: deinde Iamnia & Ioppe finitimis præsũt,

& præter has Gamalitica, & Gaulanitis, & Batanæa, & Trachonitis: quæ etiam regni Agrippæ partes sunt. Eadem verò terra incipiens, à monte Libano & fontibus Iordanis, vsque ad Tiberiadi proximum lacum, latitudine panditur. à vico autem, qui appellatur Arphas, ad Iuliada oppidum longitudine tendit: & habitatur ab incolis Iudæis Syrísque permixtis.

CAP. III. De auxilio Sepphoritis misso, & Romanorum disciplina militari.

DE Iudæa quidem, & quibus esset cincta regionibus, quàm maximè potui breuiter exposui. Quod autem Vespasianus miserat auxilium Sepphoritis, hoc est, equites mille, sexque millia peditum, Placido eos regente tribuno, castris in magno campo positis bifariam diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipsius tuendæ causa, equitatus verò in castris degebat. vtrinque autem assiduè prodeũdo, & circa eam regionem loca omnia incursando, magnis incommodis Iosephum eiúsque socios, quamuis quietos, afficiebant. & præterea ciuitates extrinsecus deprædabantur: ciuiúmque conatus, si quando excurrendi habuissent fiduciam, repellebant. Iosephus tamen aduersus ciuitatem impetum fecit, sperans eam posse capere: quam ipse, antequam à Galilæis deficeret, ita muris cinxerat, vt Romanis quoque esset inuicta. vnde etiam spe frustratus est, cùm nec vi nec suasu Sephoritas in suas partes pertrahere potuisset: magísque in Iudæa bellum accendit Romanis indignè ferentibus insidias, & propterea nec die nec nocte ab agrorum depopulatione cessantibus, sed passim diripientibus quicquid rerum in his reperissent: qui tamen cùm mortem pugnacibus semper inferrent, imbelles ad seruitium capiebant: ignis verò & sanguis Galilæam totam repleuerat, nec quisquam expers eius acerbitatis, aut cladis erat. vnam salutis spem fugientes habebãt in ciuitatibus, quas murorum ambitu Iosephus communierat. Titus autem Alexandriam transmissus ex Achaia citiús quàm per hyemem sperabatur, manum militum cuius causa missus fuerat suscepit: contentóque vsus itinere, maturè ad Ptolemaidem peruenit. Cúmque ibi patrem suum reperisset, duabus quas secum habebat legionibus (erant autem nobilissimæ quinta & decima) iunxit etiam quam ille adduxit quintamdecimam. Eas autem sequebantur decem & octo cohortes: quibus accessêre ex Cæsarea quinque cum vna ala equitum, & alæ quinque Syrorum equitum. Decem autem cohortium singulæ mille pedites habebant: in cæteris verò tredecim sexcenti pedites, & centeni viceni equites erant. Satis autem auxiliorum etiam à regibus congregatum est. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina millia peditum, & sagittarios equites mille præbuerunt: cum Arabiæ quoque est Malchus præter quinque millia peditum, equites mille misisset, quorum pars maior erant sagittarij: vt tota manus computata cum regis, sexaginta millia circiter peditum equitúmque colligeret, præter calones: qui plurimi sequebantur, & meditationi bellicæ assueti nihil à pugnacissimis aberant: quod tempore quidem pacis dominorum exercitationibus interessent, belli autem pericula cum ipsis experirentur, & neque peritia, neque viribus à quoquam nisi à dominis vincerẽtur.

κἀπὶ ταύτας, ἥτε γαμαλατικὴ, καὶ γαυλανῖτις, βαταναία τε καὶ τραχωνῖτις, αἵ καὶ τὰ ἀγρίππα βασιλείας εἰσὶ μοῖραι. ἀρχομένη δ' ἀπὸ λιβάνου ὄρους καὶ τ ἰορδάνου πηγῶν ἡ χώρα, μέχει τ τιβεριάδος λίμνης διήκει. ἀπὸ δ κώμης καλουμένης ἀρφαῦ, μέχρις ἰουλιάδος ἐκτείνεται τὸ μῆκος. οἰκοῦσι δ αὐτὴν μιγάδες ἰουδαῖοι τε καὶ σύροι. τὰ μὲν δὴ πρὸς τῆς ἰουδαίων τε & τῷ πέριξ χώρας, ὡς ἐνῆν μάλιστα συντόμως ἀπηγγέλκαμεν· ἡ δ ὑπὸ βεσπασιανῷ σταθεῖσα σεπφωρείταις βοήθεια, χίλιοι μὲ ἱππεῖς, ἑξακισχίλιοι δὲ πεζοὶ, πλακίδῳ χιλιάρχουντος αὐτῶν ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ στρατοπεδευσάμενοι διαγουσιν. καὶ τὸ μὲ πεζὸν ἐν τῇ πόλει πρὸς φυλακὴν αὐτῆς, τὸ δὲ ἱππικὸν ὅπῃ τ παρεμβολῆς αὐλίζεται. προϊόντες δ ἑκατέρωθεν συνεχῶς, καὶ τὰ πέριξ τ χώρας κατασχόντες, μεγάλα τοῖς περὶ τὸν ἰώσηπον σκάπτουσι ἀξεμύηντας, τάς τε πόλεις ἔξωθεν λυμαίνομενοι, & προσθέοντας ὁπότε θαρρήσαι ἀνακόπτοντες. ὥρμησέ γε μὲν ὁ ἰώσηπος ὅπῃ τ πόλιν, αἴρησειν ἐλπίσας διὰ αὐτὸς πρὶν ὅλως ἰωάταν γαλιλαίων ἐτείχισεν, ὡς μὴ ῥωμαίοις δυσάλωτον εἴη. διὸ & τ ἐλπίδος ἀφήμαρτε, τῷτε βιάζεσθαι, & τῷ μεταπείθειν σεπφωείτας, ἀσθενέστερος δόξειδείς. παρῆξεν δ μᾶλλον τὸν πόλεμον ὅπῃ τ χώραν, καὶ ἔτε νύκτωρ, ἔτε μεθ' ἡμέραν ὀργῇ τ ὁπλιτῶν οἱ ῥωμαῖοι διέλιπον, δηοῦντες αὐτῶν τὰ πεδία, & διαρπάζοντες τὰ ὅπῃ τ χώρας κτήματα, καὶ κτείνοντες μὲ ἀεὶ τὸ μάχιμον, ἀνδραποδιζόμενοι δὲ τοὺς ἀθενεστέρους. πυρὶ δὲ ἡ γαλιλαία, καὶ αἵματι πεπλήρωτο πᾶσα, πάθους τε ἦ συμφορᾶς ἀδενὸς ἀπείρατος ἦν. μία γὰ καταφυγὴ διωκομένοις αἱ ὑπὸ τ ἰωσήπου τειχισθεῖσαι πόλεις ἦσαν.

Κεφάλαιον ε'.

ΟΔὲ τῖτος περαωθεὶς ἀπὸ τ ἀχαΐας εἰς τ ἀλεξάνδρειαν, ὠκύτερον ἢ κατ' χειμῶνος ὥραν, ἀνελαμβάνει μὲ ἐφ' ἑαυτῷ ἑξαλτο δύναμιν. συντόνως δ χρώμενος πορείᾳ, δι' ἐθνους εἰς πτολεμαΐδα ἀφικνεῖται, κἀκεῖ καταλαβὼν τ πατέρα δυσὶ τοῖς ἅμα αὐτῷ τάγμασιν, ἦν δ τὰ ὀκτωκαιδέκατα τὸ πέμπτον καὶ τὸ δέκατον, ζεύγνυσι τὸ ἀχθὲν ὑπ' αὐτῷ πεντεκαιδέκατον. τοῦτοις εἵποντο ὀκτωκαιδέκα σπεῖραι. προσετίθεντο δ καὶ δαὸ καισαρείας πέντε, καὶ ἱππέων ἴλη μία. πέντε δ ἕτεραι τ δὸ συρίας ἱππέων. τῶν δ στρατιωτῶν αἱ δέκα μὲν εἶχον, αἱ δὲ χιλίους πεζούς. αἱ λοιπαὶ δ ἑπτακαίδεκα, αἱ δὲ ἑξακοσίους μὲ πεζούς, ἱππεῖς δ ἑκατὸν εἴκοσι. συχνοὶ δ καὶ τῶν τ βασιλέων συνῆλθον συμμαχικὸν, αὐτόχειρ μὲν καὶ ἀγρίππα καὶ σοέμου τῶν ἀχομένων αὐτὰ δισχιλίους πεζοὺς ἑξότας, καὶ χιλίους ἱππεῖς. τὸν δ ἄραβος μάλχος, χιλίους πέμψαντος ἱππεῖς ὅπῃ πεζοῖς πεντακισχιλίοις, ὧν τὸ πλέον ἦσαν ἑξόται, ὡς τλὺ πᾶσαν δύναμιν συνεξαριθμουμένων τῷ βασιλικῶν ἱππίας τε καὶ πεζοὺς, εἰς ἓξ ἀθροίζεσθαι μυριάδας δίχα τεσσαράκοντα. οἱ παμπληθεῖς μὲν εἵποντο, δι' ὃ δ συνάσκησιν πολεμικὴν, ὡς αὖ δυνατώτατοι τῷ μαχίμῳ, καὶ μὲν εἰρήνης ἐν ταῖς μελέταις τῷ δεσποτῷ ἀεὶ τρεφόμενοι, συγκινδυνεύοντες δ' ἐν πολέμοις, ὡς μήτε ἐμπειρίας μήτ' ἀλκῆς τινὸς, πλὴν τ δεσποτῶν ἐλαττοῦσθαι.

Κἀν

Κεφάλαιον ς'.

Καὶ τούτῳ μὲν ἂν θαυμάσαι τις αὐτῶν τὴν προμήθειαν τὸ θεμιτὸν, καταστρατοπεδεύοντες ἑαυτοῖς τὸ οἰκητικὸν, καὶ μόνον εἰς τὰς τοῦ βίου διακονίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς πολέμους χρήσιμον. εἰ δέ τις αὐτῶν καὶ εἰς τὰ ἄλλα φράσας συντάξιν ἀπόδῃ, γνώσεται καὶ τοῦτο ἡγεμονίαν αὐτοὺς ἀρετῆς κτῆμα ἔχοντας, καὶ δῶρον τύχης. καὶ γὰρ αὐτοῖς ἀρχὴν τοῦ ὅπλων ὁ πόλεμος, καὶ δὴ καὶ μόνας τὰς χεῖρας τοῦ χεῖρας κινοῦσιν, ἐν εἰρήνῃ σχολάζοντες, ἀλλ' ὥσπερ συμπεφυκότες τοῖς ὅπλοις, καὶ δὴ ποτὲ τῆς ἀσκήσεως λαμβάνουσιν ἐπιχείρησιν, καὶ δὴ καὶ μάχαις τοῖς καιροῖς. εἰ μελέτας ἢ αὐτοῖς, καὶ δὴν τῆς καθ' ἀλήθειαν διπλομάχας ἀποδίδωσιν, ἀλλ' ἕκαστος ὁσημέραι στρατιώτης, πάσῃ σπουδῇ καθάπερ ἐν πολέμῳ γυμνάζεται. διὸ κουφότατα τὰς μάχας διαφέρουσιν. ὅτε γὰρ ἀταξία διασκιδνῶσιν αὐτοὺς ὑπὸ τῆς ἐν ἕδει σωτάξεως, ὅτε δίος ἐξίστησιν, ὅτε διαπονᾷ πόνος. ἐπεται ἢ τὸ κρατεῖν ἀεὶ καὶ τοῦ μὴ ἐκ ὁμοίων βέβαιον. καὶ οὐκ αὖ ἁμάρτοι τις εἰπὼν, τὰς μὲν μελέτας αὐτοῦ χωρὶς αἵματος ὠφελιμωτέρας. τὰς ὠφελιμωτέρας ἢ, μεθ' αἵματος μελέτας. καὶ γὰρ ἐξ ὑπονοίας δύσλυτοι πολεμίοις. ὅπου δ' ἂν ἐμβάλωσιν εἰς ἐχθρῶν γῆν, καὶ πρὶν ἅπτονται μάχης, ἢ τειχίσαι στρατοπεδεύσι. τὸ δὲ οὐκ εἰκῇ, καὶ ἀνώμαλον ἐλέγχουσιν. καὶ δὴ πάντες, ἢ ἀτάκτως διαλαβόντες. ἀλλ' εἰ μὲν ἀνώμαλος ὢν τύχοι χώρος, ἐξομαλίζεται. διαμερίζεται δὲ παρεμβολὴ τετράγωνος αὐτοῖς. καὶ πλατόνων πλῆθος ἕπεται, τάτε πρὸς δύσιν ἐργαλεῖα. καὶ τὸ μὲν ἔνδον, εἰς σκηνὰς διαλαμβάνουσιν, ἔξωθεν δὲ ὁ κύκλος, τείχης ὄψιν ἐπέχει, πύργοις ἐξ ἴσου διαστήματος κεκοσμημένος. ὅπῃ ἢ πρὸς μεταπυργίων, τοὺς τε ὀξυβελεῖς, καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλα, καὶ πᾶν ἀφετήριον ὄργανον πιθέασιν, ἅπαντα πρὸς τὰς βολὰς ἕτοιμα. πύλαι ἢ ἐνοικοδομοῦνται τέσσαρες, κατ' ἕκαστον τοῦ πρὸς βόλου κλίμα, πρός τε εἰσόδους τοῦ ὑποζυγίων δυμῆρεῖς, καὶ πρὸς ἐκδρομὰς αὐτοῦ εἰ κατεπείγοι, πλατεῖαι. ῥυμοτομοῦσι δὲ δύο διάφοροι ἴσου τὸ στρατόπεδον, καὶ μέσας μὲν τὰς τοῦ ἡγεμόνων σκηνὰς πιθέντα, μεσαίτατον ἢ τούτων, τὸ στρατήγιον ναοῦ διάπλησιν. ὥσπερ δὲ ἐν πεδίῳ πόλις καὶ ἀγορά τις ὑποδείκνυται, καὶ χειροτέχναις χωρίον, θῶκοι τε λοχαγοῖς, καὶ ταξιάρχοις, ὅπῃ δικάζοιεν εἴ τινες διαφέροιντο. τειχίζεται ἢ βέβολος, καὶ τὰ ἐν αὐτοῦ πάντα θάσσον ὑπονοίας, πλήθει καὶ ὑπηρεσίᾳ τοῦ ποιοῦντος. εἰ ἢ ἐπείγοι, καὶ τάφρος ἔξωθεν βαλλεται, βάθος τεσσαράκις, καὶ εὖρος ἴσον. φασκάμβοι ἢ, αὐλίζονται κατὰ σωτάξεις ἕκαστοι μεθ' ἡσυχίας τε καὶ κόσμου. πάντα ἢ αὐτοῖς τὰ ἄλλα, μετ' ἀταξίας πάντα καὶ ἀσφαλείας, ξυλεία τε ὑπηρεσίας εἰ δέοιντο, καὶ ὑδρεία, κατὰ σωτάξεις ἑκάστοις. ὅτε γὰρ δεῖπνον ἢ ἄριστον ὁπότε δηλήσεται αὐτοῖς ἴσον ἑκάστῳ. πᾶσι ἢ ὁμοῦ. τοῖς τε ὕπνοις αὐτοῖς, καὶ τὰς φυλακὰς, καὶ τὰς ἐξεγέρσεις, σάλπιγγες σημαίνουσιν. ἐκδὲ ἔστιν ὅτι γίνεται δίχα σφαγέλματος. ἐπεὶ ἢ τοῦ ἐπὶ, τὸ στρατιωτικὸν μὲν, ὅτι τοὺς ἑκατοντάρχας ἕκαστοι, πρὸς δὲ τοὺς χιλιάρχους οὗτοι συνίασιν ἀπασάμενοι, μεθ' ὧν πρὸς τὸν ἡγεμόνα τοῦ ὅλων, οἱ ταξίαρχαι πάντες. ὁ ἢ αὐτοῖς πᾶσι ἐξ ἴσου

A qua quidem in re nimis admirandam quis existimauerit Romanorum prouidentiam, ita seruos instituentium, vt non solùm vitæ ministerio, sed belli etiam necessitatibus vtiles sint. Quòd si quis eorum aliam quoque respexerit militiæ disciplinam, profectò cognoscet tantùm eos imperium non fortunæ munere, sed propria virtute quæsisse. Armis enim vti non in bello incipiunt, neque solùm, si necesse sit, manus mouent, cùm in pacis otio cessauerint: sed armis veluti natura cohærentes, nullas capiunt exercitationis inducias, nec tempora præstolantur. Meditationes autem eorum nihil à vera contentione discrepant: sed in dies singulos militum quisque omnibus armis, tanquam in procinctu positus, exercetur: quo etiam facillimè prælia tolerant. Neque enim ordo neglectus eos à cõsueta dispositione dispergit, neque metus stupefacit, neque lassitudo exhaurit. Vnde sequitur, vt semper superent, quos non itidem confirmatos inuenerint. Nec errauerit si quis eorum meditationes conflictus esse dixerit sine sanguine, contráque prælia meditationes cum sanguine. Nam ne repentino quidem hostium incursu opprimi possunt: sed quocunque in hostilem terram irruperint, non nisi permunitis castris prælio decernunt. quæ quidem non leui opere, nec iniquo loco erigunt, nec inordinatè describunt: sed si quidem inæquale solum fuerit, complanatur: quatuor verò angulis horum dimensio designatur. Nam fabrorum multitudo, & ferramentorum copia quæ vsus extructionis postulat, sequitur exercitum. Et interior quidem pars castrorum tabernaculis distribuitur, ambitus autem eorum extrinsecus muri faciem præfert: ordinatis etiam turribus pari spatio dispositis: quarum internalla catapultis atque balistis, & aliis machinis saxa intorquentibus, omnibúsque instrumentis missilium complent, vt cuncta scilicet iaculorum genera in promptu sint. portas autem quatuor ædificant, tam iumentis aditu faciles, quàm ipsis, si quid vrgeat, intrò currentibus latas. Intus autem castra vici spatiis interpositis dirimunt, mediáque rectorum tabernacula collocant, & inter hæc prætorium diuûm templo simillimum: prorsus vt quasi repentina quædam ciuitas existat: forum quoque & opificum stationes, & sedes militum primatibus, ordinúmque principibus, vbi si qua sit inter alios ambiguitas iudicent. Ipse verò ambitus, omnia quæ in eo sunt, multitudine simul & scientia, fabricantium opinione citius communitur. qui si res vrgeat, fossa extrinsecus cingitur, depressa cubitis quatuor, paríq; spatio lata. Armis autem septi, per contubernia cum decore atque otio in tẽtoriis agunt: omniáque ab his ordinatè etiã alia cautéque per contubernia expediuntur: veluti si ligno aquáve opus sit, aut frumenti: nec enim cœna vel prandium cùm voluerit, in potestate cuiusque est, simul autem omnibus somnus est, excubias & vigilãdi tempora buccinæ significant, neque est omnino quicquã quod sine edicto geratur. Mane autẽ milites quidem ad centuriones, illi verò ad tribunos conueniũt salutatũ: cum quibus ad summum omnium ducem vniuersi ordinum principes. Ille autem his

signum aliáque dat ex more præcepta profe- A
renda subiectis: quibus etiam in acie circum-
aguntur quò opus est, ac vniuersi pariterin-
currunt itémque sese recipiunt. Cùm autem
castris egrediendum est, tubæ indicium fa-
cit: nemóque otiosus est. sed vel solo nutu
moniti, tabernacula tollunt, omniáque ad
profectionem instruunt. deinde iterum tuba
vt sint parati significat. Illi autem cùm mu-
los & iumenta sarcinis onerauerint, velut in
curuli certamine signum expectant. Castra ve- B
rò incendunt: eo quòd sibi alia munire facilè
sit, & ne quando hostibus eadem vsui sint. Ut
tamen tertio quoque tubæ signo indicant, vt
exeatur: vrgendo aliqua ex causa morantes,
ne quis ordinem deserat. Dextérque duci præ-
co astans, si ad bellum parati sunt, voce pa-
tria ter percontatur. illíque toties alacri & ma-
gna voce paratos esse se respondent, interroga-
témque præueniunt: & Martio quodam spi-
ritu repleti cum clamore dextras erigunt. Dein- C
de otiosè & cum omni decore progredientes
ambulant, suum quisque ordinem velut in bel-
lo custodiens: pedites quidem thoracibus &
galeis septi, & vtróque latere gladiis accincti.
lætus autem gladius multò est longior, cùm
dexter mensuram palmæ non excedat. qui ve-
rò ducem stipant lecti pedites, scuta & lan-
ceas gestant: cætera manus hastas & clypeos
longos, sertámque & corbem & falculum & D
securim, necnon & habenam & facem & cate-
nam, triduíque viaticum, vt parum interfit in-
ter onusta iumenta & pedites. Equitibus au-
tem ad dexteram gladius est longior, & contus
in manu, transuersúsque ad equi latus clypeus,
ternáque in pharetra vel amplius dependent la-
ta cuspide iacula, nihil ab hastis magnitudine
differentia. Cassides verò & thoracas pedi-
bus habent similes: nullóque armorum gene-
re ab equitum alis discrepant lecti, qui cit- E
eum ducem versantur. Agmina autem semper
cui forte id obtigerit, antecedit. Talia qui-
dem sunt Romanorum itinera & mansiones,
itémque armorum varietas. Nihil verò nec in
præliis inconsultum aut subitum agunt: sed
omnia semper sequuntur facta sententiam: o-
púsque adhibetur antè decretis. Vnde aut mi-
nimè peccant: aut si peccauerint, facilis est
errati correctio. Fortunæ autem successi-
bus meliores consiliorum etiam si aliter suc- F
cesserit, arbitrantur euentus: quasi bonum qui-
dem fortuitum ad rem inconsultè gerendam
illiciat: quæ verò antè cogitata fuerint, etiam
si aduersus casus exceperit, benè iam medita-
tos exhibeant ad cauendum ne idem rursus e-
ueniat: & bonorum quidem fortuitorum non
is autor si cui contigerint, tristium verò quæ
præter sententiam acciderint, saltem rectè
consulta videantur esse solatium. Armorum
quidem exercitatione comparant, vt non G
modò corpora, sed animi quoque militum
fortiores sint. Maior autem illis est ex timore
diligentia. namque leges apud eos non deser-
tionis solùm, verumetiam minimæ negligentiæ
sunt capitales: ducésque magis quam ipsæ leges

σημεῖον, καὶ τὰ ἄλλα σημαινόμενα δίδωσι δι-
φέρειν εἰς τοὺς ὑποταγμένους. ὁ δὲ τῇ ὅτι σω-
ξέως σφίσι τοῦτο, διαφέροντας τάχους, ἵνα ἐν δίκῃ
πρὸς τὰς φόδους αὐτοῖς, ἐκ τοῦ τὰς αἰτίας ἐκ τῶν
χωρίων ἀφορᾶν ἐξεῖναι ἢ τὸ φανὸν πλέον ἐκ τοῦ
σημαίνει μὴν ἡ σάλπιγξ, ἡρεμεῖν ἢ σύδεν, ἀλλὰ
μόνον τοὺς μὲν σκευοφόρους ἀπερεῖσθαι πάντα ἢ
ἐξαρτύσασθαι πρὸς τὴν ὁδόν, τῇ πάλιν αὖ σάλπι-
γγος ὑποσημήνασα παρασκευάζεσθαι. οἱ δὲ ἐν τάχει
τῶν τὰ ὁρεῖνα, τῇ τοῖς ὑποζυγίοις ἐπιτίθεσθαι τὴν
ἀποσκευὴν, ἐγείρειν ἀκέρᾳ ὑπὸ λιγυρᾶς ἐξερμεῖν.
τοῦτο. ὑποσημαίνει τοίνυν τὴν τρίτην παρακελεύων, ὡς ἂν
τοῖς μὲν ῥᾴδιον εἶναι πάλιν περιχώσασθαι, καὶ ἕτερα
ἐκείνῳ ποτὲ τοῖς πολεμίοις χαλεπὰ. τῇ δὲ τρίτον ἢ ὁρμὴ
αἱ σάλπιγγες ἀναστημαίνουσι τὴν ἔξοδον, ὑπολεί-
χουσαί τοις δ' ἀήθεις πρὸς βραδυνόητας, ὡς μὴ τι
ἐπολισθάνειν τάξεως. ὅταν κήρυξ σιγὴν τῇ πολεμάρ-
χῳ φθέγξασθαι, εἰ θεὸς πόλεμον εἶναι ἐπάγειν τῇ πατρίᾳ
γλώσσῃ, ἧς ἀκούειν δύνανται, καλοῦσιν ἐνθουσιάσεις αὐ-
τιβοῶσι, μέγα τι τῇ ἀνδρεῖον, ὕπνῳ λέγοντες,
φθαίουσί τε τὸν ἐπερωτῆσαι, καὶ πᾶσι αἰτίαν πολε-
μεῖν ἐπιπολάζουσι, τῇ βοῇ συνεξαφεῖσαι τὰς
δεξιάς. ἔπειτα ἐπιόντες, εὐτάκτως πομπῇ, τῇ μὴ
κόσμου πάντες, ἕκαστον ἐν πολέμῳ τὴν ἰδίαν τάξιν ἕ-
κατος φυλάσσων. οἱ μὲν πεζοὶ, διαφερεῖς τὰ περιστε-
μένοι, ἐ κεφάλαι, ἐ μαχαιροφορίαν ἀμφοτέρωθεν.
μαχαίρας ἢ αὐτῷ τὸ λαιὸν ἔφος πλατύ, τὸ δὲ τῇ
δεξιὸν, σπαθαμῆς ἐ πλέον ἔχει μῆκος. φέρουσι ἢ οἱ
περὶ τὸν ἡγεμόνα δόλικοι σαυνίζοι, λόγχαι καὶ ἀσπί-
δια. ἡ δὲ λοιπὴ φαλαγξ, ξύλον τὸ τῇ ὑψηλὸν δόλι-
μήκη, πρὸς οἷς ἀρίστοις ἐ κόφινοι, ἄμπελον τε τῇ σκάλ-
πιον. πρὸς δὲ ἱμάντα τῇ δρέπανον, ἐ ἄλυσιν, ἡμε-
ρῶν τε ζωῆν ἐφόδιον, ὡς ὀλίγου δεῖν ἐκ τῶν ἀφ' ὑ-
φορεσιμώτων ὀρέων, τὸν πεζόν. τοῖς δὲ ἱππεῦσι μάχαι-
ρα μὲν ἐκ δεξιᾶ μηρεσὶ, τῇ κοντὸς ὀλιγόπους ἐν χειρὶ,
ὑψηλὸς ἢ ἄνδρ' πλείονα ἵππου πλάτος, τῇ κατὰ γω-
νιᾶ παφηρτημένα ζεῖς ἢ πλείους ἄκοντες, πλατεῖς
μὲν αἰχμὰς, ἐκ ὀλιγόδοντας ἢ ἀφεκτὸν μεγα-
θος. κράνη δὲ περὶ ἀμφοτέρας ὁμοίους τοῖς πεζοῖς ἔ-
χουσι. ὑσθνὴ δὲ ὅπλῳ ἀλλαττόμενοι, οἱ ἀεὶ τὸν
στρατηγὸν ὀπίσω, τῇ ἐ τοῖς ἴλαις ἱππεῖσι. κλή-
ρῳ δὲ τῇ τεταγμένων ἀεὶ τὸ λαιὸν ἡγεῖται. τοιαύτη
μὲν ῥωμαίων πορεία τε τῇ κατάλυσις, ἐκ ἐς ὅ-
πλων ἀφορμή. ὑσθνὴ ἢ ἀκροβόλιζόμενοι ἐν ταῖς μά-
χαις, ὑσθνὴ αὐτοχόνιοι. ἀλλὰ γνώμῃ μὲν ἀεὶ πάντες ἐρ-
ρωμένοι, τοῖς δὲ χειρὶ ἢ ἕκαστα τὰ ἔργα. καὶ
τῇ σφάλλονται μὲν ἧκιστα, κἂν πάσχωσι ἢ, ῥᾳδίως ἀ-
ναλαμβάνουσι τὰ σφάλματα. ἡγοῦνται τε τῇ δαιτύ-
χης ὀλιγόμοιρον, ἀμείνους τὰς ὅπλ τοῖς ἐκβου-
λεύθεσι ἀξιόμοιρον, ὡς τὸ μὲν αὐτομάτου καλοῦ δι-
λεάζοντος εἰς ἀσφαλείαν, τῆς σπάνεως ἢ κἂν ἀ-
τυχήσῃ ποτὲ, πρὸς τὸ μὴ αὖθις καλῶ ἐχούσης μι-
λέτιον. ἐ τῇ μὲν αὐτομάτου ἀγαθοῦ, ἐ τὸν λαβό-
τα ἄξιον εἶ). τῇ ἢ ἐκ γνώμης ἐκβαινόντων
σωφρόνων, ἐκ ἀμελείας τὸ μὴ κατορθοῦν
λεύθαι. ἐκ ἐκπολάζουσι μὲν οὖν οἱ τοῖς κολάσεις
τῇ ὅπλων, ἐ τὰ σώματα μόνον, ἀλλὰ κὴ τὰς ψυχὰς ἀλύμους. κατεσκευάσθαι ἢ κὴ τῇ φόβῳ. οὔτε
γὰρ νόμοι παρ' αὐτοῖς, ἐ λειποταξίου μόνον, ἀλλὰ ἐ ῥᾳστώνης ἀλόγου φυγεῖν. οὔτε φρονεῖν τῇ νόμων

φοβε-

φοβερώτεροι. Τοῖς γὰρ πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς τιμᾶς ῥύον, τὸ δοκεῖν ὠμοὶ πρὸς τοὺς κολαζομένους. Τοσοῦτον δ' αὐτοῖς τὸ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας πειθήνιον, ὡς ἔντε εἰρήνη κόσμον εἶ, καὶ ὅτι εὐτακτέως ἐν σώματι τὸ ὅλον στρατεύεται. ἕπεσθαι αὐτοῖς σωφρονοῦσι μὲν αἱ τάξεις, ὕστροφοι δὲ εἰσὶν αἱ πρόσαγωγαὶ, ὀξεῖαι δ' ἀκοαὶ μὲν εὐαγγέλμασιν, ὄψεις δὲ σημείοις, ἔργοις δὲ χεῖρες. ὅθεν δρᾶσαι μὲν ἀεὶ ταχεῖς, βραδύτατοι δὲ παθεῖν εἰσὶν, καὶ ἔστιν ὅπου συσσάντες ἢ πλήθει ἐπιπέσωσιν, ἢ στρατηγήμασιν, ἢ δυσχωρείαις, ἀλλ' οὐδὲ τύχης. καὶ γὰρ ταύτης αὐτοῖς τὸ κρατεῖν βεβαιότερον. οἷς οὖν βελτίω μοῖρα ἄρχει πράξεως, ἔστιν ὅτε δὴ τοῖς βεβουλευμένοις στρατὸς ὅπως δράσειεν, τί θαυμαστὸν εἰ πρὸς ἕω μὲν ὑφάντης, ὠκεανὸς δὲ πρὸς ἑσπέραν, μεσημβρινὸν δὲ λιβύης τὸ πόσταθμον, καὶ πρὸς ἄρκτον ἴστρος τε καὶ ῥῆνος τὰ τῆς ἡγεμονίας ὅρια; δεόντως γὰρ αἴτιος εἶποι τὸ κτῆμα τῶν κτησαμένων ἔλασσον. ταῦτα μὲν οὖν διεξῆλθον ἐγὼ μαίας ἐπαινέσας πρόφασιν μὲν τοσήνδε, ὅσον εἰς τε εὐθυμίαν τῶν κεχειρωμένων, καὶ εἰς ὑποτροπὴν τῶν νεωτερίζόντων. εἴη δ' ἂν τοῖς ἀγνοοῦσι τῶν φιλοκαλουμένων, καὶ πρὸς ἐμπειρίας ἡ ἀγωγὴ τῶν ῥωμαίων στρατιᾶς. ἐπάνειμι δ', ὅθεν δὴ ταῦτα ἐξέβην.

Κεφάλαιον ζ.

Οὐεσπασιανὸς μὲν ἅμα τῷ παιδὶ τίτῳ διέτριβεν τέως ἐν πτολεμαΐδι, συνέτασε τὰς δυνάμεις. ὁ δὲ τὴν γαλιλαίαν καταλαβὼν πλάκιδος, ἐπεὶ πολὺ μὲν πλῆθος ἀπῆρκει τῷ καταλαμβανομένων. τοῦτο δὲ ἦν τὸ ἀσθενέστερον γαλιλαίων καὶ τὴν ψυχὰς ἀποκάμνον. ὁρῶν δὲ τὸ μάχιμον ἀεὶ συμφυγὸν εἰς τὰς ὑπὸ ἰωσήπου τειχισθείσας πόλεις, ὥρμησεν ὅτι τὸ ὀχυρώτατον αὐτῷ ἰωτάπατα, οἰόμενος ἐξ ἐφόδου μὲν αἱρήσειν ῥᾳδίως· μέγα δὲ κλέος ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς ἡγεμόσι, κἀκείνοις ὄφελος εἰς τὰ λοιπὰ παρέξειν. προεχωρήσαν γὰρ ἂν ἔτι εἰς τὰς ἄλλας πόλεις τὸ καρτερώτατον οἰχομένης. πολύ γε μὲν διήμαρτε τῆς ἐλπίδος. ὑπόντα γὰρ αὐτὸν οἱ ἰωταπατηνοὶ προεμάθοντο, πρὸ τῆς πόλεως ἐκδέχονται, καὶ τοῖς ῥωμαίοις συῤῥαγδὸν ἀδοκήτοις, πολλοὶ καὶ πρὸς μάχην ἕτοιμοι, προθυμοί τε ὡς ἂν ὑπὲρ κινδυνεύσης παρίδος καὶ γυναικῶν καὶ τέκνων, ἔρποντας ταχέως καὶ πολλοὺς μὲν τρώσασι τῶν ῥωμαίων, ἑπτὰ δ' ἀναιρεῦσι, δίχα τοῦ μήτε ἄταξίαν αὐτῶν τινὰ ὑποχώρησιν γνῶναι, καὶ τὰς πληγὰς ὑπολαβεῖν προφανῶς μὲν ἐκ τοῦ πάντοθεν τῆς στοᾶς, τοῖς τε ἰουδαίοις πόῤῥωθεν βάλλειν πλέον, ἢ ἐμπλέκεσθαι θαῤῥοῦσι γυμνῆτας ὁπλίταις. ἔπεσον δὲ καὶ τῶν ἰουδαίων τρεῖς ἄνδρες, καὶ ἐτρώθησαν ὀλίγοι. ὁ πλάκιδος μὲν οὖν ὅτι τὴν πόλιν ὁρμῆς ἀτονώτερος δυρεθεὶς φεύγει.

Κεφάλαιον η.

Οὐεσπασιανὸς δὲ ὁρμηθεὶς αὐτὸς ἐμβάλλει εἰς τὴν γαλιλαίαν, διελαύνει τὸ πτολεμαΐδος, διατάξας τὴν στρατιὰν ὁδεύειν, καθὰ ῥωμαίοις ἔθος. τοῖς μὲν γε ψίλοις τῶν ὑπηκόων καὶ ζύγοτας προάγειν ἐκέλευσεν, ὡς προσκοποῖεν τὰς ἐξαπιναίους τῶν πολεμίων ὑπαδρομὰς, καὶ διερευνῶεν τὰς ὑποπτας καὶ λοχᾶσθαι δυναμένας ὕλας. οἷς εἵπετο καὶ ῥωμαίων ὁπλιτικὴ μοῖρα, περί τε καὶ ἱππεῖς. τούτοις δὲ ἐκάστης ἑκατονταρχίας ἠκολούθει δέκα, τῷ τε αὐτῷ σκεύῳ, ni peditatus equitatúsque pars : post quos è singulis centuriis deni armaturam suam ferentes,

terribiles: namque bonos honorando redimunt ne in coercendis noxiis videantur crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus parent, vt & in pace ornamento sint, & in acie corpus vnum totius conspiciatur exercitus. sic eorum copulati sunt ordines, ita circúduci sunt mobiles: & acutis auribus ad præcepta, oculisque ad signa, & ad opera manibus: vnde facere quidē sæpe strenui sunt, pati verò tardissimi. nec est vbi præliantes aut multitudinem hostium; aut consilia sēsēre ducum, aut difficultatem regionum: sed ne fortunæ quidem succubuēre. nam in ea certiorem putant esse victoriam. Quorum igitur actus à consiliis incipiunt, consultáque adeò strenuus exequitur exercitus, quid mirum si Euphrates ab Oriente, & Oceanus ab Occidente, itémque à meridiano tractu Africæ fertilissima regio, & à Septentrione Rhenus atque Danubius sunt imperij limites, cùm minorem esse possidentibus possessionem rectè quis dixerit? Hæc ergo prosecutus sum, non tam proposito laudandi Romanos, quàm solatio deuictorum, & vt nouarum rerum cupidos deterrerem: fortasse autem & ad experientiam proderunt bonarum artium studiosis, Romanæ institutæ militiæ nescientibus: redeo tamen vnde digressus sum.

CAP. IV. Impetus Placidi contra Iotapatam.

VEspasianus quidem vnà cum Tito filio in Ptolemaide interim degens, ordinabat exercitum. At verò Galilæam peruaserat Placidus, vbi maximam eorum quos comprehendisset multitudinem, interemit: hæc autem fuit Galilæorum imbellior turba, animísque deficiens: pugnacissimos autem vt vidit semper in ciuitates confugere, quas Iosephus communierat, in Iotapatam, quæ omnium tutissima erat, impetum vertit: existimans eam repentino aggressu facillimè captum iri, magnámque & sibi ex ea re alios apud rectores gloriam comparandam, & illis commodum ad reliqua maturiùs explicanda, quasi metu cessuris aliis ciuitatibus, si quæ validissima esset, occupatam vidissent. Multum tamen opinione deceptus est: Iotapateni enim, cùm eius impetum præsensissent, prope ciuitatem aduenientem excipiunt: congressíque cum Romanis ex improuiso plurimi & ad pugnam parati, necnon & alacres (quippe vt pro salute patriæ, item coniugum liberorúmque dimicantes) in fugam eos vertunt, multósque sauciant, septem solùm interfectis: quia neque inordinatè pugna decesserant, septísque vndique corporibus leuiter fuerant vulnerati: cùm Iudæi quoque magis eminus iaculari, quàm manus conserere, inermes cum armatis confiderent. ex ipsis autem Iudæis tres ceciderunt, paucis præterea sauciatis. Placidus igitur ab oppido repulsus aufugit.

CAP. V. Galilæa à Vespasiano inuaditur.

VEspasianus verò ipse Galilæam cupiens inuadere, ex Ptolemaide proficiscitur, ordinato militum itinere, sicut Romani consueuerunt. Auxiliatores enim qui leuis armaturæ essent, itémque sagittarios præire iussit, ad repentinos incursus hostium cohibendos, & vt suspectas atque opportunas insidiis syluas scrutarentur. Hos sequebatur Romanæ peditatus equitatúsque pars: post quos è singulis centuriis deni armaturam suam ferentes,

mensuráſque caſtrorum. Poſt hos ſtratores viarum ibant, qui aggeris maligna corrigerent, ac aſpera complanarent, ſyluáſque obſtantes præciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde ſuas, itémque ſubiectorum ſibi rectorum ſarcinas, & tutelæ cauſa multos cum his equites ordinauit. poſt quos ipſe veniebat, lectos pedites equitéſque, necnon & lancearios ſecum ducens, equitúmque præterea ſuorum agmine comitatus. De ſingulis enim turmis proprios centum & viginti equites deputatos habebat. hos ſequebantur, qui expugnandis ciuitatibus machinas & cætera tormenta portarent, deinde rectores, itémque præfecti cohortibus tribuni, ſtipati lectis militibus. & poſt hos circum Aquilam ſigna alia, quæ omnibus apud Romanos agminibus præeſt, quòd & vniuerſarum auium regnum habeat, & ſit validiſſima. Itaque illam & principatus inſigne putant, & omen victoriæ, quoſcunque bello petierint. Sacras verò ſignorum effigies ſequebantur cornicines, & poſt eos acies, in latitudinem ſenis digeſta militibus. hiſque adhærebat ex more quidam centurio, diſciplinæ atque ordinis cuſtos. Serui autem ſingularum legionum cuncti cum peditibus erant, mulis aliiſque iumentis vehentes militum ſarcinas. Poſtremum agmen, in quo erat mercenaria multitudo, cogebant armati pedites, equitúmque non pauci. Ita peracto itinere, Veſpaſianus cum omni exercitu ad fines Galilææ peruenit: ibíque poſitis caſtris, quamuis promptos ad bellum milites continebat, vnà & oſtendendo exercitum, quo hoſtes metu percelleret, ſpatiúmque indulgendo pœnitudinis, ſi quis ante prælium voluntatem mutaret: nihilominus autem murorum inſtruebat obſidium. Itaque multos quidem rebelliones fugere vel ſolus fecit ducis aſpectus: metum verò vniuerſis incuſſit. Ioſephi enim ſocij, qui non longè à Sepphori caſtra poſuerant, vbi bellum appropinquare cognouerunt, & iam iámque Romanos prælio ſecum congreſſuros, non modò ante pugnam, ſed antequam hoſtes omnino conſpicerent, fuga diſiecti ſunt. cum paucis autem relictus Ioſephus, vbi animaduertit neque ſe ad excipiendos hoſtes ſufficientem manum habere, & Iudæorum animos concidiſſe: ac, ſi fides his haberetur, pleroſque libenter ad hoſtes defectum ire: iam tum quidem bello omni abſtinebat: quàm longiſſimè autem periculis abeſſe decreuit: abductiſque qui ſecum remanſerant, in Tiberiada confugit.

CAP. VI. Gadaræ expugnatio.

VEſpaſianus autem Gadarenſium ciuitatem aggreſſus, primo impetu capit, quòd eam pugnaci multitudine vacuam reperiſſet. Deinde hinc tranſgreſſus interius, cunctos puberes interfecit, cùm Romanos odio gentis, & cladis memoria, quam pertulerat Ceſtius, nullius ætatis miſericordia commoueret. Incendit autē non ſolùm ciuitatem, ſed etiam omnes circum vicos, & oppidula quædā penitus deſolata, nonnulla quorū habitatores ipſe cepiſſet. Ioſephus autem, quā tuitionis cauſa optauerat ciuitatem, ipſe metu repleuit. Nam Tiberienſes nunquam eum, niſi de omni bellum deſperaſſet,

A ἢ τὰ μέτρα τ̃ παρεμβολῆς φέροντες. ἢ μετ' αὐτὰς ὁδοποιοί, τότε σκολιὰ τ̃ λεωφόρα κατόρθωόν ἢ χθαμαλῶν τὰ δύσβατα, ἢ τὰς ἐμποδίους ὕλας περικόπτον, ὡς μὴ ταλαιπορῆται δυσπορῶν τὸ στράτευμα. κατόπιν ἢ τούτων, τάς τε ἰδίας, ἢ τὰς τ̃ ὑπ' αὐτοῦ ἡγεμόνων ἔταξεν ἀποσκευάς, & συχνοὺς ὁπλίτας τούτοις περὶς ἀσφάλειαν τ̃ ἱππέων. μεθ' ἃς αὐτὸς ἐξήλαυνε, τούς τε ὁπλέκτους τ̃ πεζῶν, & ἱππέων, ἢ τοὺς λογχοφόρους ἔχων.

B εἵπετο ἢ αὐτῷ τὸ ἴδιον τ̃ τάγματος ἱππικὸν, ἴδιοι γὰρ ἑκάστῳ τάγματος εἴκοσι περὶς τοῖς ἑκατὸν ἱππεῖς. τούτοις ἢ ἠκολούθουν οἱ τὰς ἑλεπόλεις φέροντες ὀρεῖς, ἢ τὰ λοιπὰ μηχανήματα, μεθ' οὕτους, ἡγεμόνες τε & ἀπειρῶν ἔπαρχοι σὺν χιλιάρχοις, ὁπλέκτοις τε σφᾶς στρατιώτας ἔχοντες, ἔπεσθαι αἱ σημαίαι παρεῖχον τ̃ αὐτῶν, ὃς παντὸς ἄρχει ῥωμαίοις τάγματος, βασιλεύς τε οἰωνῶν ἁπάντων, ἢ ἀλκιμώτατος ὢν. ὁ δὴ ἢ τ̃ ἡγεμονίας τεκμήριον αὐτοῖς, ἢ κλήδων ἐφ' ὃς εὐ ἴωσι τὰ κρατήσειν δοκεῖ.

C τοῖς ἱεροῖς ἢ ἠκολούθουν οἱ σαλπίκται, ἢ κατόπιν αὐτῶν ἡ φάλαγξ τὸ σῖφος εἰς ἓξ πλατυύσασα. τούτοις παρεῖπετό τις ἑκατοντάρχης ἐξ ἔθους τ̃ τάξιν ὁπισκοπούμενος. τὸ ἢ οἰκετικὸν ἑκάστῳ τάγματος ἅπαν τοῖς πεζοῖς εἵπετο, τὰς ἀποσκευὰς τῇ στρατιωτῇ ὁπὶ τοῖς ὀρεῦσι ἢ τοῖς ὑποζυγίοις ἄγοντες. κατόπιν ἢ πάντων τῇ ταγμάτων, ὁ μιάσμιος ὄχλος, οἷς ὑπῆρχοι περὶς ἀσφάλειαν ἠκολούθουν πεζοί τε, & ὁπλῖται ἢ τῇ ἱππέων πολλοί. ὅπως ἐσθύσας ὑπαστασιασὸς μὴ τ̃ δυνάμεως περὶς τοὺς ὄρεσι ἀφικνεῖται τ̃ γαλιλαίας, ἔνθα κατεστρατοπεδευσάμενος, ὡρμημένοις εἰς πόλεμον τοὺς στρατιώτας κατεῖχεν. ὅπιθ' εἰκυίμενός τε τ̃ στρατιὰ εἰς κατάπληξιν τοῖς πολεμίοις, & μετανοίας δηθὺς καιρὸν, εἰ περὶ μάχης μεταβάλλοιντο. ἅμα ἢ & περὶς πολιορκίαν τῇ ἐρυμάτων ἐξηρτύετο.

D

Κεφαλ. ϑ.

E ΜΕτάνοιαν μὲν οὖν τ̃ ὄντος ἀσφαλοῦς ὀφθεὶς ὁ στρατὸς πολλοῖς ἐνεργάσατο, κατάπληξιν ἢ πᾶσιν. οἱ γὰρ περὶ τ̃ ἰώσηπον ἐστρατοπεδευκότες, ἀπὸ θεν τ̃ σεπφώρεως ὡς πόλιν μαχεῖν καλεμένην, ἐπεὶ πλησιάζοντα τ̃ πόλεμον ἤκουσαν, ὅσον τε οὔπω τοῖς ῥωμαίοις συμμίξοντας σφίσιν, ἀ μόνον περὶ μάχης, ἀλλὰ ἢ φρὴν ἰδίαν τοῖς ἐχθροῖς, ὀλιγοπίστιαν ἢ φυγὴν. καταλείπει ἢ ὁ ἰώσηπος μετ' ὀλίγων, ἢ καταδὼν ὡς ὕστερον ὀλίγην τοῖς πολεμίοις ἀρκετὴν ἔχει δύναμιν, & ἀπιστοῦντα τὰ φρονήματα τ̃ ἰουδαίων, ἄσμενοί τε αὖ εἰς πίστιν ὁμοῦ χωρεῖν οἱ πλείους ὁπὶ σπουδῆς, ἐδεδίει μὴ ἤδη περὶ παντὸς τ̃ πολέμου. τότε ἢ ὡς πορρωτάτω χωρεῖν ἔδη τ̃ κινδύνων ἔκρινεν. ἀναλαβὼν ἢ τοὺς συμμείναντας εἰς πεδιάδα καταφεύγει. ἀπὸ σπασιανὸς δὲ τῇ πόλει τ̃ γαδαρέων ἐπελθὼν, αἱρεῖ τε ἢ πρώτῃ ἐφόδῳ αὐτῶν, μαχίμῳ πλήθους ἔρημον καταλαβὼν, ἢ παρελθὼν εἴσω, πάντας ἡβῶντας ἀναιρεῖ, μηδεμιᾶς τῇ ῥωμαίων ἡλικίας ἔλεον ποιεμένων, μίσει τε περὶς τὸ ἔθνος, καὶ μνήμῃ δ' ἢ τ̃ κέρσιον αὐτῇ ὠδυνομίας. ἐμπιπράσι δ' ὑ μόνον αὐτῶν τὴν πόλιν, ἀλλὰ & τὰς περιξ κώμας πάσας τε ἢ πολίχνας, ἃς μὲν παντελῶς ἀπολειμμένας, ἔστι ἢ ἃς αὐτοὶ ἐξανδραποδίζόμενοι.

Κεφαλ. ι.

ΟΔὲ ἰώσηπος ἰδὼν περὶς ἀσφάλειαν εἵλετο πόλιν, αὐτὸς ἀνέπλησε δίκης καταφυγών. οἱ ἢ ἀπὸ τ̃ περαίας, ἐπ' αὖ εἰ μὴ περὶς ἅπαν ἀπηγώνιτο τ̃ πόλεμον, ξαπῆ-

ζασωλῶαί ποτε αὐτὸν ᾤοντο. Ϲ κῆ τοῦτό γε, ὑ διημάρτανον αὐτοῦ ὁ Ἰώσηπος. ἐώρα μὲν γὰρ οἱ ῥέψει τὰ Ἰουδαίων πράγματα, κῆ μίαν αὐτῷ ἤδει σωτηρίαν εἰ μεταβάλλοιντο. αὐτὸς ᾗ καίπερ συγγνωσθήσεσθαι δοκῶν ῥωμαίοις πρεσβευτὴς, ὅμως τεθνάναι μᾶλλον εἵλετο πολλάκις, ἢ καταπροέσθαι τὴν πατρίδα, κῆ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ στρατηγίαν ὑβρίσας δυτυχεῖν παρ' οἷς πολεμίοις ἐπέμφθη. γράφει ἓν τοῖς ἐπὶ τέλει τῆς ἱεροσολύμων ἁλώσεως μὴ ἀκριβείας τὰ πρόσωπα, ὡς μήτε ὅπι μεῖζον ἐξαρᾶς τὴν πολεμίων ἰσχὺν, αὖθις εἰς δειλίαν καθίζοιτο, μήτε ἐνδιάτρεχον ἀπαγγείλας, κᾆν μετανοήσαντας ἴσως θεραπεύειν, ἵνα τε ἢ ἀπονδὰς ἁρπάμενοι, ταχέως αὐτιγράψωσιν, ἢ πολεμεῖν εἰγνώκοτες, αἰτήσαιχον πρὸς ῥωμαίους πέμψωσιν αὐτῷ δύναμιν. ὁ μὲν ἓν ταύταις ἔπιστείλας, πέμπει ἀγὰ τάχους ὅπι ἱεροσολύμων τοὺς τὰ χράμματα κομίζοντας. ἐπαπασιανὸς ᾗ ὥρμησε ἐξαρεῖν τὰ ἰωτάπατα, πέπυστο γὰρ εἰς αὐτὴν πλείστους τῶν πολεμίων συμπεφευγέναι, Ϲ ἄλλως ὁρμητήριον ἰσχυρὸν ὄσαν αὐτῷ, πέμπει πεζούς τε κῆ ἱππεῖς τοὺς προεξομαλιοῦντας τὴν ὁδὸν, ὀρεινὴν ὑπάρχουσαν, κῆ πετρώδη, δύσβατόν τε κῆ πεζοῖς, ἱππεῦσι ᾗ ἀμήχανον. οἱ μὲν οὖν τέσσαρσιν ἡμέραις ἐξειργάσαντο, κῆ πλατεῖαν ἐποίησαν τὴν στρατιᾷ λεωφόρον. τῇ πέμπτῃ ᾗ ὁ ἰώσηπος, αὐτὴ ᾗ ἰὼ ἀρτεμισίου μηνὸς εἰκοστὴ πρώτη φθάσει παρελθὼν εἰς τὴν ἰωτάπατα ἐκ τῆς τιβεριάδος, κῆ πεπωκότας τοῖς ἰουδαίοις αἰτήσασθαι τὰ φερόμενα.

A in fugam verſum iri credebant : neque in hoc eos voluntatis eius fallebat opinio. Videbat enim res ludæorum quorſum euaderent: vnámque illos viam ſalutis habere, ſi propoſitum mutauiſſent. Ipſe verò, quamuis adhuc ſibi ſperaret à Romanis veniam tribuendam, mori tamen ſæpe maluiſſet, quàm prodita patria, cum dedecore adminiſtrationis ſibi creditæ, apud illos feliciter agere, contra quos fuerat miſſus. Decreuit igitur Hieroſolymam primatibus, quemadmodum ſeſe res haberent, cum fide perſcribere: ne vel minus extollendo vires hoſtium, timiditatis mox argueretur: vel minus aliquid nunciando, fortaſſe cœpti etiam pœnitentes ad ferociam reuocaret, vtque ſi fœdus eis placeret, citò reſcriberent: aut ſi bellandum eſſet, dignum ei contra Romanos exercitum mitterent. Ille quidem hac epiſtola ſcripta, maturè mittit qui Hieroſolymam literas ferret.

B C D

Κεφάλαιον ια.

CAP. VII. Iotapatæ obſidio.

VEſpaſianus autem Iotapatam excindere cupiens (nam in eam plurimos hoſtium refugiſſe cognouerat, & præterea validiſſimum hoc eorum eſſe receptaculum) præmittit pedites cum equitibus qui montanum iter coæquarent, ſaxis aſperum, ac peditibus quoque difficile, omnino verò equitibus inuium. Et hi quidem quatriduo fecêre quod iuſſum eſt, latámque aperuêre exercitui viam. Quinto autem die, qui menſis Maij vigeſimus & primus erat, prior Ioſephus in Iotapatam ex Tiberiade venit, abiectóſque Iudæorum ſpiritus erigit. Cùm verò tranſitum eius Veſpaſiano quidam tranſfuga nunciaſſet, vtque mox ciuitatem peteret incitaret, veluti cum ea totam Iudæam capere poſſet, ſi Ioſephum ſubiugaſſet: hoc ille nuncio pro maxima felicitate percepto, Dei prouidentia factum ratus, vt qui hoſtium prudentiſſimus videretur, vltro ſe etiam in cuſtodiam traderet voluntariam: ſtatim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, vnáque decadarcham Ebutium, tam manu quàm prudentia virum inſignem, circumuallare ciuitatem iuſſit, ne clàm inde Ioſephus elaberetur. Poſtero autem die cuncta manu comitatus ipſe conſequitur, & poſt meridiem vſque acto itinere, ad Iotapatam peruenit: adductóque in Septentrionalem eius partem exercitu, in quodam tumulo caſtra ponit, diſtante ab oppido ſtadiis ſeptem. Conſulto autem quàm maximè conſpici ab hoſtibus affectabat, vt viſu attoniti turbarentur. quod etiam factum eſt: eóſque tantus continuò ſtupor inuaſit, vt muris egredi nullus audetet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, ciuitatim ſtatim aggredi piguit: ob eam cauſſam duplici acie circumdato oppido, tertium extrinſecus agmen equitum poſuêre, omnes Iudæis exitus obſtruentes. Sed ea res illos in ſalutis deſperatione audaciores effecit. quippe in bello nihil eſt neceſſitate pugnacius. Itaque poſtridie impetu in muros facto, Iudæi primo quidem locis ſuis manentes, Romanis caſtra ante muros habentibus reſiſtebant. poſtea verò quàm Veſpaſianus & ſagittarios & funditores, omnémque iaculatorum multitudinem adhibitam, miſſilibus in eos permiſit vti: atque ipſe cum peditibus

E F G

in aduerſum collem, vnde murus expugnabilis erat, niti cœpit: tunc ciuitati metuens Ioſephus, & cum eo cuncta Iudæorum proſiluit multitudo: omnésque in Romanos pariter irruentes, procul à muris eos deterruêre, multa manu ſimul & audacia patrando facinora. Neque minora tamen patiebantur quàm faciebant. nam quantum ipſos ſalutis deſperatio, tantum pudor incendebat Romanos. & hos quidem peritia cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Denique cùm tota die pugnatum fuiſſet, prælium nox diremit: in quo Romanorum plurimis ſauciatis, tredecim interfecti ſunt: Iudæorum autem cùm ſexcenti eſſent vulnerati, ſeptem & decem ceciderunt. Nihilóque minus, Romanis poſtridie iterum irruentibus occurrunt multóque fortius reſtiterunt: ex eo ſcilicet fiduciam nacti, quòd eos pridie præter ſpem ſuſtinuerant. ſed eos quoque pugnaciores experti ſunt, quòd eorum iracundiam pudor incenderat, vinci credentium, niſi citò viciſſent. Itaque per dies quinque Romanis minimè ab aggreſſione ceſſantibus, etiam Iotapatenorum excurſus agebantur, murique fortius oppugnabantur. Et neque Iudæi vires hoſtium formidabant, neque Romanos difficultas oppidi capiendi laſſabat. Etenim Iotapata paulominus tota rupes eſt, ex aliis quidem partibus vndique vallibus immenſis præceps, vt earum altitudinem oculis deprehendere cupientium aſpectus ante deficiat. Ab vna verò tantùm Boreæ parte aditi poteſt, vbi per tranſuerſum latus deſinentis montis ædificata eſt: quod quidem ipſum muro ciuitatis Ioſephus fuerat amplexus, quo inacceſſa eſſent hoſtibus ſuperiora cacumina. Aliis verò circum montibus tecta, prius quàm in eam perueniretur, à nullo poterat conſpici: Iotapata quidem ſic erat communita. Veſpaſianus autem & cum natura loci ſimul certandum putans, & cum audacia Iudæorum, incipere obſidionem acriter ſtatuit: aduocatiſque rectoribus ſibi ſubditis, de aggreſſu deliberabat. Cúmque aggerem fieri placuiſſet, qua parte murus facilis erat acceſſui, totum ad comparandam materiam miſit exercitum: oppidóque propinquis montibus exciſis, magnáque vi lignorum & lapidum comparata, cratibúſque ad euitanda iacula deſuper miſſa per vallos diſpoſitis, his protecti aggerem conſtruebant. nulla autem noxa vel minima telorum erat, quæ de muro iacerentur. His autem alij tetram ex propinquis tumulis eruentes, ſine intermiſſione ſuppeditabant: cunctíſque trifariam diſtributis, nullus erat otioſus. At Iudæi ſuper eorum tegmina ſaxa ingentia & omne telorum genus curabant immittere, quæ licèt minimè penetrarent: magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Veſpaſianus machinis miſſilium circumpoſitis (erant autem omnes centum ſexaginta) in eos qui ſuper murum aſtarent, iuſſit tela contendi: ſimulque ex catapultis lanceæ percurrebant, ſaxáque tormentis ingentia mittebantur, ignísque & ſagittarum frequentiſſima multitudo, quæ non ſolum murum, ſed etiam totum intra iactum earum ſpatium Iudæis inacceſſū fecêre:

εἰς τὸ προσσαντες αἰώρει καθὸ τ τείχους ἦν δύαλωστον, δύσας ἰώσηπος φὲι τῆ πόλῃ προπδ ᾳ, ϗ συὺ αὐτῷ πᾶν τὸ τ ἰυδαίων πλῆθος. συμπεσόντες ὃ τοὶς ρωμαίοις ἀθρόοι, τῷ μὴ τείχους αἰσχυλαν αὐτοὺς, πολλὰ ὃ ἐπεδείκνυντο χειρῶν ἔργα ϗ τόλμης, ϗ ἐλάσσω γε μὴν ὧν ἐδρων ἀντέπασχον. ὅσον γὸ αὐτοὺς ἡ τ σωτηρίας ἀπόγνωσις, τοσοῦτον τοὺς ρωμαίους αἰδὼς παρεκρύπτ. ϗ τοὺς μὲν ἐμπειρία μᾶ ἀλκῆς, τοὺς ὃ θεάσος ὥπλιζε τῷ θυμῷ στρατηγουμένους. ὡδιαξάμενοι ὃ δι' ὅλης ἡμέρας, νυκτὶ δγαλύνουσ), ξώσαντες μὲ πλείσους ρωμαίων, ξισκαίδεκα ὃ αἰχμότας ἄνδρας. αὐτῷ ὃ ἔπεσον μὲ δέκα ϗ ἑπτὰ, ξαυμαστὴν δι' ἐγλύοντο ἐξακοσίοι. τῇ ὑστεραίᾳ πάλιν προσβάλλουσι τοῖς ρωμαίοις ἀπεξελθόντες, ϗ πολὺ καρτερώτερον ἀντιπαρετάξαντο. θαρραλεώτεροι μὲ ὂν τῷ φθάσαι λόγον ἀντιχεῖν τῇ προτέρᾳ ἡττημένοι, χρώμενοι ὃ ϗ τοῖς ρωμαίοις μαχιμωτέροις. ὑπὸ γὸ αἰδοῦς εἰς ὀργὴν ἐξεκάοντο, τὸ μὴ ταχέως νικᾶν, ἥτταν ἡγούμενοι. ϗ μέχρι πέμπτης ἡμέρας, προσβολαὶ μὲ ἐγίνοντο τῶν ρωμαίων ἀσφαλεῖς, ἐκδρομαὶ ὃ τῶν ἰωταπατηνῶν, τραχυματαί καρτεραί. καὶ ὅτε ἰυδαῖοι τ τῶν πολεμίων ἰσχὺ κατορρώσθουν, ὅτε ρωμαῖοι πρὸς τὸ τ πόλεως δυσάλωτον ἀπέκαμνον.

Κεφάλαιον ιβ.

Ἔστι ὃ ἰωταπάτη πλεὶ ὀλίγου πᾶσα κρημνὸς, ἐκ μὲ τῶν ἄλλων μερῶν πάντοθεν φάραγξιν ἀπείρους ἀπότομος, ὡς τῷ κατιδεῖν πειρωμένων ταῖς ὄψεις προεξαναθενεῖν τ βάθος. ἀπὸ βορέᾳ ὃ προσιτὴ μόνον, καθὸ λήγοντι τῷ ὄρει πλαγίῳ προσέκτισαι. ϗ τοῦτο δι' ὃ ἰώσηπος ἐμπεριειλήφει τειχίζων τὴν πόλιν, ὡς ἀκρωτήλιπτον εἶχε πολεμίοις τ ὑφ' αὐτῆς ἀκρώρειαν. κυκλόθεν ὃ ἄλλοις ὄρεσι καλυπτομένη, πρὶν εἰσαφίκοιτό τις αὐτὴν, παντελῶς ἀόρατος ἦν. εἶχε μὴν οὕτως ὀχυρότητος ἰωταπάτη. ὑεσπασιανὸς ὃ τῇ τε φύσει τῶν χωρίων ϗ τ τόλμαις τ ἰυδαίων ἀντιφιλονεικῶν, ἔγνω καρτερῶς ἅπτεσθαι τ πολιορκίας, ϗ προσκαλεσάμενος τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας, ἐβουλεύετο φὲι τ προσβολῆς, δόξαν ὃ χῶσαι τὸ ἀπρόσιτον τῶν τείχους, ὅτι συλλεγομένην ὕλης ἐκπέμπει πᾶν τὸ στράτευμα. ϗ κοπέντων τ φὲι τ πόλιν ὁρῶν, σωρηδὸν θείσης ὃ ἅμα τοῖς ξύλοις ἀπείρου χερμάδος, οἱ μὲ προὸς ἀλεώραν τ ὑπερθεν ἀφιεμένων βελῶν, γέρρα διατείναντες ὑφ' ἅρπαγμάτων ἔχεν ὑπ' αὐτοῖς, ὑδὲν ἦν μικρὰ βλαπτόμενοι τ ὑπὸ τ τείχους βολῆς. οἱ ὃ τὰς πλησίον ὀθοὺς ἀναπαῶντες, γῆν αὐτοῖς ἀσφαλείπτως προσέφερον, ϗ ζιχῆ διηρημένων, ἀρχὸς ἰῶ ὑδεῖς. οἱ ὃ ἰυδαῖοι πέτρας τε μεγάλας ὑπὸ τ τειχῶν τοῖς σκεπάσμασιν αὐτῶν ἐπηφίεσαν, ϗ πᾶν εἶδος βελῶν. ἰῶ ὃ ϗ μὴ διϊκνουμένων, πολὺς ὢν ὁ ψόφος ϗ φοβερὸς, ἐμπόδιον τοῖς ἐργαζομένοις. οὐεσπασιανὸς ὃ ἐν κύκλῳ τὰς ἀφετηρίας μηχανὰς θέσας, τὰ πάντα ὃ ἦν ἑκατὸν ἑξήκοντα ὄργανα, βάλλειν ἐκέλευσε τοῖς ὑπὸ τ τείχους. ὁμοῦ ὃ οἵτε καταπέλται τὰς λόγχας ἀπερρόιζεν. ϗ βαλαντιαῖοι λίθοι μέγεθος ἐκ τ πετροβόλων ἐβάλλοντο, πῦρ τε ϗ πλῆθος ἀθρόων ὀϊστῶν ἀπαγωρούμενον τὸ τεῖχος ἀνεπίβατον τοῖς ἰυδαίοις ἐποίησεν. ἀλλὰ ϗ ὲντὸς, ὅσης ἐφικνεῖτο χώρας.

multitudo, quæ non ſolum murum, ſed etiam totum intra iactum earum ſpatium Iudæis inacceſſū fecêre:

καὶ τῶν ἀρίστων τοξοτῶν πλῆθος ἀκοντισάντων, καὶ σφενδονῆται πάντες, ἅμα τοῖς μηχανήμασιν ἐβαλλον. οἱ μὴν εἰργόμενοι τῶν καθύπερθεν ἀμυνῶν ἠρέμουν. ἐκχέοντες γὰρ λῃστρικώτερον καὶ λόχους, ὠμότερον τε τῶν ἐργαζομένων τὰς σκέπας, καὶ τοὺς γυμνωμένους ἔπαιον, καὶ καθὸ παρείκοιεν σκεῦνοι, διέρριπτον τὸ χῶμα, καὶ τὰ χαρακώματα σὺν τοῖς γέρροις ἐνεπίμπρασαν, μέχρι σωσεὶς κεσπασιανὸς τὴν διαίρεσιν τῶν ἔργων αἰτίαν εἶναι τῆς βλάβης, τὰ γὰρ ἀφαιρήματα τοῖς ἰουδαίοις παρεσβολὴν παρεῖχε τόπον, ἐνοὶ τὰς σκέπας. καὶ σωαφθείσης ἅμα αὐτοῖς καὶ δυνάμεως, ἀπείρχθησαν αἱ τῶν ἰουδαίων παρασύσεις.

Κεφάλαιον ιγ.

ΗΓειρομένῳ δὲ τὸ χώματος ἤδη, καὶ τῶν ἐπάλξεων ὅσον ἔτι πλησιάζοντος, δεινὸν ἰώσηπος νομίσας εἰ μηδὲν ἀντιμηχανήσαιτο τῇ πόλει σωτήριον, σωαθροίζει τέκτονας, καὶ τὸ τεῖχος ἐκέλευσεν ὑψοῦν. τῶν δὲ ἀδύνατον εἶναι φαμένων οἰκοδομεῖν τοσούτοις βέλεσι βαλλομένους, σκέπην αὐτοῖς ὑπηρεῖ τοιάνδε. δορυφάκτους πήχεως κελεύσας, ἐμπεῖραι τε βύρσας νεοδρόφοις βοῶν, ὡς ἂν δέχοιντο μὲν τοὺς ἀπὸ τῶν πετροβόλων λίθους κολπούμεναι, ῥᾳδιολιθάνοι δὲ ἀπ' αὐτῶν τὰ λοιπὰ βέλη, καὶ τὸ πῦρ ὑπὸ τῆς ἰκμάδος εἴργοιτο, θεραπίσῃσι τῶν τεκτόνων, ἐφ' οἷς ἀσφαλῶς ἐργαζόμενοι, δι' ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς τὸ τεῖχος ἤγειραν, εἰς εἴκοσι πήχεις τὸ ὕψος. καὶ συχνοὺς μὲν πύργους ἐνῳκοδόμησαν αὐτῷ, καρτερόν τε ἐπάλξιν ἐφηρμόσαντο. τοῦτο τοῖς ῥωμαίοις ἐντὸς ἤδη τῆς πόλεως οἰομένοις εἶναι, πολλὴν ἐποίησεν ἀθυμίαν, καὶ θεὸς τὴν ὀπίνοιαν τοῦ ἰωσήπου, καὶ τὸ ἀφύλακτον τῆς πόλεως, κατεπλάγησαν. ἐσπασιανὸς δὲ, καὶ θεὸς τὸ παντόλμον τῶν στρατηγήματος, καὶ θεὸς τὰς τόλμας, παρωξύνετο τῷ ἰωσηπατηνῶν. πάλαι γὰρ ἀναθαρσήσαντες ὅτι τῷ τειχισμῷ, τοῖς ῥωμαίοις ἐπεξέθεον, καὶ καθ' ἡμέραν ἐγίνοντο συμπλοκαὶ, καὶ κατὰ λόχους, ὁπόσοι τε λῃσεικὴ πᾶσα, καὶ τῷ θεοτυχόντων ἁρπαγαὶ, καὶ τῶν ἄλλων ἔργων πυρπολήσεις, ἕως κεσπασιανὸς ἀναπαύσας τὴν στρατιὰν μάχης, διέγνω θεοσκαθεζόμενος ἀπαίρειν τῶν ὀπιτηδείων αἱρεῖν τὴν πόλιν. ἡ γὰρ ἀναγκαζομένους ἔσεσθαι τῶν ἀναγκαίων ἱκετεύειν αὐτὸν, ἢ μέχρι παντὸς ἐπαυθαδισαμένους ἀφαφθαρήσεσθαι λιμῷ, πολύ τε ῥᾴδιον αὐτοῖς ἔξιον χρήσεσθαι καὶ τῷ μάχῃ, εἰ ἀγαλιωτὸν αὖθις ἐκτεθυχωμένους ὑπεξιόντας. φρουρεῖν δὲ πάσας αὐτῷ ἐκέλευσε τὰς ἐξόδους. τοῖς δὲ σίτου μὲν ἓν πλῆθος ἔνδον, καὶ τῶν ἄλλων, πλὴν ἁλὸς ἁπάντων. ἔνδεια δὲ ὕδατος, ὡς ἂν πηγῆς μὲν οὐ θύσης κατὰ τὴν πόλιν, τῶν ὀμβρίων ἀφαιρεμένων τῶν ἐν αὐτῇ. σπάνιον δὲ ἐποτὲ τὸ κλίμα θέρους ὕεται. καὶ κατὰ ταύτην τὴν ὥραν πολιορκουμένων, ἀθυμία δεινὴ θεὸς τὴν τῆς δίψους ὀπίνοιαν ἦν. ἤχαλλόν τε ὡς ἤδη ὀπιλελοιπότος καθάπαν ὕδατος. ὁ δὲ ἰώσηπος τήν τε πόλιν ὁρῶν τῶν ἄλλων ὀπιτηδείων εὔποριν, καὶ τὰ φρονήματα ῥωμαῖα τῶν ἀνδρῶν, ἐκλόμενός τε ῥωμαίοις παρ' ἐλπίδα ἐκτεῖναι τὴν πολιορκίαν, μέχρι τοῦ ποτοῦ αὐτοῖς διένεμεν. οἱ δὲ τὸ ταμιεύεσθαι χαλεπώτερον ἐνδείας ὑπελάμβανον, καὶ τὸ μὴ αὐτεξούσιον αὐτῶν πλέον ἐκίνει τὴν ὄρεξιν, καὶ καθάπερ εἰς ἑκατὸν ἤδη δίψους θεοῆκοντες ἀπέκαμνον. ἀφαιμένων δὲ ὕστερον

Arabum enim ſagittariorum manus, & iaculatores, itémque funditores & omnes machinæ tela iaciebant. Neque tamen his Iudæi prohibiti, ne deſuper propugnarent, quieti erant: ſed excurrendo per cuneos more latronum, tegmina operantium detrahebant, nudatósque fetiebant: & vbi illi ceſſiſſent, aggerem diſſipabant, vallorúmque munimenta cum cratibus igni tradebant: donec Veſpaſianus cognito, huius damni cauſam ex diſtributione operum contigiſſe, quòd interiecta ſpacia Iudæi locum aggrediendi præberent, adunauit tegmina: coniunctíſque pariter viribus obreptiones hoſtium præpedita ſunt. Erecto autem propemodum aggere, paulóque minus æquato propugnaculis, indignum eſſe ratus Ioſephus, nihil contra moliri, quod oppido ſaluti foret, conuocat fabros, murúmque altiùs iubet extolli. Cúmque illi tam multis obſtantibus iaculis minimè ædificare poſſe affirmarent, hanc eis defenſionem excogitauit. Sudibus fixis per eos boum coria recentia extendi præcepit, quæ emiſſos tormentis lapides ſinuata ſuſciperent, quibúſque repulſa tela cætera dilaberentur, & ignis humore langueſceret. híſque ante fabros oppoſitis, illi mutum die noctúque operandó, ad viginti cubitorum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo conſtructis, minísque validiſſimis apratis. Quæ quidem res Romanis iam intra ciuitatem ſe eſſe credentibus, magnum mœrorem comparauit, tam Ioſephi molitione, quàm oppidanorum obſtinatione perterritis.

Cap. VIII. Obſidio Iotapatenorũ à Veſpaſiano, & diligentia Ioſephi: déque Iudæorum excurſione in Romanos.

AT Veſpaſianus & calliditate conſilij, & hoſtium audacia magis irritabatur: qui iam ſumpta ex munitione fiducia, Romanos vltro incurſabant: ínque dies ſingulos prælia cateruatim, & cuiuſque modi latrocinales doli, & eorum quæ caſus obtuliſſet rapinæ, aliorúmque incendia fiebant: donec Veſpaſianus retento milite à pugna, ſtatuit obſidere ciuitatem, vt eam vſui neceſſariorum penuria caperet. Aut enim coactos inopia ſibi ſupplicaturos, aut ſi ad finem vſque in eadem pertinacia durauiſſent, fame conſumendos eius habitatores putabat: multóque faciliores expugnatu fore, ſi poſt interuallum rurſus anxiis incubuiſſet. Itaque omnes exitus eorum aſſeruari præcepit. Illi autem frumenti quidem aliarúmque omnium rerum intus habebant copiam, præter ſalem. aquæ verò penuria eos affligebat: quia neque fons erat intra ciuitatem, & imbre contentis habitatoribus, rara eſt in illo tractu æſtiuis menſibus pluuia. quo tempore obſeſſi etiam hoc vehementius afficiebantur, quod arcendæ ſiti fuerat excogitatum: quódque fieri, velut omnis aqua iam defeciſſet, ægrè ferebant. Ioſephus enim cùm & ciuitatem videret abundare aliis rebus fortéſque animo viros eſſe, quo longiorem Romanis obſidionem faceret, quàm ſperabãt, iam tum potum menſura ciuibus miniſtrabat. illis autem conſeruari aquam penuria grauius eſſe videbatur: ampliorémque cupiditatem mouebat, quòd ius bibendi liberum non haberent: ac velut ad extremam ſitim peruentũ eſſet, labori cedebant. Hoc autem modo affecti,

Romanos latere non poterant, qui ex aduerso colle trans murum in vnum eos confluere locum, & aquæ mensuram accipere prospectabant: quò etiam balistarum peruenientibus telis, plurimos occidebant. Vespasianus quidem non multo pòst, exhaustis puteis, ipsa sibi necessitate traditum iri ciuitatem sperabat. Iosephus autem, vt hanc eius spem frangeret: iussit quàm plurimos per murorum minas immersa vndis atque humida vestimenta suspendere, vt omnes repente aqua perfluerent. ex quo mœror simul Romanis ac timor erat, cùm tantum aquæ viderent eos ludibrio consumere, quos potu indigere credebant. Denique dux belli etiam ipse, quia penuria ciuitatem posse capere desperasset, iterum consilium ad vim atque arma conuertit: Iudæis quoque id maximè cupientibus: quòd nec se nec ciuitatem saluam fore credebant, & priusquam fame, vel siti perirent, mortem bello optabant. Iosephus tamen, præter hoc etiam aliud consilium, quo sibi copia pararetur, per quandam vallem deuiam, propterèque minus curiosè habitam à custodibus, excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes literas ad quos vellet Iudæos extra ciuitatem degentes, ab his omnia vsui necessaria, & quæ in ciuitate defecerant, accipiebat: mandato commeantibus, vt plerunque ad excubias reperèt, terga velleribus tecti: quo si qui eos nocte vidissent, canum similitudine fallerentur. idque factitatum est, donec eius fraudem vigiles persenserunt, vallémque cinxerunt. Itaque tunc Iosephus non diu ciuitatem sustinere posse prospiciens, suámque pariter salutem, si vellet remanere, desperans, cum optimatibus de fuga tractabat. verùm id populus sensit, & circa eum fusus, ne sese negligeret, precabatur, in quo solo recumberent. ipsum enim saluti esse ciuitati manentem, velut omnes eius causa alacri essent animo certaturi. quòd si etiam capiantur, eundem solatio fore. decere autem illum nec inimicos fugere, nec amicos deserere, aut quasi ex nauitempestate oppressa desilire, qui ad eam tranquillo mari venisset. ipsum enim magis demersurum esse ciuitatem, cùm iam nemo audebit hostibus repugnare, si discessisset cui confiderent. Iosephus autem quòd sibi caueret occultans, illorum commodo seexitum parare dicebat. nam intra ciuitatem manendo, neque seruatis grande aliquid se profuturum: & si caperetur, vnà cum his esse frustra periturum, obsidione verò liberatum, extrinsecus maximo eis emolumento fore. maturè enim congregatis ex territorio Galilæis, alio bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturum. nunc autem non videre, quid apud eos residens vtilitatis afferret, nisi quòd Romanos ad obsidionem magis incitaret, vt se caperent magnipendentes: quem si fugisse cognouissent, multum essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit his populum Iosephus, sed hoc circunsistere se magis incendit. denique pueri & senes, itémque mulierculæ cum infantibus flentes ad eius pedes accidebant, eúmque omnes complexi tenebant: & vt fortunæ socius sibi remaneret, cum vlulatibus supplicabant: non inuidia salutis eius

ἀπ' ἐλαίθαιον τοὺς ῥωμαίους. ἀπὸ γὰρ τοῦ κατάντους ὑπῆρχον αὐτοὺς ὑπὸ τὸ τεῖχος ἐφ' ἕνα συῤῥέοντας τόπον, καὶ μεῖζον μένους τὸ ὕδωρ, ἐφ' ὃν καὶ τοῖς ὀξυβελέσιν ἐκκινούμενοι πολλοὺς ἀπέφερον. καὶ ἐπεὶ τοσαῦτα μὲν, ἀπ' εἰς μακρὰν τῆς ἐκδοχείων κενωθέντων, ἤλπιζεν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης αὐτοῖς παραδοθήσεσθαι τὴν πόλιν. ὁ δὲ ἰώσηπος κλάσας μὲν τὴν ἐλπίδα ταύτην αὐτῶν θεραπεύμενος, ἐμβρέξας κελεύει πλείους τὰ ἱμάτια, καὶ καταπρεμάσαι θεὶς τὰς ἐπάλξεις, ὡς τὸ θεῤῥεῖν πᾶν ὀξαπίνης τὸ τεῖχος. θεὸς τοῦτο ἀθυμία τῆς ῥωμαίων, καὶ κατάπληξις ἦν, θεασαμένων εἰς χλεύην τοσοῦτον θαναλίσκοντας ὕδατος, ὃς ὑδὲ ποτὸν ἔχειν ὑπελάμβανον. ὡς τε τὸν στρατηγὸν ἀπογνόντα τὴν δι' ἐνδείας ἅλωσιν, ζητεῖν πάλιν θεὸς ὅπλα καὶ βίαν. ὁ δὴ τοῖς ἰουδαίοις δι' ὑπερθυμίας ἦν. ἀπεγνωκότες γὰρ ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν, θεὸ λιμοῦ καὶ δίψης τὸν πολέμῳ θάνατον ᾑροῦντο. ὁ μέντοι γε ἰώσηπος θεὸς τῷδε τῷ στρατηγήματι καὶ ἕτερον ἐνενόησεν εἰς θεωρίαν αὐτῶν. δι' τινος χαράδρας δυσβάτου, καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο ὑπὸ τῶν φυλάκων ἀμελουμένης καὶ τὰ θεὸς δύσιν μέρη τοῦ φάραγγος ἐκπέμπων τινὰς, γράμματα θεὸς οὓς ἐβούλετο τῶν ἔξω ἰουδαίων διεπέμψατο, καὶ παρ' αὐτῶν ἐλάμβανε, παντός τε ὀπτηδείου τῶν ὁπλελοιπότων αὐτὰ τὴν πόλιν ἐμπόρησεν, ἕρωεν τὰ πολλὰ θεὰ τὰς φυλακὰς καλύσας τοῖς εἰσιοῦσι, καὶ τὰ νῶτα καλύπτειν ναέσιν, ὡς εἰ μὴ κατίδοι τὶς αὐτοὺς νύκτωρ, φαντασίαν παρέχοιεν κυνῶν. μέχρι σωαθόμενοι τὸν ὀπίσω οἱ φρουροὶ θεῖχεσι τὴν χαράδραν.

Κεφάλαιον ιδ'.

Καὶ τότε ἰώσηπος μὲν τὴν πόλιν ἀπ' εἰς μακρὰν αἰθέξειν ὁρῶν, ἐν ὀπόρῳ ἦ τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν ἀθόμενος, θρασμὸν ἅμα τοῖς δυνατοῖς ἐβούλετο. συναθόμενον ἦ τὸ πλῆθος μὴ θεκχυθὲν αὐτὸν, καταπεβόλων, μὴ σφᾶς θεῖσθεῖν ἐπ' αὐτῷ μόνῳ κειμένους. ἐν γὰρ τῇ πόλει καὶ σωτηρίας μέσων ἐλπὶς, καὶ θαμένοις αὐτὸ, παντὸς ἀγωνισομένοις δι' αὐτὸν θεθύμως. κἂν ἁλῶσι ἦ, θαμυδία. θρέπειν ἦ αὐτῷ μήτε φεύγειν τοὺς ἐχθροὺς, μήτε ἐγκαταλείπειν τοὺς φίλους, μηδὲ ὑποπτᾶν ὥσπερ χειμαζομένης νεὼς, εἰς ἣν ἐν γαλήνῃ παρῆλθεν. ὑπιβαπίσειν γὰρ αὐτὸν τὴν πόλιν, μηδενὸς ἐπιβλαμβάτου τοῖς πολεμίοις αἰθίσασθαι, δι' ὃν αἰαθαῤῥοῖεν οἰχομένου. ὁ δὲ ἰώσηπος, τὸ καθ' αὑτὸν ἀσφαλὲς ὑποστελλόμενος, ὑπὲρ αὐτῶν ἔφασκε ποιεῖσθαι τὴν ἔξοδον. μέντοι γὰρ ὅτ' αὖ ὠφελῆσαί τι μέγα σωζομένους, κἂν ἀλίσκωνται, συναπολέσθαι θεικὸς. ἐκδὺς ἦ τὴν πολιορκίας ἔξωθεν, ὠφελήσειν αὐτοὺς μέγιστα. τύς τε γὰρ ἐκ τῆς χώρας γαλιλαίους σωαθροίσειν ἢ τάχος, καὶ ῥωμαίοις ἑτέρῳ πολέμῳ τὴν πόλεως αὐτῆς αἰτιθεῖσθαι πάσειν. ἐχ ὁρᾶν ἦ τι θαλαθεζόμενος αὐτοῖς χρήσιμος εἶη νυῦ, πλὴν ἢ ῥωμαίους παροξύνων μᾶλλον ὅτι τὴν πολιορκίαν, ὡς θεπλείστου ποιεῖσθαι λαβεῖν αὐτόν. εἰ ἦ ἐκδραπὰς πύθοιντο, πολὺ τὴν ὅτι τὴν πόλιν ὁρμῆς αἰήσειν. καὶ ἐπειθέ τε αὐτοὺς, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξέκαυσε τὸ πλῆθος αὐτῷ θεικέναι. παῖδες γὰρ καὶ γέροντες, καὶ γύναια μετ' νηπίων ὀδυρόμενα θεπίπτον αὐτῷ, καὶ τοῖς ποσὶν ἐμπλεκόμενοι πάντες εἶχοντο, καὶ μετ' κοινωνὸν κοινωνὸν σῴζειν τύχης μέσην ἱκέτευον, καὶ φθόνῳ τῆς ἐκείνου σωτηρίας,

ἔμοιγε

ἔμοιγε δοκεῖν, ἀλλ' ἐλπίδι τ̃ αὐτ̃ῷ. ὑδὲν γὰρ ἠξίουν πείσεσθαι δεινὸν, ἰωσήπου μὴ λόγοντος. ὁ δ' ἢ πειθομένῳ ἱκετηρίαν ταῦτα νομίσας, βιαζομένῳ δ' ἄρχειν, πολὺ μ' αὖτε τ̃ εἰς τὸν ἀπόλειψιν ὁρμῆς καὶ ὁ τ̃ῷ ὀδυρομένων ἔκλασεν οἶκτος, μένειν τε ἔγνω, & τ̃ κοινὸν τῆς πόλεως ὑπόστασιν ὁπλισάμενος, νεῶ καιρὸς εἰπὼν ἄρχεσθαι μάχης, ὅτε ἐλπὶς ἦν ἔτι σωτηρίας, καλὸν δ' ὄκλασαι ἀνταλλαξάμενον τὸ βίᾳ, & δράσαντα τι γλυκὺ εἰς μνήμην ὀψιγόνων παίδων, ἐπ' ἔργα ζέπτη). & προελθὼν μ̃ τ̃ῷ μαχιμωτάτων, διεκόσμησε τε τοὺς φεύγοντας, καὶ μάχῃ τὸ στρατοπέδου τ̃ῷ ῥωμαίων κατέσχε. καὶ τὰς μὲν ὅπη τ̃ῷ χωμάτων διέρρεις, αἷς ὑπεσκήνουν, διέσπα. τοῖς δ' ἔργοις ἐνέβαλε πῦρ. τ̃ῇ θ' ἑξῆς ὁμοίως, καὶ τ̃ῇ ζέτῃ, καὶ ὅπη συχνὰς ἡμέρας καὶ νύκτας, πολεμῶν ἐκαμνεν. ἐσπασιανὸς δ' τ̃ῷ τε ῥωμαίων κακοπαθούντ̃ ἐπιδρομὰς, ζέπτεσθαί τε γὰρ ὑπὸ ἰουδαίων ἠδοῦντο, καὶ ζαπέντων ὀπιδιώκειν ἔφοβοῦντο τ̃ῷ ὅπλων ἦσαν ἔρημοι εἰς, οἵ τε ἰουδαῖοι πρὶν τι παθεῖν ἀεὶ δρῶντες, ἀνέφυγον εἰς τ̃ πόλιν, τοῖς μὲν ὁπλίταις τὰς ὁρμὰς αὐτ̃ῷ ἐκκλίνειν ἐκέλευσε, & μὴ συμπλέκεσθαι θανατῶσιν ἀνθρώποις. ἀδὲν γὰρ ἀλκιμώτερον εἶ) τ̃ ἀπογνώσεως. φεισβίννιος δ' αὐτοῖς τὰς ὁρμὰς, σκοπῶν ὑποφυμένας, ὥσπερ ὕλης τὸ πῦρ. φεσσήκειν γε μὲν καὶ ῥωμαίοις μ̃ ἀσφαλείας, & τὸ νικᾶν, ὡς ἂν ἐξ ἀνάγκης πολεμῶσιν, ἀλλ' ἑκόντες. τοῖς δ' τ̃ῷ ἀράβων τοξόταις, καὶ ζοῖς ἀπὸ συρίας σφενδονηταῖς, καὶ λιθοβόλοις, τὰ πολλὰ τοὺς ἰουδαίους ἀνέσελλεν. ἠρέμει δ' ὑδὲ τ̃ῷ ἀφετηρίων ὀργάνων τὸ πλῆθος. οἱ δ' ζύτοις μ̃ εἶκον κακέμενοι, τ̃ δ' πόρρω βαλλομένων ἐνδοτέρω γινόμενοι, φεσσέκειντο τοῖς ῥωμαίοις χαλεποὶ, & ψυχῆς καὶ στόματος ἀφειδοῦντες, ἐμάχοντο ἐκ διαδοχῆς ἑκάτεροι τὸ κεκμηκὸς αὐτ̃ῷ ἀναλαμβάνοντες.

quantum ego arbitror, sed proprio spe. nihil enim se mali, remanente Ioseph o, existimabant, esse passuros. Ille autem siquidem paruisset, hæc preces esse ratus: custodiam verò, si per vim cogeretur (multum enim proposito discessus etiam querelarum misericordia fregerat) remanere statuit. communíque desperatione ciuitatis armatus, & nunc tempus esse dicens pugnam incipere, cùm spes nulla salutis est: pulchrúmque vitam paciscí pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriam posteritatis occúmbere: ad opera sese conuertit. Cum pugnacissimis ergo egressus, disiectis custodibus, vsque ad Romanorum castra excurrebat: & nunc pelles aggeribus impositas, sub quibus tendebant, discerpere: nunc operibus ignem immittere. posteróque die similiter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non defatigabatur. Sed Vespasianus Romanos his excursibus malè affectos aspiciens (nam & terga dare Iudæis pudebat, & fugientes insequi armorum pondere tardabantur: cùm Iudæi semper aliquid agentes, priusquam paterentur, in ciuitatem refugerent) armatis imperat, vt eorum impetum declinarent, néve cum hominibus mortis auidis manum conferrent. Nihil esse fortius desperatis. Restingui autem illorum impetus, si proposito frustrentur, quasi flammam si materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cautiùs quærere victoriam, augendæ possessionis causa non ex necessitate pugnantes. Per sagittarios autem Arabum & Syriæ & funditores, pérque saxa tormentis emissa plerunq; repellebat Iudæos. nulla enim telorum machina quiescebat. Illi autem his quidem malè accepti cedebant: verùm eminus missa intra iactum subeuntes, sæuiùs Romanis instabant: cùm neque corpori, neque animæ parcerent: sed per vicem vtrinque pugnarent, suorum quisque laborantibus subuenientes.

Κεφάλαιον ιέ.

CAP. IX. De oppugnatione Vespasiani contra Iotapatam. arietè & aliis tormentis bellicis.

Ὁ δὲ οὐεσπασιανὸς ἡγούμενος τ̃ῷ μήκει τ̃ῆ χρόνου & τ̃ῆς ἐκδρομῆς αὐτοπολιορκεῖσθαι, τ̃ χωμάτων ἤδη τοῖς χείλεσι προσαζόντων, προσάγειν ἔγνω τ̃ κριόν. ὁ δ' ἐστὶν ὑπερμεγέθης δοκὸς, ἴσῳ νηὸς ὡδαπλήσιος. ἐξάμου) δ' παχεῖ σιδήρῳ κατ' ἄκρον εἰς κριὸς προσωμοιωμένος, ἀφ' οὗ καλεῖται, τετυπωμένῳ. κατηώρηται δ' κάλοις μέσος, ὥσπερ ἀπὸ πλάστιγγος ἑτέρας δοκῷ, σχοινοῖς ἑκατέρωθεν ἑξαίοις ἐσπεπλεγμένης. ἀνωθούμενος δ' ὑπὸ πλήθους ἀνδρῶν εἰς τὸ κατόπιν, τ̃ αὐτ̃ῷ ἀθρόως πάλιν εἰς τοὔμπροσθεν ἐμβεισάντων, τύπτει τὰ τείχη τ̃ῷ προανέχοντι σιδήρῳ. καὶ οὐδεὶς ἔτι κρατερὸς πύργος ἢ προβόλου πλατὺς, ὃς & τὰς ῥώτας πληγὰς, ἐνέγκαι κατισχύσει τ̃ ὄμμονῆς. ὅπη ταύτῃ προεῖχεν ὁ στρατὸς τ̃ῷ ῥωμαίων μετέβαινε, βίᾳ τ̃ῇ πόλιν ἑλεῖν σπεύδων, ὡς τ προσπαθέζεσθαι βλαβερὸν ἦν, ἰουδαίων ἠρεμούντων. οἱ μὲν οὖν τοῖς τε καταπέλτας, & τὰ λοιπὰ τ̃ ἀφετηρίων, ὡς ἔξικνοῖτο τ̃ ὅπῃ τ̃ τείχους κωλύειν πειρωμένων, ἔγγιον προσαγόντες ἔβαλλον. ὁμοίως δὲ σωμήγιζον οἱ ζύται & σφενδονηταί. ἀλλ' ὁ ταῦτα μηδενὸς τ̃ῷ προβόλων ὅπιθεν ὄντας, προσῆγον ἕτεροι τὸν κριὸν, χέρροις διειλημένοι, καὶ καθύπερθε πεφραγμένοι δέρρεσι, πρός τε αὐτ̃ῷ καὶ τὸ μηχανήματος ἀσφάλειαν.

IGitur Vespasianus vltro se existimans longitudine temporis, hostiúmque incursibus obsideri, cùm prope iam muris aggeres æquarentur, arietem admouere decreuit. Est autem aries, immensa materia, malo nauis assimilis: cuius summum graui ferro solidatum est, in arietis effigiem fabricato, vnde etiam nomen accepit. dependet autem funibus medius ex trabe alia, velut ex trutina, palis vtrinque fultus, bene fundatis. retrorsum autem magna virorum multitudine repulsus, iisdémque simul rursus impellentibus missus, in fronte prominente ferro mœnia percutit: nec est vlla tam valida turris, aut murorum ambitus adeò latus, vt etsi priores ictus fortiter sustinuerit, assiduos vincat. Ad huius periculum rei duci Romano transire placuit vi capere oppidum properanti: quoniam pernicioſa videbatur obsidio, Iudæis minimè quiescentibus. Itaque Romani quidem balistis cæterísque missilium machinis, vt facilius ferirentur qui de muris obstare tentassent propius adhibitis vtebantur: neque sagittarij aut funditores longius aberant. cùm verò ea causa muros nemo auderet ascendere, ipsi arietem applicant cratibus desuper itémque pellibus septum, tam pro sui defensione quàm machinæ.

Et primo quidem impetu mœnia concussa A
sunt: clamórque oppidanorum, velut iam capti essent, maximus factus est. Ioseph⁹ autem eundem locum sæpe feriti, neque multo post murum disturbatum iri prospiciens, quo commento vim machinæ paulatim falleret excogitauit. Saccos enim paleis confertos, quà semper impetum arietis ferri viderent, demitti iussit ex muro: vt eo modo secundi ictus errarent, aut etiam excepta vulnera laxitas frustraretur. Quæ quidem res multum Romanis moræ attulit. nam quocunque hi machinam conuertissent, contrà illi qui super murum stabant, paleatum traducentes saccos, ictibus supponebant, nihilque murus repercussione lædebatur, donec etiam Romani aduersus hoc aliud machinati sunt: proceris enim contis expeditis, in his summis falces quibus saccos abscinderent alligarunt. Cùm autem hoc modo efficax esset opus arietis, ac murus (qui recens ædificatus erat) ictibus cederet, quod reliquum erat, Ioseph⁹ ciúsque socij ad ignis auxilium se contulerunt: accensúmque totum quod aridæ fuit materiæ, tribus ex locis pariter inflammarunt, vnáque machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremarunt. Illi verò non sine malo subueniebant, audacia simul eorum territi, & ne adiumento essent, flammis proruentibus impediti: quæ aridum nactæ fomitem, & præterea bitumen ac picem, necnon etiam sulfur, opinione citius volitabant: operáque Romanorum multo labore curata, vnius horæ spatio pessum dederunt. Hic etiam vir quidam Iudæus, prædicatione ac memoria dignus inuentus est, Sammæi filius Eleazarus, cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim saxum ingens altè sublatum, tanta vi super arietem ex muro demisit, vt machinæ caput abrumperet, idque ex mediis hostibus saltu ad eos delatus auferret, E
nullóque metu reportaret ad murum. Postremò tanquam signum quò tela mitterent, hostibus propositus, nudo corpore quinque sagittarum vulneribus fixus est: eatúmque nulla respecta, vbi murum ascendit, vnde iam videri ab omnibus poterat, sua audacia ibi constitit, contractúque dolore plagarum cum ariete decidit. Post hunc fortissimi extiterunt duo fratres Neritas & Philippus de vico Ruma Galilæi Qui cùm super milites decimæ F
legionis prosiliissent, tanto impetu víque irruerunt, vt & aciem Romanorum perrumperent, quíque aduersum ierant, omnes in fugam verterent. Præter hos Ioseph⁹ quoque & cætera multitudo, raptis ignibus, machinas & refugia, cum operibus quintæ itémque decimæ, eius quæ terga dederat legionis, incendunt. Cæteri autem qui mox consecuti sunt, & instrumenta & omne genus materiæ G
obruerunt. Rursus autem Romani sub vesperam, erectum arietem ad eam muri partem, quæ pridem quassata fuerat, appulêre: ibíque propugnatorum quidam Vespasiani plantam sagitta percussam leuiter vulnerat, quia vis teli spatio defecisset. Maximam tunc id Romanis perturbationem fecit. his enim, qui propè aderant viso sanguine perterritis, per omnẽ fama cucurrit exercitum: relictáque obsidione, plerique cum stupore atque formidine ad ducem belli

Κεφαλ. ις.

ΕΝθα κ᾽ ἀνὴρ τὶς ἐξεφάνη ἰουδαῖος, λόγε κ᾽ μνήμης ἄξιος. σαμαίε μὲν παῖς ἦν, ἐλεάζαρος δ᾽ ἐπαλεῖτο. σαὰβ δ᾽ πάρεις αὐτῷ γαλιλαίας ἐκ βερμεληθ πέτρας ἀφάμενος, ἀφῆκεν ὑπὸ τὸ τεῖχος ὅτι τ᾽ ἐλέπολιν, μὴ τοσαύτης βίας, ὡς τε ὑπορρᾴξαι τὴν κεφαλὴν τ᾽ μηχανήματος, ἢν κ᾽ καταπηδήσας, ἐκ μέσων αἴρει τ᾽ πολεμίων, κ᾽ μὴ πολλῆς ἀδείας ὅτι τὸ τεῖχος ἔφερε. σκοπὸς δ᾽ πᾶσι τοῖς ἐκθεοῖς γυμνός, & γυμνῷ τῷ σώματι τὰς πληγὰς δεξάμενος, πέντε μὲ διαπείρει βέλεσι, πρὸς ἑδὲν δ᾽ τούτων ὑπεσταφεὶς, ὅτε τὸ τεῖχος ἀνέβη, κ᾽ θρόος πᾶσι δ᾽ ὑπολμίας ἔσχ᾽, τότε ἰλυαπούμενος ὑπὸ τ᾽ ξαυμάστων μὴ τῷ κείῳ κατέπεσεν. ἄρισοι μὴ τοῦτον ἐφάνησαν ἀδελφοὶ δύο νεῖρας κ᾽ φίλιππος, ὑπὸ ῥεμᾶς κώμης, γαλιλαῖοι κ᾽ αὐτοί. πρεπηδῶσι μὲ εἰς τοὺς ὑπὸ τ᾽ δεκάτε τάγματος, ὅτε δ᾽ ῥοίζω κ᾽ βίᾳ τοῖς ῥωμαίοις συνέπεσον, ὡς διαῤῥῆξαί τε τὰς τάξις, κ᾽ ξέτραπθ᾽ καθ᾽ οὓς αὖ ἐφορμήσαν ἅπαντας. μὴ τούτους, ὅτε ἰώσηπος, & τὸ λοιπὸν πλῆθος ἀράμενοι πάλιν πῦρ, τὰ μηχανήματα κ᾽ τὰς ὑποδύσεις ἅμα τοῖς ἔργοις ὑφῆψαν, τότε πέμπτε & τ᾽ δεκάτε ξαπίτους τάγματος, οἱ λοιποὶ φθάσαντες, & τὰ ὄργανα & πᾶσαν ὕλην κατέχωσαν. πρεὶ δ᾽ δείλιν ἀναστήσαντες, πρεσῆγον τὸν κριὸν πάλιν, ἢ πρεσαπονήπει τυπτόμενον τὸ τεῖχος. ἔνθα τις τῶν ἀμυνομένων ἐπ᾽ αὐτῶ, βάλλει τὸν ἐσπασιανὸν βέλει κ᾽ τὸν ταρσὸν τ᾽ ποδὸς, κ᾽ τιτρώσκει μᾶλλ᾽ ὑπολαίου πρεσελύσαντος τὸ ἐληθὲν τῶ ἀγκήματος, μέγιστον δ᾽ θόρυβον ἐνεποίησε τοῖς ῥωμαίοις. πρὸς γὰρ τὸ αἷμα ταραχθέντων τῶν πλησίον, φήμη δ᾽ πάντας ἐμπίπλει ὅτι τῇ πληγῇ τῶ στρατηγοῦ, κ᾽ τῆς πολιορκίας οἱ πολέμιοι ἀφέμενοι, μετ᾽ ἐκπλήξεως κ᾽ δέους ὅτι τὸν στρατηγὸν

συνε-

συνίθεον. ὁ δὲ πάντων τῶν δείσας τὸν περὶ τοῦ πατρὸς A
παρὼν, ὡς τὸ πλῆθος καὶ τὴν περὶ τὸν ἡγούμενον δύνοιαν, καὶ
τὴν τοῦ παιδὸς ἀγωνίαν συγχυθῆναι. ῥᾷστα μὲν οὖν τόν τε
υἱὸν ὁ πατὴρ ἐλύσατο, καὶ τὸ στρατιὰν ἔπαυσε τὸν θορύβον. τὸ
δὲ ἀλγηδόνων ἐπάνω γενόμενος, καὶ πᾶσι τοῖς ἐπομένοις
αὐτὸν ὀφθῆναι παρασκάσας, χαλεπώτερον Ἰουδαίοις ἐπήγειρε τὸν πόλεμον. ἕκαστος γὰρ ὡς τιμωρὸς τοῦ
στρατηγοῦ προκινδυνεύειν ἤθελε, καὶ βοῇ σφᾶς κελεύοντες
ἀλλήλοις δηλοῦν τὸ τεῖχος ὥρμων. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰώσηπον, B
καθάπερ ἐπ' ἀλλήλοις πίπτοντες ὑπὸ τῆς καταπελτικῶν καὶ τῶν πετροβόλων, ὅμως οὐκ ἀπεῤῥίπτοντο τοῦ τείχους, ἀλλὰ πυρὶ καὶ σιδήρῳ καὶ πέτραις τοὺς ὑπὸ τὰ ἱέρρα τοῦ κοίλου δηλοβεβοηθοντας ἐβαλλον. καὶ λοιπὸν μὲν οὐδὲν ἦν μικρὸν, αὐτοὶ δ' ἀσφαλείᾳ ἐπίπλουν, ὑπὸ μὴ βλεπομένων καθορώμενοι. αὐτοί τε γὰρ ὑπὸ τῶν σφετέρας περιλαμπόμενοι φλογὸς, σκοποὶ ἦσαν τοῖς πολεμίοις δυσώοπτος, ὥσπερ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ τῶν ὀργάνων πόρρωθεν C
μὴ βλεπομένων δυσφύλακτον ἦν τὸ βλεπόμενον. ἥτε οὖν τῶν ὀξυβελῶν, καὶ καταπελτῶν βία πολλοὺς ἅμα διήλαυνε, καὶ τῶν ὑπὸ τῶν μηχανῆς ἀφιεμένων πέτρων ὁ ῥοῖζος ἐπάλξεις τε ἀνέστρεφε, καὶ γωνίας ἀπέθρυπτε πύργων. ἀνδρῶν μὲν γὰρ οὐκ ἦν ἔτι ἰσχυρὸν σῖφος, ὃ μὴ μέχρις ἐσχάτης στρώννυται φάλαγγος, βίᾳ τε καὶ μεγέθει τοῦ λίθου. μάθοι δ' ἄν τις τὴν τοῦ μηχανήματος ἀλκὴν, ἐκ τῶν ὅσα τῆσδε τῆς νυκτὸς γενομένων. D

Κεφάλαιον ιζ.

Πληγεὶς γάρ τις ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Ἰώσηπον ἐσώτατον ἀνὰ τὸ τεῖχος, ἀπαρράσσει τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τῆς πέτρας, καὶ τὸ κρανίον ὑπὸ ξίων ἐσφενδονήθη σταδίων, γυναικός τε μετ' ἡμέραν ἐγκύμονος πλησίον τῆς ἀσφαλοῦς, ἀφῆκεν ὁ νεὼν ἐκ οἰκίας, ἐξέσφαλεν ἐφ' ἡμισάδιον τὸ βρέφος. τοσαύτη μὲν τοῦ λίθου βία. τῶν δ' ὀργάνων, φοβερώτερος ὁ ῥοῖζος. τῶν μὲν βαλλομένων, μὲν ὁ φόβος. E
ἐπάλληλοι δ' ἐκτύποιεν οἱ νεκροὶ καὶ τὸ τείχους ῥιπτόμενοι, ἡ δ' ἔσω μὲν ἔνδοθεν κραυγὴ γυναικῶν ἠγείρετο. συνήχουν δ' ἔξωθεν οἰμωγαὶ φονευομένων, αὖτι δ' ἐῤῥεῖτο πᾶς ὁ τοῦ μάχης βόλος, καὶ προσβατὸν ὑπὸ πωμάτων τὸ τεῖχος ἐγίνετο. φοβερώτερον δ' ἐποίουν τὸν βολὴν τοῦ ληχθέντα τὰ ὄρη, καὶ οὐδὲν ἐκ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς, ἔτε εἰς ἀκοῆς, ἔτε εἰς ὄψεως κατάπληξιν ἀπελείφθη. πλεῖστοι μὲν γε τῶν ὑπὸ τῆς ἰωτατῶν ἀγωνιζόμενοι γενναίως ἔπεσον. πλεῖστοι δ' ἐγγύονο F
ξαυμαπίαι, καὶ μόλις περὶ ἑωθινὸν φυλακὴν, ἐνέδωσε τοῖς μηχανήμασι τὸ τεῖχος ἀσφαλείᾳ τυπτόμενον. οἱ δὲ φρεξάμενοι τοῖς σώμασι, καὶ τοῖς ὅπλοις, τὸ καταῤῥιφὲν αὐτοχώρωσαν φρὶν βληθῆναι τὰς ὑπηβατηρίους ὑπὸ τῶν ῥωμαίων μηχανάς.

Κεφάλαιον ιη.

Ὑπὸ δὲ τοῦ ἕω Οὐεσπασιανὸς ὑπὲρ τὸν κατάληψιν τῆς πόλεως σπεύδων τὸ στρατιὰν, ὀλίγον ὑπὸ τῆς νυκτερινῆς πόνου ἀναπαύσας. ἐκέλευσε δὲ ὑπὸ τῶν καταῤῥιφθέντων προεμπεσεῖν τοὺς εἰργοντας, τοὺς μὲν γυμνοὺς τοὺς ἱππέων ὑποβήσας τὸ ἵππων, ἔρυκε διέταξε καὶ τὰ πεπτωκότα τοῦ τείχους, παντόθεν πεφραγμένους τοῖς ὅπλοις, καὶ τοὺς κοντοὺς προβεβλημένους, ὡς ὁπότε ταῖς ὑπηβατηρίοις βάλλοιεν μηχαναῖς, κατάρχοιντο τῆς εἰσόδου. κατόπιν δὲ αὐτοῖς ἔταξε τὸ πεζὸν τὸ ἀκμαιότατον. τὸ δὲ λοιπὸν ἱππικὸν, ἀπεπαρεξέτεινε τοῖς τείχεσι

concurrebant: & ante omnes Titus aderat metuens patri. Vnde contigit, vt & benevolentia circa rectorem, & filij trepidatio confunderet multitudinem. facilè tamen pater & timore filium, & perturbatione liberauit exercitum. superato enim dolore vulneris, & ab omnibus, qui sui causa pertimuerunt conspici studens, bellum in Iudæos fæuius incitauit. nam velut victor quisque imperatoris omne periculum adire cupiebat: & clamore alius alium adhortantes, murum petebant. Iosephus autem cum suis, licèt assiduis balistarum itémque tormentorum ictibus caderent, nequaquam tamen deterrebantur à muro: sed flammis & ferro & saxis eos appetebant, qui arietem protecti cratibus impellerent. Nihil autem, aut parum proficiebant, cùm sine intermissione procumberent in conspectu hostium positi, quos ipsi contra videre non possent. nam & suis ignibus colluebant, tanquam si dies esset, & certum erant hostibus signum quò tela dirigerent: machinisque procul non apparentibus, missilia cauere non poterant. Ergo propterea tam catapultarum quàm iaculorum vi simul multi transfigebantur: missáque machinis saxa & murorum minas auferebant, & frangebant angulos turrium. virorum autem nulli tam fortiter constipati erant, vt non vsque ad extremam aciem saxi magnitudine ac violentia sternerentur. Sciet autem aliquis, huius machinæ vis quantum valeat, ex his quæ illa nocte contigerunt. in muro cuidam ex circunstantibus Iosepho, saxo percusso caput auulsum est, eiúsque ad tertium stadium veluti funda excussa caluaria. Interdiu quoque prægnantis fœminæ transiecto vtero, ad dimidium stadium infans abactus est: tanta tormento vis fuit. Ergo machinis terribilior erat impetus, & missilium strepitus. Crebri autem mortui, cùm per muros deiicerentur, sonabant. & acerbissimus quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinsecus autem occumbentium gemitus concrepabant: totúsque ambitus muri, ad quem pugnabatur, sanguine confluebat: iámque ascendi poterat congestione cadauerum. montes autem resonantes, multo amplius horrorem augebant: nec quicquam illi nocti defuit, quod vel auribus vel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam sauciati sunt, & tamen vix circa matutinas vigilias murus assiduis machinarum ictibus cessit. Túmque illi quidem corporibus atque armis eam partem, quæ deiecta fuerat, priusquam Romani pontes apponerent, munierunt.

Cap. X. De iterata impugnatione Iotapatenorum.

MAnè autem Vespasianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paulum recreatum. Idémque cupiens de conuulsa muri parte alios propugnatores depellere, equitū quidé fortissimos equis depositos trifariā collocat: vt tecti armis dirutum latus vndique obsiderent, contósque prætenderent: & cùm pontes admoueri cœpissent, ipsi priores introirent. Post illos autem pedites validissimos ordinauit. Reliquam verò equitum multitudinem secūdum muri spatium

per montana loca distendit, ne quis fugiens A excidium ciuitatis lateret. Deinde qui hos sequerentur constituit sagittarios, paratas sagittas habere iussos: fanditores quoque similiter, & appositos machinis. Aliis autem integris muri partibus scalas applicare præcepit, vt qui hos prohibere tentassent, deiectæ partis defensionem relinquerent: cæteríque omnibus simul telis oppressi, violentiæ irrumpentium cederent. Iosephus autem hoc consilio cognito, per murum integrum labore fa- B tigatos itemque senes disposuit, quasi lædi non possent: in parte verò collapsa validum & potentissimum quémque. senósque ante omnes vitos, in quibus & ipse fuit, ad pericula subeunda sortitus est: hísque præcepit, vt agminum vlulatibus ne metu quaterentur, aures obstruerent: contra sagittarum verò multitudinem communiti protegerentur desuper scutis: paulatimque recederent, donec sagittarij pharetras exinanirent. Si verò pontes à Ro- C manis apponerentur, ipsos prosilire mandauit: atque hostibus persuasit per sua instrumenta resistere: vnumquemque verò ita certare debere, non quasi conseruandam tueretur, sed quasi perditam iam patriam vindicaret: atque oculis suis proponere mactari senes ac liberos, coniugésque suas propemodum ab hostibus capi: vímque futuræ cladis iam nunc collectam in autores eius effundere. ita quidem in D vtroque disposuit. Ciuitatis autem vulgus imbelle, mulieres ac pueri, postquam oppidum triplici acie vidêre circundatum (nullus enim ad pugnam translatus fuerat à custodiis) strictísque gladiis ad partem muri deiectam hostes instare, armísque montana loca omnia desuper collucere, atque Arabum quendam sagittariis tela suggerere, tunc extremo vlulatu quasi capta vrbe consonuerunt, non vt impendere mala, sed vt adesse iam crederes: E Quare Iosephus mulieres, ne misericordia suorum animos effœminarent, intra domos cum interminatione concludit, silere iussas: ipse verò ad partem muri, quæ sibi obtigerat transiuit. & scalas quidem applicantibus animum non intendit, sed tantùm speculabatur impetum sagittarum. Simul autem ac tubicines vniuersarum legionum consonuerunt, & grauiter infremuit exercitus: signóque dato, missis vndique sagittis lux obscurari cœpit. Iosephi socij memores præceptorum, & aduer- F sus clamorem obstructis auribus, & contra sagittarum vulnera corporibus communitis, cum admouerentur pontium machinæ, ipsi eas cursu, & antequam hostes pedem in his ponerent, occupant: eósque ascendere nitentes prælio deturbant, varia manuum itémque animi facinora demonstrantes: & ne vel in extremis calamitatibus deteriores illis viderentur, qui sine periculo fortes contra se essent, curabant. nec prius à Romanis diuellebantur, quàm G vel caderent vel occiderent. Itaque Iudæis perpetuò dimicantibus, cùm nec vnde mutarent propugnatores haberent, defessis autem Romanorum assiduè substituerentur próque his quos violentia repulissent, alij succederent: inuicem se adhortati latera copulant:

κατὰ πᾶσαν τὴν ὀρεινὴν, ὡς τὸ μηδένα τῶν ἀναφυγόντων ἐκ τῆς ἁλώσεως διαφυγεῖν. κατόπιν δὲ τῶν ἐκείνοις τοὺς τοξότας, ἔχειν κελεύσας ἕτοιμα τὰ βέλη πρὸς ἄφεσιν. ὁμοίως δὲ σφενδονητὰς, καὶ τοὺς ὅπλα τῶν μηχανημάτων. ἑτέρους δὲ κλίμακας ἀραμένους, προσφέρειν ἐπάνω τοῖς ἀκεραίοις τείχεσιν, ἵνα οἱ μὲν τούτους κωλύειν πειρώμενοι, καταλίποιεν τὴν ὅπλων τοῖς καταῤῥιφθεῖσι φυλακὴν, οἱ λοιποὶ δὲ, ὑπ' ἀθρόων διαζώμενοι τῶν βελῶν, εἴξωσι τὴν εἴσοδον. ἰώσηπος δὲ συνεὶς τὴν ὀλίνοιαν, ὅτι μὲν τὸ μέγιστος τείχους, σὺν τοῖς κεκμηκόσιν, ἔκπυστοι τοῖς γηραιοῖς, ὡς μηδὲν ταύτῃ βλαβησόμενοι. κατὰ δὲ τὰ παρερρωγότα τοῦ τείχους, τοῖς δυνατωτάτοις, καὶ πρὸ πάντων, αὐτὰ ἐξ ἀνδρὸς, μεθ' ὧν καὶ αὐτὸς εἰς τὸ προκινδυνεύειν, ἐπληρώσατο, ἐπέλαβέ τε πρὸς μὲν τὸν ἀλαλαγμὸν τῶν ταγμάτων ὑπερφέρειν τὰς ἀκοὰς, ὡς μὴ καταπλαγεῖεν. πρὸς δὲ τὸ πλῆθος τῶν βελῶν συνοπλάσαντας καλύπτεσθαι καθύπερθεν τοῖς θυρεοῖς, ὑποχωρῆσαί τε πρὸς ὀλίγον ἕως ἂν φαρέτρας κενώσωσιν οἱ τοξόται. καλόντων δὲ τὰς ὑπαθρειοτέρας μηχανὰς αὐτοὺς προσπηδᾶν, καὶ ἴδιόν τι ἕκαστον, ἐκ ὑπὸ σωθησομένης, ἀλλ' ὥσπερ ὑπολωλυίας ἤδη τὸ πατρίδος ἀμυνόμενον, λαμβάνειν τε πρὸ ὀφθαλμῶν σφαγησομένους γέροντας, καὶ τὰ τέκνα, καὶ γυναῖκας αἰχμαλωτισομένας ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ὅσον οὐδέπω, καὶ τὸ ὅπλα τοῖς μελλούσαις συμφοραῖς θυμὸν προσαλλίσαντας, ἀναφέρειν τοῖς δεσπόσουσιν αὐτάς. ἔταξε δὲ οὐδ' ὕπνου ἔχεσθαι. τὸ δὲ ἀρχὲν ὑπὸ τῆς πόλεως πλῆθος γύναια καὶ παῖδες ὡς ἐθεάσαντο, ξιφήρη μὲν φάλαγγα τὴν πόλιν ἐζωσμένην, οὐδὲν γὰρ εἰς τὴν μάχην μετακεκίνητο τῆς παλαιᾶς φυλακῆς, πρὸς δὲ τοῖς βεβλημένοις τείχεσι τοῖς πολεμίοις ξιφήρεις, καὶ τὴν καθύπερθεν ὀρεινὴν λαμπομένην ὅπλοις, τότε τὰ βέλη τοὺς τοξότας ἐπανέχοντα τῆς ἀράβων, ὑς ἀτόν τινα κωφὸν ἀλώσεως σωπῆσαι, ὡς ἂν ἀπειλημμένων ἔτι τῶν κακῶν, ἀλλ' ἤδη παρόντων. ὁ δὲ ἰώσηπος τὰ μὲν γύναια ὡς μὴ θηλύνοιεν οἴκτῳ τὰς ὁρμὰς τῶν σφετέρων, κατακλείει ταῖς οἰκίαις, μετ' ἀπειλῆς ἡσυχάζειν κελεύσας. αὐτὸς δὲ πρὸς τῶν ἐῤῥιφθέντων ἢ ἔλαχε παρῆει. τοῖς δὲ οὐδὲ καθ' ἕτερα πρόσφερουσι τὰς κλίμακας, ἐπεστείχει. ἀπεκαθάδευε τὴν ὁρμὴν τῶν βελῶν. ὁμοῦ δὲ οἵτε σαλπιγκταὶ τῶν ταγμάτων ἅπαντες σωπήσαι, καὶ δεινὸν ἐπηλάλαξεν ἡ στρατιὰ, καὶ πάντοθεν ἀφιεμένων ὑπὸ σιωπήματος τῶν βελῶν, τὸ φῶς ὑπετέμνετο. μεμνημένοι γε μὴν τῶν ἰωσήπου προσταγμάτων, οἵτε σὺν αὐτῷ, τάς τε ἀκοὰς πρὸς τὴν βολὴν, καὶ τὰ σώματα πρὸς τὰς ἀφέσεις ἐφεύξαντο, καὶ βαλλόντων τὰς μηχανὰς, ἐπεξέδραμον δὲ αὐτῷ, πρὶν διαβλῆναι τοὺς διαβαλόντας. συμπλεκόμενοι γε μὴν τοῖς αἴτιοι, παντοῖα καὶ χειρῶν ἔργα καὶ ψυχῆς ἐναπεδείκνυντο, πειρώμενοι παρὰ τὰς ἐχούσας συμφορὰς, μὴ χείρους φαίνεσθαι τῶν ἀκινδύνως τῆς κατ' σφᾶς αἰδειζομένων. ὥστε οὐ πρότερον ἀπερρήγνυντο τῶν ῥωμαίων, πρὶν ἢ πρεσεῖν, ἢ διαφθεῖραι. ὡς δὲ οἱ μὲν ἔναμον ἀλεκτῶς ἀμυνόμενοι, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀμείβειν ἐκ ἔχοντες, τὸ κακοπαθὲς δὲ τῶν ῥωμαίων ἀκραιφνὲς διεδέχοντο, καὶ τάχεως αὖθις τῶν ὑποδιαδόντων ἐπέβαινον ἕτεροι, διαπαλαίσαντες ἀλλήλοις, καὶ πλείω μὲν ἐνώσαντες,

σαντες, τοῖς ἢ θυρεοῖς καθύπερθεν φραξάμενοι, τεῖχος ἄρρηκτον ἐγίνοντο, καὶ καθάπερ ἑνὶ σώματι πάσῃ τῇ φάλαγγι τοὺς Ἰουδαίους ἀνωθοῦντες, ἤδη τοῦ τείχους ἐπέβαινον.

Κεφάλαιον ι.

Ὁ δὲ Ἰώσηπος ἐν τῇ ἀμηχανίας συμβουλον λαβὼν τὴν ἀνάλωσιν, ἡ δὲ ὅτι δ' ἄλλη πρὸς ὀπόνοιαν, ὅταν αὐτὴν ἀπόγνωσις ἐρεθίζῃ, ζέον ἔλαιον σπάλδουσι καταχεῖν τῶν σωματοφυλάκων. οἱ ἢ ὡς παρεσκευασμένον ἔχοντες μὴ βάρος πολλοὶ, καὶ πολὺ πάντοθεν τῶν Ῥωμαίων κατέχεον, συνεπαφιέντες καὶ τὰ ἀγγεῖα βεβασάνισμα τῇ θέρμῃ. τοῦτο καμόντων τῶν Ῥωμαίων, διεσπάσατο τὴν τάξιν, καὶ μὴ δυνῶν ἀλιγηδόνων ἀπεκυλινδοῦντο τοῦ τείχους. ῥᾷστα μὲν γὰρ τὸ ἔλαιον διὰ τῶν ὁπλῶν ἄχρι ποδῶν ἐπὶ τὰς παρυφὰς διέρρει τοῦ σώματος ὅλου, καὶ τὴν σάρκα φλογὸς ὑδὲν ἔλαττον ἐπεβόσκετο, θερμαινόμενόν τε φύσει ταχέως, καὶ ψυχόμενον βραδίως διὰ τὴν πάχυτα. τοῖς ἢ θώραξι τοῖς κρατοῦσιν ἐνδεδεμένοις, ἀπαλλαγὴ τῶν καύσεων οὐκ ἦν. πηδῶντες δὴ καὶ συνελάμβανον ἀλγηδόσιν, διὰ τὸ γεφυρωμάτων ἔπιπτον. οἱ ἢ ἐξανιστάντες εἰς τοὺς σφετέρους πρόσω βιαζόμενοι, διὰ χειρῶν τοῖς κατόπιν τιθέασκεν ἦσαν. ἐπέλιπε ἢ ἔτι Ῥωμαίους ἐν ταῖς κακοπραγίαις ἰσχύς, ἔτι τοῖς Ἰουδαίοις συμφορᾶς. ἀλλ' οἱ μὲν καὶ περ οἰκεῖα πάσχοντας ὁρῶντες τοὺς καταχυθέντας, ὅμως εἰς τοὺς κατεχέοντας ἐφέροντο, τῷ αὐτὸ καπίζων ἕκαστος ὡς ἐμπόδιον ὄντα τῶν Ῥωμαίων. οἱ ἢ Ἰουδαῖοι δόλῳ δ' ὑστέρῳ τὰς γεφύρας αὐτῶν ἐπίσφαλον, τὴν ἐφθὴν ὑποχέοντες τοῖς συνίσιν, ἃς ἐπολισθάνοντας, ὑπεσύροντο, καὶ ἔτε τῶν ἐκπιπτόντων, ἔτε τῶν ἐπομένων τὰς ὁρμὰς ἔμενον. ἀλλ' οἱ μὲν ὑπολισθάνοντες τῶν ὁπλιτικῶν μηχανῶν συνεπατοῦντο. πολλοὶ ἢ ὅτι τὸ χῶμα κατέπιπτον. ἐπαίοντο δὲ ὑπὸ Ἰουδαίων οἱ πεσόντες. σφαλλομένων γὰρ τῶν Ῥωμαίων, ἔστι τὰ κοῖλα τοῦ συμπλοκῆς ἐλεύθεροι ὄντες, πρὸς τὰς βολὰς εὐσχόλων. πολλὰ ἢ κακουμένης ἐν τῇ μεσοβολῇ τῆς στρατιᾶς ὁ στρατηγὸς ἐπὶ πλείω αἰσχάλῃ. ἔστησεν ἢ τέτταρα μὲν ἐν ὀλίγοις, καὶ πλείοις ἐτρώθησαν. τῷ ἢ ὑπὸ τῶν Ἰωταπατηνῶν, ἀπέθανον μὴν ἓξ ἄνδρες, θαυμαστὸν ἢ ὅσον ἑξακοσίοις ἀνηρίθμησαν. εἰκάδι μὲν ἐν δυσὶ μησὶν, ἡ διάταξις ἦν.

Κεφάλαιον ια.

Οὐεσπασιανὸς ἢ ὅτι τοῖς συμβεβηκόσι τὴν στρατιὰν ὠδημυθήμενος, ὡς θυμουμένης ἤρα, καὶ ἐπεξῆσιν, ἀλλ' ἔργων δεομένης, σπεύσας ἦσαι μὲν τὰ χώματα, πύργους ἢ ἓξ, πεντήκοντα ποδῶν ἕκαστον τὸ ὕψος κατασκευάσας πάντοθεν σιδήρῳ κεκαλυμμένους, ὡς ἑδραίους τε εἶναι ὑπὸ βάρους, καὶ δυσάλωτους πυρὶ, τῶν χωμάτων ἐπίσησιν, ὑπερβάσας αὐτοῖς ἀκοντισταί τε καὶ τοξόται, καὶ τῶν ἀφετηρίων ὀργάνων τὰ κυφότατα, πρὸς ἢ τοὺς ῥωμαλεωτάτους σφενδονήτας, οἱ μὲν κατορεμένους διὰ τὸ ὕψος, τὰ θωράκια τῶν πύργων, εἰς καθορωμένους τοὺς ὑπὸ τῶν τείχους ἔβαλλον. οἱ ἢ μήτε καὶ κόρσης φερομένων τῶν βελῶν σκολιὴν ῥᾳδίως δυνάμενοι, μήτε τοὺς ἀφανεῖς ἀμυνέσθαι, καὶ τὸ μὲν ὕψος τῶν πύργων δυσφύκτον ὁρῶντες ὂν χεῖρες βέλει, πυρὶ ἢ τῷ αὐτῷ σίδηρον δυσανάλωτον, ἔφυγον ὑπὸ τῶν τείχους, καὶ πρὸς βέλεσι στρωμένους ἐπέξιθεον. καὶ οἱ μὲν ὑπὸ τῶν Ἰωταπατῶν, αὐτεῖχον ὄντες, ἀμυνόμενοί τε καθ' ἡμέραν πολλοὶ, καὶ μηδὲν ἀπὸ κακοῦ τοῖς πολεμίοις, ὅτι μὴ μὴ κινδύνων ἀπείργειν, ἔχοντες.

protectique desuper longioribus scutis, inexpugnabilis globus effecti sunt: totaque acie velut vno corpore repellendo Iudæos, muro iam pedem ponebant. Tum Iosephus, his rerum angustiis consilio necessitatis adhibito, machinis excogitandis cum desperatione simulatur: feruentique oleo perfundi milites iubet, scutorum coniunctione defensos. id autem Iudæi multi, qui & paratum haberent, & plurimum, citò Romanis infundunt: ipsis etiam in eos ahenis missis calore bullientibus. Hæc res Romanorum ardentium aciem dissipauit, & cum dolore sæuissimo deuoluebantur à muro. siquidem facilè à vertice ad pedes vsque sub armatura oleum per totum corpus fluebat, carnémque non secus ac flamma depascebatur: quod natura facilè calesceret, sesóque pro sui pinguedine refrigesceret. Thoracibus autem & galeis illigatis incendij fuga non erat. Nunc autem salientes, nunc incuruati dolore, de pontibus decidebant. Ad suos autem contranitentes turbò recedere non poterant, quoniam facilè ab insequentibus vulnerabantur. Sed neque Romanis virtus in rebus aduersis, nec Iudæis prudentia defuit. Romani enim licèt oleo perfusi mirabilia pati viderentur, tamen in eos, qui perfuderant ferebantur, præcedentem quisque incursando, tanquam ipse impetum retardaret. Iudæi verò progressum eorum dolo altero deceperunt, cum fœno græco decocto pontium tabulata perfunderent: quibus illi dilabentes retrahebantur, vt neque fugientium quisquam, neque aggredientium firmo possent eniti vestigio: sed alij quidem resupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur, multi verò super aggeres deiicerentur: & qui cecidissent, à Iudæis feriebantur: qui Romanis desilientibus conflictu iam liberi, facillimè tela dirigebãt. Cùm autem multa milites mala in hac perpeti pugna dux videret, sub vesperã eos reuocat: quorum non paucis trucidatis, plures sunt vulnerati. Ex Iotapata verò sex viris mortuis, plures quàm trecenti saucij translati sunt. Hoc autem modo pugnatum est Iunij mensis die vigesimo. At Vespasianus eorũ cauta, quæ acciderant, consolatus exercitum, postquam ira vidit accensum, neque tam exhortationem quàm opus deposcere, aggeres quidé altius tollit. Tres verò turres quinquagenum pedum in excelsum iubet erigi, ferro vndiq; tectas, vt & ponderi stabiles essent, neque ignibus expugnarétur: easque super aggeres collocat, iaculatoribus & sagittariis, itéque leuioribus missilium machinis plenas: funditorum quoque fortissimis. Qui cũ nõ conspicerentur propter altitudinem turrium & loricas, ipsi eos qui super murum astarent facilè conspicuos telis feriebant. at illi cum neque à vertice venientes sagittas facilè declinarent, neq; vlcisci possent quos non viderent: altitudine quidem turrium librata manu iaculas superante: ferro autẽ, quo erãt septæ, flammis obstante: ob hæc defensionẽ muri deserũt: oppugnationémque tentantibus promptè occurrunt. Et Iotapateni quidem ita resistebant. quamuis multi in dies singulos occumberent, neque contra mali quicquam hostibus facerent, quòd eos fine periculo prohibere non poterant.

CAP. XI. Iaphæ expugnatio à Traiano & Tito.

HIs autem diebus Vespasianus ad finitimam quandam Iotapatæ ciuitatem euocatus, cui nomen est Iapha, nouas res affectantem, & propterea, quòd Iotapatenos præter spem restitisse audierat, insolescentem, mittit eò Traianum decimæ legionis rectorem, dans ei duo millia peditum & equites mille. Ille autem cùm oppidum contra expugnationem munitissimum reperisset (nam præter naturam qua tutum erat etiam muro duplici cingebatur, habitatores verò eius vidisset paratos ad pugnam sibi obuios processisse, prælium cum his commit tit: eósque paulisper reluctatos in fugam vertit: quos vestigiis consecuti Romani, exterioris muri ambitum quò confugerant, cum ipsis irrumpunt. secundum autem murum petentibus, ciues sui clausêre ciuitatem, metu scilicet, ne cum his rursus hostes intrarent. Profectò autem Deus Galilæorum clades Romanis donabat, qui etiam tunc ciuitatis eius vniuersum populum exclusum mœnibus propriis, ad interitum hostibus dedit auidissimis cædium. Multi enim simul ruentes ad portas, multúmque nominatim præpositos inclamantes, inter ipsas preces mactabantur, quibus hostes vnum murum, alterum ciues clauserant: & inter medios coacti murorum ambitus, multi quidem sociorum gladiis transfigebantur, infiniti verò à Romanis interficiebantur, ne ad vlciscendum quidem recepta fiducia. nam præter hostilem metum, etiam domestica proditio eorum animos fregerat. Denique moriebantur, non Romanos, sed Iudæos execrando, quoad omnes interiêre numero hominum, duodecim millia. Vndè Traianus vacuam esse ciuitatem pugnatoribus reputans, & si qui adhuc intus essent, nihil eos ausuros esse existimans præ timore, imperatori excidium reseruauit. eúmque per nuncios rogauit, vt filium suum Titum mitteret, finem victoriæ impositurum. ille autem laboris aliquid superesse ratus, cum milite filium misit, hoc est, quingentis equitibus, & peditibus mille. Qui maturè ad ciuitatem profectus sic ordinauit exercitum, vt in læuo quidem latere Traianum constitueret, ipse verò in dextro obsidioni præesset. Itaque militibus scalas muris vndique applicantibus, cùm paulisper desuper Galilæi obstitissent, continuò mœnia reliquerunt: Titus verò eiúsuue comites saltu demissi, maturè ciuitatem obtinuerunt. Túmque vehemens cum his qui se intus cõgregauêre, pugna commissa est: nunc per angusta viarum irruentibus validissimis, nunc fœminis ex tectorum culminibus, quæ fortè inuenissent, tela iactantibus. Et hoc quidem modo vsque ad sextam horam sustinuêre conflictum. absumptis autem bellatoribus, cætera multitudo, & sub diuo, & per domos, senes pariter ac iuuenes mactabantur. Denique virilis sexus præter infantes nullus remansit, qui cum mulieribus abductus sunt seruitio. Interemptorum quidem in ciuitate, & in primo congressu, numerus fuit XV. millia: captiuorum autem duo millia CXXX. Hæc Galilæis clades contigit quinto & vigesimo die Iunij mensis.

Κεφάλαιον κα.

ΚΑτὰ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, ὑεσπασιανὸς ὅπῃ τινα τῶν ἰωταπάτης ἀσυγετόνων πόλιν (ἰαφὰ καλεῖται) νεωτερίζουσαν, καὶ τῶν ἰωταπατηνῶν δόξαν αὐτεχόντων ἐπαιρομένην, ζαῖανὸν ὄντα τῶν δεκάτου τάγματος ἡγεμόνα ἐκπέμπει, σὺν αὐτοῖς χιλίους μὲν ἱππεῖς, πεζοὺς δὲ δισχιλίους. ὁ δὲ τὴν μὲν πόλιν δυσάλωτον καταλαβὼν, ὡς καὶ τῇ φύσει καρτερᾷ τυγχάνουσα, καὶ διπλοῦ περιβόλου τετείχιστο, περιπαντηκόντας δὲ τοὺς ἐξ αὐτῆς ἑτοίμους εἰς μάχην συμβάλλοι, καὶ ὡς ὀλίγον αὐτιχόντας, ἐδίωκε. συμφυγόντων δὲ εἰς τὸ πρῶτον τεῖχος, οἱ ῥωμαῖοι καὶ πόδας προσκείμενοι συνεισέπιπτον. ὁρμήσαντας δὲ πάλιν εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος, ἀποκλείουσι τῆς πόλεως οἱ σφέτεροι, δείσαντες μὴ συνεισβάλωσιν οἱ πολέμιοι. θεὸς δ' ἴσως ἄρα ὁ ῥωμαίοις τὰ γαλιλαίων πάθη χαριζόμενος, ὃς καὶ τότε τὸν τῆς πόλεως λαὸν αὐτανδρον χερσὶν οἰκείαις σκεδάσας εἰς ἀπώλειαν, ἕκαστον φονῶσιν ἐχθροῖς παρέσπευε. ἐμπίπτοντες δὲ ἀθρόοι ταῖς πύλαις, καὶ πολλὰ τοῖς ἐπ' αὐτῇ ὀνόμασι καλοῦντες, οἷς μέσας ἀπεσφάττοντο τὰς ἱκετείας. τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τεῖχος οἱ πολέμιοι, τὸ δεύτερον δ' ἔκλεισαν οἱ σφέτεροι. μέσοι δὲ τῶν δύο κατειλημμένοι περιβόλων βύζιοι, πολλοὶ μὲν τοῖς ἰδίοις ξιφεσιν, ἄπαυστοι δὲ ὑπὸ ῥωμαίων ἐπίπτον, οὐδὲ ὅσον εἰς ἄμυναν ἀναθαρρούντες. θεὸς δὲ τὸ καταπεπλῆχθαι τοῖς πολεμίοις, τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἔκλασεν ἡ τῶν οἰκείων θεοδοσία. πέρας ἔθηκεν, ὦ ῥωμαίων, ἀλλὰ τῇ ἰδίων καταρώμενοι, μέχρι πάντες ἀπώλοντο, μύριοι καὶ δισχίλιοι τὸ ἀριθμὸν ὄντες. κενὴν δὲ μαχίμων λογιζόμενος ἤδη τὴν πόλιν ὁ ζαῖανὸς, εἴ δὲ καί τινες ἔνδον εἶεν, οἰόμενος μηδὲν αὐτοὺς τολμήσειν ὑπὸ δέους, ἀνίησι τὴν στρατιὰν τὸ ἄλωσιν. καὶ σκάλας ἀγχίλους πρὸς ἅπασαν, ἐπῆεσαν τὴν ἴσον αὐτῇ πῦρον δυνησόμενα τῇ νίκῃ τέλος. ὁ δὲ συμβαλὼν ὑπολείπεσθαί τινα πόνον, μὴ στρατιὰς τὸν ὑπερπέμψει, πεντακοσίων μὲν ἱππέων, χιλίων δὲ πεζῶν. ὁ δὲ πρὸς τὴν πόλιν ἐλθὼν ὀξὺ τάχους, καὶ διατάξας τὴν στρατιὰν, δύο μὲν τῶν λαγῶν κέρως, τὸν ζαῖανὸν ἵστησιν, αὐτὸς δὲ τὸ δεξιὸν ἔχων, ἐξηγεῖτο πρὸς τὴν πολιορκίαν. τῇ δὲ στρατιωτῇ κλίμακας πάντοθεν τοῦ τείχους προσφερόντων, πρὸς ὀλίγον οἱ γαλιλαῖοι καθύπερθεν ἀμυνόμενοι, λείπουσι τὸν περίβολον. διαπηδήσαντες δὲ οἱ περὶ τὸν πῦρον, τὰ μὲν πόλεως ἐκρήσσουσι ταχέως, πρὸς δὲ τοὺς ἔνδον αὐτοῖς συναφέντας, καρτερᾷ μάχῃ συρρήγνυνται. καὶ γὰρ ἐν τοῖς στενωποῖς οἱ δυνατοὶ προσέπιπτον, καὶ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν αἱ γυναῖκες ἔβαλλον πᾶν τὸ προσυχὸν αὐτοῖς. καὶ μέχρι μὲν ἕξ ὡρῶν εἴστειχον μαχόμενοι. διαφανησάντων δὲ τῶν μαχίμων, τὸ λοιπὸν πλῆθος ἔνδον τοῖς ὑναγθείοις, καὶ κατὰ τὰς οἰκίας ἀπεσφάττοντο, νέοι τε ὁμοῦ καὶ γέροντες. ὑδὲν γοῦν ἄρρεν ἀπελείφθη ἡλικιωτῶν, ἃ μὴ γυναικῶν ἐξωνδραποδίσαντο. τῶν μὲν οὖν ἀναιρεθέντων αὐτά τε τὴν πόλιν, καὶ ὅλη τὴν προτέρας καθαπάξεως, ἀριθμὸς μύριοι πρὸς τοῖς πεντακισχιλίοις ἦν, τὰ δὲ αἰχμάλωτα, δισχίλια καὶ ἑκατὸν καὶ ἑβδομήκοντα. τοῦτο συνέβη τὸ πάθος γαλιλαίοις εἰκοστῇ δευτέρᾳ μηνός.

Κεφά-

Κεφάλαιον κβ.

Μειναν δὲ καὶ σαμαρεῖς ἀπείρατοι συμφορῶν. ἀθεσιάζοντες γὰρ ὅτι τὸ γαιζιὶν καλούμενον ὄρος, ὅπερ αὐτοῖς ἐστιν ἅγιον, καὶ χώραν εἶχεν εὔμοιρον, πολέμιος ἦν ἔσχεν ἀπειλὴ ἥτε σωδος αὐτῷ καὶ τὰ φερόμενα. καὶ δὲ τοῖς γεγονόσι κακοῖς ἐσωφρονίζοντο. πρὸς δὲ τὰς ῥωμαίων δυσπραγίας ἐν λογισμῷ τιθέμενοι καὶ σφᾶς αὐθένειαν ὠρρώδουν, καὶ μετέωροι πρὸς τὰς παραχὰς ὑπῆρχον. ἐδόκει δὲ οὐεσπασιανὸς φθάσαι τὸ κίνημα, καὶ τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ὑποτέμνεσθαι. καὶ γὰρ ἀεὶ φρουρᾶς ἡ σαμάρεια ὅλη διείληπτο. τότε πλῆθος τῶν ἐληλυθότων, καὶ ἡ συνταξις δὲ φοβερά. περεάλιον δὲν ἔπαρχον ὄντα τῆς πέμπτης λεγεῶνος, μετὰ ἑξακοσίων ἱππέων, καὶ πεζῶν χιλίων πέμπει. τοῦτο πρόσβαινειν μὲν τὸ ὄρος, καὶ συνάπτειν μάχην ἀσφαλὲς ἔδοξε, τῶν πολεμίων πολλῶν καθύπερθεν ὄντων. κυκλοσάμενος δὲ τῇ δυνάμει πᾶσαν τὴν ὑπώρειαν δι' ὅλης αὐτοῖς ἐφύρει τῆς ἡμέρας. συνέβη δὲ ὕδατος ἀπορουμένων τῶν σαμαρέων, ἐκκλεγῆναι τότε καὶ καῦμα δεινὸν, ὥρα δὲ θέρους, καὶ τῶν ὑπολοίπων τὸ πλῆθος ἀνθρώπινον, ὡς πολλοὺς μὲν αὐθημερὸν ἀπὸ τῆς δίψους ἀποθανεῖν. πολλοὶ δὲ τῆς τοιαύτης ἀπωλείας τὸ δουλεύειν προτιμούμενοι, ῥωμαίοις προσφυγεῖν. ἐξ ὧν συνεὶς ὁ περεάλιος, καὶ τοὺς ἐπὶ συμμένοντας ὑπὸ τῶν δεινῶν κατεαγότας, ἐπαναβαίνει τῷ ὄρει, καὶ τῇ δυνάμει ἐν κύκλῳ προστήσας τοῖς πολεμίοις τὸ μὲν πρῶτον ὅτι δεξιὰς προύκαλεῖτο καὶ σώζειν παρεκάλει, δεδεβαιούμενος ἀσφάλειαν τὰ ὅπλα ῥίψασιν. ὡς δ' οὐκ ἔπειθε, προπεσὼν ἀπέκτεινε πάντας, χιλίους ἑξακοσίους ὅτι μυρίοις ὄντας. δεσίμου μηνὸς εἰκάδι καὶ ἑβδόμῃ ἐπράχθη. καὶ τοιαῦτας μὲν συμφορᾶς σαμάρεῖται ἔσχηκαν.

A Sed ne Samaritæ quidem alieni à calamitatibus remansêre: Hi namque in monte Garizin, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis expectabant: belli autem minas eorum conuentus ac spiritus habere videbatur, nec saltem vicinorum malis corrigebantur, sed inconsulta suarum virium infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum voluntate pendebant. B Vespasiano autem placebat motus antecapere, eorumque impetus præuenire. Nam & si præsidiis tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorum multitudo, qui coierant & conspiratio timebatur. Eáque causa Cerealem quintæ legionis tribunum, cum sexcentis equitibus tribúsque peditum millibus mittit. Ille autem ad montem quidem accedere, prælióque congredi nequaquam tutum esse duxit, quòd hostes plurimi desuper essent: milites verò circumuallatis vndique montis radicibus, tota C eos die custodiebant. Euenit autem aquæ tunc indigentibus Samaritis, etiam graues accendi æstus (erat enim tempus æstatis, neque se rebus necessariis vulgus instruxerat) adeo vt nonnulli quidem vna die siti morerentur, multi verò eiusmodi morti seruitium præferentes, ad Romanos transfugerent: ex quibus cognito Cerealis, illos etiam, qui adhuc perseuerarent, malis infractos, montem ascendit: & circum hostes exercitu constituto, primùm eos ad fœdera hortabatur, atque vt salui esse mallent rogabat: si arma proiecissent, tutos fore promittens: denique quia persuadere nō posset, aggressus eos occidit omnes. Erant autem vndecim millia & sexcenti. Hæc Iunij mensis vigesimo & septimo die gesta sunt: atque his calamitatibus Samaritæ oppressi sunt.

CAP. XII. De Samaritis á Cerealedeuictis.

Κεφάλαιον κγ.

Τῶν δὲ κατὰ τὰ ἰωτάπατα δυσκαρτερούντων, καὶ παρ' ἐλπίδα τοῖς δεινοῖς αὐτυχόντων, τεσσαρακοστῇ μὲ ἡμέρᾳ καὶ ἑβδόμῃ τὰ χώματα τῶν ῥωμαίων ὑπῆρθη τὸ τεῖχος. αὐτομολεῖ δέ τις πρὸς τ οὐεσπασιανὸν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τήν τε ὀλιγότητα τῶν ὅτι τ πόλεως ἐξαγγέλλων, καὶ τ ἀσθένειαν. καὶ ὡς ἀγρυπνία διηνεκεῖ, καὶ μάχαις ἐπαλλήλοις δεδαπανημένοι, δυνατοὶ μὲ εἶεν οὐδὲ βιαζομένους ἔτι φέρειν, καὶ δόλῳ δ' αὖ ἁλῶναι, εἴπερ ὅπηοῖτο πρεὶ τὴν ἐσχάτην φυλακὴν, καθ' ἣν αἴσιον τε τῶν δεινῶν ἐδόκουν ἔχειν, καὶ καθάπερ καὶ μάλιστα κεκοπωμένων ὑπνος. καταδαρθάνειν ἔφασκε τοὺς φύλακας. συνεβούλευέ τε κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν ἐπελθεῖν. τῷ δὲ ἦν μὲν δ' ὑποψίας ὁ αὐτόμολος, τὰ πρὸς ἀλλήλους πιστὸν εἰδότι τῶν ἰουδαίων, καὶ τὴν πρὸς τὰς κολάσεις ὑπερφυίαν, ἐπειδὴ καὶ προτέρων ληφθεὶς τις τῶν ἀπὸ τ ἰωτάπατης, πρὸς πᾶσαν αἰκίαν βασάνων αὐτέχε, καὶ μηδὲν δεῖν πυρὸς ἔξερύσαι τοῖς πολεμίοις περὶ τῆς ἔνδον εἰπών, ἀνεσταυρώθη τ θανάτῳ καταμεμφθείς. τάχα μὲν εἰκότα πιστὸν ἐποίει τ προδότην, καὶ τάχα μὲ ἀληθεύειν ἐκεῖνον, μηδὲν ἦν αὐτὸς ἐξ ἐνέδρας πεισεσθαι μέγα προσδοκῶν, τ μὲν φυλάσσειν ἐπέλυσεν, ὅτι τῷ κατάληψιν τῆς πόλεως ἐλπίσαι τῷ στρατιᾷ. καὶ τῷ μισυθεῖσαν ὥραν, ἦσαν ἡσυχῇ πρὸς τὸ τεῖχος. καὶ πρῶτος ἔβη τις σὺν ἐνὶ τῶν χιλιάρχων δομιτίῳ σαβίνῳ τῶν ἀπὸ τῆς πέμπτου καὶ δεκάτου τάγματος τινὰς ὀλίγους ἄγων. ἀποσφάξαντες δὲ τοὺς φύλακας, εἰσίασιν εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῇ, μεθ' οὓς σέκστος τὶς περεάλιος χιλίαρχος,

I Otapatenis autem diu durantibus & præter spem aduersa tolerãtibus quadragesimo quidem ac septimo die, Romanorum aggeres super murorum altitudinem sunt elati. quidam verò ad Vespasianũ eodem die profugus venit, paucitatem ciuium & infirmitatem simul eorum enuncians: quódque diuturnis vigiliis, & præliis assiduis consumpti, minimè quidẽ vlterius vim ferre possent, verũ dolo etiam caperẽtur, si quis instaret. circa extremã namque vigiliam, quãdo & malorũ requiẽ habere viderentur, & maximè defatigatos custodes matutinus sõnus occupat, dormire eos dicebat, eadémq; hora inuadendos esse suadebat. Vespasiano autẽ, quia fidẽ nosset inter se Iudæorum, quantaque superbia pœnas contemnerent, transfuga suspectus erat: nam & antea quidam ex Iotapata captus, omne tormẽtorũ genus fortiter pertulit, & cùm ne flammis quidem coactus, quid intus ageretur, hostib. exquirẽtibus prodidisset, mortem deridens cruci suffixus est. Fidem tamen proditori coniectura faciebat, fortasse illum vera dicere: ipse autem nihil ex eius fallacia magnum sibi existimans esse metuendum, asseruari hominem iussit, & ad occupandam ciuitatem parabat exercitum. G Hora igitur quæ fuerat indicata, silentio muros petebat: primúsque incedebat Titus cum vno è tribunis Domitio Sabino, paucis ex quintadecima legione comitatus. Interfectis autem vigilibus, in ciuitatem ingrediuntur, & post eos Sextus Cerealis tribunus,

CAP. XIII. Iotapatæ excidium.

& Placidus, ſubiectos ſibi milites introducebant. Arce verò occupata, cùm hoſtes in medio oppido verſarentur, iamque planè dies eſſet, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur, adhuc excidium ſentiebant, multo labore ſomnóque pariter diſſoluti. Et ſi quis euigilaſſet, nebula viſus eius habetauit, quæ caſu tunc plurima ſe circa oppidum fuderat. donec totus irrupit exercitus: ſolóque malorum periculo exuſcitati ſunt, morientéſque demum ſe periiſſe crediderunt. Romanos autem memores quid obſidionis tempore pertuliſſent, neque parcendi cuiquam, neque miſerendi quenquam tangebat cura: ſed ex arce plebem ad prona compulſam facillimè trucidabant, vbi loci difficultas pugnacibus quoque negaret copiam reſiſtendi. viarum namque angustiis preſſi, ac per decliuia dilabentes, fluente deſuper bello obterebantur. Id multos etiam qui circa Ioſephum lecti erant, vt manibus propriis liberarentur incitauit. nam cùm ſe viderent Romanorum neminem poſſe occidere, ne Romanorum manibus oppeterent præuenerunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, ſemet interfecerunt. Quicunque tamen vigilum primi captam ciuitatem ſenſerant, in quandam turrim Septentrionalem fuga recepti aliquandiu quidem reſtiterunt. deinde circunfuſi hoſtium multitudine, ſero dextras dedêre: hiſque inſtantibus, mortem ſuam æquo animo præbuerunt, Potuiſſent autem incruento Romani obſidionis fine gloriari, niſi vnus ex ipſis occidiſſet centurio, Antonius, peremptus inſidiis. Nam quidam ex his qui ad ſpeluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram ſibi porrigere, ad fidem ſalutis ac præſidium, quo tutus aſcenderet. cúmque is manum porrexiſſet incautè, haſta ille præuentum ſub inguine perculit, ſtatimque confecit. Illo quidem die comparentem multitudinem peremêre Romani. poſtea verò ſecutis diebus ſcrutando latebras, per cuniculos & ſpeluncas in omnem ſæuiebant ætatem, præter infantes ac fœminas. Itaque captiui quidem mille ducenti congregati erant: quadraginta verò millia connumerata ſunt excidij tempore & pugnis ſuperioribus mortuorum. At Veſpaſianus ciuitatem ipſam exſcindi iubet, caſtellâque eius omnia exurit. Iotapata quidem ita deuicta eſt tertiodecimo imperij Neronis anno, calendarum Iuliarum die.

κὴ πλάκιδος, τοὺς ὑπὸ σφίσι τεταγμένους εἰσήγαγον. κατειλημμένης δὲ τῆς ἄκρας, καὶ τῶν πολεμίων ἐν μέσῃ τῇ πόλει στρεφομένων, ἤδη μὲν ἡμέρας ἦσαν, ὅμως ὅπως τὴν ἁλώσεως τοῖς κεκμηκόσι ἄγνοιαν παράσχωσιν. καμάτῳ τε γὰρ οἱ πολλοὶ καὶ ὕπνῳ λέληντο, καὶ τῆς ὀξυτάτης ὁμίχλης τὰς ὄψεις ἀπέμβλυσε πολλῆς, καὶ τύχῃ τότε τῇ πόλει συνεξεληλυθυῖα. μέχρι πάσης τῆς στρατιᾶς εἰσπεσούσης, πρὸς μόνην τὴν τῶν κακῶν ἄγνοιαν ἐξαρκέσασαν, καὶ τὴν ἄλωσιν ὀλίγοις ἀναλώμασι. ῥωμαίους γὰρ κατέσχε μήμαλλον ὧν φόβος τὴν πολιορκίαν ἔπαθον, ἔτε φειδὼς εἰσήει τινὸς, ἔτε ἔλεος, ἀλλ' εἰς τὸ κάταντες ὑπὸ τῆς ἄκρας τὸν λεὼν συνωθοῦντες ἐφόνευον. ἔνθα καὶ τοῖς ἐπὶ μάχεσθαι δυναμένοις ἡ δυσχωρία τὴν ἄμυναν ἀφείλατο. θλιβόμενοι γὰρ ἐν τοῖς στενωποῖς, καὶ κατ' ὀλίγους ὑπολισθάνοντες, ῥέοντι καὶ ἄκρας σκαλυπτούσῃ τῷ πολέμῳ. τοῦτο πολλοὺς, καὶ τῆς φόβου τὸν ἰώσηπον ὑπελέκτων, ἐπ' αὐτοχειρίαν παρώξυνε. καταδύντες γὰρ ὡς ἐδύνατο τῶν ῥωμαίων ἀπελεῦσαι δύναιντ', τότε πεσεῖν αὐτοὶ ὑπὸ ῥωμαίων ᾐρέλαβον, καὶ σωναθροισθέντες ὅπῃ τὰ καταλήψοντα τῆς πόλεως, σφᾶς αὐτοὺς ἀπέκτειλον. ὅσοι γε μὴν ὑπὸ ῥώμης τῆς καταλήψεως ἄγνοιαν τῶν φυλάκων διαφυγεῖν ἔφθασαν, ἀναβαίνοντες εἴς τινα τῶν περισαρκτίων πύργων μέχρι μιᾶς τινος ἀπημαύρωντο. φθειρομένης δὲ τῆς πλήθει τῶν πολεμίων, ὀλίγοι παρῆσαν τὰς δεξιὰς, καὶ τοῖς ἐφεστῶσι τὴν σφαγὴν δύθυμοι παρεῖχον. αἱμάκτων δ' ἀπ' ἐμοῦ αὐχήσαι ῥωμαίους τὸ τέλος τῆς πολιορκίας, εἰ μὴ κατὰ τὴν ἄλωσιν εἷς ἔπεσεν ἑκατοντάρχης, ὃς ἦν ἀντώνιος. θηρεύσει δὲ ἐξ ἐνέδρας. τὰ γὰρ εἰς τὰ σπήλαια τῶν συμπεφευγότων (πολὺ δ' ἦσαν πλῆθος ἅπαν) ἱκέτευε τὰ ἀντώνιον ὀρέξαι δεξιὰν αὐτῷ, πίστιν τε σωτηρίας, καὶ βοήθειαν πρὸς ἄνοδον. ὁ δ' ἀφυλάκτως ὤρεγε τὴν χεῖρα, καὶ φθάσας αὐτὸν ἐκεῖνος, νύττει κάτωθεν ὑπὸ τὴν βουβῶνα δόρατι, καὶ θανατηφόρῳ διεργάζεται. κατ' ἐκεῖνον μὲν οὖν τὴν ἡμέραν, τὸ φανερὸν πλῆθος αἰχμάλωτον ῥωμαῖοι. τοὺς δ' ὑπύπτους ἀπερευνώμενοι τὰς καταδύσεις, τοῖς ἐν τοῖς ὑπονόμοις καὶ τοῖς σπηλαίοις ἐπεξῆσαν, καὶ δι' ἅπασης ἐχώρουν ἡλικίας, πλὴν νηπίων καὶ γυναικῶν. καὶ τὰ μὲν αἰχμάλωτα χίλια πρὸς τοῖς δισχιλίοις συνήχθη. νεκροὶ δὲ κατὰ τὴν ἅλωσιν, καὶ τῶν πρότερον μάχαις, συνηριθμήθησαν τεσσαρακοντάμυριοι. ἐσπασιανὸς δὲ τὴν τε πόλιν κατασκάψαι κελεύει, καὶ τὰ φρούρια πάντα πρόσεμπίπρησιν αὐτῆς. ἰωτάπατα μὲν οὖν ἔτεσι ἑάλω, ἑβδόμῳ καὶ δεκάτῳ τῆς νέρωνος ἡγεμονίας ἔτει, πανέμου νουμηνίᾳ.

CAP. XIV. Quomodo Ioſeph. captus vitam ſuam redemit facto & verbis.

ROmani verò Ioſephum requirentes, & propriæ indignationis cauſa, & quod imperatori operæpretium videbatur (captus enim, maxima pars belli eſſet) mortuos itémque abditos rimabantur: ille autem in exitio ciuitatis fortunæ quodàm vſus auxilio, per medios ſe hoſtes ſurripuit, & in quendam profundum puteum ſaltu demiſſus eſt, cui amplum ſpecus adiunctum erat à latere, quod ſupra ſcrutantes videre non poſſent: vbi XL. inſignes viros latitantes offendit, rerúmque vtilium apparatum, qui non paucis diebus ſufficeret. Hoſtibus autem omnia complexis, interdiu quidem ſe occultauit: nocte verò ſurſum aſcendens, vigilias explorabat, vt fugeret. Cumque omnia vndique

Κεφάλαιον κδ'.

ΡΩμαίοις δὲ τὸν ἰώσηπον ἀναζητοῦντες, κατά γε ὀργὴν σφετέραν, καὶ σφόδρα τῷ στρατηγῷ φιλοτιμούμενοι, μείζων δὲ αὐτοῖς μοῖρα τοῦ πολέμου ληφθεὶς, τούς τε νεκροὺς διηρεύνων, καὶ τοὺς ὑποκρύφους τῆς πόλεως μυχούς. ὁ δ' ἄρα τῆς πόλεως ἀλισκομένης, δαιμονίῳ τινὶ συνεργίᾳ χρησάμενος, μέσον μὲν αὐτὸν σκληπτῆς τῶν πολεμίων, καθάλλεται δ' εἰς τινα βαθὺν λάκκον, ᾧ πλατὺ ἀπέλαυνον διέζωκτο καὶ πλευρὰν, τοῖς ἄνωθεν ἀόρατον. ἔνθα πολλοὺς μὲν τῆς ὑπερκειμένης ἄδρας καταλαμβανούσης λαθόντας, ὠθισμοῦ δ' ὑπερδεῖν ἀδυναμίᾳ. μεθ' ἡμέραν μὲν οὖν ὑπεξέλλετο τῆς πολεμίων πάντα διειληφότων, νυκτὸς δ' αὖθις ἐζήτει δρασμοῦ ὁδοὺς καὶ τὰς φυλακὰς κατεσκέπτετο. φθαρεισῶν δὲ πανταχόθεν τῆς πύρ-

τὴν πύργων δι' αὐτὸν, ὡς λαθεῖν ἁλῶ, αἴθις εἰς τὸ A
αὐτὸ λαγων κατῆει. δύο μὲν οὖν ἡμέρας διελανθαίνῃ τὴν
δ' ἕκτην γυναικὸς ἁλόσης, ἅμα αὐτοῖς μιμνύεται. ὁ δὲ
σπασιανὸς αὐτίκα μὲν σπουδῆς πέμπει δύο χιλιάρ-
χους παυλῖνον, καὶ γαλλικανὸν, δεξιᾶς τε ἰωσήπῳ δώ-
σοντας καλοῦντάς τε θαρσοῦντα μὴ ἀπιστεῖν. ἀφικόμενοι
δὲ, παρεκάλουν ἤδη τὸν ἄνδρα, καὶ πίστεις ἔφερον σωτηρίας
ἐδίδοσαν. ὁ μὲν ἐπείθετο. ὡς δ' οὖν οἰκὸς ἦν τὸν τοσαῦ-
τα δεδρακότα παθεῖν, ἀκόντα τῇ φύσει τὴν ὠμότητα
τῶν ἡμέρων, τὰς ἐπιστολὰς σωτηρίας, ἐδίδιε τὸ μὴ B
ὅτι τιμωρίαν θεοκλυμένους, ἕως ἐπὶ σπασιανὸν ἔλθῃ
ἐπὶ πέμπει χιλίαρχον νικάνορα, γνώριμον τῷ ἰωσήπῳ
καὶ σωθῆναι πάλαι. παρελθὼν δ' ἔδει, τό τε φύσει
ῥωμαίων χρηστὸν, θεὸς οἷς ἂν ἄπαξ ἕλωσι, διέξεισι, καὶ
ὡς δι' ἀρετὴν αὐτὸς θαυμάζοιτο μᾶλλον, ἢ μισοῖτο
θεὸς τὴν ἡγεμόνων, σπουδάζειν τε τὸν στρατηγὸν, οὐκ
ὅτι τιμωρίᾳ ἀναγαγεῖν αὐτόν. ἐπεῖναι γὰρ ταύτῃ, καὶ
μὴ ἄλλῃ θεοῖντος λαβεῖν, ἀλλὰ σῶσαι θεραπευ- C
μένον ἄνδρα γενναῖον. θεσσεπίθει δὲ, ὡς ὅτ' ἂν οὐε-
σπασιανὸς ἀνδρῶν φίλον ἔπεμπεν, ἵνα τι κακίσων
θεμάτων θεσσήσῃ τὸ κάλλιστον, ἀπιστίας φιλίαν,
ὅτ' ἂν αὐτὸς ἀπατήσων ἄνδρα φίλον, ὑπήκουσεν ἐλθεῖν.
ἐνδοιάζοντος δὲ τοῦ ἰωσήπου καὶ θεὸς τὴν νικάνορα, τὸ μὲ
στρατιωτικὸν ὑπ' ὀργῆς ἐκκαῆναι τὸ ἀπλαγον ὥρμητο.
κατεῖχε δ' αὐτοὺς ὁ πολέμαρχος, ζωγρῆσαι τὸν ἀνδρα
φιλοτιμούμενος. ὡς δ' ὁ τε νικάνωρ θεσσέπειτο λιπα- D
ρῶν, καὶ τὰς ἀπειλὰς τοῦ πολέμου πληθύσας ὁ ἰώσηπος
ἔμαθεν, ἀνάμνησις αὐτῷ τῆς ἐξ νυκτὸς ὀνείρων εἰσέρ-
χεται, δι' ὧν ὁ θεὸς τὰς μελλούσας συμφορὰς αὐτοῦ
θεσεσήμαινεν ἰουδαίων, καὶ τὰ θεὶ τοὺς ῥωμαίων βα-
σιλεῖς ἐσόμενα. ἰῶ δὲ θεὶ κείσεις ὀνείρων ἱκανὸς συμ-
βάλλειν τὰ ἀμφιβόλως ὑπὸ τοῦ θείου λεγόμενα. τὴν
γε μὲν ἱερῶν βίβλων ἐπιγνόει τὰς θεοφητείας, ὡς
δὲ αὐτὸς τε ὢν ἱερεὺς καὶ ἱερέων ἔκγονος, ἐς ὅτι τ' τότε
ὥρας ἔνθρις γενόμενος, καὶ τὰ φερικώδη τ' θεοσφάτων E
ὀνείρων σπάσας φαντάσματα, θεοσφέρῃ τῷ θεῷ λε-
ληθέναι δύχλιν. καὶ ἐπειδὴ τὸ ἐνδέον ἄρα ἔφη φῦλον ὀκλάσαι
δοκεῖ σοι τῷ κτίσαντι, μετέβη ἡ θεὸς ῥωμαίους ἡ τύχη
πᾶσα, ἐγὼ τ' ἐμὲ ψυχὴν ἐπελέξω τὰ μέλλοντα εἰπεῖν,
δίδωμι μὲν ῥωμαίοις τὰς χεῖρας ἑκὼν καὶ ζῶ. μέρτύ-
ρομαι δ' ὡς ὁ θεοδότης, ἀλλὰ σὸς ἄπειμι δέκοντος.

Κεφάλαιον κε.

ΤΑῦτα εἰπὼν, ἐνεδίδου τῷ νικάνορι. καὶ τῷ ἰου- F
δαίων οἱ συγκαταφυγόντες, ὡς τὸν ἰώσηπον συ-
νίεσαν εἰκόντα τοῖς θεοκλυτοῦσιν, ἀθρόοι θεῖς ἔκτες,
ἦ μεγάλα γε αὖ σεναζειεν, ἐβόων, οἱ πάτριοι νό-
μοι, καὶ κατηφήσαι θεὸς, ὁ ἰουδαίοις κτίσας ψυχὰς
θανάτου καταφρονήσας. φιλοζωεῖς ἰώσηπε, καὶ φῶς
ὑπομένεις ὁρᾶν δοῦλον; ὡς ταχέως ἐπελάθου σαυ-
τοῦ, τόπους ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀποθνήσκειν ἔπεισας; G
ψευδῆ μὲν ἄρα δόξαν ἀνδρείας, ψευδῆ δὲ σωφρο-
σύνης εἶχες, εἶτα σωτηρίαν μὲν ἐλπίζεις παρ' οἷς ἔπος
ἐπολέμησας, σώζεσθαι δ' ὑπ' ἐκείνων, καὶ ἣ βέβαιον
θέλεις. ἀλλ' εἰ μὴ σοὶ λήθην τινὰ σαυτῷ κατέχειν
ἡ ῥωμαίων τύχη, θεσνοητέον ἡμῖν τῷ παρόντι νόμι-
χρήσομαί σοι δεξιᾷ, ξίφος. σὺ δ' ἂν μὲν ἑκὼν

ipsius causa maximè custoditentur; neque fallendi spes esset, in speluncam iterum descendebat biduúmque ibi delituit. Tertia verò die, capta quadam muliere, quæ cum ipsis fuerat, indicatus est. Túmque Vespasianus properè duos tribunos Paulinum & Gallicanum, missos pacem dare Iosepho, & hortari eum vt ascenderet, mittit. Quibus tamen ille rogantibus, postquam ad eum venerunt, fidémque pro salute dantibus minimè paruit. Ex his autem magis quæ pari meritus esset, qui plurima commisisset, quàm ex naturali mansuetudine rogantium, suspicionem colligens, velut ad pœnam euocaretur, timebat: donec Vespasianus tertium quoque tribunum Nicanorem, Iosepho notum, atque olim consuetum misit. Is autem, quàm mite in eos Romanorum esset ingenium, quos semel subiugassent, referens, quódque ipse Iosephus virtutis causa magis admirabilis, quàm inuisus ducibus haberetur esséque imperatori studium non eum ad supplicium ducere, quod etiam sine deditione sibi liceret exigere, sed conseruare potius virum fortem: his addebat, quòd nec Vespasianus, si quid dolo moliretur, amicum ad id mitteret, vt rem optimam pessimæ, hoc est, perfidiæ prætexeret amicitiam: neque semetipsum illi, vt amicum falleret, obtemperaturum fuisse. Verùm Iosepho etiam post Nicanoris dicta hæsitante, milites quidem irati, speluncæ ignem submittere properabant. sed retinebat eos belli ductor, viuum Iosephum capere plurimi pendens. Nicanore autem vehementer instante, vbi etiam hostilis multitudinis minas comperit Iosephus, nocturna somnia reminiscitur, quibus ei Deus & futuras Iudæorum lades, & quæ Rom. essent euentura principibus, ostendit. erat autem interpretandis quoque somniis idoneus, & coniectare quæ ambiguè diuinitus dicerentur, sciebat: qui & sacros prophetarum libros nouerat, quòd & ipse sacerdos esset, & parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur hora quasi Deo plenus, & recentium somniorum, quæ horrenda viderat, simulacra mente complexus, occultas preces Deo offert. Et quia Iudæorum, inquit, labefactari tibi rem creator placuit, fortuna verò ad Rom. tota migrauit, animámque meam quæ futura prædiceret, elegisti, do quidem manus sponte Rom. & viuo. testor autem, quòd non proditor, sed tuus minister ad eos ibo. Simúlque his dictis, Nicanori consentiebat. Verùm qui vnà confugerant Iudæorum, postquam intellexerunt Iosephum rogantibus cedere, vniuersi circumstantes clamabant, certè plurimum ingemiscere leges patriæ. Vbi sunt, quæ Iudæis Deus annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Iosephe captus es, lucémque pateris intueri seruientem? quàm citò tui oblitus es? quàm multos pro libertate mori persuasisti? falsam profectò opinionem fortitudinis habebas, falsámque prudentiæ, si salutem apud eos speras, cum quibus ita dimicasti: aut si hæc etiam certa sunt, ab illis tamen te seruari cupis. Sed quamuis te Romanorũ fortuna tui obliuione perfuderit, nos tamen patriæ gloriæ consulentes & dexteram tibi & gladium commodabimus: Tu verò siquidem sponte

moriare, dux Iudæorum: si verò inuitus, proditor morieris. Vix hæc elocuti sunt, & intentatis ei gladiis, occidendum illum comminabantur, si Romanis pareret. Timens igitur impetum Iosephus, & se Dei præceptorum proditorem esse ratus, si ea non renunciasset morte præuentus, argumentis eos philosophiæ necessariò tractare incepit. Et quid enim tantoperè, inquit, ô socij propriæ cædis auidi sumus? aut cur amicissimas inter se res, corpus & animam in dissensionem vocamus? mutatum me esse quispiam dicet? sed Romani hoc sciunt. Optimum in bello mori: sed lege belli, hoc est à victoribus trucidari. Proinde siquidem Romanorum ferrum deprecor, verè meo gladio meáque manu sim dignus: sin illi hosti suo parcendum putant, quanto iustius nosipsi nobis pepercerimus? Quippe stolidum est ea circa nos admittere, pro quibus ab illis dissensimus. Pulchrum enim esse pro libertate mori, & ipse fateor, pugnando tamen, & illorum manibus, qui eam præripuêre: nunc autem neque prælia nobis obstant, neque nos interficiunt. Itidem autem timidus est habendus, qui mori non vult cùm opus est, & qui vult cùm non oportet. Præterea quis nos metus prohibet ad Romanos ascendere? nempe mortis. Ergo quæ ab hostibus dubiè suspecta formidini est, eam certam ipsi nobis irrogabimus? Verùm seruitutem dicet aliquis. Valde quidem nunc liberi sumus. At viri fortis est semet occidere. Imò verò ignauissimi, quantum opinor. Nam & gubernatorem timidissimum puto, qui tempestatem metuens, ante vim turbinis nauem spõte submergit. Quinetiam propria manu perire, à communi omnium animalium natura discrepat, eóque modo in creatorem nostrum Deum summum scelus admittitur. Nullum est animal, quod ex industria vel per se moriatur. Siquidem naturæ lex validissima, vt velint viuere, in omnibus sita est: idcirco & qui nobis adimendum id putant, hostes ducimus, & quos nostros insidiatores putamus, pœna persequimur. Deum verò indignè ferre non arbitramini, cùm donum eius homo despiciat? Ab illo enim accepimus, vt essemus: rursúmque, vt esse desinamus, illi reddendum est. Corpora quidem cũctis mortalia sunt, ex caduca materia fabricata, anima verò semper immortalis est: Deíque particula in corporib. collocáta. Si quis ergo depositum hominis surripuerit, aut male tractauerit, pessimus statim ac perfidiosus habetur. Si Dei depositum ex proprio corpore quis eiecerit, eum se latuisse quem læserit æstimabit? Et seruos quidem fugientes vlciſci, iustum creditur, quamuis nequam dominos fugerint: ipsi verò Deum fugientes, & optimum Deum, impiè facere non videbimur? An ignoratis, quòd eorum qui lege naturæ vita exeunt, acceptúmque Deo debitum soluunt, cùm id qui dedit recipere voluerit, perpetua laus domúsque ac familia stabiles sunt? puræ autem & quæ inuocantes exaudiant animæ, retinent locum in cælo adeptæ sanctissimum atque inde rursum, voluentibus seculis, castra corpora iubentur incolere. Quorum verò manus in seipsos insanierunt, eorum animas tenebrosior Orcus suscipit. pater autem illorũ Deus autores iniuriæ per nepotes vlciscitur. Hinc &

A θνήσκεις, ἰουδαίων στρατηγός, ἐὰν ᾖ ἄκων, προδότης τε θνήξῃ. ταῦθ' ἅμα λέγοντες, ἐπανιστάνατο τῷ ξίφει, C δικαίλειν ἀναιρήσειν αὐτὸν, εἰ τοῖς ῥωμαίοις ἐνδιδῷ. δείσας ᾖ τ' ἔφοδον ὁ ἰώσηπος, καὶ προδοσίαν εἰ) ἡγούμενος τ' θεῦ προσταγμάτων, εἰ προαποθάνοι τ' ἀγγελίας, ἤρχετο πρὸς αὐτὰς φιλοσοφεῖν ὅπι τ' αἱρέσεως. τὰ γὰρ τοσοῦτον ἔφη σφῶν αὐτῶν ἐπαίρεσι φονεῶμεν; ἢ τί τὰ φίλτατα ἀγαπασιάζομεν σῶμα C ψυχεύ; ἀλλὰ χθαι

B τὰς ἐμὲ φησίν; ἀλλ' οἴδασι ῥωμαῖοι τοῦτο γε. καλὸν ἐν πολέμῳ θνήσκειν. ἀλλὰ πολέμιε νόμω, τυπτόσιν ὑπὸ τ' κρατούντων. εἰ μὲ ἐν τ' ῥωμαίων δεξιρέφομαι σίδηρον, ἄξιός εἰμι ἀληθῶς τιμοῦ ξίφους, καὶ χειρὸς τ' ἐμῆς. εἰ γ' ἐκείνους εἰσέρχεῖ φειδὼ πολέμιε, πόσῳ δικαιότερον αὐ ἡμᾶς ἡμῶν αὐτῶν εἰσέλθοι. καὶ γὰρ πλέον τοῦτο δρᾶν σφᾶς αὐτοὺς, θεὶ ὧν πρὸς ἐκείνους διϊσάμεθα. καλὸν γὰρ τ' ἐλευθερίας ὑποθνήσκειν. φημὶ κἀγώ. μαχομένους μὲν θοι, καὶ ὑπὸ τ' ἁφαιρεμένων αὐτήν. τῶ

C γ' ὕτε εἰς μάχλιν αἰτιβιάζεσιν ἡμῖν, ὕτε αἰρεῖσιν ἡμᾶς. δεῖλος γ' ὁμοίως, ὅ τε μὴ βελόμενος θνήσκειν ὅτ' αὖ δεῖ, καὶ ὁ βελόμενος ὅτ' αὖ μὴ δεῖ. τί γ' καὶ δεδικότες, πρὸς ῥωμαίους ἐκ αἵματος; ἆρα ἐχὶ θανατον; ἔπειτα οἷον δεδίκαμεν ἐν τῷ ἐχθρῶν ὑποπτεύομεν, ἑαυτοῖς βίαιον ὑπιμίσομεν; ἀλλὰ δειλείαν ἐρεῖ τις. πάνυ γοῦν νεῦ ἐσμεν ἐλεύθερει. γενναῖον γὰρ αἰρεῖσθαι ἑαυτὸ φήσει τις; ἐμὲ μὲν οὐ, ἀλλὰ ἀγρίωτατον, ὡς ἔγωγε καὶ

D κυβερνήτην ἡγοῦμαι δειλότατον, ὃς τις χειμῶνα δεδοικὼς, πρὸ τ' θυέλλης ἐβάπισεν ἑκὼν τὸ σκάφος. ἀλλὰ μὲν ἡ αὐτοχειρία, καὶ τ' κοινῆς ἁπάντων ζώων φύσεως ἀλλότριον, καὶ πρὸς τ' κτίσαντα θεὸν ἡμᾶς ἐστιν ἀσέβεια. τῶν μὲν γε ζώων ἐθὲν ἔξιν, ὁ θνήσκει μὴ προνοίας, ἢ δι' αὐτό. φύσεως γὰρ νόμος ἰσχυρὸς ἐν ἅπασι, τὸ ζῆν ἐθέλειν. ἀλλὰ τοῦτο καὶ τοὺς φανερῶς ἀφαιρεμένους ἡμᾶς τούτε πολεμίους ἡγούμεθα, καὶ τ' ἐξ ἑνὸς πηγὴν ἡμῶν. τ' γ' θεὸν ἐκ οἴεσθε ἀγανακτεῖν ὅτ' αὖ

E ἄνθρωπος αὐτὸ τὸ δῶρον ὑβρίζῃ; καὶ γὰρ εἰληφαμεν παρ' ἐκείνε τὸ εἶ). καὶ τὸ μηκέτι εἶ), πάλιν ἐκείνῳ δίδομεν. τὰ μὲν γε σώματα θνητὰ πᾶσι, C ἐκ φθαρτῆς ὕλης δημιουργεῖται. ψυχὴ γ' ἀθάνατος ἀεὶ, καὶ θεῦ μοῖρα τοῖς σώμασιν ἐνοικίζει). εἶτα αὖ μὲν ἀφανίσῃ τις ἀνθρώπου ὧδε κατθήκλιν, ἢ δ' ἁθῇ) κακῶς, ποῦ πρὸς εἶ) δοκεῖ καὶ ἄπιστος. εἰ δέ τις τ' σφετέρου σώματος ἐκβάλλει τ' ὧδε καθθήκλιν τῷ θεῦ, λελησθέναι δοκεῖ τ'

F ἀδικήμενον, C κολάζειν μ', τοὺς ὑποδραστὰς οἰκέτας δίκαιον νενόμικαι, κἂν ποῦ πρὸς καθαλίπωσι δεσπότας. αὐτοὶ γ' κάλλιστον δεσπότην ὑποδιδράσκοντες τ' θεὸν, ὃ δοκεῖμεν ἀσεβεῖν; ἆρα ἐκ ἴσε, ὅτι τῷ μὲν ἐξιόντων τῷ βίε καὶ τὸν τ' φύσεως νόμον, C τὸ ληφθὲν ὧδε τ' θεῦ χρέος ἐκτινόντων, ὅτ' αὖ ὁ δοὺς κομίσασθαι θέλῃ, κλέος μὲν αἰώνιον, οἶκοι γ' καὶ γυναῖ βέβαιοι, καθαραὶ γ' ἐπίκοοι μένουσι αἱ ψυχαὶ, χώρεν ἁγνὴν λαχοῦσαι τὸν ἐμπύριον, ἔνθεν ἐκ θέλουσι πῆς αἰώνων ἀγνοῖς πάλιν αὖτενοικίζονται σώμασιν. ὅσοις γ' καθ' ἑαυτῶν ἐμάνησαν αἱ χεῖρες, τούτων μὲν ἅδης δέχεται τὰς ψυχὰς σκοτιώτερος, ὁ δὲ τούτων πατὴρ θεὸς εἰς ἑτέρους τιμωρεῖται τοὺς θάτερον ὑβρισάς. διὰ τοῦτο

memi-

μαμίσηται ΑΔΔὰ τῷ θεῷ τοῦτο, καὶ ΑΔΔὰ τῷ σοφωτάτῳ πολλάζ᾽ νομοθέτῃ. τοὺς γὰρ ἀπολοῦσας ἑαυτοὺς, ΑΔΔὰ παρ᾽ ἡμῖν, μέχρις ἡλίου δύσεως ἀτάφους κρύπτειν ἐκεῖνον, καίτοι καὶ πολεμίους θάπτειν θεμιτὸν ἡγούμενοι. παρ᾽ ἑτέροις δ᾽ καὶ τὰς δεξιὰς τούτων τῶν νεκρῶν ἀποκόπτειν ἐκέλευσαν, ἃς ἐσπάσαντο καθ᾽ ἑαυτῶν, ἡγούμενοι, καθάπερ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἀλλότριον, οὕτω καὶ τὰς χεῖρας τοῦ σώματος. καλὸν οὖν ἐστὶ φεύγοντι δίκην φεύγειν, καὶ μὴ ταῖς ἀνθρωπίναις συμφοραῖς προσθεῖναι τὴν εἰς τὸ πᾶσαν ἡμᾶς δυσέβειαν. εἰ σώζεσθαι δοκεῖ, σωζώμεθα. καὶ γὰρ ἐν ἀδόξοις ἡ σωτηρία, παρ᾽ οἷς δι᾽ τοσούτων ἔργων ἐπεδείξάμεθα τὰς ἀρετάς. εἰ τεθνάναι, καλὸν καὶ τοῦτο τῶν ἑλόντων. ἐὰ μεταβήσομαι δ᾽ ἐγὼ εἰς τὴν τῶν πολεμίων τάξιν, ἵνα ἐμαυτοῦ προδότης γένωμαι. καὶ γὰρ ἂν εἴην πολὺ τοῦ αὐτομολοῦντος πρὸς τοὺς πολεμίους ἠλιθιώτερος, εἰ γε ἐκεῖνοι μὲν ὅτι σωτηρίαν τοῦτο πράττουσιν, ἐγὼ δ᾽ ἐπ᾽ ἀπωλείᾳ, καίγε τῇ ἐμαυτοῦ. τῶν μέντοι ῥωμαίων ἐπίδραν ἐπεύχομαι. μὴ γὰρ δεξιὰν ἀναιρούμενος ὑπ᾽ αὐτῶν, δι᾽ θύμως τεθνήξομαι, τῶν τὴν ψυχὴν ἀπὸ σίαν, νίκης μεῖζον ἀποφέρων ΑΔΔαμύθιον.

A

B

C

Deo inuisum est, & à sapientissimo legis nostræ conditore coercetur. Denique si qui se occiderint, apud nos quidem vsque ad solis occasum insepultos abiici decretum est, cùm etiam hostes sepeliri fas esse ducamus: apud alios autem & dextræ iubentur abscindi eiusmodi mortuorum, quæ in ipsos armatæ sunt: quoniam vt corpus ab anima, ita manum esse à corpore alienam existimarent. Pulchrum est igitur, ô socij, iusta sentire neque humanis cladibus addere, vt creatorem omnium impietate lædamus. si salui esse volumus salui simus, nec enim salus apud eos ignobilis est, quibus tantis virtutem operibus demonstrauimus. sin mori placet, ab his occidi perpulchrum est, qui nos ceperint. Non migrabo ego in hostium locum, vt ipse mei proditor fiam. multo enim stolidior sim, quàm qui ad hostes vltrò profugiunt, siquidem illi salutis suæ causa id faciunt: ego verò interitus, & quidem mei. Romanorum tamen insidias votis expeto. nam si me & post iunctas dextras perimant, magno animo paratóque moriar, mendacij perfidiam pro victoriæ solatio mecum auferens. Multa quidem in hunc modum Iosephus, vt à cæde propria socios dehortaretur, dicebat. Illi autem obstructis desperatione, qua se iamdudum morti deuouerant, animis concitantur: & alij aliunde cum gladiis accurrentes ignauiã exprobrabant: & quasi eum mox percussurus, quisque adoriebatur. Ille autẽ cùm aliũ nominatim vocaret, alium vultu dueis intueretur, alterius dexteram prehenderet, alium precibus exoraret, varia mentis affectione (vt in tali necessitate) distractus, ferrum omnium à cæde sua prohibebat, non secus vt feræ bestiæ circumclusæ, ad eum semper qui se contingeret, ora conuertens. Illorum autem, qui ducem in extrema quoque clade reuerendum putabant debilitabantur dextræ, gladiíque de manibus elabebantur: multi cùm manus ei afferrent, sponte frameas dimittebant. Iosepho autem non defuit in desperatione consilium, sed fretus Dei prouidentia, salutem in periculum mittit. Et quoniam mori decretum est, inquit, agite, cædes mutuas sortiamur: & cui obtigerit, manu sequentis occumbat, atque ita omnium fortuna perambulet, neque sua se quis dextera feriat: iniustum est enim cæteris interemptis, ex aliis quenquam, si pœnituerit, saluum esse. Visus vera dicere, & quod persuasit agitur: vt sors cuique obtigit, paratam ei qui sequeretur necem suam præbebat quasi mox etiam duce perituro. cum Iosepho enim perire, vita dulcius æstimabant. Remansit autem ipse cum altero, siue fortuna dici poterat, siue Dei prouidentia. Consultóque prospiciens, ne vel sorte grauaretur, vel si nouissimus cessisset, gentilis cæde pollueretur: illi quidem, fide interposita, vt viueret persuasit: ipse verò hoc modo & Romanorum & domestico bello liberatus, ad Vespasianum per Nicanorem ducebatur. Omnes autem Romani visendi eius gratia occurrebant: & cùm se circa ducem premeret multitudo, varius tumultus erat: his exultantibus, quòd captus esset, aliis minitantibus, nonnullis autem propius eum videre certantibus. Et qui longius quidem aberant,

D

E

F

G

Κεφαλ. κς.

ΟΜὲν ἰώσηπος πολλὰ τοιαῦτα πρὸς ἀποτροπὴν αὐτοχειρίας ἔλεγεν. οἱ δ᾽ πεφεισμένως ἀπογνώσει τὰς ἀκοὰς ἔχοντες, ὡς ἂν πάλαι καθοσιώσαντες ἑαυτοὺς τῷ θανάτῳ, παρεξιόντ᾽ πρὸς αὐτ. καὶ προσέχων ἄλλος ἄλλοθεν ξιφήρης, σπάκιζόν τε εἰς ἀναιδρίαν, καὶ ὡς ἕκαστος αὐτίκα καταπλήξων, δῆλος ἦν. ὁ δ᾽ τ μὲν ὀνόμασι καλῶν, τῷ δ᾽ στρατηγικώτερον ἐμβλέπων, τ δ᾽ σπασόμενος τ δεξιὰν, ὃν δ᾽ δεήσει δυσωπῶν, καὶ ποικίλοις διαρούμενος πάθεσιν ὅτι τ ἀνάγκης εἵρητο ὑπὸ τ σφαγῆς πάντων τ σίδηρον, ὥσπερ τὰ κατακυκλωθέντα τ θηρίων, ἀεὶ πρὸς τ καθαπτόμενον αὐτρεφόμενος. τ δ᾽ καὶ ΑΔΔὰ τὰς ἐκάστας συμφορὰς ἐπ᾽ στρατηγὸν αἰδημόνων, παρελύοντο μὲ αἱ δεξιαί, πρὸς ωλίσθαινε δ᾽ τὰ ξίφη, καὶ πολλοὶ τὰς ῥομφαίας ὑπέφερον τες, αὐτομάτως παρεῖσθαι. ὁ δ᾽ ἐν τ ἀμηχανίαις, οὐκ ἠπόρησεν ὑπνοίας, ἀλλὰ πίστ δύων τῷ κηδεμόνι θεῷ τὴν σωτηρίαν ΑΔΔαβάλλε. καὶ ἐπειδὴ δόξε τὸ θνήσκειν ἔφη, φέρε κληρώσας ἀλλήλων σφαγὰς ὑπερβάλωμεν, ὁ λαχὼν δ᾽ τοῦτ μετ᾽ αὐτὸν πιπτέτω. πρὸς δι᾽ σὺν πάντων ἕτερος ἡ τύχη. μὴ δ᾽ ὅτι τ ἰδίας κεῖσθαι δεξιᾶς ἕκαστος. ἄδικον γὰρ οἰχομένων τ ἄλλων τινὰ μετανοῆσαι σωθῆναι. πιστὸς ἔδοξε ταῦτα εἰπὼν, καὶ συνεκλήρου τοῦ σας. ἑτοίμου δ᾽ ὁ λαχὼν τῷ μετ᾽ αὐτ παρεῖχε τ σφαγήν, ὡς αὐτίκα τεθνηξόμενος καὶ τ στρατηγῷ. ζωῆς γὰρ ἤδιον, τ μ᾽ τ ἰωσήπου θανάτου ἠγοῦντο. καταλείπεται δ᾽ σθαι (εἴτε τοῦ τύχης χρὴ λέγειν, εἴτε τοῦ θεοῦ προνοίας) συὶ ἑτέρῳ, καὶ παυσάζων μήτε τοῦ τ κλήρου καταδικασθεῖσαν, μήτε εἰ τελεύταιος λίποιτο μιαίνας τ δεξιὰν ὁμοφύλῳ φόνῳ, πείθει κἀκεῖνον ὅτι πίστει ζῶν· ὁ μ᾽ ἂν εἴτε τῶν τε ῥωμαίων, καὶ τ οἰκείων ἀλαφρυνῶν πόλεμον, ὅτι μεσπασιανὸν ἤγετο ἀγὰ τὸ νικάοντος. οἱ δ᾽ ῥωμαῖοι πάντες ὅτι θεὰν αὐτ συνέτρεχον, τοῦ πλήθους συνθλιβομένῳ πρὸ τῷ στρατηγῷ, θόρυβος ἦν ποικίλος, τῶν μὲν χαιρόντων ὅτι τῷ ληφθέντι, τῶν δ᾽, ἀπειλούντων, τ δ᾽ ἐγγύθεν ἰδεῖν διαζομένων. οἱ μὲν πόρρωθεν,

hostem interficiendum esse clamabant: qui verò propius erant, facta eius reputantes, mutationes stupescebant. Rectorum autem nemo fuit, qui licèt antè iratsceretur nomini eius, viri aspectu non mitior factus sit. Titum verò præter alios & fortis Iosephi animus in calamitatibus, & ætatis eius misericordia capiebat: qualísque pridem fuisset in præliis reminiscenti, & qualis nunc sit in hostium manibus positus intuenti, succurrebat quanta esset fortunæ potentia, quámque velox belli momentum: humanarum autem rerum nihil firmum atque perpetuum. quamobrem multos ad misérationem Iosephi pertraxit: plurimáque salutis eius pars Titus extitit apud patrem. Vespasianus tamen, quasi missurus eum Cæsari, vt cautissimè custodiretur præcepit. Quo audito, Iosephus aliquid ei soli se dicere velle ait. Summotísque ab illo omnibus aliis præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidem, inquit, Vespasiane, tantùm hoc putas, Iosephum te habere captiuum: ego autem maiorum ad te nuncius venio, præmissus à Deo: alioquin Iudæorum legem sciebam, & quemadmodum duces exercituum mori deceret. Ad Neronem me mittis? quid ita? quasi qui Neroni vsque ad te successuri sunt, maneant. Tu es Cæsar Vespasiane & Imperator, atque hic filius tuus: me autem colligatum arctius tibi asseruato: nam dominus quidem non mei solius es tu Cæsar, verumetiam terræ marísque ac totius hominum generis. me autem ad maiorem pœnam custodiri oportet, si ex tempore & subitò in dominum ista confingo. His dictis Vespasianus statim quidem fidem non habere videbatur, cáque Iosephum existimabat salutis gratia comminisci. paulatim verò ad credendum impellebatur, iampridé illum excitante ad imperium Deo, sceptráque multis præmonstrante aliis portentis. Sed & in aliis verum esse Iosephũ deprehéderat. Altero namque amicorum qui secretis intererant, admirari dicente, quemadmodum (nisi hæc deliramenta sint) neque Iotapatenis de excidio, neque sibi de captiuitate quicquam diuinasset, vt à se iram depelleret: Iosephus Iotapatenis ait se prædixisse, quòd post diem septimum & quadragesimum eos maneret exitium, quódque ipsum Romani viuum essent in custodia retenturi. Hæc in secreto quæsita, Vespasianus vbi vera esse comperit à captiuis, etiam quæ de se dixisset credibilia cœperat existimare: sed neque custodiam Iosepho nec vincula remittebat: vestimentis autem aliísque muneribus eum donare benignissimé que fouere non desinebat, etiam Tito magnam honori eius operam commodante. Quarto autem die mensis Iulij Vespasianus in Ptolemaida reuersus, inde in loca maritima Cæsaream peruenit, Iudææ maximam ciuitatem, & quæ maiorem incolarum partem Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorem indigenæ omni fauore ac benignitate suscipiunt, affectu quidem quo Romanos diligerent. plus autem illorum qui excisi fuerant odio: vnde etiam multi simul, vt de Iosepho supplicium sumeret, cum clamore precabantur. Vespasianus autem de ista quidem petitione,

κολάζειν ἐβόων τὸν πολέμιον. τῷ δ' πλησίον ἀναμνήσεις αὐτῷ τῷ ἔργων εἰσήει, καὶ πρὸς τὴν μεταβολὴν θάμβος, τὸν τε ἡγεμόνον ἀθλίως ὧν, ὃς εἰ μὴ πρότερον ὠργίζετο, τότε πρὸς τὸν ὄψιν ἐκ ἐπέδωκεν αὐτῷ. μᾶλιστα δ' τὸν τίτον ὀξ ἀρετῆς, τό τε καρτερικὸν ἐν τ συμφοραῖς ἦρει τ ἰωσήπου, καὶ πρὸς τ ἡλικίαν ἔλεος. ἀναμιμνησκομένῳ τε τ ἐ πάλαι μαχόμενον, & τ ἐν χερσὶν ἐχθρῶν ἄρτι κείμενον ὁρῶντι. παρῆν τε νοεῖν ὅσον δύναται τύχη, καὶ ὡς ὀξεῖα μὲν πολέμου ῥοπὴ, τῷ δ' ἀνθρωπίνων ἐδὲν βέβαιον. παρὸ μὴ τότε σωφρέθηκε μᾶλ πλείοις ἑαυτῷ καὶ πρὸς οἶκτον τὸ ἰωσήπου. πλείστη δ' αὐτῷ, καὶ ἐξ τῷ παρ' μοῖρα σωτηρίας ἐγένετο.

Κεφάλαιον κζ.

ΟΜέν τοι ὐεσπασιανὸς φρυρεῖν αὐτὸν μὴ πολλῆς ἀσφαλείας προσέταξεν, ὡς ἀναπέμψων αὐτίκα νέρωνι. ταῦτα ἀκούσας ὁ ἰώσηπος, μόνῳ τι δόκαλεχθῆναι θέλειν ἔλεγεν αὐτῷ. μεταστησαμένου δ' ἐκείνου, πλὴν τ παιδὸς τίτου καὶ δυεῖν φίλων, τοὺς ἄλλους ἀπαρτίας. σὺ μὲ εἶπεν ὐεσπασιανὲ, νομίζεις ἀχμαλώτον αὐτόμαλον εἰληφέναι τ ἰώσηπον. ἐγὼ δ' ἄγγελος ἥκω σοι μειζόνων. μὴ δὲ ὑπὸ θεῦ πεμπόμενος ἐκ ἤδειν τ ἰουδαίων νόμον, καὶ πῶς κρατηγοῖς ἀποθνήσκειν πρέπει; νέρωνί με πέμπεις; τί δ'; οἱ μὲν νέρωνα μέχρι σοῦ δόξοντοι μένουσι; σὺ καῖσαρ ὐεσπασιανὲ καὶ αὐτοκράτωρ, σὺ καὶ παῖς ὁ σὸς οὗτος. δέσμει δέ με νῦν ἀσφαλέστερον, καὶ τήρει σαυτῷ. θεσπότης δ' ἐ μόνον ἐμοῦ σὺ καῖσαρ, ἀλλὰ καὶ γῆς καὶ θαλάσσης, καὶ παντὸς ἀνθρώπων γένους. ἐγὼ δ' ὀπὶ τιμωρίαν δέομαι φρουρᾶς μείζονος, εἰ καταχεδάζω & θεῦ. ταῦτα εἰπόντος, δεξιᾶς μὲν ὐεσπασιανὸς ἅπτεσθαι ἐδόκει, καὶ τ ἰώσηπον ὑπελάμβανε ταῦτα πρὸς σωτηρίας παρεργεῖν. καὶ πιθανὸν δ' εἰς πίστιν ὑπῆγετο, τῷ θεῦ διεγείροντος αὐτὸν εἰς τ ἡγεμονίαν ἤδη, καὶ τὰ σκῆπτρα δ' ἑτέρων σημείων προδήλους. ἀτρεκὲς δ' & τὸν ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς κατελάμβανε. πρὸ δὲ τοῖς ἀπορρήτοις δυστυχόντων φίλων ὁ ἕτερος, θαυμάζειν ἔφη, πῶς ὅτε τοὺς ὀπὶ τῷ ἰωταπάτων πρὸς ἀλώσεως, ὅτε αὐτῷ φρυμαντύσατο πρὸς αἰχμαλωσίας, εἰ μὴ ταῦτα λῆρος εἴη δίκαιρυσομένῳ τὰς ἐπ' αὐτὸν ὀργάς. ἰώσηπος δ' κ τοῖς ἰωταπατιωοῖς ὅτι μὴ τεσσαρακοστῷ ἑβδόμῳ ἡμέραν ἀλώσονται προεῖπεν ἔφη, & ὅτι πρὸς ῥωμαίων αὐτὸς ζωγρηθήσεται. ταῦτα δὲ τῷ αἰχμαλώτων κατ' ἰδίαν ὁ ὐεσπασιανὸς ἐπιτυθόμενος, δύσκιεν ἀληθῆ, καὶ πιστεύειν πρὸς τῷ κατ' αὐτὸν ἤρτο. φρουρᾶς μὲν οὖν κ δεσμῷ ἐᾶ αἰεὶ τὸν ἰώσηπον, ἐδωρεῖτο δ' ἐσθῆτα, & τοῖς ἄλλοις κειμηλίοις φιλοφρονούμενος κ πρεσβεύων διετέλει, τὰ πολλὰ τίτου τῇ τιμῇ συνεργοῦντος.

Κεφάλαιον κη.

ΤΕτάρτη δ' πανέμου μηνὸς, ἀναζεύξας εἰς τ πτολεμαΐδα, κἀκεῖθεν εἰς τ δῶλιον ἀφικνεῖται καισάρειαν, μεγίστην τ τε ἰουδαίας πόλιν καὶ τὸ πλέον ὑφ' ἑλλήνων ἐποικουμένην. ἐδέχοντο δ' & τ στρατιὰ, καὶ τὸν στρατηγὸν, μετὰ πάσης φιλοτιμίας, καὶ φιλοφροσύνης οἱ ἐπιχώριοι, καὶ κατ' ἔννοιαν μᾶλ τὴν πρὸς τοὺς ῥωμαίους, τὸ δὲ πλέον, ἐχθεῖ τῷ κατεστραμμένων. διὸ καὶ τὸν ἰώσηπον ἀθρόοι καταβοῶντες ἠξίουν κολάζειν. ὐεσπασιανὸς δ', τὴν μὲν πρὸς τούτου δίκην, ὡς ὑπὲρ

ὡς ὑπ' ἀκρίτου πληθύος ἐξέλυεν ἡσυχίαν. τῆς A
δ' ἄλλης στρατιᾶς τὰ μὲν δύο, χειμερίσουσα σκάψασιν ὅπου
τ' καισαρείας, ὅπου τὸ δ' εἶδον ὁρῶν τ' πόλιν. τὸ δ' ἕκατον δὲ
ἀπέμπτον εἰς σκυθόπολιν, ὡς μὴ θλίβοι παντὶ τῷ
στρατῷ τ' καισαρείαν. ἀλεεινὴ γὰρ καὶκείνη χειμῶνος
ὥρα, καθόσον καὶ πυριώδης θέρεος ὑπὸ καύματος πε-
διὰς ὕσα ἐστὶ φλεγμαίνουσα.

Κεφάλαιον κθ.

EN δὲ τούτῳ συναθροισθέντες οἵτε κατ' ἄσαν ἐκπί- B
πτοντες τ' πολεμίων, καὶ οἱ διαφυγόντες ἐκ τ' καθε-
σταμένων, πλῆθος ἀπόλιτον, ἀνακτίζουσιν ἰόππην ὁρ-
μητήριον σφίσιν, ἐρημωθεῖσαν ὑπὸ κεστίου πρώτερον, καὶ
τ' χώρας ἐκπεπολεμωμένης ἀπειρόβιοι, μεταβαίνειν
ἔγνωσαν εἰς τ' θάλασσαν πρὸς ἄμφω τε πρόχειρα σκά-
φη πλεῖσα, τόν τε φοινίκης, καὶ συρίας, καὶ τ' ἐπ' αἰγύπτῳ
πόρον ἐλπίζοντες, ἄπλωτά τε πᾶσιν ἐποίουν τὰ τῆδε πε-
λάγη. ἐπησθάνοντο δ' ὡς ἔγνω τ' σύναξιν αὐτῶν, πέμπει C
πεζούς τε καὶ ἱππεῖς ὅπι τ' ἰόππην, οἱ νύκτωρ ὡς ἀφύ-
λακτον εἰσέρχονται τ' πόλιν. οἱ δὲ αὐτῆ προσήθοντο μὲν
τ' εἰσβολῶν, καὶ καθεῖσαντες, τῶν μὲν εἴργον τοὺς ῥωμαί-
ους ἀνατρέποντο. συμφυγόντες δὲ εἰς τὰς ναῦς, ἑκατέρῳ
βέλους διενυκτέρευσαν. ἀλιμενὴς δὲ οὖσης φύσει τ' ἰόπ-
πης, αἰγιαλῷ γὰρ ὅπλησίον ἔχει, καὶ τὸ μὲν ἄλλο πᾶν ὀρ-
θίῳ, βεβαίῳ δὲ συνδύοντι κατὰ τὰς κεραίας ἑκάτερθεν. αἱ
δὲ εἰσὶ, κρημνοὶ βαθεῖς, καὶ προέχουσαι σπιλάδες εἰς τὸ D
πέλαγος, ἔνθα καὶ τ' ἀνδρομέδας δεσμὰ ἔτι δείκνυμε-
νοι τύποι, πίστιν τ' ἀρχαιότητα τῷ μύθῳ. τύπτων δὲ τ'
αἰγιαλὸν αὐτὸς βορέας, καὶ πρὸς τ' δέχομένας πέτρας
ὑψηλὸν ἀνακόπτων τὸ κῦμα, σφαλερώτερον ἐρημίας τ'
ὅρμον ἀπεργάζεται. καὶ τοῦτον σαλεύουσι τοῖς ἀπὸ τ' ἰόπ-
πης, ὑπὸ τ' ἔω πνεύματα βίαιον ὑπαίπτει. μελαμβόρφον
ὑπὸ τῶν ταύτη πλωϊζομένων καλεῖται. καὶ τὰς μὲν πρὸς
ἀλλήλας τ' νεῶν αὐτόθι συμπάραξε, τὰς δὲ πρὸς ταῖς E
πέτραις. πολλὰς δὲ πρὸς αὐτὸν κῦμα βιαζόμενας εἰς
τὸ πέλαγος, τόν τε γὰρ αἰγιαλὸν ὄντα πρόσω, καὶ τοῖς
ἐπ' αὐτῷ πολεμίοις ἐδεδοίκεσαν, μετέωρος ὑπαρθεὶς
ὁ κλύδων ἐβάπτισεν. ὧν δὲ ἔτι φυγῆς που τόπος, ἔτι
μένουσι σωτηρία, βίᾳ μὲν αἵματι τ' θαλάσσης ἐξωθου-
μένοις, ῥωμαίων δὲ τ' πόλεως φερομένων τῷ βελῶν
ἐκκλίνειν. καὶ πολλὴ μὲν οἰμωγὴ συρρηγνυμένων ἐγίνετο
τ' σκαφῶν, πολὺς δὲ ἀγνυμένων ὀγκος. καὶ τὸ πλῆθος F
οἱ μὲν ὑπὸ τῶν κυμάτων καλυπτόμενοι διεφθείροντο,
πολλοὶ δὲ τοῖς ναυαγίοις ἐμπλεκόμενοι. τινὲς δὲ ὡς κου-
φοτέρῳ τ' θαλάσσαν ἔφθανον τῷ σιδήρῳ σφᾶς αὐτοὺς
ἀναιροῦντες. τὸ γὰρ μὴ πλεῖσον ὑπὸ τ' κυμάτων ἐκφερό-
μενον προεξάγοντο τ' ὑποῤῥῶξιν, ὡς αἱμαχθῆναι μὲν ὅπι
πλεῖσον τὸ πέλαγος, πληρωθῆναι δὲ νεκρῶν τ' θαλ-
λίαν. καὶ γὰρ τοὺς ὅπι τ' αἰγιαλὸν ἐκφερομένους, ἐφεστῶτες
οἱ ῥωμαῖοι διέφθειρον. ἦν δὲ ἀριθμὸς τῶν ἐμβεβαδέντων
σωμάτων, τετρακισχίλιοι πρὸς τοῖς διακοσίοις. ῥωμαῖοι
δὲ λαβόντες ἀμαχητὶ τ' πόλιν κατεσκάπτουσιν. ἰόππην G
μὲν ἔτος ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ δεύτερον ὑπὸ ῥωμαίοις ἐάλω. ἐπησπασιανὸς δὲ ὡς μὴ πάλιν οἱ πειραταὶ συναλι-
σθῆναι εἰς αὐτὴν, στρατόπεδόν τε ὅπι τ' ἀκροπόλεως ἐ-
γείρει, καὶ τὸ ἱππικὸν ἐν αὐτῷ καταλείπει μὴ πεζῶν ὀλί-
γων, ἵνα ὦσι μὲν καὶ χῶραν μένοντες, φρουρῶσι τὸ στρα-
τόπεδον. οἱ δὲ ἱππεῖς περινομεύουσι τ' περίοικον, καὶ τὰς πε-
ριοίκους κώμας τε καὶ πολίχνας ἐξαίρουσι τ' ἰόππης.

velut ab inconsulta multitudine oblata, nihil respondendo dissoluit. legionum verò duas quidem hyematum apud Cæsaream posuit, quòd opportunam videret esse ciuitatem. Decimam verò & quintam Scytopolim misit, ne totius exercitus molestia Cæsaream premeret. Erat autem illa quoque aprica per hyemem, quantum æstatis caloribus æstuosa, vt in planicie sita atque maritima.

CAP. XV. Ioppe deletus capitur.

DVm hæc aguntur, collecta non exigua multitudo, qui vel ab hostibus seditione defecerant, vel ex ciuitatibus euersis effugerant, Ioppen sibi receptacula renouant, quam antèa vastauerat Cestius. Et quia terra quam vastauerat arcebantur, migrandum in mare censuerunt: ac piraticis nauibus fabricatis, in Syriam ac Phænicen itémque in Ægyptum commeantes, plurimos latrociniis prædabantur: omnibusque nauigiis inuium faciebant illarum partium pelagus. Sed Vespasianus cognito quid constituissent, equites in Ioppen necnon & pedites mittit. hique nocte in ciuitatem, quòd incustodita erat, ingressi sunt. Eius autem habitatores (postquam irruptionem præsenserant, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naues fuga petierunt: & in his, vltra contiguum sagittæ spacium, pernoctauêre. Cùm verò Ioppe natura esset importuosa (namque in asperum cæteráque arduum littus desinit ac summis vtrinque cornibus leuiter incuruum, quæ vastè supersunt, & ingentibus procellis pelagus turbant: vbi etiam nunc Andromedæ catenarum signis extantibus, fabulæ veteris fides ostenditur: aduersus autem Aquilo feriens littora, summos in obiectas cautes fluctus affligit, solitudinéque in tutiorem efficit stationem) in eo salo fluctuantibus Ioppenis, prima luce violentius, quem illac nauigantes Melamboream vocant, flatus incumbit: & alias quidem naues inter se, alias verò collisit in scopulos. multæ autem cùm magna vi aduerso æstu, niterentur ad pelagus (nam & littus saxis infestum, & hostes in eo constitutos timebant) sublatæ in sublime gurgite mergebantur. & neque fugæ vspiam locus erat, neque manentibus spes salutis: cum & mari ventorum, & ciuitate Romanorum violentia pellerentur. Itaque multi vlulatus collisis nauibus audiebantur, & multi crepitus fractis: Ioppenorum autem fluctibus pars obruti, pars naufragiis implicati morieban tur. nonnulli autem ferro se interficiētes, veluti id satius esset, mare præueniebant: plurimi autem euecti fluctibus, scopulis carpebantur vt & pelagus sanguine redundaret, omnísque ora maritima cadaueribus impleretur: cum etiam ad littus appulsos in eo stantes Romani milites trucidarent. eiectorum autem corporum quatuor millia ducenta fuerunt. Ita captam nullo prælio ciuitatem Romani funditus eruunt. Ioppe quidem hoc modo breui tempore bis à Romanis excisa est. Vespasianus autē, ne rursus cò piratæ confluerent, castris in arce munitis, ibi cum peditibus pauçis equitatum reliquit: vt hi quidem locis suis manentes, eadem castra defenderent: equites verò omne circum territorium peragrantes ad fines Ioppes, vicos & oppidula simul exurerent.

Illi igitur præceptis obedientes, in dies singulos incurtando, excindebant totas regiones atque vastabant. Vbi verò Iotapatæ apud Hierosolymam casus nunciatus est, primò quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quòd nemo qui se vidisse diceret quæ iactabantur aduenerat, non credebant. nec enim vel nuncius aliquis superfuerat: sed ipsa per se fama excidium prædicabat, velox nuncia tristium: paulatimque per finitimos veritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior hab batur. quinetiam rebus gestis plura quæ facta non erant affingebantur: & in excidio ciuitatis peremptus dicebatur esse Iosephus: quæ res maximo luctu repleuit Hierosolymam: & per singulas domos nemque cognationes, amissorum quisque lugebatur à suis: luctus verò ducis publicus erat. & hi quidem hospites, alij propinquos, amicos alij, nonnulli etiam fratres flebant: Iosephum autem vniuersi. adeò vt per dies xxx. nunquam lamenta in ciuitate cessarent, magnáque mercede conducerentur tibicines næniarum. Tempore autem veritate reuelata, vt de Iotapata quidem vbi res habebat, fictum verò quod de Iosephi morte vulgabatur, eúmque viuere & cum Romanis esse compertum est, ac supra captiui fortunam à ducibus honorari: tantam in eum viuum iracundiam, quantam prius cùm mortuum crederent beneuolentiam, conceperunt. Et ab aliis quidem ignauiæ, apud alios proditionis arguebatur: totáque in eum ciuitas plena erat indignatione atque conuitiis. Vltro autem his vulneribus excitabantur, magísque accendebantur rebus aduersis: & offensio quæ prudentibus ne similia perferant cautionis & custodiæ causam præbet, ad alias calamitates tanquam stimulus incitabat: & malorum semper incipiebat ex fine principium. denique maiore in Romanos impetu ferebantur, velut in Iosephum pariter vindicaturi. Hierosolymorum quidem habitatores eiusce modi turbis agitabantur.

οἱ μὲν οὖν κατὰ τὰ προσταχθέντα τὴν χώραν κατέτεμνον τοῖς, καθ' ἡμέραν ἕτοιμον τε, καὶ πρόθυμον ἅπασιν.

Κεφάλαιον λ.

Ὡς δὲ εἰς τὰ ἱεροσόλυμα τὸ κατὰ τὴν Ἰωταπάτην πάθος ἠγγέλη, τὸ μὲν πρῶτον ἠπίστουν οἱ πολλοί, καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, καὶ διὰ τὸ μηδένα τῶν λεγομένων αὐτόπτην παρεῖναι. διεσῴθη γὰρ οὐδὲ ἄγγελος. ἀλλὰ αὐτομάτη διεκήρυσσε φήμη τὰ ἀλώσιμα, ὠκεία φύσει τῶν συμφορῶν κατ' ὀλίγον δὲ διὰ τῆς περιχώρου ὤδευε τὸ ἀληθὲς, καὶ τοῖς πᾶσιν ἀμφιβολίας ἦν ἔτι βεβαιότερον, προσεκδέχεσθαί γε μὲν τοῖς πεπραγμένοις καὶ τὰ μὴ γνώμενα. τεθνεῶτα δὲ ὅτι τῆς ἁλώσεως, καὶ ἰώσηπος ἠγγέλλετο. τότε μεγίστη τὰ ἱεροσόλυμα πένθους ἐπλήρωσε, καὶ μὲν γε οἴκοις, καὶ κατὰ συγγνείας οἷς προσήκων ἦν ἕκαστος τὸν ἀπολωλότα ἐθρηνεῖτο. τὸ δὲ ὅτι τοῦ στρατηγοῦ πένθος ἐδημοσιεύθη. καὶ οἱ μὲν ξένοις, οἱ δὲ συγγνείς, οἱ δὲ φίλοις, οἱ δὲ ἀδελφοῖς ἐθρήνουν. τὸ ἰώσηπον δὲ πάντες, ὡς ὅτι ξιακοσίων μὲν ἡμέραν μὴ διαλιπεῖν τὰς ὀλοφύρσεις ἐν τῇ πόλει. πλείους δὲ μισθοῦσθαι τοὺς αὐλητὰς, οἱ θρήνων ἔξαρχον αὐτοῖς. ὡς δὲ τὸ ἀληθὲς διεκαλύπτετο τοῦ χρόνου, καὶ τὰ κατὰ τὸν ἰώσηπον πάθος διείσκετο. ζῶν δὲ αὐτὸν ἔγνωσαν, καὶ φίλα ῥωμαίοις ὄντα θεὸς τῆς ἡγεμόνων ἢ κατ' ἀγχιμαλώτου τύχην ἀπεπεμψε, τοσοῦτον ὀργῆς ὅτι ζῶντος, ὅσον δυνοίας ὅτι τεθνεῶτος προσῆκεν ἀπελάμβανον. καὶ παρ' οἷς μὲν εἰς ἀναισθησίαν, παρ' οἷς δὲ εἰς προδοσίαν σκανίζετο. πλήρης δὲ ἀγανακτήσεως ἦν καὶ τῆς κατ' αὐτοῦ βλασφημίας ἡ πόλις. παρωξύνοντο δὲ τὰ πληγαῖς, καὶ προσεξεκαίοντο ταῖς κακοπραγίαις. τὸ, γε μὲν πάσχειν ὁ γίνεται τοῖς εὖ φρονοῦσιν ἀσφαλείας καὶ τῆς ὁμοίων φυλακῆς ἄπτον, σκέπτεσθαι κέρδος ἑτέρων ἐγένετο συμφορῶν. καὶ τὸ τέλος, ἀεὶ τῆς κακῶν αὖθις ἀρχή. μᾶλλον δὲ ὥρμουν ὅτι τοὺς ῥωμαίους, ὡς καὶ ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς ἀμυνόμενοι. τοὺς μὲν οὖν ὅτι τῆς ἱεροσολύμων, ζηλωτοὶ θόρυβοι κατεῖχον.

CAP. XVI. Deditio Tiberiadis.

VEspasianus autem studio visendi regnum Agrippæ (nam & ipse rex inuitabat, rectorem cum exercitu simul paratus accipere domesticis diuitiis, ac per eos ægras partes regni compescere) motis ex Cæsarea maritima castris, in eam quæ Philippi dicitur Cæsaream demigrauit: ibique per dies xx. milite recreato, ipse quoque rerum gestarum gratias Deo referens in epulis erat. Postquàm verò Tiberiada quidem nouas res cupere, ac deficere Taricheas audiuit (ad regnum autem Agrippæ vtraque pertinebat) decreto apud se vndique Iudæos excindere, opportunum esse credidit aduersus eos exercitum ducere, simul vt Agrippæ hospitio vicem rependeret, potestati eius ciuitatibus creditis. Igitur filium suum in Cæsaream, vt inde militem Scythopolim traduceret, mittit. Hæc autem ciuitas Decapoleos maxima, & Tiberiadi vicina est. Quò cùm ipse venisset, ibi filium præstolabatur. Deinde cum tribus vltrà legionibus progressus, ad trigesimum à Tiberiade stadium,

Κεφάλαιον λα.

Ὁ δὲ τεσπασιανὸς ἦν καθ' ἱσορείαν τὴν ἀγρίππα βασιλείας, σὺν ᾗ δὲ βασιλεὺς αὐτὸς, ἅμα καὶ δεξιώσασθαι τὴν ἡγεμόνα σὺν τῇ στρατιᾷ τοῦ κρ τὸν οἶκον ὅλβῳ προαιρούμενος, καὶ κατασείλαι δι' αὐτῆ τὰ νοσοῦντα τὴν ἀρχῆς, ἀφ' ἧς ἀπὸ τὴν ἀβάλλε καισαρείας, εἰς τὸν φιλίππου καλουμένου μεταβάσει καισάρειαν. ἔνθα μέχει μὲν ἡμερῶν εἴκοσι τὸν στρατιὰν ἀναπαύων, καὶ αὐτὸς ἐν δωχίαις ἦν, δοσιδίους τῇ θεᾷ χαρισθεία τὴν καταρθωμένων, ὡς ἂν αὐτῷ τιβεριὰς μὲν νεωτερίζειν, ἀφεστάναι ἢ ἠγέλλοντο ταραχάς, μοῖρα δὲ τῆς ἀγρίππα βασιλείας ἦσαν ἀμφότεραι, παντα χόθεν τοῖς ἰουδαίοις καταστρέφεσθαι διεγνωκὼς, τὸν ὅτι τούτοις στρατιὰν δίκαιον ἡγεῖτο, καὶ δι' ἀγρίππαν ὡς εἰς ξενίας ἀμοιβὴν, σωφρονίσειν αὐτῷ τὰς πόλεις. πέμπει δὴ τὸν υἱὸν τῶν εἰς καισάρειαν, μεταπέμψοντα τὸν ἐκεῖθεν στρατιὰν εἰς σκυθόπολιν. ἡ δὲ ὄρος μεγίστη τῆς δεκαπόλεως, καὶ γείτων τῆς τιβεριάδος. ἔνθα καὶ αὐτὸς ἐγκαθήμενος, ἐκδέχεται τὸν υἱόν. καὶ μὴ τελῶν ταγμάτων προελθών, στρατοπεδεύεται μὲν, ἀπὸ ξυὸ κατὰ τῆς τιβεριάδος σταδίων

κατά τινα

τὰ πρὸς σαθμὸν δυσωπῆσον τοὺς νεωτερίζοντας. σὺν- A
βαντες ὀνομάζειν. πέμπει ἡ δεκαδάρχην ὑαλεριανὸν
σὺν ἱππεῦσι πεντήκοντα, διαλεξόμενον εἰρηνικὰ
τοῖς κτ τὴν πόλιν, καὶ θεραπεύοντα. ἠπίστουν
γὰρ ὡς ὄντως εἰρήνης ὁ δῆμος, κατασοβάζοντο
δ' ὑπό τινων πολεμεῖν βιαζομένων. θεασάμενος δὲ ὁ
ὑαλεριανὸς, ἐπεὶ πλησίον ἦν τοῦ τείχους, αὐτός τε κα-
τέβαινε καὶ τοῖς συν αὐτῷ τὴν ἵππον ἀπέβησεν, ὡς μὴ B
δοκοῖεν ἀκροβολισόμενοι παρεῖναι. καὶ πρὶν εἰς λόγους
ἐλθεῖν, ἐπεκθέουσιν αὐτῷ τῶν σασαρηνῶν οἱ δυνατώτε-
ροι μὴ ὅπλων. ἐξηγεῖτο δ' αὐτῶν ἰησοῦς τις ὀνόματι, παῖς
σαφάτου, τοῦ λῃστρικοῦ σίφους ὁ κορυφαιότατος. ὑαλεριανὸς
δ' ἔτι ὢν δεδιὼς τὰς ἐπιβολὰς τῶν στρατιωτῶν συμβαλεῖν ἀσφα-
λὲς ἡγούμενος, εἰ μὴ τὸ νικᾶν εἴη βέβαιον, καὶ σφαλερὸν
μάχεσθαι πολλοῖς μετ' ὀλίγων, ἀποδιδράσκων τε πρὸς
ἑτοίμους, καὶ ἄλλως ἐπιπλαγεὶς πρὸς τὸ ἀθόκητον τῶν ἰου-
δαίων τόλμαν, φεύγει πεζός, ἔτι περί τε ὁμοίους πεντήκοντα C
ἵππους ἀπέλιπον, ὧν οἱ μὲν ἐπὶ τὸν ἵππον ἀπήγαγον εἰς τὴν
πόλιν, γεγηθότες ὥσπερ μάχῃ ληφθέντας τοὺς σφετέρους.

Κεφάλαιον λβ.

ΤΟῦτο καταδείσαντες οἱ γηραιοὶ τὸν δῆμον, καὶ πρὸ-
χειρ δοκοῦντες, φεύγουσι πρὸς τὸ τῶν ῥωμαίων στρα
τόπεδον, ἐπαγόμενοι τὴν βασιλέα πρεσβυτίδα ἱππικὴν
ἱερασσαμένην, μὴ σφᾶς πρεῖσθαι δόμενοι, μὴ τὴν ὀλί-
γων ἀπόνοιαν, ἡμῶν δὲ πόλεως ὅλης. φείσασθαι γὰρ τοῦ D
δήμου ῥωμαίοις φιλοφρονοῦντας ἀεὶ, καὶ τοὺς αἰτίους πε-
μφήσασθαι τῆς ἀποστάσεως, ὑφ' ὧν αὐτοὶ φρυκτωθῶσι
μάχει νῦν δὴ δεξιᾶς ἐπεκτόμενοι πάλαι. τούτοις συν-
δίδου τὴν ἱκεσίας ὁ στρατηγὸς, καί τοι δείσας τὴν ἁρπαγὴν τῶν
ἵππων ἐφ' ὅλῃ ὠργισμένος τὴν πόλιν. καὶ γὰρ ἐμανθάνε
τοῦτο αὐτῆς τὴν ἀγελάπαν ἑώρα. λαμβανόντων δ' τούτων
τὴν δήμου δεξιὰς, οἱ μὲν τὸν ἰησοῦν, ὡς ἐπ' ἀσφαλεῖ πλέ-
μενοι μᾶλλον ὅτι τὸν τιβεριάδος, εἰς ταριχαίας κατοδι-
δράσκουσι. τῇ μὲν ἡμέραν ἱεσπασιανὸς σὺν ἱππεῦσι, E
προπέμπει πρὸς τὴν ἀκρόπολιν ζαΐανὸν, κατοψόμενον
τὸ πλῆθος, εἰ πάντες εἰρηνικὰ φρονοῖεν. ὡς δ' εἶνω τὸν δῆ-
μον ὁμονοοῦντα τοῖς ἱκέταις, εἰσελαύνων τὴν δύναμιν ἅπα
πρὸς τὴν πόλιν. οἱ δὲ τὰς τε πύλας ἀνοίξαντο αὐτῷ καὶ μετ'
εὐφημιῶν ὑπήντων, σωτῆρα καὶ εὐεργέτην ἀνακαλοῦντες.
τὴν δὲ στρατιᾶς ξυμμιγοῦς πρὸς τὴν εἰσόδων σπουδὴν,
ὠθισμόν τε καὶ μεσημβρίαν τοίχους ἱεσπασια-
νὸς κελεύσας, πλατυῦναι τὴν εἴσοδον αὐτοῖς. ἁρπαγῆς F
μήν τοι καὶ ὕβρεως ἀπέχεσθαι, παρήγγελλε τῷ βασιλεῖ
χαριζόμενος, τῆν τε τειχῶν δι' ἃ τοῦτο ἐφείσατο, συμ-
μένειν πρὸς τὸ λοιπὸν ἐγγυωμένῳ τοῖς ἐν αὐτοῖς, καὶ τὰ
ἄλλα κατακωμῴδει τὴν πόλιν ὡς τῆς σάσεως ἀπολαμβανει. ἔπειτα προελθὼν αὐτῆς τε μεταξὺ, καὶ τα-
ριχαίων στρατοπεδεύεται. τειχίζει δ' αὐτὴν παρεμ-
βολὴν ὀχυρωτέραν, ὑφορώμενος ἐκεῖ πολέμου τέλειον
αὐτῷ γλιχόμενον. συνίῤῥει γὰρ εἰς τὰς ταριχαίας πᾶν G
τὸ νεωτερίζον, τῆτε τῆς πόλεως ὀχυρότητι, καὶ τῇ λίμνῃ
πεποιθότες, ἣν καλεῖται γεννησὰρ πρὸς τῆν δύναμιν.
ἡ μὲν γὰρ πόλις ὥσπερ ἡ τιβεριὰς ὑπόκοιλος ἔστι,
καθ' ἣν τῇ λίμνῃ προσκλύζεται, πάντοθεν ὑπὸ τοῦ
ἰωσήπου τετείχισο καρτερῶς. ἐλάσσω μέντοι τῆς τιβεριά-
δος. τῆς μὲν γὰρ ἐκεῖ προβόλου, ἐν ἀρχῇ τῆς ἀποστάσεως
δαψιλείᾳ χρημάτων καὶ δυνάμεως ἐπρωτευούσης.

in quadam manſione conſpicua nouarum rerum ſtudioſis, cui nomen eſt Enabris, caſtra ponit: atque hinc decadarchum Valerianum cum equitibus L. mittit, qui pacifico ſermone oppidanos alloqueretur, & ad fidem inuitaret. audierat enim quòd pacem populus deſideraret: à nonnullis autem ad bellum eum cogentibus, ſeditionem pateretur. Itaque Valerianus vbi muro appropinquauit, & ipſe de equo deſiliit: & ſuos comites idem facere iuſſit: ne laceſſendi prælij cauſa, potius veniſſe videretur. Sed priuſquam verbum faceret, armati excurrêre in eum ſeditioſi, qui erant validiores, rectore quodam nomine Ieſu, Tobiæ filio, latrocinalis agminis principe. Valerianus autem, neque præter mandata ducis prælio congredi tutum ratus, etiam ſi de victoria certus eſſet: pugnámque periculoſam eſſe, ſi cum multis pauci, & inſtructis imparati confligerent, inopinata præterea Iudæorum ſtupefactus audacia, & ipſe pedes refugit, & quinque alij ſimiliter equis relictis: quos Ieſus eiúſque ſocij, veluti pugna non inſidiis captos, læti in oppidum adduxerunt. Id autem veriti ſeniores, & qui eminere in populo videbantur, in Romanorum caſtra profugiunt: adhibitóque ſibi rege, ad Veſpaſiani genua ſuppliciter accidunt, ne ſe deſpiceret obſecrantes: néve quæ paucorum eſſet, totius eſſe ciuitatis inſaniam exiſtimaret: ſed populo parceret, qui ſemper amica Romanis ſentiret: magiſque vltum iret defectionis autores, à quibus ipſi olim ad fœdus venire properantes, nunc vſque ne id facerent aſſeruati fuiſſent. His eorum precibus, quanquam toti ciuitati propter equorum rapinam infenſus eſſet, indulſit. nam & Agrippam videbat eius oppidi cauſa trepidare. Fide autem per eos populo data, Ieſus eiúſque ſocij, tutum ſibi non eſſe rati apud Tiberiada conſiſtere, ad Tarichеas confugiunt. Poſteróque die Veſpaſianus in arcem præmittit cum equitibus Traianum, qui multitudinem an omnes pacem cuperent, experiretur. cognito autem populum eadem ſentire quæ ſupplices, ad ciuitatem ducebat exercitum. Illi autem portis ei patefactis, cum fauſtis ominationibus obuiam prodeunt, ſalutis datorem ac benemeritum acclamantes. Cùm verò militem anguſti aditus remorarentur, murorum partem diruí Veſpaſianus ex meridio latere iuſſit, eóque pacto dilatauit ingreſſum: vt præda tamen & iniuriis abſtinerent, in gratiam regis edixit: eiuſdémque cauſa muris pepercit, ſpondentis habitatores eius poſthac cum reliquis fore concordes: aliíſque modis malis affectam ciuitatem ex diſſenſione recreauit.

CAP. XVII. Tarichearū obſidio.

DEinde ab ea digreſſus, inter ipſam & Tarichеas caſtra poſuit, muróque firmauit, belli ſibi moras illic fore proſpiciens: quòd omnis turbarum cupiens multitudo ad Tarichеas confluеret, munitione confiſa ciuitatis, & lacu qui Geneſar ab indigenis appellatur. Etenim ciuitatem ita vt Tiberias ſub monte poſitam, quà lacu non alluebatur vndique muro validiſſimo, ſed minore tamen quàm Tiberiada, Ioſephus cinxerat. nam illam quidem in principio defectionis, pecuniarum itémque virium copia communierat

Taricheis verò largitaris eius reliquiæ profe- A
cerunt. Scaphas autem plurimas in lacu pa-
ratas habebant : vt in eas videlicet, si terrestri
prælio vincerentur, refugerent ; simúlque
ad nauale bellum, si opus esset, instructas.
Romanis autem castra munientibus, Iesus
eiusque socij neque multitudine hostium, ne-
que disciplina militiæ perterriti, cursu eos ir-
ruunt : primóque impetu disiectis muri fabri-
catoribus, ac parte aliqua ædificij dissipata,
vbi armatos congregari viderunt, antequam B
mali aliquid paterentur, ad suos refugiunt:
eósque insecuti Romani, ad nauigia compu-
lêre. Et illi quidem tantum progressi, vnde
Romanos contingere missilibus possent, an-
choras iaciunt : & sicut acies assolent, den-
satis inter se nauibus, aduersus hostes in
terra constitutos, nauali prælio decertabant.
Audito autem Vespasianus magnam
eorum multitudinem in proxima ciuitati pla-
nicie congregatam, filium suum cum sex- C
centis equitib. lectis eò mittit. Qui cùm infinitum hostium numerum reperisset, patri quidem maioribus auxilijs opus esse mandauit. Ipse verò equitum pleroſque, etiam priusquam subsidia venirent alacres esse videns, cùm nonnulli eorum multitudinem Iudæorum formidarent, vnde exaudiri posset constitit : &, ô Romani, ait, pulchrum est namque in principio sermonis admonere vos generis vestri, vt qui cum quibus pugnaturi simus sciatis : nostras enim manus nemo vnquam toto orbe hostis vllus euasit : Iudæi verò, vt etiam pro his dicamus aliquid, ad hoc vsque tempus victi non defatigantur : itaque oportet illis in aduersis rebus constanter dimicantibus, etiam nos in secundis perseuerantiùs laborare : aperta quidem fronte vobis plurimum alacritatis inesse conspiciens, gaudeo: vereor autem, ne cui vestrûm tanta timorem E
multitudo hostium latenter incutiat. Igitur quisque iterum cogitet, qualis cum quibus decertabit : quódque Iudæi, licèt satis sint audaces, mortémque contemnant, incompositi tamen belloríumque imperiti sunt, vulgus rectè potius quàm exercitus appellandi, de vestra verò peritia atque ordinatione referre quid opus est ? Nempe idcirco soli armis exercemur, pacis etiam tempore, vt ne in bello nos cum hostibus numero conferamus. nam F
quòd perpetuæ militiæ commodum, si pares cum rudibus congrediamur ? Quin reputate, quod armati cum inermibus, & equites cum peditibus, & ducis tuti consilio cum vagis neque rectorem habentibus decertabitis: quódque nos hæ virtutes multo plures efficiant, multum autem vitia de hostium numero detrahant. Nec sola hominum multitudo, quamuis pugnacissimi fuerint, in bello obtinet: sed etiam si vel in paucis sit fortitudo. hi enim & ordinari faciles sunt, & sibimet subuenire : numerosæ autem copiæ plus incommodi ex semetipsis, quàm ex hostibus capiunt: Iraq; Iudæos audacia & ferocitas ac desperatio siue mentis tæuitia ducunt, quæ rebus secundis aliquantum valent, minimis verò offensionibus extinguuntur, nos autem virtus regit, & morigera voluntas, itemque fortitudo, quæ & in-

ταριχαῖαι ἦ αὐτοῦ τὰ λείψανα τῆς φιλοτιμίας· μετε-
λαβον. σκάφη ἦ ἰδίᾳ αὐτοῖς ὅτι τ' λίμνης παρασκευα-
σμένα πολλά, ὡς τε τὸ συμφυγεῖν ὅτι τ' γῆς ἡττη-
μένοις, κἂν εἰ δέοι ναυμαχεῖν, ἑτοίμη. ἐπε-
βαλλομένων ἦ τῷ ῥωμαίων τὸ στρατόπεδον, οἱ μὲν
ἐπαιῶν ὅτι ὡς τὸ πλῆθος, ὅτι ὡς τὴν ἀπειρίαν
τ' πολεμίων ὑποδήσαντες, ὡρμήσαν, κ) ὡς τὴν
πρώτην ἔφοδον τῷ τειχοποιῶν σκεδασθέντων, ὀλίγα
δ' δομήσαντας σφῶν ἐξαίφνης ὡς ἑώρων τοὺς ὁπλίτας ἀ-
θρόους ἐξορμῶντας, φρὶν τὶ παθεῖν, εἰς τοὺς σφετέρους ἀπέ-
φυγον. διωκόντων ἦ οἱ ῥωμαῖοι, συνελαύνουσιν αὐ-
τοὺς εἰς τὰ σκάφη. κ) οἱ μὲν ἀναχθέντες εἰς ὅσον ἐξ-
χυσίν τῷ ῥωμαίων βάλλεσθαι δύναμιν, τάς τε ἀγκύ-
ρας ἐβαλλον, κ) συνερώσαντες ὥσπερ φάλαγγα ταῖς
ναυσὶν ἐπαλλήλοις, τοῖς ὅπλ' γῆς διεναυμάχουν πολε-
μίοις. ὁ δὲ βεσπασιανὸς ἦ τὸ πολὺ πλῆθος αὐτῷ ἠθροι-
σμένον ἀκούων ἐν τῇ πρὸ τῆς πόλεως πεδίῳ, πέμπει ἦ
υἱὸν σὺν ἱππεῦσιν ἑξακοσίοις ὁπλίταις.

Κεφαλ. λγ.

Ὁ δὲ ἰώσηπος ἀνδρῶν τὸν τῷ πολεμίων πληθὺν,
ὡς μὲν τὸν πατέρα πέμπει πλείονος δυνά-
μεως αὐτῷ δεῖν λέγων. αὐτὸς ἦ τοὺς μὲ πλείους τ' ἱπ-
πέων ὡρμημένους ὁρῶν, κ) πρὶν ἀφικέσθαι βοήθειαν, ἐπι
ἦ οἷς ἐσυχῆ ὡς τὸ πλῆθος τῷ ἰουδαίων καταπε-
πληγότας, ἐν ἐπικόσμοις ἄνδρες ἔφη ῥωμαῖοι, καλόν
γε δὴ ἐν ἀρχῇ τῷ λόγων ὑπομνῆσαι τὸ γένους ὑμᾶς, ἵνα
εἰδῆτε τίνες ὄντες, κ) ὡς τίνας μάχεσθαι μέλλομεν.
τὰς μὲν γὰρ ἐμετέρας χεῖρας, ἃ δὲν εἰς τοῦτο τῷ ὅλ' τ'
οἰκουμένης ὑπήκοον. ἰουδαῖοι δὲ ἵνα εἴπω καὶ
ὑπὲρ αὐτῶν, μέχρι νῦν ἀκοπίωσιν ἡττώμενοι. κ) ὁρᾶτε
ἐξώπιον ἐκείνων ἐν τ' κακοπραγίαις, ἡμᾶς τοῖς δυ-
χήμασιν ἐγκάμνειν. εὐθυμίας μὲ ὑμᾶς εἰς τὸ φα-
νὲν εὖ ἔχοντας, χαίρω κ) βλέπων. δέδοικα δὲ, μή πη
τὸ πλῆθος τῷ πολεμίων, καταπλῆξιν λελησθῶσιν ἐνερ-
γάσηται. λογισάσθω δὴ πάλιν οἷος ὡς ὡδα-
πάξεται, κ) διότι ἰουδαῖοι μὲν εἰ καὶ σφόδρα θλιμμέ-
νοι, καὶ θανάτῳ καταφρονοῦντες, ἀλλὰ ἀσυντάκτοί τε, κ)
πολέμων ἄπειροι, κ) ὄχλος αὖ ἄλλως, καὶ ὑ σεφανὰ
λέγουσι. τὰ ἦ τῆς ἡμετέρας ἐμπειρίας, κ) τάξεως, τὶ
κ) λέγειν δεῖ; ὅτι τούτῳ μὲν τί γε μόνοι καὶ κατ' εἰ-
ρωνείαν ἀσκούμεθα τοῖς ὅπλοις, ἵν' ἐν πολέμῳ μὴ ὡς
τὸ ἀκίνδυνον ἀεὶ θυμούμεθα ἑαυτοῖς. ἐπεὶ κ) τὰς ὄψεις τῆς
ἀθλιωτοῦς στρατιᾶς, ἐὰν ἴδοι ὡς ἀστρατεύτους ἀπο-
θαυμάσομεθα; λογίζεσθε ἦ, ὅτι ὡς γυμνήτας ὁπλί-
ται, κ) ἱππεῖς ὡς πεζοὺς, στρατηγούμενοι ὡς ἀστρα-
τήτους ἀγωνίζεσθε. κ) ὡς ὑμᾶς μὲν ταῦτα πολλα-
πλασίους ποιεῖ τὰ πλεονεκτήματα. πολὺ δὲ τὸν τῷ πο-
λεμίων ἀριθμὸν παραιρεῖται τὰ ἐλαττώματα. κατορ-
θοῖ ἦ τὰς πολεμίους, ἡ πλῆθος ἀνθρώπων κἂν ἦ μά-
χιμον, ἀνδρεία ἦ, κἂν ἐν ὀλίγοις ᾖ. οἱ μὲν γε ὡδατά-
ξασθαι ῥᾴδιοι, κ) ὡρσαμμένοι ἑαυτοῖς. αἱ ἦ ἰσχύ-
νοις δυνάμεις, ὑφ' ἑαυτῶν βλάπτονται πλέον, ἢ τῷ
πολεμίων. ἰουδαίων μὲν οἰδὲ τόλμα κ) θεάσεις ἠλίτ-
ταται, ἀπονοίας πάθη, κατὰ μὲν τὰς εὐπραγίας εὔ-
πτοα, σβεννύμενα ἦ ἐν ἐλαχίστοις σφάλμασιν. ἡμῖν
ἦ ἀρετὴ κ) εὐπείθεια, καὶ τὸ ἡνιόχιον, ὃ κἂν τοῖς
ἄλλοις

ἄλλοις δυτυχήμασιν ἀκμάζῃ, καὶ τοῖς παίσμασιν οὐ μέχει τέλους σφάλλεται. Καὶ γὰρ μειζόνων ἢ Ἰουδαῖοι διαγωνιεῖσθε. Καὶ εἰ μὲν ἐλευθερίας, καὶ πατρίδων ἐκεῖνοις ὁ πόλεμος κινδυνεύεται, τί μεῖζον ἡμῖν δόξης, καὶ τὸ μὴ δουλεῦσαι μηδὲ τῷ τῶν οἰκουμένης ἡγεμονίαν, ἐν ἀντιπάλῳ τὰ Ἰουδαίων προσπεσεῖν; σκεπτέον ἦν ὅπη, καὶ παθεῖν μέν ἡμῖν ἐστὶν ἀνήκεστον φόβος. πολλοὶ γὰρ οἱ βοηθήσοντες, καὶ πλησίον. ἁρπάσαι ἦν τὴν νίκην δυνάμεθα, καὶ χρὴ τοὺς ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἡμῖν πεμπομένους συμμάχους φθάσειν, ἵν' ἀκοινώνητόν τε ᾖ τὸ κατόρθωμα καὶ μεῖζον. νομίζω ἦν ἐγὼ δὴ τῆσδε τῆς ὥρας, καὶ τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν κρίνεσθαι κἀμὲ καὶ ὑμᾶς, εἰ τῷ μὲν προκατορθωμένων ἄξιος ἐκεῖνος, ἐγὼ δ' ἐκείνου παῖς, σπατιῶται δ' ὑμεῖς ἐμοῦ. καὶ γὰρ ἐκείνῳ τὸ νικᾶν ἔθος, κἀγὼ τοῦτον ὑποστρέφειν οὐκ ἂν ὑπομείναιμι λειφθείς. ὑμεῖς ἦ πῶς οὐκ ἂν αἰσχύνεσθε προκινδυνεύοντος ἡγεμόνος ἡττώμενοι; προκινδυνεύσω γὰρ εὖτε καὶ πρῶτος εἰς τοὺς πολεμίους ἐμβαλῶν. μὴ λείπεσθε δ' ὑμεῖς ἐμοῦ, πεπεισμένοι τῇ ὁρμῇ ἐμοὶ συνδιακεκριμένῃ θεῷ συμμάχῳ, καὶ προνώσκετε σαφῶς, ὅτι τῶν ἔξω μάχης, πλέον τι κατορθώσομεν.

Κεφάλαιον λδ.

ΤΑῦτα τοῦ πατρὸς λέξαντος, προθυμία δαιμόνιος ἐμπίπτει τοῖς ἀνδράσι, καὶ προσχωμένου πρὶν συμβαλεῖν ξαίαν ἔτι τεσσαράκοντα ἀνδρῶν ἱππέων, ἥλαλον ὡς μεισομένης τὴν νίκης αὐτοῖς δι' ἐκείνων κοινωνίαν. ἔπεμψε δὲ Οὐεσπασιανὸς καὶ Ἀντώνιον Σίλωνα σὺν δισχιλίοις τοξόταις, κελεύσας καταλαβόντας τὸ ἀπόκρημνον τῆς πόλεως ὄρος, τὸ ὑπὲρ τοῦ τείχους ἀπείργειν. καὶ οἱ μὲν ὡς προστέτακτο τοῖς αὑτῶν πειρωμένοις ἐκβοηθεῖν περιέσχον. ὁ δὲ Τῖτος πρῶτος τὸν ἵππον ἔλαυνεν εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ σὺν κραυγῇ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποὶ παρεκτείναντες ἑαυτοὺς, εἰς ὅσον ἐπέσχον οἱ πολέμιοι τὸ πεδίον. παρὸ καὶ πολὺ πλείους ἔδοξαν. οἱ δ' Ἰουδαῖοι καί τοι τὴν τε ὁρμὴν καὶ τὴν τάξιν αὐτῶν καταπλαγέντες, παρὸς ὀλίγον μὲν ἀντέσχον ταῖς ἐμβολαῖς, νυσσόμενοι δὲ τοῖς κοντοῖς καὶ ῥοίζῳ τῶν ἱππέων ἀναζεπομένοις, συνεπατοῦντο. πολλῶν δὲ πανταχῇ φονευομένων, διασκιδνανται, καὶ πρὸς τὴν πόλιν ὡς ἕκαστος εἶχε, φεύγον. τῶν δὲ τοῖς μὲν κατόπιν προσκειμένοις ἀνῆρει, τοὺς δὲ διεκπαίων ἀθρόους, τοὺς δὲ φθάσας καὶ σόμα διήλαυνε, πολλοὺς δὲ συμπλοκαὶ πρὸς ἀλλήλοις πεσόντας ἐμπηδῶν. πάλιν δὲ τὰς πρὸς ἀλλήλους φυγὰς ὑπετέμνετο, καὶ πρὸς τὸ πεδίον ἀπέστρεφεν, ἕως τῷ πλήθει διασάμενοι καὶ συνεκπεσόντες εἰς τὴν πόλιν διέφυγον. ἐκδέχεται δ' αὐτοὺς σάσις εἴσω χαλεπή. τοῖς μὲν γὰρ ὀπιχωρίοις δι' ἃ τὰς κτήσεις, καὶ τὴν πόλιν, ὡς ἐδόκει πολεμεῖν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ τότε διὰ τὴν ἧτταν πλέον. ὁ δ' ἔπηλυς πολὺς ὤν, πλέον ἐβιάζετο, καὶ διωρισμένοις ἐν ἀλλήλοις κραυγὴ τε ἦν καὶ θόρυβος, ὡς ὅσον ἔπω φερομένων εἰς ὅπλα. καταπαύσας δὲ τὴν ταραχὴν τῦπος, ἐ γὰρ ἔνδοθεν τοῦ τείχους. ἆρα ἔτι ὁ καιρὸς ἐκβοᾷ, καὶ τί συσκοπεῖσθαι μέλλομεν, ἐκδιδόντος ἡμῖν Ἰουδαίους θεοῦ; δέξασθε τὴν νίκην, ἃ ἀκούετε βοῆς; σασιάζουσιν οἱ τὰς χεῖρας ἡμῖν διαφυγόντες. ἕξομεν τὴν πόλιν ἐὰν ταχύνωμεν

prospera fortuna viget, nec ad finem vsque inter aduersa decipitur. Ad hoc maiores nobis sunt, quàm Iudæis, causæ certaminis. nam si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinent, quid est nobis inclyta fama præstantius? & ne post orbis tertæ imperium videamur hostium aduersariorum loco Iudæos habere? Præterea considerate, quòd ne patiendi quidem alicuius intolerabilis mali metus est, multos enim eósque in proximo adiutores habemus. Rapere autem victoriam possumus: & quos à patre mitti nobis speramus auxilio, conuenit antecapere, vt & maior sit & socium non habeat virtutis effectus. Equidem puto nunc de me ac patre meo vobísque pariter iudicium fieri, si ille quidem rebus ante gloriosè gestis dignus fuit, ego verò eius sum filius, vósque milites mei. nam illi vincere consuetum est. ego verò reuerti ad eum perpetiar victus? quo pacto autem vos non puduerit, duce vestro periculis occurrente, non superare? appetam enim pericula mihi credite, primúsque in hostes irrumpam. nemo autem vestrûm à me discesserit, persuasum habens, impetum meum sustentari ope diuina, & manifestissimè præsumite, quòd multo plus mixti hostibus efficiemus, quàm si extrinsecus pugnaremus. Postquam Titus hæc prosecutus est, diuina quædam alacritas militibus incidit. Et quia Traianum aduenire cum cccc. equitibus ante prælium contigit, ægrè ferebant, tanquam minueretur victoria societate. Misit autem Vespasianus & Antonium Silonem cum duobus millibus sagittariorum: vt occupato monte, qui ex aduerso erat oppido, murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita vt præceptum fuerat, circumuenti sunt, ex ea parte subuenire tentantes. Titus autem primus pertexit citato equo in hostes, & post eum cæteri cum clamore, tanto spacio fusi, quantum aduersa acies occupauerat, vnde multo etiam plures quàm erant apparuerunt. Iudæi verò, licèt incursu eorum & disciplina conterriti, paulisper quidem primos sustinuêre congressus. Percussi autem contis, equorúmque impetu deturbati conculcabantur: atque ita multis passim peremptis disperduntur, & in ciuitatem, vt quisque velocitatis habebat, effugiunt. Titus autem aliquos à tergo instans alios per transitum occidebat, nonnullos cursu antecapiens, ictu ora transuerberabat, multos autem, alium super alium lapsos inuoluens, conficiebat: omnésque ad mœnia confugientes præueniens, detorquebat ad campum, donec vi multitudinis elapsi, in oppidum confugerunt. Excipit autem illos acerba dissensio. namque indigenis, & fortunarum suarum, & ciuitatis gratia, & ab initio bellum gestum, maximéque quod malè pugnatum fuerat, non placebat. sed populus aduenarum qui plurimus esset vim adhibebat, & inter se discordantium clamor erat, veluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul à muris aberat, Titus exclamat: Hoc tempus est, quid moramur commilitones? Deo nobis dedêre Iudæos suscipite victoriam. Non auditis clamores? qui manus nostras euasêre, discordant: habemus ciuitatem, si modò properamus,

Verumtamen cum velocitate animis opus est. A nihil enim magnum effici sine periculo consueuit. non solùm autem hostium concordiam, quos citò necessitas in gratiam reuocabit, sed etiam nostrorum auxilia præuenire debemus: vt præter victoriam, qua tantas copias pauci superamus, etiam ciuitate soli potiamur. Simul his dictis conscendit equum, atque ad lacum decurrit, & per eum properè ciuitatem ingreditur, quem cæteri consecuti sunt. pauor autem eius audaciæ murorum defensores inuasit, & pugnare quidem, vel prohibere venientem, nemo sustinuit. relictis autem excubiis, B Iesus quidem cum sociis in agros effugit: alij verò decurrentes ad lacum, in manus hostium contrà venientium incidebant. mactabantur autem alij cùm scaphas scanderent, itémque alij, cùm iam prouectas assequi natando conarentur: plurimáque per ciuitatem fiebat hominum cædes, aduenarum quidem resistentium, C qui non effugissent: indigenarum verò sine pugna, quoniam spes eos fœderis, & conscientia quòd belli consilium non habuerant, à prælio deterrebat, donec Titus nocentibus interemptis, miseratus indigenas ab internecione requieuit. At qui in lacum confugerant, vbi ciuitatem captam viderunt, quàm longissimè ab hostibus recesserunt. Titus verò missis equitibus res gestas patri nunciat. Quibus ille compertis, quod necesse fuit, & filij virtute admo- D dum lætus, & facinoris claritudine (maxima enim belli pars videbatur exempta) tum quidem statim circundari ciuitatem custodibus iussit, ne quis ex ea subterfugeret, cædémque euaderet. postero autem die cùm descendisset ad lacum rates aduersus illos qui eò refugerant, fabricati iussit. quæ tam materiarum quàm artificum multitudine maturè contextæ sunt.

E

CAP. XVIII De lacu Genesar, & fontibus Iordanis.

LAcus autem Genesar quidem à terra continente appellatur: XL. verò stadiis in latitudine patens, centúmque in longitudine aquæ dulcis est atque potabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet latices: & vndique in littora ac arenas desinens, purus est, ac præter hoc temperatus ad hauriendum. & fluuio quidem siue fonte lenior est. semper autem frigidior, quàm lacus diffusio patitur, manet: æstiuísque noctibus eius aquæ sub diuo perflatæ, F nequaquam æstibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Varia autem sunt in eo piscium genera, ab alterius loci piscibus tam sapore quàm specie discreta: mediúsque fluuio Iordane secatur. Cæterùm Iordanis fons Panium esse videtur: sed re vera huc terra conditus fertur ex ea quæ vocatur Phiale. Hæc autem est, quà in Trachonitidem ascenditur ad CXX. stadium à Cæsarea, ad dexteram non longè à via. Et propriè quidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ speciem G præferens. semper autem intra eius labra cohibetur vnda, nunquam deficiens vel exuberans. Cúmque interim hoc esse Iordanis principium nesciretur, à tetrarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehensum est. Is namque missis in Phialen paleis, inuenit eas apud Panium redditas, vnde antea fluuius nasci credebatur. Naturalis quidem pulchritudo Panij, re-

δεῖ ἢ πόνε πρὸς τὴν τάχος, ἢ λήματος. οὐδὲν γὰρ τῶν μεγάλων φιλεῖ δίχα κινδύνε κατορθοῦσθαι. φθαίης δ' ἂ μόνον χρὴ τὼ τ πολεμίων ὁμόνοιαν, ἃς ἀνάγκη διαλλάσσει ταχέως, ἀλλὰ ἢ τὴν ἡμετέρων βοήθειαν, ἵνα πρὸς τὸ νικῆσαι τοσῦτο πλῆθος ὀλίγοι, μὴ τ πόλιν ἕλωμεν μόνοι. ταῦθ' ἅμα λέγων ὅπι τὸν ἵππον ἀναπηδᾷ, μὴ καθηγεῖται πρὸς τ λίμνην, δι' ἧς ἐλάσας πρῶτος εἰς τὴν πόλιν εἰσέρχε), μὴ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποί. δέος ἢ πρὸς τ τόλμαν τὴν τόλμαν αὐτῶ τοῖς ὄπι τὴν τειχῶν ἐπέπεσε, μὴ μάχεσθαι μὲν, ἢ διακωλύειν, οὐδεὶς ὑπέμενε. λιπόντες ἢ τ φρυκὰν, οἱ μὲν πρὸς τ ἴσοσιν, διὰ τ χώρας ἔφυγον. οἱ δ' ὅπι τὴν λίμνην καταθέοντες, ὑπαντιάζεσι τοῖς πολεμίοις πρὸς ἵππον. ἀπεκτείνοντο ἢ οἱ μὲν ἐμβαίνοντες τὴν σκαφῶν. οἱ ἢ, τοῖς ἀναχθεῖσι πρόσπίπτειν πειρώμενοι. πολὺς ἢ τὴν κῆ τὴν πόλιν ἰὸς φόνος, τὴν μὲν ἐπηλύδων, ὅσοι μὴ διαφυγεῖν ἔφθασαν ἀντιτασσομένων, ἀμαχητὶ ἢ τ ὄπιχωρίων. κῆ γὰρ ἐλπίδα δεξιᾶς, μὴ τὸ σωφρονίσας, τὸ μὴ βεβουλεῦσθαι πολεμεῖν, μάχης ἀπέρεπεν, μέχρι τῶν τοὺς μὲν αἰτίους ἀνελών, οἰκτείρας ἢ τοὺς ὄπιχωρίους, ἀνεπαύσατο πόνου. μὴ οἱ μὲν εἰς τὴν λίμνην καταφυγόντες, ἐπεὶ τὴν πόλιν ἐαλωκυῖαν εἶδον, ὡς πορρωτάτω τὴν πολεμίων ἀπήχθησαν. τῶν ἢ, ἀπεμψάς τινὰ τὴν ἱππέων διαγελίζε) τὸν παῖδ τὸ ἔργον. ὁ δ' ὡς εἰκὸς ἡσθείς, τῆτε τὸ παιδὸς ἀρετῆ, μὴ τὸν κατορθώματι (μεγίστη γὰρ ἐδόκει καθηρῆσθαι μοῖρα τὸ πολέμου) τότε μὲν ἐλθὼν πρὸς ἔχοντας τὴν πόλιν, φρυρεῖν ἐκέλευσεν, ὡς μὴ διαλάθοι τις ἐξ αὐτῆς, μὴ κτείνειν ἐκέλευσε. τῇ δ' ὑστεραία πρὸς τὴν λίμνην καταβὰς, σχεδίας ἐκέλευσε πήσειν ὅπι τοὺς καταπεφευγότας. αἱ δ' ἐγίνοντο ταχέως, ἀφθονία τε ὕλης, μὴ πλήθει τεχνιτῶν.

Κεφάλαιον λε.

ΗΔὲ λίμνη γεννησὰρ μὲν τῆς πρόσχοις χώρας καλεῖται, σταδίων εὖρος ἑξὰ πρὸς ἀράκοντα, ἢ πρὸς τέτοις ἑτέρων ἑκατὸν τὸ μῆκος, γλυκεῖά τε ὄμως ἐστὶ, μὴ ποτιμωτάτη. μὴ γὰρ ἡ ἐλώδους παχύτητος ἔχει τὸ νᾶμα λεπτότερον. καθαρά τε ἐστὶ πάντοθεν ἀμμαλοῖς ὑπολήγουσα, μὴ ψάμμῳ, πρὸς ἢ δίκρατος ἀρύσασθαι. ποταμῶ μὲν ἡ κρουνὸς πρόσφορεσέρα, ψυχροτέρα δ' ἡ κῆ λίμνης διάχυσιν ἀεὶ μένουσα. μὴ τὸ μὲν ὕδωρ, ἐν ἀποδεῖ χιόνος ἐξαθειασθέν, ὅπερ θέρους νυκτὸς ποιεῖν ἔθος τοῖς ὄπιχωρίοις. γένη ἢ ἰχθύων ἐν αὐτῇ διάφορα πρὸς τοὺς ἀλλαχῦ, μείζονά τε ἢ ἰδέαν. μέση ἢ ὑπὸ τῶ ἰορδάνε τέμνε). μὴ δοκεῖ μὲν ἰορδάνης πηγὴ τὸ πάνειον. φέρεται ἢ ὑπὸ γῆν εἰς τοῦτο κρυπτὸς ἐκ τ καλυμένης φιάλης. ἡ δέ ἐστιν ἀπίοντων εἰς τὴν τραχωνῖτιν ἀπὸ σταδίων ἑκατὸν εἴκοσι καισαρείας, τ ὁδοῦ μὴ δεξιὸν μέρος ἐκ ἀποθεν. ἐκ μὲ ἐν τ περιφερείας, ἐτοίμως φιάλη κέκληται, χοροειδὴς ὖσα λίμνη. μέχρι ἢ ὄπι χείλους αὐτῆ ἀεὶ τὸ ὕδωρ, μήτε ὑπονοσοῦν, μήτε ὑπερχεόμενον. ἀγνοούμενος ἢ τέως ὁ ἰορδάνης ἐντεῦθεν ἀρχεσθαι, διὰ τὸ τετραρχήσαντος τραχωνίτιδος ἁλόντος φιλίππου. βαλὼν γὰρ ὁδὲ εἰς τὴν φιάλην ἄχυρα, μὴ τὸ πάνειον, ἔνθεν ἐδόκουν οἱ πάλαι γεννᾶσθαι τ ποταμὸν, εὗρεν ἀνενεχθέντα. τ γε μὴν πανείου τὸ φυσικὸν κάλλος,

ὑπὸ

ὑπὸ τῆς βασιλικῆς πεφυτεξήσκηται πολυτελείας, τὸν ἀγείθπα πλοῦτον κεκοσμημένον. ἀρχόμενος δὲ φανερῶς ῥέύματος ὁ ἰορδάνης ἀπὸ τέδε τε αὐτέου, κόπτει μὲν τὰ τῆς σεμεχωνίτιδος λίμνης ἕλη τε καὶ τέλματα. διαμείψας ὃ ἑτέρους ἑκατὸν εἴκοσι σαδίους, μετὰ πόλιν ἰουλιάδα, διεκτέμνει τλὴ γβυνσαῖρ μέσλω. ἔπειτα πολλὲὼ ἀναμεξούμενος ἑρημίαν, εἰς τλὴ ἀσφαλτῖτιν ἔξεισι λίμνλω. πλατείνει δὲ τλὴ γβυνσαῖρ, ὠμώνυμος χῶρα, θαυμασὴ φύσιν τε καὶ κάλλος. οὔτε γὰ αὐτλὼ τὶ φυτὸν ἀρνεῖται διὰ τλὼ ποιότητα, καὶ πᾶσαν πεφυτεύκασιν οἱ νεμόμενοι. τῷ ὃ ἀέρος τὸ δίκαιον ἁρμόζει καὶ τοῖς διαφόρεσις. καιρύαι μήτε φυτῷ τὸ χειμερεώτατον, ἄπειροι τεθήλασιν, ἔνθα φοίνικες, οἳ καύματι ζέφοντα, συκέαι τε, καὶ ἐλάαι πλησίον τούτων, ἃς μαλθακώτερος ἀὴρ ἀποδείκνυται. φιλοτιμίαν ἄτις εἴποι τῆς φύσεως, βιασαμένης εἰς ἓν συναγαγεῖν τὰ μάχιμα, καὶ τῷ ὡρῶν ἀγαθλὼ ἔχειν, ἑκάστης ὥσπερ ἀντιποιουμένης τὸ χωρίου. καὶ γὰ ἐ μόνον τρέφει ἀλλὰ. δόξαν τὰς διαφόρεσις ὀπώρας, ἀλλὰ καὶ διαφυλάσσει. τὰ μὲν γὰ βασιλικώτατα ταφυλήν τε, καὶ σῦκον, δέκα μησὶν ἀβλαβείπτως χορηγεῖ. τοῖς ὃ λοιποῖς καρποῖς δ' ἔτους ὅλου φειγεμένους αὐτοῖς. θεὸς γὰ τῇ τῷ ἀέρων δικαιοσύνᾳ, καὶ πηγῇ διαρδεῖται ποτιμωτάτῃ, καπαρναὶμ αὐτλὼ οἱ ἐπιχώριοι καλῶσι. ταύτλω φλέβα τὲ νείλου τινὲς ἐδόξαν, ἐπεὶ γβυνᾷ τῷ κατὰ τλὼ ἀλεξανδρέων λιμνλω κορακίνω πλατὺ πλησίον. μῆκος δὲ τὲ χωρίου κατατείνει πλατὺ τὸν αἰγαλὸν τῆς ὁμωνύμου λίμνης, δὴ σαδίους ζιακοντα, καὶ εὗρος εἴκοσι. ταῦτα μὲν οὕτω φύσεως ἔχει. ἐσπασιανὸς ὃ ἐπεὶ παρεσκεύαθησαν αἱ χεδίαι, τῆς δυνάμεως ἐμβήσας ὅσον, ὡέτο τοῖς κατὰ τλὼ λίμνλω αὐταρκήσειν ἐπανήγετο. τοῖς ὃ συνελαυνομένοις, οὔτε δὴ γῆν διαφεύγειν ἐνλω, ὁπλιτολεμωμένων πάντων, ἔτε ἐξ ἴσου διαναυμαχεῖν. τάτε γὰ σκάφη, μικρὰ ὄντα καὶ λῃστρικὰ, θεὸς τὰς χεδίας λω ἀθενῆ, καὶ καθ' ἕκαστον ἐμπλέοντες ὀλίγοι θεὸς ἀθρόους ἐφεστῶτας τοῖς ῥωμαίοις, ἐγγίζειν ἐδεδοίκεσαν. ὁμως δ' οὐ ἐκπλέοντες τὰς χεδίας, ἐσὶ ὃ ὅπου καὶ πλησιάζοντες, τοῖς ῥωμαίοις ἔβαλλον λίθοις, καὶ διαξύοντες ἐγγύθεν ἔπαιον. ἐκακοῦτο ὃ αὐτοὶ πλέον καὶ ἀμφότερα. ταῖς γὰ χερμάσιν ὑδὲν δρῶντες ὅτι μὴ κτύπον ἐπάλληλον, εἰς γὰ πεφραγμένους ἔβαλλον, ἐφικτοὶ τοῖς ῥωμαίων ἐγίνοντο βέλεσι, καὶ πλησιάζειν ταλμῶντες, πρὶν δαῆναί τι παθεῖν ἔφθανον, καὶ σὺν αὐτοῖς ἐβαπτίζοντο σκάφεσι. τῷ ὃ διεκπαίειν πειρωμένων, πολλοὶ μὲν ἐφικνούμενοι κοντοῖς διέπειρον, οἷς ὃ ξιφήρεις ὑπαλταπηδῶντες εἰς τὰ σκάφη, τινὰς ὃ συνέχουσαις τ χεδίαις ἀναπληφθέντας μέσους, εἶλον ἅμα ταῖς ἁλιάσι. τῷ ὃ βαπτιζόντων τοῖς ἀναδίοντας, βέλος ἔφθανεν, ἢ χεδία κατελάμβανε, καὶ πεσοβαίνων ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τοὺς ἐχθρὸς πειρωμένων, ἢ κεφαλὰς ἢ χεῖρας ἀπέκοπτον οἱ ῥωμαῖοι. πολλή τε λω αὐτῷ, καὶ ποικίλη φθορὰ παντάχε, μέχρι ἔφαπέντες δὴ τλὼ γλῶ ἐξώθησαν οἱ λοιποὶ, κεκυκλωμένων, αὐτοῖς τῷ ἁλιάσων. ἐκκλῄομενοι ὃ πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ κατηκοντίζοντο τῇ λίμνῃ, πολλοὺς ὃ ἐκπηδήσαντας

gis opibus & Agrippæ diuitiis magnificentius accurata est. Manifestum autem flumen Iordanis ex hoc antro incipiens, Semechonitis quidem lacus paludes secat coenosas: centum autem & viginti aliis præteritis stadiis, post oppidum Iuliada, Genetar lacum medium transfemensus, deinde multam per solitudinem in Asphaltiten lacum exit. Ad Genetar verò lacum eiusdem nominis terra prætenditur, natura simul & pulchritudine admirabilis. Nullum enim ipsa pro vbertate sui negat arbustum, totámque plantis consecuêre cultores. cæli verò temperies etiam diuersis aptissima est. nuces enim, quæ arborum maximè frigoribus gaudent, infinitæ floreſcunt: vbi etiam palmæ, quas nutrit calor æstiuus: has iuxta ficus & oleæ, quibus aura mollior destinata est: vt naturæ magnificentiam hanc esse quis dixerit, vim adhibentis vt in vnum conueniant inter se repugnantia, annique temporum contentionem bonam, veluti singula peculiari studio terræ fauerent. non enim solùm nutrit præter opinionem poma varia, sed etiam seruat, egregia quidem, & quodammodo regalia. Vuas sanè caricas intermissione decem mensibus suggerit, cæteros verò fructus, anni spatio senescentes. Nam præter aëris lenitatem, & fonte quoque irrigatur vberrimo, qui Capernaum ab indigenis appellatur. Eum nonnulli venam esse Nili fluminis opinantur, quòd similes coracino Alexandrino generat pisces. Longitudo autē regionis secundùm littora cognominis lacus xxx. stadiis extenditur, & latitudo xx. Horum quidem natura eiusmodi est.

CAP. XIX. Tarichearū excidium.

VEspasianus autem perfectis ratibus, imposita manu militum, quanta in eos qui lacu effugerant satis esset, vnà prouehitur. Illi autem neque compulsi ad terram euadendi facultatem habebant, infestis omnibus, neque nauali bello pari conditione pugnandi. nam & scaphæ paruæ, atque piraticæ aduersus rates infirmæ erant: & cùm pauci singulis verherentur, cunctis simul instantibus Romanis appropinquare metuebant. Verumtamen circum rates nauigando, nonnunquam etiam propè accedendo, lapidibus Romanos eminus appetebant, aut cominus etiam irritando feriebant: plus autem ipsis vtroque modo nocebatur. nec enim saxis quicquam præter crebros sonitus agebant, quoniam contra septos armis iaciebantur, contiguíque sagittis eorum efficiebantur, & si accedere propius ausi fuissent, priusquam facerent aliquid, patiebantur, cúmque ipsis nauigiis mergebantur. Multos autem vulnera inferre tentantium, qui pilis contingi possent, alios desiliendo in scaphas Romani gladiis transfigebant: nonnullos, concurrentibus inter se ratibus in medio deprehensos, cum nauiculis capiebant. Submersorum autem qui capita sustulissent, aut sagittis præueniebantur, aut ratibus occupabantur: & si desperatione compulsi inimicis adnatare tentassent, eis vel manus vel capita truncabantur, plurimúsque passim ac varius erat interitus eorum, donec in fugam versi, cæteri terræ appulsi sunt, circumclusis nauiculis suis. Exclusi autē multi quidē in ipso lacu telis configebantur, multos verò in terram egressos

peremerunt Rom. Mixtum autem sanguine, plenúmque cadaueribus cerneres totum lacum. nullus enim saluus euasit. Acerbus autem secutis diebus odor illam regionem oppressit & facies. nam littora quidem naufragiis simul plena erant, & corporibus tumidis. calescentes autem ac tabefacti mortui, cœli tractum corrumpebant, vt non Iudæis solùm ille casus miserabilis videretur, verùm etiam autoribus ipsis esset inuisus. Iste quidem illius prælij naualis exitus fuit. Perierunt cum his, qui pridem in ciuitate cecidêre, sex millia & quingenti. At Vespasianus, pugna peracta, pro tribunali apud Tarichæas residens, aduenam populum ab indigenis secernebat, qui autor belli extitisse videbatur : & an hi quoque seruandi essent, cum rectoribus deliberabat. his autem affirmantibus eorum liberationem detrimento futuram : nec enim demissos quiescere posse homines, qui & patriis carerent, vímque adhibere ac bellum inferre possent ad quos confugissent : Vespasianus salute quidem indignos esse eos, contráque seruatores suos nouerat euasuros : sed de eorum mortis genere cogitabat. Nam si ibi occiderentur, non perpessuros suspicabatur indigenas, tot apud se supplices obtruncari : fidéque interposita deditis vim pigebat afferre : verùm ab amicis superabatur, nihil in Iudæos non licere dicentibus : quódque vtile esset, honesto debere præponi, cùm vtrunque obtineri non posset. Indubitata igitur concessa licentia, solo eos itinere, quod Tiberiade duceret, exire permisit. Cúmque illi facilè his, quæ cupierant credidissent, & quò iussum fuerat comitati, neque pecuniis suis quicquam metuentes abirent : totam ad Tiberiada vsque viam Romani, ne quis euaderet, occupauerunt : eósque in ciuitatem conclusos, mox insecutus Vespasianus omnes in stadio constituit. Et seniores quidem cum imbellibus, qui mille ducenti erant, iussit occidi : iuuenum autem validissimos sex millia lectos, ad Isthmon Neroni transmisit. Cæteram verò multitudinem triginta millia & quadringentos vendidit, præter alios quos Agrippæ donauerat. nam his, qui ex eius regno essent, facere quod vellet ipse permisit. Verùm & istos rex vendidit. Reliquum vulgus erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, plurésque Gadaritæ, seditiosi & fugitiui, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti sunt autem VI. Idus Septembris.

οἱ ῥωμαῖοι διέφθειραν ὅπ᾽ ἰχθῦ. λιὼ δ᾽ ἰδεῖν πεπεδιωμένην μὲν αἵματι, πεπληρωμένην δὲ νεκρῶν τὴν λίμνην ἅπασαν. διεστάθη γὰρ ἡ δυὴ δ᾽ ἑξῆς ἡμέραις τὸν ἀέρα τὴν χώραν, οὐδ᾽ μόνα ἡ ὄψις. οἱ μὲν γὰρ αἰγιαλοὶ ναυαγίων καὶ ἅμα σωμάτων ἐπλήρουντο. ἐπιφορούμενοι δὲ καὶ μυδῶντες οἱ νεκροὶ, τὸν ἀέρα διέφθειραν, ὡς μὴ μόνον οἰκτρὸν ἰουδαίοις γενέσθαι τὸ πάθος, ἀλλὰ καὶ ὄλεθρον μᾶσις τοῖς δράσασιν ἐλθεῖν. τοῦτο μὲν ἐκείνης τῆς ναυμαχίας τὸ τέλος. ἀπέθανον δὲ σὺν τοῖς ὅπ᾽ πόλεως φονεύσιν πεσοῦσι, ἑξακισχίλιοι πεντακόσιοι.

Κεφάλαιον λς.

Ο Γε Οὐεσπασιανὸς δὲ μετὰ τὴν μάχην, καθίζει μὲν ὅπ᾽ τὸ βῆμα τὸ ἐν Ταριχαίαις. ἀλλοφύλων δὲ ὅπο τῶν ὅπλων, τὸν ἔπηλυν λεών, καθάρσιον γὰρ ἔδοξε ἐνόχλει πολέμου, μετὰ τῶν ἡγεμόνων εἰ χρὴ καὶ τούτους σώζειν διεπίθει. φαλμῶν δὲ πάντων βλαβεραὶ ἔσεσθαι τὴν ἄφεσιν αὐτῶν, ἐ γὰρ ἠρεμήσειν ἀπολυθέντας, ἀνθρώπους ἐσερημένους μὲν πατρίδων, βιάζεσθαι δὲ εἰς ὃ τοὺς οἷς ἂν καταφύγωσι πολεμεῖν δυναμένους. ὑεσπασιανὸς δὲ, ὡς μὲν ἔτι ἄξιοι σωτηρίας εἶεν, καὶ διαφθόξον καὶ τὰ ἀφέντων ἐγίνωσκε, τὸν δὲ τρόπον τὰ ἀπαρέσεως αὐτῶν διενοεῖτο. εἰ γὰρ αὐτὸν κτείνων, ἐκπολεμώσειν ὑφορᾶτο τοὺς ὅπλοχωρίους. ἐ γὰρ αἰέξεσθαι φονευομένων ἱκετῶν τοσούτων παρ᾽ αὐτοῖς. εἰ μὴ πίστεις ὅπιθέν θεοῖλθοῦσιν ἐκ᾽ ὑπέμενεν. ἐξενίκων δὲ οἱ φίλοι, μηδὲν καὶ ἰουδαίων ἀσεβὲς εἶ λέγοντες, καὶ χρεῶν τὸ συμφέρον αἱρεῖσθαι θεοῦ τὸ πρέποντος, ὅταν ᾖ μὴ δυνατὸν ἄμφω. καταδύσας ἐν αὐτοῖς ἀδεῖαν ἀμφίβολον, ἐπέτρεψεν ἐξεῖναι ἀλλὰ μόνης τὴν ὅπ᾽ πρεσείαδα φερούσης ὁδόν. τῶν δὲ ταχέως πιστευόντων, οἷς ἤθελον, καὶ μετὰ φανερῶν ἐν ἀσφαλεῖ τὰ χρημάτων, ἅπερ ἐπετράπη χωρίστων, ἀλαλαμβάνεσθαι μὲν οἱ ῥωμαῖοι τοῦ μάχει πρεσείαδος πᾶσαν, ὡς μήτις ἀποκλίνειν, συνέκλεισαν δὲ αὐτοὺς εἰς τὴν πόλιν. καὶ ὑεσπασιανὸς ἐπελθὼν, ἵζησι παῖδας ἐν τῷ σταδίῳ. καὶ γεραιὰς μὲν ἅμα τοῖς ἀχρήστοις ἀλλοφύλοις ὄντας, ἀπέλεῖν ἐκέλευσεν. τὰ δὲ νέων ὁπλίτας τοὺς ἑξακισχιλίους, ἔπεμψεν εἰς τὸν ἰσθμὸν νέρωνι. καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος εἰς ξυσωρείους, καὶ τριακοσίους ὄντας πωλεῖσθαι, χωρὶς τὰ ἀχρήστων. τοῖς δὲ ἐκ τῆς τούτου βασιλείας, ἐπέτρεψεν αὐτῷ ποιεῖν ὅ, τι βέλοιτο. πωλεῖσθαι δὲ καὶ τούτους ὁ βασιλεύς. ὁ μὲν γὰρ ἄλλος ὄχλος, τραχωνῖται, εἰ γαυλανῖται, καὶ ἱππηνοὶ, εἰ οἱ ἐκ τῆς γαδαρείπεδος, τὸ πλέον ὡς στασιασταὶ εἰ φυγάδες, καὶ οἷς τὰ τῆς εἰρήνης ὀνείδη τὸν πόλεμον προτείνει, ἐάλωσαν γοργιάτε μικρὸς ὀγδόῃ.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Δ'.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER QVARTVS.

Κεφάλαιον α. A

ΟΣΟΙ ἢ μὴ τῶν ἰωταπάτων ἁλῶσιν γαλιλαῖοι, ῥωμαίων ἀφέστηκεσαν, ἔτοι τῷ ἐν ταριχαίαις ἡττηθέντων φεύγειν, καὶ παρέλαβον πάντα ῥωμαῖοι τὰ φρούρια, καὶ τὰς πόλεις, πλὴν γαμάλων καὶ τῶν τὸ ἰταβύριον ὄρος κατειληφότων. συνέστη ἢ τούτοις, καὶ γάμαλα πόλις ταριχαίων ἀπόστασις· ἦν γὰρ τὸ λίμνῃ κειμένη. B ἡ ἢ ἀγρίππα λήξεως αὐτὴ τε ἦν, καὶ σωγάνη, καὶ σελεύκεια. καὶ αἱ μὲν ἐκ γαυλανίτιδος ἀμφότεραι. τὴν γὰρ αὖ καλουμένην γαυλανᾶ, μέσης ἦν ἡ σωγάνη, ἣ κάτω ἢ γάμαλα. σελεύκεια ἢ, ἐπὶ τῇ σεμεχωνίτιδι λίμνῃ. ταύτην ἑξήκοντα μὲν εὖρος, ἐξήκοντα ἢ μῆκος στάδια. ἐκτείνει ἢ αὐτῆς τὰ ἕλη μέχρι δάφνης χωρίου, τὰ δὲ ἄλλα ἐυφερῆ, καὶ πηγὰς ἔχοντος, αἳ ἐφύσησαν τὸν μικρὸν καλούμενον ἰορδάνην ὑπὸ τὸν τῆς χρυσῆς βοὸς νεών, ἐπεμπουσι τῇ μεγάλῃ. ταῖς ὧν οὖν δύο σωγάνῃ, καὶ σελεύκειαν, ἐπὶ τῶν ἀρχῶν ὁ πόλεμος ἐκράτησεν, ἕξεως ἀγρίππας ἐπεστατήκει. C

Κεφάλαιον β.

ΓΑμαλα ἢ ἐστὶ περιοχὴ, πεποιημένη τῇ δυσχωρίᾳ, πλέον τῶν ἰωταπάτων. ἔχεις γὰρ αὐχένι ἀφ' ὑψηλῶν καταστείνων ὄρους, μέσον ἐπαίρει τένοντα. μικύνει ἢ ἐκ τοῦ ἀπορρῶγος εἰς τὸ μεταξὺ ἐκπλίνων ὅσον κατόπιν, ὡς εἰκάζεσθαι καμήλῳ τὸ χῆμα, παρ' ἣν ὠνόμασται, τὸ ζῶον· D ὁ δὲ κλίσεως ἐκ ἐξαίρετον τῶν ὀχυρωμάτων. κατὰ πλευρὰν μὲν δὴ καὶ περίσκοπον, εἰς φάραγγας ἀβάτους περιέρχεται. τὸ καθ' ὑρὰν ἢ, ὀλίγον ἀπαφεῖλε τὴν δυσχωρίας, ὅθεν ἀπέρτηται τοῦ ὄρους, καὶ τοῦτο ὀρυκταῖς τομαῖς ἀπότομον ἐποίησαν τοῖς ἔξω. δύσβατον οἱ ὀρυχῶσι κατεσκεύασαν. πρὸς ὀρθίῳ ἢ τῇ λαγόνι, διόροφοι μὲν πεπύκνωνται δ' ἐνίοις ἐπ' ἀλλήλαις αἱ οἰκίαι, κρημνίζουσα τε ἡ πόλις ἐαυτῆς, καταβέβηκεν εἰς ἑαυτὴν ὑπὸ τὸ ὀξύτατος. καὶ πρὸς μεσημβρίαν μὲν ἔκλινεν. ὁ νότιος ἢ αὐτῆς ὄχθος, εἰς ἄπειρον ὕψος ἀπατείνων, ἄκρα τοῦ πόλεως ἦν. ἀτείχιστος E ἢ ἦν αὐτῆς κρημνὸς εἰς τὸ βαθύτατον κατατείνων φάραγγα. πηγὴ ἢ ἐντὸς τοῦ τείχους, ἐφ' ἣν τὸ ἄστυ κατῴκηται. ἔστιν οὖσαν φύσει δύσμαχον τὴν πόλιν,

VICVNQVE autem Galilæorum Iotaparis excisis Romanis defecerant, hi se ad eos postquam Taricheatæ superati sunt, applicabant: omniáque Romani castella & ciuitates ceperant, præter Giscalam, & qui montem Itaburium occuparant. Cum his autẽ rebellarat Gamala ciuitas, contra Tarichęas posita supra lacum, quæ ad fines pertinebat Agrippæ, itémque Sogane & Seleucia. Et hæ quidem Gaulanitidis regionis erant ambæ: Sogane superioris partis, cui nomen est Gaulana, & inferioris Gamala. Seleucia verò ad lacum Semechonitem, triginta latum, & LX. stadiis longum, paludésque suas ad Daphnen vsque tendentem. Quæ regio cùm aliàs sit deliciosa, præcipuè tamen fontes habet, qui minorem (quem sic appellant) Iordanem alentes sub aureo Iouis templo in maiorem deducunt. Soganen quidem ac Seleuciam colentes, in principio defectionis Agrippa sibi fœdere sociauerat. Gamala verò ei non cedebat, freta locorum difficultate amplius quàm Iotapata. Iugum namque asperum, ex alto monte deductum, mediam ceruicem erigit: & vbi supereminet, in longitudinem tenditur, tantum contrà decliue, quantum à tergo, vt cameli similitudinem præfetat: vnde nomen etiam duxit, nisi quòd expressam vocabuli significationem indigenæ seruare non possunt. Et à fronte quidem ac lateribus, in valles inuias scinditur. Pars verò qua de monte pendet, paululum difficultatem refugit. Verùm & hanc partem per obliquum excisa fossa, indigenæ inuiam fecerunt. Domus autem crebræ per prona erant ædificatæ, nimióque præcipitio casuræ similis ciuitas intra se decurrebat, in Meridiem vergens. Australis verò collis immensa editus altitudine, vsũ arcis sine muro ciuitati præbebat, rupésq; superior ad profundam pertinens vallem. Fons autem intra muros erat, in quẽ oppidũ desinebat. Quamuis autem natura inexpugnabilis esset ciuitas,

Cap. I. Obsidio Gamalensium.

tamen etiam Iosephus cùm murorum eam ambitu cingeret, fossis & cuniculis reddidit firmiorem. Eius autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erant, quàm Iotapateni: sed multo pauciores, minúsque pugnaces: sitúsque freti difficultate, plures se hostibus putabant. nam plena erat ciuitas, multis in eam, quòd esset tutissima, confugientibus. Vnde ab Agrippa quoque præmissis ad obsidionem, per menses septem restitêre. Vespasianus autem profectus ex Ammaunte, vbi pro Tiberiade posuerat castra (Ammaus autem, si quis nomen interpretetur, aquæ calidæ vocantur. Ibi enim eiusmodi fons est, sanandis corporum vitiis idoneus) Gamalam peruenit. & totam quidem ciuitatem, ita vt diximus positam, custodia circumuallare nequibat. quà verò fieri posset, excubias collocauit: montémque occupabat superiorem: in quo milites castris, ita vt assolet, muro circundatis, opus aggerum postremo aggrediuntur. Et à parte quidem Orientis summo supra ciuitatem loco turris erat: vbi & quintadecima legio, necnon & quinta contra mediam ciuitatem operabatur. fossas autem decima repleuit & valles. Inter hæc Agrippam regem, cùm accessisset ad muros, eorúmque defensoribus de traditione loqui tentaret, funditorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus suis circumseptus est. Romanos autem ira simul ob regem, suíque metus ad obsidionem protinus incitauit: nullum Iudæos crudelitatis modum in alienigenas atque hostes prætermissum ire credentes, qui circa gentilem suum, & eorum quæ ipsis conducerent suasorem, tam immanes fuissent. Aggeribus autem manus multitudine, operisque consuetudine citò perfectis, machinas applicabant. Chares autem & Iosephus (namque ipsi erant oppidanorum potentissimi) armatos licet metu perculsos ordinauêre: & quanquam non diu obsidionem posse sustinere arbitrabantur, quibus aqua itémque alia vsui necessaria non sufficerent, adhortati tamen eos ad mœnia produxerunt. Et paulisper quidem machinis aduenientibus repugnarunt. balistis autem tormentísque perculsi, in oppidum recesserunt. Itaque Romani tribus ex locis aggressi, murum arietibus quatiunt: & quà deiectus fuerat, infusi magno cum armorum strepitu ac tubarum sonitu, ipsi quoque insuper vlulantes cum oppidanis confligebant. illi autem ad primos aditus interim pertinaces, Romanis ne vltrà progrederentur obstabant. Cæterùm vi & multitudine superati, vndique ad excelsa ciuitatis loca fugiunt. deinde reuertentes instantibus sibi hostibus incumbunt: illósque impingendo per decliuia, locorum difficultate & angustia depressos interficiebant. Romani autem cùm neque à vertice imminentibus repugnare, neque in partem aliquam euadere possent, pronos eos vrgentibus hostibus, in domos hostium plano contiguas refugiebant. sed hæ repletæ labebantur, quod pondus sustinere non poterant: vnáque deiecta multas inferiores, itémque illæ alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte consumpsit. incerti enim

τειχίζων ὁ ἰώσηπος ἐποίησεν ὀχυρωτέραν, ὑπονόμοις τε καὶ διώρυξιν. οἱ ἢ ἐν αὐτῇ, φύσει μὲν τὸ χωρίον θαρραλεώτεροι τῷ καὶ τὴν ἰωταπάτην ἴσαν. πολὺ ἢ ἐλάττους μάχιμοι, καὶ τῷ τόπῳ πεποιθότες, ὑδὲ πλείονας ὑπελάμβανον. πεπλήρωτο γὰρ ἡ πόλις ὄχλῳ τὴν ὀχυρότητα συμφλυόντων, παρὸ ἃ τοῖς ὑπ' ἀγρίππα στρατεμφθεῖσιν ὅπῃ πῶ πολιορκίαν, αἰτεῖχεν ὅλη μιᾶς ἑπτά. βεσπασιανὸς ἢ, ἀρὰς ἀπὸ τ' ἀμμαοῦς, ἔνθα στρὸ τῆς τιβεριάδος ἐστρατοπεδεύκει (μεθερμωδομένη ἢ ἀμμαοῦς, θερμὰ λέγοιτ' ἄν, ἐστι γὰρ ἐν αὐτῇ πηγὴ θερμῶν ὑδάτων στρὸς ἄσκεσιν ὑπηδείος) ἀφικνεῖται στρὸς γάμαλα. καὶ πᾶσαν μὲν κυκλώσασθαι φυλακῇ τ' πόλιν οὐχ οἷόν τε ἦν ὕστε ὀχυρωμένην. στρὸς ἢ τοῖς δυνατοῖς, φρυρὰς καθίσησι, καὶ τὸ ὑπερκείμενον ὄρος καταλαμβάνει). τειχισαμένων ἢ ὥσπερ ἔθος τ' στρατόπεδον, χωμάτων ἤρχετο καὶ ἐκεῖ. καὶ τὸ μὲν καὶ αὐτολας αὐτῷ μέρος, ὅπερ ὁ ἀνωτάτω τ' πόλεως πύργος ἦν, ἐφ' ᾧ τὸ στέμπτον ἐ δέκατον ἐστρατοπεδεύκει τάγμα. ἐ τὸ στέμπτον μὲν, καὶ μέσην ὀχειρώσατο τ' πόλιν, τὰς διώρυγας ἢ ἀνεπλήρω, καὶ τὰς φάραγγας τὸ δέκατον. κἂν τούτῳ στρεσελθόντα τοῖς τείχεσιν ἀγρίππαν τ' βασιλέα καὶ στρὸς ὀλιγοστοὺς τοῖς ἐφεξῆς πειρώμενον ὀλαλήσαι, βάλλει τὸν τ' σφενδονητὴν, καὶ τὸν δεξιὸν ἀγκῶνα λίθῳ. ἐ ὁ μὲν, ὑπὸ τῆς οἰκείων θαττον στρεισχέθη. ῥωμαῖοι ἢ ἐπήσειρεν εἰς τ' πολιορκίαν, ὀργή τε στρὸς τὸ βασιλέως, καὶ στρὸς σφῶν αὐτ' δέος. ὑ γὰρ ἀπολείψειν ὠμότητος ὑφ' ὁλῶ κατ' ἀλλοφύλων καὶ πολεμίων, τοὺς στρὸς ὁμόφυλον καὶ τῆς συμφερόντων αὐτοῖς σύμβουλον ὕτως ἀγριωθέντας.

Κεφαλ. γ.

Συντελεσθέντων ἓν τῆς χωμάτων θᾶττον πλήθει χειρῶν, καὶ τ' στρατομένων ἐθῶ, στρεσῆγον τὰς μηχανάς. οἱ ἢ στρὸς τ' χάριτα, καὶ ἰώσηπον, ἔτοι γὰρ ἦσαν τῆς καὶ τ' πόλιν δυνατώτατοι, καίπερ καταπεπληγότας τοὺς ὁπλίτας τότ' ὄντας, ἐπειδὴ μέχρι πολλῶ στρὸς τ' πολιορκίαν αἰθέξειν ὐχ ὑπελάμβανον, ὕδατι καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπηδείοις μὴ ὑχρημένοι. στρόσχρεστήσαντες ἢ ὅμως, ὑχήναγον ὅπῃ τὸ τεῖχος. καὶ στρὸς ὀλίγον μὲν ἀπημύναντο τοὺς στρεσάγοντας τὰς μηχανὰς, βαλλόμενοι ἢ τοῖς καταπελτικοῖς, καὶ τοῖς πεζοβόλοις, ἀνεχώρουν εἰς τ' πόλιν. καὶ στρεσάγοντες οἱ ῥωμαῖοι ἔχθην τοὺς κειρίους, ὀλασείουσι μὲν τὸ τεῖχος, ὑπὸ ἢ τῆς ῥιφέντων εἰχεόμενοι, μετὰ πολλῶ σαλπίγγων ἤχου, καὶ κτύπου τῆς ὅπλων, αὐτοί τε ἐπαλαλάζοντες συνερρήγνυντο τοῖς κατ' τ' πόλιν. οἱ ἢ τέως μὲν κατὰ τὰς ῥώτας εἰσόδους ὑπισάμενοι, στρεσωτέρω χωρεῖν ὐκώλυον, καὶ καρτερῶς τοὺς ῥωμαίους ἀνεῖργον. διαζόμενοί τε ὑπὸ πολλῶν, καὶ πάντοθεν ζεπόντων; ἐ στρὸς τὰ ὑψηλὰ τ' πόλεως στρεσκειμένοις τοῖς πολεμίοις ὀξ ὑποροφῆς ὅπτεσόντας, σωώθην εἰς τὸ καθαντες, ἐ τῇ στενότητι καὶ δυχωρεία θλιβομένους ἀπήρκει. οἱ ἢ μήτε τὰς κατ' κορυφὰς ἀμυνάσθαι δυνάμενοι, μήτε διεκπαίειν τῆς στρετέρων στρόσω διαζομένων, ὅπῃ τὰς οἰκίας τ' πολεμίων, στρόσγειον ἦσαν, ἀνέφυγον. αἱ ἢ ταχέως κατερείποντο πληρέμεναι, καὶ τὸ βαρος μὴ σείουσαι. κατέσφε ἢ πολλὰς μία τῆς ὑπ' αὐτὴν πεσοῦσα, καὶ πάλιν ἐκείνας τὰς ὑπ' αὐτάς. τῶτο πλείστους διέφθειρε τῆς ῥωμαίων, ὑπὸ γὰρ ἀμηχα-

ἀμηχανίας καὶ τοι συνιζάνοντας ὁρῶντες, ἐπεπήδων τοῖς A
στέγαις, καὶ πολλοὶ μὲν κατεχώννυντο τοῖς ἐρειπίοις. πολ-
λοὶ δὲ ὑποφεύγοντες, μέρη τε σώματος κατελαμβάνοντο, πλείστους δὲ ὁ κονιορτὸς ἄλχων ἀπήμβλυνε. σωτηρίαν θεὸν
τοῦτο γαμαλεῖς ὑπελάμβανον, καὶ τὰ κατὰ σφᾶς ἀμελοῦν-
τες βλάβης, ἐπέκειντο ἐχθροῖς τε τὰ τέγη τοῖς πολεμίοις
ἀναθοῦντες, καὶ τοι κατολισθάνοντας ἐν ὀξέσι τοῖς στενω-
ποῖς, καὶ ἀεὶ τοὺς πίπτοντας ὑπερθεν βάλλοντες, ἐκτει-
νον. καὶ τὰ μὲν ἐρείπια, χερμάδων πλέω ἢ αὐτοῖς, σί- B
δηρον δὲ παρεῖχον οἱ τῶν πολεμίων νεκροί. ὠθιζόμενοι
γὰρ τοῖς τῶν πεσόντων ξίφη, κατὰ τῶν δυναμένων
ἐχρῶντο. πολλοὶ δὲ ἀποπίπτοντες ἤδη τῶν δωμάτων,
σφᾶς αὐτοὺς βάλλοντες ἐθνῄσκον. ἧττον δὲ ἀδύνατον
ἡ φυγὴ ῥᾴδιος. κατὰ γὰρ ἄγνοιαν τῶν ὁδῶν καὶ παχύτη-
τα τοῦ κονιορτοῦ, μηδὲ ἀλλήλους διαγινώσκοντες ἀπε-
λαυνῶντο, καὶ ἐπὶ σφᾶς ἔπιπτον. οἱ μὲν οὖν μόλις δεί-
σαντες τὰς ὁδούς, ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς πόλεως. C

Κεφάλαιον ιβ.

Ο Τεσπασιανὸς δὲ ἀεὶ προσμένων τοῖς πονουμένοις,
δεινὸν γάρ τι πάθος αὐτὸν εἰσῆλθε κατερείπουμένην
ὁρῶντα ἐπὶ τῷ στρατῷ τὴν πόλιν, ἐν λήθῃ τοῦ κατ' αὐτὸν
ἀσφαλοῦς γιγόμενος, λαθὼν καὶ μικρὸν ἀπωτάτω τῆς
πόλεως προελθών, ἔνθα μέσοις ἐγκαταλείπεται τοῖς κιν-
δύνοις μετ' ὀλίγων παντελῶς. ἐδόκει γὰρ ὁ παῖς αὐτῷ οὗτος
τότε συμπαρεῖναι, τηνικαῦτα πρὸς μειρακιῶδεις εἰς συνήθειαν
ἀπεσταλμένος. ξαφνίως μὲν ἦν ὅτε ἀσφαλὲς, ὅτε φρέ- D
νων ἡσυχίαν, μεταθεὶς ἐπὶ τὸ ἀπὸ νεότητος αὐτῷ πεποιη-
μένων, καὶ τὰ ἰδίας ἀρετῆς, ὥσπερ ἔνθους γιγόμενος, συ-
νασπίζει μὲν τοῖς ἅμα αὐτῷ τότε σώμασι ταῖς παρα-
πλήσιαις. συνέφιξαν δὲ καὶ κορυφὴν ὑπερέσχεν ἡ πόλεμος,
καὶ ὅτε ἀνδρῶν πλῆθος, ὅτε βελῶν ὑποπίπτας, ἐνεπίμπλη,
μέχρι δαιμόνιον τὸ ἀνδρεῖον τῆς ψυχῆς συννοήσαντες
οἱ πολέμιοι, τὰς ὁρμὰς ἐνέδοσαν. ἀτονώτερον δὲ προσ- E
πεσόμενον, αὐτοὺς ὑπὸ πόδα ἀνεχώρει, νῶτα μὴ δεικνύ-
ντας ἕως ἔξω τοῦ τείχους ἐγένετο. πλεῖστοι μὲν ἦν ῥωμαίων καὶ
αὐτῶν ἔπεσον τῇ μάχῃ, ἐν οἷς καὶ ὁ δεκαδάρχης ἐ-
βέβιτος, ἀνὴρ οὐ μόνον ἐφ' ἧς ἔπεσε ἀνδραγαθίας, ἀλλὰ
πανταχοῦ καὶ πρότερον γνωριμώτατος φανείς, καὶ πλεῖστα
κακὰ ἰουδαίοις ἐργασάμενος. ἑκατοντάρχης δέ τις
γάλλος ὀνόματι, μετὰ στρατιωτῶν δέκα ἀπολειφθεὶς ἐν
τῇ ταραχῇ, κατέδυ μὲν εἴς τινος οἰκίαν. τῶν δὲ ἐν αὐτῇ F
διαλαλούντων ἀνδρῶν περὶ ὧν ἔπιπτον ὅσα κακὰ τῶν ῥωμαίων,
καὶ ἐπὶ σφῶν ὁ δῆμος ἐβεβούλευτο, καταπεφασμένους,
ἦν δὲ αὐτὸς τε, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ σύνοικοι, νύκτωρ ἐπανίσας,
καὶ πάντας ἀποφάξας, μετὰ τῶν στρατιωτῶν εἰς τοὺς ῥω-
μαίους ἐξεστόζεται.

Κεφάλαιον ιγ.

Ο Τεσπασιανὸς δὲ ἀθυμοῦσαν τε τὴν στρατιὰν αἰσίᾳ
πλασμάτων, καὶ διότι τέως ἐδαμοῦ τηλικαύτῃ
συμφορᾷ κέχρηντο, τόγε μὲν πλέον αἰδεμένους δὴ
τοῦ στρατηγοῦ μόνον τοῖς κινδύνοις ἐγκαταλιπεῖν, πα-
ρεμυθεῖτο. ὠθεῖ μὲν τὸν καθ' αὐτὸν ὑποσελλόμενος, ὡς G
μηδὲν τηλικοῦτον ἐμφανὲς δοκοίη. δεῖν δὲ τὰ κοινὰ
λέγων ἀνδρείως φέρειν, τὸν τε πολέμου φύσιν ἐννοοῦν-
τας, ὡς ἐδαμοῦ τὸ νικᾶν ἀναμωτὶ προκείμενον. ἢ δὲ
παλίμπους τύχη προΐσαται. τοσαύτας μὲν δὴ μυ-
ριάδας ἰουδαίων ἀπολόντας, αὐτοὺς ὀλίγῳ τοῦ ἀρ-
μονικοῦ διδωκέναι συμβολήν. ἦν δὲ ὥσπερ ἀπειρηκόλων τὸ λίαν ἐπαίρεσθαι τοῖς διαφοραῖς, οὕτως

quid facerent, quamuis subsidere tecta viderent, tamen eò conuolabant. atque ita multi quidem ruinis opprimebantur: non pauci verò subterfugientes, parte corporis mulctabantur. Plurimi autem puluere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses pro se fieri existimabant: propriáque incommoda negligentes magis instabant: hostésque in sua tecta virgendo compellebant. qui verò per angustos viarum cliuos cecidissent, eos telis desuper missis interficiebant. Et ruinæ quidem lapidum copiam, ferrum verò eis mortui hostes dabant. cæsorum enim gladios auferentes, his contra semineces vtebantur. Multi iam præcumbentibus tectis, semet inde proiiciendo morie-bantur: tergáque dantibus ne fuga quidem facilis erat. viarum namque ignorantia, & caligine pulueris alius alium non agnoscentes perrabant, & circa se sternebantur. Sed illi quidem vix reperto exitu, ab oppido recesserunt. Vespasianus autem, qui laborantibus semper interfuit, sæuissimo dolore perculsus, cùm super militem ruere ciuitatem videret, propriæ tuitionis oblitus, clàm paulatim superiore in oppido locum prehendit: ibíque inter media pericula cum paucis omnino relinquitur. nec enim aderat tunc ei filius Titus, ad Mutianum pridem in Syriam missus. Et dare quidem terga, neque tutum neque honestum sibi putabat. rerum autem quas ab adolescentia gesserat, ac propriæ virtutis memoria, quasi Deo repletus, corpora sociorum atque arma condensat, & cum his bellum vnà à vertice defluens sustinebat: & neque virorum neque telorum multitudinem formidans manebat, donec eius animi obstinationem hostes diuinam esse reputantes, impetum remiserunt. illis autem iam infirmius oppugnantibus, ipse pedem referens, non prius terga ostendit, quàm extra muros egressus est. Plurimi quidem Romani milites in ea pugna ceciderunt, & inter eos Ebutius decadarchus, vir non eo tantùm prælio quo periit, sed vbique antea fortissimus comprobatus, quíque plurimis malis Iudæos affecisset. In ea pugna centurio quidam nomine Gallus, cum decem militibus in quadam domo latuit. Eius autem habitatoribus dum cœnarent, quod in Romanos fuisset consilium populi sui, inter se fabulantibus, hoc audito (nam & ipse Syrus erat, & hi quos secum habebat) nocte illos aggreditur: omnibúsque mactatis ad Romanos salsus cum militibus euadit. Vespasianus autem mœrore exercitum aduersis casibus videns, quódque nullam interim tantam experti fuerant cladem: huiúsque rei magis eos pudere, quòd solum ducem in periculis reliquissent, consolandos putabat, de se quidem nihil dicens, ne quem vel initio culpasse videretur. Oportere autem inquiens, quæ communia essent fortiter ferre, naturam belli cogitantes, quódque nusquam eueniat sine cruore victoria, iterúmque habeat fortuna regressum. Multis tunc Iudæorum millibus interfectis, exiguam pro his stipem se inimicæ pependisse fortunæ. Atque, vt iactantium esse, nimis secundis rebus insolescere, ita esse

ignauorum, in offensionibus trepidare. velox enim est, inquit, in vtrunque mutatio, & ille vir fortis habetur, cuius sobrius erit animus in rebus quoque infeliciter gestis: vt idem, scilicet maneat, rectis consiliis peccata corrigens. Quanquam ea, quæ nunc acciderunt, neque mollitia nostra, neque Iudæorum virtus effecit. nam & illis pugnæ melioris, & nobis deterioris causa fuit difficultas locorum. Qua in re nimirum quis reprehenderit alacritatis vestræ temeritatem. nam cùm hostes in excelsiora loca refugissent, manus continere debuistis, neque in summo vertice constituta sequi pericula; sed capta inferiori ciuitate, paulatim eos, qui refugerant, ad tutiorem vobis & stabilem pugnam reuocare. nunc autem immoderata festinatione vincendi, quàm id incautè fieret, non curastis. Inconsultus autem & furibundus impetus belli, à Romanis alienus est, qui cuncta ordine peritiáque perficimus, Barbarisque conueniens, & quo Iudæi maximè possidentur. Oportet igitur nos ad propriam virtutem recurrere: atque indignæ offensioni irasci, potius quàm mœrore. Optimum autem quisque de sua manu solatium quærat. ita enim fiet, vt & amissos vlciscamur, & in eos è quibus perempti sunt, vindicemus. Ipse autem, ita vt nunc feci, experiar æquè ac vos pugnando primus ad bella pergere, & nouissimus inde discedere. Ille quidem his dictis recreauit exercitum. At Gamalenses bene gesta re, paulisper animos erexêre: quæ nulla ratione, magna magnificéque prouenerat. mox autem reputantes ablatam sibi esse fœderis spem, quódque minimè possent effugere (iam enim victus eos defecerat) vehementer dolebant, animósque remiserant. Nec tamen quatenus valebant, salutem suam negligebant: sed tam disturbatas partes muri, qui erant fortissimi, quam integras, cæteri amplexi custodiebant: Romanis autem constituentibus aggeres, iterúmque tentantibus irruptionem, multi ex ciuitate per valles deuias, qua nulli custodes erant, & per cloacas diffugiebant: eos qui metu ne caperentur ibi remanserant, inopia consumebat. solis enim vndique alimenta, qui pugnare possent, congerebantur. Sed illi quidem in huiusmodi calamitatibus perdurabant.

ἀναδρων, τὸ καταπίπτειν ἐν τοῖς παίσμασιν. ἀξεία γὰρ ἐν ἀμφοτέρεσις ἡ μεταβολή, καὶ ἐκεῖνος ἄριστος, ὁ καὶ ἐν τοῖς δυτυχήμασι νήφων, ἵνα μὴν καὶ δι' εὐθυμίας ἀναπαλαίων τὰ σφάλματα. τὰ μὲν τοι συμβεβηκότα νῦν, ὕστερον μελαχιδέντων ὑμῖν, ὅτε γὰρ τὴν Ἰουδαίων ἀρετὴν μόνον. ἀλλὰ καὶ κείνοις τὸ πλεονεκτῆσαι, & εἰ δυσμενῶν ἡμῖν ἄπιον ἡ δυχωρία, καὶ δι' ἣν ἄγαν τὰς ὑμῶν μεμψαίσθε τὴν ὁρμῆς τὸ ἀταμίευτον. ἀναφυγόντων γὰρ ὅτι τὰ ὑψηλὰ τῶν πολεμίων ἑαυτοὺς ὡσεὶ ἔλλειν ἐχεῖν, καὶ μὴ κατὰ κορυφὴν ἱσαμένοις τοῖς κινδύνοις ἔπεσθε. κρατοῦντας δὲ κάτω πόλεως, κατ' ὀλίγον προσκαλεῖσθε τοὺς ἀναφεύγοντας εἰς ἀσφάλειαν καὶ ἐδραίαν μάχην. νυνὶ δὲ ἀκρατῶς ὅτι τὴν νίκην ἐπειγόμενοι, τὴν ἀσφαλείας ἠμελήσατε. τῷ γὰρ ἀπείσκεπτον ἐν πολέμῳ, καὶ τῆς ὁρμῆς μανιώδες, καὶ θεὸς ῥωμαίων, οἱ πάντα ἐμπειρίᾳ καὶ τάξει κατορθοῦσι, ἀλλὰ βαρβαρικὸν, καὶ ᾧ μάλιστα ἰουδαῖοι κρατοῦνται. χρὴ τοίνυν ὅτι τὴν ἑαυτῶν ἀρετὴν ἀναδραμεῖν, καὶ θυμοῦσθαι μᾶλλον, ἢ θρασυθυμεῖν τῇ παρ' ἀξίαν πταίσματι. τὸ γὰρ ἀρίστου ἕκαστος ἐκ τῆς ἰδίας χειρὸς ὀφείλει τεῖτω παραμυθίαν. ὅταν γὰρ τοῖς ἀπολωλόσι πικρήσησθε, & τοὺς ἀνελόντας ἀμυνεῖσθε. πειράσομαι δ' ἐγὼ καθάπερ νῦν ὅτι πάσης μάχης, θεράπειν τε ὑμῶν εἰς τὰς πολεμίους, & τελευταῖος ἀποχωρεῖν. ὁ μὲν ἐν τοιαῦτα λέγων, τὸ σταπαὶ ἀνελάμβανε. τοῖς γαμαλεῦσι, θεὸς ὀλίγον μὲ θαρρήσαι τῆς κατορθώματος παρέσει, ὡς γαλόγως τε συμβαίη, & μεγάλως λογιζόμενοι ὃ ὕστερον ἀφηρῆσθαι σφᾶς αὐτοὺς καὶ δεξιᾶς ἐλπίδα, τό τε μὴ δύνασθαι διαφεύγειν ἐννοοῦντες, ἤδη γὰρ ἐπέλιπε ταπιπήδεια, δεινῶς ἠθύμουν, καὶ τὰς ψυχὰς ἀναπεπτώκεσαν. ἃ μὲν εἰς τὸ δυνατὸν ἠμέλουν σωτηρίας, ἀλλὰ καὶ θεῤῥηχθέντα τὰ τείχους οἱ γηραιότατοι, καὶ τὰ μένοντα θεῖχόντες, ἐφύλασσον οἱ λοιποί. τῆς γὰρ ῥωμαίων ὑπερχωννύντων τὰ χώματα, & πάλιν θειρωμένων εἰσόλης, οἱ πολλοὶ διεδίδρασκον ἐκ τῆς πόλεως, κατά τε δυσβάτων φαράγγων, ἅπερ ἦν ἐκεῖνοι φυλακὴ, καὶ δι' ἃ τῆς ὑπονόμων. ὅσοι γε μὲν δέει τὴν ληφθῆναι, παρέμενον, ἐν ἐνδεία ἀφθείροντο. πανταχόθεν γὰρ τροφὴ τοῖς μάχεσθαι δυναμένοις συνηθροίζετο. καὶ οἱ μὲν, ἐν τοιούτοις πάθεσι διεκαρτέρουν.

Κεφάλαιον ς.

CAP. II. Itaburius mons occupatur à Placido.

VEspasianus autem inter curas obsidionis, succisiuum opus aggreditur aduersus eos, qui montem Itaburium occupauerant, inter campum magnum & Scytopolim situm. cuius altitudo quidem xxx. stadiis consurgens, Septentrionali tractu inaccessa est. in vertice autem, xx. stadiorum planicies patet, tota muro circundata. Hunc autem tantum ambitum quadraginta diebus ædificauerat Iosephus: & alias ei materias, & aquas suggerentibus locis inferioribus. solam enim incolæ pluuialem habebant. Magna igitur in eo multitudine congregata, Vespasianus Placidum cum sexcentis equitibus mittit. Huic autem subeundi quidem montis ratio nulla erat. multos autem fœderis ac veniæ spe hortabatur ad pacem: & descendebant ad cum ipsi quoque insidias molientes. nam & Placidus eo studio mitissimè cùm his loquebatur, vt eos in planicie caperet. illíque tanquam dictis obedientes, ad eum veniebãt,

Οὐεσπασιανὸς δὲ πάρεργον ἐποιεῖτο τὴν πολιορκίας, τοῖς τὸ ἰταβύριον κατειληφότας ὄρος, ὃ ὄζει τῶ μεγάλῳ πεδίῳ καὶ σκυθοπόλεως μέσον. ἔ τὸ μὲν ὕψος ὅτι ξιάκοντα σαδίους ἀείχει, μόλις θεσβατὸν καὶ τὸ θεσάρκτιον κλίμα. πεδίον δὲ ὄζιν ἡ κορυφὴ σαδίων ἓξ καὶ εἴκοσι παῦ τετειχησμένον. ἤγειρε δὲ τοσοῦτον ὄντα τὸν θεῖβολον ὁ ἰώσηπος ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις, τῇ τε ἄλλῃ χορηγούμενος ὕλῃ κάτωθεν, καὶ ὕδατι. καὶ γὰρ τοῖς ἐποίκοις μόνον ἦν ὄμβριον. πολλοῦ οὖν πλήθους ὅτι τούτῳ συνειλεγμένου, ἐς πασιανὸς πλάκιδον σὺν ἱππεῦσιν ἑξακοσίοις θέμπει. τούτῳ τὸ μὲν θεσβαίνειν ἀμήχανον ἦν, ἐλπίδι δὲ δεξιῶν, καὶ θαλλήσεως, θεὸς εἰρήνην τοῖς πολλοὺς θεσκαλεῖτο. κατήεσαν δὲ ἀντεμβουλεύοντες. ὅτε γὰρ πλάκιδος ὡμίλει θεραότερον, σπουδάζων αὐτοὺς ἐν τῷ θεδίῳ λαβεῖν, κἀκεῖνοι κατήεσαν ὡς πειθόμενοι δὴθεν,

ἵνα

ἵνα ἀφυλάκτῳ προσπέσωσιν. ἐπὶ τοῖς μὲν οὖν τὸ πλανᾶσθαι παρῆγεν. ἀρξαμένων δὲ τῶν Ἰουδαίων μάχης, φυγὴν ὑποκρίνεται, καὶ διώκοντας ἑλκύσας ὅτι πολὺ τοῦ πεδίου, τοῖς ἵπποις ὑπερφέρων ἦν, πλείους μὲν αὐτῶν ἀναιρεῖ, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἀποτέμνεται, εἴργει τῆς ὁδοῦ. καὶ οἱ μὲν τὸ ἰταβύριον καταλιπόντες, ὅτι ἱεροσολύμων ἔφυγον. οἱ δὲ ὑπὸ χώρων πίστιν λαβόντες, ὅτι λελοίπει ἡ αὐτοὺς τὸ ὕδωρ, τότε ὄρος κατασφαῖς αὐτοὺς πλανᾶσθαι παρέδοσαν.

Κεφάλαιον ζ.

Τῶν δὲ ὅτι τὰ γαμάλας, οἱ μὲν δυσβολώτεροι μὲν φεύγοντες διελάνθανον. οἱ δὲ ἀδενεῖς, διεφθείροντο λιμῷ. τὸ μέχιμον δὲ αὐτεῖχε τῇ πολιορκίᾳ, μέχρι δευτέρᾳ καὶ εἰκάδι μηνὸς Ἀπελλαίου, ἕξ τῆς ὑπὸ τὸ πέμπτε καὶ δεκάτε τάγματος στρατῶται περὶ τὰ ἑωθινὰ φυλακὴν ποιούντες, τὸν πύργον καὶ τοῦτον πύργον ἐπορύσσουσιν ἡσυχῇ. τοῖς δὲ ἀπὸ αὐτῆς φύλαξιν, ὅτε προσιόντων ἀθόησις, νυξὶ γὰρ ἦν, ὅτε προσελθόντων ἐχώρουν. ἐλθόντες δὲ οἱ στρατῶται φεισάμενοι τῶν ὤφρυ, καὶ πέντε τὰς κραταιοτάτας σκυλίσαντες τῶν λίθων, ἐπέπεσον. καταῤῥήξαντος δὲ ὁ πύργος ὀξαφνης μετὰ μεγάλου ὤφρυ. καὶ συγκαταχρημίζων μετὰ οἱ φύλακες αὐτοῦ, θορυβηθέντες δὲ οἱ κατὰ τὰς ἄλλας φυλακὰς ἔφυγον, καὶ πολλοὺς διεκπαίσαν τοὺς ῥωμαίους διέφθειραν, ἐν οἷς καὶ Ἰώσηπον τὸν ἀπὸ τοῦ παρεῤῥηγμένου τοῦ τείχους ἐπιδιαβάσαντα βαλὼν ἀναιρεῖ τὸν δὲ αὖ τὴν πόλιν ὀξαφθέντων ἀπὸ τοῦ ὤφρυ, ὀξαδρομή τε ἦν, καὶ ποία πολλή, καθάπερ εἰσεπεπωκότων πάντων τὸν πολεμίων. ἔνθα καὶ χαρὴς κατακείμενος, καὶ νοσηλευόμενος ἐκλείπει, πολλῶν δέους συνεργήσαντος εἰς θάνατον τῇ νόσῳ. ῥωμαῖοι γε μὴν, μεμνημένοι τῶν προτέρων πάθεσι καὶ εἰσέβαλλον, ἕως ἕκτης καὶ εἰκάδος τοῦ προφρημένου μηνός. πῦρ δὲ, ἤδη γὰρ παρῆν, ὀργὴ δὲ πλησὶς ἦν παρ' αὐτοῖς ἐπλήγησαν δὲ πόνος ῥωμαίοις, τῶν ἱππέων ὑπολείξας ὀξακοσίους πρὸς οἷς πεζοὺς, εἰσέρχεται εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῇ. καὶ παρελθόντος οἱ μὲν φύλακες αἰθόμενοι μὴ βοῆς ἐχώρουν ὅτι τὰ ὅπλα. δῆλος δὲ ἦν εἰσβολῆς ταχέως καὶ τοῖς εἴσω θορυβῆς, οἱ μὲν ἁρπάζοντες τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας ὑπισχνούμενοι, πρὸς τὴν ἀκραν ἀνέφευγον, μετὰ κωκυτοῦ καὶ βοῆς. οἱ δὲ τὸν πῖτον ὑπαντιάζοντες, ἀδιαλείπτως ἐπιπτον. ὅσοι δὲ ἀπεκωλύθησαν ὅτι τὸ κορυφὴν ἀναδραμεῖν, ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τὰς τῶν ῥωμαίων φερουσὰς ἐξέπιπτον. ἄπειρος δὲ ἦν ταραχῆς φονευομένων ὁ ὄνος, καὶ τὸ αἷμα πᾶσαν ἐπέκλυζε τὴν πόλιν καὶ νεκροῖς χεόμενον. πρὸς δὲ τοῖς ἀναφεύγουσας εἰς τὴν ἄκραν, ἐπεβοήθει Οὐεσπασιανὸς, πᾶσαν εἰσαγαγὼν τὴν δύναμιν. ἦν δὲ ὄντε κορυφὴ πάντοθεν περιῳδὴς καὶ δύσβατος εἰς ἄπειρον ὕψος ἐπηρμένη, καὶ παντάχοθεν τοῦ βάθους κατεγεμὲν, ἀπειλημμένη κρημνοῖς, κατετεμνόν τε ἐνταῦθα τοῖς προσιόντας οἱ ἰουδαῖοι, τοῖς τε ἄλλοις βέλεσι, καὶ πέτραις καταφυλινδοῦντες ἐκάκουν. αὐτοὶ δὲ ὑψηλοὶ, ἦσαν δυσέφικτοι βέλεσι. γίνεται δὲ πρὸς ἀπώλειας αὐτῶν ἀπορύθμελλα δαιμόνιος, ἣ τὰ ῥωμαίων ἔφερεν εἰς αὐτοὺς βέλη, τὰ δὲ αὐτῶν ἀπέστρεφε, καὶ πλάγια παρέφερεν. ὅτε δὲ τοῖς προσιοῦσιν ἐφίσασθαι διὰ τὸν βίαν ἐδύναντο τοῦ πνεύματος μηδὲν ἑδραῖον ἔχοντες, οὔτε τὰς προσβαίνοντας καθορᾶν. ἐπαναβαίνουσι δὲ

vt incautum aggrederentur. Vicit tamen astutia Placidi. cœpto enim à Iudæis prælio, assimulat fugam: & postquam insequentes ad magnam partem campi pellexit, reflectit in eos equitum manus: plurimísque in terga versis, aliquos interfecit. semotam verò multitudinem cæteram, abascensu prohibet. Itaque alij quidem Itaburio relicto, in Hierosolymam refugiebant. indigenæ autem fide accepta, quod eis aqua defecerat: & se, & montem Placido tradiderunt.

CAP. III. Excidium Gamalæ.

APud Gamalam verò degentium audacissimi quique fuga dispersi latebant, imbelles autem fame corrumpebantur. At verò pugnantium manus obsidionem sustinebat, donec euenit secundo & vigesimo die mensis Octobris, vt tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas vigilias editissimam præ cæteris turrim, quæ in sua parte fuerat, subirent, eámque occultè suffoderent: cùm appositi ei custodes neque aduentes eos (nox enim erat) nec postquam adiêre, sensissent. Iidem autem milites, cauendo ne strepitus fieret, quinque saxis durissimis euolutis resiliunt: subitóque turris cum magno fragore decidit, vnáque custodes præcipitantur. At verò qui per alias custodias erant, perturbati fugiebant: multósque euadere ausos peremêre Romani: inter quos etiam Iosephum, super dirutam muri partem quidam iaculo percussum, interfecit. Intus autem in ciuitate degentibus, sono concussis, multus erat pauor atque discursus, tanquam omnes essent hostes ingressi. Túncque Chares ægrotus & iacens defecit, cùm timoris magnitudo morbum eius plurimum iuuisset ad mortem. Romani tamen prioris cladis memores, vsque ad vigesimam & tertiam diem supradicti mensis oppidum non sunt ingressi. Titus autem (iam enim aderat) indignatione vulneris, quòd Romanos se absente perculerat, ducentis equitibus præter pedites lectis, otiosè in ciuitatem introiuit. eóque prætergresso, vigiles quidem vbi senserunt, ad arma cum clamore properabant. cognito autem intus constituti eius ingressu, alij raptis liberis, trahentes etiam coniuges, cum vlulatu & exclamationibus in arcem refugiebant: alij Tito occurrentes, sine intermissione trucidabantur: qui verò prohibiti essent in arcem recurrere, nescij quid facerent, Romanorum præsidiis incidebant. vbíque autem infinitus erat morientium gemitus: pérque prona loca effusus cruor, totum oppidum diluebat. In eos autem, qui arcem occupauerant, omnem Vespasianus induxit exercitum. Erat autem saxosus & accessu difficilimus vertex, in immensum editus, & vndique circum rupium multitudine præceps: vnde Romanos ad se adeuntes partim telis partim saxis deuolutis arcebant Iudæi, cùm ipsos in excelso loco positos nullæ sagittæ contingerent. Verùm ad eorum interitum diuino munere quodam, turbo exoritur, Romanorum quidem tela in eos ferens, ipsorum autem à Romanis repellens, & obliqua traducens: vt neque in præruptis consistere propter violentiam flatus possent, cùm nihil esset immobile, neque hostes ad se accedentes videre. Itaq; supergressi

Romani, eos circumueniunt: alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes. in omnes autem vehementiùs fæuiebant, illorum memoria quos in primo aggressu perdiderant. Multi autem vndique circumclusi, desperatione salutis, filios & coniuges & semet ipsos in vallem præcipites dabant, quæ sub arce in profundum patebat. Euenit autem, vt ipsorum in se, qui capti fuerant, immanitate lenior existeret iracundia Romanorum. ab his enim quatuor millia perempta sunt: qui verò se præcipitauerunt, quinque millia sunt reperti. Neque quisquam, præter duas mulieres saluus euasit. quæ sorores erant, Philippi filiæ: qui Philippus Iachimo genitus erat, insigni viro, & qui sub Agrippa rege dux exercitus fuerat. seruatæ sunt autem, quòd excidij tempore Romanorum impetum latuêre. nec enim vel infantibus pepercêre, quorum multos singuli raptos ex arce proiiciebant. Gamala quidem hoc modo excisa est, tertio & vigesimo die mensis Octobris: quæ vigesimo & primo die mensis Septembris cœperat rebellare.

CAP. IV. Giscala à Tito capitur

IAmque solùm Giscala oppidulum Galilææ restabat indomitum: cuius multitudo pacis studio tenebatur, quòd erant plerique agricolæ, spémque suam semper in fructibus collocauerant. non paruæ autem manus latrocinalis permixtione corrupti erant, quo morbo etiam nonnulli ciuium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atque conflabat Leuiæ cuiusdam filius, nomine Ioannes: homo veneficus & fallax, variisque moribus, & immoderata sperare promptus; miróque modo quæ speraſſet efficiens: atque omnibus iam cognitus, quòd affectandæ sibi potentiæ causa bellum amaret. huic apud Giscala seditiosorum turba parebat: quorum causa populus etiam legatos fortasse de traditione missurus, Romanorum tamen congressum in parte belli præstolabatur. At Vespasianus contra hos quidem Titum cum equitibus mille, decimam verò legionem circa Scytopolim mittit: cum reliquis autem duabus Cæsaream ipse regreditur, dandam his ex labore continuò requiem putans, ex ciuitatum copiis: eorúmque corpora, itémque animos ad futura certamina existimans esse refouendos. nec enim exiguum sibi laborem superesse de Hierosolymis præuidebat, quæ & regalis esset ciuitas, & cunctæ nationi præstaret. His autem, qui ex bello fugissent in eam confluentibus, etiam naturalis munitio, itémque murorum eius constructio, non minimam ei solicitudinem comparabat: cùm virorum spiritum & audaciam, & sine muris inexpugnabilem esse cogitaret: ob eámque rem milites, velut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem ciuitas Giscala (equitando enim ad eam accesserat) aggressione capi facilis videbatur: sciens tamen quòd ea vi capta, passim à militibus populus absumeretur (namque satiatus erat ipse iam cædibus) miseràs multitudinem etiam ipse sine vllo discrimine cum nocentibus intereuntē, pactione magis subigere ciuitatē volebat. Itaq; plenis hominū muris, quorum plerique perditæ factionis erant, mirari se ait, quónam freti consilio, ῥωμαίων, ἢ ἀξιοχρέους, ἃς μὲ ἀμυνουμένους ἐφθαρεν, τοὺς δὲ χεῖρας προϊεμένους. ἐτέτυκτο δὲ αὐτοῖς ὑπὸ πάντας ἡ μνήμη τῆς ὑπὸ τὴν πρώτην ἐπιβολὴν ἀπολωλότων. ὑποπτήσσοντες δὲ τὴν σωτηρίαν πανταχόθεν οἱ πολλοὶ, συνεχόμενοι τέκνα καὶ γυναῖκας ἑαυτοὺς κατεκρήμνιζον εἰς τὸ φάραγγα. ἔκθυτος δὲ αὕτη καὶ τὸν ἄκρον ὑπῴκιστο. συνέβη δὲ τὴν ῥωμαίων ὀργὴν ἐπ' εἰς αὐτοὺς ἀπονοίας τῆς ἀλάστων πραοτέραν φανῆναι. τετρακισχίλιοι μὲν γὰρ ὑπὸ τίτου ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ῥίψαντες ἑαυτοὺς ὑπὲρ πεντακισχιλίους εὑρέθησαν. διεσώθη δὲ πάλιν δύο γυναικῶν μόνον, ἡ φιλίππου δὲ ἦσαν ἀδελφῆς θυγατέρες αὗται. αὐτὸς δὲ ὁ φίλιππος, ἰακίμου τινὸς ἀνδρὸς ὀνησίμου φράζαρχήσαντος ἀγείπατο τῇ βασιλεῖ φίλος τυγχάνων. διεσώθησαν δὲ καὶ τὴν ἄλωσιν ὀργῆς ῥωμαίων λαθοῦσαι. τότε γὰρ μόλις πίπτων ἐφείδοντο. πολλὰ δὲ ἔκρυπτον τότε ἁρπάζοντες, ἐσφενδόνων δὲ ἀπὸ τῆς ἄκρας. γάμαλα μὲν οὖν ἔτει δεκάτῳ φθίνοντι μηνὶ ὀκτωβρίῳ ἑάλω, τρίτῃ καὶ εἰκάδι μηνὸς ὑπερβερεταίου, τῆς ἐπαναστάσεως ἀρξαμένης δεκάτῃ καὶ εἰκάδι μηνὸς πανήμου τετάρτῃ καὶ εἰκάδι.

Κεφάλαιον η.

Μόνη δὲ μεγάλα πολίχνη τῆς γαλιλαίας, ἀχείρωτος κατελείπετο, τῷ μὲν πλήθους εὐφυΐαν φρονοῦντος. καὶ γὰρ ἦσαν τὸ πλέον γεωργοί, καὶ τῷ δαν τῷ καρπῶν ἐλπίσιν ἀεὶ προσανέχοντες. παρεισερρυηκόσι δὲ αὐτοῖς ἐκ ὀλίγου ληστρικὸν τάγμα τοῦς, ὥ τινες καὶ τὸ πολιτικὸν συνεφόρουν. ἐνῆγε δὲ τούτους εἰς τὴν ἀποστασίαν, καὶ συνεκρότει λαβίς τινος υἱὸς ἰωάννης, ὑπὸς ἀνὴρ καὶ ποικιλώτατος τὸ ἦθος, προχείρως μὲ ἐλπίσαι μεγάλα, δεινὸς δὲ τὴν ἐλπιζόντων προσηγήσασθαι, παντί τε ὢν δῆλος ἀγαπᾶν τὸν πόλεμον εἰς δυναστείας ὁδηγοῦντα. ὑπὸ τούτῳ τὸ στασιῶδες ἐν τοῖς μεγάλοις ἐτέτακτο, δι' οὐ τυχὸν καὶ ὁρισθουσάμενον προῆλθε τοσοῦτον, τὸ δημοτικὸν ἐν πολέμῳ μοῖρα τῶν ῥωμαίων ἐφοβήθη ἐκδέχεσθαι. ἐκεῖ καισαρεὺς δὲ τὸν τοῦτο, πέμπει σὺν χιλίοις ἱππεῦσι. τὸ δέκατον δὲ τάγμα ἀπαίρει εἰς συνόδους. αὐτὸς δὲ σὺν δυσὶ τοῖς λοιποῖς, ἐπανῆλθεν εἰς καισάρειαν, τότε συνεχοῖς καμάτῳ δοθεὶς ἀνάπαυσιν αὐτοῖς, καὶ δι' ἀθυμίαν τῆς πόλεως τότε σώματα καὶ τὸ φρόνημα ὑποθρέψειν οἰόμενος. δεῖ τοὺς μέλλοντας ἀγῶνας. ἐν γὰρ ὀλίγον ἑαυτῷ πόνον ἐώρα, ἀεὶ τοῖς ἱεροσολύμοις λειπόμενον, ἅτε δὴ βασιλείας μὲν ἔσης τῆς πάλεως, καὶ προαιρεχούσης ὅλῃ τῷ ἔθνους, συῤῥέοντων δὲ εἰς αὐτὴν τῆς ἐκ τοῦ πολέμου ἀναδιδρασκόντων. τὸ μὲν φύσει ὀχυρὸν αὐτῆς, καὶ δι' κατασκευὴν τειχῶν, ἀγωνίαν ἐν τῇ τυχοῦσαν ἐνεποίει. τὸ δὲ φρονήματι τῆς ἀνδρῶν, καὶ τὰς τόλμας, δυσμεταχειρίστους καὶ δι' τειχῶν ὑπελάμβανε. διὸ δὴ τοῖς σφαγάτας πρεσβύτερ ἀθλητὰς προήκει τῆς ἀγώνων.

Κεφάλαιον θ.

Τίτῳ δὲ προσιόντι παρεμβάλλοντες τοῖς μεγάλοις, ἐπεὶ μὲ ἦν ἐξ ἐφόδου τὴν πόλιν ἑλεῖν. εἰδὼς δὲ ὡς εἰ βίᾳ ληφθείη ἀναθησόμενον ὑπὸ τῆς στασιαστῆς ἀνέδην τὸ πλῆθος, ἦν δὲ αὐτοῦ κέρας ἤδη φόνου, καὶ δι' οἴκτου τὸ πλέον ἀπείτως σωζόμενον τοῖς αἰτίοις, ἐβούλετο μᾶλλον ὁμολογίᾳ παραστῆσασθαι τὴν πόλιν. καὶ δὴ τῶν τείχους ἀνδρῶν κρατησάντος, οἳ τὸ πλέον ἦσαν ἐκ τοῦ διαφθαρμένου τάγματος, θαυμάζειν ἔφη πρὸς αὐτούς, τίνι πεποιθότες,

πάσης

πάσης ἁλωκυίας πόλεως, μόνοι τὰ ῥωμαίων ὅπλα A
μηδύσειν. ἑωρακότες μὲν ὀχυρωτέρας πολλῷ πόλεις
ὑπὸ μίαν προσβολὴν καταστραμμένας. ἐν ἀσφαλείᾳ
δὲ τὴν ἰδίων κτημάτων ἀπολαύοντας, ὅσοι τὰ ῥωμαίων
δεξιᾶς ὑπίσχυσαν, ἃς καὶ νῦν προτείνειν αὐτοῖς, μηδὲν
μωσικακῶν τῆς αὐθαδείας. εἰ γὰρ συγγνωστὸν, ἐλθε-
είας ἐλπίδα, μηκέτι μέντοι τὰ ἐν τοῖς ἀδυνάτοις ὑπο-
μενῶ. εἰ γὰρ ἀπειθήσοντας λόγοις φιλανθρώποις, καὶ
δεξιᾶς πίστεως, πειράσειν αὐτοὺς ἀφειδῆ τὰ ὅπλα, B
ὅσον οὐδέπω, γνωσθήσεσθαι πιεζόμενον τοῖς ῥωμαίων
μηχανήμασι τὸ τεῖχος, ᾧ πεποιθότες, ὑπεδείκνυντο
μόνοι γαλιλαίων ὅτι εἰσὶν αὐθάδεις ἀχμάλωτοι. πρὸς
ταῦτα τῶν μὲν δημοτικῶν οὐ μόνον οὐδεὶς ὑπεκρίνατο τινὶ
μετιέναι, ἀλλ' οὐδὲ ὅτι τὸ τεῖχος ἀναβαίνειν. προεῖλη-
πτο γὰρ ἅπαν τοῖς λῃστρικοῖς, καὶ φύλακες τῶν πυλῶν ἦ-
σαν, ὡς μή τινες ἢ προσέλθοιεν ὅτι τὰς σπονδὰς, ἢ
δέξαιντο τινὰς τῶν ἱππέων εἰς τὴν πόλιν. ὁ δὲ ἰωάννης
αὐτός τε ἀγαπᾶν ἔφη τὰς προκλήσεις, καὶ τοὺς ἀπιστοῦν- C
τας, ἢ πείσειν, ἢ συναναγκάσειν. δεῖν μὲν τοι τὴν ἡ-
μέραν αὐτὸν ἐκείνην, ἑβδομὰς γὰρ ἦν, χαρίζεσθαι τῷ
ἰουδαίων νόμῳ, καθ' ὃν ὥσπερ ὅπλα κινεῖν αὐτοῖς, οὕ-
τω καὶ τὸ σωτηθῆναι πρὸ εἰρήνης ἀθέμιτον. καὶ αἰνοεῖν
γ' ὅτε ῥωμαίους, ὡς ἀρχὴ πάντων αὐτοῖς ὄντι ἡ τῆς
ἑβδομάδος πρόοδος, ἐν τε τῷ πλατύνειν αὐτὴν,
καὶ ἧττον ἀσεβεῖν τῷ βιαθέντων τὸ βιασάμενον. φέρειν
δὲ ἐκείνῳ μὲν, ἀδημίαν βλάβην τὰ κατ' ἐφορθέσεως. τὸ D
γὰρ αὖ τις ἐν νυκτὶ ἐκλῦσαι τὸ δρασμοῦ πλέον, ἐξὸν
πρεσβεύσαντα πλατύσαι φυλακήν. μέγα ἦ κέρδος
αὐτοῖς, τὸ μηδὲν πλαβεῖν τῶν πατρίων νόμων.
πρέπειν γὰρ τῷ πλάτει προσδοκίαν εἰρήνης χαρίζο-
μένῳ, τοῖς σωζομένοις τηρεῖν καὶ τοὺς νόμους. τοιούτοις
ἐσοφίζετο τὸν τίτον, καὶ τοσοῦτον τῆς ἑβδομάδος σοχα-
ζόμενος, ὅσον τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας. ἐδεδοίκει ἦ ἐκπε-
ταλιφθῆναι πλάχρημα τὴν πόλεως ἀλύσης, ἐν νυκτὶ E
μὴ φυγῇ τὰς ἐλπίδας ἔχων τοῦ βίου. θεὸς ἦν ὦ τὸ ἔργον
ἄρα τοῦ σώσαντος τὸν ἰωάννην ὅτι τὸν τῶν ἱεροσολύμων
ὄλεθρον, τὸ μὲν μόνον προϊδέσθαι τίτον τῇ σκέψει τῆς
ἐφορθέσεως, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλεως πορρωτέρω στρατοπε-
δεύσασθαι πρὸς κυδωνιατῶν. μεσόγειος δὲ ὄντι τυρίων,
κώμην καρτερὰν, δῆλα μίσους ἀεὶ καὶ πολέμου γαλιλαίοις,
ἔχουσα πλῆθος τε οἰκητόρων, καὶ τὴν ὀχυρότητα, καὶ πρὸς τὸ
ἔθνος διαφορᾶς ἐφόδιον. νυκτὸς ἦ ὁ ἰωάννης, ὡς ἀδημίαν F
πρὸ τῆς πόλεως ῥωμαίων ἑώρα φυλακὴν, τὴν καιρὸν ἁρ-
πασάμενος, οὐ μόνον τοὺς πρὸ αὐτὸν ὁπλίτας, ἀλλὰ καὶ
τῶν ἀρχοτέρων συχνοὺς ἅμα τῇ γλυκείᾳ ἀπαλαβὼν, ὅτι
ἱεροσολύμων ἐφύγε. μίκει μὲν ὃν εἴκοσι σαδίων ὡς
οἷόν τε ἦν συνεξαγαγεῖν γυναικῶν καὶ παιδίων ὄχλον,
ἀνθρώπῳ καταπερχομένῳ τοῖς ἐφ' ἁλωσίας
καὶ τῷ ζῆν φόβοις. προαγτέρω ἦ προκόπτοντος ἀπελεί-
πετο, καὶ δεινὰ τῶν ἑωμένων ἦσαν ὀλοφύρσεις. ὅ- G
σον γὰρ ἕκαστος τῶν οἰκείων ἐγίνετο πορρωτέρω, τοσοῦτον
ἐγγὺς ὑπελάμβανεν εἶ τῶν πολεμίων, παρεῖναι τε
ἤδη τοὺς ἁλωσιπομένους δοκοῦντες ἐπόλοιτο,
καὶ πρὸς τὸν ἀλλήλων ἐκ τοῦ δρόμου φόβον ἐπεστρέ-
φοντο, καθάπερ ἤδη παρόντων οὓς ἔφυγον ἀσπίδας
τε ἐνέπιπτον οἱ πολλοὶ, καὶ πρὸ τῶν λεωφόρων ἦ τὰ φθα-
νόντων ἔρις συνέτριβε τοὺς πολλούς. οἶκτος ἦ γυναι-

cunctis iam ciuitatibus captis, illi soli Roma-
norum arma operirentur, cùm viderent mul-
to quidem munitiora oppida vno impetu fuis-
se subuersa: securos autem fortunis suis potiri, qui Romanorum dextris credidissent: quas quidem etiam nunc illis ait se porrigere, neque ob insolentiam succensere, quia spei libertatis ignoscendum putaret: non tamen, etiam-
si quis impossibilia velle perseueraret. Quod si dictis humanissimis non paruissent, fidémque dextris non habuissent: experturos arma crudelia: iam iámque cognituros esse, mœnia sua ludum fore machinis Romanorum, quibus fidentes, soli ex Galilæis sese ostentarent arrogantes esse captiuos. His dictis popularium quidem neminem non modò re-
spondere, sed ne ad murum quidem licuit as-
cendere: quia totum latrones occupauerant: & custodes erant portis appositi, ne quis vel ad fœdus prodiret, vel equitum quenquam in ciuitatem reciperet. Ioannes autem accipere se conditiones ait, & aut persuasarum, aut ne-
cessitatem belli renitentibus adhibiturum. Illum tamen diem Iudæorum legi oportere con-
cedi, quoniam sicut arma mouere, ita etiam de pace conuenire nefas haberent. Nam & Romanos scire, quòd ab omni cessaret opere dierum septem circuitio, quam si temerassent, non minus coactos, quàm qui cogerent, pia-
culum commissuros, ipsúmque Titum: nul-
lum enim illi ex mora esse dispendium formi-
dandum, quod vnius noctis spacium propter fugæ consilium ceperit: præsertim cùm id obseruare circunsedentem nemo prohibeat: si-
bi autem magnum esse lucrum, nulla in re de-
spicere patrios mores. Et illum decere, qui pa-
cem non sperantibus indulget, legem quoque seruare seruatis. His Titum Ioannes falleré conabatur, non tantum pro septimi diei reli-
gione, quantum pro sua salute solicitus, vere-
batur autem, ne statim capta ciuitate, solus de-
stitueretur, qui totam in nocte ac fuga vitæ spem collocasset. Verùm profectò Dei nutu in excidium Hierosolymorum Ioannem saluum esse cupientis, factum est, vt non solùm in-
duciarum causationem Titus admitteret, ve-
rumetiam in superiori parte oppidi castra po-
neret: ad Cydœsam, qui mediterraneus est Ty-
riorum vicus validissimus, Galilæis semper exosus. Nocte autem Ioannes, cùm nullas Romanorum excubias circa oppidum videret, arrepta occasione, non solùm his quos circa se habebat armatos, sed etiam senioribus plurimis cum familiis abductis, in Hierosolymam fugie-
bat. Sed vsque ad vigesimum quidem stadium fieri posse videbatur, vt mulieres ac pueros, aliámque multitudinem secum duceret, ho-
mo quem captiuitatis, itémque salutis me-
tus vrgeret. vltra verò procedente eo, re-
linquebantur: & oriebatur atrox remanentium fletus. quanto enim quisque longius à suis ab-
erat, tanto propiorem se hostibus esse credebat. Iámque affore qui se caperent existimantes, ne-
cessariò pauitabant: & ad strepitū, quem ipsorū cursus faciebat, assiduè respectabant, velut in-
stantibus quos fugissent: multíque simul rue-
bant, & circa viam plurimos certamen præce-
dentium conterebat. Miserabile autē fœmina-

rum & infantium erat exitium. Aut si quam A iactarent vocem, nonnullæ vitos, aut propinquos, vt se operirentur, orabant. Sed Ioannis exhortatio superabat, vt seipsos seruarent inclamantis: eóque confugerent, vnde pro remanentibus etiam si raperentur, pœnas à Romanis peterent. Multitudo quidem eorum, qui fugerant, vt cuique virium fuit, citò dispersa est. Luce verò facta Titus ad muros aderat, fœderis causa: populus autem portis ei patefactis, cum coniugibus occurrentes, tanquam B benemerito, & qui custodia ciuitatem liberasset, acclamabant: simúlque Ioannis fugam significantes, vt & sibi parceret obsecrabant, & eos qui ex nouarum rerum cupidis reliqui superessent, vlcisceretur. Ille autem precibus populi postulatus, equitum partem, vt Ioannem persequeretur, mittit. Sed eum quidem occupare nequiuêre, quòd antequam venerant, in Hierosolymam sese receperat. vna verò fu- C gientium propè ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros paulo minus quàm tria millia circumactos reducunt. Titus autem indignè ferebat, non statim à Ioanne pœnas fraudis exactas: irato verò animo satis esse, quòd spe deciderat ad solatium putans, captiuorum & qui trucidati fuerant multitudinem, in oppidum cum fauore ingreditur: iussísque militibus minimam muri partem iure possessionis abrumpere, minitando magis quàm puniendo repri- D mebat perturbatæ ciuitatis autores. Multos enim propter odia domestica, vel proprias inimicitias, delatores innocentiæ fore credebat, si dignos pœna discerneret: meliúsque noxium relinquere metu suspensum, quàm immeritum quenquam cum eo perdere, existimabat. Illum enim fortassis modestiorem futurum, vel metu supplicij, vel & quòd erubesceret præteritorum criminum venia: sine causa verò morientium pœnas, nullo modo corrigi posse. Præsidiis tamen ciuitatem circumdedit, E quæ tàm nouarum rerum studiosos compescerent, quàm pro pace sentientes, quos ibi relicturus erat, maiore fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, postquam multo sudore Romanos exercuit, hoc modo subacta est.

CAP. V. Hierosolymitani excidij initium.

APud Hierosolymam verò, ad Ioannis introitum, omnis populus erat effusus & circa singulos, qui vnà confugerant, numerosa turba collecti, quas foris clades experti essent, percontabantur. illorum autem feruens F quidem adhuc atque interruptus anhelitus, necessitatem significabat. Verumtamen in malis quoque sibi arrogabant: non Romanorum vim fuisse dicentes, sed sponte venisse, vt eum his ex tutiori loco pugnarent. Inconsultorum enim atque inutilium esse hominum, incautè pro Gischalis & inualidis oppidulis periclitari, cùm arma vigorémque oporteat pro metropoli suscipere, atque seruare: significando tamen excidium Gischalorum etiam quam G dicebant honestam discessionem suam, vt multi fugam esse intelligerent, prodiderunt. Auditis autem quæ captiui pertulêre, non mediocris populum perturbatio tenuit, magnumque id esse argumentum proprij reputabant excidij. At Ioannes eorum quidem, quos fugiétes reliquerat, causa minus erubescebat, singulos autem circumiens spe ad bellum incitabat, infirmitatem

κῶν, & παιδίων ὀλεθρος ἰδών, καί τινες τοὺς αἰσχυνόμενος αὐδρῶν τε καὶ γυναικῶν συγγυῶν, ἐθάρσησαν μὴ κωκυτὸν ἐκτεῦσαι τοῦ μένειν. ἀλλ' εἰκὸς τὸ ἰωάννε σῶζεσθαι κέλευσμα, σώζειν ἑαυτοὺς ἐμβοῶντος, & καταφύγειν, ἔνθα καὶ τοῖς ὑπολειπομένων ἀμυνοῦνται ῥωμαίους αὖ ἁρπαγῶσι. τὸ μὲν οὖν τῶν διαδιδρασκόντων πλῆθος, ὡς ἕκαστος ἰσχύος εἶχεν ἢ τάχους, ἐσκέδασε. πῶς δὲ μετ' ἡμέραν ὅλην τὰς συνθήκας, τοῦς τὸ τεῖχος παρῶν. αἰσθόμενος δὲ αὐτῶν τὰς πύλας ὁ δῆμος, καὶ μὴ γυναικῶν τοῦσελθόντες, εὐδυφήμουν τε, ὡς ἀνεχέτην, & φεύγειν ἐλευθερώσαντα τὴν πόλιν. ἐδήλουν γὰρ ἅμα τῇ τοῦ ἰωάννε φυγῇ, καὶ παρεκάλουν φείσασθαί τε αὐτῶν, καὶ παρελθόντα, τοῖς ὑπολειπομένοις τῶν νεωτερίζοντων κολάσαι. ὁ δὲ τὰς δεήσεις τοῦ δήμου ἐν δευτέρῳ θέμενος, μοῖραν ἔπεμπε τῶν ἱππέων, ἰωάννην διώξουσαν. οἱ δὲ μὲ καταλαμβάνουσιν, ἔφθη γὰρ εἰς ἱεροσόλυμα διαφυγών. τῶν δὲ συναπαραίτων, ἀποκτείνουσι μὲν εἰς ἑξακισχιλίους, γύναια δὲ καὶ παιδία χιλίων ὀλίγων ἀποδέοντα, τοὺς ἐλάσαντες ἐπανῆγον. ὁ δὲ τίτος, ἤχθετο μὲν ὅτι τῷ μὴ φθάσαι πιμωρήσασθαι τὸν ἰωάννην τῆς ἀπάτης. ἱκανὸν δὲ ἀσχολήσαντι τὸν θυμὸν, ἐνδιάμεσον ἔχων τὸ πλῆθος τῶν αἰχμαλώτων, καὶ τοὺς διαφθαρμένους, εἰσῆει τε αὐδυφημούμενος εἰς τὴν πόλιν, καὶ τοῖς στρατιώταις ὀλίγον τοῦ τείχους ἐνδιαπάσαι κελεύσας νόμῳ καταλήψεως, ἀπειλαῖς μᾶλλον, ἢ κολάσεσι τοὺς φρουροῦντας τὴν πόλιν αἰτίασθαι. πολλοὺς δ' αὖ & ἀφ' οἰκείαν μίσει, καὶ διαφορᾶς ἰδίας, ἐνδείξασθαι τοὺς αἰτίους εἰς ἀγαπῆσοιτο τοῖς τιμωρίας ἀξίοις. ἀμεινον γὰρ εἶναι μετέωρον ἐν φόβῳ τὸν αἴτιον καταλιπεῖν, ἢ τινα τῶν οὐκ ἀξίων αὐτῷ συναπελθεῖν. τὰ μὲν ἴσως & σωφρονῆσαι δέει κολάσεως, τὸ δὲ τοῖς παρωχημένοις συγγνώμην αἰδοῦμενον. ἀδιάφθορον δὲ τὸ δὲ τοῖς οὐδὲν ἁμαρτοῦσι τιμωρίαν εἶναι. φρουρᾷ μὲν τοι τὴν πόλιν ἠσφαλίσατο, δι' ἧς τοὺς τε νεωτερίζοντας ἐφέξειν, & τοὺς εἰρηνικὰ φρονοῦντας, θαρραλεωτέρους καταλείψειν ἔμελλε. γαλιλαία μὲν οὖν ἔτους ἐνὸς πᾶσα, πολλοῖς ἱδρῶσι στρατιώταις ῥωμαίους.

Κεφάλαιον ι.

ΕΠὶ δὲ τὰ ἱεροσόλυμα τοῦς τὴν εἴσοδον ἰωάννου, ὁ πᾶς δῆμος ἐξεκέχυτο, καὶ τοῦ ἕκαστον τῶν συμπεφευγότων, μυελὸς ὅμιλος συνηθροισμένος τὰς ἔξωθεν συμφορὰς ἀπεπυνθάνετο. τῶν δὲ τὸ μὲν ἄθυμα θερμὸν ἔτι κοπτόμενον, ἐδήλου τὴν ἀναγκῆν. πλαζομένους δὲ καὶ κακοῖς, & πεφευγέναι τοὺς ῥωμαίους φάσκοντας, ἀλλ' ἥκειν πολεμήσοντες αὐτοὺς ἐξ ἀσφαλοῦς. ἀλογίστως γὰρ εἰ καὶ ἀχαρίστως, παραβόλως τοσοῦνδυνεύειν τοῦ μεγάλα καὶ πολίχνας ἀθενεῖς, ὅσον τὰ ὅπλα & τὰς αἰχμὰς ταμιεύεσθαι τῇ μητροπόλει, καὶ συμφυλάσσειν. ἐνθα δὴ παρεδήλουν τὴν ἄλωσιν τοῦ μεγάλου, καὶ τὸ λεγομένου δυσημέρως ὑποχώρησιν αὐτῶν, οἱ πολλοὶ δρασμὸν ἐνενόουν. ὡς μὲν οὖν τοῖς τοῦ τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ἡκιστα, σύγχυσις ἡ μερίμνα κατέσχε τὸν δῆμον, καὶ μεγάλα τῆς ἑαυτοῦ ἀλώσεως συνελογίζοντο τεκμήρια. ἰωάννης δὲ δὴ μὲν τοῖς καταλειφθεῖσιν ἥττων ἠρυθρία. τοῦ δὲ ἕκαστος δὴ τὸν πόλεμον ἐνῆγε τοῖς ἐλπίσι, τὰ μὲν

ῥωμαίων

ρωμαίων ἀσθενῆ κατασκοπάζων, τ' ἢ οἰκείαν δύναμιν ἐξαίρων, καὶ κατειρωνευόμενος τ' τῆ ἀπείρων ἀϊνοίας, ὡς ἂν μὴ περὶ λαβόντες ὑπερβαίνειν ποτὲ ῥωμαίοι τὸ ἱεροσολύμων τεῖχος, οἱ μηδὲ τ' τῆ γαλιλαίων κώμας κακοπαθοῦντες, καὶ πρὸς τοῖς ἑαυτῶν τείχεσι καταξίφαντες τὰς μηχανάς. τοῦτοις τὸ πολὺ τῆ νέων προσδιεφθείρετο, καὶ πρὸς μηδ' τ' πόλεμον ἦρτο. τῆ δ' σωφρονούντων καὶ γηραιῶν, εἰ καὶ τις ἦν τὰ μέλλοντα προορώμενος, ὡς ἤδη τ' πόλεως οἰχομένης ἐπένθει. ὁ μὲν οὖν δῆμος καὶ ἐν τοιαύτῃ συγχύσει. προδιέστη δὲ τὸ κατ' τὴν χώραν πλῆθος, τῆς ἐν ἱεροσολύμοις στάσεως. ὁ μὲν γὰρ τίτος ὑπὸ μεγάλων εἰς καισάρειαν, ἐς πασιανὸς δὲ ὑπὸ καισαρείας εἰς ἰάμνιαν καὶ ἄζωτον ἀφικόμενος, παρεῖσα τε αὐταῖς, καὶ φρουρεῖς ἐγκατασήσας, ὑπέστρεφε πολὺ πλῆθος ἐπαγόμενος τῆ ὑπ' δεξιᾷ προσκεχωρηκότων. συνεῖπτο δ' ἐν ἑκάστῃ πόλει, ταραχὴ καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, ὅσον τε ὑπὸ ῥωμαίων ἀνέπνευον, εἰς ἀλλήλους ταῖς χεῖρας ἀπέστρεφον. μὴ δ' τῆ ἐρώντων τὸ πολέμειν, πρὸς τοὺς ὑπ' θυμοῦντας εἰρηνικούς, ἔρις χαλεπή. καὶ πρῶτον μὲν ἐν οἰκίαις ἤπτετο τῆ μὴ ὁμογνώντων πάλαι τὸ φιλόνεικον, ἔπειτα ἀφειδιάζοντες ἀλλήλων οἱ φίλτατοι λαοί, καὶ συμβὰν ἕκαστος πρὸς τοὺς τὰ αὐτὰ προαιρουμένους, ἤδη καὶ πλῆθος ἀπετάσσοντο. καὶ στάσις μὲν μὴ πανταχοῦ. τὸ νεωτερίζον δ' καὶ τῆ ὅπλων ἐπεθύμουν, ἐπεκράτει τε νεότης καὶ τόλμη γενναίων καὶ σωφρόνων. ἐξάπαντο δ' πρῶτον μὲν εἰς ἁρπαγὰς ἕκαστοι τῆ ὑπαρχόντων, ἔπειτα συνταττόμενοι καὶ λόχους ὑπ' ληστείαν τῆ κατὰ τὴν χώραν, ὡς ὠμότητος καὶ παρανομίας ἕνεκεν μηδενὶ τῆ ῥωμαίων τοῖς ὁμοφύλοις διαφέρειν, καὶ πολὺ τῶν πορθουμένων κουφοτέραν δοκεῖν, τὴν ὑπὸ ῥωμαίοις ἅλωσιν.

Romanorum afferens. propriásque vires extollens, & imperitorum ea cauillatione insciticia decipiens, quòd etiamsi pennas sumerent, nunquam Hierosolymorum mœnia transgrederentur Romani, qui pro Galilæorum vicis tanta mala pertulissent, atque in eorum muris machinas contriuissent. His eius dictis magna quidem corrumpebatur iuuenum manus. prudentiorum autem atque senioru nemo erat, qui non futura prospiciens, velut iam perditam ciuitatem lugeret. Et populus quidem in ea confusione tunc erat. At verò per territorium manus agrestium, ante seditionem quæ Hierosolymis orta est, discordare iam cœperat. Titus enim à Gisçala Cæsaream, Vespasianus autem à Cæsarea Iamniam & Azorum profectus, vtranque subegit: impositísque illic præsidiis, reuertebatur, maximam ducens eorum multitudinem qui se fœdere sociauerant. Singulas autem ciuitates tumultus bellúmque intestinum exagitabat quantúmque à Romanis respirassent, in semetipsos manus vertebant: cùm inter amatores belli ac pacis cupidos esset sæua contentio: dudúmque discordium pertinacia primo inter domos accenderetur: deinde inter se amicissimi populi diffiderent: & ad similia volentes quisque conueniens, apertè iam coacta multitudine rebellaret. Itaque dissensiones quidem apud omnes erant: nouitatis autem armorúmq; cupientes senibus ac sobriisiuuentute atque audacia præstabant. Primò autem indigenarum singuli prædari cœperunt: deinde ex composito confertis cuneis per territorium latrocinabantur: vt quod ad crudelitatem atque iniustitiam spectat, nihil à Romanis gentiles abessent: atque ipsis qui vastabantur, illatum à Romanis excidium leuius videretur. Ciuitatum verò custodes, partim quia defatigari pigeret, partim odio nationis, aut nulli, aut minimo erant malè affectis auxilio: donec rapinarum societate vndique congregati collegiotum latrocinalium principes, atque in agmen conflati Hierosolymis irrumpunt. quæ ciuitas à nullo regebatur: & more patrio gentiles omnes sine obseruatione recipiebant: tunc præcipuè cunctis existimantibus vniuersos qui superinfluerent, adlumento ex beneuolentia venire. Quæ quidem res etiam sine dissensione ciuitatem postea perfundedit, eo quòd iners & inutilis multitudo quæ pugnacibus sufficere possent, alimenta consumpsit: hísque præter bellum etiam seditionem famémque comparauit: aliíque latrones ex agris eò transgressi, ac multo sæuioribus quos intus inuenêre sociati, nullum atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinis & expoliationibus metiebantur audaciam, sed vsque ad cædes ruebant non clàm, neque per noctem, aut quoslibet homines, verùm luce palàm nobilissimos quosque adoriendo. Nam primùm Antipam regij generis virum, & adeò potentissimum ciuium, vt etiam publicos thesauros fidei suæ permissos haberet, comprehensum custodiæ tradiderunt: post hunc etiam Leuiam quendam, insignem virum, & Sopham filiũ Raguelis, regalis similiter vtrumque familiæ, omnésq; præterea, qui præstare aliis videbantur. Grauis

Κεφάλαιον ια.

Οἱ φρουροὶ δ' τῆ πόλεων, τὰ μὲν ὄντως τῶ κακοπαθεῖν, τὰ δ' μίσει τῶ ἔθνους, οὐδὲν ἧσσον προσήμυνον τοῖς κακουμένοις, μέχρι κόρου τ' κ' τ' χώραν ἁρπαγῶν ἀθεμιτήντος οἱ τ' πανταχῆ συστάσεων ἀρχιλῃσαι, καὶ γυμνόμενοι πομπείας σῖφος, εἰς τὰ ἱεροσόλυμα συμπαρεισφθείρον), πόλιν ἀστρατήγητον, καὶ παξίως ἔθει πᾶν ἀπαραίτητος διχομένην τὸ ὁμόφυλον. τότε δ' οἰομένων οἱ πάντων τοὺς ἐπειχομένους πάντας, ἀπ' οὐσίας ἥκειν συμμάχους. οἱ δὴ καὶ δίχα τῆς στάσεως, ὑπερεῖδον ἐβάπτισαν τὴν πόλιν, πλήθει γὰρ ἀχρήστῳ, καὶ ἀργὰ προεξαπλώθη τὰ τοῖς μαχίμοις διαρκεῖν δυνάμενα, καὶ πρὸς τῷ πολέμῳ, στάσιν τε αὐτοῖς καὶ λιμὸν ὑπικατεσκεύασαν. ἄλλοι τε ὑπὸ τ' χώρας ληστὰ παρελθόντες εἰς τ' πόλιν, καὶ τὰς ἔνδον προσλαβόντες χαλεποτέρας, οὐδέν τι τῆ δεινῶν παρείασαν. οἵ γε οὐ μόνον ἁρπαγαῖς, καὶ λωποδυσίαις τ' τόλμαν ἐμέτρουν, ἀλλὰ καὶ μέχρι φόνων ἐχώρουν, οὐ νυκτὸς, ἢ λαθραίως, ἢ ὑπὸ τοὺς τυχόντας, ἀλλὰ φανερῶς, καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ τ' ὑπισημοτάτων καθαρχόμενοι. πρῶτον μὲν γὰρ, ἀντίπαν ἄνδρα τ' βασιλείᾳ γένους, καὶ τ' κ' τ' πόλιν δυνατώτατον, ὡς καὶ δημοσίοις θησαυροῖς πεπιστεῦσθαι, συλλαβόντες εἵρξαν. ὑπὸ τοῦτῳ λαβίαν τινὰ τῆ ὑπισήμων, καὶ σοφὸν μὲν ῥαγουήλου, βασιλικὸν δ' ἦν καὶ τούτων τὸ γένος, πρὸς ᾧ τοῖς κ' τ' χώραν προσῆκειν δοκοῦντας. δεινὴ

Graui

autem metus populum possidebat: & velut capta ciuitate, salutem propriam quisque curabat. Illi autem clausorum vinculis non fuêre contenti, neque tutum arbitrabantur ea potentia viros diutiùs custodire. nam & ipsos, & domos eorum non paucis viris frequentari, ac per hoc ad vlciscendum esse idoneos, & præterea rebellaturum fortasse populum, iniquitate commotum. Decreto igitur eos occidi, mittunt quendam de suo numero Ioannem ad cædes promptissimum, qui lingua patria Dorcadis filius dicebatur: eúmque alij decem armati gladiis secuti ad carcerem, ibi quos reperissent interficiunt. Fingebant autem huius immanissimi sceleris causam, cum Romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuisse, communísque libertatis proditores interemisse dicebant, prorsus, vt audacia sua tanquam seruatores ciuitatis, ac bene de ea meriti gloriarentur. Euenit autem populum quidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos verò insolentiæ progredi, vt in eorum esset arbitrio etiam pontificum designatio. denique familiis abrogatis, vnde per successionem pontifices creabantur, incognitos atque ignobiles constituebant, vt impiorum facinorum socios haberent. nam qui supra meritum summos honores adepti erant, his obediebant necessariò, qui sibi eos præstiterant: quoniam & dignitate præditos, variis machinis fictísque sermonibus committebant, opportunitatem sibi ex eorum qui se prohibere poterant, contentione captantes: donec hominum persecutione satiati, in diuinitatem contumelias transtulerunt, pedibúsque pollutis in sanctum locum introire cœperunt. Iam verò populo contra eos concitato (namque autor erat Ananus, æuo maximus pontificum, itémque sapientissimus: & qui fortassis ciuitatem conseruasset, si insidiatorum manus potuisset effugere) illi templum Dei aduersus populi turbam, castellum ac profugium sibi fecêre, quod pro domicilio habebant tyrannidis. Acerbis autem malis admiscebatur etiam cauillatio, quæ præ cæteris eorum factis erat dolori. tentando enim quanto metu populus teneretur, suásque vires explorando, sorte pontifices creare conati sunt, cùm his (vt diximus) ex familiis successio deberetur. huic autem fraudi mos antiquus obtendebatur. nam & olim sorte pontificatum deferri solitum fuisse dicebant. re autem vera, legis erat abrogatio firmioris, per eos qui ad potentiam designandorum magistratuum licêtiam compararent. Itaque vna sacratarum tribuum accita quæ Eniachin appellatur, pontificem sortiebantur: casúque sors exit homini, per quem maximè eorum iniquitas demonstrata est, Phani cuidam, filio Samuelis, ex vico Aphthasi, non solùm non ex pontificibus orto, sed apertè quid esset pontificatus, propter rusticitatem penitus nescienti. Denique inuitũ eum rure abstractum, vt in scena fieri solet, aliena ornantêre persona: indutúmque sacra veste, quid facere deberet, subito instituebant: ludúmque & iocum esse tantùm nefas arbitrabantur. cæteri verò sacerdotes, procul spectantes ludibrio legem haberi, lacrymas vix tenebant, honorésque sacrorum solui grauiter ingemebant.

ἡ καταπλῆξις εἶχε τ̃ δῆμον, κ̀ καθάπερ κατ̃ληλημένης τ̃ πόλεως πολέμῳ, τ̃ καθ' αὑτὸν ἕκαστος σωτηρίαν ἠγάπα. τοῖς δ' ὡς ἀπέχρη τὰ δεσμὰ τ̃ συνειλημμένων, ὐδὲ ἀσφαλὲς ᾤοντο μέχρι πολλ̃ δυνατοὺς ἄνδρας ἔτι φυλάσσειν. ἱκανὰς μ̃ γὰρ εἶ) κ̀ τὰς οἰκίας αὐτ̃ῶν πρὸς ἄμυναν ὡς ὀλιγάνδρους ὄντας. ὐ μὴν, ἀλλὰ & τ̃ δήμου ἐπανασήσεσθαι τάχα κινηθέντα πρὸς τ̃ ὠμότητα. δόξαν οὖν ἀναιρεῖν αὐτοὺς, ἰωάνην τινὰ πέμπουσι τ̃ δι' αὐτ̃ῶν εἰς φόνους πρόχειρότατον, δορκάδος υἱὸν καλεῖτο παῖς κ̀ τ̃ ὄπιχώριον γλῶσσαν. ᾧ δέκα συνελθόντες εἰς τ̃ εἱρκτὴν ξιφήρεις, ὑποσφάττουσι τοὺς συνειργμένους. ὠμότητι δ' ὅτι τηλικύτῳ, μεγάλην ἀπενέγκασθαι πρόφασιν, ὀλιγαρχίαν γὰρ αὐτοὺς ῥωμαίοις πρὸ ὠμότητος τ̃ ἱεροσολύμων, κ̀ προδότας ἀνηρηκέναι τ̃ κοινῆς ἐλευθερίας ἔφασκον, καθόλου τ' ἐπιπλάζουσι τοῖς τολμήμασιν, ὡς διεργάζεται κ̀ σωτῆρες τ̃ πόλεως μεγαυμνούμενοι. σωέβη δὲ εἰς τοσοῦτον μ̃ τὸν δῆμον ταπεινότητος κ̀ δέους, ὑπείκοντες ὑπονοίας προελθεῖν, ὡς ἐπ' αὐτοῖς εἶ) κ̀ τὰς χειροτονίας τ̃ ἀρχιερέων. ἄκυρα γὰρ τὰ ὑμῖν ποιήσαντες, ἐξ ὧν κ̀ δόξαν οἱ ἀρχιερεῖς ἀπεδείκνυντο, καθίσασαν ἀσήμους κ̀ ἀγεννεῖς, ἵν' ἔχοιεν συνεργοὺς τ̃ῆ ἀσεβημάτων. τοῖς γὰρ παρ' ἀξίαν ὑπιτυχοῦσι τ̃ αὐτάτου τιμῆς, ὑπακούειν ὦ ἀνάγκη τοῖς ὠφελήσασι. συνέκρυον δὲ κ̀ τοὺς ἐν τέλει ποικίλαις ὑπονοίαις, κ̀ λογοποιίαις, κατ̃ῶν ἑαυτοῖς ἐν τ̃ πρὸς ἀλλήλους τ̃ κωλυόντων φιλονεικίας ποιούμενοι, μέχρι τ̃ εἰς ἀνθρώπους ἐφημπλησθέντες ἀδικημάτων, ὅτι τὸ θεῖον μετήνεγκαν τ̃ ὕβριν, κ̀ μεμιασμένοις τοῖς ποσὶ, παρῆσαν εἰς τὸ ἅγιον, ἐπανισαμένοις τε αὐτοῖς ἤδη τ̃ πλήθους. ἐνῆγε δὲ ὁ γεραίτατος τ̃ ἀρχιερέων ἅπαντος, ἀνὴρ σωφρονέστατος, & τάχα ἂν ἔσασάσας τ̃ πόλιν, εἰ τὰς τ̃ ὀπτανόντων θείας ἐξέφυγεν.

Κεφάλαιον ιβ.

ΟΙ δ' τ̃ νεῶν τὸ θεῖον φρόνημα αὐτοῖς, κ̀ τ̃ῆ ὑπὸ τ̃ δήμου ταραχῶν ποιοῦνται, κ̀ καταφυγὴ & τυραννεῖον ὡς αὐτοῖς τὸ ἅγιον. παρεκίρνατο δὲ τοῖς δεινοῖς εἰρωνεία τὸ τ̃ῆ συνειργμένων ἀλγεινότερον. ὑποφερόμενοι γὰρ τ̃ τ̃ δήμου καταπλήξεως, κ̀ τλὼ αὐτ̃ῆ δοκιμάζοντες ἰσχὺν, κληρωτοὺς ἐπεχείρησαν ποιεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς, ὅσπερ ὡς ἔφαμεν κατὰ γένος αὐτ̃ῆ τ̃ δεκάδος. ἵν' δ' ὑπόθεσις μ̃ τ̃ ὀπτολεμίου ἔθος ἀρχαῖον, ἐπειδὴ κ̀ πάλαι κληρωτὴν ἔφασαν εἶ) τ̃ ἀρχιερωσύνην. τὸ δ' ἀληθὲς, τὸ βεβαιότερα νόμου κατάλυσις, κ̀ τέχνη πρὸς δυναστείαν, τὰς ἀρχὰς δι' αὐτ̃ῆ καθισαμένοις. & δὴ μεταστεμψάμενοι μίαν τ̃ῆ ἀρχιερατικ̃ῶν φυλ̃ῶν, ἐνιακεὶμ καλεῖται, διεκλήρουν ἀρχιερέα. λαγχάνει δι' ὑπὸ τύχης ὁ μάλιστα δεδιὼς αὐτ̃ῆ τλὼ ὠμότητα, φαννίας τις ὄνομα, υἱὸς σαμουήλου κώμης ἄφθας, ἀνὴρ & μόνον ἀνάξιος ἀρχιερεὺς, ἀλλ' ὐδ' ὅπως ἄμυδρος σαφῶς, τί ποτε ἰῶ ἀρχιερωσύνη δι' ἀγροικίαν. ὑπὸ γοῦν τ̃ χώρας αὐτὸν ἄκοντα σύραντες, ὥσπερ ὑπὸ σκηνῆς, ἀλλοδίῳ κατεκόσμουν περισκευῇ, τλώ τε ἐσθ̃ῆτα περιτιθέντες ἱερὰν, κ̀ τὸ τί δεῖ ποιεῖν ὑπὲρ καιροῦ διδάσκοντες. χλεύη δ' ἰῶ ἐκείνοις, & παιδιᾷ τὸ τηλικοῦτον ἀσέβημα. τοῖς δ' ἄλλοις ἱερεῦσιν ὑπιδεωμένοις πόρρωθεν παιζόμενον τὸν νόμον, δακρύειν ἐπῆν, κ̀ κατέσεισον τλὼ τ̃ῆ ἱερῶν τιμ̃ῆ κάλλυσιν.

Τούτῳ

ταύτην τὴν τόλμαν αὐτῶν οὐκ ἐνεγκεῖν ὁ δῆμος, ἀλλ' ὡς A
δὴ τυραννίδος καταλυσιν, ὥρμηντο πάντες. ἦν γὰρ οἱ
φρόνημα ἔχειν δοκοῦντες αὐτῶν, Γοριών τε ὁ ἰώσηπου, &
Συμεὼν ὁ Γαμαλιήλου συμεών, παρεκέλευον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀ-
θρόους, καὶ κατ' ἰδίαν προτρέποντες ἕκαστον, ἤδη ποτὲ πόσα-
δαι τοὺς λυμεῶνας τῆς ἐλευθερίας, καὶ καθάραι τὸ μιαι-
φόνων τὸ ἅγιον. οἵτε δοκιμώτατοι τῶν ἀρχιερέων, Γαμαλᾶ
μὲν ἰησοῦς, ἀνάνου δὲ ἄνανος, πολλὰ τὸν δῆμον εἰς νουθεσίαν
καλοῦντες ἐν τῇ συνόδῳ, ἐπήγειραν τοῖς ζηλωταῖς. B
τοῦτο γὰρ αὐτοὺς ἐκάλεσαν, ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς ὀνείδεσιν,
ἀλλ' ὑ ζηλώσαντες τὰ κακίσεα τῶν ἔργων, καὶ ἐφορ-
μήσαντες ἐκκλησίαν τε καὶ τὰς ἁρπαγὰς, καὶ τοὺς φονευομένους.

Κεφάλαιον ιγ.

ΟΤΠΩ δὲ τοὺς ἅπαντας ὡρμημένους, τῶν δυ- C
σεπιχείρητον, ὅπερ ἦν, τῆς ζηλωτικῆς ὑπολαμβάνειν, κατασὰς ἐν μέσοις ἄνανος, καὶ πολλάκις εἰς τὸν ναὸν
ἀποβλέψας, ἐμπλήσας τε τὰς ὀφθαλμὰς δακρύων ἠ κελεύ-
σε εἰπεῖν οὖν ἐμοὶ τεθνάναι, πρὶν ὁρᾶν τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ
τοσούτοις ἄλσεσι κατειλημμένα, & τὰς ἀβάτους καὶ ἁγίας
χώρας ποσὶ μιαιφόνων ἐνοχωρουμένας. ἀλλὰ προ-
κείμην τῇ ἀρχιερατικῇ ἐσθῆτι, καὶ τὸ τιμιώτατον κα-
λούμενον τῆς σεβασμίων ὀνομάτων, ζῶ καὶ φιλοψυχῶ,
μηκέτι γὰρ τοὐμοῦ γήρως ἐνοχωρουμένου δικλεᾶ θανάσιμον. D
εἰ δὲ δὴ μόνος εἰμὶ καθάπερ ἐν ἐρημίᾳ, τὴν ἐμαυτοῦ
ψυχὴν ὁπλίσωμαι μόνην γὰρ τοῦ θεοῦ. τί γὰρ & δεῖ ζῆν
ἐν δήμῳ συμφορῶν ἀναισθητοῦντι, καὶ παρ' οἷς ὀπόλω-
λεν ἡ τῆς ἐν χερσὶ παθῶν ἀπήλλαξις. ἁρπαζόμενοι γὰρ
αἰσχύνεσθε, καὶ τυπτόμενοι σιωπᾶτε, & τοῖς φονευομένοις
οὐδὲ ὀδυρόμενοι τὰς ἀναφανδόν. ὦ τῆς πικρᾶς τυραννίδος. τὶ
μέμφομαι τοῖς τυράννοις; μὴ γὰρ ἂν ἐφάψασθαι ὑφ' ὑ-
μῶν, καὶ τῆς ὑμετέρας ἀνεξικακίας; μὴ γὰρ οὐχ ὑμεῖς πε- E
ριιδόντες τοὺς πρώτους σωμοσαμένους, ἔτι ὄντας ὀλί-
γους, πλείους ἐποιήσατε τῇ σιωπῇ, καὶ καθοπλιζομένων
ἠρεμοῦντες καθ' ἑαυτῶν ἐστρέψατε τὰ ὅπλα; δέον τὰς
πρώτας αὐτῶν ὀπὴ κόπτειν ὁρμὰς, ὅτε λοιδορίαις κα-
θίππουτο τῶν συγγενῶν. ὑμεῖς δὲ ἀμελήσαντες ἐφ' ἁρπα-
γαῖς παρῳξύνατε τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ πορθουμένων οἴ-
κων, λόγος ἦν οὐδείς. ἐσκηνοῦν αὐτοῖς ἥρπαζον τοὺς
δειλοτάτους, & συγγενῶν ἀγὰ μέσης τῆς πόλεως, οὐδεὶς
ἐπήμυνεν. οἱ δὲ & δεσμοῖς ἠκίσαντο τοὺς ὑφ' ὑμῶν προ-
δοθέντας, ἐῶ λέγειν πόσους καὶ ποδαποὺς, ἀλλὰ ἀκατα-
πάτους ἀκρίτους. οὐδεὶς ἐβοήθησε τοῖς δεδεμένοις. ἀ-
κόλουθον ἦν ὁρᾶν τοὺς αὐτοὺς φονευομένους. ἐπειδὰ-
μὴ καὶ τοῦτο, καθάπερ ἐξ ἀγέλης ζώων ἀλόγων ἑλκο-
μένης τῷ κρατίστῳ ὄντος ἀεὶ θύματος, οὐδὲ φωνὴν τὴν ἀ-
φῆκεν, οὐχ ὅπως σκίνησε τὴν δεξιάν. φέρετε δὴ τοίνυν φέ-
ρετε πατέρα βλέποντες τὰ ἅγια, καὶ πάντες ὑποθέν-
τες αὐτοὺς τοῖς ἀνοσίοις τοῖς τῆς τολμημάτων βαθμοῖς, G
μὴ βαρυύεσθε τὴν ὑποχρεώ. καὶ γὰρ νυῦ πάντως ἂν δὴ
μεῖζον φρικῶδες, εἰ τῆς ἁγίων καθαλύσας μεῖζον εἶ-
χον. κατεφάτη μὲν ἦν τὸ ὀχυρώτατον τῆς πόλεως, λεγέ-
σθω γὰρ νυῦ τὸ ἱερὸν, ὡς ἄπορα τὶς ἢ φρούριον. ἔχοντες δὴ
δὴ τετειχισμένην τυραννίδα τοσαύτην, & τοῖς ἐχ-
θροῖς ὑπὸ κορυφὴν βλέποντες, τὶ βέλεσθε, καὶ τίσι τὰς

Populus autem hanc eorum audaciam non tulit, ſed omnes quaſi ad deponendam tyrannidem animos intenderant. nam qui præſtare cæteris videbantur, Gorion Iolephi filius, & Simeon Gamalielis, tam ſingulos circumeuntes, quàm ſimul vniuerſos in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis corruptores vltum irent, ſanctúmque locum ab hominibus ſceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatiſſimi, Gamala quidem filius Ieſu, Anani autem Ananus, populum frequenter in cœtibus exprobrando eius ſegnitiem, contra Zelotas excitauerunt. ita enim ſe ipſi vocabant, vti bonarum profeſſionum æmuli, ac non qui peſſimam facinorum immanitatem ſuperaſſent. Itaque in concionem populo congregato, cunctísque indignantibus occupationes ſanctorũ, itémque rapinas & cædes, nondum autem promptis ad vlciſcendum, propterea quòd inexpugnabiles (id enim verùm erat) Zelotæ putabantur, ſtans inter eos medius Ananus, & ad legem crebro reſpectans, cùm lacrymis oppleſſet oculos: Equidem, inquit, mori potiùs deberem, quàm Dei domicilium videre tantis refertum piaculis: atque inacceſſa & ſancta loca ſceleratorum pedibus frequentari: verùm tamẽ ſacerdotali veſte amictus, & ſanctiſſimum venerabilium nominum ferens, viuo: atque animæ amore teneor, nec pro ſenectute quidem mea mortem ſuſtinens glorioſam. Igitur ſolus ibo, & tanquam in ſolitudine animam meam ſolam dabo pro Deo. nam quid opus eſt viuere in populo, clades ſuas minimè ſentiente, & apud quos mala præſentia nemo prohibet? ſiquidem ſpoliati patimini, ac verberati reticetis, & ne gemitu quidem aperto quiſquam proſequitur interemptos. O acerbam dominationem! Quid de tyrannis querar? Nunquid non à vobis veſtra potentia nutriti ſunt? nunquid non deſpectis qui primi erant, cùm adhuc pauci eſſent, vos dum tacetis, plures eos feciſtis? atque illis armatis quieſcentes, in voſmetipſos arma vertiſtis? cùm primos eorum conatus oportuiſſet infringi, quando cognatos conuitiis appetebant. Vos autem negligendo, ad deprædationem noxios irritaſtis, quia vaſtatarum ædium nulla ratio erat. Itaque iam domini ipſi rapiebantur, eíſque cùm per mediam ciuitatem traherentur, nemo erat auxilio. Illi autem à vobis prodi- F
tos, etiam vinculis affecêre: non dico quales & quantos, ſed quòd non accuſatos, indemnatos, vinctos nemo adiuuit. reſtabat eoſdem videre trucidari. hoc etiam vidimus, velut è grege brutorum animalium cùm præcipua quæque duceretur hoſtia, ne vocem quidem quiſquam emiſit, nedum dexteram mouit. Patiemini ergo, patieminietiam ſancta conculcari videntes? Cúmque omnes audaciæ gradus nefariis hominibus ſubieceritis, eorum præſtantiam reueremini? nunc enim profectò ad maiora procederent, ſi quid maius quod euerterent inueniretur. Tenetur quidem munitiſſimus ciuitatis locus, fanum appellatione, re arx quædam ſiue caſtellum. Tanta igitur contra vos tyrannide munita: & inimicis ſuper verticem poſitis, vt videtis, quid cogitatis, autquibus

veſtras ſententias applicatis ? An Romanos expectatis, vt ſanctis veſtris opitulentur ? Ita quidem ſe noſtræ ciuitatis habent res : eóque iam calamitatis ventum eſt, vt miſereatur noſtri etiam hoſtis. Non exurgetis ô miſeri reſpectísque vulneribus veſtris, quod etiam feras beſtias facere videmus, non vltum ibitis in hos, qui vos percuſſêre ? Non ſuas quiſque recordabitur clades, & ante oculos poſitis quæ pertulerit, ad vltionem animos acuet? Periit apud vos (ni fallor) affectionum omnium cariſſima, & maximè naturalis, cupiditas libertatis. ſeruitutis autem ac dominorum amantes facti ſumus, tanquam ſubiugari à maioribus didicerimus. Atque illi quidem multa & maxima bella, vt in libertate viuerent, pertulerunt, ne aut Ægyptiorum aut Medorum potentiæ cederent, dummodo ne facerent quæ iuberentur. Et quid opus eſt de maioribus loqui ? Hoc ipſum bellum quod cum Romanis nunc gerimus, verùm commodè an contrà incommodè non referam, palàm quid habet cauſæ, niſi libertatem ? Ergo qui dominis totius orbis ſeruire non patimur, gentiles noſtros ferimus tyrannos ? Quanquam externis obedientes, ad fortunam ſemel id referunt, cuius iniuria victi ſunt. At verò peſſimis ſuorum cedere, ignauorum eſt, & cupientium ſeruiendi. Ad hæc autem, quia Romanorum mentio facta eſt, non vos celabo, quid dum loquor interuenerit, mentémque retraxerit : quod etiam ſi ab his capti fuerimus (abſit autem huius dicti periculum) nihil acerbiùs experiemur, quàm iſti nos affecêre. Quo pacto autem non lacrymis dignum ſit, illorum quidem in templo donaria cernere, gentilium verò ſpolia, qui nobilitatem huius maximæ omnium ciuitatis compilauerunt : cósque viros trucidatos videri, quibus etiam illi poſt victoriam obtemperaſſent ? Et Romanos quidem nunquam tranſgredi autos eſſe limitem profanorum, aut ſacratæ quicquam conſuetudinis præterire, ſanctorum autem ambitum, quamuis procul aſpectum perhorreſcere : quoſdam verò in his locis natos ac ſub noſtris moribus educatos, & qui Iudæi vocentur, inter media ſancta deambulare, manibus adhuc ſuis gentili cæde calentibus? Quis igitur externum bellum metuat, ex comparatione domeſtici? Multò nobis æquior eſt hoſtis. nam ſi propriè rebus ſunt aptanda vocabula, fortaſſe reperietur, legum quidem conſeruatores nobis fuiſſe Romanos, hoſtes verò intus haberi. Verùm hos inſidiatores libertatis exitio deberi, neque facinorum eorum dignum excogitari poſſe ſupplicium, certum eſt : idémque omnibus vobis, & ante orationem meam eſſe perſuaſum, atque ipſis vos rebus quas pertuliſtis, in eos eſſe commotos. plerique autem fortaſſe multitudinem eorum, atque audaciam reformidant : & præterea quòd in loco ſuperiore conſiſtunt. Sed hæc vt veſtra negligentia conflata ſunt, ita nunc magis proficient, ſi morabimur. nam & numerus illorum in dies ſingulos alitur, eo quòd nequiſſimus quiſque ad ſimiles profugiat : & audaciam impedimentum interuenit : locóque ſuperiore vtentur, & quidem cum apparatu, ſi iis tempus demus.

A γνώμας περιθάλπετε; ῥωμαίους ἆρα φοβεῖσθε, ἵν' ἡμῖν βοηθήσωσι τοῖς ἁγίοις; ἔχει μὲ ἔστω τὰ παράγματα τῇ πόλει, καὶ πρὸς τοσοῦτον ἦκομεν συμφορῶν, ἵνα ἡμᾶς ἐλεήσωσι ⸂οἱ πολέμιοι. ἀλ ἐξανάστητε ὦ τλημονέστατοι, καὶ πρὸς τὰς πληγὰς ὑπερφέροντες, ὃ κἀπὶ τῶν θηρίων ὀξὺν ἰδεῖν, τὰς τύπτουσας ἀμυνεῖσθε; ἀλ ἀναμνησθήσεσθε τῶν ἰδίων ἕκαστος συμφορῶν, ὑδὲ ἃ πεπόνθατε πρὸς ὀφθαλμῶν θήσομαι, τὰς ψυχὰς ἀπ' αὐτῶν θήξει πρὸς τὰ ἄμυναν; ὀπόλωλεν ἁφ' ὑμῶν τὸ τιμιώτατον τῶν παθῶν, καὶ φυσικώτατον, ἐλευθερίας ὀπιθυμία. φιλόδουλοι δὲ καὶ φιλοδέσποτοι γεγόναμεν ὥσπερ ἐκ γενῶν τὸ ἀνυπόστατον ἀπολαβόντες. ἀλλ' ἐκεῖνοι γε πολλοὺς καὶ μεγάλους ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας πολέμους διήνεγκαν, καὶ ὅτε τῆς αἰγυπτίων, ὅτε τῆς μήδων δυναστείας ἠττήθησαν, ὑπὲρ τοῦ μὴ ποιεῖν τὸ κελευόμενον, καὶ τί δεῖ τὰ τῶν προγόνων λέγειν, ἀλλ' ὁ νεὼς πρὸς ῥωμαίους πόλεμος, ἐῶ διελέγχειν, πότερον λυσιτελῆς ὢν καὶ σύμφορος, ἢ τἀναντίον, τίνα δ' ἔνεχα πεφάσιν; ἢ τὴν ἐλευθερίαν; εἶτα τοὺς μὲν οἰκείους δεσπότας μὴ φέροντες, τῶν ὁμοφύλων τυράννων ἀνεξόμεθα; καί τοι τοῦ μὲν τοῖς ἔξωθεν ὑπακούειν, ἀνέγκλητοι τοῖς αὐτοῖς εἰς τὸν ἅπαξ ἠττηθεῖσαν τύχην. τοῦ δὲ τοῖς οἰκείοις εἴκειν πονηροῖς, ἀγχίνοιαν ὄζει καὶ σωφροσύνης. ἐπειδὴ δὲ ἅπαξ ἐμπέπτωκα ῥωμαίων, ἀνοκρύψομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, ὃ μεταξὺ τῶν λόγων ἐμπεσὸν, ἐπέστρεψε τὴν διάνοιαν, ὅπου κἂν ἀλῶμεν ὑπ' ἐκείνοις, ἀπὸ μιᾶς τῆς πόλεως, χαλεπώτερον οὐδὲν παθεῖν ἔχομεν, ὧν ἡμᾶς διατεθείκασιν ἕτοιμον πῶς δ' οὐ δακρύων ἄξιον, ἐκείνων μὲν ἐν τοῖς ἱεροῖς, καὶ ἀναθήματα βλέπειν. τὴν ὁμοφύλων δὲ σκύλα στεγνικότων καὶ ἀνελόντων τὸν μητροπόλεως δυῆρειαν, καὶ περιβλήτους ἄνδρας, ὧν ἀπέχοντο οὐ κἀκεῖνοι κρατήσαντες; καὶ ῥωμαίους μὲν οὐδέ ποτε ὑπερβῆναι τὸν ὅρον τοῦ ἱεροῦ, μηδὲ βεβήλων, μηδὲ ὑποβλῶπάί τι τῶν ἱερῶν ἐθῶν, περιεκέναι δὲ πορρώθεν ὁρῶντας τὰς τοῦ ἁγίου περιβόλους, ἠνηθέντας δέ τινας ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ, καὶ ζαφέντας ὑπὸ τοῖς ἡμετέροις ἔθεσι, καὶ ἰουδαίους καλουμένους, ἐμπεριπατεῖν μέσοις τοῖς ἁγίοις, θερμὰς ἔτι τὰς χεῖρας ἐξ ὁμοφύλων ἔχοντας φόνων; εἶτα τίς δέδοκε τὴν ἔξωθεν πόλεμον, καὶ τοις ἐν συγχείσει πολλοῦ τοῦ οἰκείων ἡμῖν μετεωτέρους; καὶ γὰ εἰ ἑτοίμους δεῖ τοῖς παράγμασι τὰς κλήσεις ἐφαρμόζειν, τάχα ἂν δέοι τοὺς ῥωμαίους μὲν ἡμῖν βεβαιωτὰς τοῦ νόμων, πολεμίους δὲ τοὺς ἔνδον. ἀλλ' ὅτι μὲν ἐξώλεις οἱ ὄντως βέβηλοι καὶ ἀλιθερίας, καὶ πρὸς ἃ δεδράκασιν ἐν ἄπαις ὄντως ἀπονοήσει δίκην ἀξίαν κατ' αὐτῶν, οἶμαι πάντας εἰκεῖν πεπεισμένους οἴκοθεν, καὶ πρὸ τοῦ ἐμοῦ λόγων παρωξυνθαι τοὺς ἔργοις ἐπ' αὐτοὺς ἃ πεπόνθατε. καθαπλήσονται δὲ ἴσως οἱ πολλοὶ, τότε πλῆθος αὐτῶν, καὶ τῷ τόλμαν, ἔτι δὲ καὶ τῷ ἐν τῷ τόπου πλεονεξίαν. ταῦτα δὲ ὥσπερ σωίσει δι' ἀμέλειαν, καὶ νεῦν αὐξηθήσεται πλέον ὑπερθεμένων. καὶ γὰ τὸ πλῆθος αὐτοῖς ὀπτρέφεται κατ' ἡμέραν, παντὸς πονηροῦ πρὸς τοὺς ὁμοίους αὐτομολοῦντος, καὶ τῷ τόλμαν ἐκάπλει μέχει νεῦ, μηδὲν ἐμπόδιον, πρὸς τόπῳ καθύπερθεν ὄντες, χρήσαιντο καὶ μὴ σφισιν, αὐ ἡμεῖς χρόνον δῶμεν.

B

C

D

E

F

G

πις δι-

πῆς δύσατε ἢ ὡς ἐαν̀ περβαίνωμεν ἐπ' αὐτοῖς, ἔσον) τῇ σωφρόνησει ταπεινώτεροι, καὶ τὸ πλεονέκτημα τ̃ ὕψους, ὁ λογισμὸς ἀπολεῖ. τάχα τὸ θεῖον ὑβρισμένον ἀναστρέψῃ κατ' αὐτῶν τὰ βαλλόμενα, καὶ τοῖς σφετέροις ἀλαφθαρήσονται βέλεσιν οἱ δυσσεβεῖς. μόνον ἀφθῶμεν αὐτοῖς καὶ καταλέλωμεν. καλὸν ἢ κἂν περσῇ τὶς κίνδυνος, ἀποθνήσκειν περὶ τοῖς ἱεροῖς πυλῶσι, καὶ τ̃ ψυχὴν εἰ καὶ μὴ περὶ παίδων, ἢ γυναικῶν, ἀλλ' ὑπὲρ τ̃ θεῖ, καὶ τ̃ ἁγίων περέδῳ. περσήσομαι δ' ἐγὼ, γνώμη τε & χειρὶ, καὶ ὅτε ὀλίγοια τις ὑμῶν λείψει περὶ ἀσφάλειαν ἐξ ἡμῶν, ὅτε τ̃ σώματος ὄψεσθε φειδόμενον. τούτοις ὁ Ἄνανος ἐθάρρυνε τὸ πλῆθος ὅτι τὰς ζηλωτὰς, ἃ ἀγνοῶν μὴν ὡς εἶεν ἤδη δυσκατάλυτοι, πλήθ τε καὶ νεότητι καὶ θράσυμματι ψυχῆς, τὸ πλέον ἢ συνειδήσει τ̃ εἰργασμένων. ἃ γὰρ ἐνδώσειν αὐτοῖς εἰς ἑκάτερα συγνώμην, ἐφ' οἷς ἔδρασαν ἐλπίσαντας. ὅμως ἢ πᾶν ὅτι οἰῶ παθεῖν περηρεῖτο μᾶλλον, ἢ περιιδεῖν ἐν τοιαύτῃ τὰ περύμματα συγχύσει. τὸ ἢ πλῆθος ἄγειν αὐτὰς ἐβόα καθ' ὧν παρεκάλει, καὶ περιτρυδύειν ἕκαστος ἐπὶ τοὺς ἑτοιμοτάτους.

Κεφάλαιον ιδ.

ΕΝ ὅσῳ ἢ ὁ Ἄνανος κατέλεγέ τε, καὶ συνέταττε τοὺς ὁπλιτικωτάτους περὶ μάχην, οἱ ζηλωταὶ πυθόμενοι τ̃ ὁρμὴν (παρῆσαν γὰρ οἱ ἀγγέλλοντες αὐτοῖς πάντα τὰ καθ' τὸν δῆμον) παρεξιόντα, καὶ ἐπ τ̃ ἱερ̃ περπηδῶντες ἀθρόοι τε καὶ κ̃ λόχους, ὡδὶ μὲν ἐφεἱδοντο τ̃ περσυγχαιόντων. ἀθρόοι δὲ ἐπ' ἀνάγκης ταχέως τὸ δημοτικὸν, πλήθ μ̃ ὑπερέχον, ὅπλοις ἢ καὶ τ̃ μὴ συγκεκροτημένοις, λειπόμενον τ̃ ζηλωτ̃. τὸ περόθυμον ἢ παρ' ἑκατέροις, αἰεὶ πλήρες τὰ λείποντα. τ̃ μ̃ ὑπὸ τ̃ πόλεως ἀεὶ ληφόντων ὀργὴν, ἰσχυροτέραν τ̃ ὅπλων, τ̃ δ' ὑπὸ τ̃ ἱερ̃ τόλμαν παντὸς πλήθους ὑπερέχουσαν. καὶ οἱ μ̃, ἀοίκητον ὑπολαμβάνοντες ἑαυτοῖς τ̃ πόλιν, εἰ μὴ τοὺς λησὰς ἐκπόψειαν αὐτῆς. οἱ ζηλωταὶ ἢ εἰ μὴ κρατοῖεν, ὡς ἔσιν ἥς τινος ὑστερήσειν τιμωρίας. συνερρήνυντο ἢ στρατηγούμενοι τοῖς πάθεσι, τὸ μ̃ πρῶτον κ̃ τὴν πόλιν καὶ περὶ τὸ ἱερὸν λίθοις βάλλοντες ἀλλήλους, καὶ πόρρωθεν ἀφικνοῦντι ζόμενοι. κ̃ ἢ τὰς ξοπὰς οἱ κρατοῦντες ἐχεῶντο τοῖς ξίφεσι· καὶ πολὺς ἦν ἑκατέρων φόνος, ξαυματίαι ἢ ἐγίνοντο συχνοί. καὶ τοῖς μὲν ὑπὸ τ̃ δήμου, διεκόμιζον εἰς τὰς οἰκίας οἱ περσήκοντες. ὁ ἢ βληθεὶς τ̃ ζηλωτ̃, εἰς τὸ ἱερὸν αἴρει καθαιμάσων τὸ θεῖον ἔδαφος, καὶ μόνον ἂν τις εἴποι τὸ ἐκείνου αἷμα, μιαίνειν τὰ ἅγια. κ̃ μὴν οἰῶ τὰς συμβολὰς ἐκφέροντες, ἀεὶ περῆσαν οἱ ληστρικοί. τεθυμωμένοι ἢ οἱ δημοτικοὶ, καὶ πλείους ἀεὶ γινόμενοι, καὶ ζοντες τοὺς ἐνδιδόντας, & μὴ διδόντες τοῖς ξεπομένοις ἀναχώρησιν οἱ κατόπιν διαζόμενοι, πᾶν μ̃ διατρέφεσι τὸ σφέτερον εἰς τὰς ἐναντίας, κἀκείνων μηκέτ' ἀντεχόντων τ̃ βίᾳ, κ̃ μικρὸν ἢ ἀναχωρούντων εἰς τὸ ἱερὸν, συνεφαπῆλθον οἱ περὶ τ̃ Ἄνανον. τοῖς ἢ καταπλῆξις ἐμπίπτει στερομένοις τ̃ πρώτης περιβόλου, καὶ καταφυγόντες εἰς τὸ ἐνδότερον ταχέως ἀπέκλεισαν τὰς πύλας, τ̃ ἢ Ἀνάνῳ, περσβαλεῖν μὴν ἐν ἐδόκει τοῖς ἱεροῖς πυλῶσιν, ἄλλως τε κἀκείνων βαλλόντων ἄνωθεν, ἀθέμιτον δ' ἡγεῖτο κἂν κρατήσῃ

A Quòd si aduersus eos ire cœperimus, humiliores erunt, mihi credite, conscientia: & celsioris loci beneficium, reputatio scelerum perdet. Fortassè autem Dei pariter spreta maiestas, in ipsos tela retorserit, suísque missilibus consumentur impij. Videant nos tantummodo, & deiecti sunt: quanquam pulchrum est, vt etiam si quod periculum immineat, pro sacris ianuis moriamur: ac si non liberis & coniugibus, pro Deo tamen e-
B iúsque sanctis animas profundamus. Præbebo autem manum, atque sententiam: & neque consilium vobis vllum deerit ad cautionem, neque me corpori meo parcere videbitis. His Ananus contra Zelotas populum hortabatur: non quidem nescíens iam expugnari vix posse propter multitudinem ac iuuentutum animorúmque pertinaciam, multóque magis propter conscientiam commissorum: nec e-
C nim concessum iri veniam his quæ perpetrauerant, sperabant: verumtamen quiduis perpeti præstabilius existimabant, quàm in tanta rerum perturbatione rempublicam negligere. Populus autem duci se clamabat in eos, contra quos rogabatur: & ad subeunda pericula quisque promptus erat. Sed dum Ananus magis idoneos discerneret, atque ordinaret ad prælium, Zelotæ cunctis conatibus eius cognitis (certos enim qui omnia sibi nunciarent habebant) in pontificem commouentur: ac
D modò per cuneos, modò simul vniuersi prosiliunt: neque obuio cuiquam parcebatur. Cito autem & Ananus populum congregauit, multitudine quidem superiorem: armis verò constipatis, non erant Zelotæ inferiores. alacritas verò, quòd deerat, in vtrisque supplebat. nam & ciues armis iram conceperant fortiorem: & qui de templo exierant, quauis multitudine maiorum audaciam. quippe illi quidem habitare se in ciuitate minimè posse arbitrabantur, nisi Zelotas eximerent: hi verò nisi vicissent, nullum se non subituros esse supplicium. Manus autem conseruare, pro ducibus obedientes motibus animorum.
E Et primò quidem in ciuitate ac pro templo eminus missis lapidibus semet inuicem appetebant. si verò aliqua pars terga vertisset, victores gladiis vrebantur. cúmque plurimi sauciarentur, multæ cædes vtrobique fiebant. Et populares quidem in domos referebantur à suis. Zelotarum autem quicunque vulneratus fuisset, in templum ascendebat, sacram humum cruore perfundens, vt solo eorum sanguine violatam religionem rectè quis dixerit. Semper quidem latrones excurrendo
F in congressionibus prævalebant. Irati verò populares, proficiente quotidie numero suo, cùm desides increparent, quíque à tergo sequebantur, non aperiendo fugientibus viam inuitos eos repugnare compellerent, vniuersos quidem suos in hostes conuertunt. illis autem, quia vim ferre non poterant, paulatim ad templum recedentibus, irrumpit vnà cum sociis Ananus. Vnde factum est, vt eos quòd ambitu exteriori expulsi essent, metus inuaderet: ideóque in murum inte-
G riorem fuga recepti, maturè ianuas occluderent. Verùm Anano portis quidem sacris manus afferre non placebat, hostibus quoque desuper tela torquentibus, nefas esse existimanti, etiamsi vicissent,

non luſtratum priùs populum introducere. Ex omni autem ſuorum multitudine ſex ferè armatorum millia ſortitus, cuſtodes eos in porticibus collocat. his autem qui ſuccederent, in excubiis alios per ordinem ponit. Multi autem honeſtorum ab optimatibus ad id electi, mercede conductos pauperes vice ſua præſidiis deſtinabant. Fit autem his omnibus exitij cauſa Ioannes, quem ex Giſcalis effugiſſe prædiximus: is enim dolis plenus, & vehementem dominationis cupiditatem mente circumferens, iamdudum rebus communibus moliebatur inſidians. Itaque tunc eadem quæ populus ſentire ſe ſimulans, aderat Anano: tam diebuscum proceribuscapienti conſilium, quàm noctibus peragranti cuſtodias: omniáque ſecreta Zelotis renunciabat: nullúmque populi conſilium non prius quàm caperetur, inimici ſciebant eius indicio. immoderatis verò & Ananum, & populi principes placabat obſequiis, ne in aliquam ſuſpicionem veniret affectans. Sed hæc eius honorificentia in contrarium vertebatur. Erat enim ex adulationum varietate ſuſpectior: eóque ipſo quòd etiam non accitus aſſiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim perſpiciebat Ananus, omnia ſua conſilia hoſtes intelligere. & quæ Ioannes faceret, ſuſpicionem proditionis habebant. ſubmouere autem illum non erat facile, neque poſſibile, quòd malitia præualeret: ac præter hoc multorum non ignobilium, qui ſummis rebus adhibebantur, patrocinio ſuccinctus erat. Viſum eſt igitur ab eo ſacramentum beneuolentiæ cauſa peti: nihilque dubitans, & fidem populo ſe ſeruaturum iurauit, neque factum eius inimicis vllum, neque conſilium proditurum: vnáque deponendis rebellibus, & manu & voluntate operam collaturum. Itaque Ananus eiúſque ſocij, quoniam iurato crediderunt, nulla iam ſuſpicione ſuis eum conſiliis adhibebant: móxque ab iiſdem concordiæ cauſa legatus intromittitur ad Zelotas. curæ namque habebant, ne fanum culpa ſua polluereturne quiſquam in eo procumberet Iudæorum. Ille autem, quaſi Zelotis ac non contrà pro beneuolentia iurauiſſet, ingreſſus, ad eos, medius conſtitit: & ſæpe quidem ſe illorum cauſa in magno periculo fuiſſe dixit, ne quid ſecretorum ignorarent, quæ in eos Ananus cum ſociis cogitaſſet. nunc autem ingens cum ipſis omnibus ſubiturum eſſe diſcrimen, niſi diuinum quoddam præſtò fuerit auxilium. nihil enim iam morati Ananum: ſed perſuaſiſſe quidem populo, ad Veſpaſianum legatos mittere, vt ad capiendam ciuitatem quamprimum venire properaret, indixiſſe autem luſtrationem poſtero die, vt religione ſimulata intromiſſi, vel etiam vi prælio manus conſererent. Se autem non videre, quàm diu aut obſidionem ſuſtinebunt, aut cum tanta manu acie congredientur. Ad hæc addebat, quòd ipſe Dei prouidentia tranſactionis eſſet cauſa legatus. hanc enim ſpem Ananum his proponere, quo nihil ſuſpicantes eos ſubitò aggrederetur. Itaque oportere, ſi quis habendam vitæ rationem duceret, aut obſidentibus ſupplicare: aut foris aliquod

μὴ προηγμένος εἰσάγειν τὸ πλῆθος, ἐξακισχιλίους ὁπλίτας, καθίστησιν ὅπλῃ τ' ἐφ' ἑαυτῶν φρουρεῖν, διεδέχοντο δ' ἄλλοι τέτοις. τῇ παντὶ μὲν ἓν ἀνάγκη παρεῖναι πρὸς τὴν φυλακὴν, ὅτι περιόδου. πολλοὶ δὲ τῶν ἐπ' ἀξιώμασιν ἀφιέντες ὑπὸ τῆς ἀρχειν δοκούντων, μισθάμενοι πενιχροτέρους αἰθ' αὑτῶν, ὅπλα τὴν φρουρὰν ἔπεμπον.

Κεφάλαιον ιε.

Γίνεται δὲ τέτοις πᾶσιν ὀλέθρε παράπλους Ἰωάννης, ὃν ἔφαμεν ὑπὸ μεγάλων ἐλπίδων, δολιώτατος ἀνὴρ, καὶ δεινὸν ἔρωτα τυραννίδος ἐν τῇ ψυχῇ περιφέρων, ὃς πόρρωθεν ἐπεβάλλετο πράγμασι. καὶ δὴ τότε τὰ τῦ δήμου φρονεῖν ὑποκρινόμενος, συμπολιτεύεται μὲν τῷ πλήθει, βαλλομένῳ μὲν σὺν τοῖς δυνατοῖς μεθ' ἡμέραν, καὶ νύκτωρ δ' ὅπλοις τὰς φυλακάς. διήγγελλε δὲ τὰ ἀπόρρητα τοῖς ζηλωτάις, καὶ πᾶν σκέμμα τῦ δήμου φθὰν καλῶς βεβουλεῦσθαι, πρὸς τοῖς ἐχθροῖς ἐμανώσκετο δ' αὐτός. μηχανώμενος δὲ τὸ μὴ δι' ὑποψίας ἐλθεῖν, ἀμύητος ἐχρῆτο τῇ θεραπείαις, οἷς τε τὸν ἄνανον, καὶ τοὺς τῦ δήμε προεστῶτας. ἐχώρει δ' εἰς ἐναντίον αὐτῷ τὸ φιλότιμον. διὰ γὰρ τὰς ἀλόγους κολακείας μᾶλλον ὑπωπτεύετο, καὶ τὸ πανταχῆ παρεῖναι μὴ καλύμμενον, ἐμφασιν προδοσίας τῇ ἀπορρήτων παρεῖχε. συνεώρων μὲν γὰρ, αἰθαιρομένες ἅπαντας τοὺς ἐχθροὺς, τὰ παρ' αὐτοῖς βεβουλευμένα, πιθανώτερος δ' ἐδόκει τῷ Ἰωάννε πρὸς ὑποψίας τῦ διαγγέλλειν. ὑποσκελίσασθαι μὲν οὖν αὐτὸν οὐ τῷ ῥᾴδιον, ὄντα δυνατὸν ἐν πονηρείας, & ἄλλως ὑπὸ τῇ ἀσήμων, ὑποζωσμένῳ τε πολλοὺς τῇ συνεδρεύοντων τοῖς ὅλοις. ἐδόκει δ' αὐτὸν ὅρκοις πιστώσασθαι πρὸς δύνοιαν. ὤμνυε δ' ὁ Ἰωάννης ἑτοίμως, δυνήσειν τε τῇ δήμῳ, καὶ μήτε βεβλαμμένον τινὰ, μήτε παθόντα ποιήσειν τοῖς ἐχθροῖς, συγκαλέντα δὲ τοὺς ὁπλοφόρους, καὶ χειρὶ, & γνώμῃ. οἱ δὲ τὸν ἄνανον πιστώσαντες τοῖς ὅρκοις, ἤδη χωρὶς ὑποψίας, εἰς τὰς συμβελίας αὐτὸν παρελάμβανον. καὶ δὴ καὶ πρεσβευτὴν εἰσέπεμπον πρὸς τοὺς ζηλωτὰς, περὶ διαλύσεων. ἦν γὰρ αὐτοῖς σπουδὴ, τὸ παρ' αὐτοῖς μὴ μιαθῆναι ἱερὸν, μὴ δὲ τινα τῇ ὁμοφύλων ἐν αὐτῷ πεσεῖν. ὁ δὲ ὥσπερ τοῖς ζηλωτὰς ἦρ δυνοίας ὁμόσας, καὶ ἐπ' αὐτῷ, παρελθὼν εἵστη, καὶ καθορᾶς εἰς μέσον, πολλάκις μὲν ἔφη κινδυνεύσαι δ' αὐτοὺς ἵνα μηδὲν ἀγνοήσωσι τῇ ἀπορρήτων, ὅσα κατ' αὐτῷ οἱ περὶ τὸν ἄνανον ἐβεβούλευντο. νυνὶ δὲ τὸν μέγιστον ἀπαρρητεῖν κίνδυνον σὺν πᾶσιν αὐτοῖς, εἰ μή τις θεσπρωτὸ βοήθεια δαμόνιος. ἐπὶ γὰρ ἓν μέλλειν ἄνανον, ἀλλὰ πείσαντα μὲν τὸν δῆμον πεπομφέναι πρέσβεις πρὸς Οὐεσπασιανὸν, ἵνα ἐλθὼν κατὰ τάχος προκαταλάβῃ τὴν πόλιν. ἀγνείαν δὲ παρηγγελκέναι κατ' αὐτῷ εἰς τὴν ἑξῆς ἡμέραν, ἵνα μὴ κατὰ θρησκείαν εἰσελθόντες, μὴ & βιασάμενοι, συμμίξωσιν αὐτοῖς. οὐκ ὁρᾶν δ' μέχει τίνος μὴ τὴν φρουρὰν οἴσουσιν, μὴ προκαθέξονται πρὸς τοσούτοις. προσετίθει δ' ὡς αὐτὸς εἰσπεμφθείη κατὰ θεῦ πρόνοιαν ὡς πρεσβευτὴς ὑπὲρ διαλύσεως. τὸν γὰρ ἄνανον ταύτας αὐτοῖς προτείνειν, ὅπως ἀόπλοις ἐπέλθῃ. δεῖν οὖν μὴ τῷ λόγῳ τῦ ζῆν τοὺς φρουροῦντας ἀκατάλυτον, μὴ προίεσθαί τινα

πρὸς

πρὸ τῆ ἔξωθεν ἐπικειρίας. τοὺς δ' ἁλιπορφύρους ἐλπίδι συγχύσεως εἰ κρατηθεῖεν, ἐπιλελῆσθαι τῆ ἰδίων ζημιμάτων, ἢ νομίζειν ἅμα τῆ μεταγνῶναι τοὺς δράσαντας, δικαίως ὀφείλειν ἀπολαχθαι καὶ τοὺς παθόντας. ἀλλὰ τῆ μὲν ἀδικησάντων ἥκιστα μίσους πολλάκις γίνεσθαι, καὶ ἧ μεταμέλειαν. τοῖς ἀδικηθεῖσι δὲ τὰς ὀργὰς ἐπ' ἐξουσίας χαλεπωτέρας. ἐφεδρεύειν δὲ ἀεὶ κοινοῖς, φίλοις καὶ συγγενεῖς τῆ ἀπολωλότων, καὶ δῆμον τοσοῦτον ὑπὸ κατάλυσιν νόμων καὶ δικαστηρίων πεθυμωμένον, ὅπου κἂν ἡ τὸ μέρος ἐλέους ὑπὸ πλείονος αὖ αὐτὸ ἧ ὀργὴ ἀνακτωμένης ἀφαιρεθῆναι. τοιαῦτα μὲ ἐποίκιλλεν ἀνδρέας δηλῶν ὁμῶς. ἐξ ἧ ἔξωθεν βοήθειαν αἰσχυνόμενος μὴ ἐν ἐναντίοις λέγειν, ἠνίασετο δὲ τοὺς Ἰδουμαίους. ἵνα δὲ καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῆ ζηλωτῆ ἰδίᾳ παροξύνῃ, τὸ αἴσιον εἰς τε ὠμότητα διέβαλλε, καὶ ἀπειλεῖν ἐκείνοις ἐξαιρέτως ἔλεγεν. ὅσαν δὲ ἐλεάζαρος μὲν υἱὸς σίμωνος, ὃς δὴ καὶ πανδεκτότατος ἐδόκει τῆ ἐν αὐτοῖς, νοῆσαί τε τὰ δέοντα, καὶ ἃ νοηθέντα θρέξαι. ζαχαρίας τε υἱὸς φαλέκ, γένους ἐκ τῶν ἱερέων ἐκάτερος. ἤδεσαν δὲ καὶ κοινὰς ταῖς ἰδίαις καθ' αὑτῆ ἀπειλὰς ἀκούσαντες, ἐπεὶ δ' ὡς οἱ περὶ τὸν ἄνανον δυνασείαν ἑαυτοῖς περιποιήσασθαι ῥωμαίοις ἐπικαλοῖντο, καὶ γὰρ τοῦτο ἰωάνης προσεψεύσατο, μέχρι πολλῆ μὲν ἠπόρουν, τὸ τι χρὴ θρᾴττειν εἰς ὄρθιον ἔτι καιρὸν σωιπωσμένους. παρεσκευάζῃ μὲν γὰρ ἧ δῆμον ἐπιχειρεῖν αὐτοῖς, ἃ εἰς μακρὸν, αὐτῆ δὲ τὸ σώφρονον τῆς ἐπιβουλῆς ὑποστιμῶσθαι τὰς ἔξωθεν ἐπικειρίας. πάντα γὰρ ἂν φθῆναι παθεῖν, πρὶν καὶ πυθέσθαι τινὰ ἧ συμμάχων, ἔδοξε δ' ὅμως ἐπικαλεῖσθαι τοὺς Ἰδουμαίους. καὶ γράψαντες ἐπιστολὴν σφίσιν, ὡς ἄνανος προδιδοίη ῥωμαίοις ἧ μητρόπολιν ἐξαπατήσας τὸν δῆμον. αὐτοὶ δ' ὑπὲρ ἧ ἐλευθερίας ὅπως ἄλλες ἐν τῷ ἱερῷ φρουρεῖντο, ὀλίγος δ' ἐπ' χρόνος αὐτοῖς βοηθεῖσι τὴν σωτηρίαν. εἰ δὲ μὴ βοηθήσουσιν ἐκεῖνοι καὶ τάχος, αὐτοὶ μὲν ὑπ' ἀνάγκης τε καὶ τοῖς ἐχθροῖς, ἡ πόλις δ' ὑπὸ ῥωμαίοις φθάσει γενομένη. τὰ δὲ πολλὰ, τοῖς ἀγγέλοις ἐνετέλλοντο πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῆ Ἰδουμαίων διαλέγεσθαι. προσιβλήθησαν δὲ καὶ τὴν ἀγγελίαν, δύο τῆ δρασηρίων ἀνδρῶν, εἰπεῖν τε ἱκανοὶ, καὶ πεῖσαι θρᾳδὲ πράγματον, τὸ δὲ τούτων χρησιμώτερον, ὠκύτητι ποδῶν διαφέροντας. τοὺς μὲν γὰρ Ἰδουμαίους αὐτόθεν ἥδεισαν πειθησομένους, ἅτε θορυβώδεις καὶ ἄστατον ἔθνος, ἀεί τε μετέωρον πρὸς τὰ κινήματα, καὶ μεταβολαῖς χαίρον, πρὸς ὀλίγην δὲ κολακείαν τῆ ῥᾳθύμων τὰ ὅπλα κινοῦν, καὶ καθάπερ εἰς ἑορτὴν εἰς τὰς θρασυτάτας ἐπειγόμενον. ἔδει δὲ τάχους εἰς τὴν ἀγγελίαν, εἰς ὃ μηδὲν ἐλλείποντες προθυμίας οἱ πεμφθέντες, ἐκαλεῖτο δ' αὐτῆ αἰτίας ἑκάτερος, καὶ δὴ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῆ Ἰδουμαίων παρῆσαν.

præsidium petere. Quos autem si victi essent, veniæ spes foueret, immemores audaciæ suæ credere, simul ac factores pœnituerit admissorum, in gratiam statim eos qui perpessi sunt redituros. Sed nocentium quidem sæpe inuisam etiam pœnitudinem fieri, læsis autem iram in licentia sæuiorem: imminere autem illis ait interfectorum amicos atque cognatos, totúmque populum pro dissolutis legibus ac iudiciis indignatione flagrantem: vbi etiam si qua pars misericordiæ fuerit, maiori iam irascentium turbæ cessuram. Talia quidem variabat Ioannes, terrorem incutiens multitudini: externum verò auxilium apertè quidem indicare quod diceret non audebat: Idumæos autem significabat. vtque principes Zelotarum priuatim etiam commoueret, crudelitatis Ananum arguebat, ipsis eum maximè minitari confirmans.

CAP. VI. Idumęorum aduętus pro Hierosolymitanis & acta.

ERant autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam præter alios idoneus esse videbatur & rectè consulere, & quæ consuluissent efficere, itémque Zacharias filius Amphicali, vterque à sacerdotibus genus ducens. Hi præter communes etiam priuatis interminationibus cognitis, quódque Anani factio potentiæ sibi comparandæ causa Romanos accerseret (nam & hoc Ioannes affinxerat) diu quidem quid agerent dubitabant, angustiis temporis concluſi. populum enim haud multò pòst eos aggredi paratum esse cogitabant: externi verò subsidij facultatem, insidiarum sibi celeritate præreptam: priúique fore vt omnia paterentur, quàm auxiliarium quisquam ista cognosceret. aduocari tamen Idumæos placuit. scriptáque breuiter epistola, quòd circumuento populo Ananus vellet Romanis metropolim prodere: ipsi autem pro libertate dissidentes, in templo obsiderentur: minimúmque temporis salutem sibi promitteret: ac nisi maturè subuenirent, ipsos quidem Anano atque inimicis, at verò ciuitatem Romanis ilicò subiugandam: pleraque nuntiis ad rectores Idumæorum referenda mandant. Ad hoc autem lecti sunt duo viri strenui & dicendi peritissimi, & ad persuadendum satis idonei: quódque his rebus esset vtilius pedum velocitate præstantes. nam Idumæos confestim parituros certum erat, quòd turbarum cupiens & incondita esset natio, sempérque ad motus facilis atque suspensa, & rerum mutationibus læta, minimisque petentium blanditiis ad bella promptissima: & velut ad festorum quandam solennitatem, sic ad prælia properans. celeritatem autem nuncij exigebant: atque istis nihil deerat alacritatis: vterque autem Ananias vocabatur: lámque apud rectores aderant Idumæorum. Illi autem simul epistola mandatísque attoniti, quasi furibundi circumcursare gentem, militiámque denunciare cœperunt. Itaque mox & dicto citius multitudo conuenerat, omnésque pro libertate metropoleôs arma rapiebant. Congregati autem propè x x M. cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt: hoc est Ioanne & Iacobo Sosæ filiis, & præterea Simone Cathlæ & Phinea

Κεφάλαιον ις.

ΟΙ δὲ πρὸς τὴν ὑποψολὴν, καὶ τὰ ῥηθέντα πρὸς τῶν ἀφιγμένων ἐκπλαγέντες, ὥσπερ ἐμμανεῖς περιέθεόν τε τὸ ἔθνος, καὶ διεκήρυσσον τὴν στρατιάν. ἤθροιζο δ' ἡ πληθὺς τάχιον τῆ πρὸς γέλματος, καὶ πάντες ὡς ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῆς μητροπόλεως ἥρπαζον τὰ ὅπλα. συνταχθέντες δ' εἰς δύο μυριάδας. παρεγένοντο πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα, χειμῶνι πάσαν ἡμέραν, ἰσαίνῃ τε, καὶ ἰακόβῳ παισὶ σωσᾶ. πρὸς δὲ τούτοις ἰῶ, σίμων υἱὸς καθλᾶ, καὶ φινέας

Cluſoth filiis. Ananum autem profectio legatorum, itémque vigiles eius latuit, ſed non etiam Idumæorum aduentus, hoc enim antè cognito, portas eis clauſit, & muris cuſtodes appoſuit. non tamen viſum eſt bello cum his congredi, ſed verbis eis antè perſuadere concordiam. Stans ergo in aduerſa turri Ieſus, poſt Ananum æuo pontificum maximus: Cùm multæ, inquit, & variæ turbæ tenuerint ciuitatem, in nulla re ſic miranda fortuna eſt, vt in eo, quòd peſſimis etiam inopinata conſpirant. etenim perditiſſimis hominibus contra nos auxilio veniſtis, tanta cum alacritate, quanta nec in Barbaros aduocante vos metropoli venire decuiſſet. Et ſi quidem viderem conſenſionem veſtram ſimilem eſſe horum hominum qui vos rogauerunt, non exiſtimarem impetum carere ratione. nihil enim æquè ac morum cognatio concordiam firmat. Nunc verò illi quidem, ſi quis eorum ſingulos explorauerit, mille mortibus digni reperientur: nam ludibria & purgamenta totius ruſticæ plebis, luxu abſumptis patrimoniis ſuis, poſtquam in vicis & ciuitatibus proximis audaciam exercuêre, poſtremò in ſacram ciuitatem clàm influxêre vt latrones, ſolúmque religioſum immanitate polluerunt ſcelerum, eósque videas ſine metu interſancta ebrios, & auiditate vêtris peremptorum ſpolia conſumentes. veſtra verò multitudo armatorúmque talis ornatus eſt, qualem deceret eſſe, ſi publico vos conſilio metropolis inuitaret, in alienigenas laturos auxilia. quid igitur hoc eſſe quis dixerit, niſi fortunæ iniuriam: cùm pro nequiſſimis conueniſſe & integræ nationis veſtræ arma videantur conſpirare? Iamdudum quidem repetire nequeo, quidnam fuerit quòd vos tam cito commouerit. nec enim ſine magna cauſa fieri potuiſſet, vt arma pro latronibus aduerſus cognatum populum caperetis. quid? Romanos audiſtis & proditionem? his enim quidam veſtrûm obſtrepebant nunc, liberandæ metropoleos cauſa veniſſe dicentes. vnde mirati ſumus præter alia, noxiorum tale commentum. viros enim natura libertatis amatores, eóque cum externis hoſtibus pugnare paratiſſimos, aliter contra nos efferare nõ poterant, quàm vaſtatę libertatis proditione mentita. Sed enim vos conſiderare oportet, qui nos inſimulauerint, fidémque in nos veritatis ex rebus communibus, non ex ficto ſermone colligere. Quid enim paſſi, nunc demum nos dedimus Romanis, cùm ab initio licuerit aut ab his non deficere, aut quia defecimus, citò redire in gratiam, priuſquam circa nos omnia vaſtarentur? namque iam, ne volentibus quidem nobis, tranſactio facilis eſt: cùm & ſuperbos eos effecerit Galilæa ſub iugũ miſſa: mortéque grauiorem afferat turpitudinem, appropinquantes placare. Equidé quod in me eſt, pacem morti antepono. ſemel autem bello appetitus, poſtquam pugna commiſſa eſt, glorioſam mortem vitæ captiui exiſtimo potiorem. Sed vtrum nos populi principes aiunt clã miſiſſe aliquẽ ad Romanos, an etiam totum populum communi ſuffragio? Siquidé nobis dicant, quos amicos miſerimus,

A κλεισθῆς. τὸ δὴ ἄναρον, ἡ μὲ ἔξοδος τῶ ἀγγέλων, ὥσπερ καὶ τὰς φύλακας ἔλαθεν ἡ δὲ ἔφοδος τῶν ἰδυμαίων, οὐκ ἐπεγνώσθη γὰρ ἀποκλείσεις τὰς πύλας αὐτῶν, καὶ δίχα φυλακῆς εἶχε τὰ τείχη. καθάπαξ γοῦν αὐτοὺς ἐκπολεμεῖν οὐκ ἔδοξεν, ἀλλὰ λόγοις πρόσθεν περὶ τῶν ὅπλων. εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς ὁ τὴν ἀρχιερατικὴν αὐτῶν πύρωσιν, ὁ μὲν ἄναρον γεραίτατος τῶν ἀρχιερέων ἰησοῦς, πολλῶν ἤφη καὶ ποικίλων τὴν πόλιν κατειληχότων θορύβων, εἰ μὲ δεινὴ θαυμάσαι τὴν τύχην ἔστιν, ὡς τῶν συμπεσόντων τοῖς πονηροῖς καὶ τὴν εὐδαιμονίαν. παρεῖναι γοῦν ὑμᾶς, ἀνθρώπους ἀξιολεσάτους μετὰ τοσαύτης προθυμίας ἐπαμυνοῦντας καθ' ἡμῶν, μαθ' ὅσης εἰκὸς ἦν ἐλθεῖν, οὐδὲ τὴν μητροπόλεως καλέσης ὅπη τοὺς βαρβάρους. κἂν εἰ μὲν ἑώρων τὴν συνταξιν ὑμῶν ἐξ ὁμοίων τοῖς καλέσασιν ἀνδρῶν, ἴσως ἂν ἄλογον τὴν ὁρμὴν ὑπελάμβανον. νῦν γὰρ ὅταν σκοπῶ τὰς διανοίας, ὡς τεχνῶν συγχύσεως. νυνὶ δὲ εἴ μή τις αὐτοὺς ἐξετάζοι καθ' ἕνα, μυρίων ἕκαστος ἂν εὑρεθήσεται θανάτου ἄξιος. τὰ γὰρ θύματα, καὶ καθάρματα τῆς χώρας ὅλης καταστησάμενα τὰς ἰδίας οὐσίας, καὶ προημπάσαντα τὴν ἀπόνοιαν εἰς τὰ πέριξ κώμας τε καὶ πόλεσι, τελευταῖα λελησθότως παρεισέρρυσαν εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν. λῃσαὶ δὲ ὑπερβολὴν ἀσεβημάτων, μιαίνοντες καὶ τὸ ἅγιον ἔδαφος, οἷς ὁρᾶν ἔξεστι νῦν ἀθεεῖς ἐμμεθυσκομένους τοῖς ἁγίοις, καὶ τὰ σκῦλα τῶν πεφονευμένων καταναλίσκοντας εἰς τὰς ἀπλήστους γαστέρας. τὸ δὲ ὑμέτερον πλῆθος, καὶ τὸν κόσμον τῶν ὅπλων ὁρᾶν ἔξεστιν, οἷος ἔπρεπε, καλέσης τῆς μητροπόλεως κοινῷ βουλευτηρίῳ συμμάχους κατ' ἀλλοφύλων. τί αὖ οὖν εἴποι τὸ τοῦτο τις, ἢ τύχης ἐπήρειαν; ὅταν γὰρ λογάσι πονηροῖς αὐτανδρον ἔθνος ὁρᾶ σωσαπίζον αὐτοῖς, μέχει πολλοῦ μὲν ἀπορῶ, τί δ' ποτε καὶ τὸ κινῆσαν ὑμᾶς ἔτος ταχέως ἐγίνετο. μὴ γὰρ αὖ δίχα μεγάλης αἰτίας ἀναλαβεῖν τὰς πανοπλίας ὑπὲρ λῃστῶν, καὶ κατὰ δήμου συγχύσεως. ἐπεὶ δὲ ἠκούσαμέν ῥωμαίους, καὶ προδοσίαν (ταῦτα γὰρ ὑμῶν ἐθορύβουν τινὲς ἀρτίως, καὶ τῆς μητροπόλεως ἐπ' ἐλευθερώσει παρεῖναι) πλέον τῶν ἄλλων τολμημάτων ἐθαύμασά τις τοὺς αὐτομόλους, τί δεῖ τὸ ψεῦδος ὑπνοίας. ἄνδρας γὰρ φύσει φιλελευθέρους, καὶ δὴ τοῦτο μάλιστα τοῖς ἔξω πολεμίοις μάχεσθαι παρεσκευασμένους, ἵνα σὺν ἄλλοις ἐξαγειώσαι, καθ' ἡμῶν, ἢ λογοποιήσαντας προδοσίαν τῆς προθυμίας ἐλευθερίας. ἀλλ' ὑμᾶς γε χρὴ σκέπτεσθαι τοὺς τὰ δίκαια βάλλοντας, καὶ κατ' ὦν, συνάγειν τε τὴν ἀλήθειαν, ἀπὸ τῶν διπλάσιων λόγων, ἀλλ' ἀπὸ τῶν κοινῶν πραγμάτων. τί γὰρ δὴ πάθοντες αὐτοὶ ἡμεῖς, ῥωμαίοις προσπολεμῶ μὲν ἑαυτοὺς νῦν, παρὸν ἢ μηδὲ ἄπαντα τὸ πρῶτον, ἢ προχωρῆσαι ταχέως ἀπὸ αὐτῶν, ὅτων ἔτι τῆς πέριξ ἀπορθήτων; νῦν μὲν γὰρ καὶ δυσκόλως ἄγαλύσαιτ' ῥᾴδιον, ὅτε ῥωμαίους μὲν ἐπράξατο πεποίηκεν ὑποχείριος ἡ γαλιλαία, φέρει δ' αἰχμαίων ἡμῶν θανάτου χαλεπωτέρων, τὸ θεραπεύειν αὐτὴν ὄντας ἤδη πλησίον. καὶ ἐγὼ μὲν κατ' ἐμαυτὸν μὲν εἰρήνην προτιμήσαιμι θανάτου, πολεμούμενος δ' ἅπαξ καὶ συμβαλὼν, θάνατον δυκλεᾶ τοῦ ζῆν αἰχμάλωτος. πότερον δ' φασὶν ἡμᾶς, τοὺς τοῦ δήμου προστάτας πέμψαι πρύφα πρὸς ῥωμαίους, ἢ καὶ τὸν δῆμον κοινῇ ψηφισάμενον; εἰ μὲν ἡμᾶς, εἰπάτωσαν τοὺς πεμφθέντας φίλους,

τοὺς

τοὺς δεκανίσαντας τὴν πρόδοσίαν οἰκέτας ἐφωράθη τὰς ἀπάτας; ἀνακομιζόμενος ἑάλω; γραμμάτων γενόμενον ἐγκρατεῖς; πῶς δὲ τοὺς μὲν τοσούτους πολίτας ἐλάθομεν, οἷς καθ' πᾶσαν ὥραν συναναστρεφόμεθα; τοῖς δὲ ὀλίγοις καὶ φρουρουμένοις, καὶ μηδ' εἰς τὴν πόλιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ προελθεῖν δυναμένοις, ἐγνώσθη τὰ κρυπτὰ καὶ τὰ χώραν λαθραίως ἐπηργυμένα; πῶν δ' ἔγνωσαν ὅτι δεῖ δίκας δοῦναι τῶν τετολμημένων; ἕως δ' ἦσαν ἀδηλοῖς αὐτοῖς, προδότης μὲν οὐδεὶς ὑπωπτεύετο. εἰ δὲ δὴ τὸ δημόσιον ἀναφέρουσι τὴν αἰτίαν, ἐν φανερῷ δήπουθεν ἐβουλεύσαντο. οὐδεὶς γὰρ ἀπέστατο τῆς ἐκκλησίας, ὥστε τάχιον ἂν τῆς μιαιφονίας ἐκείνου ἡ φήμη πρὸς ὑμᾶς φανερὰ γέγονεν. τί δαί, οὐχὶ καὶ πρέσβεις ἔδει πέμπειν ψηφισαμένους τὰς διαλύσεις; καὶ τίς ὁ χειροτονηθείς, εἰ πάντων; ἀλλὰ τοῦτο μὲν δυσθανατούντων, καὶ πλείονα ἔσας τὰς τιμωρίας δικαιουμένων, σκῆψίς ἐστιν. εἰ δὲ δὴ καὶ προδοθῆναι τὴν πόλιν εἵλοντο, μόνοις ἂν ἔλυπησαν καθ' τοῦτο τοῖς δικαιάλλοντας, ὧν τοῖς τολμήμασιν ἓν μόνον κακὸν λείπει προδοσία. χρὴ δ' ὑμᾶς, ἐπειδὴ περ ἅπαξ παρέστε μὴ τὰ ὅπλων, τὸ μὲν δικαιότατον ἀμύνειν τῇ μητροπόλει, καὶ συνεξαίρειν τοὺς τὰ δικαστήρια καταλύσαντας τυράννους, οἳ πατήσαντες τοὺς νόμους, δὴ τοῖς αὐτοῖς ξίφεσι πεποίληνται τὰς κρίσεις. ἄνδρας γοῦν ἀκαταπαύστους τ' ὄντας ἐν μέσῃ τ' ἀγορᾷ ἁρπάσαντες, δεσμοῖς τε προσηκίσαντο, καὶ μηδὲ φωνὴν, μηδὲ ἱκεσίαν ἀναχόμενοι, διέφθειραν, ἔξεστι δ' ὑμῖν παρελθοῦσιν εἰσω μὲν τὸν πολέμιον νόμῳ, θεάσασθαι τὰ τεκμήρια τῶν λεγομένων, οἴκους ἠρημωμένους τ' ἐκείνων ἁρπαγαῖς, καὶ γύναια, καὶ γήρατος τοῦ ἀπεσφαλμένων, μελανειμονούσας, κωκυτὸν δ' καὶ θρῆνον ἀνὰ τὴν πόλιν ὅλην. ἁπάντων γὰρ ὅδε, ὃς οὐ μετέσχε τῆς τοῦ αἰσίων καταδρομῆς. οὔτε δὴ τοσοῦτον ἐξωκείλαν ὑπόνοιας, ὡς τε μὴ μόνον ἐκ τῆς χώρας, καὶ τοῦ ἔξωθεν πόλεων, δὴ τὸ θρόσπορον, καὶ τὴν κεφαλὴν ὅλην τῶν ἐθνῶν μετανεγκεῖν τ' λησρικὴν πόλεμον, ἀλλὰ καὶ δεῦρο τ' πόλεως δὴ τὸ ἱερόν. ὁρμητήριον γὰρ αὐτοῖς τοῦτο, καὶ καταφυγὴ, ταμιεῖόν τε τ' ἐφ' ἡμᾶς εὐδαιμονιῶν γέγονεν. ὁ δ' ὑπὸ τ' οἰκουμένης προσκυνούμενος χῶρος, καὶ τοῖς ἀπὸ περάτων γῆς ἀλλοφύλοις ἀκοῇ τετιμημένος, ὑπὸ τοῦ ἐναγισθέντων ἐνθάδε θηείων καταπατεῖται. κινδυνεύονται δ' ἐν τ' ἀπογνώσεσιν ἤδη, δῆμοι τε δήμοις, καὶ πόλεσι πόλεις συγκρούειν, καὶ κατὰ τ' ἰδίων ἀπολείχων τὸ ἔθνος; τραγῳδεῖν. αὐθ' ὧν τὸ μὲν κάλλιστον, καὶ πρέπον ὡς ἔφην ὑμῖν, ἐξαίρειν τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ ἀφ' αὐτῆς τ' ἀπάτης ἀμυνομένους, ὅτι συμμάχους ἐτόλμησαν καλεῖν οὓς ἔδει τιμωρεῖν δεδίναι. εἰ δ' αἰδεῖσθε τὰς τῶν ἐκείνων ὁπλίσεις, ἀλλὰ τοί πάρεσι θεμιτὰ τὰ ὅπλα, καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν χάριτι συγγνώμων, ἀναλαβεῖν τὸ μέσον συμμάχων τε καὶ πολεμίων ὄνομα, δικασταὶ γενομένους. καίτοι λογίσασθε, πόσον κερδήσουσιν ἐφ' ὁμολογουμένοις, καὶ τηλικούτοις κεκτημένοι παρ' ὑμῖν, οἳ τοῖς ἀκαταπάστοις μηδὲ λόγου μεταδόντες. λαμβανέτωσαν δ' οὖν ταύτην ἐκ τῆς ὑμετέρας ἀφίξεως τὴν χάριν. εἰ δὲ ὕστερον συναγανακτεῖν ἡμῖν, ὕστερον κρίνεσθαι δεῖ, τέτον ὀξὺ καταλιπεῖν ἑκατέροις, καὶ μήτε ταῖς ἡμετέραις ὑπαίτιον συμφοραῖς, μήτε τοῖς ὑπαιτίοις τῆς μητροπόλεως

qui ſerui fuerint proditionis miniſtri. Cùm iret aliquis deprehenſus eſt, rediens captus eſt, literas nacti ſunt? Quemadmodum autem tantam ciuium multitudinem lateremus, cum quibus omni hora verſaremur? Paucis autem, atque his incluſis, qui de templo ne in ciuitatem quidem prodire poſſent, quo pacto ſunt cognita, quæ occultè extra ciuitatem fierent? An verò nunc cognouêre, quando auſorum pœnæ reddendæ ſunt? donec autem ſine metu fuêre, neminem noſtrûm proditorem ſuſpicabantur? Sin ad populum cauſam referunt, publicum habuit nempe concilium, nemo aberat concioni: ideóque manifeſtior ad vos nuncius fama citius properaſſet. Quid autem opus erat legatos mittere, cùm certa nobis eſſet de tranſactione ſententia? Et quis deſignatus ſit dicant. Sed hæ quidem malè peritutorum, & inſtantes pœnas euitare cupientium cauſationes ſunt. Quin etiam ſi ciuitatem prodi in ſatis eſſet, id quoque ipſos qui nos criminantur auſuros opinor: quorum audaciæ vnum malum videtur deeſſe proditio. Vos autem oportet, quia ſemel cum armis adeſtis, primum (id quod eſt iuſtiſſimum) iuuare metropolim, & vnà nobiſcum tyrannos eximere, per quos iudicia diſſoluta ſunt: qui calcatis legibus iura ſuis gladiis permiſêre: denique nobiles viros non incuſatos, ex medio raptos foro primùm vinculis cruciarunt: deinde non voce neque prece eorum motati, neci tradiderunt. Licet autem vobis non belli lege ingreſſis, horum videre argumentum, quæ dixi, deſolatas domos rapinis, coniuges in veſte lugubri ac familias peremptorum, & per totam ciuitatem vlulatus & fletus. nullus enim non perſecutionem expertus eſt impiorum. Qui ad hoc inſaniæ prorupere, vt latrocinalem audaciam nõ ſolũ ex agris atque alienis ciuitatib. in hanc, quæ & caput & facies gentis eſt, ſed in fanum etiam ex ciuitate transferrent. Denique hoc ſibi & ad excurſus, & ad perfugium elegerunt, ísque fiſcus illis eſt eorum quæ in nos comparantur: & locus toti orbi terræ venerabilis, quíque ab vniuerſis alienigenis, ab extremo limite mundi venientibus, honoratur, per hæc quæ apud nos nata ſunt portenta conculcatur. Exultant autem rebus deſperatis, populos committi populis, & ciuitatibus ciuitates, gentésque in ſua viſcera delectum habere, cùm debueritis (vt dixi) quod factu eſſet optimum ac deceret, nobiſcum nocentes eximere: atque hanc ipſam fallaciam vltum ire, quod auxilio vos aduocare auſi ſunt, quos metuere vindices debuiſſent. Quod ſi eiuſmodi hominum preces reuerendas putatis, attamen licet vobis armis depoſitis, cognatorum habitu introire ciuitatem: medióque inter hoſtes atque auxiliares ſuſcepto nomine, de noſtris diſcordiis iudicare: quanquam reputare quid habebunt commodi, cùm de manifeſtis ac tantis criminibus apud vos cauſam dicturi ſunt, qui hominibus non accuſatis, ne verbum quidem facere permiſêre. Ferant igitur hanc ex veſtro aduentu gratiam. Si verò neque nobiſcum indignari neque iudicare vultis, tertium reſtat, vt relictis vtriſque partibus, nec noſtris cladibus inſultetis, nec cum inſidiatoribus metropoleos

maneatis. Nam etsi maximè quenquam no- A
strûm suspicamini Romanis collocutum, ob-
seruare vobis itinera licet: túmque demum tue-
ri metropolim, cùm factum aliquid huiusmo-
di patuerit, quale delatum est, & in autores
eius, si conuicti fuerint, vindicare. Non enim
vos præueniunt hostes, iuxta ciuitatem se-
dibus positis. Sin horum nihil vobis gratum
aut mediocre videtur, ne portarum claustra
miremini, quatenus arma portabitis. Hæc qui-
dem Iesus loquebatur: Idumæorum autem B
multitudo nequaquam animum aduertebat,
ardens iracundia, quòd non paratum habuis-
set introitum: próque armis inter se duces in-
dignabantur, captiuitatem esse existimantes, si
ea quibusdam iubentibus deposuissent. Vnus
autem ducum Simon filius Cathlæ, vix placa-
to suorum tumultu, stans in eo loco vnde ex-
audiri à pontificibus posset, non iam mirari
se ait, si libertatis propugnatores in templo ob- C
siderentur inclusi, cùm illi cunctæ genti com-
munem clauserint ciuitatem: & Romanos
quidem fortasse, coronatis etiam portis reci-
pere sint parati, Idumæos autem ex turribus
alloquantur, captáque iubeant, pro libertate
arma proiicere: cognatísque non credentes
custodiam ciuitatis, iudices eos discordiarum
fieri velint: & alios accusando quòd indemna-
tos ciues occiderint, ipsi totam damnent igno- D
minia nationem, denique vrbem omnibus alie-
nigenis religionis causa patentem, nunc dome-
sticis præclusistis. Valdè enim contra vos festi-
nabamus, & ad gerendum cum gentilibus bel-
lum: qui ob hoc adesse properauimus, vt vos
seruaremus libertos. Nempe taliter vos etiam
hi quos obsidetis læsêre, támque verisimiles
puto suspiciones in illos quoque colligitis.
Deinde qui reipub. defensores sunt intus in
custodia tenentes, genetis coniunctissimis gen- E
tibus simul vniuersis ciuitatem præclusam ty-
rannidem perferre dicitis, cùm tam contume-
liosis nos iubeatis obtemperare præceptis: no-
ménque potentiæ aliis, qui vos tyrannos pa-
tiuntur, annectitis. Quis cauillationem vestri
sermonis tulerit, cùm rerum repugnantiam vi-
deat? Etenim vobis etiam nunc Idumæos ex-
cludentibus ciuitate (namque ipsi nos à patriis
sacris arcetis (recte qui eos incusauerit, qui
custodiuntur in templo, quòd cùm ausi essent
plectere proditores, quos viros nobiles & in- F
nocentes pro societate facinoris dictitatis,
non à vobis inceperint, summáque proditio-
nis membra præciderint? Sed licèt illi mollio-
res quàm res poscebat inuenti sint, nos tamen
domicilium Dei seruabimus Idumæi, & pro
communi patria propugnabimus: támque fo-
ris ituentes, quàm intus insidiantes, hostes pa-
riter vlciscemur. Hic autem manebimus pro
muris armati, donec aut vos Romani respi-
ciendo liberent, aut ipsi recuperata libertatis G
extra mutemini.

CAP. VII. De clade Iudæorum ab Idumæis factæ.

HIs dictis Idumæorum quidem multitu-
do clamore consensit: Iesus autem tri-
stis recessit, cùm nec Idumæos quicquam sen-
tire moderatũ, & duplici bello oppugnari ciui-
tatem videret. Quippe nec Idumæorũ tumor &
spiritus quiescebat, indignè ferentiũ contume-
liam, quòd essent ciuitate prohibiti: & quòd Ze-

σημείων. εἰ δὲ μὴ τὰ μείζονα ῥωμαίοις ἐπιτρέπειν
διελέχθη τινάς, ἀλλ' ἀσπίδων ἔχειν τὰς ἐφόδους. καὶ
τῆς ἀχαββελημένων ἐρχῶν ἀγανακτήσαντες, τότε φρου-
ρεῖν τὴν μητρόπολιν ἐλθόντας, κελεύζειν τε τὰς αἰτίας
περιφανεῖς. ἐὰν δὲ αὐτῶν φθάσωσι οἱ πολέμιοι,
τῇ πόλει φρουρικωτέρους. εἰ δὲ ἐδόκει ὑμῖν τοῦτον δί-
καιον ἢ μέτριον εἶναι, μὴ θαυμάζετε τὰ πλεῖθρα
τῆς πυλῶν, ἕως ἂν φέρητε τὰ ὅπλα. τοιαῦτα μὲν ἐκεῖνος
ἔλεγε. τῆς δ' ἰδουμαίων ὄχλου τὸ πλῆθος θορυβεῖν,
ἀλλὰ τὸν θυμὸν μὴ τυχὸν ἑτοίμως τῆς εἰσόδου, ἢ
δημαγωγοῦντων οἱ στασιῶται, πρὸς τὴν ἀπόθεσιν τῆς ὁ-
πλων ἀχθομένους ὀργίλως ἠγούμενοι, τὸ καλλίστιον τυφὸν
αὐτοῖς ῥίψαι. σίμων δ' ὡς καθᾶ τῆς ἠγεμόνος εἶς, μό-
λις τὸν τῆς ὀχλείων καταστέλας θόρυβον, ἐξ οὗ εἰς ἱε-
ρέως τοῖς ἀρχιερεῦσιν, ὑπὲρ θαυμάζειν, ἔφη, φρου-
ρουμένων ἐν τῷ ἱερῷ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἐλευθερίας,
αὐτὸ δὲ τῷ ἔθνει κλεῖσαι πύλας ἤδη τὴν κοινὴν πόλιν,
καὶ ῥωμαίους μὲν εἰσδέχεσθαι σὺν ὅπλοις ἀξιοῦντας, τέ-
κνα δ' ἐξ ἀφανούστατος τοῖς πύλαις· ἰδουμαίους δ' ὑπὸ
τῆς πύργων ἀφαιρεῖσθαι, ἐξ οὗ τὰ ἐκ τῆς ἐλευθερίας
ὅπλα κελεύουσι ῥίπτειν. μὴ παρίοντας δ' εἰς συν-
ηθείαν τὴν τῆς μητροπόλεως φυλακὴν, τοὺς αὐτοὺς δι-
καστὰς προικῶν τῆς διαφόρων· καὶ κατηγορουμένους
τινῶν, ὡς ἀποκτείνειαν ἀκρίτους, αὐτοὶ κατακρίνειν
ὅλην τὴν ἔθνους ἀπιστίαν. τὴν γοῦν ἅπασι τοῖς ἀλλο-
φύλοις ἀπαπίπτουσαν εἰς θρησκείαν πόλιν, τοῖς οἰ-
κείοις τῶν ἀποστερίσθαι. πῶς γὰρ ὅπλα σφαγὰς ἐπιδι-
δόμεν, ἢ τὸν ἢ τῆς ὁμοφύλων πόλεμον, οἱ διὰ τοῦτο
ταχυνάντες, ἵνα αὐτυχήσαντες ὑμᾶς τηρήσωμεν ἐλευ-
θέρους. τοιαῦτα μὲν τοι ἢ πρὸς τῆς φρουρουμένων ἐ-
δίκαιε, & πιθανὰς ὕπως ὑποψίας οἴμαι & κατ' ἐκεί-
νων συναλέξατ. ἔπειτα τῆς ἔνδον φρουρᾶ κρατοῦν-
τας, ὅσοι κήδονται τῆς κοινῶν πραγμάτων, ἢ τοῖς συ-
νήθεις ἀπὸ ἔθνεσι ἀδείας ἀποκλείσαντες τὴν πό-
λιν, ὑβριστικὰ δ' ἔστι πρόσταγμα κελεύοντας, τυ-
ραννεῖσθαι λέγειν, ἢ τὸ τῆς δ' ὠμότητος ὄνομα, τοῖς
ὑφ' ὑμῶν τυραννουμένοις θεσπίσαι. τίς ἂν ἀνέχοιτο τὴν
εἰρωνείαν τῆς λόγων, ἀφορῶν εἰς τὴν ἐναντιότητα τῆς
πραγμάτων, εἰ μὴ & τινὲς ὑμᾶς ἀποκλείουσιν ἰδου-
μαίους τῆς μητροπόλεως, οὓς αὐτοὶ τῆς πατρίων ἱερῶν
εἴργετε. μέμνησθε δ' εἰκότως τὶς τοὺς ἐν τῷ ἱερῷ πο-
λιορκουμένους, ὅτι θαρσήσαντες τοὺς φονέας καλέ-
σαι, οὓς ὑμεῖς ἄνδρας ὁσίους, & ἀκηράτους
λέγετε διὰ τὴν κακίαν, ἐν αἰφ' ὑμῖν ἤρξατο, καὶ τῆς
κοινοτάτης φονέως μέρη πραπέπονθαν. ἀλλ'
εἰ κἀκεῖνοι τῆς χρείας ἠνύοντο μαλακώτεροι, τηρή-
σομεν ἰδουμαῖοι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τῆς κοινῆς πατρί-
δος πολεμήσομεν, ἅμα τοῖς τε ἔξωθεν ὁπλίζον-
σι, καὶ τοῖς ἔνδον φονέας ἀμυνόμενοι πολεμίους,
ἐνθάδε πρὸ τ' τειχῶν μαχούμεθα ἐν τοῖς ὅπλοις, ἕως ἂν
ῥωμαῖοι κάμωσι προσέχοντες ὑμῖν, ἢ ὑμεῖς ἐλεύθε-
ροι φρονήσαντες, μεταβάλησθε τύπους τὸ μὲν τῆς ἰδου-
μαίων ἐπιβόα πλῆθος, ὁ δ' ἰησοῦς ἀθυμῶν ἀνεχώρει,
τοῖς μὲ ἰδουμαίοις μηδὲν φρονοῦντας ὁρῶν μέτριον, ἀ-
χθόμενοι δ' τ' πόλιν πολεμουμένην. ἐῶ δ' ἐδὲ τοῖς ἰδου-
μαίοις ἐν πρωίᾳ τὰ φρονήματα. καὶ γὰρ τὸν θυμὸν
πρὸς τὴν ὕβριν ἐφιέντες τῆς πόλεως, καὶ τὰ ζηλωτῶν

ἰσχυρὰ

ἰσχυρὰ δοκοῦντες, ὡς ὑδὲν ἐπαμυνόντας ἰδόντες, ἀπόρουν τε, καὶ μετενόουν πολλοὶ τοῦ ἄφιξιν. ἡ δ' αἰδὼς τὸ τέλεον ἀνωφέλητος ὑποστρέφειν, εἶτα τοῦ μεταμέλειαν ὥστε μένειν αὐτόθι, ἐγένετο τείχους καπῶς αὐλιζομένους.

A

Κεφάλαιον ιζ.

Διὰ γὰρ τὰ νυκτὸς, ἀμήχανος ἐκρήγνυται χειμών, καὶ ὑετοί τε βίαιοι σὺν ὄμβρεσι λαβρωτάτοις, καὶ συνεχεῖς ἀστραπαὶ, βρονταί τε φοβερώτεραι, καὶ μυκήματα σεισμοῦς τῆς ἐξαίσια. φόβητρον δὲ ἦν ἐκ θεοῦ ἀνθρώποις ὁλέθρου τὸ καταίσημα, τὸ ὅλων συγχεῦσθαι. καὶ ὀλίγοι μικρῶς τῶν ἂν εἰκάσαι συμπλώματος τὰ τέρατα. μία δὲ φῆμις ἰδουμαίοις, καὶ τοῖς σὺν τῇ πόλει παρέσῃ δόξα. τοῖς μὲν, ὀργίζεσθαι τὸν θεὸν, ὅτι τῇ στρατιᾷ, ᾧ ἐπ' ἀνδρὶ φυγεῖν ἐπενεγκόντας ὅπλα τῇ μητροπόλει. τοῖς δὲ ἦν τὸν ἄνανον, νενικηκέναι χωρὶς πολεμίων, καὶ τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτοῦ στρατηλατεῖν. καιροὶ δ' ἦσαν ἄρα τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι, καὶ κατεμάνθανον τοῦ ἐχθροῦ, ἃ τοῖς ἰδίοις αὐτοῦ ἐπὶ πολὺ παθεῖν. οἱ μὲν γὰρ ἰδουμαῖοι συναφέντες τοῖς σώμασιν, ἀλλήλοις ἀντεπάλλευον, καὶ τὰς θυρεὰς ὑπὲρ κεφαλῆς συμφέροντες, ἧττον ἐπακούοντο τοῖς ὑετοῖς. οἱ δὲ ζηλωταὶ μᾶλλον τῶν καθ' αὑτοὺς κινδύνου, ὑπὲρ ἐκείνων ἐβασανίζοντο, καὶ συνελθόντες ἐσκόπουν εἴ τινα μηχανὴν αὐτοῖς ἀμυνῆς ὑπνοήσειαν. τοῖς μὲν οὖν θερμοτέροις, ἐδόκει μὴ τοῦ ὅπλων διάζεσθαι τὰς φυλακὰς ἐπιφυλάσσοντας. ἔπειτα δὲ εἰσιόντας εἰς μέσον τῆς πόλεως, ἀναφανδὸν ἀνοίγειν τοῖς συμμάχοις τὰς πύλας. τοιοῦτο γὰρ φύλακας εἶχεν πρὸς τὸ ἀδόκητον αὐτοῦ τεταραγμένους ἄλλως τε, καὶ τὰς πλείονας αὐτοῦ ὀπὰς ἀόπλους, καὶ πολέμων ἀπείρους. καὶ τοῦ καὶ τοῦ πόλιν δυσκίνητον ἔσεσθαι τὸ πλῆθος κατειλημμένον ὑπὸ τῶν χειμῶνος εἰς τὰς οἰκίας. εἰ δὲ καί τις ἐθόρυβο κίνδυνος, φρέπειν αὐτοῖς πᾶν ὅτι οὐ παθεῖν, ἢ φεύγειν ἔσεσθαι πλῆθος δὴ αὐτοὺς αἰφνῶς ἀπολλύμενον. οἱ δὲ συνετώτεροι διάζεσθαι μὲν ἀπεγνώσκον, ὁρῶντες ἐμόνον τὸ ἑαυτοῦ φρουρὰν πλήθουσαν, ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ πόλεως τεῖχος ἀφ' ὧν τοὺς ἰδουμαίους ὑπεμελῶς φυλασσόμενον, ᾠόντό τε παντάχῃ τὸ ἄνανον παρεῖναι, καὶ κατὰ πᾶσαν ὥραν ὑπανοίγεσθαι τὰς φυλακάς. ὁ δὴ καὶ μάλιστα μὲν ἄλλως νυξὶν, ὅτως εἶχεν, ἀνεῖδεν ἂν κατ' ἐκεῖνον ὅτι κατὰ τὸν ἀναίτιον ῥᾳθυμίαν, ἀλλ' ὡς τε αὐτὸς ἐκεῖνος ἀπόλοιτο, καὶ τὸ πλῆθος τοῦ φυλάκων, στρατηγούσης τοῦ εἰμαρμένης ἤδη. καὶ δὴ τῆς νυκτὸς ἐγκοπώσης, καὶ τοῦ χειμῶνος ἐπακμάζοντος. κοιμίζει μὲν τοὺς ὅπλ' τῆ σοφῇ φρουρούς. τοῖς ζηλωταῖς δ', ὑπνοιαν ἐμβάλλει τοῦ ἱερῶν ἀγόντας φρενῶν, ἐκτεμεῖν τοὺς μοχλοὺς τοῦ πυλῶν. συνήργησε δ' αὐτοῖς πρὸς τὸ μὴ κατακουσθῆναι τὸ φόβον, ὅτε τοῦ ἀνέμων ἦχος, καὶ τὸ τοῦ βρονταῖ ἐπάλληλον. ὀφαλαθέντες δ' ἐν τῷ ἱερῷ πολεμίοις ἐπὶ τὸ τεῖχος, καὶ τοῖς φρουροῦσι χεώμενοι, τοῦ καὶ τοὺς ἰδουμαίους ἀνοίγουσι πύλας. τοῖς δ', τὸ μὲν πρῶτον ἐμπίπτει ταραχὴ, τοῖς δὲ τὸν ἄνανον ὑπειρεῖν οἰηθεῖσι, καὶ πᾶς ὅτι τὸ ξίφος ἔχει τοῦ δεξιὰ, ὡς ἀμυνόμενος. ταχέως δὲ γνωρίσαντες τοὺς ἥκοντας εἰσέπεσαν. εἰ μὲν οὖν ἐτράποντο ὅτι τοῦ πόλιν, οὐδὲν ἂν ἐκώλυσεν ὁπολωλέναι τὸν δῆμον αὐτανδρεί, ὅτως εἶχον ὀργῆς. νῦν δ' πρῶτοις ζηλωτὰς ἀπόδοντες τῆς φυγῆς ἐξελίσσεσθαι, δρομάδων πολλὰ καὶ τῇ εἰσδεξαμένων, μὴ φεύσεσθαι δ' οὐς ἦλθον ἐν μέσοις τοῖς δεινοῖς, μηδὲ αὐτοῖς χαλεπώτερον ὑπόσχεσιν τὸν κίνδυνον. τῇ μὲν γὰρ φυγῶν ἀλόντων, ῥᾴδιον αὐτοῖς ἦν χωρεῖν ὅτι τοῦ πόλιν,

B

C

D

E

F

G

lotarum vires esse firmas crediderant, erubescentium, postquam nihil eos sibi auxiliari posse viderent, vt iam veniisse pœniteret. Pudor autem nulla re penitus gesta redeúdi, pœnitudinẽ superabat. Itaque ibidem prope murum temerè tabernaculis positis, manendum esse statuêre. Infinita verò hyems nocte illa venit, ventíq; violenti cũ imbribus orti sunt, & crebra fulgura, horrendáque tonitrua, cõcussæque ter æ vasti mugitus: certúmque erat apud omnes, hominum exitio mundi statum esse turbatum, neq; paruum quid rerum hæc signa portendere. Vna verò Idumæis & oppidanis erat opinio illis quidem irasci Deum militiæ causa, existimantibus neque se posse euadere, si aduersus metropolim arma mouissent: Anano autem eiúsque sociis, etiam sine prælio vicisse, Deúmque pro se bellum administrare credentibus. Sed profectò falsi erant interpretes futurorum, & quæ sui passuri essent, contra hostes fore diuinabãt. Verũ Idumæi quidẽ cateruatim densatis corporibus inuicem sese fouebãt, scutísque cõtextis protecti capita, minus pluuia lædebãtur: Zelotæ autem magis illorum quam suo periculo cruciabantur: collectíque deliberabant, si quam reperire subsidij machinam illis possent. Horum autẽ ardẽtioribus videbatur, vi armorum cústodes inuadere: atque in ciuitatẽ impetu facto palam portas auxiliatoribus aperire. nã & custodes ex improuiso, & quòd plures inermes ac belli expertes essent, facilè turbatum iri, & multitudinem ciuium difficulter colligi posse: quoniam domi quisque propter hyemem contineretur. quin etsi periculum aliquod interuenerit, quiduis subire satius quàm negligere tot copias sui causa turpiter perituras: at qui prudentiores erant, vim adhiberi dissuadebant. non enim sui tantum causa custodes ampliari, sed etiam ciuitatis murũ videbãt propter Idumæos diligentius custodiri: & vbique adesse Ananum, omnibúsq; horis inuisere custodias existimabant. sed hoc aliis noctibus ita habuerat. illa verò, non sua desidia requieuerat, sed vt & ipse & custodum manus fato duce interirent. Namq; iam nocte prouecta, & glisscente hyeme, custodes in porticu dispositos opprimit somnus. At Zelotis cõsilium subit, vt ferris tẽplo sacratis portarũ vectes secarẽt. affuit autẽ illis, ne exaudiretur crepitus, ventorũ sonus, & crebra tonitrua: fanóque egressi, ad murũ clanculo veniunt: serratámque portam, quæ versus Idumæos erat, aperiũt. Illi autem primùm Ananum conari aliquid suspicati, vnusquisq; dextram ad gladiũ, quasi repugnaturi applicãt maturè: deinde his, qui ad se venerant agnitis, introibant. Qui quidem, si tũc manus vertere in ciuitatem voluissent, nihil obstabat quominus totus populus interiret: tanta ira ferebantur. verùm Zelotas primò eximere custodia festinabant: illis quoq; multum precantibus, qui eos receperant ne despicerent malis obsessos, quorum gratia venerant, neque his acerbius periculum importarent. captis enim custodibus faciliorem illis in ciuitatem impetum fore.

ſed ſi ſemel eos concitaſſent, iam illos continenri non poſſe, quin ſi ſenſerint congregentur, & per aſcenſus nitentibus ſe opponant. Idem igitur Idumæis viſum eſt: iámque in templum per ciuitatem ſubibant, cùm ſuſpenſi Zelotæ aduentum eorum præſtolarentur. Denique his ingreſſis, etiam ipſi confidenter ex interiori fano progreſſi ſunt, mixtíque Idumæis in cuſtodes irruerunt. Cæſis autem nonnullis, quos ſomnus oppreſſerat, omnis multitudo ad clamorem vigilantium ſuſcitata eſt, raptíſque armis ad repugnandum non ſine ſtupore properabant. Ac primùm quidem Zelotas ſolos conari aliquid ſuſpicantes, quaſi eos ſuperaturi numero confidebant: vbi verò foris alios circunfundi viderent, Idumæos irrupiſſe ſenſêre. Et maior quidem pars eorum, armis pariter animíque depoſitis in queſtibus erant. pauci verò iuuenum fortiter communiti, occurrendo Idumæis, aliquandiu ſegniorem multitudinem protegebant: alij cladem ciuitatis habitatoribus nunciabant. Illorum autem auxilio venire nullus audebat, cognito Idumæos irrupiſſe: ſed ipſi quoque irrita vociferantes, cum fletibus reſpondebant: plurimúſque mulierum vlulatus ſuſcitabatur, ſi quando cuſtodum quiſquam in periculum aliquod incidiſſet. Quin & Zelotæ Idumæorum clamorem geminabant, magíſque horribiles tempeſtas faciebat omnium voces. Nemini autem Idumæi pepercêre, quòd natura crudeliſſimi ad cædes erant, & hyeme grauiter afficiebantur, propterea que his qui ſe excluſerant, vt inimicis vtebantur, tàm ſupplicantibus quàm repugnantibus infenſi. Multos enim cognationem referentes, vtque commune fanum reuererentur orantes, gladiis transfigebant. Nullus autem fugiendi locus, neque ſpes ſalutis erat. Compulſi autem circa ſe, magis quàm vi oppreſſi laniabantur, cùm recedendi ſpatium non daretur, nec interfectores à cædibus temperarent. Incerti autem quid agerent, in ciuitatem ſe præcipitabant: miſeri (vt mihi videtur) eo quòd fugiebant crudelius ſubeuntes exitium, donec templum exterius ſanguine redundauit. Octo autem millia & quingentos mortuos dies inuenit. Nec tamen his Idumæorum ita ſatiata eſt: ſed verſis in ciuitatem manibus, omnes domos diripiebant: quémque fortuitò inueniſſent, morti dabant. Et cæteræ quidem multitudinis cædem ſuperuacuam eſſe ducebant: pontifices autem perueſtigabant: & in illos plerique ferebantur, ſtatímque comprehenſos obtruncabant: ſtantéſque ſuper eorum cadauera, nunc Anano populi beneuolentiam, nunc Ieſu quæ de muro dixerat, exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progreſſi ſunt, vt etiam inſepultos eos abiecerint: cùm præſertim Iudæis tanta ſepulturæ cura ſit, vt etiam iudicio cruci ſuffixos, ad occaſum ſolis deponant atque ſepeliant. Et quidem non errauerim, ſi Anani mortem dixero excidij ciuitatis fuiſſe principium, & ex illo die muros euerſos, témq; publicam Iudæorum periiſſe, quo pontificem rectorémque ſalutis ſuæ iugulatum in media ciuitate viderunt. Erat autem & aliàs

εἰ ἦ ἅπαξ ταύτην ϖροκινήσειαν, ὅτι αὖ ἔτι ἐκείνων κρατῆσαι, ϖρὸς γὰρ τ' ἀῤῥωστίαν σωτάξασθαι αὐτοὺς, καὶ τὰς ἀνόδους ἀποφράξειν. σωεδόκει ταῦτα τοῖς Ἰδουμαίοις, ϛ ἤδη τ' πόλεως ἀνέβαινον ϖρὸς τὸ ἱερὸν, μετέωροί τε οἱ ζηλωταὶ τὴν ἄφιξιν αὐτῶν ἐπεδέχοντο. καὶ παριόντων εἴσω, ϛ αὐτοὶ ϖρῆσαν ἐπὶ τὸ ἐσώτερον ἱερὸν. μιγνύντες ἦ τοῖς Ἰδουμαίοις ϖροσέβαλλον τοῖς φυλακαῖς. καὶ τινὰς μὲν τῶν ϖροκοπευόντων ἀπέσφαξαν κοιμωμένους. ϖρὸς ἦ τὴν ἐρημοσέντων βοὴν, ἤδη ϖᾶν τὸ πλῆθος, καὶ μετ' ἐκπλήξεως ἁρπάζοντες τὰ ὅπλα, ϖρὸς τὴν ἄμυναν ἐχώρουν. ἕως μὲν ἐπ' μόνους τοὺς ζηλωτὰς ὑπεχείρουν ὑπελάμβανον ἐθαῤῥοῦν, ὡς τῷ πλήθει ϖρεισόμενοι. καταδύντες ἦ ἔξωθεν ἐπεισχεομένους ἄλλους, ἠθροντο τ' εἰσβολὴν τῶν Ἰδουμαίων. καὶ τὸ μὲν πλέον αὐτῶν ἅμα ταῖς ψυχαῖς κατέβαλλε τὰ ὅπλα, καὶ ϖρὸς οἰμωγαῖς λιῶ, φεᾳξάμενοι ἦ ὀλίγοι τῶν νέων, γθυναίως ἐδέχοντο τοὺς Ἰδουμαίους, καὶ μέχει ϖολλοῦ τὴν ἀρχοτέραν ϖληθὺν ἔσκεπον. οἱ δὲ, κραυγῇ δεσήμαινον τοῖς κῦ τ' πόλιν τὰς συμφοράς. κἀκείνων ἀμυναν μὲν οὐδεὶς ἐτόλμησεν ὡς ἅμαθον εἰσεϖεπωκότας τοὺς Ἰδουμαίους. ἄχαν ἦ αὐτεβόων καὶ αὐτολοφύροντο, καὶ ϖολὺς γυναικῶν κωκυτὸς ἠγείρετο, κινδύνου τε ἔχοι τῶν φυλάκων. οἱ ἦ ζηλωταὶ τοῖς Ἰδουμαίοις συνεϖλάλαζον, καὶ τὴν ἐκ ϖάντων βοὴν, ὁ χειμὼν ἐποίει φοβερωτέραν. ἐφείδοντό τε οὐδενὸς Ἰδουμαῖοι, φύσει τε ὠμότατοι φονεύειν ὄντες, καὶ τῷ χειμῶνι κακαχωμένοι, κῦ τ' ἀποκλεισάντων ἐχῶντο τοῖς ὅπλοις, ἦσαν ἦ ὅμοιοι τοῖς ἱκετεύουσι καὶ τοῖς ἀμυνομένοις. καὶ ϖολλοὺς τὴν τε συγγένειαν ἀναμιμνήσκοντας, καὶ δεομένους τῶ κοινῶ ἱερῶ λαβεῖν αἰδῶ, δηλαῖον τοῖς ξίφεσιν. λιῶ ἦ φυγῆς μὲν οὐδεὶς τόπος, οὐδὲ σωτηρίας ἐλπὶς, σωωθέμενοι ἦ ϖρὸς ἀλλήλους, κατεκόϖτοντο, καὶ τὸ ϖλέον ἐκβιαζόμενοι, ὡς ἂν ἔτι λιῶ ἐϖιχωρήσεως τόϖος, ἐϖήεσαν δ' οἱ φονεύοντες, καὶ ὑϖ' ἀμηχανίας κατεκρήμνιζον ἑαυτοὺς εἰς τὴν ϖόλιν, οἰκτίστερον ἔμοιγε δοκεῖ διεφθάρθαι ὀλέθρῳ, τὸν αὐθάρετον ὑϖομένοντες. ἐϖεκλύσθη ἦ τὸ ἔξωθεν ἱερὸν ϖᾶν, αἵματι, καὶ νεκροῖς ὀκτακισχιλίοις καὶ ϖεντακοσίοις ἡμέρᾳ κατελάμβανεν.

Κεφάλαιον ιη.

Οὐκ ἐκορέσθησαν ἦ τούτοις οἱ θυμοὶ τῶν Ἰδουμαίων, ἀλλ' ὅτι τ' πόλιν ξαϖόμενοι, ϖᾶσαν μὲ οἰκίαν διήρπαζον, ἐκτεινον ἦ τ' ϖροϊτυγχάνοντα, καὶ τὸ μὲν ἄλλο ϖλῆθος αὐτοῖς, ἐδόκει ϖρὸς ἀνάλωμα, τὰς δ' ἀρχιερεῖς αὐεζήτουν. καὶ κατ' ἐκείνων λιῶ τοῖς ϖλείοσι ϕορὰ, ϖάχεως ἦ ἁλόντας διεφθείροντο, ϛ τῶν νεκρῶν αὐτῶν ὑβρισάντες, τὸν μὲν Ἄνανον δ' ϖρὸς τὸν δῆμον δίνοίας, τὸν ἦ Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ τοῦ τείχους λόγων ἐπέσκωπτον. ϖροῆλθον ἦ εἰς τοσοῦτον ἀσεβείας, ὡς τε καὶ ἀτάφους ῥῖψαι, καίτοι τοσαύτῳ Ἰουδαίων ϖρὸ τὰς ϖαφὰς ϖρόνοιαν ϖοιουμένων, ὥστε ϛ τὺς ἐκ καταδίκης ἀναιρουμένους ϖρὸ δύντος ἡλίου καθελεῖν τε καὶ θάϖτειν. εἰ δὲ ἀμάρτοιμι δ' εἰϖὼν ἀλώσεως ἀρξαι τῇ ϖόλει τὸν Ἀνάνου θάνατον, καὶ ἀϖ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἀνατραϖῆναι τὸ τεῖχος, ϛ διαφθαρῆναι τὰ ϖράγματα Ἰουδαίοις, ἐν ᾗ τὸν ἀρχιερέα καὶ ἡγεμόνα τ' ἰδίας σωτηρίας αὐτῶν ὅϖ μέσης τῆς ϖόλεως εἶδεν ἀϖεσφαγμένον. λιῶ γὰρ δὴ τότε ἄλλα,

σεμνὸς

σεμνὸς ὁ ἀὴρ ἢ δικαιότατος, Ⓒ πᾶσι τ̃ ὄγκον τ̃ τε δό- A
ξης ἢ τ̃ ἀξίας, ἢ ἧς εἶχε τιμῆς, ἠγαπηκὼς τὸ ἰσό-
τιμον Ⓒ πρὸς τὰς ταπεινοτάτους, φιλελεύθερος ἦ σκη-
τόπως, καὶ δημοκρατίας ἐραστής, πρό τε τ̃ ἰδίων λυ-
σιτελῶν τὸ κοινῆ συμφέρον, ἀεὶ πιθόμενος, ἢ πρὸ παν-
τὸς ποιούμενος τ̃ εἰρήνην. ἁμαχὰ γὰρ ἤδη τὰ ῥωμαίων.
πρόσκωπτόμενος ὑπ' ἀνάγκης ἢ τ̃ πόλεμον, ὅπως
εἰ μὴ δηλύσαιντο ἰουδαῖοι, δεξιῶς δεφθείροιντο. κα- B
θόλου ἦ εἰπεῖν, ζῶντος αὐτοῦ, πάντες ἂν ἀπελύθησαν.
δῆνος γὰρ ἦν, εἰπεῖν τε ἢ πεῖσαι τ̃ δῆμον. ἤδη ἦ κεχεί-
ρωτο, ἢ τὰς ἐμποδίζοντας, ἢ πολεμοῦντας, πλείω ἂν
ἔβλαψε ῥωμαίοις παρέχον ὑπὸ τούτῳ στρατηγῷ. παρέ-
ζυκτο ἦ αὐτῷ ἢ ὁ ἰησοῦς, ἀπὸ μὴ λειπόμενος κατὰ
σύγκρισιν, προῦχον ἦ τ̃ ἄλλων. ἀλλ' οἶμαι καζακεί-
νας ὁ θεὸς ὡς μεμιασμένης τ̃ πόλεως ἀπώλειαν, καὶ
πυρὶ βυλόμενος ἐκκαθαρθῆναι τὰ ἅγια, τοὺς αὐτε-
χομένους αὐτ̃, καὶ φιλοσεβοῦντας προϊέκοψεν. οἱ ἦ
πρὸ ὀλίγου τοῦ ἱερὰν ἐσθῆτα προϊεμένοι, ἢ τ̃ κοσ- C
μικῆς θρησκείας κατάρχοντες, προσκυνούμενοί τε τοῖς
ἐκ τ̃ οἰκουμένης παραβάλλουσιν εἰς τ̃ πόλιν, ἐρριμμέ-
νοι γυμνοὶ σορὰ κυνῶν Ⓒ θηρίων ἐβλέποντο. αὐτοῦ ἐπ'
ἐκείνοις σεναίαν ἂν τοῖς αὐδράσι δοκῶ τοῦ ἀρετοῦ ὀ-
λοφυρόμενον, ὅτι τοσοῦτον ἔτιτητο τ̃ κακίας.

vir laudabilis atque iustissimus, & præter nobi-
litatis ac dignitatis & honoris, quò erat præditus, amplitudinem, infimis amabat æquari. Li-
bertatis autem maximè fautor erat: & is qui
populi affectaret imperium. Commodis autem
propriis communes semper vtilitates antepo-
nebat, super omnia paci studens. Sciebat enim
Romanos non posse expugnari: ac prospiciebat, si pacisci vtiliter nequissent Iudæi, omnino eos perituros. vt autem breuiter dicam, olim
Anano viuo ad transactionem venissent. Mirus enim erat dicere, mirus populo persuadere, quæ vellet. Iam verò impedientes bellantésque subegerat. Plurimum autem moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic iunctus erat
Iesus, illo quidem comparatione inferior, sed
præstans cæteris: vt putem Deum, qui tanquam
violatam ciuitatem perire flammis, purgatíque sancta vellet, consulrò defensores eorum,
& qui ea carissima ducerent, amputasse. Itaque
paulò antè sacris indumentis amictos, & toto
orbe celeberrimæ religionis autores, quíque
vndique in ciuitatem commeantibus venerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris videres. Quos quidem viros ipsam
puto gemuisse virtutem, tantum licuisse vitiis
flentem.

Κεφάλαιον ιθ.

Ἀλλὰ γὰρ τὸ μὲν ἀνάνου καὶ ἰησοῦ τέλος τοιοῦτον ἀ-
πέβη. Μετὰ ἦ ἐκείνους οἱ, τε ζηλωταὶ, καὶ τ̃ ἰ-
δουμαίων τὸ πλῆθος, τ̃ λαὸν ὥσπερ αἰσίων ζώων ἀγέ-
λιον ὁπόντες ἔσφαζον. καὶ τὸ μ̃ εἰκαῖον, ἐφ' ᾧ καζαλη-
φθείη τόπῳ διεφθείρετο. τοὺς ἦ δυγενεῖς, καὶ νέους συλλαμ-
βάνοντες, εἰς εἱρκτὸν κατέκλειον δεδεμένους, κατ' ἐλ-
πίδα τ̃ προσεθήσεσθαί τινας αὐτοῖς τ̃ αἱρέσιν ὑφορ-
θέμενοι. προσέχε ἦ ὑδείς, ἀλλὰ πάντες τ̃ τάξασθαι μ̃ E
τ̃ πονηρῶν καὶ τ̃ παιδίσκους, προείλοντο τ̃ θάνατον. δέ-
νας ἦ τ̃ ἀρνήσεως αἰκίας ὑπέμενον μαστιγούμενοί τε καὶ
στρεβλούμενοι. μ̃ ἦ τὸ μηκέτ' ἀρκεῖν τὸ σῶμα τ̃ βασά-
νοις, μόλις ἠξιοῦτο τοῦ ξίφους. οἱ συλληφθέντες ἦ μεθ'
ἡμέραν, ἀπήγοντο νύκτωρ. καὶ τὰς μ̃ νεκρὰς ἐκφορὰς
ἐρρίπτουν, ὡς ἑτέροις εἴη δεσμώταις τόπος. ἐπὶ ἦ τοσαύτη
τ̃ δήμου κατάπληξις, ὡς μηδένα τολμῆσαι, μήτε κλαῦσαι F
φανερῶς τ̃ προσήκοντα νεκρὸν, μήτε θάπτειν. ἀλλὰ
λαθραῖα μὲν ἐπ' αὐτ̃ κατακεκλυσμένα τὰ δάκρυα,
καὶ μ̃ προϊσχέσεως, μή τις ἐπανάσχῃ τ̃ ἐχθρῶν, ἔρε-
νον. ἴσα γὰρ τοῖς πενθουμένοις, ὁ πενθήσας ἔθυε ἐπαρά.
νύκτωρ ἦ κόνιν ἀείροντες χερσὶν ὀλίγην, ἐπερρίπτουν τοῖς
σώμασι, καὶ μεθ' ἡμέραν εἴτις ἐφάβολος. μύουσι ἦ καὶ
διαλίποι τ̃ δυγενῶν νέων, ἔτι διεφθάρησαν. οἱ δὲ
ἤδη δεμεμισηκότες τὸ φονεύειν αὐέδλως, εἰρωνεύον-
το δικαιοσύνας Ⓒ κρίσεις. καὶ δή τινα τ̃ ὑπαφεσά-
των ἀποκτεῖναι προαιρούμενοι ζαχαρίαν υἱὸν βαρούχ.
παρώξυνε δ' αὐτοὺς τὸ λίαν τ̃ ἀπ' ἐχθρᾶς μισοπόνηρον Ⓒ
φιλελεύθερον. ἐπὶ ἦ καὶ πλέσιος, ὡς τε μὴ μόνον ἐλπί-
ζειν τὴν ἁρπαγὴν τ̃ οὐσίας, ἀλλὰ καὶ προσαποσκευά-
σεσθαι δυνατὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν αὐτ̃ κατάλυσιν. G

Anano quidem & Iesu eiusmodi finis e- CAP. I.
uenit. Post illos verò tam Zelotæ, quàm De altera
Idumæi passim plebem, quasi nefandorum ani- strage, & re-
malium gregem, irruendo mactabant. Et vul- ditu Idu-
gus quidem in quolibet loco deprehensum ne- mæorũ, Ze-
cabatur: correptos autem nobiles, & adolescen- lotarúmque
tes, vinctos in carcerem concludebant, spe, non- crudelitate.
nullos eorum sibi posse sociari nece dilata. Verùm hæc nullum mouebant, sed cuncti mortem præoptauerant, dummodo ne aduersus patriam communem nequissimè conspirarent: sæuissima tamen ante cædem verbera sustinebant, exulcerati plagis atque tormentis. cúmq; iam corpus non sufficeret cruciatibus, tandem gladium merebantur. quos autem die cepissent, eos in custodiam nocte ducebant: extractósque inde, si quos mori contigisset abiiciebant, vt vinctis aliis locus esset. Tantus autem populum pauor occupauerat atque formido, vt ne flere quidem palàm quisquam, siue sepelire proprium funus auderet, sed erant occultæ clausorum etiam lacrymæ, & ne quis inimicorum audiret, circunspectantes gemebant. paria namque his, qui lugebantur, etiam qui luxissent ilico patiebantur. exiguam verò nocte sublatam terram manibus corporibus iniiciebant, & nonnunquam die, si quis fuisset audacior. Duodecim autem millia hoc modo nobilium perîêre. Illi autem iam cędes exosi, nullo pudore iudicij vim & cognitionis cauillando imitabantur. Itaque cùm illustrium quẽdam Zachariam Baruch filium interficere decreuissent, (irritabantur enim quòd nequissimis inimicus nimis erat, & probis amicus, itemque locuples) neq; solùm fortunatum eius direptionem sperarent, sed etiam remotum iti virum ad se deiiciendos potentem,

[FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER V.]

Secundùm Rufini distinctionem.

septuaginta plebeiorum honestissimos ex præcepto conuocant, iudicum specie potestate carentes, & apud eos Zachariam, quasi res proderet Romanis, accusant: quódque ad Vespasianum proditionis causa mississet. Sed neque argumentum, neque vlla probatio criminis erat. ipsi autem misisse dixerunt, & hoc haberi pro fide veritatis volebant. Zacharias autem vbi nullam spem salutis sibi relictam esse vidit, per insidias non in iudicium, sed in carcerem ductus, vitæ suæ desperationem libertate non priuauit: sed exorsus veri quidem similitudinem obiectorum derisit, & illata sibi crimina breuiter diluit: in accusatores autem ratione conuersa, omnes eorum iniquitates per ordinem prosecutus est, multáque de perturbatione rerum querebatur. Zelotæ verò obstrepentes, vix à gladiis temperabant, speciem cauillationémque iudicij sui vsque ad finem permanere cupientes, & præter hoc iudices experiri, an periculoso tempore iustitiæ memores forent. Igitur omnes septuaginta pro eo sententiam ferunt, & pro eo mori, quàm sibi assc ribi eius interitum maluêre. Illo verò absoluto Zelotarum clamor tollitur, & vniuersi quidem iudicibus irascebantur, qui simulationem datæ sibi potestatis non intellexerant. duo verò ex audacissimis aggressi Zachariam, in medio templo interficiunt: & illudendo, habes, inquiunt, & à nobis de absolutione sententiam certiorem: eúmque statim in subiectam vallem de templo proiiciunt. Iudices verò, contumeliæ causa versis gladiis ferientes, templi ambitu pepulêre. cædi enim eorum pepercerant, vt disiecti per ciuitatem, nuncij fierent apud omnes seruitutis. Idumæos autem iam venisse pœnitebat, neque his gesta placebant. Quibus collectis, Zelotarum quidam secretò indicabat vniuersa: & quæcunque hi qui eos aduocauerant sceleratè fecissent, omnia demonstrabat: arma quidem cepisse eos, quasi Romanis à pontificibus metropolis proderetur, reperisse autem nullum proditionis indicium. Illos verò, qui tutari eam simularent, & belli facinora ausos & tyrannidis, ab initio quidem prohibendos fuisse. Verùm quia semel in societatem intestinæ cædis incidissent: finem delictis adhibendum, neque vires hominibus suggerendas morem patrum destruentibus. Nam etsi portas grauiter ferrent sibi atque in oppidum aditum esse præclusum, pœnas ab his, qui prohibuerant esse repetitas: & Ananum quidem peremptum: vna verò nocte populum totum penè consumptum. Quarum rerum multos quidem suarum pœnitere sentirent: eorum autem viderent, à quibus rogati essent, crudelitatem immensam: ne ipsos quidem per quos salui erant erubescentium. in oculis enim auxiliatorum pessima facinora committere, illorúmque iniurias Idumæis imputari, quatenus ea non prohibeant, neque ab his separentur. Debere igitur (quoniam de proditione, quæ dicta sunt, calumniam fuisse patuisset, nullúsque Romanorũ impetus timeretur, aduersus ciuitatem verò inexpugnabilis esset potentia corroborata) illos

A συγκαλῶσιν ὧν ἐξ ὀπτάσματος, ἑβδομήκοντα τῶν ἐν τέλει δημοτῶν εἰς τὸ χῆμα δικαστῶν, ἔρημον ἐξουσίας, καὶ τὴ ζαχαρίᾳ κατηγόρουν, ὡς ἐν δι δῴη τὰ πράγματα ῥωμαίοις, καὶ ἐπὶ προδοσίας ἐβεβούλευτο πρὸς ἀνακτισιανόν. λιὼ δ' ἔτι ἔλεγχός τις τῶν κατηγορουμένων, ἔτι τεκμήριον, ἀλλ' αὐτοὶ πεπεῖσθαι καλῶς ἔφασαν, καὶ τὴν ἐπὶ πίστιν τ' ἀληθείας ἠξίουν. ὁ μὲν ζαχαρίας σωτηρίας ἐλπίδα, κεκλεῖσθαι δὲ κατ' ἀνέδρας εἰς εἰρηνικὸν, ἵνα δὴ δικαστήριον, ἐποιήσατο τὴν τῶ ζηλωτῶν ἀπόγνωσιν ἐκ ἀπαρρησίαστον. ἀλλὰ κατασὰς, τὸ μὲν πιθανὸν τῶν κατηγορουμένων διεκλύσατο, καὶ ὅσα βεβαίως ἀπελύσατο τὰς ἐπιφερομένας αἰτίας. εἶτα ἦλθε τὸν λόγον εἰς τοὺς κατηγόρους ἀποστρέψας, ἐξῆς πάσας αὐτῶν διῆρει τὰς ἀνομίας, καὶ πολλὰ μὲν τ' συγχύσεως κατωλοφύρατο τ' πραγμάτων. οἱ ζηλωταὶ δ' ἐθορύβουν, καὶ μόλις τ' ξιφῶν ἀπεκράτουν, τὸ χῆμα καὶ τ' εἰρωνείαν τ' δικαστηρίου, μέχρι τέλους παῖξαι πραγμόνοι, καὶ ἄλλως πειρᾶσθαι θέλοντες τοὺς δικαστὰς, εἰ ὧδά τ' αὐτῶν κίνδυνον μηδήσουν τ' δικαίω. φέρουσι δ' οἱ ἑβδομήκοντα τῷ κεκομμένῳ τὰς ψήφους ἀπολύσεως, καὶ σωὶ αὐτῷ προείλοντο τεθνάναι μᾶλλον, ἢ τ' ἀναιρέσεως αὐτῷ λαβεῖν τ' ὀπιγραφήν. ἤρθη δ' βοὴ τῶν ζηλωτῶν πρὸς τ' ἀπόλυσιν, καὶ πάντων μ' ἰὼ ἀγανάκτησις ὅτι τοῖς δικασαῖς, ὡς μὴ σωιεῖσι τ' εἰρωνείαν τ' δοθείσης αὐτοῖς ἐξουσίας. δύο δ' τῶν θλιμεστάτων, προσπεσόντες ἐν μέσῳ τῷ ἱερῷ, διαφθείρουσι τ' ζαχαρίαν, καὶ πεσόντι ὑπελύλιζοντες ἔφασαν, ἔ παρ' ἡμῶν τὸν ψῆφον ἔχεις, ἔ βεβαιοτέραν τ' ἀπόλυσιν. ῥίπτουσί τε αὐτὸν δι' θέως ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, κ' τ' ὑποκειμένης φάραγγος. τὰς δ' δικασὰς πρὸς ὕβριν ἀπεστραμμένους τοῖς ὄπισθεν τύπτοντες, ἐξέωσαν τῇ θυρίδι, δ' ἓν τοῦτο φεισάμενοι σφαγῆς αὐτῶν, ἵνα σκεδασθέντες κατὰ τὸν πόλιν, ἄγγελοι πᾶσι τῆς ἀκλείας γένωνται.

Κεφαλ. κ.

B

C

D

E

TΟῖς δ' ἰδουμαίοις ἤδη τ' παρουσίας μετέμελε, καὶ προσίσατο τὰ πραττόμενα. συναγαγὼν δ' αὐτὰς τις ἀπὸ τ' ζηλωτῶν κατ' ἰδίαν ἐλθὼν, ἐκδείκνυτο τὰ συμπεφορημένα τοῖς καλέσασι, καὶ τὰ κατ' τ' μητροπόλεως διεξήει. ὧδε γὰρ ἔφασκεν ὡς ὑπὸ τ' ἀρχιερέων προδιδομένης ῥωμαίοις τ' μητροπόλεως, δυνάμεναι δ' προδοσίας τεκμήριον ἐδέν. τοὺς δ' ἐκείνων ὑποκειμένους φυλάττειν καὶ πολεμεῖν τυραννίδος ἔργα θλιβῶτας. προσήκειν μὲν ἐν αὐτοῖς διακωλύειν ἀπ' ἀρχῆς. ἐπεὶ δ' ἅπαξ εἰς κοινωνίαν ἐμφυλίου φόνου προσέπεσον, ὅσον γὲν ὀπιθεῖναι τοῖς ἁμαρτήμασι, καὶ μὴ ὧδε μένειν χορηγοῦντας ἰσχὺν τοῖς καταλύσι τὰ πάτρια. καὶ γὰρ εἴ τινες χαλεπαίνουσι τὸ κλειθρῶναι τὰς πύλας εἰς εἴσοδον, ἀλλὰ τοὺς εἰρξάντας τετιμωρῆσθαι καὶ τεθνάναι μὲν ἄδικον, διεφθάρθαι δ' ὀπὶ μιᾶς νυκτὸς, ὀλίγου δεῖν πάντα τὸν δῆμον. ἐφ' οἷς τῶν μὲν οἰκείων πολλοὺς ἀμυδαίεσθαι μεταμοουμένους, τῶν ὀπικαλεσαμένων δ' ὁρᾶν ἄμεινον τὴν ὠμότητα, μηδὲ δι' οἷς ἐσώθησαν ἀμύνομένων. ἐν ὄμμασι γοῦν τῶν συμμάχων τὰ ἁμάρτια τολμᾶν, καὶ τὰς ἐκείνων παρανομίας ἰδουμαίοις προστίθεσθαι, μέχρις οὗ μήτε κωλύῃ τις, μήτε χωρίζῃ τῶν ῥωμαίων. δ' ἓν οὖν ἐπῳδὴ ἀγαθὸν πρὸς τὰ προδοσίας, ἔροδος δ' ῥωμαίων ἡ δημία προσδοκᾶται, δ' ἀσφάλεια τὸ ὀπτευτείχισαι τῇ πόλει δυσκατάλυτος, αὐτοὺς ἀναχω-

ἀναχωρεῖν ἐπ' οἶκον, καὶ τῆ μὴ κοινωνεῖν τοῖς φαύλοις ἁπάντων, ἀπολογήσασθαι δεῖ ὧν φενακισθέντες μετάσχοιεν. τούτοις πεισθέντες οἱ ἰδουμαῖοι, πρῶτον μὲν λύουσι τοὺς ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις καὶ χιλίους δεσμώτας οἱ παραχρῆμα φυγόντες ἐκ τῆς πόλεως, ἀφικνοῦνται πρὸς σίμωνα, καὶ ὀλίγον ὕστερον εὑρίσκουσι. ἔπειτα ἐκ τῆς ἱεροσολύμων ἀνεχώρησαν ἐπ' οἶκον, καὶ συμβὰν τὸν χωρισμὸν αὐτοῖς γενέσθαι παράδοξον ἀμφοτέρους ὁ, τε γὰρ δῆμος ἀγνοῶν τὴν μετάνοιαν, ἐθάρσησε πρὸς ὀλίγον, ὡς ἐχθρῶν κεκενωμένους, οἵτε ζηλωταὶ μᾶλλον ἐπανίστησαν, οὐχ ὡς ὑπὸ συμμάχων καταληφθέντες, ἀλλ' ἀπηλλαγμένοι τῆς δυσωπούντων, καὶ δεξιπόντων παρανομεῖν. ὡς ἔπι γοῦν μέλλησις ἢ σκέψις ἦν τῆς ἀδικημάτων, ἀλλ' ὀξυτάτοις μὲν ἐχρῶντο ταῖς βουλαῖς εἰς ἕκαστα. τὰ δὲ χαθέντα δι', ταχίον καὶ τὰ βουλαῖς ἐπήρθωσαν, μᾶλλον δ' ἐπ' αὐδείαν τε καὶ δυνάμεως φόνων, τῶ μὲν φθόνῳ λυμαινόμενοι, τὸ ἦν ἡγνωσμένον, δέει. μόνων γὰρ αὐτῆς ἀσφάλειαν ὑπελάμβανον, τὸ μηδένα τῆς δυνατῆς καταλιπεῖν. ἀπηρέθη γὰρ σὺν πολλοῖς ἑτέροις καὶ γνώριμον, ἀξιώματι μὲν καὶ ἡλίκῳ πρώτῳ, δημοκρατικὸς ἦ & φρονήματος ἐλευθερίου μεστὸς, εἰκαί τις ἕτερος ἰουδαίων. ἀπώλεσε δ' αὐτὸν ἡ παῤῥησία μᾶλλον πρὸς τοῖς ἄλλοις πλεονεκτήμασιν. ἐδὲ ὁ περαίτης νίγερ αὐτῆς τὰς χεῖρας διέφυγε, ἀπὸρ ἄριστος ἐν τοῖς πρὸς ῥωμαίους πολέμοις γενόμενος, ὃς & βοῶν πολλάκις τὰς ὠτειλὰς ἐπιδείκνυε, δι' μέσης ἐσύρετο τῆ πόλεως. ἐπεὶ ἦ ἔξω τῆς πυλῶν ἦκτο, τὸν σωτηρίαν ἱκέτευον, πρὸ ταφῆς ἱκέτευεν. οἱ ἦ προαπειλήσαντες, ἧς ἐπεθύμει μᾶλλον γῆς, μὴ μεταδώσειν αὐτῷ, τὸν φόνον ἐπήγαγον. ἀναῤῥέμβος ἦ ὁ νίγερ, τιμωρεμβοὺς ῥωμαίοις αὐτοῖς ἐπηφάσατο, λιμόντε & λοιμὸν ἐπὶ τῷ πολέμῳ, καὶ πρὸς ἅπασι τοὺς ἀλλήλων χεῖρας. ἃ δὴ πάντα κατῆρᾶτο τῆς ἀσεβῶν ἐκύρωσεν ὁ θεὸς, καὶ τὸ δυνατώτατον, ὅτι ἔδοξαν τῆ ἀλλήλων ὀπονοίας ἔμελλον ἐκ εἰς μάχεσθαι κατασάσαντες. νίγερ μὲν οὖν ἀπηρεμβός, τοὺς πρὸς τῆς καταλύσεως αὐτῆς φόβους ἐπεκύφισε. τῶ λαῶ ἦ μέρος ἐδὲν ἐῶ, ᾧ μὴ πρὸς ἀπώλειαν ἐπενοεῖτο πρόφασις. τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς διενεχθὲν πρὶ πάλαι, διέφθαρτο. τὸ ἦ μὴ πρόσκρουσαν κατ' εἰρήνην, ὅτι καιρὸς ἐλάμβανε ταῖς αἰτίας. καὶ ὁ μὲ μὴ ἦ ὅλως αὐτοῖς πρόσκοπος, ὡς ἐμφανὴς, ὁ πρόσκοπος ἦ μὴ παῤῥησίας, ὡς καταφρονῶν. ὁ θεραπεύων ἦ ὡς ὑπόβουλος ὑποπτεύετο. μία ἦ ἐῶ τῆς τε μείζων, καὶ τῆς μεγιστάτων τιμωρία, θάνατος. & δὲ φυγὴ ἐδεὶς, εἰ μὴ σφόδρα τις ἐῶ ταπεινὸς, ἢ δι' ἀγένειαν, ἢ δι' τύχην.

Κεφάλαιον κα.

ΡΩμαίων ἦ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἡγεμόνες, ἕρμαιον ἡγούμενοι τὴν σίαν τῶν πολεμίων, ὥρμηντο πρὸς τὴν πόλιν, καὶ τὸν ἐμφασιασὸν ἤπειγον, ὡς αὖ ὄντα κύριον τῶν ὅλων, φάμενοι θεῖναι θεὸν σύμμαχον σφίσι, τὸ τεθάφθαι τοὺς ἐχθροὺς κατ' ἀλλήλων. εἰ μὲν γοῦν τῆ ῥοπὴν ὀξεῖαν, καὶ ταχέως ἰουδαίους ὁμονοῆσειν, ἢ κοπάσαντας ἐν τοῖς ἐμφυλίοις κακοῖς, ἢ μετανοήσαντας. ἐμφασιανὸς ἦ ἤλεῖσον αὐτοὺς ἔφη τὸ δέοντος ἀμύνεσθαι, ὥσπερ ἐν θεάτρῳ χειρῶν τε καὶ ὅπλων ἐπίδειξιν ποιήσασθαι γλιχομένους, ἐκ ἀκίνδυνον, ἀλλὰ μὴ τὸ συμφέρον, καὶ τὸ ἀσφαλὲς σκοπουμένους. domum recedere: malorúmque ſocietatem vitando cuncta diluere flagitia, quorum non ſponte, ſed decepti participes extitiſſent. Perſuaſum eſt Idumæis. Et primùm eos, qui erant in cuſtodiis ſoluunt, propè ad duo millia popularium, ſtatímque relicta ciuitate ad Simonem veniunt, de quo paulò pòſt commemorabimus: deinde domum ex Hieroſolymis abiêre. Euenit autem eorum diſceſſum vtríſque pariter inopinatum videri. nam & populus neſcius pœnitudinis, paululum fiducia recreatus eſt, veluti inimicis leuatus: & Zelotarum creuit inſolentia, quaſi non auxiliis caruiſſent, ſed iis eſſent liberati, quorum pudore ac reuerentia criminibus temperabant. Denique nulla iam erat facinorum mora neque cunctatio: ſed feſtinatis quidem conſiliis in rebus ſingulis vtebantur: quæ verò placuiſſent, ipſa cogitatione citius peragebant. Maximè autem in viros fortes atque inſignes cædibus ſæuiebant: cùm inuidia nobilitatem abſumerent metu virtutum: vnámque cautionem putarent, nullum optimatum ſupereſſe. Itaque occiſus eſt cum multis aliis Gorion, dignitate ſimul & genere præſtans, & plus poſſe populum gaudens, plenúſque ſpiritu, libertatis amator, vt nullus alius Iudæorum, quem tamen libertas præter alias virtutes perdidit. Sed ne Peraita quidem Niger eorum manus effugit, bellis cum Romanis geſtis vir ſtrenuus comprobatus: qui etiam ſæpe vociferans, & cicatrices oſtendens, per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus verò extra portas, deſperata iam ſalute, ne ſepultura careret ſupplicabat. Illi autem prius interminati, quòd humum ei quam deſiderabat conceſſuri non eſſent, mox etiam mortem intulêre. Qui tamen cùm occideretur, Romanos eis vltores imprecatus eſt: famémque præter bellum ac peſtilentiam, & ad hæc omnia ipſorum mutuas manus: eáque vniuerſa confirmauit apud impios Deus, & quid iuſtiſſimum eſſet effecit, vt audaciam ſuam quàm primùm experirentur inter ſe diſſidentes. Niger quidem occiſus, quem habebant de oppreſſione ſui metu eos leuauit. Pars autem plebis nulla erat, cui non ad interitum excogitabatur occiſio. Namque alij quòd iamdudum aliis ciuibus reſtituiſſent, interficiebantur: qui verò nihil offenderant, pacis tempore ſubitas cauſas excipiebant. Et qui omnino liberè eos non adiſſent, pro contemptoribus: qui verò obſequentes, pro inſidiatoribus habebantur: vnáque maximorum criminum & mediocrium pœna, mors erat. neque euaſit quiſquam, niſi aut ignobilitate, aut fortuna perhumilis.

Cap. II. De inteſtina diſcordia Hieroſolymorum.

ROmani autem omnes ad ciuitatem animos intendebant, hoſtium diſſenſionem lucrum ſibi eſſe cenſentes: & Veſpaſianum, pernes quem ſumma rei poteſtas erat, incitabant, diuinæ prouidentiæ dicentes auxilio in ſemet hoſtes eſſe conuerſos: verumtamen velox eſſe momentum, & Iudæos citò in concordiam redituros, aut inteſtinis malis defeſſos, aut redactos in pœnitudinem. Ad quos Veſpaſianus ait: Plurimum eos quid fieri conueniat ignorare: tanquã in theatro cupientes quantum armis ac manibus poſſent oſtentare potiùs cum periculo: quam ſecum quid eſſet vtile reputare,

Nam si statim ciuitatem aggrederentur, ipsos causam hostibus fore concordiæ, ac vires eorum etiam nunc vigentes in se prouocaturos. Sin operirentur, paucioribus ac moderatioribus his vsuros domestica seditione consumptis. Deum namque meliùs quàm ipsos disponere, qui sine labore Iudæos Romanis traderet, nullóque periculo exercitui victoriam condonaret. Proindè manibus propriis intereuntibus inimicis, maximóque malo, hoc est, seditione turbatis, debere se potiùs periculorum spectatores esse, quàm cum hominibus mortem appetentibus atque intestina rabie insanientibus confligere. Si quis autem putauerit victoriæ gloriam sine prælio fieri viliorem, sciat, inquit, armorum incerto exitu commodius esse commodè perficere quod intendit. Neque enim manu præclaris esse minùs laudabiles, quia paria gesserint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hostes imminuerentur, etiam milites ex laboribus assiduis recreatos valentiores ductum iri. Præterea non id esse tempus, vt maturæ occupanda videatur victoriæ claritudo. nec enim armis fabricandis, aut muris, vel auxiliis congregandis Iudæos operam dare, atque ideo moras differentibus nocituras: sed bello domestico ac dissensione tumidos, miserabiliora pati quotidie, quàm ipsi eos captiuos afficerent intromissi. Proinde siue quis securitatem consideret, sinendos esse, qui semet absumerent: siue facti gloriam clariorem, nequaquam manus intestino morbo laborantibus afferendas: si quidem ratione recta diceretur, nõ ipsorum, sed discordiæ fuisse victoriam. Hæc Vespasianus: eique dicenti rectores militum consentiebant: móxque apparuit quàm vtile fuisset eius consilium. Namque in dies singulos multi ad eum confluebant fugiendo Zelotas. Erat autem fuga difficilis, quòd omnes exitus custodibus obsidebantur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset, velut ad Romanos ire cuperet, interficiebatur. qui tamen eis dedisset pecuniam, saluus abibat: & qui non dabat, solus proditor habebatur. Restabat igitur, pecuniosis fugam redimentibus solos pauperes iugulari. Mortui verò per omnes vias coacernabantur innumeri, multíque etiam transfugere cupientium, rursus in ciuitate perire præoptabat. nam spe sepulturæ in patria mori tolerabilius videbatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deuiauerant, vt neque intus neque per itinera occisis humum concederent: sed veluti cum patriis legibus etiam naturæ iura disturbare pepigissent, suáque in homines iniustitia diuinitatem quoque polluere, ita sub sole putrescere mortuos relinquebant. Sepelientibus autem suorum corpora, idem quod transfugis, imminebat supplicium mortis: statímque sepultura indigebat, qui hanc alteri præstitisset: & vt breuiter dicam, nulla tam bona, quàm misericordia, perierat in illis cladibus mẽtis affectio: híscq; irritabantur noxij, quæ miserãda vidissent, à viuis in mortuos, à mortuis in viuos iracundiam transferentes. Modum autẽ excedente metu, superstitibus mortui adepti requiem beatiores videbantur: & qui erant in custodiis comparatione sui cruciatus, insepultos quoque fortuna-

εἰ μὴ γὰρ αὐθέως ὁρμήσαιεν ὅπῃ τὴν πόλιν, ἅμα μὲν ὁμονοίας ἔσεσθαι τοῖς πολεμίοις, καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν ἀκμάζουσαν ἐπ' αὐτοὺς ὅπισθεν ἐρεῖν. εἰ δὲ μέλλοιεν, ὀλιγωτέροις χρήσεσθαι, δαπανηθεῖσιν ἐν τῇ στάσει. στρατηγεῖν μὲν γὰρ ἄμεινον αὐτὸν τὸν θεὸν, ἀκονιτὶ Ῥωμαίοις ὑποδιδόντα Ἰουδαίους, καὶ τὴν νίκην ἀκινδύνως τῇ στρατιᾷ χαριζόμενον. ὡς τε χεῖρας ἀλλοφθόρους χερσὶν οἰκείαις τὸν ἐχθρῶν, καὶ τῷ μείζονι κακῷ σώζειν χρωμένους, θνατὰς μᾶλλον αὐτοὺς ὑποκαθῆσθαι τῷ κινδύνων, ἢ θανατῶσιν ἀνθρώποις, καὶ λελυσσηκόσι κατ' ἀλλήλων χεῖρα μίσγειν. εἰ δέ τις οἴεται τῷ δόξαι τὸ νίκης ἐλαττέραν ἔσεσθαι δίκαι μάχης, γνώτω τὸ ἀλγεῖν τὸν ὅπλων σφαλερῶν, τὸ μεθ' ἡσυχίας κατόρθωμα λυσιτελέστερον. Ἐγὼ δὲ οὐχ ἥττον δικλεεῖς οἶεσθαι χρὴ τῇ κεῖρα λαμπρῶν, τὰς ἐγκρατείᾳ καὶ σωφρόσει τὰ ἴσα δράσαντας. ἅμα μὲν τοὺς μεμιμμένους τὸν πολεμίων, καὶ τῷ αὐτὸ στρατιᾶι ἀναληφθεῖσαν ἐκ τῆς συνεχῶν πόνων ἐῤῥωμενέστερον ἄξειν. ἄλλως τε καὶ τὸν σχολαζομένων τὸ θεῖ τὴν νίκην λαμπρότητος, ἀ τοῦτον ἦν καιρόν. ἀ γὰρ θεῖ κατασκευὴ ὅπλων ἢ τειχῶν, ἀδὲ θεῖ συλλογὴν ὑπηκόων, ἰουδαίους ἀφορμεῖσθαι, καὶ τὸν ὑπερθεσιν ἔσεσθαι κῇ τῇ διδόντων, ἀλλ' ἐμφυλίῳ πολέμῳ, καὶ διχονοίᾳ ξαχνιαζομένους, καθ' ἡμέραν οἰκτρότερα παθεῖν, ὧν αὐ ἐπελθόντες αὐτοὶ σφαθεῖεν τοὺς ἀλόντας. εἴτε ἂν τὸ ἀσφαλὲς τῆς σκοπόν, χρῆναι τοὺς ὑφ' ἑαυτῷ ἀναλισκομένους, ἐᾶν. εἴτε τὸ δικλεέστερον τὸ κατορθώματος, ἀ δεῖ τοῖς οἴκοι νοσοῦσιν ὑπουργεῖν, ῥηθήσεται γὰρ εὐλόγως, ἀπ αὐτῷ τῷ νίκην, ἀλλὰ τῆς στάσεως. ταῦτα φασιανοῦ λέγοντι, συνήνουν οἱ ἡγεμόνες, καὶ ὠφελεῖμα τὸ στρατιωτικὸν γνώμης ἀπεφαίνετο.

Κεφάλαιον κϛ.

Πολλοὶ γὰρ καθ' ἡμέραν ἐπετρόλευν, τοὺς ζηλωτὰς διαδιδράσκοντες. χαλεπὴ γὰρ ἦν ἡ φυγὴ, φρουρᾶς διληφότων τὰς ἐξόδους πάσας, καὶ τὸν ὁπωσοῦν ἀλισκόμενον ὡς πρὸς Ῥωμαίους ἀποντα, διαχρεωμένων. ὅ, γε μὴν χρήματα δοὺς ἐξηφίετο, καὶ μόνος ἦν ὁ μὴ διδοὺς πρεσβύτης, ὥστε καταλείπετο, τῇ δυπόρων τὴν φυγὴν ὠνουμένων, μόνοις ἀποσφάττεσθαι τοὺς πένητας. νεκροὶ δὲ καὶ τὰς λεωφόρους πάσας ἐστρῴβυντο παμπληθεῖς, καὶ πολλοὶ τῶν ὡρμημένων αὐτομολεῖν, πάλιν τὴν ἔνδον ἀπόλειαν ᾑροῦντο. τὸ γὰρ ὅπου τὸ παρίσου θανάτου ἐλπὶς ζωῆς ἐποίει μᾶλλον ἀνέχεσθαι. οἱ δὲ εἰς τοσοῦτον ὠμότητος ἐξώκειλαν, ὡς μήτε τοῖς ἔνδον αἰσχυνομένους, μήτε τοῖς ἀπὸ τῆς ὁδοῦ μεταδοῦναι γῆς, ἀλλὰ καθάπερ συνθήκας πεποιημένοι τοῖς τὸν παρίδος συγκαλέσαι καὶ τοὺς τὸν φύσεως νόμους, ἅμα τε τοῖς εἰς ἀνθρώπους ἀδικήμασι συμμιᾶναι καὶ τὸ θεῖον, ὑφ' ἡλίῳ τοὺς νεκροὺς μυδῶντας ἀπέλιπον. τοῖς δὲ θάπτουσι τινὰ τὸν προσηκόντων, ὁ καὶ τοῖς αὐτομολοῦσιν ὑπῆρχον, θανάτου ἦν, καὶ δεῖ τῆς ὠφελεῖμα ζωῆς ἕδρᾳ τὸν ἑτέρῳ χαριζόμενον. καθόλου τε εἰπεῖν, οὐδὲν ἔτους ἀπωλώλει χρηστὸν πάθος ἐν ταῖς τότε συμφοραῖς, ὡς ἔλεος. ἃ γὰρ ἐχρῆν οἰκτείρειν, τὰ ὕβρισται παρώξυνε τοῖς ἀλιτηρίοις, καὶ ὑπὸ μὲν τῆς ζώντων ὅτι τοὺς ἀπηρημένους, ὑπὸ δὲ τῆς νεκρῶν, ὅτι τοὺς ζῶντας τὰς ὀργὰς μετέφερον, καὶ δι' ὑφορολίαν θεῖον, ὁ θείων τοὺς φθαρέντας ὡς ἀναπαυσομένους ἐμακάριζεν. οἵ, τε ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις ἀκμάζόμενοι, κατὰ σύγκρισιν, καὶ τοὺς ἀτάφους ὑπέφαινον

φαγον διαβάλλοντας. καὶ πατεῖτο μὲν ὑπ' αὐτοῦ θεσμὸς ἀνθρώπων. ἐγελᾶτο δὲ καὶ θεῖα, καὶ τὰς τῶν προφητῶν θεσμοῖς, ὥσπερ ἀγυρτικὰς λογοποιίας ἐχλεύαζον. πολλὰ δ' ἦσαν οἷς ἀρετῆς, καὶ κακίας προεθέσπισαν, ἃ ὕστερον οἱ ζηλωταὶ, καὶ τὴν κατ' αὐτῶν παροιμίαν τέλος ἔσχον. λύει γὰρ δή τις παλαιὸς λόγος ἀνδρῶν, ἔνθα τότε τὴν πόλιν ἁλώσεσθαι, καὶ καταφλεγήσεσθαι τὰ ἅγια νόμῳ πολέμου, στάσις ἐὰν κατασκήψῃ, καὶ χεῖρες οἰκεῖαι προμιάνωσι τὸ τοῦ θεοῦ τέμενος, οἷς οὐκ ἀπιστήσαντες οἱ ζηλωταὶ δικανόνους ἑαυτοὺς ἐπέδοσαν.

Κεφαλ. κγ.

ΗΔη δὲ ἰωάννης τυραννοῦντι, τὸ πρὸς τοὺς ὁμοίους ἰσότιμον ἠδοξεῖτο, καὶ παρ' ὀλίγους προσοιόμενος τὸν πονηροτέρων, ἀφιλοίαζε τῷ συντάγματος. ἀεὶ δὲ τοῖς μὲν τῶν ἄλλων δόγμασιν ἀπειθῶν, τὰ δὲ αὐτὸς πρὸς ἁπάντων διαστοπώτερον, δῆλος ἦν μοναρχίας ἀντιποιούμενος. εἶκον δὲ αὐτῷ, τινὲς μὲν δείσει, τινὲς δὲ κατ' εὔνοιαν. δεινὸς γὰρ ἦν ἀπάτην καὶ δόλῳ προσαγαγέσθαι. πολλοὶ δὲ πρὸς ἀσφαλείας ἡγούμενοι τὸ αὐτῷ, τὰς ἀρπας ἤδη τῶν ὑλμωμένων, ἐφ' ἕνα, καὶ μὴ πολλοὺς ἀναφέρεσθαι. τό γε μὴν δρασήριον αὐτοῦ καθ' ὅτε χεῖρα, καὶ κατ' γνώμην, διαφόρως εἶχεν ἀπ' ὀλίγους. πολλὴ δὲ μοῖρα τῶν ἀντικαθισαμένων ἀπελείπετο, παρ' οἷς ἰσχὺς μὲν καὶ φθόνος, δεινὸν ἡγεμόνων ὑποστῆναι τὸ πρὶν ἰσότιμον. τὸ πλέον δὲ διελάβετο τῆς μοναρχίας ἀπέρεπειν. ὅτε γὰρ καταλύσειν ῥᾳδίως ἤλπιζον αὐτὸν ἅπαξ κρατήσαντα, καὶ καθ' ἑαυτῶν προφασιν ἔξειν, τὸ τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖσθαι. προηρεῖτο δὲ πολεμῶν ἕκαστος ὅτι ἐν παθεῖν, ἢ δι' ἀλιδύσας ἑκουσίως ἐν ἀνδραποδώδει μοίρᾳ ὀλιγαπολέσθαι. διαφεῖ μὲν ἐν σάσις ἐν τούτων, τοῖς ἐναντιωθεῖσιν ἰωάννης ἀντιβασίλευεν. ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς ἀλλήλους αὐτοῖς δι' φυλακῆς ἦν, καὶ ἤδη ἢ μικρὸν εἴποτε διπλοβολίζοντο τοῖς ὅπλοις. πλεῖζον δὲ καὶ τῷ δήμῳ, καὶ πότερον πλείονα λείαν ἀνάξουσιν ἀντιφιλονείκων. ἐπεὶ δὲ ἡ πόλις ἔρισι τοῖς μείζοσι κακοῖς ἐχειμάζετο, πολέμῳ καὶ τυραννίδι, καὶ σάσει, κατὰ σύγκρισιν μετριώτερον ἦν τοῖς δημοτικοῖς ὁ πόλεμος, ἀμέλει δι' ἃ δρασάντων ἐν τῷ οἰκείων, ἐφιλονεικοῦντο πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ῥωμαίοις ἧς ἀπέλπισαν ἐν τοῖς ἰδίοις σωτηρίας, ἠξίουν. τέταρτον δὲ ἤδη κακὸν ἐμινεῖτο πρὸς τῇ ἔθνους κατάλυσιν.

Κεφάλαιον κδ.

ΦΡούριον ἦν ἡ πόρρω ἱεροσολύμων, καρτερώτατον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων βασιλέων εἰς τε ὑπεκθεσιν κτήσεως ἐν πολέμῳ ῥοπαῖς, καὶ σωμάτων ἀσφάλειαν κατεσκευασμένον, ὃ καλεῖτο μασάδα. τοῦτο προκατέλαβον οἱ προσαγορευόμενοι σικάριοι. δίεισι γὰρ ἀπισίλλοντο τὸ πλείονος ἁρπαγῆς. ὡς δὲ τῶν ῥωμαίων φραπαὶ ἠρεμοῦσαν, σάσει δὲ καὶ περαιτέρω ἰδίᾳ τοὺς ἐν ἱεροσολύμοις ἰουδαίους ἐπύθοντο διηρημένους, ἀδρατέρων ὅπλοπλον τὸ λιμμάτων. καὶ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων, ἣν ἄγουσιν ἰουδαῖοι σωτήρια ἐξόδου τῆς ὑπ' αἰγυπτίοις δουλείας, εἰσθέντες εἰς τὸ πάτριον γῆν, κατῆλθον νύκτωρ, τοὺς ἐμποδὼν ὄντας ἀγαλαθόντες. καὶ πολίχνην τινὰ καταφέχουσι καλουμένην ἐγγαδδί, ἐν ᾗ τὸ μὲν ἀμύνεσθαι δυνάμενον πρὸν ὅπλων ἅψασθαι, καὶ συνελθεῖν, φθάσαντες ἐκπέδασαν, καὶ τῆς πόλεως ἐξέβαλον.

tissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis ius hominum calcabatur, ridebatur etiam diuinitas, prophetarúmque responsis tanquam vulgaribus fabulis illudebant. Cùm verò multa contempsissent de virtute ac vitiis statuta maiorum, etiam quæ de patria olim prædicta fuerant, vera esse exitu probauêre. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demum ciuitatem captum iri, sancta quoque flammis exurenda esse lege belli, cùm seditio fuisset exorta, fanúmque Dei propriæ manus antè violassent. Quibus Zelotæ, nihil de eorum fide dubitantes, ministros se præbuerunt.

CAP. III. De Gadaréfiũ deditione & strage.

AT Ioannes iamdudum tyrannidem affectans, parem cum similibus honorem habere dedecus existimabat: paulatímque sibi nequiores adiungens, ab eorum affectione separabatur. Semper autem aliorum decretis non obediendo, suáque iubendo imperiosiùs, quòd solus dominari cuperet non latebat, eíque sociabantur nonnulli metu, alij gratia (mirus enim erat oratione atque fallacia persuadere quæ vellet) multi verò propterea quòd sibi tutum esse ducebant, priorum delictorum causas vni potiùs asscribi quàm omnibus. Ad hæc quia manu strenuus erat, & bonus consilio, satellites non paucos habebat, etsi magna pars eum contrariæ factionis reliquerat. apud quos etiam liuor nonnihil valebat, graue putantes, vt paulò antè pari succumberent. Plus autem metus eos, ne sub vnius potestate viuerent, exagitabat. nec enim facilè sperabant eum, si semel obtinuisset, deiici posse: occasionémque in se habiturum timebant, quod in principio restitissent. Proinde quisque bello potiùs quíduis pati decreuerat, quàm sponte seruiens mancipij loco perire. Hinc igitur seditio diuiditur, & Ioannes in contraria dissentientibus parte regnabat. Sed inter ipsos quidem munita omnia erant custodibus: nihílque aut parum agebatur, si quando armis prælium lacessebant. in populum verò vel maximè contentionem susceperunt, & quis maiorem prædam caperet, vtrinque certabant. Cùm tamen ciuitas trium malorum ingentium tempestate laboraret, hoc est belli, dominationis, itémque seditionis, eorum comparatione bellum popularibus mediocrius videbatur. denique relictis sedibus patriis ad alienigenas profugiebant, & Romanorum beneficio salutem, quam inter suos desperauerant, assequebantur. Quartum verò præterea malum commotum est gentis exitio. Haud procul ab Hierosolymis castellum erat validissimum, reponendis opibus ad munimenta belli, tutandíque corporibus ab antiquis regibus ædificatum, quod Massada dicebatur: id occupauerant, qui vocantur sicarij, quòd à rapinis amplioribus timore continebantur. Hi cùm Romanorum exercitum otiosum esse viderent, apud Hierosolymam verò Iudæos dominatione atque discordia secessisse, maiora facinora aggrediuntur. Die festo azymorum (qui apud Hebræos ad memoriam salutis, qua ex Ægyptiorum seruitio liberati, in terram patriam deuenerunt, solenniter celebratur) nocte decepris, qui sibi erant oppositi, municipium quoddam Engaddi inuasêre: vbi pugna quidem Iudæos antè præuentos atque dispersos, quàm arma caperent, siue concurrerent, ciuitate pepulêre.

eos verò, qui in fuga defecerunt, mulieres videlicet ac pueros, suprà septingentos interfecerunt. ædibúsque deinde compilatis, fructus quoque iam maturos depopulati in Massadą portauerunt, & illi quidem omnes circum castellum vicos, totámque regionem populabantur, non paruo vndique perditorum ad eos numero in dies singulos confluente: simul autem concitati sunt etiam per singulos Iudææ tractus in latrocinia, qui interim quiescebant. Ac veluti in corpore, si quando principale membrum tumor afficit, omnia pariter ægrotare necesse est: ita propter ciuitatis tumultum atque discordiam, etiam qui foris erant nequissimi prædarum inuenêre licentiam. Singuli verò vicis propriis dilacerati, deinde in solitudinem recedebant. Congregati autem & cateruatim coniurantes, exercitu quidem pauciores, plures verò quàm latrocinalis conspiratio, in templa & oppida ferebantur. Et sequebatur quidem, vt in bello fieri solet, ab his eos malè affici quos petiissent. verùm præueniebatur vltio, cùm mox latrones à præda refugerent: nullâque pars erat Iudææ, quæ non vnà cum Hierosolymis præcellentissima ciuitate interiret. Hæc Vespasiano à transfugis indicabantur. nam licèt omnes exitus à seditiosis custodirentur, & cùm quis ad eos accessisset interficeretur, tamẽ erant, qui ad Romanos clàm profugerent: ducémque Romanorum & opem ferre ciuitati, & reseruati populi reliquias hortarentur. multos enim quòd bene Romanis vellent, periisse, multos adhuc in periculo dicebant esse superstites. Ille autem iam tum miserans eorum calamitates, propius ad eos velut Hierosolymam obsessurus accedit, re autem vera, vt ciuitatem obsidione liberaret: spe autem ante reliqua subigendi: nullúmque impedimentum extrinsecus obsidioni relinquendi. Cùm igitur venisset in Gadara, transamnanæ regionis metropolim validissimam, mensis Martij quarta die ciuitatem ingreditur. iam enim optimates, ignorantibus seditiosis, legatos ad eum de traditione miserant, tam pacis desiderio quàm suis patrimoniis metuentes. multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorum legationem inimici nesciebant, nisi quòd Vespasiano appropinquante id cognouerunt. Et ciuitatem quidem se retinere posse desperábat, quòd & intestinis inimicis numero inferiores erant, neque procul abesse videbant à ciuitate Romanos. si verò fugere decreuissent, sine sanguine id facere, nullâque à noxiis pœna repetita, non honestum sibi putabant. Itaque Dolesũ comprehẽsum (namque is non dignitate solùm ac nobilitate ciuitatis princeps habebatur, sed etiam legationis autor erat) interficiunt: nimiáque iracũdia mortuo verberato, extra ciuitatem dilapsi sunt. Iã verò propiùs accedente Romano exercitu, Gadarenſiũ populus Vespasiano cum acclamationibus in ciuitatẽ recepto, fidei dextras ab eo accepit: equitúmque & peditum præsidia contra fugitiuorum excursus. muros enim priùs quàm id Romani peterent, ipsi destruxerant: vt eo sibi fides esset, quòd pacem diligerent, si bellum gerere ne volentes quidem posse viderentur. Vespasianus autem missò Placido cum D. equitibus ac tribus millibus peditum aduersus eos qui ex Gadaris fugerant,

τὸ δ' φυγεῖν ἕτοιμον ὂν γύναιά τε καὶ παῖδας, ὡσεὶ ἑπτακοσίους ἀναιρῶσιν. ἔπειτα τοίς τε οἴκοις ἐχειρώσαντο, καὶ τὸ καρπῶν τοὺς ἀκμαίους ἁρπάσαντες εἰλύσησαν εἰς τὴν μάσαδα. καὶ οἱ μὲν ἐληίζοντο πάσας ταὶς περὶ τὸ φρούριον κώμας, καὶ τὴν χώραν ἐπόρθουν ἅπασαν, πρόσφθειρομένων αὐτοῖς καθ' ἡμέραν ἐκ παχέθεν εἰς ὀλίγων. συνεῖπτο δὲ τὰ ἄλλα τῶν Ἰουδαίας κλίματα, τότε τέως ἠρεμοῦντα τὸ ληστρικόν. καθάπερ δὲ ἐν σώματι τὸ κυριώτατον φλεγμαίνοντος, πάντα τὰ μέλη συνενόσῳ, δέχεται δὲ ἐν μητροπόλει τάσιν καὶ ταραχὴν, ἀδείαν ἔχοντες οἱ κατὰ τὴν χώραν πονηροὶ τῆς ἁρπαγῶν, καὶ τὰς οἰκείας ἕκαστος κώμας ἁρπάσαντες, ἔπειτα εἰς τὴν ἐρημίαν ἀφίσαντο, συναθροιζόμενοί τε καὶ συνομνύμενοι κατὰ λόχους, σπανίως μὲν ὁλιγώτεροι, πλείους δὲ λῃστηρίου, πρόσπτωσιν ἱερεῖς καὶ πόλεσι. καὶ κακῶσαι μὲν συνέβαινεν, ἐφ' οἷς ὁρμήσειαν ὡς ἐν πολέμῳ καταληφθέντας. φθαίειν δὲ τὰς ἀμυίας ὡς λῃστῶν ἅμα καὶ ἁρπαγαῖς ὑποδιδρασκόντων. ἦν δὲ μέρος καὶ τῆς Ἰουδαίας, ὃ μὴ τῇ πρώτῃ πόλει συναπώλλυτο.

Κεφάλαιον κε.

ΤΑῦτα ἐπράσσετο μὲν ὑπὸ τῶν αὐτομόλων δεδηλώμενα, καί περ δὲ φρουρουμένων τὰς ἐξόδους τῶν σασιαστῶν ἀπάσας, καὶ διαφθειρόντων τοὺς ὁπόσοι προσίοντας ὅμως ἦσαν οἱ διελάθανον, καὶ καταφεύγοντες εἰς τοὺς ῥωμαίους, τὴν στρατηγὸν ἐπῆγον ἀμυνοῦσι τῇ πόλει, καὶ τὰ δήμου σῳζοῦσαι λείψανα. δέχεται δὲ τὴν πρὸς ῥωμαίους δύνοιαν, ἀπορῶσά τε τῶν πολλοὺς, καὶ κινδυνεύοντας τοὺς σῳζοντας. ὁ δὲ οἰκτιρῶν ἤδη τὰς συμφορὰς αὐτῶν, τὸ μὲ δοκεῖν ἐπολιορκῆσθαι αἰσχρὸν ἡγούμενος, τὸ δ' ἀληθὲς, ἀπαλλάξων πολιορκίας. ἔδει δὲ προκαταστρέψασθαι τὰ λῃστήρια, καὶ μηδὲν ἔξωθεν ἐμπόδιον τῇ πολιορκίᾳ καταλιπεῖν. ἐλθόντων δ' ὅτι τὰ γάδαρα μητρόπολιν τῆς περαίας καρτερὰν τετάρτῃ δύσεως μηνὸς, εἴσεισιν εἰς τὴν πόλιν. καὶ δὲ ἔτυχον οἱ δυνατοὶ λάθρα τῶν σασιωτῶν, προσβυσάμενοι πρὸς αὐτὸν δεῖ δὴ δόσεως, πόθῳ τε εἰρήνης, καὶ δέει τῆς ἰσίας. πολλοὶ δὲ τῶν γάδαρα κατῴκουν πλούσιοι. τούτων δὲ προσβείαν ἠνύσησαν οἱ δήμοφοροι, πλησίον δὲ ἤδη ὄντος στρατεύματος διεπύθοντο, καὶ κατασχεῖν μὲ αὐτοὶ τὴν πόλιν ἀπέβησαν δυνάμει, τῆς τε ἔνδον ἐχθρῶν πλήθει λειπόμενοι, καὶ ῥωμαίους ὁρῶντες ὑπὲρ μαχαίρᾳ τὸ πόλεως. φεύγειν δὲ κεῖναντες ἠδέξαιν ἀναμονὴ, καὶ μηδεμίαν δὴ τὴν αἰτίαν εἰσπραξάμενοι τιμωρίαν. συλλαβόμενοι δὲ τὸ δήλεσον, ὃς δὲ ἦν ὑπὸ μόνον ἀξιώματι καὶ γένει τὸ πόλεως πρώτος, ἀλλ' ἐδόκει καὶ τὸ προσβείας αἴτιος, κτείνυσί τε αὐτὸν, καὶ δι' ὀργῆς ποιεῖν ἀμισάμενοι, διέδρασαν ἐκ τὸ πόλεως. δηώσας δὲ ἤδη τὸ ῥωμαϊκῆς δυνάμεως, ὅτι δῆμος τὸ γαδάρων μετὰ δίφημίας τὸν στρατηγὸν εἰσδεξάμενος δεξιὰς παρ' αὐτῶν πίστεις ἔλαβον, καὶ φρουρὰν ἱππέων τε καὶ πεζῶν, πρὸς τὰς τῆς φυγάδων καταδρομάς. τὸ δὲ τεῖχος αὐτοὶ πρὶν αἰτῆσαι ῥωμαίους καθεῖλον, ὅπως εἴη πίστις αὐτοῖς τὸ εἰρήνης ἀγαπᾶν, τὸ μηδὲ βεβιωθέντας πολεμεῖν. στρατηγὸς δὲ, ὅτι μὲ πρὸς διαδράντας ἐκ τὸ γαδάρων, πλάκιδον σὺν ἱππεῦσι πεντακοσίοις, καὶ πεζοῖς χιλίοις πέμπει,

μὴ

μὴ ἢ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ὑποστρέψειν εἰς καισάρειαν. οἱ A
ἢ φυγάδες ὡς αἰφνίδιον τοὺς διώκοντας ἱππεῖς ἐνθέα-
σαντο, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἴς τινα κώμην συνει-
λεῖ βηθεναβρὶν προσαγορευομένην. ἐν ᾗ νέων
πλῆθος ἐκ ὀλίγων δυεγόντες, καὶ τοὺς μὲν ἐκόντας, τοὺς ἢ
βίᾳ καθοπλίσαντες, εἰκαίως προσπεσῶσιν ὅτι τοὺς
περὶ τὸν πλάκιδον. οἱ ἢ πρὸς μὲν τὴν πρώτην ἐμβο-
λὴν, ὀλίγον εἶξαν ἅμα & προσκαλίσασθαι τεχνιτεύ-
οντες αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους πορρωτέρω. λαβόντες ἢ εἰς B
ὅπλα δέον προσέπλαυνόν τε, καὶ κατεκόπτοντο. καὶ τοὺς
μὲν φυγάδας αὐτῶν, οἱ ἱππεῖς ὑπεστέμνοντο, τὰς συμ-
πλοκὰς ἢ τὸ πλέον αὐτόνως διέφθειρον. ἐπὶ μέν τοι πλέ-
ονι τόλμης ὅπλα εἰκυῖαν οἱ ἰουδαῖοι διεφθείροντο.
ἀσπιδωμένοις γὰρ προσπίπτοντες τοῖς ῥωμαίοις, καὶ
τὴ πανοπλίας ὥσπερ τετειχισμένοις, αὐτοὶ μὲν οὐκ ἄν-
ευσκον βέλους ἀφιέμενον, οὐδὲ ῥηϊδίως ῥῆξαι τὴν φά-
λαγγα. προσεπίπτοντο ἢ τοῖς ἐκείνων βέλεσι, & τοῖς ἀ-
γελωτάτοις ὥσπερ ἀπλήστοις θηρίοις, ὥρμων ὅπη τ σίδη C
ρον. διεφθείροντο ἢ οἱ μὲν κατ' σόμα παιόμενοι τοῖς ξί-
φεσιν, οἱ ἢ ὑπὸ τῶν ἱππέων σκεδαννύμενοι. ἀσυδὴ γὰρ
ἦν τῷ πλακίδῳ τὰς ὅπη τ κώμην ὁρμὰς αὐτῶν διακ-
λείειν, & συνεχῶς παρελαύνων κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος,
ἔπειτα ὑπερέφων ἅμα, & τοῖς βέλεσι χρώμενος, δυ-
σόχως αἰρεῖ τοὺς πλησιάζοντας, καὶ δὴ τοὺς πόρρωθεν
ἀνέστρεφε, μάχει βίᾳ διεκπαίοντες οἱ ἡγεμόνες πρὸς D
τὸ τεῖχος διέφυγον. ὅπου ἢ εἶχε τοὺς φύλακας. ὅτε
γὰρ ἀποκλεῖσαι τοὺς ἀπὸ τ γαδάρων ὑπέμενον, ἀλλὰ τοὺς
σφετέρους, καὶ δεξάμενοι συναποκλεῖσθ προσέδυσαν. ὁ
δὴ & συνέβη. συνωσθέντων γὰρ αὐτῶν εἰς τὸ τεῖχος, παρ'
ὀλίγον μ οἱ τῶν ῥωμαίων ἱππεῖς συνέπεσον, ὑ μὲν
ἀλλὰ & φθάσαντων ἀποκλεῖσαι τὰς πύλας, προσ-
βαλὼν ὁ πλάκιδος, καὶ μάχει δὴλος ἦν ὡς ἀγωνισά-
μενος, τὸ τείχους, καὶ τῶν ἐν τῇ κώμῃ ἐκράτει. τὰ μ ἂν
ἀρχὰ πλῆθη διεφθείρετο, φυγὴ ἢ ὡς τ δυνατωτέρων, E
τὰς ἢ οἰκίας οἱ στρατῶται διήρπασαν, καὶ τ κώμην ἐνέ-
πρησαν. οἱ ἢ ἀγαθράκτες ἐξ αὐτῆς τοὺς κ τὴν χώραν
συναύξησαν. καὶ τὰς μ αὐτῶν συμφορὰς ἐξαίροντες
ὅπι μεῖζον, πᾶν ἢ ῥωμαίων στρατιὰ πᾶσαν ὁπλίτην λέ-
γοντες, πάντας παντάχοθεν ἐξέσεισαν τῷ δίκῃ. ἠυό-
μενοί τε παμπληθεῖς, ἔφυγον ὅπι ἱεριχοῦντος. αὕτη
γὰρ ἔτι μόνη τὰς ἐλπίδας αὐτῶν ἐθαλπε τῆς σωτηρίας,
καρτερὰ τείχει τε, καὶ πλήθει οἰκητόρων τυγχάνουσα.
πλάκιδος ἢ, τοῖς ἱππεῦσι, καὶ τ ποδαγούσης δυσε- F
ρείας τὸ θαρρηκὼς εἵπετο. & μέχρι μὲν ἰορδάνου τοὺς
ἀεὶ καταλαμβανομένους, ἀπήρει. συνελάσας δὲ πρὸς
τὸν ποταμὸν πᾶν τὸ πλῆθος εἰργομένους ὑπὸ τοῦ ῥεύ-
ματος, τραφεὶν γὰρ ὑπ' ὄμβρων ἄβατον ἦν, αὐτικρὺ πα-
ρετάσατο. παρώξυνε δὲ ὁ ἀνάγκη πρὸς μάχην, τοὺς
φυγῆς τόπον οὐκ ἔχοντας, καὶ ταῖς ὀχθαις ὑπομένοντας
παρεκτείνοντες σφᾶς αὐτοὺς, ἐδέχοντο τὰ βέλη, καὶ τὰς
τῶν ἱππέων ἐμβολὰς, οἱ πολλοὺς αὐτῶν παίοντες, εἰς τὸ G
ῥεῦμα κατέβαλον. καὶ τὸ μ ἐν χερσὶν αὐτῶν διεφθαρέν,
μύριοι πεντακισχίλιοι, τὸ ἢ διαδὲν ἐμποδισθὲν εἰς τὸν
ἰορδάνην πλῆθος ἑκουσίως, ἀπειρον ἦν. ἐάλωσαν ἢ
ἐπὶ δισχιλίοις καὶ ὀγδοήκοντα, λεία τε παμπληθὴς
ὄνων καὶ προβάτων, & καμήλων καὶ βοῶν. ἰουδαίοις
μὲν οὖν, ἐδὲν ἐλάττων ἦδε ἡ πληγὴ προσπεσοῦσα,

ipse cum cæteris militum copiis Cæsaream regreditur. At fugitiui postquam equites repente à tergo insequentes vidêre, priusquam in manus venirent, in vicum quendam, cui nomen est Bethenabro, se recepêre. vbi reperta nō paucorum iuuenum multitudine, hísque partim volentibus, partim vi armatis, temerè contra Placidum eiúsque milites prosiliunt. Illi autem primo quidem impetu paululum recesserunt, ea simul arte, vt eos à muro longiùs prouocarent: deinde, loco opportuno circundatos, telis agentes eminus sauciabant. Itaque fugientes quidem ab equitibus præueniebantur Iudæi: qui verò manus conseruissent, à peditibus trucidabantur, nihil plus audaciæ demonstrantes. condensos enim aggrediendo Romanos, armis non secus ac muro septos, ipsi quidem telis aditum non inueniebant, neque sufficiebant aciem rumpere: illorum autem transfigebantur telis, & immaniſſimis feris similes ruebant vltro in ferrum, & sternebantur, alij gladiis ora percussi, alij ab equitibus dissipati: quoniam cura erat Placido, cursum eorum à vico intercludere: assiduéque prætercurrens ea parte, cedentésque reflectens, vnà etiam libratis sagittarum ictibus vtebatur: hísque proximos interficiebat. metu verò longè fugientes auertebat, donec elapsi qui fortiores erant ad murum effugêre. Eius autem custodes quid agerent nesciebant. Nec enim excludi Gadarenses suorum causa patiebantur: & si eos recepissent, vnà cum his se perituros videbant, quod etiam contigit. Illis enim compulsis ad murum, penè his Romanorum equites irrupêre. Portis autem antè præclusis, admoto milite Placidus ad vesperam vsque acerrimè oppugnato muro pariter ac vico potitus est: ibíque tunc vulgus quidem iners occidebatur, fortiores verò fugam petebant. domus verò à militibus diripiebantur, & vicus igni traditus est. Qui verò inde euaserant, tam secum illam regionem ad fugam incitarunt: & extollendo proprias calamitates in maius, totúmque Romanorum exercitum aduentare dicendo, metu omnes vndique commouerunt. plurimo autem numero aucti, in Hierichunta secesserunt. hæc enim etiam tunc eorum spem salutis fouebat, quòd esset valida & populosa. Placidus verò equitibus rebúsque an prosperè gestis fretus eos insequebatur: & vsque ad Iordanem quidem semper quos occupabat, morti dabat. omnem verò ad flumen coactam multitudinem, fluminis impetu prohibitam, quòd auctum imbribus vadum transire non poterant, aperto prælio aggreditur. Itaque necessitas eos ad pugnam compulit, quòd fugæ locum non haberent: prætentíque ad ripæ longitudinem, tela equitum & incursus excipiebant. à quibus multi perculsi, in fluuium ceciderunt. nam qui manibus eorum cæsi sunt, tredecim millia fuerunt. alij cùm vim sustinere non possent, in Iordanem sponte desiliérunt. erat autem numerus infinitus. & præterea capta sunt circiter duo millia virorum ac ducenti: cum præda maxima ouium & asinorum, itémq; camelorum & boum. Iudæis quidē hoc vulnus inflictum quamuis par superioribus,

maius tamen ſeipſo viſum eſt: non ſolùm quòd eam totam regionem quà fugerant, cæde repleuerant, ſed etiam quòd refertus mortuis Iordanis peruius non erat, & Aſphaltites quoque lacus repletus erat cadaueribus, quæ per multa flumina deuoluta ſunt. Placidus autem ſecunda fortuna vſus, in vicos proximos & municipia contendit, captísque Abila, & Iuliade, & Beſemoth, omnibúsque ad lacum Aſphaltitem vſque, idoneos ex transfugis vbique collocat. deinde milite ſcaphis impoſito, eos qui in lacum refugerant ſubegit. Et trans fluuium quidem tota regio Romanis ceſſit, & vbique omnia vſque ad Machærunta deuicta ſunt.

CAP. IV. De captis oppidis quibuſdam, deſcriptióque ciuitatis Hierichuntinæ.

DVm hæc autem aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quòd Vindex vnà cum optimatibus indigenarum à Nerone defeciſſet: de quibus alibi diligentiùs ſcriptum eſt. Veſpaſianum verò ad impetum belli quæ nunciata ſunt incitarunt, iam tunc futura bella ciuilia totiúſq; imperij pericula proſpicientem: cùm ſi partes Orientis antè pacaſſet, minus Italiæ metuendum exiſtimaret. Obſtante autem hyeme, per ſubactos interim vicos atque oppida præſidia collocabat: & decuriones ciuitatibus apponens, multa etiam eorum quæ vaſtata fuerant inſtaurabat. Priùs tamen comitatus militum copiis quas Cæſaream adduxerat, in Antipatridem venit, ibíque per biduum ciuitate compoſita, tertia die vaſtando, inflammando, omnémque ſubuertendo circum Thamnam toparchiam, in Lyddam & Iamniam procedebat. Et cùm ſeſe vtraque tradidiſſet, conſtitutis illic habitatoribus idoneis in Ammaunta peruenit: occupatóque ad metropolim earum aditu caſtra muro circundat. Quintáque in his relicta legione cum cætera manu in Bethlepton toparchiam proficiſcitur: eáque & vicina regione itémque circum Idumæam igne conſumptis, caſtella quidem locis opportunis muniuit. Captis autem duobus vicis in media Idumæa poſitis, hoc eſt Begabri & Caphartophan, pluſquam decem millia hominum peremit: propè autem ad mille cepit. exactáque inde cætera multitudine, non paruam militum ſuorum partem ibi conſtituit, qui omnia montana loca incurſando vaſtabant. Ipſe autem cum reliquo exercitu in Iamniam rediit: vnde per Samaritidem ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mabortha, ſecundo Iunij menſis die in Coream deſcendit: ibíque poſitis caſtris, poſtridie in Hierichunta peruenit: in qua vnus ei rectorum Traianus, quem è locis trans Iordanem ducebat, militem iungit, cunctis illic deuictis. Sed ex Hierichunte quidem multitudo ante Romanorum aduentum in aduerſam Hieroſolymis montanam regionem diffugerat: non pauci autem qui remanſêre perimuntur. Deſolatam verò offenderat ciuitatem, cui in planicie ſitæ nudus mons ac ſterilis imminet, idémque longiſſimus. à Septentrionali enim regione vſque ad Scythopolitanos agros, à meridiana verò vſque ad terram Sodomiticã & Aſphaltitis lacus terminos extẽditur.

ἢ μείζων ἑαυτῆς, ἀφ' ὧν μόνον τὴν χώραν ἅπασαν ἣν ἔφυγον πληρωθῆναι φόνου, μηδὲ νεκρῶν διαβατὸν ἡνιόχοις τὸν ἰορδάνην, ἐμπλησθέντα δὲ τὸν σωμάτων τὴν ἀσφαλῆτιν λίμνην, εἰς ἣν παμπληθεῖς ὑπὸ τῶν ποταμῶν κατεσύρησαν. παλαιστὴς δὲ ἐξ ἀπὸ τύχης χαῦμος, ὁρμήσας ἐπὶ τὰς πόλεις πολίχνας τε καὶ κώμας, καταλαμβανόμενός τε ἄβιλα, καὶ ἰουλιάδα καὶ βησιμώθ, πάσας τε μέχρι τῆς ἀσφαλτίτιδος πάσας, εἰς ἃς ἔθισεν ἐκάστοις τοὺς ὑπηκόους τῶν αὐτομόλων. ἔνθεν σκάφεσιν ἐπιβιβάσας τοὺς στρατιώτας ἀναιρεῖ τοὺς εἰς τὴν λίμνην καταφυγόντας. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν περαίαν, ὧδε συνεχώρησεν ἕκαστα, μέχρι μαχαιροῦντος.

Κεφάλαιον κς.

ΕΝ ᾧ τούτῳ τῷ περὶ τὴν γαλατίαν ἀγγέλλεται κίνημα, καὶ εὐθὺς ἅμα τοῖς δυνατοῖς τῶν ἐπιχωρίων ἀφέσεως γέρωνος, περὶ ὧν ἐν ἀκριβεστέροις ἀναγέγραπται. ἐτάρασσεν δὲ ἐπὶ πλεῖστον εἰς τὸν ὁρμὴν τὸ πολέμου τὰ παλαιμένα, συνορῶμενον ἤδη τὰς μέλλοντας ἐμφυλίους πολέμους, καὶ τὸν ὅλης κινδύνων τὴν ἡγεμονίας, ἐν ᾧ συνφλυδούσας τὰ κατὰ τὴν αἰατολὴν, ἐπικυφίσειν ὡσεῖ τὰς κατὰ τὴν ἰταλίαν φόβους. ἐπεὶ δὲ ἐνέπεσεν ὁ χειμὼν, τὰς ὑπηνεμίας διασφαλίζεσθαι κώμας τε καὶ πολίχνας φρουραῖς. διαδάρχας δὲ κώμαις ἐπιθεὶς, ἐπὶ καταπάρχας δὲ πόλεσι. πολλὰ δὲ αὐξήσας, καὶ τὸν παρορμῶν. ἐπεὶ δὲ τῶν ἀρχῶν τὸν ἔαρος, ἀναλαβὼν τὸ πλέον τὸν δυνάμεως, ἤγαγεν ἐπὶ τὸν καισαρείας ἐπὶ ἀντιπατρίδος. ἔνθα δυσὶν ἡμέραις ἐγκαταστρατόπεδος τῶν πόλιν, τῇ τρίτῃ συνῆλθεν πορθῶν τὸν κώμων τὰς πέριξ πάσας. καταστρέφεται δὲ τὰ περὶ τὸν θαμνὰ τοπαρχίαν, ἐπὶ λύδδης τὸν ἰαμνίας ἐχώρει. καὶ συνεχειρωμένας ἑκατέρας ἐγκαταστήσας οἰκήτορας τῶν συνεχωρηκότων ἱκανὰς εἰς ἀμμαοῦντα ἀφικνεῖται. καταλαβόμενος δὲ τὰς ἐπὶ τῶν μητρόπολιν αὐτῶν εἰσβολὰς, στρατόπεδόν τε τειχίζει, καὶ τὸ πέμπτον ἐν αὐτῇ τάγμα καταλιπὼν, συνέστησεν μὲν τὰ ἄλλης δυνάμεως ἐπὶ τῶν βεθλεπτηφῶν τοπαρχίαν. πυνθάνεται δὲ αὐτῶν τε καὶ τὴν γειτνιῶσαν αὐλῶν, καὶ πέριξ τὰ ἰδουμαίας φρούρια τοῖς ἐπιτηδείοις τόποις ἐπιτείχισε. καταλαβόμενος δὲ δύο κώμας, τὰς μεσαγαίτας τὰ ἰδουμαίας, βίᾳ ἔλαβεν, καὶ καφαρτοβὰ, κτείνει μὲν ὑπὲρ μυρίους, αἰχμαλωτίζει δὲ ὑπὲρ χιλίους, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἐξελάσας, ἐγκαθίστησι τὰ ἰδίας δυνάμεως ἐκ ὀλίγου, οἳ κατασχόντες ἐπόρθησαν ἅπασαν τὴν ὀρεινὴν. αὐτὸς δὲ μετὰ λοιπῆς δυνάμεως, ὑπέστρεφεν εἰς ἀμμαοῦντα, ὅθεν ἀφὶ τὰ σαμαρείτιδος, καὶ ὡδὶ τὴν νεάπολιν καλουμένην, μαθὼν ἐν ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων καταβὰς εἰς κορέαν δευτέρᾳ δυσὶν μησὶν στρατοπεδεύει. τῇ δὲ ἑξῆς, εἰς ἱερειχοῦντα ἀφικνεῖται, καθ' ὃν αὐτῷ συμμίσγει ῥαϊανὸς εἷς τῶν ἡγεμόνων, τὴν ἐκ τῆς περαίας ἄγων δύναμιν, ἥδη τῶν ὑπὲρ τὸν ἰορδάνην κεχειρωμένων. τὸ μὲν οὖν πολὺ πλῆθος ἐκ τῆς ἱεροσολύμων ὀρεινὴν ἀφεφύγει, καὶ καταλειφθὲν ὀλίγον ἀφθείρεται.

Κεφάλαιον κζ.

ΤΗν δὲ πόλις ἔρημον κατειλήφεσαν, ἣν ἱδρυται μὲν ἐν πεδίῳ, ψιλὸν δὲ ὑπὲρ αὐτῆς ἐκ ἄκαρπον ὄρος μήκιστον. κεῖται δὲ τὸ βόρειον κλίμα μέχρι τῆς σοδομιτῶν χώρας καὶ τῆς περάτων τῆς ἀσφαλτίτιδος.

γῆς, ἐκτείνει. κατὰ δὲ τὸ μεσημβρινὸν, μέχρι τῆς σοδομιτῶν χώρας καὶ τῆς περάτων τῆς ἀσφαλτίτιδος.

ἔστι ἢ αὐώμαλόν τε πᾶν, καὶ ἀοίκητον διὰ τὴν ἀγονίαν. A totus autem aſper eſt, & quòd nihil gignat, non habitatur. Huic obiacet citra Iordanem mons alius, incipiens à Iuliade ac Septentrionali regione, prolixiùs autem in meridiem vſque ad Bacra, quæ Petram diſterminat Arabiæ ciuitatem. In hoc eſt etiam Ferreus mons appellatus, ad Moabitidem vſque longus. Inter duos autem montes regio quæ Maghis campus vocatur, à Gennabara vico ad lacum Aſphaltidem vſque patens, habet ducentorum & triginta ſtadiorum longitudinem, latitudinem verò centum & viginti, mediúſque ab Iordane diuiditur. Sunt autem illic duo lacus, Aſphaltites & Tiberienſis natura contrarij. namque alter ſalſus ac ſterilis eſt, Tiberienſis vulgo dulcis & fœcundus. æſtatisque tempore illa planities ardore ſolis incenditur, & vitioſo opprimitur aëris tractu; omnibus circùm aridis præter Iordanem. vnde euenit, vt palmæ quæ in ripis ſunt magis floreant, & fertiliores ſint: minus autem quæ longè remotæ ſunt. Ad ipſam verò Hiericho largiſſimus fons eſt, rigandisque aruis vberrimus, iuxta veterem ſcaturiens ciuitatem: quam Ieſus Naue filius, Hebræorum ductor, primâ in Chananæorum terra bello poſſederat. Hunc fontem aliquando ferunt non ſolùm terræ atque lignorum fructus, ſed etiam fœminarum partum obtundere ſolitum, cunctáq; pariter morbo ac peſte corrumpere. Poſtea verò manſueuiſſe, contráque ſalubertimum ac feraciſſimum eſſe factum ab Heliſæo propheta: qui Heliæ notus fuerat atque ſucceſſerat. Receptus enim hoſpitio ab Hierichuntinis habitatoribus, quòd humaniores eos experſus erat, ipſos & omnem illam regionem perpetua gratia remuneratus eſt: progreſſúsque ad fontem, lagenam fictilem ſalis plenam in profluentem aquam miſit. Iuxtà deinde ad cœlum dexteram tendens, fontíque immergens blanda libamina ipſum quidem precabatur vt fluenta lenitet; ac dulciores aquarum venas aperiret: Deum verò vt fœcundioribus auris flumina temperaret orabat: támque vbertatem fructuum quàm ſucceſſionem prolis daret indigenis, nec eos genitrix filiorum aqua deficeret, quoad iuſti manerent. ad has preces ex diſciplina manibus quoque multa operatus, fontem immutauit: & qui antea cauſa erat his orbitatis ac famis, idem victus ac fœcunditatis autor eſt effectus. Denique irrigationis eius tanta potentia eſt, vt ſi attigeris modo terram, ſapidior ſit, aquis diu perſeuerantibus. vnde eo quæ largiùs abuntrit, exiguum emolumentum habent: quæ verò parciùs, plurimum. Amplius tamen quàm cæteri fontes ſpacium rigat, & ſeptuaginta quidem ſtadiis longam, viginti autem latam planitiem permeat. optimos autem in ea patadiſos ac denſiſſimos educat, palmámque irriguarum generis, tam ſapore quàm nominibus varia: quarum pinguiſſimæ calcibus preſſæ, plurimum mellis emittunt, non multum alio melle deterius: quanquam & mellis alterius eſt illa regio, & opobalſami ferax, qui omnium cariſſimus eſt fructus ibi naſcentium. itémque cyprum & myrobalanum gignit: vt qui diuinum eſſe illum tractum dixerit, non erraueris.

B

C

D

E

F

G

vbi & larga & optima generantur quæ ſunt A cariſſima. Sed nec in aliis ei fructibus aliqua facilè toto orbe regio certauerit: adeò multiplicatum quod fatum eſt reddit. Cuius rei cauſa mihi videtur eſſe aquarum vis læta, & aëris calor: cùm hic prouocet quæ nata fuerint atque diffundit: liquor autem firmis ſingula radicibus ſtringat, virésque ſuggerat æſtiuo tempore: quo ſic peruſta eſt illa regio, vt nihil facilè procedat ac pullulet. aqua tamen, ſi ante ſolis ortum hauriatur, auræ ſpiritu refrigeſcit, naturámque contrariam aëri ſumit. hyeme verò contepeſcit, eáque merſis mitiſſima efficitur. Tanta eſt autem cœli temperies, vt quo tempore in alia Iudææ regione ningit, lino illic tantùm indigenæ veſtiantur. Diſtat autem ab Hieroſolymis CL. ſtadiis, & ab Iordane ſtadiis LX. totúmque habet à Hieroſolymis ſpatium deſertum atque ſaxoſum: ad Iordanem verò & lacum Aſphaltiten, licet B humilius, æquè tamen inculcum ac ſterile. C Sed de Hiericho, quàm ſit fortunatiſſima, ſatis dictum eſt.

CAP. V. Lacus Aſphaltites.

COmmemoratione autem dignum puto, Aſphaltitis quoque naturam exponere lacus. Is enim ſalſus quidem ac ſterilis eſt: nimia verò leuitate, etiam quæ grauiſſima ſunt, in eum iacta fluitant. demergi autem quis in profundum nec de induſtria facilè poteſt. Denique Veſpaſianus, qui eius viſendi cauſa illuc venerat, iuſſit quoſdam natandi inſcios, vinctis poſt terga manibus, in altum proiici: & euenit omnibus, tanquam vi ſpiritus ſurſum repulſos deſuper fluitare. Ad hæc mirabilis eſt coloris mutatio, quæ ter in ſingulos dies ſuperficiem vertit, & ſolis radiis variata reſplendet. Multis autem locis vomit nigras bituminis glebas, quæ ſuper vndam & habitu & magnitudine tauris ſine capitibus aſſimiles natant. Ad eas autem cùm lacus exercitores acceſſerint, nacti quod aggeſtum eſt, ad naues trahunt: & quia lentum eſt, repletas eas abrumpere nequeunt: ſed quaſi religata ſcapha, pendet à cumulo, donec menſtruo mulieris atque vrina ſoluatur. Eſt autem vtile non modò ad compagines nauium, ſed ad corporum etiam curationem multis remediis admiſcetur. longitudo lacus eſt quingentorum & octoginta ſtadiorum, qui ad Zoara vſque Arabiæ tenditur. latitudo autem centum quinquaginta ſtadiis patet. Huic Sodomitica terra vicina eſt: olim quidem tam fructibus quàm diuitiis ciuitatum fortunata, nunc autem omnis exuſta, vt quæ habitatorum impietate fulminibus cóflagraſſe memoratur. Denique adhuc in ea diuini reliquias ignis, & oppidorum quinque videre licet imagines, & renaſcentes in fructibus cineres: qui colore quidem ſunt edulibus ſimiles, carpentium verò manibus in fumum diſſoluuntur & cinerem. Terræ quidem Sodomiticæ fabula eiuſmodi fidem habet ex facie.

CAP. VI. Geraſæ, deuaſtatio, ſimul de Neronis morte, Galbæ, & Othonis.

AT Veſpaſianus Hieroſolymorum habitatores cócludi vndiquè cupiens apud Hiericho & Adidã caſtellis erectis, vtrobique auxiliariũ pariter ac Romanorum præſidia collocat.

ἐν ᾧ διαφιλῆ τὰ ἀνανιώτατα καὶ κάλλιστα γίνεται). τῆς μὲν γὰρ ἄλλων αὐτῶ καρπῶν ἕνεκεν, ἐκ αὖ ῥᾳδίως τὸ ἐμβληθὲν κλίμα τ οἰκημάτων, ἔτι τὸ καταβληθὲν πολύχουν ἀναδίδωσιν. ἄμπον δέ μοι δοκεῖ τὸ θερμὸν τ ἀέρων, C τὸ τῆς ὑδάτων δύγρον, τ μὲν ἐκφαλυμένων τὰ φυόμενα, καὶ ἀφαιρούντων, τ δ ἰκμάδος ῥιζώσης ἕκαστον ἰσχυρῶς, καὶ χορηγούσης πλὴν ἐν θέρει δύναμιν. ἔστι δὲ ὅσον ἔτος τὸ χωρίον, ὡς μηδένα ῥᾳδίως ἐκφεύγειν. τὸ δ ὕδωρ πρὸ ἀνατολῆς αὐτλεύμενον, ἔπειτα ἐξαθεμανθέν, γίνεται ψυχρότατον, καὶ τὴν ἐναντίαν πρὸς τὸ περιέχον φύσιν λαμβάνει χειμῶνος δ, ἀπαλλαγὴν χλιαίνεται, καὶ τοῖς ἐμβαίνουσι γίνεται) θερμότερον. ἔστι δ καὶ τὸ περιέχον ἔτος δύκρατον, ὡς λινουῦν ἀμφιέννυσθαι τοὺς ἐπιχωρίους, νιφομένης τ ἄλλης Ἰουδαίας. ἀπέχει δὲ Ἱεροσολύμων μὲν σταδίους ἑκατὸν ἑξήκοντα, τοῦ δ Ἰορδάνου ἑξήκοντα. καὶ τὸ μὲν μέχρι Ἱεροσολύμων αὐτῆς, ἔρημον καὶ πετρῶδες. τὸ δ μέχρι τ Ἰορδάνου, καὶ τ ἀσφαλτίτιδος, χθαμαλώτερον μέν, ἔρημον δὲ ὁμοίως καὶ ἄκαρπον. ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ Ἱερειχοῦντα διὰ μυρεῶνες ἄτιμοι ὄντες ἀποχρώντως διάδηλοι). ἄξιον δὲ ἀφηγήσασθαι, καὶ τὴν φύσιν τ ἀσφαλτίτιδος λίμνης, ἥτις ἔστι μὲ ὡς ἔφην πικρά, C ἄγονος, ὑπὸ δ κυφότητος, καὶ τὰ βαρύτατα τ εἰς αὐτὴν ῥιφέντων ἀναφέρει, κατασπῶσαι δ εἰς τὸν βυθὸν, οὐδὲ ὑποτυθήσασθαι ῥᾴδιον. ἀφικόμενος γοῦν καθ ἱστορίαν ἐπ αὐτὴν Οὐεσπασιανὸς ἐκέλευσε τινὰς τῶν νεῖν ἐπιστάμενων, δεδεμένας ὀπίσω τὰς χεῖρας ῥιφῆναι κατὰ τ βυθοῦ, καὶ συνέβη πάντας ὑπενεχθῆναι καθάπερ ὑπὸ πνεύματος ἄνω διαζομένους. ἔστι δ ὑπὲρ τούτω, καὶ ἡ τῆς χρόας μεταβολὴ θαυμάσιος. βλίζει δ ἑκάστης ἡμέρας τὴν ὑποφαίνειαν ἀλλάσσει), καὶ πρὸς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας αὐταυγῆ ποικίλως. τ μὲν οὖν ἀσφάλτου καὶ πολλὰ μέρη, βώλους μέλανας ἀναδίδωσιν. αἱ δ ὑπενήχουν) τότε χῆμα, καὶ τὸ μέγεθος, ταύροις ἀκεφάλοις ὑποπλήσιαι. προσλαύνοντες δ οἱ τ λίμνης ἐργάται, D καὶ ῥαιστόμβοι τῷ συνεχῶτος ἕλκυσιν εἰς τὰ σκάφη πληρώσαι δ, ὑποκόπτειν ῥᾴδιον, ἀλλὰ δι ὀτονίαν προσήρτη) τῷ μηρύματι τὸ σκάφος, ἕως ἂν ἐμπλυθῶ γυναικῶν ἄμματι, καὶ ἔρῳ, ἀφαλύσωσιν αὐτὴν, ὃς μόνος ἔπεκει. καὶ χρήσιμος δ ὁ μόνον εἰς ἁρμονίας νεῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄκεσιν σωμάτων, εἰς πολλὰ χρῆν τ φαρμάκων προσήμεται. ταύτης τ λίμνης, μῆκος μὲ ὀγδοήκοντα καὶ πεντακόσιοι στάδιοι, πλάτος δὲ μέχρι ζοάρων τ Ἀραβίας διατείνει), εὖρος δ ἑξήκοντα καὶ ἑκατόν. γειτνιᾷ δὲ ἡ Σοδομῖτις αὐτῇ, πάλαι μὲ δαίμων γῆ, καρπῶν τε ἕνεκα, καὶ τ κατὰ πόλεις εὐπορίας. πῦρ δὲ πεπλῆχθαι πᾶσα. φασὶ δὲ ὡς δι ἀσέβειαν οἰκητόρων κεραυνοῖς καταφλεγῆναι. ἔστι γοῦν ἔτι λείψανα τοῦ θείου πυρὸς, καὶ πέντε μὲν πόλεων ἰδίων σκιαί. ἔστι δ κἀν τοῖς καρποῖς ἀποβλέπειν ἀναλλοιωμένοις, οἱ χρόαν μὲν ἔχουσι τοῖς ἐδωδίμοις ὁμοίαν, ἁπτομένων δ χερσὶν, εἰς καπνὸν διαλύονται καὶ τέφραν. τὰ μὲν δὴ περὶ τὴν Σοδομῖτιν μυθευόμενα, τοιαύτην ἔχει πίστιν ἀπὸ τ ὄψεως.

Κεφάλαιον κη.

ΟΔὲ Οὐεσπασιανὸς, πανταχόθεν περιστέλλων τὰς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, ἔν τε τῇ Ἱερειχοῖ, καὶ ἐν Ἀδιδ-

δοις ἐγείρει στρατόπεδα, καὶ φρουρὰς ἀμφοτέρας ἐγκαθίστησιν ἔκ τε τ Ῥωμαϊκῆς καὶ συμμαχικῆς τάγματος.

πέμπει

πέμπει ἡ κὴ εἰς Γέρασα λέγιον ἄννιον, ἄνδρας μὲν ἐφ' ἵππων, καὶ συχνοὺς πεζούς. ὁ δὲ οὐδὲν ἐξέφυγε τῶν ἑλῶν τὴν πόλιν, ἀποκτείνει μὲν χιλίους τοὺς νέους, ὅσοι μὴ διαφυγεῖν ἔφθασαν. γλυκὺς δὲ ἡ ἁλωτὸς ἦν καὶ τοῖς κτήσεσι διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις ἐπέδωκεν. ἔπειτα τὰς οἰκίας ἐμπρήσας, δὴ τοὺς πέριξ κώμας ἐχώρει. φυγὴ δὲ ἦσαν τῶν δυνατῶν, καὶ φθορὰ τῶν ἀθενεστέρων. τὸ καταλειφθὲν δὲ πᾶν ἐπεπόθητο, καὶ διειλημμένος τῷ πολέμου, τήν τε ὀρεινὴν ὅλην, καὶ τὴν περιοικίδα πᾶσαν, οἱ ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις τὰς ὁδοὺς ἀφῄρηντο. τοὺς μὲν γὰρ αὐτομολεῖν προσαρμόσας οἱ ζηλωταὶ παρεφύλασσον. τοὺς δὲ ἔσω τὰ ῥωμαίων φρονοῦντας, εἶργεν ἡ στρατιά, παντοχόθεν τὴν πόλιν περίεχουσα.

Κεφάλαιον κθ.

Οὐεσπασιανὸς δὲ εἰς καισάρειαν ὑπερίδρυτο, καὶ καθασπαζομένῳ μὲν πάσης ἡ δυνάμεως, ἐπ' αὐτῷ τε ἱεροσολύμων ἐξελαίνειν, ἀγγέλλει δὲ νέρων αὐτοκρατορίας, ξισπάρδικα βασιλεύσας ἔτη καὶ ἡμέρας ὀκτὼ, δεῖ δὲ λέγειν οὐ ῥᾴδιον εἰς τὰ ἀρχεῖα ἐξύβρισε πᾶσι δύσας τὰ πρόσφατα τοῖς πονηροτάτοις, νυμφιδίῳ καὶ πηγαλλίνῳ, τοῖς γε ἀναξίοις τῆς ἐλευθερίας, καὶ ὡς ὑπὸ τούτων ὑποβεβλῆσθαι, κατελείφθη μὲν ὑπὸ τῶν φυλάκων ἀναπάντων, ὀλίγας δὲ συὶ τέρασι τῶν πιστῶν ἀπελθόντων, ἐν τοῖς προάστειοις ἑαυτὸν αἰκίλε. καὶ ὡς οἱ καταλύσαντες αὐτὸν, μετὰ πολὺν χρόνον δίκας ἔδοσαν. τόν τε κατὰ τὰ γαλατικὰ πόλεμον ὡς ἐτελεύτησε, καὶ πῶς γάλβας ὑποδεηθεὶς αὐτοκράτωρ εἰς ῥώμην ἐπανῆλθεν ἐπὶ τὰ ἰουδαϊκά. καὶ ὡς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν αἰτιαθεὶς ὑπὸ ταπεινοφροσύνης, ἐδολοφονήθη κατὰ μέσον τὸ ῥωμαίων ἀγορᾶς, ἀπεδείχθη τε αὐτοκράτωρ ὄθων, τήν τε Οὐίτου στρατιὰν ὑπὲρ τῆς Οὐιτελλίου στρατηγοὺς καὶ κατάλυσιν. ἐπὶ τοῖς κατὰ Οὐιτέλλιον ταράχοις, καὶ τὸ περὶ τὸ καπετώλιον συμβολὴν, ὅπως τε αὐτόνιος φῆλιξ καὶ μουκιανὸς, διαφθείραντες Οὐιτέλλιον, καὶ τὰ γερμανικὰ τάγματα, κατέσειλαν τὰ ἐμφύλιον πόλεμον. πάντα ταῦτα διέξιμεν μὲν ἀπ' ἀκριβὲς παρητησάμην, ἐπειδὴ δὲ ὅλην πᾶσιν ὀξὺ, καὶ πολλοῖς ἑλλήνων τε καὶ ῥωμαίων ἀναγέγραπται. σωφρονίας δὲ ἕνεκα τῆς φερομένου, καὶ τὸ μὴ διηρτῆσθαι τὰ ἰσορρέπειν, πεφαλαιωδῶς ἕκαστον ἐπεσημηνάμην. ὑεσπασιανὸς δίνιμ τὸ μὲν πρῶτον, ἀνεβάλλετο τὴν ἱεροσολύμων στρατείαν, καρδόνων φέρος τινα ῥίψῃ τὸ κρατεῖν μὴ νέρωνα. αὖθις δὲ γάλβαν ἀκούσας αὐτοκράτορα, πρὶν δίκης εἰλαί τι περὶ τὸ πολέμου κἀκεῖνον ἐπιχειρεῖ. πέμπει δὲ φερὸς αὐτὸν καὶ τὸν υἱὸν τῖτον, ἀσπασόμενον καὶ λιψόμενον τὰς περὶ ἰουδαίων ἐντολάς. τῆς αὐτῆς δὲ ἀρτίας ἅμα τίτῳ καὶ ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς φερὸς γάλβαν ἔπλει. καὶ δὴ ἀχαΐας, χειμῶνος γὰρ ὧδε, μακρᾶς ναυσὶ πλεύσαντα, φθάσει γάλβας ἀναρθείς, μιᾶς ἐπιβὰς, καὶ ἴσας ἡμέρας, ἐξ ὧν τῆς ἠμερινίας παρέλαβεν ὄθων, αὐτοκρατόρευσε τῆς φερομένου. ὁ μὲν δὴ ἀγρίππας εἰς τὴν ῥώμην ἀφικέσθαι δήλωσε, μηδὲν ὀρρωδήσας φερὸς τὴν μεταβολήν. τῖτος δὲ καὶ δαιμόνιον ὁρμὴν ὑπὸ τῆς ἐλλάδος εἰς τὴν συρίαν ἔπλει, καὶ καὶ τάχος εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται φερὸς τὸν πατέρα. καὶ οἱ μὲν μετέωροι περὶ τῶν ὅλων ὄντες, ὡς αἱ σαλευομένης τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας, ἐφρόντιζον τὴν δὴ ἰουδαίους στρατείαν, καὶ ὅλως τὸν περὶ τοὺς ἀλλοφύλους ὁρμὴν, ἄσμενον ἐνόμιζον.

Mittit autem Geraſam L. Annium equitatus et parte multíſque peditibus attributis. Qui primo aggreſſu ciuitate capta, mille iuuenum, qui ne fugerent præuenti erant, interficit: familias captiuas ducit, bona militibus prædari permittit. Incenſis deinde domibus, proximos petiit. Erat autem fuga potentium & interitus infirmorum: quódque occupatum fuiſſet, flammis dabatur: omnibúſque tam montanis locis quàm tota planicie bello oppreſſis, apud Hieroſolymam degentes exeundi copiam non habebant: cùm transfugere quidem cupientes à Zelotis aſſeruarentur, eos verò, qui etiam tunc à Romanis diſſidebant, vndique ciuitate vallata cohiberet exercitus. Veſpaſiano autem Cæſaream reuerſo, & cum omnibus copiis in ipſam Hieroſolymam proficiſci paranti nunciatur Nero peremptus, cùm per annos tredecim & octo dies imperaſſet. De quo referre, quemadmodum dehoneſtarit imperium, nequiſſimis hominibus Nymphidio, & Tigillino, & indigniſſimis libertorum permiſſa republica: quódque horum captus inſidiis, ab omnibus ſuis ſenatoribus deſtitutus, cum quatuor libertis fidelibus in ſuburbanum fugerit, ibíque ſemet occiderit, & quòd multo pòſt tempore, qui eum depoſuerant, pœnas dederint: bellúmque per Galliam quo pacto deſierit, & quòd Galba creatus Imperator, Romam redierit ab Hiſpania: & quemadmodum incuſatus à militibus, tanquam humilioris eſſet animi, in medio foro necatus ſit, & Otho declaratus ſit Imperator, militéſque ſuos contra Vitellij duxerit exercitum: necnon & Vitellij turbas, & circum capitolium pugnam: & quemadmodum Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanorum agmina bellúmque ciuile ſedauerint: hæc omnia recuſaui narrare, confidens quòd à multis Græcorum itémque Romanorum ea cuncta copioſè perſcripta ſunt. ordinis autem rerum continuandi gratia, ac ne interciſa pendeat hiſtoria, ſummatim ſingula deſignaui. Igitur Veſpaſianus primo quidem in Hieroſolymam expeditionem differebat, expectans quónam vergeret imperium poſt Neronem. deinde vbi Galbam imperare cognouit, nihil conari decreuerat, priuſquam ille quoque ad ſe de bello aliquid perſcriberet. Mittit autem ad eum Titum filium ſuum & ſalutatum ſimul, & vt de Iudæis mandata acciperet. Ob eaſdem cauſas & rex Agrippa nauigauit ad Galbam. Sed dum Achaiam, quòd hyems erat, longis nauibus præteruehuntur, interfici Galbam contigit, ſeptem menſibus poſt & totidem diebus. Deinde Otho ſuſcepit imperium, ac tres menſes rempub. gubernauit. Agrippa verò nihil mutatione deterritus, Romam pergere ſtatuit. Titus verò diuino quodam impulſu, ex Achaia ad Syriam nauigat, & maturè inde Cæſaream venit ad patrem. Suſpenſi autem de omnibus quaſi nutante Romano Imperio, Iudæorum militiam negligebant. patriæ quoque metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

CAP. VII. De Simone, Geraseno, nouæ conspirationis principe.

INterea tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat Simon Gioræ filius, patria Gerasenus, ætate iuuenis, sed calliditate posterior Ioanne, à quo iam pridem ciuitas possidebatur, viribus autem corporis audaciáque præstantior. ob quam ex Acrabatena quoque toparchia, cuius rector erat, pulsus ab Anano pontifice, ad latrones peruenerat, qui Massadam occuparant. Is autem primò quidem ita suspectus erat, vt eum ad inferius castellum cum mulieribus, quas secum adduxerat, transire permitterent, ipsi excelsius incolentes, rursus autem propter necessitudinem morum, fidelis esse videbatur. nam & ductor erat prædatum exeuntibus, & cum ipsis territorium Massadæ populabatur. nec tamen eos ad maiora exhortando metuebat. dominandi enim cupidus magnorúmque appetens, quia mortem Anani comperit, in montana loca discessit ac voce præconum seruis libertate promissa, itémque liberis præmio, cunctos qui vbique fuerunt nequissimos congregauit. Iámque validis conflatis copiis, montanos vicos diripiebat. Semper autem accedentibus pluribus sociis, audebat etiam in humiliora loca descendere, & ciuitatibus quoque iam terribilis erat: multósque potentium vis eius & prosperè gesta solicitabant. nec iam seruorum tantùm siue latronum exercitus erat, sed multorum etiam populariũ, tanquam regi parebat obsequium. Excursus autem agebatur in Acrabatenam toparchiam: & in maiorem vsque Idumæam. Vicum enim cui nomen est Nain, muro amplexus, ad tuitionem sui pro castello habebat. In valle autem quæ appellatur Pharan, multas quidem dilatauit spelucas: multas verò paratas inuenit, atque his conditorum prædæ receptaculis vtebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat, multæque cateruæ diuersabantur: neque dubitabatur, quòd in Hierosolymam copiis & apparatu præluderet. Vnde insidias veriti Zelotæ, ac præuenire eum qui contra se cresceret cupientes, plerique cum armis egrediuntur. His autem Simon occurrit, commissóque prælio multos occidit, & reliquos compellit in oppidum. Nondum autem viribus fretus, ab obsidione deterretur. Priùs autem Idumæam subiugare conatus est. Itaque cum xx. millibus armatorum ad fines eius properabat. Idumæorum autem principes maturè ex agris vigintiquinque ferè milibus pugnacium ciuium congregatis, pluribus autem qui sua seruarent domi relictis, propter sicariorum qui Massadæ versabantur incursus, Simonem in finibus præstolabantur. vbi conflictu habito, ac per totum diem tracto prælio neque victor, neque victus abscessit. Et ipse quidem in Nain vicum, Idumæi verò domum regressi sunt. Non multo autem pòst, Simon cum maioribus copiis eorum fines petebat: castrísque in quodam vico cui nomẽ est Thécue positis, ad custodes Herodij, quod non longè aberat, de sociis suis Eleazarum misit, vt castellũ traderent persuasurum; quem quidem sine mora suscepêre custodes,

Κεφάλαιον λ.

Ἐπαίρεται ἡ ἄλλος τοῖς ἱεροσολύμοις πόλεμος. ὑὸς μὲν γὰρ ἦν, σίμων τὴς γερασηνὸς τὸ ἦθος νεανίας, πανουργίᾳ μὲν ἡττόμενος ἰωάνου, θρασύτητος δὲ καὶ χειρὸς κρείττων. ἤδη δ' ἐκ τῆς πόλεως ἐκπεπτωκὼς ὑπὸ ἀνανίου τοῦ ἀρχιερέως φυγαδευθεὶς ἐξ ἧς εἶχε τοπαρχίας ἀκραβατινῆς πρὸς τοὺς κατειληφότας τὴν μασάδα λῃστὰς ὡρμήτο. τὸ μὲν οὖν πρῶτον μὲν αὐτοῖς δι' ὑποψίας, εἰς τὸ κατώτερον χωρίον φρούριον, ἐπέτρεψαν αὐτῷ παρελθεῖν ἅμα ταῖς γυναιξὶν, αἷς ἄγων ἦκεν, αὐτοὶ τὸ ὑψηλότερον οἰκοῦντες. αὐθις δὲ ἐκ συνηθείας ἰδόντες, καὶ ὅτι πιστὸς ἐδόκει, συμφρουρούμενον χωρὶς αὐτοῖς ἔχειν, καὶ συμπορεύεσθαι τὰ πρὸς τὴν μάσαδα, ἐ μὲν ὅτι τὰ μείζω ὠδημαλῶν ἐπτοεῖτο. οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἐθέλοντος τοῦ φρουρίου, καθάπερ φίλεῦ χωρὶς ἐδέξαντο μάχεσθαι ἐπιδεδίκεισαν. ὁ δὲ τυραννίων, ἐ μεγάλων ἐφιέμενος, ἐπειδὴ καὶ τὰ ἀνανίου τελευτὴν ἤκουσεν, εἰς τὴν ὀρεινὴν ἀφίσταται, καὶ θεοκηρύκας δούλους μὲν ἐλευθερίαν, γέρας δὲ ἐλευθέρεις, τοὺς πανταχόθεν πονηροὺς συνώμοσεν. ὡς δὲ ἐπ' αὐτοῦ καρπεῖσθαι τὸ σύνταγμα ἤδη, τοὺς αὐτὰ τὰ ὀρεινὰ κώμας κατέσχεν. ἀεὶ δὲ προσγινομένων πλειόνων, ἐθαῤῥεῖ καταβαίνειν εἰς τὰ χθαμαλώτερα. κἀπειδὴ πόλεσιν ἤδη φοβερὸς ἐπῆν, πολλοὶ πρὸς τὴν ἰσχὺν, καὶ τὴν δίεσιν τῶν προσταγμάτων ἐφθείροντο δυνατοὶ, καὶ οὐκ ἐπ' ἐλάττοσι μόνοις ἀδικήμασιν ὀργῆς, ἀλλὰ καὶ δημοσίων οὐκ ἀλίγων, ὡς πρὸς βασιλέα πειθαρχία. κατέσχε δὲ τὴν ἀκραβατινὴν τοπαρχίαν, καὶ τὰ μέχρι τῆς μεγάλης ἰδουμαίας. καὶ δὴ κώμην τινὰ καλουμένην ναὶν τεῖχος κατασκάσας, ὥσπερ φρούριον πρὸς ἀσφάλειαν ἐκρήπτο. καὶ δὴ φάραγγα προσαγορευομένην φάραγγα, πολλὰ μὲν αὐδρώνας σπήλαια, πολλὰ δ' ὑδρῶν ἕτοιμα, ταμιεῖα ἐκρῆπτο θησαυρῶν, καὶ σκευῆς ἐπιδοχεῖα. ἀεὶ δὲ τοῖς ἁρπαζομένοις εἰς αὐτὰ καρποὺς, οἵ τε πολλοὶ τῶν λόχων διῆσαν εἰς αὐτοὺς. ἦλος δὲ καὶ τὸ τοῦ σύνταγμα θεσμυμνάζων, καὶ τὰς ὁδοὺς κατὰ τῶν ἱεροσολύμων. ὅθεν οἱ ζηλωταὶ διίσασιν αὐτοῦ τὴν βουλὴν, καὶ θορυβεῖν βουλόμενοι τὸν κατ' αὐτῶν ξενόμενον, ἐξίασι μὲν τῶν ὅπλων οἱ πλείους. ὑπαντιάζει δὲ σίμων, καὶ διατασσόμενος, συχνοὺς μὲν αὐτῶν ἀναιρεῖ, συνελαύνει δὲ τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν πόλιν. ἔπειτα δὲ θαῤῥῶν τῇ δυνάμει, τὸ μὲν τοῖς τείχεσι θεσβαλεῖν ἀπεῖπε. χειρώσασθαι δὲ θέσπεσον τὴν ἰδουμαίαν ἐπεβάλλετο. καὶ δὴ διαμυρίους ἔχων ὁπλίτας, ἦλασεν ἐπὶ τοὺς ὅρους αὐτῆς. οἱ δὲ ἄρχοντες τῆς ἰδουμαίας καὶ τοῖχος ἀθροίσαντες ἐκ τῆς χώρας τὸ μαχιμώτατον, ὡς πεντακισχιλίους καὶ δισμυρίους, τοὺς δὲ λοιποὺς ἰδόντας φρουρεῖν τὰ σφέτερα, ὡς τοὺς τῆς τε μασάδος σικαρίους κατασταλησομένους, ἐδέχοντο τὸν σίμωνα πρὸς τοῖς ὅροις, ἔνθα συμβαλὼν αὐτοῖς, καὶ δι' ὅλης πολεμήσας ἡμέρας, ὅτε νενικηκὼς, ὅτε νενικημένος διεκρίθη. καὶ ὁ μὲν εἰς τὴν ναὶν, οἱ δὲ ἰδουμαῖοι διελύθησαν ἐπ' οἴκου. καὶ μετ' ὀλίγον, σίμων μείζονι δυνάμει πάλιν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ὥρμητο. στρατοπεδευσάμενος δέ κατά τινα κώμην, ἣ θεκουὲ καλεῖται, πρὸς τοὺς ἐν προαστείῳ φρουροὺς, ὅπερ ἦν πλησίον, ἐλεύ-

ζαρός τινα τῶν ἑταίρων ἔπεμψε, πείσοντα ὡς δώσων τὸ ἔρυμα. τοῦτον οἱ φύλακες ἑτοίμως ἐδέξαντο,

τὴν

τὴν αἰτίαν ἀγνοοῦντες δι' ἣν ἦκοι, φθῆναι βάμβυν ἢ τοῖς A
πολεμίοις παραδόσεως, ἰδίωκον ἀτασκέπτως τοῖς ξίφη, μέχρι φυ-
γῆς τόπον ἐν ἔχων, ἐρρίψεν ἑαυτὸν εἰς τὴν τοῦ τείχους ἐπικειμένην φάραγγα. καὶ ὁ μὲν αὐτίκα τελευτᾷ. τοῖς
δὲ Ἰδουμαίοις ἤδη καταῤῥωδοῦσι τὴν ἰσχὺν τοῦ σίμωνος,
ἔδοξε πρῶτον συμβαλεῖν κατασκέψασθαι τὴν στρατιὰν
τῶν πολεμίων. εἰς τοῦτο δὲ ὑπηρέτην ἑαυτὸν ἑτοίμως ἐ-
πιδίδωσιν Ἰάκωβος, εἷς τῶν ἡγεμόνων, προδοσίαν ἐνθυ-
μούμενος. ὁρμήσας γοῦν ἀπὸ τοῦ ὀλύρου, καὶ γὰρ ταύτην B
συνέθετο τὴν κώμην τότε τῶν Ἰδουμαίων τὸ στράτευμα, ἀφικνεῖται πρὸς σίμωνα, καὶ πρώτην αὐτοῦ
ἀποδοὺς πίστιν συντίθεται τὰ αὐτὰ παρίδια, λαβὼν ὅρκους,
ὡς ἀεὶ τίμιος ὢν διαπαντὸς σωτηρήσειν ἢ ὑπέσχετο, καὶ
πρὸς τοὺς ἄλλους Ἰδουμαίους. ἐφ' οἷς ἐσπουδεῖς φιλοφρόνως
ὑπὸ τοῦ σίμωνος, καὶ λαμπρᾶς ἐπαρθεὶς ὑποσχέσεσιν,
ἐπειδήπερ εἰς τοὺς σφετέρους ὑπέστρεψε, τὸ μὲν πρῶ-
τον πολλαπλασίονα τὴν στρατιὰν ἐψεύδετο τοῦ σίμωνος. ἔ-
πειτα δεξιούμενος τούς τε ἡγεμόνας, καὶ κατ' ὀλίγους πᾶν C
τὸ πλῆθος, ἐπῆγε ὡς τε δέξασθαι τὸν σίμωνα, καὶ πρα-
δώσειν δίχα μάχης αὐτοῦ τὴν τῶν ὅλων ἀρχήν. ἅμα δὲ
ταῦτα διαπραττόμενος, καὶ σίμωνα δι' ἀγγέλων ἐκά-
λει, σπεύδοντα ὑπισχνούμενος τοῖς Ἰδουμαίοις, ὃ δὴ παρέ-
σχεν. ὡς γὰρ ἐγγὺς ἤδη πλησίον ἡ στρατιὰ, πρῶτος ἀναπηδή-
σας ὅππον, μετὰ τῶν συνδιεφθαρμένων ἔφυγε. ποία
δ' ἐμπίπτει πανταχοῦ τοῦ πλήθους, καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν
λυθέντος ἐκ τῆς τάξεως, ἀνεχώρουν ἕκαστοι πρὸς τὰ ἴδια. D

Κεφαλ. λα.

Σίμων δὲ πρὸς δόξαν εἰς τὴν Ἰδουμαίαν εἰσήλασεν
ἀναμωτὶ, καὶ προσβαλὼν ἀδοκήτως, πρώτην αἱ-
ρεῖ τὴν πόλιν χεβρών, ἐν ᾗ πλείστης ἐκράτησε λείας, πάμ-
πολυν δὲ διήρπασε καρπόν. ὡς δ' φασὶν οἱ ἐπιχώριοι τῆς
χεβρών, οὐ μόνον τῆσδε πόλεως, ἀλλὰ καὶ ἐν αἰγύπτῳ
μέμφεως ἀρχαιοτέραν. διακόσια γὰρ αὐτῇ, καὶ ξιακόσια
ἔτη συμπεπλήρωται. μυθολογοῦσι δ' αὐτὴν καὶ οἰκητήριον ἀ-
βραάμου τοῦ ἰουδαίων προγόνου γεγονέναι, μετὰ τοῦ ἐκ τῆς E
μεσοποταμίας ἀπανάστασιν, τούς τε παῖδας αὐτοῦ καταβιβῶσαι εἰς αἴγυπτον ἐνθεν, ὧν καὶ τὰ μνημεῖα μέχρι τοῦ
νῦν ἐν τῇδε τῇ πολίχνῃ δείκνυται, πάνυ καλῆς μαρμάρου καὶ φιλοτίμως εἰργασμένα. δείκνυται δ' ἀπὸ σταδίων
ἓξ τοῦ ἄστεος τερέβινθος μεγίστη, καὶ φασὶ τὸ δένδρον ἀπὸ
τῆς κτίσεως μέχρι νῦν διαμένειν.

Κεφάλαιον λβ.

Ἐνθεν ὁ σίμων διὰ πάσης ἐχώρει τῆς ἰδουμαίας, οὐ
μόνον πόλεις καὶ κώμας πορθῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν
ἅπασαν λυμαινόμενος. δίχα γὰρ τῶν ὁπλιτῶν, τέσσαρες F
αὐτοῦ συνείποντο μυριάδες, ὡς μηδὲ τῶν ἀπιθανοτάτων
ἐξαρκέντων πρὸς τὸ πλῆθος. προσῆν δὲ τῇ χρείᾳ, ὠμότης τε αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὸ ἦθος ὀργή, δι' ἃ μᾶλλον
ἐξερημώθη συνέβαινε τὴν ἰδουμαίαν. καθάπερ δ' ὑπὸ
τῶν ἀκρίδων κατόπιν, ὕλην ὀζὴν ἰδεῖν ἐνειλουμένην
πᾶσαν, ἕτω τὸ κατ' νώτου τῆς σίμωνος στρατιᾶς ἔρημα
κατελείπετο. καὶ τὰ μὲν ἐμπιπράντες, τὰ δὲ κατασκά- G
πτοντες, πᾶν δ' τὸ πεφυκὸς αἶα τοῖς χώραν, ἢ συμπα-
τοῦντες ἀφάνιζον, ἢ νεμόμενοι, καὶ τοῖς ἐργοῖς, ὑπὸ
τῆς πορείας, σκληροτέραν ἐποίουν τῆς ἀνάγκης, κα-
θόλου τε εἰπεῖν, οὐδὲ σημεῖόν τι κατελείπετο τοῖς
πορθουμένοις τοῦ γεγονέναι. ταῦτα πάλιν τοὺς ζη-
λωτὰς ἐπήγειρε, καὶ φανερῶς μὲν αὐτοῖς παρατάξασθαι

causæ nescij cur venisset. mox autem de traditione prolocutum, strictis gladiis persequebantur: donec fugæ locum non reperiens, de muro in subiectam vallem se proiecit. & ille quidem hoc modo statim moritur. Idumæis autem vires Simonis formidantibus placuit, priusquam bello congrederentur explorare hostium copias. ad hoc autem se ministrum obtulit parato animo Iacobus, vnus è rectoribus, cogitans proditionem. Denique profectus ab Oluro (in hoc enim vico tunc Idumæorum collectus erat exercitus) ad Simonem venit: primúmque se patriam suam traditurum esse pacisci tur, accepta fide quòd semper ei carissimus foret. mox etiam de tota Idumæa operam pollicetur. Ob quas res humanissimè apud Simonem cœnatus, amplissimísque promissis animatus, vbi ad suos rediit, primò Simonis exercitum multiplici numero mentiebatur esse maiorem. deinde rectoribus etiam paulatímque multitudine vniuersa perterritis, vt Simonem reciperent, suadebat, eíque sine pugna rerum omnium permitterent principatum. simul autem hoc agens, & Simonem ipsum per nuncios euocabat, discecturum se pollicitus Idumæos, quod & præstitit. Nam cùm iam appropinquaret exercitus, equum primus inscendit, & cum sociis corruptionis effugit. pauor autem occupat vniuersam multitudinẽ, ac priusquam ad manus venirent, domum quisque suam soluti ordine recesserunt. Simon verò præter opinionem sine sanguine Idumæam introiuit: primúmque aggressus ex improuiso Chebron municipium capit, in quo maxima præda potitus est, multósque fructus diripuit. Chebron autem indigenæ ferunt non eius terræ modò ciuitatibus, verumetiam Ægypti Memphi antiquiorem. denique duo millia & trecenti eius connumerantur anni. hoc autem narrant Abraham quoque parenti Iudæorum fuisse domicilium, posteaquam Mesopotamiæ sedes reliquit: eiúsque posteros hinc ad Ægyptum esse profectos: quorum etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autem sexto ab oppido stadio arbor maxima terebinthus: eámque memorant ab initio mundi creati nunc vsque durare. Hinc totam Simon peruasit Idumæam, non modò vicos eius & ciuitates depopulando, sed excidendo etiam territoria. nam præter armatos XL. eum millia sequebantur, vt his ne victui quidem necessaria satis essent. Ad has autem necessitates accedebat eius crudelitas & insuper iracundia, quo magis vastari contigit Idumæam. Et quemadmodum post locustas sylua cerni solet frondibus spoliata, sic etiam quà Simonis transisset exercitus, à tergo solitudinem relinquebat: & alia quidem comburendo, alia diruendo, & quicquid in ciuitate vel in agris natum esset conterendo calcibus, aut depascendo delebant: pérque terram cultam iter agendo, faciebant eam sterili duriorem, prorsus vt ne signum quidem vastatis relinqueretur, quòd aliquando fuissent. Hæc omnia rursus Zelotas incitauerunt, & aperto quidem bello confligere

pertimuêre: insidiis verò per itinera collocatis, vxorem Simonis rapiunt, eorúmque præterea quos habebat in obsequio plurimos. deinde tanquam Simonem ipsum cepissent, in ciuitatem exultantes redeunt. continuò namque sperabant, armis eum depositis, pro vxore sibi supplicaturum: Illum autem non misericordia, sed ira coniugis raptæ peruaserat. cúmque ad muros Hierosolymorum veniisset, vt fera saucia quæ percussores prendere nequisset, ita in quos reperisset, effundebat insaniam. denique olerum sarmentorúmque causa progressos è porta, imberbes pariter ac seniores correptos verberabat ad necem: vt animi indignatione id solùm abesse videretur, quòd non etiam vescerentur corporibus mortuorum. multos autem abscissis manibus dimittebat in ciuitatem, vnà perterrefaciens inimicos, & populum reuocare cupiens à nocentibus. Hisque mandabat vt dicerent, iurare Simonem per Deum qui cuncta regeret, quòd nisi citò sibi redderent coniugem suam, muro perrupto omnibus qui in ciuitate essent similiter vteretur, neque cuiquam ætati parceret, aut ab innocentibus discerneret noxios, donec his eius mãdatis, non modò populus, sed etiam Zelotæ metu perculsi, remisissent ei mulierem. atque ita delinitus, paulisper ab assidua cæde requieuit.

A κατίδοσαν, σφολοχίσαντες ἢ ἐπ' παρόδοις ἁρπάζουσι τ' σίμωνος τ' γυναῖκα, καὶ τ' πρὸ αὐτῆ θεραπείας συχνὰς. ἔπειτα ὡς αὐτὸν ἠχμαλωτισμένοι τὸν σίμωνα, εἰσιόντες εἰς τ' πόλιν ὑπέστρεψαν, & ὅσον οὐδέπω προσεδόκων καταθέμενον τὰ ὅπλα, πρὸ τ' γυναικὸς ἱκετεύσειν. τ' ἢ ὠμὸς ἔλεος εἰσεισιν, ἀλλ' ὀργὴ πρὸ τ' ἁρπασμένης, καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τῆ' ἱεροσολύμων ἐλθὼν, καθάπερ τὰ ἕλωβέντα τ' θηρίων, ἐπέδη τὰς ῥώσεις & κατέλαβεν, ἐφ' ᾗς εὗρε τ' θυμὸν ἤφιει. ὅσοι γὰρ λαχανείας ἕνεκεν ἢ φρυγανισμῶ προελήλυθεσαν ἔξω πυλῶν, ἀόπλους καὶ γέροντας συλλαμβάνων ἠκίζετο, καὶ διέφθειρε δι' ὑπερβολὴν ἀγανακτήσεως, μονονυχὶ καὶ νεκρῶν γευόμενος τ' σωμάτων. πολλοὺς ἢ καὶ χεροκοπήσας, εἰσέπεμπε καταπλήξασθαι τὰς ἐν θρονοις ἅμα, & δείσασι σᾶσαι τ' δῆμον ὑπὲρ ἑαυτῶν πρὸς τοὺς αἰτίους. ἐπέταττο ἢ αὐτοῖς λέγειν, ὅτι σίμων θεὸν ὄμνυσι τ' πάντων ἔφορον, εἰ μὴ θᾶττον ἀποδώσουσιν αὐτῷ τ' γυναῖκα, ῥήξας τὸ τεῖχος, τοιαῦτα δρασθήσεται πάντας τοὺς κατὰ τὴν πόλιν, μηδεμίας φεισαμένου ἡλικίας, μηδὲ διὰ τ' ἀναιτίων δρακεῖνας τὰς αἰτίας. τότοις ἐ μόνον ὁ δῆμος, ἀλλὰ & οἱ ζηλωταὶ καταπλαγέντες ἀποπέμπουσιν αὐτῷ τὴν γυναῖκα. & τότε μὲν ἐμειλιχθεὶς ὀλίγον, ἀνεπαύσατο τῆ συνεχοῦς φόνου.

B

C

Κεφάλαιον λγ.

Cap. VIII. De Galba, Othone, Vitellio & Vespasiano.

NOn solùm autem per Iudæam erat seditio beliúmque ciuile, verumetiam per Italiam. In medio namque Romanorum foro Galba peremptus, creatus Otho Imperator cum Vitellio imperium affectante pugnabat: quem Germanicæ tunc legiones elegerant. Habito autem apud Bebriacum Galliæ Cisalpinæ prælio cum Valente & Cecinna Vitellij ducibus, primo die Otho superauit, altero Vitelliani: multísque trucidatis, & aduersæ partis audita victoria, Otho apud Brixellum semet occidit, postquam biduum trésque menses imperium tenuit. Accesserunt autem Vitellij ducibus Othonis milites, & ipse iam Vitellius Romam cum exercitu veniebat: dum interea Vespasianus quinto die Iunij mensis Cæsarea profectus, eas quas nondum subegerat Iudææ partes petiuit: & in montana regione, quò primùm ascendit, toparchias duas Gophniticam & Acrabatenam subegit: deinde post has Bethel & Ephrem municipia: ibíque præsidiis collocatis, vsque Hierosolymam equitabat. multos verò tunc deprehensos necabat, multósque capiebat. Ducum autem vnus Cerealis cum equitum parte ac peditum, superiorem quæ dicitur vastabat Idumæam, & Caphetram quidem castellum ex itinere captum incendit, alterum verò quod Çapharin dicitur, admoto milite oppugnabat, muro satis valido cinctum. diutiùs autem ibi se moraturum speranti, oppidani subitò portas aperuêre, & supplices ei se tradidêre. Quibus subiugatis, Cerealis in Chebron alteram ciuitatem antiquissimam tendit, sitam (vt dixi) in montanis locis, haud procul ab Hierosolymis. Vi autem irrumpens in eam, reliquam multitudinem, quam ibi offendit, cum puberibus interemit: oppidum verò ipsum exurit. Omnibúsque iam captis,

D

E

F

G

ΟΤ μόνον ἢ κατὰ τὴν ἰουδαίαν ς άσις ἦν καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, ἀλλὰ καὶ ὅτι τ' ἰταλίας. αἴρηται γὰρ κατὰ μέσην τ' ῥωμαίων ἀγορὰν γάλβας, ἀποδεδειγμένος ἢ αὐτοκράτωρ ὄθων, ἐπολέμει ϋιτελλίῳ βασιλεύοντι. τοῦτον γὰρ ἥρητο τὰ κατὰ γερμανίαν τάγματα, & γνωμένης συμβολῆς κατ' φρηγιδικὸν τ' γαλατίας πρός τε ἀλέντια καὶ καικίνναν τοὺς ϋιτελλίου στρατηγοὺς, τῇ πρώτῃ μὲ ἡμέρᾳ πρὸ μὲν ὄθων, τῇ δευτέρᾳ ἢ τ' ϋιτελλίου στρατιωτικὸν, & πολλὰ φόνου γνομένου, διεχείσατο μὲν ὄθων ἑαυτὸν ὀ βεβιξέλλω τ' ἥτταν πυθόμενος, ἡμέρας δύο καὶ ξεῖς μείνας κρατήσας τ' πραγμάτων. προεσχώρησε ἢ τοῖς ϋιτελλίου στρατηγοῖς ἡ στρατιὰ καὶ κατέβαινεν αὐτὸς εἰς τ' ῥώμην μετ' δυνάμεως. ὀ ἢ τούτῳ καὶ ὑπατεύσαντος ἀναστὰς ὀκτ' καισαρείας πέμπτῃ δύσει μηνὸς, ὥρμησεν ὅπως τὰ μηδέπω κατεστραμμένα τῆ' ἰουδαίας χωρία. ἀναβὰς ἢ εἰς τὴν ὀρεινὴν, αἱρεῖ δύο τοπαρχίας, τήν τε γοφνιτικὴν καὶ τὴν ἀκραβατηνὴν καλουμένην, μεθ' ἃς βηθηλᾶ τε & ἐφραὶμ πολίχνια, οἷς φρουροὺς ἐγκατεστήσατο, μέχρις ἱεροσολύμων ἱππάζετο. φθορὰ ἢ ἦν πολλῶν καταλαμβανομένων, καὶ πολλοὺς ἠχμαλώτιζετο. κερεάλιος ἢ αὐτῷ τῆ' ἡγεμόνων μοῖραν ἱππέων καὶ πεζῶν ἀναλαβὼν, τὴν ἄνω καλουμένην ἰδουμαίαν ἐπόρθει, καὶ καφεθραμὶν φιλοπολίχνιον ἐξ ἐφόδου λαβὼν ἐμπίπρησιν. ἑτέραν ἢ καλουμένην καφαραβὶν προσβαλὼν ἐπολιόρκει. πάνυ ἢ ἰσχυρὸν τὸ τεῖχος. & ξύλου προσδοκῶντι πλείω χρόνον, ἀφνιδίως ἀνοίγουσιν οἱ ἔνδον τὰς πύλας, καὶ μεθ' ἱκετηρίων προσελθόντες αὐτοῖς παρέδοσαν. κερεάλιος δὲ τούτοις φρασησάμενος, ὅτι χεβρὼν ἑτέρας πόλεως ἀρχαιοτάτης ἐχώρει. κεῖται ἢ ὡς ἕξηκα αὕτη κατὰ τὴν ὀρεινὴν, ὑ πόρρω ἱεροσολύμων. βιασάμενος ἢ τὰς εἰσόδους, τὸ μὲν ἐγκαταληφθὲν πλῆθος, ἡδονὴν αἱρεῖ. πᾶν ἢ ἄξυ καταπίμπρησι. καὶ πάντων ἤδη κεχειρωμένων,

πλὴν

πλὴν ἡρωδίου καὶ μασάδας, καὶ μαχαιρῶντος (ταῦτα A ἦν ὑπὸ τῷ λῃστῶν κατειλημμένα) σκοπὸς ἤδη τῶν ἱεροσόλυμα προὔκειτο ῥωμαίοις.

Κεφάλαιον λδ.

Ο δὲ σίμων ὡς ἐρρύσατο τῶν ἑαυτοῦ τὴν γυναῖκα, πάλιν ὅπῃ τὰ λείψανα τῶν ἰδουμαίων ὑπέστρεψε, καὶ περιελαύνων πανταχόθεν τὸ ἔθνος, εἰς ἱεροσόλυμα πολλοὺς φεύγειν συνηνάγκασεν. εἵπετο δὲ καὶ αὐτὸς ὅπῃ τὴν πόλιν, καὶ κυκλωσάμενος αὖθις τὸ τεῖχος, ὁπόταν λάβοι τῶν περιόντων κατὰ τὴν χώραν ἐργατῶν διέφθειρεν. ἔξω δὲ τῆς δήμου σίμων μὲν ἔξωθεν, ῥωμαίων B φοβερώτερος, οἱ ζηλωταὶ δὲ ἔνδον ἑκατέρων χαλεπώτεροι. καὶ τούτοις ὁπόσοι κακῶν καὶ τόλμη τὸ συνταγμα τῶν γαλιλαίων διέφθειρε. τὸν τε δὴ ἰωάννην παρῆγον εἰς ἰσχὺν ἔτι, καὶ κεῖνος αὐτοῖς ἐξ ἧς περιεποιήσατο δυνατείας ἠμείβετο, πάντα ὁπόσ' ἐπῃξέπτων ὁρᾶν, ὧν ἕκαστος ἐπεθύμει. πόθοι δὲ ἦσαν ἁρπαγῆς ἀπλήρωτοι, καὶ τῶν πλουσίων οἴκων ἔρευνα, φόνος τε αἱρετὸν, καὶ γυναικῶν ὕβρεις C ἐπαίζοντο, μεθ' αἵματος δὲ τὰ συληθέντα κατέπινον, καὶ μὴ ἀδείας ἐνευθηλυπάθουν τῷ κόρῳ, κόμας σμυρνιζόμενοι, καὶ γυναικείας ἐσθῆτας ἀναλαμβάνοντες, καταντλούμενοι δὲ μύρεσι, καὶ πρὸς ἀνωρείαν ὑπογραφόντες ὀφθαλμούς. οὐ μόνον δὲ κόσμον ἀλλὰ καὶ πάθη γυναικῶν ἐμιμοῦντο, καὶ δι' ὑπερβολὴν ἀσελγείας, ἀθεμίτοις ἡδοναῖς ἐπενόησαν. ἐφλυαροῦντο δὲ ὡς πορνείῳ τῇ D πόλει, καὶ πᾶσαν ἀκαθαρσίοις ἐμίαναν ἔργοις. γυναικιζόμενοι δὲ ταῖς ὄψεις, ἐφόνων τὰ δεξιᾶς. θρυπτόμενοι δὲ τοῖς βαδίσμασιν, ὁπότε δεξαίμην, ἐγίνοντο πολεμικοί, τότε ξίφη προφέροντες ὑπὸ τῶν προβεβλημένων χλανιδίων, τὰ πρόσυχα διήλαυνον. τοὺς ὑποδιδράσκοντας δὲ ἰωάννου, σίμων φονικώτερος ἐδέχετο, καὶ διαφυγών τις τὸν ἐντὸς τείχους τύραννον, ὑπὸ τοῦ περὶ τοὺς διεφθείρετο. πᾶσα δὲ φυγῆς ὁδὸς τοῖς αὐτομο- E λεῖν πρὸς ῥωμαίους βουλομένοις ἀπεκόπτετο. διαφασιάζει δὲ πρὸς τὰ ἰωάννου ἡ δύναμις, καὶ πᾶν ὅσον ἦν ἰδουμαῖον ἐν αὐτῇ, χωρισθὲν ἐπιχειρεῖ τῇ τυραννίδι, φθόνῳ τε τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ μίσει τοῦ ὠμότητος. συμβαλόντες δὲ ἀμαρτῇσι τε πολλοὺς τῶν ζηλωτῶν, καὶ συνελαύνουσι τοὺς λοιποὺς εἰς τὸ βασιλικὸν αὐλὴν καταστάδιαν ἀπὸ γραπτῆς. συγγενὴς δὲ ἦν αὕτη τῷ ἀδιαβηνῶν βασιλέως ἰζάτῃ. συνεισπίπτουσι δὲ οἱ ἰδουμαῖοι, F καὶ κεῖθεν εἰς τὸ ἱερὸν ἐξώσαντες τοὺς ζηλωτὰς, ἐφ' ἁρπαγὴν ἐτράποντο τῶν ἰωάννου χρημάτων. καὶ δὴ τὰ μὲν ἀποκρυφθέντα αὐλῇ, αὐτός τε ἦν, καὶ κεῖ τὰ λάφυρα τοῦ τυραννίδος κατέθετο. οἱ δὲ τούτῳ τὸ κατὰ τὴν πόλιν ἐσκεδασμένον πλῆθος τῶν ζηλωτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν, πρὸς τοὺς ἀκροφυλακοῦντας ἠθροίσθη, καὶ κατάγειν αὐτοὺς παρεσκευάζετο ἰωάννης, ὅπῃ τε τὸν δῆμον, καὶ τοὺς ἰδουμαίους. τοῖς δὲ οὐκ ἔτι τὴν ἔφοδον αὐτῶν καταδείσασι παρέστη μαχιμωτέροις εἶναι, ὡς τὴν διάνοιαν, μὴ νύκτωρ ὑπὸ τῶν ἱερῶν παρεισδύντες, αὐτούς τε διαφθείρωσι, καὶ τὸ ἄστυ G καταπρήσωσι. συνελθόντες οὖν μετὰ τῶν ἀρχιερέων, ἐβουλεύοντο τίνα χρὴ τρόπον φυλάξασθαι τὴν ὑπόθεσιν. θεὸς δὲ ἄρα τὰς γνώμας αὐτῶν εἰς κακὸν ἔτρεψε, καὶ χαλεπώτερον ἀπωλείας, ἐπενόησαν τὸ πρὸς σωτηρίαν φάρμακον. ἵνα γοῦν καταλύσωσιν ἰωάννην, ἐκεῖνον δέχεσθαι σίμωνα, καὶ μετ' ἑκατοντάδων δεύτερον εἰσαγαγεῖν ἑαυτοῖς τύραννον. ἐπεραίνετο δὲ ἡ βουλὴ,

præter castella Herodium & Massadam & Machærunta, quæ à latronibus tenebantur, sola iam Hierosolyma Romanis ante oculos erat, quæ expugnanda restabat.

CAP. IX. De Simonis gestis cótra Zelotas.

SImon autem vbi vxorem suam à Zelotis recepit, ad reliquias Idumææ tendit persequendas: & vndique circumacta natione, Hierosolymam compulit plerosque fugere, cùm ipse quoque ad eam sequeretur. Deinde muro eius obsesso, si quem operariorum ex agris adeuntem multitudinem cepisset, interficiebat. Erátque populo foris Simon Romanis terribilior: intus Zelotæ vtrisque sæuiores: quos etiam Galilæi nouis inuentis & audacia factionum corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ipsi prouexerant: & Ioannes eis pro potentia quam sibi comparauerat, vicem referens, omnia quæ desiderarent vt facerent permittebat. Insatiabilis autem rapinarum cupiditas, domorúmque locupletum perscrutatio. Cædes autem virorum & fœminarum iniuriæ, pro ludo habebantur, prædámque cum sanguine deuorantes sine aliquo metu, post satietatem muliebri libidine calescebant: comptíque crines, ac fœminarum veste induti, lotíque vnguentis, & vt forma placeret, oculos illiti, non solùm ornatum, sed impudentiam quoque mulierum imitabantur: & obscœnitate nimia nefarios coitus exigentes, vt in lupanari versabantur, ciuitatémque totam impuris facinoribus profanabant. Effœminantes autem vultum, dextras ad cædem promptas habebant: delicatóque incessu eneruati, subita incursione bellatores fiebant: & de paludamentis versicoloribus eductis gladiis, casu obuios transuerberabant. Eos autem qui Ioannem fugissent, excipiebat sæuior in cædibus Simon: quíque intestinum euasisset tyrannum, ab eo qui propè erat occidebatur. Omnis autem fugæ via transire cupientibus ad Romanos, abscissa erat. Inter Ioannis autem copias quantum erat Idumæorum dissidebant: separatíque ab aliis, aduersùm tyrannum tam liuore potentiæ quàm crudelitatis eius odio armantur. deinde pugna congressi, multos Zelotarum perimunt, cæterósque in aulam regiam compellunt, quam Grapte ædificauerat. hæc autem fuerat cognata Izatæ regis Adiabenorum. Vnà verò irruperе Idumæi, atque inde Zelotis in fanum pulsis, Ioannis pecunias prædabantur. in aula enim supradicta & ipse degebat, & tyrannidis spolia deposuerat. Inter hæc autem Zelotarum qui per ciuitatem disperſi erant, ad illos qui in templum fugerant aggregati sunt: eósque Ioannes aduersus populum & Idumæos educere cogitabat. Istis autem non tam impetus eorum metuendus erat, cùm pugna plus possent, quàm confidentia, ne de templo nocte subreperent, séque pariter occiderent, atque oppidum concremarent. Itaq; collecti cum pontificibus deliberabant, quónam pacto impetum præcauerent. Sed profectò Deus sententias eorum in deterius vertit, & interitu acerbius excogitabant salutis remedium. nam vt Ioannem deiicerent, Simonem recipere statuerunt, & cum precibus alterum sibi tyrannum imponere. Itaque decreto obtemperatur,

missóque Matthia pontifice, rogant Simonem, vt ad se introiret, quem sæpe timuerant. cum his autem precatores erant, etiam qui Zelotas Hierosolymis fugerant, domus quisque suæ desiderio & fortunarum. Ille autem nimis superbè se dominum fore pollicitus, veluti ciuitatem liberaturus ingreditur, cum salutis eum latorem ac defensorem sui populi clamor designaret. vbi verò cum suis copiis introiit, mox de propria potentia deliberabat: nec minus eos à quibus rogatus erat, quàm eos contra quos fuerat aduocatus, inimicos putabat. Ioannes autem cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amissis etiam, quæ in ciuitate habebat (nam statim res eorum Simon cum sociis diripuerat) salutem iam desperabat. Templum tamen adiuuante populo Simon aggreditur. Illi autem in porticibus, pérque propugnacula stantes impetum propulsabant: multique ex Simonis parte oppetebant, multi saucij referebantur, quoniam Zelotæ ad dexteram superiores erant, eóque ictus impenetrabiles habebant. Et quamuis loco plus possent, turres tamen quatuor maximas fabricauerant, vt ex alto videlicet missilia torquerent, vnam ad Orientalem angulum, ad Septentrionalem alteram, super xystum tertiam, in angulo alio contra ciuitatem inferiorem. Quarta verò turris supra verticem Pastophoriorum condita erat: vbi moris est vnum de sacerdotibus astantem post Meridiem, quòd septimus quisque dies inciperet, tuba significare: tursúsque vesperi, quòd desineret, nunc ferias populo, nunc vt opus faciat, denunciantem. Per turres autem dispositas habebat balistas saxorúmque tormenta, & sagittarios, & fundarum scientes. Itaque tunc Simon pigriùs ad impetus mouebatur, cùm suorum plerique mollescerent: amplioribus tamen copiis fretus, propiùs accedebat. machinarum enim missilia delata longiùs, multos pugnantium perimebant.

A

B

C

D

E

CAP. X. De Vespasiano in Imperatorem electo.

PEr idem tempus Romanos quoque sæuiora mala circumueniunt, aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu, aliam præterea ingentem multitudinem secum trahens. Et cùm eum destinata militi spacia non caperent, totam vrbem pro castris habebat, omnémque domum repleuit armatis. illi autem conspectis Romanorum diuitiis oculis insuetis, & auri argentíque stupore perfusi, vix cupidinem continebant, adeò vt in rapinas se conuerterent, & eos qui obstare conarentur occiderent. Et in Italia quidem ita res erant. Vespasianus autem postquam Hierosolymis proxima depopulatus, Cæsaream reuertebatur, audiit Romanorum tumultus, & Vitellium principem. Hoc autem, licèt ipse imperium pati, sicut bene imperare nosset, ad indignationem perductus est: dominúmque dedignatur eum, qui veluti desertum inuasisset imperium. Dolore autem saucius cruciatum ferre non poterat, neque aliis vacare bellis, cùm patria vastaretur. Verumtamen quantum ira impellebatur ad vlciscendum, tantũ longinquitatis cogitatio reprimebat: multa enim for-

F

G

ἐπὶ τὴν ἀρχιερέα ματθίαν πέμψαντες, ἐδέοντο σίμωνα εἰσελθεῖν, ὃν πολλὰ ἔδεισαν. συμπαρεκάλουν δὲ οἱ ἐκ τῆς ἱεροσολύμων, τοὺς ζηλωτὰς φεύγοντες, πόθῳ τῆς οἰκίων καὶ τῶν κτημάτων. ὁ δὲ αὐτοῖς ὑπερηφάνως καταδύσας τὸ δεσπόζειν, εἰσέρχεται μὲν ὡς ἀπαλλάξων τῆς ζηλωτῆς τὴν πόλιν, σωτὴρ ὑπὸ τοῦ δήμου, καὶ κηδεμὼν δυφημούμενος. παρελθὼν δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως, ἐσκόπει τὰ περὶ τῆς ἑαυτοῦ δυναστείας, καὶ τοὺς καλέσαντας οὐκ ἧττον ἐχθροὺς ἐνόμιζεν, ἢ καθ' ὧν ἐκέκλητο. σίμων μὲν ἕτως ἐναυτῷ ξίτῳ ξανθικῷ μέλλει, ἱεροσολύμων ἐγκρατὴς ἐγένετο. ἰωάννης δὲ καὶ τὸ τῆς ζηλωτῆς πλῆθος εἰργόμενον τῆς ὁδῶν τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὰ τῆς πόλεως ἀπολωλεκότες, ὠδυ-χρῆμα δὲ τὰ ἐκείνων οἱ περὶ τὸ σίμωνα διήρπασαν, ἐν ἀπόρῳ τὴν σωτηρίαν εἶχον. προσέβαλλε δὲ τῷ ἱερῷ σίμων, τῷ δήμῳ βοηθοῦντος. καὶ κεῖνοι κατὰ αὐτὸς δὴ τῆς στοᾶς, καὶ τῆς ἐπάλξεων, ἠμύνοντο τὰς προσβολάς. συχνοὶ δὲ ἔπιπτον τῆς περὶ σίμωνα, καὶ πολλοὶ θαυμασίαν κατεφέροντο. ῥᾳδίους δὲ οὐχ ὑπεδέχετο τὰς βολὰς οἱ ζηλωταὶ, καὶ ἐκ ἀσφόλους ἐποιοῦντο. πλεονεκτοῦντες δὲ τῷ τόπῳ, καὶ πύργοις ἐπὶ προκατεσκεύασαν τέσσαρας μεγίστους, ὡς ἀφ' ὑψηλοτέρων ποιοῖντο τὰς ἀφέσεις. τὸ μὲν καθ' ἑαυτὸ ἀνατολὴν, καὶ βόρειον γωνίαν, τὸ δὲ τῆς ξυστοῦ καθύπερθεν, τὸ δὲ τρίτον, κατὰ γωνίαν ἄλλην ἀπικρὺ τῆς κάτω πόλεως, ὁ δὲ λοιπὸς, ὑπὲρ τὴν κορυφὴν κατεσκεύασο τῆς παστοφορείων, ἔνθα τῆς ἱερέων εἷς ἐξ ἕθους ἑκάμνος ἑκάστην ἑβδομάδα εἱστήκει, σημαντὴρ σάλπιγγι δῆλος, καὶ τελεθεῖσαν αὖθις τὴν ἑσπέραν, ὅτε μὲν ἀνίησι τῆς λαοῦ καταγέλων, ὅτε δὲ ἔργων ἔχεσθαι. διέκρινον δὲ ὅπη τὸ πύργων, ὀξυβελεῖς τε καὶ λιθοβόλοις μηχανὰς, τοῖς τε τοξότας, καὶ σφενδονήτας. ἔνθα δὴ τὰς μὲν προσβολὰς, ὀκνηροτέρας ἐποιεῖτο ὁ σίμων, μαλακιζομένων αὐτῷ τῆς πλειόνων, αὐτεῖχε δὲ ὅμως τὴν οἰκείαν δυνάμεως. τὰ δὲ ὑπὸ τῆς ὀργάνων βέλη πορρωτέρω φερόμενα, τοῖς πολλοῖς τῆς μαχομένων ἀνῄρει.

Κεφάλαιον λε.

ΚΑτὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν, τὴν ἔσχε καὶ τὴν ῥώμην πάθη χαλεπά. παρῆν μὲν γὰρ ὑπὸ γερμανίας οὐιτέλλιος, ἅμα τῷ στρατιωτικῷ, πολὺ πλῆθος ὑπεισερύμενος ἕτερον. μὴ χωρούμενος δὲ τοῖς ὑποδεδεγμένοις εἰς τοὺς στρατιώτας τὴν βολοῖς, ὅλην ἐποιήσατο τὴν ῥώμην στρατόπεδον, καὶ πᾶσαν οἰκίαν ὁπλιτῶν ἐπλήρωσεν. οἱ δὲ ἀήθεσιν ὀφθαλμοῖς τὰ ῥωμαίων πλοῦτον θεασάμενοι, καὶ προσλαμφθέντες πόθῳ αὐτῶν τε καὶ χρυσοῦ, τοῖς δὴ θυμοῖς μόλις κατεῖχον, ὥς τε μὴ ἐφ' ἁρπαγὰς ἐρέπεσθαί τε, καὶ τοῖς ἐμποδὼν γινομένους αἴρειν. τὰ μὲν κατὰ τὴν ἰταλίαν, ἐν τούτοις ἦν.

Κεφαλ. λς.

ΟΥεσπασιανὸς δὲ ὡς τὰ πλησίον ἱεροσολύμων καταστρεφάμενος ὑπέστρεψεν εἰς καισάρειαν, ἀκούει τὰς κατὰ τὴν ῥώμην ταραχὰς, καὶ οὐϊτέλλιον αὐτοκράτορα. τοῦτο οὖν αὐτὸν καίπερ ἀρχέδαμ καθάπερ ἄρχειν καλῶς ὑπεισάμενον, εἰς ἀγανάκτησιν προήγαγε, καὶ τὸν ὡς ἐρήμου καταμανέντα τῆς ἡγεμονίας, ἀνδρεῖα διαπότειν. προσαλγήσας δὲ τῷ πάθει, καρτερεῖν τὴν βάσανον οὐκ οἷός τε ἦν, καὶ τῆς πατρίδος πορθουμένης, ἑτέρους προσευχολεῖν πολέμους. ἀλλ' ὅσον ὁ θυμὸς ἤωρεγεν ὑπὲρ τὴν ἄμυναν, τοσοῦτον εἶργεν ἡ ἔννοια τοῦ δέους. πολλὰ γὰρ φοβούμενος παρουρ-

παυεργήσασαν τ τύχλω, πρὶν αὐτὸν εἰς τ ἰταλίαν πε- A
ραιωθῆναι, καὶ ταῦτα χειμῶνος ὥρᾳ πλέοντα, σφαδάζε-
σαν ἤδη κατεῖχε τ ὀργήν. συνιόντες ὁ οἵτε ἡγεμόνες, καὶ
οἱ στρατιῶται κατ' ἐταιρείαν, φανερῶς ἤδη μεταβολὴν
ἐβουλεύοντο, & ἀγανακτοῦντες, ἐβόων, οἱ μὲν ὅτι τ ῥώ-
μης στρατιώτας ξυφῶντες, & μηδὲ ἀκμὴν πολέμου φή-
μην ὑπομένοντες, ἀλαζονεύονται οἷς βέλοι ὁ τ ἡγε-
μονίαν, καὶ πρὸς ἐλπίδα λημμάτων ὑποδεχνύουσιν αὐ-
τοκράτορας. αὐτοὶ ὁ ἀφ' ὅσων καὶ χωρικότες πόνων, B
καὶ γηρῶντες ὑπὸ τοῖς κράνεσιν, ἑτέροις χαρίζον ὁ τιμὴ
ἀξιοῦσιν, & ταῦτα τὸν ἀξιώτερον ἀρχειν παρ' αὐτοῖς ἔ-
χοντες. τίνα δικαιότερον ποτὲ τ εἰς αὐτοὺς εὐνοίας
ἀποδώσειν ἀμοιβὴν, εἰ τ τινῶ κατανεύοιντο. τοσούτῳ ὁ
μᾶλλον εὐεργεσιῶν ἡγεμονεύειν εὐτελλίῳ δικαιότερον. ὅσῳ
καὶ αὐτοὺς τῆς ἐκείνου ἀποδείξαιτον. ὁ γὰρ δὴ μικροτέ-
ρους τ ἀπὸ γερμανίας διενδιωχέναι πολέμους, ἀδὲ τῆς
ἐκεῖθεν καταγόντων τὸν τύραννον, ἡττᾶσθαι τοῖς ὅπλοις C
ἀγῶνος. ἐνδήσειν ὁ ἀδέν. ὁ γὰρ τ σύγκλητον, ἢ τῆς ῥω-
μαίων δήμου αἱρεῖσθαι τ εὐτελλίου λαγνείας, αἰπὴ τῆς
ἐκείνου σωφροσύνης, ἀδὲ αὖ μὴν ἡγεμόνος ἀγα-
θῦ τύραννον ὠμότατον, ἄπαιδα ὁ αὖ πατρὸς αἱρεῖ-
σθαι πρὸς ἑαυτὸν. μέγιστον γὰρ δὴ πρὸς ἀσφάλειαν εἰ-
ρήνης εἶ, ἂς γνησίους τῆς βασιλέων ὑποροχάς. εἴτε ἔν
ἐμπειρίᾳ γήρως, πρεσβύτερα τὸ ἄρχειν, ἐκείνου ὁ αὐ-
τοῖς ἔχειν· εἴτε νεότητος ἀλκῇ πίτον. καρπίσεσθαι γὰρ τῆς
παρ' ἀμφοῖν ἡλικίας τὸ ὠφέλιμον. χορηγήσειν ὁ ἐ μό- D
νον αὐτὸς, τότε τ ἰσχὺν τοῖς ἀποδειχθεῖσιν, ἀπὸ τείαι
τάγματα, & ἂς ἔξω τῆς βασιλέων συμμαχίας ἔ-
χοντας, ἀλλὰ καὶ συνεργήσειν τότε πρὸς πᾶν πάντα, καὶ
τ ἀνθρώπης ὅσα τῆς ἀπὸ εὐτελλίου φόβων κεχώρεισαι, καὶ
τοὺς ὅπὶ τ ἰταλίας ὁ συμμάχους, ἀδελφὸν ἐκείνου
καὶ παῖδα ἕτερον, ὧν τ μὲν πρεσθήσεσθαι πολλὰς τῆς ἐν
ἀξιώματι νέων, τ ὁ & τ πόλεως φυλακὴν πεπιστεῦ-
σθαι, μέρος ἂν ὀλίγον εἰς ὅπλοσιν ἡγεμονίας. καθόλε
τε αὖ βεβαιώσειν αὐτὸ, τάχα τῷ σύγκλητον ἀποδεί- E
ξειν τ ὑπὸ τῆς σωτηρηκότων στρατιᾶς ἀτιμώμενον. τοιαῦτα καὶ συνεφαὶ οἱ στρατιῶται διελάλουν. ἔ-
πειτα συναθροισθέντες, καὶ ἐξεγερθέντες ἀλλή-
λους, ἀναρρήγνυσιν τ ἐκείνου αὐτοκράτορα, καὶ
σώζειν τῷ κινδυνεύουσαν ἡγεμονίαν παρεκάλουν. τῆς
ὁ φρενὸς μὲν ἦν πάλαι πρὸς τ ὅλων, ὅτι γε μὲν αὐτὸς
ἀρχὴν προήρειτο, τοῖς μὲν ἔργοις ἑαυτὸν ἄξιον ἡγήμενος,
προκείνων ὁ τῆς ἐν λαμπρότητι κινδύνων, τ ἐν ἰδιώ- F
ταις ἀσφάλειαν. ἀνυμνῶν ὁ μᾶλλον οἱ ἡγεμόνες ἐ-
πέκειντο, καὶ προσχυθέντες οἱ στρατιῶται ξιφήρεις, ἀναι-
ρεῖν αὐτὸν ἠπείλουν, εἰ μὴ βέλοιτο ζῆν ἄξίως. πολλὰ ὁ
πρὸς αὐτοὺς διατεινάμενος ἐξ ὧν διωθεῖτο τ ἀρχὴν,
τελευταῖον ὡς ἂν ἔπεισθεν, εἴκει τοῖς ὀνομάσασι.

Κεφάλαιον λζ.

ΠΡοζεπομένων ὁ αὐτὸν ἤδη μικιανῦ τε καὶ τῆς ἄλ- G
λων ἡγεμόνων εἰς αὐτοκράτορα, καὶ τ ἄλλης στρα-
τιᾶς ἄγειν βοώσης αὐτὴν ὅτι παῖ τὸ ἀντίπαλον, αὐτὸς
πρῶτον τῆς ἀπ' ἀλεξανδρείας εἶχε πραγμάτων, εἰ-
δὼς πλεῖον τ ἡγεμονίας μέρος τῷ αἰγύπτου οὖσαν,
ἀφ' τῷ τε σίτε χορηγίαν. ἧς κρατήσας εἰ παρέλθοι
καὶ βία καθαιρήσειν ἤλπιζεν εὐτέλλιον. ὁ γὰρ αὐτὸ-

tunam posse noua facere, priusquam ad Italiam, præsertim hyemis tempore ipse transiret: plúsque iam crescentem iracundiam cohibebat. Rectores autem cum militibus conuenientes, apertè iam de mutatione tractabant: & cum indignatione vociferantes, incusabant Romæ constitutos milites, & in deliciis agentes, qui ne famam quidem belli sustineant, quibus libuerit decernere principatum, & spe quæstus imperatores create. Se autem laboribus tot exactis sub galeis senescentes, aliis condonare potestatem, cùm apud se digniorem habeant imperio. cui si hanc amiserint, quam iustiorem, vel quando referrent erga se beneuolentiæ gratiam? Tanto autem Vespasianum quàm Vitellium iustius esse principem fieri, quanto illis, qui eum declarassent ipsi præstarent. non enim se minora pertulisse bella, quàm qui ex Germania venissent: neque illis, qui tyrannum inde deducerent, in armis deteriores esse. Nullum autem in creando Vespasiano fore certamen. non enim senatum populúmve Romanum, Vitellij libidines pro Vespasiani pudicitia perpessuros: nec pro bono Imperatore crudelissimum tyrannum, aut filium pro patre optaturos principem. Maximum enim pacis tutamen esse, veram in Imperatore præstantiam. Ergo siue peritiæ senectutis debeatur imperium, habere se Vespasianum: siue adolescentiæ viribus, Titum. ex amborum enim ætate quod sit commodum decerpturos. Non solùm autem se ministraturos declarati imperij vires, qui tres legiones, regúmque habeant auxilia: sed etiam totum Orientem partémque Europæ extra Vitellij timorem constitutam: atque insuper qui essent in Italia propugnatores Vespasiani, fratrem atque alium filium: quorum alteri multos dignitate præditos iuuenes sociatum iri sperabant, alteri verò etiam vrbis esset commissa præfectura: quæ pars ad imperij principia non parum valeret. Postremò si ipsi cessarent, senatū fortasse declaraturum eum principem, quem conseruatores milites dehonestarent. Hæc primò per cuneos milites loquebantur. deinde se adhortari inuicem, Vespasianum Imperatorem appellant: cúmque vt in periculo constitutum imperium conseruaret, orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit, nequaquam verò imperare volebat, dignum quidem se factis existimans, priuatæ autem vitæ securitatem, clarioris fortunæ periculis anteponens. Recusanti autem rectores magis instabant: & circumfusi milites cum gladiis mortem ei minitabantur, nisi viuere vellet, vt dignus esset. diu tamen reluctatus, quod renuebat imperium postremò cum his, qui se designauerant minimè dissuadere posset accepit.

Cap. XI. Ægypti descriptio, & Phari.

MVtiano autem cæteríque rectoribus, qui eum ad imperium inuitauerant, & exercitu alio vociferante, vt se in hostes omnes duceret, priùs res Alexandrinas procurandas putauit: sciens Ægyptum plurimam esse partem imperij. propter frumentariam functionem: eáque si potitus esset, vi quoque, si perstaret, Vitellium deiiciendum sperabat. nec enim perpessu-

surum esse populum fame oppressum. Simul etiam duas legiones, quæ apud Alexandriam degerét, sibi cupiebat adiungere. Cogitabat etiam propugnaculo sibi fore illam regionem, aduersus incerta fortunæ. Nam & terra difficilis accessu, marique impetuosa est: & ab Occidente quidem aridam Libyam habet obiectam, à meridie verò limitem, qui Syenem ab Æthiopia dirimit, nauibúsque inuias Nili fluminis cataractas. itémque ob Oriente mare rubrum, ad Copton ciuitatem vsque diffusum. Septentrionale verò munimentum habet terram vsque ad Syriam, & quod dicitur Ægyptium pelagus, totum portubus carens. Hoc quidem modo Ægyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusium verò & Syenem, per duo millia stadiorum porrigitur. Ex Plinthine autem ad Pelusium, nauigatio est stadiorum trium millium & sexcentorum. Nilus autem ad Elephantinem oppidum vsque nauibus ascenditur. namque vlteriùs progredi, vt suprà diximus, cataractæ non sinunt. Portus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis est. nam & ostium perangustum habet, saxísque latentibus à directo cursu deflectitur: & læua quidem pars manu factis brachiis cingitur: à dextera verò Pharus obiecta insula, turrim maximam sustinet, ad CCC. vsque stadia nauigantibus igne lucentem, vt quàm longissimè difficultatem applicandarum nauium præcaueant. Circum hanc autem insulam, opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflictum pelagus, & aduersis obicibus fractum, asperiorem facit meatum, eóque periculosum per angustiam aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est, & XXX. stadiis magnus. in quem tam quæ desunt illi terræ ad beatitudinem deuehuntur: quàm quæ superant ex domesticis & indigenis, in totum orbē diuisa exportantur. Itaque non sine ratione, Vespasianus Alexandrinarum rerum erat cupidus, ad totius imperij firmamentum. Proinde statim ad Tiberium Alexandrum literas dedit, qui Ægyptum & Alexandriam regebat, indicans militū alacritatem: quódque ipse (quod necesse fuit) susceptо munere principatus, operam atque adiumentum eius assumeret, Alexander autem, simul vt Vespasiani legit epistolam, prompto animo, & legiones eius sacramento rogauit & populum: vtrique autem libentissimè paruêre, virtutem viriex proximaadministratione scientes. Et ille quidem permissa sibi potestate, omnia quæ imperij vsus exigeret, aduentui quoque principis necessaria iam parabat.

A ξεσθαι πεινῆσαν ὅτι ῥώμης τὸ πλῆθος, τά δύο τε ὅτι τῆ ἀλεξανδρείας τάγματα προσποιήσασθαι βιλόμενος. ἐνθυμεῖτο ἢ καὶ προβλημα τὴν χώραν ἔχειν τὴν ὑπὸ τῆς τύχης ἀδήλων. ἔστι γὰρ κατὰ τὴν γῆν δυσέμβολος, καὶ τὰ πρὸς θάλασσαν ἀλίμενος. καὶ μὲν ἐπίπρασι, προβεβλημένη τὰ ἄνυδρα τῆς λιβύης, καὶ ἢ μεσημβρίαν, τὴν διοείζουσαν ὑπὸ αἰθιόπων τὸν συήνην, καὶ τοῖς ἀπλώτοις τῶν ποταμῶν καταῤῥάκτας, ὑπὸ δὲ τῆς ἀνατολῆς, ὅτι τὸν ἐρυθρὰν θάλασσαν ἀναχεομένη μέχει κοπτοῦ. βόρειον ἢ τεῖχος αὐτὴ, ἥτε μέχει συείας γῆ, καὶ τὸ καλούμενον αἰγύπτιον πέλαγος, πᾶν ἄποδον ὅρμων. τετείχισται δὲ ὕπασ ἡ αἴγυπτος πάντοθεν. τὸ μεταξὺ ἢ πελουσίου καὶ συήνης, μῆκος αὐτῆς σταδίων διχιλίων, ὅπ ὑπὸ τῆς πλινθίνης ἀνάπλους εἰς πηλούσιον, σταδίων ἑξχιλίων ἑξακοσίων. ὁ ἢ νεῖλος, ἀναπλεῖται μέχει τῆς ἐλεφαντίνης καλουμένης πόλεως, ἐπεὶ ἢν εἴρηνται πρόσω τέρω χωρεῖν οἷς προειρήκαμεν καταῤῥάκτας. δυσπρόσιτος δὲ λιμὴν ναυσὶ, καὶ κατ' εἰρήνην, ἀλεξανδρείας. στενός τε γὰρ εἴσπλους, καὶ πέτραις ὑφάλοις τὸν ἐπ' αὐτὸν καμπτόμενος δρόμον. καὶ τὸ μὲν ἀριστερὸν αὐτοῦ μέρος, πέφραχται χειροκμήτοις σκέλεσιν. ἐν δεξιᾷ δὲ, ἡ προσαγορευομένη φάρος νησὶς πρόσκειται, πύργον αἰέχουσα μέγιστον, ἐκπυρσεύουσα τοῖς καταπλέουσιν ὅτι διακοσίοις σταδίοις, ὡς ἐν νυκτὶ πορρωθεν ὁρμίζοιντο πρὸς τὴν δυσχέρειαν τῶ κατάπλου. περὶ ταύτην τὴν νησίδα, καταβεβλημένοι χειροποίητα τείχη μέγιστα. προσαγορευόμενον ἢ τούτοις τὸ πέλαγος, καὶ τοῖς αὐτόπτοις ἔρκεσιν ἐφηνυμένον ἐκπεραιοῖ τὸ πρόσω, καὶ σφαλερὸν ὀλίγα στενῶ τὸ εἰσπλοῦ ἀπεργάζεται. ὁ μὲν τοίνυν λιμὴν ἀσφαλέστατος ἔνδον, καὶ διακόσια σταδίων τὸ μέγεθος, εἰς ὃν τότε λείποντα τῆ χώρα πρὸς δαιμονίαν καταίγεται, καὶ τὰ περιττὰ τῆς ἐκτὸς εἰωθότα τῆς ἠπειρωτικῆς ἀγαθῶν εἰς πᾶσαν μεθίζει τὴν οἰκουμένην. ἐφίετο μὲν ἓν εἰκότως, τῆ ταύτη προσμάτων βεβαιοῦσθαι εἰς βεβαίωσιν τῆς ὅλης ἡγεμονίας. ὅπερ ἔλλει δ' αὐτῶ δύθις τῆ δεσπότη τὴ αἰγύπτου, καὶ τὸν ἀλεξάνδρειαν πιθεῖσθαι ἀλεξάνδρω, δηλῶν τὸ τὴν στρατιᾶς προθυμον, καὶ ὡς αὐτὸς ἀναγκαίως τὸ βάρος τῆς ἡγεμονίας, συνεργὸν αὐτὸν καὶ βοηθὸν προσλαμβάνοι. προσαναγνοὺς ἢ τὴ ὅπιστολὴν ἀλέξανδρος, ἅμα προθύμως τότε τάγματα καὶ τὸ πλῆθος εἰς αὐτὸν ὥρμησεν, ἑκάτεροι ἢ ἀσμένως ὑπήκουσαν, τῶν ἀρετῶν τῶ ἀνδρὸς ἐκ τὴ ἐγγὺς στρατηίας εἰδότες. καὶ οἱ μὲν πεπεισμένος ἤδη τὰ πρὸς τὸν ἀρχὸν, προπαρεσκεύαζεν αὐτῶ καὶ τὰ πρὸς τὸν ἄφιξιν. τάχιον ἢ ὑπονοίας διήγγελλον αἱ φῆμαι τὸν ὅπ τῆς ἀνατολῆς αὐτοκράτορα, καὶ πᾶσα μὲν πόλις ἑόρταζεν, εὐαγγέλια ἢ καὶ θυσίας ὑπὲρ αὐτῶ ἐπετέλει. τὰ δὲ μὴ μυσίαν, καὶ παννυχίαν τάγματα, μικρῶ πρόσθεν κεκινημένα πρὸς τὸ βιτελλίου τόλμαν, μείζονι χαρᾶ μεταστασιασθῆ τὸν ἡγεμονίαν ὤμνυον. ὁ ἢ ἀναζδύξας ὑπὸ καισαρείας εἰς ῥηρυτὸν παρῶν, ἔνθα πολλαὶ μὲν ὑπὸ τῆς συείας αὐτῶ, πολλαὶ ἢ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν πρεσβεῖαι συνῆσαν, σφαίους παρ' ἑκάστης πόλεως, καὶ συγχαρητικὰ προσφέρουσαι ψηφίσματα. παρῆν ἢ καὶ μουκιανὸς,

B

C

D

E

F

CAP. XII. Vespasianus Iosephi captiuitate liberat.

OPinione verò citiùs declaratum in Oriente Vespasianum Imperatorem, vbique fama nunciauit. Et vniuersæ quidem ciuitates festos dies habebant, nunciísque lætitiam pro eo simul & sacrificia celebrabant. legiones verò apud Mœsiam Pannoniámque degentes, quæ propter Vitellij audaciam paulò antè fuerant concitatæ, iusiurandum Vespasiano maiore gaudio præbuerunt. Vespasianus autem Cæsaream reuersus, item Berytum venerat, vbi multæ quidem è Syria, multæque ab aliis prouinciis legationes aderant obuiam, coronas ei & gratulatoria decreta à singulis ciuitatibus offerentes. Affuit autem rector etiam prouinciæ Mutianus,

G

ὁ τῆς

ὁ τ̃ ἐπαρχίας ἡγεμὼν, τὸ θεῖθυμον τ̃ δήμου, καὶ τοὺς καὶ πόλιν ὅρκους ἀπαγγέλλων. Κεφ. λη.

ΠΡοχωρούσης ἢ παντα χῆ καὶ νῦν τ̃ τύχης, καὶ τῶν πραγμάτων συννενευκότων ἐκ πλείονος μέρους, ἤδη παείσατο τῷ νεύματι σαφῶς νοεῖν, ὡς ὑπὲρ δίκαν δαιμονίου θεσπεσίας ἅψαιτο τ̃ ἀρχῆς, ἀλλὰ δικαία τὴς εἱμαρμένη θεὰ ἄγει τὸ κρατεῖν τ̃ ὅλων ἐπ' αὐτόν. ἀναμιμνήσκει δὲ τάτε ἄλλα σημεῖα, πολλὰ ἢ αὐτῷ γεγόνει παντα χῆ, θεοφαίνοντα τήν τε ἡγεμονίαν καὶ τὰς τῦ ἰωσήπου φωνὰς, ὃς αὐτὸν ἔτι ζῶντος νέρωνος αὐτοκράτορα θεοσειπεῖν ἐθαῤῥήσει. ἐξεπέπλητο δ' ἢ τ̃ ἀνδρα δεσμώτην ἔτι ὄντα παρ' αὐτῷ, καὶ θεοσκαλεσάμενος μικιανὸν ἅμα τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι καὶ φίλοις, πρῶτον μ̃ αὐτῷ τὸ δραστήριον ἐνεδείκνυτο, καὶ ὅσα τοῖς ἰωταπάτοις δι' αὐτὸν ἔκαμψ. ἔπειτα τὰς μαντείας, ἃς αὐτὸς μ̃ ὑπώπτευσε τότε πλάσμα τ̃ δεύς, ὑποδύχθῆναι ἢ ὑπὸ τ̃ χρόνου τ̃ πραγμάτων θείας. αἰσχρὸν δ' ἦν ἔφη τ̃ θεσπισαμένοις τ̃ ἀρχῆν, καὶ δίκαιον τ̃ τῦ θεῦ φωνῆς, ἔτι αἰχμαλώτου τάξιν, ἀ δεσμότου τύχης ὑπομένειν.

Κεφάλαιον λθ.

ΚΑὶ καλέσας τ̃ ἰώσηπον, λυθῆναι κελεύει. τοῖς μ̃ γὰρ ἡγεμόσιν ἐκ τ̃ εἰς τ̃ ἀλλόφυλον ἀμοιβῆς, λαμπρὰ καὶ θεὶ αὐτ̃ ἐλπίζειν παρέσῃ. συνὼν ἢ τῷ πατρὶ πῖτος, δίκαιον ὦ πάτερ, ἔφη, τ̃ ἰωσήπου καὶ τὸ ὄνειδος ἀφαιρεθῆναι σὺν τῷ σιδήρῳ. ῥᾳδίως γὰρ ὁμοίως τῷ μὴ δεθέντι τ̃ ἀρχῆν, αὖ αὐτὸ μὴ λύσομεν, ἀλλὰ κόψομεν τὰ δεσμά. τῦτο γὰρ ὅπη τ̃ μὴ δέοντος δεθέντων θεάττεται. σωιεδόκει ἢ ταῦτα, καὶ παρελθὼν τὴς, πελέκει διέκοψε τ̃ ἄλυσιν. ὁ ἢ ἰώσηπος εἰλικρινῶς θεὶ τῷ θεοειρημένων γέρας τὴν δόκιμίαν, ἤδη καὶ θεὶ τῷ μελλόντων ἀξιόπιστος ἦν. Κεφ. μ.

ΟΥεσπασιανὸς ἢ τ̃ φρεσβείας χρηματίσας, καὶ κατασπάσμους ἑκάστοις τὰς ἀρχὰς δικαίως καὶ δι' ἀξίων, εἰς ἀντιόχειαν ἀφικνεῖτο. καὶ βελδόμενος ποῖ χρὴ ῥέπεσθαι, θεουρμάτερα τ̃ εἰς ἀλεξάνδρειαν ὁρμῆς, τὰ καὶ τ̃ ῥώμην ἔκεινε, τ̃ μ̃ βέβαιον ὄσαν ὁρῶν, τὰ ἢ ὑπὸ οὐιτελλίῳ ταραττόμενα. πέμπει δὴ μικιανὸν εἰς τ̃ ἰταλίαν, ὡς δοὺς ἱππέων τε καὶ πεζῶν συχνὴν δύναμιν. ὁ ἢ δι' ἑ τ̃ χειμῶνος ἀκμὴν δείσας τὸ πᾶν, πέζῃ τ̃ θρᾴκης ἦλθε δι' καππαδοκίας καὶ φρυγίας.

Κεφάλαιον μα.

ΕΝ ἢ τύτῳ καὶ αντώνιος πρῖμος, ἀναλαβὼν τὸ ζίτον τάγμα τῆς κ̃ μυσίας, ἔτυχε ἢ ἡγεμονεύων αὐτόθι, οὐιτελλίῳ θεδραξόμενος ἱππεῖ. οὐιτέλλιος ἢ αὐτῷ συναντήσοντα μ̃ πολλῆς δυνάμεως καινίναν ἐκπέμπει, μέγα θαῤῥῶν τῇ αὐδεῖ, δι' ἑ τ̃ ἐπ' ὄθωνι νίκῃ. ὁ ἢ ἀπὸ τ̃ ῥώμης ἐλαύνων δι' τάχους θεὶ κρέμωνα τ̃ γαλλίας τ̃ αντώνιον καταλαμβάνει. μεθόριος δέ ὄτιν ἡ πόλις αὕτη τ̃ ἰταλίας. καταδὼν ἢ ἐνταῦθα τὸ πλῆθος τῆς πολεμίων, καὶ τ̃ δυνάμεως, συμβαλεῖν μ̃ ὡς ἐθάῤῥει, σφαλερὸν ἢ τ̃ ἀναχώρησιν λογιζόμενος, θεοδοσίαν ἐβουλεύετο. συναγαγὼν ἢ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἑκατοντάρχας, καὶ χιλιάρχους ἐκέλευε, μεταβῆναι θεὸς τὸν αντώνιον, ταπεινῶν μὲν τὰ οὐιτελλίου θεράγματα, τῷ δὲ σπασιανῷ ἢ ἰσχὺν ἐπαίρων, καὶ παρ' ὧν μὲν οὐ λέγων μόνον τ̃ ἀρχῆς ὄνομα, παρ' ὧν δὲ τῷ δύναμιν, καὶ αὐτοὺς δὲ ἄμεινον θεσλαβόντας, τῷ ἀσφαλεῖ παῦσαι χάριν, καὶ μέλλοντας ἤδη θεῖδαι τοῖς ὅπλοις,

populorum alacritatem, iuratáque pet ipſum principem ſacramenta renuncians. Vbique autem Veſpaſiani votis obſecundante fortuna, rebúſque ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare cœpit, quòd non ſine Dei prouidentia ſumpſiſſet imperium: ſed iuſta quædam fati ratio ad eius poteſtatem circumduxiſſet rerum omnium principatum. Recordatus autem ſigna, & alia (multa enim ſibi contigerant imperium præmonſtrantia) & Ioſephi dicta, quibus eum Nerone viuo auſus fuerat appellare imperatorem, admirabatur virum quem adhuc habebat in vinculis: aduocatóque Mutiano cum amicis & rectoribus aliis, primùm quam ſtrenuus fuiſſet Ioſephus, quantúmque Iotapatenis expugnandis propter eum laboraſſet exponit. deinde vaticinationes eius, quas ipſe quidem timoris cauſa ſuſpicaretur eſſe figmenta: tempus autem diuinas fuiſſe, & rerum exitus probauiſſet. Túmque inhoneſtum eſſe ait, vt qui ſibi auguraſſet imperium, vocíſque Dei miniſter ac nuncius extitiſſet, adhuc captiui loco haberetur, fortunámque ſuſtineret aduerſam: vocatúmque ad ſe Ioſephum ſolui iubet. Hoc autem facto, alij quidem rectores ex ea gratia quam alienigenæ retuliſſet, præclara etiam de ſe ſperanda eſſe arbitrabantur. Titus verò, qui cum patre aderat: iuſtum eſt, inquit, pater, vnà cum ferro etiam probro Ioſephum ſolui. erit enim, tanquam nec initio vinctus ſit, ſi non diſſoluerimus, ſed inciderimus catenas. namque id agi ſolet in his qui non rectè fuerint vincti. Eadem Veſpaſiano placebant. & quidam interueniens ſecuri catenas abrupit. Ioſephus quidem pro his, quæ prædixerat, præmio famæ donatus, & de futuris iam dignus cui credendum eſſet habebatur.

CAP. XIII. De Vitellij morte & moribus.

VEſpaſianus autem reſponſo legationibus reddito, iuſtéque pro meritis adminiſtrationibus ordinatis, Antiochiam venit. Et quónam primùm tenderet cogitans, Alexandrino itinere præſtabilius eſſe duxit, quæ Romæ agerentur curare. Alexandriam enim ſtabilem eſſe, Romanas autem res à Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiam Mutianum cum multis equitum peditúmque copiis. qui tamen propter hyemis aſperitatem veritus nauigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitum. Inter hæc autem Antonius Primus adducta legione tertia ex his, quæ apud Mœſiam morabantur (illam enim regebat prouinciam) bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu Cæcinnam obuiam ei mittit. Is autem Roma profectus, quamprimum circa Cremonam Galliæ Antonium conſequitur, quæ confinis Italiæ ciuitas eſt: ibíque conſpecta hoſtium ordinatione ac multitudine, prælio quidem congredi non audebat. diſceſſum autem periculoſum reputans, de proditione deliberabat. Conuocatis autem centurionibus & tribunis ſibi ſubditis, vt tranſirent ad Antonium ſuadebat: Vitellij quidem rebus detrahens, Veſpaſiani autem vires extollens: & alterum nomen imperij tantùm, alterum virtutẽ habere commemorans: ipſis quoque melius eſſe, ſi id ſponte faciãt, quòd neceſſe eſt: cumque ſe multitudine ſuperatum iri ſciãt,

voluntatę periculum præuenire. Nam Vespaſianum quidem idoneum eſſe etiam ſine ipſis ad reliqua vindicanda : Vitellium verò ne cum ipſis quidem præſentia poſſe ſeruare. Multa locutus in hunc modum, quod voluit perſuaſit : & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem verò nocte milites pœnitudo ſimul ac metus eius, ſi viciſſet, à quo miſſi fuerant, occupauit, eductíſque gladiis, Cæcinnam obtruncare voluerunt. feciſséntque niſi his aduoluti tribuni ſupplicaſſent. quamobrem cæde quidem ſe abſtinuerunt, vinctum autem quaſi proditorem Vitellio tranſmittendum habebant. His auditis Primus Antonius continuò ſuos mouet, eósque cum armis in defectores ducit. illi autem inſtructi ad prælium, pauliſper quidem reſtiterunt, mox autem loco pulſi, Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus curſus eorum præuertit : & ante ciuitatem circumcluſam plerámque multitudinem peremit. aggreſſus autē reliquos, oppidum militibus prædari permiſit. in quo multi quidem hoſpites mercatores, multi verò indigenæ periêre, totúſque Vitellij exercitus, virorum xxx. millia & ducenti. quin & Antonius eorum quos de Mœſia adduxerat quatuor millia & quingentos amittit. ſolutum autem vinculis Cæcinnam, rerum geſtarum nuncium ad Veſpaſianum mittit. qui ad eum intromiſſus & collaudatus eſt, & proditoris dedecus inſperatis protexit honoribus. Romæ autem Sabinus vbi Antonium appropinquare cognouit, fiducia recreatus eſt : collectíſque vigilum cohortibus, nocte occupat Capitolium. luce verò facta multi nobilium ſociati ſunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendæ victoriæ. Sed Vitellius de Primo quidem minimè curabat. his autem iratus, qui cum Sabino defecerant, & nobilium ſanguinem pro ingenita crudelitate ſitiens, immittit Capitolio quam ſecum adduxerat militum manum. vbi multa ab his itémque ab illis, qui templum tenębant pugnantibus, audacter admiſſa ſunt : poſtremò autem Germani, quòd multitudine ſuperabant, collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum vitis inſignibus, diuina quadam ratione ſaluus euaſit : reliqua verò multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur : milites autem direptis donariis templum incendunt. Túmque poſtero die cum exercitu venit Antonius, eúmque Vitellij milites excipiunt : & trifario commiſſo intra vrbē prælio, omnes interiêre. Procedit autem ebrius de palatio Vitellius, & vt aſſolet in extremis longiore luxu prodigæ menſæ refertus. tractus autem per populum, varióque contumeliarum genere dehoneſtatus, in media vrbe iugulatur, octo menſes ac dies quinque potitus imperio : quem ſi viuere diutius contigiſſet, vt opinor, eius luxuriæ minimè ſufficere potuiſſet imperium. aliorum verò mortuorum ſupra l. millia numerata ſunt. Hæc quidem geſta ſunt die tertio menſis Octob. Poſtero autem die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur, & Antonij militibus à cæde repreſſis (adhuc enim hoſpitia perſcrutando, & Vitellij milites, & ex populo plurimos, qui cum illo ſenſerant,

τ γνώμας τὸν κίνδυνον φθάσαι. ὑεσπασιανὸν μὲν γὰρ ἱκανὸν εἶναι, καὶ χωρὶς αὐτῶν προθήσεσθαι καὶ τὰ λείποντα, Οὐιτέλλιον δ' οὐδὲ σὺν αὐτοῖς τηρῆσαι τὰ ὄντα. πολλὰ τοιαῦτα λέγων, ἔπεισε καὶ πρὸς τ' αὐτόνιον αὐτομολεῖν μετ' ὀλιγοστοῦ. τ δ' αὐτῆς νυκτὸς ἐμπίπλη μεζόνοια τοῖς στρατιώταις, καὶ δέος τ προπέμψαντες εἰ κρείττων ἡσσητο. σπασάμενοι τὰ ξίφη, τ κεφαλὴν ὥρμησαν αἰρεῖν. κἂν ἐπράχθη τὸ ἔργον αὐτοῖς, εἰ μὴ προσπίπτοντες οἱ χιλίαρχοι κατεῖχον αὐτούς. οἱ δ τ κτείνειν μ ἀπέχοντο, δήσαντες δ τ προδότην, οἵοι τε ἦσαν πέμπη Οὐιτελλίῳ. ταῦτα ἀκούσας ὁ πρῖμος, αὐτίκα τὰς σφετέρας αἰσθάνεται, καὶ μ τ ὅπλων ἤλπιζε δεῖν τοὺς ἀποστάτας. οἱ δ ὡδὶ παρεξάμενοι πρὸς ὀλίγον μ ἀντέχον, αὖθις δὲ ῥαιστέντες, ἔφευγον εἰς τ κρέμωνα. καὶ τὰς ἐπαλλαγὰς πρῖμος, ὑποτέμνει τὰς εἰσόδους αὐτ, καὶ τὸ μ πολὺ πλῆθος κυκλωσάμενος, πρὸ τῆς πόλεως διαφθείρει, τῷ δ λοιπῷ σωφρονεστέρως διαπράσας τὸ ἄστυ τοῖς στρατιώταις ἐφῆκεν. ἔνθα δὴ πολλοὶ μ τ ξένων ἔμποροι, πολλοὶ δ τῶν ἐπιχωρίων ἀπώλοντο, πᾶσα δὲ Οὐιτελλίου στρατιὰ, μυριάδες ξεῖς ἀνδρῶν καὶ ὀγδοήκοσιοι. τ δὲ ἀπὸ τῆς μυσίας, ἀντωνίου τεταχιχιλίους ἀποβάλλει, καὶ πεντακοσίους. λύσας δὲ τ κραίνναν, πέμπει πρὸς ὑεσπασιανὸν, ἀγγελοῦντα τὰ πεπραγμένα. καὶ ὃς ἐλθὼν, ἀπεδέχθη τε ὑπ' αὐτοῦ, καὶ τὰ τ προδοσίας ὀνείδη, τ παρ' ἐλπίδα τιμῆς ἐπεκάλυψεν.

Κεφάλαιον μϛ.

ΑΝεθάρσει δὲ ἤδη, καὶ κατὰ τ ῥώμην σαβῖνος, ὡς πλησίον αὐτόνιος ὢν ἀπηγγέλλετο, & συναθροίσας τὰ τ νυκτοφυλάκων στρατιωτῶν τάγματα, νύκτωρ καταλαμβάνει τὸ καπετώλιον. μεθ' ἡμέραν δὲ αὐτῷ πολλοὶ τ ὀνησίμων προσεχώρουν, καὶ δρμενιανὸς ὁ τοῦ ἀδελφοῦ παῖς μεγίστη μοῖρα τῆς εἰς τὸ κρατεῖν ἐλπίδων. Οὐιτελλίῳ δ πρῖμος μ ἐλάττων φοιτητὴς ἦν, τεθύμωτο δὲ ὅτι τοὺς συναποστάντας τῷ σαβίνῳ, καὶ δι' ὃν ἐμφύλιον ὠμότητα, δι' ὧν αἵματος ὑγροὺς, & στρατιωτικὸν τ συγκατελθοῦσαν αὐτῷ δύναμιν ἐπαφίησι τῷ καπετωλίῳ. πολλὰ μ οὖν ἑκατέρων ἱερὰ μαχομένων ἐτολμήθη. τέλος δὲ τῷ πλήθει φθάσαντες οἱ ἀπὸ τ γερμανίας, ἐκράτησαν τ λόφου. καὶ δρμενιανὸς δ σὺν πολλοῖς τ ἐν τέλει ῥωμαίων, δαιμονιώτερον διασώζεται, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἅπαν κατεκόπη. καὶ σαβῖνος ἀναχθεὶς ὅτι Οὐιτέλλιον, ἀναιρεῖται. διαρπάσαντες τοὶ στρατιῶται τὰ ἀναθήματα, τ ναὸν ἐμπιπρῶσι. & μ μίαν ἡμέραν, εἰσελαυνῷ μ αντώνιος μ τ δυνάμεως, ὑπλίτων δὲ οἱ Οὐιτελλίου, καὶ τειχὴ κατὰ τ πόλιν συμβαλόντες, ἀπώλοντο πάντες. προέρχεται δὲ μεθύων ἐπ τ βασιλείου Οὐιτέλλιος, καὶ διαψιλέστερον ὥσπερ ἐν ἐκάστοις τ ἀσώτου ζαπέζης κεκορεσμένος. συρεὶς δὲ διὰ τοῦ πλήθους, καὶ πανδαπαῖς αἰκίαις διενεχθείς, ἐπὶ μέσης τ ῥώμης ἀποσφάττεται, μιᾶς ὀκτὼ κρατήσας καὶ ἡμέρας πέντε; ὃν εἰ συνέβη πλείω χρόνον βιῶσαι, ὑπολιπεῖν αὐτὸ τῇ λαγνείᾳ τῷ ἡγεμονίαν οἶμαι. πρὸ δ ἄλλων νεκρῶν ὑπὲρ πέντε μυριάδες ἠριθμήθησαν. ταῦτα δὲ ξίτῃ μηνὸς ἀπέλλαι πέπρακτο. τῇ δ ὑστεραίᾳ, μουκιανὸς εἰσεισι μ τῆς στρατιᾶς, καὶ ζοὶς σὺν αὐτονίῳ παύσας τὸ κτείνειν (ἔτι γὰρ ἐξερευνώμενοι τὰς οἰκίας, πολλοὺς μὲν τῶν Οὐιτελλίου στρατιωτῶν, πολλοὺς δὲ τῶν δημοτικῶν, ὡς ἑκάστου αἱρέσεως,

φθά-

φθαίοντες τῇ θυμῷ τὴν ἀκεμβῆ δῄγνωσιν) καὶ προσαγαγὼν τὴν δομεπανὸν, σωίσησι τῷ πλήθει μέχει τῆς τῶ παῤῥὸς ἀφίξεως ἡγεμόνα. ὁ δὲ δῆμος ἀπηλλαγμένος ἤδη τῶν φόβων, αὐτοκράτορα μὲσπασιανὸν ἀφῆμεν, καὶ ἅμα τήν τε τούτῳ βεβαίωσιν ἑορτάζει, καὶ τὴν οὐιτελλίυ κατάλυσιν. εἰς δὲ τὴν ἀλεξάνδρειαν ἀφιγμένῳ τῷ μὲσπασιανῷ, τὰ ὑπὸ τῆς ῥώμης διαγγέλια ἦκε, καὶ προσβεις ἐκ πάσης τῆς ἰδίας οἰκεμένης συνηδόμενοι. μεγίστη τε ὕσα μὴ τὴν ῥώμην ἡ πόλις, στενοτέρα τῷ πλήθει ἠλείχετο. κεκυρωμένης δὲ ἤδη τῆς ἀρχῆς ἁπάσης, καὶ σεσωσμένων παρ' ἐλπίδα ῥωμαίοις τῶν προγεγμένων, μέσπασιανὸς ὅπη τὰ λείψανα τῆς ἰουδαίας τὸν λογισμὸν ἐπέστρεφεν. αὐτὸς μὲν γοῦν εἰς τὴν ῥώμην ὥρμητο λήξαντος τοῦ χειμῶνος εἰσάγεσθαι, καὶ τάχος, ἃ μὲν τὴν ἀλεξάνδρειαν διώκει. τὸν δὲ υἱὸν τῖτον μὲν τῆς ἐκκείτου δυνάμεως, ἀπέστειλεν ἐξαιρήσοντα τὰ ἱεροσόλυμα. ὁ δὲ προελθὼν πεζῇ μέχει νικοπόλεως, εἴκοσι δὲ αὖτη διέχει τῆς ἀλεξανδρείας σταδίους, κἀκεῖθεν ἐκβήσας τῆς σταπαὶ μακρῶν πλοίων, ἀναπλεῖ μὲν τὴν νείλυ κατὰ τὴν μὲν δήσιον νόμον, μέχει πόλεως θμούνως. ἐκεῖθεν δὲ ἐκβαὶς, διὰ νείλυ καὶ πολίχνην τινὰ τανὶν αὐλίζεται. διέστηκε δὲ σαθμοὺς ἑπτακαίδεκα πόλις, ἣ ζίτος πηλούσιον γίνεται). δυσὶ δὲ ἡμέραις ἐνταῦθα τὴν σταπαὶ ἀναλαβὼν, τῇ ζίτῃ διέξεισι τὰς ἐμβολὰς τῶ πηλουσίυ, καὶ προελθὼν σταθμὸν ἕνα διέχει τῆς ἐρήμυ, πρὸς τῇ κασίῳ διὸς ἱερῷ σταθμεύσας, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ κατὰ τὴν ὀσρακίνην. ἔστι ὁ σαθμὸς ἐν ἀνύδρῳ. ἐπεισάκτοις δὲ ὕδασιν οἱ ἐπιχώριοι χρῶνται. μετὰ ταῦτα, πρὸς ῥινοκορύρεις ἀναπαύεται, κἀκεῖθεν εἰς ῥάφειαν προελθὼν σταθμὸν τέταρτον, ἔστι δὲ ἡ πόλις αὕτη συρίας ἀρχὴ, τὸ πέμπτον ἐν γάζῃ πίπτει στρατόπεδον, μετ' ἐν εἰς ἀσκάλωνα, κἀκεῖθεν εἰς ἰάμνειαν, ἔπειτα εἰς ἰόππην, ἐξ ἰόππης, εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται, διαγωνιῶν αὐτόθι τὰς ἄλλας δυνάμεις ἀθροίζειν.

occidebant, examinationis diligentiam iracundia præuenientes) Domitianum productum populo rectorem insinuat, vsque ad patris aduentum. populus autem iam timore liberatus imperatorem prædicat Vespasianum: simúlque & illum confirmatum, & Vitellium esse deiectum festa lætitia celebrabat.

CVm autem Vespasianus Alexandriam venisset, gesta ei Romæ nunciata sunt, & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt: cúmque maxima post Romam ciuitas esset, angustior multitudini videbatur. Firmato autem iam totius orbis Imperio, rebúsque pop. Ro. præter spem conseruatis, Vespasianus in Iudææ reliquias intendit animum. Et ipse quidem exacta hyeme, Romam proficisci parabat, résque apud Alexandriam maturè componere proponebat. filium verò Titum cum selectis copiis ad excidendam Hierosolymam mittit. Qui terreno itinere Nicopolim vsque progressus, ab Alexandria ciuitate xx. stadiorum interuallo distantem, inde militem longis nauibus imponit: Nilóque flumine post Mendesium tractum, Thmuin vsque vehitur. hinc autem egressus in terram apud Tanin ciuitatem diuertit. vnde secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea, & Pelusium tertia. Hic autem milite per biduum recreato, tertio die Pelusij fines transiit: vnámque mansionem profectus per solitudines, ad Casij Iouis templum castra posuit: posteróque die apud Ostracinen, quæ mansio aquæ inops est, ob quam causam aduectitia vtuntur indigenæ. Hinc apud Rhinocoluram requieuit: & inde progressus in quartam mansionem, Raphiam venit, quæ prima occurrit Syriæ ciuitas. Gaza verò quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonem, atque hinc Iamniam, deinde Ioppen, & ex Ioppe Cæsaream peruenit: decreto apud se, alias militum copias congregare.

CAP. XIV. Titus mittitur contra Iudæos à patre.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ε'.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER SEXTVS.

[*Secundùm Rufini distinctionem.*]

CAP. I. De triplici seditione apud Hierosolymam.

TITVS quidem ad eũ modum quẽ prædiximus, emensa vltra Ægyptum ad Syriã vsque solitudine, Cæsareã venerat. ibi enim exercitum decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam vnà cum patre imperium, quod nuper ei Deus permiserat, disponente, contigit etiam seditionem, quæ apud Hierosolymam erat, auctam trifariam diuidi, & aliam partem in aliam verti, quod vt in malis optimum quis dixerit, factúmq; iustitię. nam Zelotarum quidem in populum dominatio, quæ autor erat excidij ciuitatis, vnde cœperit, & per quos creuerit, diligenter superiùs declaratum est. hanc autem non errauerit quisquam, dicens seditionem in seditione esse factam, ac veluti rabida fera, externorum penuria, in sua viscera sæuire solet: sic Eleazarus Simonis filius, qui & ab initio Zelotas in templum à populo separauerat, velut indignari simulans ob ea, quæ in dies singulos Ioannes auderet, cùm ne ipse quidem à cædibus quiesceret: re autem vera sese posteriori tyranno subiectum esse minimè ferens, summæ rei desiderio, propriæque potentiæ cupiditate, ab aliis defecit: ascitis etiam Iuda Chelciæ filio, & Eztonis Simone potentissimis: præter quos erat etiam Ezechias Chobari filius, non ignobilis. Horum singulos Zelotæ non exigui sequebantur: occupatóque interiore templi aditu, super eius portas in sacris foribus arma ponunt. & abundare quidem se suis necessariis confidebant. sacrarum enim rerum copia suppetebat, nihil impium existimantibus: paucitati verò suorum timentes, plerique in locis suis otiosi manebant. Ioannes autem quanto superior erat virorum multitudine, tanto loco superabatur: hostésque habens à vertice, neque sine metu conabatur incursus, & præ iracundia cessare non poterat. Plus autem mali perferens, quàm Eleazari partem afficiens, tamen non remittebat. crebri enim fiebant impetus, & missiliũ iactus, totúmque polluebatur cędibus templum. Filius autem Giorę Simon, quem rebus desperatis

Κεφάλαιον α.

ΜΕΝ τῖτος οὖν τοσαυτήκαμψε χῶρον διοδεύσας τὴν ὑπὲρ αἰγύπτου μέχρι συρίας ἐρημίαν, εἰς καισάρειαν παρῆν, ταύτην διατακτικῶς τοσουτοταξαδζ τὰς δυνάμεις. ἔτι γὰρ αὐτοῦ κὴ τὴν ἀλεξάνδρειαν συγκαθισαμένου τῶν παρὰ τὴν ἡγεμονίαν νέων αὐτοῖς ἐγκεχειρισμένων ὑπὸ τοῦ θεοῦ, συνέβη καὶ τὴν ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις στάσιν ἀπαρμόσασαν ζιμερῆ γηρᾴδζ, κὴ καθ' αὑτὴν διατριβήν μέσης, ὥσπερ εἴ τις εἰς σῶμα πολὺς ἀγαθὸν εἴποι καὶ δίκης ἔργον. ἡ μὲν γὰρ κὴ τοῦ δήμου τὴν ζηλωτῶν διάθεσις, ἥπερ κατῆρξεν ἀλώσεως τῇ πόλει, προδιήλωται μὴ ἀκριβείας, ὅθεν τε ἔφυ, καὶ πρὸς ὅσον κακὸν αὐηυξήθη. ταύτῃ γὰρ ἂν αὖ ἁμάρτοι τις εἰπών, φάσει φάσιν ἐγγράφδζ. κὴ καθάπερ θηρίον λυσσῶσαν, συνδιῴκησεν τῇ ἔξωθεν ὀλῇ τὰς ἰδίας ἤδη σάρκας ὁρμᾷ. ἦτοι ἐλεάζαρος ὁ τοῦ σίμωνος, ὃς δὴ κὴ τὰ πρῶτα τοῦ δήμου τοὺς ζηλωτὰς ἀπέστησεν εἰς τὸ τέμενος, ὡς ἀγανακτῶν δηθεν ὅτι τοῖς ὁσημέραι τὴν ἰωάννην τολμωμένοις, ἃ μὲν ἀνεπαύετο φονεύειν οὐδέν, τὸ δὲ ἀληθὲς αὐτὸς μεταγνοὺς ἑρῶν τυραννεῖν μὴ φέρων ὑποτετάχθαι, πόθῳ τῆς ὅλων καὶ δυνάσειας ὀλῇ θυμίᾳ, διίσας δ', ὡς ἁλαβὼν ἰσόδιον τὸ χελκία καὶ σίμωνα τὸν ἐζρῶνος τῆς δυνατῆς, πρὸς οἷς ἐζεκίας ἰὼ χωβαρεὶ πᾶσι ἦν ἄσημος. καθ' ἕκαστον δὲ ὀλίγοι τῆς ζηλωτῆς ἠκολούθησαν, κὴ καταλαβόμενοι τὸ ἐνδότερον τοῦ νεὼ προβόλου ὑπὸ τὰς ἱερὰς πύλας, ὅθι τῆς ἁγίων μετώπων τέθειται τὰ ὅπλα. πλήρεις μὲν οὖν ὀλίγιστα ὄντες ἐδάρρουν. καὶ γὰρ ἀφθονία τῆς ἱερῶν ἐγίνετο παραμύθιον, τοῖς γε μηδὲν ἀσεβὲς ἡγεμένοις. ὀλιγότης δὲ τῆ κὴ σφᾶς ὀρρωδοῦντες, ἐγκαθίς ἀμένοι τὰ πολλὰ κὴ χώραν ἔμενον. ὁ δὲ ἰωάννης ὅσον ἀνδρῶν ὑπερεῖχε πλήθει, τοσοῦτον ἐλείπετο τοῦ τόπου, κὴ κορυφὴν ἔχων τοὺς πολεμίους, ὑπ' ἀδείας ἐποιεῖτο τὰς προσβολάς, ὅτε δὲ ὀργὴν πρέμῃ. κακόμενος δὲ πλέον ἢπερ ἐλπιδεὶς τοῖς περὶ τὸ ἐλεάζαρον, ὅμως ἀλλ' ἐπὶ. συνεχεῖς δὲ ἐνδ' ἐρμαῖ, κατ' ἀλλήλων κὴ βελῶν ἀφέσεις ἐγίνοντο, κὴ φόνοις ἐμιαίνετο πανταχῇ τὸ ἱερόν. ὁ δὲ τῆ γιώρα σίμων, ὃν ἐπὶ τὴ ἀμηχανίας ὀλίκλη-

ὀλίγιστον αὐτῷ τύραννον ἐλπίσι βοηθείας ὁ δῆμος
προσηγάγετο, τήν τε ἄνω πόλιν ἔχων, καὶ τὸ κάτω πολὺ
μέρος, ἐρρωμενέστερον ἤδη τοῖς περὶ τὸν Ἰωάννην ἐβάλλεν,
ὡς αὖ καὶ καθύπερθεν πολεμούμενος. εἰ δή τινα χεῖρα
προσοίων αὐτὸς, ὥσπερ ἐκεῖνοι τοῖς ἄνωθεν. καὶ τῷ Ἰωάν-
νῃ διὰ χάνδην πολεμουμένῳ, συνέβαινε βλάπτεσθαί τε, καὶ
βλάπτειν ἀμόλως. καὶ καθόσον ἥττων τῷ ἀμφὶ τὸν Ἐλε-
άζαρον ἦν ταπεινότερος, τοσοῦτον ἐπολεμεῖτο ἐκ ὑψη-
λοῦ τοῦ σίμωνος. πανοῦ καὶ χειρὶ μὲν τοὺς κάτωθεν προσ-
βολὰς ἀμύνων ἑῴα. τοὺς δὲ ἄνωθεν ὑπὸ τῶν ἱερῶν κατα-
κοντίζοντας, ἀεὶς ἐλλε τοῖς ὀργάνοις. ὀξυβελεῖς τε γὰρ αὖ-
τῷ, καὶ καταπέλτῃ παρῆσαν ἐκ ὀλίγοι, καὶ λιθοβόλοι, ἃ
ὧν ἐ μόνον ἠμύνετο τοὺς πολεμίους, ἀλλὰ πολλοὺς καὶ
τῶν ἐσφυρηκότων αὐτῷ. καίπερ γὰρ πρὸς πᾶσαν ἀσέ-
βειαν ἐκπεπλυσκότες, ὅμως τὰς θύρας ἐθέλοντας εἰσ-
κρίσεσιν, μετ' ὑποψιῶν μὲν καὶ φυλακῆς τὰς ἐπιχωρίους
προδιερευνώμενοι. τοὺς δὲ ξένους ἀδείσεσιν, οἱ καίπερ
δυσσεβήσαντες αὐτῷ τὸ ὠμότητα, ὡς φεισάμενοι τῆς
σάσεως ἐμίνοντο. τὰ γὰρ ὑπὸ τῶν ὀργάνων βέλη μέχρι τοῦ
βωμοῦ, καὶ τοῦ νεὼ ἀφῆκτο ἅπαν ἐσφερόμενα, τοῖς τε ἱερεῦ-
σι, καὶ τοῖς ἱερουργοῦσιν ἐπίπτε. καὶ πολλοὶ ἀπαδύσαντες
ὑπὸ γῆς περάτων, πρὸ τοῦ διώνυμον καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις
χώρων ἅγιον, πρὸ τῶν θυμάτων ἔπεσον αὐτοῖ, καὶ τοῦ ἑλ-
λησι πᾶσι καὶ βαρβάροις σεβάσμιον βωμὸν, κατέσπει-
σαν ἰδίῳ φόνῳ. νεκροῖς δὲ ἐπιχωρίοις ἀλλόφυλοι, καὶ ἱε-
ρεῦσι βέβηλοι συνεφύροντο, καὶ παντοδαπῶν αἱμά-
τῶν ἐν τοῖς θείοις περιβόλοις ἐλυμαίνετο.

Κεφάλαιον ϛ.

Τί τηλικοῦτον ὠτλημένης ἀπὸ πόλις πέπονθας ὑπὸ
ῥωμαίων, οἳ σε τὰ ἐμφύλια μύσπ προεκαθαρεύν-
τες εἰσῆλθον; θεὸς μὲν γὰρ οὔπω ἦς ἔτι χώρος, οὔτε μένειν
ἐδύνατο, τάφος οἰκείων γενόμενον σωμάτων, καὶ παλέμεν
τὸν ναὸν ἐμφυλίῳ πλήσασα πολυανδρίου. δύναμαι δ' αὖ γε-
νέσθαι πάλιν αὖ ἀμείνων, εἴγε ποτὲ τὸν προθήσεται θεὸν
ἐξιλάσῃ. ἀλλὰ καθεκτέον γὰρ καὶ τὰ παθήματα τοῦ λόγου δ'
συγγραφῆς, ὡς ἀ κατολοφυρμοῦ οἰκείων ὁ καιρὸς, ἀλλ'
ἀφηγήσεως προσήκοντα. λέγω δὲ τὰ ἑξῆς ἔργα τῆς
στάσεως.

Κεφαλ. γ.

Τριχῆ τοῦ ὁπλίτων τὸ πόλεως διῃρημένου, οἱ μὲν
περὶ τὸν ἐλεάζαρον τοῖς ἱεροῖς ἀπαρχὰς διαφυλάσ-
σοντες, καὶ τὸ ἰωάννου τὸ μέθυον ἔφερον. οἱ δὲ σὺν τούτῳ
διαρπάζοντες τοὺς δημότας, ἠλέγοντο καὶ τὸν σίμωνος. ἦν
δὲ κἀκείνῳ δοφὴ καὶ τὸ στασιαζῶν ἡ πόλις. ὁπότε μὲν δὴ
ἀμφοτέρωθεν ὁπλιζοίτο, τοῖς σαυόντεσι ὁ ἰωάννης αὖ-
τεπῆφε, καὶ τοὺς μὲν ἐκ τὸ πόλεως αἰρόντας ὑπὸ τῷ σοῶν
βάλλων, τοὺς δὲ ὑπὸ τὸ ἱεροῦ καταιονιζόντας, ἠμύνετο
τοῖς ὀργάνοις. εἰ δὲ ἐλαθρωθείη ποτὲ τὸ καθύπερθεν
ὁπλιζομένων, ἀζανέπαυε δὲ αὐτοὺς πολλαχοῦ μέθη τε καὶ
κάματος, ἀδείσεσι τοῖς περὶ σίμωνα μᾶλλον ἐπεξέθεον. ἀεὶ δὲ ὅσον ζέσκοιτο τὸ πόλεως ὑπερπί-
πτοντες τὰς οἰκίας σίτου μεστὰς, καὶ παντοδαπῶν ὁπλι-
σίων. τὸ δὲ αὐτὸ πάλιν ὑποχωροῦντος ὁπλίτου ὁ σίμων
ἐσωθεῖτο, ὥσπερ ὁπλίτοις ῥωμαίοις ἀφεδρεύοντες, ἃ
παρεσκεύασατο πρὸς πολιορκίαν ἡ πόλις, καὶ τὰ νεῦρα
τὸ αὐτῆς ὑποκόπτοντες δυνάμεως. συνέβη γοῦν τὰ τῆς
περὶ τὸ ἱερὸν πᾶσα σωμαλιγῆναι, καὶ μεσαίχμιον ἐρη-
μίας γενέσθαι καὶ ἀδιαπάστους τὸν πόλιν, κατακεκαῦσθαι
δὲ πλὴν ὀλίγου πᾶσαν τὸ σῖτον, ὃς αὖ αὐτοῖς ἐπ' ὀλί-
γας ἀνήκεσεν ἔτη πολιορκουμένοις λιμοῦ γὰρ ἐάλωσαν,

imitatũ, vltro ſibi tyrannum ſpe auxilij populus introduxerat: & ſuperiorem ciuitatem retinens, & inferioris plurimam partem, animoſiùs iam Ioannem eúſq; ſociosadoriebatur, quaſi deſuper impugnarentur. ſubiectus autem illorum manibus erat, ſicut & illi ſuperiorum. Et Ioannem eueniebat duplex præliũ perferentem, lædi pariter ac lædere: quantóq; vincebatur, eò quòd Eleazaro eſſet humilior, tanto plus lædebat, Simone celſiot conſtitutus: cùm inferiores aggreſſus etiam ſola manu ſine labore prohiberet: deſuper verò ex fano iaculantes, machinis deterreret. Quippe baliſtis & non paucis lanceis vrebatur, ſaxo túmque tormentis: quibus nõ ſolùm bellantes vlciſcebatur, ſed multos etiam ſacra celebrantium perimebat. Quanquam enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur, tamen eos, qui ſacrificate cuperent recipiebant, cũ ſuſpicione & cuſtodibus indigenas perſcrutando. Hoſpites enim etiam, qui exoraſſent eorum crudelitatem, pòſt exituri ſubciſiua ſeditionis opera conſumebantur. Miſſilia namque machinarum vi ad aram vſque templúmque peruenientia, in ſacerdotes ſacra celebrantes cadebant: ac multi, qui properantes ab vltimis finibus terræ ad ſanctiſſimum locum veniſſent, ante ipſas hoſtias procubuerunt: arámque vniuerſis Græcis & Barbaris adorandam, ſuo ſanguine imbuêre. Indigenis autem mortuis alienigenæ, ac ſacerdotibus profani miſcebantur: pérque atria diuina, ſtagnum fecerat diuerſorũ cadauerum ſanguis. Quid tantum paſſa es, ô miſerrima ciuitas à Romanis, qui tua inteſtina ſcelera purgaturi flammis introiêre? Iam enim Dei locus non eras, neque manere poteras, domeſticorum funerum facta ſepulchrum, & quæ fanum ciuili bello tumulum conſtitueras: poteris autem denuò fieri, poteris, ſi vnquam vaſtatorem tui Deum placaueris. Sed enim reprimenda ſunt, quæ dolent, lege ſcribendi: quando non domeſtici luctus, ſed exponendarum rerũ hoc tempus eſt. Proſequar autem ſeditionis facinora cætera. Ergo diuiſis trifariam inſidiatoribus Eleazarus quidem eiúſque ſocij, qui ſacras primitias conſeruabant, in Ioannem ebrij ferebantur. Qui verò huic parérent, plebem diripientes in Simonem rebellabant, cùm ipſi quoque Simoni contra diuerſæ partis ſeditioſos adiumento eſſet ciuitas. Si quando igitur ex vtráque parte appetebatur Ioannes, obuertebat ſocios ſuos: & de ciuitate quidem ſubeuntes, miſſis ex porticibus telis, de templo verò iaculantes, machinis vlciſcebatur. Quotíes autem deſuper inſtantium moleſtia caruiſſet (frequenter enim ebrietate & laſſitudine ceſſabant) liberiùs in Simonem eiúſque ſocios cum pluribus irruebat. Semper autem quantum in ciuitate pepuliſſet in fugam verſos, ædes frumenti plenas omniúmque vtenſilium incendebat: idémque illo regrediente, Simon inſecutus agebat: veluti conſultò pro Romanis omnia corrumperent, quæ ad obſidionem ciuitatis erant præparata, ſuarúmque virium neruos abſcinderent. Denique contigit vnà exuri omnia circum templum, & inter proprias acies ſolitudinem atque aream pugnæ fieri ciuitatem: concremari autem paulo minus omne frumentum,

quod non paucis annis sufficere potuisset obsessis: denique fame capti sunt, qua minimè quiuissent, nisi eam sibimet comparauissent. Vndique autem insidiatoribus & confinibus oppugnantibus ciuitatem medius populus velut aliquod magnum corpus lacerabatur. Senes verò ac mulierculæ intestinis malis attonitæ, pro Romanis vota faciebant: externúmque bellum, quo domesticis malis liberarentur, expetebant. Grauis autem metus ac terror fœdissimus occupauerat: & neque consilij capiendi tempus erat, vt voluntatem mutarent, neque pactionis aut fugæ spescupientibus. Etenim custodiebantur omnia: dissidentésque latronum principes, quoscunque Rom. pacatos esse, vel transfugere ad eos velle sentirent, quasi communes hostes interficiebant: solúmque in occidendis vita dignis concordes erant. Et pugnantium quidem nocte diéq; clamor perpetuus erat: sed metu acerbiores erant lugentium questus. Et assiduas quidem lamentationis causas, calamitates præbebant: timor autem includebat vlulatus: atque obmutescente dolore præ formidine, tacito gemitu cruciabantur: neque iam, aut reuerentia viuis apud domesticos erat, neque mortuis cura sepulturæ adhibebatur. Quorum amborum hæc causa erat, quòd de se quisque desperabat. In omni enim re animos remiserant, qui cum seditiosis non erant, quasi cõtinuò modis omnibus morituri. At verò seditiosi congesta in tumulum cadauera conculcantes dimicabant: & ex mortuis haurientes audaciam, quos sub pedibus cernerent, immaniùs sæuiebant: sẽpérquealiquid in se pernicioſum excogitantes, & quod visum fuisset sine miseratione facientes, nullã cædis aut crudelitatis viam prætermisêre: adeò vt etiã sacris materiis ad bellica conficienda instrumenta Ioannes abuteretur. Nam cùm olim fulcire templum populo itémq; pontificibus placuisset, idque xx. cubitis altius ædificare, rex quidem Agrippa ex monte Libano aptas ei materias maximis sumptibus & labore deuexit: hoc est, ligna & magnitudine simul & directa proceritate spectabilia. Interuentu autem belli opere interrupto, Ioannes his sectis, quòd sufficere longitudinem reperit, turres ædificauit: & aduersus eos constituit, qui desuper à templo pugnarent, post muri ambitum contra exhedram Occidentalẽ admotas, quà solùm poterant, quòd aliæ partes gradibus ex longinquo fuerunt occupatæ. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis subactum iri sperauit hostes. Deus verò laborem eius inutilem demonstrauit, & priusquam in his quicquam poneret Roman. adduxit. Etenim Titus, postquam partem ad se collegit exercitus, aliis verò vt ad Hierosolymam occurrentes scripsit, Cæsaream profectus est. Erant autem tres legiones, quæ pridem sub eius parte Iudæam vastauerant, & duodecima, quæ olim cum Cestio malè pugnauerat, quæque licet per id fortitudine esset insignis, tunc tamen eorum etiam memoria quæ pertulerat, alacrius ad vindictam properabat. Harum quidem quintam legionem iussit sibi per Ammaunta occurrere, decimam verò ascendere per Hierichunta. Ipse quidem cum cæteris egressus est, quas regum quoque auxilia

ὅπερ ἦκιστα δυνατὸν ἦν, εἰ μὴ τοῦτον ἑαυτοῖς παρεσκεύασαν.

Κεφάλαιον δ'.

ΠΑνταχόθεν δ' ἡ πόλεως πολεμουμένης ὑπὸ τῶν ἐπιβούλων, καὶ συγκλύδων, μέσος ὁ δῆμος ὥσπερ μέγα σῶμα διεσπαράσσετο. γηραιοὶ μὲν καὶ γυναῖκες ὑπ' ἀμηχανίας τῶν εἴσω κακῶν ηὔχοντο ῥωμαίοις, καὶ τὸν ἔξωθεν πόλεμον, ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῶν εἴσω κακῶν ἐπαρᾶσθαι. κατάπληξις δ' ἐστὶ, καὶ δέος ἦν τοῖς γνησίοις, καὶ ὅτε βουλῆς καιρὸς εἰς μεταβολὴν, ὅτε συμβάσεως ἐλπὶς, ὅτε φυγῆς τοῖς ἐθέλουσιν. ἐφυλάσσετο καὶ πάντα, καὶ τὰ λοιπὰ σασιάζοντες ἀρχιλῃσταὶ, τοὺς εἰρηνικὰ ῥωμαίοις φρονοῦντας ἢ πρὸς αὐτομολίαν ὑποπτεύοντες, ὡς κοινοὺς πολεμίους αἴροντο, καὶ μόνον ὠμοῦσιν τὸ φονεύειν τοὺς σωτηρίας ἀξίους. καὶ τῷ μὲ μαχομένων, ἀδιάλειπτος ἦν κραυγὴ, μεθ' ἡμέραν τε καὶ νύκτωρ. δυσπρεσβεύτου δ' οἱ τῶν πεπρωμένων ὀδυρμοὶ ἀεί. καὶ θρηνῶν μὲ αἰτίας ἐπαλλήλους αἱ συμφοραὶ παρεσφέρον, τὰς δ' οἰμωγὰς ἐκώλυεν ἡ κατάπληξις αὐτῶν. φιμούμενοῖ δὲ, τὰ γε πάθη τῷ φόβῳ μεμυκόσι τοῖς στεναγμοῖς ἐβασάνιζον. καὶ ὅτε μὲν τοὺς ζῶντας ἐλέει αἰδοῖ τε ἐπὶ τοῖς πεσοῦσιν, ὅτε μὲν τοῦ ἰδίου τῷ ἀπολωλότων ταφῆς. ἄμφω δ' ἀμφοτέρων, ἡ καθ' ἑαυτὸν ἀπόγνωσις ἑκάστῳ. παρεῖθησαν γὰρ εἰς πάντα τοῖς παθήμασι οἱ σασιάζοντες, ὡς ἀπολουμένοις πᾶσιν ὅσον οὐδέπω. πατοῦντες δὴ τοὺς νεκροὺς ἐπ' ἀλλήλοις στασιάζομένοις, οἱ σασιασταὶ συνεπλέκοντο, καὶ τὴν ἀπόνοιαν τῷ ἐν ποσὶ πίπτειν αὐτῶν, ἦσαν ἀγριώτεροι. προσεξεμείσκοντες δ' ἀεί τι κατ' αὐτῶν ὀλέθριον, καὶ πᾶν τὸ δρᾶν ἀφειδῶς δρῶντες, ἐδημίαν ὅτε αἰτίας ὀδύνη, ὅτε ὠμότητος παρέλιπον.

Κεφάλαιον ε.

ΑΜέλει ἰωάννης τὴν ἱερὰν ὕλην εἰς πολεμικεῖων κατασκευὴν ὀργάνων ἀπεχρήσατο. δόξαν γάρ ποτε τῷ λαῷ, καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ὑποσκεῖσαι τὸν ναὸν εἴκοσι πήχεις πρὸς ὕψος, καὶ τοῦτ' μὲν ὑπὸ τῶν λιβάνου μεγίστοις ἀναλώμασι καὶ πόνοις τὴν χρήσιμον ὕλην ὁ βασιλεὺς ἀγείτωπας, ξύλα θέας ἄξια τήν τε δυσύτητα καὶ τὸ μέγεθος. μεσολαβήσαντος δὲ τοῦ πολέμου τὸ ἔργον, ὁ ἰωάννης τειμὼν αὐτὰ, πύργους κατεσκεύαζεν, ὑψηλοὺς τὸ μῆκος δίρων, πρὸς τοῖς ὑπὸ τὰ ἔνθεν ἱερᾶς μαχομένους, ἵστησί τε προσαγωγὰς κατὰ τὸ πρόβολον, τ' πρὸς δύσιν ἐξέδρας αἴπαρε, ἧπερ καὶ μόνη δυνατὸν ἦν, τῶν ἄλλων μερῶν βαθμοῖς πόρρωθεν διειλημμένων. ὁ μὲν τοῖς κατασκευάσειν ἐξ ἀσεβείας ὀργάνοις, κρατήσειν ἤλπισε τῶν ἐχθρῶν. ὁ δὲ θεὸς, ἄχρηστον αὐτῷ τὸν πόνον ἀπέδειξε, πρὶν δύσπτησαί τινα τῶν πύργων, ῥωμαίους ἐπαγαγών.

Κεφάλαιον ς.

ΟΓαρ δὴ τῖτος, ἐπειδὴ τὰ μὲν συμπάντα τ' δυνάμεως πρὸς αὐτὸν, τοῖς δὲ ἀπὸ ἱεροσολύμων συμμαχίαν ἐπέστειλεν, ἐξήλαυνε τῆς καισαρείας. καὶ δὴ τρία μὲν τὰ πρώτιστον αὐτῷ τῶν συνδραμόντα τῶν ἰουδαίων τάγματα, καὶ τὸ πάλαι συνεστῶτα πᾶσαν δωδεκάτην, ὅπερ καὶ ἄλλως ὄντιμον ἦν δι' αὐδρείαν ὑπάρχον, τότε κατὰ τὸν μετέμελλον ὧν ἐπαθεν εἰς ἄμμαυναν ἦκεν προθυμότερον. τέταρτον μὲν συνῆν τὸ πέμπτον δ' ἀμμαοῖς συνέλαυσεν αὐτῷ συμμαχίαν, καὶ δὴ ἱερεχοῦντος τὸ δίκαιον ἀναβαίνειν. αὐτὸς δ' ἀνέζευξε μετὰ τῶν λοιπῶν, πρὸς οἷς ἦτε τῶν βασιλέων συμμαχίαν

πᾶσαν

πᾶσαν πολείους, καὶ συχνοὶ τῶν ἀπὸ τῆς συρίας ὁπλίτων συνῆλθον. αὐτοκράτωρ δὲ καὶ τὰ τεσσάρων τάγματα, ὅσον ἐστρατιώτας ὁπλίξας, μετὰ Μουκιανοῦ συνέπεμψεν εἰς ἰταλίαν, ἐκ τῶν ἐπελθόντων μέντοι. δισχίλιοι μὲν γὰρ αὐτῶν τῶν ἀπ' ἀλεξανδρείας στρατευμάτων ὁπλῖται, τρισχίλιοι δὲ συνείποντο τῶν ἀπ' εὐφράτου φυλάκων. φίλων δὲ δοκιμώτατος εὔνοιά τε καὶ συνέσει, τιβέριος ἀλέξανδρος προστὰς μὲν αὐτὸς τῷ αἰγύπτου διέπων, τότε δὲ τῶν στρατευμάτων ἄρχων, κριθεὶς ἄξιος ἐξ ὧν ἐδείξατο πρῶτος ἐγειρομένῳ ἀρτι τῷ ἡγεμονίᾳ, καὶ μέντοι πίστεως λαμπρᾶς ἐξ ἀδήλου τῇ τύχῃ συνέθετο, σύμβουλός γε μὴν τοῖς τε πολέμου χρείαις, ἡλικίᾳ τε προὔχων, καὶ κατ' ἐμπειρίαν εἴρητο. προσιόντι δὲ εἰς τὴν πολεμίαν πύργῳ προῆλθον μὲν οἱ βασιλικοί, καὶ πᾶν τὸ συμμαχικὸν, ἐφ' οἷς ὁδοποιοί, καὶ μετρηταὶ στρατοπέδων, ἔπειτα τὰ τῶν ἡγεμόνων σκευοφόρα, καὶ μέντοι τοὺς τούτων ὁπλίτας αὐτὸς, τούς τε ἄλλους ὁπλίτους καὶ τοὺς λογχοφόρους ἔχων, κατόπιν αὐτῶν τὰ τάγματος ἱππικόν. ἦσαν δὲ τῶν μηχανημάτων, καὶ ἐπ' ἐκείνοις, μετ' ὁπλιτῶν χιλίαρχοι, καὶ ἀπείρων ἔπαρχοι. μέντοι δὲ τοῦτοις, δεῖ τὸ ἀρτον αἴ σημαίαι, καὶ ἔμπροσθεν οἱ σαλπιγκταὶ τῶν σημαιῶν. ὅπη δὲ τοῦτοις, ἡ φάλαγξ τὸ σῖφος εἰς ἓξ πλατυνάσα. τὸ δὲ οἰκετικὸν ἑκάστου τάγματος ὄπισθε, καὶ πρὸ τούτων τὰ σκευοφόρα. τελευταῖοι δὲ πάντων οἱ μίσθιοι. καὶ τούτων φύλακες οἱ ἱππεῖς. προάγων δὲ τὴν δύναμιν ἐν κόσμῳ καθ' ἑωμαίους συνήθεις, ἐμβάλλει δι' ἀδρεπίδος εἰς ἰουδαίαν, κατειλημμένῳ τε προτέρου ὑπὸ τῶν πατρὸς, καὶ τότε φρουρουμένῳ. ἔνθα μίαν ἡμέραν αὐλισάμενος, ὑπὸ τὴν ἑῴαν προῆσι, καὶ διανύσας ἡμέρας σταθμὸν στρατοπεδεύεται κώμῃ ἰουδαίων πατρίῳ ἀκανθῶν αὐλῶνα καλουμένῳ, πρός τινι κώμῃ γαβαθσαοὺλ καλουμένῃ. σημαίνει δὲ τοῦτο λόφον σαοὺλ, διέχοντα ἀπὸ τῶν ἱεροσολύμων, ὅσον ἀπὸ σταδίους ἑξήκοντα σταδίων.

plura quàm dudum, multíque Syri auxiliares comitabantur. Suppletum est autem quatuor legionum quantum Vespasianus selectum cum Mutiano miserat in Italiam, ex his qui cum Tito accesserant. duo namque millia de Alexandrino exercitu lecta, tria millia verò ab Euphrate eum sequebantur, & amicorum spectatissimus beneuolentia simúlque prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Ægyptum administrauerat, tunc autem dignus qui exercitum regeret propterea iudicatus, quòd primus incipienti fuit hospes imperio, & cum fide clarissima incertæ fortunæ sociatus est: idémque consultor in vsus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

Cap. II. Titus explorator Hierosolymæ peruicitatur.

PRogredientem verò in hostilem terram Titum, antecedebant regia omniáque auxilia, post eos viarum stratores, castrorúmque metatores. Deinde rectorum sarcinæ atque armati. Post hos ipse Titus, & alios lectos habens & signiferos, quorum agmen equites sequebantur. Hi verò ante machinas ibant, & secundùm illos vnà cum lectis tribuni, & præfecti cum cohortibus. Post autem circum Aquilam signa, & ante signa tubicines, deinde acies senûm virorum ordinibus dilatata. Seruile autem vulgus à tergo cuiusque legionis, & ante hos sarcinæ. Omnium verò nouissimi mercenarij, eorúmque custodes coactores agminis. Procedens autem decenter cum exercitu, ita vt mos est Romanis, in Gophnam per Samaritidem venit, quæ & priùs ab eius patre fuerat occupata, & tunc præsidiis tenebatur. Ibi autem vnam moratus vesperam, mane inde proficiscitur: peractáque diei mansione, castra ponit in loco quem Iudæi sermone patrio Acanthonaula vocitant, iuxta vicum quendam Gabath Saul nomine, quod significat vallem Saul, distantem ab Hierosolymis stadiis ferè xxx. Hinc sexcentis propè lectis equitibus comitatus, perrexit in ciuitatem, quàm tuta esset, Iudæorúmque animos exploraturus, si forte se conspecto, priusquam ad manus veniretur, metu cederent. audierat enim quod erat verum à seditiosis & latronibus oppressum populum desiderare quidem pacem: sed quòd rebellantibus infirmior esset, nihil conari. Quamdiu quidem per viam quæ ad murum duceret equitabat, nemo ante portas apparuit: vbi verò itinere ad turrim Plephinon declinato, transuersum agmen equitum duxit, infiniti subitò prosiliunt, quà Muliebres turres vocantur: & per eam quæ contra monumentum Helenæ porta est egressi, equitatum intercidunt. atque alios quidem etiam tunc via currentes, ne cum his qui diuertebant sese iungerent, à fronte oppositi, prohibuerunt. Titum verò cum paucis separant. Ille autem vltrà quidem minus progredi poterat: à muro enim cuncta fossis patebant: & transuersi erant horti, multísque maceriis impediti. ad suos autem in aggere constitutos recursus, intercedente hostili manu, desperabatur. Quorum plerique imperatoris periculum nesciebant: sed existimantes

Κεφάλαιον ζ.

ΑΝαλαβών τε ἐντεῦθεν ὅσον εἰς ἑξακοσίους τῶν ὁπλιτῶν ἱππέων, ἤει τὴν τε πόλιν θεωρήσων ὅπως ὀχυρότητος ἔχοι, καὶ τὰ φρονήματα τῶν ἰουδαίων, εἰ θεὸς τῷ ὄψιν αὐτῶν πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, ὑποδείσαντες ἐνδοῖεν. πάντως γὰρ, ὅπερ ὧν ἀληθὲς, τοῖς στασιώδεσι καὶ λῃστρικοῖς τὸν δῆμον ὑπεπηχότα ποθεῖν μὲν εἰρήνην, ἀδυνάτως δ' ἔχοντα τῆς ἐπαναστάσεως πρεμεῖν. ἕως μὲν οὖν ὄρθιον ἱππάζετο τῷ λεωφόρῳ κατατείνουσαν πρὸς τὸ τεῖχος, ἀδεὴς προυφαίνετο τῶν πύργων. ἐπεὶ δὲ κατὰ τῆς ὁδοῦ πρὸς τὸν ψηφῖνον πύργον ἀποκλίνας, πλάγιον ἦγε τὸ τῶν ἱππέων στῖφος, προπηδήσαντες ἐξαίφνης ἄπειροι, κατὰ τοὺς γυναικείους καλουμένους πύργους, διὰ τῆς ἀντικρὺ τῆς ἑλένης μνημείων πύλης, διεκπαίουσι τῆς ἵππου, καὶ τοὺς μὲν ἔτι κατὰ τῶν ὁδὸν θέοντας, ἀπημάντους στάντες ἐκώλυσαν συνάψαι τοῖς ἐγκλίνασι. τὸν δὲ τῶν ἀποτέμνοντας σὺν ὀλίγοις. τῷ δὲ, πρόσω μὲν οὐ χωρεῖν ἀδυνάτου, ἐκτετάφρευτο γὰρ ἀπὸ τοῦ τείχους πρὸ τῆς κηπείας ἅπαντα, κήποις τε δικαρσίοις, καὶ πολλοῖς ἕρκεσι διειλημμένα. τῶν δὲ πρὸς τὰς σφετέρους ἀναδρομὴν, πλήθει τῶν ἐν μέσῳ πολεμίων ἀμήχανον ἐφάνη· οἱ δὲ ἀπὸ τῆς λεωφόρου, ὧν οἱ πολλοὶ μηδὲ γινώσκοντες τὸν τοῦ βασιλέως κίνδυνον, ἀλλ' ὁμόσε

Anabatum inde quingentos fere & sexaginta equites, ingressus est, vt ciuitatem & munitionis firmitudinem, & animos Iudæorum, si forte ante manus conserendas, conspectu suo perterriti cederent. Omnino enim quod verum erat, seditiosis & latronibus populum, qui pacem quidem optaret, sed quia impotens esset, quietus esse non posset, imperare. Dum igitur per directum ad murum ducentem equitat, tutus ab hostibus apparet. Vbi verò ad Mulierum turres declinauit, & per aduersum Phephinon turrim agmen equitum duxit, subitò infiniti prosiliunt, & per portam quæ contra monumentum Helenæ est, irruentes, equitatum intercipiunt. & quosdam quidem adhuc per viam currentes, ne cum his qui diuertebant sese iungerent, à fronte oppositi, prohibuerunt. Titum verò cum paucis separant. Ille autem vltrà quidem minus progredi poterat: à muro enim cuncta fossis patebant: & transuersi erant horti, multísque maceriis impediti. ad suos autem in aggere constitutos recursus, intercedente hostili manu, desperabatur. Quorum plerique imperatoris periculum nesciebant: sed existimantes

eum ſecum reuerti, etiam ipſum fugiebant. Titus autem in ſua tantùm fortitudine ſitam eſſe proſpiciens ſpem ſalutis, flectit equum: & vt ſe ſequerentur cum clamore comites adhortatus, in medios hoſtes irruit, vi ad ſuos tranſire feſtinans. Quo quidem tempore maximè intelligi potuit, & belli momenta & imperatorum pericula Deum curare. Tot enim aduerſus Titum miſſilibus iactis, cùm neque galea, neque thorace ſeptus eſſet (non bellator enim ſed explorator, vt dixi, proceſſerat) nullum in eius corpus delatum eſt: ſed tanquam ne eum ferirent, ex induſtria mitterentur, omnia præteruolabant. gladio verò ſemper à lateribus inſtantes dirimens, multósque ante ora ſubuertens, ſuper cadentes agebat equum. Illorum autem clamor erat, propter audaciam Cæſaris, vt eum aggrederentur, cohortatio: fugâque & diſceſſio repentina, quocunque diuerteret curſum. Huic autem ſe periculi participes, cùm à tergo & à lateribus funderentur, adiunxerant. vna enim erat vnicuique ſpes ſalutis, viam cum Tito patefacere, priuſquàm circumuentus opprimeretur. Denique duorum ex nimis pertinacibus, alter cum equo percuſſus eſt: altero verò deiecto & occiſo, equus eius abductus eſt. Titus verò cum cæteris in caſtra ſaluus euadit. Iudæis quidem, quòd aggreſſione prima ſuperiores fuerant, inconſulta ſpes animos extulit, magnámque his in poſterum fiduciam momentum temporaneum comparauit.

Cap. III. De eruptionibus Iudæorum contra Romanos caſtrametãtes.

CÆſar autem poſtquam ex Ammaunte legio ſibi coniuncta eſt nocte, luce inde digreſſus ad Scopon accedit, vnde iam & ciuitas & clara templi magnitudo conſpici poterat: qua parte Septentrionalem regionem ciuitatis contingens locus humilior, propriè Scopos nominatus eſt, diſtans à ciuitate ſtadiis VII. ibíque duabus legionibus ſimul, quintæ legioni verò retrorſum ſtadiis tribus caſtra muniri iubet. labore namque nocturni itineris attritos milites progredi viſum eſt, vt ſine formidine murum ſtruerent. Mox autem cœpto ædificio, decima quoque legio per Hierichunta aderat à Veſpaſiano præoccupatam: vbi quædam pars armatorum in præſidio fuerat collocata. His autem præceptum erat ſexto ab Hieroſolymis ſtadio caſtra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elæon, contra ciuitatem ab Oriente ſitus eſt, altáque interiacente valle diſcernitur, cui nomen eſt Cedron. Intra ciuitatem verò ſine requie confligentium diſſenſionem, tum primùm ingens ſubitò bellum foris interueniens refrenauit: & cum ſtupore ſeditioſi Romanorum caſtra inſpectantes, trifariam diſtributa mala, inter ſe inière concordiam: rationémque inuicem requirebant, quídnam expectarent, quidve perpeſſi, tres muros contra vitam ſuam paterentur opponi: bellóque tanta ſe fundente licentia, tanquam ſpectatores bonorum operum ſibíque vtilium reſiderẽt mœnibus clauſis, remiſſísque armis ac manibus. In noſmet-ipſos profectò, exclamat aliquis, tantum modo fortes ſumus. Romanorũ autem lucro ex noſtra ſeditione ſine ſanguine oppidũ cedet. His alios atque alios congregantes exhortabãtur: raptíſq;

συναναφαιρῶν κἀκεῖνον ἀπέφυσιον. ὁ δ', καπιδὼν ὡς ἐπ' μόνῃ τῇ καθ' αὐτὸν ἀλκῇ κεῖται τὸ σώζεσθαι, τόν τε ἵππον ὑπερέφει, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἐμβοήσας ἵπεσθαι, μέσοις ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις, διεκπαίσας πρὸς τὸς σφετέρους διαζόμυος. ἔνθα δὴ μάλιστα παρέστη μοι νοεῖν, ὅτι καὶ πολέμων ῥοπαὶ καὶ βασιλέων κίνδυνοι μέλουσι τῷ θεῷ. τοσούτων γὰρ ὄντι τῶν ἀφιεμένων βελῶν, μήτε κράνος ἔχοντα, μήτε θώρακα (προῆλθε γὰρ ὡς ἔφην οὐ πολεμιὴς, ἀλλὰ κατάσκοπος) μηδὲν ἥψατο τοῦ σώματος. κενὰ δ' ὥσπερ ὑπὸ τινος ἀοχήτων παρέρροιζοῦντα πάντα. τῷ δ' ἵππῳ τὰς καὶ πλουρὰν ἀεὶ διαγγέλλων, καὶ πολλοὺς τῷ ἀντιπροσώπων ἀναιρῶν, ἤλαυνεν ὑπὲρ τοὺς ἐναντιουμένους τοῦ ἵππου. τὸ δ' κραυγὴ τε ἰὼ πρὸς τὸ θράσημα τοῦ καίσαρος, καὶ θρασυκέλευσις ὁρμὴν ἐπ' αὐτὸν. φυγὴ δ' καὶ διαχωρισμὸς ἄφνω, καθ' οὓς ἐπαταλαίνων ἠλάστο. συνέπιπτον δ' οἱ τοῦ κινδύνου μετέχοντες καὶ νῶτα, καὶ κατὰ πλευρὰ νυσσόμενοι. μία γὰρ ἐλπὶς ἦν σωτηρίας ἑκάστῳ, τὸ συνεξανοίγειν τῷ ἵππῳ μὴ φθάσαντι κυκλωθῆναι. δύο γὰρ τῶν δαυτέρων, τοῦ μὲν, σὺν τῷ ἵππῳ προσχόντες κατηκόντισαν, θάτερον δὲ καταπηδήσαντα διαφθείραντες, τὸν ἵππον ἀπήγαγον. μία δὲ τῶν λοιπῶν τῶν ὅπλ τὸ σεκτόπεδον διασώζει). τοῖς μὲν ἐν Ἰουδαίοις πλεονεκτήσασι καὶ τὸ θρώτην ὑπόθεσιν, ἐπήγειρε ταὶς διανοίαις ἄσκεπτος ἐλπὶς, καὶ πολὺ θάρσος αὐτοῖς εἰς τὸ μέλλον, προσκαιρος ῥοπὴ προσῆκεν.

Κεφάλαιον η.

ΚΑῖσαρ δ' ὡς αὐτῷ συνέμιξε διὰ νυκτὸς τὸ ἀπὸ τῆς Ἀμμανίτιδος τάγμα μεθ' ἡμέραν ἐκεῖθεν ἄρας, ὑπὸ τὸ σκοπὸν καλούμυον προέρχεται. ἔνθεν ἤ, τε πόλις ἤδη καταφαίνετο, καὶ τὸ τοῦ ναοῦ μέγεθος ἔκλαμπρον, καθὰ τῷ βορείῳ κλίματι τῆ πόλεως χθαμαλὸς συνάπτων ὁ χῶρος, ἐτύμως σκοπὸς ὠνόμασται. ἦν δ' πόλεως σταδίους ἑπτὰ διέχων, ἐπέλυσε πρεβάλλεσθαι στρατόπεδον τοῖς δυσὶ τάγμασιν ὁμοῦ. τὸ δ' πέμπτον, ὀπίσω τούτων ἕξι σταδίοις. κόπῳ γὰρ δι' διὰ νυκτὸς πορείας τετειμμένους, ἐδόκει σκέπης ἀξίους εἶναι, ὡς ἂν ἀδείως ἔργον τοῦχίσαιντο. καταρχομένων δ' ἄρτι τῆ δομήσεως, καὶ τὸ δέκατον τάγμα διὰ ἱερειχοῦντος ἤδη παρῆν, ἔνθα καθῆσο τὴς ὀλυτικὴ μοῖρα φρουροῦσα τὴ ἐμβολῆ, ὑπὸ ἱεροπασιανοῦ προκατειλημμένη. προστέτακτο δ' αὐτοῖς ἐξ ἀπέχοντας τῆς ἱεροσολύμων σταδίους, στρατοπεδεύσασθαι καὶ τὸ ἐλαιῶν καλούμυον ὄρος, ὃ τῇ πόλει πρὸς ἀνατολὴν ἀπίκει), μέσῃ φάραγγι βαθείᾳ διεργόμυον, ἣ κεδρὼν ὀνόμασται.

Κεφάλαιον θ.

ΤΩν δ' αὐτὰ ἄσυ συρρηγνυμένων ἀδιαλείπτως, τότε πρῶτον ἀνέπαυσε τὸ ἐν ἀλλήλοις ἔχειν ὁ ἔξωθεν πόλεμος. ἐξαίφνης πολις ἐπελθὼν, καὶ μετ' ἐκπλήξεως οἱ στασιασταὶ τοὺς ῥωμαίους ἀφορῶντες, στρατοπεδευομένους ἔχιχῆ, κακῆς ὁμονοίας κατήρχοντο, καὶ λόγον ἀλλήλοις ἐδίδοσαν, τί μάτοιεν ἢ τί παθόντες ἀνέχοντο ξία τὸ ἀνάπνοας αὐτῷ ὑπερασώμυα τείχη, καὶ τὸ πολέμε μετ' ἀδείας ἀνιπολίζοντος ἑαυτὸν, οἱ δ' ὥσπερ θεαταὶ καλῶν καὶ συμφόρων ἔργων καθέζοιντο τὰ χηρὰς, τῇ χεῖρε καὶ τὰς παροπλίας παρέντες. καθ' αὑτῷ ἄρα γέγονα μόνον ἡμεῖς ἀξεδόμεθα. ῥωμαῖοι δ' ἐκ τῆ ἡμετέρας σάσεως κερδήσουσιν ἀναμωτὶ τὴν πόλιν. τούτους ἀθεμίζοντες ἀλλήλους παρεκέλευον, καὶ τὰς παροπλίας

πλίας

πλίας ἁρπάσαντες, ἀφνιδίως ἐπεκθέουσι τῷ ἐκείνῳ A
τάγματι, καὶ δὴ τὸ φάραγγος αἴξαντες μὴ χαυνῆς
ἐξαίφνης, τειχιζομένοις ἐφαπίπτουσι τοῖς πολεμίοις. οἱ
δὲ πρὸς τὸ ἔργον διηρημένοι, καὶ διὰ τοῦτο τὰ πολλὰ
παθεῖν τῶν ὅπλων (ἅτε γὰρ θαρσεῖν τοὺς Ἰουδαίους
ἐκδρομῆς ὑπολαμβάνοντες, καὶ προθυμιῶν ἄλλων ἀφι-
σθῆναι τὰς ὁρμὰς τῇ τάσει) συνεταράχθησαν ἀ-
δοκήτως, καὶ τῷ ἔργων ἀφειμένοι τινὲς μὲν ἀνεχώρουν
ἀθρόως, πολλοὶ δὲ ὅτι τὰ ὅπλα θέοντες πρὶν δῦσαι προ- B
φυλῶαι πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, ἐφορμῶντο παρόμενοι. προ-
σγίνοντο δὲ τοῖς Ἰουδαίοις ἀεὶ πλείους, ὅτι τῷ κρατεῖν
τοὺς πρώτους παθαρρήκοτες, καὶ τῷ ὄντων πολλαπλα-
σίους ἐδόκουν σφίσι τε καὶ τοῖς πολεμίοις, διξίᾳ τῇ τύ-
χῃ χρώμενοι. μᾶλλον δὲ τοὺς ἐν ἐθῇ συντάξεως ὄντας,
καὶ μὴ κόσμῳ καὶ ἀδιαλλάκτων πολεμεῖν εἰδότας,
ἄταξία φθάσασα θορυβεῖ. διὸ καὶ τότε προληφθέντες
οἱ ῥωμαῖοι τὴν ἐμβολὴν εἶκον. καὶ ὁπότε μὲ ὄκνῳ ἐφείεν C
οἱ καταλαμβανόμενοι, τὰ δρομικὰς Ἰουδαίους ἐπέχον,
καὶ δὴ τὸ ὁρμῶν ἵππον φυλαττόμενοι, ἐπέστρωσον. ἀεὶ δὲ
πληθύουσα τὸ ἐκδρομῆς, μᾶλλον ἀφαπτόμενοι τελευ-
τῶν ὑπὸ τῷ στρατοπέδῳ ῥίπτουν. καὶ δοκεῖ τότε κιν-
δυνεῦσαι τὸ τάγμα πᾶν, εἰ μή τινος ἀγγελθέντος αὐτῷ
δρομικοὺς ἐπιβοηθῆσαι καὶ πολλὰ ὀνειδίσας εἰς αἰσ-
χρίαν, ὅπισθέν τε τοὺς φεύγοντας, αὐτὸς σὺν πλαγίοις
τοῖς Ἰουδαίοις ἐφαπεσὼν, μεθ' ὧν ἦκεν ὁπλιτῶν, συ D
χνοὺς μὲν ἀναιρεῖ, πλείους δὲ τρέπεται ἢ πάντας,
καὶ σιωπῇ καὶ φάραγγος. οἱ δὲ ἐν τῷ κατάντει πολλὰ
κακωθέντες, ὡς διεξέπεσον, αὖτις ὁπισθέφονται, καὶ
μέσῳ ἔχοντες τὴν χαράδραν, τοῖς ῥωμαίοις διεμά-
χοντο. μάχει μὲν δὴ μέσης ἡμέρας, ἕως ἐπολέμουν.
ὀλίγον δὲ ὑπὸ μεσημβρίας ἐκκλίνοντος ἤδη, τίτος τοὺς
μεθ' ἑαυτῶν ἐφεστῶτας, καὶ τοὺς ὑπὸ τῶν ἀκρων
τοῖς ἐπέχουσιν αὖτις ἐκτάξας, τὸ λοιπὸν τάγμα πρὸς
τὸν τειχισμὸν ἀνέπεμψεν εἰς ἀκρόρειαν. E

Κεφάλαιον ι.

Ἰουδαίοις δὲ τοῦτο ἐδόκει φυγὴ, καὶ σκοπῶν κατασεί-
σαντος θοιμάτιον, ὃς αὐτοῖς ὅτι τὸ τεῖχος κρημνὸς,
ἐφεπόμενοι πλῆθος ἀκραφνίστερον μὴ τοσαύτης ὁρ-
μῆς, ὡς τὸν δρόμον αὐτοῖς τοῖς ἀγριωτάτοις εἰκάζειν
θηρίοις. ἀμύνει τοῖς ἐκπεπληγμένοις, ἐδεῖς ἔμεινε τὴν
ἐμβολὴν, ἀλλ' ὥσπερ ὀργάνῳ παρόμενοι, διέρρηξαν
τὴν τάξιν, καὶ πρὸς τὸ ὄρος ξαστῆρες ἀπέφυγον. λεί- F
πει δὲ ἐν μέσῳ τῷ ἐφεστῶτι τίτος μετ' ὀλίγων, καὶ
πολλὰ τῶν φίλων ἐκδαινόντων, ὅσοι δι' αἰδῶ τὸν τῆς
ἡγεμόνος τε κινδύνου καταφρονήσαντες, ἕστησαν, εἶξαι
θανατῶσιν Ἰουδαίοις, καὶ μὴ προκινδυνεύειν τούτων ἧς
ἐχρεῶν πρὸ αὐτοῦ μᾶλλον, λαμβάνειν δὲ ἔννοιαν τοῦ καθ'
αὐτὸν τύχης, καὶ μὴ σπανιώτερα εἶξιν ὁπλοποιούμενα καὶ
τὸ πολέμου καὶ τοῦ οἰκουμένης διαστόλου, ὀρεῖαν ἅπα ὑ-
φίσασθαι τεσπλῶν, ἐν ᾧ σαλεύει τὰ πάντα, τούτων δὲ
ἀκούειν ἐδόξει. τοῖς δὲ κατ' αὐτὸν ἀναζέχουσιν, ἀνθίστα), G
καὶ κατὰ στόμα παίων βιαζομένους αἴρει, κατάπτε τῷ
φανῆς ἀθρόοις ἐμπίπτων, ἀνεώθει τὸ πλῆθος. οἱ δὲ
πρός τε τὸ ἀδάσημα, καὶ τὸ ἰσχὺν καταπλαγέντες, ὑ-
δὲ ἅπα μὲν ἀπέφυγον εἰς τὴν πόλιν, καθ' ἑκάτερον
δὲ ἐγκλίνοντες ἀπ' αὐτοῦ τοῖς ἀνωτέρω φεύγουσι προσέ-
κειντο. καὶ τούτοις δὲ κατὰ πλευρὰν προσβάλλον,

armis, ſubitò in legionem decimam ruunt: pérque vallem facto impetu, cum ingenti clamore murum ædificantes Romanos aggrediuntur. Illi autem in opere diſtributi, armis ob eam cauſam plerique depoſitis (nec enim excurſum Iudæos auſuros eſſe credebant, & ſi maximè vellent, animos eorum ſeditione diſtractum iri arbitrabantur) præter opinionem perturbati ſunt: atque opere quiſque derelicto confeſtim alij receſsêre: multi autem ad arma properantes, priuſquam ſe in hoſtes conuerterent, feriebantur. Plures autem Iudæis ſemper adiiciebantur, eorum freti victoria qui præceſſerant, & quòd cùm pauciores eſſent, multiplex numerus & ſibi & hoſtibus videbatur, quòd ſecunda fortuna vterentur. Romani autem maximè ordinari conſueti, & cum decore atque præceptis bellum gerere ſcientes, ex perturbatione trepidabant. vnde tunc quoque præuenti aggreſſione cedebant. Si quando tamen ſeſe conuerterent ab inſequentibus occupati, & à curſu reprimebant Iudæos, & ob impetum minus cautos feriebant. Semper verò excurſione gliſcente magis magísque turbati, poſtremò caſtris pulſi ſunt: totáque legio tunc in periculum ventura fuiſſe videbatur, niſi hoc maturè ſibi nunciato, Titus eis tuliſſet auxilium: multísque increpans ignauiam, & ſuos à fuga reuocaſſet: Iudæísque à latere ipſe cum his irruens, quos circa ſe habebat electos, multos quidem occidiſſet, plures verò ſauciaſſet, omnes autem in fugam vertiſſet, atque in vallem præcipites compulliſſet. Illi autem prono in loco multa mala perpeſſi, poſtquam in aduerſam partem euaſêre, flectunt ſe iterum, & valle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur ad medium diem ita bellatum eſt. Paulò autẽ poſt meridiem, Titus his qui ſecum erant in ſubſidio collocatis, aliísque de cohortibus aduerſus excurrentes oppoſitis, reliquum agmen ad murum in ſummo montis ædificandum remiſit. Iudæis autem hæc fuga eſſe videbatur. Cúmque ſpeculator quem in muro poſuerant, amictu agitato ſignum dediſſet, frequentiſſima multitudo tanto impetu proſiliit, vt eorum curſus immaniſſimis beſtiis eſſet aſſimilis. Denique aduerſa acie ſtantium nemo impetum ſuſtinuit: ſed tanquam machina percuſſi, continuò diſſipati, pulſíque in montem refugiunt. In aſcenſu autem medio Titus cum paucis relictus eſt: multúmque monentibus amicis, qui pro imperatoris reuerentia contempto periculo perdurauerant, vt mortem appetentibus Iudæis cederet, neque pro his in diſcrimen veniret, quos ante ipſum ſaluos eſſe non oporteret: ſed potius fortunam ſuam reputaret, quòd non militis officio fungeretur, verùm & belli & orbis dominus eſſet: néve in tanta fuga ſubſiſteret, in quo omnia niterentur: hæc ne audire quidem ſimulans, & ad ſe accurrentibus obſtabat: eósque in ora feriens, cùm vi obtinerentur, occidebat, & per decliue repente incumbens, multitudinem proturbabat. Illi autem & viribus eius & obſtinatione perterriti ne tum quidem in ciuitatem fugêre: ſed in vtrunque latus ab eo declinantes, rurſum fugientes infequebantur. quos tamẽ aggreſſus à latere,

ipſorum quoque impetum præpediebat. Dum hæc aguntur, etiam illos qui ſuperiora caſtra muniebant, vbi fugere inferiores vidêre, metus ac turba occupat: totúmque agmen diſpergitur, ſuſpicantium excurſum quidem Iudæorum ferri non poſſe, Titum verò in fugam verſum: nec enim vnquam illo manente alios fugituros fuiſſe. & tanquam Panico terrore circundati, alius aliò ferebantur: donec quidam cùm in media pugna verſari imperatorem vidiſſent, plurimum metuentes, vniuerſæ legioni eius periculum cum clamore nunciauerunt. Itaque pudore reuocati. & fuga maius aliquid ſibi exprobrantes, quòd Cæſarem deſeruiſſent, totis viribus in Iudæos vtebantur, & ſemel impulſos vrgebant per decliuia. Illi autem paulatim recedentes pugnabant. cúmque Romani plus poſſent, eo quòd ſuperiores erant, in vallem omnes coacti ſunt. Titus autem contra ſe poſitis imminebat: & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipſe verò cum his quibus antea reſiſtendo hoſtes arcebat. Itaque ſi me nihil addentem obſequio, neque inuidia detrahentem, verum dicere oportet, ipſe Cæſar bis totam legionem periculo liberauit, atque ita caſtra muniendi copiam militibus præbuit.

Cap. IV. De inteſtina pugna azymorum diebus.

REmiſſo autem pauliſper bello externo, iterum inteſtinum ſeditio ſuſcitauit. Azymorúmque inſtante die, qui eſt Aprilis menſis quartuſdecimus (hoc enim ſe primùm tempore opinantur Iudæi ab Ægyptiis eſſe liberatos) Eleazarus quidem cum ſociis portam ſubaperiens, introire cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Ioannes autem die feſto ad protegendas inſidias vſus eſt: & ſuorum quoſdam ignotiores, armis ſub veſte latentibus inſtructos, quorum plerique impuri erant, occultè inter alios ſani occupandi gratia ſubmittit. illi autem poſtquam intrauêre, veſtimentis abiectis, ſubitò armati apparuerunt. Magna verò ſtatim turba circa templum ac tumultus erat, cùm alienus quidem à ſeditione populus, omnibus ſine diſcrimine putaret, Zelotæ verò ſibimet ſolùm inſidias comparatas. Verùm hi quidem relicta portarum cuſtodia, & alij ex propugnaculis deſilientes, priuſquam manus conſererent, in templi cloacas confugêre. Populares autem ad aram delati, & circum templum appulſi conculcabantur, cùm lignis paſſim ferróque cæderentur. Multos autem occiſorum inimici priuato odio, quaſi diuerſæ factionis ſocios interficiebant. Et quicunque antehac inſidiatorem aliquem offenderat, tunc agnitus quaſi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocentes afficerent, inducias conceſsêre nocentibus, progreſſóſque ex cloacis dimiſerunt. ipſi autem interius templum & omnes eius apparatus tenentes, confidentiùs oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quæ tripartita fuerat, in duas partes diuiſa eſt. Titus autem caſtra propiùs ciuitatem transferre cupiens de Scopo, contra excurſus quidem lectos equites ac pedites, quos ſatis eſſe arbitrabatur, poſuit: alium verò exercitum iuſſit totum quod erat vſque muros ſpacium complanare.

τὰς ὁρμὰς ὑπετίμνετο. κἂν τούτῳ αὐτοῖς ἄνω τὸ χίλιον τὸ στρατόπεδον, ὡς ἐθεάσαντο τοὺς κάτω φεύγοντας, πάλιν ἐμπίπτει ταραχὴ καὶ δέος, καὶ ὅλος ὁ νατὰ τὸ τάγμα, δοκοῦντων αὐτῶν ἀνύποστατον μὲν εἶναι τὸν τῶν Ἰουδαίων ἐφορμὸν, τὸ ἄφοβον δὲ αὐτῶν πίνειν. οὐ γὰρ ἂν ποτε τοὺς ἄλλους φυγεῖν ἐκείνους μόνους, καθάπερ παντὶ δείματι κυκλωθέντες, ἄλλος ἀλλαχῆ διεφέροντο. μέχρι τινὲς κατιόντες ἐκ μέσου τοῦ πολέμου τὰ ἡμίσεα στρεφόμενοι, καὶ μέγα βιασάμενοι ἀμφ' αὐτοὺς, ὅλαβοῶσι τὸ κίνδυνον ὅλῳ τῷ τάγματι. τοὺς δὲ αἰδὼς ἐπέστρεφε, καὶ πλέον τι φυγῆς καὶ αἰσχύνης ἀλλήλοις ὀνειδίζοντες ὅτι τῷ καταλιπεῖν καίσαρα, πάσῃ βίᾳ κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἐχρῶντο, καὶ κλίνασιν ἅπαξ ἀπὸ τοῦ καταίτους συνῆθεν αὐτοὺς εἰς τὸ κοῖλον. οἱ δὲ ἐπὶ πόδα χωρεῖντες, ἐμάχοντο, καὶ πλεονεκτοῦντες οἱ ῥωμαῖοι τῷ καθύπερθεν εἶναι, συνελαύνουσι πάντας εἰς τὸ φάραγγα. πεσόντο δὲ τῶν καθ' αὐτὸν ὁ πλῆτος, καὶ τὸ μὲν τάγμα πάλιν ὅλον τὸ τέλος ἐπεμψεν. αὐτὸς δὲ σὺν οἷς πρότερον αἰτησαμένοις εἰρήνην τοὺς πολεμίους. ὡς τε εἰ χρὴ μήτε θεραπεία τι πρὸς θεὸν, μήτε ὠφελοῦσα φθάνῳ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, αὐτὸς καίσαρ δὶς μὲν ἐρρύσατο κινδυνεύον ὅλον τὸ τάγμα, καὶ τὸ περιβάλλεσθαι δὲ τὸ στρατόπεδον αὐτοῖς ἄδειαν παρέχει.

Κεφάλαιον ια.

ΑΝῳήσαντες δὲ πρὸς βραχὺ τὸ θύραζε πολέμιον, πάλιν ἔνδον ἡ στάσις ἐπηγείρετο, καὶ τὴν τῆς ἀζύμων ἑορτάσιμος ἡμέρας τεσσαρεσκαιδεκάτη ξανθικὸν μῆνός, ἐν ᾗ δοκοῦσιν Ἰουδαῖοι τὸ πρῶτον ἐκπαλαι λῶαι καιρὸν ἀγυπτίων, οἱ μὲν περὶ τὸν ἐλεάζαρον θρασυνόμενοι τὰς πύλας, ἐδέχοντο ἐπὶ τὸ δήμου τοὺς θρησκεύειν ἐθέλοντας ἔσω, ἰωάννης δὲ πρόκλυμμα τῆς ὁπλισμένης ποιπαίμενος τὸ ἑορτὴν, τῷ σὺν αὐτῷ κρυπτῶς ὅπλοις συσκευάσας τοὺς ἀσημοτέρους, ὧν οἱ πλείους ἦσαν ἄναγνοι, δεῖ ἀσεβῶς παρελθεῖν πρόκαταλημφόμενος τὸ ἱερόν. οἱ δὲ ὡς ἔνδον ἐφύοντο τὰς ἐαθύρας ἀνοῤῥῖψαντες, ἐφάνησαν ἐξαπίνης ὁπλῖται. παραχὴ δὲ μείζων πρὸς τὸ ναὸν αὐτίκα καὶ θόρυβος ἦν. τὸ μὲν ἔξω τοῦ ὄχλου λαοῦ, καὶ πάντων ἄκριτον οἰομένων εἶναι τὸ ὄλεθρον. τὸ δὲ ζηλωτῶν ὅτι σφίσι μόνοις. ἀλλ' οἱ μὲν ἀφέμενοι τὸ φρουρεῖν ἐπὶ τὰς πύλας, καὶ τὸ ἐπάλξεων καταπηδήσαντες πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἰς τοὺς ὑπονόμους τοῦ ἱεροῦ κατέφυγον. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ δήμου πρὸς τὸν βωμὸν καταπίπτοντες, καὶ πρὸς τὸ ναὸν συνῳλέμενοι κατεπατοῦντο, ξύλοις τε αἰεδὴν παιόμενοι καὶ σιδήρῳ. πολλοὺς δὲ τῶν ἡσυχίων κατ' ἔχθραν καὶ μῖσος ἴδιον ὡς αἰτησασιας αἰτίεσθαι οἱ διάφοροι, καὶ πᾶς ὁ πρόσπυσας τινὶ τὸ ὄλεβέλων πάλαι, τηνικαῦτα ὀπτιγνωσθεὶς, ὡς ζηλωτὴς πρὸς αἰτίαν ἀνελέγετο. πολλὰ δὲ διὰ τὰς ἀναιτίους διαπιπτόντες, ἐπεχείρουν τοῖς αἰτίοις ἔδοσαν, καὶ προσιόντας ἐκ τῶν ὑπονόμων δίεσαν· αὐτοὶ δὲ καὶ τὸ ἐνδοτέρω ἱερὸν καταλαβόντες, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ θύρας πάσας, κατεθάῤῥουν ἤδη τῷ σίμωνος. ἡ μὲν οὖν στάσις, ὥστο ξιμερὴς ὅσα πρότερον, εἰς δύο μοῖρας ἐξίστατο.

Κεφάλαιον ιβ.

Ο δὲ τῖτος ἔγγιον, ἀπὸ τῆς σκοποῦ τὴν πόλιν στρατοπεδεύσαθαι προαγούμενος, πρὸς μὲν τοὺς ἐκδέχοντας, ἔστησεν ὅπλίτας ἱππέων τε καὶ πεζῶν, ὅσους ἀρκέσειν ὑπελάμβανε. τῇ δὲ ὅλῃ δυνάμει, προστάξειν ἐζομαλίζειν τὸ μέχρι τῆς τείχους ἀβάτου κατα-

καταβληθέντος ὑπὸ παντὸς ἕρκους καὶ φρουράγματος, ὅσα κήπων περιεσήσαντο καὶ δένδρων οἱ οἰκήτορες, ὕλης τε ἡμέρου τῆς μεταξὺ πάσης σκοπιᾶς, ἀνεπλήσθη μὲν τὰ κοῖλα καὶ χαραδρώδη τοῦ τόπου. τὰς δὲ περιφόδους ἐξοχὰς σιδήρῳ κατεργαζόμενοι, χθαμαλὸν ἐποίουν πάντα τὸν χῶρον ἀπὸ τοῦ σκοποῦ μέχρι τοῦ ἡρώδου μνημείων ἃ περιεῖχε τὴ τοῦ ὄφεων ὀνομαζομένη κολυμβήθρα. καθ' αὑτὰς τὰς ἡμέρας οἱ Ἰουδαῖοι κατὰ τὰ ῥωμαίων ἐνέδρας συσκιάζοντες διαπύστων ὄντων μὴ τολμηρότερον προελθόντες ἔξω τῆς γυναικείων καλουμένων πύργων, ὡς ἀναβεβλημένοι δῆθεν ὑπὸ τοῦ εἰρωνικὰ φερόντων, καὶ δεδοικότες τὴν τῶν ῥωμαίων ἔφοδον, ἀπειλοῦντο, καὶ παρ' ἀλλήλοις ὑπεπήσαν. οἱ δὲ δεξάμενοι ὅτι τὸ τεῖχος, δῆμος ἦν δοκῶν, εἰρωνείαν ἐδόων, καὶ δεξιὰν ἠτοῦντο, καὶ τοὺς ῥωμαίους ἀνάλεν, ἀνοίξειν ὑπισχνούμενοι τὰς πύλας. ἅμα δὲ ταῦτα περαίνοντες, καὶ τὰς σφενδόνας ἔβαλλον λίθοις, ὡς ἀπελαύνοντες τοῦ πυλῶν. κἀκεῖνοι βιάζεσθαι τὰς εἰσόδους ὑπετείναντο, καὶ τὰς ἔνδον ἐκτρύσεις, συνεχῶς τε πρὸς τοὺς ῥωμαίους ὁρμήσαντες, ὑπισχνουμένοις ταπεινοῦσθαι προσῴκεσαν. ὡς δὲ μὴ οὐ τοῖς σφετέραις τὸ πανύργον αὐτῶν, ἀπ' ἐλείπετο πίστεως. ἀλλ' ὡς τοῖς μὲν ἐν χερσὶν ἑτοίμοις πρὸς πρωρείαν, τοῖς δὲ ἀνοίξειν τὴν πόλιν ἐλπίζοντες, ἐχώρουν ὅτι τὴν πρόξιν. πτῶ δὲ ὑποψίας ἦν τὸ ἀπλήστου παράλογον. καὶ γὰρ πρὸ μιᾶς ἡμέρας προκαλούμενος αὐτοὺς ὅτι συμβάσεις ἄρα τὸ ἰωσήπου μέτριον ἐδὲν ἔυρισκε, καὶ τότε τὸς στρατιώτας κατὰ χώραν μένειν ἐκέλευσεν. ἔφθασαν δέ τινες τῶν ὅτι τοῖς ἔργοις προτεταγμένων ἁρπάσαντες τὰ ὅπλα, πρὸς τὰς πύλας ἐκδραμεῖν. τότοις οἱ μὲν ἐκβεβλῆσθαι δοκοῦντες, τὸ πρῶτον ὑπεχώρουν. ἐπεὶ δὲ μεταξὺ τῶν πύλης ἐγίνοντο πύργων, ἐκθέοντες ἐκυκλοῦντο σφᾶς, καὶ προσέκειντο κατόπιν. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ τείχους, πλῆθος χερμάδων, καὶ βελῶν παντοίων ἀθρόων κατέχεαν, ὥς τε συχνοὺς μὲν ἀπολλεῖν, ἔωσαν δὲ πλείστους. ὥστε δὲ ῥᾴδιον τοῦ τείχους καταφυγεῖν τοῦ κατόπιν βιαζομένων, καὶ ἄλλως αἰδὼς τῆς ἁμαρτίας τοῦ ἡγεμόνων καὶ θεὸς παρεκελεύετο τῷ παίσματι προσλιπαρεῖν. διὸ δὴ μέχρι πλείστου ἀλαδοφατιζόμενοι, καὶ πολλὰς ὑπὸ τοῦ ἰουδαίων λαμβάνοντες πληγὰς, ἀμέλει δὲ ἐλάττοις ἀντιδόντες, τέλος ἀπωθοῦσι τοὺς κυκλωσαμένους. ὑποχωροῦσι δὲ αὐτοῖς οἱ ἰουδαῖοι καὶ μέχρι τοῦ ἑλένης μνημείων εἵποντο βάλλοντες. ἔπειτα οἱ μὲν ἀπειροκάλως ἐξυβρίζοντες εἰς τὸν τύχον, ἐσκωπτόν τε τοὺς ῥωμαίους ἀλεαθέντας ἀπάτῃ, καὶ τοὺς θυρεοὺς ἀναστείοντες ἐσκίρτων, καὶ μετὰ χαρᾶς ἀνεβόων. τοὺς δὲ στρατιώτας ἀπειλή τε τοῦ ταξιαρχῶν, καὶ χαλεπαίνων καῖσαρ, ἐξεδέχετο. ἰουδαῖοι μὲν οἷς ὀπόνοια μόνη στρατηγεῖ, πάντα μετὰ φρονοίας φεύγουσι καὶ σκέψεως, ὅπλα τε σωζόμενοι καὶ λόχους, ἔπειτα δὲ αὐτοῦ ταῖς ἐνέδραις καὶ τύχῃ, ἀπὸ τοῦ πιθανοῦ, καὶ τοῦ πρὸς ἀλλήλους δύνασθαί τε καὶ πίστιν. ῥωμαῖοι δὲ οἷς δι' εὐταξίαν, καὶ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας εὐπειθὲς ἀεὶ δουλεύει καὶ τύχη, νῦν ὑπὸ τοῦ ἐναντίων πάσχουσι, καὶ ἀπὸ χειρῶν ἀκρασίαν, ἀλίσκονται τὸ πάντων ἄχριστον, ἀστρατήγητοι μαχόμενοι παρόντος καίσαρος.

Cunctis igitur maceriis ac sepibus dirutis, qui bus hortos ac prædia incolæ præmunierant, omníque opposita quamuis frugifera sylua excisa, repletum est quicquid erat cauum & vallibus impeditum. saxorum autem eminentissimis ferro truncatis, humiliorem totum illum tractum à Scopo vsque ad Herodis monumenta fecerunt, serpentium stagnum continentia, quod olim Bethata vocabatur.

Cap. V. De Iudæorũ dolo in Romanorum milites.

His denique diebus Iudæi Romanis huiusmodi insidias parauêre. Seditiosorum audacissimi extra muliebres (quæ sic appellabantur) progressi turres, simulato quòd pacis eos studiosi pepulissent, & quòd timerent impetum Romanorum, ibidem versabantur, & alter sub altero vitabundi latebant. Alij verò per muros dispositi, populúmque se esse simulantes, clamore pacem implorabant, fœdúsque poscebant: portásque se patefacturos esse pollicentes, inuitabant Romanos. Hoc autem vociferantes, vnà etiam contra suos, veluti portis eos abigerent, lapides iaciebant. illíque se vi perrumpere aditus velle simulabant, & ciuibus supplicare. cúmque ad Rom. sæpissimè ire conarentur, reuersi perturbatis similes videbantur. Verùm hæc eorum calliditas, apud milites quidem fide non carebat, sed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad supplicium, illos verò ciuitatem sibi aperturos sperarent, opus aggredi festinabant. Tito autem suspecta erat inuitatio, quia rationem non haberet. pridie namque prouocatos eos ad pactionem per Iosephum, nihil mediocre sentire cognouerat, etiam tunc igitur milites manere loco suo præcepit. Iam verò quidam operibus appositi, raptis armis ad portas excurrere cœperunt. Hi autem qui expulsi videbantur, primò quidem cedebant: deinde vbi ad turres portæ propinquabant, cursu eos circumueniunt, & à tergo persequebantur. qui verò in muro stabant, lapidum his multitudinem, omnigenúmque telorum simul infundunt: adeò vt multos quidem necarent, plurimos verò sauciarent. nec enim facile erat à muro diffugere, aliis retrò violenter instantibus, & præterea hoc pudor quòd rectores peccauerat, itémque metus, in delicto perseuerare suadebat. Quamobrem cum hoste diu decernentes, multis vulneribus acceptis, neque pauciotibus redditis, postremò eos à quibus circumuenti fuerant repulêre. quos tamen recedentes vsque ad Helenæ monumentum, Iudæi vrgendo iaculis sequebantur. deinde insolenter fortunæ maledicentes, & Romanos vituperabant fraude pellectos: scutáque altè sublata crispantes tripudiabant, & cum lætitia vociferabantur. Milites autem interminatio principum & Cæsar iratus, huiusmodi oratione corripuit: Iudæi quidem, quos sola regit desperatio omnia cum deliberatione faciunt atque prudentia, fraudes & insidias componendo; eorúmque dolos fortuna prosequitur, quòd sunt morigeri, sibíque inuicem benenoli ac fideles: Romani verò, quibus ob disciplinam & consuetudinem obediendi rectoribus fortuna famulatur, nunc contràpeccant, & intemperantia manuum debellantur: quod omnũ est pessimum, præsente Cæsare, sine rectore dimicantes.

Certè, inquit, plurimum ingemiscent militiæ leges, plurimum pater, cum hoc vulnus audierit. ille quòd cum bellando senuerit, nunquam isto modo peccarit. leges autem, si cum in eos qui minimum quid præter ordinem mouerint, morte vindicent, nunc totum desertorem exercitum videant. Modò autem scituros esse eos ait, qui arroganter egêre, quòd apud Romanos etiam vincere sine præcepto ducis, infamiæ est. Hæc Titus ad rectores locutus, cum indignatione, certus erat, qua lege in omnes erat vsurus. Et hi quidem abiecerunt animos, quasi iamiámque iustè morituri: circumfusæ verò legiones Titum pro commilitonibus obsecrabant: paucorúmque temeritatem condonari cunctorum obedientiæ precabantur: emendaturos enim peccatum præsens, futuræ compensatione virtutis. Placatus est Cæsar vtilitate simul ac precibus. namque vnius hominis animaduersionem vsque ad factum promouendam putabat, multitudinis verò ad veniam. Militibus quidem reconciliatus est, multum monens vt post hæc prudentiùs agerent. ipse verò, quemadmodum Iudæorum vlcisceretur insidias, cogitabat. interuallo autem quod vsque ad muros ciuitatis erat, per quatriduum coæquato, sarcinas aliámque multitudinem cupiens tutò traducere, militum validissimos à Septentrionali tractu in occiduum septẽplici ordine contra murum prætendit, peditibus in frõte, ac post eos equitibus acie terna dispositis, mediisque inter vtrosque sagittariis. Excursibus autem Iudæorum tanto præsidio præclusis, impedimenta trium legionum, itémque alia multitudo sine timore transiit. Ipse quidem Titus cùm propè duobus stadiis abesset à muro, ad anguli eius partem contra turrim quæ appellatur Psephinos, castra ponit: ad quam muri ambitus ex Aquilone pertinens, flectitur ad Occidentem: altera verò pars exercitus eam turrim versus, quæ appellatur Hippicos, muro circundatur, duûm stadiorum spacio similiter à ciuitate discedens. decima tamen legio in Elæon monte, vbi erat, manebat.

ἢ μεγάλα μὲ τ στενάξῃ ἔφηβος ἡ στρατιᾶς νόμος, μεγάλα ἢ αὐτὸ τ πατέρα, τὴν δὲ τ πληγὴν πυθόμενον, εἰγε ὁ μὲ ἐν πολέμοις γηράσας, καὶ δὶ ποτε ἔπταισεν ἕτερος. οἱ νόμοι ἢ ἀεὶ, καὶ τὰς βραχύ τι τ τάξεως ὠλιγωρησάσας, θανάτῳ κολάζουσι. νυνὶ ἢ ὅλιν στρατιὰν ἑωρακέναι λῃστεύουσαν. γνώσεσθαι γε μὲν αὐτίκα τοὺς ἀπαυθαδισαμένους, ὅτι τ τὸ νικᾶν ὠφελῶ ῥωμαίοις δίχα ὠφελεῖν ἁμαρτάδος ἀδοξεῖται. τοιαῦτα διαπρύσιος ἐπὶ τοὺς ἡγεμόνας, ἅλος ὢν καὶ πάντων χρῆσθαι τῷ νόμῳ. καὶ οἱ μὲν παρεθησαν τὰς ψυχὰς, ὡς ὅσον οὐδέπω τεθνηξόμενοι δικαίως. ὠρεχυθέντα ἢ τὰ τάγματα τῷ πίτῳ, ὠρεί τῷ στρατιωτικῷ ἱκέτευε, καὶ τ ὀλίγων ἐπιτέλειαν χαρίσασθαι τῇ πάντων εὐπειθείᾳ κατανυβόλων. ἀναλήψεσθαι γὰρ αὐτοὺς τὸ παρὸν πταῖσμα, τ εἰς τὸ μέλλον ἀρετᾶς. πείθει καῖσαρ ἅμα τ τε ἱκεσίαις, καὶ τῷ συμφέροντι. τὸν μὲν καθ' ἑνὸς τιμωρίαν ᾤετο χειρὸς μέχρις ἔργου ἐπικόπτειν, τ ἢ ὅλου πλήθους, μέχρι λόγου. τοῖς μὲν οὖν στρατιώταις διηλλάττετο, πολλὰ νουθετήσας αὖθις εὖ φρονιμωτέρους. αὐτὸς ἢ ὅπως ἀμυνεῖται τ Ἰουδαίων ἐπενόει. ὑπερβαλλούσας ἡμέρας ἐξιστοθέντος τ μέχρι τῆς τῶν ὅλων ἀναστήματος, βουλόμενος μὴ ἀσφαλείας τὰς τε ἐπισκοπὰς, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ὠφελαγεῖν, τὸ καρτερώτατον τ δυνάμεως ἀντιπαρεξέτεινε τῷ τείχει καὶ τὸ βόρειον κλίμα, ἐπὶ θεὸς ἑσπέραν ἐφ' ἑπτὰ βαθύνας τ φάλαγγα, τ τε πεζῶν προτεταγμένων, καὶ κατόπιν τῆς ἱππικῆς ἐξοχῶν ἑκατέρων ἑβδόμοι καὶ μέσοι εἰσῆσαν οἱ τοξόται. ἐσάτω ἢ σίφει περαγμένων Ἰουδαίοις τῆς ἐκδρομῆς, τά τε ἐπίζυγα τῆς ἑαυτῶν ταγμάτων, καὶ ἡ πληθὺς, ἀδεῶς παρώδευσεν. αὐτὸς μὲ ἐν πίτος ἀπέχων ὅσον εἰς σαδίους δύο τὸ τείχους, κατὰ τὸ γωνιαῖον αὐτὸ μέρος, αὐτικρὺ τοῦ ψηφῖνα καλουμένου πύργου, στρατοπεδεύεται, ἀφ' ὃν ὁ κύκλος τ τείχους πρὸς ἄρκτον καθήκων, ἀνακάμπτει πρὸς δύσιν. ἡ ἢ ἑτέρα μοῖρα τ στρατᾶς, κατὰ τ ἱππικὸν προσαρμοσθέντα πύργον τειχίζει, διεξῶσα τ πόλεως, ὁμοίως δύο σαδίους. τὸ μὲν τοι δέκατον τάγμα κατὰ χώραν ὅπῃ τοῦ ἐλαιῶν καλουμένου ὄρους ἔμενε.

Cap. VI. Descriptio Hierosolymorum.

CIuitas autem trino muro circundata erat, nisi quà vallibus inuiis cingebatur. ex ea namque parte, vnius muri habebat ambitum. & ipsa quidem super duos colles erat condita, contrariis frontibus semet inspicientes, interueniente valle discretos, in quam domus creberrimæ desinebant: collium verò alter, quo superior ciuitas sedet, multo est excelsior, & in prolixitate directior: adeò vt quoniam tutus erat, castellum à Dauid quondam rege vocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus templum ædificauerat) à nobis autem fórum superius. alter autem, qui appellatur Acra, inferiorem sustinet ciuitatem, & vndique decliuis est. Contra hunc autem tertius collis erat, natura humilior quàm Acra, & alia lata valle antè diuisus. verùm postea qua tempestate Asamonæi regnabant, & vallem aggeribus repleuerunt, vt templo coniungerent ciuitatem, & Acræ altitudinem cęsã humiliorem fecerunt, vt ex ea quoque fanum supereminens cerneretur. Vallis autem quę Tyropœon appellatur, qua diximus superioris ciuitatis collem ditimi ab inferiori, vsque ad Siloam pertinet. ita enim

Κεφάλαιον ιγ'.

ΤΡισὶ ἢ ὠχυρωμένη τείχεσιν ἡ πόλις, καθ' μὲν τ ἀβάτους φάραγξιν ἐκύκλωτο (ταύτη γὰρ εἰς ἑαυτὴν ὠφέβολος) αὐτὴ μὲ ὑφ' δύο λόφων αἰτιοφερόσωπος ἔκτισο, μέσῃ φάραγγι διηρημένων, εἰς ἑαυτὴν ἐπαλλήλοι κατέληγον αἱ οἰκίαι. τῆς ἢ λόφων, ὁ μὲ τ ἄνω πόλιν ἔχων, ὑψηλότερος πολλῷ, καὶ τὸ μῆκος ἰθύτερος ἑαυτοῦ. διὰ γοῦν τ ὀχυρότητα, φρούριον μὲ ὑπὸ δαβίδ τε τοῦ βασιλέως ἐκαλεῖτο, πατὴρ σολομῶντος ἑαυτοῦ ὄντος, τ ὃν ἡμεῖς τ νεὼν κτισαντες. ἡ ἢ ἄνω ἀγορὰ πρὸς ἡμῶν. ἄτερος ἢ ὁ καλούμενος ἄκρα, καὶ τ κάτω πόλιν ὑφεστὼς, ἀμφίκυρτος. τέτε ἢ αὐτικρὺ ξύστος ἑαυτοῦ λόφος, ταπεινότερός τε φύσει τ ἄκρας, καὶ πλατεία φάραγγι διειργόμενος ἄλλῃ ποτέρωθεν, αὖθις γε μὲν καθ' ἃς οἱ ἀσαμωναῖοι χώρας ἐβασίλευον, τήν τε φάραγγα ἔχωσαν σωτῆρας βουλόμενοι τῆς ἱερᾶς τ πόλιν, καὶ τ ἄκρας καθεργασάμενοι τὸ ὕψος, ἐποίησαν θαμινώτερον, ὡς ὑφ' αὑτοῦ τε καὶ ταύτης τὸ ἱερόν. ἡ ἢ τῶν τυροποιῶν προσαρθρουμένη φάραγξ, ἑαυτοῦ ἔφαμεν τ τε τῆς ἄνω πόλεως, καὶ τὸν κάτω λόφον διατέλλειν, καθήκει μέχρι σιλωᾶς. οὕτω γὰρ τοῦ πη-

τλὼ πηγὼ γλυκεῖαν τε & πολλὼ ὖσαν ἐκαλοῦμεν. ἔξωθεν ἦ, οἱ τῆς πόλεως δύο λόφοι βαθείαις φάραγξι περιείχοντο, κὴ ὄχθαι τοὶς ἑκατέρωθεν κρημνοὶς, περιτὸν ἐσταμένην ἰῶ. πρῶ ἦ τειῶν τειχῶν, τὸ μὲν ἀρχαῖον, διὰ τε τὰς φάραγγας, & τὸν ὑπὲρ τούτων λόφον ἐφ' ᾧ κατεσκεύασο, δυσάλωτον ἰῶ. περὶς ἦ τῷ πλεονεκτήματι τῦ τόπου, κὴ καρτερῶς ἐδεδόμητο, διὸ δὴ τε κὴ σολομῶς, ἔτι ἦ τῷ μεταξὺ τούτων βασιλέων, φιλοτιμηθέντων περὶ τὸ ἔργον. ἀρχόμενον ἦ καταβορρᾶν ἀπὸ τῦ ἱππικοῦ καλεμένε πύργε, & διατεῖνον ὅπῃ τὸν ξυςὸν λεγόμενον, ἔπειτα τῇ βουλῇ συνάπτον, ὅπῃ τλὼ ἑαυτέρων τῦ ἱερῦ ςοαὶ ἀπαντρίζετο. κατὰ θάτερα δὲ περὶς δύσιν, ἀπὸ τῦ αὐτῦ μὲν ἀρχόμενον πύργε, διὰ ἦ τῦ ὀνθυτὸ καλεμένου χώρου κατατεῖνον ὅπῃ τλὼ ἐσσηνῶν πύλλω, κὴ ἔπειτα περὶς νότον ὑπὲρ τλὼ σιλωὰμ ὑδατηρέφον πηγὼν, ἔνθεν τε πάλιν ἐκκλίνον περὶς ἀνατολὰς, ὅπῃ τλὼ σολομῶς κολυμβήθραν, κὴ δηπκον μέχρι χώρου τινὸς, ὧν καλῦσιν ὀφλᾶς, τῇ περὶς ἀνατολὰς ςοᾷ τῦ ἱερῦ συνῆπτε. τὸ ἦ δεύτερον τλὼ μὲν ἀρχλὼ ἀπὸ πύλης εἶχεν, ἰῶ γενεὰ ἐκάλειτο τῦ πρώτου τείχους ὄσαν, κυκλέμενον ἦ τὸ περσάρκτιον κλίμα μόνον αὐτὸ μέχρι τῆς ἀντωνίας. τρῖτω δὲ ἰῶ ἀρχὴ ὁ ἱππικὸς πύργος, ὅθεν μέχρι τε βορείε κλίματος κατατεῖνον ὅπῃ τὸν ψηφινον πύργον, ἔπειτα καθῆκον ἀντικρὺ τῆς ἑλένης μνημείων, ἀδιαβενὴ βασιλὶς ἰῶ αὐτῇ, ἰζάτου βασιλέως θυγάτηρ, & διὰ ατηλαίων βασιλικῶν μηκυνόμενον, ἐκάμπτετο πρὸς γωνιαῖῳ πύργῳ, κατὰ τὸ τῦ γναφέως περσαγορδόμενον μνῆμα. τρῖ ἦ ἀρχαίῳ περιβόλῳ συνάπτον εἰς τὴ κεδρῶνα καλεμένην φάραγγα κατέληγε. τῦτο τῇ περσκτισθείσῃ πόλει περιέθηκεν ἀγρίππας, ἥπερ ἰῶ πᾶσα ςυμή. πλήθει γὸ ὑπερχομένη, κὴ μικρὸν ὑπερῆρτε τῆς περιβόλου, κὴ τῦ ἱερῦ τὰ περσάρκτια, περὶς τῷ λόφῳ συμπολίζοντες, ἐπ' ὀλίγον περῆλθον κὴ τέταρτον περιοικηθῶαι λόφον, ὃς καλεῖται βεζεθὰ, κείμενος μὲν ἀντικρὺ τῆ ἀντωνίας, ὑποτεμνόμενος ἦ ὀρύγμασι βαθέσι. διεταφρεύθη γὸ ὑπὸ σπουδῆς, ὡς μὴ τῷ λόφῳ συνάπτοντες οἱ θεμέλιοι τῆ ἀντωνίας, δυνατοσεῖσί τε εἶεν, & ἧττον ὑψηλοί. διὸ δὴ κὴ πλεῖςον ὕψος τοῖς πύργοις περσετέθη τὸ βάθος τῆς τάφρου. ὑπερχωείας ἦ ἐκλήθη βεζεθὰ τὸ νεόκτιςον μέρος, ὃ μεθερμηνευόμενον ἑλλάδι γλώσῃ, καινὴ λέγοιτ' ἂ πόλις. δεομένων οὖ τῆ ταύτῃ σκέπης, ὁ πατὴρ τῦ νεᾶ βασιλέως, κὴ ὁμώνυμος ἀγρίππας, ἀρχεῖ μὲν ἔ περσέπεμψε τείχους. δείσας ἦ κλαύδιον καίσαρα, μὴ τὸ μέγεθος τῆ καινοτομίας ὑπὸ νεωτερισμῷ περαγμάτων ὑπονοήσῃ, & σάσεως, παύεται θεμελίοις μόνον βαλόμενος. κὴ γὸ ἐφ' ἂ ἰῶ ἀλώσιμος ἡ πόλις, εἰ περέκοπε τὸ τεῖχος ὡς ἤρξατο. λίθοις μὲν γε εἰκοσαπήχεσι τὸ μῆκος, & τὸ εὖρος δεκαπήχεσι συνηρμόζετο, μεθ' ὑπερυγῆναι σιδήρῳ ῥᾳδίως, μήθ' ὑπ' ὀργάνοις δραφθῆναι δυναμένοις. δέκα πήχεις αὐτὸ τὸ τεῖχος ἐπλατύνετο, κὴ τὸ ὕψος πλεῖον μὲν ἂ ὡς εἰκὸς ἔχε, μὴ διακωλυθείσης τῆς καταρξαμένου φιλοτιμίας. αὖθις ἦ καίτοι μετὰ σπουδῆς ἐργαζόμενον ὑπὸ ἰουδαίων, εἰς εἴκοσι πήχεις ἀνῆκε. κὴ δεκάπηχεις μὲν τὰς ἐπάλξεις, ξυπήχεις ἦ τοὶς περμαχῶνας εἶχον

fontem, qui dulcis est ac plurimus, vocabamus. Foris autem ciuitatis duo colles profundis vallibus cingebantur, & vtrinque obstantibus rupibus, nulla ex parte adiri poterant. Trium verò murorum vetustissimus quidem, propter valles imminentémque his desuper collem quo erat conditus, facilè capi non poterat. ad hoc autem quòd loco præstabat, etiam firmissimè structus erat, Dauid & Salomonis, aliorúmque interea regum largissimis impensis operi insumptis. Hac autem parte incipiens à turri, cui nomen est Hippico, ad eam quæ dicitur Xystus pertinens: deinde curiæ coniunctus, in occiduam templi porticum desinebat. parte autem altera ad Occidentem ex eo loco ductus, per eum qui vocatur Betiso descendens in Essenorum portam: deinde supra fontem Siloam in meridiem flexus, atque inde rursus in Orientem versus, quà stagnum Salomonis est, & vsque ad locum pertinens, quem Ophlan vocant, cum Orientali porticu templi coniungitur. Secundus autem murus, à porta quidem habebat initium, quam Genath appellabant. hæc autem fuerat muri prioris. Septentrionalem verò tantummodo tractum ambiens: vsque ad Antoniam ascendebat. Tertio muro turris Hippicos principium dabat: vnde ad Boreæ tractum pertinens, deinde ad Psephinam turrim veniens, contra munimentum Helenæ, quæ Adiabenorum regina fuerat, Izatæ regis mater, & per speluncas regias in longum ductus, à turri quidem in angulo posita flectebatur contra Fullonis quod dicitur monumentum. cum vetere autem ambitu iunctus in Cedron vallem, quæ sic dicitur, desinebat. Hoc muro eam partem ciuitatis, quam ipse addiderat, Agrippa cinxerat, cùm esset omnis antè nuda. exuberans enim multitudine, paulatim extra mœnia serpebat, templíque Septentrionali regione colli proxima ciuitati adiuncta non paululum processerat. quin & quartus collis incolebatur, cui nomen est Bezetha, situs quidem ex aduerso Antoniæ, fossis autem altissimis separatus: quæ de industria ductæ sunt, ne Antoniæ fundamentis colli cohærentibus, & accessui facilis sit, & minus edita: vnde etiam fossæ altitudo plurimum turribus celsitudinis adiiciebat. Nominata est autem pars addita ciuitati voce indigena Bezetha, quod Latino sermone dicitur noua ciuitas. Eius autem partes incolis protegi desiderantibus, pater huius regis eodem nomine Agrippa, murum quidem ita vt prædiximus inchoarat. veritus autem Claudium Cæsarem, ne magnificentiam constructionis ad nouarum rerum ac discordiæ suspicionem traheret, fundamentis tantummodo iactis, ab opere destitit. Nec enim expugnabilis esset ciuitas, si perfecisset muros vt cœperat. Saxa enim xx. cubitis longa, & decem lata contexebantur: quæ neque ferro facilè suffodi possent, neque machinis dimoueri: hísque murus dilatabatur, profectò autem altitudinis quoque plus habuisset, si eius magnificentia qui ædificium aggressus erat, minimè fuisset inhibita. Rursus autem idem murus, etiam Iudæorum studio fabricatus, ad xx. cubitos creuit. & minas quidem binis cubitis, propugnacula verò trinis habebat:

totáque altitudo ad x x v. cubitos erigebatur. A Murum autem supereminebant turres, viginti quidem cubitis in latitudinem, viginti verò in altitudinem, quadratis angulis structæ, & sicut ipse murus plenæ ac solidæ. præterea structura ac pulchritudo saxorum nihil erat templo deterior. post altitudinem verò turris solidam, viginti cubitis elatam, cellæ desuper ac cœnacula erant, aquarúmque pluuialium receptacula, & tortuosi latique singularum ascensus. Eiusmodi quidem turres nonaginta B tertius murus habebat: earum autem interualla cubitos ducentenos. medius verò murus in quatuordecim turres, & antiquus in sexaginta, diuisi erant. omne autem ciuitatis in gyro spacium triginta tribus stadiis finiebatur. Cùm autem totus admirabilis esset tertius murus, admirabilior Psephina turris ad Septentrionem Occidentémque surgebat in angulo, qua parte Titus castra posuerat. ex ea nánque per l x x. cubitos ædita; Sole orto Arabia prospici po- C terat, & vsque ad mare, itémque ad vltima finium Hebræorum. Erat autem octo angulis. Contra eam verò turris Hippicos, & iuxtà duæ, quas Herodes rex in antiquo muro ædificauerat: quæque magnitudine siue pulchritudine ac firmitate, vniuersis quæ toto orbe essent, præstabant. nam præter naturalem animi liberalitatem, rex pro amore ciuitatis, operum excellentiam propriis affectibus indulgebat: personísque tribus carissimis, quarum nomi- D nibus turres appellauit, fratri & amico, coniugi memoriam dedicando: huic quidem, vt dixi, amoris causa peremptæ, iis autem bello amissis, cùm fortiter decertassent. Hippicos quidem turris amici vocabulo dicta, quatuor angulis erat. Singulæ autem x x v. cubitos in latitudine étmque longitudine habebãt, & excelsæ x x x. cubitos erant, nusquam inanes. supra soliditatem verò, saxísque adunatam compaginem puteus xx. cubitis altus erat imbribus ex- E cipiendis: super hanc autem duplici tecto domus: x x v. cubitis alta, ínque varia membra diuisa: & desuper eam minæ quidem binis, propugnacula verò ternis cubitis ambiebant: vt omnis altitudo ad octogintaquinque cubitos numeraretur. Secunda verò turris, quam fratris nomine Phaselon appellauerat, æquè lata fuerat ac longa, cubitis quadragenis: per totidem autem cubitos in pilæ modum facta & solida eius altitudo surgebat. & super hanc decem cubitis ædita porticus erat, instructa brachiis, itémque propugnaculis septa. In media verò F porticu supereminens alia turris stabat, in membra magnifica & balneas diuisa, ne quid regalis ei vsus videretur deesse: in summo autem propugnaculis minísque erat ornata, cùm omnis eius celsitudo propè ad x c. cubitos tolleretur. & specie quidem videbatur assimilis Phari turri, quæ Alexandriam nauigantibus ignem procul ostendit: ambitu verò ampliore dilatabatur. tunc autem tyrannicum do- G micilium exhibebat Simoni. Tertia verò turris Mariamnes (sic enim regina vocabatur) vsque ad x x. cubitos farta, per x x. alios cubitos in latitudinem tendebat, & magnificentiora cæterísq; ornatiora diuersoria sústinebat: cum id proprium, séque dignum esse rex putauisset,

ὡς τὸ πᾶν ὕψος εἰς εἰκοσιπέντε πήχεις ἀνατετάδθαι. τὰ δὲ τείχους ὑπερέχον οἱ πύργοι πήχεις εἴκοσι μ. εἰς εὖρος, εἴκοσι ἢ εἰς ὕψος, τετράγωνοί τε καὶ πλήρεις ὥσπερ αὐτὸ τὸ τεῖχος ὄντες. ἦν μὲν ἁρμονία, καὶ τὸ κάλλος τῆς λίθων, οὐδὲν ἀπέδει ναοῦ. μὴ ὂ τὸ νεὼς ὕψος τῆς πύργων, ὅπερ ἦν εἰκοσάπηχυ, πολυτελεῖς ἦσαν οἶκοι, καὶ καθύπερθεν ὑπῶρῶα, δεξάμεναί τε φορὰς τὰς τῆς ὑετῆς ὑποδοχὰς ἐκεῖ πλείστας, & πλατεῖαι καθ' ἕκαστον κάτοδοι. τριστους μὲν οὖν πύργους τὸ τέταρτον τεῖχος εἶχεν ἑκκαίδεκα. τὰ ὂ μεταπύργια τέσσαρα, καὶ πήχεις ἑξακοσίους. τὸ δὲ ἀρχαῖον μέσον εἰς ἑξήκοντα μεμέριστο. τῆς πόλεως δὲ ὁ πᾶς κύκλος σταδίων ἦν τριάκοντα ξιῶν. θαυμασία δὲ ὅτος ὅλη τὸ τρίτου τείχους, θαυμασιώτερος αὐτὸς ἦν κατὰ γωνίαν βορειός τε, καὶ πρὸς δύσιν ὁ ψηφινος πύργος, καθ' ὃν ἐστρατοπεδεύσατο Τίτος. ἦν δὲ ἑβδομήκοντα πήχεις ὑψηλὸς ὤν, ἀραβίαν τε ἀπέχοντος ἡλίου παρεῖχεν ἀφορᾶν, & μέχρι θαλάττης τὰ τῆς ἑσπερίων κληρουχίας ἔσχατα. ὀκτάγωνος ἦ ἦν. τούτου ἦ ἀπέκρις ὁ ἱππικὸς, καὶ παρ' αὐτὸν δύο, κατεσκευάσθησαν ὑπὸ ἡρώδου τοῦ βασιλέως ἐν τῷ ἀρχαίῳ τείχει, μεγέθός τε καὶ κάλλος ἦσαν καὶ ὀχυρότητα, τ καὶ τ οἰκεμφύτου διάφορεσι. φιλὸς γὰρ τῇ φύσει μεγαλοψύχῳ, καὶ τῇ περὶ τ πόλιν φιλοτιμίᾳ, τ ὑπερβολὴ τῶν ἔργων ὁ βασιλεὺς πάθεσιν οἰκείοις ἐχαρίζετο, καὶ ξισὶ τοῖς ἡδίσοις προσώποις ἀφ' ὧν ὀνόμασε τοὺς πύργους, ἀδελφῷ καὶ φίλῳ, καὶ γυναικὶ τ μνήμιον ἀπέθηκε. τ μὲν, ὡς προειρήκαμεν κτείνας δ' ἕρωτα. τοῖς δὲ ἀποβαλὼν ἐν πολέμῳ γυναίως ἀγωνισαμένοις. ὁ μὲν οὖν ἱππικὸς ἀπὸ τοῦ φίλου προσαγορευθεὶς, τετράγωνος μ ἦν, εὖρος ἦ καὶ μῆκος, εἴκοσι & πέντε πηχῶν, & ἕκαστος ὕψος ξιάκοντα, ὡδαμῆ ὑφῆκενος. ὑπὲρ ἦ τὸ πλῆρες, & ταῖς πέτραις συνειλουμένοις εἰς ἐνδοχὴν ὄμβρων, εἰκοσάπηχυς λάκκος ἦν τὸ βάθος. ἐπάνω δὲ τούτου, διστεγὴς οἶκος ἦν, εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν τὸ ὕψος, εἰς ποικίλα τε διῃρημένος, ὑπὲρ ὃν τύρσις μ δισπήχεις, προμαχῶνες δὲ περιέβεβλητο ξισπήχεις. ὡς τὸ πᾶν ὕψος, εἰς ὀγδοήκοντα πήχεις συναειθμεῖσθαι. ὁ δὲ δεύτερος πύργος ὃν ὠνόμασεν ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ φασάηλον, τὸ μὲν πλάτος καὶ τὸ μῆκος ἴσον εἶχε τεσσαράκοντα πηχῶν ἕκαστον. ὅπη τεσσαράκοντα δὲ ἦν τὸ ναὸν αὐτοῦ ὕψος, ἐπ' αὐτῷ περιήει στοὰ δεκαπήχης τὸ ὕψος, θωρακίοις τε καὶ προβόλοις συμπεφραγμένη. μέσῳ δὲ ὑπερῴκοδόμητο τ στοαὶ πύργος ἕτερος, εἰς τε οἴκους πολυτελεῖς, & δὴ καὶ βαλανεῖον διῃρημένους, ὡς μηδὲν ἐνδεῖσθαι τῷ πύργῳ βασιλικοῦ δοκεῖν. τὰ δὲ ἄκρα τοῖς προμαχῶσι καὶ ταῖς τύρσεσι μᾶλλον, ἢπερ ὁ πρὸ αὐτοῦ κεκόσμητο. πηχῶν δὲ τὸ πᾶν ὕψος, ὡς ἑνενήκοντα, καὶ τὸ μὲν χρῆμα παρεῴκει τῷ κατὰ τὸν φάρον ἐκπυρσεύοντι τοῖς ἐπ' ἀλεξανδρείας πλέουσι. τῇ προσοχῇ δὲ, πολὺ μείζων ἦν. τὰ μὲν τυραννεῖον ἀνωκοδόμητο τοῦ ὅμμωνος. ὁ δὲ τρίτος πύργος ἦ μαριάμμη, τοῦτο γὰρ ἦ βασιλὶς ἐκαλεῖτο, μέχρι μὲν εἴκοσι πηχῶν, ναστὸς ἦν. εἴκοσι ἦ πήχεις εἰς εὖρος διέβαινε καὶ μῆκος ἴσον. πολυτελεστέραν ἦ καὶ ποικιλωτέραν τῶν ἄλλων τῶν οἴκων εἶχεν ἐπάνω, τοῦ βασιλέως οἰκεῖν ὑπολαβόντος, τὸν

κατὰ

ὑπὸ γυναικὸς ὀνομασθεῖσα κακοσμήσαι πλέον, ἢ τοὺς A
ἀπ' ἀνδρῶν, ὥσπερ ἐκείνους ἡ γυναικὸς ὀχυρωτέρας.
τέτταρα τὸ πᾶν ὕψος, πεντήκοντα καὶ πέντε πηχῶν ἦν. τε-
λικῶτοι ὄντες οἱ ξεῖς τὸ μέγεθος, πολὺ μείζονες ἐ-
φαίνοντο διὰ τὸ τόπον. αὐτό τε γὰρ τὸ ἀρχαῖον τεῖχος ἐν ᾧ
ἦσαν ἐφ' ὑψηλοῦ λόφου διεδέδμητο, καὶ τοῦ λόφου καθάπερ
κορυφή τις ὑψηλοτέρα προανεῖχεν εἰς ἑκατὸν πή-
χεις, ὑφ' ᾗ οἱ πύργοι κείμενοι, πολὺ δή τι μετεώρους
προσελάμβανον. θαυμάσιον δὲ καὶ λίθων λεῖων τὸ μέ- B
γεθος. ἐξ γὰρ εἰκοσιπήχεις χερμάδας, ἃς ἡ φορητὴ ἀνθρώ-
ποις πέτρα συνεῖχεν, λιθικὴ δὲ μάρμαρος ἐτμή-
θη. καὶ τὸ μὲν μῆκος ἑκάστης, πηχῶν λεῖων εἴκοσι, πλάτος δὲ δύ-
ο, καὶ βάθος πέντε. συνεῖχοντο δ' ἐπ' ἀλλήλοις, ὡς δο-
κεῖν ἕκαστον πύργον, μίαν εἶ πέτραν ἀναφυσῆσαι.
ἔπηξαν δὲ ἀσφαλεῖ χερσὶ τεχνικῇ, εἰς ἁρμα δὲ γωνίας
ὄντας ἐδαμόθεν ἡ συνάφεια δι' ἁρμονίας διεφαίνετο. κυ-
κλοῦσι δὲ πρὸς ἄρκτον αὐτοῖς ἔνδοθεν ἡ τῆ βασιλέως C
αὐλὴ προσέζευκτο, παντὸς λόγου κρείσσων. ὅτε γὰρ πο-
λυτελείας, ὅτε καὶ ἀσπιδῶν τινὸς ἕλκυσεν ὑπερβολήν.
ἀλλὰ τετείχιστο μὲν ἅπασα ἑκατὸν πηχῶν τὸ ὕψος,
κύκλῳ κατ' ἴσον σχῆμα. κακοσμηθοῦσι δὲ πύργοις
διείληπτο, ἀνδρῶσι τε μεγίστοις, καὶ εἰς ξενῶνας ἑκατον-
ταλίνους. ἐν οἷς ἀδιήγητος μὲν ἡ ποικιλία τῶν λίθων λεῖ-
ων. συνῆπτο δὲ πολὺς ὁ παντοχῆ περίπατος. θαυμάσαι δ' ὁ-
σφραίνεται, μήκει τε δρόμων, καὶ λαμπρότητι προκοσμημά-
των. οἴκων δὲ πλῆθος, καὶ διαφοραὶ κτημάτων ἀεὶ τοῖς
μυείαις. πᾶσι γε μὴν ἀποπλῆσαι πλήρεις, καὶ τὰ πλείω τῶν D
ἐκτὸς κειμήλων, ἐξ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. ἀφίσσοα
δὲ δι' ἀλλήλων ἐν κύκλῳ πολλὰ, καὶ σύλοι πρὸς ἑκάστῳ
διαφορεῖ. τοίχοι μὲν τούτων ὑπῆρχθεν, παντοχῆ χλοεύ-
σῃ, καὶ ποικίλαις μὲν ὕλαις, μακροὶ δὲ διὰ αὐτῆς ἀφίπατοι,
καὶ ἀφὶ τούτοις ἄλλοι βαθεῖς, καὶ διξάμβαί τε πολ-
λαχοῦ χαλκουργημάτων ἀφίπλοι, δι' ὧν τὸ ὕδωρ ἐξε-
χεῖτο, καὶ πολλοὶ ἀφὶ τὰ νάματα σύροι, τελειαδῶν E
ἡμέρων. ἀλλὰ γὰρ ὑπ' ἐρμηνεύσαι δυνατὸν ἀξίως τὰ
βασίλεια, καὶ φέρει βάσανον ἡ μνήμη, τὰς τῆ ληστικῆ
συμφορᾶς ἀναφέρουσα. ἐ γὰρ ταῦτα ξωμαῖοι
κατέφλεξαν, ἀλλ' ἐκ τῆς ἔνδον ἐπιβολῆς, ὡς ἀφεστο-
μήκαμεν ἐν ἀρχῇ τῆς ὑπὸ ἔκκαυσεως. καὶ ὑπὸ μὲν τῆς αὐτο-
μάτου ἄρξατο τὸ πῦρ, μαρτύρει δὲ ὅτι τὰ βασίλεια, καὶ τῆς
ξιῶν πύργων τὰς στέγας ἐφθείρατο.

Κεφάλαιον ιδ'. F

ΤΟ δὲ ἱερὸν ἵδρυτο μὲν ὡσπερ ἔφην ἐπὶ λόφου κορ-
τυφῆ. κατ' ἀρχὰς δὲ πόλις ἐξήρκει τὸ αὐτόθεν
χθαμαλὸν αὐτῷ, πρότερον ναῷ, καὶ τῷ δώμασι. τὰ γὰρ ἀφ' ἑξῆς
ὑπερκείμενος ἦν καταύτης. τῷ δὲ βασιλέως σολομῶ-
νος, ὃς δὴ καὶ τὸν ναὸν ἵδρυσε, τὸ κατ' ἀνατολὰς μέρος
ὀκτειχίσαντος, ἐπετέθη στοὰ τοῦ χώματος. καὶ κατά γε
τὰ λοιπὰ μέρη, γυμνὸς ὁ ναὸς ἦν. ἔξης δὲ ἐξῆς αἰῶσιν
ἀεὶ τῷ λαῷ προσχωννύτος ἀποσύμβολος ὁ λόφος πρ-
ρωύτο. ἀλκόμενος δὲ καὶ τὸ προσάρκτιον τεῖχος ὃ G
ὀκτὼ προσελάβον, ὅσον ὕστερον ἐπανεῖχεν ὁ τῷ παντὸς
ἱερῷ περίβολος. τετειχισμένος δὲ ἰσχὺν κύκλῳ τὸν λόφον,
καὶ μεῖζον ἐλπίδος ἀναπτήσαντος ἔργον, εἰς ὃ μακροὶ μὲν
ἐξαπλώθησαν αἰῶνες αὐτοῖς, καὶ οἱ ἱεροὶ δὲ θησαυ-
οὶ πάντες οὓς ἀπεπίμπλασαν οἱ πρὸ τῆς οἰκουμένης

vt vxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis quam quæ virorum nominibus vocitatæ sunt: sicut illæ hac munitiores erant, cui fœmina nomen dederat, & cuius omnis altitudo per LV. cubitos erigebatur. Sed quanquam tres turres tantæ magnitudinis erant, ex loco tamen, quo erant sitæ, multo videbantur esse maiores, nam & ipse antiquus murus, in quo erant, excelso loco fuerat conditus, & ipsius collis velut quidam vertex altus propè ad XXX. cubitos eminebat, supra quem turres positæ multùm sublimitatis assumpserant. Mirabilis etiam fuit lapidum magnitudo. nec enim ex vulgaribus saxis, aut quæ homines ferre possent, verùm secto marmore candido, & singulis per XX. cubitos longis, latisque decem, at per V. altis erant ædificatæ, quæ ita inter se copulata erant, vt singulæ turres, singula saxa viderentur: sic autem manibus artificum in faciem angulósque formatas vt nusquam iunctura compaginis appareret. His autem in Septentrionali parte positis, intus aula regia coniungebatur: narratione omni præstantior. Nec enim magnificentia vel structura operis, aliqua ex parte superari poterat: sed tota quidem muro per XXX. cubitos edito cincta erat. æqualis autem distantiæ turribus ornatissimis ambiebatur, ornata virorum receptaculis & cœnaculis lectorum centum eapacibus. Inenarrabilis autem fuit marmorum varietas in ea, collectis ibi plurimis quæ vbique rara videbantur, & fastigia simul proceritate trabium & ornamentorum claritudine mirabilia. membrorum etiam multitudo, & innumeratæ species ædificij, plenáque omnia supellectilis, cùm pleráque in singulis ex auro essent, atque argento. adhæc multæ porticus, aliæ per aliam in circulum flexæ columnæque in singulis, & quæ inter eas sub dio patebant spacia, cùm essent vtique viridariis syluísque variatatum prolixas ambulationes habebat, altis euripis cinctas, cisternas vbique signorum æneorum plenas, quibus aqua effundebatur multáque turres mansuetarum circum latices columbarum. Sed enim neque pro merito exponi regia, qualis fuerit, potest: habétque memoria cruciatú, referens, quantas res latrocinalis flamma consumpserit, nec enim hęc à Romanis incensa sunt, sed ab insidiatoribus intestinis, vt suprà memorauimus in principio dissensionis, & ab Antonia quidem omnia corripuit ignis: transiit autem in regiam, triúmque turrium tecta corripuit. Fanum autem conditum erat, vt dixi, supra durissimum collem. Et initio quidem vix templo atque aræ sufficiebat, iacens in summo planicies, quòd vndique præceps erat atque declivis. Cùm autem rex Salomon, qui etiam templum ædificauerat, muro eius partem ab Oriente cinxisset vnà porticus aggeri est imposita: & manebat ex aliis partibus nudum, quoad seculis posterioribus, semper aliquid aggeris accumulante populo coæquatus collis latior effectus est. Perrupto autem Septentrionali quoque muro, tantum assumpsêre spacium quantum postea totius fani ambitus incluserat. Triplici autem muro colle circundato, spe maius opus extructum est: in quo longa secula consumpta sunt, omnésque thesauri sacri, quos toto orbe

missa Deo munera repleuerant, tum in superiore ambitu, quàm inferiore templo ædificatis: cuius quod humilimum fuit, trecentenis cubitis munierant, in quibusdam verò locis pluribus. non tamen omnis altitudo fundamentorum videri poterat, multum vallibus obrutis, vt angustas vias oppidi coæquarent. Saxa verò quadragenûm cubitorum magnitudinis erant. nam & pecuniarum copia, & populo largitas, maiora dictu conabatur: quódque nunquam posse perfici sperabatur, diuturnitate ac perseuerantia explicabile videbatur. Tantis autem fundamentis digna erant opera imposita. Duplices porticus omnes, quas columnæ sustinebant quinis & vicenis cubitis altæ, de singulis saxis marmore candido, & laquearia cedrina protegebant. quorum naturalis magnificentia, quódque ligno rasili erant, aptéque cohærebant, operæprecium spectantibus, exhibebat: nullóque, aut pictoris, aut sculptoris opere extrinsecus ornabatur. Latæ autem per xxx. cubitos erant: omnísque gyrus earum sex mensura stadiorum cum Antonia concludebatur. Totum autem sub dio spacium variabatur: omnium quidem generum lapidibus stratum: quà verò ad secundum templum ibatur, cancellis septum saxeis ad tres cubitos altis, nimiúmque grato opere factis: vbi æquis depositæ interuallis columnæ stabant, legem castimoniæ præmonentes aliæ Græcis, aliæ Latinis literis, in locum sanctum transire alienigenas non debere. Sanctum enim vocabatur altetum fanum, & quatuordecim gradibus ascendebatur à primo: quadratúmque surfum erat, & proprio muro circundatum, cuius exterior celsitudo, quamuis xl. cubitis surgeret, tamen gradibus tegebatur. interior autem x x v. cubitorum erat: quoniam in altiori loco per gradus ædificata non tota pars interior cernebatur, colle obtecta. Post xiiii. autem gradus, spacium erat vsque ad murum c c c. cubitis planum. Hinc rursum alij quinque gradus, & scalæ ad portas ducebant: a Septentrione quidem ac meridie octo, quaternæ vtrinque videlicet, duæ verò ex Oriente. Necessariò namque proprius locus, religionis causa mulieribus destinatus, muro discernebatur: altera quoq; porta opus esse videbatur. Cõtra primam verò, secreta erat ex aliis regionibus vna porta Meridiana, & vna Septentrionalis, quibus ad mulieres introibatur: per alias enim transire ad mulieres non licebat. Sed nec suam portam interiecto muro transgredi licebat. Patebat enim locus ille pariter indigenis & hospitibus fœminis, religionis causa venientibus: occidua verò pars nullam portam habebat, sed perpetuus ibi murus erat extructus. Inter portas autem porticus, à muro intrò propè à thesauro aduersæ: magnis & pulcherrimis columnis sustinebantur. erant autem simplices. ac ter magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Portarum autem, aliæ quidem auro & argento vndique tectæ erant, itémque postes ac frontes: vna verò extra templum ære Corinthio, quæ multum argento inclusas & inauratas honore superabat. Et binæ fores quidem in singulis ianuis erant tricenis cubitis altæ,

A δασμοὶ πεμπόμενοι τῷ θεῷ τὰς τε ἄνω περιβόλους, καὶ τὸ κάτω ἱερὸν ἀμφιδείμαντο. τούτῳ τὸ ταπεινότατον, ὑπὸ ξιακοσίων ἀνετείχισαντο πηχῶν, καὶ δέ τινας τόπους ἐπὶ πλείονος. ἐμβὰν τοιγὰρ τὸ βάθος ἐφαίνετο τῷ θεμελίων. ὅπῃ πολὺ γὰρ ἔχωσαν τὰς φάραγγας, αἰσχυνῶν βεβλόμενοι τοῖς στενωποῖς τὸ ἄγιος. πέτραι δὲ τεσσαράκοντα πήχεις τὸ μέγεθος ἦσαν ἕκαστος. ἦν γὰρ δαψίλεια τῶν χρημάτων, καὶ τοῦ λαοῦ φιλοτιμία, λόγῳ μείζονας ἐποιεῖτο τὰς ὑποθέσεις, καὶ τὸ μηδὲ ἐλπισθὲν ἔξειν πέρας, ὑπομονῇ καὶ χρόνοις λυόμενον ἦν ἄξια τῶν ἐπὶ τούτων θεμελίων, καὶ τὰ ἐπ' αὐτῶν ἔργα. διπλαῖ μὲν γὰρ αἱ στοαὶ πᾶσαι. κίονες δ' αὐτὰς εἰκοσιπέντε πηχῶν τὸ ὕψος ἐφεστήκεσαν, μονόλιθοι λευκοτάτης μαρμάρου. καὶ δόκοις ἦν φατνώμασιν ὠρόφουτο. τὸν μὲν φυσικὴ πολυτέλεια, καὶ τὸ ἄξεστον, καὶ τὸ ἁρμόνιον, παρεῖχε θεωρίαν ἀξιόλογον. ὑφὴν ἦν ἔξωθεν, ὅτε ζωγραφίας, ὅτε γλυφίδος ἔργῳ περισπαλάστο. καὶ πλατεῖαν μὲν ἦσαν ὅπῃ τεσσάρων πήχεις. ὁ δὲ πᾶς κύκλος αὐτῶν, εἰς ἓξ σταδίους συνεμβεβλῆτο, περιλαμβανομένης καὶ τῆς ἀντωνίας. τὸ δὲ ὕπαιθρον ἅπαν, ποικίλον παντοδαπῶν λίθων κατεστρωμένον. ἀλλὰ τούτου περιόντων ὅπῃ τὸ ἐνδότερον ἱερόν, ὑψάπτος περιβέβλητο λίθινος, ἑπτάπηχυς μὲν ὕψος, πάντῃ δὲ χαμαίντος διειργασμένος. ἐν αὐτῷ δ' εἰσήκεσαν ἐξ ἴσου διαστήματος στῆλαι, τὸν τῆς ἁγνείας περσημαίνουσαι νόμον. αἱ μὲν ἑλληνικοῖς, αἱ δὲ ῥωμαϊκοῖς γράμμασι, μὴ δεῖν ἀλλόφυλον ἐντὸς τοῦ ἁγίου παριέναι. τὸ δὲ δεύτερον ἱερόν, ἄμοιρον ἐκαλεῖτο. καὶ τεσσαρεσκαίδεκα μὲν βαθμοῖς ἦν ἀναβατὸν ἀπὸ τῆς ὡρύτου, τετράγωνον δὲ αὐτὸ καὶ τείχει περιφερόμενον ἰδίῳ. τούτου τὸ μὲν ἔξωθεν ὕψος καίπερ τεσσαρακοντάπηχυς ὑπάρχον, ὑπὸ τῶν βαθμῶν ἐκαλύπτετο. τὸ δὲ ἔνδον εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν ἦν. φανὸς γὰρ ὑψηλοτέρῳ δεδομημένου τοῖς βαθμοῖς, ἀεὶ πῃ ἦν ἅπαν εἴσω καταφανὲς, καλυπτόμενον ὑπὸ τοῦ λόφου. μιᾷ δὲ τὰς δεκατέσσαρας βαθμοὺς, τὸ μέγεθος τοῦ τείχους ἐδέξατο, πηχῶν ἦν δέκα, πᾶν ἰσόπεδον. ἔνθεν ἄλλοι πάλιν πεντεβάθμοι κλίμακες ἀπῆσαν ὅπῃ τὰς πύλας, αἱ δύο μὲν ἀρκτικὴ, καὶ μεσημβρίας οὐδεμία, καθ' ἑκάτερον τέσσαρες, δύο δ' ἦσαν ἐξ ἀνατολῆς καὶ ἀπαντικρὺ. διατετείχισμένου γὰρ κατὰ τοῦτο τὸ κλῖμα τῆς γυναικὸς ἰδίᾳ πρὸς θρησκείαν χώρου, ἔδει καὶ δυτέραν εἶναι πύλην. τέτμητο δ' αὖτη τῆς ὡρύτης ἀπέρας. κἀκ τῶν ἄλλων κλιμάτων, μία μεσημβρινὴ πύλη, καὶ μία βόρειος, δι' ἧς εἰς τὸ γυναικωνῖτιν εἰσῆσαν. καὶ γὰρ τὰς ἄλλας, οὐκ ἐξὸν παρελθεῖν γυναῖκας, ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τὴν ἑφετέραν ὑποβολὴν τὸ διατείχισμα. ἀνέστω γὰρ μὲν τοῖς τε ὑπαιθρείοις, καὶ τοῖς ἔξωθεν ὁμοφύλοις ἐν ἴσῳ πρὸς θρησκείαν ὁ χῶρος. τὸ δὲ πρὸς δύσιν μέρος, οὐκ εἶχε πύλην, ἀλλὰ διλωσεκὲς ἐδεδέμητο ταύτῃ τὸ τεῖχος. αἱ στοαὶ δὲ μεταξὺ τῆς πυλῶν ὑπὸ τὸ τεῖχος, ἔνδον ἐστραμμέναι πρὸ τῆς γαζοφυλακίων, σφόδρα μὲν καλοῖς καὶ μεγάλοις ἀνείχοντο κίοσιν. ἦσαν δ' ἁπλαῖ, καὶ ἀπλέτου μεγέθους τῆς κάτω κατ' ἐδὲν ἀπολείποντο. τῆς δὲ πυλῶν, αἱ μὲν ἐντὸς, χρυσοῦ καὶ ἀργύρου κεκαλυμμέναι παντοχόθεν ἦσαν, ὁμοίως τε αἱ φλιαὶ, καὶ τὰ ὑπέρθυρα, μία δ' ἡ ἔξωθεν τοῦ νεὼ κορινθίου χαλκοῦ, πολὺ τῇ τιμῇ τὰς καταργύρους καὶ

B

C

D

E

F

G

περιχρύσους ὑπεράρουσα. καὶ δύο μὲν ἑκάστου πυλῶνος θύραι, τεσσαράκοντα δὲ πηχῶν τὸ ὕψος ἑκάστης,

καὶ τὸ

καὶ τὸ πλάτος ἐπὶ πεντεκαίδεκα. μετὰ μυρίους εἰσόδους, A
ἐνδοτέρω πλατυτέρους παρ' ἑκάτερον ξυακοντάπηχεις ἐξέδρας εἶχον εὖρός τε & μῆκος πυργοειδεῖς. ὑψηλαὶ δ' ἦσαν πεντηκοντάπηχεις. δύο δ' ἀντεῖχον ἑκάστῳ κίονες, δώδεκα πηχῶν τὴν περιφέρειαν ἔχοντες. καὶ μὲν ἄλλων, ἴσον ἐπὶ τὸ μέγεθος. ἡ δὲ ἦν ἔμπροσθεν τῆς κοιλίας ἀπὸ τῆς γυναικωνίτιδος ἐξ ἀνατολῆς ἀνοιγομένη τοῦ νεὼ πύλης ἀντικρύ, πολὺ μείζων. πεντήκοντα γὰρ πηχῶν ἦσαν τὸ ἀνάστασιν, τεσσαρακοντάπηχεις τὰς θύρας B εἶχε, & τὸν κόσμον πολυτελέστερον, ὅτι δαψιλὲς πάχος ἀργύρου τε & χρυσοῦ. τοῦτο δὴ τὸ σύνθεμα τοῦλαιος ἐπέχειν ὁ πατὴρ Ἀλέξανδρος. βαθμοὶ δὲ δεκαπέντε πρὸς τὴν μείζονα πύλην ἀπὸ τοῦ τῶν γυναικῶν διαστήματος ἀνῆγον. τοὺς γὰρ κατὰ τὰς ἄλλας πέντε βαθμοὺς ἦσαν ἐλάττους. αὐτὸς δ' ὁ νεὼς κατὰ μέσον κείμενος τὸ ἅγιον ἱερὸν, δώδεκα βαθμοῖς ἦν ἀναβατός. καὶ τὸ κατὰ πρόσωπον ὕψος τε καὶ εὖρος, ἴσος ἀνὰ πήχεις ἑκατόν. κατόπιν δὲ τεσσαρακοντάπηχεσι συνώκτισε. ἔμπροσθεν γὰρ C ὥσπερ ὦμοι παρ' ἑκάτερον, εἰκοσιπήχεις ἐλέλειπτο. ἡ πρώτη δὲ αὐτοῦ πύλη, πηχῶν ἑβδομήκοντα τὸ ὕψος ἔσχε, & εὖρος εἴκοσι καὶ πέντε. θύρας ἐν εἶχε. τὸ δὲ οὐρανῶ τὸ ἀφανὲς καὶ ἀδιάκλειστον ἐπέφαινε. κεχρύσωτο δὲ τὰ μέτωπα πάντα, & δι' αὐτῆς ὅ, τε πρῶτος οἶκος ἔσωθεν ἅπας κατεφαίνετο, μέγιστος ὤν, καὶ τὰ πρὸ τοῦ ἔσω πύλης, πάντα λαμπόμενα χρυσῷ τοῖς ὁρῶσιν ὑπέπιπτον. τοῦ δὲ ναοῦ ὄντος ἔσω διὰ μέσου, μέσος ὁ πρῶτος D οἶκος πρόκειτο, καὶ διωρισμένος εἰς τὸ ὕψος, ἀνατεινόμενος μὲν ὅσον ἑπτήκοντα πήχεις, μικρῷ ὀμφαλὸς δὲ ὅσον πεντήκοντα, & διάβαθον ὅσον εἴκοσιν. ἡ δὲ διὰ τοῦ οἴκου πύλη, κεχρύσωτο μὲν ὡς ἔφην πᾶσα, καὶ ὅλος περὶ αὐτὸν τεῖχος. εἶχε δὲ καὶ τὰς χρυσᾶς ὑπὲρ αὐτῆς ἀμπέλους, ἀφ' ὧν βότρυες ἀνθρωπίνης κατεκρέμαντο. ὄντος δὲ ἤδη τοῦ ναοῦ διαστέγου, τὰ πρὸ τοῦ ἔξωθεν ἐν, καὶ θύρας εἶχε χρυσᾶς, πεντηκονταπήντε πήχεων τὸ ὕψος, E εὖρος δὲ ἑκκαίδεκα. πρὸ δὲ τούτων, ἰσόμηκες κατάπετασμα, πέπλος ἐν βαβυλώνιος, ποικίλτος ἐξ ὑακίνθου καὶ βύσσου, κόκκου τε καὶ πορφύρας, θαυμαστῶς μὲν εἰργασμένος, ἀπὸ ἀθεώρητον δὲ τὴν ὕλης τὴν κρᾶσιν ἔχων, ἀλλ' ὥσπερ εἰκόνα τοῦ ὅλων. ἐδόκει δὲ ἀμίτταθαι τῇ κόκκῳ μὲν τὸ πῦρ, τῇ βύσσῳ δὲ τὴν γῆν. τῇ δὲ ὑακίνθῳ τὸν ἀέρα, καὶ τῇ πορφύρᾳ τὴν θάλασσαν. τοῦ μὲν, ὅτι τῆς χρόας ὁμοιομένου, τὸν δὲ βύσσου καὶ τὴν πορφύρας, διὰ τοῦ ὑγρὸν εἶναι, ἐπειδὴ τοῦ ὑδρὸς, ἀναδίδωσιν ἡ γῆ, τοῦ δὲ ἡ θάλασσα. F κατεμήνυεν ὁ πέπλος, πᾶσαν τοῦ ἐμφύτου θεωρίαν, πλοῦ ζῳδίων. παριόντας δὲ εἴσω, τὸ ὑπόπεδον τοῦ ναοῦ μέρος ἐξεδέχετο. τούτου δύο τοῦτο, τὸ μὲν ὕψος, ἑξήκοντα πηχῶν, καὶ τὸ μῆκος ἴσον. εἴκοσι δὲ πηχῶν, τὸ πλάτος εὖρος. τὸ δὲ, ἑξηκοντάπηχυ πάλιν διῄρητο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον μέρος, ὑποτετμημένον ὅτι τεσσαρακοντα πήχεις, εἶχεν ἐν αὑτῷ τρία θαυμασιώτατα καὶ ἐπιδόντα πᾶσιν ἀνθρώποις ἔργα, λυχνίαν, τράπεζαν, θυμιατήριον. ἐπέφαινον δὲ οἱ μὲν ἑπτὰ λύχνοι, τοὺς πλανήτας, τοσοῦτοι γὰρ ἀπ' αὐτῆς διῄρητο τῆς λυχνίας. οἱ δὲ ὅτι τῆς ἐμπρόσθης ἄρτοι δώδεκα, τόν τε ζωδιακὸν κύκλον, καὶ τὸν ἐνιαυτόν.

quinisdenis etiam latæ. post introitum verò, vbi latiores fiebant, tricenis vtrinque cubitis exedras habebant: exemplo quidem turrium longas & latas, supra verò quàm viginti cubitis celias. singulas autem binæ columnæ duodenûm cubitorum crassitudine sustinebant. Et aliarum quidem portarum magnitudo par fuit. quæ verò supra Corinthiam posita, quò mulieres conueniebant, ab Oriente aperiebatur, porta templi sine dubio maior erat, quinquaginta enim cubitis surgens, quadraginta cubitorum fores habebat, ornatúmque magnificentiorem: quoniam crassiori argento atque auro vestiebatur: quod quidem nouem portis infuderat Tiberij pater, Alexander. Gradus autem quindecim à muro, qui mulieres segregabat, ad maiorem portam ducebant. namque illis, qui ad alias portas iter dirigerent, quinque gradibus erant breuiores. Ipsum verò templum in medio positum, hoc est, fanum sacrosanctum, duodecim gradibus ascendebatur. Et à fronte quidem altitudo eius & latitudo, centenos cubitos habebat: ponè autem XL. cubitis angustius erat. aditus enim, veluti quibusdam humeris, vtrinque vicenûm cubitorum, producebantur. Prima verò eius porta septuaginta cubitis alta erat, & viginti quinquelata, neque fores habebat. cœlum enim vndique conspicuum latéque patens significabat. erántque totæ frontes inauratæ: ac prima ædes omnis perlucebat extrinsecus: autóque circum interiorem fani partem splendida cuncta cernentibus ocurrebant. Cùm autem interior eius pars contignatione interfepta esset, adiacens ei prima ædes patebat in altitudinem perpetuam: pérque nonaginta cubitos tollebatur, cùm longa quadraginta cubitos esset, ac viginti transuersa. Interior verò porta tota inaurata erat, vt dixi, & circum eam auratus paries. desuper autem habebat aureos pampinos, vnde racemi statura hominis pendebant. & quia contignatio intercedebat, templum exteriore humilius videbatur: & fores habebat aureas, quinquaginta & quinque cubitis altas, sexdecim verò latas. adhæc aulæum longitudine pari: hoc est, velum Babylonium, hyacintho, & byssto, & cocco, & purpura variatum, mirabili opere factum, neque contemplationis expers colorum permixtione, sed velut omnium rerum imaginem præferens. cocco enim videbatur ignem imitari, & byssо terram, & hyacintho aërem, ac mare purpura, partim quidem coloribus, byssо autem ac purpura origine: quoniam byssum quidem terra, mare autem purpuram gignit. erátque in eo perscripta omnis cæli ratio, præter signa. Introgressos autem inferior pars excipiebat: cuius altitudo quidem habebat sexaginta cubitos, & longitudo totidem, ac latitudo viginti. rursus autem sexaginta cubiti diuisi erant. Et prima quidem pars ad quadraginta cubitos aulsa, hæc tria mirabilia & prædicanda opera cunctis hominibus habebat, candelabrum, & mensam, & thuribulum. Septem verò lucernæ, stellas errantes significabant: tot enim ab ipso candelabro oriebatur. Duodecim verò panes in mensas positi, signorum circulum, atque annum.

Thuribulum autem per tredecim odores, quibus replebatur, ex mari & inhospito & inhabitabili, designabat omnia Dei esse, Deóque seruire. Intima verò templi pars, viginti cubitorum erat. discernebatur autem similiter velo ab exteriore, nihílque prorsus in ea erat positum: inaccessa verò, & inuiolata, & inuisibilis omnibus habebatur, sanctique sanctum vocabatur. Circa latera verò inferioris templi, multa erant membra peruia, triplici tecto suspensa: & ad vtrumque latus, ad ea introitus à porta patebat. Superior autem pars eadem membra non habebat, quo minus erat angustior, celsior autem quadraginta cubitis, nec ita, vt inferior ambitiosa. Colligitur enim centum cubitorum celsitudo vniuersa, cùm in solo quadraginta cubitos habuerit. Exterior autem facies, nihil quod animus, aut oculi mirarentur non habebat. crustis enim aureis grauissimis vndique tecta, vltra primos ortus igneo splendore lucebat: vt cùm intuerentur contendentium oculi, quasi solis radiis auerterentur. Hospitibus quidem aduentibus, procul monti niueo similis videbatur. nam vbi deauratum non erat templum, candidissimum erat. In summo autem aureis verubus horrebat acutissimis, ne ab insidentibus auibus pollueretur. Nonnullorum autem saxorũ eius, longitudo quadraginta quinque cubitorum erat, altitudo quinque, & latitudo sex. Ara verò pro templo, quindecim cubitis alta, lata verò & longa cubitis quadragenis, quadratáque stans, veluti cornutis angulis eminebat, & à meridie ascensus in eam clementer arduus resupinabatur. sine ferro autem constructa erat, nec vnquam eam ferrum tetigerat. Templum autem arámque cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima, vsque ad cubitum surgens, quæ populum à sacerdotibus segregabat. Gonorrhœos, hoc est, semine fluentes, itémque leprosos tota ciuitas arcebat, & fœminis menstrua soluentibus clausa erat. prædictum autem limitem, ne puris quidem mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem, qui non per omnia casti fuissent, ab interiori aula, & qui puri essent, à sacerdotibus prohibebantur. Qui verò ex origine sacerdotum genus ducentes, cæcitatis causa mundre non fungebantur, cum incolumibus intra limitem aderant partésque generis consequebantur: vestibus tantùm vtebantur plebeiis: quoniam sacerdotali solus qui sacra celebrabat amiciebatur. Ad altare verò templúmque accedebant carentes omni vitio sacerdotes, veste quidem amicti byssina: maximè verò mero abstinentes, ac sobrij religionis metu, ne quid rem diuinam faciendo peccarent. Pontifex autem cum ipsis non tamen semper ascendebat, sed diebus quibusque septimis, & per singulos menses Calendis: vel si quando patria festiuitas atque annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat velamine præcinctus, eóque tectus femora vsque ad genitalia: lintheum verò habens intrinsecus demissum vsque ad pedes, & hyacinthinum desuper indumentum rotundum, ex quo fimbriæ pendebant, alternis nodis aurea tintinnabula, malaque granata sustinentes: tintinnabulis quidem tonitrua, malis verò fulgura designantibus. Pectoris autem

τὸ θυμιατήριον ἦ, σὺν τοῖς ἑπτακαίδεκα θυμιαμάτων, οἷς ἐκ θαλάσσης ἀνεπίπλατο καὶ τῶν οἰκείων καὶ οἰκεμένης, σημαῖνον, ὅτι τοῦ θεοῦ πάντα καὶ τοῦ θεοῦ. τὸ δὲ ἐνδοτέρω μέρος εἴκοσι πήχων. διείργετο δὲ ὁμοίως κατὰ πετάσματα πρὸς τὸ ἔξωθεν. ἐκτὸς δὲ ὑδὲν ὅλως ἐν αὐτῷ, ἄβατον ἦν καὶ ἄχραντον καὶ ἀθέατον πᾶσιν. ἁγὶς ἦν ἅπας ἐκαλεῖτο. ἔνδοθι ἦν τὰ πλευρὰ κάτω ναΐ, δὶ ἀλλήλων ἦσαν οἶκοι ξύλινοι πολλοί, καὶ παρ' ἑκάτερον εἰς αὐτοὺς διὰ τῆς πύλης εἴσοδοι. τὸ ἦν ὑπερῷον μέσης, τοῖς μὲν ἐν ἐπ' εἶχε τοὺς οἴκους, παρόσον μὴ στενότερον ὑψηλότερον δ' ὅσῳ τεσσαράκοντα πήχεις, καὶ λιτότερον τὰ κάτω. συμπᾶν γὰρ ὕψος ἑκατὸν πήχεων τοῖς πᾶσι πήχων ἑκατὸν τὸ πᾶν ὕψος. τὸ δ' ἔξωθεν αὐτοῦ πρόσοψιν, οὐδὲν ὅτι εἰς ψυχῆς, ὅτι εἰς ὀμμάτων ἐκπλῆξιν ἀπέλιπε. πλακὶ γὰρ χρυσῆ στεγανῆς κεκαλυμμένος πάντοθεν, τὸ τὰς ὡρώτας ἀνατολὰς, πυρωδεστάτην ἀνέπαλλεν αὐγήν, καὶ τὰ βιαζομένων ἰδεῖν τὰς ὄψεις, ὥσπερ ἡλιακῆς ἀκτῖσιν ἀνέστρεφε τοῖς γεμὲν ἐστραφικνεμένοις ξένοις, πόρρωθεν ὄμοιος ὄρει χιόνος πλήρει καταφαίνετο. καὶ γὰρ καθὰ μὴ κεχρύσωτο λευκότατος λίθῳ. κατὰ κορυφὴν ἦν χρυσέοις ὀβελοῖς ἀνεῖχε τεθηγμένοις, ὡς μή τινι προσκαθιζομένῳ μολύνοιτο τὰ ὀρνέων. τὰ ἦν ἐν αὐτῷ λίθων ἔνιοι, μῆκος πέντε καὶ τεσσαράκοντα πηχῶν ἦσαν, ὕψος πέντε, εὖρος ἦν ἓξ. πρὸ αὐτοῦ δ' ὠμὸς πεντεκαίδεκα μὲν ὕψος ἐπὶ πήχεων, εὖρος ἦν καὶ μῆκος ἑκατέρων ἴσον, ἀνὰ πεντήκοντα πήχεις. τετράγωνος δ' ἵδρυτο, κεραστοειδεῖς προανέχων γωνίας, καὶ ἀπὸ μεσημβρίας, ἐφ' ὧν αὐτὸν ἄνοδος ἠρέμα προσάντης ὑπῆιασε. κατεσκεύαστο δ' ἄθικτος σιδήρου, καὶ οὐδέ ποτε ἥψατο αὐτοῦ σίδηρος. περίεστεφε δὲ τὸν τε ναὸν, καὶ τὸν βωμὸν, λιθόν τι καὶ χαλκοῦν ἰσχίον, ὅσον πηχυαῖον ὕψος, διείργων ἐξωτέρω τὸν δῆμον ἀπὸ τῶν ἱερέων. γονορροϊκοὺς μὲν οὐκ ἐλεπρεῖς ἡ πόλις ὅλη διείργετο, γυναικῶν δὲ ἐμμήνους ἀπεκέκλειστο, παρελθεῖν δὲ ταύτας οὐδὲ καθαρὰς ἐξῆν, οὐδ' ἀνδρῶν δ' οἱ μὴ κατὰ νόμους ἀγνεύοντες, εἴργον τὸ δ' ἔνδον αὐλῆς, καὶ τῶν ἱερέων πάλιν οἱ μὴ καθαρεύοντες εἴργοντο.

Κεφάλαιον ιε.

Τῶν δὲ ἀπὸ γένους ἱερέων ὅσοι ἀκὰ πήρωσιν οὐκ ἐλειτούργουν, παρῆσαν τε ἅμα τοῖς ὁλοκλήροις ἐνδοτέρω τοῦ γάτος, καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ γένους ἐλάμβανον μερίδας, τοῦ λαοῦ ἐσθῆσιν ἰδιωτικαῖς ἐχρῶντο. τὸ δὲ ἱερατεύειν, ὁ λειτουργῶν ἠμφιέννυτο μόνος. ὅπου δὲ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τὸν ναὸν ἀνέβαινον, οἱ τοῦ ἱερέων ἄμωμοι, βύσσον μὲν ἀμπεχόμενοι, μάλιστα δὲ ἀπὸ ἀκράτου νήφοντες, δείσει τῆς θρησκείας, ὡς μή τι σφαλάξειν ἐν τῇ λειτουργίᾳ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς, ἀνῆει μὲν σὺν αὐτοῖς, ἀλλ' οὐκ ἀεί, ταῖς δ' ἑβδόμαις καὶ νεομηνίαις, καὶ εἴτις ἑορτὴ πατρίος ἢ πανήγυεις παίδημος ἀγομένη δι' ἔτους. ἐλειτούργει δὲ, ζώσει μηροῖς μὲν ἄχρις αἰδοίου διαζώσματα καλύπτων, λινᾶ τε ὑποδύτην ἔνδοθεν λαμβάνων, καὶ ποδήρες καθύπερθεν ὑακίνθινον ἔνδυμα στρογγύλον θυσανωτὸν ἔργον. τοῦ δὲ θυσάνων ἀπήρτητο κώδωνες χρύσεοι, καὶ ῥοαὶ παλλάλληλοι, βεσυτῆς μὲν οἱ κώδωνες, ἀστραπῆς δ' αἱ ῥοαὶ σημεῖον. ἡ δὲ τὸ ἔν-

δυμα

δυμα τῷ ἱερῷ περισπλῶσα ταινία, πέντε διαφορίσμασι μέση ζώναις πεποίκιλτο, χρυσῷ τε καὶ πορφύρᾳ καὶ κόκκῳ, περὶ ὃ βύσσῳ, καὶ ὑακίνθῳ, δι' ὧν ἐφαίνετο, καὶ τὰ τοῦ ναοῦ καταπετάσματα συνυφαίνοντι. τούτοις ὃ ἐπωμίδα κεκεραμένην εἶχεν, ἐν ᾗ πλείω χρυσὸς ἦν. χῆμα μὲν ἐνδύτῳ θώρακος εἴκελον. δύο δ' αὐτὴν ἐκόσμουν ἀσπίδισκαι χρυσαῖ, καταπεκλεισμένοι δ' ἐν ταύταις κάλλιστοί τε καὶ μέγιστοι σαρδώνυχες, ἐν οἷς ἐγκεκολαμμένα τὰ τῶν ἕνδεκα φυλῶν ὀνόματα γράμμασιν ἑξαῖς. καὶ δὲ θάτερον ἄλλοι δώδεκα λίθοι περιῆσαν, κατὰ τρεῖς εἰς τέσσαρα μέρη διηρημένοι, σάρδιον, τόπαζος, σμάραγδος, ἄνθραξ, ἴασπις, σάπφειρος, ἀχάτης, ἀμέθυστος, λυγγούριον, ὄνυξ, βήρυλλος, χρυσόλιθος, ὧν ἑφ' ἑκάστῳ πάλιν, εἷς τῶν ἐπωνύμων ἐγέγραπτο. ἡ δὲ κεφαλὴ, βυσσίνῃ μὲν ἔσκεπτο μίτρᾳ, πάνσῳ, κατὰς ἦπτο δ' ὑακίνθῳ. περὶ δὲ χρυσῆς ἄλλος δὲ στέφανος, ἐπιτύπωμα φέρων τὰ ἱερὰ γράμματα. ταῦτα δὲ ὅσοι φωνήεντα τέσσαρα. ταύτῃ μὲν οὖν τοῖ ἐσθῆτα, ἃ ἐφόρει ἡ ἄλλοτε χρόνον, λιθοστρωτὰ δ' αὐλὴ παλαμβάνει. ὁμότε δὲ εἰσίοι εἰς τὸ ἄδυτον, εἰσίει δ' ἅπαξ κατ' ἐνιαυτὸν μόνος ὁ ἡ νησεύειν ἔθος ἡμέρᾳ πάντας τῷ θεῷ. καὶ τὰ μὲν περὶ τὴν πόλεως. καὶ τῆς ναοῦ τῷ τε ὅσα τούτοις ἐθῶν καὶ νόμων, αὖθις ἀκριβέστερον ἐροῦμεν. ὁ δὲ ἀλίγος περὶ αὐτῷ καταλείπεται λόγος. ἡ δὲ ἀντωνία, κατὰ γωνίαν μὲν δύο στοῶν ἔκειτο τῇ πρώτῃ ἱερῷ, τῆς τε περὶ ἐσπέραν, καὶ τῆς περὶ ἄρκτον. διέδυκτο δ' ἐφ' πέτρας πεντηκοντάπηχυς μὲν ὕψος, περικρήμνε δὲ πάσης. ἔργον δὲ ἦν ἡρώδου βασιλέως, ἐν ᾧ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόφρον ἐπεδείξατο. πρῶτον μὲν ἀπ' ῥίζης ἡ πέτρα, πλαξὶ κεκάλυπτο λείαις λίθων, εἵς τε κάλλος, καὶ ὡς ὀλισθαίνοι πᾶς ὁ περιβαίνειν καὶ κατέναν πειρώμενος. ἔπειτα περὶ τῆς τοῦ πύργου δομήσεως, ξυῶν πηχῶν τεῖχος ἦν, ἐν δοτέρῳ ὃ τούτου, τὸ περὶ σχῆμα τῆς ἀντωνίας, δὴ τεσσαρακόντα πήχεις ἠγείρετο. τὸ δὲ ἔνδον βασιλείων εἶχε χώραν καὶ διάθεσιν. μεμέρισται γὰρ εἰς πᾶσαν οἴκων ἰδίαν τε ξενῶν, θέρμαστρά τε καὶ βαλανεῖα καὶ εὐρυπτέρων αὐλὰς πλατείας, ὡς τῷ μὲν ἄλλα ἔχειν τὰ χρειώδη, πόλις εἶ δοκεῖν. τῇ πολυτελείᾳ δὲ βασίλιον. πυργοειδὴς ὃ ὅσα τὸ περὶ χῆμα, κατὰ γωνίαν τέσσαρσιν ἐτέρεις διείληπτο πύργοις. ὧν οἱ μὲν ἄλλοι, πεντήκοντα τὸ ὕψος, ὁ ὃ δὴ τῇ μεσημβρινῇ, καὶ καθ' ἑαυτὸν γωνία κείμενος, ἑβδομήκοντα πηχῶν ἦν, ὡς καθορᾶν ὅλον ἀπ' αὐτοῦ τὸ ἱερόν. καθ' ὃ συνῆπτο ταῖς τοῦ ἱεροῦ στοαῖς, εἰς ἀμφοτέρας εἶχε καταβάσεις. δι' ὧν κατόντες οἱ φρουροὶ, καθῆστο γὰρ ἀεὶ ἐπ' αὐτῆς τάγμα ῥωμαίων, καὶ διϊστάμενοι περὶ τὰς στοὰς μετὰ τῶν ὅπλων, ἐν ταῖς ἑορταῖς, τὸν δῆμον ὡς μήτι νεωτερισθείη παρεφύλαττον. φρούριον δ' ἐπέκειτο τῇ πόλει μὲν τὸ ἱερὸν, τῷ ἱερῷ δὲ ἡ ἀντωνία. κατὰ δὲ ταύτην οἱ τῶν τειῶν φύλακες ἦσαν, καὶ τῆς ἄνω πόλεως ἴδιον φρούριον ἦν, τὰ ἡρώδου βασίλεια. ἡ βεζεθὰ δὲ λόφος, διῄρητο μὲν ὡς ἔφην ὑπὸ τῆς ἀντωνίας, πάντων δ' ὑψηλότατος ὢν μέρει τῆς καινῆς πόλεως περισώιστο, ἐ μόνος τῷ ἱερῷ κατ' ἄρκτον ἐπεσκόπει. περὶ μὲν δὴ τῆς πόλεως, καὶ τῶν τειχῶν αὖθις εἰπεῖν ἀκριβέστερον ἔκρινα προθειμένοις, δὴ τὰ παρόντος ὑποχρόντος εἴρηκα.

vestimentum vittæ cingebant, quinque variatæ coloribus: hoc est auri, purpuræ, cocci, byssi, & hyacinthi: quibus etiam vela templi diximus esse contexta, iisdem autem habebat etiam epomidem temperatam, in qua plus auri erat: & habitu quidem indumento thoraci similis videbatur: duabus autem fibulis aureis, aspidum specie vinciebatur: quibus inclusi erant optimi, maximique sardonyches, scripta tribuum gentis Iudææ nomina præferentes. ex altera verò parte, duodecim pendebant alij lapides, in quatuor partes terni diuisi. hoc est, sardius, topazius, smaragdus: carbunculus, iaspis, sapphirus: achates, amethystus, lyncurium: onix, beryllus, chrysolithus. quorum singulis singula item cognomina erant scripta. Caput autem byssina tiara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia corona erat aurea, scriptas ferens sacras literas, quæ sunt quatuor elementa vocalia. Ea quidem veste non semper, sed alia minùs ambitiosa vtebatur, illa verò si quando adyta introibat. solus autem atque semel in anno intrabat, quo die cunctos ieiunare Deo mos erat. Sed de ciuitate ac templo & moribus & legibus iterum diligentiùs referemus. non enim pauca super his exponenda sunt. cæterùm Antonia in angulo quidem duarum porticuum sita erat prioris templi, quæ ad Occidentem Septemtrionémque spectarent. in saxo autem fuerat extructa, quinquaginta cubitis alto, & vndique prærupto: quod opus Herodis regis fuit, vbi maximè ingenij sui magnificentiam demonstrauit. Primùm enim à radicibus saxum ipsum læuibus crustis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & facile dilaberentur, qui vel ascendere vel descendere tentauissent. deinde ante turris ædificium murus erat cubitorum trium. intra hunc omne spatium Antoniæ in quadraginta cubitos erigebatur. Intus autem regiæ latitudinem ac descriptionem habebat, diuisam in omnem vsum habitationum & speciem, id est, atria, & balnea, & aulas castris aptissimas: vt quantum ad vsum necessarium pertinet, ciuitas videretur, magnificentia verò palatium. instar verò turris toto habitu formata, quatuor aliis per angulos turribus cingebatur: quarum cæteræ quinquaginta cubitis erant altæ, quæ verò ad Meridianum Orientalémque angulum sita erat, LXX. cubitis eminebat, vt ex ea totum templum videri posset. Quà verò porticibus iungebatur, vtrinque descensus habebat, vnde custodes commeabant, semper namque in ea Rom. milites residebant: & cum armis appositi custodes, ne quid populus festis diebus noui committeret obseruabant. castrum enim erat impositum oppido quidem templum, templo verò Antonia. In hac autem porticu custodes erant, & superioris ciuitatis aliud castellum, regia Herodis erat. Bezetha autem collis, vt ita dixi, ab Antonia separabatur: qui cùm omnium esset altissimus, etiam parti nouæ ciuitatis coniungebatur, templóque Septentrionali solus obstabat. De ciuitate quidem, ac muris eius, iterum scribere plenius cupiens in præsentia satis dixi.

Cap. VII. Deditionem Iudæi recusant, & Romanos adoriuntur.

PVgnacissima autem maximéque dissentiens multitudo circa Simonem erat, hominum decem millia, præter Idumæos: quinquaginta verò decem millium duces, quibus ipse quasi dominus omnium præerat. Idumæi autem qui erant eius partium, cùm essent numero quinque millia, duces decem habebant. Horum aurem principes videbantur, Sosæ Iacobus, & Cathlæ filius Simon. Ioannes autem templum occupauerat, sex armatorum millia habebat, quos viginti duces regebant: tunc autem illi accesserant etiam Zelotarum, depositis discordiis, duo millia quadringenti: qui Eleazaro, quem ante habuerant, & Simone Arini filio vtebantur ducibus. His autem (vt diximus) bellum inter se gerentibus populus erat præmium: & plebis pars, quæ non eadem quæ illi committeret, ab vtrisque diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem superiorem ciuitatem, murúmque maiorem vsque ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum à Siloa flectitur ad orientem, & vsque ad Monobazi aulam descendit. Is rex erat Adiabenæ gentis, vltra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acræ, quæ inferior est ciuitas, vsque ad Helenæ regiam, quæ Monobazi fuerat mater. Ioannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itémque Ophlam, & vallem quæ Cedron appellatur, & aliis quæ interiacebant incensis, medium bello quod inter se gerebant spacium aperuêre. Nec enim castris Romanorum prope murum positis, intra ciuitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta, mox ad pristinum morbum rediêre. Rursúsque discreti, pro sua quisque parte pugnabat: omnia faciendo, quæ obsidentes optarent. nihil enim acerbius à Romanis passi sunt, quàm ipsi se tractarunt: neque post illos ciuitas aliquid nouæ calamitatis experta est. Sed illa quidem grauiores priùs casus pertulit, antequam subuerteretur. qui verò eam debellarunt, maius aliquid perfecêre. Dico enim, quòd seditio ciuitatem, Romani verò seditionem cepêre, quæ multo erat mœnibus tutior. & res quidem aduersas suis, iusticiam verò rectè quis Romanis ascriberet. intelliget autem quòd dies cuique suggesserit. Veruntamen his intra ciuitatem ita se habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circumiens, quà muros aggrederetur explorabat. Hæsitanti autem, quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus quà valles erant, & ab alio latere, prior murus machinis firmior videbatur, placuit ad Ioannis pontificis monumentum (hic enim tantummodo & primus humilior erat, nec secundo muro coniungebatur) inuadere. neglecta enim fuerat munitio, propterea quia non satis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem, superiorem ciuitatem, & per Antoniam, templum capi posse cogitabat. Hæc eo collustrante, quidam ex amicis eius, Nicanor nomine, ad humerum læuum sagitta percutitur: cùm propiùs vnà cum Iosepho accessisset: pacémque in muro stantibus (dicendi enim peritus erat) suadere tentaret. Vnde cognitis eorum conatibus Cæsar ex eo, quòd nec ad salutem se hortantibus abstinuêre, excitatur in obsidionem: simúlque

Κεφαλ. ις.

Τὸ μάχιμον δ' ἐν αὐτῇ, & στασιάζον πλῆθος, τοῖς σίμωνα μὲν μύριοι ἦσαν, δίχα τ' ἰδουμαίων, πεντήκοντα δ' ἡγεμόνες τῷ μυρίων, ἐφ' οἷς αὐτὸς κύριος τῷ ὅλων. ἰδουμαῖοι δ' αὖτε σωτελέντες εἰς πεντακισχιλίους, ἄρχοντας εἶχον δέκα. τούτων πρᾶττειν ἐδόκουν, ὅτι τῶ σωσᾶ ἰάκωβος, & σίμων υἱὸς καθλᾶ. ἰωάννης δ' τὸ ἱερὸν κατέληφως, ἐξακισχιλίους ὁπλίτας εἶχεν, ὑφ' ἡγεμόνας εἴκοσι. προσεχώρουν δ' αὐτῷ τότε καὶ οἱ ζηλωταί, παυσάμενοι τ' ἀλλοφερεῖς, διχίλιοι μὲν ὄντες καὶ τετρακόσιοι, χρώμενοι δ' ἄρχοντι, τῷ & θρύψ ἐλεαζάρῳ, καὶ σίμωνι τ' ἰαείρε. πολεμούντων δ' τούτων ὡς ἔφαμεν, ἄθλον ὁ δῆμος ἦν ἑκατέροις, καὶ τὸ μὴ συναδικεῖν τ' λαῷ μέρος, ὑφ' ἁμφοῖν διηρπάζετο. κατεῖχε δ' ὁ μὲν σίμων, τὴν τε ἄνω πόλιν, καὶ τὸ μέγα τεῖχος, ἄχρι τοῦ κεδρῶνος, τοῦτο ἀρχαῖον τεῖχος ὅσον ἀπὸ τ σιλωᾶς ἀνακάμπτον εἰς ἀνατολὴν, ὁμόρει τ μονοβάζου κατέβαινεν αὐλῆς. βασιλεὺς δ' ἦν οὗτος ἦν τῶν ἐπ' ἐρυθρᾷ θαλάττῃ ἀδιαβηνῶν. κατεῖχε δὲ καὶ τὴν πτολιν, καὶ τὴν ἄκραν, αὐτὸς δ' ἦν ἡ κάτω πόλις, καὶ τὰ μέχρι τῆς τ ἑλένης βασιλείων τ τοῦ μονοβάζου μητρός. ὁ δ' ἰωάννης τότε ἱερὸν, καὶ τὰ πέριξ ἐπ' ὀλίγον, τόν τε ὀφλᾶ καὶ τ κεδρῶνα καλουμένην φάραγγα. τὸ μεταξὺ δὲ τούτων ἐμφρήσαντες τῇ πρὸς ἀλλήλους πολέμῳ χώραν αἰεῖσαν. ὑδὲ γὰρ πρὸς τοῖς τείχεσιν ἐστρατοπεδευμένων ῥωμαίων, ἔνδον ἡ στάσις ἠρέμει. βραχὺ δὲ πρὸς τ πρώτην ὑπανήψαντες σφρόμου, αὖθις ὁσιν, καὶ κατὰ σφᾶς πάλιν διαστάντες ἐμάχοντο, κατά τε δύκλου πάντα τοῖς πολιορκοῦσιν ἐφρόντιζον. ὥστε γοῦν αὐτοὶ τὶ χεῖρον ὑπὸ ῥωμαίων ἔπαθον, ὧν ἀλλήλους ἐδρασαν, ὥστε μὴ τοῦτο ἡ πόλις ἐπῆλθε καινοτέρᾳ πάθους. ἀλλ' ἡ μὲν χαλεπώτερόν τι περὶ τῆς πίσεως ἠτύχησεν, οἱ δὲ ἑλόντες αὐτὴν κατώρθωσάν τι μεῖζον. φημὶ γὰρ ὡς τὴν μὲν πόλιν ἡ στάσις. ῥωμαίων δὲ εἶλον τ στάσιν, ἥπερ ἦν πολὺ τῆς τειχῶν ὀχυρωτέρα. καὶ τὸ μὲν σκυθρωπὸν τοῖς οἰκείοις, τὸ δίκαιον δ' αἴ τις δύλογως ῥωμαίοις προσγράφοι. νοεῖτω δ' ὅπη τοῖς πράγμασιν ἕκαστος ἄγεται.

Κεφάλαιον ιζ.

Τῶν γὰ μὲν ἔνδον ὕτε διακειμένων, ὁ τῖτος μετὰ δπλέκτων ἱππέων περιὼν ἐξωθεν, ἦ προσβάλλοι τοῖς τείχεσι κατεσκέπτετο. ἀπορουμένῳ δὲ παθεῖν, ὅτε γὰ κατὰ τὰς φάραγγας ἦν πε προσιτὸν, καὶ κατὰ θάτερα τὸ πρῶτον τεῖχος ἐφαίνετο τ ὀργάνων σφιρώτερον, ἐδόκει κτὶ τὸ ἰωάννου τ ἀρχιερέως μνημεῖον προσβαλεῖν. ταύτη γὰ πρῶτον ἦν ἔρυμα χθαμαλώτερον, καὶ τὸ δεύτερον ὐ σωπᾶτο, ἀμελησάντων καθ' ἃ μὴ λίαν ἡ κρηπὶ πόλις σωφύκιζο τειχίζειν, ἀλλ' ὅπῃ τὸ ζῆτον ἦν ἡ δυσπέτεια, δι' ἃ τὴν ἄνω πόλιν, καὶ δηλ τ ἀσφαλείας τὸ ἱερὸν αἱρήσειν ἐπηύξει. ὧν δὴ τούτῳ θαρσοῦντος αὐτὸς ἔξεδέχετο τις τῶν φίλων, ὀνόματι νικάνωρ, κατὰ τ λαὸν ὦμον, ἔγγιον μὴ τὲ ἰωσήπου προσελθών, & πρώμῳ εἰρωνικὰ τοῖς ὅπῃ τὲ τείχους, ὐ γὰ ἄγνωστος ἦν δηλήσεσθαι. δηλ τούτου τὰς ὁρμὰς αὐτῷ ὅπτιγνους καῖσαρ, εἰ μηδὲ τῶν ὅπῃ σωτηρίᾳ προσιόντων ἀπέχοιντο, παροξύνεται πρὸς τὴν πολιορκίαν, ἅμα τε

σωτά-

συωθέγμασι δηοιῶ τὰ περὶ τὴν πόλεως ἠφίει, καὶ συμφέ- A
ροντας ἐπέλυσε τὴν ὕλιν ἐγείρειν χώματα. ξυχῆ δὲ
διατάξας τὴν στρατιὰν περὶς τὰ ἔργα, μέσους ἱστησι τοὺς
τοξότας καὶ σφενδονήτας, καὶ περὶ τύπτοντας τοὺς
ὀξυβελεῖς καὶ καταπέλτας, καὶ τοὺς λιθοβόλους μηχανάς,
ὡς τάς τε ἐκδρομὰς εἴργοι τοῦ πολεμίων ὅπλα τὰ ἔργα,
καὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους κωλύειν πειρωμένους. κοπτομένων
δὲ τῶν ξύλων τὰ στρατόπεδα μᾶλλον ἐν τάχει γεγύμνωτο.
συμφερομένων δὲ ὅπλα τὰ χώματα τῶν ξύλων, καὶ τῆς B
στρατιᾶς ἁπάσης ὅλη τὸ ἔργον ὡρμημένης, εὐθὺς τὰ σφέτερα
τοῦ Ἰουδαίων ἠρέμει.

Κεφάλαιον ιη.

ΤΟΤ' μὲν οὖν δῆμον ἐν ἁρπαγαῖς ὄντα καὶ φόνοις,
συνέβαινε τότε θαρρεῖν, ἀναπνεύσειν τε τῶν πεφευ-
γομένων περὶς τοὺς ἔξωθεν ὑπελάμβανον, καὶ λήψεσθαι
σφέτερα τοῦ ἀρτίων αὐτοὶ δίκας, εἰ ῥωμαῖοι περιγένοιντο.
ἰωάννης δὲ καίτοι χωρεῖν ὅπι τοὺς ἔξω πολεμίους τὸν περὶ
αὐτὸν ὡρμημένων, δέει τὸ σίμωνος ἔμενεν. ὁ μὲν ὁ σίμων ἠρέμει, C
καὶ τὸ μὲν ἔγγιον τῆς πολιορκίας. τὰ δὲ ἀφεστῶτα διέτρεχον
ὅπι τὸ τείχος, ὅσα κέρδιον τε ἀφῄρηντο περιέργως, καὶ τὸ ὅπι τὴν αἰτωνίας φρουρὰν ἐλόντες ἔλα-
βον. ἀλλὰ τούτων μὲν τοῖς πολλοῖς, ἀχρεῖος ἡ κτῆσις ἦν
δι' ἀπειρίαν. ὀλίγον δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων αὐτομόλων
διδαχθέντες, ἐχρῶντο κακῶς τοῖς ὀργάνοις. χερμάσι δὲ
καὶ τόξοις τοὺς χωννύντας ἐβαλλον ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ
καὶ σωστάξεις ἐπεῖχον τοῖς σωεπλέκοντο. τοῖς D
δὲ ἐργαζομένοις ἦν, ὑπὸ μὲν τῶν βελῶν ἡ σκέπη γέρρα
χαρακωμάτων ἀφαρπαζόμενα. τὰ δὲ ἀφεστῶτα, περὶς
τοὺς ἐπιόντας θαυμαστὰ ἦν πᾶσι μὲν κατεσκεύασο τοῖς
ζεύγμασι, διαφόρως δὲ τῶν δωδεκάτῳ, βιαιότεροί τε ὀ-
ξυβελεῖς, καὶ μείζονα λιθοβόλα, δι' ὧν ὁ μόνον τὰς ἐκ-
δρομὰς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὅπι τείχους ἀνέτρεπον. ταλαιπω-
ροι μὲν ἦσαν οἱ βαλλόμενοι πέτρᾳσι, δύο ἢ καὶ πλεῖον ἀ-
θρήσαντες σαδίους. ἡ πλαγὴ δὲ, οὐ τοῖς περιτυχοῦσι μόνον, E
ὅπι πολὺ δὲ καὶ τοῖς μετ' ἐκείνους ἦν ἀνυπόστατος. οἱ γὰ-
ρεῖν Ἰουδαῖοι, τὸ πρῶτον ἐφυλάττοντο τὴν πέτραν, λάθρᾳ
γὰρ ἦν, ὡς μήτε τοῦ ῥοίζου σημαίνεσθαι μόνου, ἀλλὰ καὶ
τῇ λαμπρότητι περιορᾶσθαι. σκοποὶ οὖν αὐτοῖς ὅπι τῶν
πύργων καθιζόμενοι περιμενον, ὁπόταν χαλασθεὶς τὸ
ὄργανον, καὶ ἡ πέτρα φέροιτο, τῇ παῤῥησίᾳ γλώσσῃ βοῶν-
τες, ὁ υἱὸς ἔρχεται. διέφευγον δὲ καθ' ἕν ἦει, καὶ περιπα-
κλίνοντο. συμβαίνει δὲ φυλαττομένων ἄπρακτον διεκ- F
πίπτειν τὴν πέτραν. αὐτεπινοοῦσι δὲ ῥωμαῖοι μελαίνειν αὐ-
τὴν. τότε γὰρ ἂν ἔτι ὁμοίως περιορωμένης δυσόπτευτος. καὶ
πολλοὺς ἅμα μιᾷ βολῇ διέφθειραν. ἀλλ' ὑπὸ κακο-
μένοι μετ' ἀδείας παρεῖχον ῥωμαίοις ἐγείρειν τὰ χώ-
ματα. πάσῃ δὲ διανοίᾳ καὶ τόλμῃ χρώμενοι, καὶ νύκτωρ,
καὶ μεθ' ἡμέραν εἴργον.

Κεφάλαιον ιθ.

ΤΩν δὲ ἔργων συντελεσμένων, μολιβίδι μὲν καὶ G
λίνῳ διαμαχοῦσιν οἱ τέκτονες τὸ διάστημα περὶς
τὸ τεῖχος, ὑπὸ τῶν χωμάτων ῥίψαντες. ὁ γὰρ ἐνὸς
ἄλλως ἄνωθεν βαλλομένοις. δύοντες δ' ἐκινεῖσθαι
δυναμένας τὰς ἐλεπόλεις περσῆγον, καὶ πῦρ ἐγγυτέ-
ρω τὰ ἀφεστῶτα διασήσας, ὡς μὴ τοῖς κρίοις εἴρ-
γοιεν ὑπὸ τοῦ τείχους, ἐπέλυσε τύπτειν. ξιχόθεν δ'
ἐξαίσιον κτύπον περιηχήσαντος ἀφνιδίως τὴν πόλιν, κραυγή τε καθ' ὅλην ἦρθη, καὶ τοῖς στασιασταῖς
ἴσον ἐμπίπτει δέος. κοινὸν δὲ ἑκάτεροι τὸν κίνδυνον ἰδόντες, κοινὴν ἐπενόουν ἤδη ποιεῖσθαι καὶ τὴν ἄμυναν.

suburbana militibus vastare permittit, collectáque omni materia, iubet aggerem construi. Tripartito autem exercitu ad opera, medios in aggeribus iaculatores & sagittarios constituebat, & ante eos ballistas, aliásque machinas atque tormenta: quibus & excursus hostium in opera prohiberet, & qui ex muris obstare tentarent. Cæsis autem aboribus, momento suburbana nudata sunt. Collectis autem lignis in aggeres, cùm totus operi intentus esset exercitus, nec Iudæi segnes erant. populum quidem in rapinis ac cædibus constitutum fiducia tunc habebat, quòd respiraturus esset, illis aduersus hostes distractis, existimantem pœnas se ab noxiis repetiturum, si Romani superassent. Ioannes autem quamuis in externos socij sui irrumpere properarent, metu tamen Simonis manebat. Verùm Simon non quiescebat, proximus enim erat obsidioni, missilibus per murum dispositis, quæ pridem Romanis abstulerat, quæque apud Antoniam capta fuerant. Sed horum possessio, propter imperitiam plerisque non erat vtilis. pauci autem à transfugis docti, malè vtebantur instrumentis. Sed cum lapidibus, & sagittis aggerem iacientibus militibus imminebant, perque cuneos excurrentes, manus etiam conserebant. Operantes autem crates super vallum oppositæ protegebant, omnibúsque legionibus contra excursus erant machinæ comparatæ mirabiles. præcipuè verò decimæ legionis ballistæ vehementiores, & tormenta saxorum, quibus non solùm irruentes, sed etiam super murum stantes auertebantur. nam & singula saxa talenti pondus æquabant, & vltra stadij modum torquebantur. ictus autem non solum primis quos offendissent, sed aliquando posterioribus quoque intolerabilis erat. Iudæi sanè cauebant à lapidibus, quòd erant candidi: nec tantùm sono ac fremitu noscebantur, sed etiam claritudine prospiciebantur. denique speculatores in turribus præsidentes, prædicebant, quando impelleretur machina, saxúmque ferretur: patria lingua clamantes, filius venit. itaque præsciebant, in quos veniret, atque ita vitabant: & hinc eueniebat, vt illis declinantibus lapis irritus intercideret. Proinde Romani excogitant, atramento decolorare lapides. tunc enim missi, non similiter incertos ictus habebant, multósque simul vnius impetu corrumpebant. Sed ne malè quidem affecti Iudæi, aggeris instruendi Romanis copiam dabant. omni verò eos molitione atque audacia, die noctúque prohibebant. Perfectis autem operibus, plumbo & lino ab aggeribus iacto, fabri quod erat ad murum spacium metiuntur. nec enim alioqui id fieri poterat, quoniam desuper telis petebantur. Cúmque pares interuallo arietes inuenissent, eos applicant: propiúsque dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murum pulsari iubet. Sonitu autem circunstrepente ciuitatem, clamor ingens ciuium sublatus est, itémque seditiosos pauor inuasit. Et quia periculum commune vtrisque videbatur, communiter iam repugnare cogitabant.

vociferantibus inter ſe diſcordibus, quia omnia pro commoditate hoſtium facerent: cùm ſi non perpetuam concordiam ſibi Deus præbeat, ſaltem in præſentia contra Romanos oporteat conſpirare. Simon autem præcone miſſo, volentibus ex templo ad murum egrediendi copiam dedit: idémque & Ioannes, licèt minus crederet, permiſit. Illi autem obliti odiorum ac diſcordiarum ſuarum, in vnum corpus coëunt: murúmque amplexi, faces inde quamplurimas iaciebant contra machinas Romanorum, contráque impulſores arietum: eósque ſine intermiſſione telis petebant. audaciſſimi verò cateruatim proſilientes, machinarum tegmina diſſipabant: híſque appoſitis irruentes, peritia quidem pauca, plura verò audacia perficiebant. Semper autem aderat adiumento laborantibus ipſe Titus: & iuxta vtraſque machinas equitibus ac ſagittariis ordinatis, ignem quidem ferentes prohibebat: iaculantes verò à turribus, reprimebat, nocendi tempus arietibus faciens: & tamen murus ictibus non cedebat, niſi quòd quintæ legionis aries commouit angulum turris: murus autem ſtabat incolumis. nec enim ſtatim cum turri periculum ſenſit, quæ multo altius eminebat, nullámque partem muri ſecum trahere poterat in ruinam. Cùm autem ab excurſibus paululum quieuiſſent, obſeruato Romanos per opera & caſtra eſſe diſperſos, quia labore & formidine Iudæos diſceſſiſſe arbitrarentur, excurrunt omnes quà turris erat Hippicus, porta latenter: ignémque operibus iniiciunt. Vſque ad caſtrorum quoque munimenta, in Romanos animati procedebant. Horum autem periculo maturè, & qui erant propiùs excitati ſunt, & qui procul aberant conuenêre. Romanorum autem diſciplina vincebat audaciam Iudæorum: & quos priùs offenderant in fugam verſis, aliis qui colligerentur inſtabant. Grauis autem circum machinas pugna commiſſa eſt, illis incendere, his incendium prohibere certantibus, incertúsque clamor vtrinque tollebatur, & multi, qui in fronte ſteterant, ceciderunt. Sed Iudæi confidentia ſuperiores erant, ignísque opera tetigerat, incenſáque omnia cum inſtrumentis penitus eſſent, niſi lecti de Alexandria reſtitiſſent plerique, præter opinionem ſui viriliter dimicantes. nam glorioſiſſimis in hoc bello prælati ſunt, donec Imperator equitum valentiſſimis comitatus, in hoſtes irruit: & ipſe quidem duodecim repugnatores peremit: metu autem cladis eorum cætera multitudine in fugam verſa omnes compulit in ciuitatem, eóque modo aggeres liberauit incendio. In hac autem pugna, vnum ex Iudæis viuum capi contigit, eúmque Titus crucifigi pro muro iuſſit, ſi fortè reliqui vel hoc ſpectaculo territi concederent. Poſt eius verò diſceſſum, etiam dux Idumæorum Ioannes, dum ante muros cum noto milite loquitur, à quodam Arabe pectus ſagitta percuſſus, continuò periit: magnúmque & Iudæis luctum, & ſeditioſis mœrorem reliquit. nam & manu promptus erat, & ſapientia nobilis.

A διαβοώντων ἢ πρὸς ἀλλήλους τῆ διαφόρων ὡς πάντα πρὸς τὸν πολεμίων, δίον εἰ μὴ διλωκὴ δίδωσιν αὐτοῖς ὁμόνοιαν ὁ θεὸς, ἐν γοῦν τῷ παρόντι τὸν πρὸς ἀλλήλους φιλονεικίαν ὑφ' ἑαυτοὺς, καὶ ῥωμαίων συνελθεῖν. κηρύσσ μὲ ἄδειαν ὁ σίμων τοῖς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ παρελθεῖν ὅπῃ τὸ τεῖχος, ὅπῃ ἐπέτρεπεν ἢ καὶ πέρ ἀπιστῶν ὁ ἰωάννης. οἱ ἢ τοῦ μίσους καὶ τῆ ἰδίων διαφορῶν λαβόντες ἀμνησίαν, ἓν σῶμα γένονται. καὶ τὸ μὲ τεῖχος περιέχοντες, ἀπ' αὐτοῦ πυρᾶν τε παμπληθῆ καὶ τῆ μηχανημάτων ἐπέσαν, καὶ τοὺς ὑπερβαίνοντας ταῖς ἐλεπόλεις ἀδιαλείπτως ἔβαλλον. οἱ δὲ μηνέστερον ἢ καὶ σίφη περιπηδῶντες, τὰ μέρρα τῆ μηχανημάτων ἐσπαράττον, καὶ τοῖς ἐπ' αὐτῆ περιπίπτοντες, ὀλιγημὴν μὲ ἐπ' ὀλίγα, τόλμη ἢ τὰ πλείω περιεγίνοντο. βοηθεῖ δὲ τοῖς πονοῦσιν αὐτὸς ἀεὶ τῖτος, καὶ παρ' ἑκάτερον τῆ ὀργάνων τοῖς τε ἱππέας, καὶ τοὺς τοξότας διατάσσας, εἶργε μετὰ τὸ πῦρ ὑπιφέροντας. αὐτὸς ἄλλη ἢ τοῖς ἀπὸ τῆ πύργων βάλλοντας, ἐνεργοὺς ἢ ἐποίει τὰς ἐλεπόλεις. ὁ μὲν ἓν πληγαῖς ὑπέκλινε τὸ τεῖχος, εἰ μὴ καθόσον ὁ τῆ πεντεκαιδεκάτη τάγματος κριὸς, γωνίαν διέκλινε πύργου. τὸ ἢ τεῖχος, ἀκέραιον ἦν. ὑπὸ γὰ δὲ βίαιος συνεκτυπούμενος τῆ πύργῳ περιῦχοντι πολὺ, καὶ μὴ δυναμένῳ συναποῤῥῆξαί τι ῥᾳδίως τῆ βολῆς. παυσάμενοι ἢ τῆ σιδηρουμένῳ πρὸς ὀλίγον, καὶ τοὺς ῥωμαίους ὑπονοήσαντες ἐσκεδασμένους ὅτι τὰ ἔργα ἐν καὶ τὰ στρατόπεδα, καμάτῳ γὰ καὶ ἀναχωρῆσαι καὶ δέη τοὺς ἰουδαίους ἤδεσαν, ἐπὶ θέσει καὶ τ' ἱππικὸν πύργον ἀφ' ἑαυτῆς ἀφανοῦς πάντες, πῦρ τε τοῖς ἔργοις ὑπιφέροντες. καὶ μάχει τῆ ἐρυμάτων, ὅπῃ τοὺς ῥωμαίους περιελθεῖν ὡρμημένους. πρὸς ἢ τ' κεφαλὴν αὐτῆ, οἵ τε πλησίον συνίστατο ταχέως, καὶ οἱ πόῤῥωθεν συνέθεον. ἔφθασε ἢ ἡ ἰουδαίων τόλμα, τ' ῥωμαίων διάταξιν, καὶ τοῖς περιεντυγχάνουσι ξεφάμενοι περιέκοπτο, καὶ τοῖς συλλεγομένοις. δεσπ ἢ περὶ τὰς μηχανὰς συμπίπτει μάχη, τῆ μὲ ὑπεμπιπράναι, τῆ ἢ κωλύειν βιαζομένων. κεραυνῷ τε παρ' ἀμφοτέρων ἀσήμαντος ἦν, ἓ πολλοὶ τ' περαγωνιζομένων ἔπιπτον. ἰουδαῖοι ἢ ὑπερεῖχον δυνατοῖς, ἓ τῆ ἔργων ἥπτετο τὸ πῦρ, καταφλεγῆναί τ' αὖ συνεδύνατο πάντα μᾶ τῆ ὀργάνων, εἰ μὴ τῆ ἀπ' ἀλεξανδρείας ὁπλιτῶν ἀντέσχον οἱ πολλοὶ, φιλοτιμίᾳ ὑπόληψιν αἰδεσιμώμενοι. καὶ γὰ τ' ἐνδοξοτέρων ἀγωνίσαντο κατὰ ταὐτὸν τ' μάχην. μέχει καῖσαρ τοὺς τ' ἱππέων δυνατωτάτους ἀναλαβὼν, ἐμβάλλει τοῖς πολεμίοις, καὶ δώδεκα μὲν, αὐτὸς τῆ προμάχων ἀναιρεῖ. πρὸς ἢ τὸ τύπτον πάθος ἐκκλίναντος τὸ λοιποῦ πλήθους, ἐπόμενος συνελαύνει πάντας εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὸ πυρὸς διασώζει τὰ ἔργα. συνέβη δ' ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ, καὶ ζωγρηθῆναί τινα τῆ ἰουδαίων, ὃν ὁ τῖτος ἀναστανρώσαι πρὸ τοῦ τείχους ἐκέλευσεν, εἴ τι πρὸς τὴν ὄψιν ἐκδύειν οἱ λοιποὶ καταπλαγήτες. μᾶ ἢ τ' ἀναχώρησιν, καὶ ἰωάννης ὁ τῆ ἰδουμαίων ἡγεμὼν, πρὸ τοῦ τείχους γνωρίμῳ τινὶ στρατιώτῃ διαλεγόμενος, ὑπό τινος τῆ ἀράβων κατὰ τὸ σῖφος τοξεύεται, καὶ παραχρῆμα θνήσκει, μίσος τε τοῖς ἰουδαίοις πένθος, καὶ λύπην τοῖς στασιαστῶν ἀπολιπὼν. καὶ γὰ κατά τε χεῖρα, καὶ συνέσιν ἀξίωμος ἦν.

Τῆ δ'

Κεφάλαιον κ. A

Τῇ δ' ὑπιούσῃ νυκτὶ, ταραχὴ τοῖς ῥωμαίοις ἐμπίπτει παράλογος. ἔδοξε γάρ τισι πύργους ἓξ καταστρωσάσας κελεύσαντος πεντηκονταπήχεις, ἵν' ἑκάστη χώματος ὑπερεχούσας ἀπὸ τούτων τοὺς ὑπὸ τὸ τεῖχος ξέποιτο, συμπεσεῖν αὐτομάτως ἕνα μέσης νυκτός. μείζων δ' ἀρθέντος ψόφος, δέος ἐμπίπτει τῷ στρατῷ. καὶ τοὺς πολεμίους ὑπερφρεῖν σφίσι δόξαντες, ὑπὸ τὰ ὅπλα πάντες ἔθεον. ταραχὴ δ' ἦν τὸ τάλμαπαν καὶ θόρυβος ἦν, καὶ τὸ συμβαῖνον ἀδηνὸς εἰκότως ἔχοντος, ὑπερπλεῖσον ὑποδυόμενοι διεφέροντο. μηδενός τε φανομένου πολεμίου, δι' ἀλλήλων ἐπὶ τοὺν, B καὶ τὸ σιώπημα μὴ ἀνεκδήλως ἕκαστος τὸ πλησίον ἐπηρώτα, καθάπερ ἰουδαίων ἐμβεβηκότων εἰς τὰ στρατόπεδα. παννυχίδα τε δείματι κυκλωμένοις παρεῴκεσαν, ἄχρι μαθὼν τὸ συμβὰν πᾶσι, διαγγέλλειν ἐκέλευσε πᾶσι, καὶ μόλις ἐπαύσαντο τῆς ταραχῆς. ἰουδαίους γὰρ μὲν θεὸς τὰ λοιπὰ καρτερῶς ἀντέχοντας, ἐκάκωσαν οἱ πύργοι. C καὶ τὰ ὀργάνων τοῖς κυφοτέροις ἄνω αὐτῶν ἐβάλλοντο, καὶ τοῖς ἀκοντισταῖς, καὶ τοξόταις, καὶ λιθοβόλοις. ὅτε δὲ τούτων αὐτοὶ δι' ὕψος ἐφικνοῦντο, καὶ τοὺς πύργους ἦν ἀμήχανον ἐλεῖν, μήτε ἀναξαπλῶαι ῥᾳδίως διὰ τὸ βέλος, μήτ' ἐμπρησθῆναι διὰ τὸ σίδηρον δυναμένους, ᾧ κατεκαλύπτοντο. ξεπόμενοι δ' ὑπερτέρω βέλους, ἐκ ἔτ' ἐκώλυον τοὺς κειῶνας ἐμβολάς, οἱ ἀδιαλείπτως παίοντες, ὠλίγον κατ' ὀλίγον. ἤδη δὲ τῷ νίκωνι τὸ τεῖχος ἐνδιδόντος (αὐτοὶ γὰρ τοῦτο ἰουδαῖοι τὸ μεῖζον ἐκάλεσαν ῥωμαίων ἐλέπολιν, ὑπὸ τῶν πάντα νικᾶν) ἀπέκαμνον μὲν πάλαι θεοὺς τε τὰς μάχας, καὶ τὰς φυλακὰς, πόρρωθεν τὸ πόλεως διανυκτερεύοντες, ἄλλως δ' ὑπὸ ῥᾳθυμίας, καὶ τὸ βουλεύεσθαι πάντα κακῶς, θᾶττον αὐτοῖς δόξαν φυλάττειν τὸ τεῖχος, ἑτέρων μετ' αὐτὸ λιπομένων δύο, μαλακισθέντες ἀνεχώρουν οἱ πολλοί. καὶ τῶν ῥωμαίων ὑπερβαίνων καθ' D παρέῤῥηξεν ὁ νίκων καταλιπόντας τὰς φυλακὰς πάντες, εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος ἀναφοβήτως. οἱ δὲ διαφθαίντες, τὰς πύλας ἀνοίξαντες, πᾶσαν εἰσδέχονται τὴν στρατιάν. καὶ ῥωμαῖοι μὲν ἕκτῳ τὸ πρώτου τείχους, πεντεκαιδεκάτῃ κρατήσαντες ἡμέρᾳ, ἑβδόμῃ δ' ὡς ἀρτεμισίου μηνὸς, ἀμφὶ τε πολὺ καταστάντες, καὶ τὰ προσάρκτια τὸ πόλεως, ἃ καὶ πρότερον κέκτηντο. Κεφ. κα.

Μεταστρατοπεδεύει δὲ τῖτος εἴσω, κατὰ τὸ ἀσσυρίων παρεμβολὴν καλουμένην, ὑπερχὼν πᾶν τὸ μεταξὺ, μέχρι τοῦ κεδρῶνος. ἀπὸ δὲ τοῦ δευτέρου τείχους ὀλίγῳ ἔξωτέρω βέλους ἔβη, προσβολὰς δ' οὐδέπω ἐποιεῖτο. μεμαθήκοτες δ' οἱ ἰουδαῖοι, καρτερῶς ἀπημύναντο τὸ τείχους. οἱ μὲν ὑπὸ τὸ ἰωαννὴν ἀπὸ τε τῆς ἀντωνίας, καὶ τῆς προσαρκτικῆς στοᾶς τοῦ ἱεροῦ, καὶ τοῦ ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως αὐτοῦ μνημείων μαχόμενοι. τὸ δὲ τοῦ σίμωνος τάλμα, τὸ μὲν πρὸ τοῦ ἰωαννου τὸ ἀρχιερέως μνημεῖον ἐμβολὴν λαβόντες, ἐφεῖξαντο μέχρι πύλης καθ' ἣν τὸ ὕδωρ ὑπὸ τὸ ἱππικὸν πύργον εἰσῆκτο. προσπεσόντες τε δὴ πολλάκις ἐκ τοῦ πυλῶν, συνεδήνεν ἐπολέμουν, καὶ G συνδιωχθέντες ὑπὸ τοῦ τείχους, καὶ μὲ τὰς συμπλοκὰς, ἡττῶντο τῶν ῥωμαίων ὑπερφυῶς ὄντες ἄπειροι. προσῆσαν δὲ τὰς τειχομαχίας. καὶ τοῖς μὲν, ἰσχὺς μετ' ἐμπειρίας παρεκρότει. ἰουδαίους δὲ τόλμα δεῖ ξεφορμῶν, καὶ τὸ φύσει καρτερικὸν ἐν συμφοραῖς. προσῆν δ' ἐλπὶς ἔτι σωτηρίας, ἢ καὶ ῥωμαίοις τὸ ταχέως κρατῆσειν. ὅθ' ἕτερον δὲ ἦπτετο κόπος, ἀλλὰ προβολαὶ καὶ τει-

NOcte verò quæ secuta est, incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cùm tres turres Imperator Titus quinquagenûm cubitorum construi præcepisset, vt his per aggeres singulos positis, hinc hostes in muro stantes facilius in fugam verterent, vna earum sponte sua nocte intempesta lapsa est. ingenti verò sonitu facto, metus occupauit exercitum. Conari autem aliquid Iudæos suspicati, ad arma currebant, eáque re turba in legionibus ac tumultus erat, cúmque nemo quid accidisset referre posset, diu queruli alius aliud opinabantur: nullísque interuenientibus hostibus semetipsos timebant: signúmque diligenter singuli à proximis requirebant, tanquam Iudæi iam castra possiderent. Panicóque terrore capti videbantur, donec Titus, cognitis quæ res erant, verum cunctis indicari iussit: tandémque tumultus eo nuncio conquieuit. Iudæi quidem cætera fortiter sustinentes, malè turribus affecti sunt. machinis enim leuioribus, & iaculatoribus, ac sagittariis, saxorúmque tormentis inde feriebantur. Sed neque harum æquare ipsi poterant celsitudinem, & turres excidendi spes non erat, cúmque neque cuerti propter grauitatem, neque incendi propterea quòd ferro tegebantur, facilè possent, vltra iactum teli fugientes, arietum impetus non vetabant: qui sine intermissione ferientes, paulatim aliquid proficiebant. Itaque muro iam cedente magno arieti Romanorum, quem Iudæi Nicona vocabant, quòd omnia vinceret, quamuis & antea defessi erant pugna & vigiliis, cùm longè ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligentia, vel quòd malè consulerent, murum sibi suo euacuum esse credentes, quibus alia duo munimenta superessent, lassatíque plurimi recessêre. cùm autem Romani, quà primum murum Nicon perruperat, ascendissent, ad secundum omnes Iudæi relictis custodiis refugerunt. portis autem Romani, qui transierunt patefactis, exercitum recepêre. Et hi quidem hoc modo potiti muro, quinto nonas Maij, & partem eius maximam diruunt, & Septentrionalem ciuitatis regionem, quam antè Cestius vastauerat. Titus autem notato quà Assyriorum castrum est, militem transfert, occupato omni quod inter Cedrona fuerat spacio & vltra sagittæ iactum à secundo muro separatus, oppugnationem statim aggressus est. Tunc igitur partiti murum Iudæi, fortiter restiterunt. Et Ioannes quidem, eíusque socij ex Antonia & Septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnabant. Simonis autem manus iuxta monumentum Ioannis aditum clauserant, vsque ad portam, qua in Hippicon turrim aqua inducebatur. Sæpe autem prosilientes è portis, cominus dimicabant: compulsíque intra muros in conflictu quidem Romanorum disciplina, propter imperitiam vincebantur: in mural autem certamine superabant. eos enim fortuna atque scientia, Iudæos verò audacia, quam timor aleret, sustentabat: quòd natura erant in calamitatibus duri. Ad hæc autem, & istis subebat spes salutis, & Romanis ciræ victoriæ. neutros autem lassitudo fatigabat: sed aggressiones, murorumque

Cap. VIII. De casu turris & duorũ murorum obtentu.

oppugnationes, & excursus crebri per cuneos diebus totis agebantur. nullâque prælioturn speciesaberat, cùm à prima luce incipientia vtrisque insomnis & die grauior nox dirimeret. his quidem occupatum iri murum cotidiè metuentibus, illis verò ne Iudæi castra peruaderent. Itaque in armis pernoctantes, prima luce vtrique pugnæ parati erant. Et Iudæi quidem certabant, quis esset promptior ad periculum, eóque modo gratia emineret apud duces suos. maximè verò Simonis eos metus ac reuerentia commouebat, eóque modo illum singuli subiectorum colebant, vt ad semet quoque interficiendos parati essent, si hoc ille iussisset. Romanos autem ad virtutem hortabatur consuetudo vincendi, & quia vinci non assueuerant, crebræque militiæ exercitationésque perpetuæ, & imperij magnitudo: ante omnia verò Titus semper vbique præsens. nam & inertia, spectante atque opitulante Cæsare, grauissimum facinus videbatur: & ei qui bene decertasset, testis aderat, qui rependeret præmium. præterea fructus erat, vel cognosci solum principi virum fortem: idcirco multorum maior viribus alacritas demonstrata est. Denique istis ipsis diebus, validissima Iudæorum acie instructa pro mœnibus, telísque vtrinque missis, quidam Longinus de numero equitum ex acie Ro. progressus, in mediam aciem Iudæorum irruit: hísque disiectis, hoc impetu duos fortissimos perimit, vnius obuiam tendentis ore percusso, alterius eodem telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugientis: & ex mediis hostibus ad suos primus occurrit. Ille igitur ob virtutem insignis erat: æmuli autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et Iudæi quidem negligentes quid paterentur, tantummodo qualiter afficerent considerabant: mórsque his leuissima ducebatur: si quo interfecto hoste cecidissent. Titus autem non minus saluti militis, quàm victoriæ consulebat: & temerarios impetus desperationem dicens, solam verò esse virtutem, si quis prudenter & cautè sine proprio incommodo fortiter faceret, in ea re potiùs, quæ periculum non haberet, viros esse præcipiebat.

Cap. IX. De Castore Iudæo. Romanis illudente.

ITaque à Septentrionali parte, mediæ turri applicat arietem: in qua Iudæus quidam versutus ac subdolus, Castor nomine, cum decem aliis militibus suis delituerat, fugatis cæteris formidine sagittarum. Hi cùm pauidi sub loricis aliquandiu quieuissent, concussa turri surgunt. extentísque manibus Castor veluti supplex Cæsarem implorabat: & voce miserabili, vt sibi parceret, obtestabatur. Cui Titus pro simplicitate sua credulus, iámque Iudæos existimans belli pœnitere, arietes quidem impulsione cessare iubet, ac sagittarios supplicibus prohibet. Castori autem quid vellet eloqui permittit. Cúmque ille respondisset, ad fœdus velle descendere: Titus gratulaturum se ait, si omnes eadem sentire voluissent: paratóque animo fidem pacis etiam ciuitati daturum. Sed cùm ex illis decem Castoris sociis quinque itidem supplices esse simularet, cæteri nunquam se Romanis seruituros clamant, dummori liberis liceat. denique illis super hoc ambi-

χομαχίαι, καὶ κῦ λόχοις ἐνδρομαὶ συνεχεῖς, δι' ὅλης ἡμέρας ἦσαν. καὶ ὅ ἐστιν ἤτις ἰδία μάχης ἀπελείπετο. νυξ δὲ ἀνέπαυε μόλις ἑωθεν ἀρχομένης. ἰῶ δ' ἄϋπνος ἀμφοτέροις ἡ νυξ, καὶ χαλεπωτέρα τ' ἡμέρας. δεῖ γὰρ τ' ὅσον ἔπω καταληφθήσεσθαι τὸ τεῖχος. τ' δ' ἐπιθήσεσθαι ἰουδαίους τοῖς στρατοπέδοις. ἐντεῦθεν ὅπλοις ἑκάτεροι δεδυνυκτερεύοντες, ὑπὸ τὰς ὡρώτας αὐγὰς ἕτοιμοι πρὸς μάχην ἦσαν. καὶ δὴ μὲ ἰουδαίοις, ἔρις ἰῶ ὅς τις προκινδυνεύσας χαρίσαιτο τοῖς ἡγεμόσι, μᾶλλον δ' τ' σίμωνος αἰδὼς ἰῶ καὶ δέος, ἔτυπτε τοὺς πρόσθεν ἕκαστος αὐτῶ τ' ὑποστελλομένων, ὡς καὶ πρὸς αὐτοχειρίαν ἕτοιμόταλον εἰ κελεύσαντος. ῥωμαίοις δ', ἐπ' ἀνδρίαν ἦν προθυμία, τότε κρατεῖν ἔθος, καὶ ἥττης ἀήθεια, συνεχής τε στρατιὰ, καὶ διηνεκεῖς μελέται, & μέγεθος ἡγεμονίας, πρὸ δ' πάντων, τῖτος ἀεὶ πᾶσι παραχῦ θαρσύλαιον. τό, τε γὰρ μαλακισθῆναι παρόντος καὶ συναγωνιζομένου καίσαρος, δόξαν εἶδος, καὶ τ' καλῶς ἀγωνισαμένων, μάρτις αὐτὸς ὁ καὶ τιμήσων, παρῆν. κέρδος δ' ἰῶ ἤδη, καὶ τὸ ἀνανδρίᾳ καίσαρι ἡδυπαθὲς ἀπεῖναι. διὰ τοῦτο πολλοὶ τ' καθ' σφᾶς ἰσχὺς ἀμείνους τῇ προθυμίᾳ διεφάνησαν.

Κεφάλαιον κϛ.

ΠΑρατάξαμένων δὴ καὶ ταύτας τὰς ἡμέρας τ' ἰουδαίων πρὸ τὸ τείχους καρτερῶς σίρει, καὶ δέκα κοντιζομένων ἐπ' πόρρωθεν τῇ ζαγμάτων ἑκατέρων, λογχός τις τῇ ἱππέων ἐξαλλόμενος τ' ῥωμαϊκῆς τάξεως, ἐμπεσὼν μέσῃ τῇ τῶ ἰουδαίων φάλαγγι, καὶ δέκα σπεσὼν θέντων πρὸς τ' ἐμβολὴν, δύο τοὺς ἡγεμονεύοντας ἀναιρεῖ, τ' μὲ κατὰ στόμα πλήξας ὑπαντιάσαντα, τὸν δ' ἐκ τῶ νώτου ἐκ τ' πρότερα τὸ δόρυ, κατὰ πλευρὰν δέκα πείρει ζαπόμενον. ἐκ μέσων τε τ' πολεμίων, ῥᾴστος εἰς τοὺς σφετέρους ἐδραμεῖν. ὁ μὲ ἦν δ' ἀρετὴν δόκιμος ἰῶ, ζηλωταὶ γ' τ' αὐδείας ἐγένοντο πολλοί. καὶ οἱ ἰουδαῖοι μὲ ἀμελοῦντες τ' παθεῖν, τὸ δέκα θεῖναι μόνον ἐσκόπουν. ὅ, τε θανάτος αὐτοῖς ἐδόκει κεφότατος, εἰ καὶ μὴ τ' κτεῖναί τινα τῇ πολεμίων πρόσωπον. τῖτος γ' τ' στρατιᾶς τῇ ἀσφαλείας, ἐχ ἧττον τὸ κρατεῖν πένεσθαι, καὶ μὲ ἀπρόσκοπον ὁρμὴν, δύνοιαν λέγων, μόνην δ' ἀρετὴν τ' μὴ πρόνοίας, & τὸ μηδὲν τ' δρῶντα παθεῖν, ἐν ἀκινδύνῳ τῇ κατὰ σφᾶς, ἐκέλευσεν ἀνδρίζεσθαι.

Κεφαλ. κγ.

ΠΡοσάγει δ' αὐτὸς τὸ βορείῳ τείχους τῇ μέσῳ πύργῳ τ' ἑλέπολιν, ἐν ᾧ τ' ἰουδαίων τὶς ἀπὸ γόνης ὄνομα κάσωρ ἐλόχα μετ' ὀμοίων δέκα, τ' λοιπῶν φυγόντων δέκα τὰς ζαξότας. ἔτυχε μέχει μόνου τινὸς ὑποστελλομένους τοῖς θωρακίοις ἠρέμουν. λυομένῳ δ' τ' πύργου δέκα νίσαν), καὶ προτείνας ὁ κάσωρ τὰς χεῖρας ὡς ἱκετεύων δὴ θεν, ἐκάλει τ' καίσαρα, & τῇ φωνῇ καθικπιζόμενος ἐλεῆσαι σφᾶς παρεκάλει. τῖς δύσας δ' ἐξ ἀπολόμενος ὁ τῖτος, καὶ μεταγνοεῖν ἤδη τοὺς ἰουδαίους ἐλπίσας, ἐπέχει μὲν τὸ κελεῦσαι τὸν ἐμβολὴν, κωλύει τε τοξεύειν τοὺς ἱκέτας, λέγειν δ' ἐκέλευσεν ὅτι βέλεται τῇ κάσωρι. τὸ δ' εἰπόντος ὅτι δεξιᾷ καταβῶναι θέλειν, ὁ τῖτος συνήδεσθαι μὲν αὐτῷ τῆς δίκαιας ἔφη, συνήδεσθαι δ' εἰ πάντες ταὐτ' ἤδη φρονοῦσι, & τῇ πόλει δώσειν γε πίστιν ἑτοίμως. τῇ δέκα δὲ, οἱ πρότερον μὲν αὐτῷ συνυπεκρίνοντο τὸν ἱκετείαν, οἱ λοιποὶ δ' ἐκ ἂν ποτε δουλώσειν ῥωμαίους ἐβόων, παρὸν ἐπιθανεῖν ἀποθανεῖν. καὶ μέχει πολλοῦ διαφερομένων,

γων, ἐτείθετο μὲν ἡ ἐφοδολή. πέμπων δ' ὁ καῖσαρ A
πρὸς τὸ σίμωνα, χρόνῳ διαλύσας δεῖ τῶν ἐπιφερόντων
ἔλεγλον, ὡς ἂν ἐπ' ὀλίγον αὐτὸς διαπαίζοι τὸ ῥωμαίων
ἀρχιῶ. ἅμα δ' ταῦτα πέμπων, κρύφα ἐπὶς ἐκ τοῦς
ἀπιθοῦντας, καὶ τὸ δεξιὰν ἐκδιδοὺς καλῶν. οἱ δ' ὥσπερ ἀ-
γανακτοῦντες, ἐπὶ τὰ θωρακία δήσαν τὰ ξίφη γυμνά,
καὶ τοὺς θώρακας αὐτοῖς πλήξαντες, ὡς ἀπισφαγμένοι
κατέπεσον. θάμβος δ' τὸν καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν εἰσῆλθε B
τὸ τῶν ἀνδρῶν ἐκδιδόμενον, καὶ μὴ δυνάμενοι κατανοεῖν
ἀκριβῶς τὸ γεγονὸς ἐν ἑαυτοῖς, ἐθαύμαζόν τε τὴν δίπλε-
μίαν αὐτοὺς, καὶ τὰ πάθη ἐλέουν. ἔξαίφνης δέ τις ἐν τούτῳ
βάλλει τὸ ῥίνα τὸ κάστορα. κἀκεῖνος λύθεὶς αὐτανάσπας
τὸ βέλος, ἐπεδείκνυ τῷ τίτῳ, καὶ ὑ δίκαια παίζειν κα-
τημέμφετο. πρὸς δ' τὸ βαλόντα χιλιάσας καῖσαρ, ἔ-
πεμπε παρεξῶντα τὸ ἰώσηπον δέησαι τῷ κάστορι δι-
ξαι. ἀλλ' ὁ μὲν, ἔτ' αὐτὸς ἔφη προσελθὼν δώσειν, φοβεῖν
γὰρ ὑμᾶς τοὺς δορυφόρους, καὶ τοὺς ὁρμῶντας τῷ φί-
λων κατέχειν. ἀγνοίας δέ τις τῷ δὶ τόλμων, αὐτὸς ἔφη C
προσελθὼν ἀναδήσειν. καὶ τῶ κάστορος καλοῦντος, ὅπως δέ-
ξαιτό τις καὶ τὸ ἀργύριον ὃ φέρει μετ' αὐτοῦ, ἀπιὼν ἀπόθε-
σιν ὁ ἀγνοίας ἐμπλήσας τὸ κόλπον προσέδραμεν. ἀ-
εράμενος δ' ὁ κάσωρ πίτερον, ἐπαφῆσαι αὐτῷ, καὶ τότε
μὲν διήμαρτε φυλαξαμένου, πεζώσας δ' σραπώτην ἔ-
τερον προσελθόντα. συνοήσας δ' καῖσαρ τὸ ἀπάτην,
πρὸς βλάβης μὲν ἔγνω τὸν πολέμιος ἕλεον. τὸ γὰρ ἀ-
πωλείσειν, ἢ τὸν ὑποπίπτειν τῷ παυέργῳ, τοῖς δ' ἐμ-
βολαὶς τὸ ἐλεπόλεως ὀργὴ δ' χλοὴς, ἐποιεῖτο δ' ἐναν-
τιόσεις. ὑποδιδόντα τε τὸ πύργον ἐμπροσθεῖν οἱ περὶ
τὸ κάσωρα, καὶ δόξῃ τὸ φλογὸς εἰς τὸ ἐπ' αὐτῷ κρυπτῶν
ἁλόμενοι, πάλιν δόξαν ἀνδρίας ῥωμαίοις παρέχον,
ὡς ῥίψαντες σφᾶς αὐτοὺς εἰς τὸ πῦρ.

Κεφάλαιον κδ.

Αἴρει δ' καῖσαρ ταύτῃ τὸ τεῖχος ἡμέρᾳ πέμπτῃ
μὲν τὸ πρώτου, καὶ τὸ ἰουδαίων φυγόντων ἀπ' αὐ-
τοῦ, παρέρχεται μὲν δισχιλίων ἔνδον ὁπλίτῃ, καὶ τῷ περὶ E
αὐτὸν ὁπλέκτων, καθὸ καὶ τῆς καινῆς πόλεως, ἐ ἐμπό-
ρια τε ἦν καὶ χαλκεῖα, καὶ ἱματίων ἀγορά, πρὸς δ'
τὸ τεῖχος, πλαγίοι κατέτεινον οἱ ξενικοί. εἰ μὲν οὖν ἢ
τοῦ τείχους πλέον δύθεως διέλυσεν, ἢ πολέμου νόμῳ
παρελθὼν ἐπόρθει τὸ ληφθέν, ὡς αὖ οἶμαι, τῆς ἐμέλη
βλάβη τῷ κρατεῖ. νυνὶ δ' ἰουδαίοις μὲν ἐλπίσας δυσπα-
πίσειν ἔχον καιρὸν τὸ μὴ θέλειν, πρὸς δ' ἀναχώρησιν
δύμβρη τὸ εἰσβολὴν ὡς ἐπλάτυνεν. ὑ γὰρ ὑπεβάλλειν
οἷς δυρχετεῖν ὑπελάμβανεν. παρελθὼν γὰρ ὅτε κτεί-
νειν τινὰ τῷ καταλαμβανομένων ἐπέστρεψεν, ἵνα ὑπο-
πεφάναι τὰς οἰκίας. ἅμα μὲν τοῖς σασιασταῖς εἰ βού-
λοιντο μάχεσθαι δίχα τὸ δήμου βλάβης, ἄδειαν ἐξό-
δου ἐδίδου, τῷ δήμῳ δ' τὰς κτήσεις ὑπισχνεῖτο δώσειν.
πρὸς πολεῖς γὰρ ἐποιεῖτο σῶσαι τινὰ μὲν πόλιν αὐτοῦ,
τὸν δὲ ναὸν τῇ πόλει. τὸν μὲν οὖν λαὸν ἕτοιμον εἶ-
χεν εἰς ἃ προὔτρεπε καὶ πάλαι, τοῖς μαχίμοις δ' ἐ-
δόκει τὸ φιλάνθρωπον ἀσθενὲς, καὶ τὸν πίτον, ἀδύνα-
μία τὸ τινὰ ἄλλως πόλιν ἑλεῖν, ταῦτα προτείνειν ὑ-
πελάμβανον. ἀπειλοῦσι δὲ τοῖς δημόταις θάνατον F
εἰ πρὸς ῥωμαίους μεταθείη τις αὐτῷ, καὶ τοὺς πα-
ραφθεγγομένους εἰρηνίαν διαφάπτοντες, διπτί-
θεντο καὶ τοῖς εἰσελθοῦσι ῥωμαίοις, οἱ μὲν κατὰ
τοὺς ξενικοὺς ὑπαπάσαντες, οἱ δὲ διὰ τῶν οἰκιῶν,

gentibus collabat expugnatio. Castor autem interea Simonem per internuncios admonebat, vt dum vacuum esset tempus, de rebus vrgentibus consilium caperet: paulisper enim se illudere imperatori Romano. Simul autem hoc agens, ad pacem hortari contradicentes socios videbatur. Illi autem velut ægrè ferentes, in thoracas nudos fixêre gladios: hisque porcussis velut interfecti ceciderunt. Titus verò eiúsque socij obstupuêre tanta eorum pertinacia, cùm ex inferiori loco quod factum erat, verè videre non potuissent: mirabantúrque simul audaciam, & calamitatem miserabantur. Interea Castorem ad narem quidam sagitta percutit, túmque ille telum extractum imperatori ostendens, iniqua se perpeti querebatur. At Titus incusato qui hoc emisserat, astantem Iosephum mittit, vt Castori dexteram porrigeret. verùm is neque se iturum, nihil enim sanum supplices cogitare respondit, & amicos qui voluêre ire prohibuit. Cùm verò quidam ex perfugis Æneas, iturum se dixisset ad eum, inuitante Castore, vt etiam secum in quo ferret argentum aliquid susciperet: ad hæc ille studiosè aperto sinu accurrit: alter verò super eum saxum demisit. Et ipsum quidem, quoniam præcauerat, ferire non potuit: sed alium militem qui aderat, vulnerauit. Cæsar verò fallaciam reputans, intellexit misericordiam in bello nocere. minúsque decipi calliditate sæuitiam: arietísque impulsionibus, iracundia fraudis, vehementiùs vrebatur. Castor autem eiúsque socij turrim ictibus iam cedentem incendunt: perque flammas in eiusdem missi cuniculos, iterum magni animi opinionem apud Romanos habuêre, tanquam se ignibus tradidissent. Capit autem hac parte murum Titus, die quinto postquam primum ceperat: fugatísque inde Iudæis intro cum lectis mille transiit, quos circa se habebat, armatis: vbi noua ciuitas quòd lanæ venditores erant, fabríque ærarij, vestíumque mercatus, & ad murum angustæ viæ transuersæ tendebant. Enimuerò si vel statim muri disturbasset maximam partem, vel quæ ceperat lege belli vastasset, nullum credo damnum victoriæ fuisset admixtum. nunc autem Iudæos exoratum iri sperans, cùm liceret capere facilem discessioni aditum non dilatauit. nec enim quibus consulebat, insidiaturos sibi putabat.

Cap. X. De secundo muro bis obtento à Romanis.

DEnique postquam ingressus est, neque occidi quenquam permisit eorum qui comprehendebantur, neque domus incendi: sed tam seditiosis, si pugnare vellent, fine populi detrimento copiam dabat, quàm ipsi populo fortunas proprias se redditurum pollicebatur. Plurimi namque petebant sibi ciuitatem seruari, templum verò ciuitati. At enim populum quidem ad ea quæ hortabatur & antea paratum habebat, bellicosi autem pro inertia ducebant humanitatem: Titúmque imbelli animo, quòd cæteram ciuitatem tenere non posset, has proponere conditiones putabant. mortem autem populo denunciantes, & si verbum quisquam de traditione fecisset, pacémve nominasset, mox interficiendum eum esse minitantes, Romanis qui introiêre, alij per viarum angustias obstabant, alij ex ædibus:

alij murum per ſuperiores portas egreſſi, pugnare cœperant. quibus rebus perturbati cuſtodes, de muro ſeſe demiſerunt, relictíſque turribus in caſtra receſſerunt. clamor autem audiebatur militum intra ciuitatem, quòd ab hoſtibus cingerentur: foris autem degentium clauſis contubernalibus metuentium. creſcen-e autem numero Iudæorum, & propter locorum peritiam viarúmque ſcientiam prævalente, multi Romanorum trucidabantur, & ab incumbentibus pellebantur, cùm magis neceſſitate reſiſterent. nec enim multis ſimul fugiendi copia per anguſtias muri patebat: omnésque penè qui tranſierant, perempti fuiſſent, niſi Titus eis opem tuliſſet. Diſpoſitis enim per ſumma viarum ſagittariis, & vbi plus erat multitudinis aſtans, miſſilibus hoſtes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, vir bonus etiam in illo prælio comprobatus: durauítque tam diu, ſagittis eos prohibens irruere, donec omnes milites receſſêre. Romani quidem ita ſecundo muro potiti, ad extremum pulſi ſunt. Oppidanis verò qui pugnaces erant, ſpiritus creuit, & ſecundis rebus amentes erant, neque Romanos auſuros eſſe ad ciuitatem accedere ſuſpicantes, neque vinci ſe poſſe, ſi ad prælium proceſſiſſent. nam quia iniqui erant, officiebat eorum ſententiis Deus: & neque Romanorum vim, multo maiorem illa quæ pulſa fuerat, ſupereſſe cernebant: neque famem, iamiámque ſerpentem. adhuc enim malis publicis alebantur, & ſanguinem ciuitatis bibebant. boni autem iamdudum inopia laborabant, & penuria victus iam multi defecerant. populi tamen interitum, ſeditioſi pro leuamine ſui ducebant: & ſolos eos qui pacem non probarent, ſaluos eſſe cupiebant, quíque viuere contra Romanos optarent. contrariam verò multitudinem, velut onus quoddam, conſumi gratulabantur. & ita quidém circa ſuos affecti erant. Romanos autem, quòd ciuitatem iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, diſiectis muri partibus obiectu corporum præmunitis: ac per triduum ſuſtinuêre fortiter dimicantes. Quarto autem die, Titum vehementiùs aggreſſum nequaquám ferre potuerunt, ſed vi coacti, rurſum quò antea refugerunt. Ille autem interim muro potitus, totam eius Septentrionalem partim ſtatim depoſuit: in Meridiana verò per turres præſidia collocauit.

ἄλλοι δ' ἐξω τ τείχους κ τὰς ἄνω θεσπιδήσαντας πύλας, θεὸς οὓς ταραχθέντες οἱ φρουροὶ τ τείχους καθαλλόμενοι τὴν πύργων, ἀνεχώρουν εἰς τὰ στρατόπεδα. κραυγὴ δ' ἦν τ μέσου πάντοθεν πολεμίοις κεκυκλωμένων, τῆς δ' ἔξωθεν τοῖς ὑπολειφθεῖσι διδυκέτων. πληθυόντες δ' ἀεὶ οἱ ἰουδαῖοι, κ πολλὰ πολεονεκτοῦντες κατ' ἐμπειρίαν τῆς στενωπῶν, ἐπέρωσάν τε πολλοὺς, κ θεσπίπτοντες ἔξωθεν. οἱ δ κατ' ἀνάγκην τὸ πλέον ἀντεῖχον. ἐ γὰρ ἦν ἀθεῖς ἀλαφυγεῖν διὰ στενῆς τῶν τείχους. δοκοῦσι τ' ἂν κατακοπῆναι πάντες οἱ παρελθόντες, μὴ θεσαμύναντος τ τίτου. διαρήσας γὰρ ἐπ' ἀκρους τοῖς στενωποῖς τὰς ὁδόντας, κ κ τ μάλιστα πληθύοντα σαθεὶς αὐτὸς, ἀπέστελλε τοῖς βέλεσι τοὺς πολεμίους, κ συνῆν αὐτῷ δομίτιος σαβῖνος, ἀνὴρ ἀγαθὸς κ κ ταύτην φανεὶς τ μάχην παρέμεινε δ συνεχὰς τοξεύων καῖσαρ, κ τοὺς ἰουδαίους κωλύων παρελθεῖν, μέχρι πάντες ἀνεχώρησαν οἱ στρατιῶται. ῥωμαῖοι μὲν οὕτω κρατήσαντες τ δευτέρου τείχους, ὑπεξεώθησαν. τῆς δ' αὖθις τὸ ἄσυ μαχίμων ἐπήρθη τὰ φρονήματα, καὶ μετέωροι θεὸς τ δύναμιν ἦσαν, ὥστ' ἂν ῥωμαίους εἰς τ πόλιν τολμήσειν ἐπὶ παρελθεῖν, ὥστ' ἂν αὐτοὶ παρελθόντες, ἡττηθήσεσθαι δοκοῦντες. ἐπεσκότει γὰρ αὐτῆς τ γνώμας διὰ τὰς ἀδικίας ὁ θεὸς, κ ὅτε τ ῥωμαίων ἰσχὺν ὅσῳ πλείω κατελίπετο δ ὀξυλαθείσης ἔβλεπον, ὅτε τ ὑφέρποντα λιμὸν αὐτοῖς. ἐπὶ γὰρ παρὼν ἐδίδου ἐν τ δημοσίων κακῶν, κ τὸ τ πόλεως αἷμα πίνειν. ἐνδεια δ τοὺς ἀγαθοὺς ἐπεῖχε πάλαι, κ ἀπαίδευτον τὴν ὀλιγωρείαν, ἀπέλυόν τε πολλοί. τ δ τῶν λαῶν φθορὰν, ἑαυτῆς οἱ στασιασταὶ κυφισμὸν ὑπελάμβανον. μόνους γὰρ ἤθελον σώζεσθαι, τοὺς μὴ ζητοῦντας εἰρήνην, κ κ ῥωμαίων ζῆν θεσπεπιμένους. τὸ δ' ἐναντίον πλῆθος ὥσπερ ὑπὸ βαρβάρων βαρβάρως ἠδόντο δαπανώμενον. τοιγοῦν μὴ δ' θεὸς τοὺς ἔνδον ἦσαν. ῥωμαίους δ πάλιν τ εἰσόδου πόθῳ ῥωμῶντες, σκώλυον φραξάμενοι, τ τε καταῤῥηφθῆναι ἀντιτειχίσαντες τοῖς σώμασι. ἔνιοι μὲν ἀντέσχον ἡμέρας κατὰ μέρος ἀμυνόμενοι, τῇ τετάρτῃ δ θεσβαλλόντα γυναίως πῦρ ὑπ' ἰδίων κατεβλήθησαν. ἀλλὰ βιαθέντες, ἠ κ θεόθεν ἀναφλέγουσιν. ὁ δ πάλιν τ τείχους κρατήσας, τὸ θεσπάρχιον μὲν ὀλίγως κατέῤῥιψε πᾶν. ὅπερ δ τ κ μεσημβρίαν, φρουρεῖν τοῖς πύργοις ἐγκατασήσας, τῷ ζήτῳ θεσβάλλειν ἐπενόει.

Cap. XI. De aggeribus in tertiũ murum, & oratione prolixa Ioſephi pro deditione facienda, & fame obſeſſorum.

IAmque tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autem breuiſſimi temporis eius obſidio: ſpaciúmque conſilij ſeditioſis eſſe dandum, ſi quid diſturbatione ſecundi muri aut famis metu remitterent. nec enim diutius eis prædas poſſe ſufficere: ipſe ocio commodè vtebatur. Nam cùm dies aduenniſſet, quo militibus oportebat alimenta diſtribui, in conſpicuo hoſtibus loco ductis, iuſſit duces ordinato exercitu pecuniam ſingulis numerare. Illi autem prolatis armis ex inuolucris muniti procedunt, equitibus ornatos equos ducentibus: locáque ſuburbana per multum ſpacium auro argentóque lucebant. Illo autem ſpectaculo nihil aut iucundiusſuis, aut horribilius hoſtibus videbatur. ſpectantibus enim

Κεφάλαιον κα.

ΔΟξαν δ' ἐπανεῖναι θεὸς ὀλίγον τ πολιορκίαν, καὶ διωρείαν βυλῆς σασιασταῖς θδοχεῖν, εἴτι θεὸς τ καθαίρεσιν ἐνδοῖεν τ δευτέρου τείχους, ἢ κ τὸν δῆμον ὑποδήσαντες (ἐ γὰρ εἰς πολὺ τὰς ἁρπαγὰς αὐτοῖς ἐξαρκέσειν) εἰς δέον κατεχέπτο τ ἄνεσιν. ἐκ γὰρ τῆς θεσθεσμίας, καθ' ἣν ἔδει δ ἄναγ τοῖς στρατιώταις ζοφὰς, ἐν ὑπόπλῳ τοῖς πολεμίοις ἐκέλευσε τοὺς ἡγεμόνας ἐξετάξαντας τὴν δύναμιν ἀπαρτισθῆναι ἑκάστῳ τ ἀργύριον. οἱ δ' ὥσπερ ἔθος ὑποκαλύψαντες τὰ ὅπλα θήκαις ἐσκεπασμένα τέως, καταφράκτοι θεσήεσαν, κ τοὺς ἵππους ἄγοντες οἱ ἱππεῖς κεκοσμημένους. ὅπη πλεῖον ἦ τὰ θεὸ τῆς πόλεως ἀργύρῳ κ χρυσῷ θελελάμπετο. κ τ ὄψεως ἐκείνης, ἡδὲν οὔτε τοῖς σφετέροις ὑπερῴκτερον, ὅτε τοῖς πολεμίοις παρέση φοβερώτερον. κατεπλήσθη γὰρ ἀφορώντων

τότε

τότε ἀρχαῖον τεῖχος ἅπαν, καὶ τὸ ἱερὸν τὸ βόρειον κλίμα, A
τάς τε οἰκίας μεσας λιὼ προκυπτόντων ἐφορᾶσθαι, καὶ τὴν
πόλεως ἰδέαν ὁ μὴ κεκάλυπτο πλήθει διαφαίνεσθαι. κατά-
πληξις δὲ δεινὴ, καὶ τοῖς θολμηροτάτοις ἐνέπεσεν, τήν
τε δυνάμιν ὁμοῦ ταυτὸ πᾶσαν ὁρῶσι, καὶ τὸ κάλλος τῶν
ὅπλων, καὶ τὴν διαταξίαν τῶν ἀνδρῶν. δοκοῦσι τ' ἄν μοι
πρὸς ἐκείνῳ οἱ στασιασταὶ μεταβαλέσθαι τὴν ὄψιν, εἰ μὴ
δι' ὑποβολὴν ὧν τὸ δῆμον εἶδοσαν κακῶν, συγγνώμην
ἔσχον ῥωμαίοις ἀπήλπιζον. ἀποκειμένης τε τῆς μὴ κο- B
λάσεως εἰ παύσαιτο, πολὺ κρείττονα τὸν πολέμου θάνα-
τον ἡγοῦντο. καὶ τὸ χρεὼν δ' ἐκέφτει τούς τε αἰτίους
τοῖς αἰτίοις συναπολέσθαι, καὶ τῇ στάσει τὴν πόλιν. τέσσαρ-
σι δὲ σιτῶν ἡμέραις οἱ ῥωμαῖοι καθ' ἕκαστον τάγμα διε-
τέλεσαν τὰς τροφὰς κομιζόμενοι. τῇ πέμπτῃ δ' ὡς οὐδὲν
ἀπήντα τοῦτο τὸ ἰουδαίων εἰρηνικὸν, διελὼν τὰ τάγμα-
τα τῆτος, ἤρχετο χωμάτων, κατά τε τὴν ἀντωνίαν, καὶ τὸ
ἰωαάνου μνημεῖον. ταύτῃ μὲν τὴν ἄνω πόλιν αἱρήσειν ὑπο- C
νοῶν, τὸ δ' ἱερὸν καὶ τὴν ἀντωνίαν. τότε γὰρ μὴ ληφθέντος,
οὐδὲ τὸ ἄστυ κατέχειν ἀκίνδυνον ἐνόμιζεν. τῶν δὲ ἑκατέρῳ δυ-
μέρει, δύο ἠγείροντο χώματα, καθ' ἓν ἑκάστῳ τάγματος.
καὶ τὰς μὲν τοῦ μνημείου ἐργαζομένοις, οἵ τε ἰδουμαῖοι, καὶ τὸ μὲν τοῦ σίμωνος ὁπλιτικὸν, εἴργον ἐπεκθέοντες.
τὰς δὲ πρὸ τῆς ἀντωνίας, οἱ μὲν τοῦ ἰωαάνου, καὶ τὸ τῶν ζη-
λωτῶν πλῆθος. ἁπλουστέροις δὲ καὶ χερσὶ μόνον ἀφ'
ὑψηλοτέρων μαχόμενοι, καὶ τοῖς ὀργάνοις δ' ἤδη χρῆ-
σθαι μεμαθηκότες. ἦν γὰρ καθ' ἡμέραν ξυὴ, καὶ μικρὸν D
ἔδρεψε τὴν ἐμπειρίαν. εἶχον δὲ ὀξυβελεῖς μὲν ξιακο-
σίους, πεντηκοντόρους δὲ τῶν λιθοβόλων, δι' ὧν τὰ χώμα-
τα τοῖς ῥωμαίοις ἐποίουν δυσεργότερα. τῆτος δὲ σώζεσθαί
τε τὴν πόλιν, καὶ ἀπώλλυσθαι εἰδὼς ἑαυτῷ, ἅμα καὶ τῇ πο-
λιορκίᾳ προσέκειτο, καὶ τὸ παραμενεῖν ἰουδαίοις μετά-
νοιαν, ὡς ἠμέλει. τοῖς δὲ ἔργοις, αἰσθόμενος συμβελίαν, καὶ
πολλάκις γνώσεσθαι ἀντιπαίτειν ὅπλων τὸν λόγον, αὐ-
τούς τε σώζεσθαι παρεκάλει παραδόντας τὴν πόλιν
ἤδη παρειλημμένην, καὶ τὸν ἰώσηπον καθίει τῇ πατρίῳ E
γλώσσῃ διαλέγεσθαι, τάχα ἂν δοιῶν πρὸς ὁμόφυλον
δοκῶν αὐτούς.

Κεφαλ. κς.

Ὁ δὲ τοῦς προϊὼν τὸ τεῖχος, καὶ περιῶν ἔξωτέρω
βέλους ἐφ) καὶ ἐν ἐπηκόῳ, πολλὰ κατηγορεῖ. ἐφ-
εἰσαθῆναι μὲν ἑαυτῷ καὶ τὴν δήμου, φείσασθαι δὲ καὶ τοῦ πα-
τρίδος, καὶ τοῦ ἱεροῦ, μηδὲ γνώσεσθαι πρὸς ταῦτα, τὴν ἀλλο-
φύλων ἀπαθεστέρους. ῥωμαίους μὲν γε τοῖς μὴ μετέ-
χουσι, συγγνώσεσθαι τὰ τῶν πολεμίων ἅμα, καὶ μέχρι
νῦν τὰς χεῖρας ἐπέχειν. τοῖς δὲ ἐξαφέντας αὐτοῖς,
κἂν φθισωθῆ μόνους ἔχοντας, ὡρμῆσθαι πρὸς ἀπώ-
λειαν αὐτῶν. ἃ μὲν τὰ καρτερώτατα μὲν αὐτῶν ὁρᾶν
τείχη πεπτωκότα, λειπόμενον δὲ τὸ τῶν ἐλαφροτάτων ἀ-
θενέστερον. γινώσκειν δὲ τοῦ ῥωμαίων ἰσχὺν ἀνυπόστατον, καὶ τὸ δυνατὸν εἶναι τούτοις, ἐπ' ἀπείρατον αὐτοῖς. εἰ
γὰρ δὴ καὶ πολεμεῖν ὑπὲρ ἐλευθερίας καλὸν, χρεῶν τὸ
πρῶτον. τὸ δὲ ἅπαξ ὑποπεσόντας, καὶ μακροῖς εἰ- G
ξαντας χρόνοις, ἐπειτα δουσοῦσθαι τὸ ζυγὸν, δυσα-
νατοῦντων δὲ φιλελευθέρων ἐστί). δεῖ μὲν τοι καὶ δε-
σπότας ἀνέχειν ταπεινοτέρους, οὐχ οἷς ὑποχείρια
πάντα. τί γὰρ ῥωμαίους δυσπεφευγέναι, πλὴν εἰ μὴ
τῇ θάλπος, ἢ κρύος ἔχρησεν. μεταβλῆναι γὰρ

& vetera plena erant mœnia, & Septentrionalis regio. quin & domos refertas intuentibus cerneres, nullámque ciuitatis partem quam non infusa multitudo tegebat, metus autem quamuis audacissimos ceperat, omnem simul exercitum armorúmque pulchritudinem conspicientes, & ordinationem virorum. Et fortasse ad illam speciem seditiosi animos mutauissent, nisi malorum immanitate, quæ in populum commiserant, dandam sibi veniam à Romanis desperassent: imminente autem, si destitissent, morte supplicij, bello mori præstabilius esse ducebant. prævalebat etiam fatum, quòd innocentes cum nocentibus, & ciuitatem cum seditiosis petire decreuerat. Quatriduo per singulas legiones alimenta consecuti sunt. Quinto autem die, cùm omnia faciens Titus, nihil Iudæos pacatum cogitare sensisset, bifariam diuiso exercitu, Antoniam versus ad Ioannis monumentum aggeres inchoauit: ista parte superiorem ciuitatem captum iri cogitans, & per Antoniam templum, namque hoc nisi cepisset, ne oppidum quidem tutum erat obtinere. In vtraque autem parte duo aggeres erigebantur, à singulis legionibus singuli. Et iuxta monumentum quidem operantes, à Iudæis & Simonis sociis infestantibus prohibebantur: ad Antoniam verò ab Ioannis sociis cum multitudine Zelotarum, non solùm quia de superiore loco pugnabant, verumetiam quia machinis iam vti didicerant. paulatim enim vsus quotidianus aluit peritiam. Habebant autem ballistas trecentas, & quadraginta tormenta saxorum, quibus difficiliorem aggerum extructionem Romanis efficiebant. Titus autem sibi saluam fore fortunam sciens & perituram esse ciuitatem, vnà & obsidionem vehementer instabat: nec pœnitudinem Iudæis suadere cessabat: consiliúmque factis admiscens, & orationem sæpè armis efficaciorem cognoscens, tam ipsos vt saluari vellent rogabat, tradita sibi ciuitate, quæ iam capta videretur, quàm & Iosephum allegabat, patria lingua verba facturum, sperans eos hominis gentilis monitu aliquid remissuros. Itaque Iosephus murũ circumiens, simúlque extra telí iactum stans, vnde exaudiri faciliùs posset, multis orabat, vt sibi ac populo parcerent, templo ac patriæ, néve contra hæc fierent alienigenis duriores. Romanos enim sancta reueteri, cum quibus nulla sibi societas esset, manúsque suas ad hoc vsque cohibere. ipsos verò in his edoctos, cùm seruare possent, sponte ad eorum interitum ruere. quin potius viderent muros concidisse firmiores, excisis verò infirmiores superesse: Romanorúmque vires cognoscerent sustinere non posse, hísque seruire non esse nouum, neque inexpertum Iudæis. Nam licèt pulchrum sit pro libertate pugnare, tamen id in principio decere fieri. semel autem subditum, qui multo tempore paruisset Imperio, iugum excutientem, malæ mortis cupidum, non libertatis amatorem videri. Debere autem dedignari dominos humiliores, non quorũ in potestate sunt omnia. Nam quid Romanos effugisse, nisi quòd propter æstus aut frigora esset inutile? imò verò transisse

ad eos vndique fortunam, deúmque per singulas nationes ducentem imperium, nunc esse in Italia. Hanc autem validissimam legem, tam feris bestiis quàm hominibus esse præfinitam, potentioribus cedere: apud eósque esse victoriam, apud quos robur fuerit armatorum. Idcirco etiam maiores eorum, quanquam multum & animis, & corporibus, & aliis subsidiis meliores, cessisse Romanis: quos nisi Deum scissent illis fauere, nunquam perpessi fuissent. ipsos verò qua tunc re fretos resistere, cùm ex magna parte capta sit ciuitas: ciues autem etiam si muros integros haberent, excidio pariter affecti sint. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat ciuitatem: & modò quidem consumi populum, continuò verò etiam bellatores interituros: nam etsi Romani desierint, & ab obsidione cessauerint, neque ciuitatem strictis gladiis irruerint, Iudæis tamen inexpugnabile bellum intus assidere, quod horis singulis aleretur: nisi fortè contra famem quoque arma caperent ac dimicarent, solíque possent etiam infortunium superare. His addebat, optimum esse ante intolerabilem calamitatem mutare sententiam: dúmque liceret, salutare consilium sequi. Nec enim antea gestorum causa succensere Romanos, nisi ad finem vsque insolentes essent: naturaeos esse in imperio manfuetos, atque iracundiæ præferre quod vtile est. Vtile autem putare, neque ciuitatem vacuam viris, neque desertam habere prouinciam: idcirco velle imperatorem cum his dexteram iungere: nec enim cuiquam salutem daturum si vi ceperit ciuitatem, præsertim qui nec in extremis ei cladibus rogati paruerint. Breui autem murum quoque tertium captum iri, priores qui capti sunt, fidem facere. & quamuis perrumpi tutamina non possint, famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Iosephum multi in muro stantes vituperabant, multi verò conuiciis, nonnulli etiam iaculis appetebant. Ille autem cùm manifestis eos calamitatibus minimè flecteret, ad gentiles transit historias: O miseri, vociferans, vestrorúmque auxiliatorum immemores, armis & manibus cum Romanis bellum geritis, quasi quem alium sic vicerimus. Quando autem non Deus omnium conditor, Iudæorum defensor est, si lædantur? Non recipietis? Vnde progressi pugnatis, quantúmque auxiliatorem violatis? Non recordamini opera diuina parentum, atque hunc sanctum locum, quanta bella nobis aliquando peremit? Ego autem facta Dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite, vt cognascatis non solùm vos Romanis, sed etiam Deo resistere. Nechias, qui tum erat rex Ægyptiorum, idémque Pharao vocabatur, cum infinita manu descendit, reginámque Saram materni nostri generis rapuit. Quid igitur vir eius Abraham proauus noster? Armis credo vltus est iniuriam? Atqui CCC. & XVIII. præfectos habebat, quorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidem quiescere maluit absente Deo? puras autem manus ad hunc locum tendens, quem vos polluistis, inuictum sibi auxiliatorem ad militiam legit? Nónne secunda vespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autem quem vos gentili cede cruentastis locum,

A

B

C

D

E

F

G

θεὸς αὐτὸς πάντων τ τύχην κ τ ἔθνος τ θεὸν ἐρεθίζοντα τ ἀρχὴν, νυνὶ δὲ τ ἰταλίας ἔχ. νόμον γε μὴν ὠμότ, κ θηρσὶν ἰσχυρότατον, κ οὐδὲ ἀνθρώποις, εἶναι τοῖς δυνατωτέροις, κ τὸ κρατεῖν, παρ' οἷς ἀνομὴ τ ὅπλων, ἐστί. σχεδὸν τοῦτο κ πατρὶς ἔσεσθαι αὐτῷ, κ τ ψυχαῖς, κ τοῖς σώμασιν, ἐπ ἦ κ τ ἄλλης ἀφορμαῖς ἀμείνους ὄντας, εἶξαι ῥωμαίοις, ἀν αὖ εἰ μὴ τ θεὸν ἥδεσαν σφῶν αὐτοῖς τοῦ ὑπερμένοντας. αὐτὰς ἦ, πάντ κ πεποιθότας αὐτίχων. ἐπλοκίμας μ οὐκ πόλεις κ τ πολλὰς μόρους, τ δ' ἴνδον εἰ κ τὰ τείχη παρέμφυον, ἀλώσεως χεῖρον ἀφανιζόμενον. εἰ γὰρ λανθάνειν ῥωμαίους τ ἐν τῇ πόλει λιμὸν, φ νυνὶ μ τ δῆμον, μετ' ὀλίγον δ' ἀφθαρησόμενος κ τὰς μαχίμους. εἰ γὰρ δὴ κ παύσαιντο ῥωμαῖοι τ πολιορκίας, μὴ ἦ ὑπαίθριον τῇ πόλει ξιφήρης, αὐτοῖς γε τ ἄμαχον πολέμιον ἔνδον ἐφεδρεύσειν καθ' ἑκάστην ὥραν ἐφαμένον. εἰ μὴ κ θεὸς τ λιμὸν ἀρᾶν τὰ ὅπλα, κ μάχεσθ δύναιντο, μόνοι τε κ πάντων ὑπερφρονεῖν. προσετίθει ἦ ὡς καλὸν περὶ αὐτοκράτορος συμφορᾶς μεταβαλέσθ, κ φεύγειν τὸ σωτήριον, ἕως ἔξεστι ῥᾴστ. κ γὰρ ἐδ' ἐθέλειν μισοπολεμῆσαι αὐτοὺς ῥωμαίους τ ἐγκρυμμένων, εἰ μὴ μέχρι τέλους ἀπαυθαδιάσασθ. φύσει τοίνυν ἐν τῷ κρατεῖν ἡμέρους ἔχ, κ περὶ τῶν δικαίων θέσθ τὸ συμφέρον. τοῦτο δ' ἔχ μήτε τ πόλιν ἀνδρῶν κενὴν, μήτε τ χώραν ἔρημον ἔχον. διὸ κ σὺν κατόπτρῳ βέλεσθ δεξιὰν αὐτοῖς ὀρέγειν. ἐ γὰρ ἂν σῶσαι τινὰ βίᾳ λαβὼν τ πόλιν, κ μάλιστα μηδ' ἐν ἐσχάτῃ συμφορᾷ ὑπακουσάντων ὀφθεὶς πλέον. τὸ γοῦν τείχους τὸ ξύλινον τεῖχος ἀλώσεσθ, ἐν προσαλώσεσι πᾶσι ἔχ. κἀν ἄρρηκτον ἦ τὸ ἔρυμα, τ λιμὸν ἂν ῥωμαίων αὐτοὺς μάχεσθ. τοιαῦτα τ ἰώσηπον παραμυθούμενα, πολλοὶ μ ἔσκωπτον ἀπὸ τ τείχους, πολλοὶ δ' ἐβλασφήμουν, ἔνιοι ἦ ἔβαλλον. ὁ ἦ ὡς τὰς φατρίας ἐν ἐπειδὴ συμβουλίας, ὅτι τοὺς ὁμοφύλους μετέβαινεν ἐστοχίας. ἐ δ' ἐλάμβανον βοῶν, ἐν τῇ ἰδίων ἀμυνόμενος συμμάχων, ὅπλοις κ χερσὶ πολεμεῖτε ῥωμαίοις. τίνα γὰρ ἄλλον ἔτιν οἰκήσαμεν; ποτὲ ἐ θεὸς ὁ κτίσας πᾶσ ἀνθρώπων ἰουδαίων ἔθνος; ἐν ὅπλοις φέροντες ὄψεσθε, πόθεν ὁρμώμενοι μόχεσθε, κ πηλίκον ἐμπεσόντες σύμμαχον; ἐν ἀναμνήσεσθε πατέρων ἔργα δαιμόνια, κ τὸν ἅγιον τόνδε χῶρον, πλίκους ὑμῖν πάλαι πολεμίους καθεῖλεν; ἐγὼ μ φείσεσθαι ἔργα τῷ θεῷ λέγων εἰς ἀναξίους ἀκοὰς, ἀκούετε δ' ὅμως ἵνα γνῶτε μὴ μόνον ῥωμαίοις πολεμοῦντες, ἀλλὰ κ τῷ θεῷ. βασιλεύς ὁ ποτὲ νεχαὼς ἀγνῶτ ὄντα, ὁ δ' αὐτὸς ἐπαλεῖτο κ φαραὼ, βαρεῖα χειρὶ καταβαὶ, ἥρπασε σάρραν βασιλίδα τῷ γλυκεῖ ἡμῶν πάντ μητέρα. ποῦ δ' ὁ ταύτης ἀνὴρ ἀβραάμος, ὃν πάτερα ἦ ἡμέτερος; ἆρα τὸν ὑβριστὴν ἡμυνάθ τοῖς ὅπλοις, καίτοι ἑκατοντακαίδεκα μὲν τελεσφόρους ὑπάρχοις ἔχων, δ' ἰσάριθμον δ' ὑφ' ἑκάστου τούτων ἄπειρον. ἐ αὐτοὺς μὲν ἐρημίαν ἡγήσατο μὴ συμπαιόντος θεοῦ, καθαρὰς δ' αὐτείνας τὰς χεῖρας εἰς ὃν νυνὶ ἡμεῖς τὰ χῶρον ὑμεῖς, τὸν ἀκήρατον αὐτῷ βωμὸν ἐρανολόγησεν. ἐ μ' μίαν ἐπαύρεσαν ἄχραντος μὲν ἡ βασίλισσα ἀπεπέμφθη πρὸς τὸν ἄνδρα; προσκυνῶν δὲ τὸν ὑφ' ὑμῶν αἱμαχθέντα χῶρον ὁμοφύλῳ φόνῳ,

καὶ ξύ-

καὶ ζέμων ὑπὸ τ᾽ ἐν νυκτὶ φαντασμάτων, ἐφυγλυ ὁ αἰγύπτιος, ἀργύρῳ ἢ καὶ χρυσῷ τὺς θεοφιλεῖς ἑβραίους ἐδωρεῖτο. στγῶ ἢ εἴπω τ᾽ εἰς αἴγυπτον μεζοικίαν τ᾽ πατέρων; οἳ τυραννέμενοι, καὶ βασιλεῦσιν ἀλλοφύλοις ὑποπεπτωκότες τετρακοσίοις ἔτεσι, παρὸν ὅπλοις ἀμύνασθ καὶ χερσὶ, σφᾶς αὐτὺς ἐπέτρεψαν τῷ θεῷ. τὶς ἂν οἶδε τ᾽ ἐκ παντὸς θηείου καταπλησθεῖσαν αἴγυπτον, καὶ πάσῃ φθαρεῖσαν νόσῳ, τ᾽ ἄκαρπον γῆν, τὸν ὁπλεί ποντα νεῖλον τὰς ἐπαλλήλους δέκα πληγάς. τὺς δὲ ταῦτα μὴ φρενεᾶς πρεσπεμπομένους πατέρας ἡμῶν, ἀναμάχτους, ἀκινδύνως οἵους ὁ θεὸς ἑαυτῷ νεωκόρους ἤγαγ. ἀλλὰ τ᾽ ὑπ᾽ ἀσυρίων ἁρπαγεῖσαν ἁγίαν ἡμῖν λάρνακα, ἂν ἐξέναξε μὲν ἡ παλαιστίνη, καὶ δαγὼν τὸ ξόανον, ἐξέναξε δ᾽ πᾶν τὸ τῆδ᾽ ἁρπασαμένων ἔθνος. σπτόμενοι δ᾽ τὰ κρυπτὰ τῦ στόματος, τ᾽ δὲ αὐτῆδ᾽ τὰ σπλάγχνα μὴ τῆδ᾽ στίων καταφέρεντες, χερσὶ ταῖς λῃσαμένας ἀνέκόμισαν, κυμβάλων, καὶ τυμπάνων ἤχω, καὶ πᾶσι μειλικτηρίοις ἱλασκόμενοι τὸ ἄγιον; θεὸς ἦν ὁ ταῦτα παρέσιν ἡμετέρῃς στρατηγῶν, ὅτι τὰς χεῖρας καὶ τὰ ὅπλα παρέντες, αὐτῷ κεῖναι τὸ ἔργον ἐπέτρεψαν. βασιλὺς ἀσσυρίων σεναχήριμος, ὅτε πᾶσαν τὴν ἀσίαν ὑπσυρόμενος τήνδε πόλιν ἐπεστρατεύσατο τὴν πόλιν, ἆρα χερσὶν ἀνθρωπίναις ἔπεσεν; ἢ χ αἱ μὴ ὑπὸ τῆδ᾽ ὅπλων πρεμῆσαι τ᾽ πρεσευχαῖς ἦσαν. ἄγγελος ἦ τῦ θεῦ μιᾷ νυκτὶ τὴν ἄπειρον στρατιὰν ἐλυμήνατο, καὶ μεθ᾽ ἡμέραν ἀναστὰς ὁ ἀσύριος, ὀκτακαίδεκα μυριάδας δὴ πεντακισχιλίους νεκρῶν εὗρε, μὴ ἦ τῆδ᾽ καταλειπομένων ἀόπλους, τ᾽ μὴ δώκοντας ἑβραίοις ἔφυγλυ; ἴσε ἦ καὶ τ᾽ ἐν βαβυλῶνι δουλείαν, ἔνθα μετανάστης ὢν ὁ λαὸς ἔτεσιν ἑβδομήκοντα, ἃ πρότερον εἰς ἐλευθερίαν ἀνεχάρισεν, ἢ κύρον τῦτο χαρίσασθ τῷ θεῷ. πρυπέμφθησαν γοῦν ὑπ᾽ αὐτῦ, καὶ πάλιν τὸν αὐτῆδ᾽ σύμμαχον στρατόν. καθόλου δ᾽ ἂν ἔσιν εἰπεῖν, ὅτι κατόρθωσαν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ὅπλοις, ἢ δίχα τύτων δημέριον ὁπλίζαντες τῷ θεῷ. μύοντες μὴ γε κατὰ χώραν, εἰκὼν ὡς ἐδόκει τῷ κειτῇ μαχόμενοι δ᾽ ἔπαυσαν ἀεί. τῦτο μ᾽ ἰδίκα βασιλεὺς βαβυλωνίων ἐπολιόρκει ταύτην τὴν πόλιν, συμβαλὼν σεδεκίας ὁ ἡμέτερος βασιλὺς πρὸ τὰς ἱερεμίου προφητείας, αὐτός τε ἑάλω, καὶ τὸ ἄστυ μὴ τῦ ναῦ καταστραπόμενον εἶδε. καίτοι πόσῳ μειζώτερος ὁ μὲν βασιλεὺς ἐκεῖνος τῆδ᾽ ὑμετέρων ἡγεμόνων ἦν, ὁ ἦ ὑπ᾽ αὐτῷ λαὸς ὑμῶν. βοῶντα γοῦν τὸν ἱερεμίαν ὡς ἀπεχθαίοιντο μὲν τῷ θεῷ δίκα τὰς εἰς αὐτὸν πλημμελείας, ἀλώσοιντο δ᾽ εἰ μὴ πρδοῖεν τὴν πόλιν, ἔθ᾽ ὁ βασιλὺς, ἔθ᾽ ὁ δῆμος ἀπείλεν. ἀλλ᾽ ὑμεῖς ἵνα ἐάσω τὰ ἔνδον, ἃ γὲ ἐρμηνεῦσαι δυναίμην τὰς πρδανομίας ὑμῶν ἀξίως, ἐμὲ τὸν πρδακαλοῦντα πρὸς σωτηρίαν ὑμᾶς, βλασφημεῖτε, καὶ βάλλετε παροξυνόμενοι πρὸς τὰς ὑπομνήσεις τῆδ᾽ ἁμαρτημάτων, καὶ μηδὲ τοὺς λόγους φέροντες, ὧν τ᾽ ἀρχὰ δράτε καθ᾽ ἡμέραν. τῦτο ἦ ἰδίκα αὐτόχθ τῦ κληθέντος ὀπιφανοῦς πρόσκαθεζομένῃ τῇ πόλει, πολλὰ πρὸς τὸ θεῖον ἐξυβρικότος, οἱ πρόγονοι μὴ τῆδ᾽ ὅπλων πρῆλθον. αὐτοὶ μὲν ἀπεσφάγησαν ἐν τῇ μάχῃ. διηρπάγη δὲ καὶ τὸ ἄστυ τοῖς πολεμίοις, ἠρημώθη δ᾽ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἓξ τὸ ἅγιον. τί δεῖ τἄλλα λέγειν; ἀλλὰ ῥωμαίους τὺς ἐστρατολόγησε κῆ τῦ ἔθνους; ἢ τῆδ᾽ ὀπλιτικῶν ἀσίδα; πόθεν δ᾽

A ac tremens nocturnis somniis Ægyptius exagitatus aufugit, auróque & argento amatissimos Deo donauit Hebræos. Dicam translata in Ægyptum maiorum nostrorum domicilia? Qui cùm annos quadringentos tyrannis ac regibus alienigenis subiacerent, armis ac manibus vlcisci possent, semetipsos Deo potiùs permisêre. Quis nescit Ægyptum repletam omni genere serpentium, omníque morbo corruptam? Quis terram infructuosam? quis Nili defectionem, & continuas decem plagas? & ob hoc parentes nostros cum præsidio incruentos, & sine periculo deduci, quos Deus sibi sacerdotes ducebat? Annon ab Assyriis raptam nobis sanctam arcam, Palæstina & Dagon simulacrum gemuit, & tota gens quæ rapuerat? corruptis verò occultis corporum, ac per ea cum cibo visceribus exhaustis, cymbalorum ac tympanorum sono manibus noxiis reportauerunt, sanctum placationibus expiantes? Deus erat qui hæc parentibus administrabat, propterea quòd omissis armis ac manibus, eius se iudicio permisêre. Rex Assyriorum Senachetib cùm totam ducens Asiam, ad hanc vrbem castra posuisset, num manibus humanis cecidit? nónne ab armis quiescentes in votis erant, & angelus Dei in vna nocte infinitum deleuit exercitum? posteróque die excitatus Assyrius CLXXXV. millia reperit mortuorum, atque ita cum reliquis Hebræos inermes, nec persequentes fugiebat? Scitis etiam in Babylone seruitium, vbi per annos LXX. populus exulans, non antè libertatem recepit, quàm eam Deo Cyrus donaret: qui eos etiam est prosecutus, iterúmque auxiliatori suo sacerdotum more seruiebant. Breuiter dicam, nullum est operæprecium quod armis parentes nostri fecerint, aut non sine armis Deo permissa potestate impetrauerint. Domi autem manentes, vt placebat iudici superabant. Pugnantes verò, semper de spe deciderunt. Nam vbi rege Babyloniorum vrbem obsidente, contra Hieremiæ prædicationem Sedechias rex noster cum eo congressus est, tam ipse captus est, quàm cum templo ciuitatem vidit excindi. Atqui videte, quanto ille rex vestris ducibus eiúsque populus vobis erat moderatior. Denique Hieremiam vociferantem, inuisos esse eos Deo propter delicta quæ in eum commiserant, captum iri autem nisi traderent ciuitatem, neque rex neque populus interfecit. Sed vos (vt intus gesta prætermittam, neque dignè possum iniquitates vestras exponere) me, qui vobis salutem suadeam, querimini, telísque appetitis irati, quòd vos vestrorum commonefacio peccatorum, nec dici ea toleratis, quorum quotidie facta committitis. Idem tunc fuit, cum Antiocho qui dictus est Epiphanes obsidente ciuitatem, multis modis offensa diuinitate, maiores nostri cum armis progressi, ipsi quidem in pugna perempti sunt. oppidum verò ab hostibus direptum est: sanctúmque per triennium séxque menses penitus desolatum est. Et quid pluribus opus est? Ipsos Romanos quis contra Iudæorum gentes ad militiam prouocauit? nónne indigenarum impietas? Vnde

seruire cepimus? Nónne à seditione maiorum, quando Aristobuli & Hyrcani furor, & inter eos contentio, Pompeium intulit ciuitati, & Romanis Deus indignos libertate subiecit? Denique tres menses obsessi, quanquam nihil quale vos in sanctum legésque deliquerant, & maioribus ad bellum subsidiis vtebantur, sese tradiderunt. Antigoni autem filij Aristobuli nescimus exitum? quo regnum obtinente, Deus iterum captiuitate persequebatur populum delinquentem. Et Herodes quidem Antipatri filius, Sosium & Romanum adduxit exercitum. circundati verò per sex menses obsidebantur, donec capti peccatorum suorum supplicia pependerunt: direptáque est ab hostibus ciuitas. Ita nunquam genti arma data sunt. Oppugnationi verò sine dubio cohæret excidium. Oportet ergo, vt opinor, sacri loci possessores iudicium Deo de omnibus permittere: manúsque tunc humanas contemnere, cùm à superno ipsi iudice non recedant. Vos autem quid ex his, quæ legis conditor bene dixit, egistis? Quid, quod is execratus est prætermisistis? Quantum autem illos qui citò periêre, impietate superastis? non occulta dedignantes peccata, hoc est furta, insidiásque atque adulteria, rapinis, cædibus certatis, nouásque maleficiorum excogitastis vias. Sanctum verò templum, factum est omnium receptaculum: & indigenarum manibus pollutus est locus, quem Romani ex tam longinquo adorabant, multa per legem nostram de suis moribus derogantes. Deinde post hæc in quem fuistis impij, hunc auxiliatorem speratis? Valde quidem iusti estis, supplices, purísque manibus adiutorem vestrum rogatis. Talibus rex noster precibus aduersum Assyrium supplicauit, cùm magnum illum exercitum Deus vna nocte prostrauit. Similia verò Assyriis Romani committunt, vt etiam similem vltionem speretis? nam ille quidem ab rege nostro accepta pecunia, vt vastitati parceret ciuitatis, neglecto iureiurando ad incendium templi descendit: Romani autem solenne poscunt tributum, quod parentes nostri eorum parentibus pensabant. Et si hoc impetrauerint, neque populantur ciuitatem, neque sancta omnino tangunt. Concedunt autem vobis familias liberas & possessiones tenere, sacrásque leges saluas manere patiuntur. Insania est profectò, sperare Deum talem circa iustos fore, qualis iniustis apparuit: præsertim qui statim vlcisci nouerit cùm oportet. Denique Assyrios prima nocte, qua castra ciuitati admouerant, fregit. Quod si etiam vestram progeniem liberaret, Romanos verò dignos pœna iudicaret, confestim eis illo tempore sicut Assyriis irascceretur, quo genti manus Pompeius attulit, quo post illum Sosius ascendit, quo Galilæam Vespasianus excidit, postremò non nunc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neque Magnus, neque Sosius quicquam passi sunt, & ciuitatem victoria ceperunt. Vespasianus autem ex bello quod nobiscum gessit, etiam imperium adeptus est. Nam Tito quidem etiam fontes nunc vberiores profluunt, qui priùs vobis aruerant. Denique ante eius aduentum scitis & Siloam, & omnes extra ciuitatem fontes adeò defeciſſe, vt ad vtrunque

ἠρξάμεθα δ' ἐλεείας; ἆρ' οὐχὶ ἐκ στάσεως τ' ἀρχόντων, ὅτε ἡ ἀριστοβούλε & ὑρκανε μανία, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἔρις, πομπηΐον ἐπήγαγε τῇ πόλῃ, καὶ ῥωμαίοις ὑπέταξεν ὁ θεὸς τοὺς οὐκ ἀξίους ἐλευθερίας. ζῆσαι γὰρ μετὰ πολιορκηθέντες, ἑαυτοὺς παρέδοσαν, ὅτε ἁμαρτόντες εἰς τὰ ἅγια & τοὺς νόμους ἡλίκα ὑμεῖς, καὶ πολὺ μείζοσιν ἀφορμαῖς πρὸς τὸν πόλεμον χρώμενοι. τοῦ δ' ἀντιπάτρου τέλος τοῦ ἀριστοβούλε παῖδός, ὃν ἴσμεν, ἢ βασιλεύοντος, ὁ θεὸς ἀλώσει πάλιν τ' λαὸν ἤλαυνε πλημμελῆτα. καὶ ἡρώδης μὲν ὁ ἀντιπάτρε σόσιον, σόσιος δ' ῥωμαίων στρατιὰν ἤγαγε. περιχεθέντες δ' ὅπ μῶας ἑξ, ἐπολιορκοῦντο, μέχρι δίκας τῶν ἁμαρτιῶν δόντες ἑάλωσαν, καὶ διηρπάγη τοῖς πολεμίοις ἡ πόλις. ὅτως οὐδέποτε τῷ ἔθνῃ τὰ ὅπλα δέδο). τῷ δὲ πολεμεῖσθαι, καὶ τὸ ἁλώσεσθαι πάντως πρόσεσι. δεῖ γὰρ οἶμαι τοὺς χωρίον ἅγιον κεκομμένους, ὑπεξέναι πάντα τῷ θεῷ δικάζειν, & καταφρονεῖν τότε χειρὸς ἀνθρωπίνης, ὅτε αὐτοὶ πείθωσι τὸν ἄνω δικαστὴν. ὑμῖν δέ τι τ' διλογηθέντων ὑπὸ τ' νομοθέτε πέφραχ). τί δὲ τ' ὑπ' ἐκείνε καταμεμῦων θρυλέλεκται; πόσῳ δ' ἐστὲ τῷ ἧττον ἁλόντων ἀσεβέστεροι; ἃ τὰ κρυπτὰ μὲ τῷ ἁμαρτημάτων ἐδοξήκατε, κλοπὰς λέγω καὶ ἐνέδρας, & μοιχίας· ἁρπαγᾶς δ' ἐείζετε, καὶ φόνους, & ξένας καινοτομεῖτε καὶ ἐδοὺς; ἐκδοχεῖον δ' πάντων τὸ ἱερὸν γέγονε, καὶ χερσὶν ἐμφυλίοις ὁ θεὸς μεμίανται χῶρος, ὃν καὶ ῥωμαῖοι πόρρωθεν προσεκύνουν, πολλὰ τῷ ἰδίων ἐθῶν θραλύοντες, εἰς τ' ἡμέτερον νόμον. εἶτα ὅπ τούτοις τ' ἀσεβηθέντα σύμμαχον προσδοκᾶτε; πάνυ γοῦν ἐστὲ δίκαιοι ἱκέται, & χεφὰ καθαρὰς τ' βοηθὸν ὑμῖν θραλεῖτε. τοιαύτας ὁ βασιλεὺς ἡμῖν ἱκέτευσεν ὅπ τὸν ἀσύριον, ὅτε τ' μέγαν ἐκεῖνον στρατὸν μιᾷ νυκτὶ κατέστρωσεν ὁ θεός. ὅμοια δ' τῷ ἀσυρίῳ ῥωμαῖοι δρῶσιν, ἵνα καὶ ἄμυναν ὑμεῖς ὁμοίαν ἐλπίσητε; οὐχ ὁ μὲ χρήματα θρᾷ τὸ βασιλέως ὑμῖν λαβὼν ἐφ' ᾧ μὴ πορθήσῃ τὴν πόλιν, κατέβη παρὰ τοὺς ὅρκους ἐμπρῆσαι τ' ναόν. ῥωμαῖοι δ' σωνήθη δασμὸν αἰτῆσιν, ὃν οἱ πατέρες ἡμῖν τοῖς ἐκείνων παρέσι παρέχον. καὶ τότε τυχόντες, ὅτε πορθήσι τ' πόλιν, ὅτε ψαύσι τῷ ἁγίων. διδόασιν δ' ὑμῖν τἄλλα γῆς τε ἐλευθέρας, καὶ κτήσεις τὰς ἑαυτῷ νέμεσθαι, & τοὺς ἰδίους νόμους σώζεσι. μανία δὴ τὸν θεὸν προσδοκᾶν ὅπ δικαίοις, οἷος ἐπ' ἀδίκοις ἐφάνη. καὶ θραχῆμα δ' ἀμυνεῖν οἷδεν ὅταν δέῃ. τοῖς γοῦν ἀσυρίοις κ' νύκτα τὴν πρώτην θραστρατοπεδευσαμένοις ἐκόλασεν. ὡς τε εἰ καὶ τὴν ἡμετέραν γῆν ἐλευθερίας, ἣ ῥωμαίοις κολάσεως ἀξίους ἔκεινε, κἂν θραχῆμα καθάπερ τοῖς ἀσυρίοις ἐνέσκηψεν, ὅτε τ' ἔθνος ἤπλετο πομπηΐος, ὅτε μετ' αὐτὸν ἀνῆει σόσιος, ὅτε οὐεσπάσιανὸς ἀπόρθει τὴν γαλιλαίαν. τὰ τελευταῖα νῦν, ὅτε ἤγγιζε πῶς τῇ πόλει. καίτοι μάγνος μὲν, καὶ σόσιος θεὸς τὸ μηδὲν παθεῖν, καὶ αἰὰ κράτος ἔλαβον τ' πόλιν. οὐεσπασιανὸς δ' ἐκ τε θεὸς ἡμᾶς πολέμου, καὶ βασιλείας ἦρξε. πῶς μὲν γὰρ καὶ πηγαὶ πλουσιώτεραι ῥέουσιν, αἱ ξηρανθεῖσαι πρότερον ὑμῖν. πρὸ γοῦν τῆς αὐτῶ παρουσίας, τὴν τε σιλωὰμ ὅπλιπούσαν ἴσε, καὶ τὰς πρὸ τ' ἄστεος ἁπάσας, ὡς τε πρὸς ἀμφορεῖς

ὠνεῖσθαι

ἀνεῖδαι τὸ ὕδωρ. τὸ δὲ πλῶ ὕστω πληθύουσι τοῖς πολε- A
μίοις ὑμῶν, ὡς μὴ μόνον αὐτοῖς ⸂κτήνεσιν, ἀλλὰ καὶ κτή-
νοις ἀφθονίαν. τόγε μὴν τέως τοῦτο πεπείρασθαι καὶ
πρότερον ἐφ' ἁλώσει τῆς πόλεως λεγομένου, ὅθ' ὁ πρε-
σβύτερος βαβυλώνιος ἐπεστράτευσεν, ὃς τήν τε πόλιν ἑ-
λών, ⸂ἐνέπρησε καὶ τὸν ναὸν, οὐδὲν οἶμαι τῶν τότε ἀσεβηκότων
πολὺ κακιόνων ἡλίκα ὑμεῖς. ὡς τε ἔγωγε πεφόβημαι μὴ ἐκ
τῶν ἁγίων οἶμαι τὸ θεῖον, ἐξανέστη δὲ παρ' οἷς πολεμεῖτε
νεῶ. ἀλλ' ἀνὴρ μὲν ἀγαθὸς οἰκίαν ἀσελγῆ φεύξε⸃ται, ⸂ B
τοῖς ἐν αὐτῇ συνήσει. τὸν δὲ θεὸν ἔτι πρόσθεσθε τοῖς ὑ-
μετέροις κακοῖς ἐνδαμοῦντα; ὃς τάδε κρυπτὰ πάντα φο-
ρᾷ, καὶ τῶν σιγωμένων ἀκούει. τί δὲ σιγᾶται παρ' ὑμῖν,
ὅτι κρύπτε⸃ται, τί δ' ἐκεῖ ⸂τοῖς ἐχθροῖς φανερὸν γέγονε;
πομπεύετε γὰρ ἐνδαιμονοῦντες, καὶ καθ' ἡμέραν ἐπεί-
ζετε τὰς χεῖρας γλύπται, τὰ ἀδικίας ὥσπερ ἀρετῆς ἐπί-
δειξιν ποιούμενοι. καταλείπε⸃τε δ' ὅμως ἔτι σωτηρίας
ὁδὸς ἐὰν θέλητε, καὶ τὸ θεῖον ἀδιάλλακτον ὁμολο-
γουμένοις, καὶ μετανοοῦσιν. ὦ σιδήρειοι, ῥίψατε τὰς πα- C
τροπλίας, λάβετε ἤδη κατηρεπομένης αἰδῶ πατρίδος,
ὅπλα ῥάψατε, ⸂θεάσασθε τὸ κάλλος, ἧς ἐφείδεσθε. οἷον
ἄστυ, οἷον ἱερὸν, ὅσον ἐθνῶν δῶρα. ὅτι ταῦτα τῇ ὁδη-
γεῖ φλόγας; ταῦτα τίς μηκέτι ⸃ θέλει. καὶ τί σώζεσθαι
τούτων ἀξιώτερον; ἄτεγκτοι καὶ λίθων ἀπαθέστεροι, καὶ
εἰ μὴ ταῦτα γνησίοις ὄμμασι βλέπετε, ἀλλ' ἀλλοτρίας γῆν ὑ-
μετέρας οἰκτείρατε, καὶ ἐφ' ὀφθαλμῷ ἑκάστῳ γλυ-
φέσθω τέκνα καὶ γυνὴ, καὶ γονεῖς, οἷς ἀπαλώσει μὴ μικρὸν, D
ἢ λιμὸς, ἢ πόλεμος. οἶδα ὅτι μοι συγκινδυνεύει μήτηρ
⸂γυνὴ, καὶ γήρως ἀκμὴν, καὶ πάλαι λαμπρὸς οἶκος ⸂
τάχα δικῶν ἀφ' ταῦτα συμβουλεύειν. ἀποκτείνατε αὐ-
τοὺς, λάβετε μισθὸν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας τιμὴν ἅμα.
κἀγὼ θνήσκειν ἕτοιμος, εἰ μετ' ἐμὲ σωφρονεῖν μέλλετε.
τοιαῦτα τῷ ἰωσήπῳ μὴ δακρύων ἐμβοῶντος, οἱ σφισι-
σαὶ μὲν ὅτι ἐπέδοσαν, ὅτε ἀσφαλὲς μεταβολὴν ἐκεί-
νου. ὁ δὲ δῆμος ἐκινήθη πρὸς αὐτομολίαν. καὶ οἱ μὲν τὰς
κτήσεις ἐλαχίστου πωλοῦντες, οἱ δὲ τὰ πολυτελέστερα E
τῶν κειμηλίων, ἵνα μὲν χρυσοῦς ὡς μὴ φωραθεῖεν ὑπὸ
τῶν λῃστῶν κατέπινον, ἔπειτα πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἀφ-
ιδρασκοντες ὁπότε κατενέγκαιεν, ἀπέρχεσθαι πρὸς ἃ
ἐβούλοντο. διηφίει γὰρ τοὺς πολλοὺς ὁ τῖτος εἰς τὴν χώραν,
ὅπου βέλοιτο ἕκαστος. καὶ τοῦτο αὐτὸ μᾶλλον πρὸς αὐ-
τομολίαν παρεκάλει, τῶν μὲν ἔσω κακῶν στερησομένους,
μὴ ἀναβαίνοντας ⸃ ῥωμαίοις. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰωάννην, καὶ
τὸν σίμωνα, προεφύλαττον τὰς τούτων ἐξόδους πλέον,
ἢ τὰς ῥωμαίων εἰσόδους, ⸂ σκιὰν τὴν ὑποψίαν φόβη- F
χὼν μόνον, διὸ οὐ πεσφάττετο.

Κεφάλαιον κζ.

ΤΟῖς γεμὴν δυσὶ ἐξουσίας, καὶ τὸ μένειν πρὸς ἀπώλειαν
ἴσον ἦν. πρόφασις γὰρ αὐτομολίας, αἰτιᾶτο τὴν
ἐκ τοῦ ὕσσαν. τῷ λιμῷ δὲ, ὑπόνοια τῶν ⸃ σφισιασῶν
συμπάσχειν, καὶ καθ' ἡμέραν ἀμφοτέρα προσέξε-
καίετο τὰ δεινά. φανερὸς μὲν γὰρ ἐδαμοῦ σῖτος ἦν ἐ- G
πεισπλεόντων δὲ, διαρρύπων τὰς οἰκίας, ἔπειτ' ἐξ-
ιόντες μὲν, ὡς ἀρπασομένοις ἠπείλουν. μὴ ἐξιόν-
τας δ' ὡς ἐκπαλείσεσθαι κρύπτοντας, ἐβασάνιζον.

aqua mercaretur. nunc autem ita hostibus nostris largi sunt, vt non modò ipsis & iumentis eorum, sed etiam hortis sufficiant. Denique huius prodigij & ante periculum factum est in excidio ciuitatis, quando suprà memoratus Babylonius rex cum exercitu aduenit, qui & captam ciuitatem incendit & templum: quamuis vt opinor nihil tunc illi tantum, quantum vos impiè nunc, commisissent. Itaque sanctis relictis, Deum fugisse putauerim: hísque nunc adesse, quibuscum bellum geritis. An bonus quidem vir domum flagitiosam fugiet, & domesticos oderit: Deum verò malis vestris inhærere arbitramini, qui etiam occulta conspicit, & audit omnia quæ tacentur? Quid autem apud vos tacetur? quid celatur? quid non etiam inimicis planum factum est? Iniquitates enim vestræ velut in promptu neminem latent: inque dies singulos, quis peior sit, certamen habetis. atque ita nequitiam, vt virtutem demonstrare contenditis. Verumtamen reliqua salutis via est, si velitis, & diuinitas confessis ac pœnitentibus solet sese placabilis offerre. Arma proiicite, pudeat vos patriæ iam dirutæ. conuertite oculos, & aspicite eius quam proditis pulchritudinem, quale oppidum, quale templum, quàm multarum gentium munera. Quis in hæc flammas adduxit? quis hæc iam non esse desiderat? Et quid est hoc quod saluum esse debeat dignius? ô duri & lapidibus stupidiores. Si hæc non veris luminibus cernitis, saltem familiarum vestrarum miseremini. Versentur in conspectu cuiusque filij, coniuges, & parentes, quos paulò pòst aut bellum, aut fames absumpserit. Scio quia vnà cum his periclitabitur mihi mater & coniunx, & familia non ignobilis, domúsque olim clarissima. Et fortasse propterea me quisquam hæc suadere crediderit. Interficite illos, accipite mercedem salutis vestræ sanguinem meum. Ipse quoque mori paratus sum, si post me resipiscitis. Hæc Iosepho vociferante cum lacrymis, seditiosi quidem neque animos flexerunt, neque tutam sibi mutationem fore iudicauerunt. Populus verò ad profugiendum commotus est, & alij possessionibus suis, alij rebus carissimis exiguo precio venundatis, aureos, ne latrones eos deprehenderent, transglutiebant. cùm verò ad Romanos elapsi fuissent, exonerato ventre habebant vsui necessaria. Titus enim plerosque per agros, quò vellet quisque pergere, dimittebat: idque magis eos ad perfugium hortabatur, quòd & intestinis malis carebant, nec Romanis seruiebant. Ioannes autem & Simon cum sociis, ne his magis pateret exitus, quàm Romanis aditus, obstruebant: & qui vel vmbram suspicionis dedisset, continuò necabatur. Ditioribus quidem manere etiam sicut profugere, par causa erat pereundi: nam quasi transfugere voluisset, propter patrimonium quisque occidebatur. Cum fame autem crescebat desperatio seditiosorum, & in dies singulos vtrunque malum amplius accendebatur. Et palàm quidem nulla erant frumenta, irrumpentes autem scrutabantur domos. Et siquidem inuenissent aliquid, eos qui negauerant verberabant: si verò nihil inuenissent, quasi diligentiùs celauissent, tormentis itidem afficiebant.

Habendi autem argumento erant corpora mi- A
serorum, cùm ea quæ ſolidis viribus ſtarent,
abundare putarentur. Tabidi autem transfi-
gebantur: nec rationis eſſe videbatur, ſta-
tim fame morituros occidere, multi verò
clàm vniuerſa bona ſua vno frumenti modio
qui ditiores eſſent, itémque paupetes hordei
permutarunt. Incluſi deinde intimis ædium
tectis, quidam ſumma penuria infectum tri-
ticum comedebant panem alij conficiebant,
vt neceſſitas metúſque monuiſſet. Et menſa B
quidem nuſquam apponebatur, ſed incoctum
ſubtrahentes igni cibum diripiebant. Mi-
rabilis autem erat victus, dignúmque lacry-
mis ſpectaculum, cùm potentiores quidem
plus haberent, infirmiores autem iniuriam
deplorarent, quippe cùm fames ſuper omnes
clades haberetur. Nihil enim ſic perdit homi-
nem vt pudor: nam quod reuerentia dignum
eſt, in fame negligitur. Denique vxores vi- C
ris, & filij parentibus, & quod miſerrimum,
matres cibum infantibus ex ipſo ore rapiebant:
& marceſcentibus inter manus cariſſimis ne-
mo parcebat, quin vitæ guttas auferret. Eden-
tes verò talia non latebant, ſed vbique ado-
rant qui iſta diriperent. Nam ſicubi clauſam
domum vidiſſent, eos qui intus erant, cibum
capere hoc ſuſpicabantur indicio: ſtatímque
ruptis foribus irruebant, victúmque iam con-
tuſum dentibus, ex gutture penè reuocabant, D
ipſos faucibus ſtrangulantes. Pulſabantur au-
tem ſenes ne cibum defenderent: lacerabantur
mulieres, ea quæ haberent in manibus occu-
lentes: nulláque miſeratio vel cani erat ca-
pitis, vel infantiæ: ſed abſtractos pueros &
ex bucella pendentes, humo allidebant. Si
quis autem incurrentes anteueniſſet, quód-
que rapturi fuerant deuoraſſet, tanquam læſi
cruentiores erant. Acerbiſſimos autem cru-
ciatus excogitabant, dummodo alimenta re-
perirent: nunc excruciantes genitalium vias, E
nunc virgis acutis podices transfigendo. hor-
rendáque etiam auditu quis patiebatur: in-
nius panis confeſſionem, & vt vnum pugnum
farinæ abditum indicaret. Tortores autem
nec eſuriebant (minus enim crudele videre-
tur, quòd neceſſitas impetraret) exercentes
autem dementiam ſuam, ſéxque ſibi dierum
commeatum præparantes, híſque occurren-
tes, qui per Romanorum cuſtodias agreſtis
oleris herbarúmque gratia colligendarum no- F
cte erepſiſſent, cùm iam ſe hoſtes euaſiſſe cre-
debant, quæ attuliſſent eripiebant: multúm-
que ſupplicantibus, & horribile Dei nomen
implorantibus, vt aliquam partem ſibi con-
cederent eorum, quæ cum periculo ſibi col-
legiſſent, nihil penitus dabant: gratúmque
videbatur, ſi ſpoliati non perirent. Hæc qui-
dem humiliores à ſatellitibus patiebantur. Ho-
norati verò ac diuites ad tyrannos perducebant-
tur, quorum alij in inſidiarum falsò accuſati G
occidebantur, alij quia Romanis proderent
ciuitatem. Et plerunque delator ſubornatus
indicabat, quòd profugere voluiſſent. Si ve-
rò quem Simon expilaſſet, eum ad Ioannem
remittebat: & quem Ioannes expoliaſſet, eum
Simon excipiebat: ſibíque inuicem propinabãt
ſanguinem popularium, miſerorumque cada-

τημώτερον ἢ ἔχῃ τι ἐχθρὸν ἐν μηδὲν, τὰ σώματα τῶν ἀθλίων, ὧν
οἱ μὲν ἔτι σωιζομένων, ἀπορεῖν τροφῆς ἐδόκει. οἱ τηκόμε-
νοι ἢ ἤδη παρωδοῦντο, καὶ κτείνειν ἄλογον ἐδόκει, τοῖς
ὑπ' ἐνδείας τεθνηξομένοις αὐτίκα. πολλοὶ ἢ λάθρα
τὰς κτήσεις ἑνὸς ἀπηλλάξαντο μέτρου, πυρῶν μὲν οἱ
πλουσιώτεροι τυγχάνοντες ὄντες, οἱ ἢ πενέστεροι κριθῆς.
ἔπειτα καθαλείοντες ἑαυτοὺς εἰς τὰ μυχαίτατα τῶν οἰ-
κιῶν, πυρὸς μὲν ὑπ' ἄκρας ἐνδείας ἀνέργαστον τὸν σῖτον
ἔσθιον, οἱ ἢ ἕψεσον ὡς ἦτε ἀνάγκη, καὶ τὸ δέος παρήνει.
καὶ τράπεζα μὲν ἐδαμοῦ παρετέθητο. τὸ ἢ πυρὸς ἐφέλ-
κοντος, ἔτ' ὠμὰ τὰ σιτία διήρπαζον. ἐλεεινὴ δ' ἦν ἡ τρο-
φὴ, καὶ δακρύων ἄξιος ἡ θέα, τῷ μὲν δυνατωτέρων, πλεο-
νεκτούντων, τῷ ἢ ἀσθενῶν ὀδυρομένων. πάντων μὲν δὴ
παθῶν ὑπερίσταται λιμὸς, ἀδὲν δ' ἔτως ἀπόλλυσιν ὡς
αἰδώς. τὸ γὰρ ἄλλως ἐν τροφαῖς ἄξιον, ἐν τούτῳ κατα-
φρονεῖται. γυναῖκας γὰρ ἀνδρῶν, καὶ παῖδες πατέρων, καὶ
τὸ οἰκειότατον μητέρες νηπίων ἁρπάζον ἐκ αὐτῶν
τῶν στομάτων τὰς τροφὰς, καὶ τῶν φιλτάτων ἐν χερσὶ
μαραινομένων, ἃ καὶ ἀνδρὶ θεοὺς τοὺς τοῦ ζῆν ἀφειλέσθαι
σαλαγμούς. τοιαῦτα δ' ἐσθίοντες, ὅμως ἐ διελάνθα-
νον, πανταχοῦ δ' ἐφύλαττον οἱ ζηταὶ, καὶ τέτων τοὺς
ἁρπαγάς. ὁπότε γὰρ κατίδοιεν ἀποκεκλεισμένην οἰ-
κίαν, σημεῖον εἶναι τοῦτο, τοὺς ἔνδον τροφοφορεῖσθαι τρο-
φῆς. βιαίως δ' ἐκκαίοντες τὰς θύρας εἰσεπήδων,
καὶ μόνον οὐ ἐπὶ τῷ φαρύγγων ἀναθλίβοντες, τοὺς ἀπό-
λους ἀνέφερον. ἐτύπτοντο ἢ γέροντες αὐτεχόμενοι τῶν
στιῶν, καὶ κόμας ἐσπαράττοντο γυναῖκες συγκαλύ-
πτουσαι τὰ ἐν χερσίν. οὐδέ τις ἦν οἶκτος πολιᾶς ἢ νηπίου,
ἀλλὰ σωσπαίροντα τὰ παιδία τῶν ψωμῶν ἐκπρε-
μάμενα, κατίσειον εἰς ἔδαφος. τοῖς ἢ φθάσασι τὴν
εἰσβρομὴν αὐτῶν, καὶ τροκαταπῖσαι τὸ ἁρπαζόμενον,
ὡς ἀδικηθέντες ἦσαν ὠμότεροι. δεινὰς ἢ βασάνων ὁ-
δοὺς ἐπενόουν τοῖς ἔρευναι τροφῆς, ὀργοῖς μὲν ἐμ-
φερόντοντες τοῖς ἀθλίοις τοὺς τῶν αἰδοίων πόρους, ῥάβ-
δοις δ' ὀξείαις ἀναπείροντες τὰς ἕδρας. τὰ φευκτὰ ἢ
καὶ ἀκουᾶς, ἔπαχέ τις εἰς ὁμολόγησιν ἑνὸς ἄρτου, καὶ ἵνα
μιλιὰν δράκα μίαν κεκρυμμένων ἀλφίτων. οἱ βα-
σανισαὶ δ' ἐκ ἐπείνων, καὶ γὰρ ἦτον ἂν ὠμὸν τοῦτο
μετ' ἀνάγκης. γυμνάζοντες ἢ τὴν ὀπόνοιαν, καὶ τρο-
καθασκιάζοντες αὐτοῖς, εἰς τὰς ἑξῆς ἡμέρας ἐφόδια.
τοῖς δ' ὑπὲρ τὸν ῥωμαίων φρουρὰν νύκτωρ ἐξερπύ-
σασιν ὑπὲρ λαχάνων συλλογὴν ἀγρίων καὶ πόας, ὑπαν-
τήσαντες ὅτι ἤδη διαπεφευγυῖαι τοὺς πολεμίους ἐδόκουν,
ἁφήρπαζον τὰ κομιζόμενα. καὶ πολλάκις ἱκετευόντων,
καὶ τὸ φευκτὸν ὀνομαζομένων ὄνομα τοῦ θεοῦ, μετα-
δοῦναί τι μέρος αὐτοῖς ὧν κινδυνεύσαντες λάβοιεν,
ἀδὲ ὁπωσοῦν μετέδοσαν. ἀναπηδῶν δ' ἦν, τὸ
μὴ καὶ τροσαπολέσθαι συνειλημμένον. οἱ μὲν δὴ ταπει-
νότεροι τοιαῦτα τοὺς δορυφόρων ἔπασχον. οἱ ἢ ἐν
ἀξιώματι καὶ πλούτῳ, τοὺς τυράννους ἀπήγοντο.
τούτων οἱ μὲν ὑπερβολὰς ψευδεῖς ὑποκαλύμμενοι, διε-
φθείροντο, οἱ ἢ ὡς τροδιδοῦναι ῥωμαίοις τὴν πόλιν.
τὸ δὲ ἑτοιμότατον ἦν, μιαιφονεῖν τοὺς ὑποβλήτους, ὡς
αὐτομολεῖν διανοουμένους. ὁ ἢ ὑπὸ σίμωνος γυμνω-
θεὶς, τροὺς ἰωάνην ἀνεπέμπετο, καὶ τῷ ὑπὸ ἰωάνῃ
συνειλημμένῳ, ὁ σίμων μετελάμβανεν. ἀπεφοίνισσον δ' ἀλλήλοις τὸ αἷμα τῷ δημοτικῷ, καὶ τὰ κτή-

ματα

ματα τῆ ἀθλίων διεμερίζοντο. Ϲ τῦ μὲν κρατεῖν, A
ϛάσις ἰσῶ ἐν ἀμφοτέροις, τῆ δὲ ἀσεβημάτων ὁμόνοια.
οὐ γὰρ ὁ μὴ μεταδοὺς ἐν τῆ ἀλλοτρίων κακῶν θατέ-
ρω μονοτρόπως ἐδόκει πονηρός. οὐ ὁ μὴ μεταλαβὼν
ὡς ἀγαθῦ τινὸς, ἤλγει τὸν νοσφισμὸν τῆς ὠμότητος.
καθ' ἕκαϛον μὲν οὖν ἐπεξάναγ τὰς ἀδικημάτων αὐ-
τῆ, ἀδύνατον. συνελόντα δ' εἰπεῖν, μήτε πόλιν ἄλλην
τοιαῦτα παθεῖν θέναγ, μήτε γένος ἐξ ἀρῶνος γεγονέναγ B
κακίας ϛυγνοτέραν. οὔτε τελευταῖον, οὐ τὸ ἦθος ἐφαύ-
λιζον τῆ ἐθνικῆ, ὡς ἧττον ἀσεβεῖς δοκοῖεν πρὸς
ἀλλοφύλους, ὁμολογήσαντο δ' ὅπερ ἦσαν, εἶναι δ' ἔλοι,
οὐ ϛυγκλυδες, Ϲ νόθα τῦ ἔθνους φθαρμάϛα. τὰς μὲν γε
πόλιν ἀνέτρεψαν αὐτοὶ, ῥωμαίους ἄκοντας, καὶ ἀγκα-
σαν ὑπογραφῶναγ σκυθρωπῆ κατορθώμαϛι, οὐ μόνον
οὐχ ἑλκυσαν ὑπὸ τὸν ναὸν βεβαιότερον τὸ πῦρ. ἀμέλει
καμόμενον ἐν δ' ἄνω πόλεως ἀφορῶντες, ὅτε ἤλγησαν,
ὅτε ἐδάκρυσαν. ἀλλὰ ταῦτα τὰ πάθη, οὐδὲ ῥωμαίους
διέφθη. οὐ ταῦτα μὲν κατὰ χώραν ὕϛερον μᾶ ἀποδι- C
ξεως τῆ πραγμάτων ἐρῦμεν.

Κεφάλαιον ιβ.

ΤΊτῳ ἢ τὰ μὲ χώματα προῦκοπτε, καί τοι πολλὰ
κακουμένων ὑπὸ τῦ τείχους τῆ ϛρατιωτῆ, πέμ-
ψας δ' αὐτὸς μοῖραν τῆ ἱππέων ἐπέλυσε τοὺς κατὰ
τὰς φάραγγας ὑπὲ συγκομιδῆ ζοφῆς ἐξιόντας ἐνε-
δρεύειν. ἦσαν δέ τινες μὲν οὐ τῆ μαχίμων, ἀλ' ἔτι δύνα- D
κάμενοι τ' ἁρπαγαῖς, τὸ ἢ πλέον ἐν τῦ δήμε πένητες,
οὓς αὐτομολεῖν ἀπέτρεπε τὸ περὶ τῆ οἰκείων δίος. ὅτε
γὰ λήσεσθαγ τοὺς ϛασιαϛὰς ἤλπιζον μᾶ ϛυναικῶν καὶ
παιδίων δυαδιδράσκοντες, οὐ καταλιπεῖν ταῦτα τοῖς
ληϛαῖς ἐκ ὑπέμενον. ἐπὶ αὐτῆ σφαγησόμενα. πολ-
μηροὶ ἢ πρὸς τὰς ἐξόδους ὁ λιμὸς ἐποίει. οὐ κατελεί-
πετο λανθάνοντας εἰς τοὺς πολεμίους ἀλίσκεσθαγ. λαμ-
βανόμενοι ἢ κατ' ἀνάγκεν ἠμύνοντο. οὐ μᾶ μάχεν
ἱκανῶδες ἄνεϱον ἐδόκει. μαϛιγέμενοι δὲ οὐ πρὸς βα- E
σανιζόμενοι τὸ θανάτε πᾶσαν αἰκίαν, αἰϛχυνόμενοῦτο
τὸ τείχους ἀπικρύ. πίτῳ μὲν οὖν οἰκτρὸν τὸ πάθος κατε-
φάνετο, πεντακοσίων ἑκάϛης ἡμέρας, ἔϛι δ' ὅτε οὐ
πλειόνων ἁλισκομένων. ὅτε ἢ τοῖς βίᾳ ληφθέντας ἀ-
φεῖναγ ἀσφαλὲς, Ϲ φυλάττειν τοσούτους φρουρὸν τὸ φυ-
λαξόντων ἐώρα, τόγε μᾶν πλέον ἂν ϛώλυε. τάχα δ'
ἂν ϛρδυνάγ πρὸς τᾶν ὄψιν ἐλπίσας αὐτοὺς, εἰ μὴ πα- F
ραδοῖεν ὁμοίως πεισομένους. προσπόλεων δ' οἱ ϛρατιῶ-
ται δ' ὀργᾶν, οὐ μῖσος τῆς ἁλόντας, ἄλλον ἄλλῳ χή-
ματι πρὸς χλεύεν, οὐ δίᾳ τὸ πλῆθος χώρα τε ἐνελεί-
πετο τοῖς ϛαυροῖς, οὐ ϛαυροὶ τοῖς σώμασιν. οἱ ϛασιαϛαὶ
ἢ τοσοῦτον ἀπεδέησαν τῆ μεταβαλέϛαγ πρὸς τὸ πά-
θος, ὡς τε οὐ τὐναντίον αὐτοῖς σοφίϛαγ πρὸς τὸν λοι-
πὸν πλῆθος. σύεγγυς γὰ τοὺς τ' αὐτομόλων οἰκείους ὑπὸ
τὸ τεῖχος, οὐ τ' δημοτῆ τοὺς ὑπὸ πίϛιν ὡρμημένους, οἷα
πάσχοντι οἱ ῥωμαίοις προσφεύγοντες ἐπεδείκνυσαν, G
οὐ τοῖς κεκρατημένους ἱκέτας ἔλεγον ἀ αἰχμαλώτους.
τῦτο πολλοῖς τῆ αὐτομολεῖν ὡρμημένων μέχρι τέλη-
δες ἐγνώσθη, κατέχειν εἴϛε. ἔνιοι ἢ οὐ προχρῆμα διέ-
δρασαν, ὡς ὑπὸ βέβαιον τιμωρίαν; ἀπάντων ἡ-
γουμένων τὸν ἐν τῆ πολεμίων θάνατον, ἐν λιμῶ συγ-
κεῖϛαι. πολλοὺς ἢ Ϲ χειροκοπήσαγ κελεύσας πᾶς

uera partiebantur. Et dominandi quidem cau-
ſa erat in vtroque diſſenſio, ſcelerum verò con-
cordia. Nam qui ex alienis malis partem alte-
ri, ſibi totum vindicans, non dediſſet, nequiſſi-
mus videbatur. Et qui non accepiſſet, velut bo-
ni alicuius damno dolebat, quia crudelitatis
parte caruiſſet. Singillatim quidem iniquita-
tes eorum explanare non potero: vt autem bre-
uiter dicam, neque aliam ciuitatem vnquam
talia perpeſſam puto, neque vllam nationē poſt
hominum memoriam maliciaferociorem fuiſ-
ſe. Poſtremò etiam genti Hebræorum maledi-
cebant, vt minus impij viderentur in alienos.
Veruntamen, quod erant, & ſeruoſe, & con-
uenas & degeneris gentis abortiones eſſe con-
feſſi ſunt. Denique ciuitatem ipſi euertêre, &
Romanos inuitos hanc triſtem admittere vi-
ctoriam coegêre: tardiúſque venientem in tem-
plum ignem penè traxêre. Denique cùm hi ar-
dere ſuperiorem ciuitatem vidiſſent, neque do-
luêre, neque illacrymauêre: ſed apud Roma-
nos, qui hæc paterentur inuenti ſunt. Verùm
hæc quidem ſuo loco poſtea cum rerum do-
cumentis dicemus.

CAP. XII. De Iudæis crucifixis & aggeribus combuſtis.

TIto autem aggeres proficiebant, quam-
uis à muro milites malè afficerentur:
parte verò equitatus miſſa, iuſſit per valles ad
alimenta comportanda exeuntibus inſidias ten-
di. Erant autem in his nonnulli etiam pugna-
tores, quibus iam minimè præda ſufficeret: mai-
or verò pars ex populo pauperes, quos profu-
gere deterrebat pro affectibus ſuis metus. nec
clàm enim ſeditioſis fieri poſſe ſperabant, vt
cum coniugibus ac liberis diffugerent: eóſque
latronibus relinquere non patiebantur vice
ſua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad
exeundum fames, reſtabátque iam latitantes e-
gredi, & ab hoſtibus capi. Deprehenſi autem
neceſſitate repugnabant, metu ſupplicij, ſeró-
que videbantur ſupplicare: poſt pugnam ita-
que verberati, & ante mortem modis omni-
bus excruciati, contra murum cruci ſuffige-
bantur. Tito quidem miſerabilis videbatur
iſta calamitas, cùm Iudæi in dies ſingulos
quingenti, nonnunquam etiam plures cape-
rentur. Sed neque captos dimittere tutum e-
rat, tantámque aſſeruare multitudinem cuſto-
dum videbat eſſe cuſtodiam: maximè verò pro-
pterea non prohibuit, citius eos exiſtimans ea
facie remiſſuros, tanquam ſimilia paſſuros, ni-
ſi ſe dediſſent. Milites autem diuerſis modis
ſuffigebant, ira & odio & ludibrij cauſa: &
propter multitudinem quam cepiſſent, iam
ſpacium crucibus deerat, & corporibus cru-
ces. Seditioſis verò tantum deſuit, vt ea clade
mouerentur, quod etiam in contrarium eis
ceſſit, ad deterrendam reliquam multitudinem.
Transfugarum enim familiaribus ad murum
tractis, & ſi qui erant popularium proniores
ad pacem, & quæ paterentur, qui ad Romanos
profugerent, demonſtrabant: & qui comprehē-
ſi tenebantur, eos ſupplices non captiuos eſſe
dicebant. Ea res multos perfugere cupientium,
donec verum cognoſceretur inhibuit. Fuerunt
autem, qui ſtatim dilapſi ſunt, quaſi ad verum
ſupplicium properantes. Illatam enim ab hoſti-
bus mortem, comparatione famis requiem eſ-
ſe ducebant. Multis autem captiuorum Titus

etiam manus abscidi præcepit, eósque ad Ioannem & Simonem intromisit, vt propter calamitatem nec viderentur profugi, nec crederentur: saltem nunc desinerent admonens, néve se compellerent ad excidium ciuitatis: sed lucrarentur in extremis mutata voluntate, & proprias animas, & patriam tantam & templum, cuius participem non habebant. simul autem aggeres circumeundo, operantes vrgebat, veluti factis verba non multo pòst secuturus. Ad hæc in muris stantes, & ipsi Cæsari, & patri eius maledicebant, mortémque se contemnere clamabant, eámq. seruituti rectè præferre, multa verò mala Romanis facere dum sperant, nec se nec patriam curantes; vt ipse diceret, perituros: mundúmque Deo templum hoc melius esse: quamuis & id seruaturus sit, qui incoleret: quem ipsos quoque auxiliatorem habentes, omnibus interminationibus illusuros. quibus facta non adfore: finem enim Dei esse. Talia cõuiciis admiscentes vociferabantur. Et inter hæc Antiochus quoque aderat Epiphanes, multos alios armatos secum dùcens, & præterea caterua stipatus qui Macedones appellabantur, omnes ætate pares & paulo maturiores adolescentibus, more Macedonum instructi armis & eruditi. vnde etiam nomen habebant, pleriquẽ tamen famam gentis æquare non poterant. Omnium enim regum qui Romanis parebant, felicissimum Comagenum fieri contigit, prius quàm fortuna mutaretur. Ostendit autem ille quoque in senecta ætate, nullum ante mortem beatum dici oportere. Cæterùm filius eius adhuc eo vigente præsens se mirari aiebat, quidnam esset quod Romanos adire pigebat muros. erat enim bellator ipse naturáque promptissimus, tantúsque viribus, vt multum peccaret audacia. Cùm verò Titus ad hoc subrisisset, laborémque communem esse dixisset, sicut erat Antiochus cum Macedonibus in murum impetum fecit. & ipse quidem pro viribus suis ac peritia cauebat tela Iudæorum, sagittis eos appetens: adolescentes autem omnes præter paucos attriti sunt. Nam pudore promissionis diutiùs pugna certauerant, & ad extremum multi laucij recessêre: hoc reputantes, quòd etiam viris Macedonibus vincere cupientibus fortuna opus sit Alexandri. A Romanis enim duodecimo die mensis Maij aggeres inchoati, vix nono & vigesimo perfecti sunt, cum totos dies septem & decem laborassent: ingentes enim quatuor iacti sunt. & vnus quidem, qui erat ad Antoniã, & à quinta legione fuerat extructus, cõtra medium stagnum, quod Struthium vocatur: alter verò à duodecima viginti cubitis distans. Decima verò legio, quæ suprà memoratis præstat, in Septentrionali parte opus erexerat, vbi stagnum est quod appellatur Amygdalon. Ab hoc autem quintadecima legio triginta discedentem cubitis aggerem fecit an pontificis monimentum. Iam verò admotis aggeribus, Ioannes subfossa intus terra vsque ad aggeres, Antoniam versus dispositis per cuniculum sudibus opera suspendit: illatáque sylua pice ac bitumine illita, igni immittit. succensis autem fulcimentis,

τῆς ἐκλωκότων, ὡς μὴ δοκοῖεν αὐτομολοῖ ἢ πρὸς δίκην ἀλλὰ τ συμφορᾶν, εἰσέτ' ἐμπλῆσαι θεὸς τ ὕβριν, ἢ τὸν ἰωάννην, νεῦ γε ἤδη παύσασθ παραίνων, ἢ μὴ θεὸς ἀναίρεσιν τ πόλεως αὐτὸν βιάζεσθαι. κερδῆσαι δ' ὅτι ἐν ὑστάτοις μεταμελείας, πρός τε αὐτῆς ψυχὰς, ἢ πολιοῦχον παρρησίαν ἢ ναὸν ἀκοινώνητον ἄλλοις. ἐξεῖων ἢ τὰ χώματα τὰς ἐργαζομένους ἅμα κατέσειεν, ὡς ἂν εἰς μακρὰν ἀπολυθῆσαι ἔργοις τοῦ λόγου. πρὸς ταῦτα αὐτόν τε ἐβλασφήμουν ὑπὸ τῶν τείχους κρεμάσειεν, ἢ τὸν πατέρα αὐτοῦ. ἢ τῷ μὲ θανάτῳ καταφρονεῖν ἐδόκουν. πρῶτον γὰρ αὐτὸν θεοῦ δ' ἐλεείας καλῶς. ἐργάσασθαι δ' ὅσα ἂν δ' ἰώαννα κακὰ ῥωμαίοις, ἕως ἐμπέσοιεν. παῖδάς δ' ἃ μέλλῃ τοῖς ὡς αὐτὸς φησιν ἀποθνῄσκοντας. ἐ ναὸ ἀμείνω τούτου τοῦ θεοῦ, τ κόσμου ἐστί. σωθήσεσθαι γε μὴν ἢ τοῦτον ὑπὸ τῶ κατοικοῦντος, ὃν ἢ αὐτοὶ σύμμαχον ἔχοντες, πᾶσαν χλευάζειν ἀπειλὴν ὑς ερῶσαν ἔργον. τὸ γὰρ τέλος, ἐστὶ τῶ θεῶ. τοιαῦτα ταῖς λοιδορίαις ἀναμίσγοντες ἐπεφέροντο.

Κεφάλαιον κθ.

ΕΝ ᾗ τούτῳ, ἐ ἐπιφανὴς αὐτίοχος παρῆν, ἄλλους τε ὁπλίτας συχνοὺς ἔχων, ἢ σὺν αὐτὸν σίφος μακεδόνων καλούμενον ἡλικίᾳ πάντας ὑφηλοὺς ἀλίσιον ὑπὲρ αὐτὰ παῖδας, τ μακεδονικὸν ζῆλον ὡπλισμένους τε ἐ ὡσπαῖδυμένους. ὅθεν ἢ τὸ ὄνομα εἶχον, ὑστεροῦντες οἱ πολλοὶ τῶ ἡλίου. διὰ μοῦσαι γὰρ μᾶλλον ἢ ὑπὸ ῥωμαίοις βασιλέων τ κομμαγηνὸν σωθῆναι, πρὶν γεύσασθαι μεταβολῆς. ἀσπάσηται ἢ κἀκεῖνος ὅπλ ἡμέρως ὡς ὐδένα χρὴ λίγειν πρὸ θανάτου μακάριον. ἀλλ' ὅταν πᾶς ἀκμάζοντος αὐτοῦ τὴν νικᾶν παρὼν θαυμάζειν ἔφασκε, τὶ δήποτε ῥωμαῖοι κατανοοῖεν τοσοῦτον τῆς τείχει. πολεμίους δ' τις αὐτὸς ἰῶ, ἢ φύσει παράβολος κατά γε τ ἀλκὴν τοσοῦτος, ὡς ὀλίγῳ τ τόλμαν ὑπερβάλλειν. μεσήσαντος ἢ τῶ πόνου, ἢ κοινὸς ὁ πόνος εἰσῆντος ὡς εἶχεν ὥρμησεν ὁ αὐτίοχος μ τ μακεδόνων πρὸ τὸ τεῖχος. αὐτὸς μ οὖν ὑπὲρ τε ἰσχὺν, καὶ κατ' ἐμπειρίαν, ἐφυλάττετο τὰ ὑπὸ ἰουδαίων βέλη τοξόβων εἰς αὐτούς. τὰ μειράκια δ' αὐτῶ συνεῖχεν πάντα, πλὴν ὀλίγων. ὑπὲρ γὰρ αἰδῶ τ ὑποστάσεως, προσφιλονείκει μαχόμενα, ἢ τέλος ἀνεχώρησαν ζημιωθέντες πολλοὶ συνησθόμενοι ὅτι ἢ τοῖς ἀληθῶς μακεδόσιν ἐ μέλλοιεν κρατεῖν, δίοι τ ἀλεξάνδρου τύχης.

Κεφάλαιον λ.

ΤΟῖς ἢ ῥωμαίοις ἀρξαμένοις ὑποδέχεσθαι μεικὸς ἀρτέμισιος, συνετελέσθη τὰ χώματα μῆκος ὀκτὼ ἢ εἰκοσὶ, τ ὑπερβαλόντος ἀνεχῶς πονεμένων ἡμέρας. μέσης γὰρ ἐχώσθη τὰ τέσσαρα. ἢ δεύτερον μὲν τὸ ὑπὲρ τ αὐτωνίαν ὑπὸ τῶ πέμπτου τείγματος ἐλήφθη κ μέσον τ ῥᾳδίως καλουμένης πολυμβήθρας. τὸ ἢ ἕτερον ὑπὸ τῶ δωδεκάτου ἕως ὧπερ ὄπισθεν εἰς πήχεις εἴκοσι. τῆ δεκάτῳ ἢ ταύτῃ διέχοντι πολὺ τούτων, κ βάθρον πλῆμα τὸ ἔργον ἰῶ, ἢ κολυμβήθρας ἀμυδρὰ λον θεσσαλονικομένου. τούτῳ ἢ τὸ πεντεκαιδέκατον ὑπὸ ξυστοῖα πήχων ἔχον κ τὸ ἀρχιερέως μνημεῖον. θεσσαλονικόν δ' ἤδη τ ὀργάνων, ὁ μ ἰωάννης ἔνδοθεν ὑπορύξας τὸ κ τ αὐτωνίαν μέχρι τ χωμάτων, ἢ διαλαβὼν σανιξὶ τοὺς ὑπονόμους, ἀναπρήσιμον τὰ ἔργα. πᾶσαν ἢ ἐ ἀπέσει πῦρ, καὶ ὑπὸ στευρῶν ὑποφερόντων ἅτε διώρυξ

ὀφάλτῳ διῳκοδομημένῳ ὕλῃ εἰσκομίσας,

βαθυς ἐνέδωκεν ἀθρόα, καὶ μετὰ μεγίστου ψόφου κατεσείσθη τὰ χώματα εἰς αὐτούς. τὸ μὲν οὖν πρῶτον μετὰ τὴν κονιορτὸν καπνὸς ἐπήρετο βαθύς, πνιγομένου τοῦ πλάσματος τῷ πυρός. ὡς δὲ θλιβόσης ὕλης διαβιβρωσκομένης ἤδη φανερὰ φλὸξ ἐρρήγνυτο. καὶ τοῖς ῥωμαίοις ἔκπληξις μὲν ἐκ τοῦ ἀφνίδιον, ἀθυμία δὲ ἐκ τοῦ δόξαν ἐμπίπτει· καὶ κρατήσειν οἰομένοις, ἤδη τὸ συμβὰν καὶ ἐκ τοῦ μέλλον ἐψύχετο τοῦ ἐλπίδα· τὰ δὲ ἀμυνέειν ἀχρεῖον ἐδόκει πρὸς τὸ πῦρ, καὶ εἰ σβεσθείη τῆς χωμάτων καταποθέντων. μετὰ δ' ἡμέρας δύο, καὶ τοῖς ἄλλοις ὁπλίσθεντας χώμασιν οἱ περὶ τὸν σίμωνα. καὶ δὴ προσαγόντες ταύτῃ τὰς ἑλεπόλεις οἱ ῥωμαῖοι, διέσειον ἤδη τὸ τεῖχος. τεφθαῖος δέ τις ἀπὸ γαρσὶς πόλεως τῆς γαλιλαίας, καὶ μεγάσσαρος τῆς βασιλικῶν μυριάμνης θεράπων, μεθ' ὧν ἀδιαβωνός τις υἱὸς ναβαταίου, τοὔνομα κληθεὶς ἀπὸ τῆς τύχης, καὶ ἀγείρας, ὅπερ σημαίνει χωλός, ἁρπάσαντες λαμπάδας, προσεπήδησαν ὅπη τὰς μηχανάς. τούτων τῆς αἰδρῶν, ἔτε θλιμερέστερα κατὰ τόνδε τὸν πόλεμον, ἐκ τῆς πόλεως ἐφάνησαν, οὐδὲ φοβερώτερα. καθάπερ γὰρ εἰς φίλους ἐκδέχοντες, καὶ πολεμίων σίφος, ἔτε ἔδεισαν, ἔτε ἐμέλλησαν, ἔτε ἀπέστησαν· ἀλλὰ διὰ μέσων ἐνθορόντες τῆς ἐχθρῶν, ὑφῆψαν τοῖς μηχανάς. βαλλόμενοι δὲ, καὶ τοῖς ξίφεσιν ἀπωθούμενοι πάντοθεν, καὶ προθύμως ἐκ τοῦ κινδύνου μετεχειρίσθησαν, ἢ δράξασθαι τῆς ὀργάνων τὸ πῦρ. ἀεσθμῆς δ' ἤδη τῆς φλογὸς, ῥωμαῖοι μὲν ὑπὸ τῆς σταθερίδων σωθέντες ἐβοήθουν· ἰουδαῖοι δὲ ἐκ τοῦ τείχους ἐκώλυον, καὶ τοῖς σβεννύειν πειρωμένοις συνεπλέκοντο, κατὰ μηδὲν τῆς ἰδίων φειδόμενοι σωμάτων. καὶ οἱ μὲν εἶλκον τὰς ἑλεπόλεις τῆς ἰσχὺ αὐτῶν χαρρῶν ἐκ τοῦ πυρὸς φλεγομένων. οἱ δὲ ἰουδαῖοι, καὶ δεδιότες τὴν φλογὸς ἀντελαμβάνοντο, καὶ τὸ σιδήρου ζέοντος δρασσόμενοι τοῖς χερσὶ διέβαινε. διέβαινε δ' ὑπὸ τούτων ὅπη τὰ χώματα τὸ πῦρ, καὶ τοῖς ἀμυνοῦσιν προσελάμβανεν. ἐν τούτῳ δὲ οἱ μὲν ῥωμαῖοι κυκλούμενοι τῇ φλογῇ, καὶ τοῦ σωτηρίαν τῆς ἔργων ὑποστάντες, ἀνεχώρουν ὅπη τὰ στρατόπεδα. ἰουδαῖοι δὲ προσέκειντο πλείοις ἀεὶ γινόμενοι, τῆς ἐνθεν προσβοηθέντων, καὶ τῆς κρατεῖν τεθαρρηκότες, ἀταμιεύτοις ἐχρῶντο ταῖς ὁρμαῖς. προσελθόντες δὲ μάχει τῆς ἐρυμάτων, ἤδη συνεπλέκοντο τοῖς φρουροῖς. ταῖς ὅδε ἐν ἀγαθοχῆς ἰσαμοίη, προὶ δὲ στρατοπέδου μὴ τῆς ὅπλων, καὶ δίκης ἐπ' αὐτῇ ῥωμαίων νόμος, τὸν ὑποχωρήσαντα καθ' ἑαυτοῦ δήποτ' οὖν αἰτίαν θνήσκειν. ἔτοι τε μὴ κολάσεως τὸν μετ' ἀρετῆς θάνατον προκείναντες, ἴσανται. καὶ προὶ τοῦ τούτων ἀνάγκῃ, πολλοὶ τῆς ζωσάντων ἐπεστράφησαν αἰδούμενοι. ἀγαθέντες δὲ καὶ τοὺς ὀξυβελεῖς ὅπη τοῦ τείχους, εἶργον τὸ προσιὸν πλῆθος ἐκ τῆς πόλεως ἤδη εἰς ἀσφάλειαν ἢ φυλακὴν τῶν σωμάτων προνοούμενοι. συνεπλέκοντο γὰρ οἱ ἰουδαῖοι τοῖς προσυχοῦσι, καὶ ταῖς ἀκμαῖς ἀφυλάκτως ἐμπίπτοντες, αὐτοῖς σώμασι τοὺς ἐχθροὺς ἔπαιον. ἔτε γὰρ ἔργοις αὐτοὶ πλέον, ἢ τῆς θαρρεῖν προῆκαν. ἐκ ῥωμαῖοι τῇ τόλμῃ πλέον εἶκον, ἢ τῆς κακῶδαν. παρὰ δ' ἤδη πῶς ἀπὸ τῆς αὐτονίας ὅπου κεχώρησε, κατασκευαζόμενος τόπον ἄλλοις χώμασι καὶ πολλὰ τοὺς στρατιώτας φαυλίσας, εἰ κραζοιῶντες τῆς πολεμίων τειχῶν κινδυνεύουσι τοῖς ἰδίοις, καὶ πολιορκουμένων ὑπομένουσιν αὐτοὶ τύχῃ,

A fossa repentè subsedit, cúmque magno sonitu in eam aggeres decidêre. ac primo quidem cum puluere fumus ex alto excitatus est, cùm ignem ruina concluderet. peresa verò materia qua premebatur, flamma iam clarior apparebat. Et Romanos repentini quidem facti stupor occupat: molitionem verò Iudæorum ægrè ferebant, iámque se vicisse credentium & spes eo casu refrixit, & in posterum subuenire aduersus ignem minus vtile videbatur, etiam si esset extinctus semel aggeribus deuoratis. Biduo verò pòst, alios etiam aggeres Simon cum sociis aggreditur. illa enim parte Romani admotis arietibus concutere murum cœperant. Tephthæus autem quidam ex Gatsi ortus, ciuitate Galilææ, & Megassarus ex regalibus famulis Mariamnes, cúmque his Adiabenus quidam, filius Nabatæi, nomen habens ex fortuna Agiras, cuius est interpretatio claudus, raptis facibus in machinas euolarunt. hísque viris
B neque audaciores in illo bello extra ciuitatem apparuêre, neque magis horrendi. nam velut in amicos, non in agmen hostium excurrerent, nihil cnuctati sunt, aut subsitêre: sed per medios inimicos facto impetu, machinas incendêre. acti autem missilibus, & gladiis detrusi, non prius à periculo demoti sunt, quam ignis instrumenta corriperet. Sublata verò iam
C flamma, Romani quidē concurrentes è castris, auxilio properabant: Iudæi verò ex muro eos prohibebant, manúsque cum his conferebant, qui flammas extinguere conarentur propriis corporibus nullo modo parcentes. Et illi quidem arietes igni subtrahere, cùm eorum tegmina cremarentur: Iudæi verò etiam per flammas eos retinere certabant. & quamuis feruens nacti essent ferrum, tamen arietes non amisêre. Hinc autem flamma transiit in aggeres, &
D auxiliáte præueniebat incendium. Itaque Romani flamma circundati, quoniam seruare posse opera desperabant, in castra discedunt. Iudæi verò magis instabant, cùm semper eorum numerus creseceret, ex ciuitate accedentibus adiumentis, minúsue cautos haberent impetus, freti victoria. progressi autem vsque ad munimenta castrorum prælio cum eorum custodibus decertabant. Est enim statio pro castris per vices succedentium armatorum, & acerbissima
E in eos sanctio Romanorum, vt qui loco de qualibet causa cessisset, occideretur. hi pœnali exitio gloriosa morte prælata, steterunt fortiter: eorúmque necessitate simul ac pudore, plurimi fugientium redierunt: balistísque in muro dispositis ex ciuitate accedentem multitudinem prohibebant, nihil pro cautione siue tutamine suorum corporum prouidentem. nam quoscunque obuios habuissent, cum his congrediebantur Iudæi: & in spicula irruentes incautè, ipsis corporibus inimicos feriebant. Sed
F neque hi actis magis quàm fiducia superabant, & Romani plus audaciæ quàm quod malè tractarentur, cedebant. Iā verò Titus aderat ab Antonia, quò secesserat, locū aliis aggerib. prospiciens: multúmq. increpatis militibus, si cū hostium muros obtinerent, in suis periclitarétur,
G

& velut ex carcere contra se dimissis Iudæis, obsessorũ paterẽtur ipti fortunã, ipse cũ electis militibus hostes à latere circumuenit, illi autẽ cũ in ora ferirẽtur, contra eũ conuersi durabãt. mixta verò acie, puluis quidẽ lumina, clamor verò aures exuperabat, neq. aut amicũ quisquã internoscere poterat, aut inimicũ. Iudæis autẽ non tantũ virtũ fiducia, quantum salutis desperatione perseuerantibus, etiam Romanos pudor armorum & gloriæ, & præsentia periclitãtis Cæsaris reddidit fortiores. Itaq. putauerim eos ad extremũ nimia ferocitate animorũ, vel totam multitudinẽ Iudæorum fuisse rapturos, nisi præuento pugnæ momento, in ciuitatẽ se recepissent. Corruptis autem aggeribus Romani mœrore tenebantur, quod tam longũ laborem vna hora perdidêre, & multi quidẽ solutis machinis captum iri ciuitatem iam desperabãt.

CAP XIII. De muro extructo ab exercitu Romano circũ Hierosolymam triduo.

Titus autem cũ ducibus quid fieret deliberabat. Et calidioribus quidẽ placebat, omni admoto milite vi muros experiri: adhuc enim Iudæos cũ exercitus parte dimicasse, vniuersi verò militis impetum tolerare non posse, verùm sagittis esse obruendos. Prudẽtiores autem rursus aggeres fieri suadebant: alij & sine aggeribus assideri, egressus eorũ tantummodo obseruando, ac ne victus intro ferretur monebant, & ciuitatẽ fami relinquere, neq. cum hoste manu cõfligere: nec. n. expugnari eorum cõfidentiam posse, quibus optatũ est ferro procũbere, vel etiã sine hoc interficere, quę ſeuior est cupiditas. Ipsi autem Tito, cessare quidem prorsus tanto cum exercitu, honestũ nõ videbatur: & pugnare cũ his superuacuũ, qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autẽ fieri, impendiorũ penuria operosum iudicabat, egressus verò ciuitatis obseruari, operosius. Nec enim circundari eã propter magnitudinem locorúmq; difficultatẽ, ab exercitu posse, & præterea ad excursus incautũ: cõtra manifestam. n. viam obseruatam, occultas vias excogitaturos Iudæos, tã necessitate quam locorũ scientia. Si quid autẽ clã esset illatũ, diutiùs obsidionem trahendã, verẽdúmq. ne victoriæ gloriam diminuat temporis longitudo. Hæc. n. cuncta quidem effici posse, sed celeritatẽ ante gloriam ducẽ debere tamen si celeritate vti velit & cautione, totã muro cingere ciuitatẽ. Hoc. n. modo omnes exitus posse præcludi: & Iudæos aut omnibus modis salute desperata, ciuitatẽ tradituros, aut fame victos facillimè capiẽdos. aliter. n. se nõ posse quiescere. Verũ & aggeres curaturũ esse, cũ infirmiores habeat, qui prohibeãt. Quod si cuiquã magnũ op⁹ & inextricabile videatur, eũ cõsiderare debere, quod neq. paruũ opus Romanos deceat facere: & sine labore magnũ quid perficere, ne Deo quidem facile sit. His dictis duces exhortatus, iubet eos exercitus in opera distribuere. Diuinus autẽ quidã impetus militib. incidit: ambitúmq. partiti, non solũ rectores inter se, verùm ipsi etiam ordines certabant. Et miles quidem decadarcho, decadarchus autem hecatõtarcho, ísq. chiliarcho placere properabat: chiliarchorum verò ostentatio ad duces vsq. pertinebat,

ὥσπερ ἐκ δεσμωτηρίου καθ' αὑτῶν ἰουδαίους ἀθέντες. ἔφθανεν μὴ τ̃ ὁπλιζομένων κατὰ πλευρὰς τοὺς πολεμίους αὐτὸς. οἱ δ' κ̃ τ̃ σῶμα παρόμοιοι, κ̀ πρὸς τοῦτον ὁπισθοφύλακες ἐκαρτέρουν. μιγείσης δ' ἀφανῶς τάξεως, ἐμὼ κονιορτὸς τ̃ ὄμματων, κ̀ πεσὼν ἐ τ̃ ἀκρων ἐφανέστει, κ̀ ὑπ' ἐτέρω παρὰ ἔτι τακμήραθ τὸ ἐχθρὸν, ἢ τὸ φίλον. ἰουδαίων δ' ὑ τοσοῦτον ἔτι κατ' ἀλκὴν, ὅσον ἀναγνῶσει σωτηρίας ἀφαμένων, κ̀ ῥωμαίοις ἐπέσων αἰδὼς δόξης τε κ̀ τ̃ ὄπλων, κ̀ πρόνοια δυνάστου καίσαρος. ὡς τέ μοι δοκοῦσι τὰ πλάτταμα δι' ὑπερβολὴν θυμ̃ , κ̀ ὅλον ἁρπάσαι τὸ τ̃ ἰουδαίων πλῆθος, εἰ μὴ τὴν ῥοπὴν τ̃ ἀφαταίξεως φθάσαντες ἀνεχώρησαν εἰς τ̃ πόλιν. διαφθαρμένων ἐ τ̃ χωμάτων, ῥωμαῖοι μὲν ἦσαν ἐν ἀθυμίαις, τ̃ μισεῖν κάματον ὅτι μιᾶς ὥρας ἀπολέσαντες. κ̀ πολλοὶ μὲν τ̃ συνήθων μηχανῶν ἀπήλπιζον ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν.

Κεφάλαιον λα.

Τίτος δ' μὲν τ̃ ἡγεμόνων ἐβουλεύετο. κ̀ τοῖς μὲν θερμοτέροις, πᾶσαν ἐδόκει προσαγόντα τ̃ δύναμιν, ἀπορρηγνύναι τὸ τείχος βίᾳ. μάχει μὲν γὰρ τὸν καταπατημα ἰουδαίους τ̃ στρατιᾶς συμπεπλέχθαι προσιόντων δ' ἀθρόων, ἐδὲ τ̃ ἐφοδον οἴσειν, καταχωσθήσεσθαι γὰρ ὑπὸ τ̃ βελῶν. τ̃ δ' ἀσφαλεστέρων, οἱ μὴ κ̀ τὰ χώματα ποιεῖν πάλιν. οἱ δ' κ̀ δίκαια τούτων προσπαθέζεσθαι μόνον ἀφυλάττοντας, τάς τε ἐξόδους αὐτ̃ , κ̀ τὰς εἰσκομιδὰς τ̃ ὁπλιτικῶν παρήνουν, κ̀ τ̃ λοιμ̃ καταλιπεῖν τ̃ πόλιν, μηδὲ συμπλέκεσθαι κ̀ χεῖρας τοῖς πολεμίοις. ἅμαχον γὰρ εἶ τ̃ ὑπόγνωσιν, οἷς δίκη μ̀ τ̃ σιδήρῳ πεσεῖν, ὑπόκειται δ' κ̀ δίκαια τούτου, πάντος χαλεπώτερον, αὖτις δ' τὸ μὴ ἀργεῖν καθόλου μ̀ τοσαύτης δυνάμεως, ἀσθενὲς φρίττειν, ἔ τὸ μάχεσθαι ἄμεινον, πρὸς ἀλλήλων φθαρησομένους. βάλλεσθαι δ' χώματα, δύσεργον ἀπέφαινεν, ὕλης ὑπουργίας, κ̀ τὸ παραφυλάττειν τὰς ἐξόδους, δυσεργότερον. κυκλώσασθαί τε γὰρ τ̃ στρατιᾷ τ̃ πόλιν, διὰ μέγεθος κ̀ δυσχωρίαν, ἀδύνατον εἶ, ἔ σφαλερὸν ἄλλως πρὸς τὰς ὁπλιτικὰς τ̃ δ' φανερῶν φυλακτηρίων, ἀφαιρεῖς ὁπλιτικὰς ἰουδαίοις ὁδούς, κατά τε αὐλακίαν κ̀ δι' ἐμπειρίαν. εἰ δ' τι λάθρα παρεισπομπεύσοιτο, τειβλῶ ἕκαστος πλείω τ̃ πολιορκίᾳ, διδύναι τε μὴ τ̃ δόξαν τ̃ κατορθώματος αὐτ̃ τὸ μῆκος ἐλαττώσειν τὸ χρόνου. τοῦτο γὰρ εἶ σῶν αὐσιμον. πρὸς δ' τ̃ ὀκνηρίας τὸ τάχος. δεῖν μὲν γὰρ εἰ κ̀ τ̃ τάχει μετ' ἀσφαλείας βούλοιτο χρήσασθαι, περιτειχίζειν ὅλην τ̃ πόλιν. μόνως γὰρ ἕτερος αὖ πάσας διαφεύξαι τὰς ἐξόδους. κ̀ ἰουδαίους ἢ πρὸς ἅπαντα ὑπογνῶσαι τ̃ σωτηρίαν, σφᾶς δώσειν τ̃ πόλιν. ἢ λιμώττοντας χειρωθήσεσθαι ῥᾳδίως. ὑδὲ γὰρ ἱρεμήσειν αὐτοὺς ἄλλως. ἀλλὰ κ̀ τ̃ χωμάτων διαμαλήσεσθαι πάλιν, χρώμενοι τοῖς κωλύουσιν ἀπονωτέροις. εἰ δὲ τ̃ μέγα δοκεῖ κ̀ δυσπόνητον τὸ ἔργον, χρεὼν σκοπεῖν, ὡς ἔστι ῥωμαίοις τὸ μικρὸν ἐνεργεῖν σπουδῇ, ἔ δίκαι πόνου καθορᾶν τὸ τ̃ μεγάλων ὑπὲρ ῥᾴδιον, ἀλλ' ἢ θεῷ μόνῳ. τοῖς πείσας τοὺς ἡγεμόνας, διχαπέμπειν ἐπέλευσε τὰς δυνάμεις ὅπῃ τὸ ἔργον. ὁρμὴ δὲ τις ἐμπίπτει δ' αἰμόνιος τοῖς στρατιώταις, ἔ μεμισαμένων τ̃ βέβολον, ὑ μόνον πρὸς τὰ σώματα ἦν ἔρις, ἀλλὰ κ̀ τ̃ ἐν αὐτοῖς τάξεων πρὸς ἀλλήλας. κ̀ στρατιώτης μ̀ δεκαδάρχην, δεκαδάρχης δ' ἑκατοντάρχην, ἑξῆς δ' ἱππάζειν ἀρέσθαι χιλίαρχον τ̃ δ' χιλιάρχων ὅπως τοὺς ἡγεμόνας ἔτιμων ἡ φιλοτιμία. κ̀ τ̃ ἡγεμόνων τ̃ ἄμιλλαν, ἑκά-

ἐδράβδιζε καῖσαρ. θεωρῶν γὰρ αὐτὸ ἐκάστης ἡμέρας πολ A
λάκις, ἐπεσκόπει τὸ ἔργον. ἀρξάμενος δ' ἀπὸ τῶν ἀσσυ-
ρίων παρεμβολῆς, καθ' ἣν αὐτὸς ἐστρατοπεδεύσατο,
ἕως τῆς κατωτέρω κηνόπολιν, ἦγε τὸ τεῖχος. ἔνθεν δὲ
κεδρῶνος ὄρη τὸ ἐλαιῶν ὄρος, εἶτα ἀνακάμπτων κὴ με-
σημβρίαν θεὶ λαμβάνει τὸ ὄρος, ἄχρι τοῦ θεριστερεῶνος
καλουμένης πέτρας, τόν τε ἑξῆς λόφον ὃς ὑπόκειται τῇ
κὴ τῷ σιλωὰμ φάραγγι, κἀκεῖθεν σκολίνας πρὸς δύ-
σιν, εἰς τὸ τῆς πηγῆς κατιὸν φάραγγα. μεθ' ὃν ἀναβάν- B
των κὴ τὸ ἀνάντες τοῦ ἀρχιερέως μνημεῖον, κ ὁλαβὼν
τὸ ὄρος, ἔνθα πομπήϊος ἐστρατοπεδεύσατο, πρὸς κλίμα
βόρειον ἐπέστρεφε. κὴ προσελθὼν μέχρι κώμης (ἐρε-
βίνθων οἶκος καλεῖται) κ μετ' ἐκεῖνο τὸ ἡρώδου μνη-
μεῖον θεὶς χὼν κατ' ἀπατολὰς τῷ ἰδίῳ στρατοπέδῳ
συνῆπτεν ὅθεν περ ἤρξατο. τὸ μὲν οὖν τεῖχος ἐνὸς δέ-
οντος τεσσαρακόντα σταδίων ἦν, ἔξωθεν δὲ προ-
σωκοδομήθη ξυσταδὸν δέκα φρούρια· κὴ τούτων οἱ κύκλοι C
δέκα συμπεριεμοῦτο σταδίων. ξυσὶ δ' ὠκοδομήθη τὸ
πᾶν ἡμέραις. ὡς τὸ μὲν ἔργον, μείζων ἢ κατ' ἄξιον, τὸ δὲ τεῖ-
χος ἠπιστήθη πίστεως. θεικλείσας δὲ τῷ τείχει τὴν πόλιν,
κὴ δύναμιν τοῖς φρουρίοις ἐγκατασήσας, τὴν μὲν πρώτην
φυλακὴν τῆς νυκτὸς θεῖσιν αὐτὸς ἀπεσκόπετο· τὴν δευ-
τέραν δὲ ἐπέτρεψεν ἀλεξάνδρῳ, τὴν τρίτην δὲ ἔλαχον οἱ
τῶν θεαγμάτων ἡγεμόνες. διεκληροῦτο δ' οἱ φύλα-
κες τοῖς ὕπνοις, κ δι' ὅλης νυκτὸς θεῖσαν κὴ διέσ-
τημα τῶν φρουρίων. D

Κεφάλαιον λϛ.

Ἰουδαίοις δὲ μὴ τῶν ἐξόδων, ἀπεκόπη πᾶσα σωτη-
ρίας ἐλπίς. κὴ βαθυώας ἑαυτὸν ὁ λιμὸς κατ' οἴκους
κὴ γυναῖκας τὸν δῆμον ἐνεβόσκετο. κ τὰ μὲν πρώτην πεπλή-
ρωτο γυναικῶν κὴ βρέφων λελυμένων· οἱ δὲ νεανίσκοι δὲ
γερόντων νεκρῶν. παῖδες δὲ κὴ νεανίαι διοιδοῦντες ὥ-
σπερ εἴδωλα κὴ τὰς ἀγορὰς ἀπελεῖν κ κατέπιπτον,
ὅπη ποτὲ τὸ πάθος καταλαμβάνοι θάπτειν τοὺς θεσ- E
σήκοντας, οὔτε ἴσχυον οἱ κάμνοντες, κὴ τὸ διὰ τόνεν, ὥσπερ
δὲ τὸ πλῆθος τῶν νεκρῶν, κὴ τὸ κῆ σφᾶς ἄδηλον. πολ-
λοὶ γοῦν τοῖς ὑπ' αὐτῶν θαπτομένοις ἐπαπέθνησκον.
πολλοὶ δ' ὅτι τὰς θήκας, πρὶν ὅτις ἴδοι τὸ χρεὼν
θεελθεῖν. ὅτε δὲ θρῆνος ἐν τῇ συμφορᾷ, οὐτ' ὀλοφυρ-
μὸς ἦν, ἀλλ' ὁ λιμὸς ἤλεγχε τὰ πάθη. ξηρὸς γὰρ τοῖς
ὄμμασι, κὴ στεγνοῖσι τοῖς σώμασιν οἱ δυθανατοῦντες,
ἐφεώρων τοὺς φθάσαντας ἀπαπαύσασθαι. βαθεῖα δὲ τῇ
πόλιν θεεῖχε σιγὴ, κὴ νὺξ θαπάτε γέμουσα, κὴ τούτων F
οἱ λῃσταὶ χαλεπώτεροι. τυμβωρυχοῦντες γὰρ τὰς οἰ-
κίας, ἐσύλων τοὺς νεκροὺς, κὴ τὰ κατακαλύμματα τῶν
σωμάτων θειπτῶντες, μὴ γέλωτος ἔξησαν, τὰς τε
αἰχμὰς τῶν ξίφων ἐδοκίμαζον ἐν τοῖς πτώμασι. καί τι-
νας τῶν ἐρριμμένων ἔτι ζῶντας διήλαυνον ὅπη πεῖρα
τοῦ σιδήρου. τοῖς δὲ ἱκετεύουσι χρῆσαι σφίσι δεξιᾶ κὴ
ξίφος, τῶν λιμῷ κατέλιπον ὑφηφανοῦντες. κὴ τῶν ἐκ-
πνεόντων ἕκαστος ἀτενίσας εἰς τὸν ναὸν, ἀφιέρα τοὺς G
σασιασὰς ζῶντας ὀπολιπών. οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐν τῇ
δημοσίᾳ θησαυρῷ τὰς νεκροὺς θάπτειν ἐπείλουν, τὴν
ὁσμὴν ἀφέροντες· ἔπειθ' ὡς ἀδύρκουν, ἀπὸ τῶν τει-
χῶν ἐρρίπτουν εἰς φάραγγας. θεελθὼν δὲ ταύτας ὁ
τῖτος ὡς ἐθεάσατο πεπλησμένας τῶν νεκρῶν, κὴ βα-
θεῖ ἰχῶρα μυδῶντων τὸν ὑποῤῥέοντα τῶν σωμάτων,

ducum verò certamina Cæsar ipse diiudicabat. In dies enim singulos circumiens, opus sæpissime inspiciebat. Cœptum enim à castris Assyriorum, vbi ipse tendebat, ad inferiorem Cænopolim murum duxit. Hinc per Cedronem ad Eleôn montem reuertens, à meridie montem complectitur, vsque ad saxum quod Peristereonos vocatur, eique proximum collem, qui super vallem imminet Siloam, ac inde ad Occidentem flexo ædificio, ad vallem fontis descendit. Hinc subiens ad Anani pontificis monumentum, circundato monte, vbi Pompeius castra posuerat, ad Septentrionalem redit regionem. Et cùm præcessisset ad vicum, cui nomen est Erebinthonicus, post illum Herodis monumentum ab Oriente clausùm castris suis coniunxit, vnde cœperat. Murus quidem vno minus XL. stadiorum erat. Ad hoc autem foris castella tredecim ædificata sunt: eorum gyrus denis stadiis numerabatur. Totum autem opus triduo constructum est, vt id quidem dignum mensibus videretur, celeritas verò fide careret. Muro autem circunclusa ciuitate, per castella custodibus collocatis, primam quidem vigiliamnoctis ipse circumiens explorabat: secundam verò Alexandro permiserat: tertia verò obtigit legionum ductibus. Somnos autem vigiles inter se sortiebantur, totáque nocte per castellorum spacia circuibant.

IVdæis autem cum exeundi facultate, omnis etiam spes salutis adempta est: auctáque iam fames, totas domos ac familias depascebatur. Et tecta quidem plena erant mulieribus exanimatis, atque infantibus: viarum autem angusta senibus mortuis. Adolescentes autem ac iuuenes turgidi, velut vmbræ mortuorum, per fora versabantur: & vbi quem casus occupauerat, decidebant. Sepelire autem funera, neque poterant præ labore, & eos quibus aliqua vis supererat, pigebat, & propter multitudinem mortuorum, & quòd de ipsis erat incertum. Denique super eos quos sepelierant, multi moriebantur. Multi autem ad sepulchra, priusquam fati dies veniret, & viui properabant: neque luctus in illis calamitatibus, neque fletus erat, sed fame superabantur affectus. Siccis autem oculis, & corruptis oribus, qui tardiùs morerentur, eos qui ante se requiescerent, tuebantur. Altum verò silentium ciuitatem, plenáque mortuis nox comprehenderat, & latrones his acerbiores. domos enim, quæ tum sepulchra erant, & cadauera spoliabant, & velamina corporibus detrahentes, cum risu egrediebantur. hísque gladiorum mucrones probabant: nonnullósque iacentium adhuc spirantes, ferro experiendi causa transuerberabant. Si quis autem manum rogasset aut ferrum sibi commodari, quo famem euaderet, superbissimè negligebatur. Animas verò efflantium quisque, in morte templum obtutibus intuebatur, cùm viuos relinqueret seditiosos. Illi autē, primo quidem sumptu publico iubebant mortuos sepeliri, cùm fœtorem ferre non possent: deinde quod non sufficiebant, in valles eos ex muro præcipitabāt. Quas circūiens Titus vbi plenas cadaueribus vidit, altámque saniem tabefactis corporibus defluentem,

CAP. XIV. De fame Hierosolymorū & secundo aggere extructo.

ingemuit: & extentis manibus Deum teſtaba- A
tur, factum illud ſuum non eſſe. Ciuitas quidem ita erat affecta. Romani verò, cùm iam nemo ſeditioſorum auderet excurrere (nam etiam eos mœror, famésque tangebat) dies lætos agebant: frumenti, aliarúmque rerum neceſſariarum habentes copiam de Syria proximíſque prouinciis, multi autem iuxta murum ſtantes, magnámque alimentorum abundantiam demonſtrantes, ſatietate ſui famem hoſtium incendebat. Seditioſis autem nihilo ma- B
gis calamitate cedentibus, Titus reliquias populi miſeratus, & properans ſaltem hoc liberare quod ſupereſt, iterum aggeres inchoabat, quanquam difficulter materiam reperiret. omnes enim ciuitati proximas ſyluas, opera prima conſumpſerant. à nonageſimo verò ſtadio milites alias congerebant: & Antoniam ad ſolam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres ſtruebantur. Cæſar autem agmina circumiens, atque opus vrgens, quod in manibus C
eos haberet latronibus oſtendebat. Sed illis pœnitudo planè perierat: & anima ac corporibus ſeparati, vtriſque velut alienis vtebantur. Nec enim vel animas affectio manſueta, vel corpora dolor tangebat, qui etiam mortuam plebem, quaſi canes lacerabant, replebántque languentibus carcerem.

CAP. XV. De cæde Iudæorũ intra & extra Hieroſolymam.

DEnique Simon Matthiam, per quem ob- D
tinuerat ciuitatem, excruciatum peremit. Boethi filius erat, ex pontificibus populo maximè fidelis & carus. Is, cùm à Zelotis malè populus tractaretur, quibus iam Ioannes accellerat, vt adiutorem Simonem reciperet, populo perſuaſit: nulla cum eo priùs habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingreſſus autem ille, poſtquam obtinuit ciuitatem, inimicum eum æquè atque alios eſſe dicebat, qui pro ſe conſilium dederat, velut hoc ſimplicitate ſuaſiſſet: productúmque eum & accuſa- E
tum, quòd cum Romanis ſentiret, morte damnauit, ne purgationis quidem ei facultate conceſſa, cum tribus filiis ſuis. quartus enim ad Titum antè profugerat. Priùs autem ſe occidi, quàm filios obſecrantem, atque hanc pro illa, quod ciuitatem ei aperuiſſet, gratiam poſtulantem, vt augeret eius dolorem, nouiſſimum iuſſit interfici. Ille quidem ſuper cæſos in cõſpectu ſuo filios iugulatur, coram Romanis productus: ita enim Simon Anano Bamadi filio præceperat, qui erat eius ſatellitum crudeliſſimus, cauillatus ſi quid eum iuuarent, ad quos exire voluiſſet, corpora verò ſepeliri prohibuit. Poſt hos Ananias quidam, pontifex, filius Mesbali, nobilis, & ſcriba curiæ, vir fortis, ex Ammaunte genus ducens, & cum his quindecim ex populo clariores necantur. Ioſephi verò patrem concluſum aſſeruabant: miſſóque præcone denunciant, ne quis in ciuitate degentium vel colloqueretur cum eo, vel in vnum veniret, proditionis metu propoſito: & eos qui hæc cum illo deflerent, ante quæſtionem perimebant. I- F
ſta videns quidam Iudas filius Iudæ vnus ex G
numero præfectorum Simonis, qui turrim ab eo ſibi creditam cuſtodiebat, fortaſſe quidem nonnihil etiam miſericordia crudeliter pereuntium, magis autem ſui prouidentia, conuocatis decem fidiſſimis contubernalium: quouſque

σπάξας, & τὰς χεῖρας αἰσχύνας, κατεμαρτύρετο τὸν θεὸν, ὡς οὐκ εἴη τὸ ἔργον αὐτοῦ. τὰ μὲν δὴ κατ' τὴν πόλιν εἶχεν ὕτω. ῥωμαῖοι δ' μηδενὸς ἔτι τῶν στασιαστῶν ἀνθεστήκοντος, (ἤδη γὰρ καὶ τούτων ἀθυμία καὶ λιμὸς ἐφήπτετο, ὑπ' ἀθυμίας ἦσαν,) σίτου τε ἀφθονίαν καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἐκ τῆς συρίας, καὶ τῶν ἄλλων τῶν πλησίον ἐχόντες, ἰσάμωροι ὄντες τοῦ τείχους πλησίον, καὶ πολὺ πλῆθος τῶν ἐδωδίμων ὑπὸ φιλονεικίας, τῆς κατ' σφᾶς κόρου, τὸν λιμὸν τῶν πολεμίων ἐξήνεγκον. ὡς δ' τὸ πάθος τῆς στασιαστῶν μηδὲν ἀνιδόντων, πάντος οἰκτείρων τὰ λείψανα τοῦ δήμου, καὶ παιδάζων τὸ γένος ἀθλίως ἐξαρπάσαι, πάλιν ἤρχετο χωμάτων, χαλεπῶς αὐτῷ τῆς ὕλης παρεχομένης. ἦ μὲν γὰρ τὴν πόλιν πᾶσα τοῖς περιτείχεσιν ἔργοις ἐκέκοπτο, συνεφόρουν δ' ἄλλων ἀπ' ἐνενήκοντα σταδίων οἱ στρατιῶται, καὶ ἐπὶ μόνης ὕψους τῆς ἀντωνίας καὶ μέρη τέσσαρα πολὺ μείζονα τῶν περιτέρων χώματα. ἀθλιώτατον δ' ὁ καίσαρ τὰ τέγματα, καὶ κατεπείγων τὸ ἔργον ἀπεδείκνυ τοῖς ληστάς, ὡς ἂν χερσὶν εἶησαν αὐτοῦ. μόνοις δ' ἐκείνοις ἄρα κακῶν ἀπολώλει μελέτεια, & τὰς ψυχὰς χωρίσαντες ἀπὸ τῶν σωμάτων, ἀμφοτέροις ὡς ἀλλοτρίοις ἐχρῶντο. ὅτε γὰρ πάθος αὐτῶν ἦμερον τὴν ψυχῆς, ὅτε ἀλγηδὼν ἥπτετο τοῦ σώματος, οἵ γε & νεκροὶ τὸν δῆμον ὥσπερ κύνες ἐσπαράττον, καὶ τὰ δεσμωτήρια τῶν ἀρρώστων ἐνεπίπλασαν.

Κεφαλ. λγ.

ΣΙμων γὰρ υἱὸς ματθίαν δι' ὃν κατέσχε τὴν πόλιν ἀβασάνιστον ἀπέκτεινε. βοηθῷ παῖς ἦν οὗτος ἐκ τῶν ἀρχιερέων ἐν τοῖς μάλιστα τῷ δήμῳ πιστὸς, καὶ τίμιος· ὃς ὑπὸ τοῖς ζηλωταῖς κακουμένῳ τὸ πλῆθος, οἷς ἤδη καὶ ἰωάννης προσῆλθε, πείθει τὸν δῆμον εἰσαφεῖναι τὸ σίμωνα βοηθόν, ὑφ' ὃν ὅτε προσωμόμοσε, ὅτε προσδεχήσας φαῦλον ἐξ αὐτοῦ παρελθὼν δ' ἐκεῖνος ὡς ἐκράτησε τῆς πόλεως, ἐχθρὸν ἐν ἴσῳ τοῖς ἄλλοις ἡγεῖτο, καὶ τὸν ὑφ' αὐτοῦ σύμβουλον, ὡς ἂν ἐξ ἁπλότητος ληφθησόμενον. ἀχθέντα δ' συνεκάθτα & κατηγορούμενον τὰ ῥωμαίων φρονεῖν, καταχείρει μὲν θανάτῳ, μηδὲ ἀπολογίας ἐξιώσας σωτηρίαν ἰδίοις. ὁ δὲ τέταρτος ἔφθη ἀδρὰς πρὸς πίστιν. ἱκετεύοντα δ' ἀναιρεθῆναι πρὸ τῶν τέκνων, καὶ ταύτην αἰτούμενον τὴν χάριν ἀνθ' ὧν αἰσίξαν αὐτοῦ τὴν πόλιν, τελευταῖον ἀνελεῖν ἐκέλευσεν. ὁ μὲν ἓν ἐν ὄψει φονευθεὶς, ἐναπεσφάγη τοῖς παισὶν αὐτοῦ τῶν ῥωμαίων προσαχθείς. ὅτε γὰρ ὁ σίλων ἀναίρῳ τοῦ βαμάδου προστάξειν, ὃς ἦν ὠμότατος αὐτοῦ δορυφόρων, ἐπειρῶντο δόμενος εἴ τι βοηθήσουσιν αὐτῷ, πρὸς ὃς ἐξελθεῖν εἴλετο. θάπτειν τε ἀπεῖπε τὰ σώματα. μετὰ τούτους ἱερεύς τις ἀνανίας υἱὸς μασβάλου τῶν ὀνομάτων, καὶ ὁ γραμματεὺς τοῦ βουλῆς ἀρίστου, γλυφὺς ἐξ ἀμμαοῦς, καὶ σὺν τούτοις πεντεκαίδεκα τῶν ὑπὸ τοῦ δήμου λαμπρῶν, ἀναιρεῖται. τοῦ δὲ τὸ ἰωσήπου πατέρα συγκλείσαντες, ἐφύλαττον. κηρύττουσι δὲ μηδένα τῶν κατὰ τὴν πόλιν, μήτε συνομιλεῖν, μήτε ὅπου τὸ αὐτὸ συναθροίζεσθαι, δίκην προδοσίας, καὶ τοῖς συνολοφυρομένοις, πρὸ ἐξετάσεως αἰτίας.

Κεφαλ. λδ.

ΤΑῦτα ὁρῶν ἰούδης τὸν υἱὸν ἰούδου, τῆς ὑπαρχοντῆς τοῦ σίμωνος ἐξὸν, καὶ πεπισθυμένος ὑπ' αὐτοῦ πύργον φυλάττειν, τάχα μέν τι καὶ οἴκτῳ τῆς ὠμῶς ἀπολλυμένων, τὸ δὲ πλέον ἑαυτῷ προνοίᾳ, συγκαλέσας τοὺς πιστοτάτους τῆς ὑπ' αὐτοῦ δέκα. μηχέτι

πίνος

πίνος αὐθέξομεν, ἔφη, τοῖς κακοῖς; ἢ τίνας σωτηρίας ἔ- A
χομεν ἐλπίδας πιστοὶ πονηρῶν μηδόντες; ἐχ ὁ μὲ λιμὸς
ἤδη καθ' ἡμῶν; ῥωμαῖοι δ' ἐνδον, σίμων δ'
κ) πρὸς ἀνέρχεται ἄπιστος; ⸂ δίος μὲ ἤδη παρ' αὐτοῦ
κολάσεως. ἢ δ' ἀδ' ῥωμαίοις δεξιὰ βέβαιος. φέρε πα-
ραδόντες τὸ τεῖχος, σώσωμεν ἑαυτοὺς ⸂ τ̃ πόλιν. πεί-
σει δ' ἡδὲν δψὲ σίμων, ἐαν ἀπελπισκὼς ἑαυτοῦ τάχιον
δῶ δίκην. τούτοις μὲ δὲκα πεισθέντων, ὑπὸ τ̃ ἕω τοὺς B
λοιποὺς μὲ ὑποτεταγμένων, ἄλλον ἀλλαχόσε διέπεμ-
πεν, ὡς μὴ φορτισθείη τι τ̃ βεβουλευμένων. αὐτὸς δ' ἀμ-
φὶ τρίτην ὥραν ἀπὸ τοῦ πύργου ἐκάλει τοὺς ῥωμαίους. μὲ δ'
οἱ μὲν, ὑφῃρέθη, οἱ δ' ἠπίστουν, οἱ πολλοὶ δ' ὤκνουν,
ὡς τεμ̃ μικρὸν ἀκινδύνως ληψόμενοι τ̃ πόλιν. ἐν ὅσῳ
δ' τις μεθ' ὁπλῶν μὲ παρῆει πρὸς τὸ τεῖχος, ἔφθη γνοὺς
ὁ σίμων, ⸂ μ̃ τοῦχος τοῦτο πύργον προκαταλαμβά-
νει, ⸂ τοὺς ἄνδρας συλλαβὼν, ἐν ὄψει τ̃ ῥωμαίων ἀναι-
ρεῖ, κ) πρὸ τ̃ τείχους λωβησάμενος ἔῤῥιψε τὰ σώματα. C

Κεφάλαιον λε.

ΚΑ'ν τούτῳ φρεῖων ἰώσηπος, ὑπὸ ἀνίας μὲ καθ-
λῶν, βάλλει δ' τ̃ κεφαλὴν λίθῳ, κ) μὲ καταχρῆμα
πίπτει καρωθείς. ἐκδρομὴ δ' ὅτι τοῦ πάντα τοῦ ἰου-
δαίων γένους, κἂν ἐφθη συρεὶς εἰς τὴν πόλιν, εἰ μὴ τα-
χέως κ̃σαρ ἔπεμψε τοὺς ἀσφαλιζομένους. μαχομένων
δ' τότων, ὁ ἰώσηπος μὲ αἴρεται, δεραχὺ μὲ προτεθνη-
κότων. οἱ σασιασταὶ δ' ὡς ἀπελθόντος ὃν ἐπωφθύμουν D
μᾶλλον, μὲ χαρᾶς ἀνεβόων. διαγγέλλει δ' εἰς τ̃ πό-
λιν, ⸂ τὸ καταλειπόμενον πλῆθος ἐπέσχεν ἀθυμία, πε-
πεισμένους οἰκεῖος τοῦ ὄντι, δι' ὃν αὐτομολεῖν ἐθάῤῥουν.
ἀκούσασα δ' ἡ τοῦ ἰωσήπου μητὴρ ἐν τοῦ δεσμωτηρίῳ,
πυθναίαν τ̃ υἱὸν, πρὸς μὲν τὰς φύλακας, ὑπὸ ἰωταπά-
των τοῦτ' ἔφη πεπεῖσθαι. κ) δὲ ὑδὲ ζῶντος ὑπολαύειν.
ἰδία δ' ὀλοφυρομένη πρὸς τὰς θεραπαινίδας, τοῦτον
εἰληφέναι δ' ἀτεκνίας ἕλεγε καρπὸν, τὸ μηδὲ θάψαι τ̃ E
υἱὸν, ὑφ' ᾧ ταφῆναι προσεδόκησεν. ἀλλὰ γὰ ὅτε ταύ-
την ὅτι πλέον ὠδύνατο τὸ ψεῦδος, ὅτε τὰς λῃστὰς ἐθαλ-
πε. ταχέως γὰ ἐκ τ̃ πληγῆς ἀνιώγκεν ὁ ἰώσηπος, κ)
προελθὼν, τοῖς μὲ ἐκ εἰς μακρὰν ἐβόα δίκας αὐτῷ
δώσειν τὰ ῥαύματος. τ̃ δ' δῆμον ὅτι πίστιν προκαλεῖ-
το. θάρσος δ' τοῦ λαοῦ, κ) τοῖς σασιασταῖς ἔκπληξις ἐμ-
πίπτει πρὸς τὸν ὄψιν αὐτοῦ.

Κεφάλαιον λς.

ΤΩν δ' αὐτομόλων, οἱ μὲν ὑπ' ἀνάγκης τὰ τεί- F
χους ἐπήδων ταχέως. οἱ δ' προϊόντες ὡς ὅτι μάχη
κ) χερμάδων, ἔπειτα πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἔχώρουν.
σωείστατο δ' τούτοις τύχη, μὲ εἴσω χαλεπωτέρα, ⸂ τ̃
παρὰ σφίσι λιμοῦ, σωτονώτερον δυσεικον πρὸς ὄλε-
θρον τὸν πρὸς ῥωμαίοις κόρον. παρεζίνοντο μὲ γὰ ὑπὸ
τ̃ ἐνδείας πεφυσημένοι, ⸂ ὥσπερ ὑδρωπιῶντες, ἔπει-
τα ἀθρόως κενοῖς ὑφεμπιπλάμενοι τοῖς σώμασιν ἐῤ- G
ῥήγνυντο. πολὺ μὲ δι' ἐμετικὴν ταμιευσαμένων
τὰς ὀρέξεις, κ) κατ' ὀλίγον προσθέντων τροφὴν ἀπ-
θισμένῳ τοῦ σώματι φέρειν. κ) τοῖς ἔτω δ' σωζομένοις,
ἑτέρα πρόκη μετελάμβανε. μὲ γὰ πρὸς τοῖς σύ-
νοις τὰς αὐτομόλων φορᾶται μὲ τ̃ γαστρὸς λυμάτων
χρυσοῖς ἐκλέγων. καταπίνοντες δ' ὡς ἔφαμεν αὐτοὺς
προήσαν, ἐπειδὴ ἀπρόθυμων πάντας οἱ σασιασταὶ, κ)
πολὺ πλῆθος ἦν ἐν τ̃ πόλει χρυσοῦ. δώδεκα γοῦν ἀττικῶν ὠνοῦντο, τὰ πρότερον ἰσχύοντα πέντε,

tandem, inquit, hæc mala sustinebimus? quámve salutis spem habemus, seruantes pessimo fidem? Ecce iam fames oppugnat. Romani verò penè intus sunt. Simon autem bene quoque meritis infidelis est: metúsque etiam apud eum pœnæ, & apud Romanos certa fœderis dexteræ. Ergo age, tradito muro & nosmet seruemus & ciuitatem. Nihil autem graue Simon patietur, si cùm de se desperauerit, pœnas citius pendet. His vbi decem assensi sunt, manè cæteros quos subiectos habebat, per diuersum dimittit, ne quid eorum quæ cogitauerat proderetur. Ipse verò de turri hora tertia Romanos inuocabat. illorum autem alij præ superbia contemnebant, alij non credebant, alios etiam pigebat, velut mox capturos ciuitatem nullo periculo. Interea verò, cùm Titus ad murum cum armatis succederet, antè rem Simon cognouit, turrimque velociter occupat: Romanisque eos inspectantibus custodes peremit, & per murum proiecit corpora mortuorum. Ibíque circũiens Iosephus (nec enim rogare cessabat) caput vulneratur lapide, statímque attonitus cadit. Excursus autem ad eius casum factus est Iudæorum: abreptúsque esset in ciuitatem, nisi Cæsar misisset, qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus Iosephus quidem tollitur, parum quod ageretur intelligens. seditiosi verò, tanquam interfecto quem maximè cupiebant, cum lætitia conclamauerunt. Spargitur autem hic rumor per ciuitatem: ex quo residuam multitudinem mœror tenuit, verè periisse credentem, cuius fiducia profugere cogitabant. Audito autem Iosephi mater in carcere, mortuum esse filium suum, ad custodes quidem, ex Iotapatis hoc ait certò se credere, nec enim viuo potiri. Secretò autem flens, ad ancillas: hunc, inquit, fœcunditatis recepisse fructum, quod ne sepelire quidem sibi filium licuisset, à quo sepeliri speraisset. Verùm ne illam quidem mendacium diutius cruciauit, neque latrones refecit. Citò enim curato vulnere Iosephus resipuit: progressúsque clamabat, illos sibi non multo pòst vulneris pœnas daturos. populum autem rursum ad fidem hortabatur. vnde populo quidem fiducia, seditiosis verò stupor incidit eius aspectu. Profugorum autem alij statim de muro necessitate prosiliebant: alij velut ad pugnam cum lapidibus progredi simulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autem sæuior ea quam intus pertulerant fortuna consequebatur: & fame, quam domi reliquerant, velociorem apud Romanos inueniebant ad exitium satietatem. aderant namque inflati ex inedia, & velut morbo intercutis aquæ turgidi. deinde vacuata replentes corpora disrumpebantur: nisi qui periti desideria cohibuissent, paulatímque cibum desueto corpori obtulissent. Verùm & eos, qui hoc modo seruarentur, alia plaga suscepit. Quidam apud Syros ex transfugis deprehenditur, è fimo ventris aureos colligens. Transglutientes autem (vt suprà diximus) eos veniebant, quòd cunctos seditiosi scrutabantur: & maxima vis auri fuerat in ciuitate: denique duodecim atticis comparabant, quod antea viginti quinque

valebat. Verùm hac arte per vnùm detecta, totis caſtris fama percrebuit, quod auro tranſfugæ pleni venirent. Arabum autem multitudo & Syri, ſciſſis ventribus ſupplicium minitabantur. Et hac ègo clade nullam credo ſæuiorem contigiſſe Iudæis : vna denique nocte duorum millium patefacta ſunt viſcera. Et hac Titus iniuſtitia cognita, penè iuſſiſſet autores circunfuſo equitatu iaculis appeti, niſi magna fuiſſet multitudo noxiorum multóque plures puniendi, quàm qui fuerant interempti. Conuocatis autem auxiliarium ducibus, itémque militum Romanorum (nam etiam militum quoſdam hæc tangebat inuidia) vtriſque iratus dicebat : ſi qui militum ſuorum hæc committerent lucri cauſa incerti, nec arma propria quiſquam erubeſceret auro argentóque facta: Arabes autem & Syri primò in alieno bello licenter calamitates inferrent : deinde crudelitatem in cædibus & in Iudæos odia Romanis aſcriberent. hac enim quoſdam ſuorum milites infamia participare. & his quidem mortem interminatus eſt, ſi quis in eadem poſtea repertus fuiſſet audacia. ad legiones autem mandata dedit, vt ſuſpectos inueſtigarent, atque ad ſe deferrent. Verùm profectò auaritia contemnit omne ſupplicium, ſæuíſque hominibus lucrandi amor innatus eſt : nulláque omnino calamitas plus habendi cupidini comparatur. Imò verò hæc alias, & modum habent, & metu ſubiugantur. Deus autem, qui damnauerat populum, omnem viam ſalutis ad interitum verterat: denique id quod cum pœna interdixerat Cæſar, occultè in profugos admittebatur. Et ſi quis transfugiſſet, circunſpectantes antè ne quis Romanorum videret, eos ſcindebant, & ex viſceribus quæſtum nefarium trahebant. in paucis autem reperiebatur, & pleroſque ſola ſpes conſumebat. Hic quidem caſus multos transfugarum reduxit.

A Ϛ εἴκοσιν. ἀλλά τοι ὁ ὄπινοίας ἐλεγχθείσης δι' ἑνὸς; ἀναπίπλατας μὲν φήμη εἰς τὰ στρατόπεδα, ὡς μεσοὶ χρυσίε παρεῖεν αὐτόμολοι. τὸ ὃ ἧδη ἀεράβων πλῆθος, καὶ οἱ σύεγι τὰς ἱκέτας ἀνατέμνοντες, ἠράνων τὰς γαστέρας, καὶ τούτῳ τῷ πάθους ἐδὲν ἔμοιγε δοκεῖ συμβλῆσαι ἰουδαίοις χαλεπώτερον. μιᾷ γοῦν ἀνεῳχθησαν νυκτὶ πρὸς δισχιλίους. καὶ γνοὺς ἔ παρανομίαν ἅπας, ὀλίγου μὲν ἐδέησε τὸ ἱππικὸν θρίξησας καταπατῆσαι τοὺς B ἀγροὺς, εἰ μὴ πολὺ πλῆθος ἀνείχετο, καὶ ἧδη ἀνηρημένων πολλαπλασίους ἦσαν οἱ κολασθησόμενοι. συγκαλέσας ὃ τοὺς ἧδη συμμάχων ἡγεμόνας, καὶ τοὺς ἧδη τάγματων, σωνδιεβάλλοντο γὰρ καὶ ἧδη στρατιῶταί τινες, πρὸς ἑκατέρους ἀναγκαίως ἐλεγχθ. εἰ ἧδη μὲν αὐτῶ στρατδυομένων τινὲς τοιαῦτα δρῶσι κέρδους ἕνεκεν ἀδήλε, μηδὲ τὰ ὅπλα σφῶν αὐτῶν αἰδέμενοι πεποιημένα ἐξ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. τοῖς δ' ἄρα, καὶ τοῖς σύεσις, εἰ C φῶτον μὲν ἐν ἀλλοζίῳ πολέμῳ, τοῖς πάθεσιν αὐτεξουσίως χρῶνται, ἔπειτα τῇ πρὸς φόνους ὠμότητι, καὶ τῇ πρὸς ἰουδαίους μίσει, ῥωμαίους ὑπηγάφεσι. Ϛ γὰρ τῶν ἑνίους αὐτῶ ἧδη στρατιωτῶν σωναπολαύειν τ κακοδοξίας. τούτοις μὲν οὖν ὑπεῖλησε θάνατον εἰς ὑρεθέν πάλιν τὸ αὐτὸ τολμῶν. τοῖς ὃ ὑπὸ τῆ τάγμάτων, ἐπέστελλεν ἐρευνήσαντας τοὺς ὑπόπτους ἀνάγειν ἐπ' αὐτόν. κατεφέρνει ὃ ὡς ἔοικε φιλοχρηματία πάσης κολάσεως, καὶ δεινὸς ἐμπέφυκεν ἀνθρώποις τῶ κερ- D δαίνειν ἔρως. ἐδὲν δ' ἔτι πάθος πλεονεξίᾳ ὑπερβάλλεται. ἢ ταῦτα μὲν ἄλλως καὶ μέτρον ἔχει καὶ φόβοις ὑποτάσετ. θεὸς ὃ ἰῶ ὁ τ λαῶ παντὸς κατακείνας, καὶ πᾶσαν αὐτοῖς σωτηρίας ὁδὸν εἰς ἀπώλειαν ὑποστρέφων. ὁ γοῦν μὴ ἀπειλῆς ἀπεῖπεν ὁ καῖσαρ, λάθρᾳ κατὰ τῆ αὐτομόλων ἐτολμᾶτο, καὶ τοὺς διαδιδράσκοντας, πρὶν πᾶσιν ὀφθῆναι περιαστῆτες, ἐσφᾶζον οἱ βάρβαροι. περισκοπούμενοι ὃ μήτις ὑπόδυ ῥω- E μαίων ἀπέχιζον, καὶ τ ἀπλάγχνων ἔ μιαρὸν κέρδος εἶλκον. ὀλίγοις δ' ἐνδυείσκετο, Ϛ τοὺς πολλοὺς παρανήλισκεν ἐλπὶς μόνη. τοῦτο μὲν δὴ τὸ πάθος, πολλοὺς τῆ αὐτομόλων ἐσαπήγαγε.

Cap. XVI. De ſacrilegio circa templum & relatis ex vrbe cadaueribus & fame.

Iohannes autem, vbi rapinæ ex populo defuêre, ad ſacrilegium ſeſe conuertit : multáque donaria templi retinens, multáque vaſa diuinæ rei miniſterio neceſſaria, crateras, & lances, & menſas, ne vrceolis quidem abſtinuit, quos Auguſtus eiúſque vxor miſerat. Romanorum quidem imperatores honorauerunt ſemper templum atque ornauerunt: tunc autem Iudæus etiam alienigenarum dona diſtrahebat. ad ſocios autem dicebat, ſi- F ne metu diuinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro templo militarent, & ex ipſo ali. Propterèáque ſacrum vinum, & oleum, quod ſacerdotes ſacrificiis reſeruabant, tutum erat effudiſſe. namque in templo & multitudini diſtribuit, & illi ſine horrore vngebantur & potabant. Non equidem recuſabo dicere, quæ dolor iubet. Puto ſi Romani contra noxios venire tardaſſent, aut hiatu terræ deuorandam fuiſſe ciuitatem, aut diluuio G perituram, aut fulminum ac Sodomæ incendia paſſuram. multo enim magis impiam progeniem tulit, quàm quæ illa pertulerat.

Κεφάλαιον λϚ.

Ἰωάννης ὃ ὡς ἐπέλιπον αἱ ἁρπαγαὶ ἀφ' ὧν τῶ δήμου, πρὸς ἱερουσυλίαν ἐτρέπετο. καὶ πολλὰ μὲν ἐκ τῆ ἀναθημάτων κατεχώνυε τῶ ναῶ· πολλὰ ὃ τῆ πρὸς τὰς λειτουργίας ἀναγκαίων σκεύη, κρατῆρας τε Ϛ πίνακας, καὶ τραπέζας· ἀπέχετο ὃ ἐδὲ τῆ ὑπὸ τῶ σεβασῶ, καὶ τ γυναικὸς αὐτῶ πεμφθέντων ἀναθεμάτων. οἱ μὲν γὰρ ῥωμαίων βασιλεῖς, ἐτίμησάν τε, καὶ πρόσκόσμησαν τὸ ἱερὸν ἀεί. τότε δ' ὁ ἰουδαῖος, καὶ τὰ τῆ ἀλλοφύλων κατέπατα. πρὸς ὃ τοὺς σωόντας, ἔλεγχε, ὡς δεῖ μετὰ ἀδείας καταχρήσαθαι τοῖς θείοις, ὑπὲρ τῶ θείου, καὶ τοὺς τῆ ναῆ στρατευομένους, ἐξ αὐτῶ ζῆφειδ. διὰ τοῦτο Ϛ τὸν ἱερὸν οἶνον, καὶ τὸ ἔλαιον, ὁ τοῖς ὁλοκαυτώμασιν οἱ ἱερεῖς ἐφύλαττον ὑπισχεῖν ἐκένωσας· ἰῶ δ' ἐν τῷ ἐνδοτέρῳ ἱερῷ, διένειμε τῇ πλήθει, κἀκείνοι δίχα φείσης, πλέον τῶ ἐν ἠλείφοντο, καὶ

ἔπινον ἐξ αὐτῆ. ἃ αἴ ὑποσειλαίμην εἰπεῖν, ἃ μοι κελεύει τὸ πάθος. οἶμαι ῥωμαίων βεαδιωάτων ὑπὸ τοὺς ἀλιτηρίους, ἢ καταποθῆναι αἴ ὑπὸ χάσματος, ἢ κατακλυσθῆναι τὴν πόλιν, ἢ τοὺς τῆς σοδομιτῶν μεταλαβεῖν κεραυνούς. πολὺ γὰρ τῆ ταῦτα παθόντων ἐλέγχε ἡμεᾶς ἀθεωτέρας.

τῇ γοῦν

τῇ γοιῦ τέτων ἀπονοίᾳ πᾶς ὁ λαὸς συναπώλετο. καὶ A
τί δεῖ καθ' μέρος ἐκάστης ξαῖς συμφορᾶς ; ἀλλὰ
πρὸς τέτοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις μαννάῳος ὁ λαζάρου
φυγὼν, ἐλθὼν μιᾶς ἔλειψε ἐκκεκομίδαι πύλης, ἣν αὐτὸς
ἐπέπιστο δοῦναι μυριάδας ἑνδεκα νεκρῶν ὅτι πεντακισχι-
λίους ὀκτακοσίους ὀγδοήκοντα, ἀφ' ἧς αὐταῖς ἡμέραις
πρεσβατοπεδεύσατο, τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ξανθικοῦ
μηνὸς ἄχρι πανέμου πανηγύρεως. τέτο δ' ἦν πλῆθος ἀ-
πόρων, ὧν ἐδὲ αὐτὰς ἐφείσας, ἀλλὰ δημοσίᾳ μισθὸν δι- B
δοὺς ἐξ ἀνάγκης ἐκόμιζε τὰς ἢ λοιπὰς, οἱ προσήκοντες
ἔθαπτον. ταφὴ δ' ἦν, τὰ νεκρόσιμα ἀραντας ἐκ τῶν ἀ-
στεος ῥίψαι. μὴ ἢ τέτων δυνάμενος· πολλοὶ γὰρ ἐπέκει-
μεν, ταῖς πάσαις τῶν ἀπόρων νεκρῶν ἀπαγγέλλον μυριά-
δας ἑξήκοντα δυὰ τῶν πυλῶν ἐκφερόντων. πρὸ ἢ ἄλλων
ἀνεξεύρετον ἦν τὸ ἀριθμόν. μηκέτι ἢ δυνουμένων τοῖς
πένησιν ἐκφέρειν, ἔλεγον συναγωνίζεσθαι εἰς τοὺς μεγί-
στους οἴκους, τὰ σώματα ἀποκλείειν. καὶ τῷ μὲν σίτου τὸ
μέτρον πεμπάδων ταλάντων, μεταταῦτα ἢ ὡς ὑδὲ πο- C
λυτελῶν ἐποίόν τι τὸν πρὸ χιλιετίσης τῆς πόλεως, πρόσ-
ελθεῖν τινας εἰς τοσῦτον ἀνάγκης, ὡς τὰς ἀμάξας
ῥοδινώντας ἐκ παλαιῶν ὄνθων βοῶν, προσφέρεσθαι τὰ
ἐκ τέτων σκύβαλα, καὶ τὸ μηδὲ ὄψει φορητὸν πάλαι, νῦ-
τε γλυκὺ ζοφοδύ. ταῦτα ῥωμαῖοι μὲν ἀκούοντες, ἠλέη-
σαν· οἱ δὲ σασιασταὶ ἢ καὶ βλέποντες, ἐ μετενόουν ἀλλ'
ἰσχυρῶς μᾶλλον ἐπῆρε τὸ προσελθεῖν. πεπήρωτο γὰρ
ὑπὸ τῆ θεῶν, ὁ τὴν πόλιν, καὶ αὐτοῖς ἤδη παρῶν.

denique cum eorum pertinacia desperata totus populus interiit. Et quid opus est singulatim narrare clades? Mannæus Lazari filius, transgressus ad Titum, per vnam portam quæ sibi credita fuerat centum & quindecim millia & octingenta dixit elata cadauera, ex quo die castra prope ciuitatem posita sunt, ex die quartadecima mensis Aprilis, vsque ad calendas Iulij. hæc autem immensa est multitudo: nec tamen ipse fuit appositus portæ, sed publicam mercedem diuidens, mortuos exnecessitate numerabat. cæteros enim propinqui sepeliebant. sepultura autem fuit, elatos ex oppido proijcere. Post hunc autem nobiles profugi, omnia mortuorum egenorum sexcenta millia portis ejecta nunciabant: aliorum verò numerum minimè posse comprehendi: cùm autem pauperibus efferendis non sufficerent, congesta in maximis ædibus cadauera esse inclusa, & frumenti quidem modium veniisse talento. pòst autem vbi muro circundata ciuitate, ne herbas quidem legere iam liceret, ad hoc necessitatis quosdam fuisse compulsos, vt cloacas rimarentur, boúmque veterem fimum alimentum haberent, stercúsque collectum, quod ne visui quidem tolerabile fuerat, cibus erat. Hæc Romani quidem audientes miserati sunt: seditiosos autem ne videntes quidem pœnitebat, sed patiebantur vsque ad ea progredi. fatum enim eos reddiderat cæcos, quod iam & ipsis imminebat & ciuitati.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ζ.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER SEPTIMVS.

[*Secundùm Rufini destinctionem.*]

CAP. I. De suffossione murorũ, succensione aggerum & Sabino oppugnante murum.

CLADES quidem Hierosolymorũ A in peius quotidie procedebant;cũ & seditiosi magis accenderentur aduersis inclusi,postquam popu- lum fames ipsósque iám possederat.Quin & multitudo congestorum in ciuitate cadauerũ,& visu horrenda erat,, odorémque pestiferum emittebat,cum excursus etiam pugnantium moraretur. Nam veluti per aciem ruerent , plurima cæde excitata: conculcare B mortuos cogebantur: & qui super eos pedem ponerent,neq; miserabantur,neq; horrebãt:nec saltem sibi augurio fore putabant contumeliam mortuorum. Gentili autem cæde polluti, dexteras ad externum bellum præparabant, tãquam exprobrantes Deo(vt mihi videtur) supplicij sui tarditatem. non enim spe victoriæ maior pars eorum , sed desperatione salutis ferociùs ferebatur.Romani autem quamuis plurimum in aggreganda materia laborarent , tamen intra viginti & vnum dies aggeres erexerunt,attonsis omnibus ad nonaginta vsque stadia circa oppidum lucis.Erat autem miserabilis C terræ facies. nam quæ antea arboribus & paradisis ornata fuerat, ea tunc deserta præcisis vndiq; arboribus cernebatur:nec vllus qui pridem Iudæam viderat alienigena & suburbana pulcherrima ciuitatis,cùm eius solitudinem tunc videret,continere lacrymas poterat,vel non gemere mutationem quantum pristinis derogasset. Omnia namque insignia pulchritudinis, D bellum deleuerat:nec si quis subitò aduenisset, qui locum prius scierat,eum cognosceret , sed præsens quæreret ciuitatem.Romanis autem ac Iudæis, finitum opus aggerum ,par faciebat timoris initium.namq; hi, nisi eos quoque exurerent,captum iri ciuitatem putabant!Romani autem , fortasse nec voluntatem sibi fore illis incensis alios parare.nam & materiæ defecerãt: & labori quidẽ corpora militũ,crebris verò of- E fensionibus animi cesserant. Verùm ciuitatis cladibus tristius Romani quã ciues in ea degentes afficiebãtur.ad mala.n. quæ hinc accidebãt, etiã pugnatorib. nihilo segniorib. vtebãtur,sed

Κεφάλαιον α.

Γ Α᾽ μὲν οὖν τῆς ἱεροσολύμων πάθη, φρίκοπε καθ᾽ ἡμέραν ὅτι τὸ χεῖρον, τ᾽ σασιαστῶν μᾶλλον παροξυνομένων ἐν τ᾽ συμφορᾶις, ἢ τὸ λιμῶ μᾶ τ᾽ δῆμον, ἤδη κἀκείνης νεμομένης.τὸ γε μὲν πλῆθος τ᾽ στασιωτῶν αὐτὰ τ᾽ πόλιν πεφυκότων, ὄψει τε φρικώδης ἦν, ☾ λοιμώδη παρεσέβαλλεν ὀσμὴν, παρεῖχε τε τοῖς ἐπιδρομὰς, ἐμπόδιον τοῖς μαχομένοις. ὥσπερ γὰρ ἐν τάξεως φόνῳ μυείῳ γεγυμνασμένοις χωρεῖν ἔδει τὰ σώματα πατεῖν.οἱ δ᾽ ὑπιβαίνοντες, ὅτε ἐφειστήκει, ὅτε ἠλέει, ὅτε πληθὺν κακὴν σφῶν αὐτῆς ὑπελάμβανον,τ᾽ εἰς τοὺς καθιχομένους ὕβριν.περιφυρμένοι δ᾽ ὁμοφύλῳ φόνῳ τὰς δεξιὰς,ὅπῃ τ᾽ παρὸς τοὺς ἀλλοφύλους πόλεμον ἐξέθεον,ὀνειδίζοντες ἐμοιγε δοκεῖ τὸ θεῖον εἰς βεβαιότητα τ᾽ ἐπ᾽ αὐτοῖς κολάσεως.ἐ γὰρ ἐλπίδι νίκης ὁ πόλεμος , ἤδη δ᾽ ὑπογνώσει σωτηρίας ἐθερσυνέτο. ῥωμαῖοι δ᾽ καίτοι πολλὰ παρεῖ τ᾽ τ᾽ ὕλης συγκομιδὴν ταλαιπωρούμενοι τὰ χώματα διήνεγκαν μιᾶ κ᾽ εἴκοσιν ἡμέραις, κεῖραντες ὡς παρεῖπε τ᾽ παρεῖ τὸ ἄχυ χώραν, ἐπ᾽ ἐνενήκοντα σταδίους ἐν κύκλῳ πᾶσαν. λιὸς δ᾽ πᾶσα ἐλεεινὴ, κ᾽ γῆς ἡ θέα. τὰ γὰρ πάλαι δένδρεσι, κ᾽ παράδεισοι κεκοσμημένα, τότε παντάχοθεν ἠρήμωτο, κ᾽ παρεκέκοπτο τ᾽ ὕλιν.ὁδούς τε τ᾽ πάλαι ἰσθμίαν , κ᾽ τὰ παρεκαλλῆ περάσθαι τ᾽ πόλεως ἑωρακὼς ἀλλόφυλος, ἔπειτα τὴν τότε βλέπων ἐρημίαν,ἀπ᾽ ὠλοφύρατο, κ᾽ κατες έναξε τ᾽ μεταβολὴν παρόσον γθόνιτο.πᾶσα γὰρ ἐλυμαίνατο τὰ σημεῖα τῶν κάλλους ὁ πόλεμος,☾ ἀπὸ ἀπὸ ἑκατὸν ὅπισθεν ἦν παρεγνωκότων, ἐγνώριζε τ᾽ τόπον,ἀλλὰ παρὼν ἐζήτει τ᾽ πόλιν. Κεφαλ.β.

ΡΩμαίοις δ᾽ κ᾽ ἰουδαίοις τὸ τέλος ἦν χωμάτων, ἑπτὰ μὲν ἐνεπόιει δέους ἀρχαῖ. οἱ μὲν γὰρ εἰ μὴ κ᾽ ταῦτα καύσειαν, ἀλώσεσθαι τὴν πόλιν παρεσεδόκων.ῥωμαῖοι δ᾽, ἀπ᾽ αὖ ἔτι αἱρήσειν κἀκείνων διαφθαρέντων.ὕλης γὰρ τε ἐν ἀπορία · καὶ ἦν μὲν πόνων ἤδη τὸ σῶμα, ἦν δ᾽ ἐπαλλήλων πληγμάτων , αἱ ψυχαὶ τοῖς τραπώτας ἐλείποντο. τὰς γε μὲν κατὰ τὴν πόλιν συμφορὰς, ῥωμαίοις πλέον ἢ συνέβαινε παρὰ τὰς ἀθυμίας,ἢ τοῖς ἐν αὐτῇ. ἅπαντα γὰρ τὰ πλησίον πάθη τοῖς μαχομένοις ὑδὲν ἐχρῶντο μαλακωτέρους, ἀλλ᾽ ἐθερσύνον-

ἐθεσύνετο πάντοτε τὰς ἐλπίδας, τῇ μὲ χωμάτων τῶν
ὑπερβολῇ, τῇ ἢ ὀργάνων σφρώτητι τὸ τείχους, τῇς ἢ
κῇ χείρος μάχης τ τῇ συμπλεκομένων τολμᾷς πλεο-
νεκτούμενοι. τὸ ἢ μέγιστον, σάσεώς τε κῇ λοιμῦ τ πολέ-
μου, κῇ τοσούτων κακῶν διείποντες ἐπαίνω τὸ φρό-
νημα τῆς ψυχῆς ἰουδαίους ἔχοντας, ὑπελάμβανον τε
τῇ εἰ δρῶν ἀμάχοις μὴ τὰς ὁρμᾶς, ἀνάλωτον δὲ τὴν
ὑπὲ συμφορᾶς διθυμίαν εἶ). τί γὰ ἂν μὴ ὑπος ἰῶαν
δξιᾷ τύχῃ χρωμένους, τοὺς ὑπὸ κακῶν θεὸς ἀλκὴν
βεπαιθμένους; οἱ μὲν οὖν ἐῤῥωμένεστέρως δι' ταῦτα τῇ
χωμάτων ἐποιοῦντο τὰς φυλακάς. οἱ ἢ θεὶ τ ἰωάν-
νεω, κατὰ τὴν αἰτωνίαν ἅμα κῇ θεὸς τὸ μέλλον, εἰ
καταῤῥηχθείη τὸ τεῖχος, ἀσφαλίζοντο. κῇ πρὶν δῆς ἥ-
ναι τοῖς κεμὲς, ἐπέθεντο τοῖς ἔργοις. ἐ μὴν ἐκρατησάν
γε τ δπιχειρήσεως. ἀλλὰ θεοελθόντες μῆ λαμπάδων
πρὶν ἐγγίσαι τοῖς χώμασι ψυχρότεροι τ ἐλπίδος ὑπέ-
στρεψαν. σρῶτον μὲ γὰ, ὑπὸ ὁμονοεῖν ἡ συνέψις αὐτῇ ἐδό-
κει, κατὰ μέρος ἐκπηδῶντων, κἀκ δξελειμμάτων, κῇ
μεμελλημένως μῆ δίους, καθόλη τ εἰπεῖν, ὡς ἰουδαϊ-
κῶς. ἓα γὰ ἴδια τῶν ἐθνῶν, ὑς ἔρπτο ἅμα, ἡ τόλμα, κῇ ὁρ-
μὴ, κῇ δ' ἐρμος ὁμῶ πάντων, κῇ τὸ μηδὲ πάσχοντας ἀνα-
σρέφειν. ἀτονώτεροί ἢ ἑαυτῇ θεοελθόντες, κῇ τὲς ῥω-
μαίους εὖεργ ἐῤῥωμένες εργ τῶν συνήθους φθαπεδ-
μένους. τοῖς μὲν γε σώμασι, κῇ τ πανοπλίαις, ὅτας ἐφρά-
ξαντο τὰ χώματα πάντοθεν, ὡς τῇ πυρὶ μηδαμόθεν
καταλιπεῖν φθάδυσιν. τ ἢ ψυχῇ ἐτόνωσαν ἕκας ος,
μὴ μεταπιεθῶσι τ τάξεως θεὸ θανάτ. θεὸς γὰ
τὸ πάσας αὐτῇ ὑποκύπτεσθαι τὰς ἐλπίδας, εἰ κἀκεῖνα
καταφλεγείη τὰ ἔργα, δ' εἰπὶ τοῖς σρατιώτας εἶχεν αἰ-
δῶς, εἰ πάντα κρατήσειαν, πανυργία μὲν ἀρετῆς, δπό-
νοια ἢ ὅπλων, πλῆθος ἢ ἐμπειρίας, ἰουδαῖοι ἢ ῥωμαίων.
ἅμα δ' ἐπ, κῇ τὰ ἀφετήρια συμπργει τ θεοπηδώντων
ἐφικνέμενα, κῇ πρόσω τις, τῇ μεθ' ἑαυτὸν, ἐμπόδιον ἦν,
ὅ τε κίνδυνος τῷ μὴ πρόσω χωρεῖν, ἐ ποίει μᾶλλον ἀ-
τείους. τῇ δ' ἐνδοτέρω βέλος ὑπὸ δρμόντων. οἱ μὲν
πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν τ δίταξίαν, κῇ τὸ πύκνωμα τ
πολεμίων καταμαθόντες, οἱ ἢ συντόμενοι τοῖς ξυ-
στοῖς ἐπαλινδρόμουν. κῇ τέλος, ἀλλήλους κακίζοντες
εἰς δειλίαν, ἀνεχώρουν ἀπρακτοι. νυμφίος παρέμυ
θος ἡ δπιχείρησις ἦν. ἀναχωρησάντων ἢ τ ἰουδαίων,
προσῆγον οἱ ῥωμαῖοι τὰς ἑλεπόλεις, βαλλόμενοι πέ-
τρας τε ἀπὸ τῆς αἰτωνίας, κῇ πυρὶ κῇ σιδήρῳ, κῇ πα-
ντὶ τῷ χορηγουμένῳ ἰουδαίοις ὑπὸ τῆς ἀνάγκη βέλει.
καίπερ γὰ πολὺ τῷ τείχει πεποιθότες, καὶ τῇ ὀργά-
νων καταφρονοῦντες, ὅμως ἐκώλυον τοὺς ῥωμαίους
προσάγειν. οἱ ἢ τὸ αὐτὸ μὲν τῇ ἰσχύϊ τῇ ἰσχύϊ τῶν μὴ πλη-
γέντων τὸ αἰτωνίαν ὑπολαμβάνοντες γίνεσθαι δι' ἀ-
σθένειαν τῷ τείχους, ὃ σαθρὸς ἐλπίσαντες εἶ) τὸς θε-
μελίους, ἀντιφιλονείκουν ἐ μὲν ὑπήκουε τὸ τυπτόμε-
νον. ἀλλ' οἱ μὲν συνεχῶς βαλλόμενοι, κῇ θεὸς μηδέ-
να τῇ καθυπερθεν κινδύνων ἐκδιδόντες, ἐνεργοὺς
παρεῖχον τὰς ἑλεπόλεις. ὡς δ' ἦσαν ἐλάττους, ὃ τε
ἐλευθαύοντο τ πέτρας, ἕτεροι τὲς θυρεοὺς ὀρθώσαν-
τες ὑπὲρ τῇ σωμάτων, χερσὶ καὶ μοχλοῖς, ὑπωρύττον τοὺς
θεμελίους, κῇ τισαρσὶ γε λίθοις θεοπαρτε-
ρήσαντες ἐξέσεισαν. ἀνέπαυσε ἢ νὺξ ἑκατέρους, κῇ
ὁ τοῦτῳ τὸ τεῖχος ὑπὸ τῇ κειῶν σεναλδμένον, καθ' ὃ τοῖς θεσπέροις ὑπερβολίων χώμασιν ὁ ἰωάννης
ὑπώρυξεν, ἐνδόσης κῇ διώρυχος, ἐξαπίνης κατέῤῥηξαν.

eorum ſpes frangebantur, cùm aggeres inſidiis, machinæ ſoliditate muri, manus verò conflictus audacia repugnantium ſuperaretur: & præcipuè, quòd cum ſeditione famèque ac bello tótque malis præſtantiores Iudæorum animos inuenirent, virorum quidem inexpugnabiles eſſe impetus arbitrabantur, inuictam verò animorum magnitudinem quæ calamitatibus aleretur. nam quis eos in rebus ſecundis ſuſtineat, qui malis ad virtutem incitarentur? Illi quidem propterea cautiùs cuſtodias præparabant. Ioannis autem factio apud Antoniam, ſimul & quæ futúra timebantur, ſi diſiiceretur murus cauebat, & antequam arietes admouerentur operibus inſtabat: niſi quia conatus eorum irritus fieret. Aggreſſi enim cum facibus aggerem, ſpe decepti remeauêre. Nam primùm ne concordare quidem eorum videbatur conſilium, paulatim & per interualla, & cunctanter, non ſine metu proſilientium, neque Iudæorum more, vt breuiter dicam. deerant enim quæ propria gentis eſſent, audacia, curſus, & omnium ſimul impetus; & vt non ſine offenſione recederent. Languidiores verò progreſſi quàm ſolebant, etiam Romanos ſolito promptiores offendêre: qui corporibus quidem atque armis ita vndique aggeres ſepſêre, vt nuſquam igni aditum relinquerent: animum verò ita confirmauerunt, ne quis loco antequam occumberet moueretur. nam præter omnium rerum deſperationem ſi etiam illud opus eſſet exuſtum, acerbiſſimus pudor milites occupauerat, ſi aut calliditati virtus cederet, aut arma temeritati, aut peritia multitudini, aut Iudæis Romani. Simul autem miſſilia pro illis faciebant in proſilientes delata: & qui cecidiſſet, poſteriores impediebat, ac periculum antecedentis molliores eos efficiebat. Qui verò intra teli iactum venire properaſſent, alij diſciplina hoſtium & denſitate perterriti, alij confixi haſtis retrocedebant: & ad extremum alius alium timiditatis arguens, re infecta reuertebantur. Calendis autem Iulij tentata fuerat expugnatio. Iudæis autem inde digreſſis, Romani machinas admouêre: quamuis ab Antonia ſaxis atque igni ferróque peterentur, & quodcunque hoſtibus telum neceſſitas attuliſſet. nam licet multum mœnibus Iudæi confiderent, machináſque contemnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem Iudæis ſtudium eſſe rati, ne murorum infirmitate Antonia læderetur: & fragilibus eam fundamentis ſuſpicantes, contra certabant. Nec tamen quod feriebatur, ictibus obediebat: ſed ipſi quidem crebris in ſe miſſilibus iactis, cùm nullis periculis deſuper venientibus laſſarentur, arietum opus vrgebant. cùm verò inferiores eſſent, ac lapidibus frangerentur, aliis ſcutis ſuper corpora concameratis, fundamenta manibus, & vectibus ſuffodiebant. Itaque ſaxis quatuor obſtinato labore concuſſis, quietem vtriſque nox attulit: & in ea murus arietibus labefactatus, ex qua parte prioribus Ioannes aggeribus inſidiando murum ſuffoderat, ſubſidente cuniculo repente labitur.

Verùm præter ſpem vtrorumque animi affecti ſunt. Nam Iudæi quidem quibus mœrorem eſſe oportebat, quòd ruina præter ſpem acciderat, & aduerſus eam præcauti non fuerant, tanquam maneret Antonia confidebant. Romanorum autem inopinatam lætitiam ex celeri ſubuerſione natam, conſpectus alius murus, quem intrinſecus Ioannes ædificauerat, citò reſtinxit. Verumtamen priore facilior oppugnatio videbatur. Tunc enim & aſcenſum per ruinas promptiorem, & Antonia eſſe infirmiorem murum qui recens erat, citóque deſtrui poſſe arbitrabantur. Nemo tamen eum audebat aſcendere: quòd ei qui primus id tentauiſſet, certiſſimum eſſet exitium. Titus verò ſpe atque oratione putans alacritatem pugnantium excitari, & adhortatione atque promiſſis ſæpe quidem periculorum naſci obliuia, interdum autem mortem ſolere contemni, in vnum congregatos fortiſſimos experiebatur dicens: Commilitones, hortari quidem ad ea quæ periculum non afferunt, apertè & ipſis qui rogantur, & qui eos rogant, ignauiæ reprehenſionem parit. exhortatione autem opus eſt in ſolis rebus ambiguis: quippe illa per ſe quenque gerere dignum eſt. Itaque difficilem vobis in murum eſſe aſcenſum ipſe profiteor: quòd autem vel maximè oporteat gloriæ cupidos pugnare cum difficillimis rebus, pulchrúmque ſitcum laude mori, nec erit infructuoſum ſi qui primi fortiter fecerint, proſequar. Primùm quidem vos illud hortetur, quòd nonnullos fortaſſe deterreat, Iudæorũ patiens animus, & in aduerſis rebus dura conſtantia. Romanos enim eóſque milites, quibus in pace bella diſcere, in bello autem vincere conſuetum eſt, à Iudæis manu vel animo ſuperari turpiſſimum eſt: idque in fine victoriæ, cùm etiam Dei nitamur auxilio. namque offenſiones noſtræ, Iudaicæ deſperationes ſunt. Illorum autem clades, fauore Dei veſtríſque virtutibus creſcunt. Etenim ſeditio, fames, obſidio, murorúmque ſine machinis caſus, quid ſit aliud quàm in illos ira Dei, noſtrúmque adiumentum. Igitur non ſolùm deterioribus inferiores videri, ſed etiam diuinum præſidium prodere, vobis non conuenit. Quo pacto autem non turpe videatur, Iudæos quidem quibus non magni pudoris eſt vinci, qui ſeruire didicerint, quo minus in poſterum id patiantur, mortem contemnere: atque in nos medios frequenter excurrere, non victoriæ ſpe, ſed oſtentationis gratia; nos autem totius penè terræ matíſque victores, quibus etiam non vincere probro habetur, ocioſos ſedentes, ne ſemel quidem in hoſtes aliquid audaciter experros, famem ac fortunam cum his armis operiri? maximè cùm paruo diſcrimine totum poſſitis efficere. Denique in Antoniam ſi aſcenderimus, habebimus ciuitatem. Nam & ſi pugnandum ſit aduerſum intus poſitos, quod non arbitror, attamen capiti ac reſpirationi hoſtium inſedere victoriam nobis pleniſſimam repromittit. Equidem prætermiſſa nunc eorum laude, qui in bello cecidêre, & immortalitate, qui Martio furore proſtrati ſunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter ſentientibus imprecor,

Κεφαλ. γ.

Τοῦτο συμβαίνοντος ἀδοξότερος, ἑκατέροις διηλλάχθη τὰ φρονήματα· Ἰουδαίοις μὲν γὰρ ὃς ἀθυμεῖν εἰκὸς ἦν, τῆς παρελπίδα γεγενῆσθαι τὸ πρᾶγμα, καὶ μὴ προεσφαλίσθαι πρὸς αὐτὸ, θαρρεῖν ὡς μεμένοντος σεσείσθαι τὴν Ἀντωνίας. Ῥωμαίων δ' ὁ τὴν παρ' ἐλπίδα χαρὰν ὅτι τῆς καταῤῥιφέντι, ταχέως ἔσεσθαι ὄψις ἑτέρου τείχους, ὅπερ ἔνδοθεν οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην ἀντῳκοδόμησαν. διὸ μέρος μὲν τὴν προτέραν ἡ προσβολὴ κατεφάγετο. τότε γὰρ ἀναβλῶσαν ὑπὸ τῆς καταῤῥιφθέντων ῥᾳον ἐδόκει, καὶ τὸ τεῖχος ἀσθενέστερόν τε πολλῷ τῆς Ἀντωνίας, καὶ ταχέως τῆς προσπαγὲν εἶη, λύειν ὑπελάμβανον. ἐμὲ μὴν ἐτόλμησε μὲν ἀναβῆναι πρῶτος γὰρ τοῖς ἀρχαιμόνιος ἦν ἀπώλεια.

Κεφάλαιον δ.

Νομίζων δ' ὁ Τῖτος ἐγείρεσθαι μᾶλλον τὰς τῶν πολεμίων προθυμίας ἐλπίδι καὶ λόγῳ, ἅς τε προξόπας, καὶ τὰς ὑποφήτας πολλάκις μὲν ἠθύμησεν ἐρᾶζεσθαι τῶν κινδύνων, ἔστι δ' ὅτε καὶ θανάτου καταφρόνησιν, συναγαγὼν ὅλον τὸν τὰς ἀλκίμους, ἐπῆρεν τὰ ἀνδρῶν. ὧδε συρατιῶν λέγων, τὸ μὲν προκελεύεσθαι ὅτι τὰ μὴ φερόντα κίνδυνον, αὐτόθεν τοῖς προκελευομένοις ἀχλεές. ἀμέλει καὶ τῆς προκελεύοντι, φέρει κατάνωσιν αἰσχροῦ. δεῖ δ' οἶμαι προξόπας εἰς μόνα τὰ σφαλερὰ τῶν πραγμάτων, ὡς ἐκεῖνα γε καθ' αὑτὰς πρᾶξιν ἄξιον. ὅσῳ ἐγωγε τὸ μὲν ὑπάρχειν χαλεπὸν ὅτι τὸ τεῖχος ἄνοδον, αὐτὸς ὑμῖν προτίθημι. τὸ δ' ὅπλα μάλιστα προσήκει μάχεσθαι τοῖς δυσκόλοις τὰς ἀρετῆς ἐφιεμένοις, καὶ ὅπλα καλὸν ἐν δυκλεία τελευτῆ, καὶ ὡς ἂν ἄκαρπον ἔσαι τοῖς καταρξαμένοις τὸ γλυκαῖον διέξειμι. πρῶτον μὲν ἐν ὑμῖν γλυκάνω προξόπη, τὸ πνεῦ ἴσως ἀποζέπον, ἡ ἰουδαίων μακεσθυμία, καὶ τὸ καρτερικὸν ἐν οἷς κακοπαθοῦσιν. ἀρχὸν γὰρ ῥωμαίους τε ὄντας καὶ στρατιώτας ἐμοὺς, καὶ διδακτὸν μὲν ἐν εἰρήνῃ τὸ πολεμεῖν, ἕτοιμον δ' ἐν πολέμῳ τὸ κρατεῖν ἔχοντας, ἡτταθῆς καὶ χεῖρα ἰουδαίων ἢ καὶ ψυχήν. καὶ ταῦτα θεὸς τέλεσ δ' νίκης καὶ συνεργεμένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ. τὰ γὰρ ἡμέτερα πάσχοντα, δ' ἰουδαίων ὄζει ἀνοίας. τὰ δ' ἐκείνων πάθη, τὸ τε ἡμετέρας ἀρετῆς, καὶ τὸ τῆς θεοῦ συνεργίας αὔξει. σαφὲς γὰρ καὶ λιμὸς, καὶ πολιορκία, καὶ δίχα μηχανημάτων πίπτοντα τείχη, τί ἂν ἄλλ' ἢ θεοῦ μέρει μείωσις ἐκείνοις, βοήθεια δ' ἡμετέρα. τὸ δ' ἵνα μὴ μόνον ἐλαττοῦσθαι χρεόντων, ἀλλὰ καὶ τὴν θείαν συμμαχίαν προσδόκᾶν, πρὸς ἡμᾶς ἐν ἀνεῖη. πῶς δ' ἐν ἀρχῇ, ἰουδαίους μὲν οἷς πολλοὶ ἀμαχεὶ καὶ φέρειν τὸ λείπεσθαι μαθοῦσι δηλοῦσιν, ὡς τὸ μηκέτι τοῦτο παθεῖν θανάτου καταφρονεῖν, καὶ πολλάκις εἰς μέσους ἡμᾶς ἐξέχειν, ἐν ἐλπίδι τοῦ κρατῆσειν, ἀλλὰ δεῖ φιλεῖν ὅτι δειλίαν ἀνδρίας. ὑμᾶς δ' τὴν γῆς ὀλίγου δεῖν ἁπάσης καὶ θαλάσσης κρατοῦντας, οἷς καὶ τὸ μὴ νικᾶν ὄνειδος, μὴ δ' ἅπαξ εἰς τοὺς πολεμίους ἁμαρτάνειν. ἐμβάντες δ' τὸν λιμὸν κατ' αὐτῆς, καὶ τὸ τύχῃ ἀρχοις καθεζομένους, μὴ τοιούτων ὅπλων· καὶ ταῦτα δ' ὀλίγου τοῦ προβόλου, τὸ παῦ καθορθῶσαι δυναμένους. αἰσθάνεσθε γοῦν ὅτι τὴν ἀντωνίαν, ἔχομεν τῷ πόλει. καὶ δὲ ἂν ζήνητε τὴν ἔτι πρὸς τοῖς ἔνδον ὅπερ ἐν οἶμαι μάχη, τόγε κατὰ κορυφὴν ἔσῃ, καὶ τὰς ἀναπνοὰς ὑπομενθήσαι τῆς πολεμίων, ταχέως τῷ ὁλοχερῆ νίκῃ ἐγκαταγ. καὶ ἔγωγε, τὸ μὲν ὑμεῖν ἄρτι τῷ ἐν πολέμῳ τελευτῇ, καὶ τῷ ὅτι τοῖς ἀρειμανίοις πεσοῦσιν ἀθανασίαν προ-

λείπω. ἐοικὸς δ' αἰσχίμιλω δ' τοῖς ἄλλως ἔχουσι, τὸ κατ' εἰρωνίαν ἐν νόσῳ θάνατον, οἷς μὴ τῷ σώματος,

καὶ

καὶ ἡ ψυχὴ χωρὶς τοῦ σώματος ἐκτείνεται. τίς γὰρ ἂν ἄνδρῶν τῶν ἀνδρείων, ὅτι τοὺς μὲν ἐν ταῖς μάχαις ξίφεσι ψυχὰς σὺν τοῖς σώμασιν ἀπολυθείσας, τὸ καθαρώτατον στοιχεῖον αἰθέρα ξενοδοχῶν, ἄστροις ἐγκαθιδρύει, δαίμονας δ' ἀγαθοὺς καὶ ἥρωας εὐμενεῖς, ἰδίοις ἐπιφοίτοις ἐμφανίζοντας; τίς δ' ἐν νοσοῦσι τοῖς σώμασιν αὐτοκτονήσας, πρὶν τὰ μάλιστα καὶ πλεῖστον ἢ μιασμάτων ἔσοι καθαραὶ, καὶ ὑπόγυιος ἀφανίζῃ, καὶ λήθη βαθεῖα δύσῃ; λαμβάνεσθαί τε ἅμα τοῦ βίου, καὶ τοῦ σώματος, ἐπὶ ὃ δ' μάκιμος ἀξιογραφεῖ. εἰ δὴ πάντας μὲν ἀνθρώπους ἀναγκαῖα τελευτὴ, κουφότερον δ' εἰς αὐτὴν νόσου παύσης οἴδησις ὑπηρέτης, τοῦ ἂν ἀφθόνους ἐμοὶ δοῦναι τοῦ χρείας, ὃ περ χρεὼν ἀποδοῦναι· καὶ ταῦτα μὲν ὡς ἐν δυνάμῃ σωθῆναι τοῦ ἀπεχρησάμην διεξῆλθον. ἔνεστι δὴ σώζεσθαι τοῖς ἀνδριζομένοις, καὶ ἐν τῷ σφαλερωτάτῳ. πρῶτον μὲν γὰρ τὸ καταρρίφθαι δεπίσατον. ἔπειτα πᾶν τὸ οἰκοδομηθὲν δυσλύτου. ὑμεῖς τε πλείοσι θαρσήσαντες, ὅπη τοῦ σφᾶξιν, ἀλλήλοις σφοδροπὴ καὶ βοήθεια γένεσθε. καὶ τοῖς πολεμίοις τὸ ὑμέτερον ὠθισμα, τάχιστα κλάσει τὰ φρονήματα. καὶ τάχα αὖ ὑμῖν ἀναμάχητον τὸ κατόρθωμα γένοιτο, μόνον καταρξαμένοις. ἀναβαίνοντας μὲν γὰρ κωλύειν σφέασιν οὐ τὸ εἰκὸς, λαθόντας δὲ καὶ διασαμένοις, ἅπαξ, ἂν αὖτος ἄρῃ ἐπὶ καὶ ὀλίγοι φθάσῃ. ἢ δὲ καταρξάμενον, αἰσχυνοίμην ἄν, εἰ μὴ ποιήσαιμι ζηλωτὸν, οὐ τοῦ ὀλιγαρκίας. καὶ ὁ μὲν ζῶν, ἄρξει τῶν νεῶν ὁμοίων, μακάρεια δ' ἀκολουθήσει τοῖς πεσοῦσι τὰ ἀρίστεια. Κεφ. ε.

Τοιαῦτα τοῦ πάνυ δεξιόντος, τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος ἔδεισε τοῦ κινδύνου τὸ μέγεθος. τῶν δ' ἐν τοῦ ἀπείρως στρατευομένων σαβῖνος τοὔνομα, γένος δὲ ὑπὸ συρίας, ἀνὴρ καὶ χεῖρα, καὶ κατὰ ψυχὴν ἄριστος ἐφάνη. καί τοι πρόσθεν ἰδὼν ἄν τις αὐτὸν ὑπό γε τοῦ σωματικῆς ἕξεως οὐ δίκαιον ἂν ἐστρατιώτην ἔδοξε· μέλας μὲν γὰρ ἦν τοῦ χρόαν, ἰσχνὸς, τοῦ σάρκα πεπληρωμένος· ἀλλ' ἐνῴκει τις ἡρωϊκὴ ψυχὴ λεπτῷ σώματι, καὶ πολὺ τοῦ ἰδίας ἀλκῆς στενοτέρῳ. πρῶτος γοῦν ἀναστὰς, ὅπως δώσω κάμοι, ἔφη, προθύμως ἐμαυτὸν, πρῶτος ἀναβαίνω τὸ τεῖχος· καὶ δέχομαί μου τὴν τε ἰσχὺν καὶ τὴν γνώμην, τοῦ σὺν ἀκολουθήσαι τύχην. εἰ δὲ νεμεσηθείη τῆς ὁπλομαχίας, ἴδοι με, μὴ παύσεσθαι παρ' ἐλπίδας, ἀλλ' ὑπὲρ σῦ κείσει τοῦ θάνατον ἡρημένον. ταῦτα εἰπὼν καὶ τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ τὸν θυρεὸν ὑπὲρ τοῦ κεφαλῆς προβαλόμενος, τῇ δεξιᾷ δὲ τὸ ξίφος σπασάμενος, ἐχώρει πρὸς τὸ τεῖχος, μάλιστα πρὸ ἕξαν τοῦ ἡμέρας ἕκτην. εἵποντο δὲ αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων ἑνδεκα μόνοι ζηλωταὶ τῆς ἀνδρείας γενόμενοι. προῆλθε δὲ πολὺ πάντας ὁ ἀνὴρ, ὁρμῇ τινὶ δαιμονίῳ χρώμενος. οἱ φρουροὶ δὲ ἀπὸ τοῦ τείχους, κατικόντιζόν τε αὐτὸν, καὶ βέλεσι παντοδαποῖς ἀκοντίοις ἔβαλλον, καὶ πέτρας ἐξαισίους κατεκύλισον, ἃ δὴ τῶν μὲν ἑνδεκα παρίουσιν οὐδὲν ἐνίσοι. ὁ δὲ σαβῖνος ἀσπαστὸς τοῖς ἀφιεμένοις, καὶ καταχωνύμενος ὑπὸ τῶν βελῶν, καὶ πρόσθεν ἐπείχε τῷ ὁρμῷ καὶ γενέσθαι ἐπ' ἄκρῳ, καὶ ξένασθαι τοῖς πολεμίοις. καταπλαγέντες γὰρ αὐτοῦ τῷ τε δεύσασθαι οἱ ἰουδαῖοι, καὶ τὸ ὠθίσμα τῆς ψυχῆς, ἅμα δὲ καὶ πλείοσι ἀναβεβηκέναι δόξαντες ἐτράποντο. ἔνθα δὴ καταμέμψαιτ' ἂν τις ὡς φθονερὸν ὅπη τοῖς ἀρίστοις τῷ τύχῳ, καὶ κωλύουσα ἀεὶ τὰ θαυμάσια τῶν κατορθωμάτων. ὁ γοῦν ἀνὴρ ἔστη ὅτε ἐκφήσας τῆς ὁπλομαχίας ὁ σφάλη, καὶ πάσας πρὸς πύργους πέτρας, quorum anima cum corpore sepultura damnatur. Quis enim virorum fortium nescit, quòd animas in acie ferro corporibus absolutas, purissimum elementum æther hospitio receptas inter sidera collocat: manesque se bonos ac propitios heroas, videndos offerunt posteris suis? Quas verò morbus corporis tabesque consumpserit: & si maximè probris ac piaculis purgatæ sint, subterraneæ tenebræ operient, altâque oblivio suscipit, corporis simul & vitæ ac memoriæ fine circumscriptas. Quod si necessariò mors homini decreta est, ad hoc autem omni morbo levius est, ferri ministerium, cui non videatur ignavum negare vsui, quod debito redditurus sit. Et hæc quidem velut seruari nequeant, vel qui contigerit, prosecutus sum. est autem salutis spes in maximis quoque periculis qui vitilem animum gerunt. Primum enim quod decidit patet incessui: deinde totum quod ædificatum est, facillimè dissolui potest. Vósque plures hoc opus aggredientes, alius alij pro adhortatione fietis atque subsidio: vestraque obstinatio breui animos hostium franget: ac fortassè nobis, si eam tantùm cœperimus, incruenta res efficietur. Etenim ascendentes quidem nos prohibere scilicet conabuntur. si verò clam vel etiam per vim aliquid egerimus semel, quamuis paucos non sustinebunt. Me autem profectò pudeat, nisi qui primus hoc fecerit inuidendum remunerationibus fecero: & qui vixerit quidem nunc æqualibus præsit: beatissima verò præmia sequantur occisos. Talia dicente Tito, cætera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorum verò vnus, qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, genere Syrus, vir & manu simul & animo fortis apparuit: licèt si quis eum antè vidisset, quantum ex habitu corporis, ne speciem quidem militem esse credidisset: erat enim colore niger, exilis habitudine: sed anima quædam heroica in macro corpore, atque angustiore viribus suis habitabat. Cùm primus itaque surrexisset, dedo me, inquit, tibi alacri animo Cæsar, & ante omnes in murum ascendo atque opto quidem, vt vires ac voluntatem meam sequatur fortuna tua. quòd si cuncto casus inciderit, scito me non præter spem quòd res aliter cesserit, sed quòd sic decreuerim, pro te moriturum. His dictis, & scutum læua capiti prætendens, strictóque dextera gladio, circa horam diei sextam murum petebat: sequebantur autem ex aliis, qui soli eius virtutis æmuli esse cupiebant, vndecim viri. Multo autem omnes antecedebat diuino quodam impetu excitatus: cùm de muro custodes iaculis & sagittis vndique infinitis appeterent, atque ingentia saxa deuoluerent: quæ nonnullos de vndecim deiecerant. Sabinus autem missilibus occurrens, licèt obrueretur sagittis, non tamen antè impetum cohibuit, quàm summam murì prehenderet, hostésque in fugam verteret. viribus enim eius atque animi pertinacia coercitis, plurésque ascendisse rati non steterunt. Qua in re fortunæ quis veluti virtutibus inuideat, semperque præclaris facinoribus officiat non incusauerit? Siquidem hic vir neque ab incepto cessauit, & offensione lapidis

cum maximo cæpitu pronus decidit. Vnde factum est, vt Iudæi reuersi, vbi solum & iacentem vidêre, ex omni eum parte iaculis peterent. Ille verò genibus nixus, & scuto protectus, primo quidem vlciscebatur hostes, multósque ad se appropinquantes sauciauit: vulnerum autem multitudine remisit dexteram: & ad extremum priusquam redderet animam sagittis est obrutus, vir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna vteretur, pro mensura verò cœpti facinoris cecidit. Cæteri autem tres pene iam summa tenentes, obtriti lapidibus perierunt, & octo sauciati detracti, & in castra relati sunt. Hæc quidem tertia die mensis Iulij gesta sunt.

Cap. II. Romani Antoniam inuadunt, & a Iudæis repelluntur.

BIduo autem pòst, viginti de numero excubantium per aggeres militum congregati, signiferum ordinis sui, & duos quoidam ex ala equitum, & tubicinem vnum ad se vocant: nonáque noctis hora per ruinas ad Antoniam ociosè procedunt. occisis autem primis custodibus somno oppressis, murum obtinent, ac buccina signum dari præcipiunt: quo cæteri quidem vigiles subitò exuscitantur, & fugiunt priusquam multitudinem quæ murum ascenderat, cernerent. nam & timor illis, & tuba imaginem quandam, vt magnum hostium numerum ascendisse crederent, ostendit. Cæsar autem signo audito, properè armat exercitum: & cum ducibus primis lictorum caterua comitatus, ascendit. Cùm autem Iudæi ad templum interiùs confugissent, ipsi quoque per cuniculum irruperunt, quem Ioannes aduersum Romanorum aggeres aperuerat. Dispositíque amborum agminum seditiosi, tam Ioannis quàm Simonis, arcebant eos summa vi atque alacritate repugnandi. siquidem excidij finem putabant, locum sanctum penetrasse Romanos, quod & his victoriæ principium fuit. Ad ipsum autem adytum validissima pugna committitur: his quidem templum vi occupare certantibus, Iudæis verò Antoniam versus eos repellentibus. Et sagittæ quidem ac hastæ vtrisque inutiles erant, strictis autem ensibus dimicabant. Neque conflictu discerni poterat, ex qua parte quisque pugnaret, permixtis viris & propter angustias permutatis, cùm & vocis intellectum magnitudo confunderet, multáque mors esset vtrinque, armáque simul & cadauera iacentium conculcata frangerent præliantes. Semper autem si bellum fluctuans grauasset alteram partem, potiorum exhortatio & inferiorum conquestio nascebatur. Neque aut fugæ, aut persecutioni locus erat: sed propinquæ mutationes confligentium, & inclinationes permixtè fiebant exercitus. Qui verò inter primos stetissent, aut occidendi aut moriendi necessitatem habebãt, quod refugere non dabatur. nam & posteriores vtrinsque partis, suos in frontem vrgebant, nullúmque inter dimicantes bello vacuũ interuallum reliquerant. Cùm aucẽ Iudæorum animi Romanorum peritiam vincerent, iámque omnino tota acies pelleretur (à nona enim hora noctis ad septimam diei vsque pugnabant) hi quidem simul omnes excidij

Α ἐφίεσαν ἐπ' αὐτὸν μὴ μείζοσι ῥόφοις χρώμενοι. ὑπερφέροντες δ' οἱ Ἰουδαῖοι κ) καταδύντες μόνον τε αὐτὸν κ) ἀπέκτειναν, πάντοθεν βάλλοντ. ὃ δ' εἰς γόνυ ἔρεισας, κ) σκεπαλυφάμενος τ θυρεὸν, τὸ μὲν πρῶτον ἠμύνατο, κ) πολλοὺς τῶν πλησιασάντων ἔτρωσεν. αὖθις δ' ὑπὸ πλήθους βαυμάτων, παρῆκε τ δεξιὰν, κ) τέλος πρὶν ὑποδυῶναι τὸν ψυχὸν, κατεχώσθη τοῖς βέλεσιν, ἀνὴρ ἄξιος μὲν ἀμείνονι χρῆσθαι δ' αἰσίᾳ τύχῃ, πεσὼν ἢ τ' ὑποβολῆς ἀναλόγως. τῶν δ' ἄλλων, ξεῖς μὲν τοὺς ἤδη πρὸς τοῖς ἄκροις ὄντας σωζόμενοι, ἀπέκτειναν τοῖς λίθοις. οἱ ἢ ὀκτὼ βαυμαστῶς καταῤῥηγνύντες, ἀπεκομίσθησαν εἰς τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν οὖν, ξίῃ παιμένου μηνὸς ἐπράχθη.

Κεφάλαιον ς.

Μετὰ ἢ ἡμέρας δύο τ προκοιτώντων τινὲς ὑπὸ τοῖς χώμασι φυλάκων εἴκοσι συνελθόντες, προσκαλοῦνται μ τ τ πέμπτης τάγματος σημαφόρον, Β δύο τινὰς τῶν ἐκ τ ἵλης ἱππέων, Β σαλπιγκτὴν ἕνα. κατὰ δ' ὥραν τ νυκτὸς ἑκάστην, προβαίνουσι μ ἡσυχῇ ἀπὸ τῶν ἐρειπίων, ὅπῃ τ αὐτωνίας· ὑποσφάξαντες ἢ τοὺς πρώτους τῶν φρουρῶν κοιμωμένους, κατεῖσι τὸ τείχους, Β τῷ σαλπιγκτῇ σημαίνειν ἐκέλευσαν προσὸ ὃ τῶν μ ἄλλων φυλάκων ἐξανάστασις αἰφνίδιος ἦν κ) φυγή, πρὶν τινὰ τὸ πλῆθος ὑπιδεῖν τῶν ὑπεβεβηκότων. ὅτε γὰρ φόβος Β ἡ σάλπιγξ, φαντασίαν αὐτοῖς τὸ πλήθους ἀναβεβηκέναι πολεμίων παρεῖχε. κᾶσαρ ἢ τ σημεῖα καταλύσας, ἐξοπλίζει τὴν τε δύναμιν ἅπασαν, κ) μετὰ τῶν ἡγεμόνων, πρῶτος ἀναβαίνει τοῖς ὑπολίποις ἔχων. καταφρονήσαντες δ' Ἰουδαῖοι εἰς τὸ ἱερὸν, Β αὐτοὶ διὰ τῆς διώρυχος εἰσέπιπτον, ἣν ὁ Ἰωάννης ὑπὸ τὰ χώματα τῶν ῥωμαίων ὑπώρυξε. κ) διαφανὲς ἀπ' ἀμφοτέρων οἱ ποιήσαντες τῶν τάγμάτων, τὸ τε Ἰωάννου, κ) τὸ σίμωνος, εἶργον αὐτοὺς, ὑδρίαις ὕτε ἰσχύος ὕτε θυμοῦ ἐλλείποντες ἀφθόλμοις. πρὸς γὰρ ἀλόησιν ὑπελάμβανον, τὸ ῥωμαίους παρελθεῖν εἰς τὸ ἅγιον. ὁ δὲ κἀκεῖνοι, τὸ κρατεῖν ἀρχὴν συῤῥήγνυ ἢ φεῦγας εἰσόδους, μάχη καρτερᾷ, τῷ μὲν, καταλαβεῖν κ) τὸ ἱερὸν εἰσβιαζομένων, τῷ ἢ Ἰουδαίων ἀξιοῦντων αὐτοὺς ὑπὲρ τ αὐτωνίαν. κ) τὰ βέλη μ ἀμφοτέροις ἄχρηστα, Β τὰ δόρατα σπασάμενοι ἢ τὰ ξίφη συνεπλάκησαν, κ) φεῦ τὸν συμβολὴν, ἄπειρον ἦν ὁποτέρωθεν ἐκάστοις μάχοιντο. πεφυρμένων μὲν τῶν ἀνδρῶν κ) φεῦ τὴν στοιχοφόνιαν διπλαγμένων· τῆς ἢ βίας ἀσπάστου προσπιπτούσης ἀεὶ τὸ μέγεθος. φόνος τε ἀμ' ἑκατέρωθεν πολύς, κ) τῶν πεσόντων τότε σώματα κ) τὰς πανοπλίας πατοῦντες, ἔθρασυνον οἱ μαχόμενοι. ἀεὶ δ' ἐφ' ὁπότερα βέβαιον ῥέπει ὁ πόλεμος, ἀδιακλίδιστος ἐφ' ἀμ' τ πλεονεκτούντων, οἰμωγὴ ἢ τῶν ἡττωμένων. ὅτε δ' αἱ φυγαὶ τόπον εἶχον, ἔθ' αἱ διώξεις, ἀλλ' ἀώμαλοι ῥοπαὶ κ) μεταπλάσεις, μεμιγμένης ἐλίνοντο τῆς ἀδιατάξεως. τοῖς δ' ἔμπροσθεν χωροῦσιν, ἦν τ θάνατος ἢ τὸ κτείνειν ἀπόλιπε παρ' ἀμφοῖν, ὑδὲ τῇ μάχῃ μεσαίτατον κατέλιπον. πλεονεκτούντων ἢ τῶν Ἰουδαίων τοῖς θυμοῖς τοῦ ῥωμαίων ἐμπεσεῖσαν, Β κλινομένης καθάπαξ ἤδη τῆς ἀδιατάξεως, ὑπὸ γὰρ ἑνάτης ἕνατος ὥρας, εἰς ἑβδόμην τ ἡμέρας ἐπολέμουν, οἱ μὲν ἀθρόοι, κ) τ τ ἀλόησις κίνδυνον

κίνδυνον ἔχοντες ἀνδρείας ἐφόδιον. ῥωμαῖοι δὲ μέρει τ̃ A
δυνάμεως, ἕπω γὰρ ἐπαναβεβήκει τὰ τάγματα, καὶ ἐκεί-
νοις ἐπανεῖχον οἱ μαχόμενοι, τότε κρατεῖν τ̃ αὐτανίας
ἀποχρῶν, ὅτι τῶ παρόντος ἐδόκει.

Κεφάλαιον ζ.

Ιουλιανὸς δέ τις ἑκατοντάρχης τ̃ ἀπὸ τ̃ βιθυνίας, Cap. III.
ἀνὴρ ἄσημος ὢν αὐτὸς, ὃν ἐγὼ κατ' ἐκεῖνον ἱστόρησα τὸν De Iuliani Romani militis insigni fortitudine.
πόλεμον, ὅπλων τε ἐμπειρίᾳ, καὶ ἀλκῇ σώματος, καὶ
ψυχῆς ῥώμῃ πάντων ἀρίστος, ὁρῶν τοὺς ῥωμαίους
ὑπαδιδόντας ἤδη καὶ κακῶς ἀμυνομένους, παρῆκεν B
ἂν τότε καὶ τῶν αὐτανίας, θεσπεσίᾳ, καὶ νικῶντας ἤδη
τοὺς ἰουδαίους, ξέπεσ̃ μόνος μέχρι τ̃ τοῦ δευτέρου ἱερῦ
χωνίας. ἔφθασε δὲ τὸ πλῆθος ἄθρουν, ὅτε τ̃ ἰχνῶν, ὅτε
τῶν τόλμαν ἀνθρωπίνην ὑπολαμβάνοντες. ὁ δὲ
μέσων τ̃ πεδαυτομένων ἄλλοτε ἄλλη ἐλάττων, ἐ-
φόνευε τοὺς καταλαμβανομένους, καὶ τ̃ ὄψεως ἐκείνης,
ἐδέν ἧττον τ̃ καίσαρι θαυμασιώτερον, ἢ τοῖς ἄλλοις C
παρέσχηφοβερώτερον. ἰδιώτευτο δ' ἄρα καὶ αὐτὸς ὑπὸ
τ̃ εἰμάρμενης, ἵν' ἀμήχανον ἐλαφυγεῖν θνητὸν ὄντα. τὰ
δὲ ὑποδήματα περιαρμενα πυκνοῖς καὶ ὀξέσιν ἥλοις ἐ-
χων, ὥσπερ τ̃ ἄλλων στρατιωτ̃ ἕκαστος, καὶ κ̃ λιθο-
στρώτῳ ἔρχων, ὑπολισθαίνει· πεσὼν δ' ὑπτιος μ̃ με-
γίστῳ τ̃ παυοπλίας ἦχε, τοῖς φεύγουσι δυσπρέφει. καὶ τ̃
μὲν ὑπὸ τ̃ αὐτανίας ῥωμαίων, ἤρθη βοὴ θεῖ τανδεῖ
δεισάντων. οἱ δ' ἰουδαῖοι θρασύντες αὐτὸν ἀθρόοι, τοῖς D
τε ξυσοῖς, καὶ τ̃ ῥομφαίας πάντοθεν ἔπαιον. ὁ δὲ πολλὰ
μ̃ τ̃ θυρεᾶ σίδηρον ἐδέχετο. πολλάκις δ' ἀνα-
στῆναι πειράσας, ὑπὸ τῶ πλήθους τ̃ τυπτόντων αὖτε-
πέπτη, κείμενος δ' ὅμως, ἔνυπλε τ̃ ξίφει πολλούς.
οὐδὲ γὰρ αὐτρέθη ταχέως, τ̃ τε κράνει καὶ τ̃ θώρακι
περιφραγμένος, πάντα τὰ κῶλα πρὸς σφαγὴν, καὶ τὸν
αὐχένα συνέλκων, μέχρι κοπτομένων αὐτ̃ τ̃ ἄλλων E
μελῶν, καὶ μηδενὸς προσαμῦναι τολμῶντος, ἐνέδοκε.
δεινὸν δ' πάθος εἰσήει καίσαρα αὐδενὸς ἕνεκα ἀπολέ-
σθαι, ἐν ὄψει τοσούτων φονευομένῳ. καὶ αὐτὸν μὲν ὁ
τόπος διέκλεισε τῶ βοηθεῖν ἐθέλοντα, τοῖς δ' ἀναμένουσι
δ' κατάπληξις. ἰουλιανὸς μὲν οὖν πολλὰ δυθανατήσας,
καὶ τ̃ κτεινάντων ὀλίγους ἀπλήγας καταλιπὼν,
μόλις ὑποσφάττεται, μέγιστον ἀ φθὰ ῥωμαίοις καὶ
καίσαρι μόνον, ἀλλὰ καὶ φθὰ τοῖς πολεμίοις κλέος
καταλιπών. ἰουδαῖοι δὲ τὸν νεκρὸν ἁρπασάμενοι, πολ-
λῶν τοῖς ῥωμαίοις ξέποντας, καὶ καταπλείουσιν εἰς τὸν F
αὐτανίαν. ὠνείσαντο δ' ἐξ αὐτ̃ δησήμους καὶ τοῦ-
τῶν τὸν μάχιμον, ἀλεξᾶς μὲν τις ἐ γυφθαῖος τ̃ ἰωσή-
που ζάγματος· ὃν δὲ τ̃ μὲν θεῖ σίμωνα, μαλαχίας τε,
καὶ ὁ τῦ μάρτυνος ἰούδας, καὶ σεζᾶ υἱὸς ἰάκωβος, τ̃ μὲν
ἰδουμαίων ἡγεμόνε, τ̃ δὲ ζηλωτ̃ ἀδελφὰ δύο, παῖ-
δες ἰαείρου, ἄμων τε καὶ ἰούδης.

Κεφαλ. η.

Τίτος δὲ τοῖς μὲν σὺν αὐτ̃ στρατιώταις, κατασκά- G
πτειν θεσπεσίως τοὺς θεμελίους τ̃ αὐτανίας,
καὶ τ̃ δυνάμει πάσῃ ῥᾳδίαν τῶν ὁδὸν ἀντρεπίζειν.
αὐτὸς δὲ τὸν ἰώσηπον θρασησάμενος, ἐστέρυσε γὰρ
ἐπ' ἐκείνης τ̃ ἡμέρας, πανήμου δ' ὢν ἐστανρωδεκά-
τη, τὸν ἐνδελεχισμὸν καλούμενον, καὶ δρῶν δυσεία
δέλελοιπέναι τ̃ θεᾶ, καὶ τ̃ δῆμον ὅτι τάχιστα ἀθυμεῖν· λέγειν δὲ τ̃ ἰωσήπῳ, πάλιν ἐπέλθοντα δὲ κ̃
θέτερον, ὡς εἰ καί τις αὐτὸν ἵμερος κακὸς ἔχοι τ̃ μάχεσθαι, θεσελθόντα μᾶλλον ὅσων βούλ̃ πολεμεῖν ἐξεῖν,

periculum pro nutrimento virtutis habebant: Romani verò exercitus parti (nondum enim ascenderant legiones, illíque spes pugnantium nitebatur) satis esse visum est in præsentia, Antoniam obtinere.

IVlianus verò quidam centurio ex Bithynia non ignobilis, quem in illo bello & armorum peritia & viribus corporis & animi spiritu omnium fortissimum ipse cognoui, vbi Romanos iam cedere & malè repugnare conspexit (propter Titum autem apud Antoniã stabat) subitò prosiliit, iámque Iudæos vincentes solus ad interiorem vique templi angulum persecutus est. Fugiebat autem vniuersa multitudo, neque vim eius neque audaciam hominis esse opinantes. At ille per medios ruens, quos alios alio dissecerat, ipsos quos occupasset interficiebat: eáque facie nihil Cæsari admirabilius, aut aliis horribilius visum est. Verum & ipsum profectò fata persequebantur, quæ ab homine vitari non possunt. Calceos namque habens, creberrimis atque acutis clauis, vt cæteri solent milites, fixos, dum strato saxeis crustis solo curreret, labitur: magnóque cum armorum sono delectus, in tergum fugientes reduxit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia sublatus est, salutei eius metuentium: Iudæi verò multi simul gladiis & hastis vndique feriebant. Ille autem multam quidem ferri vim scuto excipiebat: sæpè autem conatus erigere se, percutientium multitudine reuolutus est, & iacens tamen gladio multos perculit. nec enim citò peremptus est, quando galea & thorace omnia membra necí opportuna septus erat, nanque diu ceruicem contraxerat, donec concisis aliis eius membris remisit vires, cùm ei nemo auderet succurrere. Nimius autem dolor Cæsarem tenuit, vbi tantæ fortitudinis virum in conspectu tantæ multitudinis vidit occidi: & quòd locus se quidem intercludebat auxilium ferre cupientem: alios autem, ne possent, metus impediebat. Iulianus igitur dira cum morte luctatus, cum non paucos interfectorum suorum saucios reliquisset, ægrè peremptus est: magna sui gloria, non apud Romanos tantùm & Cæsarem, verùm apud hostes quoque relicta. Iudæi verò etiam mortui rapto corpore, Romanos in fugam versos, in Antoniam concluserê. Fortiter autem in eo prælio decertauêre, Alexas quidem & Gyphthæus, ex agmine Ioannis, ex parte verò Simonis, Malachias, & Mertonis filius Iudas, & Sosæ filius Iacobus, dux Idumæorum: Zelotæ verò fratres duo filij Iairi Simon & Iodas.

Cap. IV. Iosephi oratio pro dedi tione Iudæorum, & profugium eorum.

TItus autem militibus suis imperat Antoniæ fundamenta diruere, facilémque ascensum cuncto exercitui præparare. Ipse verò Iosepho ad se vocato (nanque audierat eo die qui erat mensis Iulij septimus decimus, diuinam obseruantiam, quæ entelechismos vocatur, virorum penuria defuisse, eáque re populum nimis dolere) rursum dici Ioanni præcepit quæ antè mandauerat: quòd etiam si quis eum pugnandi sæuus amor teneret, cum qua placeret ei multitudine, ad bellum progredi liceret:

dum modò non vna secum & ciuitas interiret simul & templum : sanctum tamen locum violarq; desineret, néve in Deum nefas admitteret. Potestatem autem haberet si vellet, sacra intermissa celebrare per Iudæos quos ipse delegisset. Itaque Iosephus, ne soli Ioanni hæc intimarentur, sed etiam pluribus, vnde exaudiri posset constitit, & mandata Cæsaris Hebraico sermone disseruit. Multum autē eos quò patriæ parcerent precabatur, ignemque depellerent iam templo contiguum, Deóque vota redderent consueta. His dictis populus tristitia simul & silentio tenebatur. Multis autem conuiciis tyrannus Iosepho cum execrationibus lacerato, postremò addidit, nunquam sibi excidium esse metuendum, quoniam Dei ciuitas esset. Atque cum exclamatione, sanè verò, inquit Iosephus, eam puram Deo conseruasti, inuiolatáque sancta mansêre : nec in eum cuius speras auxilium, quicquam impium deliquisti : sed solennia sacra consequitur. Et si quidem tibi quisquam quotidianum auferat cibum, impium eum hostem putabis : Deum verò, quem perpetua religione priuaueris, belli auxilio speras futurum? Et Romanis peccata imputas? qui nostras leges etiam nunc tuentur : & quæ ipse interediisti sacra, Deo reddi compellunt. Quis non inopinatæ mutationis causam gemat, ac defleat ciuitatem? cùm alieni quidem, hostésque impietatem tuam corrigant. tu verò Iudæus & inter leges educatus, illis quoque in has sequior inueniaris. Atqui Ioannes etiam pœnitere malorum, non est turpe in rebus extremis, bonúmque tibi exemplum patriam seruare cupienti propositum est. Iechonias rex Iudæorum : qui quondam Babyloniis bellum sibi inferentibus, ipsa ponte ciuitate prius quam caperetur excessit, & cum cognatione sua voluntariam captiuitatem sustinuit, ne hæc sancta hostibus proderet, Deique domum videret exuri. Ob hoc sacra Iudæorum commemoratione laudatur : úmque memoria transmissa per secula semper noua immortalem posteris tradidit. Bonum ô Ioannes exemplar, & si periculum præsto sit : ego autem veniam quoq; tibi à Romanis spondeo, dum memineris, quod gentilis moneam, & Iudæis ista promittam : spectaríque oporteat, quis sis author & vnde consilium. Absit enim vnquam me ita captiuum viuere, vt genus aut leges patrias obliuiscar. Rursum indigneris & clamas, mihíque maledicis. Etiam acerbiora mereor, qui hæc aduersus fata suadeo, Deique sententia condemnatos seruare contendo. Quis ignorat scripta veterum prophetarum, & responsum impendens miserrimæ ciuitati? Iam tunc enim eius excidium prædixêre, cùm quis homicidium gentile cœpisset. Vestrorum autem cadauerum non ciuitas tantùm, sed etiam templum omne repletum est. Deus planè, Deus ipse cum Romanis ignem sibi lustrationis infert, tótque scelerum plenam exurit ciuitatem. Hæc Iosepho cum fletu & lacrymis prosequente, vox eius singultibus interrupta est. Et Romani quidē miserati dolorem, admirati sunt. Ioannes autem eiú que socij magis contra Romanos ĩritabantur, illum quoque capere cupientes.

A δίχα τ συναπολέσθαι τήν τε πόλιν, & τ ναὸν αὐτῶ. μηκέτι μὴν ζῆι μιαίνειν τὸ ἅγιον, μηδὲ εἰς τ θεὸν πλημμελεῖν. παρεῖναι δ' αὐτῶ τὰς ὁπλελοιπύας θυσίας ἐπιτελεῖν, εἰ ὧν αὐ ὁπλίζει) Ἰουδαίων. & ὁ Ἰώσηπος, ὡς αὖ εἰ μὴ τῶ Ἰωάννῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πολλοῖς, οἱ ἐπικόσωσας, ταῦτα τὰ καίσαρος διήγγειλεν ἑβραΐζων. καὶ πολλὰ προσιστιβόλει φεισαθαι τ παρίδος, & ἁγιστεύσαι τὸν ναὸν ἔτι μόνον ἤδη τὸ πῦρ, τοιά τε διασμοὶ ἀποδιδόναι τῶ θεῶ. πρὸς ταῦτα τὸ δήμου μὲν ἦν κατήφεια, καὶ σιγή, πολλὰ δ' ὁ τύραννος λοιδορηθείς τε τῶ Ἰωσήπῳ, & καταρασάμενος, τὸ τελευταῖον προσέθηκεν, ὡς οὐ εἰ ποτε δείσειεν ἄλωσιν. θεὸς γὰρ ὑπάρχειν τῆι πόλει. καὶ ὁ Ἰώσηπος πρὸς ταῦτα ἀνέκραγεν. παῦ σον καθαρὰν τῶ θεῶ τετήρηκας αὐτὴν, ἀμίαντον ἢ μένει τὸ ἅγιον. εἰς ὃν ἢ ἐλπίζεις σύμμαχον, ἀσέβησας· τὰς ἢ ἐθίμους θυσίας ἀπολαμβάνει· καὶ μὴν σου τῆς ἀφέλητας τῆι καθ' ἡμέραν ζοφερὰ ἀσεβήσατε, τοῦτον ἡγήσῃ πολέμιον. αὐτὸν ἢ, ὃν τ ἀγωνίᾳ θρησκείας ἐκέρησας θεὸν, ἐλπίζεις σύμμαχον ἔχειν ἐν τῶ πολέμῳ; καὶ ῥωμαίοις τὰς ἁμαρτίας ἀνατίθης; οἳ μέχρι νῦν κήδονται τῶν ἡμετέρων νόμων, καὶ τὰς ὑπὸ σοῦ διακοπείσας θυσίας, ἀποδίδοσθαι τῶ θεῶ βιάζονται. τίς ἂν ἂν ξενάξειεν, καὶ κατολοφύραιτο τ ὠδαδόξε μεταβολῆς τῆι πόλει; εἰγε ἀλλόφυλοι μὲν, καὶ πολέμιοι τῆι σῆι ἀσέβειαν ἐπανορθοῦνται. σὺ ἢ Ἰουδαῖος ὁ τοῖς νόμοις ἐκθαφεὶς, κἀκείνων πρὸς αὐτοὺς ζήλη χαλεπώτερος. ἀλλά σοι Ἰωάννῃ & μετανοῆσαι μὲ ὀκ κακῶν, ἀναίσχυντον ἐν ἐχάτοις, καὶ καλὸν ὑπόδειγμα βουλομένῳ σώζειν τ παρίδα σοι πρόκειται, βασιλεὺς Ἰουδαίων Ἰεχονίας· ὃς ποτε στρατεύσαντι τῶ Βαβυλωνίῳ δι' αὐτὸν, ἑκὼν ἐξέστη πρὶν ἁλῶσαι τῆς πόλεως, καὶ μὴ ὑβρεως αἰχμαλωσίαν ὑπέμεινεν ἐθελούσιον, ἵνα μὴ τὰ δουῦναι ταῦτα πολεμίοις τὰ ἅγια, καὶ τὸν οἶκον τῶ θεῶ προϊδεῖν φλεγόμενον. ἀλλὰ τοῦτο λόγος τε αὐτὸν πρὸς ἁπάντων Ἰουδαίων ἱερὸς ὑμνεῖ, καὶ μνήμη ῥέουσα δι' αἰῶνος ἀεὶ νέα, τοῖς ὑπερθυμοῦσιν ὠφελίμοις ἀθάνατον. καλὸν ὦ Ἰωάννη ὑπόδειγμα, καὶ πρόσῃ κίνδυνος. ἐγὼ δέ σοι, καὶ τῶν ὑπὸ ῥωμαίων συγγνώμην ἐγγυῶμαι. μέμνησο ἢ, ὡς ὁμόφυλος ὢν παραινῶ, & Ἰουδαῖος ὢν ἐπαγγέλλομαι, καὶ χρὴ σωθῆναι, τὸν ὁ συμβουλεύων, καὶ πόθεν. μὴ γὰρ ἐγώ ποτε ἠθοίμην ζῶν ὕπως αἰχμάλωτος, ἵνα παύσωμαι τῶ ἤθους, ἢ τῆς παρίδος ὑπολάθωμαι. πάλιν ἀναναντεῖς, καὶ κέκραγάς μοι λοιδορεῖ ὑμῶς. ἄξιός γε & χαλεπώτερος, ὃς ἀντικρὺς εἰμὶ μυθίης τι παραινῶ, καὶ τοῖς ὑπὸ θεῶ βιάζομαι κατακείτοις σώζειν. τίς ἂν οἶδε τὰς τῆς παλαιῶν προφητῆς ἀναγραφὰς, καὶ τὸν ὑπερρέποντα τῆ πλήμνῃ πόλει χρησιμὸν, ἤδη ἐνεστῶτα; τότε γὰρ ἅλωσιν αὐτῆς προεῖπον, ὅταν ὁμόφυλος τὶς ἀρξῃ φόνου. τῆς ἡμετέρων ἢ πωμάτων, οὐχ ἡ πόλις, καὶ τὸ ἱερὸν ἢ πᾶν πεπλήρωται. θεὸς ἆρα, θεὸς αὐτὸς ἐπάγει μὴ ῥωμαίων καθάρσιον αὐτῆ πῦρ, καὶ τῶν ὅσιον μιασμάτων ἐμέσαι πόλιν, αἰαρπάζει. ταῦτα λέγων Ἰώσηπος μετ' ὀδυρμοῦ & δακρύων, λυγμῶ τῶν φωνῶν ἀνεκόπη. καὶ ῥωμαῖοι μὲν, ὤκτειράν τε τὸ πάθος, καὶ τ προαιρέσεως αὐτὸν ἐθαύμασαν. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰωάννην παρωξύνοντο μᾶλλον ὅτι τοῖς ῥωμαίοις ὑπερθυμουμένοις ἐγκρατεῖς γένεσθαι ἐκείνου.

Τὰν γε

Κεφάλαιον Θ.

ΤΩν γε μὴν δυνατῶν, πολλοὺς ἐκίνησεν ὁ λόγος, καί τινες μὴ ὁρῶντες τὰς φυλακὰς τῆς στάσεως κατὰ χώραν ἔμενον, ἀπώλειαν μᾶλλον σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῆς πόλεως κατιγνώσεσθαι. εἰσὶ δ' οἳ καὶ φυλακήσαντες ἄδηλον ἀναχωρήσεως, πρὸς τοὺς Ῥωμαίους κατέφυγον. ὧν ἦσαν ἀρχιερεῖς μὲν, Ἰώσηπός τε καὶ Ἰησοῦς, υἱὸς δ' ἀρχιερέων, εἷς μὲν Ἰσμαὴλος τῆς καταπεμφθέντος ἐπὶ κυρείᾳ, καὶ τέταρτος μοιρίδι παῖς ὀλιγαρχὰς μὲν τὸν πατρὸς ἀπωλείας, ὃν ὁ Γιώρα σίμων ἀπέκτεινε, σὺν ᾗσιν ἡμῖν ὡς προείρηται. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων δυνατῶν, τοῖς ἀρχιερεῦσι συμμετεβάλλοντο. καίσαρ δ' αὐτοὺς τά τε ἄλλα φιλοφρόνως ἐδέξατο, καὶ γνώσκων ἀλλοφύλους ἤθεσιν ἀνδρὶ τραχυβίῳ ἔξῃν, ἀπέπεμψεν αὐτοὺς εἰς γόφναν τῶν ἐκεῖ παραιγιαλῶν μένειν· ὑποδώσειν γὰρ ἑκάστῳ τὰς κτήσεις, καὶ σχολὴν ὑπὸ τοῦ πολέμου γενόμενος. οἱ μὲν δὴ εἰς τὸ δοθὲν πολίχνιον, μετὰ πάσης ἀσφαλείας, ἀνεχώρουν ἄσμενοι. μὴ φανομένων δ' αὖτ', διεφήμισαν οἱ στασιασταὶ πάλιν, ὡς ὑποσφαγιάζειν ἀπὸ ῥωμαίων οἱ αὐτόμολοι, δῆλον ὅτι, τοὺς λοιποὺς ὑποπτήσσοντας τῷ φόβῳ δεδιδράσκειν. λύσιν δ' ὡς μὴ σχοῖεν αὐτοῖς τὸ παρεργημα πρὸς καιρὸν, ἐπεχέθησαν γὰρ ὑπὸ τοῦ θείου αὐτομολεῖν. Κεφ. ι.

ΑΓθις δ' ὡς ἀνακαλέσας τοὺς ἄνδρας ὑπὸ τὴν γόφνας πῖτος, ἐκέλευσε μετὰ Ἰωσήπου περιελθόντας τὸ τεῖχος ὀφθῆναι τῷ δήμῳ, πλεῖστοι πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἔφευγον. νομίζοντες δ' ἀθρόοι, καὶ πρὸ τῶν ῥωμαίων ἱστάμενοι, μετ' οἰμωγῆς καὶ δακρύων ἱκέτευον τοὺς στασιαστάς· τὸ μὲν πρῶτον, ὅλην τοὺς ῥωμαίους δέξασθαι τὴν πόλιν, καὶ τὰ παρόντα σῶσαι πάλιν. εἰ δὲ μὴ, τοῦτο ἱερὰ πάντως ὑπεξελθεῖν, καὶ ῥύσασθαι τὸν ναὸν αὐτοῖς. ἐκ γὰρ ἂν τολμήσαι ῥωμαίους μὴ μετὰ μείζονος ἀνάγκης καταφλέξαι τὰ ἅγια. τούτοις μᾶλλον αἰτιφιλονεικοῦσι, καὶ πολλὰ βλάσφημα τοῖς αὐτομόλοις ἀντικεκραγότες, ὅτι τῶν ἱερῶν πυλῶν τοὺς τε ὀξυβελεῖς καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλους μηχανὰς διέσπασαν. ὡς τὸ κύκλῳ μὲν ἱερὸν ὑπὸ πλήθους νεκρῶν, ὡσεὶ νεοικέναι πολυανδρίῳ, τὸν δὲ ναὸν αὐτὸν φρουρίῳ. τοῖς δ' ἁγίοις, καὶ ἀβάτοις, μετὰ τῶν ὅπλων εἰσεπήδων, θερμοῖς ἔτι τὰς χεῖρας ὀξυμοφύλων ἐχοντες φόνων· καὶ τολμήσαι εἰς τοσοῦτον παρανομίας, ὡς τε λοιπὸν αἰεὶ εἰκὸς ἀγανάκτησιν ψυχαῖς ἰουδαίων, εἰ ῥωμαῖοι ταῦτα ὠξυβελίζοιεν εἰς αὐτοὺς, ταύτην εἶναι παρὰ ῥωμαίων τότε πρὸς ἰουδαίους ἀσεβοῦντας εἰς τὰ ἴδια. τῆς μὲν γε στρατιωτικῆς ἀνάγκης ἐστὶν ὅς τις ἀμύητος εἰς τὸν ναὸν ἀφεώρα, καὶ προσκυνῶν, τύς τε λησὰς ἤυχετο, πρὶν ἀνηκέστοις πάθεσι μετανοῆσαι. πῖτος δὲ ὑποπαθήσας πάλιν ὠμωμοδίζετο τοὺς πρὸς τὸν ἰωάννου λέγων, ἆρ' οὐχ ὑμεῖς ὦ μιαρώτατοι, τὸν φρύφακτον τοῦτον προβάλεσθε τῶν ἁγίων; οὐχ ὑμεῖς δὴ τὰς ἐν αὐτῷ στήλας διέσπασατε γράμμασιν ἑλληνικοῖς, καὶ ἡμετέροις κεχαραγμένας, αἷς μηδένα τὸ γένειον ὑπερβαίνειν προαγγέλλει; οὐχ ἡμεῖς δὴ τοὺς ὑπερβαίνοντας, ὑμῶν αἱρεῖν ἐπετρέψαμεν, κἂν ῥωμαῖος τις ᾖ; τί δὴ νῦν ἀλιτήριοι, καὶ νεκροὺς ἐν αὐτῷ καταπατεῖτε; τί δὴ τὸν ναὸν αἵματι ξένῳ, καὶ ἐγχωρίῳ φύρετε; μάρτυρομαι θεοὺς ἐγὼ πατρίους, καὶ εἴ τις ἐφεώρα ποτὲ τόνδε τὸν χῶρον, νυνὶ μὲν δὲ ὡς οἶομαι, μάρτυρομαι δὴ καὶ στρατιὰ ἐμὴ, καὶ τοὺς παρ' ἐμοὶ ἰουδαίους, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς, ὡς ἐγὼ ταῦθ' ὑμᾶς

Nobilium tamen plurimos commouit eius oratio. Et nonnulli quidem seditiosorum custodias formidantes, locis suis manebant, iamdudum certi de suo pariter & ciuitatis exitio. Fuerunt autem, qui capto discessionis tempore, ad Romanos confugêre: in quibus erant pontifices Iosephus & Iesus. Filij verò pontificum, tres quidem Ismaëlis, cui apud Cyrenen fuerat caput abscisum, & Matthiæ, quatuor: alterius verò Matthiæ vnus, qui post interitum patris aufugerat, quem Simon Gioræ cum tribus filiis, vt supra dictum est, interemit. Multi autem nobiles cum pontificibus defecêre: eósque imperator cùm per alia humanè susceptit, tum sciens in alienigenis moribus illis versari molestum esse, in Gophnam dimisit, vt ibi manerent interim, multas etiam pollicitus possessiones cuique peracto bello se redditurum. Illi quidem in destinatum municipium læti cum omni cautione discedunt. His autem in ciuitate non visis, rumor seditiosis iterum diffamatus est, quòd Romani transfugas occidissent, vt hoc metu videlicet à fuga reliquos deterrerent. Et paulisper quidem hæc callidias eorum, sicut antea, valuit, timor autem profugere cupientes inhibuit. Rursus autem postquam eos Titus reuocatos à Gophna cum Iosepho murum circumire, & populo conspici iussit, multi ad Romanos fugiebant. In vnum verò congregati, & ante Romanos stantes, cum lacrymis atque vlulatu seditiosos rogabant, primò quidem vt in ciuitatem Romanos susciperent, patriámque seruarent: si hoc displiceret, saltem de fano exirent, templúmque sibi liberarent. Nec enim ansuros sine maxima necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His illi magis aduersabantur, multáque in transfugas vociferati conuitia, supra sacras portas iacula & baliſtas & saxorum disposuêre tormenta, vt omne quidem circum fanum spacium multitudine mortuorum sepulchro, templum verò ipsum castello simile videretur. In loca verò sancta & inaccessa, cum armis adhuc & manibus gentili cæde calentibus insiliebant: & ad hanc processêre legis iniuriam, vt quam Iudæos indignationem oporteret exercere si hæc Romani admitterent: ea tunc in Iudæos propria sacra temerantes, vterentur Romani milites. Nemo sanè fuit eorum qui non cum honore templum aspiceret, atque adoraret: latronésque optaret, antequam immedicabile malum contingeret, pœnitere: Titus autem dolens vicem eorum, iterum Ioannem eiúsque socios increpabat, dicens: Nonne vos, ô sceleratissimi, cancello, sanctum locũ protexistis? Nónne literis Græcis ac nostris incisas tabulas constituistis, quibus ne septa cuiquam transgredi liceret edicitur? Nónne eos qui transissent, quamuis Romanus quis esset, vobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos conculcastis, ô nocentissimi? Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis confusione polluistis? Testor ego patrios deos, & si quis vnquam hunc locum antè aspexit (nunc enim neminem credo) itémque testor & exercitum meum & Iudæos qui apud me sunt, & vosipsos, quòd non ego vos

violare hæc compellam : quin & si locum a- A
cies vestra mutauerit, neque accedet ad sancta
quispiam Romanorum, nec quicquam in eo-
rum contumeliam faciet. seruabo autem vobis
etiam templum nolentibus.

Cap. V. De iterata pugna, extructis aggeribus, & excursionibus Iudæorum.

HÆc Iosepho internunciante principis dicta, latrones ac tyranni existimantes non beneuolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autem, qui neque seipsos miserari eos, neque templo parcere prospiciebat, rursus bellum gerere decreuit. Sed vniuersum quidem his militem, quòd locus eum non caperet, infer- B
re non poterat. Tricenis autem de singulis centuriis viris fortissimis lectis, etiam chiliarchis singulis millenos attribuit : hisque duce præposito Cereali, hora noctis nona iubet in custodias impetum fieri. Cùm autem ipse quoque in armis esset, vnáque descendere statuisset, amici eum propter periculi magnitudinem ducúmque dicta continuerunt. plus enim C
operis eum in Antonia præsidentem militum certamini facturum esse dixerunt, quàm si periculum subisset : omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ob hoc solum se manere locutus ad milites, vt de eorum virtute iudicaret : ne aut fortis quisquam indonatus abiret, aut contra impunitus ignauus lateret : sed omnium spectator ac testis fieret ipse, qui & D
vlciscendi & remunerandi esset dominus : illos quidem ad aciem hora qua suprà memoratum est, dimisit. Progressus autem ad speculam in Antonia quid fieret expectabat. Verùm hi qui missi fuerant, non ita, vt sperabant, somno oppressos inuenêre custodes : sed coortis cum clamore, confestim manus conseruêre, excubitorum autem tumultu exciti cæteri cateruatim excurrêre. Itaque primo- E
rum quidem impetum excipiebant Romani : qui autem illos sequerentur, in agmen proprium incidebant, multísque suorum velut hostibus vrebantur. Vocis namque agnitionem confusus partium clamor, oculorum autem singulis nox ademerat : cum præterea quosdam furor cæcos, alios iracundia, alios timor efficeret : idcirco obuium quenque sine discretione feriebant, Romanis quidem scutorum coniunctione septis, & per globos pro- F
silientibus, ignoratio minus nocebat : signi enim sui quisque meminerat. Iudæi verò disiecti, tam impetus quàm recessus temerè facientes, sæpe imaginem inter se hostium aliis alij demonstrabant : cùm reuertentem suum quisque per tenebras, quasi Romanum aggredientem exciperet. Denique plures à suis quàm ab hostibus sauciati sunt, donec orto die, visu iam pugna discerneretur : & in acie stantes ordine, sagittis atque telis vterentur. Neutri verò cedebant, neque labore fatigaban- G
tur. Sed Romani quidem & sigillatim, & multi simul in conspectu imperatoris de virtute certabant : illúmque diem sibi quisque promotionis initium fore putabat, si fortiter dimicasset. Iudæis autem & proprium cuiusque periculum, & quòd templo metuerent, ministrabat audaciam : quòd tyrannus stans hos rogaret, alios verberaret, & ad pugnandum intermina-

αναλήζω μαίνεσθαι, κἂν ἀλλάξητε τὴν παρατάξεως τὸν τόπον, ὅτι παρεσκεύασταί τις ῥωμαίων τοῖς ἁγίοις, ὅτι ἐνυβρίσει. τηρήσω γὰρ τὸν ναὸν ὑμῖν, κἂν μὴ θέλητε. ταῦτα εἰπὼν ἐπὶ τὸν χαλεπὸν ἀγγέλλοντος ἐκ τῆς κρίσεως, οἱ λῃσταὶ, καὶ ὁ τύραννος ὡς ἀπ' ὀνείρου, ἀλλὰ καὶ δειλίαν λάβοντες τὰς παρακλήσεις ἐλυσιτέλουν. τῶν γὰρ ὡς οὐκέτι ἀκίνδυνον ἑαυτοῖς τοὺς ἄνδρας, ἅτε φειδοῦς τινὰ τοῦ ναοῦ ποιουμένους ἐώσας, πάλιν πρὸς πόλεμον ἄκων ἐχώρει.

Κεφάλαιον ια.

Πᾶσαν μὲν οὖν τὴν δύναμιν ἐπάγειν αὐτοῖς, οὐκ οἷόν τε ἦν μὴ χωρημένῳ τοῦ τόπου. ἑξήκοντα δὲ ὁπλίτας ἀφ' ἑκάστης ἑκατονταρχίας τοὺς ἀρίστους, καὶ τοῖς χιλιάρχοις ἀνὰ χιλίους παρέδωκε, τούτων δὲ ὁπλίτας ἡγεμόνα κεραύνιον, ὁπηνίκα παρεσκεύασε φυλακὰς ἐπὶ ὥραν τὴν νυκτὸς ἐνάτην. ὅτε δὴ καὶ αὐτὸν ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ συνκαταβαίνειν παρεσκευασμένον, οἱ τε φίλοι διὰ τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου κατέσχον, καὶ τὰ παρὰ τῶν ἡγεμόνων λεγόμενα. πλέον γὰρ αὐτὸν ἀνύσειν ἔφασαν ὅπου τὴν ἀντωνίας καθεζόμενον, καὶ τῷ μάχῃ ἀγωνοθετοῦντα τοῖς στρατιώταις, ἢ εἰ καταβὰς παρακινδυνεύοι. πάντας γὰρ ὁρῶντος κρίσεως, ἀγαθοὺς πολεμιστὰς ἔσεσθαι. τούτοις πειθεὶς ὁ καῖσαρ, δι' ἓν τοῦτο τοῖς στρατιώταις ὑπομένειν εἰπών, ἵνα κρίνῃ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, καὶ μήτε τῶν ἀγαθῶν τὰς ἀμοιβὰς, μήτε τῶν ἐναντίων ἀτιμώρητος ἀγαλάθῃ, χύμενος δ' αὐτόπτης καὶ μάρτυς ἁπάντων, ὁ καὶ τὸ κολάζειν, καὶ τὸ τιμᾶν κύριος. τοὺς μὲν, ὅπερ ἔπεμπε καθ' ἑαυτὸν ὥραν καὶ παρῄνεσε, παρελθὼν δ' αὐτὸς εἰς τὸ κάτοπτον ἀπὸ τῆς ἀντωνίας, ἐπαναμένει τὸ μέλλον.

Κεφάλαιον ιβ.

Οἱ μὲν οὖν περιφθέντες τοὺς φύλακας εὗρον κοιμωμένους ὡς ἤλπισαν, ἀλλ' ἀναπηδήσασι μὲν κραυγῆς δύθεως συνεπλέκοντο. πρὸς γὰρ τὸ ἐκκοπτόμενον ἑαυτῶν ἐνδοθεν οἱ λοιποὶ καὶ ξίφος ἐξέθεον. τὴν μὲν δὴ πρώτων τὰς ὁρμὰς, ἐδέχοντο ῥωμαῖοι, φεύγοντος δ' οἱ μετ' ἐκείνους τὸ σφέτερον ἐπάλμασι, καὶ πολλοὶ τοῖς οἰκείοις ὡς πολεμίοις ἐχρῶντο. τὴν μὲν γὰρ ἀλλοβοῆς διήγνωσιν, ἡ κραυγὴ συνχυθεῖσα παρ' ἀμφοῖν, τὴν ὁμοίαν, ἡ νὺξ ἕκαστον ἀφεῖλετο, καὶ τυφλώττειν ἄλλως, οἷς μὲν οἱ θυμοὶ παρεσκεύαζον, οἷς δ' οἱ φόβοι. ἀλλὰ τοῦτο τὸ προσυχόντα πλήττειν ἐπ' ἄκριτον. ῥωμαίους μὲν ἐν συναπωκότας, καὶ κατὰ συντάξεις προπηδῶντας, ἧττον ἔβλαπτεν ἄγνοια. καὶ γὰρ ἐπ' ἐκάστῳ μνήμη τοῦ συμβήματος. ἰουδαῖοι δ' ἀεὶ σκεδαννύμενοι, καὶ ταῖς τε προσβολαῖς, καὶ ταῖς ὑποχωρήσεις ἀπέδην ποιούμενοι, πολλάκις φαντασίαν παρεῖχον ἀλλήλοις πολεμίων. τὴν ὑποστρέφοντα γὰρ ἕκαστος οἰκεῖον ἀλλὰ σκότος, ὡς ὁπόταν ῥωμαῖον ἐδέχετο. πλείους γὰρ ὑπὸ τῶν ἰδίων, ἢ τῶν πολεμίων ἐτρώθησαν, ἕως ἡμέρας γλυφούσης, ὤφελε τὸ λοιπὸν ἡ μάχη διενείνετο. καὶ καὶ φάλαγγα ἀγασάντες, τοῖς τε βέλεσιν ἀτάκτοις ἐχρῶντο, καὶ τῇ ἀμυίας. ὑφ' ἑνὸς δ' οὔτ' εἰκὸν οὔτ' ἐκποδών. ἀλλ' οἱ μὲν ὡς ἐφορῶντος πάντα, κατ' ἄνδρα, καὶ κατὰ συντάξεις ἤειζον ἀλλήλοις, καὶ προκοπῆς ἕκαστος ἐκείνῳ αὐτῷ τὴν ἡμέραν ἄρξειν ὑπελάμβανεν, εἰ γενναίως ἀγωνίσαιτο. ἰουδαίοις δ' ἐβεβήδει τὰς τόλμας, ὅτι φεῦ σφῶν αὐτῶν, καὶ τὸ ἱερὸν φόβος, καὶ ὁ τύραννος ἔφευγε, καὶ τοῖς μὲν θανάτων, τοῖς δὲ μαστίγων καὶ δεσμῶν

ρων

ρων ἀπφλαῖς. συνέβαινε ἢ τὸ μὴ πλεῖστον, καὶ διὰ μακρᾶς εἶ A
τ μάχης, ἐν ὀλίγῳ ἦ, καὶ ταχέως ἀπορρήγνυσθαι τὰς ῥοπάς. ἑκάτεροι γὰρ οὔτε φυγῆς, οὔτε διώξεως μῆκος εἶχον. ἀεὶ ἦ πρὸς τὸ συμβαῖνον, οἰκεῖος ὁπὸ τ̃ αὐτανίας ὁ θόρυβος ἦν· θαρρεῖν ἦ καὶ κρατοῦσι τοῖς σφετέροις ἐπιβοῶν, καὶ μένειν ξυνομνύοις. ἦν δ' ὥσπερ τι πολέμου θέατρον. οὐδὲ γὰρ οὔτε τῶν, οὔτε τοὺς πρὸ αὐτοῦ ἐλαύθανεν τὰ κατὰ τ μάχην. τὸ ἦ πέρας ἀρξάμενοι τ̃ νυκτὸς ἐνάτης ὥρας, ὑφ' πέμπτην τ̃ ἡμέρας διελύθησαν, ἀφ' ἧπερ B
ἤρξαντο τότε τ̃ συμβολῆς, μηδ' ἑτέροις βεβαίως κλίναντες τοὺς ἑτέρους, ἀλλὰ τ̃ νίκην μέσην ἐν ἀγωνίᾳ τῇ ἀμφοτέρων καταλιπόντες. καὶ ῥωμαίων μὲν ὀλίγοι σὺν πολλοὶ, ἰουδαίων δ' ἐκ μὲν τῆς πρὸς σίμωνα ἰούδας ὁ τοῦ μάρτωνος, καὶ σίμων ὁ τοῦ ἰωσίου. τῆς ἦ ἰδουμαίων ἰάκωβος καὶ σίμων, καθλᾶ μὲν οὐδεὶς παῖς, σῶσα ἦ ὁ ἰάκωβος. τῆς ἦ μετ' ἰωαΐνου γυφθαῖος, καὶ ἀλέξας. τῆς ἦ ζηλωτῆς, σίμων υἱὸς ἰαείρου.

Κεφάλαιον ιγ. C

ΕΝ τούτῳ δ' ἡ λοιπὴ τῆς ῥωμαίων δυνάμις, ἡμέραις ἑπτὰ καταστρεψαμένη τοὺς τ̃ αὐτανίας θεμελίους, μέχρι τοῦ ἱεροῦ πλατεῖαν ἄνοδον διῤῥιπίσαντο, πλησιάσαντα ἦ τῷ πρώτῳ πρὸς δύσιν τὰ τάλαντα, κατήρχετο χωμάτων. τὸ μὲν αὐτίκρυς τ̃ τοῦ εἴσω ἱεροῦ γωνίας, ἧπερ ἦν κατ' ἀρκτον καὶ δύσιν. τὸ ἦ κατ' τ̃ βόρειον ἐξέδρας, ἣ μεταξὺ τ̃ δύο πυλῶν ἦν. τ̃ ἦ λοιπῶν δύο, θάτερον μὲν κατ' τ̃ ἑσπέριον στοᾶ, τοῦ ἐξωθεν ἱεροῦ. τὸ ἦ ἕτερον, ἔξω κατὰ τὴν βόρειον. πρόκοπτε μέν τοι μετὰ D
πολλοῦ καμάτου καὶ ταλαιπωρείας αὐτοῖς τὰ ἔργα, καὶ τ̃ ὕλην ἀφ' ἑκατὸν σταδίων συγκομίζουσιν. σμικρουῦτο δ' ἐκ τοῦ ὅτι καὶ κατ' ὀλιγοστὰς αὐτοὶ, δι' ἀσθενείας τ̃ κρατεῖν ὄντες ἀσθενέστεροι. καὶ δι' ἀπόγνωσιν ἤδη σωτηρίας, χρώμενοι ὀλιγωρίαις τοῖς ἰουδαίοις.

Κεφάλ. ιδ.

ΤΩΝ γὰρ ἱππέων τινὲς ὁπότε προέλθοιεν ὅπη ξυλείας ἢ χόρτου συλλογὴν, τ̃ τῆς κομιδῆς χρόνον, αἰτίαν δόσκοντες τοὺς ἵππους ὑποχαλινοῦντες, ὡς οἱ ἰουδαῖοι καὶ σῖφος συστραφέντες ἥρπαζον. καὶ τότε συνεχῶς E
γινομένης, νομίσας καῖσαρ ὅπερ ἦν, ἀμέλειᾳ τ̃ σφετέρων πλέον, ἢ τῇ ἰουδαίων ἀνδρίᾳ γίνεσθαι τὰς ἁρπαγὰς, ἵνα σκυθρωπότερον τοῖς λοιποῖς προς φυλακὴν τῶν ἱππείων ὑπερίδῃ, καὶ καλέσας ἀπαχθῆναι τὸν ὑπὲ θάνατον τῶν ὑπολελοιπότων στρατιωτῶν ἕνα, φόβῳ τοῖς ἄλλοις ἐπάρσει τοὺς ἵππους. ἐκεῖ καὶ εἶων νέμεσθαι, καθάπερ ἦ συμπεφυκότες αὐτοῖς ὑπὸ τὰς χεῖρας ἐξήεσαν. οἱ μὲν οὖν προσπολέμοιν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰ χώματα διήνυσαν. Κεφάλ. ιε. F

ΜΕτὰ ἦ μίαν ἡμέραν αὐτῷ τ̃ ἀνόδου, πολλοὶ τῶν σατιαστῶν, οἷς ἁρπαγαί τε ἐκπέλαπτον ἤδη, καὶ ὁ λιμὸς ἤπειγε, συνελθόντες τ̃ κατὰ τὸ ἑλαιῶν ὄρος, ῥωμαίων φυλακῆς ὑπεπίθην), πρὸς ὥραν δεκάτην τ̃ ἡμέρας, οἰόμενοι πρῶτον μὲν ἀδοκήτων, ἔπειτα πρὸς θεραπείας ἤδη τ̃ σώματος ὄντων ῥᾳδίως διεκπεσεῖν. G
προσαδόμενοι ἦ τὴν ἔφοδον αὐτῶν οἱ ῥωμαῖοι, καὶ ταχέως σὺν τῷ πλησίον φρουρίων συνδραμόντες, εἶργον ὥσπερ δὴ καὶ διακόπειν τὸ προτείχισμα βιαζόμενοι. γνωμῶν ἦ καρτερᾶς τῆς συμβολῆς, ἄλλα τε πολλὰ παρ' ἑκατέρων γενναίως ἐπράχθη, ῥωμαίων μὲν μετὰ τ̃ ἰσχύος, ἡ ἀπειρία τῶ πολεμεῖν χρωμένων. ἰουδαίων δ' ἀφειδίᾳ τῆς ὁρμῆς, καὶ

tionibus incitaret. Quòminus autem plerumque pugnarum eſt, ſed cito & breui momento prælia mutabantur. neutra enim pars prolixum fugæ ſpacium vel perſecutionis habebat. Pro ſuorum autem euentu ex Antonia tumultus erat, & confidere ſuperantibus, & ſtare ſi fugerent, acclamantium: erátque veluti quoddam belli theatrum. nec enim vel Titum, vel alios, qui vnà erant quicquam eorum quæ in pugna gerebantur latebat. Poſtremò nona hora noctis cœpto prælio, quinta die diſſoluti ſunt, cùm neutri eo loco vnde pugnam inîere certa fuga ceſſiſſent, verùm mediam in anciptiti prælio victoriam reliquiſſent. Romanorum quidem plurimi nobiliter decertarunt. Iudæorum verò partis quidem Simonis, Iudas Mertonis filius, & Simon Ioſiæ: Idumæíque Iacobus, & Simon, hic Cathlæ filius, Iacobus autem Soſæ: de Ioannis autem ſociis Gyphthæus & Alexas: & de Zelotis, Simon filius Iairi. At Romanorum reliqua manus, die ſeptimo ſubuerſis Antoniæ fundamentis, latam viam vſque ad templum fecit. admoueéque muro legiones, mox aggeres inchoabant: vnum contra interioris templi angulum, qui ad Septentrionem Orientémque ſpectabat: alterum contra exedram, ad Aquilonis partem inter duas portas ædificatam. aliorum duorum vnum contra porticum Occidentalem templi exterioris, alterum contra Septentrionalem. Magno tamen opus cum labore ac miſeriis proficiebat, cùm materias à centeſimo vſque ſtadio deportarent. Interdum autem inſidiis lædebantur: cùm ipſi quidem vincendi facultate minimè cauerent, Iudæis verò propter deſperationem ſalutis audacioribus vterentur. Nonnulli enim equitum, quoties ad ligna ſiue fœnum colligendum exiſſent, interea dum id facerent, equos ſuos frenis exutos paſci ſinebant: quos Iudæi per cuneos erumpentes rapiebant. Itaque cùm id crebrò fieret, Cæſar exiſtimans, quod erat verum, negligentia ſuorum magis quàm Iudæorum virtute rapinas contingere, triſti animaduerſione cæteros ad equorum cuſtodiam reuocare ſtatuit: vnóque milite qui equum perdiderat morte damnato, eo metu equos ſuos cæteris conſeruauit. Nunquam enim eos poſthac in paſcua dimittebant, ſed tanquam natura his connexi ad neceſſitatem egrediebantur. Illi quidem templum oppugnabant, aggeréſque erigebant. Altera verò die poſt eorum aſcenſum, multi ſeditioſorum, quos rapinæ defecerant & fames vrgebat, congregati, in præſidia Romanorum, quæ Elæôn montem verſus collocata erant, circa vndecimam diei horam impetum faciunt. ſperabant enim primò quidem inopinatos, deinde curandi corporis cauſa quieſcentes, facilè decipi poſſe. Verùm cognito illorum conatu, Romani de propriis cuſtodiis celeritet collecti obſtabant eis, murum tranſcendere ac perrumpere violenter ambitum conatis. Conflato autem vehementi prælio, & alia multa ab vtraque parte fortiter geſta ſunt: cùm Romani præter fortitudinem etiam bellandi peritia, Iudæi verò immoderato impetu &

effrenatis animis vterentur. Dux autem his pudor erat, illis necessitas. 'nam & amittere Iudæos, veluti laqueis irretitos, Romanis turpissimum videbatur : & illi vnam spem salutis, si murum vi perrumpere possent, habebant. & quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Iudæis in fugam versis, atque in vallem coactis equo in aduersum montem à latere incitato præteruectus, rapit vnum ex hostibus fugam petentem, iuuenem, & grauem corpore, & armis vndique septum, talo comprehensum. Tantum se inclinauit equo currente, tantámque dexteræ vim itémque cæteri corporis, & equestris peritiæ demonstrauit. Iste quidem tanquam munus aliquod rapuisset, captiuum ferens, ad Cæsarem venit. Titus autem vires eius, qui ceperat admiratus, & captiuo, quia murum aggredi tentauerat supplicio tradito, ipse templi oppugnationem curabat, vtque aggeres maturè fierent perurgebat. Inter quæ Iudæi aduersis præliis malè tractati, tumescente paulatim bello & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpore assolet, membra peste occupata, præuenientes ne vlteriùs procederet, abscindebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in Orientem pertinens Antoniæ iungebatur, incensa, deinde ad xx. ferè cubitos abrupêre, immisso sanctis incendio manibus suis. Biduo autem pòst, prædicti mensis vicesimo & quarto die, Romani porticum inflammauêre : & vsque ad quartumdecimum cubitum igne progresso, Iudæi similiter culmen abiiciunt, neque omnino recedentes ab operibus, & Antoniæ continentiæ dirimentes, cùm liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaque immisso igne, cursum eius otiosè pro sua vtilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam prælia cessauêre : sed frequens erat paulatim contra se excurrentium pugna. Iisdem autem diebus, quidam ex Iudæis, vir & corpore breuis, & vultu despicabilis, támque genere quàm rebus aliis vilissimus, Ionathas nomine, progressus ad Ioannis pontificis monumentum, cùm alia multa superbè ad Romanos prolocutus est, tum quem fortissimum haberent ad singulare prælium prouocauit. At qui contrà stetêre, multi quidem dedignabantur : erant autem inter eos (vt assolet) etiam, qui timerent : quosdam verò non inconsulta mouebat ratio, cum mortis cupido non debere confligere. Nam qui de salute desperassent, eos neque cautos impetus habere, neque Deum vereri : & cum his in discrimen venire, quos neque vincere magnum sit, & vinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis, sed ferocitatis videri. Quum autem diu nemo procederet, multáque Iudæus eorum timiditati illuderet, homo arrogans & superbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, insolentiam eius exosus, fortasse autem etiam corporis breuitate sublatus, inconsultè prosiliit : & cæteris commissa cum eo pugna risum præbuit, à fortuna proditus. Lapsum enim Ionathas interfecit : deinde pede supra mortuum posito, læua scutum, dextrá-

A τοῖς θυμοῖς ἀκαταλήκτοις, ἐστρατήγει ἡ τῶν μὲν αἰδὼς, τῶν δ' ἀνάγκη. τότε γὰρ Πεδανίου ἱππέως Ἰουδαίοις ὥσπερ ἄρκυσιν ἐνειλημμένοις, ῥωμαίοις ἄρχιος ἐδόκει, κἀκεῖνοι μίαν ἐλπίδα σωτηρίας εἶχον εἰ βιασάμενοι ῥῆξειαν τὸ τεῖχος. καὶ τῶν μὲν ἀπὸ ταυτείρης τὸν ἱππέων πεδάνιος τέταμα, ἕπομένων ἤδη τῶν Ἰουδαίων, καὶ κατὰ τὸ φαράγγος σωωθεμένων, ῥᾴδιον ἐκ πλαγίου παρελαύνων τὸν ἵππον, ἁρπάζει τινὰ φεύγοντα τῶν πολεμίων νεανίαν, σιβαρόν τε ἄλλως τὸ σῶμα, καὶ καθωπλισμένον δραξάμενος ἀπὸ τῆς σφυρᾶς. ὅσσον μὲν ἑαυτὸν ἐκλέχοντος ἐπέκλινε τὸν ἵππον. ὅσσον δ' ἐπεδείξατο τὴν τε δεξιᾶς τὸν τόνον, καὶ τὴν λοιπῆς σώματος, ἔτι δ' ἐμπειρίας ἱππικῆς. ὁ μὲν οὖν ὥσπερ τι κειμήλιον ἁρπασάμενος ἦκε φέρων καίσαρι τὸν αἰχμάλωτον. τῖτος δὲ μὴ λαβόντα τὸν δυνάμεως θαυμάσας, τὸν δὲ ληφθέντα τὸν ὠμὸν τὸ τεῖχος ὀλιγορήσεως κολάσας καταδύσας, αὐτὸς ἐν ταῖς ὠμὸν τὸ ἱερὸν ἐλαμάχαις ἰῶν, καὶ τὰ χώματα κατεπέσσων.

B

C

Κεφάλαιον ις.

ΕΝ ᾧ Ἰουδαῖοι κακύμενοι τὴν συμβολαῖς, ἀεὶ καὶ ὀλίγον κορυφεμένων τὸ πολέμου, καὶ τῶν ναῶ προσερπόντος, καθάπερ σπομένων σώματος, ἀπωικοπίον τὰ προσλημμένα μέλη, φθαίοντες τὴν εἰς τὸ πρόσω νομήν. τὸν δὲ βορέην, καὶ κατ' ὀυσιν στοᾶς τὸ συνεχὲς πρὸς τὴν ἀντωνίαν ἐμφράσαντες, ἔπειτα ἀπέρρηξαν ὅσον πήχεις εἴκοσι, τὴν ἰδίαις χερσὶν ἀρξάμενοι καίειν τὰ ἄγια. μεθ' ἡμέρας δύο, τετάρτῃ καὶ εἰκάδι τὴν προσερπούσης μίνως, τὴν πλησίον στοᾶ ὑποπιπρῶσι ῥωμαῖοι, καὶ μέχρι πεντεκαίδεκα πηχῶν προκόψαντος τὸ πυρὸς, ὑποκόπτουσιν ὁμοίως Ἰουδαῖοι τὴν ὀροφὴν, μήτε καθάπαν ὀξὺς ἀμύνοι τῷ ἔργων, καὶ τὸ πρὸς τίνι αὐτωνίαν σωαφὲς αὐτῷ διαφθείρωσιν. διὸ καὶ παρὸν κωλύειν ὑποπιπρᾶσθαι. οἱ δὲ πρὸς τίνι ἐμβολὴν τὴν πυρὸς ἠρεμήσαντες, τὴν νομὴν ἐνέμησαν αὐτῷ, σφίσι χρησίμως. πρὶν μὲν δὴ τὸ ἱερὸν, ἐ διέλιπον αἱ συμβολαὶ, συνεχὴς δὲ ἰῶν κατὰ μέρος ἐνθεόντων ἐπ' ἀλλήλους ὁ πόλεμος.

D

E

Κεφάλαιον. ιζ.

ΤΩΝ Ἰουδαίων δέ τις καὶ τὰς ἡμέρας, αἰπρ ὅτε σῶμα βραχὺ, καὶ τὸ ὄψιν δυσκαταφρόνητος, γλῶις τε ἔνικα, καὶ τῶν ἄλλων ἄσημος, Ἰωνάθης ἐκαλεῖτο, προελθὼν καὶ τὸ τῶ ἀρχιερέως Ἰωάννε μνημεῖον, ἄλλα τε πολλὰ πρὸς τοὺς ῥωμαίους ὑβριφαίως ἐφθέγγετο, καὶ τὸ ἄριστον αὐτῷ εἰς μονομαχίαν προεκαλεῖτο. πρὸς δὲ ταύτῃ ὠδοπεταγμένων, οἱ πολλοὶ μὲν ὑβριφαίουν. ἦσαν δ' οἳ καὶ τὸ εἰκὸς ἐφεδοίκεσαν, ἦπείτο γὰρ μὲν τῶν καὶ λογισμὸς ἐκ ἀσυνέτος, θανατᾷ τι μὴ συμπλέκεσθαι. τὴν γὰρ ἀπειρωκότας τὸ σωτηρίαν, ταῦτ' ἄλλα καὶ τὰς ὁρμὰς ἀταμιεύτους ἔχειν, καὶ τὸ θεῖον ἀφυσσόπτητον, τότε ὠδαβάλλεσθαι πρὸς οὓς καὶ τὸ νικᾶν ἐ μέγα, καὶ μὴ ἀρχικῆς τὸ ληφθῆναι σφαλερὸν, ἐκ ἀνδρίας, ἀλλὰ θεσυντος ἓν. μηδ' ἑνὸς δ' ὄντος πολὺ προϊόντος, καὶ τὸ Ἰουδαίου πολλὰ κατακερτομοῦντος αὐτοὺς εἰς δειλίαν, ἀλαζὼν γάρ τις ἰῶν ἑαυτῷ σφόδρα, καὶ τῷ ῥωμαίων ὑβριφαιος, πέδης τὶς ὄνομα τῷ ἐκ ἴλης ἱππέων βδελυξάμενος αὐτῷ τὰ τε ῥήματα, καὶ τὸ αὐθαδες· εἰκὸς δὲ, καὶ πρὸς τίνι βραχύτητα τὸ σώματος αὐτὸν ἀσκέπτως ἐπαρθῆναι, προπηδᾷ. καὶ τὰ μὲν ἄλλα πρὸς ἰῶν συμβαλὼν, προεδόθη δ' ὑπὸ τὸ τύχης. πεσόντα γὰρ αὐτὸν ὁ ἰωνάθης ὑποσφάττει προσδραμὼν, ἔπειτα ὀπίσω τῷ νεκρῷ, τότε ξίφος ἡμαλμῦρον αἴρασθε, καὶ τῇ

F

G

καὶ τὴν λαιὰν τὸν θυρεὸν, ἐπιλάλαξέ τε τῇ στρατιᾷ πολλὰ, καὶ σὺν τῷ πεσόντα κομπάζων, καὶ τοὺς ὁρῶντας ῥωμαίους ὑπεσκώπτων, ἕως αὐτὸν ἀναστρέψαντα καὶ ματαίζοντα, ὁρίσκος τὶς ἑκατοντάρχης ὀξυδόρκας, διὰ λαγόνος βέλει. σὺν δὲ τῷ τε ἰουδαίων καὶ τῷ ῥωμαίων, κραυγὴ συνεξήρθη διάφορος. ὁ δὲ δυνηθεὶς ἐκ τῆς ἀλγηδόνων ὑπὸ τὸ σῶμα τῷ πολεμίῳ κατέπεσεν, ὠκυτάτην ὑποφήνας ἐν πολέμῳ τιλὺ ὑπὸ τοῖς ἀλόγως δυτυχοῦσι νέμεσιν.

A que cruentum gladium coruscabat: armisque cum fremitu concussis, exercitui & iacenti insultans, spectantes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & vana iactantem, Priscus centurio sagitta transfixit: eóque facto, & Iudæorum & Romanorum clamor varius excitatus est. Ille autem dolore in vertiginem tortus, supra corpus hostis incubuit: bellique felicitatem ratione carentem quàm velox vltio sequeretur ostendit. B

Κεφαλ. ιπ.

Οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ στασιασταὶ φανερῶς τε ἀπέστησαν τοὺς ὑπὲρ τῶν χωμάτων στρατιώτας ἀμυνομένους καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ τὴν τεσσαρακοστὴν μηνὸς ἑβδόμην ἐπιόντι, δόλον συσκευάζονται τοιόνδε. τὴν ἑστηκυῖαν στοὰν τὸ μεταξὺ τῆς δυτικῆς, καὶ τὴν ὑπ' αὐτῆς ὀροφῆς, ὕλης ἀναπεπλᾶσιν αὖης, ἕως ἂν ἀσφάλτῳ τε καὶ πίσσης, ἔπεσπα ὡς καταπονήσοντες δηθεν ὑπεχώρουν. ἕως δὲ τῆς μὲν ἀνατολικῆς πολλοὶ τὴν ὁρμὴν φερόμενοι προσέκειντο τοῖς ὑποχωροῦσιν, ὅπου τε τὴν φλογὰ ἐπιδῶν ἕωθεν ἐμέλλοντες κλίμακας. οἱ δὲ συνετώτεροι ἄλογον ἔστιλιν τῆς ἰουδαίων ὑπονοήσαντες ἔμενον. κατεπλήσθη μὲν τοι τῶν ἀναπηδησάντων ἡ στοὰ, κἂν τούτῳ οἱ ἰουδαῖοι πᾶσαν ὑποπιμπρῶσιν αὐτιλύ. ἀμηχάνως δ' ἀφνίδιος πάντοθεν ἡ φλογὸς, ταῖς τε ἔξω τῶν κινδύνων ῥωμαίοις ἔκπληξις ἐπέσχε δεινὴ, καὶ τοὺς προεληλυθότας ἀμηχανία. κυκλούμενοι δὲ ὑπὸ τῆς φλογὸς, οἱ μὲν εἰς τὴν πόλιν ὀπίσω κατεκρήμνιζον ἑαυτοὺς, οἱ δ' εἰς τοὺς πολεμίους. πολλοὶ δ' ἐλπίδι σωτηρίας εἰς τοὺς σφετέρους καταπηδῶντες, ἁλῶντο τὰ μέλη, πλείστων δ' ἔφθασε τὰς ὁρμὰς τὸ πῦρ, καί τινες τιλὺ φλόγα σιδήρῳ. προεῖχε δ' ἀθέως, καὶ τοὺς ἄλλως φθειρομένους, τὸ πῦρ ὅπερ πλεῖστον ἀνῳρεόμενον. καίσαρα δὲ καίπερ χαλεπαίνοντα τοῖς ἀπολλυμένοις ἐπειδὴ δίκαια ὠδυρόμενος ἀπέβιβάσαντο, ὅμως οἴκτου εἰσήει τὴν ἀνδρῶν, καὶ μηδενὸς προσαμύνειν δυναμένου, τοῦτο γὰρ ὡδαμώθιον ἦν τοῖς φθειρομένοις, τὸ ἐλέσθαι ὑπὲρ ἧς πρίεται τὴν ψυχὴν ὀδυνώμενον. ἐῶν τε γὰρ αὐτοῖς καὶ προπηδῶν, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἐκ τῆς ἑνόντων ἐπαμύνειν ὠδυκαλῶν, ἅλως ἦν. τὰς δὲ φωνὰς ἕκαστος, ἅτε δεδιότων, ὡσανεί τι λαμπρὸν ἀποφέρων ἐπιτάφιον, ἀθύμως ἀπέθνησκεν. ἔνιοι γοῦν ὅπου τὸν τοῖχον ἡ στοὰ ὀλίγα πλατιὼ ἀναχωρήσαντες, ἐκ μὲν τῶν πυρὸς διεσώθησαν, ὑπὸ δὲ τῶν ἰουδαίων προεληθέντες ὅπλοις μὲν αὐτέχον διεπεξωσκόμενοι. τέλος δὲ πάντες ἔπεσον.

C

D

E

F

Κεφάλαιον ιθ.

Καὶ τελευταῖον τῆς αὐτῆς νεανίας, ὀνόματι λόγος, ὅλον ὀκτωκοσμήσας τὸ πάθος, ἐκ πατρὸς μὲν ἀξίων ὄντων πάντων τῶν ἀπολωλότων, ἀρίστος φανείς. ὃν οἱ μὲν ἰουδαῖοι τῆς τε ἀλκῆς ἀγάμενοι, καὶ ἄλλως ἀνελεῖν ἀθέμιτον ἡγούμενοι, καταβοῶντες πρὸς αὐτοὺς ὅπως δεξιᾶς παρεκάλουν. ὁ δὲ ἀδελφὸς κορνήλιος ἐκ θατέρου, μὴ καταισχύνῃ τὸ σφέτερον κλέος, καὶ τιλὺ ῥωμαίων στρατιᾶς. οὕτω πειθεὶς, καὶ δεδεμένος φανερὸν ἑκατέρωθεν τοῖς τάγμασι τὸ ξίφος, ἑαυτὸν ἀπαρεῖ. τῆς δὲ τοῦ σωτῆρος ἀφειδοθέντων, ἀρτέριος τὶς πανουργίᾳ δεδασάζεται. προσκαλεσάμενος γάρ τινα τῆς στρατιωτῆς λούκιον, ᾧ συνεσκήνει, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, κληρονόμον ἔφη καταλείπω σε τῆς ἐμαυτοῦ κτημάτων, εἰ προσελθόν με δέξαιο. τοῦ δὲ ἑτοίμως προσδραμόντος, ὁ μὲν ἐπ' αὐτὸν κλινεχθεὶς, ἔζησεν. ὁ δὲ δεξάμενος

Cap. VI. Romani flāmis pereunt dolo Iudaico, & de Artorio quodā.

Sed itiosi verò templum tenentes apertè quidem & quotidie militibus in aggeribus positis repugnabant. Vicesimo autem septimo die prædicti mensis, huiusmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus spacium, quod inter culmen & trabes erat vacuum, syluis aridis, itémque sulfure ac bitumine repleuêre. Deinde velut oppressi cedebant. Quare multi quidem temerarij fugientibus instabant, & in porticum ascendere positis scalis nitebantur. qui verò prudentiores erant, nullam fugæ causam Iudæis fuisse cogitantes, locis suis manebant. Verùm porticu repleta his qui ascenderant, ignem immittunt Iudæi. excitatáque vndique subitò flamma Romanos & qui extra periculum sterunt ingens stupor inuasit, & desperatio quos incendium ceperat occupauit. flammis enim cincti semetipsos retrorsum in oppidum, alij verò in hostes præcipitabant: multi spe salutis desilientes in puteos, ilico debilitabantur: alios, dum conantur, præueniebat incendium: alij ferro flammam anteuertebant. statim verò & alios fugientes ignis comprehendebat, plurimum peruagatus. Cæsarem verò licèt morientibus indignaretur, quòd iniussi porticum ascenderant, misericordia tamen eorum tetigit. Cúmque nemo prohibere posset incendiũ, hoc erat tamen solatio pereuntibus, quia videbant eius dolorem, pro quo ipsi animam perderent. Vociferans enim, & ante alios prosiliens, & comites suos quàm possent auxilium ferre obsecrans, cernebatur. Eiúsque voces & affectiones quisque, velut aliquam præclarissimam sepulturam, secum auferens moriebatur. Nonnulli tamen recepti in partem porticus latiorem, flammarum quidem periculum euasêre. obsessi autem à Iudæis, cùm diu saucij restitissent, postremò vniuersi cecidêre. Post omnes autem quidam iuuenis, nomine Longus, toti huic ornamento fuit calamitati: & quamuis sigillatim digni sint memoria, qui periêre, omniũ tamen fortissimus demonstratus. Quem Iudæi quidem, & quia fortis erat, & quia interficere eũ cupiebant, ad se descendere promissa fide hortabantur. Frater verò eius Cornelius, qui ex altera parte stabat, ne gloriam suam Romanámque militiã dehonestaret orabat: cui magis obtemperauit, sublatóque altius gladio, vt ab vtrisque partibus cerneretur, semetipsum occidit. Eorũ autem quos ignis obsederat, Artorius quidam, calliditate seruatus est. Appellato enim clara voce Lucio quodam, commilitone & contubernali suo: hæredem te, inquit, relinquo totius patrimonij mei, si me exceperis. Cùm autem ille prompto animo accurrisset, ipse quidem, qui se in eum proiecerat, vixit: Lucius verò pondere oppressus, constratóque lapidibus

solo allisus, continuò moritur. Ea calamitas A paulisper quidem Romanis tristitiam comparauit, in posterum tamen cautiores effecit, & aduersus Iudæorum insidias iuuit, quibus plerúmque loca moresque hominum nescientes lædebantur. Exusta est verò porticus ad turrim vsque Ioannis, quam ille belli tempore quod cum Simone gerebat, suprà postes qui in Xystum ducerent ædificauerat. reliquum verò Iudæi, postquam consumpti fuerant, qui ascenderant, absciderunt. Postero autem die Roma- B ni quoque, porticum quæ in Boreæ parte fuit, ad Orientalem vsque totam incendunt: continentem angulos eius, quæ appellatur Cedronos, super vallem ædificata: vnde etiam profunda erat & horribilis eius altitudo.

CAP. VII. De fame Iudæorum.

CIrca templum quidem ita se res habebant. Eorum verò qui per ciuitatem fame corrumpebantur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades euenie- C bant. Per singulas namque domos sicubi aliqua vestigia cibi apparuissent, bellum illico gerebatur: & amicissimi inter se ad manus veniebant, miseris deripientes animis viaticum. Fides autem penuriæ nec morientibus habebatur: sed etiam quos viderent expirare, scrutabantur latrones: ne quem fortè cibum sinu occultans quispiam, moreretur. Ipsos autem spes egestate victus hiantes, veluti canes rabi- D dos decipiebat: & impingentes in ostia, tanquam ebrij ferebantur, easdémque domos bis ac ter eodem momento desperatione inquietabant, omniáque dentibus necessitas subigebat: & ea colligentes, quæ nullum, quamuis sordidissimum mutorum animalium, non horreret, comedere patiebantur. Denique nec cingulis nec calciamentis abstinuêre, coriáque scutis detracta mandebant. Quin etiam fœni veteris laceramenta victui habebantur: cuius nonnulli exiguum pondus quatuor Attici- E cis venundabant. Et quid opus est famis improbitatem ex rebus anima carentibus demonstrate? Factum enim relaturus sum, neque apud Græcos, neque apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrendum, auditu verò incredibile. Itaque libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me posteti æstimarent, nisi testes multos haberem, & fortasse patriæ frigidam referrem gratiam, parciùs ea differens, quorum fata perpessa est. F

CAP. VIII. De muliere quæ per famem filium coxerat.

MVlier quædam ex numero trans Iordanē habitantium incolarum, Maria nomine, Eleazari filia de vico Vetezobra, quod significat domus hyssopi, genere ac diuitiis nobilis, cum alia multitudine refugiens in Hierosolymam recepta, cū cæteris obsidebatur. Huiusalia quidē bona tyranni diripuerunt, quæ ex transamnanis locis in oppidum comportauerat. Reliquias verò conditorum, & si alimenta reperissent, irrumpentes domum eius satellites, quotidie auferebant. Grauiter autem mulier indignabatur: propterea quæ sæpissimè raptoribus maledicens, & imprecans, eos contra se vehementiùs G irritabat: cùm neque iratus, neque miserans eam quisquam vellet interficere. Sed victum quidem parando aliis parabat: vndique autem adempta iam erat ei etiam rapiendi facultas, famésque viscetibus & medullis irrepserat.

ὑπὸ δ' λιμοῦ τὴν λιθοστρώτῳ θερσιτειχισθεὶς, θλιβερὸν θηρίον τοῦτο τὸ πάθος θεὸς ἡμῖν μὲν ῥωμαίοις ἐπεποίησεν αἰθυμίαν, θεὸς δὲ τὸ μέλλον ὅμως, κατασκόπους φυλακτικωτέρους, καὶ θεὸς τοῖς ἰουδαίων ἀπάταις ὠφέλησεν, ἐν αἷς τὰ πολλὰ δι' ἄγνοιαν τῶν τόπων, καὶ τὸ ἦθος τῶν ἀνδρῶν ἐβλάπτοντο. κατανὰν δ' ἡ σοὰ μέχρι τοῦ ἰωαννᾶ πύργου, ὃν ἐκεῖνος ἐν τῷ θεὸς σιμωνα πολέμῳ κατασκάψαντες, ἐφ' ἃς ἐξαγάγοιεν ἐφ' τὸ ξυστὸν πύλας. τὸ δὲ λοιπὸν ὁλοσχερῶς ἤδη ἰουδαίοις τοῖς ἀναβάσιν ἐπέκοψαν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ῥωμαῖοι τὸ βόρειον στοὰ ἐνέπρησαν μέχρι τῆς ἀσαβόλικης ὅλης, ὅθεν ἡ συναπτουσα γωνία τοῦ κεδρῶνος καλουμένης φάραγγος ἐφ' ἑδόμητο, παρὸ δὲ φοβερὸν λῖν τὸ βάθος. καὶ τὰ μὲν περὶ τὸ ἱερὸν ἐν τούτοις λῖν.

Κεφάλαιον κ.

ΤΩν δ' ὑπὸ τὸν λιμὸν φθειρομένων καὶ τὴν πόλιν, ἄπειρον μὲν ἐπλήθυε τὸ πλῆθος· ἀδύνατα δὲ συνέβαινε τὰ πάθη. καθ' ἑκάστην γὰρ οἰκίαν εἰ που ζοφῶς παραφανείη σιτία, πόλεμος ἦν, καὶ δι' χειρῶν ἐχόμενοι οἱ φίλτατοι πρὸς ἀλλήλους, ἁρπάζοντες τὰ ἀλάμπαρα δ' ψυχῆς ἐφόδια. πίστις δ' ἀπορίας οὐδὲ τοῖς θνήσκουσιν ἦν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκπνέοντας οἱ λῃσταὶ διῄρουν, μή τις ὑπὸ κόλπον ἔχων ζοφὼν, σπάνιστον τὸν θάνατον αὐτῷ. οἱ δ' ὑπ' ἐνδείας παραφερόμενοι, ὥσπερ λυσσῶντες κυνες, ἐσφάλλοντο, καὶ παρεφέροντο, καὶ τὰ θύρας ἐπεσείοντο μεθυόντων τρόπον, καὶ ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τὰς αὐτὰς οἰκους εἰσεπήδων δὶς ἢ τρὶς ὥρᾳ μιᾷ. παῦλα δ' ὑπ' ὀδόντας ἦλθε ἡ ἀνάγκη, καὶ τὰ μηδὲ τοῖς ῥυπαρωτάτοις τῶν ἀλόγων ζώων θεμιτὰ, συλλέγοντες ἐδίδοσαν ὑπέρογκον. ζωστῆρων γοῦν καὶ ὑποδημάτων τὸ παλαιότατον ἐν ἀπέκοντο, καὶ τὰ δέρματα τῶν θυρεῶν κατεσθίοντες ἐμασῶντο. ζοφὴ δ' λῖν καὶ χόρτου τοῦ παλαιᾶ σπαράγματα· τὰς γὰρ ἴνας ἔνιοι συλλέγοντες, ἐλάχιστον σταθμὸν ἐπώλουν ἀττικῶν τεσσάρων.

Κεφάλαιον κα.

ΚΑὶ τί δεῖ τὴν ἐπ' ἀψύχοις ἀναίδειαν τοῦ λιμοῦ λέγειν; εἶμι γὰρ αὐτὸ δηλώσων ἔργον, οἷον μήτε παρ' ἕλλησι, μήτε παρὰ βαρβάροις ἱστόρηται, φεικτὸν μὲν εἰπεῖν, ἄπιστον δ' ἀκοῦσαι. καὶ ἐγὼν ἂν μὴ δύναμιν περιπεσοῦσαν τοῖς αὐθις ἀνθρώποις, κἂν παρέλιπον τὴν συμφορὰν ἡδέως, εἰ μὴ τὴν κατ' ἐμαυτὸν εἶχον ἀπείρους μάρτυρας. ἄλλως τε καὶ ψυχρὰν καταθεῖμαι τῇ πατρίδι χάριν καθυφέμενος τὸν λόγον, ὃ πέπονθε τὰ ἔργα. γυνὴ τις ἦν τοῦ ἰορδάνου κατοικοῦσα, μαρία τὄνομα, πατρὸς ἐλεαζάρου, κώμης βαθεζὼρ, σημαίνει δὲ τοῦτο οἶκος ὑσσώπου, γένει καὶ πλούτου διαφέρουσα, μετὰ τῶν λοιπῶν πλήθους εἰς τὰ ἱεροσόλυμα καταφυγοῦσα συνεπολιορκεῖτο. ταύτης τὰ μὲν ἄλλα κτήσιν οἱ τύραννοι διήρπασαν, ὅσα ἐν τῇ περαίᾳ ἀναπεπλασμένη μετενεγκεῖν εἰς τὴν πόλιν. τὰ δὲ λείψανα τῶν κρημνίων, κἂν εἴτι ζοφῶς ὀλιγοστεῖν, καθ' ἡμέρας εἰαπτόμενοι ἅρπαζον οἱ φρυάγριοι. δεινὴ δὲ τὸ γύναιον ἀγανάκτησις εἰσῄει, καὶ πολλάκις λοιδοροῦσα, καὶ καταρωμένη τοῖς ἁρπαγας, ἐφ' ἑαυτὴν ἐπρέθιζεν. ὡς δ' ἔτε παρέξιμον ὁμῶς τις, οὔτ' ἐλεῶν αὐτὴν ἀνῄρει· καὶ τὸ μὲν δρᾶν τι σπάνιον ἄλλως ἐνόμιζε, πανταχόθεν δ' ἄπορον ἦν ἤδη καὶ τὸ δρᾶν, ἡ λιμὸς δὲ σπλάγχνων καὶ μυελῶν ἐπεκράτει.

καὶ τῆς

καὶ τὸ λιμὸν μᾶλλον ἐξέκαιον οἱ θυμοὶ σύμβουλον λαβόντα τὸν ὀργιλωτάτην καὶ ἀναγκαιότατον, ὅτι τὴν φύσιν ἐχώρει, καὶ τὸ τέκνον· ἦν δ' αὐτῇ παῖς γαλαθηνὸς, ὃν ἁρπασαμένη βρέφος εἶπεν· ἄθλιον ἐν πολέμῳ καὶ λιμῷ καὶ στάσει, πῶς σε τηρήσω; τὰ μὲν γὰρ Ῥωμαίοις, δουλεία καὶ ζῆν ἔσομαι ἐπ' αὐτοῖς· φθάσει δὲ καὶ δουλείαν ὁ λιμὸς, οἱ στασιασταὶ δ' ἀμφοτέρων χαλεπώτεροι. ἴθι γοῦν μοι βορὰ, καὶ τοῖς στασιασταῖς ἐμοὶ, καὶ τῷ βίῳ μῦθος, ὁ μόνος ἐλλείπων τοῖς Ἰουδαίων συμφοραῖς. καὶ ταῦτ' ἅμα λέγουσα κτείνει τὸν υἱὸν, εἶτα ὀπτήσασα, τὸ μὲν ἥμισυ κατεδίδου, τὸ δὲ λοιπὸν κατακαλύψασα ἐφύλαττεν. οἱ δ' Ἰουδαῖοι στασιασταὶ παρῆσαν, καὶ τὰ ἀθέμιτα κνίσης ἁπάσαντες ἠπείλουν, εἰ μὴ δείξειε τὸ φαγεῖν ἑτοιμάσασα, ἀποφάξειν αὐτὴν ἀθέως. κἂν μοῖραν αὐτοῖς ἐκπύστου καλεῖν ἐτήρησε κρέας. τὰ λείψανα τοῦ τέκνου διεκάλυψε. τοῖς δ' ἀθέως φρίκη καὶ φρενῶν ἔκστασις ἦρει, καὶ φάσμα τὸ ὅλον ἐπεπήγεσαν. κἂν δὲ, ἐμὸν ἔφη τοῦτο τὸ τέκνον γνήσιον, καὶ τὸ ἔργον ἐμόν. φάγετε, καὶ γὰρ ἐγὼ βέβρωκα. μὴ γένησθε μήτε μαλακώτεροι γυναικὸς, μήτε συμπαθέστεροι μητρός. εἰ δ' ὑμεῖς δυσσεβεῖς, καὶ τὰ ἐμοὶ ἀποστρέφεσθε θυσίαν, ἐγὼ μὲν ἥμισυ βέβρωκα, καὶ τὸ λοιπὸν δ' ἐμοὶ μενάτω. μὴ ταῦτα οἱ μὲ ξέμοντες ἐξέπεσαν θεοὺς ἐν τοῦτο δειλοὶ, καὶ μόλις ταύτης τὴν ἕδρας τῆς μητρὸς ἀφαχωρήσαντες. ἀνεπλήσθη δ' ἀθέως ὅλη τοῦ μύσους ἡ πόλις, καὶ φεῦ ὁμμάτων ἕκαστος τὸ πάθος λαμβάνων, ὡς παρ' αὐτῷ καταπτοηθὲν ἔφριττεν. ἀπεδὴ ἦν δὴ λιμοττόντων ὅπη τὸν θάνατον ἴδῃ, καὶ μακαρισμὸς ἦν φθασάντων, πρὶν ἀκοῦσαι, καὶ θεάσασθαι κακὰ τηλικαῦτα. ταχέως ἦ καὶ Ῥωμαίοις διηγγέλθη τὸ πάθος. ἦν ἦ οἱ μὲν ἠπίστουν, οἱ ἦ ὠκτειραν, τοὺς ἦ πολλοὺς εἰς μίσος τοῦ ἔθνους σφοδρότερον συνέβη φερθῆναι. καίσαρ δ' ἀπελογεῖτο καὶ πρὸς τοῦτο τῷ θεῷ, φάσκων ἅμα μὲν αὐτὸν Ἰουδαίοις εἰρήνην, καὶ αὐτονομίαν προτείνασθαι, καὶ πάντων ἀμνηστίαν ἦν τετολμημένων. τοὺς ἦ αὖτε μᾶλλον ὁμονοίας στάσιν, αὖτε ἦ εἰρήνης πόλεμον, καὶ κόρον ἦ καὶ δυθυμίας, λιμὸν αἱρεμένους· ἰδίαις ἦ χερσὶν ἁρπάσαντας καίειν τὸ σωτηρούμενον ὑφ' ἡμῶν ἱερὸν, αὐτοὺς ἦ καὶ τοιαύτης τροφῆς ἀξίους. καλύψειν μέν τοι τὸν τῆς τεκνοφαγίας μύσος, αὐτῷ τῷ τῆς παρθένου πώματι, καὶ κατα-
λείψειν ὅπη τὸν οἰκεμένης ἥλιος καθορᾷ πόλιν, ἐν ᾗ μητέρες ἕτερα ξέφονται. προσκεῖσθαι μέν τοι καὶ θεὸν μητέρων πατρίοις τοῦ τοιούτου τρόπου, οἱ δὲ μὴ τηλικαῦτα πάθη μήσειν ἐν τοῖς ὅπλοις. ταῦτ' ἅμα διεξιὼν, ἐνενόει καὶ τοῦ ἀπογνῶναι τὴν αἰδῶ· ἦ γὰρ αὖ ἔτι σωφρονῆσαι τοὺς πάντα προπεποιθότας ἐφ' οἷς εἰκὸς ἦν μεταβαλέσθαι, μὴ παθοῦσιν.

A. Plus verò quàm fames incendia succendebat. Igitur vi animi de neceſſitate impulſa, rebus aduerſis contra naturam excitatur: raptóque filio, quem lactentem habebat: miſerum te, ait infans, in bello & fame & ſeditione cui te ſeruauero? Apud Romanos etiam ſi vixeris, ſeruitutem es. fames autem præuenit ſeruitutem: his verò ſeditioſi ſæuiores ſunt. Eſto igitur mihi cibus, & ſeditioſis furia, & humanæ vitæ fabula, quæ ſola deeſt calamitatibus Iudæorum. Et hoc ſimul dicens, occidit filium, coctúmque medium comedit, adopertum verò reliquum ſeruauit. Ecce autem aderant ſeditioſi, & contaminatiſſimi nidoris odore capti mortem ei ſtatim, niſi quod paraſſet, oſtenderet, minabantur. Illa verò bonam partem ſe reſeruaſſe reſpondens, aperit filij reliquias. Illos autem confeſtim horror cepit atque dementia, viſúque ipſo diriguerunt. At mulier: & hic, inquit, eſt verè filius & facinus meum. comedite: nam & ego comedi. Nolo vt ſitis aut fœmina molliores, aut matre miſericordiores. Quòd ſi vos pietatem colitis, & mea ſacrificia repudiatis, ego quidem comedi, reliquum eius me manebit. Poſt hoc illi quidem tremente exierunt, ad hoc ſolum timidi, víxque hoc cibi matri ceſſêre. Mox autem repleta eſt eo ſcelere tota ciuitas: & vnuſquiſque ante oculos ſibi cladem illam proponens, tanquam hoc ipſe admiſiſſet, horrebat. Ab omnibus autem quos fames vrgebat, properabatur ad mortem: & beati appellabantur, qui priuſquam id paterentur interiiſſent. Citò autem Romanis etiam nunciata eſt illa calamitas. eorúmque alij non credebant, alij miſerabantur, multos autem vehementiùs eius gentis odium cœpit. Cæſar autem ſuper hoc Deum placabat: ſiquidem Iudæis pacem obtuliſſet, eíſque libertatem propoſuiſſet omnium obliuionem, quæ commiſerant. Illos autem pro concordia ſeditionem, bellum pro pace, pro ſatietate atque opulentia famem optaſſe: & qui propriis manibus templum, quod ipſe eis ſeruaſſet, incendere cœperant, huiuſmodi alimentis eos eſſe digniſſimos. Veruntamen ſcelus huius nefandi victus, ruina ſeſe patriæ operturum, neque relicturum in orbe terræ, vt ſol inſpiciat ciuitatem, in qua matres ſic veſcerentur. Ante matres autem patribus huiuſmodi alimenta deberi: qui nec poſt eiuſmodi clades arma deponerent. Simul hęc dicens, deſperationem hoſtium reputabat, nec eos ſanam mentem recepturos exiſtimabat, qui cuncta iam pertuliſſent, quibus antequam paterentur, mutare ſententiam ſperabantur.

Κεφάλαιον κϛ.

CAP. IX. De expugnatione muri, & incendio templi.

Ἤδη δὲ τοῦ δυὸ ταγμάτων συντετελεκότων τὰ χώματα λόφῳ μιλιοῦ ὀγδόῃ, προσάγειν ἐπέλευσε ταῖς πύλαις κατὰ τὸν ἑσπέριον ἐξέδραν, τῷ ἔσωθεν ἱερῷ. προῆν ἦ τούτων ἐξ ἡμέρας ἀδηλεί πῶς στερροτάτη πασῶν ἑλέπολις τύπτουσα τὸν τοῖχον, οὐδὲν λύουσιν. ἀλλὰ καὶ ταύτης καὶ τῶν ἄλλων τὸ μέγεθος, καὶ ἡ ἁρμονία τῶν λίθων λῦ ἀμείνων. πύλης ἦ βορείου πυλὶς ὑπώρυττον ἕτεροι τοῖς θεμελίοις, καὶ πολλὰ παλαιωθησαντες, τοῖς ἐμφερθεῖσι λίθοις ἐξεκύλισαν· ἀνείχετο ἦ ὑπὸ τῶν ἐνδοτέρω καὶ διέμενεν ἡ πύλη, μέχρι τοῦ ἐξ ἀρχαίων, καὶ τῶν

B. Et hoc ſimul dicens, occidit filium, coctúmque medium comedit, adopertum verò reliquum ſeruauit. Ecce autem aderant ſeditioſi, & contaminatiſſimi nidoris odore capti mortem ei ſtatim, niſi quod paraſſet, oſtenderet, minabantur. Illa verò bonam partem ſe reſeruaſſe reſpondens, aperit filij reliquias. Illos autem confeſtim horror cepit atque dementia, viſúque ipſo dirigiuerunt. At mulier: & hic, inquit, eſt verè filius & facinus meum. comedite: nam & ego comedi. Nolo vt ſitis aut fœmina molliores, aut matre miſericordiores. Quòd ſi vos pietatem colitis, & mea ſacrificia repudiatis, ego quidem comedi, reliquum eius me manebit. Poſt hoc illi quidem tremente exierunt, ad hoc ſolum timidi, víxque hoc cibi matri ceſſêre. Mox autem repleta eſt eo ſcelere tota ciuitas: & vnuſquiſque ante oculos ſibi cladem illam proponens, tanquam hoc ipſe admiſiſſet, horrebat. Ab omnibus autem quos fames vrgebat, properabatur ad mortem: & beati appellabantur, qui priuſquam id paterentur interiiſſent. Citò autem Romanis etiam nunciata eſt illa calamitas. eorúmque alij non credebant, alij miſerabantur, multos autem vehementiùs eius gentis odium cœpit. Cæſar autem ſuper hoc Deum placabat: ſiquidem Iudæis pacem obtuliſſet, eíſque libertatem propoſuiſſet omnium obliuionem, quæ commiſerant. Illos autem pro concordia ſeditionem, bellum pro pace, pro ſatietate atque opulentia famem optaſſe: & qui propriis manibus templum, quod ipſe eis ſeruaſſet, incendere cœperant, huiuſmodi alimentis eos eſſe digniſſimos. Veruntamen ſcelus huius nefandi victus, ruina ſeſe patriæ operturum, neque relicturum in orbe terræ, vt ſol inſpiciat ciuitatem, in qua matres ſic veſcerentur. Ante matres autem patribus huiuſmodi alimenta deberi: qui nec poſt eiuſmodi clades arma deponerent. Simul hęc dicens, deſperationem hoſtium reputabat, nec eos ſanam mentem recepturos exiſtimabat, qui cuncta iam pertuliſſent, quibus antequam paterentur, mutare ſententiam ſperabantur.

C. Octauo autem die menſis Auguſti, cùm duæ legiones aggeres perfeciſſent, ad exhedram Occidentalem templi exterioris admoueri arietes iuſſit: cùm quibus ante ſex, qui firmiſſimus erat aries, parietem ſine intermiſſione pulſando, nihil omnino profeciſſet. Verùm & huius & cæterorum magnitudinem ſtructura lapidum ſuperabat. Septentrionalis autem portę alij fundamenta ſuffodiebant: multúmque fatigati, exteriores tantùm lapides euellere potuere, ab interioribus autem portæ ſuſtinebantur. támque diu manſêre, donec inſtrumentorum &

vectium conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuêre. Iudæi verò præuenti, ne eas subire prohiberent, cum his congressi dimicabant. & alios quidem retrò depellentes præcipitabant, accedentes alios subsidio trucidabant. multos de scalis egredientes, priùs quàm se scutis obtegerent, ferientes gladiis præueniebant, nonnullas autem scalas armatorum plenas in latus declinantes, deiiciebant. Vnde Romanorum quoque non parua cædes sequebatur. Alij signis ablatis pro his decertabant, rapinam eorum grauissimæ fore turpitudini ducentes. Postremo tamen Iudæi & signis potiuntur: & eos qui vnà ascenderant interficiunt, cæteri verò clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorum quidem nemo non aliquo facto opere procubuit. Seditiosorum autem, qui prioribus præliis etiam tunc fortiter pugnauerunt, & præterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cùm videret se alieno templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subiici iussit. Inter hæc autẽ ad eum profugi veniunt, Ananus Ammauntinus, Simonis satelles crudelissimus, & Archelaus filius Magadati, idcirco sperantes veniam, quòd Iudæos victores reliquerant. Titus autem, cùm hanc eorum in Iudæos crudelitatem audiuit, vtrunque obtruncare decreuit. Dicebat enim necessitate, non voluntate venisse: nec salute dignos esse, incensam ipsorum causa patriam deserentes. Veruntamen cohibuit iracundiam fides, eósque dimisit, sed non eo loco habendos, quos etiam alios credidit. Iam verò portis milites ignem admouerant, liquefactóque argento citò lignum flammæ absumpserant, cùm subitò auctæ proximas inde porticus corripuêre. Iudæis verò ignem circum se videntibus, corpora simul animíque ceciderunt: & stupore attoniti, adiuuare quidem vel extinguere nemo conatus est: stantes verò aspiciebant, nec tamen his, quæ absumerentur dolentes, saltem vt quod reliquum esset saluum haberent, animum colligebant. Illo quidem die, quæ secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec ſsimul vndique inflammari porticus potuerunt. postero autem die Titus parte militum iussa incendium restinguere, pérque proxima portis loca viam sternere, vt facilior agminibus esset ascensus, rectores ad se conuocat: séxque collectis, qui erant proceres, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quintæ legionis præpositio, & Largio Lepido decimæ, & Tito Frigio quintædecimæ cum quibus erat etiam Æternius Fronto magister duarum Alexandrinarum legionum, & Marcus Antonius Iulianus procurator Iudææ, congregatísque præterea chiliarchis & procuratoribus, consilium de templo proposuit. Aliis quidem videbatur lege belli vtendum esse: nunquam enim Iudæos à nouis rebus posse desinere templo manente, quò omnes vbicunque essent colligerent. Nonnulli sitemplum reliquissent Iudæi, neque armis pro eo quisquam certaret, conseruandum esse suadebant:

ἢ τῶν μοχλῶν ἀπιχθησάντες ἀναγόντας, κλίμακας ταῖς στοαῖς προσέφερον. οἱ δ' Ἰουδαῖοι κωλύσαι μὲν οὐκ ἔφθασαν, ἀναβάσι δ' συμπεσόντες, ἐμάχοντο, καὶ τοὺς μὲν αἰωθοῦντες εἰς τὸ πρόσω κατακρημνίζον, τοὺς δ' ὑπαντιάζοντας ἀπέκτειναν. πολλοὺς δὲ τῶν κλιμάκων ὑποβαινόντας, πρὶν προέξασθαι τοῖς θυρεοῖς παίοντες τοῖς ῥομφαίαις ἔφθανον. σὺν δὲ γεμίσαντες ὁπλιτῶν κλίμακας, ἐπαναβαίνοντες ἄνωθεν κατέσκεον. ἦν δ' οὐκ ὀλίγος, καὶ αὐτῶν φόνος. οἱ δ' ἀμυνόμενοι τὰς σημαίας περὶ αὐτῶν ἐπολέμουν, δεινὴν ἡγεμόνες, καὶ πρὸς ἀρχιλάου τύραννον τιμὴν ἁρπαγήν. τέλος δ', καὶ τῶν σημαιῶν οἱ Ἰουδαῖοι κρατοῦσι, καὶ τοὺς ἀναβάντας διαφθείρουσιν. οἱ δὲ λοιποὶ πρὸς τὸ τῶν ὀλολυστῶν πάθος ὀρθοὶ ἕστηκε, ἀνεχώρουν. τῶν μὲν οὖν ῥωμαίων οὐδεὶς ἀπέθανε. τῶν δὲ σεδιασῶν, οἱ κατὰ τὰς πρώτας μάχας ἠνωνίσαντο γενναίως καὶ τότε, καὶ ἐλεάζαρος ἀδελφιδοῦς τοῦ τυράννου σίμωνος. ὁ δὲ τίτος ὡς εἶδε τὸν ὅλον τοῦ ἱεροῦ ναοῦ κατὰ τοῦ ἀλλοφύλου ἱερεῖς φειδῶ, πρὸς βλάβης τοῖς τραπέζαις γινομένου καὶ φθορᾶς, τὰς πύλας προστάξειν ὑφάπτειν.

Κεφάλαιον κγ.

ΕΝ δὲ τούτῳ πρὸς αὐτὸν αὐτομολοῦσιν, ἄνανός τε ὁ ἀπ' ἀμμαοὺς τοῦ σίμωνος δορυφόρων ὁ φονικώτατος, καὶ ἀρχέλαος υἱὸς μαγαδάτου, συγγνώμην ἐλπίσαντες, ἐπειδὴ κρατοῦντων Ἰουδαίων ἀπεχώρει. πῦρ δὲ τοῦτο παύεργμα φρυβάλλετο τῶν αἰδρῶν, καὶ τὴν ἄλλην πρὸς τοὺς Ἰουδαίους ὠμότητα πεπυσμένους, ὥρμητο πτείνειν ἑκατέρους. ὑπ' ἀνάγκης ἦχθαι λέγων αὐτούς, ἀλλ' οὐ προαιρέσεως παρεῖναι, καὶ σωτηρίας μὲν ἀξίους εἶ τοὺς φλεγομένης ἤδη δι' αὐτοὺς τὰ πατρίδος ἀλλομένους. σκέπτει δ' ὅμως τῷ θυμῷ ἡ πίστις, καὶ ἀφίησι τοὺς μὲν ἕως, ἡμέραν ἐν ἴσῃ μοίρᾳ κατέχουσι τοῖς ἄλλοις. ἤδη δὲ τῶν πύλαις οἱ σπαθῶται προσῆγον τὸ πῦρ, καὶ προεπικόμενος ὁ ἄργυρος διεδίδου ταχέως εἰς τὰ ξυλεῖα τὰς φλόγας, ἔνθεν ἀθρόως ἐκφερόμεναι τῶν σοῶν ἐπελαμβάνοντο. τοῖς δ' Ἰουδαίοις ὁρῶσι τὸ πῦρ ἐν κύκλῳ, μὴ τῶν σωμάτων παρεῖσθαι αἱ ψυχαὶ, καὶ δι' ἃ κατέπλησσον, ἀμυνεῖν μὲν οὐ προενόουν ἐλπίδι· αὖοι δ' ἐγώντες ἀφεῖραν· ἐμὲν πρὸς τὸ διαπανώμενον ἀθυμοῦντες, εἰς γῆν τὸ λοιπὸν ἐσωφρόνουν, ἀλλ' ὡς ἤδη καὶ τῶν ναῶν καμούσης, τοῖς θυμοῖς δὴ ῥωμαίους ἔθνησαν. ἐκείνῃ μὲν ἐν τῇ ἡμέρᾳ, καὶ τὴν ὕστεραν νυκτὸς, τὸ πῦρ ἐπεκράτει. τῇ μέσης δὲ ἐκ ὁμοῦ πάντοθεν ἴσχυσαν ὑφάψαι τὰς στοάς.

Κεφάλαιον κδ.

ΤΗ δ' ὕστερον, τίτος μέρει τῶν δυνάμεως σεννύεν καὶ φρουρεῖ τὰς πύλας ὁδοποιεῖν εἰς ὁμαρτέραν τῆς τάγματων ἄνοδον κελεύσας, αὐτὸς συνῆγε τοὺς ἡγεμόνας. καὶ συνελθόντων ἐξ τῆς κορυφαιοτάτου, πρεσβείᾳ τε ἀλιξάνδρου τοῦ παίτου τῆς στρατοπέδων ἐπάρχοντος, καὶ σέξτου κερεαλίου τοῦ πέμπτου ἄγοντος τάγμα, καὶ λαρκίου λεπίδου τοῦ δεκάτου, καὶ τίτου φρυγείου τοῦ πεντεκαιδεκάτου. πρὸς οἷς φρόντων ἦν λιτέρνιος, στρατοπεδάρχης τῆς ὑπ' ἀλεξανδρείας δύο ταγμάτων, καὶ μάρκος ἀντώνιος ἰουλιανὸς, ὁ τῆς ἰουδαίας ἐπίτροπος, καὶ μετὰ τούτους ἑπτὰ καὶ χιλιαρχῶν ἀνδρειοτάτων, βουλὴ πρὸς τὸ ναὸν φερωτέρη. τοῖς μὲν οὖν ἐδόκει χρῆσθαι τῷ τοῦ πολέμου νόμῳ· μὴ γὰρ ἄν ποτε ἰουδαίους παύσασθαι νεωτερίζοντας τὸ ναὸν μένοντος, ἐφ' ὃν οἱ παραχάραττες συλλέγονται. τινὲς δὲ παρῄνουν, εἰ μὲν καταλίποιεν αὐτὸν οἱ ἰουδαῖοι, καὶ μηδεὶς ἐπ' αὐτοῦ τὰ ὅπλα θείη σώζειν·

εἰ δὲ

εἰ ἢ πολεμῶν, ἐπιβάσας καταφλέγῃ. φρύειον γὰρ, ἔτι ναὸν ἦν. Καὶ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι τὴν ἀναγκασάντων ἀσέβειαν, ἀπ' αὐτῆς. ὁ ἢ πῦρ ἐπ' αὐτῇ πολεμῶν ἰουδαίοις φήσας, ἀντὶ τῆς ἀνδρῶν ὠμότητος τὰ ἄψυχα, ἐπὶ καταφλέξειν ποτὲ τηλικοῦτον ἔργον. ῥωμαίων γὰρ ἔσεσθαι τὸ κλάδευμα, ὥσπερ καὶ κόσμον τῆς ἡγεμονίας αὐτῇ μένοντος. θαρρύνοντες δ' ἤδη προσετίθεντο τῇ γνώμῃ φρόντιν τε καὶ ἀλέξανδρος, καὶ κερεάλιος. τότε μὲν οὖν ἐχαλίνου τὸ συνέδριον, καὶ τοὺς ἄλλους δυνάμεις ἐκπαῦσαι κελεύσας τοῖς ἡγεμόσιν, ὅπως ἐρρωμένεστερον ἐν τῇ παρατάξει χρήσαιντο τοῖς ὑπὸ τῆς ἀπειρῶν ὑπολειπομένοις, ὁδοποιεῖν ἐκέλευσε τῆς ἐρειπίων προστάξει, καὶ τὸ πῦρ σβεννύειν. κατ' ἐκεῖνο μὲν δὴ τὴν ἡμέραν, κάματός τε καὶ κατάπληξις ἐκράτησε τὰς ὁρμάς.

Κεφάλαιον. κε.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ συλλεξάμενοί τε τὴν ἰσχὺν, καὶ ἀναθαρσήσαντες ἐπεκθέουσι τῆς ἀντωνιακῆς πύλης τοῖς φύλαξι τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ περὶ δευτέραν ὥραν. οἱ ἢ καρτερῶς μὲν ἐδέξαντο αὐτῶν τὴν ἐμβολὴν, καὶ φεραξάμενοι τοῖς θυρεοῖς καὶ μέτωπον ὥσπερ τεῖχος ἐπύκνωσαν τὴν φάλαγγα, δῆλοι τε ἦσαν ἐκ ὀλίγου συμμένοντες, πλήθει τε τῶν ἐπεχόντων, καὶ θυμοῖς ἡττώμενοι. φθάσας ἢ δ' ὑστάτεως τὴν ῥοπὴν κῆσαρ, καθεώρα γὰρ ὑπὸ τῆς ἀντωνίας, ἐπήμυνε μετὰ τῶν ἐπιλέκτων ἱππέων. ἰουδαῖοι ἢ τὴν ἔφοδον οὐκ ὑπέμειναν, ἀλλὰ τῶν πρώτων πεσόντων, ἐξάπτουσιν οἱ πολλοί. καὶ ὑποχωροῦσι μὲν τοῖς ῥωμαίοις ἐπιστρεφόμενοι, προσέκειτο· μεταβαλλομένων δ' αὖθις πάλιν, ἕως περὶ πέμπτην τῆς ἡμέρας ὥραν, οἱ μὲν βιασθέντες, εἰς τὸν ἔνδον συνεκλείσθησαν ἱερόν.

Κεφάλ. κς.

Τίτος δ' ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἀντωνίαν διεγνωκὼς τῇ ὑστεραίᾳ ἡμέρᾳ ὑπὸ τὴν ἕω, μὴ πάσης ἐμβαλεῖν τὴν δυνάμεως, καὶ τὸν ναὸν περικαταχεῖν. τὸ ἢ ἄρα κατεψήφισο μὲν τὸ πῦρ ὁ θεὸς πάλαι. παρῆν δ' ἡ εἱμαρμένη χρόνων περιόδους, ἡμέρᾳ δεκάτῃ λῴῳ μηνὸς καθ' ἣν καὶ τὸ πρότερον ὑπὸ τῶν τῆς βαβυλωνίων βασιλέως ἐνεφρήσθη. λαμβάνουσι δ' αἱ φλόγες τὴν οἰκείων τὴν ἀρχὴν, καὶ τὴν αἰτίαν. ὑποχωρήσαντος γὰρ τοῦ τίτου, πρὸς ὀλίγον λωφήσαντες οἱ στασιασταὶ, πάλιν τοῖς ῥωμαίοις ἐπιπεσόντες, καὶ τῆς τοῦ ναοῦ φρουρῶν γένεται συμβολὴ, πρὸς τοὺς σβεννύοντας τὸ πῦρ τοῦ ἔνδοθεν ἱεροῦ. οἱ ζεφάμενοι τοὺς ἰουδαίους, μέχρι τοῦ ναοῦ παρῆλθον. ἔνθα δή τις στρατιωτῆς πὺς, ἔτε φλόγελμα πρεμιένας, ἔτε δὴ τηλικούτῳ δίσας ἐγχειρήματι, δαιμονίῳ ὁρμῇ πνὶ χρώμενος, ἁρπάζει μὲν ἐκ τῆς φλεγομένης ὕλης, διακουφισθεὶς δ' ὑπὸ στρατιώτου, τὸ πῦρ ἐνίησι θυείδι χρυσῇ, καθ' ἣν εἰς τοὺς περὶ τὸν ναὸν οἴκους εἰσιτὸν ἦν ἐκ τοῦ βορείου κλίματος. ἀγομένης δὲ τῆς φλογὸς, ἰουδαίων μὲν ἐχείρεται κραυγὴ τῷ πάθους ἀξία, καὶ πρὸς τὴν ἄμυναν συνέθεον, ἔτε τοῦ ζῆν ἐπὶ φειδῶ λαμβάνοντες, οὔτε παραβόμενοι τὴν ἰσχὺν, δὴ καὶ φυλακικοὶ πρότερον ἦσαν οἰχομένου. δραμὼν δέ τις ἀγγέλλει τίτῳ, κἀκεῖνος ἔτυχε ἢ κατὰ σκηνὴν ἀναπαυόμενος ἐκ τῆς μάχης, ὡς εἶχεν ἀναπηδήσας, ἔθει πρὸς τὸν ναὸν εἴρξων τὸ πῦρ. κατόπιν δὲ, οὔτε ἡγεμόνες εἵποντο πάντες, καὶ παρθέντα τάξεις ἠκολούθει τὰ τάγματα. βοὴ δ' ἦν καὶ θόρυβος, ἅτε τηλικαύτης δυνάμεως

if verò id pugna obtinuiſſent, ignibus conſumendum: quòniam caſtellum iam videretur eſſe non templum: & piaculum non ipſe, verùm illi, qui id fieri coegêre, committerent. Tito autem, nèc ſi ſuper ſtantes dimicarent Iudæi, pro hominibus anima carentia vlciſcendum eſſe dicente, neque ſe vnquam tantum opus incenſurum: iam enim Romanorum fore hoc damnum, ſicut ornamentum quoque fore imperij, ſi maneret: iam certi quid vellet, ad eius accedunt ſententiam, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc quidem conſilium dimiſit: iuſſiſque militibus quieſcere, itémque ducibus, vt his in procinctu validioribus vteretur, viam ſternere per ruinas lectis ex cohortibus imperat, ignémque reſtinguere. Illo quidem die Iudæos labor timórque ab impetu continuit. Poſtero autem collectis viribus, & recepta fiducia, per Orientalem portam contra templi exterioris cuſtodes, ſecunda hora diei procurrunt. Illi autem primam quidem coitionem fortiter excepêre: ſeptique ſcutis, à fronte murum condenſa acie imitantur: certum tamen erat eos non diu daturos, quòd & multitudine infeſtantium & animis vincerentur. Cæſar autem priuſquam verteretur acies (nam pugnam ex Antonia proſpectabat) cum equitibus lectis venit auxilio, impetum verò eius non ſuſtinuêre Iudæi: ſed primis interfectis, plerique fugam petunt: & cedentibus quidem Romanis, reuertentes inſtabant: cùm autem illi retorſiſſent, iterum refugiebant, donec circa horam quintam, Iudæi vi coacti templum introire concluſi ſunt. Titus autem diſceſſit in Antoniam, decreto poſtridie mane cum omni exercitu aggredi, templúmque oppugnare. Sed id planè Dei ſententia iamdudum igne damnauerat: euolutiſque temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus menſis Auguſti, quo etiam priùs à rege Babyloniorum fuerat concrematum. A domeſticis autem cauſam principiúmque ſumpſit id incendium. Nam cùm paulìſper Titi diſceſſu ſeditioſi quieuiſſent, Romanos rurſus aggrediuntur, cuſtodúmque templi cum ignem exterioris fani reſtinguentibus pugna committitur. Híque Iudæis in fugam verſis, vſque ad templum acceſſerunt.

CAP. X. Quemadmodum templũ incenſum eſt inuito Tito.

Hic itaque tunc militum quidam, non expectato cuiuſquam edicto, neque tantum facinus veritus, ſed diuino quodam motus impetu, à contubernali ſuo ſuſtollitur, & ex ardente materia raptum ignem in feneſtram inſerit auream, vnde ad membra circum templum ædificata de Septentrionali regione aditus erat. Flamma verò excitata, Iudæorum quidem calamitate dignus clamor exoritur, & ad ſubueniendum properabant: neq; iam vitæ parcendũ rati, neque viribus temperandum, amiſſo eo cuius gratia cautiſſimi videbantur: maturè autem hoc Tito quidam nunciat. Et ille (nam & que caſu in tabernaculo quieſcebat ſicut à prælio redierat) exilit, templúmque curriculo petit, prohibiturus incendium, omnéſque poſt eum duces, & hos agmina perterrita ſequebantur. Clamor autem ac tumultus erat tanto exercitu

sine ordine concitato. Cæsar autem voce simul ac dextera pugnantibus signo dato, ignem iubebat extingui. Sed neque vox eius audiebatur, quòd aures eorum maior clamor obstrueret, nutúmque dexteræ non attendebant, cùm alios bellum, alios ira distraheret. Introcurrentium verò agminum impetum, non præcepta neque interminationes continebant: sed quò furor eos duceret, sequebantur. Ad ipsos autem introitus conferti, multi quidem sese inuicem conculcabant: multi verò ardentibus adhuc & fumantibus porticuum incidentes ruinis, eadem quæ victi patiebantur. Cùm verò ad templum accessissent, edicta quidem Cæsaris non audire simulantes, præcedentem quisque vt ignem immitteret hortabatur: seditiosis autem iam subueniendi quidem spes nulla erat, sed fugâ & cædes omnia possidebat. Magna verò populi multitudo inualida & inermis, vbicunque occupati fuerant, interficiebantur. Et circum aram quidem ingens mortuorum numerus congerebatur: per gradus verò templi, & sanguis multus profluebat, & eorum corpora, qui suprà ceciderant delabebantur. Cæsar autem vbi neque impetum insanientium militum continere poterat, & flamma dominabatur, intrò cum rectoribus ingressus, & sanctum templi, & quæcunque illic erant aspexit, ea quidem quæ apud alienigenas erant fama meliora, iactatione verò & opinione domestica non minora. Cùm autem flamma nondum ex vlla parte ad interiora penetrasset: nec membra, quæ circum templum erant depasceretur, quod erat verum, existimans adhuc illud posse seruari, & ipse prosiluit, militésque rogare, vt ignem restinguerent conabatur: & Liberalem centurionem de stipatoribus suis, fuste mulctatos, qui non obedirent iussit arcere. Illorum autem furor bellíque impetus quidam vehementior, Iudæorúmque odia, & Cæsaris reuerentiam & prohibentis metum superabant: pleroſque autem prædarum spes incitabat, suspicantes intus omnia pecunia referta esse: quoniam fores auro factas conspicerent. Præterea quidam miles ex his, qui intrauerant, cùm Cæsar ad inhibendum incendium cucurrisset, ignem iam cardinibus portæ subiecerat. túmque subitò, postquam flamma intus apparuit, & duces cum Cæsare discedebant, & stantes extrà succedere nemo prohibebat. Templum quidem hoc modo inuito Tito exuritur. Sed quamuis hoc multum quis deflendum putet, vt opus omnium quæ audiuimus, aut vidimus maximè admirabile, tam extructionis genere, quàm magnitudinis, itémque munificentiæ in singulis rebus, & gloriæ quæ de sanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet solatium: quod vt animalibus, ita operibus locísque fatum sit ineluctabile. Mirabitur autem in eo etiam circumacti temporis rationem & fidem. Nam & mensem, vt dictum est, eúmque diem seruauit, quo primùm à Babyloniis templum erat incensum. Et à prima quidem structione templi, quam Solomon rex inchoauerat, vsque ad hoc excidium, quod euenit secundo anno principis Vespasiani, mille centum triginta colliguntur anni, & septem menses, ac dies quindecim.

ἀπάκτως κεκινημένης. ὁ μὲν οὖν καῖσαρ τῇ τε βοῇ καὶ τῇ δεξιᾷ, διεσήμαινε τοῖς μαχομένοις τὸ πῦρ σβεννύναι. ἔστε δὲ βοῶντος ἤκουον, μείζονι κραυγῇ τὰς ἀκοὰς προκατεφλεγμένοι, καὶ τῷ νάματι τὰ χέρεια ἐπορρεῖχον, οἱ μὲν τῷ πολεμεῖν, οἱ δὲ ὀργῇ προεπαιρόμενοι. τῶν δὲ ἀλλοφύλων εἰθισμένων ἔστε παραίνεσις, ἔστε ἀπειλὴ καθεῖχε τὰς ὁρμάς, ἀλλὰ θυμὸς ἁπάντων ἐκράτησε, καὶ πρὸς τὰς εἰσόδους συνωθούμενοι, πολλοὶ μὲν ὑπ' ἀλλήλων κατεπατοῦντο, πολλοὶ δὲ θερμοῖς ἔτι καὶ τυφομένοις τοῖς ἐρειπίοις τῶν στοῶν ἐμπίπτοντες, ἀτιμωρήτων συμφορᾶς ἔχρῶντο. πλησίον δὲ τοῦ ναοῦ γινόμενοι, τῷ μὲν τὸ καίσαρος ὡδαγγελμένων προσεποιοῦντο μηδὲ κατακούειν, τοῖς παρ' αὐτῶν δὲ τὸ πῦρ ἐπενεῖν παρεκελεύοντο. τῶν δὲ ζηλωτῶν, ἀμηχανία ἦν λοιπὴ ἤδη τοῦ βοηθεῖν. φόνος δὲ πανταχοῦ καὶ φοπή. τὸ δὲ πλέον ὑπὸ τοῦ δήμου, λαὸς ἀθλιος καὶ ἄοπλος, ὅπου καταληφθείη τοῖς ἀπεσφάττετο. καὶ περὶ μὲν τὸ βωμὸν, πλῆθος ἐσωρεύετο νεκρῶν. κατὰ δὲ τῶν τοῦ ναοῦ βάθρων, αἷμα τε ἔῤῥει πολὺ, καὶ τὰ τῶν ἄνω φονευομένων σώματα κατωλίσθανε. καῖσαρ δὲ, ὡς οὔτε τὰς ὁρμὰς ἐνθουσιώντων τῷ στρατιωτῶν κατασχεῖν οἷός τε ἦν, καὶ τὸ πῦρ ἐπιφερόμενον, παρελθὼν μετὰ τῶν ἡγεμόνων ἔνδον, ἐθεάσατο τὸν ναὸν τὸ ἅγιον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, πολὺ μὲν τῆς ὡδῆς τοῖς ἀλλοφύλοις φήμης ἀμείνω· τῆς δὲ κόμπου, καὶ τῆς ὡδῆς τοῖς οἰκείοις δόξης ὡς ἐλάττω. τῆς φλογὸς δ' ἔτι ἔνδοθεν διϊκνουμένης ἐδαμόθεν εἶσω, τὸν δὲ θεὸν τὸν ναὸν οἴκοις νενομισμένης νομίσας, ὅπερ ἦν, ἔτι σώζεσθαι τὸ ἔργον δυνάσθαι, προσπεσὼν, καὶ αὐτός τε παρεκαλεῖν τοὺς στρατιώτας ἐπειρᾶτο τὸ πῦρ σβεννύειν, καὶ λιβεραλίου ἑκατοντάρχῃ τῷ θεὸν αὐτὸν λοιχοφόρων ξύλοις παίοντα τοὺς ἀπειθοῦντας, ἐκέλευσεν εἴργειν. τῷ δὲ καὶ τὰ θεὸς καίσαρα ἀιδῶ, καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ κωλύοντος φόβον, ἐνίκων οἱ θυμοὶ, καὶ τὸ θεὸς ἰουδαίοις μίσος, καὶ πολεμικὴ τὶς ὁρμὴ λαβεστέρα. τοὺς δὲ πολλοὺς ἐκώλυε ἁρπαγῆς ἐλπὶς, δόξαν τε ἐχοντας, ὡς πάνδοα ἄφατα χρημάτων μεστὰ εἴη, καὶ τὰ θέσει ὁρῶντας χρυσοῦ πεποιημένα. φθάνει δέ τις καὶ τῷ εἴσω παρελθὼν, ἐκπυθόμενος τὸν καίσαρος θεὸς ἐποχεῖν τῷ στρατιωτῷ, πῦρ εἰς τοὺς τροφέας ἐμβαλὼν τοῦ πύλης ἐν σκότῳ, ἐξ ἁπάντων τ' ἐνδοθεν ἐκφανείσης φλογὸς, οἵ τε ἡγεμόνες μετὰ τοῦ καίσαρος ἀπεχώρουν, καὶ τοῖς ἐξωθεν ἐδοῖς ὑφάπτειν ἐκώλυεν. ὁ μὲν οὖν ναὸς ὕστερος ἀκοντος καίσαρος ἐμπιπράται.

Κεφ. κζ.

Πολλὰ δ' ἄν τις ἐπολοφυράμενος, ἔργῳ παντων ὧν ὄψει καὶ ἀκοῇ παρειλήφαμεν θαυμασιωτάτῳ, κατασκάψῃ τε ἕνεκα καὶ μεγέθους, ἔτι τε τῆς καθ' ἕκαστον πολυτελείας, καὶ τῆς θεοῦ τὰ ἅγια δόξης, μείζω λάβοι θαυμασίαν τινὰ εἰμαρμένην ἄφυκτον οὖσαν, ὥσπερ ἐμψύχοις, ἔστι καὶ ἔργοις καὶ τόποις. θαυμάσαι δ' ἄν τις ἐν αὐτῇ τῆς θεοδότου τινὰ ἀκρίβειαν. καὶ μιᾶ γοῦν, ὡς ἔφην, καὶ ἡμέρᾳ ἐπετήρησε τινὰ αὐτῶν, ἐν ᾗ πρότερον ὑπὸ βαβυλωνίων ὁ ναὸς ἐνεπρήσθη. καὶ ὑπὸ μὲν τῶν πρώτης κτίσεως, ὃν κατεβάλετο σολομὼν ὁ βασιλεὺς, μέχρι τῆς πρὸς αἱρέσεως, ἦ γέγονεν ἔτει δευτέρῳ τῆς ἑσπασιανοῦ ἡγεμονίας, ἔτη συνάγεται χίλια ἑκατὸν τεσσάκοντα, πρὸς δὲ, μησὶν ἑπτὰ, καὶ πεντεκαίδεκα ἡμέραις.

ὑπὸ δὲ

ὑπὸ τῆ πρώτερον, ἰῶ ἔτει δευτέρῳ κύρου βασιλεύοντος A ἐποίησατο αἰχμαῖος, ἔτη μέχρι τῆς ὑπὸ οὐεσπασιανοῦ ἁλώσεως, ἑξακοσταεννέα θεὸς ἑξακοσίοις, ἢ ἡμέραις πεντεκαίδεκα πέντε.

Κεφ. κβ.

ΚΑιομένου ἢ τοῦ ναοῦ τὸ μὲ θερισπιπτόντων ἰῶ σφαγῆ, φόνος ἢ τῆ καταλαμβανομένων μυείας· ἔτε ἢ ἡλικίας ἰῶ ἔλεος, ἔτ' ἐξοπὴ σεμνότητος· ἀλλὰ ἢ παιδία, & γέροντες, ἢ βέβηλοι, ἢ ἱερεῖς ὁμοίως ἀπηρεμοῦτο, & παῦ ὄχλος ἐπεξῆει φεύγων ὁ πόλεμος B ὁμοῦ τοῖς τὰ ἱκετεύοντας ἢ ἀμυνομένους. σωήχει δ' ἡ φλὸξ ὅλη πλεῖον ἐπφερομένη τοῖς τῆ παπόντων σεναγμοῖς· ἢ ὄχθ μὲ τὸ ὕψος τῆ λόφε, & τὸ τῆ φλεγομένη μέγεθος ἔργου, πᾶσαν ἂῦ τις ἔδοξε καῆσθαι τὴν πόλιν. τ' ἢ βοῆς ἐκείνης οὐδὲν ὄλεθρωθλιῶδες δ' ἰσάστ' ἄν, ἢ μεῖζον, ἢ φοβερώτερον. τῆ τε ὄ ῥωμαϊκῶν ταγμάτων ἀλαλαγμὸς ἰῶ συμφερομένη, ἢ τ' στασιαστῶν πυρὶ C ἢ σιδήρῳ κεκυκλωμένων κραυγή, τότε ὑπολειφθέντος ἄῶ λαῦ, ἐοπή τε μετ' ἐκπλήξεως εἰς τοὺς πολεμίους, & θεὸς τὸ πάθος οἰμωγαί. σωεβόα ἢ τοῖς ὄλη τῆ λόφε, τὸ κατὰ τὴν πόλιν πολῖθος. ἤδη ἢ πολλοὶ τῆ λιμῆ μαραινόμενοι, & μεμυκότες, ὡς εἶδον τὸ τ' ναῦ πῦρ, εἰς ὀδυρμοὺς πάλιν ἢ κραυγὴν ἐτάνησαν. σωήχει δ' ἵπε πτερύγια, ἢ τὰ πτερύξ ὄρη, βαρύτερον πολυοῦντα τὴν ὁρμήν. ἰῶ ἢ τῆ θορύβε τὰ πάθη φοβερώτερα. τὸν μὲν τῆ ἱερῆ λόφον ἐκ ῥιζῶν ἂῦ τις ἔδοξε σαττεύειν, πάντοθεν τῆ πυρὸς καταγόμενα. διαφιλέσεται ἢ τὸ αἷμα τῆ πυρὸς ἢ, ἢ τῆ φονευόντων, πλείους τοὺς φονευομένους. ὑδαμῆ γὰ ἡ γε διαφαίνετο τῆ νεκρῶν, ἀλλὰ σωρηδὸν ἐπιβαίνοντες οἱ στρατιῶται σωμάτων ὅλη τοὺς διαφεύγοντας ἔθεον. τὸ μὲν οὖν ληστρικὸν πλῆθος ὠσάμενοι τοὺς ῥωμαίους, μόλις εἰς τὸ ἔξω διεκπίπτουσιν E ἱερόν, κἀκεῖθεν εἰς τὴν πόλιν. τῆ δημοτικῆ ἢ τὸ λειφθὲν, ὅλη τὴν ἔξω σωαὶ κατέφυγε.

Κεφάλαιον κθ.

ΤΩῦν δ' ἱερέων τινὲς, τὸ μὲν πρώτον ὑπὸ τῆ ναῦ τοῖς τε ὀβελοῖς, & τὰς ἕδρας αὐτῆ μολίβε σεποιημένας ἀπαστῶντες, εἰς τοὺς ῥωμαίους ἠφίεσαν. αὖθις δ' ὡς ἔτ' ἰῶὐόν τι, ἢ τὸ πῦρ ἐπ' αὐτοὺς ἀπερρήγνυτο, ὅλη τὸ τεῖχος ἀναχωρήσαντες ὅσα ὀκτάπηχυ τὸ F εὖρος, ἔμεινον. δύο γε μὴν τῆ ὀλιγημέρων παρὸν σωθῆναι, θεοῖς ῥωμαίοις μετασῆσαν, ἢ ὀλιγαρκεῖν θεοῖς τὸ μὴ τῆ ἄλλων τύχῃ, ἑαυτοὺς ἔῤῥιψαν εἰς τὸ πῦρ, ἢ τῆ ναῦ συγκατεφλέγησαν, μᾶλλόν τε ὑὸς Βελγᾶ, καὶ Ἰώσηπος Δαλαίε. ῥωμαῖοι ἢ, μέγιστον τὴν ὅλη τοῖς πύλαις φεισθὲν κείναντες, τῆ ναῦ φλεγομένη, πάντα σωεπύρωσαν, τότε λείψανα τ' σοῶν, ἢ τὰς πύλας, πλὴν δύο, τῆς μὲ ἐκ τῆ ἀνατολικῆς, τῆς ἢ μεσημβρινῆς, ἢ ταύτας ὕστερον κατέσκαψαν. ἦκαν ἢ ἢ τὰ γαζοφυλάκια, ἐν οἷς ἄπειρον μὲν χρημάτων πλῆθος, ἄπειρα δ' ἐσθῆτες, ἢ ἄλλα κειμήλια, σωελόντι δ' εἰς πῦρ, πᾶς ὁ ἰουδαίων ἐσσώρευτο πλοῦτος, ἀνασκευασμένων ἐκεῖ τῆ οἴκων τῆ δυτόρων. ἦκαν ἢ & ὅλη τὴν λοιπὴν σοαὶ τὸ ἔξωθεν ἱεροῦ. καταφεύγει δ' ἐπ' αὐτὴν ὑπὸ τὸ δήμου γύναια & παιδία, & σύμμικτος ὄχλος πλεῖος, εἰς ἑξακισχιλίους.

A posteriore verò, quam secundo anno Cyri regis Aggæus fecerat, vsque ad excidium quod Vespasiano imperante sustinuit ciuitas, anni sexcenti triginta nouem, & dies quadraginta quinque.

CAP. XI. De sacerdotibus, gazophylacióq; & porticu.

CVm templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus fortè venisset rapiebatur, & cædes erat infinita deprehensorum. Nec ætas fuit ætatis miseratio, aut reuerentia castitatis: sed & pueri & senes & sacri & profani similiter interficiebantur, atque omne genus hominum belli calamitas persequebatur, vnáque supplices cum repugnantibus necabantur: flammáque vlterius progrediens, cum gemitu occumbentium concrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentísque operis magnitudine, totam quis ardere crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari potest. Nam & Romanarum legionum fremitus erat, & seditiosorum ferro igníque clausorum clamor ingens, & populi sursum deprehensi ad hostes fuga cum stupore, ac calamitatis conquestio: in colle autem constitutis, etiam multitudo oppidi consonabat. Iam verò multi fame marcidi, in mortem penè luminibus clausis, postquam ignem templi vidêre, in questus interim vires clamorémque receperunt. Resonabat autem & trans fluuium regio & montes circumpositi grauiorem sonitum reddebant: & tamen erant clades acerbiores tumultu. Nam collem quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita vndique flamma plenum: videbatur autem sanguis igne largior esse, plurésque interfectoribus interfecti: omnísque terra cadaueribus tegebatur, & supra corpora mortuorum gradientes milites cursum fugientium sequebantur. Latrocinalis quidem multitudo, tandem pulsis Romanis, in exterius templum, deinde in ciuitatem inuadit. populi autem quod fuit reliquum, in exteriorem porticum confugerat. Sacerdotum autem nonnulli primùm verubus, itémque sedibus suis, quæ ex plumbo factæ erant, auulsis, in Romanos pro missilibus vtebantur: deinde cum nihil proficerent, igníque eos euomeretur, in parietem secedentes octo cubitis latum ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus, cùm ad Romanos transeundo seruari possent, aut communem cùm cæteris durare fortunam, semetipsos in ignem iniecêre, & cum templo concremati sunt, Meirus filius Belgæ, & Iosephus Dalæi. Romani autem, quòd frustra se circum templum ædificiis parcere iudicabant, cùm ipsum templum arderet, omnia simul incendunt, & quicquid ex porticibus reliquum erat, & portas: præter vnam ex parte Orientali, alteram ex Meridiana, quamuis eas quoque postea funditus euerterint. Quinetiam arculas, quæ gazophylacia vocantur, incendunt, in quibus magna vis erat pecuniæ, ac plurimum vestium, abáque bona, & (vt breuiter dicam) omnes Iudæorum congestæ diuitiæ, quòd opulentissimus quisque illuc totas domos exhauserant. Venerunt autem etiam in eam quæ restabat vnà porticum, extra templum quò confugerant ex populo mulierculæ, itemque pueri & promiscua multitudo, propè ad sex hominum millia.

Sed priusquam de his Cæsar quicquam decerneret, vel ducibus imperaret, ira flagrantes milites incendunt porticum. Hinc contigit, vt alij quum se ex flamma præcipitarent morerentur, alios ipsa corrumperet: ex tanto autem numero nemo seruatus est. His causa interitus quidam pseudopropheta fuerat, qui eo die prædicauerat in ciuitate, quòd eos in templum Deus ascendere signa salutis accepturos iuberet. Multi enim à tyrannis tunc subornati prophetæ, populo denunciabant, vt expectarent Dei auxilium, quo propterea minus profugerent, & eos qui supra timorem & custodiam fierent, spes retineret. Citò autem in aduersis homini persuadetur. Quòd si etiam malorum instantium liberationem polliceatur qui fallit, necessariò, qui ea patitur, spei totus efficitur.

CAP. XII. De prodigiis excidiũ Hierosolymæ præcedentibus & præsagiis.

DEnique miserabilis populus, illis quidem fallacibus Deumque calumniantibus, credulus erat. Certis verò prodigiis & futuram solitudinem prænunciantibus, neque attendebant animo, neque credebant: sed velut attoniti, nec aut oculos habentes, aut animas, edicta Dei dissimulauêre: modò cùm supra ciuitatem sidus stetit simile gladio, & per annum perseuerauit, cometes modò cùm ante defectionem primíque belli motus ad diem festum Azymorum populo conueniente (octauus autem dies erat Aprilis mensis) nona hora nocturna, circum aram itémque templum tantum lumen effulsit, vt clarissimus dies putaretur: & hoc vsque ad mediam permansit horam: quod imperitis quidem bonum augurium esse videbatur: sacrorum verò peritis, priùs quàm eueniret, statim diiudicatum est. Eodémque festo die etiam bos cùm ad hostiam duceretur, agnum in medio fani peperit. Orientalis autem porta interioris templi, cùm esset ænea atque grauissima, & sub vesperam vix à viginti viris clauderetur, seríque ferro vinctis obseraretur, pessulósque altos haberet in saxeum limen demissos, vno perpetuo lapide fabricatum, visa est noctis hora sexta sponte patescere. His autem curriculo per custodes templi magistratui nunciatis, ascendit ille, víxque eam potuit claudere. Verùm & hoc iterum ignaris quidem signum optimum videbatur. Deum namque bonorum portam aperuisse dicebant. Prudentiores verò templi tutamen sponte sua dissolutum iri cogitabant: & hostium donum esse, portas aperiri: solitudinémque illo ostento signari inter se pronunciabant. Post dies autem festos diebus paucis, vicesimoprimo die mensis Maij visio quædam apparuit fidem excedens. Pro fabula autem fortasse quod dicturus sum haberetur, nisi qui viderunt superessent, & clades dignæ præsagiis secutæ fuissent. namque ante solis occasum visi sunt per inane ferri currus totis regionibus, & armatæ acies tranantes nubila, & ciuitati circumfusæ. Festo autem die, quem Pentecosten vocant, nocte sacerdotes intimum templum more suo ad diuinas res ecelebrandas ingressi, primum quidem motum quendamque strepitum senserunt,

πρὶν ἢ καίσαρα κεῖναί τι περὶ αὐτῷ ἃ κελεύσαντες ἡγεμόνας φεύγοντες τοῖς θυμοῖς οἱ στρατιῶται, τὴν στοὰν ὑφάπτουσι, καὶ συμβαίνει τοὺς μὲν, ῥιπτοῦντας αὐτοὺς ἐκ τῆς φλογὸς διαφθαρῆναι, τοὺς δ' ἐν αὐτῇ· θερισθῆναι δ' ἐκ τοσούτων οὐδείς.

Κεφάλαιον λ.

ΤΟύτοις ἄπιστος ἡ ἀπωλείας, ψευδοπροφήτης τὰς κατάσεις, κατ' ἐκείνην κηρύξας τὴν ἡμέραν τοῖς ἐκ τῆς πόλεως, ὡς ὁ θεὸς ἐκέλευε τὸ ἱερὸν ἀναβῆναι κελεύσῃ, δεξομένους τὰ σημεῖα τῆς σωτηρίας. πολλοὶ δ' ἦσαν ἐγκάθετοι παρὰ τῶν τυράννων τότε πρὸς τὸν δῆμον πεφῆναι, πρεσμένειν τὴν ἀπὸ τοῦ θεοῦ βοήθειαν καταγγέλλοντες, ὡς ἧττον αὐτομολοῖεν, καὶ τοῖς ἐπάνω δίοις καὶ φυλακῆς γινομένοις, ἐλπὶς παραμενῶν. πείθεται ἢ ταχέως ἄνθρωπος ἐν συμφοραῖς. ὅταν ἢ δὴ καὶ τὴν κατεχόντων δεινῶν ἀπαλλαγὴν ὁ ἐξαπατῶν ὑποφαίνῃ, τότ' ὁ πάσχων ὅλος γίνεται τῆς ἐλπίδος. τὸν γοῦν ἄθλιον δῆμον, οἱ μὲν ἀπατεῶνες, καταψευδόμενοι τοῦ θεοῦ, τηνικαῦτα παρέπειθον. τοῖς δ' ἐναργέσι, καὶ προσημαίνουσι τὰ μέλλουσαν ἐρημίαν τέρασιν, ἅτε προσέχον, ἅτε ὄντες δυσι, ἀλλ' ὡς ἐμβεβεντημένοι, καὶ μήτ' ὄμματα, μήτε ψυχὴν ἔχοντες, τῶν τοῦ θεοῦ κηρυγμάτων παρήκουσαν.

Κεφάλαιον λα.

ΤΟῦτο μὲν ὅτε ὑπὲρ τὴν πόλιν ἄστρον ἔστη ῥομφαίᾳ παπλήσιον, καὶ παταίνας ἐπ' ἐναυτὸν κομήτης. τοῦτο δὲ μείζονα τοῦ δικαίου, καὶ τοῦ πρὸς τὸν πόλεμον κινήματος ἀθροιζομένου τὸν λαὸν πρὸς τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν, ὀγδόη δὲ μηνὸς Ξανθικοῦ μείωσε, κατὰ νυκτὸς ἐνάτην ὥραν, τοσοῦτον φῶς περιέλαμψε τὸν βωμὸν, καὶ τὸν ναὸν, ὡς δοκεῖν ἡμέραν εἶναι λαμπρὰν, καὶ τοῦτο παρέτεινεν ἐφ' ἡμίσειαν ὥραν. ὃ τοῖς μὲν ἀπείροις, ἀγαθὸν ἐδόκει, τοῖς δ' ἱερογραμματεῦσι, πρὸς τὴν ὑποβεβηκότων δύθεως ἐκείθη. καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἑορτὴν βοῦς μὲν ἀχθεῖσα ὑπό τε θυσίαν, ἔτεκεν ἀρνα ἐν τῷ ἱερῷ μέσῳ. ἡ δ' ἀνατολικὴ πύλη τοῦ ἐνδοτέρου, χαλκῆ μὲν οὖσα καὶ σιδαρωτάτη, κλειομένη δ' ὑπὸ δείλης μόλις ὑπ' ἀνδρῶν εἴκοσι, καὶ μοχλοῖς μὲν ἐπερεισδομένη σιδηροδέτοις, καὶ καταπήγας δ' ἔχουσα βαθυτάτους, εἰς τὸν ἔδαφον ὄντα λιθίνοις λίθοις καθιεμένους, ὤφθη κατὰ νυκτὸς ὥραν ἕκτην αὐτομάτως ἀνεῳγμένη. δραμόντες δ' οἱ τοῦ ἱεροῦ φύλακες, ἠγγέλλαν τῷ στρατηγῷ, κἀκεῖνος ἀναβάς, μόλις αὐτὴν ἴσχυσε κλεῖσαι. πάλιν τοῦτο τοῖς μὲν ἰδιώταις κάλλιστον ἐδόκει τέρας. ἀνεῖζαν γὰρ τὴν θεὸν αὐτοῖς τὴν τῶν ἀγαθῶν πύλην. οἱ λόγοι δ', ἀνομένου αὐτομάτως τοῦ ναοῦ τὴν ἀσφάλειαν ἐνέσουσι, καὶ πολεμίοις δῶρον ἀνοίγεσθαι τὴν πύλην, δηλωτικὸν τ' ἐρημίας ἀστέφανον ἐν ἑαυτοῖς τὸ σημεῖον. μεθ' ἣν τὴν ἑορτὴν ἡμέρας ὕστερον ἢ πολλαῖς μία καὶ εἰκάδι ἀρτεμισίου μείωσε, φάσμα δαιμόνιον ὤφθη μεῖζον πίστεως, πραγεία δ' ἂν ἔδοξεν οἶμαι τὸ ῥηθησόμενον, εἰ μὴ καὶ τοῖς θεασαμένοις ἰσόρροπα, καὶ τὰ ἑπακολουθήσαντα πάθη τῶν σημείων ἦν ἄξια. περὶ γὰρ ἡλίου δύσεως ὤφθη μετέωρα περὶ πᾶσαν τὴν χώραν, ἅρματα καὶ φάλαγγες ἐνόπλοι, διατρυσαι τὴν νεφῶν, καὶ κυκλούμεναι τὰς πόλεις. κατὰ τὴν ἑορτὴν, ἣ πεντηκοστὴ καλεῖται, νύκτωρ οἱ ἱερεῖς περελθόντες εἰς τὸ ἔνδον ἱερὸν, ὥσπερ αὐτοῖς ἔθος ἦν πρὸς τὰς λειτουργίας, πρῶτον μὲν κινήσεως αἰσθάνεσθαι ἔφασαν καὶ κτύπου,

μετὰ δὲ

μὴ ἢ ταῦτα ⸂ φωνῆς ἀθρόας, μεταβαίνωμεν ἐντεῦθεν. τὸ ἢ τέτταρων φοβερώτερον, Ἰησοῦς γάρ τις υἱὸς Ἀνάνου τῶν ἰδιωτῶν ἀγροῖκος, πρὸ τεσσάρων ἐτῶν τοῦ πολέμου, ⸂ μάλιστα τῆς πόλεως εἰρηνευομένης, καὶ σφόδρα εὐθηνούσης, ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐν ᾗ σκηνοποιεῖσθαι πάντας ἔθος τῷ θεῷ, καὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ ἱερὸν ἐξαπίνης ἀναβοᾶν ἤρξατο· φωνὴ ἀπ' ἀνατολῆς, φωνὴ ἀπὸ δύσεως, φωνὴ ἀπὸ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, φωνὴ ὅπι ἱεροσόλυμα, ⸂ τὸν ναὸν, φωνὴ ὅπι νυμφίους καὶ νύμφας, φωνὴ ὅπι τὸν λαὸν πάντα. τοῦτο μεθ' ἡμέραν, καὶ νύκτωρ, κατὰ πάσας τὰς συνόδους ἐφοίτα κεκραγώς. τοὺς δὲ ὀλίσημον τινὲς δημοτῶν ἀγανακτήσαντες πρὸς τὸ κακόφημον, συλλαμβάνουσι τὸν ἄνθρωπον, καὶ πολλῆς αἰκίζουσι πληγῆς. ὁ δὲ οὔθ' ὑπὲρ ἑαυτοῦ φθεγξάμενος, οὔτ' ἰδίᾳ πρὸς τοὺς παίοντας, ἃς ⸂ πρότερον φωνὰς βοῶν διετέλει. νομίσαντες δὲ οἱ ἄρχοντες, ὅπερ ἦν, δαιμονιώτερον εἶναι τὸ κίνημα τοῦ ἀνδρὸς, ἀνάγουσιν αὐτὸν ὅπι τοῦ ὧδε ῥωμαίοις ἐπάρχου, ἔνθα μάστιξι μέχρις ὀστέων ξαινόμενος, οὐδ' ἱκέτευσεν, οὐδ' ἐδάκρυσεν· ἀλλ' ὡς οἷόν μάλιστα τῇ φωνῇ ὀλοφυρτικῶς παρεγκλίνων, πρὸς ἑκάστην ἀπεκρίνατο πληγὴν, αἰ αἰ ἱεροσολύμοις. τῷ ἢ Ἀλβίνῳ διερωτῶντος, ὅστις γὰρ ἦν ἔπαρχος ἦν, τίς εἴη, ⸂ πόθεν, ⸂ διὰ τί ταῦτα φθέγγοιτο, πρὸς μὲν ταῦτα μηδὲν ὁπωσοῦν ἀπεκρίνατο. τὸν δ' ὅπι τῇ πόλει θρηνοῦν εἶρον, ἐξέλειπε, μέχρι καταγνοὺς μανίαν ὁ Ἀλβῖνος, ἀπέλυσεν αὐτόν. ὁ ἢ μέχρι τοῦ πολέμου χρόνου, ὅτε πρόσθεν τινὶ τῶν πολιτῶν, οὐδ' ὤφθη λαλῶν, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ὥσπερ ᾠδήν μεμελετηκὼς, αἰ αἰ ἱεροσολύμοις ἐθρήνει. ὅτε ἢ τινὶ τῶν τυπτόντων αὐτὸν ὁσημέραι κατηρᾶτο, ὅτε τοῖς τροφῆς μεταδιδόντας εὐλόγει. μία ἢ πρὸς πάντας ἦν, ἡ σκυθρωπὴ κληδὼν ἀπόκρισις. μάλιστα δὲ ἐν ταῖς ἑορταῖς ἐκεκράγει, ⸂ τοῦτ' ἐφ' ἑπτὰ ἔτη, καὶ μείους πέντε εἶρον, ὅτ' ἠμβλύνθη τὴν φωνὴν, ὅτε ἐκάμνε, μέχρις ἧς κατὰ τὴν πολιορκίαν ἔργῳ τοῖς κληδόνας ἰδὼν, ἀνεπαύσατο. πρότερον δὲ ὅπι τὰ τείχους, αἰ αἰ πάλιν τῇ πόλει, καὶ τῷ λαῷ, καὶ τῷ ναῷ ἀξιοθρήνητον ἐβόα. ὡς ἢ τελευταῖον προσθεῖναι αἰ αἰ ἢ κάμοὶ, λίθος ἐκ τῆς περιβόλου χαλασθεὶς, καὶ πλήξας αὐτὸν, ὠδὰ χρῆμα κτείνει, φθεγγομένῳ δ' ἔτι τὰς κληδόνας ἐκείνας, τὴν ψυχὴν ἀφῆκεν. Ταῦτα τὰς ἐννοίας ἔρρηξε, τὸν μὲν θεὸν ἀνθρώποις κηδόμενον, ⸂ πανταχοῦ προσημαίνοντα τῷ σφετέρῳ γένει τὰ σωτήρια, τοὺς δ' ὑπ' ἀνοίας ⸂ κακῶν αὐθαιρέτων ἀπολλυμένους. ὅπου γε Ἰουδαῖοι ⸂ τὸ ἱερὸν μετὰ τὴν καθαίρεσιν τῆς αὐτονίας τετράγωνον ἐποίησαντο, διαγεγραμμένον ἐν τοῖς λογίοις ἔχοντες, ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν, ἐπειδὰν τὸ ἱερὸν γένηται τετράγωνον. τὸ ἢ ἐναντίον αὐτοὺς μᾶλλον πρὸς τὸν πόλεμον, ἢν χρησμὸς ἀμφίβολος ὁμοίως ἐν τοῖς ἱεροῖς βρησμοῖς γεγράμμενον, ὡς κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ὑπὸ τῆς χώρας τῆς αὐτῶν ἄρξει τῆς οἰκουμένης. τοῦτο οἱ μὲν ὡς οἰκεῖον ἐξέλαβον, καὶ πολλοὶ τῶν σοφῶν ἐπλανήθησαν περὶ τὸ κρῖναι. ἐδήλου δ' ἅμα τὸν ὡς ἐπὶ τοσοῦτον τὸ λόγιον ἡγεμονίαν, ὑπὸ δεχθέντος ὅπι Ἰουδαίας αὐτοκράτορος. ἀλλὰ γὰρ ⸂ δ' ἀδύνατον ἀνθρώποις τὸ χρεὼν ἐκφυγεῖν, κἂν προορῶνται. οἱ ἢ μὴ τῶν σημείων

A posteà verò subitam vocem audiere, quæ dideret, Migremus hinc. Quod autem his horribilius fuit, Iesus quidam filius Anani, plebeius & rusticus, quadriennio priùs quàm bellum gereretur, in summa ciuitatis pace atque opulentia, cùm ad festum diem venisset, quo aregias in honorem Dei componi in templo ab hominibus mos est, repentè exclamare cœpit: Vox ab Oriente: Vox ab Occidente: Vox B à quatuor ventis: Vox in Hierosolymam & templum: Vox in maritos nouos nouásque nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atque hæc inter diu noctúque clamitans omnes ciuitatis vicos circuibat. Nonnulli autem virorum insignium, aduersum omen indigne ferentes, corripiunt hominem, multísque verberibus afficiunt. Ille autem neque pro se, nec ad eos qui se mulctabant, secretò quicquam loquutus, eadem quæ prius vociferans perseuerabat. Magistratus autem ratus quod erat verum, magis diuinum esse hominis motum, ducunt eum ad Romanorum præfectum: vbi plagis vsque ad ossa laceratus, neque supplex cuiquam fuit, neque lacrymauit: sed vt poterat inclinans maximè flebiliter vocem ad singulos C ictus respondebat: Veh veh Hierosolymis. Albino autem interroganti (is nanque iudex erat) quis esset, vel vnde ortus, aut cur ista diceret, nihil retulit. Non priùs autem cessauit à luctu miseræ ciuitatis, donec eum Albinus furere iudicatum dimisit. Ille autem ad belli vsque tempus neque adibat quenquam ciuium, neque loqui visus est: sed quotidie velut orationem quandam meditatus, Veh veh Hierosolymis querebatur. Sed neque imprecatus est cuiquam, cùm in dies singulos mulctaretur, nec victum offerentibus bene di- D cebat. Sola verò eius responsio ad omnes erat, triste præsagium. Maximè autem diebus festis vociferabatur: ídque per annos septem, & quinque menses continuos faciens neque voce rauciòr fuit, neque delassatus est, donec obsidionis tempore ipsa re perspectis auguriis ipse quieuit. Suprà murum enim circumiens iterum, Veh veh ciuitati ac fano ac populo, voce maxima clamitabat. Cùm autem ad extremum addidit, veh etiam mihi, lapis tormento missus eum statim peremit, animámque adhuc illa omnia lugentem dimisit. Hæc si quis reputet, profectò in- E ueniet, Deum quidem hominibus consulere modisque omnibus præmonstrare quæ sint eorum generi salutaria: ipsos autem ob dementiam suam malis, voluntariis interire: quandoquidem & Iudæi post Antoniam captam quadratum fanum fecerant: cùm in sacris libris scriptum haberent, capiendam ciuitatem ac templum, si fanum quatuor angulis esset effectum. Sed quod maximè eos ad bellum excitauerat, responsum erat ambiguum, itidem in sacris libris inuentum, quod eo tempore quidam esset ex eorum finibus orbis terræ F habiturus imperium. Id enim illi quidem quasi proprium acceperunt, multíque sapientes interpretatione decepti sunt. Hoc autem planè responso, Vespasiani designabatur imperium, qui apud Iudæam creatus est imperator. Sed enim homines fatum vitare non possunt, etiam si præuiderint. At verò hi signorum

quædam pro ſua libidine interpretati ſunt, alia contempsêre: donec patriæ excidio ſuáque pernicie, eorum iniquitas confutata eſt.

Cap. XIII. De Imperio Titi, & ſacerdotum interfectione.

ROmani quidem, poſtquam ſeditioſi ad ciuitatem confugêre, templo itémque omnibus circum locis ardentibus, ſigna in fano repoſuêre contra portam Orientalem: híque ibi ſacrificio celebrato, maximis cum clamoribus declarabant Titum Imperatorem. Vſque adeò verò præda ſatiati ſunt milites vniuerſi, vt in Syria dimidio quàm pridem fuerat pretio pondus auri væniret. Ex his autem ſacerdotibus, qui in templi pariete perduraverant, puer ſitiens à Romanis cuſtodibus pacem petebat, ſitímque fatebatur. Sed vbi illi tam ætatis quàm neceſſitatis miſerti, dedêre ei dexteram, & ipſe bibit, & quam ſecum attulerat lagena repleta, ſurſum refugiens abiit ad ſuos: nec eum quiſquam cuſtodum aſſequi valuit, ſed eius perfidiæ maledicebant. Ille autem nihil ſe præter placita feciſſe dicebat. Dexteram enim ſibi datam, non vt apud ipſos remaneret, ſed vt tantùm deſcenderet, atque vt aquam acciperet: quæ cùm fecerit, in fide manſiſſe. Aſtutiam quidem propter ætatem, maximè pueri, qui decepti fuerant, mirabãtur. Quinta verò die ſacerdotes oppreſſi fame deſcendunt, & à cuſtodibus ad Titũ perducti, vt ſalutem ſibi concederet orabant. Ille autem venię quidem tempus illis præteriſſe fatus, periſſe verò id cuius eos gratia meritò conſeruaſſet, decere autem ſacerdotes interire cum templo, duci homines ad ſuppliciũ iubet. Sed tyranni cum ſociis, quoniam bello vndique tenebantur, circundatis autem nuſquam erat fugæ copia, Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali ſemper oppidum ſeruare cupiens, & amicis præterea ſuadentibus (latrones enim iam moderatiores factos eſſe arbitrabantur) in parte occidua templi interioris conſiſtit. Hic enim ſuper Xyſtum erant portæ, ac pons qui ciuitatem ſuperiorem templo iungebat, iſque tunc inter tyrannos ac Titum interueniebat. Multi autem militum vtrinque denſi aſtabant: Iudæi quidem circum Simonem ac Ioannem ſuſpenſi ſpe veniæ: Romani verò ad Cæſarem ſpeculandi ſtudio, qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus, vt & iracundiam & ſagittas continerent, adhibitóque interprete, quo argumento ſuperior oſtendebatur, prior alloqui cœpit. Etiámne ſaturati eſtis patriæ malis, ô viri? quibus neque virtutis noſtræ, neque infirmitatis propriæ venit in mentem: ſed inconſulto impetu ac furore perditis populum & ciuitatem ſimul ac templum, ipſi quoque iuſtè perituri: qui primùm quidem, poſtquam vos Pompeius fortiter debellauerat, nouas res affectare non deſtitiſtis, deinde etiam bellum apertum contra Romanum populum extuliſtis: vtrúmne multitudine freti? atqui parua manus vobis Romani exercitus ſatis reſtitit. Auxiliatorum fide? Et quæ gens imperio noſtro libera, Iudæos præ Romanis optaret? Sed viribus corporum? Atqui ſcitis nobis ſeruire Germanos. Firmitate

ἃ μὲ ἐκείναις πρὸς ἡδονὴν, ἃ δ' ἐξεθένισαν, μέχρις οὗ ἀλώσεις τ παῤῥησίας, & τῷ σφῶν αὐτῶν ὀλέθρῳ, ἀπλείστη χθησαν τὴν αἰτίαν.

Κεφάλαιον λϛ.

ΡΩμαῖοι ὁ τ μὴ σασιασῶν, παραπεφευγότων εἰς τὴν πόλιν, καμομένῳ ὁ αὐτῷ τε τῷ ναῷ, & τ πέριξ ἁπάντων, κομίσαντες τὰς σημαίας εἰς τὸ ἱερὸν, & θέμενοι τ ἀπὸ τολικῆς πύλης ἀπίκρις, ἐθυσάν τε αὐτὰς αὐτόθι, & τὸν πάτον μὴ μεγίστων ἐφημιῶν ἀπέφηναν αὐτοκράτορα. τ ὁ ἁρπαγαῖς ἔτως ἐνεπλήσθησαν οἱ στρατιῶται πάντες, ὡς τε κατὰ τ συείαν πρὸς ἦμισυ τῆς πάλαι τιμῆς, τ σαθμὸν τὸ χρυσίου πωλεῖσθαι.

Κεφάλαιον λγ.

ΤΩν ὁ ἀνὰ τ τοῖχον τὸ ναοῦ ἱερέων ὀλιγαρτερέντων, παῖς ἀνήσας ἱκέτευε τοὺς φύλακας τῶν ῥωμαίων δ' ἕναν δεξιὰν αὐτοῦ, κὴ τὸ ἄνηλος ὁμολογεῖσθ. τῶν ὁ τ ἡλικίας κὴ τ ἀνάγκης οἰκτον λαβόντων κὴ δόντων δεξιὰς, καταβὰς αὐτός τε πίνει, κὴ ὃ φέρων ἦκεν ἀγγεῖον πλήσας ὕδατος, ὤχετο φεύγων πρὸς τοὺς σρατίωτας. τῶν ὁ φυλάκων καταλαβεῖν μὴ ἐδὲς ἴσχυσε, πρὸς ὁ τ ἀπιστίαν ἐβλασφήμων. χἀκεῖνος ἐδὲν, ἔφη παραβεβηκέναι τ συνθηκῶν. λαβεῖν ὁ δεξιὰν & τ μήτην παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ τ καταβεῖναι μόνον & λαβεῖν ὕδωρ, ἅπερ ἀμφότερα πεποιηκώς, πιστὸς ἦν ἐδόκει. τὸ μὲ δὴ παράλογμα δόξαν τ ἡλικίαν μᾶλλον ἀπ παιδὸς, ἀπεθαύμαζον οἱ πλανηθέντες. πέμπτῃ δ' ἡμέρᾳ λιμώττοντες οἱ ἱερεῖς καταβαίνουσι, κὴ πρὸς τύραννον ἀνιχθέντες ὑπὸ τ φυλάκων, ἱκέτευον τυχεῖν σωτηρίας. ὁ ὁ τὸν μὴ τ συγγνώμης καιρὸν αὐτοῖς παρωχηκέναι φήσας, οἴκειός ὁ δ' ὃν δόλιος ἀπ αὐτῶν ἔσωζε, φρέπειν ὁ τοῖς ἱερεῦσι τῷ ναῷ σωαπολέσθαι, πελεύει κολάσαι τοὺς ἄνδρας.

Κεφάλαιον λδ.

ΟΙ ὁ πρὶ τοὺς τυράννους, ὡς τῷ τε πολέμῳ παντα χόθεν ἐπεκτῶντο, κὴ πρὶτετειχισμένοις ἀφυγεῖν ἐδαμόθεν ἦν, πρόσκαιρον ὁ τ πίνον εἰς λόγους. ὁ ὁ ἀνὴρ τὸ φιλάνθρωπον φύσει, τὸ γοῦν ἄχυρον πρίσασθαι πρεμένος, κὴ τῶν φίλων ἐναγόντων, ἤδη γὰρ μεζοτάζειν τοῖς λησὰς ὑπελάμβανεν, ἵσατο κὴ τὸ πρὸς δύσιν μέρος τ ἔξωθεν ἱερῦ. ταύτῃ γὰρ ἦν τὸν ξυσὸν ἦσαν πύλαι, κὴ γέφυρα συνάπτουσα τῷ ἱερᾷ τὴν ἄνω πόλιν. αὖτη τότε μέση τῶν τυράννων ἦν & τ κήσαρος. τὸ ὁ πλῆθος ἑκατέρωσε, βύθιον ἐφειστήκει. ἰουδαῖοι μὲν πρὶ σίμωνα κὴ ἰωάνην, μετέωροι συγγνώμης ἐλπίδι. ῥωμαῖοι ὁ κήσαρι καρεδοκοῦντες αὐτῷ τὴν ἀξίωσιν. ὁ δ' ἀγχίνους ὁ τοῖς σρατιώταις τῖπος, θυμῷ τε κὴ βελῶν μᾶλλον ἐγκρατεῖς, & τ ἑρμηνέα προσκαλεσάμενος, ὅπερ ἦν τεκμήριον & κρατεῖν, πρῶτος ἤρξατο λέγειν. ἆρα γε ἤδη κεκόρεσθε τῶν τ παῤῥησίας κακῶν, ἄνδρες, οἱ μήτε τῆς ἡμετέρας τ δυνάμεως, μήτε τῆς ἑαυτῶν ἀσθενείας ἔννοιαν λαβόντες, ὁρμῇ ὁ ἀσκέπτῳ κὴ μανίᾳ, τόν τε δῆμον, κὴ τὴν πόλιν κὴ τ ναὸν ἀπολωλεκότες, ἀπολούμενοι ὁ & αὐτοὶ δικαίως; οἱ πρῶτον μὲν ἀφ' ἧς πομπήϊος ἐλευθερίας κατὰ κράτος, ὑπ' ἐπαισθε νεωτεροποιίας, ἔπεσα κὴ φασεῖν ἐξενήνεκται πρὸς ῥωμαίους πόλεμον; ἀρά γε πόλιθεν πεποιθότες; κὴ μὴν ἐλάχιστον ὑμῶν μέρος ἀπήρκεσε τῷ ῥωμαίων σρατοπεδῷ. πίσει δι γερμανῶν συμμάχων; κὴ τί τ ἔξω τ ἡμετέρας ἡγεμονίας ἐθνῶν ἔμελλεν αἱρήσεσθαι ἰουδαίοις πρὸ ῥωμαίων; ἀλλ' ἀλκῇ σωμάτων; κὴ μὴν ἴσε γερμανοὺς δ' ἐλθόντας ἡμῖν. ὀχυρότητι ὁ τει-

ἢ τειχῶν; καὶ τὶ μεῖζον ὠκεανῦ τείχος πώλυμα, ὃν
A διαβεβλημένοι βρετ ανοὶ, τὰ ῥωμαίων ὅπλα διασκυ-
νῦσι; καρτερία ψυχῆς καὶ παυεργία στρατιῶν; ἀλλὰ
μεὶ ἤδειμ καὶ καρχηδονίους ἀλόντας. ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς
ἐπήγειρα κατ ῥωμαίων, ἡ ῥωμαίων φιλανθρωπία· οἱ
πρῶτον μὲν ὑμῖν, τήν τε χώραν ἔδομεν νέμεσθαι, καὶ βα-
σιλεῖς ὁμοφύλους ἐπεστήσαμεν· ἔπειτα τοῖς πατρίοις
νόμοις ἐτηρήσαμεν, καὶ ζῆν οὐ μόνον καθ' ἑαυτοὺς, ἀλλὰ
B καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπεξέφαμεν ὡς ἐβούλεσθε. τὸ δὲ μέγιστον,
δασμολογεῖν τε ὑμᾶς ὅτι τῷ θεῷ, καὶ ἀναθήματα
συλλέγειν ἐπετρέψαμεν· καὶ τοὺς ταῦτα φέροντας ὅτε
ἐνεθετήσαμεν, ὅτε ἐκωλύσαμεν, ἵν' ἡμῖν χρήμα-
σι πλουσιώτεροι, καὶ θρασυδάστατε τοῖς ἡμετέροις χρή-
μασι καθ' ἡμῶν. ἔπειτα πολιτῶν ἀγαθῶν ἀπολλύ-
οντες, ὅτι τοῖς θρασσόντας λυπεῖ κατὰ τὸν κόσμον, καὶ δί-
καιον τῷ ἀπιθανοτάτων ἐρωτᾶτε, τοῖς σάρυσι τὸν ἰὸν
C ἐναφήκατε. ἔγω γοῦν κατεφρόνησα τῆς νέρωνος ῥα-
θυμίας, καθάπερ ῥήγματα, ἢ πασσάλους, τὸν ἄλλον
χρόνον κακοπαθῶς ἠρεμοῦντας, ἐν τῇ μείζονι νόσῳ δια-
φανῆ τε, καὶ πρὸς ἐλπίδας ἀναιδεῖς, καὶ ἀμέτρους ἐξε-
τείνατε τὰς ὑπερθυμίας. ἦκον ὁ πατὴρ ἐμὸς εἰς τὴν
χώραν, ὑμῶν τὴν κατὰ κέρσιν, ἀλλὰ
νεθετήσων. δίον γοῦν εἰπεῖν ὅτι ἐπαρασάσει τῆ ἐθ-
νους παρῆν, ὅτι τὴν ῥίζαν ὑμῶν δραμεῖν, καὶ ταύτην ἐκ-
πορθεῖν τὴν πόλιν Ἰουδαίων, ὁ δὲ γαλιλαίαν ἐδῄου καὶ τὰ
πέριξ, ὅπως ὑμῖν χρόνον εἰς μετάνοιαν. ἀλλ' ὑμῖν
D ἀσθένεια τὸ φιλάνθρωπον ἐδόκει, καὶ τῆς ἡμετέρας
πραότητος, ἣν τόλμαν ἐπεθρέψατε. νέρωνος οἰχομένου,
καθ' ὅπερ ἐχρῆν τοῖς πονηροτάτοις, ἐποιήσατε, τὴν ἐμ-
φυλίοις ἡμῶν ταραχὰς ἐπεθαρρήσατε. καὶ χωρισθέν-
των εἰς τὴν ἀγχίπολον ἐμοῦ τε καὶ τῶν πατρὸς, εἰς πα-
ρασκευὰς τοῦ πολέμου κατεχρήσασθε τοῖς καιροῖς. καὶ
οὐκ ἠδέσθητε ταράσσειν αὐτοκράτορας γεγυμνωμένους,
οἷς καὶ στρατιοὶ φιλανθρώποις ἐπιεράσατε. θρασυ-
E νούσης γοῦν ἡμῶν τῆς ἡγεμονίας, καὶ τῶν μὲν κατὰ
ταύτην ἠρεμούντων πάντων, θρασυβουλευομένων δὲ καὶ
συνιδομένων τῶν ἐξωθεν ἐθνῶν, πάλιν οἱ ἰουδαῖοι
πολέμιοι. καὶ θρασυβείαι μὲν ὑμῶν πρὸς τοὺς ὑπὲρ δι-
καίου ὅτι νεωτερισμοῦ, θρασύβολοι δὲ τειχῶν αἰσι-
κοδομούμενοι καιροί· τάσεις δὲ, καὶ τυραννων φιλονει-
κίαι, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, μόνα τοῖς ὅτε πονηροῖς πρέ-
πουσα. ἦκον ὅτι τὴν πόλιν ἐγὼ, θρασὺ τῶ πατρὸς ἄκον-
τος, λαβὼν σκυθρωπὸ θρασαγγέλματι, τὸν δῆμον ἀ-
κούσας εἰρηνικὰ φρονεῖν, ἤθελω. ὑμᾶς παύσασθαι πρὸ
F πολέμου παρεκάλουν, μέχει πολλῶ πολεμούντων
ἐφειδόμην, δεξιὰς αὐτομόλοις δέδωκα, καταφυγοῦσι
πίστιν ἐτήρησα, πολλοὺς αἰχμαλώτους ἠλέησα, τοῖς ἐ-
πείροντας βασανίσας, ἐκόλασα· τείχεσιν ὑμετέροις
μηχανὰς ἄκων προσήγαγον, ἀεὶ φονῶντας τοῖς
στρατιώτας ἐφ' ὑμῖν κατέχον. καθ' ἑκάστην νίκην ὡς
ἠττώμενος, ὑμᾶς εἰς εἰρήνην προκαλεσάμην. τῶ ἱε-
G ροσῦ πλησίον γενόμενος, πάλιν ἐκὼν ἐξελαθόμην
τῆς τοῦ πολέμου νόμων. φείσασθαι δὲ παρεκάλουν
τῆς ἰδίων ὑμᾶς αἰτίων, καὶ σῶσαι τὸν ναὸν ἑαυ-
τοῖς, δίδουσ ἄδειαν τε ἐξόδου καὶ πίστιν σωτηρίας.
εἰ δὲ βούλεσθε καὶ μάχης καιρὸν, ἐν ἄλλῳ τόπῳ. πάν-
των ὑφείσθητε, καὶ τὸν ναὸν ἰδίαις χερσὶ ἐνεπρή-
σατε. ἔπειτα μιαρώτατοι προκαλεῖσθέ με πρὸς λόγους νῦν, ἵνα τι σώσητε τοιοῦτον οἷον ἀπώλεσεν;

murorum? Et qui maior Oceano murus atque obstaculum? quo septi Britanni, ade* rant arma Romanorum. Animorum obstinatione, vel astutia ducum? Atqui Carthaginenses captos esse nouerati. Itaque vos contra Romanos ipsorum excitauit humanitas, qui primùm vobis & terram dedimus possidendam, & gentiles imposuimus reges, deinde leges seruauimus patrias, & viuere vos non solùm discretos, sed cum aliis etiam vestra voluntate conclusimus: quódque maximum est, tributum capere Dei nomine, ac donaria colligere permisimus: eáque offerentes neque monuimus, neque prohibuimus, vt hostes nobis efficeremini ditiores, nostráque pecunia vos contra nos instrueretis: Ergo tantis bonis affecti, satietatem in eos qui hæc vobis præstiterant, extulistis, & immitium exemplo serpentium virus blandientibus infudistis. Esto, Neronis negligentiam contempsistis, & veluti ruptum aliquod membrum, siue contractum aliàs, malè quieti in maiore vitio detecti estis, & ad spes improbas, etiam cupiditates immodicas explicastis. Venit pater meus ad patriam vestram non vt pœnas à vobis ob ea quæ in Cestium commiseratis, exigeret, sed monitis emendaret. Denique cum deberet, si depopulandæ nationis causa venisset, stirpem vestram petere, atque hanc delere ciuitatem, Galilæam & circa eam loca vastare maluit, vt pœnitendi vobis præberet inducias. Sed hæc eius humanitas infirmitas videbatur, nostráque lenitate aluistis audaciam. Et Nerone mortuo, fecistis quod nequissimi solent, & ex intestinis nostris dissensionibus fiduciam præsumpsistis: méque ac patre meo digressis ad Ægyptum ad struendum bellum tempus illud vtile putauistis. Neque vos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humanissimos fueratis experti. Denique vbi ad nos confugit imperium, & omnibus in eo quiescentibus. per legatos autem gratulantibus exteris nationibus, ecce iterum hostes Iudæi: & legationes quidem à vobis trans Euphraten vsque, nouarum rerũ gratia missæ, murorum autem noui ambitus: seditio etiam, tyrannorúmque contentio, & bellum intestinum, quæ sola huiusce modi nequissimos decent. Iussus ergo ab inuito patre cum mandatis tristibus ad ciuitatem venire, lætabar, cognito populum de pace sentire. Ante bellum rogabam vos desistere, pugnantibus aliquandiu parcebam, spõte ad me venientibus dexteram dedi, fidem seruaui confugientibus, multos captiuos miseratus, verberibus vrgentes bellum coercui, muris vestris machinas inuitus admoui, semper cædis vestræ cupidos milites continui. Quoties vici, toties vos ad pacem tanquam victus prouocaui. Cùm propè ad templum accessissem, consultò iterum legis belli oblitus parcere vos propriis sanctis orabam, templúmque seruare, data vobis exeundi copia & fide salutis: vel etiam pugnare alio tempore si velletis, in alio loco facultatem præbui. Ista omnia spreuistis: & templum manibus vestris incendistis. Deinde sceleratissimi nunc me ad colloquium prouocatis, vt quid tale conseruetis quale perdi-

Qua vosmetipsos salute dignos esse post templi excidium iudicatis? Quinetiam nunc armati statis, & nec in extremis supplices assimulatis. O miseri, qua fiducia? Nónne populus vester exanimatus? Templum verò periit, mihíque subdita est ciuitas: in manibus autem meis habetis animas vestras. Et tamen fortitudinis esse gloriam mortem arbitramini. Non contendam cum pertinacia vestra. Proiectis autem armis, traditísque corporibus, vitam vobis indulgeo, & sicut in priuata domo, dominus mitis vltus grauiora, cætera mihi seruo. Ad hæc illi responderunt, fidem quidem se ab eo minimè posse accipere: nam iurasse nunquam id facturos: exeundi verò per munitiones, quà murum sepserat, cum coniugibus ac liberis facultatem petebant. Ituros enim se in solitudinem ipsíque oppidum relicturos. Ob hoc Titus vehementer iratus, quòd in sorte captorum constituti, victorum sibi conditiones ponerent, declarari quidem his iussit voce præconis, ne vlteriùs ad se profugerent, néve fidem sperarent: nulli enim esse parcendum: cunctis autem viribus dimicarent, & quantum possent, saluti suæ consulerent: iam enim se omnia iure belli gesturum. Militibus autem diripere ciuitatem atque inflammare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt. postero autem die Archiuum, Acram, & curiam, & qui vocatur Ophla, succendêre: & progrediebatur ignis vsque ad Helenæ regiam, quæ in media erat Acra: nec minus ciuitatis mortuis plenæ vici domúsque ardebant. Eodem die Izatæ regis filij, & fratres, cúmque his multi nobiles ex populo congregati, vt fidem sibi daret, Cæsari supplicarunt. Ille autem, quanquam cæteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutauit, sed eos suscepit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat: regis autem filios ac propinquos postea vinctos Romam perduxit, fidem obsidum præstaturos.

CAP. XIV. De prædæ seditiosorũ & successione interioris ciuitatis.

SEditiosi autem ad domum regiam profecti, vbi (quia tuta erat) multi facultates suas depoſuerant, & Romanos hinc pellunt, & omnibus popularibus qui eò conuenerant prope ad octo millia & quadringentos occisis pecuniam etiam diripuêre. Viuos autem duos milites Romanos cepêre, vnum equitem, alterum peditem. & peditem quidem interfectum per omnem traxêre ciuitatem, velut vno corpore omnes Romanos vlciscerentur, eques verò quiddam his quod saluti foret, suadere pollicitus deducitur ad Simonem, cúmque ibi quæ diceret non haberet, Ardalæ cuidam ex numero ducum traditur puniendus. Is autem eum reuinctis post terga manibus oculisque fascia obstrictis, in conspectum Romanorum veluti capite cæsurus produxit. Verùm ille, dum gladium Iudæus educeret, ad Romanos refugit. Hunc Titus quoniam ab hostibus esset elapsus, non est passus quidem occidi, indignum verò esse Romanorum militem iudicauit, quia viuus fuerat captus: & armis ablatis eũ agmine pepulit, quæ res prudẽti viro grauior esse morte videbatur. Postero autem die Romani, versis in fugam ex inferiori ciuitate latronibus, omnia Siloam vsque igni tradidêre

οἷας ὑμᾶς αὐτὸς ἀξιῶτε μὴ τ̃ ναὸν σωτηρίας; ἀλλὰ καὶ νεῶ μὴ τ̃ ὅπλων ἐσήκατε, καὶ ὅδ' ἐν ἑκάτοις ὑποκείνεσθε γῶν ἱκέτας, ὥζαλαίπωρει, πίνι πεποιθότες ἐκ νεκρὸς μ̃ ὑμῶν ὁ δῆμος; οἴχε) ὁ ναὸς, ὑπ' ἐμοὶ ὁ ἡ πόλις· ἐν χερσὶ ὁ τ̃ ἐμᾶς ἔχετε ταὶ ψυχάς. εἶθ' ὑπολαμβάνετε δόξαν ἀνδρίας τὸ θανατᾶν; ἐ μὲν ἐγὼ φιλονεικήσω πρὸς τ̃ ὀπόνοιαν ὑμῶν. ῥίψασι ὁ τὰ ὅπλα, καὶ ὡδαδὲ σῶ τὰ σώματα, χαρίζομαι τὸ ζῆν. ὥσπερ ἐν οἰκείᾳ πρῶος δεσπότης, τὰ μὲν αἰτήκεσα κολάσας, τὰ ὁ λοιπὰ σώζων ἐμαυτῷ. Κεφαλ. λε.

ΠΡὸς ταῦτα ὑποκείνον) ἀξιαὶ μ̃ μὴ δύνασθαι παρ' αὐτ̃ λαβεῖν, ὁμωμοκέναι γὰρ, μηδ' ποτε τῶτο ποιήσειν· ἔξοδον δ' ἠτοῦντο ἀφ' τ̃ περιτ̃χίσματος μ̃ γυναικῶν Ϲ τέκνων. ἀπελθόντας γὰρ εἰς τ̃ ἔρημον, Ϲ καταλείψειν αὐτῷ τ̃ πόλιν. πρὸς ταῦτα ἀγανακτήσας ὅτος, εἰ τύχοι ἐαλωκότων ἐχόντες αἰρίσεις αὐτῷ προτείνεσιν νενικηκότων, κηρύττει μ̃ ἐκέλευσεν εἰς αὐτὸς, μήτε αὐτομολεῖν, μήτε δεξιὰν ἐλπίζειν· φείσασθαι γὰρ ὐδενὸς· ἀλλὰ ἁπάσῃ δυνάμει μάχεσθαι, καὶ σώζειν ἑαυτὸς, ὅπως ἂν δύνων) πάντα γὰρ αὐτὸς ἤδη προῄρητο πολέμε νόμῳ. τοῖς ὁ στρατιώταις ἐμπιπράναι, καὶ διαρπάζειν ἐπέτρεψε τ̃ πόλιν. οἱ δ' ἐκείνῳ μ̃ ἐπέσχον τ̃ ἡμέραν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, τό, τε ἀρχεῖον, καὶ τ̃ ἄκραν, καὶ τὸ βουλυτήριον, καὶ τ̃ ὀφλᾶ καλούμενον ὑφῆψαν· καὶ προῦκοψε τὸ πῦρ μέχρι τ̃ ἑλένης βασιλείων, ἃ δὴ κ̃ μέσον τ̃ ἄκραν ἦν. ἐκαίοντο δ' οἵτε στενωποὶ, καὶ αἱ οἰκίαι νεκρῶν ὑπὸ τε λιμῦ διεφθαρμένων πλήρεις.

Κεφάλ. λϛ.

ΚΑτὰ ταύτην τ̃ ἡμέραν, οἵ, τε ἰζάτε βασιλέως υἱοὶ Ϲ ἀδελφοὶ, πρὸς οἷς πολλοὶ τ̃ δυνατῶν δημοτῶν ἐκεῖ συνελθόντες, ἱκέτευσαν καρσαίαν δοῦναι δεξιὰν αὐτοῖς. ὁ ὁ καίτοι πρὸς πάντας τὸς ὑπολοίπους διωργισμένος, ἐκ ἤλλαξε τὸ ἦθος, δέχε) ὁ τοὺς ἄνδρας, καί ποτε μ̃ ἐν φρεαρ̃ πάντας εἶχε, τοὺς ὁ βασιλέως παῖδας, καὶ συγγενεῖς δήσας, ὕστερον εἰς ῥώμην ἀπήγαγε, πίσιν ὁμήρων παρέξοντας. Κεφ. λζ.

ΟΙ σασιασαὶ δ' ὅτι τ̃ βασιλικὴν ὁρμήσαντες αὐλὴν, εἰς ἣν δ' ὀχυρότητα πολλοὶ τὰς κτήσεις ἐπίθεντο, τοῖς τε ῥωμαίοις ἐπ' αὐτοὺς ζέπον), καὶ τὸ συνηθροισμένον αὐτόθι τ̃ δήμε πᾶν φονεύσαντες, ὄντας εἰς ὀκτακισχιλίους καὶ τετρακοσίους, τὰ χρήματα διήρπασαν. ἐζώγρησαν ὁ καὶ ῥωμαίων δύο, τ̃ μὲν ἱππέα, τ̃ ὁ πεζόν. καὶ τ̃ μὲν πεζὸν ἅπασφάξαντες δι' ὅλε, ἕσυραν πρὸς τ̃ πόλιν, ὡσανεὶ ἑνὶ σώματι πάντες ῥωμαίοις ἀμυνόμενοι. ὁ δ' ἱππεὺς ὠφελιμόν τι αὐτοῖς πρὸς σωτηρίαν ὑποθήσεσθαι λέγων, ἀνάγε) πρὸς σίμωνα, παρ' ᾧ μηδὲν εἰπεῖν ἔχων, ἀρδάλα τινὶ τ̃ ἡγεμόνων ὠδαδὶ δ) κολασθησόμενος. ὁ δ' αὐτ̃ ὀπίσω τὰ χεῖρε δήσας, καὶ ταινίᾳ τὰς ὀφθαλμοὺς, ἀπτικρὺ τ̃ ῥωμαίων προήγαγε ὡς καρατομήσων. φθάσει δ' ἐκεῖνος εἰς τοὺς ῥωμαίους διαφυγών, ἐν ὅσῳ τὸ ξίφος ἐπασάσατο ὁ ἰουδαῖος. τῶτον διαφυγόντα μ̃ ἐν τῷ πολεμίων, ἀνελεῖν μὴ ἠξίωσεν ὅτος. ἀνάξιον ὁ ῥωμαίων ἔδ) στρατιώτου κείνας, ὅτι ζῶν ἑλήφθη, τότε ὅπλα ἀφείλετο, καὶ τ̃ θάρσους ἐξέβαλεν, ἅπερ ἦν αἰχμωμένῳ θανάτε χαλεπώτερα.

Κεφαλ. λη.

Τῇ δ' ἑξῆς ῥωμαῖοι διαφθάμενοι τοὺς λῃσαὶ ἐν τ̃ κάτω πόλεως, τὰ μὲχρι τ̃ σιλωᾶ πάντα ἐνέφρησαν.

Ϲ τὸ

κὴ τῶ πόλεος ἥδοντο διαπαντωμένοις, τὰ δὲ ἁρπαγῶν δι- A
μάρτανον· ἐπιδὴ πάνθ' οἱ σασιασταὶ παρεσκευάντες, ἀνε-
χώρουν εἰς τὰ ἄνω πόλιν. ἦν γὰρ αὐτοῖς μετάνοια μηδὲ
μία τῶν κακῶν, ἀλαζονεία δ' ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς, καιο-
μένην γὰρ ἀφορῶντες τὴν πόλιν, ἱλαροῖς τοῖς προσώποις
ἀθυμοι παρεσκέχαδε τὴν τελευτὴν ἔλεγον· πεφονευμένου
μὲν τοῦ δήμου, κεκαυμένου δὲ τοῦ ναοῦ, φλεγομένης δὲ τοῦ ἄστεος,
μηδὲν καταλιπόντες τοῖς πολεμίοις. ὁ μὲν οὖν Ἰώσηπος B
ἐν ἐσχάτοις ἱκετεύων αὐτοὺς ὑπὲρ τῶν λοιπῶν τῆς πόλεως
ἔκαμνεν. ἀλλὰ πολλὰ μὲν περὶ τὴν ὠμότητα, καὶ τὴν ἀσέ-
βειαν εἰπών, πολλὰ δὲ συμβουλεύσας περὶ σωτηρίας,
οὐδὲν τοῦ χαλεπωτέρου πλέον ἀπεμάγετο. ἐπεὶ δ' ὅτε
φείσασθαι δεῖ τὸν ὅρκον ἑαυτοὺς ὑπέμνυον, ὅτε πολε-
μεῖν ἐξῆν ῥωμαίοις ἐθ' οἷοί τε ἦσαν, ὥσπερ εἰρκτὴν πε-
ριελημμένοι· τότε δὲ φονεύειν ἔθος ἐκίνει τὰς δεξιάς,
συνδήμιοι καὶ τὰ ἔμπροσθεν τῆς πόλεως, τοῖς ἐρήμοις
ὑπελόχων τοῖς αὐτομολεῖν ὁρμημένοις. ἠλίσκοντο δὲ C
πολλοί, καὶ πάντας ἀποσφάττοντες, ὑπὸ γὰρ ἐνδείας
οὐδὲ φυγεῖν ἴσχυον, ἐρρίπτουν αὐτοὺς κυσὶ τοῖς νεκροῖς.
ἐδόκει δὲ πᾶς τρόπος ἀπωλείας τοῦ λιμοῦ κινδυνωδέστε-
ρος· ὡς τε καὶ ῥωμαίοις ἀπηλπικόσι ἤδη τὸ ἔλεον, ὅμως
προσέφυγον, καὶ φονεύουσι τοῖς σασιασταῖς ἑκόντες εἰ ἐ-
πίπλουν. τόπος τε ὅλη τῆς πόλεως, οὐδεὶς γυμνὸς ἦν, ἀλλὰ
ἅπας λιμοῦ νεκροῦ εἶχεν ἢ σάσεως. καὶ πεπλήρωτο νε-
κρῶν, ἃ δὴ σάσιν, ἃ δὴ λιμὸν ἀπολωλότων.

Κεφαλ. λθ. D

Ἐθαλπε δὲ τοὺς τυράννους, καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς λη-
στρικὸν, ἐλπὶς ἐσχάτη φεύγειν τοὺς νομίμων, εἰς οὓς κα-
ταφυγόντες οἱ περιδίκων ἐρρύησαν μὴ δὲ τῶν
παντελῶς τῆς πόλεως ἄλωσιν, ἀναζωπυρήσαντων ῥωμαίων
περιελθόντες, ἀποδράσεσθαι ἐπεχείρουν. τὸ δ' ὦν ἀφα
ὄνειρος αὐτοῖς. ἔτε γὰρ τὸν θεὸν, ἔτε ῥωμαίους λήσειν ἐ-
μελλον. τηνικαῦτα γε μὴν τοῖς ὑπονόμοις πεποιθότες,
αὐτοὶ πλείονα τῶν ῥωμαίων ἐνεπίμπρασαν, καὶ τοὺς ἐκ τῶν
καιομένων καταφυγόντας εἰς τὰς διώρυχας, ἐκτεινόν E
τε αἰδῶ καὶ ἐσύλων. κἂν εἴ τινος δύσοιεν βοφλὴ ἁρπά-
ζοντες, αἵματι πεφυρμένην κατέπινον. ὦν δὴ καὶ πρὸς
ἀλλήλους ἐν τῇ ἁρπαγῇ ἤδη πόλεμος αὐτοῖς. δοκοῦσι
δ' ἄν μοι μὴ φθαθέντες ὑπὸ τῆς ἁλώσεως, δι' ὑπερ-
βολὴν ὠμότητος, γεύσασθαι καὶ τῶν νεκρῶν.

Κεφάλαιον μ.

Καῖσαρ δ' ὡς ἀμήχανον ἦν ἐξελεῖν δίχα χωμά-
των τὴν ἄνω πόλιν προκρημνον οὖσαν, ὑγιαίνειν
τοῖς ἔργοις τὴν δύναμιν, λόφῳ μὲν ὡς εἰκάδι χαλεπῷ δὲ
ὦν τῆς ὕλης ἡ κομιδὴ, πάντων ὡς ἔφην τῶν περὶ τὴν πόλιν
ἐφ' ἑκατὸν σταδίους ἐφιλωμένων εἰς τὰ προτερον χώ-
ματα. τῶν μὲν οὖν τεσσάρων ταγμάτων ἠγείρετο τὰ ἔργα
κατὰ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τῆς πόλεως· αὐτοκρὰς δὲ βασι-
λικῆς αὐλῆς. τὸ δὲ συμμαχικὸν πλῆθος, καὶ ὁ λοιπὸς ὄ-
χλος κατὰ τὸν ξυστὸν, ἐξ ἧ καὶ τὸ Γέφυραν, καὶ τὸ σίμωνος πύρ
γον, ὃν ᾠκοδόμησε πρὸς ἰωάννου πολεμῶν ἑαυτῷ φρού-
ριον. καὶ ταύτας τὰς ἡμέρας, οἱ τῶν ἰδουμαίων ἡγε- G
μόνες κρύφα συνελθόντες, ἐβουλεύσαντο περὶ παρα-
δόσεως σφῶν αὐτῶν, καὶ πέμψαντες ἄνδρας
πέντε πρὸς τίτον, ἱκέτευον δοῦναι δεξιὰν αὐτοῖς. ὁ δὲ
τοῖς τυράννοις ἐνδώσειν ἐλπίσας, ὑποσπανθέντων
ἰδουμαίων, οἳ πολὺ τοῦ πολέμου μέρος ἦσαν, βρα-
δέως μὲν, ἀλλ' οὐκ ἀπανδεῖ τε τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς,

& oppidum quidem gaudebant absumi, rapinis verò carebant: quoniam latrones exinanitis priùs omnibus, in superiorem ciuitatem recedebant. Erat namque illis malorum quidem nulla pœnitudo: arrogantia autem tanquam in rebus secundis. Denique ardere ciuitatem lætis vultibus aspicientes, alacri voto mortem se expectare dicebant, quòd peremptо populo, incenso templo, & flagrante oppido, nihil essent hostibus relicturi. Sed tamen Iosephus in extremis eorum rebus, pro reliquis ciuitatis obsecrando laborabat. Sed multa quidem in eorum crudelitatem atque impietatem locutus, multa verò pro salute adhortatus, nihil amplius quàm eiusmodi est: quia neque se tradere propter iusiurandum patiebantur, neque pugnare cum Romanis ex æquo iam poterant, veluti custodia circumuallati: cædísque insuper consuetudo dexteras commouebat. Dispersi autem per ciuitatem, per ruinas latitabant, profugere paratis insidiantes. Multi autem capiebantur, omnésque interficiebantur: nam propter inediam fugere non valebant: mortuos autem canibus proiiciebant. Omne autem pereundi genus, fame leuius videbatur: adeò vt ad Romanos quoque sine licentia, etiam desperata misericordia, tamen fugerent: atque in seditiosos à cæde non cessantes, sponte inciderent. nullúsque in ciuitate locus vacuus erat: sed cuncta mortuos habebant, quos fames aut latrones confecerant, & cadaueribus eorum plena erant, qui alimentorum penuria vel seditione perierant. Tyrannos autem fouebat, factionémque latronum, spes vltima sita in cloacis: quò si fugissent, minimè inueniri posse arbitrabantur: sed peracto excidio, post Romanorum digressum prodire ac fugere cogitabant. Id autem planè illis erat somnium. Nec enim vel Deum, vel Romanos fuerant latituri. Tunc quidem subterraneis freti, plura quàm Romani concremabant, & qui ex incendiis fugientes in cuniculos descendissent, eos improbè necabant, itémque spoliabant. Quinetiam cibum sicubi repertissent concretum sanguine rapientes, deuorabant. Erat autem inter se illis iam rapinarum causa bellum, cóíque putauerim, nisi excidio præuenti essent, nimia crudelitate mortuorum quoque corpora degustaturos fuisse.

Cap. XV. Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Iudæorum ad Titum.

Cæsar autem fieri non posse prospiciens, vt sine aggeribus superiorem caperet ciuitatem, in prærupto vndique loco sitam, distribuit operibus militem vicesimo die mensis Augusti. Erat autem transuectio materiæ difficilis: omnibus, vt dictum est, circum ciuitatem vsque ad centesimum stadium in priorum aggerum extructionem detonsis. Quatuor quidè legionum opus in Occidentali parte ciuitatis contra aulam regiam erigitur: auxiliarium verò manus, & cætera multitudo xystum versus, ac pontem, & Simonis turrim, quam cum Ioanne bellum gerens, pro castello sibi ædificauerat. His autem diebus, Idumæorum ducesclàm congregati, consilium de sui traditione cepêre: missíque ad Titum quinque, vt dexteram sibi daret, precabãtur. Ille verò tyrannos sperans esse cessuros Idumeis abstractis, quoniã belli pars videbãtur, serò quidem, verũtamẽ vitam his pollicitus

legatos remisit. Discessum autem parantibus Simon præsensit, & eos quidem, qui ad Titum perrexerant, quinque viros statim occidit: duces verò, quorum nobilissimus erat Sosæ filius Iacobus, correptos in custodiam coniicit. Nec multitudinem Idumæorum, abductis rectoribus, quid ageret nescientem, sine custodia habebat: sed diligentioribus eam custodiis amplectebatur: & tamen custodes profugientibus obstare non poterant. Quamuis enim multi necarentur, plures tamen erant qui fugerent. Omnes autem susciebatur à Romanis, quòd Titus nimia lenitate priora præcepta neglexerat: ipsíque milites iam & spe lucri, & satietate, cædibus temperabant. Sola enim relicta plebe, aliud vulgus cum coniugibus ac liberis, paruo quenque pretio venundabant. Cùm multi autem distraherentur, & emptores pauci essent, quanquam voce præconis edixerat, ne quis solus transfugeret: vt eo modo familias suas educerent, tamen hos quoque recipiebat: appositis, qui ab his secernerent, si quis dignus supplicio videretur. Et infinita quidem multitudo væniit. Ex populo verò seruati sunt plusquam quadraginta millia, quos imperator quomodo cuique gratum erat, dimisit. Iisdem autem diebus etiam sacerdotum vnus, filius Thebuthi, nomine Iesus, accepta fide salutis à Cæsare, vt de sacris donariis quædam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his quæ in templo erant posita, similia: mensásque & crateras, & pateras, omnia ex auro solido & grauissimo facta. Tradit etiam vela, pontificum indumenta, cum gemmis, & vasa multa sacrificio comparata. Quinetiam custos sacræ pecuniæ comprehensus, Phineas nomine, vestes & cingula sacerdotum ostendit, multámque purpuram & coccum, quæ ad vsum reposita catapetasmatis seruabantur. Cum quibus aliquantum cinnamomi erat, casiæ, pigmentorúmque aliorũ multitudo, quibus commixtis Deo in dies singulos adolebant. Tradita sunt autem ab eo & ex aliis opibus multa, & sacra ornamenta non pauca: quorum gratia, licèt vi capto, vt transfugæ tamen data est venia.

ΚΑΙ τοὺς ἄνδρας ἀπέπεμψε. Θρασυνάζομένων δ' ὑποχωρεῖν, αἰσθανόμενοι σίμων, καὶ πέντε μὲν τοὺς ἀπελθόντας πρὸς τίτον, δύθεως ἀναιρεῖ· τοὺς δ' ἡγεμόνας, ὧν ὀλιγωρότατος ἦν ὁ τοῦ σωσᾶ ἰάκωβος, συλλαβὼν εἵργνυσι. τὸ δὲ πλῆθος τῶν ἰδουμαίων ἀμηχανῶν ὅτι τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἡγεμόνων ἀφύλακτον εἶχε, καὶ τὸ τεῖχος φρουρᾶς ὀλιγωρεστέρας διελάμβανεν· ἐμὲν αὐτοὶ εἶχον οἱ φρουροὶ πρὸς τὰς αὐτομολίας ἴσχυον. ἀλλὰ καίτοι πλείσων φονευομένων, πολὺ πλείους οἱ διαφθείροντες ἦσαν. ἐδίωκον δὲ ῥωμαῖοι πάντας, τέτε πίτε διὰ παρόντα τῶν φρουρῶν ἀμελήσαντες. θρασυνόμενοι, καὶ αὐτοὶ κόρον τῆς κτείνειν ἀπεχόμενοι, καὶ κέρδους ἐλπίδι. τοὺς δὲ δημοτικοὺς καταλείποντες μόνους, τὰ ἄλλα ὄχλον ἐπώλουν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐλαχίστης τιμῆς ἕκαστον, πλήθει τῶν πωλουμένων, καίπερ ἂν παρακηρύξας μηδένα μόνον αὐτομολεῖν, ὅπως καὶ χρυσὸς ἐξαγάγοιεν, ὅμως καὶ τούτους ἐδέχετο· ἐπίστασι μήν τοι τοῖς διαφεύγουσιν ἀπ' αὐτῶν, εἴ τις εἴη κολάσεως ἄξιος. καὶ τῶν μὲν ἀπεμποληθέντων, ἄπειρόν τι πλῆθος ἦν. οἱ δημοτικοὶ δὲ διεσώθησαν ὑπὲρ τετρακισμυρίους, οὓς διαφῆκε κατὰ καιρὸν, ἢ φίλον ἦν ἑκάστῳ.

Κεφάλαιον μα.

ΕΝ δὲ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, καὶ τῶν ἱερέων τὶς θεμιστοκλῆς ἑαυτὸν ἰησοῦς ὄνομα, λαβὼν ἐκ συντελείας ὅρκους παρὰ κατόπιν, ἐφ' ᾧ παραδώσει τινὰ τῶν ἱερῶν κειμηλίων, ἔξεισι, καὶ παραδίδωσιν ὑπὸ τὸ τοῖχον τοῦ ναοῦ, λυχνίας δύο, τὰς κατὰ τὸν ναὸν κειμήλιας παρασίας, ξιφιδίας τε, καὶ κρατῆρας, καὶ φιάλας, πάντ' ἀλλὰ χρυσᾶ, καὶ σιβαρώτατα. παραδίδωσι δὲ καὶ τὰ καταπετάσματα, καὶ τὰ ἐνδύματα τῶν ἀρχιερέων, σὺν τοῖς λίθοις. καὶ πολλὰ τῶν πρὸς τὰς ἱερουργίας σκευῶν ἄλλα. συλληφθεὶς δὲ καὶ ὁ γαζοφύλαξ τῶν ἱερῶν φιτείας ὄνομα, τοῖς τε χιτῶνας, καὶ τὰς ζώνας ἐπέδειξε τῶν ἱερέων, πορφύραν τε πολλὴν καὶ κόκκον, ἃ πρὸς χρείας ἀπέκειτο τῶν καταπετάσματος· σὺν οἷς κιννάμωμόν τε πολὺ καὶ κασίαν, καὶ πλῆθος ἑτέρων ἀρωμάτων, ἃ συμμίσγοντες ἐθυμίων ὁσημέραι τῷ θεῷ. παρεδόθη δὲ ὑπ' αὐτοῦ πολλὰ καὶ τῶν ἄλλων κειμηλίων, κόσμος θ' ἱερεὺς ἅπας ὁλόλυγος, ἅπερ αὐτῷ βίᾳ ληφθέντι, τῶν τε αὐτομόλων συγγνώμην ἔδωκε.

Κεφάλαιον μβ.

ΣΥντετελεσμένων δὴ ἤδη καὶ τῶν χωμάτων ἑβδόμῃ προπαίης μηνὸς, ἐν ὀκταικαίδεκα ἡμέραις, ῥωμαῖοι μὲν προσῆγον τὰς μηχανάς. τῶν δὲ σασιασῶν, οἱ μὲν ἀπεγνωκότες ἤδη τὴν πόλιν, αἰχμὴν τῶν τείχους εἰς τὴν ἄκραν· οἱ δ' ἐκατέδυνον τοῖς ὑπονόμοις· πολλοὶ δὲ διαφθαίτες ἠμύνοντο τοῖς προσάγουσι τὰς ἑλεπόλεις. ἐκρέοντων δὲ καὶ τότων ῥωμαίοις, πλήθει τε καὶ βίᾳ, καὶ τὸ μέγιστον, θυμουμένοις ἀθύμων ἤδη, καὶ παροξυνόντων. ὡς δὲ προερράγη μέρος τι τοῦ τείχους, καί τινες τῶν πύργων τυπτόμενοι τοῖς λιθοις ἐνέδοσαν, φυγὴ μὲν εὐθέως τῶν ἀμυνομένων, δέος δὲ καὶ τοῖς τυράννοις ἐμπίπτει σφοδρότερον τῆς ἀνάγκης. φρὶν γὰρ ἐπρεσβεύοντο τοὺς πολεμίους, ἐναρχόν τε καὶ μετέωροι πρὸς φυγὴν ἦσαν. εὐθὺ δ' ἐδεῖν τοὺς πάλαι σεβασμοὺς, καὶ τοῖς ἀσεβήμασιν ἀλαζόνας, τότε ταπεινοὺς καὶ ξέμοντας, ὡς ἐλεεινὸν ἕν καίπερ ἐν πονηροτάτοις τὸ μεταβολεῖ. ὥρμησαν μὲν οὖν τὸ περιτείχισμα δεδιότες, ὥσασθαί τε τοὺς φρουροὺς, καὶ διακόψαντες ἐξελθεῖν.

Cap. XVI. De occupata reliqua parte ciuitatis.

IAm verò perfectis aggeribus, Septembris mensis die septimo, qui erat à cœpto opere octauus & decimus dies, Romani quidem machinas admouebant. Seditiosorum autem alij, qui ciuitatem desperauerant, muris relictis in Acram recedebant, alij se in cloacas demittebant: multi dispositi prohibebant eos qui arietes applicarent. hos autem superabant multitudine ac virtute Romani: quódque maximũ est, læti mœstos atque iam debiles. Cùm autem pars esset aliqua muri subruta, nonnullæque turres arietibus pulsatæ cessissent, statim qui dem propugnatores earum diffugiunt: timor autem etiam tyrannos necessitate maior inuadit. nam & priusquam transgrederentur hostes, torpore tenebantur, & ad fugiendum suspensi erant. Videres autem paulò ante superbos, & factis impiis arrogantes, ita tunc humiles esse ac tremere, vt miseranda esset, quáquam in nequissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidem ambitu & muro, quo mœnia cingebantur, inuaso atque perrupto, custodes pellere, atque egredi:

οὐς δὲ

ὡς ἢ τοῖς μὲ πάλαι πιστοὺς ἐώρων ὠδαμῶ, διέφυγον δὲ A
ὅπῃ τινὶ σωτηρίαν εὗρεν ἡ ἀνάγκη. φοβούμενοι γὰρ, οἱ μὲ
ὅλον αὐαστραφθαι τὸ πρὸς δύσιν τεῖχος ἤγγελλον, οἱ
δ' ἐμβεβληκέναι τοὺς ῥωμαίους, οἱ δ' ἤδη τε πλησίον
ἤδη ζητοῦντας αὐτούς, ἕτεροι δ' ἀφορᾶν. ὅτι τοὺς πύργους
πολεμίους ἔλεγον πλάζοντος τοὺς ὄψεις τοῦ δέους, ὅτι
σώματα πεσόντες, ἀνώμοζον τ' ἑαυτῷ φρενοβλάβειαν. καὶ
καθάπερ ὑποκεκομμένοι τὰ νεῦρα, κατὰ φυγῆς ἤπορουν.
ἔνθα δὴ μάλις' ἄν τις καταμάθοι τιμή τε τοῦ θεοῦ δύ- B
ναμιν ὅτι τοῖς ἀνοσίοις, καὶ τ' ῥωμαίων τύχην. οἱ μὲν γὰρ
τύραννοι, κατ' ἀσφαλείας ἐγύμνωσαν ἑαυτοὺς, καὶ κατὰ
πύργων κατέβησαν ἑκόντες, ἐφ' ὧν βίᾳ μὲν οὐδέ ποτ'
ἁλῶναι μόνῳ δ' ἐδυνάσατο λιμός. ῥωμαῖοι δ' ὅσα τοῦ
τοῖς ἀθενεστέροις τείχεσι καμόντες παρέλαβον
τύχῃ τὰ μὴ δυνατὰ τοῖς ὀργάνοις. πάντως γὰρ ἰσχυρό-
τεροι μηχανήματος ἦσαν οἱ ξύλινοι πύργοι, ἐφ' ὧν αὐτο-
τέρω διηλώκαμεν. καταλιπόντες δὴ τούτους, μᾶλλον C
δ' ὑπὸ τοῦ θεοῦ καταβληθέντες ἀπ' αὐτῶν, ὡς ἕκα-
στα μὲν εἰς τὸν ὑπὸ σιλοᾶ φάραγγα καταφθύγησιν.
αὖθις δ' ὀλίγον ἀνακύψαντες ἀπὸ τοῦ δέους, ὥρμησαν
ὅτι τὸ τῆδε φρούριον χισμα. χρησάμενοι δ' ἐπὶ τόλμας ἀ-
γχυρέρας κατ' ἀνάγκης, κατάγησαν δὲ ἤδη τ' ἰσχνὰ ἅ-
μα τοῦ δέει καὶ τ' συμφορᾶς, ὑπὸ τῶν φρουρῶν ἀνωθουμέ-
νοι, καὶ σκεδασθέντες ὑπ' ἀλλήλων, κατέδυσαν εἰς τοὺς
ὑπονόμους. ῥωμαῖοι δ' τῶν τειχῶν κρατήσαντες, ἅς τε D
σημαίας ἔστησαν ὅτι τῶν πύργων, καὶ μετ' κρότου καὶ χα-
ρᾶς ἐπαμείζον ὅτι τῇ νίκῃ, πολὺ τ' ἀρχῆς κυφότερον
τοῦ πολέμου τὸ τέλος ὑρικότες. ἀναμωτὶ γοῦν τοῦ τε-
λευταίου τείχους ὑπερβάντες ἐπίσω, καὶ μηδένα βλέ-
ποντες ἀντίπαλον, ἀπήεσαν ἐπόρθουν. εἰσχυθέντες δ' εἰς
στενωποὺς ξιφήρεις, τούς τε καταλαμβανομένους ἐφόνευον
ἀνέδην, καὶ τῶν συμφυγόντων τὰς οἰκίας, αὐτάνδρους
ὑπεπίμπρασαν. πολλὰ δ' κρατοῦντες, ὁπόσ' ἔνδον πα-
ρέλθοιεν ἐφ' ἁρπαγὴν γυμνὰς ὅλας νεκρῶν κατελάμβα- E
νον, καὶ τὰ δωμάτια πλήρη τῶν τ' λιμοῦ πτωμάτων. ἐπίτα
πρὸς τ' ὄψιν πεφρικότες, κενᾶς χερσὶν ἐξήεσαν. ἐμὲν
οἰκτίροντες τοὺς ἔτως ἀπολωλότας, ταυτὸ καὶ πρὸς
τοὺς ζῶντας ἔπασχον. ἀλλὰ τ' συντυχόντα διελαύνοντες,
ἀπέφαξαν μὲν τοὺς συνωποὺς νεκροῖς, αἵμασι δ' ὅλην
τ' πόλιν κατέκλυσαν, ὡς πολλὰ τῶν φλεγομένων σβε-
σθῆναι τοῦ φόνου. καὶ οἱ μὲ κτείνοντες, ἐπαύσαντο πρὸς
ἑσπέραν, σὺν ᾗ τῇ νυκτὶ, τὸ πῦρ ἐπεκράτει. φλεγομένοις
δ' ἐπανέτειλεν ἱεροσολύμοις ἡμέρα χαρπαῖς μιμὸς F
ὀγδόη, πόλει τοσαύταις χρησαμένῃ συμφοραῖς καὶ τὴν
πολιορκίαν, ὅσοις ἀπ' κτίσεως ἀγαθοῖς κεχρημένῃ,
πάντως ἂν ὀλίφθονος ἔδοξεν, εἰ μὴ ἄξια κατ' ἀλλότ-
τοῦ τηλικούτων ἀτυχημάτων, ἢ τὸ γένεσθαι τοιαύτην συσ-
κευὴν, ὑφ' ἧς ἀνεῖπεν.

Κεφάλ. μγ.

ΠΑρελθὼν ἢ πῶς εἶσω, τάτ' ἄλλα τ' ὀχυρότητος G
τὴν πόλιν, καὶ τῶν πύργων ἀπεθαύμασεν, οἷς οἱ
τύραννοι κατὰ φρενοβλάβειαν ἀπέλιπον. κατιδὼν γὰρ
τότε ναὸν αὐτῶν ὕψος, καὶ τὸ μέγεθος ἑκάστης τέτ-
τερας, τήν τε ἀκρίβειαν τῆς ἁρμονίας, καὶ ὅσοι μὲν
εὐεργέται, πλίκοι ἦσαν τοῖς ἀπάτασιν, συνεθεώ γ' ἐπο-
λεμήσαμεν ἔθνη, καὶ θεὸς ἦν ὁ τῶν δὲ τῶν ἐρυμάτων
Ἰουδαίοις καθελών. ἐπεὶ χεῖρες τε ἀνθρώπων ἢ μηχαναὶ, τί πρὸς τούτοις τοῖς πύργοις δύναντας; τότε

cùm verò, quos antea fideles habuerant, nusquam viderent, fugiebant quò quemque necessitas impulisset. Adeuntes autem alij cùm totum ab Occidente murum subuersum esse nunciarent, alij subiisse Romanos, ac etiam propinquare se quærentes, alij etiam videre hostes in turribus affirmarent, metu fallente conspectum, in ora prostrati, pro sua dementia querebantur: ac veluti succisi neruos, quà fugerent hæsitabant. Vnde & maximè quis, & virtutem Dei perspexerit contra iniustos, & fortunam Romanorum. Tyranni siquidem semetipsos tuitione priuauêre, ac sponte de turribus descendêre: vnde vi nunquam, sola verò fame capi poterant. Romani verò qui tantum in muris inferioribus laborauerant, eos quos instrumentis non potuissent, nunc fortuna cepêre. Omnibus enim machinis, tres turres validiores erant, de quibus suprà memorauimus. Relictis itaque his, vel (quod est verius) Dei nutu ab his depulsi, confestim quidem ad vallem Siloam confugêre. rursum autem vbi à metu paululum respirauerunt, munitionem qua murus erat accinctus ex ea parte petiêre. Vsi autem infirmiori audacia, quàm necessitate (iam enim vires eorum labor, metus & calamitas fregerat) à custodibus retruduntur, & per diuersa disiecti, in cloacis deliteſcunt. Romani verò muris potiti, signa in turribus posuêre: & plausu atque lætitia victoriam & cantu celebrabant, quòd principio finem belli multò senserant leuiorem. Denique sine sanguine murum nacti, nouissimum non esse credebant, cúmque nullum reluctantem viderent, pro incerto mirabantur. In angustias autem viarum strictis gladiis fusi, & quos cepissent interficiebant nullo discrimine: domósque totas, cum omnibus qui eò confugerant, igni tradebant. Multas verò vastantes quas prædæ causa penetrassent, integras mortuorum familias, & plena mortuis tecta, quos fames confecerat, offendebant. Ipsum deinde horrentes aspectum, vacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo peremptos miserantes idé etiam circa viuos pariebantur: sed vnumquenque obuium transfigendo, & angusta viarum cadaueribus obstruendo, totam ciuitatem sanguine diluêre, vt pleraque incensorum cędes extinguerent. Et occidentes quidem vespere cessabant, nocte verò crescebat incendium. Ardentibus autem Hierosolymis, illuxit dies Septembris mensis octauus ciuitati, tot clades cùm obsideretur expertæ, quot bonis si vsa esset ex quo fuerat condita, inuidenda fuisset: nulla tamen alia re tantis infelicitatibus digna, nisi quòd talem progeniem qua subuersa est, edidit. Intro autem Titus ingressus, & alia, & ciuitatis munitiones ac turriũ cautes miratus est, quas tyranni per dementiam deseruerant. Conspecta quidem earum solida altitudine, itémque magnitudine, subtilíque lapidũ compagine singulorũ, quantúmque paterent vel quantum erigerentur, Deo, inquit, planè adiuuante pugnauimus: & Deus erat, qui detraxit ab istis munimentis Iudæos. Nam quæ hominum manus, aut quæ machinæ ad istas valerent? Tunc

quidem multa eiusmodi cum amicis collocutus est : quos verò à tyrannis vinctos in castellis reperit, relaxauit. Cùm autem alia ciuitatis deleret, murósque subuerteret, eas turres fortunæ suæ monimentum reliquit: qua commilitante his potitus fuisset, quæ capi non potuissent. Quia ergo milites interficiendo defatigabantur, magnáque adhuc extabat superstitum multitudo, solos quidem armatos Cæsar, & qui manum opponerent, iubet interfici, reliquam verò multitudinem saluam esse. Illi autem cum his quos occidi mandatum fuerat, etiam senes, ac debiles trucidabant : vegetos autem atque vtiliores coactos in templum in destinatum mulieribus ambitum concluserunt. Custodem autem his Cęsar apposuit vnum ex libertis. & amicum suum Frontonem, qui fortunam quam quisque meritus esset, decerneret. Ille autem latrones quidem omnes, atque seditiosos, cùm alius ab alio indicaretur, occidit : iuuenes autem lectos, qui procero atque formoso essent corpore, triumpho seruabat : ex residua multitudine septem & decem maiores annis, vinctos mittit ad Ægyptum, operibus deputandos. Plurimos autem per prouincias Titus distribuit, in spectaculis ferro & bestiis consumendos. Qui verò infra decimum & septimum annum ætatis agerent, venditi sunt. Iisdem autem diebus, quibus secernebantur à Frontone, mortui sunt fame duodecim millia, quibus partim odio custodum non præbebatur cibus, partim ipsi victus fastidio tenebantur. Erat autem præ multitudine hominum frumenti penuria.

A μὲν οὖν πολλὰ τοιαῦτα διῄλεγθη πρὸς τοὺς φίλους· τοὺς δὲ ὑπὸ τῶν τυράννων δεσμώτας οἷ κατελήφθησαν ἐν τοῖς φρουρίοις ἀπῆκεν. αὖθις δὲ τὰ ἄλλα ἀφανίζων πόλιν, καὶ τὰ τείχη κατασκάπτων, τύτους τοῖς πύργοις κατέλιπε μνημεῖον εἴ τ' αὐτοῦ τύχης, ἢ συμπαθῶσι χρησάμενος ἐπιφάσεως τῇ ἁλώσει μὴ δυναμένων.

Κεφάλ. μδ'.

B Ἐπεὶ δ' οἱ στρατιῶται μὲν ἔκαμνον ἤδη φονεύοντες, πολὺ δέ τι πλῆθος τῶν ἀφειόντων αἰχμάλωτον, κελεύει κῆσαρ, μόνους μὲν τοὺς ἐν ὅπλοις καὶ χεῖρας αἰτιῶντας κτείνειν, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος, ζωγρεῖν. οἱ δὲ μὴ τῶν παρεγγελμένων τὸ, τε γηραιὸν, καὶ τοὺς ἀδυνατοῦντας αἴρειν. τὸ δ' ἀκμάζον καὶ χρήσιμον εἰς τὸ ἱερὸν σωμελάσαντες, ἐκπατέκλεισαν τῷ τῶν γυναικῶν περιτειχίσματι. καὶ φρουρὸν μὲν ἐπέστησε κῆσαρ, ἕνα τῶν ἀπελευθέρων. φόντωνα δὲ τῶν φίλων, ὅπερ ἐνέγκα τὴν ἀξίαν ἑκάστῳ τύχην. ὁ δὲ τοὺς μὲν C σασιώδεις καὶ ληστρικοὺς πάντας ὑπ' ἀλλήλων ἐξετύμβους, ἀπέκτεινε. τῶν δὲ νέων τοὺς ὑψηλοτάτους καὶ καλοὺς ὁπλίξας ἐπῴῃ τῷ θριάμβῳ, τῶν δὲ λοιποῦ πλήθους τοὺς ὑπὲρ ἑπτακαίδεκα ἔτη δήσας, ἔπεμψεν εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἔργα. πωλείσας δὲ εἰς τὰς ἐπαρχίας διεσπάρησαν πῖτος, φθαρησόμενος ἐν τοῖς θεάτροις, σιδήρῳ καὶ θηρίοις. οἱ δ' ἐντὸς ἑπτακαίδεκα ἐτῶν ἐπράθησαν. ἐφθάρησαν δ' αὐτῶν ἐν αἷς διέκειντο ὁ φόντων ἡμέραις ὑπ' ἐνδείας, χίλιοι πρὸς τοῖς μυρίοις. οἱ μὲν ὑπὸ μίσους τῶν φυλάκων, μὴ μεταλαμβάνοντες ἐδωδῆς, D οἱ δὲ ἀ προσῄμενοι διεδομένων. πρὸς δὲ τὸ πλῆθος τῶν ἐνδεια καὶ σίτου.

Κεφάλ. με.

Cap. XVII. De numero captiuorum & peremptorum.

Ἐτ captiuorum quidem omnium qui toto bello comprehensi sunt, nonaginta & septem millium comprehensus est numerus, mortuorum verò per omne tempus obsidionis vndecies centum millia. Horum plerique gentiles fuêre, sed non indigenæ : ab omnibus enim regionibus ad azymorum diem festum E congregati, bello subito circumfusi sunt : vbi primò quidem illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur, deinde citius fames. Quod autem caperet tantam hominum multitudinem ciuitas, certum erat ex his, qui sub Cestio fuerant enumerati. Is enim tunc vires ciuitatis ac florem Neroni significare cupiens, contemnenti nationem, à pontificibus petiit, vt si quo modo possent multitudinem numerarent. Illi autem, cùm dies festus adesset, qui Pascha vocatur, quando à nona quidem hora vsque ad vndecimam hostias cædunt, per singulas verò contubernia non pauciorum quàm decem virorum fiunt : solum enim epulari non licet, multi etiam viceni conueniunt: hostiarum quidem ducenta & quinquaginta sex millia & quingentas numerauêre. Fiunt autem, vt denos epulatores per singulas imputemus, vicies centena ac septingenta millia, sancti omnes ac puri: nec enim leprosis siue vitiliginosis, aut semi- G ne fluentibus, quos gonorroicos vocant, neque mulieribus menstruo cruore pollutis, neque aliis iniquinatis participare sacrificia permittebatur : sed nec alienigenis quidem, nisi qui religionis causa veniissent. Magna verò hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamen velut in carcerem tota gens fato concluſa est, & farta hominibus ciuitas bello obsidebatur.

Τῶν μὲν ἐν αἰχμαλώτων πάντων ὅσα καθ' ὅλον ἐλήφθη τὸν πόλεμον ἀριθμὸς ἐννέα μυριάδες, καὶ ἑπτακισχίλιοι συνήχθη. τῶν δ' ἀπολεμένων κατὰ πάσαν τὴν πολιορκίαν, μυριάδες ἑκατὸν καὶ δέκα. τούτων τὸ πλέον ὁμόφυλον μὲν, ἀλλ' οὐκ ἐπιχώριον, ἀπὸ γὰρ πάσης χώρας ὅλης ὅτι τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν συνελήλυθότες, ἐξαπίνης τῷ πολέμῳ περιεχέθησαν, ὡς τε τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τὴν ξενοχωρίαν νοσεῖσθαι λοιμώδη φθορὰν, αὖθις δὲ καὶ λιμὸν ὠκύτερον. ὅτι δ' ἐχώρει τοσούτους ἡ πόλις, δῆλον ἐκ τοῦ ὅτι κατὰ σωσιγενῆ ἑστῶτες, ἐς τὴν ἀκμὴν τῆς πόλεως διαδηλώσαι νέρωνι βελόμενος καταφρονοῦντι τὸ ἔθνος, παρεκάλεσε τοὺς ἀρχιερεῖς εἴπως δυνατὸν εἴη τὸ πλῆθος ἐξαριθμήσασθαι. οἱ δ' ἐν τῇ ἑορτῇ, πάσχα καλεῖται, καθ' ἣν θύσει μὲν ἀπὸ ἐνάτης ὥρας μέχρι ἑνδεκάτης, ὥστε ἑκάστῳ γίνεσθαι θυσίαν, ἐν ἑλάσσον αὐτῶν δέκα (μόνον γὰρ οὐκ ἔξεστι δαίνυσθαι) πολλοὶ δὲ καὶ σὺν εἴκοσιν ἀθροίζονται, πρὸς μὲν θυμάτων εἴκοσι πέντε μυριάδας ἠρίθμησαν, ὧν ἡ πεντακισχίλια ἑξακόσια. γίνονται δ' ἀνδρῶν ἐν ἑκάστῃ δέκα δαιτυμόνας θῶμεν, μυριάδες ἑβδομήκοντα ἑξακόσιαι, καθαρῶν ἁπάντων καὶ ἁγίων. ὅτε γὰρ λεπρῶσι, ὅτε γονορροϊκοῖς, ὅτε γυναιξὶν ἐπεμμηνίοις, ὅτε τοῖς ἄλλως μεμιασμένοις ἔξεστι τῆσδε τῆς θυσίας μεταλαμβάνειν. ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἀλλοφύλοις, ὅσοι κατὰ θρησκείαν παρῆσαν. πολὺ δὲ τοῦτο πλῆθος ἔξωθεν συνέλεγεται. τότε γε μὴν ὥσπερ εἰς εἱρκτὴν ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης παῖ συνεκλείσθη τὸ ἔθνος, καὶ κύκλῳ ὁ πόλεμος τὴν πόλιν ἀνδρῶν ἐκυκλώσατο.

Πᾶσαν

Κεφάλ. μς.

ΠΑσαν γὰρ ἀνθρωπίνην καὶ δαιμόνιον φθορὰν ὑπερβάλλει τὸ πλῆθος τῶν ἀπολωλότων. ὅτι γὰρ τῶν φανερῶν, οὓς μὲν ἀπέκτειναν, οὓς δ' ἡνμαλωτίσαντο ῥωμαῖοι, οὓς δ' ἐν τοῖς ὑπονόμοις αὐηρέθησαν, καὶ τὰ διαφθορὰ ἀναρρηγνυμένων, ὅσους μὲν συνέτυχαν ἔκτεινον. εὑρέθησαν δὲ κἀκεῖ νεκροὶ πλείους δισχιλίων, οἱ μὲν ὑπὸ σφῶν αὐτῶν, οἱ δ' ὑπ' ἀλλήλων, τὸ πλέον δ' ὑπὸ τοῦ λιμοῦ διεφθαρμένοι. διεκαὶ δ' ὑπλώτα τοῖς ἐπιφανομένοις ὀδμὴ τῶν σωμάτων, ὡς πολλοὺς μὲν ἀναχωρεῖν ἀθέως. τοὺς δὲ ὑπὸ πλεονεξίας εἰσδύεσθαι νεκρῶν σεσωρευμένων ἐμπιπτόντας. πολλὰ γὰρ τῶν κειμηλίων ἐν ταῖς διώρυξιν ἀνείσκετο, καὶ πᾶσαν θεμιτὸν τοῦ ὀδὸν ἐποίει τὸ κέρδος. ἀνήγοντο δὲ καὶ δεσμῶται πολλοὶ τῶν τυράννων. ἀδὲ γὰρ ἐν ἑκάτοις ἐπαύσαντο τῆς ὠμότητος. ἀπεπίσατο γὰρ μὲν ὁ θεὸς ἀμφοτέρους ἀξίως. καὶ ἰωάννης μὲν λιμώττων μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐν τοῖς ὑπονόμοις, καὶ πολλάκις ἐξαιτήσας ῥωμαίων δεξιὰν λαβεῖν ἐκέτευσε. σίμων δὲ πολλὰ διαμαχήσας πρὸς τοὺς ἀνάγκην, ὡς δῆλα τὰ ἐξῆς δηλώσομεν, ἑαυτὸν παραδίδωσιν. ἐφυλάχθη δὲ ὁ μὲν τῷ θριάμβῳ σφάγιον· ὁ δὲ ἰωάννης δεσμοῖς αἰωνίοις. ῥωμαῖοι δὲ τάς τε ἑκατὰς τοῦ ἄστεος ἐνέπρησαν, καὶ τὰ τείχη κατέσκαψαν.

Κεφ. μζ.

ΕΑλω μὲν ἔτος ἱεροσόλυμα ἔτει δευτέρῳ τῆς βεσπασιανοῦ ἡγεμονίας, ὀρτιαίῳ μηνὸς ὀγδόῃ. ἁλοῦσα δὲ πρότερον πεντάκις, τότε δεύτερον ἠρημώθη. ἀσσυρίων μὲν γὰρ ὁ τῶν ἀγυπτίων βασιλεὺς, καὶ μετ' αὐτὸν ἀντίοχος, ἔπειτα πομπήϊος, ὅτι τούτοις συνῆρον σώσιος ἐλόντες, ἐτήρησαν τὴν πόλιν. μετὰ δὲ τούτων ὁ τῶν βαβυλωνίων βασιλεὺς κρατήσας, ἠρήμωσεν αὐτὴν μῆνα τῆς κτίσεως χίλια τριακόσια ἑξήκοντα ὀκτὼ, μηνῶν ἓξ. ὁ δὲ πρῶτος κτίσας τῶν χαναναίων δυνάστης, ὁ τῇ παρίῳ γλώσσῃ κληθεὶς, βασιλεὺς δίκαιος. τῶν γὰρ δὴ τοιοῦτος. διὰ τοῦτο ἱεράσατό τε τῷ θεῷ πρῶτος, καὶ τὸ ἱερὸν διεμάρμαρος, ἱεροσόλυμα τὴν πόλιν μετονομάσας, σόλυμα καλουμένην μετέτρεψε. τὸν μὲν δὴ τῶν χαναναίων λαὸν ἐκβαλὼν ὁ τῶν ἰουδαίων βασιλεὺς δαβίδης, κατοικίζει τὸ ἔθνος, καὶ μετὰ τοῦτον ἔτεσι τετρακοσίοις ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ, μησὶν ἓξ, ὑπὸ βαβυλωνίων κατασκάπτεται. ἀπὸ δὲ δαβίδου τοῦ βασιλέως, ὃς πρῶτος αὐτῆς ἐβασίλευσεν ἰουδαίων, μέχρι τοῦ ὑπὸ τίτου γενομένης καταστροφῆς, ἔτη χίλια καὶ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἐννέα. ἀπὸ δὲ τοῦ πρώτου κτίσεως, ἔτη μέχρι τῆς ἐκάτης ἁλώσεως, δισχίλια ἑκατὸν, ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτά. ἀλλὰ γὰρ εἴθ' ἡ ἀρχαιότης, εἴθ' ὁ βαθὺς πλοῦτος, εἴτε τὸ διαφοιτικὸς ὅλης τοῦ οἰκουμένης ἔθνος, εἴθ' ἡ μεγάλη δόξα τῆς θρησκείας, ἤρκεσε πρὸς ἀπώλειαν αὐτῆ. τοιοῦτον μὲν δὴ τὸ τέλος τοῦ ἱεροσολύμων πολιορκίας.

Itaque superat omnem humanam, & diuinitus emissam pestem numerus peremptorum, quos partim palàm occidêre, partim cepêre Romani. Rimantes enim cloacas, & sepulchra eruentes, quos offendissent iugulabant. Inuenti autem sunt ibi quoque plusquam duo millia, quorum alij manu sua, plures autem mutuis se vulneribus interfecerant, cùm alios fames corrupisset. Fœdus autem corporum odor introeuntibus occurrebat, adeò vt statim multi recederent: alij plura habendi cupidine, congesta cadauera calcantes, se immergerent, multæ namque opes in cuniculis inueniebantur, nefasque omnem viam lucri faciebat. Subducebantur autem multi, quos tyranni vinxerant: nec enim in extremis à crudelitate cessauerant. Vltus est autem Deus vtrunque meritò. Et Ioannes quidem oppressus fame cum fratribus in cloacis, quam sæpe despexit, à Romanis dexteram sibi dari precatus est. Simon verò multa vi cum necessitate luctatus sicut infrà designabimus, semet tradidit. Seruatus est autem alter triumpho: Ioannes autem vinculis sempiternis. Romani verò extremas vrbis partes incendunt, murósque subuertunt.

Cap. xviii. Hierosolymę vrbis historia breuis.

ITa quidem Hierosolyma capta est, secundo anno principatus Vespasiani, Septembris mensis octauo die. Quinquies autem priùs capta, tunc iterum vastata est. Ægyptiorum quidem rex Asochæus, & post eum Antiochus, deinde Pompeius, & post hos cum Herode Sosius captam vrbem seruauêre. Antea verò rex Babyloniorum ea potitus excidit: post annos ex quo ædificata est, mille trecentos sexaginta, & menses octo, & dies sex. Primus autem conditor eius fuerat Chananæorum dynasta, qui patria lingua iustus appellatus est rex. Erat quippe talis. Ideóque sacerdotium Deo primus exhibuit, & fano primum ædificato, Hierosolymam ciuitatem vocauit, cùm antè Solyma vocaretur. Chananæorum quidem populo rex Iudæorum Dauid pulso, colendam suo populo tradidit: & quadringentesimo sexagesimoquarto anno pòst, ac mensibus tribus, à Babyloniis euersa est. A rege autem Dauide, qui primus Iudæus in eâ regnauit, vsque ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum septuagintanouem. Ex quo primùm autem condita est, vsque ad excidium, anni duo millia centum septuagintaseptem. Sed enim neque antiquitas, neque ingentes diuitiæ, neque per totum orbem terræ diffusa fama, nec magna religionis gloria quicquam iuuit quominus periret. Talis quidem finis Hierosolymorum obsidionis fuit.

POstquam verò quos occideret quidve raperet, non habebat exercitus, quòd iratis animis omnia deerant (nec enim parcendo si esset quod ageret, abstinuissent) iubet eos Cæsar totam funditus iam eruere ciuitatem ac templum: relictis quidem turribus, quæ præter alias eminebant, Phasaelo, & Hippico, & Mariamne: muríque tanto, quantum ciuitatem ab Occidente cingebat. Id quidem, vt esset castrum illic custodiæ causa relinquendis: turres autem, vt posteris indicarent qualem ciuitatem, quámve munitissimam, Romanorum virtus obtinuisset. Alium verò totum ambitum ciuitatis ita complanauêre diruentes, vt qui ad eam accessissent, habitatam aliquando esse vix crederent. Hic quidem finis eorum dementiæ, qui nouas res mouere tentauerunt, Hierosolymis fuit, clarissimæ ciuitati, & apud omnes homines prædicatissimæ.

CAP. XX. De præmio militum.

CÆsar autem præsidio quidem illic statuit relinquere decimam legionem, nonnullásque alas equitum, ac peditum cohortes. Omnibus autem belli partibus administratis, & laudare vniuersum cupiebat exercitum, pro rebus fortiter gestis, & debita viris fortibus præmia persoluere. Composito autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cum procerum eminentissimis, vnde ab omni milite posset audiri, magnam illis ait habere se gratiam, quòd beneuolentia erga se vtendo perseueraſſent. Laudabat autem, quòd per omnia bella morigeri fuissent, quódque præliando fortitudinem in multis magnísque periculis monstrassent, patriæ per se amplificantes imperium: omnibú que planum facientes hominibus, quia neque hostium multitudo, neque munitiones regionum, neque magnitudines ciuitatum, vel audacia inconsulta, & immanitates efferę aduersantium, possint vnquam Romanorum vires, vel manus effugere, quamuis in multis rebus aliqui fortunam opitulantem habuerint. Pulchrum quidem esse, ait, illos etiam bello finem imponere, quod multo tempore gestum sit. nec enim optasse his, quicquam melius, cùm id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atque præclarius, quod duces Romani & administratores imperij, ab his declaratos ac præmissos in imperium cunctiliberter suscipiunt. & his quæ ipsi decreuêre, standum putant, agentes his gratias, qui legissent. Mirari autem se eos ac diligere omnes, quia nemo viribus alacritatem habuit tardiorem. Et illis tamen, qui pro maiore vi clarius decertassent, vitámque suam condecorassent fortibus factis, & re benè gesta militiam suam nobiliorem fecissent, dixit se & honores & præmia redditurum: nec vllum eorum, qui plus alio laborare voluisset, iusta vicissitudine carituram: magnámque sibi huius rei fore diligentiam, quòd magis vellet honorare virtutes eorum, qui militiæ socij fuissent, quàm punire peccata.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΪΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ζ.

Κεφάλαιον α.

ΕΠΕΙ Ὁ ΕΤΕ ΦΟΝΕΥΕΙΝ, ΕΤΕ ΑΡΠΑΖΕΙΝ ΕΙΧΕΝ Η ΣΤΡΑΤΙΑ, ΠΑΝΤΩΝ ΤΟΙΣ ΘΥΜΟΙΣ ΕΝΠΛΙΠΟΝΤΩΝ, Η ΔΕ ΔΗΛΗ ΦΕΙΔΟΙ ΤΙΝΟΣ ΕΜΕΛΛΟΝ ΑΦΕΞΕΣΘΑΙ ΔΡΑΝ ΕΧΟΝΤΕΣ, ΚΕΛΕΥΕΙ ΚΑΙΣΑΡ ΗΔΗ ΤΩΙ ΤΕ ΠΟΛΙΝ ΑΠΑΣΑΝ, ΚΑΙ ΤΟ ΝΕΩΝ ΚΑΤΑΣΚΑΠΤΕΙΝ, ΠΥΡΓΟΥΣ ΜΕΝ, ΟΣΟΙ ΤΗΝ ΑΛΛΩΝ ΥΠΕΡΑΝΕΣΤΗΚΕΣΑΝ, ΚΑΤΑΛΙΠΟΝΤΑΣ, ΦΑΣΑΗΛΟΝ, ΙΠΠΙΚΟΝ, ΜΑΡΙΑΜΜΗΝ. ΤΕΙΧΟΣ ΔΕ ΟΣΟΝ ΩΙ ΞΕ ΕΠΕΣΤΑΣ ΤΟ ΠΟΛΙΝ ΠΕΡΙΕΧΟΝ. ΤΟΥΤΟ ΜΕΝ, ΟΠΩΣ ΕΙΗ ΤΟΙΣ ΥΠΟΛΕΙΦΘΗΣΟΜΕΝΟΙΣ ΦΡΟΥΡΟΙΣ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟΝ· ΤΟΙΣ ΠΥΡΓΟΙΣ Δ', ΙΝΑ ΤΟΙΣ ΕΠΕΙΤΑ ΣΗΜΑΙΝΩΣΙΝ, ΟΙΑΣ ΠΟΛΕΩΣ Ε ΤΙΝΑ ΤΕΘΠΟΝ ΟΧΥΡΑΣ ΕΤΥΣ, ΚΑΤΕΣΤΡΕΨΕΝ Η ΡΩΜΑΙΩΝ ΑΝΔΡΑΓΑΘΙΑ. ΤΟ ΔΕ ΑΛΛΟΝ ΑΠΑΝΤΑ ΤΟ ΠΟΛΕΩΣ ΠΕΡΙΒΟΛΟΝ, ΟΣΟΙ ΤΟΥΣ ΟΙΚΗΣΟΜΕΝΟΥΣ ΟΙ ΚΑΤΑΣΚΑΠΤΟΝΤΕΣ, ΩΣ ΜΗΔΕ ΠΩΠΟΤΕ ΟΙΚΗΘΗΝΑΙ ΠΙΣΤΕΥΣΑΙ ΑΝ ΕΤΙ ΠΡΟΣΔΟΚΗΣΕΙΑΝ ΤΟΙΣ ΠΕΡΙΣΕΛΘΟΥΣΙ. ΤΟΥΤΟ ΜΕΝ ΟΥΝ ΤΕΛΟΣ ΕΣΧΕ ΤΟ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΙΣΑΝΤΩΝ ΑΝΟΙΑΣ, ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΟΙΣ ΕΜΦΥΤΟΝ, ΛΑΜΠΡΑΝ ΤΕ ΠΟΛΕΙ, ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΠΑΣΙΝ ΑΝΘΡΩΠΟΙΣ ΔΙΑΒΟΗΘΕΙΣΗ. ΚΑΙΣΑΡ Δ' ΦΥΛΑΚΗΝ ΜΕΝ ΑΥΤΟΘΙ ΚΑΤΑΛΙΠΕΙΝ ἜΓΝΩ ΤΗΣ ΤΑΓΜΑΤΩΝ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟΝ, ΚΑΙ ΤΙΝΑΣ ἼΛΑΣ ΙΠΠΕΙΩΝ Ε ΛΟΧΟΥΣ ΠΕΖΩΝ.

Κεφάλαιον β.

ΠΑΝΤΑ Δ' ΗΔΗ ΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΔΙΩΚΗΚΩΣ, ΕΠΑΙΝΕΣΑΣ ΤΕ ΣΥΜΠΑΣΑΝ ΕΠΟΘΕΙ ΤΩΙ ΣΤΡΑΤΙΑΙ ΟΤΙ ΤΟΙΣ ΚΑΛΩΣ ΘΩΜΕΝΟΙΣ· Η ΤΑ ΠΡΟΣΗΚΟΝΤΑ ΓΕΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΙΣΤΕΥΣΑΣΙΝ ΑΠΟΔΟΥΝΑΙ. ΠΟΙΗΘΕΝΤΕΣ ΟΥΝ ΑΥΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ Η ΜΕΣΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΡΟΥ ΠΑΡΕΜΒΟΛΗΣ ΒΗΜΑΤΟΣ, ΚΑΤΑΣΑΣ ΕΠΙ ΤΟΥΤΟΥ ΜΕΝ ΤΟΥ ΗΓΕΜΟΝΟΣ, ΕΙΣ Ε ΠΗΧΟΟΥ ΑΠΑΣΗ ΤΗ ΣΤΡΑΤΙΑ ΕΛΕΓΕ, ΧΑΡΙΝ ΜΕΝ ΠΟΛΛΗΝ ἜΧΕΙΝ ΑΥΤΟΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥΣ ΑΥΤΩΝ ΔΙΝΟΙΑΣ, Η ΧΕΙΡΩΜΕΝΟΙ ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΙΝ. ΕΠΑΙΝΕΙ Δ' Τ' ΕΝ ΠΑΣΙ ΠΟΛΕΜΟΙΣ ΠΕΙΘΑΡΧΙΑΣ, ΩΙ ΕΝ ΠΟΛΛΟΙΣ Ε ΜΕΓΑΛΟΙΣ ΚΙΝΔΥΝΟΙΣ ΑΜΑ ΤΗ ΚΑΤΑ ΣΦΑΣ ΑΝΔΡΙΑ ΠΑΡΕΧΟΝ, ΤΗ ΜΕΝ ΠΑΤΡΙΔΙ, Η ΔΙ' ΑΥΤΗΣ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΑΥΞΟΝΤΕΣ· ΦΑΝΕΡΟΝ Δ' ΠΑΣΙΝ ΑΝΘΡΩΠΟΙΣ ΚΑΘΙΣΑΣΙΝ, ΟΤΙ ΜΗΤΕ ΠΛΗΘΟΣ ΠΟΛΕΜΙΩΝ, ΜΗΤΕ ΧΩΡΕΙΩΝ ΟΧΥΡΟΤΗΤΕΣ, Η ΜΕΓΕΘΗ ΠΟΛΕΩΝ, Η ΤΗΣ ΑΠΤΕΡΓΑΣΤΩΝ ΑΛΟΓΟΙ ΟΡΜΑΙ, Ε ΘΗΡΙΩΔΕΙΣ ΑΓΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΔΥΝΑΙΤ' ΑΝ ΠΟΤΕ ΤΟΙΣ ΡΩΜΑΙΩΝ ΑΡΕΤΑΙΣ ΔΙΑΦΥΓΕΙΝ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΠΟΛΛΑ ΠΙΝΕΣ Τ' ΤΥΧΗΣ ΔΩΡΟΥΝΤΑΙ ΣΩΜΑΣΩΝΙΖΟΜΕΝΟΙΣ. ΚΑΛΟΝ Μ' ΟΥΝ ΕΦΗ Ε ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΤΕΛΟΣ ΑΥΤΟΙΣ ΤΟΥΤΟ ΘΕΙΝΑΙ, ΠΟΛΛΟΥ ΧΕΡΝΟΥ ΓΕΜΟΝΤΑ. ΜΗΔΕ ΓΑΡ ΑΞΕΛΘΑΙ Τ' ΤΟΥΤΩΝ ΑΜΕΙΝΟΝ ΟΤΕ ΕΙΣ ΑΥΤΟΝ ΚΑΘΙΣΑΝΤΟ. ΤΟΥΤΟΥ Γ' ΚΑΛΛΙΟΝ ΑΥΤΟΙΣ, Η ΛΑΜΠΡΟΤΕΡΟΝ ΥΠΑΡΧΕΙΝ, ΟΠΩΣ ΤΟΥΣ ΗΜΕΤΕΡΟΥΣ Ε Τ' ΡΩΜΑΙΩΝ ΑΡΧΗΣ ΕΝΤΡΟΠΟΥΣΑΝΤΑΣ, ΑΥΤΟΙΣ ΧΕΙΡΟΥΣ ΤΙΝΑΣΑΝΤΩΝ, ΕΙΣ ΤΕ ΤΟΥΤΟ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΑΝΤΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΣ ΠΑΝΤΑΣ ΣΩΣΕΙΝΤΑΙ, Η ΤΟΙΣ ΥΠ' ΑΥΤΟΥ ΕΓΝΩΣΜΕΝΟΙΣ ΕΜΜΕΝΕΙΝ, ΧΑΡΙΝ ἜΧΟΝΤΕΣ ΤΟΙΣ ΕΛΟΜΕΝΟΙΣ. ΘΑΥΜΑΖΕΙΝ Μ' ΟΥΝ ἜΦΗ ΠΑΝΤΑΣ Η ΑΓΑΘΑΝ, ΕΙΔΟΣ ΟΤΙ ΤΟ ΔΥΝΑΤΟΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΘΡΑΣΥΤΕΡΑΝ. ΤΟΙΣ ΜΕΝ ΤΟΙ ΔΙΑΦΕΡΟΥΣΙΝ ΕΣΤΙ ΘΕΟΣΕΒΕΣΤΕΡΟΝ ΑΓΩΝΙΣΑΜΕΝΟΙΣ, ΥΠΟ ΡΩΜΗΣ ΠΛΕΙΟΝΟΣ, Η ΤΟΝ ΜΕΝ ἑΑΥΤΗΣ ΒΙΟΝ ΑΡΙΣΕΙΑΣ ΚΕΚΟΣΜΗΚΕΣΙ, ΤΟΥ Δ' ΑΥΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΑΝ ΟΠΙΦΑΝΕΣΤΕΡΑΝ ΔΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΩΝ ΠΕΠΟΙΗΚΟΣΙΝ, ἜΦΗ ΤΑ ΓΕΡΑ, ΚΑΙ ΤΑΣ ΤΙΜΑΣ ΔΟΥΝΑΙ ΤΟΙΣ ΔΟΚΟΥΣΙ ΔΙΚΑΙΩΣ ΑΠΟΔΟΥΣΕΙΝ, ΚΑΙ ΜΗΔΕΝΑ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΗΣ ΠΟΝΕΙΝ ΕΤΕΡΟΥ ΘΕΛΗΣΑΝΤΟΣ Τ' ΔΙΚΑΙΑΣ ΑΜΟΙΒΗΣ ΑΜΑΡΤΗΣΕΣΘΑΙ· ΠΛΕΙΣΤΟΥ Δ' ΑΥΤΟΣ ΤΟΥΤΟΥ ΨΗΦΙΣΕΣΘΑΙ ΤΟΙΣ ΘΕΜΙΣΤΕΙΟΥΣ, ΕΠΕΙ ΚΑΙ ΜΑΛΛΟΝ ΕΘΕΛΕΙΝ ΤΑΣ ΑΡΕΤΑΣ ΤΙΜΑΝ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΤΟΥΣΗΣ, Η ΚΟΛΑΖΕΙΝ ΤΟΥΣ ΑΜΑΡΤΑΝΟΝΤΑΣ.

Εὐθέως

Κεφάλαιον γ.

ΕΥθέως ὧν ἐκέλευσεν ἀναγνώσειν τοῖς ὅπλ πρώτω τεταγμένοις, ὅσοι τι λαμπρὸν ἦσαν ἐν πολέμῳ κατορθωκότες, καὶ κατ' ὄνομα καλῶν, ἐπῄνει τε παρεών τας, ὡς αὐ τὸν ἁρμοζόμενός τις ἐπ' οἰκείοις κατορθώμασι, καὶ στεφάνους ἐπέτιθει χρυσοῦς, φιάλαις τε χρυσαῖς, καὶ δόρατα μακρὰ χρυσᾶ, καὶ σημαίας ἐκ δόξης πεποικιλμένας ἐξ ἀργύρου, καὶ τὴν ἑκάστου τάξιν ἄλλαττεν εἰς τὸ κρεῖττον. ἐκ μέσου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν λαφύρων ἀργύρου, καὶ χρυσοῦ, ἐδίδου τε, καὶ τὰ ἄλλως αὐτοῖς λείας ἁπλῶς ἀπένειμε. πάντων δὲ τετιμημένων ἅπαξ αὐτὸς ἕκαστον ἠξίωσε, τῇ συμπάσῃ στρατιᾷ ποιησάμενος εὐχὰς, ὅτι πολλῇ κατέβαινεν εὐφημίᾳ ξὺν πεποίθησις θυσίας ὑπὲρ νίκης· καὶ πολλῶν βοῶν πλῆθος τοῖς βωμοῖς παρεστηκότος, καθθύσας ἅπασιν, τῇ στρατιᾷ διεδίδωσιν εἰς εὐωχίαν. αὐτὸς δὲ τοῖς ἐν τέλει ξένοις ἡμέρας συνεορτάσας, τὴν μὲν ἄλλην στρατιὰν διαφίησιν, ἢ καλῶς ἔχειν ἑκάστους ἀπέραν. Κεφάλ. δ.

Τὸ δεκάτῳ δὲ τάγματι, τὴν τῶν ἱεροσολύμων ἐπέτρεψε φυλακὴν, ἐκεῖ αὐτοὺς ὑπὸ τὴν δυσμικὴν ἀποσκεύασιν, ἔνθα πρότερον ἦσαν. μεμνημένος δὲ καὶ δωδεκάτου τάγματος, ὅτι κατὰ στρατηγοῦντος ἐνέδωκαν τοῖς ἰουδαίοις, τὸν μὲν συρίας αὐτὸ παντάπασιν ἐξήλασεν. εἰς δὲ τὸ παλαιὸν ἐν ῥαφανέαις· εἰς δὲ τὴν μελιτηνὴν καλουμένην, ἀπέστειλε, δωδέκατον δὲ μυδοκίοις τὴν ἀρμενίας ἐπὶ τὴν καππαδοκίας. δύο δὲ ἐξίωσεν αὐτοῦ μένειν τὸν εἰς αἴγυπτον ἀφίξεως, τὸ πέμπτον, καὶ τὸ πεντεκαιδέκατον δωδεκάμυρον, καὶ καταβὰς ἅμα τῇ στρατιᾷ πρὸς τὸν ὅπλ τῇ θαλάττῃ καισάρειαν, εἰς ταύτην τότε πλῆθος τῶν λαφύρων ἀπέθετο, καὶ τοῖς αἰχμαλώτοις προσέταξεν ἐν αὐτῇ φυλάττεσθαι, τὸν δὲ εἰς τὴν ἰταλίαν πλοῦν, ὀχεημῶν ἐκώλυε.

Κεφάλαιον. ε.

ΚΑθὸ ἦν καιρὸς πᾶσι καίσαρ τοῖς ἱεροσολύμοις πολιορκῶν προσήδρευεν, ἐν τούτῳ νεὼς φορτίδος ἐκπεσούσης ὅπλων, ὑπὸ τὸν ἀλεξανδρείας εἰς ῥόδον διέβαινεν. ἐντεῦθεν ἦν πλέων ὅπλ ξιφιῶν, καὶ πᾶσας ταῖς ἐν τῇ δωδέκατῃ πόλεις ἐπελθὼν δικαίως αὐτὸν δεχομένας, ὑπὸ τὴν ἰωνίας εἰς τὴν ἑλλάδα παραγέτας, κακεῖθεν ὑπὸ κερκύρας ἐπ' ἄκραν ἰαπυγίαν, ὅθεν ἤδη κατὰ γῆν ἐποιεῖτο τὴν πορείαν.

Κεφάλ. ς.

ΤΙτος δὲ ὑπὸ τὸν ὅπλ θαλάττῃ καισαρείας, ἀναζεύξας εἰς τὴν φιλίππου καλουμένην καισάρειαν ἥκε· συχνόν τε ἐν αὐτῇ χρόνον ἐπέμενε, παντοίας θεωρίας ὅπλων, καὶ πολλοὶ τῶν αἰχμαλώτων ἐνταῦθα διεφθάρησαν, οἱ μὲν θηρίοις δωδεκαβληθέντες, οἱ δὲ κατὰ πλῆθος ἀλλήλους ἀναγκαζόμενοι χρήσασθαι πολεμίοις. ἐνταῦθα, καὶ τὴν σίμωνος τὸν γιώρα σύλληψιν ἐπύθετο, πρότερον γνωμένην τρόπον. Κεφάλ. ζ.

ΣΙμων υἱὸς ἱεροσολύμων πολιορκουμένων, ὅπλ τῆς ἄνω πόλεως ὢν, ἐπεὶ τὸν τειχῶν ἐντὸς οἱ ῥωμαίων στρατιὰ γνωμένη, πᾶσαν ἐπόρθει τὴν πόλιν, τότε τοὺς φίλων τοὺς πιστοτάτους δωδεκαβλαβὼν, καὶ σὺν αὐτοῖς λιθοτόμους τε, καὶ τὸν πρὸς τὴν ἐργασίαν ὅπλπόδεσιν τούτοις σίδηρον, τρισχίλιά τε ἐφαρκεῖν εἰς πολλὰς ἡμέρας δυναμένην, σὺν ἐκείνοις ἅπασι καθίσιν ἑαυτὸν εἴς τινα τῶν ἀφανῶν ὑπονόμων. καὶ μέχρι μὲν τοῦ παλαιοῦ ὄρυγμα, προυχώρουν δι' αὐτοῦ· τῆς δὲ γῆς ὑπαντώσης, ταύτην ὑπονόμενον, ἐλπίδι τοῦ πορρωτέρω δυνήσεσθαι προελθόντες ἐν ἀσφαλεῖ ποιησάμενοι τὴν ἀπόδυσιν ὑποσώζεσθαι.

A Confestim ergo iussit eos quorum partes sunt, indicare, quosnam scirent fortiter aliquid in bello fecisse: & nominatim singulos appellans, præsentes collaudabat, quasi qui domesticis rectè gestis nimium lætaretur: & coronas eis aureas imponebat, & torques longásque hastas, & signa ex argento facta donabat, & vnius cuiusque ordinem mutabat in melius. Quin & ex manubiis aurum & argentum, itémque vestes, aliámque prædam largiter distribuebat. B Omnibus autem ita donatis, vt quisque se meritum præbuerat, votísque cum vniuerso exercitu factis, magno fauore descendit vestítque se ad sacra pro victoria celebranda: magnáque astante boum multitudine circum aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse verò cum honoratis per triduum lætatus, milites quidem alios quò quenque conueniret, dimittit. Hierosolymorum autem custodiam decimæ legioni credit: neque ad Euphratem, vbi pridem fuerat, eam remisit. Duodecimam verò legionem, memor quòd Cestio duce Iudæis cesserat, totam Syria pepulit: erat enim olim apud Raphanæas: ad Meliten autem, quæ sic vocatur, misit. Hæc ad Euphratem in confinio Armeniæ & Cappadociæ sita est. duas verò sibi obsequi satis esse duxit, donec ad Ægyptum peruenirent, quintam & quintamdecimam legiones. Deinde cùm ad maritimam Cæsaream cum exercitu descendisset, in eam manubiarum multitudinem reposuit, captiuósque ibi asseruari præcepit, quòd ad Italiam nauigare tempus hyemis prohibebat.

Cap. XX. De nauigatione Vespasiani, déque comprehẽto Simone & spectaculo die natalitio exhibito.

PEr idem verò tempus, quo Titus Cæsar obsidionis causa apud Hierosolymam commorabatur, ascensa naui oneraria Vespasianus Rhodum transmittit. Hinc autem vectus triremibus postquam omnes quas præternauigauit ciuitates inuisit, ab his cum votis exceptus, in Græciam ex Ionia transit. Egressus deinde Corcyra in Iapygiam delatus est, vnde iam terra iter agebat. Titus autem ex maritima Cæsarea reuersus in Cæsaream, quæ Philippi vocatur, aduenit, diúque ibi commorabatur, celebrans omnia genera spectaculorum: multíque in ea captiui consumpti sunt, alij bestiis obiecti, alij autem cateruatim more hostium inter se depugnare coacti. Hic Simonem etiam Gioræ filium comperit hoc modo comprehensum. iste Simon cum Hierosolyma obsideretur in superiore ciuitate constitutus, postquam muros ingressus exercitus totam vastare ciuitatem cœperat, tunc fidelissimis amicorum ascitis, & lapidariis cum ferramentis eorum necessitati congruis, & alimentis quæ multis diebus sufficere possent, vnà cum illis omnibus in quandam occultiorem cloacam sese demittit. & quoad fossa patebat, illi progrediebantur: vbi verò soliditas obstitisset, eam suffodiebant, sperantes posse vlterius progressos tutò emergere, atque ita seruari. Sed hanc expectationem veram non esse, rei periculum refellebat.

Vix enim paululum fossores processerant, iamque alimenta, quamuis parcè his vterentur, eos deficiebant. tunc igitur velut stupore posset Romanos fallere, albis tunicis, innexáque fibula, ac chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex terra editus vbi templum antea fuerat apparuit. Ac primo quidem obstupuêre, qui eum viderunt, locíque suis manebant, deinde propius cùm accessissent, quis esset, percontari sunt. & id quidem Simon non dicebat. iubebat autem ad se ducem vocari; statímque accersitus ab his, qui ad eum cucurrerant, venit Terentius Rufus: namque is rector militiæ relictus erat. Omni autem ab eo veritate comperta, ipsum quidem vinctum custodiebat: Cæsari verò quemadmodum esset comprehensus, indicauit. Simonem quidem in vltionem crudelitatis, qua in ciues suos amarè ac tyrannicè fuerat vsus, in potestate hostium quibus maximè inuisus erat ita Deus posuit, non vi subditum eorum manibus, sed sua sponte ad supplitium adductum: propterea quòd plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminationibus insimulatos, defectionis scilicet ad Romanos. Nec enim potest iram Dei effugere nequitia, nec inualida res est iustitia; sed quandoque sui temeratores vlciscitur, & grauiorem pœnam ingerit criminosis, cùm iam se liberatos esse crediderint, eo quòd non statim luêre commissa. Id etiam Simon didicit, postquam in iras Romanorum incidit. Illius autem ascensus è terra, magnam etiam aliorum seditiosorum multitudinem iisdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Cæsari autem maritimam Cæsaream reuerso, vinctus Simon oblatus est. & illum quidem triumpho, quem Romæ acturus erat, seruari iussit. Ibi autem moratus, fratris sui natalem diem clarissimè celebrabat, multam partem damnatorum eius honori attribuens. Numerus enim eorum, qui cum bestiis depugnarunt, quíque ignibus cremati sunt, & inter se digladiatores periêre, duo millia quingentos excessit. Omnia tamen Romanis videbantur hæc licèt mille modis illi consumerentur, minus esse supplicij. Postea Cæsar Berytum venit (hæc autem est ciuitas Phœnices prouinciæ, colonia Romanorum) & in hac quoque diutius demoratus est, maiore vsus claritudine circa natalem patris diem, tam magnificentia spectaculorum, quàm sumptibus aliis excogitatis, cùm etiam captiuorum multitudo eodem quo antea modo periret.

ψυδῆ ἢ τ ἐλπίδα δηλέξχεν ἡ πεῖρα τ ἔρξων. ὀλίγον τε γὰρ μόλις προύβαινον οἱ μεταλλεύοντες· ἅτε ξοφῶ τῷ τοι ταμιευομένοις, ἐμελλεν ὄπλειψειν. τότε δὴ τοίνυν ὡς δι' ἀπλήξεως ἀπατῆσαι τοὺς ῥωμαίους δυνησόμενος, λευκὰς ἐνδιδύσκει χιτωνίσκους, καὶ πορφυρᾶν ἐμπερονησάμενος χλανίδα, καὶ αὐτὸ ἐκεῖνον τ τόπον ἐν ᾧ τὸ ἱερὸν ὑπὸ γῆς ἀνεφάνη. τὸ μὲν ἓν πρῶτον τοῖς ἰδοῦσι θάμβος προσέπεσε, καὶ κατ' χώραν ἔμενον, ἔπειτα δ' ἐγγυτέρω προσελθόντες, ὅς τις ὄξιν ἠρώτα. καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἐδήλου σφίσιν αὐτοῖς, καλεῖν ἢ τὸν ἡγεμόνα προστάττει· καὶ ταχέως πρὸς αὐτὸν δραμόντων, ἦκε τερέτρος ῥᾴφος· ἦν γὰρ ἄρχων τ σπείρας κατελέλειπτο. πυθομένου τε παρ' αὐτοῦ πᾶσαν τ ἀλήθειαν, τ μὲν ἐφύλαττε δεδεμένον, κἀκεῖσε ἢ ὅπως τ εἰη συνειλημμένος ἐδήλου. σίμωνα μὲν ἓν εἰς δίκην τ καθ' τ πολιτῶν ὠμότητος, ὧν πικρῶς αὐτὸς ἐτυράννησεν ὑπὸ τοῖς μάλιστα μισοῦσι πολεμίοις, ἐποίησεν ὁ θεὸς, καὶ βίᾳ χειρούμενον αὐτοῖς ὑποχείριον, ἀλλ' ἑαυτὸν ἑκουσίως εἰς τ τιμωρίαν προσβαλόντα, διὰ ὃ πολλοὺς αὐτὸς ὠμῶς ἀπέκτεινε, ψευδεῖς αἰτίας ὑπιφέρων τ πρὸς ῥωμαίους μεταβολῆς. εἰ γὰρ διαφεύγει πονηρία θεοῦ χόλον, ἀλλ' ἀσθενὴς δίκη χρόνῳ ἢ μίσεσι τοῖς εἰς αὐτὸν ὑπερνομήσαντας, καὶ χείρω τ τιμωρίαν ὑπιφέρ τοῖς πονηροῖς, ὅτι τ προσδόκησαν αὐτῆς ἀπηλλάχθαι, μὴ παραυτίκα κολασθέντες. ἔγνω τοῦτο τ σίμων εἰς τὰς ῥωμαίων ὀργὰς ἐμπεσών. ἡ δ' ἐκείνης ἦθεν ἀφορμὴ, πολὺ κρ τ ἄλλων σπασιῶν πλῆθος ὑπ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, ἐν τοῖς ὑπονόμοις φωραθῆναι παρεσκεύασε. κρίσαι δ' εἰς τέλος ὑπάλιον ἐπανελθόντι καισάρειαν, σίμων προσήχθη δεδεμένος, κἀκεῖνον μὲν εἰς ὃν ὄπτελεῖν ἐν ῥώμῃ παρεσκεύαζετο θεάματον προσέταξε φυλάττειν.

Cap. XXI. De calamitate Iudæorum apud Antiochenses.

EVenit autem per idem tempus, Iudæos, qui apud Antiochiam reliqui erant, acerba & exitiosa pericula perpeti, concitata in eos Antiochensium ciuitate, tam propter criminationes illatas eis in præsentia, quàm propter ea, quæ fuerant non multo antè commissa. De quibus necessarium mihi videtur pauca prædicere, vt etiam quæ postea gesta sunt, consequêti narratione referamus. Iudæorum namque gens multum quidem totius orbis indigenis assemmata est. Plurimum autem Syris vicinitate permixta, præcipuè apud Antiochiam versabatur, propter magnitudinem ciuitatis,

Κεφαλ. η.

ΔΙαξίβων δ' αὐτόθι τ ταδελφῷ γλυέθλιον ἡμέραν ὄπιφανῶς ἑώρταζε, πολὺ κρ τῆς τ ἰουδαίων κολάσεως εἰς τ ἐκείνου τιμωρίαν ἀναπιθείς. ὁ δὲ ἀριθμὸς τ ἔντα τ πρὸς τὰ θηρία μάχαις, καὶ τῷ καταπεφαγμένων, ἔντα τ ἀλληλοκτονίαις ἀναιρεμένων, πεντακοσίους ὅλη τοῖς δισχιλίοις ὑφῆκε. πάντα μὲν τοι ῥωμαίοις ἐδόκει ταῦτα, μυρίοις αὐτῷ ἀπολλυμένοις ξόπος, ἐλάττων κόλασις εἶ). μὴ τοῦτο κἄσαρ εἰς ἑαυτὸν ἦκεν. ἡ δέ ὄξιν ἐν τῇ φοινίκῃ, πόλις ῥωμαίων ἄποικος, κἀνταῦθα χρηνιωτέραν ἐποήσατο τιμὴν ὄπιθημίαν, πλείονι χρώμενος τῇ λαμπρότητι, ὅτι τ τῶ πατρὸς ἡμέραν γλυέθλιον, ἔντα ταῖς τ θεωρίων πολυτελείαις, κρ καὶ τ ἄλλην ὄπίνοιαν τῷ ἄλλων ἀναλωμάτων. τὸ ἢ τῷ αἰχμαλώτων πλῆθος, τὸν αὐτὸν ξόπον ὡς προσθεν ἀπώλλυτο.

Κεφάλ. θ.

ΓΕνέσθαι ἢ συμβὰν ὅτι τ καιρὸν τοῦτο κρ τοῖς ἐν ἀντιοχείᾳ τῷ ἰουδαίων ὑπολοιπομένοις, ἐγκλήματα καὶ κίνδυνον ὀλέθρου, τῆς πόλεως ἐπ' αὐτοὺς τῷ ἀντιοχέων ὀπλοφορησάσης, δι' ἃ τε ταῖς ἐν τῇ παρόντι διαβολαῖς αὐτοῖς ἐπενεχθείσας, κρ δι' ἃ τὰ προϋπηργμένα χρόνῳ προσθεν ἐ πολλά. ὅτι ὧν ἀναγκαῖον ὅσα διὰ συντόμων προεισπεῖν, ἵνα κρ τῷ μὴ ταῦτα προαχθέντων, ἀνακολούθητον ποιήσωμαι τιὼ διήγησιν. τὸ γὰρ ἰουδαίων γένος, πολὺ μὲν κατὰ πᾶσαν τ οἰκουμένην παρίσπαρται τοῖς ὄπιχωρίοις. πλεῖστον ἢ τῇ συρίᾳ κρ τιὼ γειτνίασιν ἀναμεμιγμένον, ὑπερέπλεως δ' ὅπου τῆς ἀντιοχείας ἰῶ πολύ, διὰ τὸ τῆς πόλεως μέγεθος,

μείζονα

μάλιστα δὲ αὐτοῖς ἀδειᾶ τὴν ἐκεῖ κατοίκησιν, οἱ μετ' αὐτίοχον βασιλεῖς παρέσχον. αὐτίοχος μὲν γὰρ ὁ κληθεὶς Ἐπιφανὴς, ἱεροσύλημα πορθήσας τὸν λαὸν ἐσύλησεν. οἱ δὲ μετ' αὐτὸν τὴν βασιλείαν διαλαβόντες, τὴν ἀναθημάτων ὅσα χαλκᾶ πεποίλωτο, πάντα τοῖς ἐπ' αὐτιοχείας Ἰουδαίοις ἀπέδοσαν, εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν ἀναθέντες, καὶ συνεχώρησαν αὐτοῖς δὲ ἴσου τῆς πόλεως, τοῖς Ἕλλησιν μετέχειν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, καὶ τῶν μετὰ ταῦτα βασιλέων αὐτοῖς προσφερομένων, εἴς τε τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν, καὶ τῇ κατασκευῇ, καὶ τῇ πολυτελείᾳ τῶν ἀναθημάτων τὸ ἱερὸν ἐξελάμπρυναν, ἀεί τε προσαγόμενοι τῆς θρησκείας πολὺ πλῆθος ἑλλήνων, κἀκείνους τρόπῳ τινὶ μοῖραν αὐτῶν ἐποίλωτο. καθ' ὃν δὲ καιρὸν ὁ πόλεμος ἀνακεκήρυκτο, νεωστὶ δὲ εἰς τὴν συρίαν ὑεσπασιανὸς κατέπλευκει, τὸ δὲ κατὰ τῶν Ἰουδαίων πᾶσιν ἦκμαζε μῖσος, τότε δή τις αὐτίοχος εἰς ἐξ αὐτῶν τὰ μάλιστα διὰ τὸν πατέρα τιμώμενος, ἦν γὰρ ἄρχων τῶν ἐπ' αὐτιοχείας Ἰουδαίων, τῶν δήμου τῶν αὐτιοχέων συλλησιάζοντος, εἰς τὸ θέατρον παρελθὼν, τόν τε πατέρα τὸν αὑτοῦ, καὶ τοὺς ἄλλους ἐπεδείκνυτο κατηγορῶν, ὅτι νυκτὶ μιᾷ καταφρήσαι τὴν πόλιν ἅπασαν διενοήκεισαν. καὶ παρεδίδου ξένους Ἰουδαίους τινὰς, ὡς κεκοινωνηκότας τῶν ἐπιβεβουλευμένων. ταῦτα δὲ ἀκούων ὁ δῆμος τὴν ὀργὴν οὐ κατεῖχεν, ἀλλ' ὅτι μὲν τοῖς προδοθεῖσιν, πῦρ δῦναι κελεύσαν καμεῖν· καὶ προχείρημα πάντες ὅτι τὸ θεάτρου κατεφλέγησαν. ὅτι δὲ τὸ πλῆθος ὥρμητο κατὰ τῶν Ἰουδαίων· ἐν τῷ τάχιον ἐκείνους τιμωρίᾳ προβαλεῖν, τὴν αὐτῶν παῖδα σώζειν νομίζοντες. αὐτίοχος προσεπέτεινε τὴν ὀργὴν, περὶ μὲν τῆς αὐτοῦ μεταβολῆς, καὶ τῆς μεμισηκέναι τὰ τῶν Ἰουδαίων ἔθη, τεκμήριον ἐμπαρέχειν οἰόμενος τὸ ὀμνύειν, ὥσπερ νόμος ἐστὶ τοῖς Ἕλλησιν. ἐπέλθοι δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ταὐτὸ ποιεῖν ἀναγκάζειν· φανερὸς γὰρ ἦσεσθαι τῷ μὴ θέλειν, τοὺς ὑπεβεβουλευκότας. χρωμένων δὲ τῇ πείρᾳ τῶν αὐτιοχέων, ὀλίγοι μὲν ὑπέμειναν· οἱ δὲ μὴ βουληθέντες, ἀνῃρέθησαν. αὐτίοχος δὲ στρατιώτας τῶν ῥωμαίων ἡγεμόνος λαβὼν, χαλεπὸς ἐφειστήκει τοῖς αὐτοῦ πολίταις, ἀργεῖν τε ἑβδόμην ἀπὸ ὀπτείπων, ἀλλὰ βιαζόμενος πάντα πράττειν, ὅσα δὴ καὶ τὰς ἄλλας ἡμέρας. ὅτω τε τὴν ἀνάγκην ἰσχυρὰν ἐποίησεν, ὡς μὴ μόνον ἐν αὐτιοχείας καταλυθῆναι τὴν ἑβδομάδα ἀργὴν ἡμέραν, ἀλλ' ἐκεῖθεν ἀρξαμένην τὸ φόβημα τοῦτος, καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὁμοίως, βραχύ τινα χρόνον. ἐστὶν δὲ τοῖς ὅτι τὸ αὐτιοχείας Ἰουδαίοις τὴν κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν κακῶν μεμνημένοις, δευτέρα πάλιν συμφορὰ προσέπεσε, ὧδε ἧς ἀφηγεῖσθαι ὀπτειρήσαντες, καὶ ταῦτα διεξελθόμεν. ἐπεὶ δὲ σωτῆρι καταφρηθῆναι τὸν τεθαύμενον ἀγῶνα, ἀρχεῖα τε καὶ γραμματοφυλάκιον, καὶ τὰς βασιλικὰς, μόλις τε τὸ πῦρ ἐκωλύθη μὴ πολλῆς βίας, ὅτι πᾶσαν τὴν πόλιν προσφερόμενον. τούτῳ αὐτίοχος τὸν θεὸν ἰουδαίων κατηγόρει· καὶ τοῖς αὐτιοχεῖς, εἰ μὴ προτίμων εἶχον πρὸς αὐτοὺς ἀπεχθῶς, τάχιστα τῇ ὑποβολῇ διὰ τὸν ἐκ τοῦ συμβεβηκότος ταραχὴν ὑπαχθέντας, πολὺ μᾶλλον ἐκ τῶν προϋπηργμένων τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις, πρόθυμον παρεσκεύασεν, ὡς μόνον ἂν ἐπ' αὐτοὺς τὸ πῦρ ἐνιέμενον ὑπὸ τῶν ἰουδαίων ἐωρακότας. καὶ καθάπερ ἐμμανεῖς γεγονότες μὴ πολλῆς ὕστερον πάντες ὅτι τοὺς ὑποβεβλημένους ὥρμηντο,

maximè verò his liberam domicilij facultatem reges, qui post Antiochum fuerant, præbuerunt. Namque Antiochus quidem, qui Epiphanes dictus est, vastatis Hierosolymis templum spoliauit. Qui verò post eum regnum assecuti sunt, quicquid æneum in donariis fuit, hoc Iudæis apud Antiochiam degentibus reddidêre, in eorum synagoga dedicatum: concessérúntque, vt pari cum Græcis iure ciuitatis vterentur. A secutis quoque postea regibus eodem modo tractati, & multitudine profecêre, & extructione, itémque magnificentia munerum templum clarius reddidêre: sempêrque religione sibi sociantes magnam paganorum multitudinem, etiam illos quodammodo sui partem fecêre. Quo tempore autem bellum fuerat conclamatum, & recens in Syriam Vespasianus delatus est nauigio, Iudæorum verò odium apud omnes pullulabat, tunc vnus eorum Antiochus quidam plurimum patris causa honorabilis (erat enim princeps apud Antiochiam Iudæorum) cùm Antiochensium populus concionaretur in theatro, progressus in medium, patrem suum & cæteros deferebat, insimulans eos, quòd vna nocte totam ciuitatem incendere statuissent: & velut huius consilij participes quosdam hospites Iudæos tradidit. His autem auditis, populus iram cohibere non poterat: sed in eos quidem, qui traditi fuerant, ignem iussit afferri: statimque omnes in theatro concremati sunt. In multitudinem verò Iudæorum properabat irruere: si eos celeriter vlti essent, patriam suam seruatum iri existimantes. Antiochus autem iracundiam magis accendere, mutatæ voluntatis argumentum, quódque Iudæorum mores odisset, exhibere se credens, si paganorum ritu sacrificaret: idémque iussit & cæteros compelli facere: renuendo enim manifestos insidiatores fore. Huius autem rei periculo ab Antiochensibus facto, pauci quidem consenserunt: alij verò qui noluerunt, perempti sunt. Antiochus autem acceptis à Romanorum duce militibus, sæuius instabat suis ciuibus, nequaquam eos die septimo ab opere cessare permittens, sed omnia cogens facere, quæ diebus aliis agerent. Támque validam necessitatem imposuit, vt non modò apud Antiochiam septimi diei feriæ soluerentur, sed ab hoc exordio in cæteris quoque ciuitatibus ad breue similiter tempus fieret. Iudæis autem apud Antiochiam tunc eiusmodi mala perpessis, altera denuo calamitas accidit: de qua narrare conati, hæc quoque persecuti fuimus. Namque quod quadratum forum exuri contigit, & archiua monimentorúmque receptacula publicorum, itémque basilicas, víxque ignis inhibitus est super omnem ciuitatem magna nimis vi ruens, huius facti Antiochus Iudæos accusat: & Antiochenses, quos scilicet si his infesti antea non fuissent, recenti tamen ex incendij tumultu facile calumnia perpulisset, multo magis ex anteactis fidem habere dictis suis persuasit, vt penè se vidisse ignem à Iudæis iniici arbitrarentur: & tanquam furore correpti, magno cum ardore cuncti aduersus eos, qui accusabantur, impetus facerent.

Vix autem motus eorum potuit reprimere Collega adhuc iuuenis legatus, postulans sibi permitti referre ad Cæsarem gesta. Rectorem namque Syriæ Cæsennium Petum iam quidem Vespasianus ad eam miserat, nondum autem ille peruenerat. Habita verò diligenti quæstione Collega reperit veritatem. & eorum quidem Iudæorum quos Antiochus accusauerat, nemo conscius fuit. omne autem facinus admisêre homines quidem nocentissimi necessitate debitorum: rati quòd si forum & scripta publica concremassent, exactione liberarentur. Iudæi quidem pro suspensis criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

Cap. XXII. Quomodo Vespasianus rediens à Romanis exceptus est.

TItus autem Cæsar à patre sibi allato nuncio, quòd vniuersis quidem Italiæ ciuitatibus desiderabilis peruenisset: maximè verò, quòd vrbs eum Roma summa cum alacritate & claritudine suscepisset, in maximam lætitiam voluptatémque translatus est, curis de eo ita vt sibi erat suauissimum liberatus. Vespasianum enim etiam longè absentem, omnes homines Italiæ voluntatibus, vt præsentem colebant: expectationem suam, quòd nimis eum venire cupiebant, pro eius aduentu ducentes, & omni habentes necessitate liberam erga illum beneuolentiam. Nam & senatus memor calamitatum, quæ mutatione principum contigissent, optabat imperatorem suscipere senectutis honore bellicorúmque gestorum maturitate decoratum, cuius præsentiam sciebat soli saluti subiectorum commodaturam: & populus malis intestinis solicitus, magis eum venire cupiebat: tunc se calamitatibus quidem pro certo absoluendum esse confidens, antiquam verò libertatem cum opulentia recepturum. Præcipuè milites ad eum respiciebant. hi enim maximè bellorum per illum patratorum nouerant magnitudinem. imperitiam verò aliorum ducum experti atque ignauiam, magna quidem se optabant turpitudine liberari. eum verò qui se & seruare & honestare solus posset, recipere precabantur. Cùm verò hac beneuolentia diligeretur ab omnibus, honoré quidem præcipuis viris vlterius expectate intolerabile videbatur, sed eum longissimè ab vrbe Roma conuenire antè properabant. Nec tamen quisquam moras eius conueniendi ferebat, sed ita simul omnes effundebantur, & vniuersis faciliùs & promptiùs ire quàm manere videbatur, vt etiam ciuitas ipsa tunc primùm inter se iucundam sentiret hominum caritatem. Erant autem pauciores abeuntibus remanentes. Vbi verò eum appropinquare indicaretur, quámque mansuetè singulos suscepisset, qui præcesserant, nunciatum est, omnis iam reliqua multitudo per vias cum coniugibus & liberis præstolabantur: & quò transiens aduenisset, videndi eius voluntatem, vultúsque lenitatem omnium generum vocibus prosequebantur, benemeritum & salutis datorem, solúmque dignum Romanorum principem appellantes. Tota verò ciuitas veluti templum erat, sertis atque odoribus plena. Cùm verò vix per circumstantem multitudinem in palatium venire potuisset,

μόλις δ' αὐτὸν ἐδυνήθη τὰς ὁρμὰς ἐπισχεῖν, νέος κολλήγας τὸν πρεσβύτην, ἀξιῶν ἐπιτρέψαι κομίσασθαι δηλωθῆναι γὰρ τὰ γεγονότα. ὁ γὰρ ἡγεμονεύουσαν τὴν συρίαν κεσέννιον πέτον, ἤδη μὲν ἐπεπόμφει, οὔπω δὲ παρῆν. ποιούμενος δὲ ἐπιμελῆ τὴν ζήτησιν ὁ κολλήγας, ἐξεῦρε τὴν ἀλήθειαν. καὶ τῶν μὲν αἰτίαν ὑπ' αὐτοκράτορος λαβόντων ἰουδαίων, οὐδεὶς οὐδ' ὁποιανοῦν ἔσχεν. ἅπαν γὰρ τὸ τάλαντον ἐκ τῶν ὀφλημάτων ἀνθρωποι τινες ἀλιτήριοι, τὰς χρεῶν ἀπάλυσις, νομίζοντες εἰ τὰ ὠνητὰ καὶ τὰ δημόσια καταγνοίεσαν γράμματα, τὴν ἀπαιτήσεως ἀπαλλαγὴν ἕξειν. ἰουδαῖοι μὲν οὖν ὅτι μετανοίας ταῖς αἰτίαις τὸ μέλλον ἐπικρεμάσαντες, ἐν φόβοις χαλεποῖς ἐπεσάλευον. τῖτος δὲ καῖσαρ τὴν ἐκ τοῦ πατρὸς ἀγγελίας αὐτῷ κομισθείσης, ὅτι πάσης μὲν ποθεινὸς ἦν τοῖς ἰταλίαν πόλεσιν ἐπῆλθε, μάλιστα δὲ ἡ ῥώμη μὲν πολλῆς αὐτὸν ἐδέξατο εὐθυμίας καὶ λαμπρότητος, εἰς πολλὴν χαρὰν καὶ θυμηδίαν ἐτράπετο, τὴν ἐκ αὐτοῦ φρονηθέων ὡς ἥδιστον ἐπαλλαγμένος.

Κεφάλαιον ε.

Ὀγεασιανὸν γὰρ ἔτι μὲν καὶ μακρὰν ὄντα, πάντες οἱ κατ' ἰταλίαν ἄνθρωποι τὴν γνώμας ἐποιοῦντο ὡς ἥκοντα, καὶ τὴν εὐδοκίαν ἐκ τοῦ πάνυ θέλειν ἄφιξιν αὐτοῦ νομίζοντες, καὶ πάσης ἀνάγκης ἐλευθέραν, καὶ τοὺς αὐτὸν ἔχοντας εὔνοιαν, τῇ τε γὰρ βελῇ καὶ μεμνῆσθαι τῶν γεγενημένων ἐν ταῖς ἡγεμόνων μεταβολαῖς συμφορῶν, δίκαιον ἐπολαβεῖν ἡγεμόνα, γήρως σεμνότητι καὶ πράξεων ἀνδρείαις, πολεμικῶς κεκοσμημένον, ὡς τὰ ἐν χερσὶν, τοὺς μὲν ἐπίστευτο τῶν ἀρχομένων σωτηρίαν ἐσομένην. ἐκ μὲν ὁ δῆμος ὑπὸ τῆς ἐμφυλίων κακῶν ταραχωμένος ἐπὶ μᾶλλον ἐλθεῖν αὐτὸν ἐπεθύμει. τότε δὴ βεβαίως ἂν ἀπαλλαγήσεσθαι τῆς συμφορᾶς ὑπολαμβάνων, ἀπολήψεσθαι τὴν ἀσφάλειαν μετὰ τῆς δικαιοσύνης πεποιθώς. ἐξαιρέτως δὲ τὸ στρατιωτικὸν εἰς αὐτὸν ἀφιέναι, μάλιστα δὲ ἔτοιμον τὴν κατορθωμένων αὐτῷ πολέμων, ἐγίνωσκον τὸ μέγεθος. τὴν ἀπειρίαν δὲ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων, καὶ τῆς ἀναδρίας πεπαυμένους, πολλῆς μὲν ἀρχεῖν αὐτοὺς ἐπιθυμοῦν ἀπηλλάχθαι, τὸν μόνον δὲ καὶ σώζειν αὐτοὺς καὶ κοσμεῖν δυνάμενον, ἀπολαβεῖν ηὐχοντο, διαύτης δὲ δυοίας ἐξ ἁπάντων ὑπαρχούσης, οἷς μὲν κατὰ τὰς ἀξιώσεις φρονοῦσι τὸν ἀνδρῶν, ὡς ἐν ἀνεκτὸν ἐπαμφίλλειν, ἀλλὰ πορρωτάτω τὴν ῥώμης αὐτῷ συντυχεῖν ἔσπευδον. ἐμὲν οὐδὲν τὴν ἄλλων τὸν ἐπιδόξεως τοῦ ἀναβολὴν, ἀλλ' ὅτως ἐξεχώρουν πάντες ἀθρόοι, καὶ πᾶσιν ἀπορώτερον καὶ ῥᾴδιον ἐδόκει τὸ μένειν τὸ ἀπιέναι, ὡς καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν τότε πρῶτον ἐν ἑαυτῇ λαβεῖν ὁλιγανθρωπίας ἄθυμον ἰδίαν. πᾶσαν γὰρ ἐλάττους τὴν ἀπόντων οἱ μένοντες. ἐπεὶ δὲ θορυβώδη ἠγγέλλετο, καὶ τὸ ἡμερώτερα τῆς ἐπιδόξεως αὐτῷ τοῦ θεοῦ ἑκάστους ἐδήλων οἱ προσελθόντες, ἅπαν ἤδη τὸ λοιπὸν πλῆθος ἅμα γυναιξὶ, καὶ παισὶ, δὴ τὰς παρόδους ἐξεδέχετο, καὶ καθ' οὓς ἤμελλον παριέναι τοὺς ἐνδόξους τὴν θέας, καὶ τὸ μειλίχιον αὐτῷ τῆς ὄψεως, παντοίας ἐφίεσαν φωνὰς, τὸν διεργέτην καὶ σωτῆρα καὶ μόνον ἄξιον ἡγεμόνα τῆς ῥώμης ἐπικαλοῦντες. ἅπασα δ' ἡ πόλις ὡς ναὸς ἦν, στεφανωμάτων καὶ θυμιαμάτων ἀναπλεως. μόλις δ' ὑπὸ πλήθους τὴν ἐκ αὐτὸν εἰσαφιγμένων διωθεῖς εἰς τὸ βασίλειον ἐλθεῖν,

αὐτὸς

αὐτὸς μὲν τοῖς ἔνδον θεοῖς, θυσίας τ' ἀφίξεως χαριστηρίους ἐπετέλει. ξένεται δὲ τὰ πλήθη πρὸς δεῖπνα, καὶ φυλαὶ, καὶ δῆμοι, καὶ γειτονίας ποιούμενοι τὰς ἑστιάσεις, εὔχοντο τῷ θεῷ αὐτόν τε ὑπὲρ πλεῖστον χρόνον εὐσεβασιανὸν ὑπομεῖναι τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν, καὶ παρ' αὐτῷ, καὶ τοῖς ἐξ ἐκείνων ἀεὶ γινομένοις, φυλαχθῆναι τὸ κράτος ἀσάλευτον. ἡ μὲν οὖν ῥωμαίων πόλις ὅτως εὐσεβασιανὸν ἐπιδεξαμένη προθύμως, ἐθὺς εἰς πολλὴν εὐδαιμονίαν ἐπεδίδου.

A ipse quidem penatibus diis aduentus sui gratulatoria sacra celebrauit. Vertunt autem se ad epulas turbæ, pérque tribus & cognationes & vicinias conuiuia exercentes, Deo libabant, & ab eo precabantur ipsum Vespasianum quamplurimum temporis in Romano imperio perseuerare, & filium eius, & qui ex his nascerentur seruari inexpugnabilem principatum. Vrbs quidem Romana Vespasiano ita suscepto, statim maxima felicitate crescebat.

Κεφάλαιον ια.

Πρὸ δὲ τούτων ἔτι τοῦ χρόνου, ἐν οἷς εὐσεβασιανὸς μὲν περὶ ἀλεξάνδρειαν ἦν, τῖτος δὲ τὴν τ' ἱεροσολύμων περιοδον πολιορκίᾳ, πολὺ μέρος γερμανῶν ἐκινήθη πρὸς ἀπόστασιν, οἷς καὶ γαλατῶν οἱ πλησίον συμφρονήσαντες, κοινὴν μεγάλας ἐλπίδας αὐτοῖς σωιδέσθην, ὡς καὶ τ' ῥωμαίων ἀπαλλαξόμενοι δεσποτείας. ἐπῆρε δ' αὐτοὺς γερμανοὺς ἄφοβον τ' ἀποστάσεως, καὶ τὸ πόλεμον ἐξενεγκεῖν, πρώτη μὲν ἡ φύσις, ἅτα λογισμῶν ἔρημος ἀγαθῶν, καὶ μηδεμιᾶς ἐλπίδος ἑτοίμως ῥιψοκίνδυνος. ἔπειτα δὲ καὶ μῖσος τὸ πρὸς τοὺς κρατοῦντας· ἐπεὶ μόνοις ἴσασι ῥωμαίοις τὸ ἦθος αὐτῶν δουλεύειν ἐλευθερίοις ἡ μὴν, ἀλλὰ μάλιστά γε πάντων ὁ καιρὸς αὐτοῖς θάρσος ἐνεποίησεν. ὁρῶντες γὰρ τὴν ῥωμαίων ἀρχὴν ταῖς συνεχέσι τοῦ αὐτοκρατόρων ἀλλαγαῖς ἐν ἑαυτῇ τεταραγμένην, πᾶν τε μέρος τῆς ὑπ' αὐτοῖς οἰκουμένης πεπυθανόμενοι μετέωρον εἶναι καὶ κεκλασμένως, τοῦτο σφίσιν αὐτοῖς ἄριστον ὑπὸ τῆς ἐκείνων κακοφρονίας καὶ σάσεως καιρὸν ὠήθησαν εὐδαιδόξ. ἐπῆν δὲ τὸ βέλτιστον, καὶ ταύτας αὐτὰς τοῦ ἐλπίσιν ἐτύφουν, πλασικός τις, καὶ βίπιλλος τὸν παρ' αὐτοῖς ὄντες ἡγεμόνων, οἳ δῆλον μὲν ὡς ἂν μακρᾷ ταύτης ἐφίεντο τοῦ νεωτεροποιίας. ὑπὸ δὲ καιρᾷ ἦ θαρσῆσαι πρεσβύτερος, τῷ αὐτῷ γνώμῃ ἐξέφηναν. ἔμελλον δὲ προθύμως ἀρχόμενοι δὲ πεῖραν, τοῖς πλήθεσι πεσοφέρειν. πολλῷ δὴ μέρος ἤδη τ' γερμανῶν τοῦ ὑπὸ ἀποστάσιν ὁμολογημότος, καὶ τ' ἄλλων ἐκ αἰ δίκα φρονησάντων, ὥσπερ ἐκ δαρμονίᾳ προνοίας εὐσεβασιανὸς πέμπει γράμματα πεπλίῳ κερεαλίῳ τὸ πρότερον ἡγεμόνι γερμανίας ἡμυθμένῳ, τοῦ ὕπατον δίδυι τιμῶν, καὶ καλδίων ἀρχαῖα βρεττανίας ἐπίταγμα. πεφυδόρμενος δὲ ἐκεῖνος ὅποι πρεσβυτέρους, καὶ τὰ πρὸς τοῦ ὑπὸ ἀποστάσιν τ' γερμανῶν πυθόμενος, ἤδη συνηλισμένοις αὐτοῖς ἐπιπίπτει, καὶ πολλοὺς ἀναιρεῖ καὶ τοῦ μάχῃ, καὶ τῆς ἀποίας παυσαμένους, ἠνάγκασε φρονεῖν. ἔμελλον δὲ καὶ κεῖνοι μὴ θᾶττον εἰς τοὺς τόπους ἀφαλαβόντος, ἢ πὶν ἐκ μακρᾶς ὑφίξειν. ἠδίκει δὲ πρώτων ἡ πρὸς τοῦ ὑπὸ ἀποστάσεως αὐτῷ ἀγανάκτησις τῇ ῥώμῃ πρεσβύτερος, δομιτιανὸς καῖσαρ παυθόμενος, ἐχ ὡς ἐν ἕτερος ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας, τίος δὲ ἦν ἔτι παντάπασι, πλικτὸν ἀρᾶδζ μέγεθος πρεσβύτην ἐκίνησεν. ἔχων δὲ παῖδαν ἔμφυτον τοῦ ἀνδραγαθίαν, καὶ τελφοτέραν τοῦ ἄσκησιν τῆς ἡλικίας πεποιημένος, ὑπὸ τοῖς βαρβάροις ἤδη ἤλαυνεν. οἱ δὲ πρὸς τοῦ φήμην τοῦ ἐφόδου καθεστηκότες, ἐπ' αὐτῷ σφᾶς αὐτοῖς ἐποίησαντο μὴ τῷ φόβῳ κέρδος δεσάμενοι, τὸ χωρὶς συμφορᾶν ὑπὸ τοῦ αὐτὸν πάλιν ζυγὸν ὑπαχθῆναι. πᾶσιν οὖν ὑπαθεὶς τοῖς περὶ τὴν γαλατίαν τάξιν τὴν πρεσπεσεῖν δομιτιανὸς, ὡς μὴ δ' αὖθις αὖπορ ῥᾳδίως ἐπὶ ταῦτ' ἐπαναχθῆναι, λαμπρὸς καὶ βλέπτος, ὑπὸ πρώτων μὲν τ' ἡλικίας, πρέπουσι δὲ τοῦ πατρὶ κατορθώμασιν, εἰς τὴν ῥώμην ἀνέδυ.

B

Κεφάλαιον ια.

Cap. xxiii. Domitiani gesta contra Germanos & Gallos.

ANte hæc verò tempora, quibus Vespasianus quidem apud Alexandriam erat, Titus verò Hierosolymam obsidebat, magna pars Germanorum ad defectionem mota est: quibus etiam Gallorum proximi conspirantes, magnam spem contulerant, quòd etiam Romanorum dominio liberarentur. Germanos autem deficere velle, bellúmque inferre, sustulit primò natura bonis consiliis vacua, parua spe appetens periculorum: deinde odium principum, quoniam solis sciunt gentem suam vi coactam seruire Romanis: nec non equidem maximam tempus eis fiduciam dedit. Nam cùm viderent Romanum imperium crebris imperatorum mutationibus intestina seditione turbari, omnémque his subditam orbis terræ partem pendere ac nutare cognoscerent, hoc sibi optimum tempus ex illorum rebus aduersis atque discordiis oblatum esse putauerunt. Id autem consilium dabant, & hac eos spe decipiebant, Classicus quidam & Ciuilis, ex eorum potentissimis: qui olim quidem res nouas cupiebant: occasione autem inducti, suam sententiam prodidêre. Iámque alacriter affectæ multitudinis periculum facturi erant: verùm maxima parte Germanorum defectionem pollicita, & cæteris fortasse non dissentientibus, veluti quadam diuina prouidentia, Vespasianus ad Petilium Cerealem, qui pridem Germaniam rexerat, literas mittit, quibus eum, consulem declarauit, iussítque ad Britannias administrandas proficísci. Igitur ille quò iussus erat abiens, audita rebellione Germanorum, eos iam congregatos aggressus magna clade affecit, depositáque amentia ad sobrietatem coegit. Sed etiam si ille ad ea loca non peruenisset, tamen haud multo pòst erant supplicia luituri. Nam vt primùm defectionis eorum nuncius allatus est Romam, Domitianus Cæsar hoc audito, non sicut alter in illa ætate fecisset (nam admodum adulescens erat) tantam rei magnitudinem suscipere non detractauit: sed à patre habens ingenitam fortitudinem & supra ætatem exercitatus, illico tendebat in Barbaros. Illi autem expeditionis fama perculsi, ei se permiserunt: lucrum hoc ex ea re maximum nacti, vt sine clade pristino iugo subiicerentur. Omnibus ergo circa Galliam, vt oportuit ordinatis, ne facilè rursus vllquam turbarentur, Domitianus clarus atque insignis, ætatem superantibus factis, & patrium decus afferentibus, Romam regreditur. Cum

ſupradicta verò Germanorum defectione, iiſdem diebus etiam Scytharum conuenit audacia. Nam qui appellantur Sarmatæ, maxima multitudine clàm tranſgreſſi flumen Iſtrum, violenti atque ſæuiſſimi, propter inopinatum impetum multos Romanorum quos in præſidiis offendêre, interficiunt: & conſularem legatum Fonteium Agrippam, qui fortiter his obuius pugnauerat, occidunt: proximáſque regiones totas ferendo atque agendo, omniáque incendendo peruagabantur. Veſpaſianus autem hoc facto, & vaſtitate Mœſiæ cognita, Rubrium Gallum mittit pœnas de eis ſumpturum. à quo multi quidem in prœliis trucidati ſunt. qui verò ſalui eſſe potuêre, cum timore domum refugêre. Hoc autem bello magiſter militum finito, etiam futuri temporis cautioni conſuluit. Pluribus enim & maioribus præſidiis loca circundedit, vt omnino Barbaris eſſet impoſſibilis tranſitus. In Mœſia quidem ea celeritate d. bellatum eſt.

Cap. XXIV. De amne ſabbatico & triumpho Veſpaſiani ac Titi celeberrimo.

PRinceps verò Titus aliquandiu quidem Beryti commorabatur, ita vt diximus: inde autem reuerſus, & per omnes quas obiret Syriæ ciuitates magnificentiſſima celebrans ſpectacula, Iudæorum captiuis ad oſtentationem cladis eorum abutebatur. Conſpicit autem in itinere fluuium cognitione digniſſimum. Is fluit medius inter Arcas & Raphanæas Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddam peculiare miraculum. Nam cùm ſit quando fluit plurimus, neque meatu ſegnis, tamen interpoſitis ſex diebus à fontibus deficiens, ſiccum exhibet locum videre. Deinde quaſi nulla mutatione facta, ſeptimo die ſimilis exoritur: atque hunc ordinem ſemper eum obſeruare pro certo compertum eſt. Vnde etiam Sabbaticus appellatus eſt, à ſacro Iudæorum ſeptimo die ſic denominatus. Ciuitatis autem Antiochenſium populus, poſtquam Titum aduentare cognouit, manere quidem intra mœnia præ gaudio non ſuſtinebat. omnes autem obuiam ei pergere properabant, & vſque ad triceſimum vel eo amplius ſtadium progreſſi, non modò viri, ſed etiam fœminæ cum pueris expectabant. Et cùm appropinquantem vidiſſent, ex vtroque viæ latere ſtantes dextras cum ſalutatione tendebant: multíſque fauoribus exultantes, cum ipſo reuertebantur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur, vt Iudæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus iſtis indulſit, ſed otioſè quæ dicebantur audiebat. Incerti autem quid ſentiret, quídve facturus eſſet, Iudæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus eſt Antiochiæ Titus, ſed continuo ad Zeugma Euphratem verſus iter contendit. Quò miſſi etiam ab rege Parthorum Vologeſo venêre, auream ei ferentes coronam, quòd Iudæos viciſſet. Eáque ſuſcepta etiam conuiuium exhibuit regiis, atque ita Antiochiam remeauit. Senatu verò & populo Antiochenſi multum petentibus, vt in theatrum veniret, vbi omnis eum multitudo præſtolabatur, humaniſſimè paruit. Rurſus autē fortiter iiſdem inſtantibus,

Κεφάλαιον ιβ.

Τῇ ὴ θερειῃμβρίῃ γερμανῶν ὅπος ἀσει κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας ☪ σκυθικὸν τόλμημα θρὸς ῥωμαίους συνέβαλεν. οἱ γὰρ καλούμενοι σκυθῶν σαρμάται πολὺ πλῆθος ὄντες, ἀθρόοι μὲν τ ἴστρον ἐπεραιώθησαν εἰς τ μυσίαν, ἔπειτα πολλῇ τῇ βίᾳ, κ χαλεποὶ ὄντὰ τὸ παντάπασιν ἀνέλπιστον τ ἐφόδ θεραπεύοντες, πολλὺς μὲν τ δὴ τ ῥωμαίων ἀναιροῦσι, κ τ ἀρισβάτην τ ὑπατικὸν φοντήϊον ἀγρίππαν ὑπαντιάσαντα καρτερῶς μαχόμενον κτείνουσι· τ δ' ὑποκειμένην χώραν ἅπασαν κατέῤῥεχον, ἄγοντες ☪ φέροντες ὅτῳ θέλοιτ' εἰσοιν. εἰσπασιανὸς γὰρ τὰ γενόμενα, κ τ πόρθησιν τ μυσίας πυθόμενος, ῥᾴδιον γάλλον σκπέμπει, δίκην ὑπθήσοντα τοῖς σαρμάταις. ὑφ' ᾧ πολλοὶ μὲν αὐτῷ ἐν τ μάχαις ἀπέθανον. τὸ γὰρ θρεισσθένες, μὴ δίους εἰς τ οἰκείαν διέφυγε. τότῳ γὰρ τῷ πολέμῳ τέλος ὑπθεὶς ὁ στρατηγὸς, ☪ τ εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλείας φρόντισε. πλείοσι γὰρ ☪ μείζοσι φυλακαῖς τ τόπον διέλαβεν, ὡς εἶναι τοῖς βαρβάροις τ διάβασιν τελέως ἀδύνατον. ὁ μὲν οὖν θρὶ τοῦτο μυσίαν πόλεμος, ταχεῖαν ὅπως ἔλαβε τ κρίσιν.

Κεφάλαιον ιγ.

Τίτος ὴ καῖσαρ, χρόνον μέν τινα διέτριψεν ἐν βηρυτῷ, καθὰ προεῖπα μεν. ἐκεῖθεν δ' ἀναζεύξας, κ δι' ὧν ἦει πόλεων τ συρίας, ἐν πάσαις θεωρίας τε συντελῶν πολυτελεῖς, κ τ ἰουδαίων τοῖς αἰχμαλώτοις εἰς ὑπόδειξιν τ ἑαυτῷ ἀπωλείας καταχεόμενος, θεᾶται κ τ πορείαν ποταμὸς φύσιν ἀξίαν ἱστορηθέναι. ῥεῖ μὲν γὰρ μέσος ἀρκαίας τῆς ἀγρίππα βασιλείας κ ῥαφανίας, ἔχει ὴ θαυμασιὼ ἰδιότητα. πόλις γὰρ ὧν ὅπου ῥεῖ κ κ τ φορὰν ὑ χολαῖος, ἔπειτα ὴ πᾶς ἐν τ σταδίων ὑπλείπων, ἓξ ἡμερῶν ἀριθμὸν, ξηρὸν ὤφθη δίδοὺς ὁρᾶν τ τόπον. εἶθ' ὥσπερ ὑδρίας ῥυομένης μεταβολῆς, ὁμοίως κ τ ἑβδόμην ἐκδίδωσι, κ ταύτην ἀεὶ τ τάξιν ἀκριβῶς τηρεῖ διαφυλάττων. ὅθεν δὴ ☪ σαββατικὸν αὐτὸν κεκλήκασιν, ἀπὸ τ ἱερᾶς τ ἰουδαίων ἑβδόμης, ἔτους ὀνομάσαντες. Κεφάλ. ιδ'.

Ὅδε τῶν αὐτοχείρων δῆμος, ἐπεὶ πλησίον ὄντα τοῦτον ἐπυνθάνοντο, μένειν μὲν ἐντὸς τειχῶν ὑπὸ χαρᾶς οὐχ ὑπέμενον. ἐπὶ δύδον δ' ὅπ τινὶ ὑπάντησιν, κ ξιάκοντα σταδίων ὑπλέον θρῆλθον, οὐκ ἄνδρες μόνον, ἀλλὰ κ γυναίων πλῆθος ἅμα παισὶ, τῆς πόλεως ἐκχεόμενοι. κἀπειδὴπερ ἐθεάσαντο θρσιόντα, ὤφθη τ ὁδὸν ἑκατέρωθεν ὤφθ' ἑκατάσταις, τάς τε δεξιὰς θρέτεινον θρσαγορεύοντες, κ παντοίοις ὑφημίσμασι χαίρουσι συνεπέσπερον. συνεχὴς δ' ἦν αὐτῷ ὤφθ' πάσας ἅμα τὰς εὐφημίας δίκης ἐκβαλεῖν τῆς πόλεως τοὺς ἰουδαίους. τῖτος μὲν ὃν ὐδὲν ἐπέδωκε θρὸς ταύτην τ δίκην, ἀλλ' ἠσυχῇ τῆς λεγομένης ἐπήκουεν, ἐπ' ἀδήλῳ ὴ τὸ τί φρονεῖ, κ τῇ ποιήσει, πολὺς κ χαλεπὸς τοῖς ἰουδαίοις ὁ φόβος ἦν. ὐδὲ γὰρ ἐπέμενεν ἐν αὐτοχείρᾳ τῖτος, ἀλλ' εὐθὺς ὅπ τὸ ζεῦγμα τὸ κ τ εὐφράτην συνίστανε τὴν πορείαν. ἔνθα ὴ, κ ὤφθη τῶν πάρθων βασιλέως βολογέσου θρὸς αὐτὸν ἦκον, στέφανον χρυσοῦν ὅπ τῇ κ τῆς ἰουδαίων νίκης κομίζοντες. ὃν δεξάμενος εἰστία τοὺς βασιλικούς, κἀκεῖθεν εἰς τὴν αὐτοχείραν ἐπανέρχεται. τῆς δὲ βουλῆς κ τοῦ δήμου τῆς αὐτοχείρων πολλὰς ποιουμένων δεήσεις ἐλθεῖν εἰς τὸ θέατρον αὐτῆς, ἐν ᾧ πᾶς τὸ πλῆθος ἠθροισμένον ἐξεδέχετο φιλανθρώπως ὑπήκουσε. πάλιν δ' αὐτῆς σφόδρα λιπαρῶς ἐγκειμένων ☪ συνεχῶς δεομένων ἐξελάσαι

λάσαι τ̃ πόλεως τοὺς ἰουδαίους δύσκολον ἐποίησατο τὴν A
ἀπόκρισιν, εἰπὼν· ἀλλ' ἦγε παῖς αὐτῆς εἰς ἣν ἐμβα-
λεῖν ἐχρῆν τοὺς ἰουδαίους, ἀπῄρηται, κ̀ διέξαι ἀφ' ἧς
αὐτοὺς ἔπι τόπος. ὅθι δευτέραν οὐκ ἀποκρίσεις ζήτουν-
τας δέησιν, τ̃ πρεσβείας ἀμβρύοντες. τοῖς γὰρ χαλκᾶς ἤξιουν
ἄλλοις ἀνιέναι αὐτὸν, ἐν αἷς γέγραπται τὰ δικαιώματα
τῆς ἰουδαίων. ἡ μὲν οὖν τοῦτο τίτος ἐπένευσεν αὐτοῖς,
ἀλλ' ἐάσας πάντα κ̀ χώραν τοῖς ἐπ' ἀποκρίσεως ἰου-
δαίοις ὡς πρότερον ἔχειν, εἰς αἴγυπτον ἀπηλλάττετο. B

Κεφ. ις.

ΚΑὶ κ̀ τὴν πορείαν τοῖς ἱεροσολύμοις ποιησάμε-
νος, ἐν τ̃ λυπρὰν ἐρημίαν ἐλεεινὴν ἀντιθεὶς
τῇ ποτὲ τ̃ πόλεως λαμπρότητι, κ̀ τὸ μέγεθος τῆς ἐρ-
ρηγμένων κατασκευασμάτων, κ̀ τὸ πάλαι κάλλος εἰς
μνήμην βαλλόμενος, ὠκτειρε τῆς πόλεως τ̃ ὄλεθρον,
ἐκ ὤν ἄλλος αὐτῆς αὐχῶν, ὅτι τηλικαύτην οὖσαν, κ̀
τοσαύτην εἶλε κατὰ κράτος, ἀλλὰ πολλάκις ἐπαρώ- C
μενος τοῖς αἰτίοις τῆς ὅσης ἐσχεν ὑπάρξεως, κ̀ ταύτην
ὅτι τῇ πόλει τ̃ τιμωρίαν ἠμύναντο ἐδειχνυέτην. ἔτους ἐκδήλως ἣν ἐκ ἐθελήσας ἐν τῇ συμφορᾷ τῆς
κολασθέντων ἡμέρᾳ τῆς ἀρετῆς αὐτ̃ τ̀ ὄπφειλεν. τὸ
δ' πολλῶ πλῆθος τῆς πόλεως, ἔτι κ̀ν τοῖς ἐρειπίοις ἐν
ὀλίγον μέρος ἀνῃρέθη. τὰ μ̀ γὰρ πολλὰ ἀπόσκοπον
οἱ ῥωμαῖοι τὰ πλεῖα δ' ἐκ μανίας τῆς ἀργυρολό-
των ἀπηρῶντο, χρυσόν τε κ̀ ἄργυρον, κ̀ τὰ τῆς ἄλλης D
τιμιότητα κτήσεως, ἅπερ οἱ κεκτημένοι πρὸς τὰς
ἀδήλους τῶ πολέμου τύχας, κατὰ γῆς ὑποτεθησαυρί-
κεσαν. τίτος δ' τ̃ πρόφασιν ποιούμενος πορείαν ἐπ'
αἴγυπτον, κ̀ τ̃ ἔρημον ἧ τάχιστα διανύσας, ἦκεν εἰς ἀ-
λεξάνδρειαν κ̀ πλεῖν ὅτι τῆς ἰταλίας διεγνωκὼς, δυοῖν
αὐτῷ ταλμήτων συνακολουθήκοτον, ἐκάτερον ὅθεν περ
ἀφῖκτο πάλιν ἀπέστειλεν. εἰς μὲν τὴν μυσίαν τὸ τέμ-
πτον, εἰς παννονίαν δ' τὸ πεντεκαιδέκατον. τῆς αἰχμαλώ-
των δ' τοὺς μ̀ ἡγεμόνας σὺν ὡνᾷ κ̀ ἰωσήπῳ, τὸν τ̀ ἄλ- E
λον ἀριθμὸν ἐπ' ἀκοσίοις ἀνδρας ὁπλίταις μεγέθει τε
κ̀ κάλλει σωμάτων ὑπερβάλλοντας, προστάξει εἰς
τὴν ἰταλίαν αὐτίκα μάλα κομίζεσθαι, βουλόμενος αὐ-
τοὺς ἐν τῷ θριάμβῳ προάγειν.

Κεφ. ιε.

ΤΟῦ πλῆ δ' αὐτ̃ κ̀ νοῦ ἀνυσθέντος ὁμοίως μ̀
ἡ ῥώμη πρὸ τὴν ὑποδοχὴν εἶχε, κ̀ τὰς ὑπαντή-
σεις, ὥσπερ ὅθι τὸν πατέρα. λαμπρότατον δ' ἣν τό- F
τῳ, κ̀ αὐτὸς ὁ πατὴρ ὑπαντῶν κ̀ δεχόμενος. τῷ δ' πλή-
θει τῆς πολιτῶν, δαιμόνιόν τινα τ̃ χαρὰν παρεῖχε, τὸ
βλέπειν αὐτοὺς ἤδη τοὺς ἔξω ἐν ταὐτῷ γενομένους. οὐ
πολλῶν δ' ἡμερῶν διελθουσῶν, ἵνα κ̀ κοινὸν ἔγνωσαν
τὸν ὅθι τοῖς καθηρθωμένοις ποιησάμενος θρίαμβον, κά-
περ ἑκατέρῳ τῆς βουλῆς ἴδιον ψηφισαμένης. προσδε-
ξαμένης δ' τῆς ἡμέρας, ἐφ' ἧς ἔμελλεν ἡ πομπὴ
χωρήσεσθαι τῶν ὀπλιτῶν, ἐδεῖς οἶκοι καταλέλειπτο, G
τῆς ἀμέτρου πληθύος ἐν τῇ πόλει. πάντες δ' ὅπη κ̀
ςιῶσαι μόνον ἐν οἷον προελπιδότες, τοῖς τόποις κα-
τέλήφεσαν, ὅσον τοῖς ὀφθησομένοις μόνον εἰς πάροδον
ἀναγκαίαν καταλιπόντες. τὴν δ' ςρατιωτικὴν πᾶσαν ἐπ
νύκτωρ κατὰ λόχους κ̀ τάξεις ἀπὸ τῶν ἡγεμόνων προ-

& crebro postulantibus expelli ciuitate Iudæos, ingeniosè respondit, patriam eorum dicens quò expellendi fuerant interiisse, nullúmque iam esse locum, qui eos reciperet. Vnde ad aliam petitionem ieſe conuertunt Antiochenses, quòd priorem impetrare non potuerunt. Æneas enim tabulas eum precabantur exímere, quibus incisa essent priuilegia Iudæorum. Sed ne id quidem Titus annuit. verùm in eodem statu relictis omnibus, quæ habebant apud Antiochiam Iudæi, ad Ægyptum inde discessit. Iter autem agendo cùm ad Hierosolymam veniſſet, triſtémque solitudinem quam videbat, antiquæ ciuitatis claritudini compararet, disiectorum operum magnitudinem & veterem pulchritudinem recordatus, miserabatur excidium ciuitatis, non sicut alius feciſſet exultans, quòd talem ac tantam funditus excidiſſet, verùm multa imprecans seditionis authoribus, & qui hanc pœnam ei inferre cogêre: ita cæcus erat, quòd nunquam virtutem suam volu.ſſ.t punitorum calamitate claresceret. Ex magnis enim diuitiis, non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebant Romani, plura verò captiuis indicantibus auferebant, aurum atque argentum, aliáque instrumenta precioſiſſima, quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidêre. Titus autem propoſitum iter ad Ægyptum tendens, emenſa velociter solitudine, peruenit Alexandriam: decretóque ad Italiam nauigare, cùm ſe duæ legiones comitarentur, vtramque vnde venerant remiſit: quintam quidem in Mœſiam, quintam verò decimam in Pannoniam. Captiuorum autem duces Simonem & Ioannem, & alios numero ſeptingentos viros electos, tam magnitudine corporum quàm pulchritudine præstantes, ilico ad Italiam portari præcepit, cupiens eos in triumpho traducere. Peracta verò nauigatione pro voto, ſimiliter quidem Roma in eo ſuſcipiendo erat affecta, & occurſus exhibuit eos quos patri. Claritudinem verò Tito pater attulit, qui venit obuiam, cúmque ſuſcepit. Multitudini autem ciuium diuinam quandam lætitiam ſuggerebat, quòd videbat in vnum tres conueniſſe. Non multis autem diebus pòſt, vnum communem triumphum ob res geſtas agere ſtatuêre, quamuis vtrique ſenatus proprium decreuiſſet. Prædicto autem die, quo futura erat pompa victoriæ, nemo ex tam infinita ciuitatis multitudine domi remanſit. Omnes autem cùm exiſſent, loca vbi tantum ſtare poſſent occupauerant, quantus ſpectandis imperatoribus modus ſufficeret, conceſſo neceſſario tranſitu. Cuncta verò turba militari ante lucem per turmas atque ordines progreſſa cum rectoribus ſuis, & circa oſtia conſtituta non palatij ſuperioris, ſed prope Iſidis templum (ibi enim principes nocte illa quieſcebant) prima iam aurora incipiente procedunt Veſpaſianus & Titus lauro quidem coronati, amicti verò patria veſte purpurea: & ad Octauianas ambulationes tranſeunt.

ξωδυκότος, κ̀ πρὸ θύρας ὄντος, ἐ τ̃ αὐτῶ βασιλείων, ἀλλὰ κ̀ πλησίον τ̃ ἴσιδος ἱερῦ. ἐκεῖ γὰρ ἀνεπαύοντο
τ̃ νυκτὸς ἐκείνης οἱ αὐτοκράτορες. πρὸ δ' αὐτ̃ ἀρχομένων ἤδη τ̃ ἕω προῆσιν ἱκανασιανὸς κ̀ τίτος, δάφνη
μ̀ ἐςεφανωμένοι, πορφύρας δ' ἐσθῆτας παρίσας ἀμπεχόμενοι, κ̀ πρόσιασιν εἰς τοὺς ὀκταβίας προπύλους.

Ibi enim ſenatus, & ducum proceres, & honorati equites, eorum præſtolabantur aduentum. tribunal autem ante porticus factum erat, ſellæque eburneæ in eo præparatæ. Quò cùm aſcendiſſent, conſederunt. Statímque eos militaris fauor excepit, multis virtutem teſtimoniis prædicans. Illi autem inermes erant, in veſte ſerica laureis coronati. Perceptis autem laudibus eorum Veſpaſianus, cùm dicere adhuc vellent, ſilentij ſignum dedit. Magnáque omnium quiete facta ſurrexit, & amictu maguam partem capitis adopertus, ſolennia vota celebrauit: idémque Titus fecit. Perfectis autem votis, Veſpaſianus in commune omnes breuiter allocutus, milites quidem ad prandium, quod his ex more ab imperatore parari ſolet, dimittit. ipſe verò ad portam recedit, quæ ab eo quod per illam ſemper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibum priùs capiebant, & triumphalibus veſtibus amicti, diis ad portam collocatis cæſa hoſtia, inter ſpectacula tranſeuntes triumphum ducebant, vt multitudini facilior præberetur aſpectus. Pro merito autem narrari multitudo eorum ſpectaculorum & magnificentia non poteſt, in omnibus, quæ quiſque cogitauerit, vel artium factis, vel diuitiarum opibus, vel naturæ nouitate. Nam penè quæcunque hominibus, qui vſquam ſunt fortunatis paulatim quæſita ſint, aliis alia mirabilia atque magnifica, hæc vniuerſa illa die Romani imperij magnitudinem probauêre. Etenim argenti aurique nec non eboris in omni ſpecie operum multitudinem, non vt in pompa ferri cerneres, ſed vt ita dixerim omnia fluere. & alias quidem veſtes ex rariſſimis generibus purpuræ portari, alias diligentiſſima pictura variatas arte Babylonia: gemmæ autem clariſſimæ tam multæ, aliæ coronis aureis, aliæ aliis operibus incluſæ traductæ ſunt, vt appareret fruſtra nos earum vſquam rerum eſſe aliquid ſuſpicari. Ferebantur etiam ſimulacra, quę illi deos habent, & magnitudine mirabili, & arte non defunctoriè facta. horúmque nihil non ex pretioſa materia. Quin & animalium diuerſa genera producebantur, propriis ornamentis induta. Erat autem etiam quæ ſingula portaret magna hominum multitudo, purpureis veſtibus atque inauratis ornata. Ipſi etiam qui ad pompam fuerant ab alia turba diſcreti, præcipua & mirabili ornamentorum magnificentia culti erant. Inſuper his, ne captiuorum quidem vulgus inornatum videres, ſed varietas & pulchritudo quidem veſtium natam ex fatigatione corporum deformitatem, oculis ſubtrahebat. Maximè autem ſtupori erat, pegmatum quæ portabantur, fabricatio, pro cuius magnitudine timendum viribus portantium occurrentes putabant. multa enim in tertium fidum quartúmque ſurgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multis autatá veſte circundatis, cùm aurum præterea factum atque ebur omnibus eſſet affixum. Multis autem imitationibus bellum aliter in diuiſum, certam ſui faciem demonſtrabat. Erat enim cernere vaſtati qui-

A

B

C

D

E

F

G

ἐν ταύτῃ γὰρ ἥ τε βουλὴ, καὶ τὰ τῆς πόλεως ἄρχοντες, οἵ τε ἐπὶ τῶν τιμημάτων ἐπιτεταγμένοι τὴν ἄφιξιν αὐτῶν ἀνέμενον. πεποίητο δὲ βῆμα μετὰ τὰ θρόνων, ἐφ' οὗ καθίσαντες ἐπὶ σκιμποδίων ἐλεφαντίνων ἐπ' αὐτὰ κειμένων· ἐφ' οἷς παρελθόντες ἐστεφανώθησαν, καὶ τὸ στρατιωτικὸν διθύραμβον εὐφήμει, πολλὰς αὐτοῖς τὰς ἀρετὰς μαρτυρίας ἀποδιδόντες ἅπαντες. καὶ καινὰς χαρὰς ἐπῶν ἦσαν ἐπιθέσεις σημαινούσας, ἐς ἐφανερωμένους διάφορας. λεξάμενος δ' αὐτῶν ἡ εὐφημία ἐπαύσατο σιωπῆς, ἐπὶ βουλομένων λέγειν, τὸ δὲ σιγᾶς ἐποιήσατο σύμβολον, καὶ πολλῆς ἐκ πάντων ἡσυχίας γιγνομένης ἀναστὰς, καὶ περιβαλόμενος τὸ πλέον τῆς κεφαλῆς μέρος ἀποκαλυψάμενος ηὔξατο καὶ ἐποίησατο τὰς νενομισμένας ὁμοίως ἃ καὶ τοῖς ἄλλοις· μετὰ δὲ τὰς εὐχὰς, εἰς κοινὸν ἅπασιν ἐστασιασμένος βεβαίως διελεχθεὶς, τοὺς μὲν στρατιώτας ἀπέλυσεν ἐπὶ τὸ νενομισμένον ἄριστον αὐτοῖς ὑπὸ τῆς αὐτοκρατόρων δυζεπιθέν. ὁδὸς δὲ ἡ πύλη αὐτὸς ἀνεχώρει, ἀπὸ τοῦ πομπεύειν δι' αὐτῆς ἀεὶ τοὺς θριάμβους, τὴν ἐπωνυμίαν αὐτῆς τετυχήκασι. ἐνταῦθα ξόφης τε περιπολούντων, καὶ τὰς θριαμβικὰς ἐσθῆτας ἀμφιεσαμένοις, τοῖς τε παρεμβρυθμίοις τῇ πύλῃ θύσαντες θεοῖς, ἔπεμπον τὸν θρίαμβον διὰ τοῦ θεάτρου διεξελαυνόντες, ὅπως εἴη τοῖς πλήθεσιν ἡ θέα ῥᾴων.

Κεφάλαιον ιζ.

Ἀμήχανον δὲ καὶ τὴν ἀξίαν εἰπεῖν τοῦ θεάματος ἐκείνου τὸ πλῆθος, καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν ἐν ἅπασιν, οἷς αὖ τις δύναιτο εἰπεῖν, ἢ τεχνῶν ἔργοις, ἢ πλούτου μέρεσιν, ἢ φύσεως ἀναπλάσμασιν. χεῖδον γὰρ ὅσα τοῖς πάντ' ἀνθρώποις δεδαμώσασιν ἐκτήθη καὶ μέρος, ἄλλα παρ' ἄλλοις θαυμαζόμενα καὶ πολυτελῆ, ταῦτ' ἤδη τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἀθρόα τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας ἐδείκνυτο μεγέθος. ἀργύρου τε γὰρ καὶ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος ἐν παντοίαις ἰδίαις κατασκευασμάτων ἰδεῖν ὁρᾶν, οὐχ ὥσπερ ἐν πομπῇ κομιζόμενον πλῆθος, ἀλλ' ὡς ἂν εἴποις ῥέοντα ποταμόν. καὶ τὰ μὲν, ἐκ πορφύρας ὑφασμάτων δ' ἀναισιοτάτης φερόμενα, τὰ δ' εἰς ἀκριβῆ ζωγραφίαν πεποικιλμένα τῆ βαβυλωνίων τέχνη. λίθοι τε ὀχεφανεῖς, οἱ μὲ χρυσοῖς ἐμπεπλεγμένοι στεφάνοις, οἱ δ' ἐν κατ' ἄλλας ποιήσεις, ὅσοι τοι παρηνέχθησαν, ὡς τε μαθεῖν ὅτι μάτην εἶναί τι τῶν ἀναίσιον ὑπολάμβανον. ἐφέρετο δὲ καὶ θεῶν ἀγάλματα τὰ παρ' αὐτοῖς, μεγέθει θαυμαστὰ, καὶ τῆ τέχνῃ ἃ παρήγαγε πεποιημένα. καὶ τοῦτον εἶδεν, ὅστις μὴ τῆς ὕλης τῆς πολυτελοῦς. ζώων τε πολλαὶ φύσεις παρήγοντο, κόσμον οἰκεῖον ἁπάντων ἐνδεδυμένων. καὶ δὲ τὸ κομιζόμενον ἕκαστα τούτων ἀνθρώπων πλῆθος, ἀλλοίας ἐσθήσεσι καὶ διαχρύσοις κεκοσμημένον, οὔτ' εἰς αὐτὸ τὸ πομπεύειν, διακεκριμένους, ἀξιάριστον εἶχον καταλαμπόμενον δὲ αὐτοὺς τὸ κόσμιον τὸ πολυτελὲς. καὶ τούτους ἤδη τῆς αἰχμαλώτων ἰδίᾳ ὄχλον ἀκόσμητον. ἀλλ' ἡ τῶν ἐσθήτων ποικιλία, καὶ τὸ κάλλος αὐτῆς τὸ ἀπὸ κακώσεως τὸ σωμάτων ἀφάνιζεν, ἐκλεπτὸ δ' ὄψεως. θαῦμα δὲ τοῖς μάλιστα παρεῖχεν, ἡ τῶν φερομένων πλημάτων κατασκευή. καὶ γὰρ ἀνάγκη ἦν διὰ τὸ βεβαίως φορᾶς ἅπαν ἀπαρτίσασθαι. ἐνίοτε μὲν γὰρ αὐτὸ καὶ τρεῖς πολλὰ πεποίητο. καὶ τῇ πολυτελείᾳ τῇ σὺν τῶν κατασκευῇ ἰδίᾳ ἐκπλήξεως καὶ δὲ ὑφάσματα πολλοῖς ἀνάχρυσα ἐνεβέβλητο, καὶ χρυσὸς καὶ ἐλέφας ἐν ἀποίητος πᾶσι ἐνεπεπήγει. ἀνὰ πολλῶν δὲ μιμημάτων ὁ πόλεμος ἄλλως εἰς ἄλλα μεμερισμένος, ἐναργῆ τὸν ὅψιν ἑαυτὸν παρεῖχεν. πᾶν γὰρ ὁρᾶν χώραν τὸ δὲ ἀ-

Ἰδουμαίους δ' ἅπαντας, ὅλας τ' φάλαγγας κτείνομένας πολεμίων, Ⓒ τοὺς μὲν φεύγοντας, τοὺς δ' εἰς αἰχμαλωσίαν ἀγομένους. τείχη τ' ὑπερβάλλοντα μεγέθει, μηχαναῖς ἐρειπόμενα, καὶ φρουρίων ἁλισκομένας ὀχυρότητας, καὶ πόλεων πολυανθρώπων ῥεύμασι νεκρῶν ἀναπλήρους ἱππέας, πῦρ τε ἐπιέμενον ἱεροῖς, καὶ κατασκαφὰς οἴκων ὅπῃ τοῖς δεσπότας, Ⓒ μὴ πολλὴν ἐρημίαν καπνῷ, ποταμοὺς ῥέοντας οὐκ ὅπῃ γῆν γεωργουμένην, οὐδὲ ποτὸν ἀνθρώποις ἢ βοσκήμασιν, ἀλλὰ δι' ἃ τῆς ἔτι πανταχόθεν φλεγομένης. ταῦτα γὰρ Ἰουδαῖοι πεισθέντες αὐτοῖς τῷ πολέμῳ παρέδωσαν. ἡ τέχνη τ' καὶ τῶν κατασκευασμάτων ἡ μεγαλουργία, τοῖς ἐκ εἰδόσι τὰ γινόμενα τότε ἐδείκνυεν ὡς παρῆσαν. τέλος δ' ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πεπομπευμένων, ὁ τῆς ἁλισκομένης πόλεως σεσημειωμένος, ὃν τρόπον ἑλήφθη. πολλαὶ τ' καὶ νῆες εἵποντο. λάφυρα τ' τὰ μὲν ἄλλα χύδην ἐφέρετο. διέπρεπε τ' πάντων, τὰ ἐγκαταληφθέντα τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις ἱερῷ· χρυσῆ τε τράπεζα τῶν ὁλκῶν πολυτάλαντος, καὶ λυχνία χρυσοῦ μὲν ὁμοίως πεποιημένη· τὸ δ' ἔργον ἐξήλλακτο τῆς κατὰ τὸν ἡμέτερον χρῆσιν σωνηθείας. ὁ μὲν γὰρ μέσος αὐτῶν κίων, ἐκ τῆς βάσεως ἀπεστηλωμένος, λεπτοὶ δ' ἀπ' αὐτοῦ μεμήκυντο καυλίσκοι, ξιφήρους ἀκμὴν ἀπλησίαν τῶν θήκαις ἔχοντες, λύχνον ἕκαστος αὐτῶν ἐπ' ἄκρου κεχαλκευμένος. ἑπτὰ δ' ἦσαν οὗτοι, τῆς πρὸς τοῖς Ἰουδαίοις ἑβδομάδος τῷ τιμῷ ἐμφανίζοντες. ὅτε νόμος ὁ τῶν Ἰουδαίων ὅπῃ τούτοις ἐφέρετο τῶν λαφύρων τελευταῖος. ὅπῃ τούτοις παρῆσαν πολλοί, νίκης ἀγάλματα κομίζοντες· ἐξ ἐλέφαντος δ' ἦν πάντων Ⓒ χρυσοῦ ἡ κατασκευή. μετ' ἀμφοτέρους ἐπορεύετο. δομετιανὸς ἦν τῶν ἱππέων, αὐτός τε ἀγαθοπρεπῶς κεκοσμημένος, Ⓒ τὸν ἵππον παρέχων θέας ἄξιον.

Κεφάλ. ιη.

ΗΝ δ' τῆς πομπῆς τὸ τέλος, ὅπῃ τὸν νεὼν τοῦ καπετωλίου διὸς, ἐφ' ὃν ἐλθόντες ἔστησαν. ἦν γὰρ τοῦ παλαιὸν πάτριον φρονήσειν, μέχρις ἂν τὸν τῶν στρατηγοῦ τῶν πολεμίων θάνατον ἀπαγγείλῃ τις. σίμων δ' ἦν ὁ γιώρα, τότε πεπομπευκὼς ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις· ἐφέλκω δ' ὠθισθεὶς, εἰς τὸν ὅπῃ τ' ἀγορᾶς ἐσύρετο τόπον, ἀγνιζομένων αὐτὸν ἅμα τῶν ἀγόντων. νόμος γὰρ ἔστι ῥωμαίοις ἐκεῖ κτείνειν τοὺς ὅπῃ κακουργίᾳ θάνατον κατεγνωσμένους. ἐπεὶ δ' ἀπηγγέλθη τέλος ἔχων, καὶ πάντες ἐφήμησαν, ἤρχοντο τῶν θυσιῶν, ἃς ὅπῃ τοῖς νομιζομέναις καλλιερήσαντες ἠύχαις, ἀπῆσαν εἰς τὸ βασίλειον. Ⓒ τοῖς μὲν, αὐτοὶ θεοὺς εὐωχίαν ὑπεδέχοντο. τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν, εὐωρεισθεῖς κατὰ τὸ οἰκεῖον αἱ τῆς ἑστιάσεως ἦσαν εὐδαιμονίαι. ταύτην γὰρ τὴν ἡμέραν, ἡ ῥωμαίων πόλις ἑώρταζεν, ὁπινίκιον μὲν, ἐπὶ κατὰ τῶν πολεμίων στρατιᾶς, πέρας δὲ τῆς τῶν ἐμφυλίων κακῶν, ἀρχὴν δὲ τῆς ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας ἐλπίδων.

Κεφάλ. ιθ.

ΜΕτὰ δὲ τοὺς θριάμβους, καὶ τὴν βεβαιοτάτην τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας κατάσασιν, οὐεσπασιανὸς ἔγνω τέμενος εἰρήνης κατασκευάσαι. ταχὺ δὲ δὴ μάλα, καὶ πάσης ἀνθρωπίνης κρεῖττον ὑπονοίας ἐτετελείωτο. τῇ γὰρ ἐκ τοῦ πλούτου χορηγίᾳ δαιμονίῳ χρησάμενος,

dem fortunatissimam terram, totas verò interfectas acies hostium: & alios fugere, alios captiuos duci: munitósque excellentes magnitudine machinis diruti, & castellorum exclusi munimina, & populosarum ciuitatum mœnia disturbari, exercitúmque intra muros infundi: cædísque omnia loca plena, & eorum qui manu resistere non poterant preces: ignémque templis immissum, ædiúmque super dominos post multam vastationem euersiones: atque amnis tristitiam, defluentis non in arua culta, neque ad hominum vel pecorum potum, sed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim Iudæi bello passi sunt: ars autem & confectorum operum magnitudo, nescientibus adhuc facta tanquam præsentibus ostendebant. Erat autem per singula pegmata captæ ciuitatis dux, ita vt captus fuerat ordinatus. Multæ etiam naues sequebantur. Spolia verò alia quidem passim ferebantur. eminebant autem ea quæ apud Hierosolymam in templo reperta sunt, mensa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum similiter quidem auro factum, sed opere commutato ab vsus nostri consuetudine. nam media quidem columna basi hærebat, tenues autem ab ea cannulæ producebantur, formatæ ad similitudinem fuscinæ, ad summum quæque in lychni speciem fabricatæ. erant autem numero septem, septimi diei, qui apud Iudæos est, indicantes honorem. Post hæc autem portabatur lex Iudæorum, nouissima spoliorum. Deinde transibant plurimi victoriæ simulacra portantes, omnia ex auro & ex ebore facta. Post hæc Vespasianus prior ibat, & Titus deinde sequebatur. Domitianus autem adequitabat, ipse quoque ornatus pulchritudine, dignúmque spectari exhibens equum. Pompæ autem finis fuit Capitolini Iouis templum, quò postquam ventum est, constitêre. Erat autem vetus mos patrius, operiri donec ducis hostium mortem quispiam nunciaret. Is erat Simon Gioræ, tunc inter captiuos in pompa traductus: laqueo verò circundatus per forum trahebatur, quo eum simul cęderent qui ducebant. Lex autẽ Romanis est, ibi necare criminum reos morte damnatos. Postquam igitur eum finem vitæ habere nunciatum est, omniúmque fauor secutus est, tunc hostias inchoauêre. hísque secundo per vota solennia omine peractis, in palatium recessêre. Et alios quidem epulis ipsi excepêre, aliis autem omnibus domi conuiuiorum instructi erant apparatus. Hunc enim diem vrbs Romana celebrabat, victoriæ quidem in hostes gratulatorium, finem verò malorum ciuilium, & spei bonæ pro felicitate principium. Post triumphos verò, & Romani imperij firmissimum statum, Vespasianus Paci templum ędificari decreuit. Itaque mira celeritate, & quæ hominum cogitationem superaret, effectum est. Magna enim diuitiarum largitate vsus,

insuper perfectis id picturæ ac figmentorum operibus exornauit. Omnia namque in illud fanum collecta ac depositа sunt, quorum visendorum studio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, vagabantur: quomodo aliud apud alios situm esset, videre cupientes. Hic autem reposuit etiam quæ Iudæorum fuerant instrumenta, his se magnificè ferens. Legem verò eorum, & penetralium vela purpurea in palatio condita seruari præcepit.

Cap. xxv. Herodion & Macherus à Basso capta.

IN Iudæam verò legatus missus Lucilius Bassus, susceptо à Cereali Vetiliano exercitu, castellum quidem Herodion cum præsidio deditione cepit. Pòst autem omni manu militari collecta, multi autem in partes diuisi erant, & legione decima bellum inferre Macherunti statuit. Valde enim necessarium videbatur id excindi castellum, ne multos sui munimine ad defectionem inuitaret. Nam & salutis spem habitatoribus certam, & aggredientibus hæsitationem atque formidinem, natura loci præstare maximè poterat. Nam ipsum quidem quod muro cinctum est, saxosus est collis, in proceram altitudinem surgens, & ob hoc etiam capi difficilis videtur: sed ne vel accedi posset eò natura excogitarat, quæ vallibus eum ex omni parte vallauerat, quarum altitudo oculis comprehendi non posset: nec transire erat facile, nec aggestu vlla ratione compleri possibile. Nam ea quæ ab Occidente secat vallis LX. stadiis distentitur, vnde Asphalrites lacus ei limitem facit. ex hoc verò tractu ipse Machærus altissimo vertice supereminet. A Septentrione autem & Meridie, valles magnitudine quidem supradicta cingunt, similiter verò sunt inextricabiles ad oppugnationem. eius verò vallis quæ ab Oriente est, altitudo non minor centum cubitis inuenitur: monte verò ex aduerso Machærunti posito terminatur. Ea loci natura perspecta rex Alexander, primus in eo castellum communiuit, quod postea Gabinius bello cum Aristobulo gesto deposuit. Herodi autem regnanti, omnibus locis dignior cura visus est, & constructione tutissima, propter Arabum præcipuè vicinitatem. namque opportunè situs est, eorum fines prospectans. Magno ergo locum muro amplexus ac turribus, ciuitatem illic fecit incolis, vnde in arcem ipsam ferebat ascensus. Quin & circa ipsum verticem rursus murum ædificauerat, turrésque in angulis sexagenorum cubitorum erexerat. In medio autem ambitu regiam struxerat, magnitudine simul habitationum & pulchritudine locupletem. Multas verò cisternas recipiendis aquis abundéque suppeditandis, locis maximè idoneis fecerat: veluti cum natura certaret, vt quod illa situ locis expugnabile fecerat, ipse manu structis munitionibus superaret. Insuper enim & sagittarum multitudinem machinarum reposuit: & omnem apparatum excogitauit, qui habitatoribus posset magnæ

ἐπ᾽ αὐτῇ τοῖς ἐκπαλαι καταπεφωμένοις ζωγραφῆς τε καὶ πλαστικοῖς ἔργοις, αὐτὸ κατεκόσμησε. πάντα γὰρ εἰς ἐκεῖνον τὸν νεὼν συνηχθη καὶ κατετέθη, ἃ ὧν τὸ θέαν αἰθρωποι φεύγοντες πᾶσαν ἐπλανῶντο τὴν οἰκουμένην, ἕως ἄλλο παρ᾽ ἄλλοις ἰδεῖν καὶμενον, ἰδεῖν ποθοῦντες. ἀνέθηκε δ᾽ ἐνταῦθα, καὶ τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῶν Ἰουδαίων χρυσᾶ κατασκευάσματα, σεμνυνόμενος ἐπ᾽ αὐτοῖς. ἦν γὰρ νόμον αὐτῶν, καὶ τὰ πορφυρᾶ τῆς σκηνῆς καταπετάσματα, φυλάττειν ἐν τοῖς βασιλείοις ἀποθεμένους.

B

C

D

E

F

G

Κεφάλαιον κ.

ΕΙς δὲ τὴν Ἰουδαίαν, πρεσβευτὴς Λικίλιος Βάσσος ἐπεμφθεὶς, καὶ τὴν στρατιὰν ἀπὸ κεραλίᾳ ἱππικῆς ἀπὸ Γαλαβῶν, τὸ μὲν ἐν τῷ ἡρωδείῳ φρούριον πρεσηιρέτο μὴ πολὺ ἐχόντων, μὴ ταῦτα δὲ πᾶν ὅσον ἦν στρατιωτικὸν συναγαγών, πολὺ δὲ ἦν μέρη διηρημένου, καὶ τὴν τάγμασιν τὸ δίκαιον, ἔγνω στρατεύειν ἐπὶ μαχαιρωῦτα. πάνυ γὰρ ἦν ἀναγκαῖον ἐξαιρεθῆναι τὸ φρούριον. μὴ δυὰ τὴν ὀχυρότητα πολλοὺς εἰς ὑπόνοιαν ἐπαγάγηται. καὶ γὰρ τοῖς κατέχουσι βεβαίαν ἐλπίδα σωτηρίας, καὶ τοῖς ὑπεῖσιν ὄκνον καὶ δέος, ἡ τῆς χωρίου φύσις ἦν ἀσφαλεστάτη.

Κεφάλαιον κα.

ΑΥ τὸ μὲν γὰρ τὸ τετειχισμένον, περιώδης ὄχθος ὄρθιος, εἰς μῆκος ὕψος ἐπηρμένος, ὡς εἶναι καὶ δυὰ τοῦτο δυχείρωτος· μεμηχάνηται δὲ ὑπὸ τῆς φύσεως εἶναι, μηδὲ προσβατὸς φαράγξι γὰρ πάντοθεν ἀσύνοπτον ἔχουσαις τὸ βάθος περιτάφρευται, μήτε περαθῆναι ῥᾳδίως δυναμένοις, καὶ χωθῆναι πανταχόθεν ἀμηχάνοις. ἡ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας περιτέμνουσα, σταδίοις ἑξήκοντα, πέρας αὐτῆς τὴν ἀσφαλτῖτιν ποιεῖται λίμνην. καὶ τοῦτο δέπη, καὶ αὐτὸς ὁ μαχαιρεὺς, τὴν ὑψηλοτάτην ἔχει κορυφὴν ὑφανίσχουσαν. αἱ δὲ ἀπὸ τῆς ἀρκτου καὶ μεσημβρίας φάραγγες, μεγέθει μὲν ἀπολείπονται τῆς προειρημένης, ὁμοίως δὲ εἰσὶν ἀμήχανοι πρὸς ἐπιχείρησιν. τῆς δὲ πρὸς τὴν ἀνατολὴν φάραγγος, τὸ μὲν βάθος ἐκ ἐλαττον ἑκατὸν δυείσπεται πήχεων· τέρμα δὲ γίνεται πρὸς ὄρος ἀπαντικρὺ κείμενον μαχαιρωῦτος. ταύτην τὴν τόπου κατιδὼν ἡ φύσις βασιλεὺς Ἰουδαίων ἀλέξανδρος, πρῶτος ἐπ᾽ αὐτῇ τειχίζει φρούριον, ὃ μὴ ταῦτα γαβίνιος ἀριστοβούλῳ πολεμήσας καθεῖλεν. ἡρώδῃ δὲ βασιλεύοντι, παντὸς ἔδοξε μᾶλλον ἐπιμελείας ἄξιον εἶναι. καὶ κατασκευῆς ὀχυρότητι, μάλιστα δὲ διὰ τοὺς ἀράβων γειτνίασιν. κεῖται γὰρ ἐν ἐπικαίρῳ πρὸς τὴν ἐκείνων γῆν ἐποβλέπων. μέγα μὲν οὖν τόπον τείχεσι καὶ πύργοις περιβαλὼν, πόλιν ἐνταῦθα κατῴκισεν, ἐξ ἧς ἄνοδος εἰς αὐτὴν ἔφερε τὴν ἀκρόρειαν. ἐν μέσῳ, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτὴν ἄνω τὴν κορυφὴν τεῖχος ἐδείματο, καὶ πύργους ἐπὶ τοῖς γωνίας ἑκατὸν ἑξήκοντα πήχεων ἀνέστησε, μέσον δὲ τὸ περιβόλου, βασίλειον ᾠκοδομήσατο, μεγέθει τε καὶ κάλλει τῆς οἰκήσεων πολυτελές. πολλὰς δὲ καὶ διξαμενὰς εἰς ὑποδοχὴν ὕδατος, καὶ χωρηγίαν ἀφθονον, ἐν τοῖς ὀπτιδειοτάτοις τῆς τόπων κατεσκεύασεν, ὥσπερ πρὸς τὴν φύσιν ἀμιλληθείς, ἵν᾽ αὐτὸς τὸ κατ᾽ ἐκεῖνον τὸ τόπου δυσάλωτον ἐπιβάλληται ταῖς χειροποιήτοις ὀχυρώσεσιν. ἔτι τε δὲ καὶ θελῶν πολῆθος, καὶ μηχανημάτων ἐγκατέθετο, καὶ πᾶσαν ἀπευόπευε τοιμάσασθαι τὸ ᾠδαχεῖν δυναμένοις τοῖς ἐνοικοῦσι

μηχά-

μηχίσης πολιορκίας καταφρόνησιν. Κεφ. κβ. A

Ἐπιφύκει δ' ἐν τοῖς βασιλείοις πήγανον, ἄξιον τῇ μεγέθους θαυμάσαι· συκῆς γὰρ ἐλάτταις ὕψεσι πάχος ἀπελείπετο. λόγος δ' ἦν ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων αὐτὸ διαμεῖναι, κἂν ὑπολειφθὲν ἴσως ἔμεινεν. ἐξεκόπη δ' ὑπὸ τῶν καταλαβόντων τὸν τόπον Ἰουδαίων.

Κεφάλαιον κγ.

Τῆς φάραγγος ἡ μὲν κατὰ τὸ ἄρκτον διεχούσης τὴν πόλιν, Βααρὰς ὀνομάζεται τις τόπος, φύσει τε ῥίζαν ὁμωνύμως λεγομένην αὐτῷ· αὕτη φλογὶ μὲν τὸ χρῶμα ἔοικε· φανεῖσα δὲ τοὺς ἑσπέρας στέλας ἀπαστράπτει τοῖς δ' ὅπως μὴ βουλομένοις λαβεῖν αὐτὴν, ἀφίησιν ἀχειρωτος· ἀλλ' ὑποφεύγει, κἂν ἐπιτρέχων ἴσα τις θρίξ αὐτῆς. οὐ μὴν, ἀλλὰ κἂν τότε τοῖς ἁψαμένοις φανερόν ἐστι θανάτου, εἰ μὴ τύχῃ τις αὐτὴν ἐκείνην ἐπενεγκάμενος τὴν ῥίζαν ἐκ τοῦ χωρὸς ἀπαρτήσας. ἁλίσκεται δ' οὐ κατ' ἄλλον τρόπον ἀκινδύνως, ὃς ἐστι τοιόσδε. κύκλῳ πᾶσαν B αὐτὴν φλεβοτομοῦσιν, ὡς εἴ τι τοῦ κρυπτομένου τῆς ῥίζης βραχύτατον, εἶτ' ἐξ αὐτῆς ἀποδῶσι κύνα, κἀκείνου τῆς θήσαντα σπουδὴν ὁρμήσαντος, ἡ μὲν αἷμα σπᾶται ῥᾳδίως. θνήσκει δ' ὁ θὴς ὁ κύων, ὥσπερ ἀντιδοθεὶς τοῦ μέλλοντος ἀποτόλμα αἱρήσεσθαι. φόβος γὰρ οὐδεὶς τοῖς μὴ ταῦτα λαμβάνουσιν. ἔστι δὲ μὴ τοσούτων κινδύνων, ὅσα μίαν ἰσχὺν φλεβοτόμου. τὰ γὰρ καλούμενα δαιμόνια, ταῦτα δὴ πονηρῶν ἐστιν ἀνθρώπων πνεύματα, τοῖς ζῶσιν εἰσδυόμενα καὶ κτείνοντα τοὺς βοηθείας μὴ τυγχάνοντας, αὕτη ταχέως ἐξελαύνει, κἂν προσενεχθῇ μόνον τοῖς νοσοῦσι. Κεφάλ. κδ. C D

Ῥέουσι δὲ καὶ θερμῶν ὑδάτων πηγαὶ κατὰ τόπον, πολὺ τῇ γεύσει ἀλλήλων διαφέρουσαι. πικραὶ μὲν γὰρ αὐτῶν εἰσιν, αἱ δὲ γλυκύτητος οὐδὲν ἀπολείπουσι. πολλαὶ δὲ ψυχρῶν ὑδάτων ἀναδύσεις, οὐ μόνον ἐν ταπεινοτέρῳ τὰς πηγὰς παραλλήλους ἔχουσιν· ἀλλ' ὡς αὐ καὶ μᾶλλον τις θαυμάσειε· σπήλαιόν γὰρ τι πλησίον ὁρᾶται κρημνῶδες μὲν ὑπὲρ βαθυτέρᾳ πέτρᾳ δὲ περιέχουσα στόμιον. ταύτης ἄνωθεν ὡσανεὶ μαστοὶ δύο ἀνέχουσιν, ἀλλήλων ὀλίγῳ διεστῶτες, καὶ ψυχροτάτην μὲν ἄτερος πηγήν, ἄτερος δὲ θερμοτάτην ἀναδίδωσιν. αἱ μισγόμεναι, ποιοῦσι λουτρὸν ἡδίστου, παυσώνιόν τε νοσημάτων πολλῶν καὶ μάλιστα ὑδρωπικῶν ἄκεσαν. ἔχει δ' ὁ τόπος καὶ θεῖον, καὶ συμπαγείας μέτοχα. Κεφάλ. κε. E F

Βασος δὲ πάντη διεσκαμμένος τὸ χωρίον, ἔγνω ποιεῖσθαι τὸ προσβολὴν, χώννυς τὴν φάραγγα πρὸς τὴν ἀνατολὰς, καὶ τῷ ἔργῳ εἶχετο. σπουδῇ δὲ ποιούμενος ἦ τάχος ἐξαρᾶν τὰ χώματα, καὶ δὴ αὐτῷ ῥᾳδίαν ποιῆσαι τὴν πολιορκίαν. οἱ δ' ἔνδον ἀπειλημμένοι τῶν Ἰουδαίων, αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ὑπὸ τῶν ξίφων διαχειριζόντες, ἐκείνους μὲν οὐκ ἔφασαν ὄχλον ἄλλως εἶναι νομίζοντες, ἐν τῇ κάτω πόλει παραμένειν, καὶ τοῖς κινδύνοις προσκαθέξεσθαι. τὸ δ' ἄνω φρούριον αὐτοὶ καταλαβόντες εἶχον, καὶ διὰ τὴν ἰσχὺν τῆς ὀχυρότητος, καὶ φρουρίᾳ τῆς σωτηρίας αὐτῶν. τάξεσθαι γὰρ ἀφίστεως ὑπελάμβανον, εἰ τὸ χωρίον ῥωμαίοις ἐγχειρίσειαν. πείρᾳ δὲ πρότερον ἐβούλοντο τὰς ὑπὸ τὸ διαφθείρεσθαι τὴν πολιορκίαν ἐλπίδας ἐλέγξαι. διὰ τοῦτο καὶ προθύμως ἐπιόντων τὰς ἐξόδους G

obsidionis præstare contemptum. Erat autem in ipsa regia tuta mirabilis magnitudinis: à nulla enim ficu vel celsitudine, vel magnitudine vincebatur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus perseuerasse: mansissetque vlterius profectò, sed ab Iudæis qui locum ceperant excisa est. Vallis autem, qua ciuitas à parte Septentrionali cingitur, quidem locus Baaras appellatur, vbi radix eodem nomine gignitur: quæ flammæ quidem assimilis est colore, circa vesperam verò veluti iubare fulgurans, accedentibus camque euellere cupientibus facilis non est: sed tam diu refugit, nec prius manet, quàm si quis vrinam mulierem vel menstruum sanguinem super eam fuderit. quinetiam tunc si quis eam tetigerit, mors certa est, nisi forte illam ipsam radicem ferat de manu pendentem. Capitur autem alio quoque modo sine periculo, qui talis est: Totam enim circumfodiunt, ita vt minimum ex radice terræ sit conditum. deinde ab ea religant canem: illóque sequi eum à quo relegatus est cupiente, radix quidem facilè euellitur: canis verò continuò moritur, tanquam eius vice à quo herba tollenda erat, traditus. nullus enim postea accipientibus metus est. Tantis autem periculis propter vnam vim capi eam operæ pretium est. Nam quæ vocantur dæmonia, pessimorum hominum spiritus, viuis immersa, eósque necantia quibus subuentum non fuerit: hæc citò, etiam si tantummodo admoueatur ægrotantibus, abigit. Fluunt autem ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum, multum inter se sapore diuersi. Alij nanque amari sunt: aliis nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ aquæ ortus, non solum in humilioribus locis fontes alternos habent: sed quod amplius quis miretur, in proximo quædam spelunca cernitur, non quidem altè caua, saxo autem imminente protecta: super hoc veluti duæ mammæ inter se paululum distantes eminent: & altera quidem frigidissimum fontem, altera calidissimum fundit: qui mixti lauacrum suauissimum præbent, multísque morbis ac vitiis salutare: maximè verò neruorum curationi conueniens: habétque idem locus metalla sulfuris & aluminis. Bassus autem contemplatus vndique regionem, valle Orientali repleta accessum parare statuit: opúsque inchoauit, properans aggerem quàm plurimum extollere, facilémque per eum oppugnationem facere. Qui verò intus fuerant deprehensi, ab externis segregati Iudæi, illos quidem coëgêre, inane vulgus esse existimantes, inferiorem obseruare ciuitatem, ac pericula priores excipere: superius verò castellum ipsi occupatum tenebant, & propter munitionis firmitatem, & vt saluti suæ consulerent. Impetraturos enim se veniam opinabantur, si locum tradidissent Romanis. Priùs autem volebant spem declinandæ obsidionis experiendo conuincere: ideóque alacri animo in dies singulos excursus habebant, & cum his quos sors obtulisset confertis manibus, multi moriebantur, multósque Romanos interficiebant,

διὰ πάσης ἡμέρας, καὶ τοῖς τυχοῦσι συμπλεκόμενοι, πολλοὶ μὲν ἔθνησκον, πολλοὺς δὲ τῶν ῥωμαίων ἀπέκτειναν.

ſemper autem vtriſque ex tempore plus victoriæ captabatur: Iudæis quidem; ſi incautiores aggrederentur: in aggere autem poſitis, ſi improuiſum excurſum eorum benè ſepti armis exciperent. Sed non is erat finis obſidionis futurus. Res autem quædam fortuito geſta, inopinatam caſtelli tradendi neceſſitatem Iudæis impoſuit. Erat inter obſeſſos iuuenis & audacia ferox, & manu ſtrenuus, Eleazarus nomine. is autem fuerat excurſibus nobilis, multos egredi aggeſtúmque prohibere cogitans, & in præliis ſemper grauiter Romanos afficiens: audaciáque ſua ſocios proſequens, impetum quidem facilem his, periculo autem vacuum diſceſſum efficiebat nouiſſimus recedendo. Itaque diſcreta quodam die pugna, & vtraque parte digreſſa, ipſe tanquam deſpiciens omnes, exiſtimans neminem tunc hoſtium prælium excepturum, extra portam remanſit: & in muro ſtantes alloquebatur tota mente illos attendens. Hanc autem opportunitatem vidit quidam ex caſtris Romanorum Ægyptius, nomine Rufus: & quod nemo ſperaſſet, impetu facto cum ipſis eum armis repente correptum, cum hoc viſo ſtantes in muro ſtupor teneret, in caſtra Romanorum traduxit. Poſtquam verò dux nudum præcepit extendi, & in aperto conſtitutum, v- ex ciuitate conſpiceretur, cædi verberibus, vehementer Iudæos confudit caſus iuuenis, vniuerſáque ciuitas in fletu erat & queſtibus, vnius viri clade percuſſa. Id vbi Baſſus animaduertit, conſiliorum aduerſus hoſtes hoc principium ſumpſit: eorúmque miſerationem augere cupiens, quatenus coacti pro eius ſalute caſtelli traditionem facerent, quod ſperauit adeptus eſt. Nam ipſe quidem, velut mox Eleazarum ſuſpenſurus, crucem defigi iuſſit. ea verò conſpecta, maior caſtellanos dolor inuaſit, & vlulando querebantur, intolerabilem eſſe calamitatem vociferantes. Tũc igitur Eleazarus eos orabat, ne vel ſe deſpicerent, mortem miſerrimam ſubiturum, ſibíque ipſis ſalutem præberent, poſtquam iam ſubacti omnes Romanorum viribus fortunæ concederent. Illi autem & eius ſermone fracti, & quod multi intus pro eo precabantur (ex magna enim & numeroſa cognatione genus ducebat) & contra ingenium ſuũ miſericordia victi ſunt: & quibuſdam celeriter miſſis colloquebantur, caſtelli traditionem facere petentes, ac reddito ſibi Eleazaro, ſine metu dimitti. Cùm autem his aſſenſus eſſet dux Romanorum, multitudo ciuitatis inferioris, inita ſeparatim cum Iudæis cognita pactione, ipſi clam nocte aufugere ſtatuêre. Cùm verò portas aperuiſſent, ab his qui deditionem promiſerant ad Baſſum nuncius venit, ſiue inuidia ſalutis eorum, ſiue formidine, ne eorum fugæ cauſam ipſi præſtarent. Sed fortiſſimi quidem fugientium, qui præceſſerant, euaſêre. reliquorum autem viri quidem mille ſeptingenti perempti ſunt, mulierculæ verò & pueri

ἀεὶ ἢ τ κρατεῖν ὁ καιρὸς ἐβεβάβλει ἑκατέροις τὸ πλέον· τοῖς μὲν ἰουδαίοις, εἰ πρὸς ἀφυλακτοτέρους προσπέσοιεν. τοῖς ἢ τ χωμάτων προειδομένοις, εἰ τ ἐκδρομὴν αὐτῶν δέχοιντο πεφραγμένως. ἀλλ' ἐν τούτοις ἔμελλε γλιχήσεσθαι τὸ τέρας τ πολιορκίας, ἔργον δέ τι προχθὲν ἐκ συντυχίας ὤφελον, τ παραδόσεως τῶ φρουρίω τλὺ ἀνάγκην ἐπίσπασε τοῖς ἰουδαίοις. λῶ ἐν τοῖς πολιορκουμένοις νεανίας τολμηταί τε θρασὺς, κ κατὰ χεῖρα δρασήριος, ἐλεάζαρος ὄνομα. γεγόνει δ' οὗτ ἐν ταῖς ἐκδρομαῖς ὑπέφαινε, τοῖς πολλοὺς ἐξιέναι κ κωλύειν τλὺ χῶσιν ὤφελεν, κ κατὰ τὰς μάχας πολλὰ κ δεινὰ τοῖς ῥωμαίοις ἐξεπόνει. τοῖς ἢ σὺν αὐτῶ τολμῶσιν ἐπανεχέρχειν ῥᾳδίαν μὲν τλὺ φρουρολλὺ πυθέμενος, ἀκίνδυνον ἢ παρέχων τλὺ ἀναχώρησιν, τῶ τελευταῖος ἀπέναι. κ δήποτε τ μάχης ἐξαχθείσης, Ϲ γενομένας ἀμφοτέρων ἀναχωρήσεως, αὐτὸς ἄτε δὴ φρενῶν, κ νομίζων ἐκ αὖ ἔτι τῶ πολεμίων ἐδένα τότε μάχης ἄρξειν, μείνας τῶ πυλῶν ἔξω, τοῖς ὅπι τὸ τείχους ἑλελάλῃ, Ϲ πᾶς πρὸς ἐκείνους τλὺ ἐξένοιαν λῶ. ὁρᾶ ἢ αὐτὸν τῶ ῥωμαϊκοῦ τις στρατοπέδου ῥῶφος γλύς ἀγύμνιος, Ϲ μηδενὸς αὖ προσδοκήσαντος, ἐξάφνης ὑπὸ δαιμόνων, συλ αὐτοῖς ἁράμενος αὐτὸν τοῖς ὅπλοις, ἕως κατέσχε τοὺς ὑπὸ τῶ τειχῶν ἱδόντας ἔκπληξις, φθάσει τὸν αὖ δρα μεταθεὶς πρὸς τὸ ῥωμαίων στρατόπεδον. ἢ δὲ στρατηγοῦ κελεύσαντος γυμνὸν ἐξελαβεῖν αὐτὸν, καὶ κατασήσαντος εἰς τὸ φανερώτατον τοῖς ἐκ τῆς πόλεως ὑποβλέπουσι μᾶσιξιν αἰκίζεσθαι, σφόδρα τοὺς ἰουδαίους τὸ πρὸ τὸν νεανίαν πάθος συνέχειν. ἀθρόα δ' ἡ πόλις ἀνώμωξε, Ϲ θρηνῶς λῶ μείζων ἢ κὰθ' ἑνὸς αὐδρὸς συμφορά. τῦτο συνιδὼν ὁ βάσσος κατὰ τῶ πολεμίων ἀρχὴν ἐποήσατο στρατηγήματος, κ βουληθεὶς αὐτῶ ὑπτεῖναι τὸ φρόνημα τοῖς, ἵνα βιαθῶσιν αὐτὶ τῆς σωτηρίας τὰν δρὸς ποιήσασθαι τὸ φρουρίου παράδοσιν, τ ἐλπίδος ἐ διήμαρτεν. ὁ μὲν γὰρ προστάξει καταπηγνύναι σταυρὸν, ὃς αὐτίκα κρεμᾶσθαι τὸν ἐλεάζαρον. τοῖς δ' ὑπὸ τῶ φρουρίω τῦτο θεασαμένοις, ὀδύνη τε πλείων προσέπεσε, κ διωλύγμον ἀνώμωζον, ὡς ἀναχετὸν ἐν τὸ πᾶθος βοῶντες. ἐνταῦθα δὴ τοίνυν ἐλεάζαρος ἱκέτευεν αὐτοὺς, μήτ' αὐτὸν προϊδεῖν ὑπομείναντα θάνατον τὸν οἰκτιστον, κ σῴσιν αὐτοῖς τλὺ σωτηρίαν ὤφελεῖν τῇ ῥωμαίων εὐξαντας ἰσχύϊ κ τύχῃ, μὴ πάντας ἤδη κεχειρωμένους. οἱ ἢ, κ πρὸς τοὺς ἐκείνου λόγους κατακλώμενοι, κ πολλῶν ἔνδον ὑπὲρ αὐτῶ δεομένων, λῶ δὲ μεγάλης Ϲ σφόδρα πολυανθρώπου συγγενείας, ὤφελε τ αὐτῶ φύσιν εἰς οἶκτον ἐπίδοναι· καί τινας ἑκατοντάρχους κ τάχος, διελέγοντο ποιεῖσθαι τ ὤφελσιν τῶ φρουρίω ἀξιοῦντες, ἵνα ἀδεεῖς ἀπαλλάττωσιν), κομισάμενοι τ ἐλεάζαρον. δεξαμένων ἢ τ ῥωμαίων, κ τ στρατηγῶ ταῦτα, τὸ πλῆθος τ ἐν τῇ κάτω πόλει, τ γεγενημένου ἰδία τοῖς ἰουδαίοις πυθόμενοι σύμβασιν, αὐτοὶ κ νύκτα λαθόντες ἔφυγον ἐπὶ δρα. τὰς πύλας δ' αὐτῶ ἀνοίξαντων, ὤφελε τῶ τλὺ ὁμολογίαν πεποιημένων πρὸς τὸν βάσσον ἦκε

μένους, εἴτ' οὖν τ σωτηρίας αὐτοῖς φθονησάντων. εἴτε κ δίκα θεὸς μὴ τλὺ ἀρίαν αὐτοὶ λάβωσι τ ἐκείνων ὑποδράσεως. οἱ μὲν οὖν αἰσχιστοι τῶ ἐχθρῶν, ἔφθασαν διεκπίσασθαι κ διέφυγον. τῶ δ' ἔνδον καταληφθέντων, αὐδρες μὲν αἰχρέθησαν, ὑπὲρ τοὺς χιλίους ἑπτακόσιοι· γυναῖα ἢ καὶ παῖδες

λῶ δ' ἀπο-

ζωδραποδίσθησαν. τὰς δ' θεὸς τοὺς ὧδε δόντας τὸ A
φρούριον ὁμολογίας, οἰόμενος δεῖν ὁ βάσσος δι' αφυλάσσειν. αὐτοὺς τ' ἀφῆκεν, καὶ τ' ἐλεάζαρον ἀπέδωκε.

Κεφ. κς.

ΤΑῦτα δ' διοικησάμενος, ἐπείγετο τ' στρατιὰν ἄγων ὅπῃ τ' θεσσαλομόμενον ἰαρδην δρυμόν. πολλοὶ γὰρ εἰς αὐτὸν ἠγγέλθησαν ἠθροῖσθαι, τήν τε τὰς πολιορκίας θεότερον, ἐκ τε ἱεροσολύμων καὶ μαχαιρῶν τοὺς ἀποδραύτων. ἐλθὼν δ' ὅτι τ' τόπον, καὶ γνοὺς τ' ἀγγελίαν ὡς ἐψευσμένην, πρῶτον μὲ τοῖς ἱππεῦσιν ἅπαν κυκλῶται τὸ χωρίον, ὅπως τοῖς διεπαίοις τολμῶσι τὴν ἰουδαίων, ἄποδος ἡ φυγὴ γίγνηται δι' ἃ τοὺς ἱππέας. τοὺς δ' πεζοὺς ἐκέλευε δενδροτομεῖν τ' ὕλην, εἰς ἣν καταφεύγουσιν. καθίσαν δ' ἀπὸ τοῦτο θεὸς ἀνάγκην οἱ ἰουδαῖοι, τ' δρᾶν τι ἡγεμονικὸν, ὡς ἐπιβόλως ἀγωνίσασθαι. τάχα δ' ἂν καὶ διαφυγόντες ἀθέοι δὴ, καὶ μὴ βοῆς αἴξαντες, ἐπέπεσον τοῖς κεκυκλωμένοις. οἱ δ' αὐτοὶ ἐδέχοντο καρτερῶς, & πολλῇ, τήν μὲν ἀπονοίᾳ, τὴν δ' φιλονεικίᾳ C
χρωμένων, χρόνος μὲν ἐν ὀλίγος διὰ τοῦτο τῇ μάχῃ πρῶβη, τέλος δ' αὐτοῖς ἐχ ὅμοιον ἀπέβη τοῖς ἀγωνισαμένοις. ῥωμαίων μὲν γὰρ δώδεκα τοὺς πάντας συνέβη πεσεῖν, ὀλίγοις τε χρωθῆναι, τήν δ' ἰουδαίων δ' ὀκτὼ μάχης ταύτης οὐδεὶς διέφυγε, ἀλλ' ὄντες ἐν ἐλάττοις χιλίων, πάντες ἀπέθανον, καὶ στρατηγὸς αὐτῶν ἰοῦδας ὁ τ' ἀρέι παῖς, ὃν καὶ θεότερον εἰρήκαμεν, ὅτι τάξεως ἡγέμονος τινὸς ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς ἱεροσολύμων, κατὰ τινας ὁδοὺς τῆς ὑπονόμων, ἐλαθεν ἀποδρᾶς. D

Κεφάλαιον κζ.

ΠΕρὶ δ' τ' αὐτὸν καιρὸν ἐπέστειλε καῖσαρ βάσσῳ, καὶ λιβερίῳ μαξίμῳ, ὃς ἦν ὑπάτερος, κελεύων πᾶσαν ἀποδόσθαι τ' ἰουδαίων. ὁ γὰρ κατῴκισεν ἐκεῖ πόλιν, ἰδίαν αὐτῶν τ' χώραν φυλάττων. ὀκτακοσίοις δ' μόνοις ἀπὸ τ' στρατιᾶς ὁπλομένοις, χωρίον ἔδωκεν εἰς κατοίκησιν, ὃ καλεῖται μὲ ἀμμαοῦς, ἀπέχει δ' τ' ἱεροσολύμων σταδίους ἑξήκοντα. φόρον δ' τοῖς ὅπου δήποτ' ὦσιν ἰουδαίοις ἐπέβαλε, δύο δραχμὰς ἕκαστον κελεύσας ἀπὸ παντὸς ἔτους εἰς τὸ καπετώλιον φέρειν, ὥσπερ θεότερον εἰς τὸν ἐν ἱεροσολύμοις νεὼν συνετέλουν. καὶ τὰ μὲν ἰουδαίων τότε τοιαύτην εἶχε κατάστασιν. E

Κεφάλαιον κη.

ΗΔη δ' ἔτος τέταρτον ἡγεμονίαν, συνέβη τὸν βασιλέα τ' κομμαγηνῆς ἀντίοχον, μεγάλαις συμφορᾶς περιπεσεῖν ὑπὸ τοιαύτης αἰτίας. κεστέννιος πέτος, ὁ τῆς συρίας ἡγεμὼν τότε καθεστηκὼς, εἴτ' ἐν ἀληθοῦν, εἴτε & δι' τὸν θεὸς ἀντίοχον ἔχθραν, ἐ σφόδρα γὰρ τὸ σαφὲς ἠλέγχθη, γράμματα θεὸς καίσαρα διεπέμψατο, λέγων τ' ἀντίοχον μὴ τ' παιδὸς ἐπιφανῆς, διεγνωκέναι ῥωμαίων ἀφίστασθαι, συνθήκας θεὸς τ' βασιλέα τὴν πάρθων πεποιημένον. δεῖν δ' ἂν θεοκαταλαβεῖν αὐτοὺς, μὴ φθάσαντες τ' θεσμάτων ἄρξασθαι, πᾶσαν τ' ῥωμαίων ἀρχὴν πολέμῳ συνταράξωσιν. ἐμελλε δ' καῖσαρ τοιοῦτον μηνύματος αὐτῷ θεσπισθέντος μὴ θεωρᾶν. καὶ γὰρ ἡ γειτνίασις τὴν βασιλέων, ἐποίει τὸ θέαμα μείζονος ἄξιον θεωρίας. τὰ γὰρ σαμόσατα τ' κομμαγηνῆς μεγίστη πόλις, κεῖται παρὰ τὸν εὐφράτην, ὡς εἶ τοῖς πάρθοις εἴη τοιοῦτον διευκόλυνσιν, ῥᾴστην μὲν τ' διάβασιν, βεβαίαν δὲ τὴν ὑποδοχήν. πᾶσι δὲ δεῖς ἂν πᾶσι,

in seruitium ducti. Sponsiones autem cum his qui castellum dedidêre habitas, Bassus conseruandas esse ratus, & ipsos dimisit, Eleazarum reddidit.

Cap. xxvi. De Iudæa a Basso in... empta & Iudæa diuersa dita.

His autem administratis, in saltum, qui appellatur Iardes, ducere properabat exercitum, multi enim illuc congregati esse nunciabantur qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosolymis & Machærunte profugerant. Ergo cùm ad locum veniisset, neque falsum fuisse nuncium perisset, primò quidem omnem locum cum equitibus cingit: vt si quis Iudæorum conatus fuisset euadere, fugiendi per equites copiam non haberet. pedites autem syluam iussit cædere, in quam confugerant. Hoc modo ad necessitatem adducti sunt, fortiter aliquid faciendi, velut ex audaci certamine fortasse fugam etiam reperirent. Itaque simul vniuersi, & cum clamore impetu facto, in eos à quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant: multáque his audacia, illis contentione vsis, diu quidem prælium tractum est, non autem similis euenit finis pugnæ certantibus. Nam Romanorum quidem duodecim tantum contigit occumbere, neque multos sauciari: Iudæorum vero ex illo prælio nullus euasit. Sed cùm non essent pauciores tribus millibus, prostrati sunt omnes: eorúmque dux Iudas Iairi filius, de quo suprà meminimus, qui ordini cuidam præpositus cùm Hierosolyma obsideretur, quibus demersus fuerat cloacis, latenter effugit. Eodem verò tempore Cæsar etiam ad Liberium Maximum scripsit (erat autem procurator) vt omnem terram venderet Iudæorum. nec enim ciuitatem in ea condidit proprium seruans sibi eorum agrum. Solis autem octingentis militibus illic relictis, locum dedit quem incolerent qui vocatur Ammaus. distat autem ab Hierosolymis triginta stadiis. Stipendium verò vbicunque degerent Iudæis indixit: binásque drachmas singulis annis deferre in Capitolium iussit, ita vt antehac Hierosolymorum templo pendebant. Et res quidem Iudæorum illo tempore hunc statum habebant.

Cap. xxvii. De clade Antiochi regis & eruptione Alanorũ in Armeniam.

IAm verò quarto anno Vespasiano administrante imperium, contigit Comagenes regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere, ex causa huiusmodi. Cæsennius Petus, qui tunc Syriam administrabat, siue re vera, seu propter inimicitias Antiochi (certum non valde patefactum est) literas ad Cæsarem misit, Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuisse, pactis habitis cum rege Parthorum: propterea que debere illos ante capere: ne si priores nouas res adorti essent, totum Romanorum imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæsar huiusmodi nuncium ad se perlatum neglecturus. Nam vicinitas regum, maiore negocium prouidentia dignum esse faciebat. Samosata enim Comagenes maxima ciuitas iuxta Euphratem sita est, vt esset Parthis (eò namque id cogitauêre) facillimus transitus, tutum autem receptaculum. Fide igitur habita,

& poteſtate ſibi permiſſa, vt ageret quod A expedire videretur, negligendum non putauit. Subitò tamen, Antiocho eiúſque ſociis nihil opinantibus, in Comagenem ingreſſus eſt, ex legionibus quidem ſextam ducens, & inſuper quaſdam cohortes alásque equitum. habebat autem auxilio reges, Chalcidicæ Ariſtobulum, Emeſæque Sohemum. Introitus autem illis erat ſine certamine, quod nemo indigenarum manus valebat opponere. Antiochus enim inſperato perculſus nuncio, bellum quidem contra Romanos nec cogitatione concepit. Decreuit autem, toto regno in eo quo erat ſtatu relicto, cum coniuge ac liberis egredi, hoc ſe Romanis purum ab ea ſuſpicione quæ ſibi ingereretur probaturum eſſe ratus: progreſſúſque de ciuitate centum triginta propemodum ſtadiis, in campo tabernaculum ponit. Petus autem in Samoſatam qui eam capeſſerent mittit, & per eos ciuitatem tenebat. ipſe verò cum alio milite in Antiochum ire B tendebat. Non tamen rex vel ipſa neceſſitate adductus eſt aduerſum Romanos aliquid bellicum gerere: ſed fortunam ſuam queſtus, quiduis pati ſuſtinebat. adoleſcentibus autem, bellíque peritis, víque corporis præſtantibus filiis eius non erat facilè in calamitate ſine pugna durare. Itaque ad virtutem ſe conferũt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem pugna per totam diem habita, inſigni fortitudine C demonſtrati ſunt: nulláque parte ſuarum virium diminuta diſcedunt. Antiocho verò neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile videbatur: ſed abducta coniuge cum filiabus in Ciliciam fugit, atque hoc facto militum ſuorum animos fregit. nam veluti deſperato ab eo regno defecêre, & ad Romanos ſe tranſtulêre, omniúmque erat deſperatio. Ergo priuſquam penitus deſtituerentur auxiliis, Epiphani cum cæteris ſeruare ſe ex hoſtibus erat D neceſſarium. fiúntque omnes equites decem, qui cum his vnà tranſgreſſi ſunt flumen Euphratem. hinc iam ſine metu profecti, cùm ad Vologeſem Parthorum regem veniſſent, non quaſi profugi deſpecti ſunt: ſed ac ſi fortunam priſtinam retinerent, omni honore dignati ſunt. Antiochum verò, vbi Tarſum Ciliciæ venit, miſſo centurione Petus vinctum Romam tranſmiſit. Veſpaſianus autem ita regem ad ſe deduci non paſſus eſt: dignius eſſe E ratus, veteris amicitiæ habere rationem, quàm belli occaſione inexorabilem iracundiam ſeruare. Itaque iubet ei iter agenti auferri vincula, intermiſſáque interim profectione Romam, apud Lacedæmonem degere: magnos verò ei pecuniæ reditus præbet, vt non modò copioſè, ſed etiam regiè victum haberet. His Epiphanes & cæteri cognitis, qui patri ante metuebant, magna cura & inextricabili animos relaxarunt, & ipſi quoque ſpem reconciliandi cum Cæſare concepêre. Cùm eutem etiã Vologeſes de his ſcripſiſſet ad Cæſarem (nec enim quamuis feliciter agerent, extra Romanũ viuere patiebantur imperium) & cùm Cæſar F

καὶ λαβὼν ἐξουσίαν ποιεῖσθαι ἃ δοκεῖ συμφέρειν, ὡς ἐμέλλησεν. ἐξαίφνης ὁ τῆς φρὲ τὸν αὐτόχειρ ἐπὶ προσδοκώντων, εἰς τὴν κομμαγηνὴν ἐνέβαλε· τὴν μὲν ταγμάτων ἄγων τὸ ἕκτον, καὶ πρὸς τοῦτο λόχους, καί τινας ἴλας ἱππέων. συνεμάχουν ὁ, τε βασιλεῖς αὐτῷ, τῆς μὲν χαλκιδικῆς λεγομένης ἀριστόβουλος, τῆς ἐμέσης ὁ καλούμενος σόαιμος. ἐκεῖ δ' αὐτοῖς τὰ πρῶτα εἰς τὴν εἰσβολὴν ἀπαντήσαντα· τὴν γὰρ κατὰ τὸ χῶραν, ἐθέλοις ἤθελε χεῖρας αἰταίρειν. αὐτόχειρ ὁ ἀγγελίας ἀδοκήτως προσπεσούσης, πολέμιε μὲν ἐδ' ὅλῃ νοιαν πρὸς ῥωμαίους ἔσπασεν. ἐγὼ ὁ πᾶσαν τὸ βασιλείαν ὡς εἶχεν ὅλῃ χρήματος καταλιπὼν, μὴ γυναικὸς, καὶ τέκνων ὑπεξελθεῖν, ὅπως αὖ οἰόμενος καθαρὸν ῥωμαίοις ἑαυτὸν ἐπιδείξαι τῆς ἐπενεχθείσης αἰτίας. καὶ προελθὼν ἀπὸ τ πόλεως ἑκατὸν σταδίους πρὸς τοῖς εἴκοσιν εἰς τὸ πεδίον, ἐν αὐτῷ καταυλίζεται. πέτος δ' ὅπι μὲν τὰ σαμόσατα τοῖς καταληφομένοις ἀπὸς ἔλλει, καὶ δ' ἐκείνων εἶχε τὴν πόλιν, αὐτὸς ὁ μὴ τ ἄλλης δυνάμεως ἐπ' αὐτόχειρ ἐποιεῖτο τ ὁρμήν. ὑμὲν ὁ βασιλεὺς ὑδ' ὑπὸ τῆς ἀνάγκης προενεχθη προέξαί τι πρὸς ῥωμαίους πολεμικὸν, ἀλλὰ τὴν αὐτῷ τύχην ὀδυρόμενος, ὅτι δίοι παθεῖν ὑπέμενε. νέοις ὁ καὶ πολέμων ἐμπειρίας, καὶ ῥώμη σωμάτων ἀφαιρήσουσιν, ὑ ῥᾴδιον ἦν τοῖς παροῦσιν αὐτῷ τὴν συμφορὰν ἀμαχεὶ καρτερεῖν. ξέπορ ὁ ἦν πρὸς ἀλλὴν ὅπιφανής τε καὶ καλλίνικος. σφοδρᾶς ὁ τ μάχης ἐκ παρ' ὅλην τ ἡμέραν γνομένης, αὐτοὶ τὴν ἀνδρίαν ἀφανεπῆ παρέχον, καὶ μηδὲν ἐλαττωθείσῃ τῇ σφετέρᾳ δυνάμει, ἐπὶ πρὸς διελύθησαν. αὐτόχειρ δ' ὑδ' ὅλῃ τῇ μάχῃ τοῦτον κεχωρηκέναι τὸν τρόπον, μόνον αἰεκτὸν ἐδόκει λαβὼν ὁ τὴν γυναῖκα, ἐκ τὰς θυγατέρας, μετ' ἐκείνων ἐποιεῖτο φυγὴν εἰς κιλικίαν, καὶ τοῦτο θεάσας τὰ φερνήματα τῆς οἰκείων σεβαστῆς κατέκλασεν. ὡς γὰρ ἀπεγνωσμένης ὑπ' αὐτῆς τ βασιλείας ἀπέστησαν, καὶ πρὸς τοὺς ῥωμαίους μετεβάλλοντο, καὶ πάντων πρόδηλος ἦν ὑπόγνωσις. πρὶν οὖν τελείως ἐρημωθῆναι τῆς συμμάχων, τοῖς περὶ τὸν ὅπιφανῆ, σώζειν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς πολεμίων ἦν ἀναγκαῖον. καὶ γίνονται δέκα σύμπαντες ἱππεῖς, οἱ μετ' αὐτὸ τὸν διφράτην διαλαβόντες. ἔνθεν ἤδη μετ' ἀδείας πρὸς τὸν βασιλέα τῆς πάρθων ἐλογεύσαν κομιδῇ τῆς, ἐχ ὡς φυγάδες ὑπεδέχθησαν, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τοῖς παλαιὰ ἔχοντες, δίδ αμοίαν, πάσης τιμῆς ἠξιώθησαν. αὐτόχειρ δ' εἰς ταρσὸν ἀφιγμένῳ τ χιλικίας, ἑκατοντάρχου πέτος ὅπι πέμψας, δεδεμένον αὐτὸν εἰς ῥώμην ἀπέστειλεν. κεῖνος δ' ἐχ ὑπέμεινεν ἕως πρὸς αὐτὸν ἀναχθῆναι τὸν βασιλέα, τῆς παλαιᾶς ἀξιῶν φιλίας μᾶλλον αἰδῶ λαβεῖν, ἢ ὀργὴν διαφυλάττειν. πελθὼν δὴ καθ' ὁδὸν ἔτ' ὄντος αὐτῷ τῆς δεσμῆς ἀφαιρεθέντα, καὶ παρέντα τὴν εἰς τὴν ῥώμην ἄφιξιν, τὸ νῦν ἐν λακεδαίμονι διάγειν, δίδωσί τε μεγάλας αὐτῷ προσόδους χρημάτων, ὅπως μὴ μόνον ἄφθονον ἀλλὰ καὶ βασιλικὴν ἔχοι τὴν δίαιταν. ταῦτα τοῖς περὶ τὸν ὅπιφανῆ συνθεμένοις σφόδρα περὶ τε πατρὸς δεδιόσιν, ἀνέθηκαν αἱ ψυχαὶ μεγάλης καὶ δυσκαίσαρος διαλλαγῆς ἐγένετο βολογέσου περὶ αὐτῆς ὅπισείλαντος, ὑδ' ἦν δίδαμονοῦντες ὑπέμενον ἔξω τ ῥωμαίων ζῆν ἡγεμονίας· δόντος ὁ καίσαρος ἡμέρας

διαθέτης φερνίδος. ἐλπὶς ὁ καὶ αὐτῆς τῆς φρὸς ὁπισείλαντος, ὑδ' ἦν δίδαμονοῦντες ὑπέμενον ἔξω τ ῥωμαίων ζῆν ἡγεμονίας· δόντος ὁ καίσαρος ἡμέρας

ἡμέρως αὐτοῖς τὴν ἄδειαν, εἰς ῥώμην παρεγένοντο, τῶν A his manſuetè facultatem dediſſet, Romam venerunt. patre autem ad eos ex Lacedæmone ſtatim aduecto, cùm omnis honor eis haberetur, ibi manſêre. Alanorum autem natio, quod quidem Scythæ ſint, iuxta flumen Tanain & Mæotides paludes ſedes habentes, iam quodam loco memorauimus. His verò temporibus inito conſilio, vt terram Mediam, & vlteriùs prædandi cauſa peruaderent, cum rege Hyrcanorum colloquuntur. namque is eſt illius tranſitus dominus: quem rex Alexander ita fecerat, vt portis ferreis clauderetur. Aditu autem ſibi præbito, vniuerſi nihil ſuſpicantibus Medis incumbunt: eorúmque fines populoſos, omnigenúmque pecorum plenos diripiebant, cùm reſiſtere nullus auderet. Nam qui regnum eius terræ obtinebat Pacorus, metu perculſus, in difficiliora loca refugiens, cæteris quidem bonis omnibus ceſſerat: vix autem ab illis coniugem ac concubinas ſuas captas, datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate ſine pugna prædabundi, & vſque ad Armeniam vaſtantes omnia proceſsêre. Eius autem Tyridates rex erat. Qui cùm his obuius bello conflixiſſet, non multum abfuit quin viuus in illa acie caperetur. Procul enim quidam miſſo in eum laqueo circumdatum tracturus fuerat, niſi celeriter gladio rupiſſet laqueum, atque ita fugiſſet. Illi autem pugna multo magis efferati, terram quidem depopulati ſunt: magnam verò hominum multitudinem, aliámque ducentes prædam ex vtroque regno, ad ſua domicilia redîêre.

τὴν ἀδελφὴν τὴν ἑαυτοῦ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος δύθις ἐλθόντος, B
πάσης ἀξιώματι τιμῆς, κατέμενον ἐνταῦθα.

Κεφαλ. κθ.

Τὸ δὴ τῶν Ἀλανῶν ἔθνος, ὅπερ μέν εἰσι σκύθαι περὶ τὸν Τάναϊν καὶ τὴν Μαιῶτιν λίμνην κατοικοῦντες, πρότερόν πῃ διεληλύθαμεν. καὶ τούτοις ἤδη τοῖς χρόνοις διανοηθέντες εἰς τὴν μηδείαν, καὶ πρεσβυτέρω ταύτης ἔτι καθ' ἁρπαγὴν ἐμβαλεῖν, τῷ βασιλεῖ τῶν Ὑρκανῶν διαλέγονται. ἦν παρόδια γὰρ ἔθετο δεσπότης ὅδε, ἡ ὁ βασιλεὺς ἀλέξανδρος πύλαις σιδηραῖς κλείσας ἐποίησε. καὶ εἴσοδον αὐτοῖς παρασχόντος, ἀθρόοι καὶ μηδὲν προπολύσασι τῶν μήδους ὑπιεσόντες, χώραν πολυάνθρωπον καὶ παντοίων αἰχμαλώτων βοσκημάτων διήρπαζον, μηδενὸς αὐτοῖς τολμῶντος ἀντίας ἄγειν. καὶ γὰρ ὁ βασιλεύων τῆς χώρας πάκορος ὑπὸ δέους εἰς τὰς δυσχωρείας ἀναφυγών, τὰ μὲν ἄλλων ἁπάντων εὐδαιμονήσας χωρίκει, μόλις δὲ παρ' αὐτῶν ἐρρύσατο τήν τε γυναῖκα καὶ τὰς παλλακὰς αἰχμαλώτους γενομένας ἑκατὸν δοὺς τάλαντα. μὴ πολλῆς δὲ ῥαστώνης ἀμαχεὶ ποιούμενοι τὰς ἁρπαγάς, μέχρι τῆς ἀρμενίας προσῆλθον, πάντα λεηλατοῦντες. τηριδάτης δὲ αὐτῆς ἐβασίλευεν, ὃς ὑπατιάσας αὐτοῖς, καὶ ποιησάμενος μάχην, εὐδαιμονέστατα ἦλθεν ἐπ' αὐτῆς ζωὸς ἁλῶναι τῶν εὐδαιτάξεως. ἔσχον γὰρ αὐτὸν οἱ πρόρριζον ἐκβαλεῖν ἐμέλλον ὑπασπάσαι, εἰ μὴ τῷ ξίφει θᾶττον ἐκεῖνος τὸν τόνον κόψας, ἔφθη διαφυγεῖν. οἱ δὲ καὶ τῇ μάχῃ ἔτι μᾶλλον ἀγριωθέντες, τὴν μὲν χώραν ἐλυμήναντο· πολὺ δὲ πλῆθος ἀνθρώπων, καὶ τῶν ἄλλης λείας ἄγοντες ἐξ ἀμφοῖν τῶν βασιλείων πάλιν εἰς τὴν οἰκείαν ἐκομίσθησαν.

Κεφάλαιον λ.

Ἐπὶ δὲ τοῦ Ἰουδαίας βάσσου τελευτήσαντος, φούβλιος σίλβας διαδέχεται τὴν ἡγεμονίαν. καὶ τὴν μὲν ἄλλην ἅπασαν ὁρῶν τὸν πόλεμον κεχειρωμένην, ἓν δὲ μόνον ἔτι φρούριον ἀφεστηκὸς, ἐς ὃ κατέδυσεν ὅτι τοῦτο πᾶσαν ἐν τοῖς τόποις δύναμιν συναγαγών. καλεῖται δὲ τὸ μὲν φρούριον μάσαδα. προσῆκε δὲ τῶν κατ' ἐλεάζαρος, ἀπόγονος Ἰούδα τοῦ πείσαντος Ἰουδαίων ὀλίγους, ὡς πρότερον διεληλύθαμεν, μὴ ποιεῖσθαι τὰς ἀπογραφὰς, ὅτε κυρηνίου τιμητὴς εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐπέμφθη. τότε γὰρ οἱ σικάριοι συνέσησαν ὅτι τοῖς ὑπακούειν ῥωμαίοις θέλουσι, καὶ πάντα τρόπον ὡς πολεμίοις προσφέροντο, καὶ τὰς μὲν κτήσεις ἁρπάζοντες, καὶ προσελαύνοντες, τοὺς δὲ οἰκήσεσιν αὐτῶν πυρὶ ἐνίεντες. ἤδη γὰρ ἀλλοφύλων αὐτοὺς ἔφασκον διαφέρειν, ὅτως ἀγνώμων τὸ πρὸς μάχην Ἰουδαίοις ἐλευθερίαν προσιεμένοις, καὶ δηλείαν αἱρεῖσθαι τὴν ὑπὸ ῥωμαίοις αἰωμολογικότας. ὧν δὴ ἀρὰ τοῦτο πρόφασις εἰς πολέμου κάλυμμα τὴν ὠμότητος, καὶ τὴν πλεονεξίας ὑπ' αὐτῶν λεγόμενον· σαφὲς δὲ διὰ τῶν ἔργων ἐποίησαν. οἱ μὲν γὰρ αὐτοῖς τὴν ὑποστάσεως ἐκοινώνησαν, καὶ τὸ πρὸς ῥωμαίους συνήραντο πολέμου, καὶ παρ' ἐκείνων δὲ τολμήματα χείρω πρὸς αὐτοὺς ἐγίνετο. καὶ πῃ φυλάττειν πάλιν τὸν πρόφασιν ἐξελεγχόμενοι, μᾶλλον ἐπάκοιον τοῖς τῶν πονηρίαν αὐτῶν διὰ τῆς διηγορίας ὀνειδίζοντας. ἐγίνετο γάρ πως ὁ χρόνος ἐκεῖνος παντοδαπῆς ἐν τοῖς ἰουδαίοις πονηρίας πολύφορος, ὡς μηδὲν κακίας ἔργον ἄπρακτον καταλιπεῖν· μήθ' εἴ τις ὑπόνοια διαπλάττειν ἐθελήσειεν

Pud Iudæam verò mortuo Baſſo, Flauius Sylua in adminiſtratione ſuccedit. & aliam quidem terram bello ſubactam videns, vnum autem adhuc rebelle ſupereſſe caſtellum, omni quæ in illis locis habebatur manu collecta, aduerſus id militem mouit. Nomen eſt autem caſtello Maſſada. Princeps verò ſicariorum, à quibus fuerat occupatum, erat vir præpotens Eleazarus, ex origine Iudæ, qui non paucis Iudæis perſuaſerat, vt antè diximus, ne profeſſionem facerent, quando cenſor Cyrenius in Iudæam miſſus eſt. Tunc enim ſicarij conſpirauerunt in eos, qui Romanis dicto audientes eſſe vellent: omníque modo his quaſi hoſtibus vtebantur, diripiendo quidem & abigendo eorum bona, ignem verò domibus iniiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qui pugna etiam petendam Iudæorum libertatem tanta ignauia prodidiſſent: magiſque ſe optare ſub Romanis ſeruitium profeſſi eſſent. Erat autem id planè cauſatio, & crudelitatis atque auaritiæ dicebatur obtentu: manifeſtum autem rebus effectum eſt. Nam iidem illi & defectionis ſocij fuerunt, & bellum cum Romanis communiter ſuſcepêre. Cauſa verò peior illorum in eos facta eſt: & cùm mentita prior eorum refelleretur occaſio, peius tractabant eos, qui nequitiæ ſuæ iuſtis aſſertionibus exprobrarent. Fuit enim quodammodo illud tempus apud Iudæos omnium generum malitiæ fœcundiſſimum: vt nullum opus intermitteretur infectum: nec ſi quis excogitando fingere voluiſſet

Cap. xxviii. Excidium Maſſadæ caſtelli munitiſſimi.

haberet quò magis nouum aliquid inueniret. Ita & priuatim & communiter omnes vnam erant, & exuperare alium alius tam impietate quàm iniquitate in proximos certabant: potentes quidem multitudinem malè tractando, multitudo verò ad interitum potentium properando. Illis autem erat dominandi cupiditas, his autem vim faciendi, bonáque locupletum diripiendi. Primi quidem sicarij fuêre iniquitatis in propinquos & crudelitatis autores, nullo neque verbo indicto ad iniuriam, neque facto intētato ad exitium eorum quibus insidiarentur penitus prætermisso. Verùm & hos Ioannes moderatiores esse demonstrauit. Non solùm enim omnes interficiebat qui necessaria & profutura suaderent, tanquam inimicissimos maximè ciues eiusmodi impetens, sed etiam patriam malis plurimis cumulauit: qualia facturus fuerat qui Deum quoque iam esset ausus impietate contemnere. Nam & mensa nefaria vescebatur, & legitimam patriamque exterminauerat castimoniam: vt iam sit minimè mirum, si mansuetudinis communionem minimè seruabat hominibus, qui Dei pietatem furore contempserat. Rursus Simon Goræ, quid mali non commisit, quáve liberorum corporum iniuria temperauit, qui eum creauêre tyrannum? Quæ verò eos amicitia, quæve cognatio ad quotidianas cæds non ferociores effecit? nanque alienos quidem malè tractare, inertis nequitiæ opus esse arbitrabantur: clarissimam verò gloriam parere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Horum furoris æmuli, etiam Idumæi fuêre: illi enim sceleratissimi peremptis pontificibus, ne qua pars conseruaretur pietatis in Deum, totum quod ex ciuitatis facie supererat, abscidêre, summámque per omnia iniustitiam induxerunt: in qua illud hominum genus, qui Zelotæ appellati sunt, viguit: qui nomen factis verum probauerunt. Omne enim malitiæ facinus æmulati sunt, nullo inæmulato, quod antè commissum memoria tradidit, prætermisso: quamuis nomen sibi ex bonorum æmulatione imposuissent: qui eos quos læderent, propter efferam sui naturam cauillando fallebant, qui malorum quæ maxima essent, bona ducebant. Itaque debitum vitæ finem inuenêre, merita illis omnibus pœna Dei voluntate decreta. Cuncta enim quæ natura hominis posset ferre supplicia, in eos vsque ad extremum vitæ terminum congesta sunt, quæ variis peremptis cruciatibus pertulêre. Fortasse dixerit aliquis minora eos quàm commisêre perpessos, verùm qua tandem digna tantis sceleribus pœna affici poterant? De illis autem qui in eorum crudelitatem inciderunt, non est huius temporis pro merito conqueri. Rursum igitur ad eam narrationis partem redeo, vnde digressus sum. Venit enim dux Romanorum contra Eleazarum, & qui cum eo Massadam tenebant, sicarios, exercitum ducens, & fines quidem statim omnes obtinuit, præsidiis vbique locis opportunissimis collocatis: castellum autem muro circumdedit, ne quis obsessorum fugiendi facultatē haberet, vtque custodes

ἔχειν αὖτι καινότερον ἐξευρεῖν. ὅτως ἰδίᾳ τε, καὶ κοινῇ πάντες ἐνόησαν, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἔντα τὸ πρὸς τὸν θεὸν ἀσεβείας, καὶ τὸ εἰς τοὺς πλησίον ἀδικίας, ἐφιλονείκησαν. οἱ μὲν ἐν δυνατοὶ τὰ πλήθη κακοῦντες, οἱ πολλοὶ ἢ τοῖς δυνατοῖς ἀπολλύμενοι παρέδοντες. ἰὼ γὰρ ἐκείνοις μὲν ἐπιθυμία τοῦ τυραννεῖν τοῖς ἢ τῇ βιάζεσθαι καὶ τὰ τῶν ἀπόρων ἁρπάζειν. ὡρῶτοι μὲν ἦν οἱ σικάριοι τὴν ἀνομίας, καὶ τὸ πρὸς τοὺς συγγενεῖς ἤρξαντο ὠμότητος, μήτε λόγον ἄῤῥητον εἰς ὕβριν, μήτ' ἔργον ἀπείρεστον εἰς ὄλεθρον τοῦ ἐπιβεβουλευθέντων παραλιπόντες. ἀλλὰ καὶ τότε ἰωάννης ἀπέδειξεν ἑαυτὸν μᾶλλον ἐπιεικέστερον. εἰ γὰρ μόνον αἴροι πάντας, ὅσοι τὰ δίκαια καὶ συμφέροντα συνεβούλευον, καθάπερ ἐχθίοσιν, μᾶλλον δὲ τῇ πολιτῇ τοῖς τοιούτοις προσφερόμενος, ἀλλὰ καὶ κοινῇ τὴν πατρίδα μυρίων ἐνέπλησε κακῶν, οἷα προσδέξειν ἔμελλεν αὐθρώποις ἤδη καὶ τὸν θεὸν ἀσεβεῖν τετολμηκώς. τράπεζαί τε γὰρ ἄθεσμοι παρετίθεντο, καὶ τὴν νενομισμένην καὶ πάτριον ἐξεδίητησεν ἁγνείαν, ἵνα μὴ μικρὸν θαυμαστὸν εἰ τὸ πρὸς ἀνθρώπους ἡμερότητα καὶ κοινωνίαν οὐκ ἐτήρησεν, ὁ δὲ πρὸς θεὸν δυσσεβείας ὕπνου κατεμανείς. πάλιν τοίνυν ὁμοίως σίμων, τί κακὸν οὐκ ἔδρασεν; ἢ ποίας ὕβρεως ἐλεύθερον ἀπέσχετο σωμάτων, οὗ τύραννον ἀπέδειξαν τύραννον; ποία δὲ αὐτοῖς φιλία, ποία δὲ συγγνώμη πρὸς τοὺς ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας φόνους, καὶ χεὶ θρασυτέρους ἐποίησε; τὸ μὲν γὰρ τοὺς ἀλλοφύλους κακῶς ποιεῖν, ἀγλυκὺς ἔργον ἐν πονηρίας ὑπελάμβανον. λαμπρὸν δὲ φέρειν δόξαν ἡγοῦντο, τὸν ἐν τοῖς οἰκειοτάτοις ὠμότητα. παρημιλλήσατο δὲ καὶ τούτων δύνουσιν, ἡ τῷ ἰδεμάκων. ἐκεῖνοι γὰρ οἱ μιαρώτατοι τοὺς ἀρχιερέας καθασφάξαντες, ὅπως μηδὲ μέρος τι τοῦ πρὸς θεὸν δυσσεβείας ἀφυλακτηθῇ, πᾶν ὅσον ἰὼ λείψανον ἐπὶ πολιτικῇ χήματος ἐξέκοψαν, καὶ τὸν τελεωτάτην εἰσήγαγον ἀφ' πάντων αὐομίαν. εἰ δὲ τῷ ζηλωτῷ κληθέντων ἦθος ἤκμαζεν, οἱ τοῦ θεσπιῳρίαν τοῖς ἔργοις ἐπληθύσαν. πᾶν γὰρ κακίας ἔργον ἐξεμιμήσαντο, μηδ' εἰπεῖν θεότερον προὐπάρχθεν ἡ μνήμη παραδέδωκεν, αὐτοὶ παραλιπόντες ἀζήλωτον· καίτοι τὴν θεσπιῳρίαν αὐτοῖς, ὑπὸ τῷ ἐπ' ἀγαθοῖ ζηλευμένων ἐπέθεσαν, ἢ κατίρωνευόμενοι τῷ ἀδικουμένων, ἀφ' τὴν αὐτῷ ἀπειρόδη φύσιν, ἢ τὰ μέγιστα τῶν κακῶν ἀγαθὰ νομίζοντες. διὰ γε τοῦτο θεσπῆκον ἕκαστο τὸ τέλος ἔφαντο, τοῦ θεοῦ τὴν ἀξίαν ὀπὶ πᾶσιν αὐτοῖς τιμωρίαν βεβαβύσαντες. ὅσας γὰρ ἀνθρώπου δυνατὸν φύσις κολάσεις ὑπομεῖναι, πᾶσαν κατίσκηψαν εἰς αὐτοὺς, μέχρι τοῦ ἐκάστης τὸ βίου τελευτῆς, ἵνα ὑπομείναντες τὰ πολυτρόπους αἰτίας ἀποθανόντες. ἡ μὴν, ἀλλὰ καὶ φαίη τις ἂν αὐτοὺς ἐλάττω παθεῖν ὧν ἔδρασαν. τὸ γὰρ δικαίως ἐπ' αὐτῷ ἡ θεσπεσίου. τοὺς δὲ τοῦ ἐκείνων ὠμότητι θεωρήσοντας, ἡ τοῦ παρόντος ἂν εἴη καιρὸς κατὰ τὴν ἀξίαν ὀδύρεσθαι. πάλιν οὖν ἐπανειμι πρὸς τὸ καταλειπόμενον μέρος τῆς διηγήσεως.

Κεφάλαιον λα.

Ἐπὶ γὰρ τὴν ἐλεάζαρον, καὶ τοὺς κατέχοντας σὺν αὐτῷ τὴν μασάδαν σικαρίους, ὁ τοῦ ῥωμαίων στρατηγὸς ἦκε, τὰς δυνάμεις ἄγων· καὶ τῆς μὲν χώρας ἁπάσης κύριος ἐκράτει, φρουρὰς ἐν τοῖς ὀπικαιροτάτοις αὐτῆς μέρεσιν ἐγκατασήσας. τεῖχος δὲ περὶ-

βαλὼν κύκλῳ περὶ πᾶν τὸ φρούριον, ὅπως μηδεὶ τῶν πολιορκουμένων ἢ ῥᾴδιον διαφυγεῖν, καὶ διαμένειν τὰς

τοὺς φυλάξοντας. αὐτὸς δὲ κατασρατοπεδεύσῃ τόπον, ὡς A
μὲν πρὸς τὴν πολιορκίαν ἁρμοδιότατα ἐπιλαβών,
καθ' ὃν αἱ τῆς φρουρίου πέτραι τῷ πλησίον ὄρει συνάπτουσιν, ἄλλως δὲ πρὸς ἀφθονίαν τῶν ἁρμοδίων δύσκολον.
εἰ γὰρ ἡ ζοφὴ μόνον πόρρωθεν ἐκομίζετο. ἡ δὲ μεγάλη θαλαττουργία τῶν ὅπλων τούτῳ τεταλμένων ἰουδαίων.
ἀλλὰ καὶ τὸ ποτὸν ἦν ἀγώγιμον εἰς τὸ στρατόπεδον, τῆς
τόπου παντελείαν ἔχοντος ὕδατος. ταῦτ' οὖν B
προοικονομησάμενος ὁ σίλλας ὅτι τὴν πολιορκίαν ἔμελλε, πολλῆς ἁρπαγῆς καὶ θαλαττουργίας δεησόμενον, ἀλλὰ τὴν ὀχυρότητα τοῦ φρουρίου διὰ τὴν φύσιν ὑπαρχοντος. περιῆν αὐτῷ τῇ περιόδῳ καὶ μῆκος
ὑψηλὸν, πανταχόθεν περιῤῥῶγας βαθείας φαράγγας
κάτωθεν ἐξ ἀοράτου πέρατος, κρημνώδεις δὲ ὁδοὶ,
καὶ πάσῃ βάσει ζώων ἀπρόσιτοι, πλὴν ὅσον κατὰ δύο
τόπους τῆς πέτρας, εἰς ἄνοδον ἐκ δυσμῶν παρεικούσης.
ἔστι δὲ τῶν ὁδῶν, ἡ μὲν ἀπὸ τῆς ἀσφαλτίτιδος λίμνης πρὸς C
ἥλιον ἀνίσχοντα, καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς δύσεως ἡ ῥᾴων πορευθεῖσα. καλοῦσι δὲ τὴν ἑτέραν ὄφιν, τῇ στενότητι προσεικάσαντες, καὶ τοῖς συνεχέσιν ἐλιγμοῖς. κλᾶται γὰρ
πρὸς τὰς τῶν κρημνῶν ἐξοχὰς, καὶ πολλάκις εἰς αὐτὴν
ἀναστρέψασα, καὶ κατὰ μικρὸν αὖθις ἐκπεπλωμένη
μόλις φαύει τῷ πρόσω. δεῖ δὲ θατέρῳ τὸν δι' αὐ-
τῆς βαδίζοντα, τὸν ἕτερον τῶν ποδῶν ἐρείδεσθαι· ἔστι D
δὲ καὶ τῶν παρολισθαίνειν πρόδηλος ὀλεθρος· ἑκατέρωθεν γὰρ βάθος κρημνῶν ἀπροσέχλωπε· τῇ φοβερότητι
πᾶσαν ἀτολμίαν ἐκπλῆξαι δυνάμενον. ἐξ ἀναύτης οὖν ἐλθόντι σταδίοις ἑβδομήκοντα, κορυφὴ τὸ λοιπόν
ἐστιν, ἐκ εἰς ὀξὺ πέρας συναγομένη, ἀλλ' ὡς εἰ καὶ
ἄκρας ὄπιπεδος. ὅπερ ταύτην πρῶτος μὲν ὁ ἀρχιερεὺς
ᾠκοδομήσατο φρούριον ἰωνάθης, καὶ προσηγόρευσε
μασάδαν. ὕστερον δ' ἡρῴδη τῷ βασιλεῖ δι' ἀπολλῆς
ἐπιμελείας σπουδῆς, ἡ τοῦ χωρίου κατασκευή. τεῖχος
τε γὰρ ἦγειρε περὶ πάντα τὸν κύκλον τῆ κορυφῆς ἑπτὰ E
σταδίων ὄντα, λευκοῦ μὲν λίθου πεποιημένον, ὕψος
δὲ δώδεκα, καὶ πλάτος ὀκτὼ πήχεις ἔχον, τειάκοντα δ' ἀπὸ ἑπτὰ πύργοι πεντηκονταπήχεις ἀνεστήκεσαν, δι' ὧν δὲ εἰς οἰκήματα διελθεῖν περὶ
παῦ τὸ τεῖχος ἔνδον ᾠκοδομημένα. τὴν δὲ κορυφὴν πᾶσα ἑπτὰ πεδίου παντὸς οὖσαν μαλακωτέραν,
αὐτὸς εἰς γεωργίαν ὁ βασιλεύς· ἵν' εἴ ποτε τὰ ἔξω F
τροφῆς ἀπορία γένοιτο, μὴ ἦ ταύτη κάμνειν οἱ τὴν
αὐτῶν σωτηρίαν τοῦ φρουρίου πεπιστευκότες. καὶ βασίλειον δὲ κατεσκεύασεν ἐν αὐτῇ, κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς
ἑσπέρας ἀνάβασιν, ὑποκάτω μὲν τῆς ἄκρας τειχῶν πρὸς τὴν ἄρκτον ἐγκλίνον. τὸ δὲ βασιλείου
τὸ τεῖχος ἦν, ὕψει μέγα, καὶ καρτερὸν, πύργοις ἔχον ἑξηκονταπήχεις ἐγγωνίοις τετραγώνοις. ἦν τε
τῶν οἰκημάτων ἔνδον ἑπτὰ σοῶν καὶ βαλανείων κατα- G
σκευὴ, παντοία δὲ πολυτελὴς ἦν, κοίτων μὲν ἁπαντα-
χοῦ μονολίθων ὑφεστηκότων, τοίχων δὲ καὶ
ἐν τοῖς οἰκήμασιν ἐδαφῶν λίθου ποικίλου πεποικιλμένων. πρὸς ἕκαστον δὲ τῶν οἰκουμένων τόπων
ἦν τε καὶ περὶ τὸ βασίλειον, καὶ περὶ τὸ τεῖχος,
πολλοὶ καὶ μεγάλοι ἐστομωμένοι λάκκοι ἐν ταῖς πέ-
τραις, φυλακτῆρας ὑδάτων, μηχανώμενος εἴ τι χό-
ρηγίαν, ὅση τῆ ἐν πηγῶν ὄντι χρωμένοις. ὀρυκτὴ δ' ὁδὸς ἐν τῷ βασιλείῳ πρὸς ἄκραν τὴν κορυφὴν ἀνέφερετο, τοῖς ἔξωθεν ἀφανής. ἐκ μὲν οὖν τὰς φανερὰς ὁδοὺς οὐκ οἷόν τε χρήσασθαι ῥᾳδίως πολεμίους.

perſeuerarent. ipſe verò caſtris locum occupat, ad obſidionem quidem idoneum, quem delegerat, qua parte caſtelli rupes monti proximo applicabantur, cæterùm difficilem ad copias vtenſilium. Non ſolùm enim commeatus ex longinquo, & cum labore Iudæorum maximo portabantur, quibus hæc fuerat cura mandata, verùm etiam potus aliunde in caſtra ducebatur, quoniam in eo loco nullus fons proximus naſcebatur. His autem diſpoſitis, Silua obſidionem aggreſſus eſt, artis ac laboris egentem; propter caſtelli munitionem, cuius natura huiuſmodi eſt: Saxum gyro non exiguum, & excelſum longitudine, vndique abruptis atque altis vallibus cingitur inuiſibili ſuper fundo habens ſcopulos: ipſæque omnium ſunt animalium greſſibus inacceſſæ, niſi quòd duobus modis idem ſaxum in difficilem explicatur aſcenſum. Eſt autem vnum, itet ab lacu Aſphaltite ad Solis ortum, & alterum ab Occidente facilius ambulari. Vocatur autem vnum coluber, ex angustia crebríſque flexibus capta ſimilitudine. Quæ enim prominet rupes, frangitur, ac ſæpe in ſe reuertens, paulatim rurſum producitur: víxque illo itinere gradiens promouet pedem, namque mutanti veſtigium, neceſſe eſt altero pede niti. Eſt autem certa pernicies, ſi quis labatur; altitudo enim rupium vtrinque dehiſcit, vt quæ horrore quemuis terrere audaciſſimum poſſit. Per eiuſmodi viam cùm xxx. ſtadiis aſcenderis, quod reſtat verticis eſt non in acutum finem coacti, ſed vt habeat in ſummo planiciem. In hac primus quidem Ionathas pontifex caſtellum ædificauit, & appellauit Maſſadam. Pòſt autem Herodi magno ſtudio fuit loci illius ſtructio. Nam & murum per omnem eius gyrum erexit, ſtadiorum ſpacio ſeptem, è candido lapide factum, & duodecim altum, latúmque octo cubitis: & xxv i i. turres quinquagenorum cubitorum in eo ſtabant: ex quibus aditus erant in ædes circa omnem murum intus ædificatas. Rex enim verticem, quòd fœcundus, omníque planicie mollior eſſet, cultúræ deſtinauerat: vt ſi quando externorum alimentorum penuria contigiſſet, ne hac quidem laborarent, qui ſalutem ſuam caſtello credidiſſent. Quin & regiam ſibi ædificauerat, ab Occidentalis partis aſcenſu, intra mœnia quidem arcis poſitam, vergentem autem ad Septentrionem. regiæ verò murus erat magnus, ac firmiſſimas quatuor celſitudine ſexagenorum cubitorum in angulis turres habebat. Membrorum autem intus, & porticuum, itémque balnearum varia erat & ſumptuoſa conſtructio, columnis quidem è ſingularibus ſaxis vndique ſubſtitutis, parietibus autem membríſque ſolida compage lapidum variatis. Ad ſingula verò habitacula, & in ſummo, & circa regiam, & ante turres multos magnóſque puteos in ſcopulis exciderat, cuſtodes aquarum: tantam molitus abundantiam, quantam qui fontibus vterentur haberent. Foſſæ verò iter ex regia in arcem ſummam ducebant, quas foris nemo cernebat. Sed ne manifeſtæ quidem viæ facilem ſui vſum præbere hoſtibus poterant.

Nam Orientalis quidem via natura eſt inacceſ-
ſa, vt ſupra memorauimus. Occidentalem
verò, magna in anguſtia poſita turri conclu-
ſit, quæ non minore mille cubitorum ſpacio
ab arce diſtaret quam neque tranſire poſſe,
neque capi facilè videbatur. Inextricabilis au-
tem, quamuis licenter ambulantibus, fuerat
fabricata. Ita quidem aduerſus hoſtiles impe-
tus natura ſimul & manu caſtellum erat com-
munitum. Intus autem repoſiti apparatus, ma-
gis & diuturnitatem & opulentiam iuuêre. nam
& frumentum multum erat conditum. & quod
in longum tempus ſufficere poſſet: vinúmque
multum & oleum: inſuper autem cuiuſq; legu-
minis fructus, & palmulæ coaceruare. Cũctáq;
reperit Eleazarus, caſtello per dolum cum ſica-
riis occupato, matura, nihilque recens depoſi-
tis deteriora: quanquam ferè ex quo apparata
ſunt, ad excidium à Romanis illarum centum
annorum tempus agebatur. Quin etiam Roma-
ni fructuum reliquias incorruptas offendêre.
Si quis autem cauſam diuturnitatis auram eſſe
exiſtimet, non errauerit, quòd arcis altitudi-
ne ab omni terrena ac fœculẽta materia ſit re-
mota. Inuenta eſt autem omnigenûm quoque
armorum multitudo, ab rege condita, quæ
decem millibus virorum ſufficerent, ferrúm-
que infectum, nec non æris & plumbi mate-
ria: quippe vt magnis de cauſis factum crede-
res apparatum. Aiunt enim Herodem idipſum
caſtellum ſibi ad refugium parauiſſe, duplex
periculum ſuſpicantem: vnum quidem ab Iu-
dæorum populo: ne ſe depoſito, illos qui an-
tea reges fuerant, ad principatum reduceret.
Alterum verò maius atque atrocius; ab regina
Ægypti Cleopatra. Hæc enim ſuam ſententiam
non celabat, ſed cum Antonio ſæpe verba fu-
ciebat; poſtulans Herodem interfici, ſibi autem
obſecrans regnum Iudæorum donari. Et ma-
gis quis miraretur, nondum eius imperio An-
tonium paruiſſe, malè eius amore mancipa-
tum quàm non donatruum ſperaſſet. Propter
eiuſmodi metus Herodes conditam Maſſadam
extremnm belli contra Iudæos Romanis opus
reliquit. Nam quia foris iam locum omnem
muro cinxerat dux Romanorum, ſicut ſuprà
diximus, ac ne quis effugeret diligentiſſimè
procurauerat: incipit oppugnationem, vno
tantum loco reperto, qui aggerum iactum poſ-
ſet excipere. Nam poſt eam turrim quæ iter ab
Occidente, quod ad regiam ſummúmque
montem duceret, præcludebat, erat quædã con-
tinentia ſaxi vaſtior latitudine, multúmq; por-
recta, celſitudine autem Maſſadæ trecentis cu-
bitis inferior, quam Leucem appellabant. Hanc
igitur Silua, vt aſcendit ac tenuit aggerem ap-
portare militibus iuſſit: illis autem alacri ani-
mo & magna manu operantibus, ſolidus ad du-
centos cubitos erectus eſt tumulus. Verùm ne-
que firma neque ſufficiens machinis ferendis
hæc menſura videbatur: ſed ſuper eum tribu-
nal, conſtructis ſaxis ingentibus, factum eſt,
altum itémque latum cubitis 50. Erat autem &
aliarũ machinarum fabrica illis aſſimilis, quas
primò quidem Veſpaſianus ad oppugnationes,

A ἡ μὲν γὰρ ἑῴα δι' τ φύσιν ὡς παρεῖπομεν ὄντιν' ἄβατος. τ δ' ἀπὸ τ ἑσπέρας μεγάλῳ κ τὸ γενόσταιον πύργῳ διετείχισεν, ἀπέχοντι τῆς ἄκρας πήχεων ὐκ ἐλάττων διάστημα χιλίων, ὃν ὔτε παρελθεῖν δυνατὸν ἦν, ὔτε ῥᾴδιον ἐλεῖν. δυσέξοδος ὴ κ τοῖς μετ' ἀδείας βαδίζουσιν ἐπεποίητο, ὔτε μὲν ἐν παρὸς τὰς τ πολεμίων ἐφόδους, φύσει τε κ χειροποιήτῳ, τὸ φρούριον ὠχύρωτο.

Κεφάλαιον λβ.

B Τῶν δ' ἔνδον ἀποκειμένων παρασκευῶν, ἔτι μᾶλλον ἄν τις ἐθαύμασε τ λαμπρότητα κ τ διαμονήν. σῖτος τε γὰρ ἀπέκειτο πολὺς χρόνον ἀρκεῖν ἱκανώτατος· οἶνός τε πολὺς ἦν & ἔλαιον· ἔτι ὴ παντοῖος ὀπωρείων καρπὸς, κ φοίνικες ἐπεσωρεύοντο. πάντα δ' εὗρεν ὁ Ἐλεάζαρος τὸ φρούριον μ τ τοῦ σιταρείων εἰληφότας δόλῳ γυμνόμενος, ἀκμαῖα κ μηδὲν τ νεωστὶ κειμένων ἀποδίοντα. καίτοι χρόνον ἀπὸ τ παρασκευῆς εἰς τὸν ὑπὸ ῥωμαίοις ἄλωσιν, ἑκατὸν ἦν ἐτῶν, ἀλλὰ κ ῥωμαῖοι τὰς παρειληφότας τ παρῶν εὗρον ἀδιαφθόρους. αἴτιον δ' ἂν αὐ ἀμάρτοι τὶς ὑπολαμβάνων εἶ) τὸν ἀέρα τ διαμονῆς, ὑψηλὸν τ περὶ τὴν ἄκραν, πάσης ὀπτικῆς ὀχλήσεως κ θολερᾶς ἀμιγῆ κρᾶσιν. εὑρέθη ὴ κ παντοίων πλῆθος ὅπλων ὑπὸ τῦ βασιλέως ἀποτεθησαυρισμένον, ὡς αἰδοῦσιν ἀρκεῖν μυρίοις, ἀργύρου τε σίδηρος, & χαλκὸς, ἔτι ὴ & μόλυβδος, ἄτε δὴ τ παρασκευῆς, ὑπὸ μεγάλαις αἰτίαις γεγομένης. λέγε) γὰρ ἑαυτῷ τ πρώην τοῦτο τὸ φρούριον εἰς ὑποδοχὴν ἑτοιμάζειν, διπλῆν ὑφορώμενον κίνδυνον· τ μὲν παρὰ τῦ πλήθους τῆς ἰουδαίων, μὴ καταλύσαντες ἐκεῖνον, τοὺς πρὸ αὐτοῦ βασιλέας ὑπὸ τ ἀρχὴν καταγάγωσι. τ μείζω ὴ κ χαλεπώτερον ὂν τ βασιλίδος ἀγύπτου κλεοπάτρας. αὕτη γὰρ τ αὐτῆς γνώμην ὐκ ἐπέσχεν, ἀλλὰ πολλάκις αὐτωνίῳ λόγους προσέφερε, τ μὲν πρώην ἀνελεῖν αἰτοῦσα, χαρίσασθαι δ' αὐτῇ τ βασιλείαν τῆς ἰουδαίων διομβύες. κ μᾶλλον ἄν τις ἐθαύμασεν, ὅτι μηδέπω τοῖς πρὸς ἄγμασιν αὐτώνιος ὑπακηκόει, κακῶς ὑπὸ τ πρὸς αὐτῆ ἔρωτος διαλελωμβόμενος, ἢ χ ὅτι πρὸ τ μὴ χαρίσασθαι προσεδόκησε. διὰ τοιούτους μὲν φόβους πρώην διασαθεὶς καταδιασάμβυος, ἔμελλε ῥωμαίοις ἀπολείψειν ἔργον τ πρὸς ἰουδαίους πολέμου τελευταῖον.

Κεφάλ. λγ.

E Ἐπεὶ γὰρ ἔξωθεν ἤδη περιετείχιστο πάντα τ τόπον ὁ τῆς ῥωμαίων ὡς προείπομεν ἡγεμών, κ τ μή τινα ἀποδρᾶναι προφασιν πεποίητο τοῖς ἀνειλεῖς ἀπὸ χειρὸς τῇ πολιορκίᾳ, μόνον δύρων ἕνα τόπον, ὅπῃ βυλοῖ χωμάτων δέξασθαι δυνάμβυον. μὴ γὰρ τ ἀκατειχίζοντα πύργον τ ἀπὸ τ δύσεως ὁδὸν ἄγουσαν, εἰς τε τὸ βασίλειον, κ τ ἀκρώρειαν, λῦσαι τὴς ἐξοχὴν πέτρας δυμεγέθης τῆς πλάτει κ πολὺ προπίπτουσα, τ δ' ὕψους τ μασάδας ζ ἑκατὸν πήχεις ὑπερκάτω λάβοι ἂν αὐτοῖς ὠνόμαζον. ὅπῃ ταύτῃ οὐδ' ἀναβαὶς, κ καταχώσαι αὐτοῖς ὁ σίλβας, ἐπέλαβε τὸν στρατὸν χοῦν ὑποφέρειν. τῆς ὴ προθύμως κ μετὰ πολλῆς χειρὸς ἐργασαμβύων, στρεὸν εἰς διακοσίους πήχεις ὑψώθη τὸ χῶμα, οὐ μὴν οὔτε βέβαιον ὅτε αὐταρκες ἐδόκει τοῦτο τὸ μέτρον εἶ) τοῖς μηχανήμασιν εἰς ὑπερβάθραν, ἀλλ' ἐπ' αὐτῦ βῆμα λίθων μεγάλων συμπρομοσμβύον ἐποιήθη, πεντήκοντα πηχῶν εὖρος τε κ ὕψος. ἦν δὲ ἄλλων τε μηχανημάτων ἡ κατασκευὴ παραπλησία τοῖς ὑπὸ μβ στρατιαῖς πρότερον,

μ

μὴ ζῶσται δ' ὑπὸ τίτου θεὸς τὰς πολιορκίας ὕπνοθεῖσι. Ⓒ πύργος ἐξηκοντάπηχυς συνεπέθη, σιδήρῳ κατατεφαλμένος ἅπας, ἐξ ἧ πολλοῖς ὀξυβέλεσι, Ⓒ πετροβόλοις βάλλοντες οἱ ῥωμαῖοι τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους μαχομένους, ταχέως ἀπέσειλαν, μὴ θεσκυπῆναι ἐπώλυσαν. ἐπὶ ταυτῷ ἦ μὴ κενὸν ὁ σίλβας μέγαν κατασκευασάμενος, σωσχεῖς ποιεῖσθαι κελεύσας τῷ τείχει τὰς ἐμβολάς· μόλις μὲν ἀλλ' ἓν ἀπαρρήξας τι μέρος ἀπτῷ, καθῆρεψε. φθάσασι δ' οἱ σικάριοι ταχέως ἐνδοθεν οἰκοδομησάμενοι τεῖχος ἕτερον, ὃ μηδ' ὑπὸ τῶν μηχανημάτων ἐμελλεν ὁμοίόν τι πείσεσθαι. μαλακὸν γὰρ αὐτὸ Ⓒ ἧ σφοδρότητα τῆς ἐμβολῆς ὑπεκλύειν δυνάμενον, τοιῷδε τρόπῳ κατεσκεύασαν. δοκοὺς μεγάλας ὅσον μῆκος ἐσεσχεῖς, ἀλλήλαις κ' ἧ τομαὶ συνέθεσαν· δύο δ' ἦσαν εἴχοι παράλληλοι τοσοῦτον διεζωτες, ὅσον εἶχε πλάτος τεῖχος, Ⓒ μέσον ἀμφοῖν τὸν χῶν ἀνεφόρουν. ὅπως ἦ μὴ ὑγρομένης ἧ χώματος ἡ γῆ διαχέοιτο, πάλιν ἑτέρας δοκοῖς ὑπεκρασίας, ταῖς κατὰ μῆκος χειμένας διέδεον. ἐν δὲ ἐκείνοις μὲν οἰκοδομία τὸ ἔργον παράπλησιον. τῶν μηχανημάτων δ' αἱ πληγαὶ φερόμεναι, ὡς εἰκὸς ἐξελύοντο, μὴ τῷ στάλῳ συνίζανον, ἐποίουν αὐτὸ εὐεμφύτερον. τοῦτο συνιδὼν ὁ σίλβας, πυρὶ μᾶλλον αἱρήσειν ἐνόμισε τὸ τεῖχος, καὶ τοῖς στρατιώταις προστάττει λαμπάδας αἰθομένας ἀθρόους εἰσακοντίζειν. τὸ δ' οἷα δὴ ξύλων τὸ πλέον προπεπηρμένον, ταχὺ τῷ πυρὶ ἀπετλάβετο, Ⓒ τῇ χαυνάτητι πυρωθὲν ἀλλὰ βάθους, φλόγα πολλὴν ἐξεσύρσευσεν. ἀρχομένῳ μὲν ἔτι ἐπὶ τῷ πυρὶ θορρᾶς ἐμπνέων τοῖς ῥωμαίοις φοβερὸς ἦν· αὖθις δὲ ἀποστρέφων ἐπ' ἐκείνους ἤλαυνε πλὴν φλόγα, καὶ σχεδὸν ἤδη τῶν μηχανημάτων ὡς συμφλεγησομένων, ἀπεγνώκεσαν. ἔπειτα δ' αἰφνίδιον νότος μεταβαλὼν καθάπερ ὑπ' δαιμονίᾳ προνοίας, καὶ πολὺς ἐναντίος πνεύσας, τῷ τείχει φέρων αὐτὴν προσέβαλε, καὶ παῦ ἤδη ἀλλὰ βάθους ἐφλέγετο. ῥωμαῖοι μὲν οὖν τῇ παρὰ τοῦ θεοῦ συμμαχίᾳ κεχρημένοι, χαίροντες εἰς τὸ στρατόπεδον ἀπηλλάττοντο, μεθ' ἡμέραν ὑπεχφρεῖν τοῖς πολεμίοις διειγνωκότες, Ⓒ τὰς φυλακὰς νύκτωρ ὑπομελεστέρας ἐποιήσαντο, μή τινες αὐτῶν λάθωσιν ὑποδραύτες.

Κεφάλαιον λδ'.

ΟΤ' μὲν ὅτ' αὐτὸς ἐλεάζαρος ὑπὲρ ὁρασμὸν ἔλαθεν, ὅτ' ἄλλῳ τινὶ τοῦτο ποιεῖν ἔμελλεν ὑπεξέψειν. ὁρῶν ἦ τὸ μὲν τεῖχος ὑπὸ τῶν πυρὸς ἀνακρομόμενον, ἄλλον δ' ἰδέναι σωτηρίας ζόπον, ὑδ' ἀλκῆς ὑπνοῶν, ἃ ἦ ἔμελλον ῥωμαῖοι δράσειν αὐτοὺς καὶ τέκνα, καὶ γυναῖκας αὐτῶν εἰ κρατήσειαν, ὑπ' ὀφθαλμοῖς αὐτῶν πιθέμενος, θάνατον κ' πάντων ἐβουλεύσατο. καὶ τοῦτον κρίνας ὑπὲρ τῶν παόντων ἄριστον, τοῖς ἀνδρωδεστάτοις τῶν ἑταίρων συναγαγὼν, τοιούτοις ὑπὲρ τῶν τοῖς λόγοις παρεκάλει. πάλαι διειγνωκότας ἡμᾶς ἄνδρες ἀγαθοὶ, μήτε ῥωμαίοις, μήτ' ἄλλῳ τινὶ δουλεύειν ἢ θεῷ, μόνος γὰρ οὗτ' ἀληθὴς ὅτι Ⓒ δίκαιος ἀνθρώπων δεσπότης, ἦκα νῦν καιρὸς, ἐπαληθεῦσαι κελεύων τὸ φρόνημα τοῖς ἔργοις. θεὸς ὃν ἑαυτοὺς μὴ καταισχύνωμεν, θέντες μηδὲ δουλείαν ἀκίνδυνον ὑπομείναντες, νυνὶ ἦ μὴ δ' ἐλεύθεροι τιμωρείας ἀνηκέστους, εἰ ζῶντες ὑπὸ ῥωμαίοις ἐσόμεθα. πρῶτοι τε γὰρ πάντων ἀποστήμεν, καὶ πολεμοῦμεν αὐτοῖς τελευταῖοι. νομίζω ἦ καὶ θεῷ ταύτην ἡμῖν δεδόσθαι χάριν, ἧ δύναμις καλῶς ἐλευθέρως ὑποθανεῖν, ὅπερ ἄλλοις οὐκ ἐγίνετο παρ' ἐλπίδα κρατηθεῖσιν. ἡμῖν ἦ

A postea verò Titus excogitauerat: & turris LX. cubitorum effecta est, tota ferro consepta, vnde multis balistarum tormentorúmque iaculis Romani citò eos repulêre, qui de muro pugnabant, & caput exerere prohibuêre. Simul autem ingenti etiam ariete fabricato, Silua crebro murum pulsari iubet: ac vix quidem tamen aliquam eius deiicit partem interruptam. Citò autem prævenêre sicarij muro totus altero constituto, qui ne machinis quidem simile aliquid pateretur: mollis enim adhuc erat, & impetus laxare violentiam poterat, hoc modo constructus. Trabes proceritate magnas, & qua sectæ sunt continentes composituêre: earum autem ordines erant duo similes, tantúmque distantes quanta esset muri latitudo, & inter eos ambos replebant aggere spacium. ne verò crescente cumulo terra defluereret, aliis transuersis trabibus quas in longitudinem posuerant colligabant: Erat ergo illis opus quidem ædificio simile: sed quod cedenti inferebantur machinarum ictus euanescebant, lutóque subsidente strictiorem fabricam faciebant. Hoc vbi Silua considerauit, igni magis murum captum iri putans, multas quidem ardentes faces militibus intrò iaculari præcepit: murus autem, quippe, vt magna ex parte lignis constructus, ignem citò comprehendit: & vsque ad limum sui laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente quidem adhuc incendio, spirans Aquilo Romanis erat horribilis: auertens enim desuper flammam in eos abigebat, & penè machinas quasi iam conflagraturas desperauerant. deinde flatu mutato, veluti diuina prouidẽtia excitatus Auster, multa vi in aduersum eum murum repulit: iámque totus ardebat ex alto. Romani quidem cum Dei vterentur auxilio, ad castra læti digrediebantur, decreto hostes luce aggredi, & nocte vigilias accuratiores facere, ne quis eorum clam subterfugeret: Sed neque ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neque alij cuiquam permissurus erat, vt faceret. Vidēs autem murum igne consumptum, alium verò nullum salutis modum neque virtutis excogitans: sed his quæ Romani in se liberósque suos, & coniuges facturi essent si vicissent, ante oculos positis, de omnium morte consilium cepit: ídque ex præsentibus fortissimum ratus, validioris animi sociis vesperi congregatis, talibus eos verbis ad facinus inuitabat. Cũ olim vobis decretum sit, viri fortes, neque Romanis, neque cuiquam alij seruire, nisi Deo: is enim solus est verus & iustus Dominus hominum: ecce nunc tempus adest, quod factis vestros probare animos iubeat. Ne igitur nos dehonestemus, antè quidem seruitutem nec sine periculo passi, nunc autem cum seruitute intolerabiles pœnas subituri: si vinos in Romanorum potestatem venire contingat. primi enim omnium ab his defecimus, & nouissimi cum his bellum gerimus. Puto autem & hanc nobis à Deo gratiã datam, vt benè ac liberè possimus mori, quod aliis non euenit præter spẽ superatis. Nobis autẽ

certum eſt, orto die futurum excidium. Libera eſt autem ſtrenua mortis conditio cum affectibus: nec enim prohibere id hoſtes poſſunt, qui profectò nos optant viuos abducere, neque nosillos iam poſſumus ſuperare pugnando. Nam fortaſſe quidem ab initio ſtatim oportuit, quando libertatem defendere cupientibus omnia & à nobiſipſis acerba peioráque ab hoſtibus eueniebant, de Dei voluntate coniicere, & ſcire quòd amica ei quondam Iudæorum natio damnata eſſet interitu: manens enim propitius, vel ſaltem nobis leuiter infenſus, nunquam tantorum quidem hominum perniciem neglexiſſet: ſacratiſſimam verò vrbem ſuam igni hoſtium excidióque prodidiſſet. Nos autem ſoli ſcilicet ex omni genere Iudæorum ſperauimus ſeruata libertate ſuperare, tanquam nil in Deum deliquiſſemus, nulliúſque culpæ participes fuiſſemus, qui alios quoque docuimus. Itaque videtis quem admodum nos vana expectaſſe redarguit, fortiore nobis ſperatis rebus malorum neceſſitate illata. Nec enim quicquam nobis caſtelli natura inexpugnabilis profuit ad ſalutem: ſed & alimentorum copiam, & armorum multitudinem, aliúmque habentes abundantiſſimum apparatum, ipſo Deo manifeſtiſſimè auferente ſpem ſalutis perdidimus. Ignis enim, qui ferebatur in hoſtes, in ædificatum à nobis murum non ſponte reuerſus eſt. Sed hæc multorum ira ſunt criminum, quæ furore capti contra gentiles auſi ſumus: pro quibus quæſo ne Romanis inuictiſſimis pœnas, ſed per nos ipſos Deo præſtemus. iſtæ autem illis moderatiores ſunt. morientur enim coniuges iniuria vacuæ, liberi ſeruitutis expertes. Poſt illos autem ipſis nobis honeſtam inuicem gratiam præbeamus, libertate ſeruata optima ſepultura. Priùs tamen & pecunias & caſtellum igne exuramus. Mœrebunt enim Romani, certè ſcio, ſi neque corpora noſtra tenuerint, compendióque caruerint. Alimenta ſola relinquamus. hæc enim nobis erunt teſtimonio mortuis, quòd non penuria victi ſumus: ſed ita, vt ab initio ſtatueramus, mortem ſeruituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: ſed non in eundem modum præſentium ſententiæ congruebant. Sed alij quidem ei obedire properabant, & quaſi voluptate replebantur, pulchram eſſe mortem exiſtimantes. Qui verò molliores erant coniugum ac familiarum ſuarum miſericordia, vel etiam proprius quemque apertiſſimus deterrebat interitus, aliúſque alium intuens, contrarium voluntatis ſuæ motum lacrymis deſignabant. Quos cùm vidiſſet Eleazarus formidare, ac magnitudinem conſilij animis frangi, pertimuit ne etiam eos, qui fortiter dicta perceperunt, effœminarent flentes ipſi ac deplorantes. Ergo exhortationem non intermiſit: ſed erectior, multóque repletus ſpiritu, clariorem de immortalitate animæ orationem incipit: magnáque vſus exclamatione, lacrymantes attentiùs aſpectans. Plurimum, inquit, opinione deceptus tum, qui putarē viros fortes pro libertate certantes, mori bene malle, quā viuere. Vos autem ne cuilibet quidem homini quicquam

A προδηλος μὴν ὄζιν, ἡ γλυκυσομὴν μεθ' ἡ μέρεαν ἄλυσις. ἐλλυθέρα δ' ἡ ἢ γλυκάρι θανάτυ μᾶ ἧ φιλτάτων ἄρρησις. ὅτε γὸ ταῦτ' ἀποκωλύειν οἱ πολέμοι δύναται παίτως δύχόμδοι ζῶντας ἡμᾶς ἀδαλαβεῖν, ὐθ' ἡμεῖς ἐκείνους ἔτι νικᾶν μαχόμδοι. ἐὸ ει μὴν δὴ θεὸς, ἴσως ἐξ ἀρχῆς, ὅτε τῆς ἐλλυθερίας ἡμῖν αἰτπποιεῖδαι θελήσασι, πάνζα κὴ παρ' ἀλλήλων ἀπέβαγε χαλεπὰ, κὴ παρὰ τῆ πολεμίων χείρω, τῆς τὲ θεῦ γνώμης ἐοχάζεδαι, κὴ γινώσκειν ὅτι τὸ πάλαι φίλον αὐτῷ φύλον ἰσδαίων, ἀπωλεία κατέγνωσο. μᾶλλον γὸ δύμδοις ἢ μερίσας γᾶν ἡμῖν ἀπηχθημᾶς, ἃ αὖ τοσύτων μὴ αὐθρώπων ἀδεικῆδεν ὄλεδεον, ἀφήκατο ἂ τῶν ἱεροτάτων αὐτῷ πόλιν πυρὶ Β καταισκαφᾶς πολεμίων. ἡμεῖς δ' ἄρα, καὶ μόνοι τὲ παντὸς ἰουδαίων γᾶμοις ἠλπίσαμὴν ἀδικήσεδαι τῶν ἐλλυθερίαν φυλάξαντες, ὥσπερ ἀναμάρτητοι πρὸς τὸν θεὸν γᾶμόμδοι, κὴ μηδεμιᾶς μεταχόντες, οἳ Β τοῖς ἄλλους ἐδιδάξαμὴν. τοιαῦτα ὁρᾶτε πῶς ἡμᾶς ἐλέγχει μάταια προσδοκήσαντας, κρείττονα τῆ ἐλπίδων ἔ ἐ τοῖς δεινοῖς ἀνάγκην ἐπαγαγών. ὅτε γὸ ἡμᾶς ἡ τὲ φρυείκ φύσις ἀνάλωτος ὖσα πρὸς σωτηρίαν ὠφέλησεν· ἀλλὰ κὴ ξοφῆς ἀφθονίαν κὴ πλῆδος ὅπλων, Β τῶν ἄλλων ἔχοντες ἀδρασδῶν προϊπδύουσαν, ὑπ' αὐτὲ πρόφανῶς τὲ δεῦ τῶν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἀφηρήμεδα. τὸ γὸ πῦρ εἰς τοὺς πολεμίους φερόμδον, ἃ C αὐτομάτως ὅπὶ τὸ κατασκδασθὲν τεῖχος ὑφ' ἡμῶν ἐπέστρεφεν. ἀλλ' ἔστι ταῦτα χόλος πολλῶν ἀδικημάτων, ἃ μανέντες εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἐτολμήσαμὴν, ὧν μὴ τοῖς ἐχθίστοις ῥωμαίοις δίκας, ἀλλὰ τῷ θεῷ δι' ἡμῶν αὐτῶν ὑποχωμὴν. αὗται δ' εἰσὶν ἐκείνων μᾶζιώτεραι. θνησκέθωσαν γὸ γυναῖκες ἀνύβριστοι, κὴ παῖδες δουλείας ἀπείρατοι, μᾶ δ' αὐτοὺς ἡμεῖς δύμῃ χάριν ἀλλήλοις παρέχωμὴν, καλὸν ὐ τάφιον τ ἐλλυθερίαν φυλάξαντες. φείσεσδε ἢ κὴ τὸ φρυείον καὶ τὰ χρήματα πυρὶ δαφθείρωμὴν. λυπηθήσονται γὸ ῥωμαῖοι σαφῶς οἶδα μήτε τῶν ἡμετέρων σωμάτων κρατήσαντες, κὴ τὲ κέρδους ἀμύρτητες. ταῖς ξοφαῖς μόναις ἐάσωμὴν· αὗται γὸ ἡμῖν τὸ θησκόσι μύρτυρήσουσιν, ὅτι μὴ δι' ἔνδειαν ἐκρατήθημὴν, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς διέγνωμὴν, θανάτον εἰλάμεδα πρὸ δουλείας. ταῦτα ἐλεάζαρος ἔλεγὴ· ὁ μὲν κατ' αὐτὸ ταῖς γνώμαις προσέπιπτε τῆ παρόντων. ἀλλ' οἱ μὴ ἕτοιμοι ὑπακύειν, κὴ μόνον ὐχ ἡδονῆς ἐνεπίπλαντο, καλὸν ἓ τὸν θανάτον νομίζοντες. τοὺς δ' αὖτῆ μαλακωτέρους, γυναικῶν κὴ γλυκέας οἶκτος εἰσῆει, πάντας ἂ κὴ τῆς ἑαυτῆ προδήλου τελυτῆς, εἰς τε ἀλλήλους ἀποβλέποντες τοῖς δακρύοις τὸ μὴ βυλόμδον τῆς γνώμης ἐσήμαινον. τούτους ἰδὼν ἐλεάζαρος ἀποδειλιῶντας, Β προς τὸ μέγεδος τῆ βουλύματος τὰς ψυχὰς ὑποκλωμδύους, ἔδεισε μή ποτε κὴ τοῖς ἐῤῥωμδύκοις τῆ λόγων ἀκύσαντας, αὐτοὶ συνεκδηλεύσωσι ποτνιώμδοι καὶ δακρύοντες. οὔκουν αἶπε τοιῶδε πελύδυσιν, ἀλλ' ἐ αὐτὸν ἐπεχείρας, Β πολλοῦ λύμματος πλήρης γλυόμδος, λαμπροτέροις ἐπιχειρῆ λόγοις, περὶ ψυχῆς καὶ ἀθανασίας, μέγα τε χετλιάσας, κὴ τοῖς δάκρυσιν ἀτενὲς ἐμβλέψας. ἢ πλέισον, ἔφασεν, ἐψύδεδαι, νομίζων αὐδρᾶσιν ἀγαδοῖς τῆ ὑπὲρ τῆς ἐλλυθερίας ἀγώνων συναιρεῖδαι, ζῆν καλῶς ἢ τεδνᾶναι διεγνωκόσιν. ὑμεῖς δ' ἵνα τῆ τυχόντων ὑδὲν εἰς ἀρε-

εἰ· ἀρετὴν μὲν εἰς τόλμαν μεταφέροντες, οἵ γε καὶ τὸν θάνατον μείζονων ἀπαλλαγὴ κακῶν φοβεῖσθε θάνατον. Νῦν γὰρ ὑμᾶς, μήτε μελλήσαντας, μήτε σύμβουλον ἀναμείναντας. πάλαι γὰρ ἔδει ἀπὸ τῆς πρώτης ἡλικίας, παιδεύοντας ἡμᾶς οἱ πάτριοι καὶ θεῖοι λόγοι διετέλουν, ἔργοις τε καὶ φρονήμασι τῶν ἡμετέρων προγόνων αὐτοὺς βεβαιοῦντες, ὅτι συμφορὰ τὸ ζῆν ὅσιν ἀνθρώποις, οὐχὶ θάνατος. ἔδει μὲν γὰρ ἐλευθερίαν διδοὺς ψυχαῖς, εἰς τὸν οἰκεῖον, καὶ καθαρὸν ἀφίστι τόπον ἀπαλλάττεσθαι, πάσης συμφορᾶς ἀπαθεῖς ἰσομοίρας. ἕως δ' εἰσὶν ἐν σώματι θνητῷ δεδημμέναι, καὶ τῷ τούτου κακῶν συναναπίπλασθαι), θαλεπὸν εἰπεῖν τεθνήκασι κοινωνία γὰρ θεῷ θνητὸν, ἀσύμφορός ὅστι. μέγα μὲν ἐν δύναται ψυχὴ καὶ σώματι συνδεδεμένη. ποιεῖ γὰρ αὐτῆς ὄργανον αἰσθανόμενον ἀφεῖτος αὐτὸ κινῆσαι, καὶ θνητῆς φύσεως περαιτέρω προάγησαι τῇ πρόθεσιν· ἐπειδὰν δὲ ἀπολυθεῖσα τοῦ καθέλκοντος αὐτὴν βάρους ὅλη γένηται, καὶ προσκρεμαμένη χώρων ἀπολάβῃ τὸ οἰκεῖον, τότε δὴ μακαρίας ἰσχύος καὶ παντάχοῦ ἀκωλύτου μετέχει δυνάμεως, ἀόρατος μένουσα τοῖς ἀνθρωπίνοις ὄμμασιν, ὥσπερ αὐτὸς ὁ θεός· ἐνδὲ γὰρ ἕως ὅστιν ἐν σώματι θεωρεῖται. πρόσθεσι γὰρ ἀφανῶς, καὶ μὴ βλεπομένη πάλιν ἀπαλλάττεται), μένει μὲν αὐτὴ φύσιν ἔχουσα τὴν ἄφθαρτον, αἰτία δὲ σώματι γενομένη μεταβολῆς. ὅταν γὰρ αὖ ψυχὴ προσάψῃ), τοῦτο ζῇ καὶ τέθνηκεν· ὅταν δ' αὖ ἀπαλλαγῇ, μόνον θνήσκει. Τοσοῦτον πρεῖσσιν αὐτῇ ἀθανασίας. ὕπνος ἦ τεκμήριον ὑμῖν ἔσται τῶν λόγων ἐν ἀρξάτος, ἐν ᾧ ψυχαὶ τῶν σώματος αὐτὰς μὴ πρόσαντες ὄχλος, ἡδίστην μὲν ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἐφ' ἑαυτῇ γιγνόμεναι. θεοῦ δ' ὁμιλοῦσαι κατὰ συγγένειαν πάντα μὲν ὑπροίτοῦσι, πολλὰ δὲ τῶν ἐσομένων προθεσπίζουσι. τί δεῖ δειλίαν θάνατον, ἐν ὕπνῳ γινομένην ἀνάπαυσιν ἀγαπῶντας; πῶς ἂν ἀνόητον ὅστι τὸν ἐν τῷ ζῆν ἐλευθερίαν διώκοντας, τῆς ἀϊδίου φθονεῖν ἑαυτοῖς; ἔδει μὲν οὖν ἡμᾶς οἰκοθεν πεπαιδευμένους, ἄλλοις δὲ παράδειγμα τῆς πρὸς θάνατον ἑτοιμότητος. ἀ μέν, ἀλλ' εἰ μὴ τῆς παρὰ τῶν ἀλλοφύλων διδόμεθα πίστεως, ἐλέγχωμεν εἰς ἐνδοὺς τοὺς ἀσκεῖν ὑπεχουμένους. ἐκεῖνοι τε γὰρ ὄντες ἄνδρες ἀγαθοὶ, τὸ μὲν τοῦ ζῆν χρόνον, ὥσπερ ἀναγκαίαν τινὰ φύσει λειτουργίαν ἀκουσίως ὑπομένουσι· σπεύδουσι δὲ τὰς ψυχὰς ἀπολύσαι τοῦ σώματος, μηδενὸς αὐτοὺς κατεπείγοντος κακοῦ, μηδὲ ἐξελαύνοντος, πόθῳ τῆς ἀθανάτου διαίτης, παρόντος μὲν τοῖς ἄλλοις, ὅτι μέλλουσιν ἀπεῖναι· μὴ ἔστιν ὁ κωλύσων ἡδέως, ἀλλὰ πάντες αὐτοὺς ἀσπαζόμενοι, πρὸς τοὺς οἰκείους ἕκαστοι διδόασιν ὁπισολάς. ὅτου βεβαίαν, καὶ ἀληθεστάτην τῆς ψυχαῖς τὴν μετ' ἀλλήλων ἐν διαιταν πεπιστεύκασιν. οἱ δ', ἐπειδὰν ἐπακούσωσι τῆς ἐπιθυμούσης αὐτοῖς, πυρὶ τὸ σῶμα παραδόντες, ὅπως δὴ μὴ καθαρωτάτην ἀποκρίνωσι τὸ σώματος τὴν ψυχὴν, ὑμνοῦσι τελοῦσιν. ῥᾴον δὲ ἐκείνους εἰς τὸν θάνατον οἱ φίλτατοι προπέμπουσιν, ἢ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἕκαστος τοὺς πολίτας εἰς μικρὰν ἀποδημίαν. καὶ σφᾶς μὲν αὐτοὺς δακρύουσιν, ἐκείνους δὲ μακαρίζουσιν, ἤδη τὴν ἀθάνατον τάξιν ἀπολαμβάνοντας. ἆρ' ἔν ἃ αἰδούμεθα χεῖρον ἐνδῶν φρονοῦντες, καὶ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ἀπολιμίας τοὺς πατρίους νόμους οἷ πᾶσιν ἀνθρώποις εἰς ζῆλον ἥκουσιν, αἰσχρῶς ὑβρίζοντες, ἀλλ' ἐῶμεν καὶ τοὺς ἐναντίους ἐξ ἀρχῆς λόγους

A neque audacia neque virtute præstatis, qui etiam magna mala effugituri, mortem timetis? cùm oporteret vos super hoc neque cunctari, neque expectare monitorem. Olim enim & à primo sensu nos erudire sacræ patriæ orationes, maiorum quoque nostrorum factis & animis confirmantibus, perseuerabant: quòd viuere hominis est, non mori, calamitas. Nam mors quidem libertatē animis præstans, ad proprium purúmque locum eas dimittit, ab omni clade futuras intactas. Donec autem mortali B corpore vinctæ sunt, vitáque malis eius implentur, quod verisimile dicitur, mortuæ sunt. Diuino enim cum mortali societas turpis est. Multū quidē potest anima iuncta cum corpore: instituentum enim facit suum, latenterid mouens, & vltra mortalem naturā gestis producens. Verùntamen cum pondere, quo in terram detrahitur, quodque ab ea pendet, absoluta, proprium locum receperit, tunc beatam & vndique liberam C participat fortitudinem: humanis oculis, vt ipse Deus, inuisibilis manens: nec enim cùm est in corpore, conspicitur. Nam & accedit occulta, neque rursus cùm recedit videtur, vnam quidem ipsa habens incorruptam naturam: corpori autem cautam præbens mutationis. Nam quod anima attigerit, hoc viuit atque viget: vnde verò ægritudo fuerit, hoc marcidum moritur: tantum immortalitatis ei superabat. Et huius orationis argumentum vobis sit somnus: in quo in se collectæ animæ, nusquam eas distrahente corpore, iucundissimam quietem agunt: cum Deo verò pro cognatione degentes, vbique adsunt, ac multa futura prædicunt. Cur igitur mortem timere conueniat, qui somni D diligimus quietem? quemadmodum autem non sit dementissimum, breuitatem vitæ sequentes, sibimet inuidere perpetuam? Oportebat quidem nos domestica institutione meditatos, aliis esse exemplo promptæ voluntatis ad mortem. Attamen si ab alienigenis etiam rei fides petenda est, Indorum videamus sapientiæ professores. Illi enim cùm sint boni viri, vitæ quidem tempus, quasi quoddam necessarium naturæ munus, inuiti sustinent: properant autem animos corporibus soluere: nullóque vrgente neque exagitante malo, propter immortalis conuersationis desiderium, aliis quidem prædicunt se esse abituros, nec est qui prohibeat quisquam, sed omnes fortunatissimos E appellantes eos, ad familiares suos mandata mittunt: ita certam verámque animis esse inter se consuetudinem credidêre: ipsi autem cùm mandata perceperint, igni traditis corporibus, vt immaculata puráque anima secernatur, laudati moriuntur. Facilius enim ad mortem illos amicissimi prosequuntur, quàm exterorum hominum quisquam suos ciues, in lōginquam peregrinationem ituros. Et se quidē ipsos deflent: illos autem beatos dicunt, quòd immortalitatis ordinem iam recipiant. Non ergo nos pudebit, si deterius Indis sapiamus, propriáque ignauia F leges patrias, quæ omnibus hominibus æmulandæ videntur, inhonestè despiciamus? quanquam etsi contraria nos à principio instituisset

eruditio, quod ſummum bonum eſt hominibus viuere, mors autem calamitas: attamen tempus nos adhortatur eam bono animo & facilè tolerare, Dei voluntate & neceſſariò morituros. Olim enim quantum apparet, contra omne Iudæorum genus hoc decretum poſuit Deus, vt vita careremus, qui ea non eramus quemadmodum oportebat vſuri. Non auſim enim nobiſmetipſis aſcribere, neque Romanis gratificari, quod nos omnes eorum bellum abſumpſerit. Non enim viribus illorum hæc accidêre: ſed cauſa fortior interueniens, illis præſtitit, vt vincere viderentur. Quibus enim armis Romanorum perempti ſunt, qui Cæſaream incolebant Iudæi? ac ne defecturos quidem ab illis, dum diem ſeptimum celebrarent, aggreſſa Cæſarienſium multitudo, neque repugnantes cum coniugibus ac liberis mactauerũt: nec vel ipſos erubuêre Romanos, qui nos tantummodo hoſtes, quòd defeceramus, putabant. Sed dicet aliquis Cæſarienſibus ſemper cum ſuæ ciuitatis Iudæis fuiſſe diſcordiam, tempúſque nactos vetus odium exaturaſſe, quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiſcũ enim illi propter Græcos bellum gerere auſi ſunt, ac non cum propinquis noſtris Romanos vlciſci. Multum igitur his fides illorum ac beneuolentia profuit: ſiquidem ab ipſis cum totis familiis acerbiſſimè trucidati ſunt, ac pro auxiliis gratias eis reddidêre: nam quæ illos à nobis pati prohibuêre, hæc paſſi ſunt, velut ea ipſi committere voluiſſent. Longum fiet, ſi velim nunc ſeparatim de ſingulis dicere. Noſtis enim, quòd Syriæ ciuitatum nulla eſt, quæ non Iudæos apud ſe habitantes occiderit, nobis quàm Romanos plus inimicos. Vbi etiam Damaſceni, cum ne cauſam quidem probabilem confingere potuiſſent, ciuitatem ſuam cæde nefaria repleuêre, octodecim millibus Iudæorum cum coniugibus ac familiis iugulatis. Eorum autem multitudinem plagis in Ægypto peremptorum LX. millium numerum audiebamus excedere. Illiquidem fortaſſe in aliena terra, cum nullũ inuenirent hoſtibus aduerſarium, ita ſunt mortui. At omnibus qui domi cum Romanis bellum ſuſcepêre, nihil deerat eorum, quæ ſpem totam poſſent præbere victoriæ. Arma enim & muri, & caſtellorum inexpugnabiles fabricæ, atque interriti ſpiritus ad pericula pro libertate ſubeunda, cunctos ad defectionem reddunt fortiores: ſed hęc ad paucum tempus cùm ſuffeciſſent, ſéque ſuſtuliſſent, maiorum malorum extitêre principium. Omnia enim capta ſunt, omniáque hoſtibus ſuccubuerunt, velut illorum nobilioris cauſa victoriæ, non ad eorum ſalutem, à quibus inſtructa fuerant, apparata ſint. Et in prælio quidem mortuos beatos exiſtimari oportet: repugnantes enim & libertate non perdita periêre. Eorum verò multitudinis, qui à Rom. ſubiugati ſunt, quis non miſereatur? quiſve non antequam illa patiatur, mori properet? quorum alij torti, támque igne quàm verberibus excruciati periêre, alij ſemeſi à beſtiis ad ſecundum earum cibum viui ſeruati ſunt: illorum quidem miſerrimi habendi ſunt, qui adhuc

ἐπαμῦναι, ὡς ἀρα μέγιστον ἀγαθὸν ἀνθρώποις ὄντι τὸ ζῆν, συμφορὰ δ' ὁ θάνατος, ὁ χρὴν καιρὸς ἡμᾶς ἀπαλλαγῆναι φέρειν δικαρδίως αὐτὸν, θεῷ γνώμῃ, καὶ κατ' ἀνάγκας τελευτήσαντας. πάλαι γὰρ ὡς ἔοικεν κατὰ τοῦ παντὸς Ἰουδαίων γένους, τοῦτο ἔθετο τὸ ψήφισμα ὁ θεὸς, ὡς θ' ἡμᾶς τοῦ ζῆν ἀπηλλάχθαι μὴ μέλλοντας αὐτῷ χρῆσθαι κατὰ καιρόν. μὴ γὰρ αὐτοῖς ὑμῖν ἀναθέτειν τὰς αἰτίας, μηδὲ χαρίζεσθε τοῖς Ῥωμαίοις, ὅτι πάντας ἡμᾶς ὁ θεὸς αὐτοὺς πολεμος διέφθειρεν. ἃ γὰρ ἐκείνων ἰσχὺς ταῦτα συμβέβηκεν, ἀλλὰ κρείττων αἰτία γνωμῶν τὸ νικᾶν ἐκείνοις δοκεῖν παρέσχηκεν. ποίοις γὰρ ὅπλοις Ῥωμαίων πεφύκασιν οἱ καισάρειαν Ἰουδαῖοι κατοικοῦντες, ἀλλὰ μὰ δὲ μελλήσαντας αὐτοὺς ἐκείνων ἐφίεσθαι, μεταξὺ δὲ τὴν ἑβδόμην ἑορτάζοντας, τὸ πλῆθος τῶν καισαρέων ὅπλοις μὲν, μηδὲ χεῖρας ἀνταίροντας ἅμα γυναιξὶ, καὶ τέκνοις κατέσφαξαν, οὐδὲ αὐτοὺς Ῥωμαίους ἐγκαπέντες, οἳ μόνοις ὡς ἡμῖν ἠγοῦντο πολεμίοις τοῖς ἀφεστηκόσιν· ἀλλὰ φήσει τις ὅτι καισαρεῦσιν ἰῶ ἀεὶ διαφορὰ πρὸς τοὺς παρ' αὐτοῖς, καὶ τὸ καιρῷ λαβόμενοι, τὸ παλαιὸν μῖσος ἀπεπλήρωσαν. τί οὖν τοὺς ἐν σκυθοπόλει φῶμεν; ἡμῖν γὰρ ἐκεῖνοι διὰ τοὺς ἕλληνας πολεμεῖν ἐτόλμησαν; ἀλλ' ἃ μὴ πρὸς συγγενῶν ὑμῖν Ῥωμαίοις ἀμυνέσθαι. πολὺ τοίνυν ὤνησεν αὐτοὺς, ἡ πρὸς ἐκείνους δύνοια καὶ πίστις. ὑπ' αὐτῶν μὲν τοι παροικεσία πικρῶς κατεφονεύθησαν, ταύτης τ' συμμαχίας ἀμοιβὴν ὑπολαβόντες. ἃ γὰρ ἐκείνους ἐφ' ἡμῖν ἐκώλυσαν, ταῦθ' ὑπέμειναν ὡς αὐτοὶ δράσαι θελήσαντες, μαχεῖν αὖ εἰς νεῦν ἰδίᾳ φύσει ἐκάστων λέγειν. ἴσε γὰρ ὅτι τῶν ἐν συρίᾳ πόλεων, ἐν ἔστιν ἥ τις τοῖς παρ' αὐτῇ κατοικοῦσιν ἰουδαίοις οὐκ ἐπῆρκεν, ἡμῖν πλέον ἢ ῥωμαίοις ὄντας πολεμίους. ὅπου γε δαμασκηνοὶ μηδὲ τέφραν ὅλον πλάσαι δυνηθέντες, φόνῳ μαρωτάτου τὴν αὐτῶν πόλιν ἐπλησαν, ὀκτακισχιλίους σὺν τοῖς μυρίοις ἰουδαίους ἅμα γυναιξὶ καὶ τέκνοις διασφάξαντες. τὸ δ' ἐν αἰγύπτῳ πλῆθος τῶν μετ' αἰτίας ἀπηρημένων, ἐξ ὅσου μυριάδας ἐκβαλεῖν ἐπιπυθανόμεθα. κἀκεῖνοι μὲν ἴσως ἐπ' ἀλλοτρίας γῆς οὐδὲν ἀντίπαλον ἀφεῶμενοι τοῖς πολεμίοις ἔτυχον ἀπόθανον. τοῖς δ' ὅσοι τῆς οἰκείας τὸν πρὸς ῥωμαίους πόλεμον ἀραμένοις, ἅπαντα τὰ τῶν ἐλπίδα νίκης ἐχυρᾶς παρέχειν δυναμένοις οὐκ ὑπῆρξε. καὶ γὰρ ὅπλα, καὶ τείχη, καὶ φρουρίων δυσάλωτοι κατασκευαὶ, καὶ φρόνημα πρὸς τοῖς ὑπὲρ ἐλευθερίας κινδύνοις ἄτρεστον, πάντας πρὸς τὸν ὑπόστασιν ἐπέῤῥωσεν. ἀλλὰ ταῦτα πρὸς βραχὺ χρόνον ἀρήσαντα καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἡμᾶς ἐπάραντα, μειζόνων ἀρχὴ κακῶν ἐφάνη. φαῦλα γὰρ ἦλθε, καὶ πάντα τοῖς πολεμίοις ὑπέθηκεν, ὥσπερ εἰς τὴν ἐκείνων δύλλεσιν νίκην, ἃ εἰς τὴν τῶν ῥωμαίων σωτηρίαν ἀντιπεπόηται. καὶ τοὺς μὲν ἐν ταῖς μάχαις δαιμονίζειν ἐποίησεν. ἀμυνόμενοι γὰρ καὶ τὴν ἐλευθερίαν οὐ φεύγοντες τεθνήκασι. τὸ δ' πλῆθος τῶν ὑπὸ ῥωμαίοις γενομένων, τοὺς μὲν ἀν ἐλεήσειεν, ἢ τοὺς ἂν ἐπιχθεῖν ἐπὶ τῷ ταῦτα παθεῖν ἐκείνους δαιμονεῖν. ὧν οἱ μὲν τρεβλούμενοι, καὶ πυρὶ καὶ μάστιξιν ἀνιζόμενοι τεθνήκασιν· οἱ δ' ὑπὸ θηρίων ἠμίβρωτοι πρὸς δ' ὑστέραν αὐτοῖς τροφὴν ζῶντες ἐφυλάχθησαν, γέλωτα καὶ παιδιὰν τοῖς πολεμίοις παρέχοντες. ἐκείνων μὲν οὖν ἀθλιώτατοι νομιστέον τοὺς ἔτι

ζῶντας,

ζῶντας, οἱ πολλάκις εὐχόμενοι τὸν θάνατον λαβεῖν οὐκ
ἔχουσι. ποῦ δ' ἡ μεγάλη πόλις ἡ τῆς παντὸς ἐθνῶν
ἡγούσης μητρόπολις; ἡ τοσούτοις μὲν ἐρύμνη τειχῶν πε-
βόλοις, τοσαῦτα δ' αὐτῆς φρούρια καὶ μεγέθη πύργων
προβεβλημένη, μόλις ἂν χωρῆσα τοὺς εἰς τὸν πόλεμον
ἀθροισθέντας, τοσούτους ἂν μυριάδας ἀνδρῶν ἔχουσα τοὺς
ὑπὲρ αὐτῆς μαχομένους; ποῦ γέγονεν ἡμῖν ἡ τοῦ θεοῦ ἐ-
χθρὰ οἰκίας πέπις δυμένης; προῤῥιζος ἐκ βάθρων ἀνήρ-
πασαι, καὶ μόνον αὐτῆς μνημεῖον ὑπολέλειπται, τὸ τῆς
ἀνηρηκότων αὐτὴν στρατόπεδον, ἐπὶ τοῖς λειψάνοις ἐποι-
κοῦν. φρισσόντων δ' ὀλίγοι τῇ αὐδῷ τὸ τεμένους
παρακάθιμον), καὶ γυναῖκες ὀλίγαι πρὸς ὕβριν αἰσχίστων
ὑπὸ τῶν πολεμίων τετηρημέναι. ταῦτα τις ἐν ῥᾳδίῳ
βαλλόμενος ἡμῶν, καρτερήσει τὸν ἥλιον ὁρᾶν, κἂν δύνηται ζῆν
ἀκινδύνως; τίς ὅστις δ' πατρίδος ἐχθρὸς ἢ τῆς ὅστις ἀνάν-
δρου καὶ φιλόψυχος, ὡς μὴ καὶ πρὸ τοῦ μάχεσθαι νῦν ζῆσαι
μεμνοεῖν. ἀλλ' εἴθε πάντες ἐπεθυμήκειμεν, πρὶν τὴν
ἱερὰν ἐκείνην πόλιν χερσὶν ἰδίαις καταστραπομένην
πολεμίων, πρὶν τὸν ναὸν τὸν ἅγιον, ὅστις ἀνοσίως ἐξορω-
ρυγμένον. ἐπεὶ ἦ ἡμᾶς ἂν ἀλγεινὴς ἐλπὶς ἐβεκόλπισεν ὡς
τάχα ποτὲ δωνήσεσθαι πολεμίους ὑπὲρ αὐτῆς ἀμυνέσθαι,
φεύσεται ἦ γέγονε νῦν, καὶ μόνους ἡμᾶς ὑπὸ δ' ἀνάγκης
καταλέλοιπε, παθόντας καλῶς ἀποθανεῖν. ἐλεήσατε
μὴν ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας, ἕως ἡμῖν
ἔξεστι παρ' ἡμῶν αὐτῶν λαβεῖν τὸν ἔλεον. ὅπι μὲν γὰρ
θάνατον ἐγλυκάνθημεν, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν ἐγλυκάναμεν. καὶ τοῦ-
τον ἀεὶ τοῖς ἀδαμοτέροις ὀξὺ δέλεαρ φυγεῖν. ὕβεως ἦ καὶ δου-
λεία, καὶ τὸ βλέπειν γυναῖκας εἰς αἰχμάλωτα ἀγομένας
μετὰ τέκνων, ἐν ἔστιν ἀνθρώποις κακὸν ἐκ φύσεως ἀνάγ-
καιον, ἀλλὰ ταῦτα δέδια τὴν αὐτῶν δουλείαν ὑπομένουσιν,
οἱ παρὸν πρὸ αὐτῶν ἀποθανεῖν μὴ θελήσαντες. ἡμεῖς
δ' ἐπ' ἀνδρείᾳ μέγα φρονοῦντες, ῥωμαίων ἀπέστημεν,
καὶ τὰ τελευταῖα νῦν ὅπι σωτηρίας προκαλουμένων ἡ-
μᾶς, ἠχθυπτώσαμεν. τίνι δίκαιον ἐν ἔστιν ὁ θυμὸς αὐτῶν
προάδηλος, εἰ ζώντων ἡμῶν κρατήσουσι; ἄθλιοι μὲν οἱ
πάροι δ' ῥώμης τῷ στόματον, εἰς πολλὰς αἰχίας ἀρκέσοντες,
ἄθλιοι δ' οἱ παρηβηκότες, φέρειν δ' ἡλικίας τὰς
συμφορὰς ἀδυναμούμενοι. ὄψεταί τις γυναῖκα πρὸς
βίαν ἀγομένην· φωνῆς ἐπακούσει τέκνου, πατέρα βοῶν-
τος χεῖρας δεδεμένον, ἀλλ' ἕως εἰσὶν ἐλεύθεραι καὶ ξί-
φος ἔχουσι, καλὴν ὑπουργίαν ὑμῖν ὑπουργήσουσαν, ἀ-
δέλφοι μὲν ὑπὸ τῷ πολεμίων ἀποθανώμεν, ἐλεύθε-
ροι δὲ μὴ τέκνων καὶ γυναικῶν, τῷ ζῆν συνεξέλθωμεν.
ταῦτ' ἡμᾶς οἱ νόμοι κελεύουσι, ταῦτ' ἡμᾶς γυναῖκες καὶ
παῖδες ἱκετεύουσι. τούτων τὰ ἀνάγκην θεὸς ἀπέσκληκε
τέκνοις ῥωμαίοις τοιαῦτα θέλειν, καὶ μή τις ἡμῶν πρὸ
τῆς ἁλώσεως ἀποθάνῃ δεδοίκασι. πρὸ δ' οὖν
αὐτὴ τῆς ἐλπιζομένης αὐτοῖς καθ' ἡμῶν ἀπολαύσεως,
ἔκπληξιν τοῦ θανάτου, καὶ δεῖμα τὸ τόλμης καθελεῖν.

viuunt, qui sæpe mortem optantes non accipiunt. Vbi est autem illa magna ciuitas? Aut vbi est, quæ totius gentis Iudææ mettopolis fuit? Tantis quidē murorum septis munitissima, tot verò ante muros castellis turrimque obiectis mœnibus tuta, belliq; apparatum vix capiēs, tot autem virorū pro se pugnantiū multitudinē cōtinens, quid nobis facta est, quæ Deum habere incolā credebatur? Radicitus ex fundamētis erepta est, solāque eius monumenta restant, corū à quibus excisa est imposita reliquiis castra. Senes verò infelices ad cineres templi assident, & pauca mulieres ad turpissimam pudoris iniuriam ab hostibus reseruatæ. Hæc secum reputās quisquam nostrum, aspicere solem durabit etiā si viuere sine periculo possit? Quis inimicus adeò patriæ, quis tam imbellis, aut parcus animę, vt eum non pœniteat hucusque vixisse? Atque vtinam omnes fuissemus mortui, priusquā illā sacram ciuitatem hostium manibus videremus excindi, priusquam templum sanctum tāta impietate funditus eruiri: sed quoniam spes non instrenua nos illexit, quod fortè poterimus pro ea hostes vlcisci: nunc autem euanuit, ac solos necessitati dereliquit, mori bene properemus, nostrimet ipsi misereamur, & coniugum liberorúmque dum nobis licet à nobisipsis misericordiam capere. Ad mortem namque ipsi nati sumus, & quos ex nobis genuimus, éamque fugere ne fortissimi quidem possunt, iniuria verò & seruitus, & videre coniuges ad turpitudinē duci cum liberis, non est malum hominibus ex naturæ necessitate profectum: sed hæc sua timiditate perferunt qui antè mori cùm licuit noluêre. Nos autem multum freti fortitudine, à Romanis defecimus: & postremò nunc illis ad salutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur non est eorum iracundia manifesta, si nos viuos subiugare potuerint? Miserandi quidem adolescentes erunt, quorum vires corporis ad multos sufficient cruciatus: miserandi autem proiectiores, quorum ætas clades ferre non poterit. Videbit alius coniugem abduci, alius manibus reuinctis vocem filij patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi sunt & gladios habent, pulchrum ministerium nobis præbeant, expertes seruitutis hostium. Moriamur liberi cum filiis & coniugibus vita decedamus. Hæc nobis leges præcipiunt, hæc nos coniuges & filij deprecantur, horum necessitatem Deus misit, his cōtraria Romani volunt, & ne quis nostrūm ante excidium pereat, timent. Festinemus igitur eis, pro sperata potiundi nostri voluptate, stuporem mortis admirationémque relinquere audaciæ. Adhuc cum orare cupientem omnes interpellabant: & effrenato quodam impetu pleni, ad opus incitabant: ac veluti laruis exagitati, alius alium ante capere cupiebat: hoc specimē esse fortitudinis, rectiq. consilij existimantes, ne quis extremus remanere videretur: tantus eos & cōiugum & filiorū & propriæ cædis amor inuasit. Sed nec id, quod aliquis putauerit, cùm facinus accederent, obtusi sunt, verùm eam seruare sententiam, quam cum dicta perciperent,

Κεφάλ. λε.

ΕΤι γὰρ βεβλόμενον αὐτὸν ἐκάλουν, πάντες ὑπε-
τέμνοντο, καὶ πρὸς τὸ προάξειν ἤπειγον, αἰσθησίν τινος
ὁρμῆς πεπληρωμένοι, καὶ δαιμονῶντες ἀπήεσαν,
ἄλλος πρὸ ἄλλου φθάσαι γλιχόμενος, καὶ ταύτην ἐ-
πίδειξιν εἶναι τῆς ἀνδρείας, καὶ τῆς βουλῆς νομίζοντες, τὸ μή τις ἐν ὑστάτοις γλισχόμενος ὀφθεῖη· τοσοῦτος αὐ-
τοῖς γυναικῶν καὶ παιδίων, καὶ τῆς αὐτῶν σφαγῆς ἔρως ἐνέπεσεν. καὶ μὲν δὴ ὥσπερ ἂν τις ὠθήσῃ τῇ προάξει
προσιόντες ἠμύνοντο, ἀλλ' ἀτενῆ τὸν γνώμην διεφύλαξαν, οἷαν ἔσχον τῆς λόγων ἀπεροώμενοι, τὸ μὲ
οἰκείᾳ καὶ φιλοσόφῳ παθεῖν ἅπασι βουλομένους, τῷ λογισμῷ δ' ὡς τὰ κρείττω διεκελεύοντος τοῖς φιλτά-

habuerunt: proprium quidem earúmque affectum retinentibus cunctis, rationi verò cedentibus, quia iam optimè filiis consuluissent. Simul enim valere vxoribus cum amplexu dicebant, ac liberos gremiis captos extremum lacrymantes osculabantur: & simul tanquam manibus alienis iussa peragentes volentes eos configebant: malorum, quæ subditi hostibus passuri fuerant, cogitationé habentes pro solatio necessitatis ad cædem. Denique nemo hac audacia minor inuentus est. Cuncti autem coniunctissimos trás- B fixêre: miseri, quibus id necesse fuit, quibúsque filios atque vxores occidere, malorum omnium videbatur esse leuissimum. Igitur neque horum iam factorum dolorem tolerates, & interfectos læsos existimantes, si vel breuissimum tempus eis superuenirent, citò quidem vniuersis bonis in vnum congestis ignem iniiciunt, sorte verò ex numero suo decem lectis omnium percussoribus. vniuersi etiam propter liberos ac coniuges prostratos compositi, cósque cõplexi manibus, C parato animo se mactandos præbebant infelicissimum illud exhibentibus ministerium. Isti autem intrepidè cunctis occisis, eandem sortis legẽ in sua quoque morte statuerunt, vt cui obtigisset, nouem peremptis semet super eos occideret. ita omnes sibi confidebant, quod neque in audendo, neq. in sustinendo facinore, præstaret alius alij. Et ad extremum cæteri quidem se neci supposuere: vnus verò atque nouissimus, circunspecta multitudine mortuorũ, ne quis fortè D in multa cæde superesset, qui suæ manus egeret: vbi cognouit omnes peremptos, ignem quidem immittit regiæ: vehementi verò manu toto per se transacto gladio, iuxta suos affectus occubuit. Et illi quidem perierant, nullam credentes animam ex numero suo Romanis subditam reliquisse. Latuit autem vna mulier senior, & alia quædam Eleazari cognata, plurimũ doctrina sapientiáque mulieribus præstans, & quinque pueri per cuniculos quí aquam sub terra potui E ducebant abditi, cũ alijs ædibus occupatas mentes haberent, qui erant nongenti numero & sexaginta, cum mulieribus simul ac pueris. Hæc autem calamitas acta est Aprilis mensis quintodecimo die. Romani autem adhuc pugnam expectantes manè aggeribus scalarum pontibus iunctis muros aggrediebantur. Cum verò hostium neminem viderent, sed vndiq. versum acerbam solitudinem, ignémque intus ac silentium, quid factum esset coniicere nõ poterant, & ad extremum velut impellentes ictum arietis, vlulatum, si quem fortè prouocarent, dederunt. Clamorem autem sensêre mulieres, & ex cloacis emersæ, factum Romanis, vt erat indicarunt, altera earum quemadmodum dicta vel gesta fuissent omnia narrante manifestè. Non tamen Romani facilè his verbis adducebantur, ausi magnitudinem verisimilem non credentes. Igné verò extinguere conabãtur, pérque hunc viam sectantes citò in regiam peruenêre: conspectáque multitudine mortuorum, G non vt in hostibus gauisi sunt: sed consilij fortitudinem, & obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptum mortis admirabantur.

Cap. xxix. Interitus sicariorũ, qui in Alexandriã & Thebas profugerant.

HIusmodi autem peracto excidio, in castello quidem præsidium dux reliquit, ipse verò cum exercitu ad Cæsarem profectus

Τοῖς ὅπλοις ἐπιόντες. ὁμῶς δὲ κατάζοντο γυναῖκας ἀπεπλυσόμενοι, καὶ τέκνα φεύγοντα καλίζοντο, τοῖς ὑσάτοις φιλήμασιν ἐμφυόμενοι καὶ δακρύοντες. ὁμῶς ὑπὲρ καθάπερ ἀλλοζίας χεῖρας ὑπουργέμενοι, συνετέλουν τὸ ἕλκυσμα, τὴν ὀδύνην ὧν πείσονται κακῶν ὑπὸ τοῖς πολεμίοις γινόμενοι, ὡς ἀμύθιον τὸ ἐν ταῖς ψυχαῖς αἰάλητος ἔχοντες. καὶ πέρας, οὐδὲ εἷς τηλικοῦτος τολμήματος ἥττων εὑρέθη. πάντες γὰρ τὸ οἰκειότατον διεξῆλθον ἄθλιοι τῆς ἀνάγκης, οἷς αὐτοχειρὶ γυναῖκας τὰς αὐτῶν καὶ τέκνα κτεῖναι, κακῶν ἔδοξεν εἶναι τὸ κουφότατον. ἔτοι δὲ τίνων τὴν ὀδὶ τοῖς πεφαγμένοις ὀδύνην ἔτι φέροντες, καὶ τοὺς ἀνηρημένους νομίζοντες ἀδικεῖν, κἂν βραχὺ αὐτοῖς ἔτι χρόνου ὀδυνήσωσι, ταχὺ μὲν τὴν κτῆσιν ἅπασαν εἰς ταὐτὸ σωρεύσαντες πῦρ εἰς αὐτὴν ἐνέβαλον. κλήρῳ δ' ἐξ αὐτῶν ἐλόμενοι δέκα τοὺς ἁπάντων σφαγεῖς ἐσομένους, τὴν γυναῖκα τὴν αὐτοῦ τὰ παῖδα κλαύσαντες ἀφῆκαν, καὶ τὰς χεῖρας ἀφιέναι, παρεῖχον ἑτοίμους τὰς σφαγάς, τοῖς δὲ δύσλυτον ὑπουργίαν ἐκτελοῦσιν. οἱ δὲ ἀξιέπιστος πάντας φονεύσαντες, τὸν αὐτὸν ἐπ' ἀλλήλοις τὸν κλῆρον νόμον ὥρισαν, ἵν' ὁ λαχὼν τοὺς ἐντὸς κτείνας ἑαυτὸν ὀλίγοις ὕστερον ἀφέλῃ. πάντες γὰρ ἐθάρρουν ἑαυτοῖς, μήτ' εἰς ὀργὴν, μήτ' εἰς τὸ παθεῖν, ἄλλως ἄλλως διαφέρειν. καὶ τέλος, οἱ μὲν τὰς σφαγὰς ὑπέθεσαν, ὁ δ' εἷς καὶ τελευταῖος, τὸ πλῆθος τῶν νεμρῶν περιαθρήσας μή τις ἔτι ἐν πολλῷ φόνῳ αὐτὸς λείπηται χειρὸς δέομενος, ὡς ἔγνω πάντας ἀνηρημένους, πῦρ μὲν πολὺ τοῖς βασιλείοις ἐνέπεσεν. ἀθρόα δὲ τῇ χειρὶ δι' αὐτοῦ παῖς ἐλάσας τὸ ξίφος, πλησίον τῆς οἰκείων κατέπεσε. καὶ οἱ μὲν ἐτεθνήκεσαν ὑπειληφότες ἀδήλιαν ψυχὴν ὑποχείριον ἐξ αὐτῆς ῥωμαίοις καταλιπεῖν. ἐλαθε δὲ γυνὴ πρεσβύτις καὶ συγγενὴς ἑτέρα τις ἐλεαζάρου, φρενήσει καὶ παιδεία πλείστον γυναικῶν διαφέρουσα, καὶ πέντε παιδία τοῖς ὑπονόμοις, οὗ ποτὸν ἦγον ὕδωρ διὰ γῆς ἐγκαταχρυβῆναι τῆς ἄλλων πρὸς τῇ σφαγῇ τὰς διανοίας ἐχόντων, οὓς τὸν ἀριθμὸν ἦσαν ἑξήκοντα πρὸς τοῖς ἐνακοσίοις, γυναικῶν ἅμα καὶ παιδίων αὐτοῖς συναριθμουμένων. καὶ τὸ πάθος ἐπράχθη, πεντεκαιδεκάτῃ ξανθικοῦ μηνός.

Κεφ. λς.

Οἱ δὲ ῥωμαῖοι μάχῃ ἐπὶ πρωΐ δοκοῦντες ὑπὸ τὴν ἕω διαπαυσάμενοι, καὶ τὰς ὑπὸ τῶν χωμάτων ἐφόδους τῶν βαλίστρας γεφυρώσαντες, προσβολὴν ἐποιοῦν. βλέποντες δ' οὐδένα τῶν πολεμίων, ἀλλὰ δῆλον παντάχοθεν ἐρημίαν, καὶ πῦρ ἔνδον καὶ στοπὴν, ἀπόρως εἶχον τὸ γεγονὸς συμβαλεῖν, καὶ τέλος εἰς ἄφεσιν βολῆς ἠλάλαξαν, εἴ τινα τῶν ἔνδον προκαλέσαιντο. ἡ δὲ βοὴς ἀθησις γίνεται τοῖς γυναίοις, κἀκ τῶν ὑπονόμων ἀναδῦσαι, τὸ πραχθὲν ὡς εἶχε, πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἐμιμοῦνον, πάντα δ' ἑτέρας ὡς ἐλέχθη, καὶ τίνα τρόπον ἐπράχθη, σαφῶς ἐκδιηγουμένης. ὁ μὲν ῥᾳδίως αὐτῇ προσεῖχον τῷ μεγέθει τοῦ τολμήματος ἀπιστοῦντες, ἀνεχείεσαν τε τὸ πῦρ σβεννύναι, καὶ ταχέως ὁδὸν δι' αὐτοῦ τεμόντες, τῶν βασιλείων ἐντὸς ἐγένοντο. καὶ τῷ πλήθει τῶν πεφονευμένων ὀπτυχόντες, οὐκ ὡς ὑπὸ πολεμίοις πεπόνθασι. τὴν δὲ γενναιότητα τοῦ ἕλκους, καὶ τὸν ἐν τοσούτοις ἀτρεπτον ὑπὸ τῶν ἔργων ἐθαύμασαν καὶ θανάτῳ καταφρόνησιν. τοιαύτης δὲ τῆς ἀλώσεως γενομένης, ὑπὸ μὲν τοῦ φρουρίου καταλείπει φυλακὴν ὁ στρατηγὸς, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀπῆλθεν

εἰς

εἰς καισάρειαν. ἐδὲ γὸ ὑπελείφθητό τις τ̃ κ̃ τ̃ χώρας πολεμίων. ἀλλ' ἤδη πᾶσα ἡ μακρὰ τὸ πολέμου κατέτραπτο, πολλοῖς κ̀ τῷ ἀνωτάτω κατοικουμένων, αἰφθησιν κ̀ κίνδυνον παρεχόντος. A

est. Nec enim quisquam supererat in illis regionibus hostium, sed iam tota Iudæa belli fuerat longinquitate subuersa: multísque suorũ etiam procul incolentibus sensum perturbationis ac periculum exhibuerat. Nam & circum Alexandriam Ægypti ciuitatem postea contigit multos Iudæorum perire. His enim qui ex factione sicariorum illuc effugere potuerunt, non satis erat saluos esse: verùm & illic nouas res conabantur, vt libertatem defenderent, & Romanos quidem nihil se meliores putarent, Deum verò solum dominum dicerent. Cùm autem quidam iis Iudæorum non ignobiles aduersarentur, illos quidem mactauêre, aliis verò instabãt, ad defectionem eos hortantes. Eorum autem videntes confidentiam principes seniorum, iam cohibere tutum sibi non esse arbitrabantur: sed congregatis omnibus in congregationem Iudæis sicariorum temeritatem publicabant, illos omnium malorum causam esse demonstrantes: & nunc aiebant illos, quòd nec si fugissent certam spem salutis habituri viderentur, à Romanis enim cognitos statim perituros esse, sibi debita calamitate replere eos, qui nullius fuissent delicti participes. cauendum igitur ab eorũ exitio multitudinem monebant, & vt pro se Romanis ipsorum traditione satisfacerent. His dictis, prospecta periculi magnitudine paruêre, multóque impetu sicarios aggressi corripuêre. quorum sexcenti quidem statim capti sunt: qui verò in Ægyptum Thebáisque illius tractus elapsi sunt, non multo pòst comprehensi reducti sunt: quorum non est qui duritiam, siue confidentia siue pertinacia voluntatis sit dicenda, non obstupescat. Omni enim genere tormentorum & vexatione corporum in eos excogitata, ob hoc solummodo, vt Cæsarem dominum faterentur, nemo cessit, neque dicere velle visus est: sed omnes illa necessitate validiorem sententiam cõseruare, tanquam brutis corporibus nõ animis etiam cruciatus ignémque susciperent. Maximè verò puerorum ætas, miraculo spectantium fuit. nec enim vel eorum quisquam commotus est, vt dominum Cæsarem nominaret: vsque adeo corporum infirmitatem vis audaciæ superabat. B C D

Κεφάλαιον λζ.

ΕΤι ὴ κ̀ περὶ ἀλεξάνδρειαν τ̃ ἐν αἰγύπτῳ, μ̃ ταῦτα συμβὰν πολλοὺς ἰουδαίων ὠφελῆσαι. τοῖς γὸ ἐκ τ̃ σάσεως τ̃ σικαρίων ἐκεῖ διαφυγεῖν δ ωνηθεῖσιν, ἀπέχειν τὸ σώζεσθαι πάλιν ὴ καινοτέρας ἐπιχειρεῖν πράγμασι, κ̀ πολλοὺς τ̃ ἐπιδεξαμένων, ἐκ τ̃ ἐλευθερίας ἀπιστοῦντας, τ̃ ῥωμαίους μ̃ μηδὲν κρείττους ἑαυτ̃ ὑπολαμβάνειν, θεὸν ὴ μόνον κύριον δεσπότην. ἐπεὶ δ' αὐτοῖς τ̃ ἐκ φανερῶν τινες ἰουδαίων αἰτιώτατοι, τοὺς μ̃ ἀπείθησαν, τοῖς δ' ἄλλοις ἐκέκευτο πρὸς τ̃ δύναμιν ὠφελεῖν. ὁρῶντες δ' αὐτ̃ τ̃ δύναμιν, οἱ πρωτεύοντες τ̃ γερουσίας, ἐκ ἔτ' ἀσφαλὲς αὐτοῖς ἐνόμιζον ἡσυχάζειν, ἀλλὰ πάντας ἀθροίσαντες εἰς ἐκκλησίαν τοὺς ἰουδαίους, ἤλεγχον τ̃ ἀνοίαν τ̃ σικαρίων, πάντων αἰτίους ἀποφαίνοντες ἐκείνους τ̃ κακῶν. κ̀ νεῦ ἔφασαν αὐτοὺς ἐπειπερ ἐδὲ πεφυγότες τῆς σωτηρίας ἐλπίδα βεβαίαν ἔχουσι, γνωσθέντες γὸ ὑπὸ ῥωμαίων δῆθις ἀπολεῖσθαι, τ̃ αὐτοῖς πρόσθεν συμφορᾶς ἀπαμπλαίαν τοὺς μηδενὸς τ̃ ἁμαρτημάτων μεταχόντας. φυλάξασθαι δ' οὖν τὸ ἐξ αὐτ̃ ὅλεθρον τὸ πλῆθος παρεκάλουν, κ̀ πρὸς αὐτ̃ πρὸς ῥωμαίους ἀπολογήσασθαι, τ̃ τούτων ἀναδόσει. σωιδόντες οὖν τὸν κινδύνου τὸ μέγεθος, ἐπειάθησαν τοῖς λεγομένοις, κ̀ μετὰ πολλῆς ὁρμῆς, δῆλοι τοῖς σικαρίοις ὁρμήσαντες, συνήρπαζον αὐτούς. τ̃ δ' ἑξακοσίους μ̃ δῆθις ἐάλωσαν, ὅσοι δ' εἰς τ̃ αἴγυπτον, κ̀ τὰς ἐκεῖ θήβας διέφυγον, ἐκ εἰς μικρὰν συλληφθέντες ἐπανήχθησαν, ἐφ' ὧν οὐκ ἔστιν ὅς οὐ τ̃ καρτερίαν, κ̀ τὸν εἴτε ἀνοίαν, εἴτε τ̃ γνώμης τὸν ἔχων χρὴ λέγειν, ἐ καταπλάγη. πᾶσι γὸ ἐπ' αὐτοὺς βασάνοις κ̀ λύμης τῷ σωμάτων ὀπτηνοηθείσης, ἐφ' ἓν τοῦτο μόνον, ὅπως αὐτ̃ κύριον δεσπότην ὁμολογήσωσιν, ἃ δὴς ἐκέλευον, ἐδ' ἐμέλλησεν εἰπεῖν, ἀλλὰ πάντες ἰσχυροτέραν τ̃ ἀνάγκης τ̃ αὐτ̃ γνώμην διεφύλαξαν, ὥσπερ ἀναισθήτοις σώμασι χαρίσῃ μόνον κ̀ τῇ ψυχῇ τὰς βασάνους ἐ τὸ πῦρ δεχόμενοι. μάλιστα δ' ἡ τ̃ παίδων ἡλικία, τοὺς θεωμένους ἐξέπληξεν. ἐδὲ γὸ ἐκείνων τις ἐξενικήθη καίσαρα δεσπότην ὀνομάσαι. τοσοῦτον ἄρα τῆς τ̃ σωμάτων ἀσθενείας, ἡ τ̃ τόλμης ἰσχὺς ἐπεκράτει. λοῦπος τότε διώκει τὸν ἀλεξάνδρειαν, κ̀ περὶ τὸ κινήματος τούτου, καίσαρι κ̀ ἕλκος ἐπαίσειλεν. ὁ δ' τ̃ ἰουδαίων τ̃ ἀκατάπαυστον ὑφορῶμενος νεωτεροποιΐαν, κ̀ δείσας μὴ πάλιν εἰς ἓν ἀθρόοι συλλεγῶσι, κ̀ τινας αὐτοῖς συνεπαναστήσωσιν, προστάττει τῷ λοῦπῳ τ̃ ἐν τῇ ὀνίου καλουμένου νεὼν καθελεῖν τ̃ ἰουδαίων. ὁ δ' ἔστιν ἐν αἰγύπτῳ, κ̀ ὅλῃ τοιούτου αἰτίαν, ὡκίσθη τε κ̀ τὸν ὄπλησιν ἔλαβεν. ὀνίας σίμωνος υἱὸς ἦν τ̃ ἐν ἱεροσολύμοις ἀρχιερέων, φεύγων αὐτόχειρ τῆς συρίας βασιλέα πολεμοῦντα τοῖς ἰουδαίοις, ἦκεν εἰς ἀλεξάνδρειαν. κ̀ δεξαμένῳ πολεμαίου φιλοφρόνως αὐτὸν, ὅλῃ τὸν πρὸς αὐτόχειρα ἀπέχθειαν, ἔφη σύμμαχον αὐτ̃ ποιήσειν τὸ τ̃ ἰουδαίων ἔθνος, εἰ πειθοίη τοῖς ὑπ' αὐτ̃ λεγομένοις. ποιήσειν ὴ τὰ δυνατὰ τ̃ βασιλέως ὁμολογήσαντος, ἠξίωσεν ὀπτῆρέπειν αὐτ̃, νεών τε που τ̃ αἰγύπτου κατασκευάσασθαι, κ̀ τοῖς πατρίοις ἔθεσι θρησκεύειν τὸν

Cap. xxx. Onix templum eiusdũ apud Alexãdriam.

L Vpus tunc Alexandriam rector administrabat, & de hoc ad Cæsarem motu velociter retulit. Ille autem inquietum Iudæorum circa res nouas studium cauendum esse existimans, ac veritus ne rursus in vnum congregarentur, & quosdam sibi adiungerent, præcepit Lupo, vt templum Iudæorum, quod esset apud Onion (quæ sic appellatur) ciuitatem, destrueret. Hæc autem est in Ægypto: quæ ob hanc causam & coli cœpit, & nomen sumpsit. Onias Simonis filius, vnus ex pontificibus, & Hierosolymis fugatus, Antiocho rege Syriæ cum Iudæis bellum gerente, Alexandriam venit: & à Ptolemæo suscipitur humanissimè, propterea quòd Antiocho erat inimicus: ait se gentem Iudæorum eius auxilio sociaturum, si dictis suis obtemperasset. Cùm autem rex ea quæ possent fieri annuisset, rogauit vt in aliqua parte Ægypti templũ sibi ædificare permitteret, & more patrio Deum

colere. Ita enim & Antiochum magis odiosum Iudæis, qui templum apud Hierosolymam vastauisset, ipsíque beneuolentiores eos fore, cóque multos ad eum religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus, eíque locum dedit centum & octoginta stadiis à Memphi distantem: Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: vbi castello fabricato, Onias templum quidem dissimile ei quod est in Hierosolymis, turrim autem similem extruxit, ingentibus saxis sexaginta cubitis erectam. Aræ autem fabricam secundùm patriam imitatus est, & donariis similiter exornauit, præter candelabri confectionem. Candelabrum enim non fecit, sed informatum aureum lychnum tanquam iubaris luce radiantem, de aurea catena suspendit. Totum verò circa templum spacium cocto latere circundedit, saxeas portas habente. Concessit autem rex etiam multum agri modum, ac pecuniæ reditus: vt & sacerdotibus esset copia ad multa, quæ Dei cultus desideraret. Non tamen hæc Onias sana voluntate faciebat, sed erat ei contentio cum Iudæis apud Hierosolymã degentibus, propter fugæ memorem iracundiã: & hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id se omnem ab Hierosolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olim prędictio quædam annis nongentis septuaginta. Etaiásque prædixerat huius templi futuram in Ægypto constructionem à quodam viro Iudæo. Templum quidem ita fuerat ædificatum. Lupus autem rector Alexandriæ susceptis literis imperatoris cùm ad templum aduenisset, nonnullis ablatis donariis templum claudit. Postmodum Lupo mortuo Paulinus, qui eius potestati successit, neque donariorum quicquam reliquit (vehementer enim sacerdotibus comminatus est, nisi omnia protulissent) neque ad templum religionis causa adire volentes admisit: sed clausis foribus ita inaccessum fecit, vt ne vestigium quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat vsque clausum templum, ex quo fuerat conditum, anni trecenti triginta tres.

θεόν. ἔστω δὲ αἰτιόχῳ μὴ ἔτι μᾶλλον ἐκπολεμώσεσθαι τοῖς ἰουδαίοις, τὸ ἐν ἱεροσολύμοις νεὼν πεπορθηκότι· πρὸς αὐτὸν δὴ δυνοϊκώτερος ἕξειν, καὶ πολλοὺς ἐπ' ἀσέβειαν τοῦ δυσεβίας, ὡς αὐτὸν συλλεγήσεσθαι. πεφοβημένος πτολεμαῖος τοῖς λεγομένοις, δίδωσιν αὐτοῖ χώραν ἑκατὸν ὅπου τοῖς ὀγδοήκοντα σταδίοις ἀπέχουσαν μέμφεως. νόμος δ' ἐστὶν ἡλιουπολίτης καλεῖται, ἔνθα φρούριον κατασκευάσας ὀνίας, τὸ μὲν ναὸν οὐχ ὅμοιον ᾠκοδόμησε τῷ ἐν ἱεροσολύμοις, ἀλλὰ πύργῳ παπλήσιον, λίθων μεγάλων εἰς ἑξήκοντα πήχεις ἀνεγηκόσι. τοῦ βωμοῦ δὲ τὴν κατασκευὴν πρὸς οἶκοι ἐξεμιμήσατο, καὶ τοῖς ἀναθήμασιν ὁμοίως ἐκόσμησε. χωρὶς δὲ τοῦ τιμὴ λυχνίαν κατασκευῆς. ἐκ γὰρ ἐποίησε λυχνίαν. αὐτὸν δὲ χαλκευσάμενος τὸν λύχνον χρυσοῦν ὑπεφαίνοντα σέλας, χρυσῆς ἁλύσεως ἐξεκρέμασε. τὸ δὲ τέμενος πᾶν, ὑπὲρ πλίνθου πρὸς τετράγωνον τετείχισο πύλας ἔχοντι λιθίνας. ἀπῆκε δὲ καὶ χώραν πολλὴν ὁ βασιλεὺς εἰς χρημάτων πρόσοδον, ὅπως εἴη τοῖς ἱερεῦσιν ἀφθονία, καὶ τοῦ θεοῦ πολλὰ τὰ πρὸς τιμὴν εὐσέβειαν. ὁ μὲν ὀνίας ἐκ ὑμοῖς γνώμης ταῦτα ἐπραττεν, ἀλλ' ἰδίᾳ αὐτοῦ φιλονεικίᾳ πρὸς τοὺς ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις ἰουδαίους, ὀργὴν δ' φυγῆς ὑπομιμνῄσκων. καί τοι τὸ ἱερὸν οὐκ ὀμίζε καθαιρεῖν, εἰς αὐτὸ πρεσπίσῃ ἀπ' ἐκείνων τὸ πλῆθος. ἐλήγονει δέ τις παλαιὰ πρόῤῥησις ἔτεσι πω πρόσθεν ἑξακοσίοις, ἡσαίας ὄνομα τοῦ προφητεύσαντι τῶδε τῷ ναῷ ὑπ' αἰγύπτῳ ἱδρυσομένῳ ὑπ' ἀνδρὸς ἰουδαίου κατασκευὴν. τὸ μὲν ἐν ἱερὸν ἔτως ἐπεποίητο. λύπιος δ' ὁ δ' ἀλεξανδρείας ἡγεμών, τὰ πρὸς καίσαρος λαβὼν γράμματα, καὶ παραγενόμενος εἰς τὸ ἱερὸν, καί τινα τῶν ἀναθημάτων ἐκφορήσας, τὸν ναὸν ἀπέκλεισε. λύπιος δὲ μὴ βεβαίως τελευτήσαντος, παυλῖνος δεξάμενος τὴν ἡγεμονίαν, ἔτι τῶν ἀναθημάτων ἐθὲν κατέλιπεν, πολλὰ γὰρ ἀπειλήσας τοῖς ἱερεῦσιν, εἰ μὴ πάντα προκομίσειαν. ἔτι προσέτας τοῦ τεμένους, τοὺς θρησκεύειν βουλομένους ἀφῆκεν· ἀλλὰ ἀποκλείσας τὰς πύλας, ἀπρόσιτον αὐτὸ παντελῶς ἐποίησεν, ὡς μὴ δὲ ἴχνος ἔτι τοῦ εἰς θεὸν θεραπείας ἐν τῷ τόπῳ καταλιπεῖν. χρόνος δὲ εἰς τὸν ἀποκλεισμὸν τοῦ ναοῦ γεγονὼς, ἀπὸ τῆς κατασκευῆς ἔτη ξία καὶ πεντακόσια καὶ τεσσεράκοντα καὶ τριακόσια.

Cap. xxxi. De interfectione Iudæorũ apud Cyrenem.

AVdacia verò sicariorum, veluti morbus quidam, etiam ea quæ circum Cyrenem oppida erant, contigerat. Elapsus enim ad eam Ionathas homo nequissimus, arte textor, non paucis imperitorum, vt se attenderent persuasit: perduxítque eos in solitudines, cùm signa & vmbrarum imagines se polliceretur ostendere. & alios quidem hæc agendo atque fallendo latebat, dignitate verò præstantes Cyrenensium Iudæorum apparatum eius & profectionem Pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo prænunciant. Ille autem equitibus ac peditibus missis, inermes facilè comprehendit: & magna quidẽ pars manibus interiit, nonnulli autem viui capti, ad Catullum perducti sunt. Autor autem consilij Ionathas tunc quidem potuit effugere: multum verò ac diligenter per omnes quæsitus regiones captus est, adductúsque ad Catullum, sibi quidem moram pœnæ moliebatur, Catullo autem iniquitatis præbuit occasionem. Nam ipse quidem locupletissimos Iudæo-

Κεφάλαιον λη.

ΗΨατο δὲ καὶ τῶν περὶ κυρηνίαν πόλεων ἡ τῶν σικαρίων ὀπόνοια καθάπερ νόσος. ἐλαπεσεν γὰρ εἰς αὐτὴν ἰωνάθης, πονηρότατος ἄνθρωπος καὶ τέχνην ὑφαίτης, καὶ ὀλίγους τῶν ἀπόρων ἀνέπεισεν περιέχειν αὐτῷ, καὶ περήγαγεν εἰς τὴν ἔρημον, σημεῖα καὶ φάσματα δείξειν ὑπισχνούμενος. καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἐλάνθανε ταῦτα ἐλαπεστόμενος καὶ φενακίζων. οἱ δὲ τῶν ἀξιώμασι πρώτοι τῶν ὅπη δὲ κυρηνίης ἰουδαίων, τὴν ἔξοδον αὐτῷ καὶ κατασκευὴν τοῦ δὲ πενταπόλεως λιβύης ἡγεμόνι κατύλλῳ περισαλήλυθεσιν. ὁ δ' ἱππείας τε καὶ πεζοὺς ἀποστείλας, ῥᾳδίως ἐκράτησεν αὐτόπλων. καὶ τὸ μὲν πλέον ἐν χειρὸν ἀπώλετο. τινὲς δὲ καὶ ζωγρηθέντες, ἀνήχθησαν πρὸς τὸν κάτυλλον.

Κεφάλ. λθ.

ΟΔὲ ἡγεμὼν τοῦ ἐκλύσματος ἰωνάθης, τότε μὲν διέφυγε. πολλῆς δὲ καὶ λίαν σπουδῆς αὐτὸ πᾶσαν τὴν χώραν ζητήσεως γινομένης, ἤλω καὶ πρὸς τὸν ἡγεμόνα κάτυλλον ἀναχθείς, ἑαυτοῦ μὲν ἐμηχανᾶτο τῆς τιμωρίας ἀπαλλαγήν. τοῦ κατύλλου δὲ ἔδωκεν ἀφορμὴν ἀδικημάτων. ὁ μὲν γὰρ τοὺς

τοὺς πλουσιωτάτους τ̃ ἰουδαίων ἤλεγε κατασυκοφαντῶν, διδασκάλοις αὐτοῦ τοῦ βελόματος γεγονέναι. σφοδρῶς ὑ τὰς ὀφρύας ἐκεῖνος ἐξεδέχετο καὶ τοῦ σώματος πολλὴν ὄγκον ἐξεπίθει, μεγάλα σφυράττων, ἵνα δὴ δόξειε καὶ αὐτὸς ἰουδαϊκὸν πόλεμον κατορθωκέναι. τὸ ὑ δὴ τότε χαλεπώτερον, σφοδρὸς γὸ τὸ πιστεύειν ῥᾳδίως, ἐπὶ ς διδάσκαλος λοῖ τ̃ σκαρίων τ̃ς συκοφαντίας. καλούσας γοῦν αὐτὸν ὀνόμασέ τινα τ̃ν ἰουδαίων ἀλέξανδρον, ὡ πάλαι σφοδρῶς ἐχθρὸς φανερὸν ἐξεγλυόχει τὸ μῖσος, τήν τε γυναῖκα τ̃ ἐκείνου βερνίκλιν τ̃ αἰτίας συνεμπλέξας, τούτους μὲ πρῶτον ἀνεῖλεν. ὅθεν δ' αὐτοῖς ἅπαντας τοὺς δυσπορίᾳ χρημάτων διαφέροντας, ὁμῶ χιλίους ἐφόνευσεν ἄνδρας. καὶ ταῦτα σφόδρα ἐνόμιζεν ἀσφαλῶς ὅτι τὰς οὐσίας αὐτ̃ν εἰς τὰς τ̃ καίσαρος σφοδόδους ἀνελάμβανεν. ὅπως ὑ μηδ' ἀλλαχῆ τινες τ̃ν ἰουδαίων ἐλέγξωσιν αὐτοῦ τ̃ ἀδικίας, πορρωτέρω τὸ ψεῦδος ἐξέτεινε. καὶ σείθει τ̃ ἰωνάθλου καί τινας τ̃ν ἅμα ἐκείνῳ συνειλημμένων, ἐναντιοσμοῦ κατηγορίαν ὑποφέρειν, τοῖς ἐν ἀλέξανδρείᾳ τε ῥώμη τ̃ν ἰουδαίων δοκιμωτάτοις. τύπτων εἰς τ̃ ἐξ ὑποβελῆς αἰτιαθέντων, λοῦ ἰώσηπος ὁ ταῦτα συγγραφόμενος. ὁ μὲν κατ' ἐλπίδα τ̃ς κατύλλου τὸ σκλήρημα σφοεχώρησεν. ἦκεν μὲν γὸ εἰς τὴν ῥώμην, τοὺς σφὸ τὸν ἰωνάθλου ἀγῶνα διαφέροντας, ἐπέρας ὢν τ̃ς ἐξετάσεως ἔδη, τὴν ἐφ' αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ ὑμολογίαν ψεύδους. διεσπασμένος ὑ τὸ σφῆγμα ὑποπτεύσας, αἰτιᾶται τ̃ ἀλήθειαν, καὶ γνοὺς ἀδίκως τὴν αἰτίαν τοῖς αὐτὸ ἐφεῖσιν ἐπενεγκόντας, τοὺς μὲν ἀφῆσι τ̃ν εἰκλημμένων, τότε σπουδάσαντος, δίκην δ' ἐπέθηκεν ἰωνάθῃ τὴν σφοσήκουσαν. ζῶν γὸ κατεκαύθη σφότερον αἰκισθείς. κατύλλου ὑ, τότε ὑφ' ὑπῆρξε δεῖ τ̃ σφαότητα τ̃ αὐτοκρατόρων, μηδὲν πλέον ὑπομεῖναι καταγνώσεως, ἢ εἰς μακρὰν ὑ νόσῳ καταληφθεὶς πολυχρόνῳ, καὶ δυσιάτῳ, χαλεπῶς ἀπολλάττετο, ὁ τὸ σῶμα μόνον κολαζόμενος, ἀλλ' οὗ ἡ τ̃ ψυχῆς αὐτοῦ νόσος βαρυτέρα. δείμασι γὸ ἐξεταφάττετο, καὶ συνεχῶς αἰεβόα, βλέπειν εἴδωλα τ̃ν ὑπ' αὐτοῦ πεφονευμένων ἐφεστηκότα, καὶ κατέχειν ἑαυτὸν ὁ δυνάμενος, ἐξήλλατο τ̃ δίνης, ὡς βασάνων αὐτῷ τ̃ πυρὸς σφοσφερομένων. τῷ ὑ καὶ πολλῷ ἀεὶ τ̃ ὀπάδοντος, τ̃ν ἑτέρων αὐτοῦ κλαυθμὸν ἐπεσόντων, ὕστερος ἀπέθανεν, ὑδενὸς ἧττον ἑαυτ̃ σφορούσης τὸ θεῖ τεκμήριον γενόμενος, ὅτι τοῖς πονηροῖς δίκην ὑπτίθησιν. ἐνταῦθα τ̃ς ἰσορίας ἡμῖν τὸ πέρας ὅδιν, οὗ ἐπηγγειλάμεθα μ̃ πάσης ἀκριβείας ἐκδώσειν τοῖς βελομένοις μαθεῖν, πότερον θεοῦ ὁ πόλεμος ῥωμαίοις σφὸς ἰουδαίους ἐπολεμήθη. καὶ πῶς μὲν ἠμελῶντας τοῖς ἀναγνωσομένοις κρίνειν ὑπολελείφθω. σφὸς τ̃ ἀληθείας δ' ὃ καὶ ὀκνήσαμι θαρρῶν λέγειν, ὅτι μόνης ταύτης σφὸ πάσαν τὴν γεγραφὴν ἐσχασάμην.

rum falso insimulans, autores sibi huius consilij fuisse dicebat. Catullus autem criminationes alacri animo susciepiebat, rémque delatam multimodè cumulabat, tragicis etiam verbis exaggerans, vt ipse quoddam bellum Iudæorum confeciſſe videretur: quódque hoc atrocius est, præter credendi facilitatem, etiam doctor erat calumniandi sicariis. Denique cùm iussisset Iudæum quendam Alexandrum nominare: cui iamdudum infensus, odium publicauerat, etiam vxorq eius Berenice criminationibus implicata, hos quidem priores occidit, deinde omnes simul pecuniarum copiis eximios, tria simul millia trucidauit. Et hæc securè facere arbitrabatur, quòd eorum patrimonia reditibus Cæsaris adiungebat. Ne verò vel alibi degentium quisquam Iudæorum eius iniustitiam confutaret, etiam lõgiùs mendacium propagauit: ac Ionathæ nonnullísque aliis qui comprehensi fuerant persuadet, nouarum rerũ accusationem viris inferre probatissimis Iudæorum, apud Alexandriam Romámque degentium. Horum autem, qui per insidias accusati sunt, vnus erat Iosephus, qui hæc scripsit. Non tamen Catullo fictio ita vt sperauerat cessit. Nam Romam quidem venit, Ionathan cæterósque vinctos ducens, finémque arbitrabatur esse quæstionis apud se ac per illum conflatam calumniam: Vespasianus autem rem suspicatus, veritatem requirebat: cognitóque nõ iure hominibuss accusationem illatam, illos quidem Titi studio criminibus soluit, meritò verò pœnam in Ionatham statuit: priùs enim verbetatus, viuus exustus est. Catullo autem tunc quidem ob lenitatem principum obtigit, ne quid amplius castigationis experiretur: non multo autem pòst, multiplici morbo & insanabili correptus, acerbissimè tortus est, nõ corporis tantum cruciatum sustinens, sed erat ei maior animi morbus & grauior. Terroribus enim expauescebat, & crebrò videbat sibi instantes vmbras eorum quos peremerat, & clamitabat. Cùmque se tenere non posset, exiliebat stratis, tanquam tormentis sibi & flammis adhibitis. Hoc autem semper multum proficiente malo, extísque defluentibus, ac intestinis exhaustis, ita est mortuus: nulla re alia magis diuinæ prouidentiæ facto indicio, quàm quòd nequissimos vlciscatur. Hic nobis est finis historiæ, quam promisimus nos cum omni veritate tradituros, cognoscere cupientibus, quemadmodum hoc bellum Romanis gestũ est cum Iudæis: & qualiter sit quidem expositum lęcturis, vt dicant, relinquatur: de veritate autem confidenter dicere non pigebit, quòd eam solam scopum mihi per omnia quæ scripsi proposuerim.

Τέλος τ̃ς ἰωσήπου ἰουδαϊκ̃ς ἁλώσεως.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

INDEX

RERVM OMNIVM APVD IOSEPHVM MEMORABILIVM SECVNDVM ALPHABETI ORDINEM.

Numerus paginam, litera locum paginæ designat.

A

Aron Moysi in Ægyptum redeunti occurrit pag.61.e
Aaroni sacerdotium confertur 87.g
confirmatur 108.g
eius filij quatuor 88.a
quomodo purificatus 89.b
filij eius duo seniores dum offerunt, exusti ibid.d
virga eius floret, & profert amygdala 108.e. *moritur* 110.c. *primus fuit pontifex* 700.a
Abaneth qualis zona 84.d
Abaris, mons 132.d
Abassarus à Cyro præfectus restituendo templo Hierosolymis 385.d
Abdastartus rex Tyriorum Beleastarto patri successit 1043.e
eius mors ibid.
Abdemonus Tyrius adolescens problematum dissolvendorum peritus 268.a.& 1043.b
Abdonis principatus Hebræorum 159.b
Abel quid significet, occiditur à fratre 6.d
Abelmachæa vrbs 241.c
abemerigus Isaæ suam filiam dat vxorem 684.c
abenerus præfectus exercitus 183.b 194.b. *Ieboſthum Sauli filium constituit regem* 212.c *pugnat contra Ioabum ibidem. transfert regnum ad Davidem* 213.f. *ab Ioabo fraudulenter occiditur* 215.a
aber secundi ex fratribus Machabæi supplicia crudelissima, tolerantiáque eius 1093.d
Abesalomus Ammonem fratrem iugulat 227.d *fugit in Gesura, vnde à patre reconciliato revocatur, item forma eius & cæsaries qualis, tum quomodo Ioabum tractarit* 228. *popularem auram captat & regnum* 229.c. *cum patris concubinis rem habet* 231.d. *cogit magnum exercitum contra patrem* 233. c. *pendens in arbore interimitur* 234.c
Abias Arabum rex prælio victus sibi ipse manum infert 688.e
Abias Solomonis filius quomodo se gesserit in administratione principatus 173.b
Abiatharus Abimelechi filius servatus à Sauli sævitia 196.f. *confirmatur ei pontificatus* 241.f *quomodo à Dauide vltus, eius domus sacerdotio privatur* 254.b
Abibalus rex Iromi pater 267.f *Tyriorum rex* 1042.e.1043.a
Abigæa Nabali vxor Davidem commotum placat 201.b
Abilamarodachus Nabuchodonosori filius in paternum regnum succedit & Ioachimum è vinculis eximit 350.c
Abimelechi Bethlemita in Moabiticam terram cum suis profectio 163.c
Abimelechus Gedeonis nothus fratres legitimos occidit, & imperiũ arripit 155.g *vrbe & tribu pellitur* 156.c *Sicimas captas solo æquat* 157.b *occiditur à muliere* ibid.d
Abimelechus Palæstinæ rex Saram concupiscit 21.a
abironi cum suis terra dehiscit 107. c
abisace puella calefacit senem Davidem 246.g *ambit eam vxorem Adonias* 253
abisaus Ioabi frater, vir fortis 212.c 336.f. *cum fratre Sabeum persequitur* 238.e *vindicat regem ab interitu, occiso Acmone* 242.c
Abrahamus quando natus 15.c *Lotum nepotem adoptat* 15.g *è Chaldæa migrat in Chananæam, & Dei verum cultum instituit ib. hinc in Ægyptum proficiscitur, vbi vxorem fingit esse sororem suam* 16.f. *Ægyptiis disciplinas instituit* 17.c. *Assyrios vincit* 18.c *decimas dat Melchisedeco, & promittitur ei filius à Deo* 18.e *genuit Ismahelem ex Agare* 19.d *hospitatur angelos tres* ibid. *migrat in Gerara* 21.a *à Deo tentatur* 22.e *monumentum sibi & posteris comparat* 24.b *ducit Chaturam vxorem, suscipit liberos* ibid.c *Isaco quærit vxorem* ibid.e *moritur* 26.b *eius arma contra Pharaonẽ* 928.g
Abrahami domicilium vicus 16.a
Absalomon tyrannidis Manahemi adiutor 813.a
Absalomus patruus, & socer Aristobuli captus 474.f
Accaron non potuit capi ab Hebræis 46.a.
Achabus Amarini filius regnum paternum maioribus contaminat id sceleribus quam antecessores sui 285.c *agnoscit suum factum & pœnitet* 289.c. *cedit Adadi filio bellum inferenti* 290.c. *eundem vincit* 291.c. *occiditur* 295.d *ipsius liberorum capita præciduntur* 310.e
Achan furtum committit 137.e *plectitur* 138.c
Ache quinti ex fratribus Machabæi immania supplicia, eiúsque insignis tolerantia 1095.a
Achazes Iothami filius regnum paternum arripiens, idolis filium holocautoma offert, bellóque impetitus, magnã patitur stragem 321.d *Assyriorum regis auxilio vlciscitur Syros, stultus & impius moritur* 322.d.
Achiabus Herodis nepos avi vim prohibet 599.b *impetitur à 2000. militibus dimissis* 607.d *Herodem manum sibi inferentem prohibet* 773.e *militibus tumultuantibus resistit* 607.d
Achias pontifex 181.a
Achias propheta Hieroboamo regnũ & alia vaticinatur 274.b.280.c
Achilaus princeps cõmentariensium 241.f
Achimanus Berzellai filius apud Davidem manet 237.f

Achimas Dauidi victoriam nunciat 235.b
Achimelechus pontifex Dauidem commeatu iuuat 196.b. accitus ad Saulum occiditur cum omni sua familia 196.f
Achitophel à Dauide ad Abesalomum deficit 229.d. male consulit domino suo 231.c. propter spretum consilium relinquit Abesalomum, & se suspendit 233.d
Acmes Iuliæ famili a dolus 595.b 771.d
acmon gigas Dauidem occisurus ab Abiseo perimitur 242.c
acusilaus Argiuus quo tempore historiam condere inceperit, & in quibus Hesiodum corrigat 1034.g
adadus Azaelis filius paternum in regnum succedit, quo ab Ioa Israelitarum rege priuatur 316.a
adadus Syriæ & Damasci rex cum Dauide confligens vincitur 221. f
adadi huius posteri dicti reges Syriæ sicut Ægypti reges Ptolemæi 222. a
adadus tertius Samariam vastat ib.
adadus Syrus Achabo bellum inferens cedenti, ab eodem vincitur 290.291. & recipitur in gratiam 292.c. Ioramo insidians & Elisæum capere conatus frustratur 302.e
bello aggreditur Ioramum 302.e
fugatur à deo 305.a
præfocatur ab Azaele 306.d
adami creatio, & quid ea vox significet 5.a
lapsus & mulcta 5.e
eius soboles, posteritas & mors 6.d
adar mensis 132.a.366.c.381.f. 424. a
adar mensis dies XIIII. & XV. cur festi Iudæis 382.b
aderus Syriam occupat, & rex eius efficitur 273.f
adoma quid significet 36.b
adomus dictus Esaus ibid.
adoni quid significet 145.e
adonias Dauidis filius regnum paternum affectat 247.a
fugit ad asylum, & veniam commissi a patre impetrat 248.d
salutat matrem Salomonis, & Abisaces connubium ambiens occiditur 254.b
adonibezecus capitur ac truncatur manibus & pedibus, sicuti ipse alios reges mutilauerat 145.e
adoramus quæstor tributorum ordinatur 241.e
lapidibus obruitur 275.a
adulterij suspecta quomodo purgetur 95.a
adrammalechus Senacheribi filius patricida 330.e
adrazarus Sophenorum rex à Dauide victus 222.c
Ægyptius vates seductor Iudæorum 695.f
Ægyptij populus qualis 13.f. 54.b
Ægyptius quis astronomiam & arithmeticam primus tradiderit 17.c
non licere eis greges curare 52.f.
cur quintam fructuum partem regibus pendant 55.c
pugnant cum Æthiopibus 57.f
Hebræos insequuntur 66.a
quare Babylonem abducti 345.c
eorum antiquissima rerum memorabilium traditio 1034.b.1035.f
testimonium de Iudæis 1039.c
1050.g. quid eis Græcorum commercium conciliarit 1038.d
sexaginta millia Iudæorum peremerunt 992.e. per totum
Ægyptiis gratificari volentes veritatem de gestis Iudæorum corrupêre 1051.e
Ægyptiorum dij descripti 1054.c. 1065.
seruitus 1068.e
eorum mali mores taxati 1065
Ægyptius nemo regum aut imperatorum ius ciuitatis largitus est ibidem
Ægyptium mare totum portub. caret 894.b
Ægyptum fames occupat 44.e. 53.a
Ægypti regina Solomonem inuisit 270.a
Ægypti descriptio 807.f.895.g
egyptus vnde nomen acceperit 1045.f
ælius Gallus dux auxiliariorum ab Herode missorum Cæsari 539.b
æmilius Iucundus à Iudæis occisus 820.f
æmilius Regulus Corduben. 653.c
æneas, qui Aretas postea dictus, Arabum rex constituitur 572.e
æoles populus 13.c
æraria quis inuenter 7.d
æris genus auro precio sius 222.d
æsinaces Persicus, qualis 697.a
æta, petra, Sampsonis habitatio 161.c
æternius Frento magister duarum legionum Alexandrinarum 956.f
æthiopes, populus 13.f
bello Ægyptios infestant 57.f
quomodo à Mose victi 58.d
æthiopas ab Ægyptiis circumcisionem accepisse 279.f
agaris insolentia ob conceptum infantem punitur 19.c
ablegatam vnà cum filio consolatur angelus 22.b
agatharchides historicus 1050.b
aggæus propheta 365.f.366.c
agita Nabathæi facinus 935.b
agrorum terminos quis primus fixerit 7.c
agriculturam quis inuenerit ibid.
agrippa Aristobuli filij soboles 628. a. varia fortuna 629. vsque 637
M. Agrippa in Iudæos benevolentia 398.d
Agrippa in Asiam mittitur 540.a
ab Herode magnificè exceptus epulum præbet populo 549.d
eius in Iudæos studium 562.b 584.e
Agrippa rex Herodem apud C. Caligulam accusat 638.c
accusati tetrarchias ac bona consequitur 638.f
conuiuio sumptuosissimo Cæsarem excipit 642.c
Iudæos reconciliat Caio 643.b
hortatur Claudium ad retinendū principatum 670.d
tergiuersator bilinguis ibid.
quæ beneficia à Claudio Cæs. acceperit 733.d
eius in Iudæam reditus 674.f
Silam vinctum adseruat 677.b
reliqua eius gesta vsque mortem 677.678.679.680. & 793.795.796. 801. 803. 804. 810. 811. 815. 816. 817. 832. 833. 864. 893. 906.907. 913
Agrippa filius Agrippæ 679.f
impetrat pontificiæ stolæ custodiam Iudæis 683.b. Chalcidi præficitur 690.d Claudio autor ut Iudæorum causam legitimè cognoscat 693.a Chalcidem aufert ei Cæsar, & multis aliis toparchiis donat ibid.b.
nuptias instruit ibid.
Galilææ parte donatur à Nerone 694.f. domum extruit 697.c. Neroniada nominat & munificus est 698.g
Magdala certat capere 1007. venit Tyrum cum Vespasiano 1030. b
Agrippæ regni fines qui 832.f
Agrippina Claudij Cæs. vxor 692.g. maritum veneficio tollit ibid. filium Neronem imperio præficit 694.b
Agrippium à quo conditum 746.e
Ainam inuadunt Hebræi, & fugantur 137.d. capitur & succenditur 138.d
Alabarchia magistratus 693.f
Alanorum nationis descriptio 985.a
irruptio in Mediam & Armeniam ibid.
albinus Iudæa præsidet 694.f
Iudæam latronibus explet 699.c
malus 702.b
albinus Rom. præfectus Iesum Anani filium misere mulctatum dimittit 961.c
albini procuratoris direptiones & iniustitia 121. per totum
alcimus in pontificatū succedit aliàs Iacimus dictus 421.e
profugit ad Demetrium ibid. perit 424.b
alexander alabarcha mutuat pecuniā Agrippæ

Agrippa 630.d
Vide infrà Alexander Lysimachus
Alexander Antiochi Epiphanis filius bello aggreditur Demetrium 430.c
vincit 432.e
Ionathæ amicitiam ambit 430.e
Ionathan in summo honore habet 435. a.
Ptolomæo Philometori hostis factus occiditur 437.f
Alexander Aristobuli filius Iudæam infestans à Gabinio vincitur 476.c
rebellans Romanos quot quot potest interficit 477.f
Hircano bellum infert 721.c
cum Gabinio pugnat 723.a
securi percutitur 723.f
alexãdri fictitij actus & fallacia 783.d
Vide Pseudalexander
alexander Herodis filius Roma reuersus duxit vxorem 549.c
accusatus à patre causam dicit, & reconciliatur 555.556.557.
calumniis oppressus conijcitur in vincula à patre 568.f
reconciliatur patri per socerum 569.f
iterum calumniis vrgetur ab Euricle aliisque 573.574.
& in carcerem detruditur ibid.
accusatus à patre Beryti, damnatur 578.f
strangulatur 580.b
alexander Herodis filius veneficij accusatur à patre 751.e
iterum accusatur 755.d
& in vincula coniicitur 756.b
accusatur 759.g
strangulatur 761.f
eius soboles 762.a
alexandri Herodis filij posteri in maiore armenia regnauerunt 793.g
alexander Iamneus Hyrcani filius, rex factus fratrem insidiantem interimit 456.c
circumuenit æstu Ptolomæum Lathurum, à quo postea vincitur 457.g
iterum belligeratur contra eum 458.e
præliatur cum suis 460.c
cum Demetrio Eucæro ib.g
immanitatis causa Thracides dictus: aliáque gesta & mors 463.464. 713.714.715.716.
alexander Lysimachus Alabarcha solutus vinculis à Claudio 673.e
eius diuitiæ quantæ 690.b
alexander rex primus Macherunta ædificauit 980.e
quo tempore mortuus 1048.d
eius morte Iudæi Ægyptum & Phœnicen translati 1049.b
alexander Philippi filius patri in regno succedens quas tulerit victorias 385.d
Damascum & Tyrum capit atque Gazam 384.d
pontificem Iadadum veneratur, & Hierosolymis deo immolat, Danielisque prophetiam interpretatur, & Iudæis quæcunque postularant concessit 385.e.816.b
eo mortuo quomodo regnæ eius occupatæ 386.f
Alexander Tiberij pater portam templi supra Corinthiam æraßiori auro & argento perfudit 917.b
Alexander Veles rex 437.f
Alexander Zebinæ Demetrij victi loco rex constitutus fœderatur Hyrcano 451.d
in bello cadit ibid.
Alexandra Alexandri Iammæi vxor quomodo à morituro marito instructa regnum seruarit & administrarit 463.b
morbus eius & mors 465.b
Alexandra Hyrcani filia, vxor Alexandri Aristobuli, infensa Herodi 512.b.513.b.
Alexandra Phaßaeli filia 627.g 628.a
alexandria plus singulis mensibus quam Hierosolyma toto anno pendit Romanis 807.g
iisdem quatuor mensium annonam ministrat 808.a
alexandria ciuitas post Romam maxima 903.b
alexandriæ portus descriptio 894.c
vrbis situs descriptus 807.g 808.a
alexandrinorum seditio contra Iudæos 816.b
alexandrini Vespasianum pro imperatore prompti agnoscunt 894
alexandrinorum fortitudo & præstantia in oppugnatione Hierosoly. 922.e
alexandrini quamdiu cesserint Iudæorum solennitatibus 1065
alexandrini seditionis autores, Apionis similes ibid.
alexandrium arx 472.f.476.c
alexas duxit Salomonem vxorem 583.b.223.f
iubetur ab Herode nobiles Iudæos se defuncto occidere 598.d
piè agit 600.b
alisas, alisæi 13.c
alisfragmuthosis rex contra pastores gerit bellum 1040.d
aliturus minorum actor 999.d
allus Samarita, libertus Neronis 631.a
althemus præ timore obriguit 744.c
amalecitæ gens 74.b
amalecita bellum Israelitis inferunt & vincuntur 75.d
amalecita Hebræos subigunt 153.d. *eorum rex captus & occisus* 185.a
amalecitas quanto deus odio sit prosecutus, & quomodo Saulus eos extirpauerit 184.b
David cedit eos 207.f
amalecus nothus Aliphazæ filius 36.c
Amalecitæ regio ibid.
Amanus quanto in honore apud Artaxerxem habitus, & quantum in Iudæos propter Mardocheũ concepit odium 375.a
consuluit contra seipsum 378.b
in crucem Mardocheo paratam sustollitur 380.a
& filij eius 382.a
Amarei filij quomodo Ioannem Gaddim interfecerint, & quas eius cædis pœnas dederint 428.c
Amarames Moysis pater & Aaronis, deum inuocans vt Hebræos redimat exauditur 55.b
Amaramus seditiosus exulat 632.c
Amarinus constituitur rex 284.f
obit diem suum, relicto principatus successore Achabo filio 285.b
amasias Abesolomi copijs præficitur 253.c. *impetrat veniam à Dauide, cui gratulatur regni restitutionem* 236.a
constituitur præfectus exercitus 238.d. *occiditur à Ioabo* 238.f
amasias filius Ioasis regis Iuda, vir bonus & pius patri in regnum succedit 315.b.316.a
paterna necis autores tollit, Amalecitas, Idumæos & Gabelitas prælio vincit, & ad idola deficit 316.c
increpatur à propheta 317.a
minatur Ioæ regi, & prælio victus capitur interficiturque 317.b
amasius sacerdos 298.a
amathus, Amatha 14.d
amathus castrum ad Iordanem 459.b
ambitio quantum malum 215.b.per totum
M. Ambiuius præficitur Iudææ 619.a
amenophis regni terminus 141.b
ameſſes regni terminus ibid.
amiaz Achaz fil. bello superatus à Zacharia trucidatur 321.f
aminadabus Leuita 171.c
ammanus, Ammanitæ 21.a
Hebræorum genti bellum inferentes malè excipiuntur 157.f 158.d
ammanitarum contumelia in Dauidem 223.f
& quæ de eis vltio accepta 224.f.excinduntur 228.b
ammanitæ & Moabitæ socij mutuo sese occidunt 298.c
ammaus exusta 781.b
ammaus thermæ sanandis corporibus idoneæ 864.b
vide & Emmaus
ammonius insidiator Ptolemæi Philometoris occisus 417.a
amnon sororem Thamaram stuprat 228.g
occiditur à fratre Abesalome 227.d

amorei cum ſuis regibus deleti 11. d. qui eorum ditionis termino ibid.
amoritis regio duabus & dimidia tribubus conceditur 118.a
amoſus Manaſſis filius regno paterno ſubſtituitur, quod propter impietatem non diu tenens occiditur 333.a
ananelus conſtituitur pontifex ab Herode 212.b honore priuatur 513.a reſtituitur ei 511.a
ananias Masbali pontifex cũ quindecim aliis crudeliter necatur 938.f
ananias mercator Iudaeus regias mulieres Iudaicam religionem docet 685.a
ananias Nebedei fil. pontificatum accipit 690.d vinctus mittitur Romam 692.e
ananias nominatur Sedraches 346.a
ananias Oniae filius copiis Cleopatrae preficitur 452.g.458.d
ananias Phariſeus Ioſepho ſe opponit 1013.f
ananiae pontificis liberalitas, eiúſque ſeruorum iniquitas 698.d 699.b. ipſius filius capitur à ſicariis 698.e
ananiae pontificis domus incenditur 811.d
ananias pontifex cum Ezechia fratre, pontificibus aliis in cloacis latuit propter ſeditionem ibid. cum fratre interficitur 812.e
ananus anani filius pontificatum acquirit, & Iacobum lapidat 698. b
anani ſenioris felicitas ib. a
ananus Ionatha filius Ceſtio portas prodere voluit 819.g
ananus Iudaeorum dux vinctus Romam mittitur 692.e
ananus pontifex cum Hieroſolymitis bello contra Romanos ſe praeparat 816.f apparatum belli rurſus amittere voluit 819.a milites contra Simonẽ Giotae mittit ibidem e
ananus pontifex, eiúſque geſta 872. & 874.875. per totum.
anani mors Hieroſolymae excidij principium 882.g. eiúſque virtutes celebratae ibid.
ananus Sethi filius pontifex conſtituitur 618.e eo priuatur 619.c
ananus Simonis ſatelles ad Titum profugit 956.c
anarabarches, pontifex Hebr. 84.b
anaxagagorae Clazomenij mors 1079.f
anchus rex Gittae 195.c.203.b exercitum ducit in Hebraeos 203.f. 206.d
andromacho amicitiã renunciat Herodes 567.g
andronicus Meſſalami filius erator 434.a
angelus, quale nomen 522.b
angelos cum mulieribus coiiſſe 8.c
anilae & Aſinei Neerdenſium facinora 645. 646. 647. 648. per totum
animi vnius certiſſimum argumentũ colligatur 199.e
anna Helcanis vxor 165.b
annibas ſeditioſus plectitur 682i c
annius Minutianus 633.e.636.671.e
annius Rufus Iudaeae praficitur 619. b
annus magnus quot annis conſtet 11. c
anni ſeptimi, quinquageſimi ſeu Iobeli remiſſio 96.b
anni quot ab exitu Iſraelis ex Aegypto vſque ad templi Solomonis extructionem 700.d
anteij interitus 661.f
anthedo, poſtea Agrippias dicta 459. c
antigonus Aſiam occupat mortuo Alexandro 388.a
antigonus ariſtobuli filius cum patre transfugiens capitur 477.d accuſat Caeſarem, Hyrcanum & Antipatrum 481.d paternum regnum affectans proſligatur 461.d reducitur in regnum per Parthos 494.e. amputat Hyrcano auriculas 497.e. accuſatur Romae, & placat pecuniis hoſtem 499.c quomodo ab Herode oppugnatus ſit 500.c & inde quomodo expugnatus & irriſus à Soſio 507.c
antonius Herodis pecuniis corruptus eum occidit 508.b.510. e. per totum. antipatrum & Hyrcanum accuſat 724.g vincitur ab Herode 729.d. rex conſtituitur 732.d. quã inſolens ex vnica victoria factus 738.d. dat ſe vinciẽdum Soſio 741. d. ſecuri percutitur ibidem f
Antigonus Hyrcani fil. Samariae obſidioni preficitur 452.b quomodo à fratre & cur occiſus 454.f.712.e
antiochia Mygdonia, vrbs 687.e
antiochia, Syriae metropolis 852. c
antiocheni Demetrium iectum recipiunt 437.d
antiocheni ſoli cum Sidoniis & Apamenis pepercerũt Iudaeis cohabitatoribus ſuis 815.e
antiochenſium odium in Iudaeos 398. c
antiochenſiũ petitiones apud Titum 976.e
antiochus antiochi Grypi filius victus & occiſus ab Antiocho Cyziceni filio 459.f
antiochus Antiochi Cyziceni filius ſuperat Antiochum Grypi, & ſuperatur inde ab Eucaero & Philippo fratribus ibidem. 460
antiochus Aſpendius ab Hyrcani filiis victus 711.g
antiochus Comagenae rex 620.g. 678.d
antiochus Cyzicenus cum fratre Antiocho Grypo belligeratur 451.d vincitur ab Hyrcano 452.g occiditur à Grypi filio Seleuco 460.b
antiochus deus Alexandri fil. adoleſcens rex coronatur & amicitiam cum Ionatha init 440.a trucidatur à Triphone ſuo tutore 447.b
antiochus Dionyſius Antiochi Grypi fil. Damaſci regno potitus quid geſſerit 462.a eius cũ Alexandro & Arabibus bellum 715.e
antiochus Epiphanes Seleuci fil. & eius geſta contra Iudaeos 407.g vſque 419.975. ad Elymaida vincitur 418.e commiſſa regni cura Philippo moritur 419.b per totum, aliáque eius geſta 1087. 1088.1089. 1090
antiochi Epiphanis cum Ptolemaeo Sexto contentio propter Syriam, & in Iudaeam irruptio ſeua 708.d
antiochus Epiphanes quomodo ceperit Hieroſolymam 929.f. 934.e
antiochus Eupator Antiochi Epiphanis fil. rex conſtituitur 419.c Bethſaritas expugnat 420.d Philippum tutorem regnum inuadentem occidit 421.d captus à Demetrio trucidatur 421.g
antioch. Eupator Antiochi Epiph. fil. quomodo Iudaeam afflixerit 709.e
antiochi magni bellum cum Ptolemaeo Philopatore, & beneficia in Iudaeos 398.e dat filiam Ptolemaeo vxorem 401. a
Antiochi Pharanx loci nomen 716.a
antiochus Seleuci nepos Deus cognominatus 398.e
antioch. Soter, etiam Pius dictus frater Demetrij rex natus Tryphonẽ perſequitur & interficit 447.f
Simonem Matthia in amicitiam receptum conatur ſubigere, ſed infeliciter 448.a oppugnat Hyrcanum Hieroſolymis, & cognominatur Pius 449. per totum. regno & vita priuatur ab Arſace 450.b
Seleucum Grypi vincit 460.a
antiochus Grypus qui & Philometer Demetrij Nicanoris fil. Alexandrum Zebinam bello occidit, & regnum Sy-

regnum Syriæ occupat, & Heracleonis insidiis occisus. 451.d
Antiochus, Agrippa & Sohemus Vespasiano in auxilium miserunt bina millia peditum, & sagittarios equites mille 834.f
Antipas Herodis fil. constituitur tetrarcha 599.a
affectat regnum 603.a
portionem paterni regni acquirit 611.e
Antipas pro Antipatro fratre rex constituitur testamento 771.f
tetrarcha instituitur 773.g
Antipas pater Antipatri Idumæa præfectus ab Alexandro 469.b
Antipas regij generis vir comprehensus custodiæ traditur 871.g
occiditur 872
Antipater Herodis fil. à patre vocatur domum 554.d
honoribus augetur 555.b
fratres crebris calumniis infestat ibid. 568.e.574.e
malicia eius 582.per totum.
eius in patrem insidiæ 585.a.587. 588
capitis damnatus vincitur 590.d
occiditur 599.d
ab Herode patre pellitur ciuitate 749.
fratribus insidiatur 751.d
prodigit 762.b
fratrum occisorum liberis etiam male vult, & conspirat contra patrem 762.c
veneno eum tollere conatur 766.c
aliis duobus fratribus calumnias struit 767.c. causam dicit 769. 770.per totum.
occiditur 773.f
antipater Idumæus Hyrcanum in regnum restituit 717.f.718.per totum, aliáque eius gesta 722
vsque 727
antipater accusatus, declaratur præfectus Iudeæ à Iulio Cæs. & Hierosolymorum muros reficit, & filiis suis præfecturas attribuit 725.c
antipater qui prius Antipas, quomodo se suósque euexerit, & Aristobulum regno eiecerit 469.c
Scaurum commeatu iuuat 475.f
eius vxor & liberi 479.d
qualem operam nauarit Cæsari, aliáque eius gesta ibidem. & 480
dynasta & procurator Iudeæ constituitur à Cæsare 481.e
suos liberos ad gubernacula promouet 483.b
antipater Salomes fil. accusat Archelaum 777.d
antipater Samarita Antipatri Herodis filij procurator 588.d
veneficium apparatum Herodi indicat 766.b
antipatris ciuitas ædificatur 559.f
Antiphilus cum suo fratre venenum apparauit in Herodis interitum 588.f
Antiquitatum libri xx. quod tempus complectantur, & quas historias 702.e
Antonia Drusi maioris vxor Germanici & Claudij mater Agrippæ dat mutuo pecuniam 630.f
eius fauor in Agrippam 634.e
eius prudentia 637.b
antonia ædificij Herodiani descriptio 919.c
antonia porticus incensa, & præsidium ex ea deturbatum 811.f
antonia turris ab Herode condita 544.f.624.d.746.d
antoniæ fundamenta subuersa 951.e
M. Antonij decreta pro Iudeis 488. per totum
M. Antonius, dux Ro. 476.c
in Asiam proficiscitur, & Herodem defendit 491.g.492.b
amore Cleopatræ captus Herodem, & Phasaelum tetrarchas constituit 494.a
ad regium fastigium eundem promouet 499.d
ab eodem pecuniis corruptus Antigonum è medio tollit 508.b.510.e
M. Antonius donatur ab Herode 510.c.
homo impurus 512.e
Herodi nimium indulget 516.d
multa indecore agit in gratiam Cleopatræ 518.b
subigit Armeniam 519.b
vincitur apud Actium à Cæsare 524.a
occisus 524.e. qualem operam Gabinio præstiterit 721.g
Herodem exulem regno Iud. præficit 734.b.propter Cleopatram multa facit indecore 742.a
antonius centurio à Iotapateno insidiis interemptus 850.d
antonius præfectus alæ equitum contra Romanos 831.b
eius gesta ibid.
antonius Primus Mœsia contra Vitellium cum legione tertia properat 901.f.eius gesta ib.
Vitellium interficit 893.d
in conflictu cum Vitellianis quatuor millia & quingentos amisit 902.c.
Romam properat ibid.
antonius Silo Taricheas missus cum duobus millibus sagittariorum 859.d
aod. vide Iodes
apachnæ regni termini 1040.b
apania obsidione liberata 727.c
apellæus mensis 370.a.409.b
aphrica unde sic denominata 24.e
aphri & Æthiopes quantum annuè pendant Romanis 807.e
apion Alexandrinorum legatus contra Iudeos 649.e
apion grammaticus res Ægyptiacas conscripsit 1060.b
eius portentosa mendacia de Iudeis & tota vita vexata ibidem. 1061.1062. per totum. & eius calumnia & mendacia confutata 1063. 1064. per totum. propheta fictum fabulam tragicam de Iudæis impudentissime fingit 1065. 1066.1067.per totum.
Apobaterion locus 10.a
Apochis regni termini 1040.b
Apollodori Gazæorum ducis prælium cum Iamneo, & mors 459.c
apollonius Antiochi dux, à Iuda Macchabæo victus occiditur 413.b
apollonius Dauus præfectus Alexandri filii Antiochi Epiph. 435.c
vincitur à Ionatha 436.b
apollonij Molonis mendacia de Iudæis 1065.1069.177.
apollonius senator sauciatur 672.e
apsanes Iudais præficitur 159.a
aquila aurea supra portam posita deicitur 596.b.772.c
aquila quare Romanorum insigne 838.b
aquila Caligula interfector 660.e
ara tabernaculi, & Arula suffumigatoria 83.g
arabia confinis Iudæa 469.c
arabes qua ætate infantes suos circumcidant 21.f
arabes Hebræos subigunt 153. d. ab ipsis rursum cæduntur 155.a
arabum prælium cum Herode 519.f
arabum Iudeam deuastantium sæuitia 609.c
arabum gesta in Iudæa post mortem Herodis 781.b
arabes Iudæorum transfugarum viscera patefaciunt, aurumque eximunt 939.f
aramus, aramæi 15.a
arami liberi quibus gentibus appellationem indiderunt ibidem
aranes ubi mortuus ibid.d
arasci templum 330.e
arbela vicus 1022.f
arbori interdicta quæ vis indita fuerit 5.a
arca Noe reliquiæ vbi seruentur 684.c
arca tabernaculi forma 82.f
arca in potestatem hostium venit 168.d. quantorum malorum his fuerit autor ad quos peruenit, & quomodo Hebræis reddita 169.b
arca transfertur Hierosolymam in templum Salomonis 263.b
arcades de antiquitate gloriantes, post Athenienses literis eruditi 1035.d
arce, alio nomine Arclipus, ciuitas 82.a
arce, quæ nunc Petra, ciuitas 110.b

archelais vicus conditur 613.f
archelaidis palmeta 619.a
archelaus Cappadocum rex 549.c 558.f. Herodem ad ſanam mentem reducit 569.g. eius prudentia 756. 757.
Archelaus Herodis filius à patre regno præfectus ipſius funus curat 608.c. populoſe accommodat, & incidit in ſeditionem 601.g. 602.a accuſatur apud Auguſtum 603.e ethnarcha non rex confirmatur ab Auguſto 611.e. Glaphyram fratris defuncti uxorem ducit 613.f
accuſatur apud Auguſtum & relegatur Viennam Galliæ 614.a 784.b. venduntur eius bona 618.e à fratre falsè calumniatur 767.d rex conſtituitur 773.g. in ſeditionem incidit 775.776.781. quod non rebellaſſet quarta tributorum parte leuatus 785.a. eius reditus quanti ibid.b
Archelaus Magdati ad Titum profugit 956.c
Arethis, ſexti ex fratribus Machabæi immania ſupplicia, eiuſque cum inſigni tolerantia ſermones 1095. per totum
Aretas Arabum rex fugientem Hyrcanum recipit hoſpitem, oppugnationem Ariſtobuli cogitur intermittere 469.e. 470.b. cum Scauro fœdus init 471.f
aretas qui antea Æneas conſtituitur Arabum rex 572.e. confirmatur 577.d
aretas Cœleſyriæ regnum adipiſcitur 472.d. 716.a. cum Herode bellatur 626.b. & Iudæa infert bellum 716.a à Scauro multatur ccc. talentis 721.c
aretas Petræus Romanis auxiliatur 609.a
argolica hiſtoriæ ſcriptores diſcrepantes 1034.f
ariphanes Græcus hiſtoricus Iudæorum mentionem facit 1051.a
arietis inſtrumenti bellici deſcriptio 843.e
ariochus Nabuchodonoſori ſatellitum præfectus 347.a
arion procurator Ioſephi Tobiæ fil. 405.
ariſteus Iudæorum negotium agit apud Ptolomæum Philadelphum 389.f
ariſtocratiam eſſe optimam adminiſtr. 123.b
ariſtotelis apud Clearchum verba de Iudæis 1048.a
arius centurio confoſſus 608.d. 780.e
ariſtobuli odium erga fratrem Agrippam 730.a
ariſtobulus Agrippæ frater, Iudæorum cauſam agit apud Petronium 640. per totum
Ariſtobulus Ariſtobuli fil. adoleſcēs pulcherrimus 514.d. ab Herode conſtituitur pontifex, & occiditur ab eodem 583.f. 514.g
Ariſtobulus Alexandri Iamnæi fil. generoſus 463.f. quomodo adſecutus ſit regnum 405.b. obſeſſus ab Areta liberatur per Scaurum 471.c. quale damnum Pompeio miſerit, & controuerſiam cum fratre apud eundem diſceptauerit 471.e. quomodo à Pompeio tractatus 472.f vinctus abducitur Romam 475.e vinculis elapſus iterum capitur & mittitur Romam 477.d. venena ſublatus eſt 479.g
Ariſtobulus Herodis fil. reuerſus Roma ducit uxorem 549.c. coniicitur in carcerem falſis calumniis oppreſſus 574.f. accuſatus à patre Berytj damnatur 578.f. ſtrangulatur 580.b
ariſtobuli filij Herodis, liberi qui 762.a. 793.f.
ariſtobulo Herodis filio Armenia minor à Nerone data 796.c
ariſtobulus Herodis frater, privatus mortuus filia unica relicta 793.f
ariſtobulus Herodis dynaſtæ Chalcidis fil. dominijs multis donatus à Ner. 694.f
ariſtobulus Hyrcani f. obſidioni Samariæ præficitur 752.b. quomodo imperarit & ſeuerit in matrem ac fratres 454.d. fratris cæde pollutus moritur philellen dictus 455.g. primus diadema regium uſurpauit, & quomodo ſe geſſerit in matrem & fratres 454.e. mors eius 714.a.
ariſtobuli & Hyrcani furor & contentio 930.a
ariſtobulus rex Chalcidis contra Antiochum 984.a
armenia regio 15.a
arnon fluuius 110.c
arphas vicus 834.a
arphaxades Arphaxadæi 15.a
artabanus Vonone victo Partherum regnum aſſequitur 620.e
artabanus à Vitellio victus 625.b. recuperato imperio fœderatur Neroni ibid.d
artabani cum Aſinæo & Anilæo reconciliatio & amicitia 646.a
artabanus regno pulſus reſtituitur per Izatem 627.c
artabazes rex Partherum donatus Cleopatræ 742.c
artabazes Tigranis filius captus 519.b
artaxerxes regnum paternum accipiens quale conuiuium inſtruxerit 373.b. accuſat uxorem & deuertit ab ea ibidem. ducit aliam nomine Eſtheram 374.b. Amanem in ſummo habet honore 375.a. eundem crucj ſuffigit 380.b. Iudæos periclitantes liberat ibid.
Artaxias Tigranis filius regno non diu potitus pellitur 519.b
Artemiſius menſis 259.c
arterius quemadmodum ex incendio per Lucium commilitonem ſeruatus ſit 95.g
arucæus Arcen condidit 14.d
arudæus, Arudus inſula ibid.
aruntius præco retundit Germanorum militum impetum 663.b
arus vicus 609.c
arumæ loci nomen 195.g
aſamonæorum gens Iudæorum reſp. ſtatum mutauit 367.b
aſamonis montis Galilææ ſitus 818.c
aſanus abiæ filius regnum paternum accipit 282.c. eius pietas, & bellum cum Zarae Æthiopum rege ac victoria ibidem, mors 284.d. 285.b
aſcalon capitur 146.a
aſcalon Iudæis ſemper inuiſa 831.a. eius ſitus ibid.
aſcalonitæ quingentos & duo millia Iudæorum apud ſe habitantium interfecerunt 815.d
aſcalonitis quantum incommodi arca attulerit 169.c
aſchanes eunuchus præpoſitus Hebræorum nobilium curæ obſequitur Danieli 346.b
aſchanaxes aſchanaxi 13.c
aſer natiuitas 30.g. filij 52.d
aſeritarum ſors in Chananæa 142.a
aſiæ quingentæ ciuitates uni rectori & conſuli Romano parere 806.g
aſinæus & Anilæus Neerdenſes graſſatores quomodo cum Artabano amicitiam ineunt 645. 646. 647. 648. 649. per totum
aſiongaber, loci nomen 269.f
aſoris ciuitas 152.c
aſoſra, buccina 97.b
aſperſorium tabernaculi 81.a
aſphaltites lacus repletus cadaueribus 890.a
aſphaltites lacus Tiberienſi natura contrarius 891.b. eius deſcriptio ibid.
aſphar lacus 428.b
aſphrenatis prodigium & interitus 661.d
aſſamonæi principatus quando deſierit 508.b
aſſamonæorum familia quando & quandiu principatus Iudæorum conceſſ. 761.a
aſſaracoldas Senacheribi filius patri ſuccedit in regnum 330.e
aſſaron quantum contineat 83.d
aſſis regni terminis 1040.b

assuras, Assyrij 24.f
assyriorum imperium quando dissolutum fuerit 331.c
astabarri populus 14.b
astapus fluuius 58.f
astartes templum 209.a
astartis rex Tyriorum, eiúsque successores enumerati 1043.a
astoberra fluuius 58.f
astronomia qui primi inuentores 8.a
Athenienses quando & quemadmodũ Romanis subiecti 405.d
athenienſibus nulla cura fuit historiæ conscribendæ 1035.c
athenienſes religioſiſſimi crediti 1068 c. *ſcriptis legibus vtebantur* 1072. b
Athenio legatus Ptolemæi Euergetis ad Iudæos 402.d
Athenio dux Cleopatræ, Herodem repellit iam victorem 742.f
athrongæus vel athronges pastor regnũ affectat 608.b.780.c
auaris vrbs Aegyptia 140.a.& e 1052.g
augusti Cæsaris in Iudæos beneficia 562.d. *in Herodẽ odium & Aretam* 572.b. *reditus cum vtroque in gratiam* 577.d. *confirmat testamentum Herodis* 611.e. *in Italiã proficiſcitur* 729.e
augusti mors, & quot annis imperarit 619.b
aulæ regiæ descriptio elegans 91.e
aulicæ deliciæ quæ 237.f
aurea terra, regio 269.g.271.a
Azael ab Adadoc cũ muneribus mittitur ad Elisæũ, vndeſe regem futurum cognoſcit 306.b. *contra Iſraelitas belligeratur & Hieroſolymitanos, à quo pacem redimit Ioaſus rex* 313.f *moritur* 316.a
Azarias propheta vaticinatur Aſani agmini 223.c
azarias compellatur Abdenago 346. a
azizus Emeſenorum rex Agrippæ iunioris ſororem duxit 693.b
azotum peſtis propter arcam detentã innadit 169.b
aZotum captum & crematum 436. b
azymorũ feſtiuitas reſtauratur 323.d
azymorum feſtiuitatis inſtitutio 65.d. 93.b

B

BAaras loci, & herbæ deſcriptio 981.a
Babæ liberi occiduntur ab Herode 532.f
babel quid ſignificet 12.c
babylon locus cur ſit dictus ibidem
babylonis extructio 65.c
babylon in Cyri poteſtatem venit 352. a
babylonica captiuitas quando & quemodo acciderit 336.337.338.339. 340.341. *per totum.*
Babylonicæ turris inſtitutio 12.a. & *quanta fuerit* 12.b
babylonij Iudæos perſequuntur 649. e
Babyloniorũ antiquiſſima rerum memorabilium traditio 1035.f
Bacca vicus 833.g
Bacchides dux Demetrij contra Iudam Machabæum mittitur fruſtra 421.f. *mittitur iterum ac cum Iuda confligens vincit* 424.f. 425.d. *adigitur ad pacem cum Ionatha ineundam* 430.b
Bacchidis ſæuitia in Iudæos, & eius interritus 709.a
bactriani populus 15.a
badus qualis menſura 259.a
baenis regni termini 1040.b
Bagoas eunuchus 586.b
bagoſes copiarum Artaxerxis imperator quomodo Iudæos ob homicidium in templo factum tractarit 383.a
bagothous & Theodeſtes eunuchi conjurant necem Artaxerxis, & plectuntur 374.f
bathales Ammanitarum rex 343.g
baiæ, oppidulum Campaniæ, vbi & calidæ 638.d
bal quis deus fuerit 311.b. *ſacerdotes eius vniuerſi ſublati ibidem. ædes ipſius à fundamentis diruitur* 311. d
balachus Moabitarum rex Balamũ ad Iſraelitas execrandum mittit 112.d
baladas Babyloniorum rex amicitiam cum Ezechia inire cupit 331.c
balamus vates contra Dei mandatum profectus ab aſina compellatur 112 f. *bene precatur his quos execrari volebat* 113. *per totum malum conſilium dat Madianitis* 114. e
balſamus vbi naſcatur 270.f
balſamum vbi proueniat 473.b
Balthaſar Naboandel dictus arripit regnum Babylonicum 350. e. *ipſe cum ſuo regno in Cyri Perſarum regis poteſtatem venit* 352.a *occidit Adoniam* 254. b
banaias ſatellitibus præponitur 241.f *vnus fortium Dauidis* 243.f
banaias Salemitis copijs præficitur 254.f
banaothas & Thamnus occiſores Iaboſthi ſupplicio afficiuntur 216.e
barachas autor Iſraelitis vt captiuos Iudæos & Beniamitas dimittant 322.b
Baracus Hebræos in libertatem vindicat 152.e
baraſa expugnata concremata 417. e
baruchus Neriſil. Hieremiæ prophetæ ſcriba 337.a. *liberatur à carcere* 342.c
baris caſtellum, poſtea Antonia 717.c
baxis mons 10.b
barzaphanes Parthorum ſatrapa Syriam obtinet 494.d.730.c
Baſanes Hieroboami totam familiam ſuſtulit 282.e. *regnum occupat ibidem*
baſana imoietas à Gimone propheta grauiter carpitur, ſed fruſtra, regnúmque ab hoſtibus infeſtatum tueri non valens moritur, Elano filio ſucceſſore relicto 283.f
Baſſus addit ſe Caſſio 727.c
bataneæ, Trachonis & Auranitidis, partímque quarundam domus Zenonis centum talenta reditus erant 782.g.& 783.a
bathuel Nachoris filius 15.f
bathyllus Antipatri libertus venenũ hero adfert 767.b
batibij dictum 639.c
beelſephon ciuitas 65.c
begabri Idumææ vicus 890.e
beleaſtartus rex Tyriorum Hiramo patri ſucceſſit 1043.c
belli leges 129.e
beniaminis natiuitas & nominis ratio 24.c. *filij decem* 52.b
beniamitarum ſors in Cananæa 141. e
beniamitæ poſt Ieſu ducis mortẽ quietẽ & agriculturæ ſtudent 146.b
beniamitarũ fortitudo & peritia militaris 148. c *cædes omnium vſque ad ſexcentos viros* 149.a *quomode ea tribus reſtituta* 146. d
berenice, locus 269.f
bernice Agrippæ filia 628.a. 673.e
bernice Coſtobari filia 628.b
bernice Polemoni nubit 693.e
bernice Salomes filia datur nuptum Ariſtobulo Herodis filio 549.c. *ſit exoſa Glaphyræ* 564.b. *datur alij marito* 762.a
bernices ſupplicatio ante tribunal Flori, & eius vitæ pericula 801. c
bernice & Iudæ ad Ceſtium de Flori geſtis retulerunt 803.b
berotha ciuitas 139.b
beroſus Chaldæus de aſtronomia & Chaldæorum philoſophia Græcè ſcripſit 1043. g. *eius hiſtoriæ verba & cõpendium de Iudæis* 1044. a. *Græcos ſcriptores taxauit ibidem*
berſabe, ciuitas 288.d
berſabe puteus 21.d
berytus domicilium Romanorum 976. e
berytus Phœnices colonia Romanorũ 972.e
berytus quomodo ab Agrippa exor-

nata 678.b
Berzellæus quantis beneficiis inuerit Danidem regno pulsum 233.b *quam gratiam ei obtulerit rex* 237.e
Beſarra oppidum 1007.e
Beſelel architectus 88.e.98.e
Bethſemmathe vxor Eſau 28.b
Bethalaga vicus 429.b
Bethel quid ſignificet 28.g
Bethenabem vicus 889.a
Bethleem toparchia 890.d
Bethmaus vicus 1003.e
Bethura locus 139.f
Bethſabes forma Danidem ad adulterium pellicit 225.b
Bethſama vicus 170.g
Bethſamitarum prophani lxx. arcam contingentes moriuntur 171.b
Bethſana, quæ Scythopolis 418.a
bethſana ciuitas 141.g
Bethſuritarum deditio 420.d
Bettea capta & prædata 222.c
Bezedel vicus cum turri inexpugnabili 832.a
bezetha collis deſcriptio 919.g
Biblia quot annorum hiſtoriam complectantur 2.f
Bithynos, Cappadoces, Pamphylios, Lydos & Cilices Romanis tributa pendere 806.c
Borceus Agrippæ legatus à Iudæis vulneratus effugit 819.d
Borceos vicus 833.e
Bouis cornupetæ noxa quomodo vindicanda 128.d
Box columnæ veſtibuli templi 261.b
Boʒus quomodo Ruthem acceperit vxorem 163.e.164.a.
Britannicus Claud. Cæſaris filius 644.a
Britannicus Claudij ex Meſſalina f. Neronis primigno in imperio poſthabitus 796.b
Britanni quomodo & quando Romanis ſubiugati 805.g.807.b
Broccus trib. plebis 670.b
Buccinarum excogitatio & vſus 97.b
Burrus præfectus prætorianorum militum 694.b

C

CAbrothaba locus 98.a
Cadmus Mileſius quo tempore hiſtoriam conſcribere inceperit 1034.e
Caduceatores ſacros eſſe & inuiolabiles 522.a
Cæcilius Baſſus occiſo Sexto Cæſare prouinciam occupat 488.f
Cæcilius Baſſus Sex. Cæſarem interficit & copias eius occupat 727.a
Cæcinna ab Antonio Primo rerum geſtarum nuncius ad Veſpaſianum mittitur 902.c
Cæcinna de proditione cogitat, & cum milite ad Antonium tranſfugit 902.a
Cadeſa ciuitas 140.b
Canopolis & forum quod vocatur materiarium à Ceſtio incenſum 819.f
Caron regio amomi ferax 684.c
Cæſar Iudæorum & Archelai conuentum diremit 782.f *Archelao tetrarchiam ſeu mediam regni partem dedit* ib. *eius promiſſio Archelao facta* ib. *reliquam regni dimidiam partem duas tetrarchias diuiſit* ibid.g
cæſar quæ Salomæ largitus ſit 783.b
cæſar quas ciuitates Iudæorum regno annexas Syriæ adiecerit ibid.
cæſaris liberalitas in duas filias Herodis virgines ibid.
cæſar falſum Alexandrum deprehendit ibid.f. *eum remigum numero inſerit* 784.b
cæſares vocatos imperatores Rom. 269.b
Cæſarea conditur 746.e.747.g
cæſarea Philippi dicitur Neronis 698.f
cæſarea Iudæa maxima ciuitas 854.f
cæſaria templa 747.a
cæſarienſium contumeliæ in mortuum Agrippam 680.a
cæſarienſes contra Iudæos apud Neronem victores 799.b
cæſarienſes omnes Iudæos apud ſe habitantes trucidant 813.f
cæſennius Gallus duodecimæ legionis ductor à Ceſtio in Galilæam miſſus 818.b. *duo millia Galilæorum cædit* ibidem.
cæſennius Paetus rector Syriæ 974.a
cæſennius Paetus Antiochum regem Comagenes apud Veſpaſianum defectionis accuſat 983.f *bellum mouet contra eum* 984.a *victum Romam è Cilicia mittit* ibid.e
cæſoniæ iugulata cum filia magnanimitas 667.c
caiaphas conſtituitur pontifex 619.c
cain quid ſignificet, ſacrificat, iugulat fratrem, totus malus, multa inuenit 6.d. *eius poſteri* 7.f
caius Agrippa & Iuliæ fil. Auguſti adoptiuus 603.e
caius Cæſar Agrippam vinculis ſoluit, & tetrarchia Philippi tradita, regem appellauit 790.c *ei etiam Herodis tetrarchiam addidit* ibid.d
caij vxor & filia occiſæ 666.d *eius ingenium & mores* 666.e
caius Cæſar Deum ſe vocari voluit 790.d *Petronium ob ſtatuas in templo locandas, Hieroſolymam miſit* ibidem, e
caij litera ad Petronium 792.b
casus per dolum interemptus, quanto tempore imperauerit ibid.c
calebus explorator Chananæa 99.a
calidæ ad Baias 638.e
Calidæ ad Emmauntem 619.d
Calidæ apud Callirrhoen 598.a
Caligo tabernaculi qualis fuerit 88.g
C. Caligula conſtituitur Cæſar 627.c
C. Caligula Germanici fil. 734.e *deſignatur Cæſar à Tiberio* 635.f *occiſo Tiberio fratre opprimitur & ipſe* 636.b. *Herodem cum coniuge mittit in exilium* 638.g *qualis fuerit ingenio* 641.b. 643.e *Iudæis bellum illaturus reuocatur à Petronio & Agrippa* 643.a *moritur* ibid.f. *eius in omnes ſeuitia, & diuini honoris vindicatio, inſaniáque tum coniuratio in ipſum, & eius interitus* 652. *vſque* 660
callimander ab Hyrcano victus interiit 452.e
calliſtus Caligulæ libertus 657.c
calumniarum quanta vis 713.c
cambyſes Cyri filius patri in regno ſuccedit, & Iudæos à templi & vrbis ædificatione prohibet, moritur 359.a 360.b
campus regius, loci nomen 18.d
cana, loci nomen 519.f
cana vicus Galilææ 1005.b
cana ſeu Canatha 742.e
canathenſes ibid.f
candelabrum tabernaculi 83.a
capernaum fons, Nili vena eſſe creditus 861.c
caphar ſaba, campi nomen 559.f
caphartophan Idumææ vicus 890.e
capito centurio à Floro præmiſſus ad Hieroſolymitanos 800.c
capitolij templum à militibus direptis donariis incenditur 907.d
cappadoces populus 13.b
carmeli montis ſitus 852.f
carræ, Meſopotamiæ ciuitas 15.c
carthaginenſium originis & fati deſcriptio 807.d
carus deliciæ Herodis 586.b
caſander occupat Macedoniam mortuo Alexandro 388.a
caſpiæ portæ 625.a
Caſſius Cherea 653.654.655 *per totum. occiditur* 673.a
caſſius quæ geſſerit in Iudæa 476.e *affligit Iudæos* 489.b
caſſius Longinus Syriæ præſes 544.d
caſſius Iulio Cæſ. interfecto Syriam petit & quid geſſerit 727.728. *per totum, occiſus* 729.e
caſtor rerum iudaicarum ſcriptor 1065.
caſtoris Iudæi verſutia & dolus erga Titum 924.f
caſtra Iudæorum, locus 480.f
catullus Libyæ Pentapolitanæ rector ſicariis calumniandi doctor erat 997.a

tria millia Iudæorum trucidauit 997.b
eius cruciatus & mors horrenda ibidem.d
cedasa vrbs 441.e
celadus Augusti libertus 613.a qua Cæsaris nomine cum falso Alexandro egerit 783.e
celer accusatus Romæ causam dicit, & plectitur 793.a
celer tribunus vinctus à Claudio Iudæis ad supplicium Hierosolyma mittitur 795.g
cendebæus præfectus vincitur à Sim. 448.a
cenizæus Hebr. in libertatem restituit 151.a
cestius Gallus Syriæ præses inuadit Galilæam 1015.b.1023.d
Cest. Festi à Claudio in Iudæam procurator præmissus 793.e eius malitia 799.a
cestius Saulum cum cæteris legatum ad Neronem in Achaiam mittit 821.
chabelo terra cur sic dicta 267.e
chabolo vicus 1015.b.1016.c
Chærea Caij vxorem & filiam interficiendas curat 666.d
chalamas Syrorum transeuphratensium rex 224.d
chalebo donatur pars agri Hebronis 145.g
chaldæi, populus 14.a
chaldeorum consensus cum sacris literis 1046.d
chamis patris irrisor 14.e
chananæus, chanaan 14.a
chananæorum terræ præstantia 98.e
charetis mori apud Gamalam 867.d
chariathiarij ciuitas 171.c
chasleus mensis 409.b.415.e
chebronis ciuitatis antiquitas 895.d
chelcias Oniæ fil. copijs Cleopatræ præficitur 452. g. moritur 458.e
cherubeis quid fuit 83.a
cherubinorum descriptio 263.e
chetim quid Hebræis significet 13.d
chetimus, & chetima insula ibid.
chetomene qualis vestitus 84.c
cheton quid significet ibid.
chettæi populus 14.d
chiramus operarius insignis 260.g
Christus & christiani 622.g.623.a
chusarthes Assyriorum rex Hebræos sibi subiicit 150.e
chusus, chusai 14.a
chusis amicus Dauidis constantissimus quomodo se gesserit apud Absalomum 230.c
cilla ciuitas 198.b
cillanos à Palæstinis bello vexatos Dauid iuuat ibid.
cincharæs idem quod talentum 83.e
cinnyra, instrumentum musicum 243.a
cinyra fabula 659.d
circenses ludi 654.b
circumcisionis prima institutio 19.e. 21.e
cisus Saulis pater 174.e
cithara quis inuentor 7.d
ciuitatem qui primus instituerit 7.c
claudius à militibus constituitur Cæs. 664.d
claudius Aggrippam ad senatum legatum mittit 792.d
Cl. Romæ contra Samaritas pronuncians tres eorum nobilissimos interfici iussit 795.g
claudius quandiu imperium administrauerit 796.a. Agrippinæ vxoris Neronem priuignum in imperium cooptauerat ibid.
clearchus peripateticus Aristotelem præceptorem suum de Iudæis narrantem inducit 1047.e
clemens præfect. vrbanarum cohortium 655.c.
Cleopatra Antiochi filia nubit Ptolemæo Philopatori 401.a
cleopatra Flori vxor 702.b
cleopatra Ptolemæi Epiphanis filio datur nuptum Antiocho 401.a
cleopatra Ptolemæi Philometoris filia ducitur vxor ab Alexandro Antiochi, qui & Demetrius dictus 434.e
cleopatra Marc. Antonium in sui amorem pertrahit, 493.f. 729.f. Mariamnem cum filio ad se vocat, & Antonium contra Herodem incitat 513. vsque 645. 742.d. 988.d. contra omnes omnium opibus inhians 517. f. 742. a. Herodem ad stuprum solicitat 518.d. occiditur, 524.e. 745.f
clitius Tiberiensis altera manu mulctatur 1012.a.828.e
cluuitus 659.c
colossus Cæsaris 747.g
comagenensium ciuilis contentio 620.g 621.a
commeatus centum annorum qua de causa in Messada incorruptus manserit 988.c
conon Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
conuallis laudationis 298.f
conuentus ciuium quæ vtilitas 121.d
coponius Iudæis præficitur 616.b. 618.g
coponius procurator constitutus, Archelai finibus in prouinciam redactis 784.g
corban iuramenti explicatio 1047.a
corban, quomodo se liberent 109.c
corea, loci nomen 718.e
coræs seditionem contra Moysem & Aaronem excitat 75.f dat eius pœnas 107.f
Cornelius Faustus Syllæ filius qualem se præstiterit in expugnatione templi 474.e
corona triplex pontificis 86.a
corrai, locus 172.d
corus mensura qualis 100.b. 536.f
costobarus Idumæa Gazæ præfectus ab Herode, lucro intentus, repudiatur ab vxore 532.b. eius violentia 699.b
costobarus & Saulus fratres vnà cum Philippo ad Cestium transfugiunt 821.g.
coturnices vbi copiosè inueniantur 72.e
cotys Armeniæ rex 678.d
crassus in Parthos proficiscens Hierosolymitanum templum spoliat periurus 478.e cum omnibus suis copijs perit 479.c
crassus in Syriæ prouinciam Gabinio succedens quid gesserit 723.b
cretenses moribus, non verbis eruditebantur 1072.a
ctesiphon, vrbs 650.b
cumanus Iudææ præses constituitur 690.d. 794.a. & quid sub eo Iudæis acciderit ibid. & 691.f. & 692.a. accusatur à Iudæis ibidem. exulat 693.a. 795.g
cuspius Eadus Iudæorum regno præficitur 680.d. seditiosos punit 682.c. 690.a
cydoessa Tyriorum vicus 869.e
cyprus insula 13.d
cyprus præsidij locus in finibus Hierichuntis 816.a
cypros Herodis filia 627.f. alia Phasaelis filia 628.a
cypron, castellum 559.f. & 748.b
cypris Antipatri vxor 723.d
cyrenæi, Marmaridæ & terribiles Syrtes quemadmodum Romanis subditi 807.d
cyrus Persarum rex Babylonem & regem eius capit 352.a
cyrus Iudæis Hierosolyma repetere permittit, templumque restituere, ac vasa templi eis reddit, multaque præstat beneficia 357.d. 358.a. 365.d. perit 356.b

D

DAbarateni vxorem Ptolemæi regij procuratoris inuadunt 1008.c
Dacchari herbæ descriptio 86.a
dagon, arx 448.d
dagon præcipitatus 169.a
dagonis templum exustum 436.e
dalale meretrix Sampsonis 162.b
Dalmatas bellicosissimos sub vna tantum legione Romanorum quietem agere 806.d
damascus à quo condita 15.a
damascus imperio Dauidis subiicitur 222.b
damascus à Metello & Lollio capta est 471.a
damascenorum in Iudæos seueritas 1000.c. 822.a. 992.d

dana oppidum 150.d.276.b
danaus Argiuorum antiquiſſ. 1041.g
Daniel vocatur Balthaſar, & cupit durius viuere propter valetudinẽ & ſtudia 346.a. inſomnia diuina 246.f. regi ſomnia interpretatur 347.f.348.a.
Balthaſaris viſionem in pariete explicat 351.d.
abducitur à Dario in Mediam & conſtituitur ſummus ſatrapa 352.b
inſidias patitur, ſed inſidiatores eius luunt pœnam 352.f.353.a
apud Ecbatana turrim edificat ibid.e quàm carus Deo fuerit, & quantum cæteros prophetas ſuperauerit 353.e.354.355.
Danielis prophetia 415.f
danitarum ſors 142.a
danitæ à Chananæis ſedes mutare coacti 150.b.
danus, fons Iordanis 18.b
danus naſcitur 30.f
filij eius 52.c
darabitta vicus. 1023.c
Darius Artabani filius Neroni obſes miſſus 625.d
Darius Aſtyagis filius imperium Babyloniorum vaſtat, & Danielem abductum conſtituit ſatrapam, quem inuitus poſteà leonib. obiicit 352.b 353.a. hoſtes Danielis iiſdem obiicit, & deum eis prædicat ibid.
Darius equitum præfectus ſub Agrippa 810.g
Darius Hyſtaſpis filius rex Perſarum creatur, quæſtionem proponit quænam omnium rerum fortiſſima aut potentiſſima 360.b.&.f commonitus vero à Zorobabele Iudæos libertati inſtituit, & immunitati, vrbémque & templum reſtituere promittit & iuuat 262.e. 367.d
mortuus ſucceſſorem filium Xerxem relinquit ibid.f
dathamũ cum vniuerſa ſua familia terra debiſcit 107.c
Dauid filius Ieſſai 164.e
Dauid qualis, & quomodo rex à Samuele vnctus prophetat, & Saulo furioſo hymnos occinit ad citharã 186.e.187.a eiꝰ magnanimitas 188 b. victoria de Goliatho 189.c
amatur à Sauli filia, & ſexcenta hoſtium capita à Saulo adfert & filiam eius vxorem ducit 190.e
ſocerum fugit 191.192. 193. per totum. ſpiculo ab eo petitur 192.a
accepto Goliathi gladio fugit in Gittam, & inſanum ſe fingit 195.c
fugit inde alio atque alio ibid.
Cillanis auxiliatur ac iterum Saulum effugit 198.199.201. per totum. cum Saulum occidere potuiſſet noluit 199.c. reconciliatur Saulo 200.a defuncti vxorem ducit 202.a Amalecitas prædatur 203.d
iungit ſe Ancho contra Hebræos 203.f 206.e abducuntur ei ambæ vxores captæ 207.b
Paleſtinos cædit & vxores recuperat 207.e. Sauli interfectorem ſupplicio afficit, & epitaphia ipſi ac Ionathæ conſcribit 211.d
rex vnius tribus declaratur, & cum Abnero pugnat 212.d
eius filij 213.d
Abnero fœdere iungitur & amicitia 214. c. interfectum luget 215.d. regnum in vniuerſum ei confertur 217. a. dominorum ſuorum occiſores punit 211.d. 216.g. quanta copia ad eum in Hebronem conuenerint 217.a Iebuſæos illudentes capit 217. d. amicitiam cum Iramo parat, & Hieroſolyma ciuitatem Dauidis appellat 218.c. Paleſtinos ſuperat, & arcam Hieroſolymam transfert 219 per totum. Paleſtinos frangit & Moabitas Adrazarúmque Sophenorum regem 221.d. Thanonem in amicitiam recipit, Idumæam ſubigit, & officia diſtribuit 222.e. 241.e.
Ionathæ poſteros beneficiis afficit 223. b. legati vius iniuria à Naaſe afficiuntur, Syri, Meſopotamiæ, Ammanitæ deperduntur 223.e.224.e
Bethſaben adulteram facit & ducit vxorem, Vriamque interficidum curat 225.b. per totum. Ammanitas excindit 228.b. à filiis moleſtatur 227.e. per totum. Abeſalomum filium regem ſalutatum fugit 229.e
patienter audit conuiciantem Semeim 230.e. fugiens benigniter excipitur ab optimatibus regionis trans Iordanem 233.b. prior filium aggreditur 233.d. occiſum luget 235.c. ignoſcit hoſtibus, & recipit regnum, ſalutatur rex 236.237.238. per totum. decem tribus ab eo deficiunt autore Sabæo 238.c. Paleſtinos vltimo fundit, hymnos ac muſicam inſtituit 242.f
fortiſſimi viri ipſius qui 243. per totum. populum recenſendo deum offendit 244.b è tribus malis infligendis peſtem eligit, & Oromnæ aream emit 244.e. 245.c. templi extruendi locus ei indicatur, ad quod opifices & materiam comparat. filiúmque inſtruit Salomonem quomodo ſe debeat gerere nactus imperium ibi. e. 246.b. alſioſus calefacit ſe Abiſaces accubitu 246.g
Solomonem confirmat regem, officiáque diſtribuit & tribus, tum templi vaſorúmque deſcriptionem tradit 248.249.a per totum.
Dauidis principum alacritas in contribuendo ad templi fabricam 250.b. quid ſub mortem Solomonis commiſerit 250.g.251.a
expirat ac ſepelitur, maximúſque cum eo theſaurus 251.c
Dauidici generis regum finis, & quot eorum fuerint 241.g
Debora prophetiſſa 152.d
Decimæ datæ 18.e.28.f.109.a
Decius Mundus quantum inſanierit in Paulinam 622.b
Delatoribus quid præmij fuerit apud C. Caligulam 662.b
Demetrius Demetrij filius amicitiam cum Ionatha init 436.d. Alexandrum vincit 437.e
Demetrius Eucerus Antiochi Gryphi filius rex apud Damaſcum conſtituitur & Alexandrum Ianneum ſuperat 460.b. 461.a, contra fratrem pugnans captiuus ducitur ad Parthos ib.f
Alexandrum prælio ſuperat 715.a
Demetrius Gadarenſis libertus Pompeij 475.b.
Demetrius Nicanor rex 437.g
clementer agit cum Ionatha Iudaiſque 438.b. vincitur à Tryphone 440.d.
capitur à Parthis 443.f
dimittitur, & in regnum reſtituitur ab Arſace 450.c. vincitur, capitur & occiditur 451.d
Demetius Phalereus quomodo bibliothecam Ptolemæo Philadelpho comparauerit 389.d. legem Iudæorum tranſcribendam curauerit 391.b
demetrio Phalereo in hiſtoria Iudæorum venia concedenda quòd Hebraice neſcierit 1051.b
demetrius Seleuci filius regnum Syriæ occupat, Antiochúmque & Lyſiam occidit 421.f
Iudam occidit in prælio 425.e
Ionathæ amicitiam ambit 430.e
occiditur 432.f
dei caſtra-locus 32.e
Deus Galilæorum clades Romanis denabat 848.b
Deus Iudæis omnem viam ſalutis ad interitum verterat 940.d
dei decretum contra omne Iudæorum genus 992.a
dei definitio apud Moſen 1073.f
dextra porrecta quid apud barbaros ſignificet 646.a
diagoras Melius in mortis periculo verſatus propter Athenienſes 1079.f
dido ſoror Pygmalionis regis Tyriorum in Africa Carthaginem ædificauit 1043.e
diebus ſingulis quid Deus conſiderit 4.b
diglath quid ſignificet 5.c
diluuij vniuerſalis deſcriptio 9.e
Dina Iacobi filia 31.b

ſtupratur, quapropter Sicimitæ vniuerſi trucidantur 33.e.34.a
Diodotus Tryphon Apamenus, vide Try.
Diogeres Alexandri amiciſſ. à Phariſæis interficitur 716.f
Dioniſius Tripolitanus ſecuri percuſſus 471.g
Diophantus notarius ſceleratus 574.e
Diſciplinæ militaris exemplum pulcherrimum 823.e
Diſciplinas à Chaldæis ad Ægyptios, ab his ad Græcos eſſe deductas 17.c
Diſſimilium communionem etiam naturam horrere 123.f
Dius in hiſtoria Phœnicum integerrimus 1042.d
Dius menſis 9.a
Doecus mularum nutritor 195.b
occidit Abimelechum pontif. 196.f
Doleſus nobilitate potens à Gadarenſibus interficitur 888.f
P. Dolabellæ decreta pro Iudæis 488.c
Domitianus cum multis Romanorum ſaluus euadit 902.e
à Mutiano productus populo rector inſinuatur 903.a
Domitiano Germani ſubiiciuntur & Galli 975.f
Domitianus in triumpho Veſpaſiani & Titi eis adequitabat 979.d
Domitius Ænobarbus 694.a
Domitius Ænobarbi filius ibid.
Domitius Nero conſalutatur Imperator 694.b. *fratrem, matrem, vxorem, viróſque illuſtriſſ. trucidat.* ibid.c
Cæſarea excludit Iudæos 696.f
Domitij Neronis vxor à marito occiditur 694.c
Domitij Sabini fortitudo 926.b
Dora Phœnices vrbs 1000.e
Dora ciuitatis ſitus 1067.b
Doras Hieroſolymitanus pontificem perimit 695.b
Doris mater Antipatri Herodis filij accuſatur veneficij, & quomodo ſe geſſerit 588.d.766.b
Doritarum in Iudæos inſolentia 675.f
Dorotheus lxx. interpretibus additur 396.f
Doſitheus Hyrcanum & Alexandram Herodi prodit 524.f
Draconis leges de ſupplicijs antiquiſſ. 1015.c
Druma Gedeonis concubina 155.f
draſilla Agrippæ filia 628.a
Druſium turris 747.e
Druſus Agrippæ filius 628.a
Druſus Neronis filius 629.634.e
Druſus turris 536.g
Drymos loci nomen 730.e
Dyſtrus menſis 132.e. 366.e. 381.f

E

EButius decadarchus ſub Veſpaſiano 839.e. *Gamalæ occiſus* 865.e
Ecdippon locus 731.b
Edom, vide Adomus
Edraus dux militum Ionathæ 293.c
Eglon Moabitarum rex qui Hebræos ſubiugarat, ab Iode interficitur 151.f
Ela capta & habitatores eius extincti à Syriæ rege 321.e
Elanus Baſanæ filius altero regni anno occiditur, vna omnis eius ſoboles tollitur per Zamarem 284.d. & e
Elcana Iudæ copiarum dux captus 321.f
Elcias Magnus, legatus Iud. 640.f
Eleazarus pontifex 2.d
Eleazarus Moyſis filius 61.e
Eleazarus Aaronis filius 107.g
fit pontif. 110.c
Eleazarus pont. moritur 145.b
Eleazarus Dodeiæ filius vnus fortium Dauidis 243.b
Eleazar quidam arreptitiorum medicus 258.a
Eleazarus Auranes Matthiæ filius 410.g. 411.a. *fortiter ab Elephanto confoſſo opprimitur* 420.c
Eleazarus phariſæus homo ſeditioſus conuitiatur Hyrcano 453.d
Eleazarus quomodo pontificatum adeptus 392.a
Eleazarus theſauri templi cuſtos quomodo pactus cum Craſſo 478.d
Eleazarus Anani fil. pontifex conſtituitur vnius tantum anni 619.c
Eleazarus Boethi pontifex conſtituitur 613.e. *priuatur pontific.* ibid.g
Eleazarus gigas, quam vaſto fuerit corpore 625.d
Eleazari Aſamonæi filij fortitudo & mors 709.e
Eleaz. Dinæi, latro 691.f. 695.a. 795.a 796.d
Eleazarus ſeditioſus exulat 682.c
Eleazarus Ananiæ pontificis filius, Romani belli ſeminarium fuit 809.g
reiecit Cæſaris hoſtias ibid.
Eleaz. Semei facinus memorabile 844.d
Eleaz. duo ſocij contra Manahemum 812.b
Eleazari Simonis filij factio 904.c 905.e
Eleaz. Simonis Gioræ ſocij mors 895.a
Eleazarus ſicariorum princeps Maſſadam obtinet 985.e
eius ad ſuos oratio 989.f
altera oratio de immortalitate animæ 990.g. 991. 992. *per totum*
Elephantis quomodo pugnatum ſub Antiocho Eupatore 419.f
Eleuſa oppidum, Sebaſte dictum 558.f
Eleutherus fluuius 742.b
Eleutheri equites 731.b
Eliabus architectus 78.b. 88.e
eliacias pontif. ſub Ioſia rege 333.f
Eliacimus Ioſiæ fil. antea Ioacimus dictus accepit regnum paternum, ſed tributarium iam factum Ægyptijs 336.a. *etiam Babyloniis tributum cogitur pendere* 336.e
occiditur 337.d
Eliacimus Ioachimi filius in pontificatum patri ſuccedit 370.f
Elias propheta tempore Achabi quæ prænunciauerit & geſſerit 285.e. 286.a. 287.288.289.298.299. *per totum. exemptus ex hominibus* 300.b
Eliæ epiſtola ad Ioramum Ioſaphatiſilium ſceleratum regem 307.b
Elieneus Cithæi filius pontificatum accepit 678.f
Elis pontifex princeps Hebræorum 163.c. *filij eius ſcelerati* 165.a
exitium ſuum cognoſcit 166.a
ipſius & filiorum mors 166.d. & f.
Eliſæus prophetiæ donum accipit, & Eliam comitatur 289.a
vaticinatur & aquam ſuppeditat 301.a
Ioramo Achabi filio 301.a
viduam à debitis liberat 302.d
Ioramo inſidias Syrorum indicat & Adadum capere ipſum volentem eludit 302.d. 303.a
famis tempore vilitatem annonæ prænunciat 304.d
Adado mortem indicat ibid.e
Ieum vngit regem Iſraelitarum 308.b
Ioaſus Ioazæ filius ad ſe ægrotum venientem conſolatur 316.e
vita defungitur 315.g
cadauer occiſi à latronibus in ipſius monumentum iniectum reuixit 316.a
Elymus, elymi 14.f
Emian zona ſacerdotalis 84.a
Emmaus concremata 609.c
Emmaus vicus, Vide etiam Ammaus
Engaddi à ſicariis inuaditur 887.f
Eniachin tribus ſacrata 872.f
Enochi mors nemini cognita 9.d
Enoſa ciuitas 7.c
Epaphroditus 2.b
Ephodes veſtitus 85.b
Ephorus hiſtoricus Gallos & Hiſpanos prorſus ignorauit 1039.a
Ephorus Hellanicum in plurimis oſtendit mendacem 1034.g
Ephremes in numerum Iacobi filiorum adoptatur pro patre Ioſepho 53.e
Ephremi pars quæ ceſſerit 141.f
Ephremita Gedeoni bellum inferre conantes placantur 155.d

Ephremitis tribus quomodo Bethelem proditione ceperit 146.c
epicrates pecunia corruptus Scythopolim cum aliis aliquot ciuitatibus Iudæis prodit 452.e
epicureorum error refutatur 355.b
Epiphania ciuitas 14.d
epiphanes & Callinicus filij regis Antiochi Cæsennio Pato pugna forti obnituntur 984.c
à Vologeso Parthorum rege magnifice excipiuntur ib.e. Romam ad Vespasianum veniunt 985.a
epomidis descriptio 85.f
epulæ ferales Iudæorum 775.a
equitum Romanorum arma 836.d
equus Modius Varo succedit 1003.a
erebinthonicus vicus 937.b
erica prætorianorum Achaza præfectus occiditur 321.f
Esaias prodigium Ezechiæ regi exhibet 331.c. obiurgat eundem propter thesauros Babyloniis monstratos 331.d
esaiæ prophetiam cognouisse & credidisse Cyrum regem 357.c
esaiæ vaticinium deprauatum 996.c
esaui natiuitas 26.d. vxores 27.a circumuenitur à fratre ibid.d iratus fratri reconsiliatur 32.f partitur cum fratre habitationem, vocatúrque Adomus 36.a
Esdras Iudæorum apud Babylonē de gentium pontifex, à Xerxe qua & quanta impetrauerit 367.f. 368.a quomodo populum mundauerit, & legem ei prælegerit, ac reipublic. reformarit, mortuúsque sit 368. 369.370. per totum.
Esconputeus 26.g
Esther puella quali fuerit forma 374.b ducitur vxor Artaxerxi, & coronatur regina ibidem. Iudæorum cladem futuram cognoscens regi indicat 379.e impetrat Iudæis vitam 380.b
Essen, vestis qualis 85.c.90.b
Essenorum secta 617.c.785.786.787. per totum. eorum mirabilis constantia, & virtus in bello cum Romanis 787.e. opinio de anima diuinitate ibid.g. aliud eorum & diuersum collegium 788.d
Etheus Gittheus Dauidis sectator præficitur exercitui. 233.d
Eua quid significet 5.b eius lapsus 5.e
Euæi populus 14.d
Euaratus Cous 760.a
Euemerus Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Euilas, Euile 14.b
Euodus Neronis libertus 635.a
Expolemo Græco in historia Iudæorum venia concedenda quod Hebraicè nescierit 1051.b
euphrates, fluuius 5.c
eurycles Lacedæmonius impostor maximus Herodem circumuenit, & domum eius subuerit 573.f.758.e. 759.f
euthychus Agrippa libertus & auriga in vinculis detentus 631.b aperit Neroni maleuolentiam Agrippæ 633.a
eutychus, auriga Caij Cæs. 672.a
excæcantis aliquem pœna 128.c
ezechielis prophetia 335.f
ezechias Achazæ filius regnum obtinet paternum Hierosolymis religionem collapsam restituit 323.per tot.
Palæstinos bello vincit ibid.
à Senacheribo oppugnatur 328.a
in summam adactus desperationē Esaiam implorat 329.d
posteritatem à Deo exorat 331.a
moritur ibid.f
ezechias latronum princeps interficitur 725.f

F

Fabatus Augusti seruus 587.a
Fabatus procurator Cæsaris, pecuniis corrumpitur 764.d
fabij centurionis fortitudo 720.b
fames ingens 305.e. 555.e
fati potentia nemo potest resistere 580.d
fauces locus 98.b
faustus Cornelius primus Hierosolyma conscendit 720.b
Felix Pallantis frater à Claudio ad Iudæos missus 795.g
felix præfectus militum Romanorum inuadens Phasaelū vincitur 491.a
Cl. Felicis procuratoris gesta 796. per totum. vide Cl. Felix
ferrei montis situs 891.a
festus procurator successit Felici 798.a vide Porcius
festorum descriptio 92.f.93. per tot.
filij contumaces & protervi in parentes quomodo multandi 126.e
filiorum Israelis iura 121.
Flaccus Syriæ præses 629.f
Flauius Iosephus. vide Iosephus
Flauius Sylua in administratione Iudææ Basso succedit 985.d contra Massadam militem mouet ibid.& 986.g. Massadam occupat & præsidium imponit, cum exercitu ad Cæsarem redit 994.g
fletus, sylua 219.c
florus templi thesauris frustra inhiat, à cuius expugnatione depellitur 802.g
flori nouus dolusq; auaritia in oppressione Hierosolymorum 802.f mendacium apud Cestium 803.per totum. vide Gessius
fortes vere qui 206.c
fortunatus Agrippæ libertus Romam missus à suo patrono 638.c
fratris vxorem ducere prohibitus 613.f
fratres veri, quos & interitus ipse sociauit 1097.a
frontonis gesta in custodia 968.b
Fructus intempestiuus & præmaturus 123.d
furij centurionis animositas 720.b
furum pœna 127.e

G

Gaba, quid significet 186.a
Gaba equitum ciuitas cur sic vocata 832.f
gabaonorum iniuria in vxorem Leuitæ & quomodo ea propter multati 147.148.149. per totum.
gabaon vicus 238.f
gabaonitæ astu fœdus ineunt cum Iesu 138.f. qui ipsis contra Hierosolymitarum regem succurrit 139.e
Gabath, Saul vicus 907.d
gabinius præfectus militum Pompeij 473.c eius gesta 476.477.478. per totum.
gabinius Scauro succedens quid gesserit clari 721.722. per tot. 980.e
gadara restaurata 720.f
gadarę eximios legatos ad Vespasianum mittunt, seque dedunt 888.e
gadarenses Herodem frustra apud Cæsarem accusant 540.b
gadæ natiuitas 30.g & filij septem 52.c
gadus propheta Dauidi vnius è tribus malis offert electionem 244.d
galades colis & Galadena regio 32.e
galatæ à quibus denominati 13.a
Galba imperator creatus 893.c in medio foro necatus ibidem. 896.d
gales infectans Abimelechum Gedeonis nothum, proditur à Zebello 156.f
galgala quid significet 137.d
galilæa & regionis trans Iordanem quanta redditus fuerint 782.g
galilæa minor quæ 832.f
galilææ vtriusque descriptio ibid. calamitas 834. per totum
galilæa tota à Romanis subacta 870.e
galilæorum & Samaritanorum conflictus 794.g
galilæi contra Romanos 828.f
galilæi ab infantia pugnacissimi & omni tempore plurimi 833.a
Galilæorum quot millia Iapha occisa 848.g
galilæorum noua inuenta & factiones Hierosolymis 897.b
gallię motus 890.b
gallię bellum desit ibid.
gallię situs descriptus 806.e
gallis centurionis facinus apud Gamalam 865.e

gallos ſub mille & ducentis militibus ſeruire, quibus penè plures habuerint ciuitates 806.g
gamala filius Ieſu 873.b
gamala ciuitas rebellat 863.a
eius ſitus ibid. & 864.
exciſa 868.b
gamalenſium fides in Romanos 1000 f.
gamalenſium cum Romanis acres conflictus 864.865.866. per tot.
gamalenſium cades à Romanis 867.c
ganges fluuius 5.c
garizin mons 383.g
Gaulanitis regio deficit a b Agrippa 1013.a
Gazam nequeunt capere Iſraelita 146. a
gazai à Iamneo obſeſſi captique 459.e
gazara Paleſtinæ vrbs à Salomone bis edificata 268.d
Gedeon quomodo Hebræos ſeruitute exemerit 154.155. per totum.
quot filios habuerit 155.f
geman vici ſitus 794.f
gemello renunciat amicitiam Herod. 567.g.568.a
Geneſar lacus deſcriptus 619.d. 869. d. eiuſdem nominis deſcripta ibid.
gentium enumeratio quæ Romano imperio ſubduntur 805.806
Gentium qui verenda Iudæorum more circunciderunt, enumeratio 1047.a
gentibus ſingulis quomodo à ſuis autoribus nomina ſunt indita 12.f. 13. 14. per totum
geon fluuius, & quid ſignificet 5.d
geraſeni quomodo ſe erga Iudæos cohabitatores ſuos geſſerint 815.f
gergeſai, populus 14.d
germanicus veneno ſublatus 621.a
germanicus quibus moribus 634.b
germanicus Claudij Cæſ. frater 964.a
germanus augur vinctus Agrippæ vincto vaticinatur 633.f
germani qualis gens 661.c
germanorum deſcriptio 807.a
eos ecce tantum legionibus Romanorum domitos ibid.
germanorum agmina & bellum ciuile ab Antonio primo & Mutiano ſetur 893.d
Germani Capitolij collem occupant 902.e
germani viribus corporum laudati 962.g
germanorum magna ex parte defectio à Romanis 975.b
defectionis cauſa ibid.
gerſus Moyſis filius 61.a
geſſius Florus Iudæa procurator quomodo Iudæos ad arma contra Romanos capeſſenda compulerit 702 d
& quàm malus fuerit vir ibid.
geſſij Flori procuratoris qui Albino ſucceſſit, crudelitas, impudentia & verſutia 798.d
anaritia apud Cæſarienſes 796.d
noua crudelitas in Hieroſolymitanos 801.a. Vide etiam Florus
getheris Arani filius 15.d
getuli populus 14.b
gigantum reliquiæ in Hebrone 145.f
gigantum poſteritas à quibus perdomita 17.f
gimon propheta Baſani quæ mala ipſum maneant vaticinatur 283.f
ginæa vicus 833.d
Giſcala Galil. oppidulum indomitum 868.c
Giſcala ſuccõditur & diruitur 1001.e
giſcala à Ioſephi militibus diripitur, prædaque popularibus conceditur 828.per totum
giſcalorum ſtatus 1001.d
glaphyra Archelai Cappadocum regis filia nubit Alexandro Herodis fil. 549. c. odio proſequitur Salomem 564.b. occiſo marito remittitur ad patrem cum dote 583.c
nubit Archelao Herodis filio, Alexandri fratri 613.f
item Iubæ 614.d
eius ſomnium & mors ibid.e
gobolitis regio 36.d
godolias Acani filius præficitur reliquiis Hieroſolymorum 343.a
humaniter tractat Iudæos profugos ibi.
eiuſdem pietas, ſed illi noxia 344.a
occiditur ibid.
goliathi Gittæi ſtatura & inſolentia 187.e. interitus 189.c
gomer, Gomarenſes 13.a
gorgias à Iuda Machabæo victus 414.e
vincit Ioſephum Zachariæ 418.b
gorion filius Ioſephi, & Simon Gamalielis contra libertatis corruptores hortantur & concionantur 873.a
occiditur 885.
gotarzes Parthorum rex 688.a
gotholia Achabi filia, vxor Ioramı Hieroſolymorum regis 306.g
Dauidis familiam quantum poteſt tollit & regnum adminiſtrat 311.g 312.a. & regno & vita priuatur opera Ioadæ 312. per tot. & 313.a
græcorum & Iudæorum diſſidium 649.c
græcis turpiſſimum viſum Iudæis inferiores fore 797.f
græcos bis ternis faſcibus Romanorum obedire 806.a
Græcorum omnia noua & heri nuperque facta 1034.a
eorum regiones innumeræ corruptiones inuaſere rerum memoriam delentes, ibidem. Sera cognitio literarum ibidem
philoſophi primi Ægyptiorum Chaldæorúmque diſcipuli 1034. e
græci poſteriores Timæum in plurimis mendacem oſtendunt ibid.g
græcis ab initio nulla cura fuit hiſtoria conſcribenda 1035.b
græcorum hiſtoricorum elegans deſcriptio 1034.1035.1036.1037. per tot.
græcorũ legislatores antiquiſſimi qui 1070.c
græcorum diy deſcripti 1077. & ſeqq. per totum. eorum legislatores poetis poteſtatẽ dederunt vt quos vellent deos introducerent, rhetoribus verò vt decreta de reb. publicis, quæ vellent conſcriberent ibid.
grando apud Ægyptios ante Moſen nunquam viſa 64.b
grapte cognata Iſatæ regis Adiabenorum aulam regiam Hieroſolymis ædificauit 897.e
gratus militum præfectus, Simonem Herodis filium obtruncat 608.a
ſuis ſuccurrit 608.e. 780.b
grauidam calce percutiens quomodo plectendus 128.a
gymnaſia Herodis 748.e

H

HAi vide Aina
Heberus Hebræorum auctor 15.a
hebræorum declinationis forma ibidem
hebræorum nullus regnante Salomone ſeruile opus faciebat 269.a
hebræi bis vltra Euphratem ducti captiui 345.d
hebron expugnatur, & conceditur Leuitis 145.f
hebronis oppidi antiquitas 17.d
hecataeus Abderita 1048.b.1050.a
hecatombæon menſis 110.c
hecatommachi Alexandri Iamnæi 457 f
hellanicus ab Acuſilao de genealogiis multum diſcrepat 1034.g
helcanes Leuita & eius vxores ac liberi 169.b
helena Adiabenorum regina tranſit ad religionem Iudaicam 683.f
eius monumentum Hieroſolymis 913.c
helena Monobazi regis matris regia Hieroſolymis 920.c
Helias. vide Elias
heliopolis 53.a
helonis principatus Hebr. 159.b
heniochi Romanis ſubiecti 806.b
Heoren, arca tabernaculi 82.f
Herennius Capito procurator Iamniæ 630.c
Hermanubis & Danaus denominatus 1052.d
Hermippus Græcus hiſtoricus diligentiſſimus 1046.a

Hermogenes Graecus Iudaeorum mentionem facit 1051.a
Herodes Agrippae frater, rex Chalcidis 679.f
moritur 690.d
Herodes Antipatri filius 479.d
Hierosolymorum dux constituitur, Ezechiamque cum aliis praedonibus afficit supplicio 483.b
infantem ob eadem exosus dicit causam 484.b
praficitur Caliſyriae 485.b
Romanorum benevolentiam captat & assequitur 489.e
Malichum trucidat 490.f
Antigonum Aristobuli profligat 491.d
vxores & liberos sibi parat, ac M. Antonium corrumpit ibid. e. & 492.a
accusatus tetrarcha constituitur 494.a
strenue pugnat ibidem.
elabitur ex hostium insidiis 496.b
difficilibus profectionibus exercetur vsque Romam 498.d
rex Iudaeae à senatu Roman. declaratur 499.c
ex Italia navigat, & pugnat contra Antigonum 499.500
prodigiose servatus bis 505.c.& f
Hierosolymae expugnat, & Antigonum capit 507.c
Antonio donat 508.a
Aristobulum pontificem occidit 513.e
à Cleopatra ad stuprum solicitatur 518.e
bellum Aretae infert 519.d
concio ad milites 521.b
Hyrcanum occidit 525.a
quomodo amicitiam Antonij excusarit apud Caesarem, & regnum ab eo obtinuerit 526.d
Mariamnem vxorem interficit & magnificè donatur à Caesare 529.a. 530.b
accusata à se vxorem luget miris modis 530.e
efferatur ad eadem amicorum quorumcunque & ad omnia mala inclinat 531.d.532.533
arces in suam tutelam extruit 535.a
fami vrgenti succurrit 536.b
quomodo subditos in officio continuerit 537.g
Caesaream condiderit, & à Caesare sit muneratus 539.b.540.541
salutat Agrippam 540.b
extruit templum Caesari, & tributorum partem subditis remittit, & conventicula populi prohibet, & Esseno magnificat 541.b
templum nouum aedificat Hierosolymis sumptuosiss. 543.e
legem statuit de furibus nonaginta 545
navigat ad Caes. & reductis Romae liberis dat vxores, Agrippamque honorat 548.549
quartam tributorum partem suis remittit 553.d
ipsius familia domesticis aguatur dissidiis 554.c
filios suos apud Caes. accusat 555.f
quinquennale certamen celebrat, arces condit 559.c
multáque alia 561.b
qualis ingenij, ibid. pecuniis destitutus Davidis sepulchrum recludit 563.b
omnes coniunctos habet suspectos 565. 566. 567. 568. 569. à Syllaeo inique accusatur apud Caesarem 572.a
accusat filios apud consilium Berytense 578.a
strangulat 580.b
liberis ipsorum prospicit 583.f
quas ipse vxores habuerit & sobolem ib. 627.f
Antipatrum damnatum in vincula coniicit 595.e
morbo correptus testamentum conficit 595.f
morbus qualis fuerit 597.e
sub mortem liberalissimus & crudeliss. 598.b
vim sibi conatur inferre, & Antipatrum iubet occidi 599.d
testamento mutato moritur ac funeratur 600.c
testamento eius confirmato quantum filiis ipsius patrimonium superfuerit 611.e
praficitur Galilaeae, & strenue agit 725.f. accusatur Hyrcano à maleuolis 726.b
vindicat patris mortem 728.e
eius victoria 729.b
accusatur ib.e
quomodo se gesserit in pugna contra Antigonum & Parthos 730.f 731.732. edificat, & multis premitur malis 733.f
Romam navigans iacturam facit ib.e. rex Iud. constituitur 734.b
Antigonum expugnat & latrones 735.a. & seq. fratris mortem vlciscitur 738.f
in grauia incidit pericula 739.b
Syros & Arabes vincit 742.e
conciliat sibi Iulium Caes. 745.b
edificat, amicos ac parentes honoribus afficit 746.747.748. & seqq.
athletam & venatorem agit ac bellatorem 749.d
dissidet cum filiis duob. & vxore 749.f.750.751. conciliatur filiis 751.g
iterum dissidet cum ipsis 755.c
accusat filios apud Caes. & Beryti 760.c. occidit 761.f.793.g
eorum liberis prospicit 762.c
quot vxores & liberos habuerit 763.a
eius domus iterum exturbatur dissidiis 762.e
Pheroram exstruit 764.
accusat filium Antipatrum 770.a
morbo corripitur lethali 771.g.772.a
crudelitas eius & mors 773.e
quomodo Romanum adduxerit exercitum 930.b
instaurat ciuitates 980.e.988.e
Herodes Herodis fil. Iuliada condit 618.f
tetrarchâ fit. ibid.e. recipitur in amicitiam Neronis 619.d
quomodo perierit 620.c
Vitellij iram in se concitat 625.e
bello ab Aretâ superatur 626.e
Herodiadis amore capitur 626.b
vxoris importunitate in exilium detruditur 638.g
quali fuerit ingenio 677.f
Herodes Herodis fil. Tiberiadem & Iuliopolim condidit 789.b
à Caio Caesare ob auaritiam increpitus, in Hispaniam cum vore fugit 790.d
quando decesserit & quos liberos reliquerit 793.f.
Herodias Agrippae soror, Herodis iunioris vxor 626.b
odio prosequuta fratrem se suúmque maritum in exilium coniicit 638.g. 649.a
eius exprobrationes & stimuli 790.c
Herodion conditur 497.b.732.748.c
Herodotum cuncti mendacem ostendunt 1035.a. Romanorum non meminisse 1038.g
Herodotus erroris argutus 279.a
Herodotus Halicarnassaeus Iudaeorum gentem non ignouit 1047.a
Heronm oppidum 52.d
Hesiodus ab Acusilao in quàm magnis corrigatur 1034.g
Hettan praedium 272.a
Hezarbunis dux captus 155.b
Hieremiae prophetae vaticinium & epicedion Iosiae conscriptum 335.f.& seqq.
damnatur, iterum absoluitur 336.f
aufugit 337.b
hieremias in carcerem coniectus torquetur 339.c
in cœnosum puteum praefocandus demittitur, verum rursus liberatur. 339.f. non vult proficisci Babylonem 343.b. donatur magnis munerib. & alia eius gesta ibid.c
hieremias consulens Ioanni Carec abducitur ab eo in Aegyptum, vbi Aegyptius captiuitatem indicat 345.c
eius vaticinia celebrata 929.e
hierichus vrbs 112.a
excinditur, & restaurator ipsius diris

diris deuouetur 137.b
hierichus desolata 890.f
eius agri descriptio ibid.g
Hierichunti fons ex pestilenti & infrugifero saluberrimus, & feracissimus ab Heliseo factus 891.d
Hierichunty agri bonitas 141.c.473.b.518.d
Hieroboamus Nabathei filius vaticinio cognoscens se futurum regem populum ad defectionem solicitat, effugit Salomonis iram 274.c
decem tribuum rex eligitur & Sicimis habitat 276.a
duásque vitulas aureas facit, & templa ibidem b
brachium eius apoplexia tangitur & inde à pseudopropheta seducitur 277.g.278.a
filio suo aegrotante quid responsi acceperit a propheta 280.b
contra Abiam ducit exercitum 281.a
vincitur ac moritur relicto regni successore Nadabo 282.c
familia eius cuncta tollitur ibid. e
Hieroboamus Ioae filius regnum Israelitarum excipit 316.b
Syriam suo regno licet impius adiicit ibidem. moritur Zacharia filio harede relicto 318.f
Hieronymus historicus Iudeorum 1050.f
hierosolyma rex cum vicinis regibus occiditur 139.f
hierosolyma oppugnatur, inferioréque parte capitur 145.f
hierosolyma ciuitas Dauidis dicta, & quomodo exedificata 218.b
hierosolymorum thesauri auferuntur, moenia ad trecentorum cubitorum spacium diruuntur per Ioam 317.e
hierosolymorum captiuitatem qui propeeta predixerint 335.f
hierosolymorum captiuitas, direptio, & à fundamentis vastatio 342. per totum
hierosolyma capitur ab Antiocho Epiphane, templúmque eius spoliatur & prophanatur 409.a
restituitur tam vrbs quam templum 415.d
hierosolyma & templum à Pompeio expugnata 473.c
hierosolyma diripitur à Parthis 497.d
hierosolyma eiúsque templum eur deus auersatus 695.d
hierosolyma ad summum felicitatis euasisse fastigium, & ad extremam esse deiecta miseriam 707.d
expuguantur ab Antiocho Epiphane 709.c
à Pompeio magno capiuntur 819.d
diripiuntur à Parthis 732.g
oppugnantur ab Herode 741.a
per totum
Hierosolyma Iudaeae vmbilicus, eiúsque situs 883.g
descriptio 912. e. per totum & 1049.
Hierosolyma bello, dominatione, seditione laborat 887.g
Hierosolyma quando & quoties capta vastata 969.e
quando in ea templum edificatum ibid. e. eius origo & finis ibidem f
Hierosolyma non idem vocc Iudaica quod Graeca significat 1059.d
Hierosolymitanis fame laborantibus succurrit Helena 686
Hierosolymitanorum supplicatio 795.b
Hierosolymitani officiose Agrippa, & Politiano obuiam progressi 803.e
Hierosolymitanorum & Romanorum seditio 811.a
Hierosolymitanorum luctus publicus 813.e
Hierosolymitanorum turbae & indignationes propter Iosephum 856.d
Hierosolymitanorum miserabiles clades, & fuga ad Vespasianum 886.d.e
Hierosolymitani prima aggressione superiores 907.f
in legionem decimam excurrunt 909.a
eorum insidiae contra Romanos 911.b
seditiones perpetuae 920.d. per totum
conflictus cum Romanis 920.d.& seq.
pugnant circa machinas Romanorum 922.b
valde terrentur 926.e
eorum pertinacia 928.e
aurum deglutiunt 931.e
crudeliter afficiuntur 932
Romanos inuitos ad suum excidium coegere 933.b
Hierosolymitanorum calamitas, & clades miserrima 932.933
pertinacia crudelis 928.e
conflictus 935.e
fames 937.d
profugia ad Romanos 939.e
eorum qui transfugerunt, una nocte viscera duorum millium patefacta sunt 940.a
famis incremẽtum horribile 941.c
Hierosolymitanorum quàm multa millia paucis diebus per vnam portam elata 941.a
egenorum quot millia portis eiecta ibidem b
conflictus cum Romanis circa aggeres 943. c. pugna magna & ferox 946.d
mendacia inter seditiosos 949.c
pertinacia insana ibid. pugna atrox circa custodias 950.d
pugna circa templum 952.d
dolus contra Romanos 953.b
fames 654.b. pugna circa portiouis 956.a. circa templum 459.a
strages & fuga incenso templo 459.a. sex millia in porticum confugiunt, neque saluari ex propheta falso seducuntur 459.g.960.a
plurimi confugiunt ad Titum 966.b. infinita multitudo venit ibid. strages crudelissima, incendium, fames captiuitas 967.968
per totum
Hierosolymitani soli quanta bonitas 141.e
Hiezecielis prophetia 335.f.338.e
hin, mensura qualis 88.d
Hippeni Iudaeos suos cohabitatores male tractant 815.d
hyppici turris descriptio 914.d
hippodromos locus 773.c
Hiramus Tyriorum rex, Salomoni quid ad templum Hierosolymis cõtulerit 1042.c. multitudo quod Salomoni proposita enigmata soluere non potuit ibid.f. eius gesta ibid. Vide etiam Iromus
Hispani quando & quemadmodum Romanis subditi 806.g
Historia apud Barbaros solennior quam Graecos 1038.b
Historia scriptori quae curanda 468.b
historiae veritatem à Iudaeis honorari, à Graecis vero negligi 707.a
Historiae vera quod indicium 1035.e
Historiarum scriptoribus non idem scopus 1. in principio
Historicus mendax quantum à falsario instrumentorũ differat 1024.e
historicus quis laude dignus 706.f
historici quod officium 1024.f
Holocaustoma sacrificium cur dictum 91.a
homeri poemate nullum vetustius 1034. d. quomodo conseruatum ibid.
Homicidarum inuiterum asyla 18.d
Homicidij incerti inquisitio qualis fiat 122.f.123.a
Hominis creatio 4.e
Hominis aetatis quis terminus praescriptus 8.e.15.e
Homines quando degenerare à virtutibus ad vitia coeperint 7.c
Hominum commercia quibus vitanda 94.c
Hominum ingenium quàm sit malum 197.a
Homonoea loci nomen 1020.e
Hortos pensiles à Nabuchodonosoro extructos 350.a
Hospitij reuerentia 20.a.147.d
Hyc vocis significatio 1040.e
Hyoscyami descriptio 86.b
Hyperberetaeus mensis 92.c. 263.b. 286.b

hyrcanium vicus 742.d
Hyrcanus Alexandri Iannæi filius conſtituitur pontifex 716.d
fœderatur fratri, & ociosam vitam elegit 468.d. & 717.d
cur ignauus habitus & fugerit ad Aretam 469. d
Scauri amicitiam fruſtra ambit 471.b. diſceptat apud Pompeium cum fratre 472.a
redditur ei pontificatus 475. a. 481.e. honoratur ab exteris gentibus 482.d
honoribus ab Iulio Cæſ. afficitur 486. a. capitur & amputantur auriculæ eius 497.e.732.e
à Parthis dimiſſus ad Herodem reuertitur à quo perfide tractatur 511.per totum
occiditur tandem ab eodem 525.a. 749.f
quali fortuna per omnem vitam fuerit agitatus ibid.
Hyrcanus primus eius nominis pontifex 624.d
Hyrcanus quomodo à Ptolemæo ſororio tractatus & Antiocho Eupatore, tum geſta ipſius 71c.f
eius felicitas 712.b
iterum fit pontifex 720.e.724.f
pontificatus confirmatur & regnum datur Iudææ 726.f
Hyrcanus Ioſephi Tobiæ filius adoleſcens ingenioſus 404.405.406.per totum
eius geſta & mors 407.d
Hyrcanus Simonis Matthiæ filius effugit Ptolemæi inſidias, & principatu potitur 448.e
oppugnatur ab Antiocho Sotere 449.a. pacem ab eo redimit ccc. talentis, Dauidiſque theſaurum tribus millibus talentorum immiſcuit 449.g.450.a
vrbes ab hoſtibus ablatas recuperat. pacémque cum Rom. iuit 450. d. Samariam obſidet & radicitus tollit, eúmque deo colloquitur 452. per totum. eius felicitas & mors 454.a. ſomnium de filiis quale aliquando habuerit 456.b

I

Iabimus rex Hebræos opprimit, opprimitúrque ipſe 152.c
Iabiſſa ciuitas, & Iabiſſenorum officium in Saulem & filios eius extinctos 209.b
Iabiſius ciuitas capta, & omnes eius habitatores cæſi præter cccc. virgines 149.b
Iachin, columna veſtibuli templi 261.b
Iacimus, vide Alcimus
Iacimus Zamaris filius eques 584.f
Iacobi filij Iſaci natiuitas 26.d
præcipit fratri benedictionem paternam 27.d
fugit fratris iram 28.b
dormienti viſio offertur ibid.
& nuptias celebrat. 30.c
viſiones iterum 31.d
aufugit à ſocero 31.c
redit cum fratre in gratiam 32.f
luctatur cum ſpectro 33.b
Iacobus vocatur Iſrael ibid.
defodit Labani Deos 34.b
Iacobus partitur cum fratre hæreditatem paternam 36.a
opulentia eius & felicitas 37.a
Ioſephum luget 39.e
mittit filios frumentatum in Ægyptum 44. f. proficiſcitur ipſe etiam cum omni familia 51.d
moritur 53.d
Iacobus & Simon Iudæ Galilei filij aguntur in crucem 690.c
Iacobus frater Chriſti lapidatur 698. b
Iacobi, rectoris Idumæorum proditio 894.g.895.a
iacobi ſeptimi ex fratribus Macchabæi ſupplicia & conſtantia 1096.b
iaddus filius Ioannis pontifex patris loco ſit 383. b. Alexandro magno negat ſorum venalium rerum 384. d. placat eundem & impetrat quod vult 385.c
moritur 386.g
iadon propheta Hieroboami idololatriam obiurgat 278. c. diſcerpitur à leone 277.e
iabel, vide iale
iairus Galadenus, princeps Hebræorum 157.e
iale Syſarem occidit 153.b
ialus cuſtos theſaurorum Dauidis 250.c
iania regni termini 1040. b
ianneus Alexander. quare Alexander
iapha vicus 1016.d
iaphe munitiones 848.a
iaphetus filius Noe 11.d
eius ſoboles quanta, & quibus gentibus nomina dederit 12.f.13.a
iaphthes accitur ad principatum Iſraelitarum 158.a
victor filiam ſuam deo mactat ibidem e
iar, menſis 259.e
iardan vicus 833.f
iaſon, alias Ieſus, Oniæ pont. filius, pontificatum fratri extorquet 408. e
iaſon vt pontifex conſtituatur quantum numerarit Antiocho 1087.g
iauanes Iapheti filius 13.a
iazarus pontificatu priuatur 618.e
iazsel propheta vaticinatur Ieſaphato 298.c
iazoron vrbs ſpoliata & concremata per Iudam Macchabæum 416.c
iberi, populus 13.b
ibes ſerpentibus infeſta 58.d
ides ſcelus & ſupplicium 622.623
idumæa vnde dicta 36.a
Dauidi ſubdita 222.f
eius tumulus 779.g
Idumæi, quomodo circumciſionem & religionem admiſerint 450.e
Idumæorum nationis deſcriptio 877
viginti millia cum ducibus quatuor Hieroſolymam veniunt ibidem g
ſeditio & tumultus 880.g
Idumæi cum viginti quinque millibus contra Simonem Giore 894.f
Ioannis Leuitæ pecunias prædantur 897.e. ad Titum ſupplices veniunt 963.g. ſcelerata eorum facta repetita 980.a
Ieboſthus Sauli filius conſtituitur rex 212.c
amittit regnum 214.b
occiditur per inſidias 216.a
ſepelitur honorifice à Dauide 216.g
Iebuſæi populus 14.d
Iebuſæorum ludibrium in Dauidem male ipſis ceſſit 217.f
Iechonias, vide Ioachimus. nam bina eius fuit
Iephthe. vide Iaphthes
Ieſraela vrbs 288.c
Ieſſeus filius Obedæ 164.e
Ieſſei filij qui 186.c
Ieſus Chriſtus deſcribitur 621.f
Ieſus Anani filius prædixit Hieroſolymæ excidium 961.a
Ieſus Damnæi filius ſit pontifex 698.
Ieſus Gamalielis filius ſit pontifex 699.a
ieſus dictus Oniæ frater pontificatus honoratus, & mox eo priuatus 408. b
ieſus Naueæi filius exercitui præficitur, & vincit Amalecitas 75.a
Chananæa explorationem indicat ſuis commilitonibus, & terroris reddit animum 99.a
Moyſes eum ſibi ſucceſſorem deſignat 118.c
prædicit, quæ geſturus erat 131.c
Chananæam explorat 134.b
Iordanem cum exercitu ſuperat 135.f
Hierichuntem ſine labore capit 136.d
& Ainam excindit 138.d
Gabaonitis fœderatur, capitúmque quinque reges 139.b
reges Libano vicinos expugnat 140.c
munit ciuitates ibid. tetram victoriam queſitam diuidit tribubus 141. per totum. præcipit eis vt reliquias Chananæorum tollant 142.c
moritur 144.f.145.a
ieſus Phabetis filius pontificatu priuatur 537.d
ieſu pontificis ad multitudinem Hieroſolymitanam oratio 878.879.per totum
mors 882.c
eius virtutes celebrata 883.b

Ieſu Sapphiæ filij ſacinora 1003. e. & 1008.1009.1020.1021. *per totum*
Ieſus Sapphæ filius 822.d
Ieſus Thebuthi ſacerdos Titio ſacra donaria tradit 966.c
Ieſus Tobiæ filius quid geſſerit 857. 858.860. *per totum*
Ieus Amaſis fil. Ramatham expugnat, & inuigitur rex Iſraelitarum 308.b
Iezabelam & omnem Achabi & Ochoziæ cognationem tollit 310.a
Balis ſacerdotes extirpat 311.d
contemptor & ipſe numinis moritur Ioaza filio ſucceſſore relicto 313.f
Ieus propheta arguit Ioſaphatum 297. a
Iezabela quàm mala mulier 285.d
minatur Eliæ interitum 288.c
Nabathum curat lapidibus obruendum 289.d
præcipitata de turri ab equitibus proculcatur 310.a
Ilys, ager qualis 71.b
Immundi qui Moyſi 94.c
Impedimentorum cuſtodibus æque ac pugnantibus prædam partiendam 207.f.208.a
Imperatores Rom. ſemper honorauerunt & ornauerunt templum Hieroſolymitanum 940.e
Imperij Romani fines quouſque 805.f. 837.b
Indorum mortis deſcriptio enarrata 991.c
iniuria maxima quæ 122.d
inuenta debere reſtitui 127.f
Inundationis vniuerſalis deſcriptio 8.e
Ioabi cum Abenero pugna 212
Abenerum turpiter occidit 214.f. 215.a
exercitui præficitur Dauidis 222.f
Syros vincit 224.e
Dauidis nomine belligeratur fortiter 225.226. *per totum*
ingenioſum commentum fingit 228. b
Abeſalomum interimit 234.c
Dauidem Abeſalomum lugentem increpat 235.d
præfectura priuatur 238.d
Amaſam interficit & Sabaum perſequitur, capútque ipſius ad regem perfert, & reſtituitur priſtinæ præfecturæ 238.f.241.e
populum cenſet 244.b
occiditur 254.e
Ioadus quomodo Gotholiam regno ſpoliat & occidit, Ioaſúmque regno præficit 312.a.313.a
ſtudet templo reſtaurando & moritur 314.a
Ioachabis natiuitas & quid ſignificet 167.a
Ioacimus Ieſu filius pontifex 367.f
Ioachimus Ioacimi fil. in regnum paternum conſtituitur 337.d
abducitur in captiuitatem Babylonem 338.a
liberatus è vinculis regia præficitur 350.c
Ioacimus Ioſiæ, vocatur Eliacimus, accipit regnum patris tributarium Ægyptiis factum 336.b
tributarius etiam ſit Babyloniis 336.d
occiditur 337.d
Ioacimus pontifex mortuus 370.g
ioannes alias Hyrcanus. vide Hircanus
ioannes Ananiæ filius Gophnitica & Acrabatena regionum rector deſignatus 822.e
ioannes Aſamonæi fil. occiſus 710.b
ioannis Baptiſtæ interitus 626.f
Ioannes Carea filius dux profugorum Hieroſolymitanorum fideliter conſulit Godoliæ 343.g
iſmaelem Godoliæ interfectorem perſequitur 344.e
conſulit Hieremiam, & ipſum in Ægyptum abducit 345.a
ioannes dux militum ionathæ 293.e
iohannes Eſſæus Tamnam miſſus, vt toparchiam adminiſtraret 822.e
ioannes Gaddis Matthiæ fil. 410.g
Medabēſibus Amaræis occiditur 428.c
ioannes idumæorum dux ab Arabe quodam ſagitta occiſus 922.g
ioannes iudæ fil. in pontificatu ſuccedit patri, & fratrem in templo occidit 382.c
moritur 383.b
ionathæ ac iudæ fratris ioannis interitum vindicat 382.e
Bacchidem adigit ad ineundum ſecum amicitiam 430.a
eius amicitiam tam Demetrius quam Alexander Antiochi Epiphanis ambiunt 430.e.431.b
Alexandro quàm fuerit gratus 434.f
vincit Apollonium Dauum 436.b
amicus fit Demetrio Nicanori 438.b
ſocias ſe Antiocho Alexandri contra Demetrium 440.a
deſeritur à ſuis, tamen vincit, & renouat fœdera 440.f
capitur per proditionem 444.d
occiditur ibid.g
Ioannis Leuiſilij Giſcalenſis facinora 1001.1003.1004.1005.1006.1013 1014.1016. *per totum. Giſcalam Ioſephi iuſſu muro cinxit* 823.b
eius proditio & doli varij 824.a
dolus nouus 826.b
fuga cum mille Syris fugitiuis 827. *ad defectionem incitat* 828.d
Titum fallere conabatur 869.d
Hieroſolymam fugit 869.f
eius excuſatio apud Hieroſolymitanos 870.f
Hieroſolymitanis exitij cauſa 876.a
malitio, crudelitas & geſta 887. 897.898.920. 923. 925. 931. 932. 933.936.940.943. *& ſeq.*
Ioannis Leuitæ conflictus 905.a
Ioannis pontificis monumentum 920.f
Ioas ſeu Ioazes Ioaza fil. patris regno potitur 316.a
moriens regnum filio Hieroboamo relinquit ibid.b
contemnit Amaſiæ minas, quem capit in pugna 317.c
perit ibid.f
ioaſus Ochoziæ filius quomodo à Gotholiæ ſæuitia ſeruatus, & rex conſtitutus 312.a
à religione deficit & legibus 314.d
Zachariam ioadi filium in ipſo templo lapidat ibid.e
ægrotans occiditur 315.a
ioazarus dux miſſus contra ioſephum Matthiæ filium 827.c
ioazarus ioſepho inuidet 1013.e
ioazarus priuatur pontificatu 618.e
ioazi ſeu filius regnum paternum aſſequitur 313.g.315.b
Dei beneficio liberatus moritur 315. d
ioaſus ioſiæ fil. regnum paternum capit, vir impius captiuus in Ægyptum abducitur & moritur 335.g 336.a
iobacchius torrens 33.b.111.d
iobel fil. Lamechi 7.d
iobelus quid ſignificet 96.c
iobeli anni remiſſio & libertas ibid.
iochabel mater Moyſis 55.f
iodes à Moabitis oppreſſos Hebræos libertati reſtituit 151.d
iohel Samuelis fil. quomodo ſe in principatu geſſerit 173.a
ionas propheta vaticinatur Hieroboamo Amaſiæ filio 318.a
quomodo ad Niniuitas miſſus ſit, & in mare proiectus ac à ceto hauſtus poſt triduum vinus in terram reuomitus 318.c
ionia vnde ſic dicta 13.a
ionici iudæi apud Agrippam queruntur Gentilium iniurias 550.e
ionum in iudæos odium 398.d
ionatas Anani fil. 676.c
pontificatum oblatum reſpuit ibid.
& eius geſta 795.d
ionathas Aſamonæi fil. Antiochi Epiph. filio reconciliatur, capitur à Tryphone & occiditur 710. c
ionathas Saulis filius caſtrum Paleſtinorum expugnat 179.c
hoſtes vnico tantum armigero comitatus aggreditur 181.c
animoſitas & honeſtas 181.f
amor in Dauidem 191.c.193.c
fœdus cum eo 193.f

cadit in pugna contra Palæstinos 208.c
eius posteri quo honore à Dauide affecti 223.b
Ionathe cuiusdam Saducæi cum Phariſæis contentio 453.f
Ionathas homo uiliſſ. prouocat ad ſingulare certamen Romanos 952.e
Pudentem equitem Romanum interficit, & à Priſco centurione ſagitta transfigitur ibid. & 953.a
Ionathas Matthiæ fil. 411.a
defuncto fratri Iudæ ſuccedit in imperij adminiſtratione 428.a
Ionathas Phuriſæus 1013.f
inſidiatur Ioſepho, ſeruatur 1018. 1019. iterum inſidiatur eidem 1020.1021
Ionathas pontif. perimitur 695.c
Ionathas pontifex primus Maſſadam ædificauit, & nomen id impoſuit 987.d
Ionathas qui alias Ionadab, ſocius Ammonis 228.d
ſolatur Dauidem 227.f
Ionathas Samæ fil. ſternit virum ſex cubitorum 242.f
Ionathas ſicariorum princeps circa Cyrenen 996.e
eius ſupplicium 997.d
Ioppe à Ceſtio militibus capta, direpta & incenſa 818.a
bis à Romanis funditus exciſa 855.g
eius ſitus deſcriptus ibid.c
Ioppenſium interfectorum quot millia 818.a
Joramus Achabi fil. in regnum paternum ſuccedit 300.a
Moabitas expugnat 301.d
monitus ab Eliſæo cauet Syrorum inſidias 303.c
fame urgente Eliſeum iubet interfici, cuius mandati eum mox pœnitet 304.b
liberatur ab obſidione Adadi 305.a
in oppugnatione Ramathæ ſagitta vulneratur 308.a
occiditur ab Ieu, & cadauer eius in agrum Nabothi proijcitur 309.e
Joramus Ioſaphati fil. ſuccedit in regnum paternum 302.a
fratres & amicos paternos occidit 306.f
deficiunt ab eo Idumæi aliæque gentes aliquot 307.a
cognoſcit ſuum fatum ab Elia, & mortuus tractatur pro merito 307.f
Iordanis refertus mortuis 890.a
Iordanis fontes & curſus 861.a
Ioſabetha, Ochoziæ ſoror germana quomodo Ioaſum ſeruarit 311.g. 312.a
Ioſadochus pontifex Babylonem vinctus ducitur 342.e
eximitur vinculis 343.a
Ioſaphatus à commentarijs Dauidis 222.g.
Ioſaphatus Aſani fil. in regnum paternum ſuccedit 285.c
præſidia vrbib. ſuis imponit, & collapſam religionem reſtituit 293.a. quantos habuerit exercitus paratos 293.c. increpatur ab Ieu propheta, pietatémque ac iuſtitiam colit 297.a
Ammanitas & Moabitas citra ſanguinem vincit 298.e
cum Joramo bellum infert Moabitis 300.d
moritur 301.f
Ioſephus Antipatri filius 723.d
oppugnatur ab Antigono 499.f
quomodo perierit 504.e
arcani non ſatis continens 516.b
Ioſephus Salomes maritus Herodis mandatorum proditor occidatur 750.f
Ioſephus Cabæus pontifex 697.f
priuatur munere ibid.
Ioſephus Caiaphas, quære Caiaphas
Ioſephus Canei vel Camydæ pontificatum acquirit 683.e
eo priuatur 690.c
Ioſephi Dalei fatum miſerabile 459.e
Ioſephus Ellemi filius 597.d
Ioſephus & Ieſus pontifices cum aliis multis ad Romanos profugiunt 949.a
Ioſephus Gorionis filius belli dux contra Ceſtium 822.c
Ioſephus Herodis nepos occurrit Varo 609.e
Ioſephus Itaburij montis planitiem muro circundedit 866.f
interfectus Gamalæ 867.c
Ioſepho Matthiæ filio qua cauſa fuerit Antiquitatum Iudaicarum, & Belli Iudaici hiſtoriæ deſcriptionis 1.c.
ſuam hiſtoriam veracem affirmat & incorruptam 563.e
ipſius genus, filij inſtitutio & doctrina, profectio Romam 998
naufragium paſſus à Poppea benigniter donatur, & mittitur legatus in Galilæam 999.d
committitur ea ipſius tutelæ 1003.b
in quibus verſatus ſit periculis 1004.1005. bello neceſſaria comparat, & oppida expugnat ibid.
Ioannis inſidias effugit & Ieſu latronum principis 1005.f
ignoſcit capto Ieſu, & eum Ebutio bellum gerit 1007.a
inſidijs, calumnijs variis petitus euaſit 1008.1009.1010. per totum
deficientes Tiberienſes cohibet 1011.d. ciuitates munit 1013.a
inſidias patitur, & ſomnio conſolatur 1014.e
æſtutia eius in cognoſcendis inſidijs 1016.a
Ioannis conſilijs contra ipſum quomodo occurrerit 1017.c
Ionatham inſidiatorem ſeruat, & legatos mittit Hieroſolym. 1011.c
in ſalutis diſcrimen incidit 1019.f. accuſatur à Tiberienſibus & irridetur, eorúmque vrbem capit 1023. 1024. Simonem & Ionatham Hieroſolymam mittit 1024.b
calumnias falſi hiſtorici depellit ibidem f. hiſtoriæ ſuæ veritatem adſtruit 1026.f
Sepphoritas ſeruat 1027.f
Tiberiada ſeruat, & Sepphorim capit, & profligatur à Romanis 1028. per totum. in pugna contra Silam prolabitur cum equo 1029.f
captus honorifice tractatur à Veſpaſiano Titóque, & captiuorum multos liberat, falsóque accuſatur 1030.e. vxores ducit, & liberos procreat 1031.f
qua diligentia quoque ordine bellum Iudaicum conſcripſerit 705. 706.707.708. per totum
Ioſephus Matthiæ filius vtriuſque Galilææ rector deſignatus 822.e
eius ſingularis induſtria ibid.
dolo Ioannis Giſcalæi ſubito oppreſſus 825.b
geſta contra Romanos 834.c
aduentu Veſpaſiani in Tiberiada confugit 838.f
primatibus Hieroſolymis è Tiberiade de rationibus belli ſcribit 839.b
Iotapatenis auxilio venit 839. 840.841.842. per totum.
eius machina excogitata contra arietis ictus 844.a
fortia facta 846.847. per tot.
quomodo è catenis liberatus per Titum & Veſpaſianum 991.b
eius prolixa oratio ad Hieroſolymitanos 927.928.929.930. per totum. in deditione in puteo delitеſcit 850.f
eius ſocij ipſum perſequuntur ib.
eius oratio philoſophica ad ſocios 852. a. eius ſocij cum ipſo cedes mutuas ſortiuntur 853.e
cum altero ſortem euadit ibid.
ad Veſpaſianum ducitur ibid.
vaticinatur Veſpaſiano imperium Romanum 834.c
fermè exanimatur 939.c
eius mater occiſum credens cruciatur animo ibid.
curato vulnere rurſus murum circuit hortando 939.e
mandata Titi Ioanni Hebraicè nuncias 948.a
eidem loquitur 949. per tot.
pro reliquis ciuitatis fruſtra obſecrat 965.b
Ioſephus Medicæſtor defectionis auctor 1012.f

ter 1012.f
Ioſephi filij Iacobi natiuitas 31.b
fratribus cur exoſus 37.c
venditur in Ægyptum 39.c
ſolicitatur ad ſtuprum à domina 40.a
ſomnia explicat 42.a.43.d
è vinculis liberatur 43.c
præficitur Ægypto, nominatur Pſontomphanecus 44.c
fratres capit ibid.
& miris exagitat modis 45.46. per totum. cognoſcendum ſe ipſis exhibet 50.d
patri aduentanti occurrit 52.d
moritur, & oſſa eius in Chananæam transferuntur 54.a
laudatur 1085.g
Ioſephus apud Veſpaſianum accuſatus 997.c. quinque millium annorum hiſtoriam Græco ſermone contexuit 1033.a. eius hiſtoriæ certitudo 1037.c
dux ipſe Galilæorum à Romanis captus ibidem
ſolutus vinculis cum Tito ad obſidionem Hieroſolymorum profectus ibidem
Ioſephus belli hiſtoriam primum Veſpaſiano & Tito obtulit, vt ſibi teſtes eſſent 1037.e
Agrippæ regi eam dedit ibid.
Antiquitatis libros ex ſacris literis interpretatus eſt 1038.a
Ioſephus Simonis filius toparchiam adminiſtrat 822.e
Ioſephus Tobiæ filius quomodo Ptolemæum Euergeten reconciliarit Iudæis 402.b
feſtiuum eius reſponſum 402.e
vxores & liberi 403.e
Ioſephus Zachariæ fil. præficitur præſidio Hieroſolymorum 416.f
vincitur à Gorgia 418.b
Ioſias Amaſi filius patri in regnum ſuccedit, optimam rempub. & veram religionem inſtituit ſublatis idolorum aris & ſacerdotibus 333. 334. per totum
moritur 335.e
Ioſue, vide Ieſus
Iothamus Oziæ filius vir pius patri in regno ſuccedit, Ammonitaſque tributa pendere cogit 310.e
filio Achazo ſucceſſore relicto decedit 321.c
Iothanes Gedeonis filius parabolis ad Hebræos loquitur contra Amalechum 156.a
Iotape Sampſigerami regis filia 628.c
Iotapata ſitus deſcriptus 840.c
Iotapatæ excidium Hieroſolymæ nunciatum quali luctu vrbem repleuerit 856.a
Iotapatenorum conflictus acer cum Romanis 839.840.841.842.843.844.845. per tot. calamitas miſerabilis 845.846.847
Iotapateni cuiuſdam capti à Veſpaſiano conſtantia 849.f
Veſpaſiano produntur ibid.
demum expugnantur ibid. eorum quot millia occiſa & capta 850.e
Ious menſis 110.c
Iozarus conſtituitur pontifex 597.d
priuatur eo 613.e
Iramus amicitiam cum Dauide init 603.b
Irenæus orator 603.b
Iris quid deſignet 11.a
Iromi cum Solomone amicitia & mutua eorum beneficentia 258.b.259.a
quibus donis fuit remuneratus à Salomone 267.d
Iſacus naſcitur & circumciditur 21.
ducitur ſacrificandus 23.a
ducit vxorem 26.a
naſcuntur ei gemini 26.d
Abimelecho exoſus reconciliatur, & fodit puteos 27.a
fallitur ab vxore ibid. c. moritur 34.e
Iſacharis ſors 141.g
Iſboſeth. vide Ieboſthus
Iſeremoth locus 97.e
Iſiacorum ſcelus & ſupplicium 622.a
Iſidis ſtatua & templum tollitur 623.c
Iſmael Fabi filius pontificatu vix dum nacto exuitur 619.c
Iſmaelis Abrahami filij natiuitas & circumciſio 19.d
Arabum autor eſt 21.f
ducit vxorem. gignit fil. xij. 22.c
iſmael Phabæi filius conſtituitur pontifex 696.c
iſmael regij generis iudeus Godoliam interficit 334.b. quantam cædem etiam aliorum hominum fecerit præter Maſphatenſes abductos ibid.
iſrael quid ſignificet 33.c
iſraelitæ inhumaniter tractantur ab Ægyptiis, necantur, & grauibus laboribus atteruntur 54.f. labor augetur 62.d. quantus eorum ex Ægypto migrantium numerus 65.d
tranſeunt mare rubrum 67.d
armis Ægyptiorum ſe muniunt 68.c
obmurmurant Moyſi 71.d
coturnicibus paſcuntur mannaque 72.e
ab Amalecitis prælio infeſtantur 74.b
collatio ad tabernaculi ſtructuram 77.g. ſeditionibus agitantur & puniuntur 97.e.98.a
negatur eis ingreſſus in Chananæam 99.d
iſraelitæ inſcio Moyſe cum Chananæis pugnantes vincuntur 75.a
quæ eis triginta octo annis in deſerto obuenerint 109.110. quales milites fuerunt 110.f. Amoræos extinguunt 111. per tot. à Madianitorum puellis ſeducuntur 114.f
eos excindunt 117.e. Hierichuntem delent 136.g
item Ainam 138.d. partiuntur Chananæam. & quiſque in ſuam ſortem mittitur 141.d. commouentur inter ſe propter aram in ripa iordanis extructam 143.c. quomodo ſe geſſerint poſt ieſu mortem 145.e. omiſſo bello agriculturæ dant operam 146.c
eorum prælium cum Beniamitis 148.c
Chuſarthi Aſſyriorum regi ſubiiciuntur octo annis 150.e. à Moabitis ſubiugantur, à Iode libertati reſtituuntur 151.c. iterum à Iabino opprimuntur 152.c. per Deboram redimuntur ibid. ab Amalecitis & Madianitis ſeptem annis miſerè tractantur 153.d
reſtituuntur libertati per Gedeonem 154.f. ſub Abimelecho male habentur 156.d
iam ab Ammanitis, ſed per Iaphthem liberantur 158.d
cæduntur à Palæſtinis & fugantur 166.b
vindicantur in libertatem à Samuele 171.d
malè tractati ab Ammanitis liberantur à Saulo 178.a
cæduntur à Palæſtinis 208.b
ciuili bello laborant 212
iſraelitæ quot annis poſt ieſum nequiuerint Chananæos ex Hieroſolymis eiicere 218.e
Reliqua ipſorum geſta ſub regibus comprehenduntur. Ezechiam regem reſtituere religionem conantem condemnant, & prophetas occidunt 323.f
tranſferuntur in Mediam & Perſidem, & quo tempore id factum 324.g
itaburius mons 141.g
ſitus 866.f
italiæ bella ciuilia 896.d
iehacia ſeu Hirenes concubina Ptolemæi Phyſconis ſobrietas 1064
ithamari domus priuatur ſacerdotio 254.c
ithobal Tyriorum ac Sidoniorum rex 311.d
iubal & eius inuenta 7.d
iuctas Heberi filius quos liberos habuerit 15.b
iucundus Herodis ſatelles falsò accuſatus torquetur 574.b
iudæa latronibus expletur 698.d
iudææ regio vbi præſtantiſſima 719.b
iudææ deſcriptio 833.d
iudææ nulla pars erat quæ non vnà cum Hieroſolymis interiret 888.c

Iudeus vinus captus, Titi iussu crucifigitur pro muro Hierosolyma 933.d
Iudei quando primum cœperint appellari 372.b
Iudeis permittitur à Cyro redire Hierosolyma, & templum ibi aedificare iterum 357.b
impediuntur ab aedificando 360.a
à Dario Hystaspis filio liberi & immunes facti suuantur in vrbis & templi restauratione, & quot eorum Hierosolyma reuersi sint 262.f
quando templum absoluerint 366.e
eorum reip. quae forma fuerit & quomodo mutata ibidem
duas tribus Hierosolyma redire volentes per Asiam & Europam degere, reliquas verò decem vltra Euphratem esse 368.f
armati laborant 372.d
in summam calamitatem per Amanem deueniunt 376.a
quomodo à Bagose tractati 382.f
quomodo ab Alexandro Magno 385.d
quomodo sub Ptolemaeo Philadelpho 392.b
& inde quomodo ab Asia regibus aliisque honorati 397.398
misere ab Antiocho Epiphane tractati 408.
vsque 419
sub Demetrio 422.a
cum Romanis primum fœdus ineunt 424.c. *summa calamitate constituti post Iudae casum* 425.e
quando primum Romanis subditi 475.c. *quibus honoribus & beneficiis ab iisdem affecti* 485.e
Iudaeorum cum Samaritis contentio propter templum 433.g.434.a
Iudaeorum secta quae 442.d
Iudaei quàm sint religiosi 474.b
Iudaeorum Cyrenensium & Asiaticorum legatio ad Caes. propter Graecorum molestiam 561.d
Iudaei seditionem excitant 596.601 604 605. 606. 607. 608. *per totum*
Iudaeorum constantia pro tuendis legibus 621.b.640.a
Iudaeorum miseria sub Felici 695.a
Iudaeorum & Graecorum apud Alexandriam seditio 649.c
Iudaei malè à Babyloniis tractati Seleuciam migrant 649.e
Iudaeorum & Philadelphensium dissidium 682.a
Iudaeorum 20000. *à seipsis contrita* 691.a
eorum & alia clades ibidem
Iudaeorum cum Syris dissidium 695.g
Iudaeorum pontificatus & principatus successio & mutatio 700.c
Iudaeorum epulae feriales 775.a
Iudaeorum contra Archelaum accusatio & petitio 781.f
Iudaei Petronio supplicant 791.b
Iudaeorum tumultus sub Cumano & calamitas 794.a
Iudaeorum & Syrorum seditio circa Caesaream 797.d
Iudaeorum sub Albino Hierosolymis seditio 798.b
alia sub Floro Caesarea 799.b
Iudaeorum dispersio in totum 809.d
Iudaei legatos ad Florum & ad Agrippam regem mittunt 810.f
Iudaeorum contentio cum Romanis ibidem
Iudaei contra Iudaeos in Scythopoli 814.d
Iudaeorum Alexandriae occisorum quinquaginta millia 817.b
Iudaeorum & Romanorum stragis in scenopegiis Hierosolymae 818.e
Iudaeorum victoria insignis contra Cestium 810.
vnde elati facti 830.e
Iudaei à Romanis profligantur 831.d. 848.c
Iudaeorum clades ab Idumaeis facta 882. b
Iudaeorum circa sepulturam cura ibidem.f
Iudaeorum in Massada immane facinus 994. b
Iudaeorum apud Alexandriã & Thebas interitus 995.d
Iudaeorum genus vetustissimum ex origine domestica 1033.a
Iudaeorum cura conscribenda historia 1036. a
Iudaeorum cur rara mentio in Gracis historiis 1033.c.1038.b
eorum apud antiquissimos nomina 1040.g. *eorum egressus ex Aegypto mille annis ante Iliacum bellum* 1042. a
Iudaeorum magnanimitas & clementia in quo consistat 188.e
eorum leges optimae 1080.f
omnes populi eorum aemuli ibid.
Iudaeorum fides & auxilia cõtra Aegyptios Rom. praestita 1064
merita Augusti Caes. epistolis comprobantur ibidem
Iudaeorum integritatis testimonia ab Alexandro, Ptolemaeis omnibus & Senatu Romano, imperatoribúsque maximis facta 1964. 1065
Iudan Amasiae regis mater 316.c
Iudas, Iudai 14.b
Iudae portio in terra Chananea 141.e
Iudae nativitas 30.f
consilium de fratris caede vitanda 39.b
homo vehemens 46.d
filij tres 52.b
Iudae tribus gesta post Iesu mortem 145.c
Iudam inter xij. fratres principatum obtinuisse 249.e
Iudas Asamoneae filius quid contra Antiochum vtrunque fecerit, & quomodo religionem instaurarit ac perierit 709.c
Iudas Capsai, vir strenuus 441.d
Iudas Eliasibi fil. in põtificatum patri succedit 382.e
Iudas Essaeus propheta 713.c
Iudas Ezeciae latronis filius Archelai regnum affectat 607.d
tumultum excitat 780.a
Iudas Gaulanites Galilaeus seditionem inter Iudaeos concitat 616.c
eius secta 617.b
Iudas Iairi latenter inter Romanorum manus effugit 983.d
iudas iudae filius praefectus Simonis cum decem contubernalibus deliberat murum tradere Romanis 938.g
iudas Macchabaeus 410.g
Patri in administratione succedit 412.d. *Apollonium & Seronem praefectos superat & occidit* ibid.e
Gorgiam & Nicanorem vincit 414.e
eisdem Lysiam 415.b
templum purgat & instaurat ibid.d
vicinos molestos domat magnis stragibus 416.b
Nicanorem cum suis copiis delet 423.f. *creatur pontifex, & fœderatur Romanis* 424.b
cadit 425.e
iudas Sepphorai sophista 772. e
iudas vates 455.b
iudicum status quis 178.b
iulia vxor Caes. Augusti 559.d
iulia Augusti quid ab Herode legatum 589.f
iuliani centurionis fortitudo & fatum 947.a
iulius Caesar Pompeium fugat, & bellum cum Aegyptiis gerit 479.f
amicus & beneficus est in Iudaeos 482.a. *parat expeditionem contra Scipionem & Catonem* 485.d
occiditur 489.a
iulij Caes. magnificentia, & liberalitas in Herodem 526.& seqq.
vincit M. Antonium 524.a
occidit eum cum Cleopatra 528.e
iulius Capella 1000.f
iulius Lupus Caesenam cum filia interficit 667.e
interficitur & ipse 973.b
Iupiter Olympius 652.e
Iurisiurandi modus 24.f
Izatae regis filij & fratres Titio supplicant 964.d

L

LAbanus Batuelis filius 15.f
deleri cum Iacobo agit 30.c
perse-

perſequitur fugientem generum 31. d
Labeſardachus Niglaſaris filius in paternum regnum ſuccedit 350. d
Lacedæmoniorum amicitia cum Onia pontifice 407.b
Lacedæmonij cum Iudais ſocietatem & fœdus faciunt 442.b
Lacedæmonij quando & quemadmodum Romanis ſubditi 805.e
Lamechus, pater liberorum LXXVII. 7.d
Largius Lepidæ decimæ legionis præpoſitus 956.f
Latepolis 65.c
Latronum colluuies Hieroſolymis 871.e.872. eorum facinora ibid.
Latronum turba in Iudæa 694.f.695. f.999.f
L. Lentuli decretum pro Iudæis 488 c
Lepid. à Caligula occiſus 653.f.656. e
Leproſi quatuor Syrorum caſtra vrgente inedia inuadunt 304.f
Leproſorum conditio 94. c & quod alicubi ſint in precio ib.e
Leuces loci deſcriptio 988.f
Leui, militum præfectus 1013.b
Leuis natiuitas 30.e
vlciſcitur ſororis ſtuprum 34.a
filij ipſius tres 52.a
Leuias traditur 871.g
occiditur 872.a
Leuita vxor quàm nefandè à Gabaonitis tractata 147.c
Leuitæ eius prudentia ib.e
Leuitarum numerus 97.a
Leuitis ac ſacerdotibus ciuitates cum ſuo agro, & decimæ adſcribuntur 108.g.109.a
earum ciuitatum nomina 142.c
Leuita vſum veſtis lineæ impetrant 699.d
Leuitica tribus deo dicatur, cui tabernaculi cura committitur 94.a
Lex Moyſis cur à poetis aut prophanis hiſtoricis non tractata 391.e. 397.c
Legis & præceptorum Dei pulcherrima explicatio 1073.1074.1075. 1076. 1077. per totum
Legis nomen apud Græcos olim non fuiſſe 1070.d
Leges Moyſis ad mores pietatémque pertinentes 121.a.122.
Lia & Rachelis æmulatio 30.e
Libri duo & viginti apud Iudæos chronici 1036.e
Liberius Maximus iuſſu Veſpaſiani Iudæis ſtipendium indixit 983.d
Lybia decitur Aphrica 24.d
Libys, Libya 14.a
Linguarum multarum cognitionem cur Iudæi non magni faciant 703. a
longæui cur primi homines 11.b
longinus tribunus à Iudæis occiſus 820.f
longini equitis Romani forte factum 924.c
Longini iuuenis Romani facinus 953. f.
Lotus adoptatur ab Abrahamo 15.g
captiuus abducitur 18.a
ſeruatur de excidio Sodomitarum 20.d filia cum patre coeunt ibid.f
Loti vxor in ſalis ſtatuam verſa ibid.
Lucilius Baſſus legatus Herodium caſtellum capit 980.b
Macherunta quoque 983.a
Iardem Syluam oppugnat 983.b
Lucius Annius Geraſam capit, & mille iuuenes interficit 893.a
Luctus tempus 126.d
Ludas, Ludi 15.a
Ludi Circenſes 654.b
lumium feſtinitas, & eius inſtitutio 415.e
lupus Alexandriæ rector ad Veſpaſianum ſcribit de ſeditione Iudæorum 995.e. templum Onię ablatis donariis claudit ibid.
luſtrandi populum modus 109.g.110.a
luſtrationis tabernaculi modus 88.c
lydda ciuitas à Ceſtio exuſta 818.e
lydi olim Ludi dicti 15.a
lyſanias Ptolemæo Mennæi patri ſucceſſit in regnum 490.d
interficitur à Cleopatra 519.a
lyſanias Parthos in Iudæos incitat 730.c
lyſiæ committit Antiochus Epiphanes filium ſuum, & bellum contra Iudæos 413.d
lyſias vincitur à Iuda Macchabæo 415.b
occiditur à Demetrio 421.g
lyſimachus fratrem ſuum occidit, & Gazam prodit 459.e
lyſimachus Helleſpontum occupat mortuo Alexandro 388.a
lyſimachi portentoſa de Iudæis mendacia confutata 1058.1059.1060. 1061 1069.1070.1077. per totum

M

MAcedones tranſiſſe pedites mare Pamphylium 68.b
Macedones quando Romanis ſubditi 806.a
Macedones Ægyptios ſubingarunt 1068.e
Macchabæi natu maximi & primi inter ſeptem fratres ſupplicia crudeliſſima ipſius cum inſigni tolerantia ſermones 1083. a. vbi hiſtoria Macchabæorum fratrum
Machera dux Rom. legionum qualiter ſe geſſerit apud Herodem 503.d 738.b
Machir, tertij ex fratrib. Macchabæi conſtantia 1094.b
Macherunty Romanis perſuadent vt præſidio ſuo decedant 816.b
Macharus quomodo capta à Romanis 982.c. ſitus eius deſcriptus 980.c
Macho capta & depredata 222.e
Macro præfectus prætorianorum militum 633.b
Madianitarum filiæ Iſraelitas illiciunt ad delinquendum 114.115. per tot. caduntur cum ſuis regibus 117.f
Madianitæ Hebræos ſubigunt 153.d cæduntur maxima ſtrage 155.a
Madiana ciuitas 59.d
Madus, Madei 13.a
Magnus campus regio 1014.e eiuſque deſcriptio 891.a
Magoges & Magogæ populi 13.a
Magus Ægyptius pſeudopropheta triginta millia hominum ſeduxit 797.a cum paucis fugit ibid.d
Magi & latrones iterum Iudæos afflixerunt 797.c
Magorum turba in Iudæa 694.g 695.e
Malichus exactionum collector pro Caſſio 727.d
nouas res molitur & veneno tollit Antipatrum ibid.
luit pœnas 727.e.728.a
Malichi Arabum regis perfidia 494 a 733.b
Malchus Arabiæ rex Veſpaſiano in auxilium miſit quinque millia peditum, equites mille 834.f
Malichus Iudæorum dux 721.e
auxiliatur Gabinio contra Alexandrum Iannæum 476.c
Antipatrum veneno tollit 490
interficitur ibid.f
Malthace vxor Herodis moritur 778. e
Malorum hominum mos 594.b
Man vox interrogatiua 73.c
Manachaſes veſtis qualis 84.b
Manahemus Eſſenus Herodem puerum ſcholas frequentantem ſalutat regem 542 a
Manahemus Iudæ Galilæi fil. Maſſadam inuadit 811.g.812.a
redit rex Hieroſolymam redit, & princeps ſeditionis fit ibid.
interficitur 813.a
Manahemus occiſo Seleſmo regnum ſibi vindicat & Thapſenſes excindit, ac poſt à Phullo pace redempta moritur 320.b
Manaſſes Ioſephi filius 44.d.52.b
Manaſſes in numerum Iacobi filiorum adoptatur 53.e
cenſetur loco Leui 96.f
Manaſſe pars dimidia Chananæa 141.d
Manaſſes Execia filius regnum paternum aſſequitur, impiiſſimus, & prophetarum occiſor captus à Babyloniorum rege tandem in prin-

cipatum restituitur, & pietati studet prioribus mutatis moribus 332. per tot.
moritur relicto successore regni filio 332.g
Manasses Ioannis pont. fil. ducit vxorem Sanaballitis filiam Hicaso vocitatam 384.b
Manasses fit pontifex 401.b
Manasses trans Iordanem missus, vt toparchiam administraret 822. e
mandra, locus 344.f
mane, quæ diei pars 4.c
manethon Ægyptius historicus 1039. d. eius historiæ compendium 1039. 1040.1041. per totum
manethon antiquitatem Iudæorum confirmat 1042.a
Ægyptiacam historiam se ex sacris literis interpretaturum professus 1052.a
eius historia emendata ibidem. & 1054.a
manethonis mendacia confutata 1053. 1054.1055.1056.1057.1061. per tot.
manna qualis cibus 72.g
mannæus Lazari ad Titum profugit 941.a
manoches Zelotypus Sampsonis pater angelum excipit 160.a
mar locus cur sit vocatus 70.c
Mara quid significet 163. e
m. Agrippa. vide Agrippa
marcus Alexandri Alabarchæ fil. 673.e
m. Antonius. quære Antonius
m. Anton. Iulian. procurator Iudææ 956 f
mardocheus dux Iudæorum Babylone deducendorum Hierosolyma 363.f.367.d
mardocheus Esteræ patruus 374.b
regi insidias prodit 374.g
Iudæorum calamitatem Esthera indicat 376.c
afficitur summo honore 379.b
Amanis potestatem & bona accipit 380.b
mare rubrum Iudæis transitum concessisse, & Pamphylium Macedonibus 67.e.68.b
mare vas templi cur sic dictum 261.b & quam fuerit capax, eiusque vsus ibid.
Mareone Græcis Samaria 285.a
maresa vrbs 283.a
maria Eleazari filiæ facinus horrendum comedentis filium 955.a
mariamne Agrippæ filia 628.a
mariamne Alexandri Aristobuli & xandræ filia, vxor Herodis 512.b occiditur à marito 530.b
mariamne Alexandri filia, vxor Herodis Antipatri 729.d
eius insolentia in maritum 750.a
occiditur 750.g
mariamne ab Archelao marito transit in thorum Demetrij Alexandrini 693.f
mariamne Moysis soror 56.b
moritur 109.f
Mariammes turris descriptio 914.g
Marisa ciuitas deuastatur 732.d
Marsonane, mensis 9.a
Marsus Syriæ præficitur 676.e
defert Agrippam Claudio Cæs. 677.d
excipitur ab Agrippa, cui fit exosus 678.e
Marsias Agrippæ libertus 630.b
Tiberij mortem patrono suo nunciat 636.d
Marthace Archelai mater moritur 605.e
Marullus præses Iudææ constituitur 637.c
Massabazanes quid 84.e
Massadæ castelli descriptio 887.f
Massatæ castelli situs descript. 986.g. 987. a. commeatus & apparatus quis decem millibus virorum sufficerent 988.c
Masnaemphthes pileus 84.e
Masphatis ciuitas, & quid significet 171.g
Matathias Asamonæi filius occidit Bacchidem, & duces expellit Iudæa, ac moritur 709.b
Mathanes Balis sacerdos trucidatur 313.b
matthias Anani fit pontifex 676.e
priuatur sacerdotio 678.f
matthias Absalomi, vir strenuus 441. d
matthias Ioannis filius sacra prophanare renuit, veramque religionem fortiter tuetur 410.g. 411. per totum
instructis filiis moritur 412.d
matthias Margalothi seditionem mouet 596.a
exuritur viuus 597.e
matthias Margali sophista 772.b
matthias pontifex mittitur vt Simonem Giora Hierosolymam introducat 898.a
matthias Theophili constituitur pontifex 589.c. priuatur eo munere 597.c
matthiæ Boethi mors crudelissima 938.c
maxilla, locus 161.g.162.a
mazaca ciuitas 13.b
madabenses Amarai, Ioannem Gaddin interficiunt 428.c
expugnantur ab Hircano 450.d
medimnus Attious & Siculus 100. b
medi populus 13.a
medi quod in Asia regnauerunt Græcis cogniti 1038.f
megassari facinus audax 935.b
megasthenes historicus 1045.b
mela legatus Archelai ad Herodem 575.a
melcha Aranis filia 15.d
Melcha Saulis filia datur nuptum Dauidi, marito periclitanti succurrit 190.f.192.b. datur alij nuptum 202.a
rider maritum 220.d
Melchisedecus rex Solymæ Abrahamum comitiuo excipit 18.d
melius impc fuit Pseudalexander 783. e
Memnonis sepulchri descriptio 790. g.791.a
Memphibostus Ionathæ filius humanissime à Dauide habitus 223.c
delatus Dauidi occurrit victori 237.a
Memphitarum deditio 724.c
Menander Ephesius singulorum regum actus apud Græcos & Barbaros conscripsit 1042.g
Menda ciuitas 335.d
Menedemus Philosophus 396.d
Menelaus, qui alias Onias, Simonis filius propter amissum pontificatum defecit à patriis legibus 408.d
abducitur captiuus & occiditur 421.c
vide Onias
Mensa tabernaculi 83.b
Mensæ à Ptolemæo Philadelpho Iudæis donatæ descriptio 403.d
Mensis anni primus Moysi quis & cur 9.a
Mensuras quis excogitarit 7.c
Meroe vnde dicta 58.f
Mesas, Mesanæi 15.a
Meschus, Meschini 13.b
Mesopotamiæ difficilis transitus 24.f
Mese, Mesræi 13. f
mesræi filij quibus populis nomina imposuerunt ibid.
messala rhetor patrocinatur Herodi 493.g
messalina à marito Claudio Cæs. ob Zelotypiam trucidata 694.a
methr, tunica pontificalis 84.f
metilius præfectus à cede reseruatus 813.d
metilius Romanorum præfectus legatos mittit ad Eleazarum ibid.b
michæas propheta, vulnerare ipsum nolenti male ominatur 292.e
Achabo malum nunciat, quare in carcerem coniicitur ibid.g
Achabo interitū prædicit 294.d
michæas propheta 336.g
michole vxor Dauidis. vide melcha
milesius arcis Damasci præfectus quomodo Philippum Grypi filium trafixerit 462.a
militis cuiusdam facinus contra senatum Romanum 792.g
militis Rom. impudentia quantum cladem Iudæis dederit 691.b
militis mosaicos libros discerpentis pœna ibid.c
militiæ qui non commodi 129.f
& qui ab ea immunes ibid.g & seq.

Mina quantum pendeat apud Iudeos 478.c
Minaeus Ægypti rex Memphis conditor 268.f
m. minucianus 660.a.671.e
miſael appellatur Miſaches 346.a
miſas Moabitarum rex propter negatum Ioramo tributum quo neceſſitatis peruenerit 300.c
miſenum oppidum 652.c
mithridates erarij Cyri prafectus 358.b
mithridates occiſus 473.b
mithridates Pergamenus Peluſium expugnat & Ægyptios vincit 480.b.eius geſta 724.a
mithridates quomodo ab Anileo tractatus, quomodo ab vxore, deque eius victoria 648.d.per tot.
mnaſeas Cracus hiſtericus 1051.a
moabita penitus fracti à Dauide 221.d
moabita & Ammanita ſocij, mutuo ſeſe interimunt 298.e
iterum ſternuntur & prædantur 301.d
moabus, Moabita 21.a
molonis mendacia de Iudeis 1061.d
monobazus Bazeos Adiabenorum rex quomodo Iudaiſmum ſit amplexus 685.c
eius regnum 920.e
monobazus Monobazi filius prorex conſtituitur 684.f
rex fit 689.e
mons Samaron, locus 281.b
montem in alium locum deuolutum 319.f
mortem præter Dei voluntatem non venire 132.b
moſes, qualis fuerit vir 3
moyſis natiuitas 55.a
quomodo ſeruatus 56.b
cur ſic vocatus ibid.f
adoptatur à regina 57.b
moyſes diadema regium pedibus calcat ibid.c
præficitur exercitui Ægyptiorum & Æthiopas bello vincit 58.b
ducit Tharbin vxorem 59.b
fugit Ægyptios ibid.c
Raguelis filiab. epitulatur contra paſtores, ex quibus vnam ducit vxorem ibid.f. *conſpicatur rubum ardentem in Sina* 60.b
confirmatur ei liberatio Iſraelitarum 61.f
edit miracula, nemẽ Dei cognoſcit, redit in Aegyptum ibid.
edit prodigia apud Pharaonem 61.f.62.63
educit Iſraelitas ex Aegypto, & quantus eorum numerus 65.b
cuius ætatis fuerit cum eos educeret ibid.c
traducit eos per mare rubrum incolumes 67.d
aquam amaram facit potabilem 70.71.a. *coturnices & manna impetrat à deo* 72.c
ex petra aquam elicit 73.f
cum Amalecitis pugnat 75.b
decem præceptorum tabulas à deo acceptas populo exhibet 96.g
quadraginta diebus in Sina detinetur 97.c. *Aaroni fratri ſacerdotium confert* 87.c
dedicato templo victimas offert 89.c
in tabernaculo Deum conſulit 90.f
tribum Leuiticam Deo dedicat 94.a
cenſet omnes tribus præter Leuiticam, & ordinat profectioni bellóque neceſſaria 96.f. *mittit exploratores in Chananæam* 98.d
Core factionem compeſcit 104.d
eius iuſtitia 106.f. *luſtrat populum* 109.g. *Sehonem & Ogem reges delet* 11. per tot. *Madianitas cum ſuis regibus cædit* 117.e. *Ieſum ſibi deſignat ſucceſſorem* ibid.g
moriturus quid ſuis prædixerit 119.b. *quas leges præſcripſerit* 120.f
vſque 136
exhortatur Ieſum vt in Chananeos exercitum ducat 131.e
nube circundatus diſparuit 132.d
lugetur triginta diebus à populo ibidem f
Moyſes fabulosè dicitur fuiſſe leproſus 84.d
vir admirandus 99.f
Moſeos quinque librorũ ſcopus 1036.f
Moſes apud manethonem prius Oſarſiphus ſacerdos Oſireos dei Heliopolitani dictus 1053.g.1054.g
moſes Ægyptiis vir diuinus habitus 1956. d. *eius tempora quibus vixit deſcripta* ibid.
eius virtus & geſta 1070. 1071. per totum
moſollani Iudei nobile factum 1049.f
muchaus fert ſententiam contra Vaſten regem 373.f
mulierum potentia 361.f
mundi & vniuerſorum creatio 4.b
mundum prouidentia dei regi 355.a
mundus quomodo Paulinam conſtuprarit 622.f
murus triginta nouem ſtadiorum cum tredecim caſtellis circum Hieroſolymam triduo adificatus 937.b
muſicorum inſtrumentorum Dauidis regis deſcriptio 242.g
mutiani & cæterorum rectorum petitiones 895.g
mutianus Romam ingreditur cum exercitu 902.g

N

Naamis vxor Abimelechi Bethlemita & quid ſignificet 163.c
quomodo Ruthem inſtituerit 164.b
Naaſes Ammanitarum rex Hebræos crudeliter tractans à Saule occiditur 178.b
Naaſes iunior Ammonitarum rex iniuria afficit Dauidis legatos 223.f
Nabaotes Nabatæa regio 22.a
Nabalus vecors & malus conuiciatur Dauidi 200.g
quid ſignificet 201.c
moritur ibid.f
Nabla, inſtrumentum muſicum 243.a
Nabrodes, qualis vir 11.fi14.b
Nabuchodonoſorus rex Babylonis bello infeſtat Nechaum Ægypti regem 335.d
Ioacimum occidit, & Hieroſolymitanorum præſtantiſſimos Babylonem abducit 337.d
duces eius qui vrbem Hieroſolyma ceperunt 341.b
quomodo captum Sedeciam tractarit 142.e
Hieroſolyma penitus exeindenda, & templum ſpoliandum, populúmque Babylonem traducendum curat 342.a
Cœlen Syriam ac Ægyptum perdomat 345.c
iudæorum nobilium quorundam pueros inſtituit & caſtrat ibid.f
ſomnium, cuius erat oblitus, vult ſibi indicari & explicari. quod facit Daniel 346.f. *moritur* 349.c. *geſtorum eius repetitio* 350. d. *poſterorum eius finis* 352.a
Nabuthus propter negatum regi fundum lapidibus obruitur 289.d
Nabuzardanes mittitur Hieroſolyma ad templum ſpoliandum 342.a
Naxebus Arabum dux cæſus 571.e
Nachores Serugi filius 15.c. *quot habuerit liberos* ibid.
Nadabus Hieroboami filius accipit regnum paternum cum paterna malitia, occiditque cum omni familia 282.d
Nain vicus 894.d
Nais à Cæſare condita 7.d
Nais vicus 691.e
Narbathæ regionis ſitus 799.f
Narbathene toparchia à Ceſtij equitibus vaſtata 818.a
Naſamones quomodo Romani ſubiugarint 807.d
Nathan propheta 220.e
mittitur ad Dauidem increpandum 226.e. *indicat quomodo Adonias ſibi regnum vſurparet* 247.e
Naumi prophetia de excidio Niniuitarum 321.a
Nazarai deo deuoti 109.b
Neceſſitate in bello nihil pugnacius 839.g
Neceſſitate laborantes ſubleuare, homini decentiſſimum & deo gratiſſimum 205.e
Nechias qui & Pharao Saram rapuit 928.f
Nechaos Ægypti rex contra Babylonios proficiſcens impeditur à Ioſia, quem occidit 333.a

captiuum abducit Ioacum filium eius 336.a
Nechaum bello petit Nabuchodonosorus 336.c
vincit ibid.
Neemias quantum iuuerit Iudæos apud Xerxem 371.d
Neerda vrbs 644.c
Nemrod. vide Nabrodes
Nephani singulare certamen cum fortissimo Palæstinorum 242.e
Nephthalimi natiuitas 30.f
filij eius 32.c
Nepthalitarum sors 142.a
Neronis gesta & precipue contra Iudæos 795.g
Neronis imperium quandiu duraverit 893.b
Nero contemptor nationis Iudæorum 968.e
Nero indignatur ob res minus prospere gestas in Iudæa 830.a
Vespasianum ad regendos exercitus in Syriam mittit ibid.c
Nero, quare Tiberius & Domitius
Neronias dicitur Cæsarea Philippi 698.f
Neruis cur Iudæi abstineant 33.c
Netira & Philippi fratrum fortia facta 844.e
Nicanor perfidus contra Iudam Macchabeū pugnans, cum suo exercitu victo extinguitur 423.f
Nicanor amicus Tiri sagitta vuln. 920.g
Nicaule regina Ægypti 269.2
Nicolaus Damascenus Iudæorum patronus 398.e
Nicolai Damasceni historia de Herode vulpatur 563.c
Nicolai Damasceni legatio nomine Herodis ad Cæsarem 575.g
sententia de duobus eius filiis damnatis 578.f.
actio contra Antipatrum Herodis filium 591.c
patrocinatur Archelao 604.e
Nicolaus Damascenus rerum Iudaicarum scriptor 1065
Nicolai rhetoris oratio pro Iudeis Ioniceis 550.g
Iudæos coram Cæsare arguit, & reges purgat 782.f
Nigro Peræa qui Idumeam regebat, a Iudeis mandatum vt ducibus pareret 822.d
Niger Idumæa rector in Salis oppidum Idumæa confugit 831.f.
rerum fugit 832.a
Niger Peræa, Silas Babylonius & Ioannes Essenus, duces Iudæorum contra Romanos 831.b
quomodo occisus 885.c
Nighsar Abolamarodachi filius regnum paternum accipit 350.d
Nilus fluuius 5.d
Nilus vsque ad Elephantinem nauigabilis 894.b
Ninum quis condiderit 14.f
Ninus regia Assyriorum 330.d
Nisan, mensis 9.a. 64.g. 93.a. 366.f
Nisibis regio 687.e
Nisibis vrbs 644.d
Noba oppidum sacerdotum 195.a
excinditur cum vniuersis habitatoribus 196.f
Nobilitas generis nulla inter Iudæos 104.f
Nobilitatem generis vnde Iudæi discernant 989.a
Noë vel Nochus vir pius sceleratorum commercia fugit 8.c
Noe quomodo arcam construxerit & è diluuio sit seruatus 8.e
eius filij quales 11.d
vini vsus repertor inebriatur 14.e
Norbani interitus 661.e
Nubis supra tabernaculum præsentia quid significarit 97.b. 99.c
Numidius Quadratus Syriæ procurator 692.b
& eius gesta 793.c
Nymphydius homo nequiss. 893.c

O

Obadamus arcam hospitatur 220.a
Obedes filius Bozi & Ruthes 164.e
Obedias iumentorum Achabi curator, vir pius, prophetas liberat 286.e
quomodo vxor eius vidua per Elisæum sit à debitorum molestiis liberata 302.b
Obelas propheta captiuos Beniamitas & Iudæos liberat 322.a
Obedas seu Obodas Arabum rex 566.b. superat Alexandrum Hyrcani 714.d
Ochobatus militum Ionathæ dux 293.f
Ochosias Achabi fil. regnum paternum accipit 295.f
ex casu moritur 299.b
Ochosias Iorami fil. paternum regnum recipit 307.g
sagitta ictus ab Jeu perit 309.e
cognati ipsius interimuntur 310.f
Octauia Claudij Cæs. filia 694.a
Officiosi quando plerunque sint homines 205.e
Ofilius Phasaelum monuit de insidiis cauendis, & iuuat eum 495.f
Oges rex excinditur 111.e
quantus vir fuerit & quanta eius ditio ibid.
Olda prophetissa vaticinatur Iosiæ regi 334.b
Oliueti mons 695.e
Olurus vicus 895.b
Olympus ad Cæs. mittitur 760.e
Olympius Jupiter 652.e
Onias & Dositheus Judæi duces liberauerunt Alexandriam 1064.c
Onias Jaddi filius patri in pontificatum succedit 386.g
Onias Onia fil. templum in Ægypto adificat 433.a
Onias Onia fil. pontifex quanta mala fecerit Hierosolymis propter Tobiæ filios ciuitate eiectos 708.e
Onia, filij Simonis amicitia cum Ario Laconum rege 407.c
Menelaus dici voluit 488.e
vide Menelaus
Onias Simonis Justi fil. pont. 392.a 401.b
Onias alius pont. 407.a
Onias Simonis pontifex à Ptolemæo rege Ægypti impetrat locum condendo magnifico templo 996.a
Onia pro Cleopatra regina bellum suscipientis gesta 1064
Onias, vir iustus qui pluuiam precibus impetrarat, lapidibus obruitur 470.d
Onia regio 480.a
Ophnes sceleſtus filius Elis 164.f. 165.a
Ophres Abrahami filius occupat Libyam 24.d
Opobalsamum vbi & quomodo proueniat 473.b
Optimatum administratio Hierosolymis qualis & quandiu 173.d 367.a
Ordeum, frugum omnium vilissimum 154.e
Oribus rex occisus 155.b
Orientis totius nobilitatem præcipuam in Italia seruire 807.e
Orodes Artabani fil. Parthorum rex constituitur 620.g
Oseas rex Israelis constituitur, vir impius 323.a
viuus capitur ab Assyriis, & transfertur cum vniuerso regno Israelitarum in Mediam & persidem 324.g. 325.a
Otho imperator declaratus milites suos contra Vitellij exercitum duxit 893.d. 896.d
semet occidit ibid.
Othonis imperij termini ibid.
Otrus Armaniæ dominus 15.a
Oza attingens arcam examinatur 219.g
Oza percussio, locus ibid.
Ozias Amasiæ fil. regnum Juda patre mortuo capit 317.g
natura bonus & gnauus multis deuictis gentibus vrbem restaurat 319.a
deficiens à pietate lepra percussus moritur 319.f. 320.a

P

Pacorus rex Mediæ 688.a
coniugem & concubinas captas ab Alanis centum talentis redemit 985.c
Pacorus Parthorum rex. contra Judæos pergit 730.d
Pacorus Pacori regis pincerna explorat Judæam ibid.
insidia-

insidiatur Phasaelo 495.c.730.g 731.a
& Herodi 731.g
rex Syriam occupat 494.d
occiditur 503.d
Patina Cæs. vxor 694.a
Palæstinæ situs, & eius gentis odium in Hebræos 66.a
Palæstinos Sampson vexat 161.c
Palæstinorum contra Hebræos expeditio & victoria 166.b
arcam è suis finibus remittunt Hebræis 170.c
Palæstini cum Iudæis præliantes nunc vincunt, nunc vincuntur 165. 166. 172. 173
iterum bellum eis inferunt 187.d
cæduntur 189.d
denuo reintegrant bellum, sed infeliciter 191.g
Cillanorum agrum inuadunt 197.g
Sauli ditionem inuadunt 199.a
eum cum filiis occidunt 208.e
Palæstinos Dauid superat 219.c
penitus subigit 221.c
Pallas Neronis libertus 696.f
Palmarum fructus præstantia 619.a
Palmira vrbs 268.f
Pamphylium mare Macedonibus transitum præbuisse 68.b
Panes propositionis 83.d.93.f
Panium, locus 541.c.746.g
Panij pulchritudo naturalis Agrippæ diuitiis accurata 860.g
Pannichis concubina 757.g
Paphlagones populus 13.c
Papinius tribunus 655.c
Pappus Antigoni dux quid contra Herodem gesserit 505.d.739.c
occiditur 740.b
Paradisi descriptio 5.b
Parricidium quam graue sit crimen 593.c
Parthi Antigonum reducunt in regnum Hyrcanúmque cum Phasaelo captiuos abducunt 494. e. 496.a
Hierosolyma diripiunt 497.c
profligantur 503.d
Parthorum mutabilitas 619.f
Parthi Armeniam bello amittunt 625.b
Paschæ institutio & celebratio 65.a 93.a.136.b.602.c
Pasini castrum 15.a
Patriæ causa nihil non faciendũ 206.a
Paulina quomodo à Mundo constuprata 622.f
Paulinus Lupo in administratione Alexandriæ succedit 996.d
templum Oniæ penitus spoliat, & inaccessum facit ibid.
Pausanias Ceraſtæ fil. Philippi Macedonis interfector 383.c
Peccata vnde maxime nascãtur 184.e
Pecoribus olim omnis barbarorum possessio constabat 60.b
Pecuniam publicam nullam esse Iudæis, quam sacram illorum templi 478.f
Pecuniam votiuam vbi deposuerint Iudæi 644.d
Pedanius legatus 760.e
Pedanij equitis sorte factum 952.a
Pelusium vrbs 184.c.894.b
Pelusium capitur 480.d.724.c
Pentecostes festiuitate Iudæos iter non facere 450.b
Pentecoste vnde dicta 778.g
Peræa regionis descriptio 833.c
Percussus in rixa quomodo vindicandus 128.a
Persæ populus 14.f
Persarum mos in bibendo 373.d
Persarum lex de vxoribus ibid.e
Persarũ cõtra Græcos expeditio 1034.e
contra Ægyptios 1068.b
Persæ in Asia regnauerunt 1038.f
Persicarum rerum scriptores probatissimi inter se discordant 1035. a
Pestis quam sæua inuaserit Dauidis regnum propter recensitum populum 244.f
Petephres liberaliter tractat Iosephum 39.f
Petilius Cerealis proconsul Germanos ad sobrietatem coegit 975.e
Petra magna, locus 198.g
Petra, quæ olim Arce, ciuitas 110.b
Petra, quæ Receme 117.e
Petronius Ægypti præfectus Herodem iuuat sæpius tempore 536.c
Petronius præses Syriæ constituitur 649.f
gratificatur Iudæis cum suo periculo 641.d
Petronij epistola ad Doritas pro Iudæis 675.f
Petronij aduentus terribilis ex Antiochia in Iudæam 790.e
Petronius Iudæos adhortatur ad Cæsaris statuas recipiendas 791.b
Phaceias Manaemi filius, patri in regnum & crudelitatem succedit, trucidatur 320.d
Phaceias Romeliæ fil. vir impius, regnum Israelitarum occupat ibid.
Achazem oppugnat 321.d
Phalec quid significet 15.b
Phalegus Heberi filius ibid.
Phanias Samuelis filius è rure abstractus ad pontificatum 872.f
Phanasus pontifex à seditiosis constituitur 700.b
Phanuel locus cur sic dictus 33.c
Pharaones cur Ægyptiorum reges dicantur, & quando sic appellari desierunt 268.f
Pharaothes Ægypti rex Abrahami coniugem concupiscit 17.a
Pharaothis duritas & malitia in Hebræos 61. 62. 63. 64. 65. *per totum*
dimissos insequitur 65. f
cum omni exercitu deletur 67.f
Phareæ filij duo 52.b
Phari insulæ descriptio 894.c
Pharisæorum secta 442.d
auctoritas 453.b.463.e
Pharisæorum secta qualis 585.f
Pharisæi 617.c
Pharisæorum existimatio 716.c
& quomodo se gesserint regnante Alexandro ibid.
Pharmuthi mensis 64.g
Pharnaces patrem Mithridatem Ponti regem occidit 473.b
Phasaelus Antipatri fil. 725.d
præficitur militibus 725.e
superat Felicem 729.a
accusatur à Iudæis ibid.e
circumuenitur à Pacoro 730.g
occidit seſe 731.e
Phasaelus ciuitas 748.c
Phasaelus, turris & oppidum 560.a 606.b.748.b.779.b.914.e
Pheroræ Antipatri filio committitur cura commeatus 502.c
donatur ei caput Pappi præcisum 506.a
assequitur tetrarchiam 541.b
Herodis filiam vnam respuit vxorem ducere 564.b
alteram eius ducit ibid.
Pheroras Antipatri fil. Herodem fratrem accusat ipsius filio 565.b
Salomen accusat Herodi 565.f
dissidet ficte cum Antipatro patris filio 585.c
moritur, & vxor eius accusatur veneficij 587.d
Pheroras Antipatri filius 723.d
quid gesserit 736.f
odit Herodis filios 754.g
accusat Salomen 755.c
seipsum prodit & reconciliatur Herodi 757.g
reiicitur ab eodem & moritur 764.f
Pheroræ vxoris insolentia 763.e
Phiala lacus 860.f
Philadelphensium cum Iudæis dissidium 682.b
Philippus Ptolemæi Minnæi filius 723.g
Philippus Amyntæ filius cæsus 659.d
Philippus Antiochi Grypi fil. Syriæ parti impetans Antiochum Cyzicenum superat 459.g.460.a
cum fratre Demetrio pugnans totius Syriæ dominus constituitur 461.f
Philippus Archelai frater, quamobrem à Varo Romam præmissus 782.a
Philippus Herodis filius constituitur tetrarcha 599.f
succurrit fratri Archelaæ 610.b
portionem regni paterni consequitur 611.e
calũniatur à fratre Antipatro 767.c
Philippo Herodis filio quæ regiones cesserint 782.g

Cæsaream ad Iordanis fontes & Iuliadem condidit 789.b
Philippus Herodis frater moritur, & quam honestus fuerit vir 625.f
Philippus Iacimi filius Agrippæ copiarum præfectus 584.f
Philippus Iacimi filius Agrippæ præfectus 1001.f
quomodo in periculis seruatus, eiusque gesta 1003.a.1012.d
filiæ eius duæ in excidio Gamalæ seruatæ 868.b
Philippi Macedonis interitus 383.d
Philippo uni amicorum committit Antiochus Epiphanes regnum & filij tutelam 419.b
regnum affectans afficitur supplicio 421.d
Philistinus, Philistini 14.c
Philo Iudæorum legatus à Caligula repulsus 649.e
Philo historicus 1051.b
Philosophiæ tria genera apud Iudæos 784.g
Philosophi apud Indos Calani, apud Syros Iudæi dicuntur 1047.g
Philosophorum de Deo discordes sententiæ 1072.f
Philostephanus Ptolemæi Lathuri dux 457.g
Philostratus historicus 1045.b
Phineas sacræ pecuniæ custos 966.d
Phinees Zambriam occidit, & exercitui contra Madianitas præficitur 116.f.117.c
Phinees domus sacerdotio donatur 254.e
Phinees filius Elis pontificis malus 164.f
Phineeses legatur ad Rubelitas & Gadditas cum reliqua dimidia tribu 143.e *succedit patri in pontificatum* 141.b
Phison fluuius, & quid significet 5.c
Phœbus Agrippæ legatus à Iudæis interemptus 816.c
Phœnicibus pecuniæ amor Græcorum commercium fecit 1038.e
Phœnicum antiquissima rerum memorabilium traditio 1035.g
testimonium de Iudæis 1039. c. 1042.1043. *per totum*
Phœnicum historiæ 1046.a
Phora quid significet 5.c
Phrates Parthorum rex humaniter tractat Hyrcanum 511.d
à suo filio occisus 619.f
Phraates Phraatis filius parentem occidit & matri miscetur, exul perit 619.f.620.a
Phrurea festi dies 382.d
Phryges populus 13.c
Phutes Phuti 13.g
Physcon Ptolemæi Epiphanis filius 488.a
Pilatus à Tiberio in Iudæam missus 789.c
Cæsaris imagines Hierosolymæ intulit ibid. quæ cum Iudæis Cæsareæ egerit ibid. Hierosolymis statuas iterum auferit ibid.f
Iudæorum tumultus propter Cæsa. imagines 789.c
tumultus alius ob' Corban thesaurum sacrum ibid.f
Pileus pontificis qualis 86.a
Pineæ ligna ex terra aurea 271.a
Pisæ legatus Pompeij 473.f
Pistus nobilis defectionis à Romanis autor 1000.f.1005.c
Pitholaus Hierosolymorum præfectus 476.c.723.c. *transfugit ad Aristobulum* 477.b
occiditur à Cassio 479.d
Placidi & Iosephi velitationes circa Ptolemaida 1015.c
Placidus tribunus in exercitu Vespasiani 834.b. *in Galilæam maximam multitudinem occidit* 837.d
à Iotapata repulsus aufugit ibid. quomodo Itaburium montem occuparit 866.g
gesta contra Gadarenses 888.d
Platane, vicus Sydoniorum 760.f
Plato veritatem de deo proferre timuit 1071.f.1076.d. *Mosen imitatus* 1079.b
Plinthines situs 894.b
Plistorum apud Dracos secta 618.b
Polemon, Ponti regulus 678.d
Polemon circuncisionem admittit & Bernicem ducit uxorem 693.e
Politianus tribunus cur à Cestio Hierosolymam missus 803.c
eius oratio & gesta ibid.
Pollio Pharisæus Herodi amicus 510. b.541.f
Polybius Megalopolitanus historic. 1065
Polycrates Lacedæmoniorum nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Pompeius qualibus muneribus honoratus, & quæ gesserit 471.e
eius virtus 474.g
Pompeius Magnus Hyrcani & Aristobuli causam cognoscit 718.d
Hierosolymam capit 719.e.720.b
Q. Pompeius COS. 672.a
Pompeij malitia in oppugnandis Iudæis 808.d
Pondera quis inuenerit 7.c
Pontificis connubium & puritas 95.e
Pontificis ornatus qualis 84.b
Pontificis summi qualis electio 1073. c
Pontifices Hierosolymis qua fraude creati sint 872.c
Pontificum & sacerdotum dissidium 696.c
Pontificum iniquitas 698. d. *origo, & qui ad eam dignitatem admittantur, quotque fuerint ab Aarone vsque ad finem belli Iudæorum cum Romanis* 700.a.701
Pontificum templi Solomonis enumeratio 342.f
Pontificatus quando primum ad plebeios translatus 475.d
Pontificatum solere perpetuum esse 513.e
Pontificiæ stolæ custodia apud quos fuerit 624.c. *repetitur à Fado* 682.d
Pontius Pilatus Iudææ præsidet 619.d
Iudæos afficit contumelijs 621.b.623.g
accusatur à Iudæis & redit Romam 624.a
Popedius 654.f
Poppæa Neronis uxor 697.e.999.d
Portius Festus Iudææ procurator, & quæ sub eo sint gesta 696.e. *quare Festus*
Posidonij mendacia de Iudæis 1065
Prætoriam milites 668.d
Prætorij in castris Rom. descriptio 835.e
Prandium quæ hora faciunt Iudæi sabbato 1020.d
Principes singuli dedicato tabernaculo quid donarint 90.d
Priscus centurio Ionatham Iudæum sagitta transfigit 953.a
Priscus sextæ legionis dux à Iudæis occisus 820.f
Procymatium vnde dictum, & quomodo extructum 538.f
Procymia 747.f
Prodigia excidium Hierosolymæ præcedentia 960.c
Prophetis & pontificibus solis potestas data historiæ condendæ 1036.a
Prophetico spiritu vbi multi sint correpti 192.f
Proseucha domus precationis 1020.c
Protagoras ab Athenienses vix mortem effugit 1079.f
Prouidentia dei mundum & omnia regit 355.a
Pseudalexandri gesta 612.c *quomodo deprehensus ab Augusto & remex factus* 613.d *vide etiam Alexander falsus*
Pseudopropheta Hieroboami seductor 277.b
Ptolemæus Agrippæ & Bernices procurator à Ioanne Giscaleo spoliatus 824.f
Ptolemæus Epiph. moritur 407.g
Ptolemæus Euergetes Philopatoris filius quomodo ab Onia irritatus 401.b
& iterum reconciliatus ei per Iosephum 402.c
Ptolemæi Euergetis gesta post captam totam Syriam 1064.b
Ptolemæus Galilææ ab Herode præfectus interficitur 503.c
Ptolem. Herodis procurator 564. a
Ptolemæus Lagi Soter dictus Alexandro mortuo Ægyptum occupat & Hierosolymam 388.a *traducit Iudæos in Ægyptum* 388.d

pugna cum Demetrio circa Gazam 1048.c
irruptio in Hierosolymam die sabbathi 1050.d. liberalitas & benevolentia erga Iudaeos 1064.b
Ptolemaeus Lathurus Ptolemaei Philometoris & Cleopatrae filius auxiliatur Samaritis 452.d
dissidens cum matre regno privatur 452.g. 456. obsidet Ptolemaidem 457.d. Asochum oppidum capit, Alexandrumque Iamneum vincit, & quanta eius saevitia 458.a
Ptolemaeus Menneus quomodo se à supplicio apud Pompeium redemerit 471.g.472.a
Ptolemaeus Mennaeus Damascum bello vexat 464.g
Aristobuli conjugem & liberos quomodo tractarit 480.a
moritur 494.d
Ptolemaeus Minnaei filius 716.a
Ptolemaeus Philadelphus 1.
Iudaeos in Aegypto servientes liberos dimittit, & legem Moysis in linguam Graecam magnis muneribus transferendam curavit 389. usque 397
Ptolemaeus Philometor Ptolemaei Epiphanis 408.a succurrit suo genero Alexandro seu Demetrio 436.e duobus diadematibus coronatur simul, vincitque Alexandrum, & moritur 438.c
Ptolemaei Philometoris & Cleopatrae uxoris liberalitas erga Iudaeos 1064.c
Ptolemaeus Philopator 398.g
moritur 407.g
Ptolemaei Physconis immanis crudelitas & iniustitia 1064.d
paenitentia ibid.
Ptolemaeus Simonis Asamonaei gener socerum occidit, & alia scelerata committit 710.f
quomodo oppugnantem Hyrcanum eluserit, cuius matrem & fratres interfecit 448.e
Ptolemaei dicti Aegypti reges 222.a
Ptol. unde Alexandrini reges dicti 269.a
Ptolemais bis expugnata 458.c.f
Ptolemaidis situs descriptus 790.f
Ptolemais duo millia Iudaeorum apud se habitantium interfecit 815.d
Ptolemaidenses à Iuda Macchabaeo victi 416.f
Puellarum hereditas 125.a
Pueri sitientis astutia & fallacia contra Romanos 962.b
Puerperarum purgationis tempus 95.a
Purgatio post coitum cum uxore 94.d
Purificationis leges 94.a
Puteoli urbs 652.c
Putei lituminis 18.a
Putiphares. vide Petephres
Pythagoras Samius emulatus Iudaeorum scripta 1046.f
multis Iudaeorum leges transtulit in suam philosophiam ibid.
Pythagorae & aliorum stoicorum de divina natura sententia 1071.e
Pythium templum aedificatur 560.b

Q

Quadriga solis sublata à Iosia 334.g
Quercus Mambre 20.a
Quercus Ogis 19.b
Quinquagesimi anni remissio 96.b
Quintilia fortitudo 655.a
Quintilius Varus Syriae praefectus 602.c
cognoscit causam Antipatri 590. usque 594. & inde seditiosos Iudaeos expugnat 609.b
Quirinus ab Augusto mittitur ad censendam Iudaeam & Syriam 616.b

R

Rabatha civitas 111.f
Rabatha capta diripitur 228.b
Rachabe speculatores Hebraeorum tuetur a vi Chananaeorum, & securitatem ab hostibus impetrat 135.a
incolumitatem promissam recipit, & munifice donatur 137.a
Rachelis pulchritudo 29.b
aemulatio erga sororem 30.f
mariti complexum sorori vendit, furatur idola patris 31.a
eius astutia 32.d
mors ex partu 34.c
Ragaus Heberi filius 15.c
Raguel, qui & Iethegleus, sacerdos, filiam suam Moysi adoptato tradit uxorem 60.a
Moysi ob victoriam gratulatur, & consilium dat ei distribuendorum officiorum 97.c
Ramatha civitas 165.b
Rapsacis Senacheribi copiarum praefecti insolentia 328.c
ipse cum exercitu divinitus delet. tus 330.d
Rasis Damascenorum rex Achaeam bello petit 321.d
quem mox Syrorum rex impugnat ib. & occidit 322.d
Rebecca Bathuelis filia 15.f. petitur in connubium Isaco 24.e
parit geminos 26.d
fallit maritum 27.c
Receme urbs quae aliàs Petra 117.e
Recemus rex ibid.
Repudij libellum mittere maritis non uxoribus ex lege permissum 532.d
Rex quis & qualis sit 125.b
Regis potentia 361.c
Regum imperium quamdiu duraverit apud Iudaeos 367.b
Regum virtutes praecipuae quae 251.d
Regibus non licet esse ignavis 206. d
Regibus subditi quae ferant 174.g
Rhegines populus 13.c
Rhinocolura 735.d
Rhiphates, Rhiphatai 13.c
Rhoa petra 149.c
Roboamus Solomoni in regnum succedit, insolens in populum 274.f
decem tribus regni amittit 275.f
quot & quas urbes condiderit 278.b
item arma comparavit, foederibusque suum auxit regnum, & duetis xviij. uxoribus liberos gignit, adque impietatem deficit ibid.
dedit urbem Susaco 279.a
pro aureis scutis amissis aerea substituit & moritur ibid.f
Roma sub Vespasiano crevit & floruit 975.a
Romanorum in Iudaeos beneficia 398. c
Romani quibus honorib. & beneficiis Iudaeos affecerint 485.c. & inde
Romanorum dissidium inter se 427.
Romani Germanos captivos ubique circunduxere 807.a
Romani in praesidio Massadae interfecti à Iudaeis 809.f
Romanorum stratagema in oppugnando templum 820.a
Roman. quot millia à Iudaeis caesa 821.f
Romanorum quantus fuerit exercitus contra Iudaeos 834.e
ipsorum castrorum descriptio 835.c
Romanorum industria in servis domesticis instituendis 835.a
disciplina militaris 999.e
Romani omnia, praeter Giscalam, ceperunt 863.a
Romani muro Hierosolymae potiuntur, eiusque partem maximam diruunt 923. d. cum Iudaeis acriter confligunt ibid. & 625.d
alterum murum capiunt 925.d
Romanos sancta Iudaeorum revereri 927.f. per legem Iudaeorum multa de suis moribus derogasse 930.d
illacrymasse incendio Hierosolymae 933.c. ab incendio defendunt 935. c
Hierosolymam capi desperant 936. d
Romani intra xxi. diem aggeres extruunt 942. c. pugnant cum Iudaeis circa aggeres 943.f
Antoniam magna pugna obtinent 846.c. circa custodias pugnam atrocem instaurant 950.d
Romanorum notitia sero ad Graecos pervenit 1038.g
Romus, Romei 14.b
Rooboth puteus 26.f
Rubelita & Gaddita altare construunt super ripa Iordanis 143.c
Rubelus, alias Ruben nascitur 30.a
eius pietas in fratrem Iosephum 38.c

se ad fratres proditionis insimulatos excusat 45.b
eius filij quatuor 52.a
Rubrius Gallus Sarmatas superat 976.b
Rufus magister equitum 779.e
Rufus prefectus militum Archelai 607.b
Ruta mirabilis magnitudinis in regia Macharuntis descripta 981.a
Ruthes amor erga socrum suam, & eius fortuna 163.f.164.a

S

Saba Æthiopum regia, quam valida vocatur postea Meroe 58.b
Sabaus seditiosus persuadet decem tribubus defectionem à Dauide 238.b
Saba, Sabæi 14.a
Sabathes, Sabatheni ibid.b
Sabactas, Sabacteni ibid.
Sabathes Commentariensium princeps 241.f
Sabba mensis 110.c
Sabbæus orator supplicio addicitur 434.c
Sabaticus annus 486.f
Sabbaticus amnis à Tito spectatus 976.c
Sabbathum & eius vacatio à laboribus seruatur 4.f.719.f
Sabbatum magno malo obseruatum 411.d. *negligendum aliquando* ibid.& 428.d
Sabbion Alexandram Herodi predit 321
Sabecus exercitus Syrorum prefectus vulneratur & moritur 224.g
Sabinus procurator Syriæ Hierosolymis regiam occupat 603.a *vexat Iudæos propter auaritiam suam* 779.f
Sabini Syri forma, habitus & fortitudo insignis 945.d
Sabinus Romæ capitalium nocte occupans occiditur 902.e
Sabuchadæus eunuchus indicat regi, crucem in Amanis ædibus extructam pro Mardochæi suspendio 379.g
Sazebanus transfuga Iosepho predit insidias Ioannis 1017.b
Sacerdotis sacrificaturi habitus 84.b
Sacerdotum castitas & connubium 95.a
Sacerdotium & pontificis cum eorum vestitu & insignibus descriptio 918.e
Sacerdotum immunitas 53.b
Sacerdotum mos Hierosolymis 898.d
Sacerdotum nobilitas apud Iudæos 1036.a
nuptiæ ibid.
Sacerdotibus quæ cedant 109.a
Sacrificiorum genera quibus fiant modis 90.91.92.93.94.per totum
Sacrorum scriba 54.e
Sadæus Xerxis prefectus 371.e
Sadocus pontifex constituitur 222.g.241.f.250.e
Sadducæi nouas res molitur 616.e
Sadducæorum secta 442.d.617.e.784.g
Salampso Herodis filia 627.f
Salmanasar Cutheos in Iudæam transfert 345.e.364.g
Salmanasaris contra Israelitas vict. 359.a
Salome, alias Alexandra, vxor Aristobuli, soluit vinculis fr. mariti defuncti 456.b
Salome qua Iulia Augusti coniugi testamento reliquerit 789.a.eius reditus erant sexagies talenta 783.b
Salome Antipatri filia 723. d. *soror Herodis predit Iosephum maritum suum fratri* 517. b. *alteri marito Costobaro repudij libellum mittit* 532.b. *odium exercet in Herodis filios & eorum vxores* 553.e.594.f. *accusatur Herodi* 566. b. *Alexæ iungitur connubio* 583.b
Salome vxor Herodis moritur 619.a
Salomon promittitur Dauidi successor & templi extructor 220.g *nascitur* 227.g. *instruit eum pater* 246.b.*constituitur rex* 248.a. *quomodo regnum nactus se de hostibus sit vltus* 254.b.*regis Ægypti filiam ducit vxorem* 255.c.*petit à deo & accepit sapientiam* ibid. e. *controuersiam mulierum duarum diiudicat* 250.d.*toparchas quos habuerit & quantas diuitias sapientiámque ac philosophiam* 256.f. *coniurationes & incantationes composuit* 257.f *eius cum Hirame amicitia & materiæ cædendæ petitio & concessio* 258.259.*per totum. templum cum vasis quemodo extruxerit & arcam eò transtulerit* 256.*vsque* 266. *somnium videt & regiam extruit cum domo reginæ* 265.g.266.*quibus donis remunerauerit Hiramum* 1042.d *Hierosolyma muris & turribus instaurat & vrbes condit* 268.c *ingentes thesauros ex Aurea terra & aliunde accipit* 271.a *quali satellitio stipatus incesserit* ibid.g *quanta opulentia Hierosolyma auxerit* 272.b *deficit à pietate, ac ducit vxores* DCC. *& concubinas* CCC. 272.d *prædicitur ei filium ipsius pœnas pro se daturum* ib. *multis hostibus à deo excitatis infestatur* 275.a *moritur Roboamo successore regni relicto* 274.e *quo tempore ædificauit templum Hierosolymis* 1042.b
Salpadis filiarum hereditatis ius 118.f
Saltis regis gesta 1039.f
Saltus Libani, aula Salomonis 270.c
Samaas propheta Hieroboamo minatur 279.c
Samaas vir iustus accusat Herodem & vaticinatur Iudæis mala imminentia 484.d
Samarei populus 14.d
Samarea quæ Maroem unde dicta 285.a
Samaria ab Hyrcano expugnata soloque æquatur 452.e
Samaria vrbs, vide Sebaste 531.b
Samariæ regionis descriptio 833.d *& quid à Iudæa differat* ib.
Samaritæ qui ante Chutræi 386.a
Samaritarum odium in Iudæos 36.b *accusantur apud Darium* ib.e
Samaritæ Iudæos infestant 401.a *Iudæos se esse negant agonesq; fidelicter* 410.e
Samaritanorum dissidium cum Iudæis propter templum 433.g
Samaritanorum facinus in festo Azymorum 619.a
Samaritanorum seditio 623.f
Samaritanorum & Iudæorum dissidium 691.d
Samosata capitur 738.e
Samosatæ ciuitatis situs 983.g
Sampsigeramus Emesinorum rex 678.d
Sampson quid significet, & quomodo natus 160.c *connubium & gesta eius* 160.d
Samuelis natiuitas & prophetia 165.c *consilium de libertate recuperanda* 111
Samuel senio grauatus filiis reip. administrationem concedit 171.d
Samuel propheta Saulem iungit regem 175. d. *ostento indicat Hebræis deum iratum propter regem petitum* 179.a
Saulum docet Amalecitarum internecionem 183.d *eidem regni amissionem nunciat.* 185.d.*Dauidem vngit regem* 186.e *moritur* 200.b. *ab Endoræ reuocatur per ventriloquam* 204.e
Sanaballetes Darij prefectus dat filiam suam Nicaso vxorem Manassi fratri Iaddi pont. 383.b *deficit à Dario, Manassi templum & sacerdotium confert moritúrque* 384.e
Sanctum, quæ tabernaculi pars 82.a
Sanctum Sanctorum ibid.
Senagarus princeps Hebræorum 152.b
Sanguinis esus interdicitur 11.a.94.b
Sapha, loci nomen 385.d
Saphanus scriba 333.g
Saphera oppidum 476.g
Sapientes qui Iudæis 703.a
Sappho vicus 781.b
Sara Aranis filia 15.d
Sara Abrahamo marito famulam adducit prolis procreandæ gratia 19.b *nunciatur ei partus sterili* ibid. *expellit*

expellit Agarem cum puero, 22.a
moritur 24.b
Sarabazanes 365.b.366.d
Saramalla Syrus Phaſaelo inſidias indicat 571.d
Sarepta oppidum 285.f
Sareptane vidua fiducia 225.g.226.a
Sardoniches xii. cum veſtru pent. 90.a. quibus inſcripta ſunt nomina filiorum Iacobi, an Eſſene 85.d
qua virtus eis inſit & quando ceſſarit 90.b
Sarmatæ Iſtrum tranſgreſſi præſidium Romanum & Fonteium Agrippam interficiunt 976.a
proximas regiones totas populantur ibid.
Satum quantum capiat 305.g
Saturninus legatus 760.e.762.b
Saturninus Syriæ præſes 571.c
eius ſententia in filios Herodis 578.d
Saulus aſinas patris querens à Samuele rex conſtituitur 175.c.176.f
quàm decora fuerit ſtatura 174.e
vincit Ammonitas 178.a
Paleſtinos ſuperat, & aram extruit 181.f. quot liberos habuerit 183.b
Amalecitas delet, & regi parcens peccat 185.a
regno exuitur 186.a
numine privatur, & fit damoniacus 186.g.187.a commouetur contra Danidem 189.e. inſidiatur vitæ ipſius 190.a.192.a. Dauidi reconciliatur 200.a
conſulit ventriloquam 204.c
fortitudo eius 205.g.206.a
cadit una cum ſuis filiis in prælio 208.f. ipſius progenies datur ad ſupplicium Gabaonitis 242.a
eius violentia 699.b
Scaurus Hyrcanum in ſocietatem recipit, & obſidione liberat 471.c
cum Areta fœdus init 475.f
in Syriam præſes miſſus 718.a
pecunias corrumpitur ibid.
Aretam multat 721.c
Scena locus 33.e
Scipio Alexandrum Ariſtobuli percutit ſecuri 479.g
Scopas dux Ptolemæi Epiphanis 399.a
Scopi loci deſcriptio 908.d
Scytha populus 13.a.à Græcis qui Pontum nauigare cogniti 1058.f. Anacharſim à Græcia redeuntem quare interfecerint 1080.a
Scythopolis ciuitas 141.g
Scythopolis ciuitas Decapoleos maxima 856.g
Scithopolitarum immanitas 1000.b
Scythopolita Iudæorum tredecim millia perfidiosè interficiunt 814.f
Scythopolitarum clades enarrata 992.e
Sebas fil. Ili, unus ſortium Dauidis 243.e
Sebaſte conditur 476.f. olim dicta Samaria 452.b.531.b. expugnata & diruta 711.g
Sebaſteni, equitum ala ſub Cumano 795.a
Sebaſtenorum contumelia in mortuum Agrippam 680.a
Sebaſtenorum 768.d
à quo ſic dictus 590.c
Sedecias Ioachimi patruus rex conſtituitur 338.b. eruditur ab Hieremia & Exechiele, ſed fruſtra ibid.c
expugnata vrbe capitur cum vxoribus & liberis, crudeliterq; tractatur 341.c. moritur 343.a
Sedecias pſeudopropheta cornib. ferreis ſibi aptatis quid Achabo vaticinatus ſit 294.g
Seehon rex negato Hebræis tranſitu, prelio vincitur & occiditur 111.a
Seianus Neroni inſidians occiditur 632.d
Seir quid ſignificet 632.d
Selene, alias Cleopatra, Syriæ regina Tigranem offendit 465.a
Selennarus Senacheribi filius patris interfector 330.c
Seleſimus Iabeſſi filius Zachariam Hieroboami occidit, & regnum occupat, quod trigeſimo poſt die amittit interfectus 320.b
Seleucia vrbs à quo condita & denominata 649.e
Seleucus Antiochi Grypi filius patri ſuccedens cum patruo Antiocho Cyziceno belligeratur eúmque necat 459.g. vincitur ab Antiocho Pio, & in Cilicia cum amicis concrematur 460.a
Seleucus Aſiæ rex opes Iudæorum ſacerdotio auxit 1087.a
Seleucus Babylonem mortuo Alexandro occupat 388.a
Seleucus Nicanor quos honores & beneficia Iudæis exhibuerit 398.b
Seleucus Soter Antiochi magni fil. 406.f
Semechonitis lacus deſcriptio 863.b
Semeis conuiciatur Dauidi 230.e. eidem gratulatur victoriam & regnum 236.d
occiditur 255.b
Senaar campus 12.c
Senacheribus Aſſyriorum rex Hieroſolyma & Ezechiam eorum regem oppugnat 328.a per totum, re infecta domum ſe recipit 329.e. à filiis ſenioribus occiditur 330.d
Senacherib. rex Aſſyr. quomodo fugatus 929.c
Senatus contra Claudium, in Capitolium conuenit 792.c
Senatus Romani & plebis diſſidium 671.c
Senis cuiuſdam magnanimitas 503.a
Senis cuiuſdam ſeueritas 737.b
Seniores Gallus Syriæ præſes 100.e
Cn. Sentij Saturnini oratio 664.e
Sephorè vrbs Galilææ 607.e.1016.e 1023.c. capta incendio abſumitur 609.b.781.a
Sephoris cum tribus aliis ciuitatibus à Ioſepho deficiunt & recuperantur 817.d
Sephoris ciuitas Galilææ maxima 832.e
Sepphorite à ſeditioſis moleſtantur 1000.e
Sepphoritarum fides erga Romanos, bellum mouent ſuo malo 1017.d
Sepphorita à Ieſephi militibus ſpoliantur prædáque reddatur 828.e
Sepphorita Ptolemaidem ad Veſpaſianum pacati veniunt 832.e
Septimus annus 711.c
Septimi anni remiſſio 96.b
Septimi diei obſeruatio 719.f
Septuaginta Interpretes legem tantum Iudæorum in Græcam linguam tranſtuliſſe 2.d
Septuaginta interpretes legis transferendæ cauſa ad Ptolemæum Philadelphum mittuntur 403.a. quomodo excepti & tractati 395.396.397 per totum
Serebeus dux Iudæorum Babylonem deducendorum Hieroſolyma 363.g
Serpentis inuidia, & quomodo Euam ſeduxerit 5.d. mulctatio 6.c
Serpentes volucres Ægypti 58.c
Serugus Ragai filius 15.c
Sethon qui & Ægyptus denominatus 1052.c
Sethus filius Adami 7.f. eius filij quales, & quas artes inuenerint ibid.
Sextus Cæſar præſes Syriæ 483.d.725.g. interficitur à Cæcilio Baſſo 488.f
Sextus Cerealis quintæ legionis præpoſitus 956.f
Sica qualis gladius, & ſicarij vnde dicti 697.a. eorum impia facinora 698.e
Sicarij Hieroſolymis palàm latrocinantur 597.c
eorum fraus ib.
Sicariorum in Maſſada crudelitas 887.f
Sicella loci nomen 202.b
donatur Dauidi à Saulo 203.d
diripitur & incenditur ab Amalecitis 207.a
Sicima vrbs 33.e
Sicima caput Samaritarum 386.c
Sicimæ capiæ & ſolo æquatæ 157.a
Sicimitarum exitium ib.
Sicimitis parcit Saulus 184.c
Sicimitæ quid petierint ab Alexandro Magno 386.d
Siclus numus qualis 88.c
Sideralis ſcientiæ quis inuentor 8.a
Sidonius, & Sidon vrbs 14.c
Sidonij materiam præſtant Iudæis ad templi ædificium 364.e
Signi dandi auctoritas penes quos Roma 666.a

Sila militib. Agrippa præficitur 675. d. offendit Agrippam 676.f occiditur 679.f
Sila Tiberiensium dux 1005.c.1019. f
Silas Iosepho de insidiis & perfidia Ioannis Giscalens scribit 826.c
Silo dux Roma. exercitus 500.a.734.e corruptus deprehenditur 500.c. 735.d
filius vrbs 140.d
Simeonis natiuitas 30.e vindex ingenium, filij sex 52.a
simeons quæ terræ portio cesserit 141. e
simeonitidis tribus facta post Iesum mortuum 145.c
simonis Asamonæi filij gesta 710.d
Simon Boethi filius pontifex constituitur 537.c priuatur sacerdotio 589.c
simon Camithi annuum pontificatum administrat 619.c
simon Canthara constituitur pontif. 675.c. priuatur eo 676.c
simon Cyprius magus 693.d
simon Essæus Herodis somnium explicat 614.b
simon Galilæus defectionis arguitur 784.g. propria secta sophista erat ib.
simon Gamalielis filius struit insidias Iosepho 1013. d. capitur à Iosep. 1024.a
simon Giore filius Romanos apud Bathoron inuadit 819.a Acrabatenam toparchiam tyrannide opprimit 820.a cum latronibus qui erant Massadæ Idumeam populatur ibid.b ex Acrabatena toparchia pulsus est ab Anano pontifice 894.a. eius gesta ibidem & 895.896.897.904. 905. per totum 914.g. 920.a.931.f. 932.g. 938.e. 946.c.962.963. 964. 965.966.967. 968. 969. 970. 971. per totum
simon Herodis seruus regnum affectans obtruncatur 607.g.608.a
simon Iustus pontifex 392.a.401.b 407.d. eius filij tres, omnes pontifices 408.c
simon Matthes Matthei fil. 410.g strenuè iuuat fratrem Ionatham 429.a.& f
simon Matthiæ Ioannis filius præficitur exercitui, mittitur auxilio Galilæis & hostes vincit 416.e
simon quidam Essenus Archelai somniorum interpres 784.e
simonis filij Cathlæ oratio ad pontifices 880.b
simonis Sauli filij & totius familiæ suæ fatum miserabile 814.f
simonias vicus 1007.c
sina mons 60.b.95.c
sinaus mons 288.d
sines populus 14.d
Sis, nomen clini & quid significet 298.c
sisa Danidis fit Scriba 222.g
sisines Syria ac Phœnices præfect. 358. c. conatur templi ædificium inhibere 359.c
Sobacchis Chettbræus strenuè pugnans contra gigantes victoriam reportat 242.d
Socratis mors & mortis causa 1079. e
Sodomitarum felicitas, reges & prælia cum Assyriis 17.e excidium ipsorum 20.c
Sodomitice terræ descriptio 892.f
Sogana Arabum vicus 1019.c
Sogane & Seleucia rebellant 863.b earum situs ibid.
Sohemus Ituræus Herodis mandata vxori eius aperit 527.g interficitur 529.g
Sohemus rex Emesæ contra Antiochum 984.a
Solomona mater nobilis septem puerorum 1095.f eius animosa oratio ad Iacobum filium natu minimum 1096.c
Solomonæ matris Macchabæorũ laudes 1097. 1098. & seqq. eius immania supplicia & insignis tolerantia 1099.1100
Solyma quæ Hierosolyma 18.d.218.d
Somnia cur deus immittat 43.g
Sophaces vnde dicti 24.e
Sophira regio 269.f
Sophistæ concitant tumultum 772. a
Sosius prouinciam cum exercitu ab Antonio accipit 504.d. Antigonum supplicem factum irridet & vinctum custodit 507.d Hierosolymis discedit 508.a quomodo se gesserit in expugnandis Hierosolymis 740.d
Spadones abominandos 129.b
Spasini castrum 684.b.685.a
Spelunca Galilææ quomodo expugnata ab Herode 502.d
Spelunca latronum quales fuerint 736.g
Stola pontificia quando fuerit deprompta & à quibus custodita 544.c
Stratonis turris, postea Cæsaria 535.a. 695.g.696.a ædificatur 538.c
Stratopedum munimentum inconsum 812.d
Subditi quomodo contineantur in officio 537.g
Supplicandi mos apud Syros 292.b
Susa scribis præficitur 241.f
Susacus Ægyptiorum rex Hierosolyma spoliat 222.c contra Roboamum ducit exercitum 279.b. Hierosolymam in deditionem accipit, templúmque spoliat ac thesauros Solomonis aufert 279.d
& quomodo inbellis manserit ibid.
Syllæus ambitu Salomones connubio frustratur 566.c latronibus Trachonitis auxiliatur & creditam pecuniam Herodi reddere non vult 570.f.571.d defert Cæsari Herodem 571.g.572. accusatur apud eundem per Nicolaum, & damnatur capitis 576. b.577.b. iterum accusatur 586.g.587.a
Syllæus procurator Obodæ 755.c
Syene puteus 26.g
Syria subditur Danidis imperio 222. b. Iudæos apud se habitantes occidit 992.d
Syrus Mesopotamiæ rex vincitur 224.e
Syri populus 15.c Iudæorum ciuitates vastant 813.g
Syrorum cædes 817.g
Syrorum cum Græcis dissidium & reconciliatio 649.g.650.a
Syrorum cum Iudæis dissidium 696.a
Syrorum vici & ciuitates enumeratæ quæ à Iudæis vastabantur 813.g
Syrorum auaritia & crudelitas 940. a
Syssares dux Iabini exercitus quomodo occisus 153.b

T

Tabernaculi vasorum descrip. 82.83
Tabernaculi institutio & extructio 98.e eius interpretatio 86.f illustratio 88.c
Tabernaculo dedicato quæ dona principes singuli contulerint 90.d
Tabernaculi perfectionis modus 96. g
Tabernaculorum festiuitas 92.d
Talentum quot minas contineat 83. e
Tanis Ægypti vrbs 17.d
Tarichearum situs 857.f
Tarichearum incolæ quingenti & sex millia ceciderunt 862.b
Teglaphalassar Assyriorum rex quomodo Israelitas tractarit 320.a auxiliatur Achazæ contra Syros 322.d
Tempestatis horrendæ descriptio 881. a
Templum in Garizin extructum 383.f.386.f
Templum Chuthæorum Garizin quando desolatum 450.d
Templi structura apparatus 259.a exordium & tota cum vasis descriptio 259.c.260. 261. 262. per totum templo absoluto infertur arca 263. c
Templum Solomonis spoliatum & concrematum quando 342.a
Templum Hieros. instauratur 364.f 365.d

365.d. ſpoliatur & prophanatur ab Antiocho 409.x
reſtituitur & repurgatur à Iuda Macchabæo 415.d
Templi Hieroſolymitani deſcriptio 915.f.916.917.918. per totum
Templi incenſi fatalis dies 957.d
cauſa & principium ibid.
tempus à prima conſtructione per Solomonem uſque ad excidium 958.g
Templi Hieroſolymis conſtructio & ſacrorum ratio expoſita 1066
annuarum deſcriptio 1067.c
Tephthæi Garſenſis facinus 935.b
Terebinthi circa Chebron miraculoſa antiquitas 895.e
Terentius Rufus rector militiæ à Tito relictus 972.b
Terminos terræ non mouendos 123.c
Terra vera, qualis 4.d
Terræ motus ingens in Iudæa 520.e
Terra Oniæ 724.c
Teſtes qui ſint, qui minus 122.e
Teſtis falſi pœna ibid.
Thadamora vrbs 268.f
Thano Amathenorum rex cum Dauide amicitiam init 222.d
Thamanus occiditur 284.g
Thamara Dauidis filia, Abeſalomi germana 218.f
ſtupratur à fratre Amnone 228.g
Thamna & Thamnitæ 160.c
Thamna oppidum toparchia 145.b
890.d
Tharbis Æthiopum regis filia Moyſi nubit 59.b
Tharrus Nachori fil. Abrahami pater 15.c. migrat Carrhas ibidem moritur ibid.
Tharſices Æthiopum rex 330.a
Tharſus, Tharſenſes 13.c
Tharſus Ciliciæ vrbs ibid.
Thaumaſtus Caij ſeruus 633.d
oblatæ Agrippæ aquæ quam gratiam acceperit ibid.
Theatri Rom. deſcriptio 659.b
Thebethus menſis 370.a
Thecua vicus 1031.b.894.g
Thella vicus 832.g
Themoſis regis geſta 1040.e
Theodectes poeta cur glaucomate infectatus 397.d
Theodorus Zenonis filius impedimenta Iannæi diripit 459.b
Theodori contra Alexandrum Hyrcani geſta 714.b
Theodoſius orator ſupplicio addictus. 434.c
Theodotus Græcus non obiter Iudæorum mentionem facit 1051.a
Theophilus Anani fit pontifex 627.c
ſubmouetur pontificatu 675.b
Theophilus Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Theophraſtus Iudæorum & Tyriorum meminit 1046.g
Theopompus Athenienſium nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Theopompus cur mente motus 397.e
Thermuſa Pharaonis ancilla, & vxor mala 619.f
Thermutis, regis filia Moyſen educat 56.d. adoptat eum 57.b
Theudas præſtigiator ſeducit Iudæorum vulgus 689.f
Theudio Antipatri auunculus 766.c
Theudio Doridis frater 588.e
Thirus, & Thires populus 13.b
Thobelus & eius inuenta 7.d
Thobelus, Thobeli populus 13. b
Thobiæ filij Antiocho Epiphani autores vrbis Hieroſolymorum expugnandorum 708.e
Tholomæus latronum princeps plectitur 682.c
Thraces populus 13.b
Thraces aſperrimos Rom. ſubditos 806.e
Thraces propter vicinitatem Græcis cogniti 1038.f
Thucydides in multis tanquam fallax accuſatur 1035.b
Thuri, menſis 263.b
Thygrammes, Thygrammei 13.c
Tiberias vrbs 1023.c
à quo condita & nominata 619.d
Tiberiadis ſeditio & ſectæ tres 1000. e
Tiberias iterum rebellauit Joſepho, & iterum recuperatur 827.e
Tiberienſes Veſpaſiano ſe dedunt 859.d
Tiberienſis lacus Aſphaltiti natura contrarius 891.b
Tiberienſium defectio quomodo prohibita 1011.c
Tiberienſibus ſpoliatis præda redditur 828.f
Tiberius Alexander Iudææ præficitur, ac Iudæ Galilæi filios crucifigit 690.b
Tiberius Alexander à Claudio procurator miſſus 793.f
præcipuus exercitus rector apud Titum 907.a.956.e
Tib. Claudius vide Claudius.
Tiberius Druſi filius, Tiberij Neronis nepos, occiditur 636.b
Tiberius Nero Cæſar conſtituitur 619. b. Iſiacos & Iden ſupplicio afficit 623.b
petit amicitiam Artabani 635.c
quantus fuerit cunctator 634.c
morbo correptus deſignat ſucceſſorem 634.e
mathematicorum ſtudioſiſſimus 635.d
moritur ibid.
Tiberij imperium quanto tempore ſteterit 790. b
Tigranes Armeniorum rex quid geſſerit 464.g
Tigris fluuius 5.c
Timagenes Græcus rerum Iudaicarum ſcriptor 1065
Timæus rex Ægypti 1035.c
Timidius defert Popedium Cæio 654. f
Timotheus Ammanita pugnat contra Iudam Macchabæum ſæpe ꝗ̃ vincitur 416.c
Tirathaba vicus 623.f
Tiridates Armeniæ rex 688.a
Tiro, veteranus miles Herodem honeſtè monens occiditur 761.e
Titus Frigius quintædecimæ legionis præpoſitus 956.f
Titus imperator ſemper miſeratus Iudæos 706.x
cum exercitu Alexandriam peruenit 834.e
ob famam patris vulnerati perturbatur, & perturbationi iterum liberatur 845.a
Titus Veſpaſiani filius Iapham expugnat 848.a
Iotapatam capit 949.g
item Giſchalam 870.f
Taricheas excindit 861.d
Gamalam ingreditur, Ioannem Leui perſequitur 870.b
proficiſcitur ab Alexandria Cæſaream 903.d
eius expeditio contra Hieroſolyma & exploratio vrbis 904.b
vrbem acriter 907.908. & ſeq. 920. 921. 922. 923
fortitudo eius & prudentia cum miſericordia 924.925.931.f. & ſeqq.
muros vrbis oppugnat & expugnat 925.f.926
captiuis manus amputat 933.934.a
pugnat fortiter 936.a
periclitatur ibid.
eius geſta & virtutes 936. 937. per totum. 944. vſque 954.955.f. vſque 960.962. vſque 977.988.989
Titus Syriæ præſes reconciliatur Archelao 570.d
Toparchiæ Iudææ ordine enumeratæ 833.g
Tormentorum bellicorum vis mirabilis deſcriptio 845.b
Trabs ex ſolido auro in templo Hieroſolymitano 478.e
Trachonitæ bis deficientes ab Herode rediguntur ſub imperium 558.e
Trachonitis regio 15.a
Trachonitidis latrocinia & quomodo ab Herode ſublata 539.d
Traianus decimæ legionis rector contra Iapham ciuitatem à Veſpaſiano miſſus 848.a. Tiberiadem miſſus vt ciuium animos experiretur 857. e
ad Titum Taricheas miſſus 859.c cunctis trans Iordanem deuictis ſe Veſpaſiano iungit 890.f
Trebellius Maximus 666.b
Troglodytarum fœmina gregum curam gerunt 59.f
Troianarum rerum notatio 1034.c

Tryphonis scurra dictum in Hyrcanum 405.g
Trypho tonsor garrulitatis pœnas luit 579.f.761.d
Tymius Cyprius 628.a
Tyrannidis natura 665.b
Tyrannus, Herodis stipator falso accusatur 574.759.d
Tyrannus & Priscus præfecti castrorum cum pluribus equitum magistris à Floro pecunia corrupti 819.f
Tyridates rex Armeniæ fermè in acie ab Alanis captus effugit 985.c
Tyriorum in re nauali peritia, & pugna contra Assyrios 325.e
Tyrij Iudæos apud se habitantes partim vinctos custodiæ tradunt, partim trucidant 815.d
Tyriorum publica litera & historia 1042.b
Tyronis libertas in loquendo quanto ipsi malo fuerit 579.e
Tyrus, ædificium Hyrcani filij Iosephi 407.e
Tyrus quando condita 259.e

V

Valerianus Decadarchus Tiberiadem missus à Vespasiano vt populum conciliaret 857.c
Valerius Asiaticus 660.a.671.e
eius generosum dictum 664.b
Valerius Gratus Iudæa præficitur 619.c
Vardanes Artabani filius Parthorum rex bellum Izate indicit occiditque 687.g.688.a
Varus Syriæ præses 768.g.776.f.777.d
quid gesserit in Iudæa 780.f
Varus Agrippæ iunioris regiæ præfectus eiusque malitia 1002.a
Vari procuratoris Agrippæ perfidia & crudelitas in legatos Bataneorum 815.g
Vaste regina vxor Artaxerxis 373.d
incidit in regis indignationem & repudiatur 374.a
Velum tabernaculi & templi 81.g. 82.a
Veneficiorum pœna 128.b
Venditius dux Rom. quomodo se gesserit in bello contra Antigonum 500.a.734.e
Vetriloquorū vaticinia qualia 204.c
Veranius trib. plebis 670.b
Veritatis potentia omnium summa 262.c
Vespasiani & Titi erga Iudæos animi quales 398.c
Vespasianus cum Agrippa in Iudæam venit 1030.a
Vespasiani imperatoris laudes, & expeditio in Syriam 830.b
Sephoritis auxiliatur 834.b
gesta eius in Iudæa passim habentur 837. 838. *vsque* 845. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. & 860. 861. *vsque* 870. & 885. *vsque* 902.
Vesperæ quæ diei pars 4.c
Victimæ salutares 90.e
Victimæ sint integræ 96.a
Vicus in Galilæa minimus, supra quin decim millia colonorum habet 833.b
Vindex cum optimatibus Galliæ à Nerone deficit 890.b
Vini potentia 360.g
Vitæ humanæ terminus 8.e.15.e
Vitellius Syriæ præses Iudæis impetrat rursus stolæ pontificiæ custodiam 544.d.624.f. *beneficus est in Iudæos* 624.c. *exuitur provincia* 649.f
Vitellij pugna circa capitolium 893.d 902.d. *mors* ibid.
Vitellij victoria apud Bebiracum contra Othonem 896.d
Vitellius cum exercitu ex Germania Romam proficiscitur ib.e
Vitellius Cæcinnam cum magna manu Antonio primo obuiam mittit 901.f. *exercitus totus deletus* 902.b
Vitri apud Memnonis sepulchrum natura miraculosa 791.a
Volumnius, Syriæ præses 571.a
eius sententia in Herodis filios 578.e.761.a
Vologesus Parthorum rex 688.a
Tito auream coronam mittit ob deuictos Iudæos 976.f
Vonones Parthorum regnum consequitur 620.c
amittit ibid.
Vna dies, pro, prima dies 4.c
Vra, Chaldæorum vrbs 15.d
Vria virtus, & quomodo à Davide periculis fuerit obiectus vt occideretur 225.c
Vrbem quis primus condiderit, & instituerit 7.b
Vses Damasci conditor 15.a
Vxores plures permittere Iudæorum leges 583.d
Vxores quando, & quales ducendæ 125.a

X

Xaloth vicus 832.g
Xanthicus mensis 9.a.64.g.93.a
Xerxes Darij filius paterni regni heres in Iudæos beneficus, quicquid petierunt Esdras & Neemias gentis suæ nomine concedit 367.f. 368. 369. 370. 371. 372. *per totum. ei mortuo succedit filius Artaxerxes* 372.a

Z

Zabadis magistratus 258.a
Zabelus dynasta 437.f
Zabulonis nativitas 31.b. *filij* 52.b
Zabulon civitas Galilææ à Cestio direpta & incensa 817.e
Zabulonitarum sors 141.g
Zacharias Hieroboami filius patri in regnum succedit 318.f
sexto regni mense occiditur 320.b
Zacharias Ioadi pont. filius in ipso templo lapidibus obruitur 314.e. 884.c
Zacharias propheta 365.f
Zacharias supremus Israelitarum dux Amiam Aeharæ filium superatum trucidat 321.f
Zamares Elanum regem cum vniuersa familia tollit, & se regem constituit, quo regno septem diebus potitus seipsum exuit 284.e
Zambrias alienigena se miscens & Moysi obloquens occiditur à Phinee 116.f
Zareus Æthiopum rex Asano bellum inferens vincitur 283.b
Zaraza Amanis vxor mali consilij marito autor 378.b
Zebis dux captus 155.b
Zelotæ cum Idumæis plebem mactant 883.d
Zelotæ insidiis, vxorem Simonis Giocæ rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt ibidem c
Zelotarum scelerata facta repetita 986.e
Zelotæ insidiis vxorem Simonis Giorae rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt ibidem c
Zelotarum dominatio, causa excidij Hierosolymitani 904.b
eorum immania supplicia ibidem
Zenon Cotyla Philadelphensium tyrannus 448.g.711.d
Zenodorus Trachonitarum præfectus, latrociniorum fautor, diutine privatur 539.d
moritur 540.g.746.b
Zipheni Davidem Saulo prodere conantur 198.e
Zona pontificis qualis 84.f
Zoor rufulcum 20.f
Zopyrion Græcus non obiter Iudæorum mentionem facit 1051.a
Zorobabel soluta quæstione Darium voti commonefacit 362.e
reducit Hierosolyma dimissos à Dario Iudæos, eisque patrocinatur 363.c
princeps Iudæorum captiuorum 358.d.363.f

FINIS.